

Vispārīga literatūras vēsture. (Juspinumā).

Elegiju dzejnieki.

Tikai ap 530. gadu pirms Kr. saka pa Pizistrata valdības laiku Atenās krāt un kārtot "Iliadas" un "Odisejas" dzeedājumus un uzrakstīt tos tai veidā, kādā tie tikusi pazīstami vēlākai pasaulei. Tad seim Homera epeem arveenu tālāk izplatoties, izveidojas no teem un peesleemotees to formai elegiju dzeja. Tās sakums tapat, ka epu, mēklejams pee Fonēšēem, cilts-radnēcigeē attīkēsi turpināja šo dzejas veidu. Ko epikis no jūtām un cilvēku dzīves jūsmīgus apceres lēis objektīvi saveem varoneem mutē, to izsaka eļģiskis liriskis ka subjektīvu sajūtu un peedzīvojumu, epikis apraksta leelu pagātņi, eļģiskais liriskis runa teeši uz tagadņi. Eļģiku vai, rums leetoja episko formu, hexasimetru, kura otrā vārsma ir pa pedu paīsinata dod mīkstaku pentametru. Bet daži jonēšu dzejnēki deva jaunajam saturam arī pilnīgi jaunu formu — jambisko ped, mēru. Kā visvecakē eļģiju dzejnēki kļuva pazīstami: Kallinos iz Efezus (ap 750 pirms Kr.), Tyrtajos (iz Afidnes Attikā ap 650 p. Kr.), kura kara dzeemas otrajā Mesenes karā apgaroja spartanus līdz uz, varai, un Solons, veens no 7 gudrajiem Atenu gadrais lēcumdevejs (639-559).

Mimnemos iz Kolofonias (ap 600) virzija eļģiju uz mīrstu ero, tisku lirisku. Teognis iz Megarās uzstāees ap 460 — no viņa dzejas galvenam kārtam uzglabajūšēes gnomu domu pantim) dzejojumi, kurōs stingrais doriskais oligarchs izsaka savus aristokratiskus dzīves-uzskatus un jūtas pret pūla valdību. Simonides iz Keos (556-468), no pizistratideem aicināts uz Atenām, laika beēds un perzešu karu leelās pacelšanās lēgsms leēcīnēeks, pēdīgi dzīvodams pee Hieraona galma Sirakuzā, patstāvīgi izkopa epigramu, to iso dzejas veidu, kuru visvairak leetoja pee peemīnēklu, kap-akmēnu, vēltījumu etc. uzraksteem.

Visvecakais jambu dzejnēeks ir Archilochos iz Paros (ap 700), kurš šo jauno, ātrāno vārsmu veidu leetoja savōs zobgala dzejolēs, viņam soroja rūntais satīrīkis Hipponaks (Hipponax) iz Efezus (ap 540). Mlibā jambu (choliambos: u-u-u-u-u-u-u-u-u-u) ^{eevedējs} Takaldarīnūmi sasto, pami p. p. vācu literatūrā pee Rūnēta dzejolē, kas esākas: Ter

Choliambē skeint ein Voss für Künstlerichter. Hipponax' bija nelāgi un izsmējijs cilvēks. Tam sēkoja Simonides no Amorgos, kurš ar rīktu paterību ļāva sevīšķu kludas, atgādams tik no bites radi, tu sevesti pas vīra ceonigu beedremi, to kā visas tīcības un ju, tu augstu daugumu cildinādams.

Meliskā dzeja

Itā lirika kā μέλος - locēlis, dzeesma, mēldija (melodija = melos un ode) jeb meliska dzeja radās pē hellonēem tāpat kā pē citām tautām muzikas un deijas (orchestikas) ^{paradīgs}. Ta mūsu daina aizrūda uz deit, kā italu ballāta uz ballare. Dzejojumu preekščēlums mākslīgā veidā, sadalīts strofās - varsmās, dzēdašanai vaj deijai, attīstījas pē dažādam grieķu ciltim īpatni dažādās formās. Kā kop-zīme palika arveemu dzejola sakopojums jeb savēnojumus ar dzēdašanu un deijošānu, kas kopš VIII. g. s. pr. Kr. sevišķi arveesās un izkopas pē eolēšēem un dorēšēem.

Eolēšu lirika, kura vispirms spoži uzplauka Lesbos salā un tad kaimiņās uz Samos salas pē leelīgā un mākslu mīlotāja tirana Polykrata galma, eeguva visvairāk nozīmi, attīstoties dzeesmai, kura izsaka atsevišķa cilvēka jūtas, apceri, domas un prātu. Tā visvecākais Lesbos' dzeesmēneku skolas preekščotāvis, Alkajos (αἰόλιος), apdzēd blakus kara- un cīņu-dzeesmām, mīlestību un vīnu, vīna jaunākā laikabēdre Sappho (Σαπφώ) pauda ugunīgās, bet nevainīgās, naiivās dzeesmās savas mīlestības ilgās cildinādama mīlīgās hūmenajās (epitalamijās), kāzu dzeesmās mīlestības laimi, no Sapphos draudzenem kļuva dzejnece Erinna no vecajēem augsti teikta un suminata. Dzeesminēeks Thykos iz Reģionas Leelgreekijā (ap 578), veens no Polykrata galda beedrem, apdzēdēja arī mīlestību, bet tapa tālu pārspēts no Anakreona iz Teos, no visdaudzinātākā mīlestības- un vīna-dzejneeka, kurš veltīja savās dzeesmas acumirkļa un dzīves-preekča baudai, kura tīti skumijām un vecumam. Pē Polykrata galma, tāpat arī pē pizistratīdu Hippias un Hipparoha galma Atenās, tapa dzīveslīgsmais sīrongalvis augsti godats, ta mīlestības vēēglās dzeesmas, rotalīgās, brīvās, dažādās ritmās, ta dzīvu dzeesmas (skolijas, τὸ σχολιόν) dzīvināja. Jautro sa-

3.

beedribu, saīcesību. Pakaldarū leclais skaits, kas radās Anakreo-
nam, kuri šī dziesmas risināja, varēja un dzēdāja pakal, tās
it kā vispārīgu mantu uzlūkodami, padarīja ar laiku par neospē-
jamu, īstās Anakreona dziesmas droši atšķirt no vēlākām, pa-
kaldarītam.

Doriskā lirika, viscešākā sakarā stāvēdama ar muzikas un dejas
attīstību, attīstījās nopeetno dorēšu kopdzīvē, sevišķi Kretā un Spartā,
un bija visvairāk saistīta ar Dionysa un Apollona godiem. Veco vēr-
kāro dzēdājumu veidā sastājās pēc svinīgām zēdojumiem un spidošiem
gājieniem koru dzēdājumi ar mainīgām metriskām formām, kurām
bija nepieciešami mākslīgi mēģinumi. Dzejnieks runāja allaž pēc visu
prāta un domām, viņš bija lauzis, kopdzīves balsis, klajā lasas, gadīju-
mi, notikumi, vispārīgas jūtas iztaisija dorēšu košliriskas saturu. Vi-
rēšu, jauneklū un jaunavu kori cildināja pēc stīgu instrumentu
skaņām un dejas ritmiskas drīz svētku preekus, drīz tēvu pilsātu,
tās teicamības u. t. p. Peloponezā dorēšu pilsātās bij escelti daži ko-
ru skolotāji, kā pēc mums koru dirigenti, skolotāji, — kā: Alkmans
iz Sardes (ap 612), kūrš Spartā, Stezichoros no Himera's Sicīlijā, Arions
(ap 600), — kuri kopā Korintā koru dzēju, izveidodami koru dzēd-
mas, koru dzēdāšanu svinīgaki, graznaki un mākslīgaki, caur
tam tad, saprotams, iegūdami daudz pakaldarītaju.

Tak visaugstāko lideņu sasniegza dorēšu lirika bōoteša Pinda-
ra dzējojumēs. Pindars (iz Kynoskefales pēc Tebeem, 522 — 442) pēdži,
voja pēgēšu karus. Viņš lika spidoši slavens liriskas dzējas
visdažādākās formās, viņš pēšķīva koru dzējai pa daļai pavisam
jaunu raksturu, paceldams to savās uzvaras dzēsmās (ēnīvīkīa) līdz
visaugstākai pilnībai un visbagātākai dažādībai. (Līdzīgi kā pēc
italcešiem Petrarca sonetu izkopis). Pindara odu izcili garapilnais
un svinīgais tonis rodās no viņa pātesas deevbijības un viņa
apziņas, ka viņš ir deevīstas mākslas pēesteris. Viņa muza tā,
pa no visaišiem un pilsātām preekš visām iespējamām klajām go-
dībām aicināta un augsti godāta. Pindars saņēma godājumus un
atalgojumus, bet tomēr turējās lepniā ne-atkarībā, gudrības un
mēra mācības izdalidams gan valdneceem, gan vispārejai dzīvei.

4. Fau peeminētās uzvaras dziesmās, paianās jeb paionās (gavilū dziesmās, Apollonam par godu), skolijās (vīndināmās dziesmās) un visnotaļ koru dziesmās spidošiem godeem, dityrambās (sumināmās jūsmīgās dziesmās) Dionyza svētkiem, partemijās (jaunavu koros) daļādeem gadījumeem, ražojumos, dzejojumos, no kurēem visēem tix veena daļa uzglabājuses, izpaudās Pindara talanta bagatība, pārpilnība un savenojās meliskās dzejas visas teicamības, spējas un iespāidi; tōe parēla Pindaru tālu pāri pār doreešu cilti un būtni par cildinātu, suminātu greeku nacionālu dzejnieku.

Domu dzeja un visvecākā filozofija.

No apceres un nogremdejumu, pārdomājumu elementēem, no pātojamās gudrības izteiceenēem, kas sastopami eļēģiskajā dzejā un no tautas mutes kāpa sanānti kopā Helladas, septiņu gudro kodoli, gōs izteiceenōs, - izkopās pēc joneeēem patstāvīgs pasauls-uzskats, kurā tapat, kā pēc latvoeēem ^{lavēģijas} dabās aplūkojums un dzejiskā fantāzija. Joneešu dabaspātneeki: Tales no Miletas (ap 600), Anaksimanders ^{ari} no Miletas (610-532), Anaksimenes (570-500 pr. Kr.), Heraclits (Hēraklitos) no Efezus (ap 500), Anaksagoras no Klacomenes (500-428) un viņu centēenēem radneecīgais Demokritos no Abderas (460-370) raundzija uz jautājumu pēc viņu leetu pirmā pamata jeb avota atbildēt, pa daļai pēenamdami pirm- un pamata-elementu, pa daļai pēenamdami pirmspēku. Šo filozofu pa leelai daļai pazudušē raksti bijā kā visvecākē greeku prozas paraugi pēekš literatūras tālākas attīstības ļoti svarīgi. Tas pats sakams no filozofa Pytagoras iz Samos (starp 550 un 500 pr. Kr.), kurš dabūjis gandrīz mytisku veidu. Pēc leekēem ceļojumeem tas nometās Krotonā Greekijā un dibināja šē pytagoreisko filozofu savado gandrīz kā pēesteru skolu ar tās pus matē, matisko, pus fantāstisko pasaules izskaidrojumu, tav viņš eeguva leelanu iespāidu uz hellēnu etikas attīstību, nekā uz literatūru. „Ēleatu skolas” filozofi: Xenofanes iz Kolofonas (ap 500 pr. Kr.) un Parmenides (ap 500), kuri redzamai pasaulei nolēdza visu patēosību, cinīdamēes pēc „būtes” abstraktās domas, kērās savu mācību izskaidrošanai pēc dzejiskās formas. Vispilnīgākā veidā un vislaimīgākā, ki no visēem filozofēem leetoja tō eklektiskis Empedokles no

Agriģentas Sicilijā (492-432), dzīvodams hellēnu tautas leclā uz, plaunkuma laikmetā. Savā daļzēs gabalēs uzglabatā dzejojumā „par dabū” viņš peenem pazīstamos četrus elementus – gaisu, zemi, ūdeni, uguni – kā pamatbūti, kas no pirmspēceem – nāida un mīlestības – ekustināti, un pacelās tad no pasaules rādības izskaidrojuma līdz zemes un tās parādību aprakstam un ar saveem sapņeem par dvē, seles siņu un zelta laikmetu pilnīgi līdz Dzejas fantāzijas lau, kaon.

Perzešu kara un Perikles' laikmets.

Hellēni bija jau it augstu gara kulturu sasnieguši, kad viņu at, tistības brīvība tapa apdraudeta no austruma barbaroem, no varenas perzešu pasaules valsts, kura bija radusies un pastāveja kopš Kyros. Fonēšu pilsatas Maz-Azijas peek-rastē nespēja atgāināties pret pir, mo smago brāzumu, bet īstena Hellada, Greekija un hellēnu koloni, jas reētumos varonīgi turejās pret perzešu un šo sabēdroto kartāģe, šu reizā uzsāktu uzbrukumu. Karam turpinoties grieķi pārgāja pee pretuzbrukumeem, sākdami visās virzeenās justies kā pārakee, kā uzvarētāji. Bija no leclā swara, ka, lai gan (visa Greekija stāveja saveenota kara) pret perzešeem, tomēr kaut pirmām un visswariga, kān uzvarām, kaut jūras kara vedību atemešeem bija pookrituse pirmā loma leclajā brīvības dramā. Attika un Lakedaimona, kuras pa un pēc perzešu kara veennēr cīnijas par heģemoniju, vadi, bu un visswaru pār Greekiju un visoom greekoem, reprezentēja visas greeku attistības abus virzeenus, pedīgi aiz daļzadeem apstāk, leem nāca Attika jeb īsteni Atēnas viņas galvas pilsata Greekijas politikas un garigas dzives preekšgahā. Tada demokrātija kas vēl sveika no izvirtībām, vēl spējiga, laut leclēm un teicameem vīroem, kā Perikls, kā visuma vadoneem un runātājeem, līdzīgi leclkungeem, valdit pār valsti, – izvērtās uzvarīgajā, garīgi rosīgajā, košā labklā, jībā zēdošajā attiešu tautā. Pa Perikla laiku bij Atēnas kā visu Greekijas demokrātisku valstisku veenību saveenotas beedres parangs un preekšzime, kamēr vairumus aristokrātiski valdīto skatījis uz Spartu kā vecu eorašu un parašu patvaru. Rivalitate, bērģešanās starp Spartu un Atēnām bēknīga un veiknīga, līdz kamēr kopejā hellēniskā tautiskā jūta un naidis pret eeaidneeku austrumās tos

6. izskirošā brīdī atkal saceņoja, — kļuva klūmaina, kad tā noveda pie abu valstu savstarpēja iznīcināma kara, kurā tapa gandrīz visa grieķu pasaule eeranta eekšā. Ar Peloponeza karu (431—408) beidzās grieķu tautas īstenais zelta laikmets, tautas un gara dzīves viskošākais ziedu laiks, kas tak arī nekavēja, ka vēl veselu gadsimteni zem cinām, jū, kān un skelsānām, kas pveda grieķu brīvībai galu, plauka mākslas un literatūras koši, grazi ziedi.

Attiska drama. Trāģedija.

Gadsimteni pirms perzešu karēem un tai pašā laikā, kad melis, kai poezijai un kordzejai radās pakalderinumi arī pie citām grieķu ciltīm, — plauka Attikā grieķu dramatisks pasākumi. No vīna deeva Dionysa za godeem, no koreem, kuri dažkārtīgās pārģērbumās un veepļās ar gāģēm neem un deijām griezās ap altari, pamazīt izveidojās šī deeva ceešānu un moku jeb precīgās uzmodas mimiska izrāde. Tespis no Ivarijas, Trynichos u.c. (ap 500) top mineti kā tadu visvecako satyr lugu sacereta, ji. Šī deeva liktenu izrādei pveenoja drīz arī citu deevu un varoņu liktena uzvedumus, koreis peenēma dažādu veidus, kad trāģedija un jokainā satyr luga sāka veena no otras šķirtes. Perzešu karu vare, nee eespaidi un pēdzīvojamni, attiešu tautas augošā patapzina sasta, pās, lai ātri celtu jaunās mākslas šķiras Dzejnēkus un veicinātu teatralisku uzvedumu atkārtojums. Pie tam uzvedumi arveenu paturēja pirmatnīgo svinīgo svaidu pilno raksturu. Ātenu apstākļi bija jaunās dramatisks spējai attistībai sevišķi labvēlīgi, tak ar laiku trāģediju un komēdiju uzvedumi pārgāja no Atenām ar uz citām pilsatām un vektām.

Preesteru svaidu pilno raksturu patureja vismoteiktaki šīs trāģedijas īstenais raditājs, Maratonas un Salamis karēivis Aischylos (Aischylos, 525—456), kurš sava mūža leelako daļu nodzīvoja slavas un uzvaru bagatājā tēvu pilsatā Atenās, bet mira gēlā Sicilijā, kurš bija deves, kā domā tamdēl, ka bija trāģiskā sacīkste pārspēti no jaunākā līdzeņsona Sofokla. Septiņdesmit dramatisks darbīs, no kuceem kas gandrīz veenmēr trīs no myteem nemtas, izstrādātas trāģedijas saceņoja triloģijā un tai pcesprauzdamis satyr lugu Dar, rināja tetraloģiju, — šylos pacēla dramatisks dzeju par sevišķu

Sofokls padara traģisko dziesu visvairāk par cilvēka dvēseles rosījumu, kas, libu, virzēnu un cīnīnu visuzticamāko spogulu; blakus pareizam, teisa, mam cērārtojumam, kurš sneedz notikumus atrā un stingrā secumā, nāk pēc viņa sevišķi raksturi un raksturojumi galvenā veetā. Līcē, na ideja, no kuras Esylos bija parīsam pilns, nobāt pēc Sofokla, kurā varoni rīkojās ar leelaku brīvību un pašnoteiktību. Īm dziesmākam cenšoties mytoloģisko veelu drūmīgo, saušalīgo mazīnat, zestājās pēc ta varenu satrīcinumu veetā izcila aizgsābtība, žēlums, kas caur viņa celo, pēc tam mēreno un tomēr vareno, spēcīgo valodu top vēl celti, kāpinati.

Ītarp uzglabatām Sofokla traģēdijām atrodās četri atsevišķi dar, bi un veena triloģija. „Trachīneatas” grozas ap Herakla traģisko nā, vi caur Deianiras drēbi; „Elektrā” apstrādāta ta pate veelu, kuru sas, tapam Esylo „Kīronu zēdojumōs” (Χορηγόοι); Oresta asinaino atrobību. Atreclības kārajā Elektrā radīja, sacerejā ^{īm dziesmākam} to vispēstrako, ko tas jebrod dēvis, bet arī šo savas dabas augstumu un celumu nenolēgdams. — „Trakojosāis Ajas” sacerets pēc epizodes Homera Iliadē un „Filok”, tets, kurš tapat rīko kadu no Trojas kara teikām aizņemtu, smeltu veelu, ^{abi šee raģojumi} loek apbrīnot leelo meistariību neparastu un pat šaubīgu preek, metu leotošanā un izvesānā. Sofokla mānslas vistēracos un vislec lakos respaidus dabonam no ta leelās triloģijas, kura rīko tumšo un līktenaino, klūmaino Oidipa teiku. Traģēdijas: Oidips, „Kēnīnō Oidips”, „Oidips Kolonā” un „Antigonē” sneedz veselu rīndu savari gu notikumū, no kurēem ik katrs taču nobēigts, noslēgts un vests līdz traģiski-dramatiskam augstumam. Taisni šai triloģijā, kurā bārgais līktenis leekās neizbēgami valdam, loek Sofokls menoveršāmai bojā-ejai tik pat loti un tik nepreecēšāmi iz cilvēku krūts celāmees, cik ta ir dēvu grība, dēvu prāts. Traģēdija „Kēnīnō Oidips” tāda bārgā launā līktena pirmo uzbrukumu pār Laios namu, kā atmar, su, izlīgumu, šķīstījumu varenu loeku nozēegumu tēl, kas notikuši pagātne. Dramā „Oidips Kolonā” aprakstīta, veta preekā pēdeja paspār me, ko aklais Kēnīnō atrod Kolonā, Sūmenīdu — žēlsirdīgo dēvīnu māni, nu bīrģē. Ta ir rezīgnētu nāves ilgu traģēdija. „Antigonē” tairpreti žē, mets būnīstīģī tīrōs un leeliskōs vīlēcēnōs visvarenākais konfliktis,

sadursme starp eekskīgo un arīgo peenākumu, sirds brīvo darbu, sirds, 9.
darbu, kura grīb labak eet bojā, nekā ar eekskīga zemuma apzīnu tā,
lak dzīvot.

Trešā spožā grieķu traģēdijas zvaigzne ir Euripīds (Euripides,
480-406), ar kura vardu saistās atlešū traģēdijas pēdējā leela attīstība.
Tas pēdzīma Salamis kaujas deenā un nomīsa vēl Peloponeza karām
plosotees, preekō ta beigām. Makedonijā Pellā, kurp bij aizbēdzis, glāb.
damees no savu (mākslas) eenaīdneeku nemītīgoem uzbrukumēem, no
ģīmenes (māju) nelaimes un no citkart spožo, ^{spīdoto} atomu augošā postā. Tas
bija skeptiskas, prātojošās dabas, sofistiskās filozofijas mācekļis, skolens,
nenests vairs no savu preekīgājeju svaidoem, cēnsdamees vairak kā
tee izpatīst veegli kustīnamām, kustīgām masām izpatīst, tas mekleja
savu dzejisko nopelnu viskārstako kaislību un šo eespaidu aprakstōs,
krāsōjumōs. Kori gandrīz parīsam pēomalas stundams, oīs ŷīnāja
caur intresantu intrīgu jeb blīnu skolu notīkumēem pēskīst jaunu
kairi, bet palaidās turklāt visvairak uz pēpežu pāreju un efektu,
savu domu bagato, intresantu dialogu un savas mīdzošās deklama.
cījas spēku. Vīpš lika ēšyla varenā patos' vacta un Sofokla ēzīlās
cēnības vactā stātes īdeomas valodai, ko tas tad izpuškoja ar vī.
seem attīskas elegances un retorīkas pēkareem. Šī dzejneeka rāģība
sasneēdza un pat pārspēja savu leela preekīgājeju un līdzcensoni aug.
lību, senatnē saskaitītas 120 Eurīpīda lugas; starp 19, kas no tām uz,
glabajušās, tapa daģas, pēem. traģēdija „Rhegos”, atrasta no vēlākās
kritīkas par neīstu. Blakus bedu lugām uzglabajuses satyr drama
„Kyklops” (^{kyklops} Kyklops) kā veenīgais pēemērs no tās preekō attīskās ska.
tuves svarīgās ēķīras. No traģēdījām pēskaitāmas gan „Medeia”,
„Hekabe”, „Andromache”, „Iģīgenīja Aulidā” pēe vislabakeem Eurīpīda
darbeem, sevišķī pēdējā, kā arī no atomeēšū patriotīisma caurdves,
tā drama „Fonīs” rāda Eurīpīda sevišķās teīcamības bez tā raksturi,
geem trūkumēem. Ari „Bakchantēnes”, „Hlorakleīdi”, kā arī „Hlyppolytīs”
ar Fedras nelaimīgās kaislības aprakstu rāda leelas īpašības un teī,
camības, kamēr „Orestīs” (Orestēs), „Elektra”, „Foinīksetes” u. c. nodē
galvenām kāstām, lai līdžetu zeraudzīt stāvo, bīstamo gaitu, uz kuru
pēdīgi Eurīpīds uzvēdis attīsko traģēdīju.

No neskaitāmām lugām, kuras sacerejuši aīcināti un ne aīcināti
līdzcensoni, kuri pēe traģīskā vairāga tīkojuši, uzglabajušās tīkai

10. necēģas atbreķas, kā teicamas tika no vecājiem trīsdesmit trāģedijas no tādēem dzejneekēm, kādi ir Jons no Chios, Kaskinos, mirkstais, liris, ski noskanotais Agatons, kuru turēja par Euripida skolēnu. Sofokla dēls Fofons un Sofokla dēla dēls Sofokls sacereja arī trāģedijas. Starp svešēem līdzēensoneem, kurus pēvilkā attiskas skatuves slava, sastopami Neofons no Sikyonas un Dionys, pazīstamais tirans Syra kuzā. Pēc Euripida laika kļuva trāģediju ^{drīz} ātrveemu vairak nobelas, augstās jaunatnes modes leeta, kur retoriskai elegansei un deskriptīvam spožumam bij izpildit dzejisko spēku un trāģisko svaidu. Jā tas ir pēc Chāremona, Teodakta un citēem dzejneekēm tai laikā starp 400 un 300 pr. Kr.

Attiskā komedija.

Reizā ar trāģediju un tapat kā tē no gājēneem, kas notika pa Dionyza svētkoem, izceldamās, sāka attistites arī attiskā komedija. Pasaņumi preekš tam bija parādijusēs Sikyonā, un Sirakuzā, ^(kur darbojas Sofokls) kā arī Megarā; no vīna zereibušo veplojumeem un deijām bija sākušas attistites, izveidoles mimiskas izrādamas joku ludzinas. Drīz pēc Alkātironas kaujas un pa Atenu demokratisķas satversmes zēēu laiku izkopās, izveidojas dzejiski ceverojamā, nozīmīgā, preekš Atenu mākslas un valsts dzīves svarīgā komedija. Par tās dibinātājiem turami dzejneeki Krates un Kratinos. Komedijai bija tapat kā trāģedijai kōris un tā bija zināmeem noteikteem likumeem saistita, tomēr tas guleja visas šīs mākslas šķiras dabā, ka šē palika dzejneeka ee, grībai, patvalai un untumam vēl daudz brīvakas valas. Caur parasto, pastāvošo parabāzi, t.i. caur pilnīgu novirzīšanos no preekšmeta, pēc cēleem, aktu un skatu nobeigumeem kōra vedējam un kōrim no dzejneeka mutē liktu taisnu uzrunu publikai tapa mōdināta satira uz valsts attiecībām un visu klajo dzīvi (kas atgādina pēc tagadējām Kuplējām). Drīz izveidojas ^{izsūtās} vecākā komedija par te ar saveem izgudrojumeem un notikumeem, ar savām drošām pārgalvībām un ar savu kailo cinismu par politisku satīru, kura sevišķi pa Peloponezas kara laiku un ^{pa} attiskās demokratisķas politisku izvirtību seguva pataesi milzīgu nozīmi.

Bet no 40 komediju sacerētājiem uzglabājusēs tik vārdi un necēģi gabali, fragmenti. Kamēr Ferokrates un Krates uzmeta drīzak jō-

cigus serašu - tiklības skatus, cilāja Eupolis un Platonis satirisko ža-
gu, rīksti ar pilnīgu nepeeldzamību pret valsts apstākļiem un politis,
 kādm personībām. Tak tiklab veenus kā otruš pārspēja ar savas ko,
 niskas fantazijas drošību un spēku, kā arī caur savas satiras asumu
 genialais Aristofans (452-388), kura uzglabājušās komēdijas mums dod
 pilnīgu nojēgumu no tā iespaidu spēka un tā pārvarošā humora, kā
 arī no Atenu komiskās skatuves valīgās brīvības. Aristofanes ved
preeksā grimstošos valsts un tiklības apstākļus pa Peloponeza kara posta
 un nelaines laiku. „Babiloneesi“, „Acharneesi“, „Brunneeki“, „Makon“, „Laf“,
 „senes“, „Meers“, „Putni“, „Lygistrate“, „Tesmofoiacuzi“, „Vārdes“, „Ekklezi“,
 „acuzi un „Plutos“ griežas drīz pret šēgārnību, visas Atenu tautas ac,
gārnību, šaubību, mazdūsību un tiklīgu pagrimumu, keš drīz atseviš,
kas personības (pream. Sokratu, Makonōs), izgāz „Vārdōs“ izsmekla sār,
mu par Euripidu un domu radniecīguem traģiķiem, „Makonōs“ pār
sofistu un Sokrata filozofiju, uzbrūk „Brunneeki“ vilcinōšām aristoksa,
kam Nikiam un bezgodīgajam demagogam Kleonam ar visasakeemee,
ročēm un aizrāva caur savu drošumu, savas atjautības varu un savu
parabazu dzejisko greznumu nesavaldamō tautu līdz gavilejošam pee,
kritumam.

Tak Aristofana komēdija palika bez turpinuma. Tas notika tāpec,
 ka pēc Peloponeza kara Atenām topot nabagām un tukšām, neveens vairs
negriebeja koru sarīkošanas un uzvešanas izdevumus uzņemtees, pež tam
arī politiskā situacija nu nepanesa ilgak izsmeklu un brīvo satiru.
 Tā izcēlās tā sauktā videjā komēdija, kura savus notikumus, savu
veclu smēla no pilsonu dzīves, tak peeturēja vēl arveenu personigo
satiru, jebīn mazāk asā veidā. No tās daudzajiem ļoti auglīgiem dzej,
meekēm, kā: Antifanes iz Rodos (ap 380), Anaksandridas un Eubulos
 (ap 350) un Aleksis iz Turii - palikuši tik fragmenti.

Tad jaunā attiskā komēdija uznāca kopš IV. gadsimtena vidus p. Kr.
 Ar peekrāptu tēvu, uzdzīvotāju un palaidnīgu dēlu, heteru (preeku meitu),
algadžu vedeju, izmanīgu vērgu un zemu glaimotāju - lišķu pastāvošām
figurām izrādīja jaunā attiskā komēdija fantazijas tukšā atkartojumā
nozājušu, parīkšušu dzīvi - teešamību, mekledama dažādības kairi veeni,
gi blonu skolas - intrīgu mainā. Dzejnēka gāts izrādītees tik uzticamā
serašu aprakstā un dialogu smalkumā. Tai zinā izrādīja savas spējas
 un taicamību Menanders no Atenām (342-290) un Difilos no Sinopes.

12. Bet šo, kā daudzu radniecīgu dzejnieku joku lūgas nav uzglabājušās. Tās
tā pirmo nozūšanas dēvējušās romiešu komēdiju saceretajiem Plautum,
Terenciam un citiem par veelu, avotu un mākslas paraugu.

Bukoliki (ganu-avju ^{ganu} dzejnieki)

Komēdijas sākumi pēc grieķiem Sicīlijā un Apakš-Itālijā nonovēda
ne pēc kādas ēvērojamas attīstības, kā tikai pēc mimēmī, Sofrona ma,
zajiem žanra gabaleem. Pēcsekoņoties pa daļai šiem gabaleem un skateem,
pa daļai sensenām ganu dzeesmām un ganu jokeem, kas vispirms bija
cēlēš iz Artemīd (Dianas) kulta, — radās vēlākā laikā, kamēr visas citas māks
las formas bija jau iegājušās aleksandriniskā laismeta mācītā atdžejo
jumā un pakaldarinumā, — bukoliskā jeb ganu, avju ganu dzeja, idille,
par kuras maksliģo izkopoju vystājas Teokrits iz Sirakuzas (ap 250 pr. Kr.).
Savās tautas dzīves ainās, savos erotiskos dzejojumos un īstenās ga
nu idillēs Teokrits attīstīja visu naivi, naivas nodošanās kairi šau
veem apstākļem un un jūsmīgai laimei. Patēsas, nemākslotas dabas,
vesela meesīguma spīgtā dvesma, pirmatnīgs spēks, nošķirama
plastika un veidu, stāvu skatāmība un situācijas Teokrita bukolis,
kā dzejā leik šai rādītes kā grieķu dzejas zelta laismeta pilnai at
skanai.

Abu dzejnieku, proti: Biona iz Smyrnas un Mošos iz Sirakuzas,
dzejojumeem, kurus jau senatnē ar Teokrita ražojumeem meta kopā
kā sacīt pa veemu kārti, bija tik vāja līdzība ar Teokrita ganu dzeju.
Biona dzejas ekrīt gan vēl pa daļai bukoliskas dzejas laukā, bet
Mošos ir tā pašā laikā mācītās dzejas retoriskiem poeem daud
tūvak rada, nekā naivajam Sicīlijas ganu dzīves telotajam.

Grieķu vēsturēsi.

Tau visvecākās laikā bija pēc jonecēem episķeem dzejnieķeem
sekojuši logografi, kas dibināja vēstures rakstību. Bet kā īstēmais
vēstures tēvs pēc hellēneem dēvēja ar pilnu teesību Herodotos no Ha
likarnasos (484—410), savas tēva pilsātas kādas cēlas ciltis dēls. Pa pilso
nu karēem no tēvu pilsātas aizbedzis, būdams ilgū laicu leelās ce
lojumās, vēlāk uz Samos dzīvodams, tas savā „Vēsturē” devinās
grāmatās saveenoja perzeēšu kara stastījumu ar visvecāko zemju
un tautu zinām. Naivs un ticīgs, bet skaidru skateem, veenkaris
bet no patriotiskām augstām jūtām vadīts un cēlts, zino tas,

13.
ko redzējis un dzirdējis, visvairākāko patiesību, pēc tam visbrīnīgā,
nigākās pasakas klāt un caurjaukdams. Viena tautiskais stāstīšanas
panēmēns pēc vēstojuma un valodas palīka par paraugu vēlākam
gadsimtam. (Aeneas)

Tukydides Peloponeza kara laikā un kā tā tees leceņēns rakstija
savu leclo šī kara vēsturi, kuras uzglabājušās gramatas dod apbrū,
not augsti izglītoti, ^{izom pilnu} tabu, visaugstāko dramatisku dzīvīgumu un asi, stru,
pi samēntu, varen aizgrābam aprakstu. — Par Tukydida pēcnācēju
turams Aeneas Xenofons, kurš raudzija savos „Hellenesku stāstos”
Tukydida darbu ~~harpinat~~, „Memorabilijās” kā filozofa Sokrata skolens
izveda sava slavenā skolotāja aizstāvību, savā „Kyropaidijā” aprak-
stija Perzijas vecākā Kyra tendenciozā pretstatā pret viņam cenig,
tām attiskās demokrātijas eestādēm Perzijas vecākā Kyra dzīves-
un valdības vēsturi, eeks „Anabazis” pēdigi stāstija par 10,000 grieķu
desetu karēivju karagājeonu ar jaunāko Kyru pret tā brāli un kurū
mainīgais un pārdošais atpakaļgājeons līdz grieķu pilsātām pēe
Melnās jūras tapa no pašā Xenofona līdz vadīts.

No citiem vēsturēnekiem hellenisma slavenā laikmeta, no Kte-
gijas iz Knidos (ap 400) „Perzešu un indešu stāstiem”, no Filista
(Filistos) no Syrakuzas (ap 380) „Sicīlesku stāstiem”, uzglabājušos tik noe-
cigi gabali — fragmenti.

Retori (runātneeki).

Visiem grieķu valstu un sevišķi Atenu klajeem — publiskeem
apstākļeem atbilst klajas — publiskas runātības (retorikas) agra iz-
kopība un izglītība. Šī runātība bija jau sen attistita un no vis-
kalakā eespaida, eekamsta tā kā retorika tapa par skolojamu mākslu
un kā tāda par literāturas nozari. Atenu leclajam gadsimtenim
pēedoreja, blakus leclajiem kā runātājiem slavenājiem valstsvīreem
no Semistokla līdz Perikla, jau skolotee runātneeki kā Gorgias, kā
Antifons (479 — 411) un Lyzias (458 — 378), kuri sēru — un teesu — runas
pēeeks citiem sacereja un arī tureja. Retoriskās mākslas augošā
un visaugstākā nozime, kurā eegāja visas literāturas attistībā
un kopš Euripida eespeedas traģiskajā dzejā, — nāca tak isteni svarā
tai laikmetā jeb gadsimtenī, kas sekoja Peloponeza karam: attiskas re-
torikas klasiskais laikmets sākās ar Izokratu (Izokrates), no kurā

14. 21 uzglabājusās runas, kas kā „Panegyrikos” un „Panathenaiskos” uzglabājusās slavosrunas uz atenesiešiem un Atenu bij ar tošu eemeslu, kamēr „Slaves runa uz Helenu” un citas ir tīras skološanas un mēģinumu runas lasīšanai. No Izokrata skolas iznāca vesela rinda leelo attiešņu runatneņu, kurus pēdējā Grieķijas neatkarības laikmetā, sasāktajā valsts- un tautasdzīvē bija varēna nozīme. Izaios (Izāos) no Chalkis, slavens kā teesasrunu saceretājs, spēdēja par visām leelām caur savu runu mākslīgu eekārtojumu un peerādījumu vedības gaišumu.

Ešines (Aesines) no Atenām (329-314), Makedonijas politikas samaksats cildinātais un aizstāvētais Atenās, no Demostena no turienes pādzīts, kad retoru skolas dibinātais eekš Rodos, bija teicams spēka un vārdu bagatības dēļ, bet aptraipīts no negodīgas partijpolitikas. Viņa leelais pretneeks Demostenes no Atenām (385-322), pēdējais Grieķijas nīkstošās republikaniskās brīvības pārstāvis, bija pēc rūpīgas skološanās veenadi teicams kā valsts- un teesasrunatneeks, beidzās bedīgi 322 Kalaurijā caur pašnāvību, kad Atenu pēdējā sacelšanās pret Makedoniju pēc Aleksandra Leelā nāves nebij izdevusēs. Viss viņa mūžs bija veltīts izem neskaitamām mainām vechellenu un vecattiešu nemitīgai aizstāvībai un cildībai. Viņa runas - skaitā 61 - ir beidzarnais sakopojums no visām tām īpašībām un gara izglītības, caur kurām grieķi bija pacēlušies pār senatnes pasauli. 17 valstūrunās, 24 teesasrunās un 2 akademiskās leeliskās runās visur sastopams un gaiši kā deena redzams Demostena talanta vara, viņa patriotiska un nelokāma prāta spēks, leela tīklīga rakstura pilnais swars. Viņa „Filippa runas”, viņa „Runa vainaga dēļ” ir visnotāl attiskās runatnības vismirāzošākie zeedi, kā vislabākajās dzejas darbīs še sastopās teša daba, acunīklā varē ar pilnīgu mākslu kopā. Demostena varēna runa bija grieķības - greccisma gūbja dzeosma. No Demostena do mu beedru - Hypercides' un Lykurgos' - runām uzglabājusēs tik fragmenti - gabali.

Filozofija. Platons. Aristotels.

Pesleedamees Anaxagora filozofijai mekleja visā Grieķijā, sevišķi Athikā uzstājusēs pasaules gudrības, retorikas un dialektikas gāju un aroda skolotāji, tā sauktee sofistī, - garīgo brīvību, gē u pārakumu

pār materiju, ekļuva pēc tam virzienos un centēnās, kuri ar grieķu tautas dzīves ticību un vācām autoritātem stāveja rēozamā pretrunā. Daudzi no viņiem apstulbināja nejedzīgo pūli un eozūjinājas tikli, gā valībā, gurdenībā, jēbū tas arī nebut tā vispārīgi laisam nebija, kā Platons un Sokrata draugi vēlāk apgalvoja. Sokrates, helneeka Sofroniska dēls (469-399), Atēnu leclā spidošā laika un vēlāk sākošās grīmu, ma acu-leecineeks, statīja sofistu tukšām gudrības mācībām preti tadu gudrību, kura dibinājas pavisam uz nogromdešanos cilvēciņu leetu būtnē un uz pasaules visuma aplūkošanas, kas šo filozofu noveda pēc tam, ka las pār grieķu tautas-ticības deeviem peenēma leeviškā veenību. Ja viņa pasaules gudrības formas bija visvairāk dialektiskas, tad izvaidojās viņu mērķis pēc savas būtes par praktiski etisku. Pret runa starp viņa cēlo, bet subjektīvo dabu un attiskas demokrātijas prasībām, eenesa viņam kā šķēstamam sofistam un tautas pavēdejam, caur Tragybulu tautas valdību atral eevēdot, - mocēkla nāvi. Bet taisni šis motīvums skubīnāja viņa dāužos, pa leclai daļai augsti ceenījamus skolēnus uz sava meistara aiztāvēšanu un cildināšanu, - tā jaunā grieķu filozofija dibinājas uz Sokrata mācībām un eerosinumeem, kas visdažādākā veidā tapa izkopti un tālāk attīstīti. Grieķu literā, turā eguva viņa skolēns Platons un šī skolēns Aristotels varenu, tāli sneedzošu nozīmi, kura caur šo abu vīru dabu un centēnu praktiskību tika vēl vairāk celta.

Platons no Atēnām (429-348), Sokrata skolēns, pārgāja no dzejiskeem jaunības darbeem uz filozofiju, tak patureja savos zinātniskos rakstos teeksmi uz dzejisku teesamību, dodams teem vismīlāk dialoga veidu. Pēc Sokrata nāves bijis leclās cēlojumās, ilgaku laiku uzturejies Kyronē un Sicilijā, tas atgriezās ap 388 Atēnās un atvēra šē akadēmijas bīrģēs savu filozofu skolu, kuras pastāvēšanu arī pēc savas nāves (348) zināja nodrošināt. Stingrā saskaņā ar savu raksturu un savu mācību Platons nodibināja idealistisku filozofiju, kuru tas gandrīz zistēmas pilnā veenībā pacēla, ciktāl viņas dialektika, fizika un etika cita citu pabalsta un papildina. Daudzee Platona raksti stāv eekōkīgā sakarā, kurš zināms nav visur veem, mēriģs un veegli eevauzams. Kāda viņa dialogu rinda riko zinātniskās zināšanu kā tikama - kā visleclākā, visaugstākā labuma - ("Jons", "Alkibiades", "Protagoras", "Euthydemos") kondiciju un peenēšanu,

16. kāda ^{otra} ~~beta~~ rinda izskaidro Līkuma teicamības un Butri ("Gor-
gias", "Kritons" u.c.), kāda trešā riko deaviskā un ideju attiecību uz
redzamo pasauli, uz cilvēka etiskiem uzdevumiem ("Faidons", "Mec-
lasts", "Faidros", "Timaios" u.c.), kamēr "Valstis" jeb grāmatas par valsti
izved kādas pēc šī filozofa prāta absolūti pilnīgas un pēc visaugsta
kāš laimības vedejas filozofiskas republikas sapni? Ar drošu, cēlu ide-
alīsmu pacēlās Platona filozofija pār visu pācesu dzīvi un tešami-
bu, kā visas domāšanas pēdējais mērķis, kā visas būtes avots pastūdi-
nadama "labā ideju".

Kārnaks, pleerānaks un realistišsaks, cētīšsaks, to tees arī sausaks
un mazak lidains, nedzejšsaks savu ideju aprakstā, iztilinumā, tē-
lojumā bija Platona visleclakais skolens Aristotels no Stageiras (385
- 322), ārsta dēls, Platona klausītājes - mācekļis akadēmijā, vēlāk sa-
va meistara antipods, 348. gadā aicināts par Aleksandra Ceclā audzi,
nataju pēc Makedonijas galma Pellā. Pēc viņš dibināja Atenās
jaunu tā saukto peripatētisko filozofu skolu Lykeionā, t. i. vilku
birgē, kurš vārds ^{anglabojās} vēl šodeen liceumā. Pēc Aleksandra nāves daži di-
spaidīti, vajāts tas nomira eekš Chalkis uz Eubōas salas. Savos dau-
dzos rakstos, neskatot uz to bezmakslas formu, viņš rauga pasauli
aprēst un saprast kā veselumu. Par visas atzinas pamatu viņam dē-
ja empirija, pēdzīvojumi, mēģinumi. Viņa loģiskos rakstus saveeno-
ja zem nosaukuma "Organon". Savā "Fyzikā" jeb "Vispārīgā dabas mā-
cībā" astonās grāmatās un savas "Kustonu vēstures" grāmatās tas iz-
rādās kā viseevorojamākais grieķu dabaspētneeks. Tad "Etikā" (Ni-
komachiskā etikā) un "Politikā" viņš apcer cilvēku dzimuma visaug-
stakos uzdevumus dzīvē un seviski valstī. Viņa "Retorikā" jeb va-
donis runatnības mākslā, viņa deemžel nepilnīgi, tik gabalēs uz,
glabajusēs "Poetikā" ar savu slavono traģedijas teoriju iztaisa pār-
eju no vecgrieķu grieķu pilnas mākslas ražības laika uz alek-
sandrīniskā laikmeta teoretiski-kritisko literatūru. Pēc divi
leclās vīrōs, Platonā un Aristotelā, kurus te varejam tik leclā isu,
mā aplūkot, koncentrējas, sabeezejas tā sacīt visa grieķu tautas
domu un pēredzejumu - pēdzīvojumu pasaule kopš veselās
gadu simtēnu rindas.

1) Kuris vēlāk raudzīts izvest dzīvē pavesta valdībā. - 2) Pēc kāda heros Akadēmios no
saukto birgo un mēģinumu lausums pēc Atenām riet Platons mācija.

Hellenisms austrumos.

Aleksandra Leelā brīnšķīgais kara gāzeens uz austrumeem, milzīgās perzees valsts ekarojums un grieķiski-aziātiskas pasaules monarhijas dibinums, kurā grieķu izglītībai bija pēdskirts uzdevums, kūtās aziātiskās masas rīkot, apgaismot, glītot, — tas bija pēdejs varenais, uzvarainais hellenisma uzplaukums un lideons. Ta arī Aleksandra monarhijas sabrukums pēc leelā varona nāves grieķu kultūras izplatīšanos pār austrumu nebut nekaveja, tā ka visas valstis un ķēmiņu galmi, kas no viņa karavadoņem un pavaldneceem tapa dibināti, centas pēc grieķu izglītības pārkrāsojuma, tad tak pasaules pilsoņu aicinums, ko tee uzņēmas, pārvērta ^{navisam} grieķu dabu. Austruma despotisma kalpībā un nemitīgā satursmē un sajaukumā ar Azijas dzīvi, gāja hellenismam un sevišķi grieķu mākslas un literatūras attīstībai vesela rinda vislabako īpašību zūdumā. Vecmāksū apstānļu vēstā, kur preecajas par dzīvi un patīka ko ražot, nu eestā, jās tādi apstākli, kas veicināja tukša, mirdzoša āriguma attīstību arī garīgās leestās, nēdzīva zinība — zināšana un aroganta zinātne, cība, eedomīga un skeptiska pasaules gudrība, tukša retorika un bezrak^{ura} glaimība jaucās ar leelā laika atskanām, ar ceenigeem un teicameem centameem. grieķu dzejas, filozofijas un literatūras tālak, attīstība vispār izpletās tagad pār visu grieķu pasauli. Tak zināmu vidukli ta nu atrada Aleksandrijā, Ptolomeju jeb Lagidu jaunēģip, tiski grieķiskas valsts galvas pilsatā, kuri nā leeli garīgu centenu aizstāvoji un sargi dibināja un krāja Aleksandrijas milzīgo biblioteku. No šī vidukļa, kurā visspidošaki uzplauka jaunā hellenistiskā literatūra un zinātne, — dabuja viss sekošais grieķu garādžīves laikmets to nosaukumu aleksandriniskais.

Aleksandriniskā laika dzejneeki.

Līrai dzejai nebija šī aleksandrinisko rakstneeku pasvarā māci, tā, kritiskā, krājīgā un skolmeistarīgā darbība neko labvēlīga, tak nebut netrūka neskaitāmu mēģinumu, dzejiskurāžojumus gatavot pēc teoretiskām receptem un vecajeem „klasikēem”, kurus krāja, lasīja un komentēja, pēveetot jaunus klāt. Līrikā eeraudzija deomas gaismu valdošais sausums, neapgarotība un skeptika, Kallimacha no Kyrenes (ap 250 pr. Kr.) hymni un epigramas, Hermiānaksas no Holofoņas

erotiskā dzēdājumi tapa stipri pārspēti no rugtā parodista Simona iz Flūs, kurš sava laika garšu prata mazākais nicinat, ja ne labot. Šarp neskaitāmeem traģiķeem aleksandriniskā kritiķi cildināja kādu traģisku Leitru (Pleias), no kura tik Lykofrona (ap 250) fragmentā, ka Sandra uzglabājuses apleecība, cik ļoti repletuses zinātniecība dzīvo dzēji pārņēmuse, apēnožuse. Druisku augstāku nekā šee traģiķi stāveja episkā dzējneeki Apollonios Rodētis (ap 230), kurš „Argonautu gājeemu” apstrādāja korrentās vāsmās un ar smalcu atteecīgās teikas pazīnu, un kreteētis Rhianos, kurš izvēlejes otro Mesenas kasu par epa veelu.

Blakus šonu ^{mācīniumeem} vecajās formās seguva jaunās ^{dzejas} skiras eevēribu un izkopību. Tā Aristides no Miletas esāka ar savām „Miletas pasakām” grieķu novellistikū. It īpaši didaktiskai bija šim pēc savas būtības mācītājam un izglītības sērdzīgām laikmetam būt pa gāršai un tā tad Ara tos no Solō (ap 270) „Zvaigžņu skatus” skaitīja pēc visticamākāem dabēm. Didaktiskū dzējojumū skaits auga, jo vairak īstēnā dzējas saje, ga ruda.

Aleksandrinu proza.

To necēigāki bija aleksandriniskā laikmetā dzējiskas ražošanas panākumi, jo eevērojamāka un izplatitāka kļuva prozas literatūra. Neskaitāmi gramatikā, kritiķi, retorikā izplatīja aleksandriniskā muzeuma, Atenu un Rodos runātneeku skolu slāvu; matemātikas, astronomijas, zemju- un tautu-ziņas, dabas zinātņu un ārsteceības laukā uzstājās arveemu vairak rakstneeku, no kurēem daži aci caur savu stilu, rakstību seguva slāvu. Veenā laikā dzīvošo vēsturnee, ku (Kallistenes no Olyntas, Filarkhos no Atenām, Timaios no Tausome, nionas) gājūši deēmžēl gudumā, no kurēem tik necēigi gabali sasto, pami, uzejāmi pēc vēlakeem grieķu vēsturneekeem.

72 Ari grieķu filozofijai aleksandriniskā laikmetā turpināja savu gaitu, paturedama par savu vidukli Atenas. Epikurs no Samos (342-270) un Cyprētis Lenons (Zonon ap 300) dibināja divi filozofu skolas, kuras pa visu hellēniski-romisko senatni pastāveja un literatūru eevērojāmi espaidoja: Epikurs pēc sava vārda seukto epikureis, no skolu, kura viņa vispirmak uz pašpēticību balstošos svētlaimības mācību pārvērtā rupji-meesīgā baudas filozofijā; Lenons dibināja pēc vētas vārda ^{stoā} kur mācīja, stoisko filozofiju, kura augtu teica kā gūvā

uzdevumu, paturēt nesatvīcināmu veonātozību pret Dzīves maini 19.
un baudas nīcināšanu.

Roma un visvecākie romiešu literatūras pasākumi.

Tā to laiku, kur Hellādas-Greekijas dzīve dažādā ziņā laimīgi uz-
plauka un attīstījas, sāka arī pacelties grieķiem ciltisradniecīgo itali-
ku kopdzīve Romā, kā Laciūma tautas kodola, un sākdamā ar savu
politisko un sociālo cestāžu spēku un stingru, dzelza konsekven-
ci valdīt pār itāļu ceļiem un ciltīm, izkoptām stingrā audzinā,
sānā un pūlīnu pilnā politiskā un karšiviskā darbā romiešu valsts
domu un romiešu patriotismu, kas tiklab visu atsevišķu locēklu
kā arī ģimenes dzīvi pilnīgi padēva valstij. Nelokamais un jautrais
nežēlīgais romiešu dabas cētums, zemnieciski jestrā ceļāšu veenkāršība,
kopota ar visas tautas kaislīgo dzīvi pēc varas un pavēletājas ceņības,
pacēla Romu drīz par bīstamu un ne-atturamu varu. Tā arī ^{romiešu}stīva,
stūrgalvīgā veempusība un prāta saltums nepeclaida, izolēdza katru
bagātāku fantāzijas un eekšīgas dzīves uzplaukumu, ja pat arī
religiozais moments bija padots valsts domai, - tad tomēr ^{tautas}stingrā
taisnības- un tiesības-dzīve un tautas politiskais nobreēdums sāga,
tavoja jau jo ātri latīnu valodas sevērojamu attīstību un aprobežō-
tu, bet caurum cauri jeb viscaur savādu, romiešu kulturu.

Tā tad tanis gadsimtonōs, kad Greekijas mākslas jau zēdeja, kad
Roma esāka paceltes varā un godā un savā jūgā ņemt visu Itā-
liju, bija tak garīgā attīstība un romiešu nacionālās literatūras
pasākumi vēl veonadi necīgi. Nekāda pašu mytologija, nekāda
episka tradīcija, nekāda dzīves pilnība nemodināja dzejiskoga-
ru. Atsevišķu preesterību veemulīģee veenas skaņas liturģiskee
džeēdājumi zināmōs svetrōs (parastā „saturniskā”, t. i. sen-senā sava,
dā, īpatnīgā senromiešu tautas-dzejas varsmu mērā), kā arī mimiskais
izrādes (Atellanāe sc. fabulae, oskīu pilsētā Atellanā, Kampānijā;
Fescenniskās Dzeēsmas - Fescennini sc. versus, no vecas pilsētas Fes,
ceņnā Etrurijā ceļusās savāda šķīra vecromiešu izlaidīgu zobga-
līgu Dzeēsmu mainīgās varsmās) zemnieku un vīnkopeju svetrōs,
kā arī kāzās (nuptiales Fescennini), kas caur savu prastu dabīgumu
reizām no romiešu ceņības atklīda nost, - rādīja un bija pirmee

20. romiešu dzejas rosinumi. Magistratu, leelo ģimenu, pilsētu kroniku (Annales maximi) pieminas raksti iztaisija vēlākās tik bagātās ro, meešu vestures rakstības pasākumus.

Romešu literatūra ņem grieķu espaideem.

Tai pašā laikā, kuņā grieķu kultūra izplatijas pār austrumi, bet grieķu tautiskums un tā spēks spēji gāja uz leju, bija Roma arveenu lelakā varā cēlusēs, valdidama jau pār visu Itāliju. Arī Apakš-Itālijas grieķu pilsātas viņa bija piesavinajusēs. Tā pārveikto pārākā kultūra, makslnieciskais prāts, dzina un gārsā noveica uzvarētājus. Augstmaņu aprindu romiešu izglitība būdama bez pēsteekošrem pamateem, no kuņām izcelās, izaug patstāvīga mākslas un literatūras dzīve, pieslejš mācīdamās un pakaldarīnamā grieķiem. Tarentētis Livius Andronicus (ap 240 p. Kr.), kuņš rakstīja Odyseju un uzveda latīņu valodā traģedijas, tad Kampanētis Cn. Naevius un se, viski Terentius Ennius iz Rudial Kampanijā (ap 239-169) sāka es, vest grieķu varsmu mētus latīņu valodā, sneegdami grieķu literatūras paraugus, pieminekļus romiešu atzējojums. Tā Ennius nedau, dzē uzglabājusēs fragmenti nedod nekādu pilnu skaidrību par to ci, nu, kas romiešiem bij bez šaubām jāiztura ar pārvarīgo grieķu iz, glitību un formu. Vēlī raudzīja kāds īsts Vesromas aizstāvis, kāds M. Porcius Kato arī kā rakstnieks preti turetes hellenisma cebrukes, man romiešu literatūrā. Viņa Pimstāsti par itāļu tautībām pa, zuduši, viņa grāmata „Par zemkopību” uzglabājusēs pēc pasaulei veenkārt kā romiešu būtnes nesalaužama spēka un spāra apraksts, otrkārt kā viņas brutālā cētuma un jestrās nežēlības aina.

Arī jaunās Romas grieķiski skolotā, veidotā literatūra un māks, la pārverta romiešu valsts un tautas būtņi visai maz, palikdamas par dažu šķiru luksus un līdz keizaru laikam tik pus ceenitas un pē izdevības – nicinātas. Romiešu skatuve nesasneegza nekā grieķu skatuves nozīmi un zēdu laikus, jēbšu viņai netrūka ne esvero, jamu dzejneeku, ne akteeru. Starp traģiķiem, kuņi sekoja Naevium un Ennium, tapa cildināti Markus Attilius un Lucius Accius (Attilius, ap 170 p. Kr.). Masu jeb pūļa laika-kavekļa nepeceestamībām dareja, izkapa tee komēdiju dzejneeki labaki, kuņi pēc vēlākās attīskās roma, dijas

parauga uzveda nesaska tēvus un palaidņa dēlus, brāmmānīgus 21.
dēkus kafeinīgus, mānīgus, blēdīgus vergus un veiklas preekā
meitas - māšinas (hetāras). Bez Cācilius Stacius (Statius) un Lucius
Afranius bija sevišķi divi dzejnieki, Plautus un Terencijs, kuri
romiešu komēdiju pacēla līdz pilnībai.

Maccius Plautus (254-148). No tā daudzajām komēdijām uzgla.
bajusās 20. Starp šīm, Razina (Casina), Dvini (Menachmen), Dze,
liba (Asinaria), Rupjš tēviņš, Perzeši, Zelta pods u.c. viss
grozās ap heteru - un vergu izmanību un blēdību, kamēr Manta, Kuģa
nogrimums, Kara gūstekni, Loeliba - Brāmmānis rāda dzīves citas
puses un ^{lugu} Amphitryon (veselatinu Amphitruo) paši deevi top sevīkti.
Amphitryon ir Tiryna ķēniņa Alcāus dēls, Perzeja dēla dēls, Alk,
menes vīrs, kura no šī dzemdoja Iphiklu (Iphicles) un no Dzeva
(Jupitera) - Herkulu, tomēr šo sauc par Amphitryon vīriņu. Tak Am,
fitryons te izrādas par tādū, kas citam leek vergus kuret, t.i. kas uz
citu stumj vainu, pēc sakama vārda, Vīram tee rāgi, seeva tee slaukta,
va vāciski ein Flakurei. Tēc šīs galvenās personas Moliers darinājis
Plautum paraf, savu joku lugu, kurā Amphitryons kā labirdīgs mee,
lasta devejs rāda paša autora laulības līkšana izsmēcklu.

Publius Terencijs (Terentius, Afer, 196-150) ir arī komēdiju dzej.
nieks. Tāmiņ mazāk fantāzijas nekā Plautum un tas nav arī tik veen,
kārtā tautisks kā šis, bet toteles tas ir elegantāks un smalkāks, se,
mantoja ar savām joku lugām Meitene no Andros, Seovas matē,
^{Tevis} Pasa mocitājs, Fornio, Eunuohs (Gultas sargs) un Brāli augsta,
kas sabēdrības preekrišanu, sabēdrības, kuras dzīvi un dzīšanos tas
laimīgi aprakstīja Menandera stilā.

Romiešu liriskā dzeja līdzīgi aleksandriniskajam laikmetam,
kurā viņa vispirms uzplauka, kā arī atbilstot romiešu rakstura
savādībai, piemēma no paša sākuma virzeenu uz didaktiku. Sa,
tīvikis Gajus Lucilius (148-103) seveda ar poetisko epistolu, kura šauta
xcumiskla cevašu un apstākļu krūkumus, - romiešu dzejas ^{vī} patstāvīga,
to formu. Filozofiskais didaktiņis Lucrecius Karus (Lucretius Carus,
99-51 pr. Kr.) apstrādāja savā poemā No dabas leotām (De rerum natura)
epikureiskās filozofijas mācības ar kaislīgu spēku un izteiksmes

22. Iainīgu stiprumu, tak nevarēdams nedzējisko preekšmetu pilnīgi pēvaret un pēvalāt.

Tikai pēēt šī laika beigām, kas beidzas līdz ar romēšu republi, kas nīksānu un galu, dabuja romēši pateru, istu lirisku dzejneeku. Tas bija Valerius Katullus iz Veronas (87-50 pr. Kr.), kurš jautrā, juis, mainā dzīves preekā un ģenialā izsmēšanas kārē ir istis sava la, ka dēls un savu mazo dzeesminu un gleznu grācijas, spīdošā mitīgu ma dēl, savu epigramu gara, visas savas dzejas tēšības, ^{labā} kūta izdves dzīvību, savas formas tīrības un lokanības pēc turams par romēšu dzejas visleelakā laika preekšteci.

Romēšu proza.

Ta jau latīnu dzeja izplauka viscaur pēc grieķu paraugem, tad zināms arī šī laikmeta romēšu proza ne-izbēga no grieķu cespaida, jebšu vēstures un runatības laukā romēšu valsts- un tautas-dzīves sa, vadība absolūtu, pilnīgu pakaldarību grieķem darīja par ne-espēja, nu. Romēšu vēstures rakstība dabuja republikas pēdejā laikmetā tadus izcilus preekštāvjus, kādi ir Cezars (Cāsar's) un Pallusts.

M. Julius Cezars (Kaizars, 100-49 pr. Kr.), ģenialais valdsvīrs, kara vadonis un leelais romēšu monarchijas dibinātājs, literariski daudz, pusīgi izglītots un dažādi darbīgs, - kļuva par visagrako klasisko Ro, mas vēsturneeku caur savu darbu „Tār Gallijas karu” (De bello gallico), kurā tas ^{skaidri} gaidi un objektīvi apraksta savas pašā atmiņas, pēredzējumus un pēdzīvojumus. Cezara komentāri ir „Ļistīrakās romēšu prozas pēc, soto vrenkārsību un preekšceluma korektību pareizā attēcībā”. Neveens romēšu vēsturneeks nav pārspējis Cezaru tānī militariska ziņojuma objektīvitātē, kurā ar iten plastisku skaidrību un bez jebkādas kaislī, bas izklāj (cēl preekšā) veclu, neko citu nesaka, kā kas pēder pēc leetas, nicinādams katru gleznainu formu.”¹⁾

C. Pallustius Krispus (Crispus) no Amiternuma (85-35 pr. Kr.) bija pa pilsoņu karēm demokrātiskās partijas loceklis, Cezara pēekritejs, aug, stās vēētās un pēdīgi Afrikas prokonzuls. Tas rakstīja romēšu vēsturi no Sulla nāves sākot, bet tā demužēl nozuduse, tad divi spīdošūs dar, bus: „Katilina' sazvērestību” un „Jugustinisko karu”. Tās ir leeliskas un klumainas epizodes iz laika vēstures ar ista partijas vīra pēerunājumu

1) G. Bernhārdy, Grundriss der rōmischen Literatur.

mākslu, partijas vīra, kam tomēr pātesība un Romas ceņība, gods stāv augstāk par partiju. Meistarisks raksturojumos, dzīvīguma un redzamības, skatības aprakstā, krāsu bagātas un dailes izteiks, mē — skaitās šīs grāmatas pēc romiešu vestures rakstības visleela, keem darbēm.

Marcus Tullius Cicero (106-43) dzimis Arpinumā, nokauts, ^{uz Antonius pavēli 43.} pēc For. mīce pēdējā triumvirāta briesmu doonās. Tas bija nemeoru pilnā politiskā dzīvē, vetaimā, varenā laikā kā tiesu zinātnieks, runāt, neeks un augsts valsts vīrs, valstscecrednis tālu iespējīga personība. Apveltīts ar pulka spidošam tikumeem un augstām gara dāvanām, bet dzīts no godnārigas klīribas uz preekšu un tad atturets no bailīga rūpesta. Cicero's izdarīja romiešu valstij atseviskus loelus un spidošus pakalpojimus, bet tam trūka visumā tas rakstura stiprums un vingrums, kuri leelās politiskās apvōrsunās valstsvī, ru veenīgi pasarg no netaisnības un kauna. Viņa izglītība bija tik leicama un plaša, viņa literariskā darbība sneedzās tik dziļi, ka turplikam mēdza sacīt, ka katra romieša izglītība mērojama pēc Cicero. Pirmais un visspidošākais starp viseem romiešu runāt, neekeem viņš apcereja savās runās „De oratore” (Par runātneeku), rak, stōs „Brutus jeb par slaveneem runātneekseem”, „Runātneeks” savas daudzpart un spidoši rīkotas mākslas teoriju. No vairak par sim, tu kuretām valsts. un tiesu-runām uzglabājušās 56 vairak vaj mazak pilnīgas un rinda fragmentu. Cicero's pacēlis tanīs romiešu runu uz visaugstako mākslīgas pilnības gradu tā, ka viņa retoriskais stils palīva gadu simtēsem par paraugu. Starp viņa runām eeve, rojamas: „Pro Roscio Amerino”, „pret Verres”, slavas runa uz Pompeju, „Pro legibus Manilianis”, „pret Katilinū”, par grieķu dzejnieku Archi, as, ^{parcēly} kuri caur Cicero runu kļuva slavens, „Pro Philone” (Milo bija Cicero draugs, nokāva kadu Klodiu), 14 runas, kuras apzīmetas pēc Demostenes' paraug, ga par „Philippica”, „pret Marku Antoniu” u.c. — Kā confector episto, larum (vestulu rakstītājs) Cicero's doreja ar pilnu tiesību par eleganc, ses paraugu visōs savas mainu pilnās dzīves apstākļos un visās savās attēcībās, lai gan viņa vestulu leela daļa pēerāda viņa neevajamo klīribu un valstsvīra nevīstīgīgo sāubību un svarsti, tānos. Mazak augstu nekā viņa oratoriskee darbi un vestules stāv

24. viņa noskaitāmie filozofiskie un apcerīgie raksti. Pārmainus Platona dialogu, disputāciju vaj apcerējumu formā viņi aplūko ar lelu gaišību un elegantu daiļrunātību, bet bez paša domu dziļuma, bez patstāvības, pa daļai spekulācijas problemus pēc grieķu filozofiem, visām pēc stoiskās skolas, pa daļai praktiskas dzīves jautājumus visam pēc sava laika un savas tautas prāta un nepieciešamības. Visticamāk no šiem darbiem bija: 6. grāmatas par valsti, 3 grāmatas par likumiem, 3 grāmatas par pienākumiem (De officiis), „Quaestiones jeb disputationes Tusculanae”, pedīgi reliģiozās filozofiskās raksti „par daļu būtni”, „par divināciju” (zīlēšanu) un „par fatumu”, kas ceturk Cicerona kritisku par epikureismu un stoicismu. — Cicerona ir galvenais romiešu un grieķu izglītības saceinības preekštāvis Romas republikas beidzamajā gadsimtenī, viņš ir zināmā zinā visizcilākais romiešu rakstnieks vispār. Viņš top dēvēts arī par kompilatorisko ģeniju.

Keizaru laiks un romiešu pasaules-valsts gals.

Cezaru laikmets.

Romiešu republika bij cekojojuse apdzīvotās zemes visbagātākās un civilizētākās daļas un bija pēc savu optimātu un demokrātu partiju sīvēiem cīņīņiem beidzot nokļuvuse militariskā pasaules monarchijā, kurā vecajai kildās nogurušai pasaulei apsoliņa meoru un tās materiēlu bagātību baudu. Pašā Romā izcēla atminas pēc republikas ne-atkārtības deonāru un dažu izglāidība cēzaru pēc izdevības sazvērēšanos un krampjainas kustības par labu republikai; „apvārtējā pasaule tuvoja un gribēja meoru, kopš Oktavians, Cezara delens, kā Augustus bija jaunās monarchijas formas nokārtojis un noceetinājis. Romiešu keizaru valdības laiks līdz III. gadsimtenim pēc Kristus bija veens no teem kultūras periodeem, pilns visaugstākā, arīgā spožuma un viskošākā pilnuma, kam tomēr trūka viodzilākā apmēerīnuma kā visaugstākā uzplaukuma laimē, ka dzīvoja bez precīgas cenšanās un bez cerības veenīgi baudai un eegutā glābšanai un glabāšanai. Pēc visas materiēlas bagātības pilnības, pēc visa daudzu gadsimtenu sakrātu gara mantu eeguuma, pēc visas kultūras, kurā vēl spēja būt produktīva, — trūka jau romiešu keizaru valdības pirmajiem un vislaimīgākajiem gadsimteniem katra appaotības lideena. Kārnas, pleekanas sapratības gar

speedas caur pārņēma visu dzīvi, visu izglītību un taču nepasargāja no fantastiska, savi pašu aprīejas laudu sērgas ārprāta. Romā tika pieņemti visu tautu kultū, vistālākā austruma deoju tēli tapu ceoni, ti un peclūgti blakam vecajām valstsdeevībām, un tomēr tā bija deo, va tukša, deoju izdēdeta pasaule, kurā tās leclā vesturneeka Tacitus bī, stamee vardi deonu pa deonai eeguva leclaku nozīmi, skanedami: „ne par mūsu izceļanos, ne par mūsu galu, ne vispār par cilvēkiem” rūpejas deoivē.

Visi labumi, ko varena, lepna valsts, lecliska āriga civilizacija, ^{ko} ba, gatība un greznība (luxus), ilga mākslas kopība un izglītība var dot literatūras attīstībai, viss tas tapa šai laikmetā piešķirts romiešu-gree, ku literatūrai. Cīc nepieteekoši šee labumi ir pee apmecerinatas dzīvas un ticīga apgatojuma trūkuma, to pceerādija šī perioda dzejneeki un runātneeki, vesturneeki un filozofi. Tāc visam tam par spēti atnesa šī perioda pirmee gadu desmiti romiešu literatūras zella laiv, metu. Ļaimīgā pakaldarība greekeem un formellā eleganse, pee kurās centās, sasneeza Augusta laikmetā savu augstumu un romiešu ^{literatūras} atspogu, ļoja pilni nobeigtā veidā tiklab dzīves spidošās, kā arī šaubīgas, enai, nās puses.

Augusta laika romiešu dzejneeki.

Ēe minams vispiirms Publius Virgilius (Maro Vergilius, 70-19 pr. Kr.) skati turpinumu burtnicinā 2) Itālijā. — —

Štarpstāvoqli starp epikeem un īsteneem līvīkeem eonēma Publius Ovidius Naso (Naso) iz Sulmo (43 pr. Kr. — 17 pee Kr.), veens no visizceilakeem, vis, eeverojamakeem Augusta laika dzejneekeem. Bijis ilgu laiku galvas pil, sātās spidošo apvidu beedos, tikā ^{pat} pēdīgi caur Augustus neželastību izsū, tīts uz Tomi — romiešu Sibīriju pee Melnās jūras trimdā, no kureenes celusās viņa aizgrābejas „gandu dzeesmas” (Tristia) un viņa vestules iz Pontus. Ēepreeks tas bija starp visceem romiešu dzejneekoam pazelees par visproduktīvako, raženako, fantazijas bagatako caur savām fantazijas un krāsu pilnām „Metamorfozem”, līvīski-episkeem dzejojumeem, caur koši-paveidigo, bet grazi mākslomeecisko didaktisko dzejojumu „Māksla mīlet”, kam tapa dots pretgabals „Mīlestības dzeedinamā liobzecli”, tad caur saveem „Heroidceem” un „Mīlestības dekām” (Amores).

Īstenee līvīki patureja viscaur greeku parangus acu pceeksā. Tā ele, ģivis Albius Tibullus (54-19 pr. Kr.), kura elegījas „Sulpicia” tapa skati, tas pee romiešu dzejas vispeemīlīgakām; tad ugunīgais un ^{koislu} ģītu spīgtais

26. Sexstus Aurelius Propertius (Propertius, 54-16 p. Kr.). Tak romiskais ne-
kā šee rādījās viscildinātais Augustus laika lirikis:

Quintus Horacius Flaccus (Horatius Flaccus, 65-8 p. Kr.). Dzimis
Venuzijā, savā jaunībā serants pēdējā pilsonu kara cīņās, caur Mecen
(Mācenas) veicinātā kā dzejnieks un caur muižas darbinātu muižu Sabi-
neesu zemē seņģis patikamu ne-atkarību, kas dzīvoja ar prātīgu mē-
renību jautrai baudai un savai mākslai, vētas pēc godatā Augustus
galma nepaņemdam. Caur ligsmu dzīves gudrību, piemēlīgu smalku-
mu, caur atjautu un novēribas asumu, caur elegansi un savu formu
mākslniecisku pilnību kļuva Horacs par vislelāko paraugu visem
teem izglītotem dzejniekiem, kuri nevarēja lepotes nedz ar fantāzijas
bagātību, nedz ar kaislibas stiprumu un jismu dziļumu. Horacs kuste-
jās liriskās un didaktiskās dzejas formās ar to grāciju un pārakumu,
kas peeder tik pat labi drošajam pasaules cilvēkam (kam ir apesānās
formas), kā arī mākslas meistaram. Viņa „Satiras” un patat satiris,
kā „Epodes” trāp, kā ar īsta cēluma ironiju romēšu sabēdrības,
mākslas- un literatūras dzīves visdažādākās izvirtības, viņa Epistolās
izsaka nopētnākā veidā viņa uzskatus par dzīvi un mākslu, viņa
„Odes” pedīgi spoguļo dažkārtīgi mainīgās noskaņās un ritmās jau-
trā, prātīgā, elegantā dzejnieka pēdzīvojumus.

Vēlākā keizarlaina dzejnieki.

Cezaru izvirtība Tiberius, Kaligula, Klaudius un Domiciana (Dom-
tian) laikā nepalika bez dzīla espaida uz romēšu dzeju. Marķus dzej-
nieku, kā peem. fabulu dzejnieks Fedrus (Phaedrus), ^{speja} savu uzticību, nevaini-
bu, nēdūmpību paturet, vairums tika speests, ķertees pēc satiras in pro-
ti pēc ruktas, greczigas un iznūcinatajas satiras. Perzijs Flaccus (Flac-
cus 34-62 pēc Kr.) uzbūca savās satirēs vēl ar traģisku nopētnību vis-
pārigeem apstākļem, Dec. Junius Juvenalis (42-122 pēc. Kr.) aprovsteja
15 satirās ar visbistamako, sāusmigako realitāti galvas pilsātas netik-
līgo dzīvi un izvirtību, cēlā romisma, augstmanīgo romēšu pagrimumu
un panūcumu, izpuškodams šīs satiras ar svelmainu krēsu grāzumu.
Gaj. Petronius spoguļo savā fragmentāriski uzglabātā romanā „Satiri-
con” izglaidīgo rītību un plītību ar laimīga līdzdalībnieka pilnu

28. un ^{ības}daudzgaru. Vīna stils, strups, saspeests, domu smags, daudzkārt glaz,
nains un svinīgs, daudzkārt tumšs, it kā autors vairītos visas savas
mas izpaust, - atbilst vīna stāstījumu tumšajam un bedīgajam saturam. -
Mazajās rakstās „Agricola” un „Germania” sūdz Tacitus tur sava sevas
tēva, karavadoņa ar vecromiešu vīra tikumu, dzīves aprakstu, šē ģerma
nijas tautu aprakstu, tendenciozi izceldams, cildinādams viņu dabīgo
veselību, šķīstību un uzticību. - Retorika pēc republikas gāšanas sapra
tams, vairs talak neplauka. Starp retoriskiem filozofiem un vestulu rak
stītājiem pēc Cicero preekšzīmes paeļas L. Annius Seneca } skolotājs, mi
lulis un beidgot, keizara Nero (2-65 pēc Kr.) pupurs, ar savām „Vestulem”, „Rom
dejameem rakstiem” (Scripta consolatoria) un saņem filozofiski-moraliskās
apcerejumeem, retors-runatneeks un kritiķis M. Fabius Kvintilianus (42-
un L. Plinius Cācilius Sekundus Taurakais (62-110), dabaspētnieka Plinius
Sekundus Vecakā delens (no kura daudzajiem literāriskiem darbiem tik
leelā enciklopediskā „Dabas vesturē uzglabājuses) delens paeļas ar savām
mākslīgi elegantām „Vestulem” un „Panegyrikus uz Trajanu”.

Keizarlaika grieķu literatūra.

Ari grieķu literatūrā uzstājūšes keizaru valdības pirmajās samērīgi
laimīgās gadsimtanās. pēcēdu jeb pēdējā zēdu laika dzejnieki, kas uzrāda
gandrīz veenādus ar tā pašā laika romiešu literatūru trūkumus un labumus.
Dzejas virzēns uz stāstiem prozā parādījās arveemu stiprāki ^{taču} dzejnie
ka Parthenios no Nikāa (vēl pirms Kr.) mīlestības stāstos un mīloziskās pa
sakās, Lukios no Patrā košās „Pārvērtībās” un Jamblichos „Calojumos”.
Visi šee preekstēči netop klāt visleelākajam grieķu rakstnāevam Lukia,
nam (Lucianam) no Samozatā (130-200 pēc Kr.), kurš dzīvoja viscildinā
tako keizaru, Hladriana un Antonina ^{rimīgo} laikāmetā. Viņš reprezentē šē lai
ka izglītību, spožumu un dzīves pilnību, bet arī bezcerīgo skepsi, jūtalaīno
frivolitāti un šē laika, kas bija bez apgarotības un idealism, izsmēšanas
un zobgalības, garzobības kāri. Šis garapilnais zobgalis, kurš pirms dzīvo
ja kā klejotājs runatneeks (retors), tad Atomās literāriskā valā un pēdīgi
ēģiptē, - tēlo aprakstu savās ražojumās dzīvi, kuru viņš redzja un saprata uz
ticami un dzīvi kā neveens cits, ļaust bez žēlastības šē dzīvi ^{visai} ^{virtības}
izgobo grieķu izglītības izvīrtību, sofistu ālēšanas, stoīcu rīgtu nopēetribu
un egnīku prastu nevēdžību, smežās par ticesānu brēnumdarītājiem, bur
jiem

un pravešēem smaida arī par ticību devēem, joko un rotaļo ar visu ^{stā} 29
un pat peevēlk savos visfrivolākās rakstos caur piemēli un bagātu
atjautību. Šārp viņa neskaitāmeem raksteem ir izcilākie, eņverojamākie:
„Deēvu sarunas”, „Mironu sarunas”, „Charons”, „Nigrinus”, „Timons”, „Deēvu
sapulci”, „Traģiskais Dzevs”, „Peregrinus Protaus”, „Aleksandrs”, „Melupra-
veetis”, „Trejnieks”, „Kā lai raksta vēsturi”, „Pateesi stāsti (motikumi)”, „Hele-
ru sarunas” un stastijums „Lucius jeb ēgelis”. Sk. Pagalmā Brīvkalneņa
tulkojumus. —

Grieķu vēstures rakstība republikas un keizarietes pēdējās laikās
parādija ar līdzdalību romiešu pasaules-valsts liktenus, pasaules-valsts,
kurā Hellada bija pāveēnota un grieķu valoda un izglitība bij eeguuse
milzīgu darbības lauku. Šo vēsturnieku vīndu bij jau uzācis nopeet,
nais un leetpratīgais Polybios iz Megalopolis (ap 200 pr. Kr.), no kura „Vis-
pārīgās vēstures” 40 grāmatām uzglabājušās tik peecas. Viņam pilsonkāru
Laikā bija sekojuši Diodors no Sicilijas un Dionygios no Halikarnasus.
Strabons iz Amazijas (66 pr. Kr. — 24 pē Kr.) izrādas savā „Ģeografijā” ^{semtnes} pārvis,
ģinatniskako visu ģemju un tautu aprakstītajū un atrada vēlākajā
keizaru laikā pē Klaudius Ptolomaios iz Aleksandrijas savu visēvēroja-
mako pēnāceju.

Keizaru laiks rēdēja jaunus grieķu vēsturniekus. Appianos no Alek-
sandrijas, „Romiešu vēstures” sarakstītais, un Herodians (170—240), kurš rakstīja
„Romiešu vēsturi no Mark Aurela nāves”, kā arī Flavios Arianos iz
Nikomēdijas (ap 160), stoiskā filozofa Episteta pēkritejs un skolens, kas
beģ „Diatribem”, t. i. filozofiskēem preekōselumeem jeb apcerejumeem, kurās
teicami izlika, iztilināja sava meistara mācības, sarakstīja arī darbu
par „Aleksandra Leelā karagāģeemeem”, — rāda vēstām vēl acveemu ģai,
ģa, dzīva un aizģrābeja apraksta teicamības. Vēl augstaku statams Plu-
tarkos iz Chaitronēiās (50—120 pē Kr.) Beotijā (Boivēi), kura „Salīdzina-
mē dzīvesapraksti” (ik pa veena grieķa un romieģa) dereģa vēl ^{pē} ģādsim,
teņeem par smatnes ģiografiskēem meistara- un pēraugu-ģabalēem.
Plutarchā svineģa grieķu humanitate un telojuma atticisms pēdēģo
augģamcelģanos. —

Blakus šēem eņvēroģameem autoreem bija pēvmeģ ģādsimģeni pēģ Kriģtus
pārģilditi no neskaitāmeem grieķu filozofēem (stoicēem, neoplatonikēem),
sofistēem, retorēem, ģramatikēem, kritikēem un poģtēem, kurēem uz tā
laika dzīvi un izģlitību bija leels eespaids, kuri reprezentēja ģināmu

30. grieķu gara parazitību (lekedību) un visvairāk uzplauka tai moerā, tai pavedīgā dusā un ^{šānā} slinkumā, kas iztaisija to deenu laimi.

Pagrinuma un bojā-ejas laiki.

Vel straujāki nekā ar romiešu pasaules valsts varas pilnību un veemību gāja kops III. gadsimtenā ar antīkās kultūras brangumu un spožumu uz leju uz beigām. Valsts grimums tapa no laika uz laiku, šād un tad no spējīgeem, spēcīgeem imperatorēem apturets, bet izglītības mākslas un literatūras nevarēja tekst aizkavēts. Lai izbēgtu no iznīcī, ma un visdzīlākā neapmeerīnuma, romieši un grieķi veltī mekleja pēc visēem austrumzemes deevēem paspārni, metās meškaitamām jaunām uz nākošām filozofiskām mācībām un zistemām rokās.

Plotinus iz Lykopolis Eģiptē (205-270) dibinātais neoplatonisms bija III. g. simtoni pēc Kr. antīkās izglītības pēdejaīs uzleesmojums un uzplaukums. Atzovīši tai laikā un pēc tā laika pacēlas arī pateesi dzejis, ki talanti pār to tukšību un mežonību, no ka bija sagrābta visa gora dzīve. Smagais - dzelza - laikmets latīnu valodai un dzejai esāks jau zem labajēem keizareem un turpinājās III. un IV. gadsimtenā augoša, jā sabrukumā. Latīnu izglītība serīkoja savu pajumti, uzcēla savas keltis tālu nost no Romas, visi severojamee dzejneeki sebakā laikā per dereja provincēm Gallijai, Spanijai, Ziemeļ-Afrikai. Romiešu dzejas „afrīkaniskās skolas” sākumu uzņēma jau Lucius Apulejus iz Kartago (ap 160). Vīna romans „Zelta dzelis” (Aureus asinus) ir fantāzijas pilns un atjautīgs, bet arī pār ^{pārāk} pildīts un pumpains jeb pampains. Festus Avienus aprakstītajī dzejolī, sicīleesā Kalpurnius (ap 280) idylles rāda vispārīgu tukšību un bezdzejību, kamēr Magnus Ausonius iz Bordeaux (309-392), „Mozella” dzejneeka kairīneee, drīz idyllīskee, drīz erotīskee dzejojumi, Klaudius Klaudianus iz Aleksandrijas satīras un gražnī aprakstītajis eps „Prozerpīnas nolaušījums” sneedz romiešu dzejas pēdejos zēodus.

Barbarīskaka un panīkušaka par dzeju bija pēdejo gadsimtenū vestures rakstība un proza; neskatot uz keizaru Septimius un Aleksander Severus leelo teesības-zīnatneeku, kā: Aemilius Papinianus, Domitiūs Ulpianus, zīnatnīskeem darbeem, kļuva prozāiski arveem sausaki, nee, cigaki un tukšaki - bezsaturīgaki. Scriptores Historiae Augustae (Keizaru vestures rakstītajī) III. un IV. gadsimtenī (Vopiscus, Spartianus, Ful-

1) Domitius

Kapitolinus, Helius Lampridius, Trebellius Pollio u.c.), Aurelius Victor, ra "Cezari" (Caesares), Eutropius "Romešu vēsture" no grīma (pagrīma) arveemu vairak par viduvejam kronikām, kurām trūka jebkādas proe, duma kā arī jebkādas tekojuma mākslas. Augstāku stāveja Ammianus Marcellinus, kura "Keizar-vēsture" uzglabājusēs tikai fragmentariski par teem svarigeem gadēem starp 353-378, kur Ammianus runā kā acu lee, cineeks.

Byzantiniskā literatūra.

Romešu valsts sadalījums austruma un rēetuma daļā (pēc tam, kad jau pirms Konstantīns, zem kura kristīgā ticība tapa eevesta par valsts reliģiju, bija par Konstantinopoli pārdēvēto Byzanci (Byzanz) pacēlis par keizar-rezidenci un galvas pilsātu) - sagādāja grieķu valodai valsts rētu daļā jaunu nozīmi un gandrēz veenigo tekojamu teesību. Tā šīs jaunās bicantīnu valsts momentāno pasaules stāvokli V. līdz VI. gadsimtenim pāšaujās vēl reiz grieķu dzejas leesma uz augšu. Tā Nommos iz Pan, nopolis (ap 400 pēc kr.) dzejolēs, Muzaios ^(ap 500 pēc kr.) protiskā epā "Hero un Leanders", "Dionyzos brauceeni", tā (biskapa Heliodoros no Emēza (ap 400) visvecaka, jās leelakās romanās, kas visēem vēlāk sekotēem zināmā zinā dēveja dēveja par paraugu: biskapa Heliodoros no Emēza (ap 400) etiopiskās stāstos "Teagenes un Charikleia", Longos' tā pašā laikā ganu romanā "Daphnis un Chloē". Reliģijas jukas, galma notikumi (stasti) un byzantīnu keiza, ru kāri dēva galmanu-pēekritejeem vēsturēneekēem allaž eemeslu nodas, botes ar vēstures rakstību. Visnotāl ^{ar} svarīgi ^{byzantīni} Byzantīnas-, austrumu- un viduslaiku vēstures pazīšanai, ^{romēti} eēnem šee "byzantīni" literatūrā tikai maz eevērojāmu veetu. Prokopius (starp 520-570), keizara Justiniana vēsturēneeks, tuvojas caur savas veelas nozīmi un centību pēc klasiska tekojuma, kā ar savām grāmatām "par perzešu, vandalu un gotu karu" tuvojas visvairak antikeem vēsturēneekēem, bet māzina savu Justi, niana cildinumu eespaidu savu "Anekdotu" sloponvēsturē. Vēlākēe vēsturēneeki, keizari, baznīcas firsti, valsts eevēdņi un mūki raibā maisēkli, kā visi vēlākēe bicantīnu rakstneeki reprezentē līdz galejam barbarismam un pilnīgam sastingumam nogājušu kultu, ru un romēšu pasaules valsts pēdejo atleeku garo bedīgo ago, oniju.

Romešu-grieķu-pasaules kristīgā rakstneeki.

Augdama lgi tumsā, no cezareem-keizareem asinaini vajata,

32. no augstās antīkās izglītības nicināta un izsmelta ¹⁰⁰⁰ - izgobota, no grūt
sirdīgajiem un apbedinātnēm allaž tālākās apvidos precīgi apsveikta
bija kristīgā mācība pēc savas parādīšanās topuse jau III. gadsimtenī pa
spēcīgu garīgu varu romiešu valstī. Antīkā vecā pasaule tapa modināta
iz visdziļākās ne-apmēerinatības caur evaņģēliju - precas mācību, kas pa
sludina atpirkumu, pestījumu, tika uzcelta iz meesīguma pārmeēribas ca
pasludinumu svētījuma un kristīgas askezes. Nejausti sirds-dzīves pau
dumi un jauni uzskati par cilvēku dzīvi un eksistenci stājās ar romie
šu valsts ~~valdības~~ ^{valdības} eekārtojumiem un tīklības apstākļiem vel daudz stip
rakā pretunā nekā Deeva ideja un kristīto pestījuma jeb atpirkumu
mācība. Faunās ticības visvecakee un visceenigakee pēeminekli, pa
gamu atgriezeja, varenā apustula Pāvila raksti un vestules, Markus, Ma
teus, Lukasa un Jāna evaņģēliji, „Apustulu darbi”, grieķu valodā uzgla
bajusēes, daži, atsevišķi hymni uz Pestitāju, „Jāna parādes” tumsāisfan
tastiskais vizionarais dzejojums iztaisija kristīgo draudžu visvecake
garīgo barību. Ar kristīto laujū augošo skaitu un nojimi auga II. gad
simtenī arī kristīgu rakstu skaits. Pseudo-evaņģēliji, vēlākās leģendās
dzejas pirmee sākumi mocēkļu tradīcijās, sapnu-parādes kā „Flamma
gans”, hymni kā bīskapa Klementa no Aleksandrijas (III. gadsimtena sākumā)
remdejumū - un ^{uzkaišānas} kurdījumu - raksti, aizstāvēšanās pret uzmanīgakas
un sīvakas tikušas pagānu filozofijas uzbrukumiem sekoja ātri cito
pēc cita. Savadajā eevērojamaajā dramā „Ceetajs Kristus” (kura, kā doma
sarakstīta no bīskapa Gregora no Nanciances) izrādās, cik pāraka vēl II
gadsimtena sākumā antīkā izglītība bija par jaunās baznīcas literarīs
ko izglītību. Jo vairak vīri ar filozofisku un literarisku izglītību iz
irstošās pagānu pasaules ne-apmēerinatības pēegriežas jaunajam eva
ģēliumam, pestīšanas sludinumam, jo vairak kopš III. gadsimtena iz
veidojas starp kristītnēm baznīca ar hierarhisku eekartu un jo noje
migana un stipraka kļuva bīskapu baznīcas valde, tad arī toteles jo
sparīgaki raudzija, sāka apkarot pagānību ar tās pašās eevēoēem. Bū
dīna runa hellēneem un Flavius Klementa no Aleksandrijas (ap 200)
„Stromata” (jeb segas), bet par visām leclām Origines no Aleksandrijas
(185-254) teoloģiski-kritiskee raksti bija jau leccības šij pārvertībai.
Arī romiešu literatūrā eesāca „baznīcas tevi” uzstātees kā eevērojama
rakstneeci. III. gadsimtena sākumā Septimius Tertullianus iz Kartago i pa

Vispārīgā literatūras vēsture. (Juppinums).

pasludināja romiešiem ar dailībību un siltumu kristīgas dzīves
 šķīstumu un eekšīgo laimi. Tā skolens Cyprianus (ap 250 biskaps
 Kartagō) sēko tam kā rakstnieks pa leelakai daļai Vēstulēs. Kopš lī
IV. gadsimtā vajātā kristīgā baznīca kļuva ^{IV. g. s. sīmtomā} par ugvaretāju un deem
 zēl drīz pate par vajātāju, vairojas kristīgo rakstnieku skaits. Daži
 baznīcas tēvi tapa preskaitīti viseserojamakrem afrikaniskas Latinīta,
 tes preskštāvjeem, tā Hieronymus iz Stridona (331-420), kurš dau,
 dzīst Vēstulēs, „Strīdus rakstōs”, „Taicamu vīru grāmātā” un citōs rak,
 stōs izgrādīja spēku, dzīvigumu un zinātnecību; tā loelais Aurelius
 Augustinus iz Fegeštā's Numidijā (354-430), kurā „Atzinas”, „Vēstules”
 un raksti „no Deeva valstības” bij uz viduslaiku reliģiozo un baznī-
 cīgo attīstību no visuvarēnākā espaida. — Arveenu vairak un vairak
 uzstājās arī kristīgi dzejnieki, kā: biskaps Ambrozius no Milanas (Kau
 landest 397. g.), joprojam spanēstis Damazus, Juvenkus, Prudentius (Pra
 dentius (ap 400), Alcimus Avitus (ap 500), Arator's (ap 550) un par vi,
 seem espaidu visbagatākais - visespaidīgākais un ~~visuvarēnākā pakal~~
 darīnātāis Severinus Boethius (470-524), ^{nam visuvarak pakal darits un rāz} zem (ostgotu) Teodoricha Ost,
 gota Paviā noteesats, nodarits. Viņš ir pēdejais pirmatnīgais rakst,
 neeks latinu valodā, kurā teoloģiskie raksti nēmas „ortodokso ka,
 toļu baznīcu” pret neskaitamām sektom aizstāvet, kurā filozofiski-
 dzejiskā grāmātā „De consolatione philosophiae (Par filozofijas remdi)
 ar savu tīro valodu un savām skaistām vārsnām vēl reiz ^{laecīnāja} pirmis ve,
 cās izglītības bojā-ejas par tās spēku un espaidu.

II. Daļa.Viduslaiku literatūra.Baznīca un baznīcas kultūra.Kristīgas ticības - reliģijas valdība un vara vēstūmōs.

Iz romiešu vēstumu valsts neperēdētas izīršanas un sagādšanas izgā
 ja uzvaru bagata un uzvaredama kristīgā baznīca, kurā pēdejos gadu
 simtenōs arī šij valstij bija devuse tās valsts reliģiju. Straujā tautu
 sīras straume pārplūda visu romiešu zomi, ģermanu tautas stājās Roma

Kārlis Pofis

287. Peters Frisenfelds

272. Ernsts Ozolin

288. Peters Ozols

273. Davids Matvejs

289. Georgs Rudzits

274. Jānis Needre

290. Rudolfs Liebeks

275. Andrejs Skuja

291. Peters Steinbergs

276. Ernsts Petersons

292. Juris Jurjans

277. Otto Bertij-Berzin

293. Augusts Auzenbergs

278. Henri Simsons

294. Andrejs Kalniņš

Rīgas pilsētas domnīcu
vēlēšanas 1922 g.

№ 4.

Latvešu vēletāju
saveenības
kandidātu saraksts.

303. Martiņš Eiche

304. Jānis Podneeks

305. Karlis Dravneeks

306. Jānis Režais

307. Martiņš Erdmans

teesības no šī saraksta izstrīpot viņam
nevelamo kandidātu vārdus; 3) vēle-
tajs pēc saveem eeskatēem var eerak-
stīt izstrīpotā kandidata vārda veetā,
vaj tukšā nodalījumā citu kandidata
vārdu, kurš atrodas kādā kandidatu sa-
rakstā, atzīmejot šī kandidata numuru;
4) veena kandidata vārdu uz šī saraksta
var tikai veenu reizi rakstīt; 5) uz šī
saraksta nedrīkst būt vairak kā 90 kan-
didatu vārdi.

316. Jānis Sausiņ
317. Jēkabs Rozevskij
318. Jēkabs Kalniņ
319. Martiņš Skuja
320. Eduards Ramats

330. Eduards Thalbergs

346. Jānis Pavārs

331. Hugo Krauze

347. Kristjāns Pārups

332. Jēkabs Ozoliņš

348. Nikolajs Bergs

333. Gerts Birkmanis

349. Fricis Sprosts

334. Jānis Pikeraički

350. Jēkabs Vinzaraļs

335. Hermans Reinbergs

351. Fricis Krauze

336. Jān Villenson

352. Arturs Bidels

mantojumā, gotu karaspēku ķēnini valdīja Itālijā un Spānijā, fran-
 lijā, vandalu Afrikā, izcēlas jaunas ķēnivalstis, bet III. un IV. gadsim-
 dibinātā hierarhija pastāveja joprojam un kristīgi misionari pēc
 nākamajās gadsimtenās jaunajai ticībai veemu pagānu tautu pēc
 Tūkšā mežainīgā barbarējā un chaotiskās apstākļos, kas valdīja pa-
 tīra baznīca par genatnes mazākais veenas daļas zinātnes un liter-
 uzglabataju un uzturētāju un visur līdž ar kristīgo ticību izcēl-
 klostari bija pa gadu simtēnem īgarīgas kultūras veenīgās dest-
 eestādes. Kristīgāim uzskatam bija maz intreses jeb tas atradās veen-
 gā pretstatā pret grieķu-romeešu pasaules dzejas saturu un liter-
 bet viņa novareja un negrībeja iztikt bez tām no šīs ceaman-
 formām un latīņu valoda palika par veenu jaunās baznīcas
 menteem un tās veenības domu, ko ta tad arī izpleta uz laicīgo
 tam romeešu keizaru godu kā laicīgas valdības simbolu rādīja p-
 atkdal ecēlt, kur Romas bīskapa preekšrocība pārvertās pavesta-
 chiskā varā pār baznīcu.

No romeešu un ģermanu elementu maisījuma citkārtejās romee-
 provincēs izcēlās dažādās romāņu tautas, kas ar tīri ģermaniski
 šām kļuva pas vidus laiku kultūrvēsturiskām tautām. Neskatot u-
 bu un valodu dažādību tapa visas šīs kristīgās cilveces tautas no-
 -baznīcīgas- un pasaulīgas veenības domas pārvaldītas veenā k-
 baznīcā. No šīs domas, no tās (domas) eevešanas dzīvē, no abu
 veenības varu dabīgā un nenovērsāma konflikta, no atsevišķu
 nenoveicamas tautas dabas pretestības un atsevišķu nāciju stip-
 gošās patstāvības īteeksmes izaug visa vidus laiku vēsturē. ^{Pet} Ve-
 ka literatūra pacēlās pēc ģermanu un romāņu uz daļkārteja un p-
 mata. Uzvarētāja baznīca sneedza tās apkaņotās tautiskas teik-
 tautiskas dzejas veetā antikās pasaules garamantu mazg daļu,
 visām leetām īgarīgās literatūras leelo milzīgo daudzumu, kas ant-
 saules pedejās gadsimtenās un pa tautu sīras laiku bij izcēlusēs
 veenmēr pavāitota caur literarisko darbību klosteros. Vecās un
 derības grāmatas, vēstules, komentari un baznīctēvu raksti
 ja gan pamatstāvu, bet tāču šīs literatūras tīnai vismazāk.

Pseudo-evanġeliji, legendas, svēto- un brīnumu- stasti ^{visada veida-} ^{fantastiski}
un vizionari pēdzīvojumi, teoloģiski-moraliski raksti, apcerīgi
apskati, himni un dziesmas drosmējās nepārredzamā virknē un bija
visi vai ar vai mazāk vīna pasaules- naidīgas askezes un pasauli pār-
veicīgu debess-ilgu gara pilni, ko baznīca pārstāja un viduslaicī
sumināja. Bet cik ne-espējams tas bija, kā izrādījās, ar visu deorbī,
jību un askezi laust pasaulīgā varu un spēku, tik pat maz izdevās
ar šo specifiski kristīgo un baznīcīgo dzēju un literatūru apspēst un
nomākt tautu poetiskās gara mantas un tradīcijas, kā pat tam varam
arī pārleccinatees latvešu literatūras vēstures vidus laicīs. Tautu sīvas
leclajās pēdzīvojumos un kustībās bija paganu nacionālā teikņu dzēja,
varoņu teika, pēc visām tautām un tautu celmsiem ātri uzgēdējuse un
atleekas no tās uzglabājušās arī kristīgajā laicā it visur tautu atmi.
nā un klūst Blakus kristīgām legendu veclām un dažkārt caurjauk-
dāmās ar tām par viduslaicī dzējas pamatu. Arī šo teikņu veclu vispā-
rīgā izplatīšanās, kleijošana un sajaušanās un samaisīšanās, viņu sa-
veemošanās ar baznīcas ražotīm tradīcijām, garīgām apcerēm eesānas jau
garīdzneekū dzējā. Tāsās dzīves iespāidi, kas sevišķi no krusa karu laicī-
meta pārvarēni nodarbināja fantāziju un tapa eoneesoti dzējā, pēestajas
nu klāt. Un tā rāda viduslaicī literatūra kā viduslaicī pate dzīve lee-
liskas pasaules-atsacīšanās un rupja pasaules- pēekca, visaugstākās pār-
garotības un teesās dabas ^{raibu} patīnu, bet allaž ar porsvarīgu fantāziju un
darīda iespāidu uz fantāziju. Tādā atmosfērā plauka, zīnans, dzēja vai ar,
un tā zīnatne.

Latīnu kristīgā dzēja.

Garīdzneekū un klosteru latīnu dzēja tapa kopla līdz XII. gad-
simtenim, pat pāri par to, nerūpejotēs par nacionālu literatūru attīstī-
bu. Par teicamēm latīnu himnu dzējneekēm izrādījusees, ir pažīstami-
Teodulfus no Orleansas, Fulberts no Chartres, Anselms no Hemterberi (Can-
terbury), Hroswitha no Gaudersheima, Tomas no Celano, Tomas no Aquino
miani u. c. Lē Blakus raudzīja daži garīgi dzējneeki arī laicīgas vee-
spānga bija sevišķi eemīleti, pat aigravas - uzdrīkstējas līdz Terencea
kristīgām parakdarīnumēm. Šī latīnu dzēja darīja uz lautu dzīļu ar
gan tikai Itālijā, kur vecā valoda kalos ^{apvīdīti} uztūrejas un tīpa saprasta

100. Eduards Balodis

116. Jānis Bērziņš

129. Augusts Šķipsna

101. Jānis Balodis

117. Peters Kulis

130. Ernests Grinbergs

102. Ernsts Adamovičs

118. Peteris Snots

131. Jānis Kārklīņš

103. Lina Spies

119. Arturs Dinbergs

132. Arnolds Libertis

104. Otto Vicups

120. Gederts Odiņš

133. Andrejs Lankovskis

105. Arturs Kroders

121. Peters Aroneets

134. Karlis Skalbe

106. Jānis Akuraters

122. Jānis Celms

135. Atis Cīris

141. Pavils Gruzna	157. Augusts Petersons	173. Julijs Zvaigzne
142. Roberts Kļaustiņš	158. Žanis Sprōgers	174. Martiņš Grassmanis
143. Andrejs Jessens	159. Jānis Riess	175. Alfrēds Segliņš
144. Jānis Altbergs	160. Peters Zauers	176. Ernsts Runcis
145. Julijs Arajš	161. Karlis Soste	177. Armands Rācens
146. Paulis Radziņš	162. Peters Evers	178. Fridrihs Ozoliņš
147. Krišjānis Šlosbergs	163. Karlis Opmanis	179. Augusts Kirchensteins
148. M. K. P. II.	164. Karlis Garnis	180. Gustavs Zemgals

teikām un dzeesmām, kuru Artus teikas, no Bretanas nākdamas, eespeedās zemelfranču dzejā un no tās visā brunneku epikā, — uz glabajās īru barda - burtneka - Osiana (Osin) elegiski-lirisku varon dzeesmu daži fragmenti, kas XVIII. gadsimtenī Makfersona (Macpherson) uzpucētā un daudzkārt pārtaisītā, leekā apstrādājumā, eerosināja Eiropas entuziasmu. It kā radneecīgas, kā daži domā, elegiskā noskaņā, jebšu pa visam citā zemē angūšas, ir sen-senās somu dzeesmas (runot) un burvju vardi, ko Lönroots epā savēris, to apzīmedams par „Kalevala” pēc ta apgabala vārda, kur viņš šīs tautas tradīcijas visvairāk sakrājis. Ar igāņiem ir savas senlainu tradīcijas, kā to dr. Kreucvalda savērtā poem „Kalevi poeg” (Kalva puika) rāda.

Paganu laiku pēskāņām pēderetu arī visveeakze slavu dzejojumi, kā: čēhu dzeesmas „Libusas kresa” un episkās „Königinhofes Flandschrift” dzeesmas, ja to īstenība nebutu tik daudzkārt apstrādēta, apšaubīta un

Garīgā dzeja zemes valodās.

No VIII. un IX. gadsimtenā eesākas garīgi dzejojumi zemes valodās. Tē bija pēc skaita jo daudž un turejas visu to laika sprīdi, kad viņi bija veonīge, ceemā, godā.

Francijā bija garīgai dzejai franču valodā, kuras pirmee uzraksti, tee pēemineekli sneedžās IX. gadsimtenī eesā pēc k., — tik samēriģi šants lauks tamdēl, ka še nacionalā varonleika, kura pēeslejšs Karlim Lee lajam, no paša sākuma bija kristīgas dabas un rakstura un nestāve, ja vis, kā citur, protestībā pret garīgo dzeju. Tomēr netrūka leelu ga, rīgu dzejojumu, legendu, visada veida svēto un mocēnu stāstu. Šarp teem ir sevišķi raksturīgs un svarīgs veens no visvēlakajeem „Svētā Brandana ceļojums” no nepazīstama dzejneeka ap 1120. gadu.

Ar Anglijā pēc normānu eekarojuma uzplauka garīgā dzeja fran, ēu-normānu valodā. Bet jau pīrms kam bij uzstāģusēes angēlžakšu garīgi dzejneeki angēlžakšu valstī, šai mūku paradīģē. Tā VIII. gadsim, tenī mūks Caedmon's (ap 630), IX. g. simtenī abats Cynewulf's (ap 990).

Daudž pastāvigaku un noģimīģaku eespaidu labusja garīgā dzejam garīdžneeku dzeja Vācijā, kur ta visstīpraki īģmēģināja, laicīgas naci, onaldzejas veetā eevest specifīsku laģnīcas-dzeju. Bīskapa Ulfīlas (Hul, fīla, 310-330) gotu bībales tulkojums bija jau IV. gadsimtenī līcis par pēeko,

die spirituali), Francijā kā „mysteriju lugas” (mystères), Anglijā kā „brīnumlugas” (miracle plays) un Spanijā parādījās kā „autos”, veelas pamati, izveduma veids kā arī arī īriais lugu eētrops bija gandrīz visur veenads. Pat izveidojas tā kā tāda tradicionēla skatuvē, rādīdama tri, jās stavōs citu pār citu debesī, zemē un ellī. Ģarīgās lugas ar viduslaiku raksturu turejās pāri par XV. gadsimteni, bet visu īstenais zeedu laiks bija starp XIII. un XV. g. simteni. Arī vīnās eestājās tik kops XII. g. simtena ģarīdžneeku latīnu valodas veetā dažādās zemes-valodas, cāns kam tautas īntrese preeks skatu lūgām pēe-āuga lēdz kaislīgai dalībai. Arī Latvijā kops senātnes tās pēekoptas kops senātnes zom nosaukumēm: Budeli, budeli, vēskatas, ^{Festnacht Laufen} (ērti), kūrceemī ģarīdžneeku kronīku rakstība. (Heidnische Fastnachtspiele), Mārtīnu ^{Humors}

Arī vēstures rakstība, kā visa zīnatne un literatūra, atrodas pā vidus laiku pirmajēm gadsimtenēm ģarīdžneeku rokās, ja pat tā palīka vēl veemīgi vīnu zīnā, kad jau cīti spēki nēma atkal dalību pēe dzejas kopsānas. Aprobēģotais mūku vēskats, kas klostaru dibināšām un plauk, šānu un brīnumdarītajū svēto dzīvi veicināja, aprakstīja ar visaugstā, ko nopēetnību un svarību, jāucās ar fantastisko tā laika eezskatu, kūrē tēešāmību, pāteesu dzīvi saprātā, sajēdza tikai vīstuvakās atteeībās (kā, jās tad, zīnams, ģaiši un asi dēezģan). Pasaules āriģā pāzīna, vēsts pā pagātņi ģāja šai fantastīkā gandrīz pilnīgi zūdumā un tās veetā stājās pāsaku un brīnumu-pasaule ar atōvīšķēm pāteesēm un pāseīzēm vīleē, nēm un tradīcijām. Viduslaiku ģarīģē kronīku rakstītāji bija tadā veidā epīskōēm dzejneēkēm tuvak rada, nekā āgrava un vēlaka laika vēsturēeēci. Arī kronīkā pārmāinīja tik pāmāzīt un lēnam latīnu valodu ar zemes valodām. Šo kronīku raksturīski pēemēri ir „Turpīna Ħarla Leelā kronīka”, Roberta no Gloucesterā leelā, „Anglijas rīmjū kronīka”, normānu rīmjū kronīka, Romāns pā Rollo un Normāndi, jās leelkungeēm, kūrēm pēeslējas pulks darbu pōzā, bet ar lēdzīģu pūs teīksmāinu pūs vēsturīsku saturu. Tā arī mums ir Henrīcus de Lellis kronīka un rīmjū kronīka.

Arabju-māuru (moru) literatūra. (Sk. mānu Span. lit. 14. l. p.).

Īkristā no kristīģās pāsaulē, pāt eēnāidīģā pēetstātā pēet to, eēģuva islāmā ģarīģā pāsaulē, kūrā cāns eēkārōjūmēm arāģijā Spanijā un Sicīlijā pēetapa vēetumēm dēezģan tuvu, — eēvērōjāmū āpģīnātū un ne-āpģīnātū eēspāidū uz Eūropas tautu kultūras attīstību. Arabģēm bija savā dzīmtēnē kops sen, sen pīrms Muhamedā, savā dzejā, kūrā

pee tematu zināmas veemulības spideja un darīja iespaidu caur mākslainu dažkārtību. Pēcēmuši Muhameda mācību palika viņi karotāju, pasauli valdītāju tautu, viņu dzeja zaudēja agrāko tešo kļuva pārmērā galma un mākslas dzeja, bet palika zem Bagdades labvēlības, kā arī zem Ommejadu paspānes Spanijā, par arabju kultūras galveno momentu.

Arabju tā laika darbi un pamākumi matemākas un astronomijas zinātnē, filozofijas un filoloģijas, vestur rakstības laukos ar daudās uz grieķu preekstgājumu un paraugem, uzglabāja pasaulei laika no grieķu gara dzīves un senātnes zinātniskām atziņām un pārbaudītiem šaubām visu, ko tā laika kristīgā pasaule darīja šos laukos. un spāņēšu mauri kļuva reetumzemes skolotāji.

Arabju dzeja darīja iespaidu veenkārt caur fantāzijas pārpilnu savu pasakas veetu raibo dažkārtību, otrkārt caur dzejisko formu maizkopību uz laicīgas literatūras izceļšanos pēc viduslaiku Eiropā tām. Starpniecība notika šo Spanijā, kur arabju-mauru un kristīgo pārkopš IX. gadsimtenā pēc izdevības meerīgi sastapās par spīti visiem. Arī krusta kari palīdzēja šo arabju-mauru literatūras iespaidu veid.

Starp neskaitāmeem arabju dzejnieku vārdeem spideja līdz VII. gadsimtenim sevišķi Jaīfara un Amrulkais. IX. g. simtenā sākumā sarakstījis Abu Tammam vec-arabju varonniecību krājumu zem nosaukuma „Hamāsa”,¹⁾ kur senā vīrestības-varonības dzeja, kvēlāsās mūļā vec-arabju veesturības dzeja vēl bija pārsvarā. Galmdzejas meistari simtenē bija Ibn Dorreids un Mutarabbi. XI. g. simtenē Hariri no evedā, nodibināja „makāmu” dzeju²⁾ („Te mināmas, Abu Seid no Sarugā vērtības”). Senošajam laikam pieder pazīstamās pasakas „Tūkstoš veena nakts” un „Antāra” varonromans.

Arī arabju-mauru Spanijā drusmejās pēc kalifu galma, kā pēc kajeem mazajiem ^{galmeem} neskaitāmi dzejnieki un dzeedoni. Pēc literatūras dzejas attīstības mōma šo dalību arī žēdi, kušu garīgā dzīve pa valdības gadsimtuveem negaidot atkal uzplauka.

1) Arab. hamasa, vīrestība, pastāvība reliģijā un sirdība karā.

2) Arab. makāmeh, īstēni sapulce, patikami lomi sabiedrībā, tad: vesturjojumī, stastijumi īstēni mākslīgā, pus dzejiskā formā, vāciski no ckerāta meistariiski pakaldarināti.

Brunneeciba un brunneecigā-galmiskā dzeja.

Gr. Prof. J. Lautenbacha Visp. lit. vest. Sākot no III. g. s. vidus.

2. Brunneecigā-galmiskās dzejas raksturs un izplatījums. Gr. Sp. lit. v.

Provansaliskā dzeja.

Brunneeciba un brunneecigā dzīve bij agri nākuse pēc visspožakā uzplaukuma tagadējā dienvidus Francijā, Provansē, kur zemes košums un mīlīgā ^{veemā} debess ^{veemā} rīcīgā ^{veemā} iedzīvotāju labklājību un tīklību. Mazo brunneecigo virsaišu-leelkungu daudzee vēsturīgeer galmi, no ku, veemes rīmi paldija pār Provansi, bija preekš jaunras mākslas dēstee, leem kā radīti. ^{Provansalu} Dēdzīgāis, dzīves ligsmāis pēāls, pašu vērtības un pašu spēku apzīmā cēlājōs laudis (augstmanōs), teeksme pēc seeweēšu ceemības, un apkalpības un jūsmīgas mīlestības, zemes bagatā, skaistā valoda veiciora, ja jautio mākslu. Tās formas vispiems airzūēma no tuvās Spanijas arālp mauru dzejneekēm, bet patstāvīgi attīstot un ar savu paēu dzīvi sekau, sejot. Ta bija pārbagata un mākslaina lirika, kas ē uzplauka, tapda, ona senōsās dzeemas (canzone), dejas dzeemas (balada), strīdīgās tonzōnes (ital. tonzone, prov. veefr. tanson, no prov. tensas, veefr. ^{stājot, apstājot} tencer, jaunfr. tancer, izrāt, l. tentāre, no tenēre, tentum) un slavas- un soda dzeemas (sirventes), šķirās par visas brunneecīgās lirikas paraugu un preekōzīmi. Provansa, lās lirikas zelta laikmets eekrit III. g. simtenē, kur svošu zemju kēnīni un leelkungi tureja par godu, jaukās De valōdas (L. d'oc) melodijās izpaust savas jūsmas (kā Aragonas Alfons II., Anglijas Ričards Lau, vassirds), un brunneecigu dzejneeku un dzedonu bars pildija pilskalu, nus un pilis starp Garonnu un Ronē. Mākslas preekopību un kopību sastapa Provansē pa leelakai daļai pēc augstdzimūēem trubadureem un spēlmanēem, žongleereem², kņēem pēdejeem dzeja un muzika bija maizes pelna. Kā visvecākāis pazīstamāis trubadurs top minēts grafs Vilums II. no Poitiers (ap 1100). Bernart de Ventadour, Jaufre Rudel de Blaye, grafs Rambaut d'Orange (visi ap 1150) rāda pilnīgu provansalās lirikas izglītību. ^{attīstību} Savā visaugstākā līdēnā ta saistījas, sap ar brīveem reliģiozeem uzskateem un oppozīciju pret Romas un hīst, arhījas valdību, kas Provansē sāka eeweesteer un plātītees. Valdenjū ^{bet} Mainju zēt sacīkstas dzeosma, atjautīga dzejiska rotāla pēc Provanses dzejne ² no latīņu joculātor, joculāri, veefr. joglere - -

un albigēnzu macības atrada pēckrišanu un pasparni pēc Pro
leclajeem un vispārdošākās brīvības gars saveenojās ar mīlesdze,
nišķīgā veselumā un kopumā. Tā laika sākumā, laika, kurš de
beidzās ar provansalās kulturas un mākslas sabrukumu un iznī
albigēnzu karu negantībās, — pacelas daudz cildinātais, daudzīnāts
donis Bertrand de Born (ap 1180), tam seroja vesela dzejnieku r
Peire Raimon no Tuluzes (1170—120^{gadā} Starpā), Peire Vidal (1170—12
Guillaume no Saint-Didier (ap 1180—1200), Arnaut Daniel (ap to
laiku no 1180—1200). Provanses cīnas un sabrukuma laikā sūcē
zekšā un tad pāri par teem: Folquet (Fulco) no Marselas (+1211.g),
no retajeem trubadureem, kas stāveja uzvarētajās, noveicejās un iz
nātajās baznīcās pusē, Peirel (1180—1225), Raimon de Miraval (lī
Mk no Saint-Cyr (1200—1240) un pār visēem varenee sirventu dzej
Peire Kardinal (Cardinal, dzejo no 1210—1230) un Guillem Figueir

Pēc Simona de Montfort sānsmīgajēem krustkara gājeņēem un
ses noveikšanās, pēc tās politiskās saveenības ar Izemelfranciju
vansalā māksla plauceja tik vel dažus atbeviņkus zērdus. Tad i
dzejnieki — starpciteem Sordelis no Mantuas, Bonifači Kalvo — pēck
līdz pat Dantes laikeem un pāri par teem trubaduru veco dzees
mākslu un izskanošo valodu no Ok (L. d'oc).

Visvecākā spāņu dzeja.

Ja Provanses dzeja savas mākslīgās formas bij aizņēmusēs m
reem, tad jāūt dabīgi, ka Spānijas arabju kultūra un dzeja darīja
daudz eversojamāku iespaidu uz kristīģēem spāņēēem, kuri k
gadsimtenā sākdamē set uz pēckšu, uzbrukdamē arā no itragona
Kastilijas kēninvalstīm, eekaroja pamazit spāņu zemi atkal
Nemītīģo. Karu cīnas un pa starpām meerīgā satiksme ar maur
veicināja zināmu formu vispārīgu leetošanu. Tā tad visvecāk
neēšu tautas dzeja pēsavīnājas gan no maurēem savu naivo un
no stastitāja toni, kas pat neskaitamajās romansēs, kurās visp
ir spāņu patstāvīga tautas dzeja, sevišķi tajās slavenajās roman
Lidu Kampeadoru, kas pilda pilnīgi nacionāla ēpa veetu, dažās
manams. Tīm tautas romansēm pēslēģās brunneecīgā mākslas dz
uzsāka Poema del Cid (ap 1150). Dzejojūnis par Aleksandru Seelo m
Lorenzo Segura iz Astorga's (ap 1250) kļuva par viscildinātako līdzīg

epu skaitā. — Tā epī pārņēma pamazīt lelu bezgalīgu brunneeku
romānu prozā. Portugāļietis Vasko da Lobeira sacerēja XIV. gadsimtu
savu „Amadis no Gallijas”, kurš dēvēja par paraugu romānu neskaitā,
anēm par aldarinūmēm, ne vien spāņu valodā, bet visā brunneeci-
gā Eiropā. — Bet blakus šīs fantastiskai romantikai plaunka Spānijā ļoti
agri tāpat mauru dzejai un stāstījumu mākslai radniecīgais, stipri rea-
listiskais tešu dzīves apstākļu apraksts, no ka dod agru leccibu Kasti-
lijas infanta Juan Manuel'a (1280-1348) cēverojamā novellu grāmata „Grafs
Lukanors” (el conde Lucanor) un Juan Ruiz'a „Flita's visspreesterā” — Kar-
nevala dzejojums.

Ziemeļfranču dzeja.

Ziemeļfrancijas garīgā dzīve attīstījās, pretstatā pret herētiskiem
deņvideem — Provānsi —, pilnīgā saskaņā ar baznīcu, un ziemeļfranču brun-
neecīgā epika ņēma Karli Leelo un tā paladīnus, kurus domājis par īstās
ticības un krusta pārstāvjiem, — par viņu it nepārvērtamo avatūru,
dēļu vidūkli. Brunneecīgās dzejas visagrākā patstāvīgā attīstība franču
valodā saistās ar normāņiem, kuriem kopš I. gadsimta pēdējā Normāndija
un, kas pieņemdami tās zemes valodu, cēdvesa, cēpoteja savu būtni, savu
raksturu visai franču brunneecībai. Normāni apstrādāja vispirms tās tei,
kas par Karli Leelo un Rolandu, pēc Hastings' iz Viluma Uzvarētāja kau-
jas rindām atskāņēja tās dziesmas par Rolandu un Ronsevalu, Ronseva-
las leju. Caus brunneecīgoem truverēm (trouvères) un menestīžiem (ménest-
riers, minstrels), caus mazāk augsti turētiem žonglēriem un stāstītājiem
(ditiers) tapa izplatīti pa visu ziemeļu un vidus-Franciju lelee rīmetee
brunneeku romāni un tee iztaisija tad sirdīgo, karēvīgo, dzīvības pilno
un jūsmīgo augstmaņu gara barību.

Tā romāni par Karli Leelo un tā paladīniem un vāzalkiem bija pil-
nīgi teiksmaini, jebū arī pa daļai kopoti ar atsevišķiem vilcēniem iz vēstu-
res un pātersas dzīves. Viņi esākas ar Karla jaunību un tā pasakainām o-
līkstām romānā „Berta ar tām leelām kājām” no Adenay le Roy (ap 1280),
tad turpinās ar normāna Turolda (ap 1150) agrāk sacerēto „Rolanda dziesmu
(poēmu, Des Roncevaux ou des XII Pairs de France); pēdīgi pārnesti romāni
kā: „Fisrabras” un „Karla Leelā svētceļojums uz Konstantinopoli un Feruza-
lemi” agrāki notikumi un sebakas reliģiozas noskaņas uz šo varoni. — Ron-

„Četri Helymonabérni” un Hugo de Villeneuve „Renaud de Montauban”, „Huon de Bordeaux”, „Mainces Doolin’s” jeb „Doolinis no Mainces”, „Dāms”, „Burvis Malegis” (Margis d’Aigremont) spoguļo leelo franču feudālbrīvvaldību un vāgallu dzimību un lepību. Dzejneesi stāv šē visur dumpīgo vāgallu pret ķēmišķīgo lēna jeb gobas kungu.

Cits neizomelams avots franču brunneecīgai epikai bija bretoni, kas, kurās pagānīgi un kristīgi elementi jaucās visbrīnīšķīgākā un vāgallu tastiskākā veidā caurum cauri. Artus-, Gral- un Tristan-teikas devušas mēr jaunū veelu brunneecīgeem rīnateem romaneem. Viscevērojama (aplona) virzeena dzejneeks bija Chrétien de Troyes (ap 1190), kura „Trois Lancelots” (Lancelot de lac) un „Perseval” (Perceval) sneedz bretonu teikumu esenci. Parsevalromanu robeidza Gautier de Denet un Manessier (ap 1200) Citi iz bretonu teiku pasaules celušes darbi bija „Romans par Merlin” un „Romans par Gralu” (roman de sang-real).

Brunneecīgā dzeja ar saveem leelajeem rīnateem romaneem ne ne līdz kādeem pabeigteem mākslas darbeem. Drīzāk plaunka tā kromana apakšīķirās, kā: „Contes”, „Fables”, „Fabliaux” un „Romanes”. Kas pa daļai visai pēemīligeem un sevī robeigtoem, pilnīgoem darbeem, eemeslu - celonu. Šē pēeder „Roman de Castellan de Coucy et de dāms Fayel”, fabliau „Bucassin et Nicolette” (kā jau pa leelakai daļai fabliau rakstīti pamīšu prōzā un varsmās); šē pēeder arī romana „Lapsa minš” (Roman du Renart), - kas patapinats no Lejas-vācu valodas žadee apstradājumi un epizodes. Šē pēdīgi pēeder smalkjūtīgās un mīlīgi dzīvās, jūsmīgi svaigās dzejneees Marie de France (stap 1200) darbi, kurās fabulas (dicts d’Ysopet) un „Poētiskee stasti” (lais), kuru lai daļai rakstīti pēe angļu galina, mums rāda zemelfranču dzejas izplatījumu un svaru tā laika Anglijā. —

Ar Herberta (ap 1260) „Romanu no septīneem gudroem meistariem” esāsakas pārgājums uz didaktiski-allegorisku dzejojumu rindu. Verojamako un visslavenako no teem uzšāka vēl XIII. gadsimtem „Laune de Lorris”, „Romanu no rozēs”, kuru no-apaloja un pabeidza

1) No prov. fablel - fabliau, daudzk. fabliaux, viduslaikā franču pasakaini dzejojumi.
2) Lai jeb lay, dz.-sk. lais (no kelt. lais, laoidh, laoi, skana, meldija, dzeesma; veofr. anglu dzeja tādi episki un liriski dzeedājumi ar visvairāk tautisku raksturu.

varsmās.) XIV. gadsimtenā sākamā Jean de Meung. — Daudz mazāk nozīmīgs un cēvērojams nekā epikas bruņniecīgās Zeemelfrancijā bija liriskas uzplaukums. Viscēvērojamākais liriskais dzejnieks, Lampans grafs un Navaras kēnins (^{Thibaut} 1201-1253) zeemelfrancū valodā darīja pa-
kal dzeesmas provansalu trubadureem, pret kuriem tas kā krustakarotājs bija leļojis cēročus. Pēc šī augstādzimušā kunga pēcmēra pulks francū augstmaņu-muižneeku sacēveja mīlas-dzeesmas, kas nespēdami sasniegt provansalu maigumu un mīlīgumu. Viena starpā sastopami arī Chrétien de Troyes, Karlis no Anžu (Anjou) u.c.

Arī zeemelfrancū prozas pasākumi cēkrit bruņniecības zēdu laikā un proti ļoti ātri izveidojas pēeks francū literatūras sevišķi rakstu, rīkā vēsturiskā memoāru forma. Geoffrey de Villehardouin (1160-1218) aprakstīja „Konstantinopoles cekarojumu” caur ceturta krustnāra gājeona bruņniecīgeem krusta karotājeem un latīnu kēizaristes detaino uzcēlu, mu, kas uz matu lēdzinājās bruņneeku romanam. Jean de Joinville (1223-1319), Lampans senēšals,¹⁾ rakstīja ar siltu lojalitāti un visaugstāko vēenkāršību un raivu uzticību „Francijas kēnina, svētā Lui vēsturi”. —

No XV. gadsimtenā sākot bruņneeku romans prozā pārņem, apēno francū literatūru, kura ir nu ^{tik} visvairāk agrākās bruņniecīgās dzejas siltās raibkrāsainās dzīves karikatūra. Kā izņēmums ar pilnu teesību uzskatāms romans „Parīzes Tānis”, kufs spoguļo apstākļus un noskaņas pa leclājeem francū-angļu karēem. Itāļu lēina —

Bruņniecīgi-galmiskā dzeja Vācijā

Lēdz ar XII. gadsimteni sāka arī Vācijā attēstītees bruņniecīgu mīlas dzeesmenēeku, dzeedonu un stāstītajū mākslas mēģinumi. Vācu bruņ-
niecīgi galmiskās dzejas zēdu laikā, kas (pārcēzi) apzīmēts par vācu nācio-
nālīteratūras pirmo klāsisko laikmetu, sācēt kopā ar Staufu nama kēizaru valdību, uzplaukdama vidus-augš-vācu valodā un, proti (visvai-
rāk zem švābu izloksnes cēspaida) sevišķā galma un rakstu valodā, kas stājas zināmā pretstātā ar tautas-dzeesmā un tautas-dzejā vispār valdošām

¹⁾ fr. sénéchal, prov. un span. senescal, it. siniscalco, veevāc. senescale, semescal, seneschalt, viduslat. semiscalcus, siniscalcus; no vācu celma Sin, spēks, vecums.. un scale Schalk, t. i. Knecht, sal. Marschall; tā tad īstēni visvecākais jeb visaugstākais mēģ sulāinis, citkārt augsts galma un valsts cērednis Francijā un Anglijā; tad arī kāda af rīnka augstākais tiesas cērednis un Bruņniecības vadonis.

izloksnem, bet savā kuplumā, savā gaišumā un savā labskanā deva teicamu erooci brūnēcīgās dzejas leclajeem darbeem.

Tā laikmeta visvarenākais un visbrangākais peeminēklis nebū brūnēcīgo dzeedonu - dzeesmenēku romantiskie epi un mēles dzees apstrādājumi, savērumi, ko šī laika mezināmi dzejnieki pēdskāruš nacionalai varonteiskai. „Nibelungi” jeb „Nibelungu dzeesma”, „Gudrun (trun) pēdes pēc visleclākās varbūtības savā tagadejā veidā XIII. gadsā sākumam, tā tad tam pašam laikam, kurā ^{celās} brūnēcīgās mākslas d visēverojojamakē epi. A. Tautas epika jeb episkā dzeja.

„Nibelungu dzeesma” (Nibelungu liksta) celusis iz episkās tradicī ra kopš gadu simtāsem bija vācu tautā turojuses, - no Lejas-Rei Burgundas un gotu - teiku saplūduma, sakusuma, kas bija notis tu siras vētrās, un uzņēma tak sevī, jebm tā arī nebut nepastāu laveni sakopotām atsevišķām dzeesmām, - visu tautas fantāzijā d leclisku notikumu, likteņu un tēlu - stāvu - veidu garamantu m mu. „Nibelungu dzeesmai” (der Nibelunge liet) jeb pēc otra virsraksta lungu likstai (der Nibelunge nōt) gul pamatās vecas teikas un taur mas, bet tā nepastāu no veenkārti, caur vairak vaj mazak veiklāu polacijām vecu dzeesmu sakopota sarindoājuma, kā Laohmann's ja, kurš ar leclu asprātību, bet arī ar leclu patvalu taudzija vecā mas noškir (pēc skaita kādas 20). Turpret bez šaubām noškirami vi vecns no otra ne-atkarīgi dzejojumi, tee ir pirmais Sigfrida nāu otais Krimhildas atreebiba. Teiku veela, par spīti gadu simtāsem ilgai gai kultūrai, būdama leccinādama no tautu siru laicu milzīgi un stingra, dzelza raksturoājuma, bija droši līdz zināmam m attistita, sakrāta un veidota, kad pēc tās XIII. g. simtēna dzejnieks (pēc La domām tik kartotājs un apstradātājs). Saturs ar savām divi daļām ir

I. 1) Pēc Reina Vormsā, Burgundu zemē, valda kēniņš Guntars. ir divi brāfi, Gernots un Gizekheis, un dušigi varoni stāv ap tron teem sevišķi ēverojami Flagens no Fronjē (Fronci) un Volkars n coi. Bet vecās kēniņpils skaistākā rota ir Krimhilde, kēniņa m kurā pēc tēva agras nāves uzauz savas mātes ^{Utes} kopībā un savu lu pasparnē. Savads launs sapnis uztrauc jaunavas sirdi ar bai mu. Ta sapno, ka tās vanagu, ko tā uzauzinajuse, noknābj ērgli. Māte Ute to izskaidro, ka tās nākamais pats ^{launabj} kritis caur s

roku. 2. Tai pašā laikā dzīvoja Zemzemēs Ksantē, skaists jauneklis, ^{pece Sojas-Reina}
Ligfrids, kēniņa Ligmunda un kēnincenes Ligelindes dēls. 3. Tas nāk
ar spidošu pavadoņu uz Vormsu, precēt pēc Krimhildes. Te viņu
tulin pazīst Hagens kā to, kas pārvarejis nibelungu punduru cilti,
eguvis ne-izmērojamu mantu, nibelungu padomni, ^{scripsit / hauptm.}
^{norāvis ciniņa} pundurim Alberikim
neredzamu daritāju drēbi, tarukapi ~~no~~ un nokautā pūka asinis
marzgadamees ticis ne-eevainojams. Tāds spēcīgs varonis top laipnīgi ap,
sveikts. Veselu gadu pāleek Ligfrids Vormsā Krimhildi neredzējis. 4. Dānu
un zankšu kēnini peeteic burgundešēem karu, Ligfrids eet ar šēem pret
eeinaidneekēm un pārvar tos. 5. Uzvaras svētkās nedz viņš Krimhildi pi-
mo reiz, ta tulin tuvina abus mīlestības ilgās un leegas sēras. 6. Te
izpaužas zina ^{kēnincenes} par Brunhildi, ^{tee} Izuzemēs kēninceni, kura esot divaini skai-
sta, bet ar' ārkāstīgi stipra un katru no savēem preeceekēm, ko ta šķēp-
mešanā, akmeņsvešanā un lēksnā pārvarot, loekot nokauts, Gunter-
grib viņu precēt. Ligfrids gataos tam palīdzēt, ja apsolā tam Krimhildes
roku. 7. Teē dodās uz Izuzemi, kur Ligfrids statas ^{preekšā} Brunhildei, ko tas jau
pazīst, kā Guntera pavaldstneeks. Ar savas tarukapes palīdzību Ligfrids
iztura Guntera veetā cīņu ar Brunhildi un pārvar šo. Nu Brunhilde lees
savēem kaķeivjēem saminat Gunteru kā savu nākamo kēninu; bet tā ka
ta sapulcē visus savus kaķeivjus, tad bistās nodošānu. 8. Ligfrids gādā
palīgā tūkstoti nibelungu. Brunhilde nu dodas ar burgundešēem uz
Vormsu pece Reina. 9. Ligfrids dodas pa preekšu un top no Krimhildes pree-
cīgi sanemts. 10. Leelas svinības pārņākot Gunteram ar Brunhildi, dzot,
dubultkāzas, Gunteram ar Brunhildi un par īgnumu pēdejai, Ligfridam
ar Krimhildi salaulājotees. Pēc tam kad Ligfrids Brunhildi, kura negrib
kēninu Gunteru par savu pašu atzīt, neredzotš ^{pa otru lāgu} speek to savam vīram
padotees, ^{tas} mēem nu tas viņas gredzenu un jostu līdz. 11. Tas dodas nu ar Krim-
hildi uz savu dzimteni un top par kēninu. 12. Pēc 10 laimīgi nodzīvo-
teem gadeem eet tas uz Guntera eelīgumu ar Krimhildi un savu sirmo tēv-
Ligmundu ^{atkal} uz Vormsu, 13. kur viņi top sanemti ar leeleem godeem un
svinibām, pece visadām cīņu izrādem un rotalām. 14. Lūkojotees cīnās,
sanān abas kēnincenes par savu vīru teicamibām nelaimīgā strīdū,
kas pece ee-ejas baznicā atjaunojās. Pēc tam izpauž Krimhilde Brunhildei,
ka šo pārvar rādēt šai tās gredzenu un jostu, ka to pārvarejis ne vis Gunter-
bet Ligfrids. Par tadu izsmēcklu un preevilumu top Brunhilde šo pīkta un

Flagens peedāvajas tai par atreebeju, kam arī Gunters pēdīgi pceer
 damees, it kā tas gribetu. Ligfridu nākamā karagājienā pret zakseem
 gat, Flagens izvilina Krimhildei noslēpumu, ka Ligfrids sevainojam
 starp abiem pleseem, kur ta eesuj uz ^{Dröben} sarkanu krustu. Tad uz
 padomu leek Gunters pceert medibad^{Odumēzā} 16. Krimhildei moca tumšas ja
 Akal ta sapnojuse launus sapnus. Divi kalni krituši uz Ligfridu,
 šo kalnu gzuvešam ticis aprakts. Ta ranga savu mīlo atturet, bet ta
 tik par viņas rūpem. Tas jau pāraks par viseem medneeseem. Kamēr
 kāda avota dze, Flagens to nodus. Izdzisušā meesas nes uz Vormsu. Slepk
 leek tās nakti nolikt pceerš nelainīgās Krimhildes kambara, k
 lin uzmin slepkavu. 17. Krimhildes vaimanas un raudas. Ligfrida
 18. Lirmais Ligmunds atgriežas Isantē, Krimhilde paleek Burgudā.
 liget ar Gunteru, bet ar Flagenu nē. Viņa atļauj nibelungu padomu
 vest uz Vorms'; bet Flagens leek to nogremdet Reinā. Tā apkāva Kr
 ar jaunām eesānām; arī nemitejas nekad ta vaimanat, kamēr ta dze

Krimhilde nu palikuse parisam cits silvers, viņas lidozšim
 laipniguma un maiguma veatā nu eevesees kvēlošs naidis. No
 mas domas un jūtas vērstas tik uz veenu mēsti, - atreehtes mī,
 Ligfrida slepkavam. Ta atrod veenigo siods remdejumu, izdali
 nabageem dāvanas no sava vīra atstatās nibelungu mantas. Šo r
 jumnu laupa tai Flagens, bīdamees, ka no tās devības neizceļas n
 breesmas. Tā ka tas leek nibelungu mantu nogremdet Reinā up
 ta netaptu Krimhildas rokās par atreebibas seroci, kad nelaimi
 veetes dusmas nu kairinatas visaugstakā mērā. Pagājušē trīspads
 gadi.

II. 20. Te kunnu kēniņš Beels (Attila), kam nomire pate Helche,
 caur markgrafu Rūdiģeru no Bedhlares pceet pec Krimhildes. Visu
 pceert, tik Flagens veen nē, jo tas parēdz medeenu, arī Krimhi
 ki šo pceebu nepenem, eekams Rūdiģers tai neapsola, to atree
 tad Rūdiģeram visu apsolut, ta dodas ar šo, ar markgrafu Ekevertu
 savu maršalu projam. 21. Celā top ta viur sviniģi sanemta, tā
 no tās tēvoča, biskapa Pilgerima. 22. Viņē tika ar Beelu svinetes
 kuš' tai bija atceļojis pceeli, tad devās prom uz Attila pili. 23. Sept
 gadā Krimhilde dzemdeja doli Ootlibu, kamēr ta nevarēja aizmi

launumu un sirdēstu, kas tai bija nodarīts dzimtenē. Ta lūdz reiz
 kēninam Ecclam, eelūgt no Burgundu zemes tās radus, ko Ecels labprāt
 paklāva. 24. Pēc saņemta veaicinuma Gunters apspriežas ar savejeem.
 Tebu Krimhildes mātei Utei, kura vēl dzīvo, bijuši launi sapni un ta
 neparedz nēko labu, tomēr visi, tik izņemot Hagenu, gatavi pieņemt
 eelūgumu un pēdīgi arī Hagens, lai to neturētu par glāsi, tam tēdams
 pievienojās. 25. Pēc pabeigta sarīkojuma uzāk kēniņš ar 1000 bruņee,
 keem un 900 kara kalpēem gājeenu, ko Hagens kā eela zinātais vada.
 26. Pēc Donavas paskudina divi juras seevas jeb gulbju jaunavas, ka
 visi burgundeeši pazaudēs Ecēla zemē savu dzīvību. 27. Pēc sīva cinīna
 ar bavareem viņi nonāk pār Pasavu Rūdigēra zemē, Bechlarā, kur
 Rūdigērs un ta patē Gotelinde tos uz vislaipnako ceenā. 28. Te top
Rūdigēra meita, jaunā Ditalinde, ar Ģizelheru sadēvināta un Ģesnots
 apdāvināts ar zobenu, kura cirtēnā, ^{bis} vēlāk kērt Rūdigēra galvu. Rū,
 digers pavada tos tālakā gājeenā. 29. Didriķis no Bernas nāk viņee preti
 un eeteic, sarģatees no Krimhildes. Ti saņem burgundeešus ar laipnu viltu,
 uzaicinādama veeus, tai uzticēt eeročus, ko Hagens keedzās darīt. Krim,
 hilde tēšn prāt' kaitinādams, atģādina tai Zigfridu, kura zobenu Bal,
 mungu tat sev apjozis un teešam keelas ar savu noģeeģumu. 30. Krim,
 hilde ved 400 hummus pret Hagenu, bet tee neuzģovirstās šim uzbrukt.
 Kad eestājas naktis, Gunters ar savejeem eevēlkas teem eerādītā zālē, Ha,
 gens un Volkers paleek sarģeeem, noģauzdami tās keelas, kas nāks, tee
 slēdz draudzību uz dzīvību un nāvi. 31. Nākamajā deenā miša un kara
parādes, tad keels meelasts. Krimhilde rauga Didriķi peedabūt, atreebt Zig,
frida nāvi; tak eelais varonis negrib sev nekādu neuzticību uzģrautees.
 Bet kad viņa peedabūt Blōdlinu ar keelaem apsolijumeem. Tis brūk ar
saveem karģeeģeeem zālē eekšā, kus Dankvarts ar saveem kalpēem sēdeja
pee galda. Visi burgundeeši top nosisti, tik Dankvarts gaimādamees glāb,
ģās. 32. Tas eesteidzās zālē, kus vīrsaiši sēdeja pee galda. Kad tas savam
brālim Hagenam pasaka notikušo, sis piktuma pilns nocērt jaunajam
Ottlibam (Ecēla un Krimhildes dēlam) galvu un plosās ar Volkeru ^{kā kras} ~~šarp~~
hunnēem. Visģārģiga cīna starģ hunnēem un burgundeešeeem, veems pulks pēc
otra kēit. 33. Didriķis ^{no Bernas} (prāsa, lai ļauj tam brīvi aizeet; jo tas negrib pee

cīnas, kā veess pēc Ecēla galma, nekādu dalību nemt. Tas viņam top
 un viņš izved no zāles Krimhildi un Ecēlu arā. Ari Rūdiģers ar sav
 atstāj zāli. Visi atpakaļ palikušies top apkauti. 34. Flagens zobo Ecē
 hilde apsola tam visbrangako apdarinumu, kas tai atnestu Flagena g
 35. Frings no Danijas, Frufriids no Tūringas un Flavarts bruik ar save
 burgundešēem vīrsū, tak viņi visi krīt, par kam Ecēls un Krimhilde
 vaimanā. 36. Burgundeši prasa, lai ļauj teem brīvi aizēet, Krimhilde
 tik atļaut, ja izdod Flagenu, ko viņi ar nīknumu noraida. Kēnīneem
 nakti aizdedzīnat namu, bet varoņi pasargas no vīrsū krītošām de
 (uguns) pagalem ar saveem vairoģeem, dzēs savas slāpes nokauto asinīs
 atsīt no jauna kunnus, kad tee otrā ritā uzbrūk. 37. Rūdiģers, kurš n
 ja tapēc cīnā pēedallītees, ka burgundeši bija ta veesi, nevar ilgak
 Ecēla un Krimhildes lūgumēem atturētees. Bet ari tas krīt pēc sivas
 ar vīseem saveģeem. ³⁸ Kad Didriķis dzird par Rūdiģera gālu, viņš negor
 ticēt un sūta Hildebrandu pēc burgundešēem, izģīnat pateesību.
 ka varoņi to pavada. Tai ka burgundeši tos zobo, — sedegas kārstā
 kurā krīt vislabākēem varoņi; no burgundešēem paleek tik Ģunter
Flagens, no Didriķa vīveem tik vecais Hildebrands pēc dzīvības, un
 nār ari tikai Ģūti eevainots pēc Didriķa, kurš par Rūdiģera navi t
 pikts. 39. Tas kopam ar Hildebrandu uzmeklē Ģunteru un Flagenu,
 teem glabīnu, ja teer tam padodas kā kīlneesi. Flagens atbild ni
 Didriķis top nīkus, eevaino to un Ģunteru un ved abus, ^{sasētas} pēc Krim
 des, kurā tos leek eemest eētumā. Tad ta eēt pēc Flagena, apsollida
 to kaupit, ja tas pasaka, kur līcis nibelungu mantu. Bet tas
 ka esot zvēreģis neveemam to neteikt, kamēr vēl veens no viņa ka
 pēc dzīvības. Tad leek ta Ģunteram nociest galvu; kad Flagens to
 ga, tas izsaucas, ka tas nu esot veenīgais, kas to noslepnumu Ģinot
 tai nekād to neteiksot. Bez gāla sapīktota izrauj viņam Krimhil
 maksim zobenu, to pašu, ko Zigfrīds nesis, kad ta to rēģeja pēc
 un nocieta nāvīģi eevīstajam galvu. Bet tā ka ta tadā veidā na
 juse maeru, ko Didriķis abeem varoņeem apsollīģis, tad ta krīt eev
 Hildebrandu zobenu. Didriķis un Ecēls dīkti vaimanāja par
 ēem.

Kā redģams, divi nodalās, no kurām pirmajā eētverta Zigfrīda

un nāve un kurā eskan vecās teikas par Zigfrīdu pūka-kavīju, par Brunhildi valkvīri, un citas, bet otrajā aprakstīta Krimhildes atreibība un epītas Amelungu teikas par Didriki no Bernas un hundu ķēniņu Ecclu, iz-tilina Nibelungu dziesma, sākot ar episku rāmumu, tad ar augošu dramatisku steigu un nemeņu daļādu varoncīšu traģisku galu: ģermanu dalīb var ga dzīvības un nāves spēka ^{šausmīgu} varenā attēlu. Kāda dalība "daudzkrāt minētā" apstrīdelam Dzejneekam (brunneekam no Kūrenbergas?) pēe epā eeverojamās pēdējās veenības, pēe Krimhildes preekstrocības jēb dodot Krimhildei preekstroku, nostatot to pirmajā veetā, kuras mīlestība un atreibība stājās vairak un vairak pirmā veetā, pēe tumšās jausmas varenā tona, kurš caur visu set cauri, tas bus ar ne-apšaubamu drošība nekad nosakams, peateek zināt, ka pēe Nibelungu dzeesmas pēdējā izveidojuma un no-apalojuma rēkojēes leels dzejisks spēks kurš visas teikas zināmus momentus atlaizdams nott, turpret citeem pēe. Šķūris par tam jō dzilaku nozīmi un eespaidu.

Īē epā veela ir, kā to jau pēe citeem epreem rēdzejam, daudz vecaka, nekā tās uzziņejuma laiks, kas noticis ap 1210. gadu. Ta dibinās uz vecās varonu teikas, kā ta īēi pēe tautu sīras attīstījās un proti šai epā saveņotas čētras teiku vīsknes: frankiskā, burgundiskā, austrungotiskā un hunniskā. Bet blakus šim ģermanu pagānības elomentam iz tautu sīras laika atrodas vēl veens vecaks, kas pēedes ģermanu senatnei pēederīgs, tas ir mytologiskais elments. Uz mytīsku pamatu aizrāda jau tas ^{vārds} Nibelungi, kas atgādina pēe veemelu niplheim, t. i. miglas zeme, velu valsts, nāves zeme. Niplheima eedzi, vrotaji, veczeemelu niplungar, vidus-augō-vācu nibelunge, ir nīrušēe, tumsības miglas dēli. Teem pēeder zelts, uz kura pēe dzīli nozīmīga mytūs gul laists, kas šō zeltu eegūst, tas krīt nāvē, pēeder nibelungeem. Ta pēe mainās šis vārds, pāreedams no pirmajēem nibelungu mantas īpašneekēm drēz uz Zigfrīdu, drēz uz Burgundeēēem. Mytīskis ir krūpītis-punduris Alberiks (t. i. albu, alfu, punduru kungs), tās mantas sargs Nibelungu zemē. Tas atgādina pēe mūsū maldū uguns, nogrimuđās mantas, uz kuras sed melns sunis vīrsū etc. Nibelungu dzeesmā eskan arī mytūs par valkvīrijām, t. i. deeva Odina kaujas-jau, navām. Šō pazīmes atrod pēe Brunhildes (t. i. brünne, krūšu bronas, hilt-heldcīna, katš, tā tad brunās karotaja). Mytum pēeder jūras seevas Donavā, kuras ar saveem gulbju krekleem lēdzīgi jūras putneem lido pār vilneem, nākotni pasludinadamas. Drūmīgajam Hagenam ir dažas launā deeva Loki pazīmes,

52. tin lēnākā veidā. Bet visvairāk Zigfrids saveeno pēc sevis dažādu myt
elementus ar savu mēredzamu darītāju taunskapi un savu ne-eevaino
ragādu. Eddā ir ^{teikas} pirmatnīgais mytiskais veids vēl uzglabāts. Tē parādas
kā Zigfrids, kas nokauj pūķi Fafniru, Brunhilde kā valkyrie, kurā
Odina ar burvīgu meega ērkšņi nogremdeta meegā un apvilka ar uguni
ni, top no Zigfrida atsvābināta, kas cēlanto tās mīlestību un apsola
ticību. Tā dod mums Edda izskaidrojumu par pirmatnīgo Brunhildes
frida sakaru, kas iztaisa viņa traģiskā liktena pamatu. Krimhilde
Eddā pēcešā kā Guðrune, kurā šausmīgi atreeb Atlim. Tai veidā, k
teika sastopama Eddā, ta ir vēl mežainīgāka un šausmīgāka nekā "Nibe
dzeesmā"; tur valda visnevaldamākās kaislibas, kas vēlākās apstrādājū
ir mīkstīnātas. — Ar abiem minētiem elementiem, ar vēsturisko un m
ģisko saveenojās tad kristīgās brunneecības elements, caur ko teikas
rakais un bargakais raksturs tapa pārverts maigākā. Tādā veidā uz
šai epā "Nibelungu dzeesmā" vācu tautas triju leclū izglītības posm
monti.

Tās dzejnieki bija bez šaubām tautas dzeesmineki, bet galmu mā
vingrināti un glītoti, tomēr tie nelāvas no tās tik tālu valdītes,
personas un apstākļus būtu pārcēlušī brunneeku vidus laikā; tanna
kārt māksliskā jaunā forma un glītota valoda, un otrkārt senat
uzskats par varoņiem, kas gan nes viduslaiku brunneeku tēpū, be
savas būtes ir stāvi iz visvecākā pagānu laikā. ^{Tās} Dzejnieki laikam d
ši XIII. gadsimtenā pēdeajā ceturksnī, viņu dzimtene būš bijuse doem
Nācija, varbut arī Iveicija. Abu dzejojumu (Nibelungu dzeesmā un "Ni
gu līnsta") pamatā slēpjas ^{ra} tēdeja, ka mīlestībai seko cešana (auf Liebe
Leid). Abi dzejojumi ir veenkārša lecluma, teicamas, jo eespaidīgas
eespaidu pilnas kompozīcijas, kas piem. pagājušo eepin kā epizodi
ir bagāti ar dzejiskiem motiveem, kuri daudzkārt jau sen eespreco
tavoti un lapecdara jo spēcīgāku eespaidu. Raksturu zīmējumi ir e
dalībneeki ir uz vīsteicamāko individualizēti un apbrīnojami p
Ne veenā veclā nav ne jausmas no mekletas sentimentalitātes un
fastiskas dzīvas, visus sastop varenu, bet īstu kaislību. — Dzejne
kerušī šīs teikas to pirmatnīgā nozīmē, tamdēl pagāniskais elem

izceļas visā spēkā, jebšu viss kēpts kristīgā uzvalkā. No sakuma līdz beigām abi dzejojumi caurdvesti no dzīvā tautas dzejas gara, tapēc arī notē, kumi norisinās ātri un secenīgi; apraksti ir īsi, bet it kā acīm redzami skatāmi. Apbrīnojama ir eedomu (inventio) bagātība, kas sevišķi sastopama leelā daļkrāstībā pēe cīnu aprakstiem. Laimīgi izvēlot epitetus, dzejnieki ir ļaupīgi līdzībās, bet tās nedaudzās, kuras šē uzeet, ir jo skaistas.

Pēdīgi Die „Hilaga” (Randa) ir pēe kādas latīnu grāmatas sacereta, kas tas saceretajs, kāds garīdznieks, kas III. gadsimtenā beigās dzīvojis, izletojis garāri vācu dzejojumus, bet „Nibelungu dzeesmi” nē. Tas pats stāsta, ka Pasavas biskaps Pilgrims lēis notikumumu par burgundešu galu ^{kādam} meistaram Konra, dam uzrakstīt latīniski. — Pēe isa eevada, kurā burgundešu cīna un gals pa, zinots, stāsta dzejnieks, ka nokautee no pāri palikušēem varoņiem (Didriksa, Hildebranda un Ēeela) uzlasīti un apglabāti. Pēe ^{ir} Katra, ko no zāles iznesa, tee sārka vaimanāt un raudat, pēe tam cildinādami tā vīrestību. Kritušo eeroču aizsūtīja dzimtenā. Visur, kur sūtītee nonāk, tee izceļ vaimanas un raudas, sevišķi pēe Rūdiģera un Guntera atraitnem. Māmina Ulte mirst aiz sird, eestem. Pēe sūtīto atgrieošānās atvalīnās arī Didriksis no Ēeela, dodamees uz dzimteni. — Apraksts eet platumā; tas ir vājō-guodens, prozaisks, neveiklīte, košs, bet pats stāsts ir svarīgs tapēc, ka tas apģaismo vairak voetu teikā.

Leelā dzejojuma āraigais uzvalks jeb forma ir īpatnīgā, rosīgā un mainīgā nibelungu strofe. Ja pastāv no četrām rindām, kuras pa pāreem rimejas jeb saskan. Katra rinda sadalās caur pastāvīgo ceģuru divi pusēs. Pirmajai pusēi ir iekatrā no četrām rindām trīs uzsvāri (Hebungen) ar šķēetami skanošu (mirkstu-weiblich) beigumu, otrajai pusēi ir pirmajās trījās rindās arī trīs, turpret pēdeajā rindā četri uzsvāri ar ceetu beigumu (mit stumpfem, männ, lichem Schlusse). Atteecotees uz nosvāroem (Senkungen), tee stāv uzstaktā daudģ, kart divi, reizām pat trīs, vidū turpret tik veens, jeb neveens, tā ka divi, pat trīs uzsvāri teeši stāv cits citam blakus, pr. p. Es wuchs in Būrgonden jeb Der mōrtgrimmige mār. Par ceetām atskanām nav uzskatāmi tādi piemēri pflēgen. Titt līdz kā preekšpēdeajā zilbe ir īsi, bet pēdeajā stāv e, tad lasa abas zilbes kā veenu. Šō panōmeenu sauc par zilbju nodelde, jummu (Silbenverschleifung).

Gudrun (Kudrun) pēc satura pilnuma un apraksta spēcīguma gan ne notālam ar Nibelungu dziesmū salīdzināma, tomēr arī tai ir sava jiska nozīme. Tā izauguse iz frīžu-normanu teikām un dēvēta par Odiseju, pretstatā pret Nibelungu-Iliadi. Tūta ar savām pēckrāstēm un lām ir tās skatu logs un jūras kēniņu un vikingu gājeņu pasauli par aizmuguri. Tās notikumu veetas ir Ziemeļjūras krasti, Ditšī, Frizija, Frīja, Zēlande un Normandija. Šis dziesojums jeb epos pastāv trim veegli ierakstām, bet vienā kopā saceļotām daļām, no kurām divi pirmās, kā tas pēc galviskēem dziesnēkēem parasts, satur proeksvri ar biografisku attīstību.

I. Hagens, Frījas kēniņa Ligebanta dēls, ^{ka' bēns} top notāupits no gryfa, tē mainas spārnotas būtnes, paleek par brīnumu dzīvs - aizņemts uz kāda tālu salu, kur to uzaudzina trīs kēniņmeitas, kuras arī no gryfa lauktas. Kad Hagens uzaudzis par stipru jaunekli, tad tas nokauj gryfu un uzņemts no kāda garam brauceja kuģa, tas pārņāk ar visām trim jaunām dzimtenē. Pēc tam, kad tapis par kēniņu, tas apprec veenu no kēniņam jaunavām, Indijas kēniņa meitu Hildi. Tā dzemdē tam meitu, arī sauc Hildi, kuru tas grib ^{izprece} stiprakam, varenakam vīrsaitim, neka pats is, tapēc tas leek visus sūtītos, kas pēc viņas pree, apskant.

II. Hettels, varens kēniņš Hēģelingā Frizijā, sūta trīs varonus Truote un Horantu uz Frīju, prece viņa eegūt skaisto Hildi. Tā izp par tīrgoncēm; dzedonis Horants peesunā jaunavu, tam aizbezt līdy p kēniņa Hettela. Tā nonāk ar kuģi Frizijā pēc Hettela viņu apprec, kuģo ar kasa spēku pakal, Valeisā notiek kauja, Hagens top gūti eeva bet Vate to izdzeedē ar to nocūnu, ka tas izlēgst. Pēc jauno laužu k tas atgriežās atpakal savā dzimtenē.

III. Skaistā Hilde dzemdē savam pašam dēlu Ortvīnu un meitu, pēc kuģas tās ceclā skaistuma dēl tūko visvarenākeē valdneeki, kēniņi, frīds no horu zemes, Hartmuts no Normanijas, Hervigs no Zēlandes, visi ar Hettela noraiditi. Hervigs uzbrūk Hettela pilij, izceclās cīņa, Gudruna izbeidz, baidīdamās par savu tēvu, tā top saderināta ar Herv paleek vēl gadu savā dzimtenē. Par tam sapiktots, brīk Zigfrīds Herv

zemē eekšā. Hettels eet šim paligā un abi kopā uzvar Zigfridu. Bet pa tam
brūk Hartmuts Hettela bez apsardzības atstātā zemē eekšā, eemem pili un
aizved Gudrunu ar 62 seevestem projam, zem kurām atradās arī Hildburga
kas bija ar Hagenu ^{bija} pēe gryfa. Tik drīz kā Hettels dabon par šo postu dzirdēts
tad tas dodas tulin ar Herriugu laupitajiem pakal, un panāk tos Vulpu sm
tīs. Asinainā cinā top Hettels nokauts no Ludviga, Hartmuta tēva; nakti s
pen aiziet Ludvigs un Hartmuts ar laupījumu projam un Hegelingi, būdami v
teem dzītes pakal, atgriezās dzimtenē. Ar Gudrunu apeetās Hartmuta vecak
Ludvigis un Gerlinta, nežēlīgi tapēc, ka ta gribēja palikt uzticīgi savam sader
matam; tai gadara viszemākie darbi, tik Ostruna, Hartmuta māsa, ir pret viņu
laipna. Hegelingi bija nemitīgi bruņojušees, pēc 13 gadeem tee brauc uz Nor
maniju, kas eet kādā paslēptā vectā pēe malas. Ostvins un Hervigs eet izlū
sateek Gudrunu un Hildburgu pēe jūras vellejam, caur drebās grēdzencem pag
Ostvins negrib māsu aizvest slepen, bet pēc cinas ar laupitajiem, tapēc jā
griezās atpakal pili. Otrā rītā hegelingi (frizeši) eelenc pili; Ludvigis un Hart
eet teem preti; Ostvins top eevainots, Ludvigs krīt no Herviga rokas; Gerlin
grib Gudrunu nokaut, Hartmuts to izglābj; hegelingi nem pili ar joni, vecai
Vate nokauj velliško Gerlinti, kuru eelā Gudruna velti pārstāj; tas grib arī s
mutu nogalinat, bet Gudruna, Ostvinam lūdzot, izglābj viņu. Tod eemomūsi
zemi, visus apkrādami, uzvarētaji dodas ar gūstekneem (Hartmutu un Ostvina
dzimtenē atpakal. Te nu tad pēdīgi noteek izlīgums starp lēdz šim naide
ģentem, dzerot kāzas Hervigam ar Gudrunu, Ostvinam ar Ostvina, Hartmut
māsu, kura arveenu bijuse laipna un lēdžeetiga ar Gudrunu, Hartmutam
izglābis Gudrunai dzīvību) ar uzticamo Hildburgu un kēinam Zigfridam.
Herviga māsu.

"Gudruna", pēdesedama zakšu-normanu teiku vītknei, ir gan laikam izvee
dzeesmām eelusis, kā daži doma, tas nav no kādām sastatita. Ja nav arī ^{gan} izglābj
sēs savā pirmatnīgā veidā. Tās vēlākais apstradātais nav gan no laika un ga
kas mākslas sveiks, tomēr viņš nav ^{arī} teico teiku padarījis par bruņneku d
jojumu. Viņš ved mums gaiši, patsesi un teesi preekšā jūras brauceju tautu
pārdošo, nebēdnigo rīkošanos, pēe kam parādās pa starpām mežonīgajās va
nās ar cilvēki ar eedzintām labakām jūtām. Pirmā daļa, teika par kēinam
Zigbandu un šī dēla Hagena jaunību, ir laikam Britanijā eelusis un, kā s

56. no Britanijas salām aiznesta uz Daniju. Otrā jeb vidus daļa, saturēdama
kā par Hagenu un Hildu, ir visvecākā šai dzejojuma un tai var sekot
VIII. g. simtenim atpakaļ, kur tā jau Skandināvijas zemelēs iztaisa tālu
tītas teikas saturu. Tajā tā tad sastop visvairāk peeskanas pēc pagam
laika mytus. Kā jau sacīju, šīs divi pirmās daļas uzskatāmas kā seve
un sagatavojumus peeks šīs sātura un plašuma visbagātākās daļas
rā top atstāts par Gudrunas likteni.

Dzejojuma ideja ir nemaināma, pastāvīga uzticība mīlestībā. Šīs ide
neseja un tā tad epa galvenā persona ir Gudruna, caur kuru tad loalav
še peeskirts seveotem un māju dzīvei, nekā citos dzejojumos. Laika un izgle
eespāids parādas šē manamaki nekā Nibelungos. Šē jau nomenamns dau
maz kristīgs prāts ar brunneeciga viduslaika nokrāsni, arī paši varoni
tee arī ir sava laika un savas tautas peederīgi, stāv tomēr brunneeciga
miskai izglītībai tuvak, nekā Nebelungu dzeesmā. Tas novērojams galn
svētku un turnīru spožumā, kā arī brunneecigā galanterijā pret sevee
Arī apskats, kas ir ^{jau} smalkraks un veiklaks, un nenoleedramā cenšanās pēe
liguma (peem. pantmēra leetojumā) atgādina pēe galma dzejas; tas sacer
nav vis kāds galma dzejneeks, bet kleijotājs dzeedonis, kas varbut dzīve
XIII. g. simtenā otrajā ceturksnī un laikam cēlees iz deenvidu Vācijas.
kus vīreca jēstrai varonibai šē sastop seveetes maigumu un tīvību.
viski mirdz šē Gudrunas izturīgā uzticība, ko nespēj vis negantā, ne
ligā Gerlinde laust.

Gudrunstrofe atīkīras no Nibelungu strofes caur skanošu (mikstu, veid
atskanu (rīmi) trešajā un ceturtajā garajā rīndā (Langzeile) un caur kam
pādejas rīndas otrajā pusē ir visvairāk peeci uzvari.

Citi mazāk ceveojami varonidzejojumi.

Daudz vēlāk, t. i. tik XV. g. simtenī sāka citādi tautas mutē un apse
jotāju dzeedonu dzeesmās varonteiku atlikas krāt un apstrādat. Kaspar
der Roen (aus Münnerstadt in Franken, ein herumziehender Bänkelsau
dzīvoja ap XV. g. s. vidu) izdevis kādu duci jau minētām teiku vīskne
derošu teiku savā "magā" jeb "jaunā" varonu grāmātā („Neues Heldenbau
Aplūkosim tās nu šē visā isumā.

1. Ragūdas Zigfrīds („Der hörnene Siegfried" jeb „vom hürnin Siegfried")

valodas tas cēlies gan IV., bet pēc varsmu mēra XIII. g. simteni un pēc veelas
iz daudz vecāka laika, tā tad peln, ka to turak aplūko — saka Vilmarš
savā National-Literatur. I. Tā teikta stāsta no Ligfrida jaunības dēšan, no tām
pašām, no kurām Hagens stāsta Nibelungu dziesmā, Ligfridam pirmo reiz monā,
kot pēc Burgundas galma, tas ar to peemināmu starpību, kura Burgundu te
kā gan nav vēstā tā, kā tā atrodama Nibelungu dzējojumā. — Ligfrids nāk pēc
Kaleja, kurš to sūta mežā pēc ogleim, bet īsteni, lai to tur mitos pūķis no ga
lina, tas Ligfrids nokauj to pūķi, sveč tam kokus vissā un aizdedzina tos,
pēc kam tas tad uguni izkusušā pūķa ragā (ragadā) mazgajas, tik muguru
starp pleesam tas nevar smēgt, bet paleek tur zvainojams. Hrimhilde, Burgun
das kēnina Ghibika, meita ir nolaupta no pūķa un eeslodzita pūķu klintī (Dra
chenstein), lai tas, gribedams tapt pēc zināmēem gadeem par cilvēku, varetu ka
vinu precēt. Tis Burgundu cilts eepinums mytā nav jau vairs sastopams Nī
lungu dziesmā. Ligfrids izēet svešumā un proti veens pats, bez pavadoņības,
kā milzis, slēpeneeks (Recke = wrecco); tas ir gadījums, kas gan no Ligfrida
mytiskas dabas, bet kas arī tur, kur tikai varoniteika nāk preekšā, ne reti sast
pams, tad tā ir aizrāda uz visvecākēem apstākļem, uz vecām nepārverstām
kām. Vēlākās teikās varonis ne-ēet nekad bez pavadoņības. — Viņš ēet
veens, tālu no tēva un mātes, tālu no dzimtenes, — bezokna mežā, un dēird
jaunavas vaimanas, bet nevar uzeet pūķu klintī, līdz ^{tas pūķis} kāds mežā bezoknī
uz melna kumela ar mirdzošu kroni galvā gājam pundurī, ^{krupu} ^{kūpi (nūsi)} ^{krūpiti} jājami ū
ar varu pārspeč vīnam pasacit, ka milzis, vardā Kuperans, sarg ee eju
Pūķu-klintī. To milzu nu uzmenlē Ligfrids un tad izceļas traks ciniņš,
kas aprakstīs pilnīgi vācu ^{karēivju} ~~kača~~ spītības un vācu kara trakulības vis,
vecākōs veidōs. Milzam ir terauda stanga (milna) — vecum vecs un visās vā
cu milzu teikas sastopamais milzu attributs — stanga, kura visōs savōs četr
stūrōs grieč kā ass nazis un cīnā skan kā zvans torņa jūntā, un kive
kas spid kā saule, kura atspid jūcā; "nigri" gāžas milzis Ligfridam vissā,
ko nosauc, tu mazais knēveli, un cīnā Ligfrids lec preekas asis uz preek
šā un ^{atpakaļ} — it tepat, kā tas noteek veenā no visvecākajam sastāvdaļam
Nibelungu dziesmā, cīnā ar Brunhildi. — Milzs top noveikts un apsola,
Ligfridu vest uz Pūķu-klintī, bet celā tas uzbrūk neuzticams, kā visi mil
zi, Ligfridam no jauna, bet top no jauna pārvarets, pedīgi ved tas gan Lig
fridu uz Pūķu-klintī, tak ^{lai} se augdā, kur tik ko veens vīrs var stāvet, uzstā

1) Faun. Atkl, tam arī citas nozīmes, kā šlīnta pīpe, kōdēnē pēc dzimtuinām un arī žimtuinām, sk. 16

58. cīņu uz trešu lāgu un karstaki un nirknaki, nekā eeprecks. Līgfr
un tās ir augsta vecuma leccibas tamdēļ, ka šē parādās nevaldams,
asinskārigs, pat nežēlīgs cīņas preekss — ketas cīnotees milza atvērusā
brūcēs, tās izplosidams ar savām spēcīgām rokām; viņš pārspēj ērmu un
to no klīnts zemē, ka tas saspragst gabalōs par dīkteen smeckleem ja
vai. Tad sākas cīņa ar preekrējušo pūksi cīņa, kura top tik karsti un
ti izcīnīta, tā ka Krupi, ^{krūķi} biotamees, ka kalns varetu eegāstees, pamiet savu
iznesdami Kēniņa Nibelunga mantu. To mantu atrod pēc tam Līgfr
un aizgādā projam. Pēc vairakkārtējām cīņām ar ugunšplāvējiem ē
meem Līgfrids tos pārvar, gabalōs sakapadams, bet jaunavu aizved t
dzimtenē, kur abi saprecās. Bet Kroups, ^{krūķis} Būgels, mantas līdzsargs un
Nibelungu ciltis būdamas, pasludina Līgfridam agru asinainu yalu
ar tam pāreēt šē teika tajās, kuras eevētotas Nibelungu dziesmas p
majā daļā.

Tādas teikas, kā šē dibinas uz tautas tumsām atminām par visvecakē
dabas-stāvokleem, kurōs šausmigee ērmi, kurū akmeni pārverstas atleek
vēl ēdeem apbrīnojām, bija, jebšu arī tik vēl reti, dzīvē uzejami, jeb mū
kais cilvēku dabīgā sajūtā savas dzīves pēdas vēl pametuši redzamās, sa
šausmigōs stāvōs rādīdami dzīles, tumsas, nāves noslepumus; teikas-pū
ir pa laikanu spēja, atgreestees cilvēka veidā un cilvēka dabā, tā ka ta pa
satiksmē, kura kustoni epā starp kustoneem un cilvēkiem top par tē
un dzijas preekšmetu, šē sastopama (jeb noteek) starp baigām tumsīb
butnem un cilvēkiem. Itz Savā pirmajā dabas-pakāpē redz cilvēks k
nī līdz zināmam mēram it pareizi sev ko līdzīgu: vēl vēlākā la
kad tumsāis un drūmigais mytus sen nobālis, var cilvēki pārverstas
kōs un vilki cilvēkōs, kā to vilkatu-mānticiba pat līdz šai deamai
leccina, tā top visvecakōs laikōs cilvēki par pūkēem. — Tapat ir
teika par milzēem gar visu laiku un zemju joslu tautām pazīstas
un tapat, kā pūkņu teika, uz patesām atleccibām dibinata, tad tapa
mytiska teika. Tās ir atmināas no sveēm, vecēem zīdošēem tautu ca
kas reiz citkart tur dzīvojuši, kur vēlakas ciltis pēcak nometušās: to
rodam kyklopu teiku pee Homera, tā milzē teiku pee mums (sar
Vilmaris).¹⁾ Itā milzēem ir sveīa, vācēem reebīga daba, to preekāda viņu
da laudāna, viņu neuzticamība; ka tōc preekē vecakēem vēsturiskēem

1) Latvešēem ir kyklopu-bundal-ācu, kā arī milzē teikas.

stārklem, to peerāda jau peeminētais savadais eroois — terauda stanga. 59
Ligfridā un tā teikā nav mēklējamas vēsturiskas attiecības stingrā nozīmē. Viena daba ir mytiska un tā viņš stāv pēc savas pīmatnīgās īpašības mytiskām teikām par pūcēm un milžiem jo tuvu. Bet mytum ir arī sava vēsture, sava ģeografija. Tā kā vēl SVI. g. simtenē rādīja Odu mažā avo, tu, pēc kura Flagens Ligfridu nodūris, tā bija mažakais vēl ap XII. g. s. beigām pazīstama un ziemeļizloksnē saukta „Gmitaheide” tā veeta, kur Ligfrids no, kavis pūci; — veeta, uz kuru laikam, attēcas pulks visvecāko mytisko teikņu, kur arī rasi atgādijusees vēsturiski notikumi, kas vareja ērti pēsecēstas vecajam mytum. Pēc kāda Islandes celotāja apraksta iz XIII. g. simtena beigām, šī mytoloģiski severojamā veeta — teikņu slavenākā ^{veeta} Vācijā — laikam mēklējama starp Stadtbergoni un Mainci.

Fr. Ligenots („Ligenot”). Šai teikai, kas pieder pēc austrungotu teikņu virsnes, ir Didriķis par vidūei. Tā sastopama tik vēlākās apstrādājumos. Tās vecākais, isakais apstrādājums ir savenots ar Ēkena teikņu („Eckenlied”). Saturs: Didriķis bija nozalinājis reiz kādu milžiem (pēc vecas teikas Lignota sevu, pēc vēlākas: Fregtina sevu); pēc ilgāka laika viņš ekslūst ar Ligenotu cīnā, kurš viņu pūrvas un sasētu sēmet tumšā tornē. Heidebrands uzmeklē savu kungu, sadūras ar milžu un nosit to. Tādā kā krūpa ^{kūna} ^{atvākina} Didriķi. — Šis teikas vēlākais apstrādājums, ko kāds galma dzejnieks izdarījis, smeēdz līdz ar sevadu, kurā agrākie notikumi esprausti kā motīvi dzejojumā stāstītam, un ^{līdz ar} dažām nēcīgām epizodēm nepēemētina nekādu svarīgākus gādījumus, bet izved agrākā apstrādājumā sastopamos ^{lin} leclānu plašumā.

3a. Ēkena teika („Eckenlied” jeb „Ecken Ausfahrt”), kura vēlāk ar Ligenota teikņu savenota, ir daudz svarīgāka nekā šī, sevišķi tā ir bagātāka ar dzejiskiem motīviem. Apraksts ir dzīvaks, sastatījums un izstrādājums es, spaidaināks. Saturs: Milžs Ēke uzmeklē Didriķi, no kura pārdrošības tas dzirdējis un apsola trim jaunām kēnincenēm ^{viņu} atvest sagūstītu. Pēdīgi tas viņu atrod; izceļas cīnā, kas aprakstīta ar kāpjošu dzīvamū. Tā ilgst divi deenas ar mainīgu laimi; pēdīgi Didriķis dabon milžu savā varā tā ka tas negrib padotēes, tad Didriķis to nodur un nocert tam galvu. Tā tas sateekas ar milžu Vagoltu, kurš sapīxtots par sava brāļa Ēke’s māvi,

Didrixiim stipri uzbrūk, arī tas top pārvarēts un tam jāpadodas. Tas domā uz viltu un cevelk Didrixi vėl vairak bistamās cīņās, no rām visām šis iziet kā uzvarētājs. Šis variants nobeidzas, bet c stāsta tālāk, ka Vagoltu, kurš allaž izdomā jaunas viltības, Didrixi digi nokauj un tad nonāk pēc tām trijām ķēnīnēm, kuras to b tigi izceņā, pēc kam tas atgriezās Bernā.

b. Eggena teika (Eggenlied). Šī ²varianta leclakā saturs ir šāds: Didrixi varoņi pagāju zemē, Fagolts, tā brālis Ēke (Ecke jeb Egge) un ģainais Ēbenrots, sēd savā pagalmā, runādami no drošu stiprnieku (Recken) varondarbeem; par visdrošāko no visiem top cildināts Bernā Didrixis, kurš pārvarējis milzu Grimu un tā ozevu Hilti. Ēģe (Ēke) cel šī saruna cīnu kāri „lai dzirdetu visās zemēs runājam: redz kungs Ēģe nositis ^{pārvarētājs} berneeti”. Milzēgo varoņu sunu klausās trīs ķēnīnes, no kurām veena vėlās redzēt Didrixi šurp atvestu. Ēģe uzņem Bernas varoņi atvest sagūstītu. Tad tā ķēnīne apbrūno Ēģi ar rogu un zobenu, ar būnām, kuras citkart ķēnīnš Otnits un pēc Volfdidrixis nešusi. Ēģe nedodas celā jāšus, jo zīrga spēki nepēter mest milza ķermenu, bet kājām, tālās lēcēnš kā leoparda caur b mežāju šaudamēs; ķivare skan tā galvā kā pulcstenis, kad to ga aizķer, un abās pusēs izbistas meža kustiņi un putni, bēg, skatīdam tam pakal. Tā tas nonāk Bernā. Kā kvēloša ugunskvēle spīd zeltbrūnas eolās tā, ka cilvēki maik no tā, „kas tur stāv uguni”. cais Hildebrands sūta cīnas kāro Ēģi uz Tioli, kurš Didrixis tagad gājis. Ēģe eet pa Ēčkalnaju, iztura cīnu ar kadu ērmu un uzeet tr Didrixa nokautus varoņus, kā arī kadu ceturto, kas ticis nixnā cīn, varenoberneeti grūti zovainots. No šī dabujis zināt, kur Didrixis atrodams zis satek Bernas varoņi, kad nu pat saule no eet pēc meera. Didri leedzas sākumā, ar Ēģi cīnītes, visvairak, nokāpt no sava zīrga kājās stāvot cīnītes izturet cīnu. Tak pēc tam, kad Ēģe viņam rak-kārt pārmetis glēvumu, tas nonemas ^{arī} stāvot cīnītes, un var saulei nolaižotēs, sesakas krakā cīna. Pā nakti tā mitās un var gulot savstarpīgi apsargās. Kad gaisma svist, modina Ēģe savu pre

61.
pēc tūlīgas milzu dabas ar kājas spēcēnu un cīņa sākas no jauna. Putniņi
uzdžeed domai, bet ēģes un Didriķa ķiveres pārskan putnu balsis: cīnīta,
ģes nedomā pēz putnu džeessmām un taem nerūp, ko putniņi džeed. Eģe Did-
riķim uz mācas ļoti: šū ķivere Hildegrim pārplust no asinim, vairogs ar
sarrano lauvu ir sacīsts: tas velkas atpakaļ, beezoknī tā, ka zalais mežs top
par ta vairogu. Gan izdodas tam veemreiz, ēģi nosveest, bet drīz šis pēceļas
atkal un Didriķis eekļust arveenu leelakā drūsmā; tik pēc tam, kad kāds
krūpītis, ^{-kūnītis} no koka augšas to skubina, palautees uz Deevu, cīnās tas atkal spēc-
gaki, tā ka ēģe domā, ka tam nu cīnās divi preti. Didriķis nosveež ēģi
pa otru lāgu, gāžas tam viirsū un nolauž tam ķiveri; ēģe turpēt plēš
vīna pusšumus uz divi pusēm. Didriķis grib meeru uz mažu bridi un
ēģi palaist valam, bet šis negrib meeru turēt. Kad Didriķis augstviridīgi
vīnu taču palaiž valam, uzsāk ēģe tulin atkal cīnu un Didriķis nožēlo,
ka krako neuzticamo pretņoeku palaidis brīv. Īai pēdeajā kārstā cīnā Did-
riķis nosveež ēģi trešo reiz un pagār, lai tas padodas; ēģe pēasa to pašu
no Didriķa, uz kam šis zobodams atbild: „pēekš tam vīnam jau nepēcece-
šamas čētras rokas? Īa' ka milzs stūrgalvīgi leedzas, padotees, tad rauga
Didriķis, ka ka Otrita zelta brunas nav caurduramas, ar zobena rokturi
noveiktajam dod nāves kreecēnu, tak volti; tam nu nopaleek nekās
pāri, kā to caur brunu šķirbu nodurt ar zobenu. Tikko tas noticis, te
sāk Didriķis par kaitiņo stipro varoni gaustees, kuŗa vārdu tas nu tirs
dabon zināt no kāda ^{ēģa} Frinķa, kas ēģim ir vīns uzēolas un to aplūko,
vīnam uzēet šausālas šū vīra dēļ: nāves cīnīnā uzlēc ēģe no zemes
augšam un nokrit atkal. Nēl vairās Didriķis, nemt mironim brunas,
varetu ticēt, ka vīnu ^{slap} notīkavāpī, tā ka brunas nav sarrap sacīstas. Tomēc
vīns nem tās, pēc tam kad tās, kas vīnam ir daudz par garām, isakas
nociēstis, nem arī gūstītā ķiveri, pēc tam kad mirdzošo karbunkulu
iz sava pašā sasistās ķiveres iznēmīs un ēģes ķiverē eelicis, izrok tad
tad 18 pēdas garu kapu, leek mironi eekšā, vēlē tam „Deeva žēlastību
mīlo ēģi” un aizjāj prozām. —

Īe ir atkal teikas par milzēem, kuŗās uzējami ļoti veci teiku elemen-
ti, kas sneedzās par Didriķa teikas izēelšanos labi atpakaļ, saturredami
sarrastus džeģiskūs motivūs. Īē džeessma ir iz XIII. gadsimtenā kadā formā,

62. Kurā leccina jo gaiši, ka tā tai pašā ^{formā} ~~no~~ tautas dzēdoņiem viņa kā celta preekšā; arī vēl sen pēc tam un pat līdz XVII. g. sākuma tautas dzēdojumiem bijuse sastopama?

4. Krūpu ^{kūku} kēniņš Laurins jeb. "Mažais rožu darzs". Laurinam ir divi rožu darzi, kurš mūša vētā ir apvilēts apsardzības dēļ ar zīda pavedi, kas šo pavedeņu sarauj un rozes noplic, tam viņš nocērt roku un Fau daudz varoņiem bija tas noticis, kad Didriksis no Bernas un Vittas saposās uz šo dēnu. Steiermarkas Dietliebs, kurā māsu Zimilt (Zimildā) rīns aizvedis, bija krūpu kēniņa uzspeestā kalpībā un kaņo ar Didriksi, Vēji un Volfhartu; Hildebrands ligst meoru, bet Laurins sevīlina varoņi, kalnā. alā, aizsleđz to, nogremdē tos caur burvju dzereņu dzilā meegā eemat tos stiprā ceetumā. Tēdigi uzmostas Didriksis un dusmās par tam, kas saseets, eet uguns iz viņa mutas un es so ugunigo dusmu dvašu tas dedzina savas saites. Caur viņu top arī citi varoņi brīvi un nu izceļā ga šausmīga cina ar krūpu kēniņu Laurinu, ko sarog burvju grēdzens un ta apakšzemes krūpu ^{kūku} tauta, līdz beidzot šī top visvairāk apkauta un La sagūstīts. Šai cinā stav Dietliebs pret krūpeem un aizved savu māsu atpa dzimtenē. Laurinam ja. eet uz Bernu (Voronu), kur tam pēc veenas verzģis kā ākstam ^{am ekslim} jāpeltu maize, pēc otras — jāpeņem kristība.

Šis kēniņš Laurins nav XIII. g. simtenē tautas dzēsmas veidā sastopams. ta ir tik vēlākā apstrādājumi. Ja visvecākais apstrādājums ir arī visisakā no kāds cits dzejnieks kņopinājis, tas tapis XIV. g. s. sākumā pārstrādāts no k galma dzejnieka. Cik prasts, nepateerkošs arī tas apstrādājums ir, tomēr tas aptumšojis teikas dzejisko saturu; stils pārsteidz laudzkarst ar veeglumu, valoda gau reizam savu neveiklumu, kas un tur izšķan izlauģas tautas dzejās tom šis krūpu teikas aiznēmees Fr. H. K. barons de la Motte Fouqué (1777—189 preekšā sava teicamā brunneka romana "Burvju grēdzens" (Zauberring) doģis no vislabākiem motiveem.

5. "Alfarta nāve" (Alpharts Tod), nepilnīgs, nepabeigts dzejojums peeder šis teiku virknes viskaistākiem. Raksturojums ir loelisks, apraksts da kart dzili aizgrābj. — Alfarts eet ar Didriksi cinā pret šī kēvoci Ernannu. Viņam uzbrūk nodeveģi Heinne un Vittikis un nokauj viņu. Par ta bozkaunību sanākdams dusmās, brāģās Didriksis eenaidneeksem vīrsū un tr

tos pa kaklu, pa galvu ne-atskatoties bēgt; pilsēta Ravenna paglābj tos no
pilmīgas iznīcināšanas.

Šī teikta tapat, kā tee abi episkie dzejotāji, Ege un Laurins, apraksta
Didriķa darbus, ko tas izdarījis savā jaunībā, pirms savas pēdējās burgun-
doešu cīņā; pēc teem pēdēt arī teikta par milzu Zigenotu, par Didriķa ^{cīņām ar} pūķi,
par tā senieem un par tā bēgšanu pēc kunnēem (Heuneem, Heunen). Didriķa
teikta ir savos elementos tā, ka tas no sava tēvoča iz savas valsts pādzīts do,
das prom pēc Ecēla un ar šī palīgu ved gūtu karu ar savu neuzticamo tē-
voci, kura viņš uzvar kaujā pēc Rabenas (vēsturiskā: kaujā pēc Ravennas
starp Didriķi un Odoakeru 493. g.); tomēr viņš paliek vēl 12 gadus pēc Ecēl-
tik pēc burgundiešu cīņas, pēc 30 gadiem, kurus prom bijis, tas atgriežas sa-
vā valstī. Mums bijuse te izdevība sēvērot, ka tā kā Zigrīds gadījumu
pa gadījumu no saveem mytiskiem elementiem izģērbjas, atswabinas, šee tā
preti Didriķim, šij pirmatnīgi vēsturiskai personai peestājas, peeslejas; viņš
ngunsdvaša, ko ne veen kēnīnā Laurinā sastop, bet kas mineta arī vairākā
citās teikās un dzeesmās, ir tam peeteekois peerādījums, ka arī vēsturiskā
Didriķa peepetā nave (526. g.) teikā mytiski seprasta: to aizveda gari, ka nozī-
kusp viņš nonācis, jeb tas dzīvo vēl tuksnesī, lai cīnitos ar milžeem un pū-
ķeem līdz pastarai deenai. Tāds varonis, kāds Didriķis bija tautas apzīnā, ne
vareja mirt, kā citi ikdeenas cilvēki: tas ir it kā elementara būtne, kas kā
kalni, kuri nekad nepaet un kā udens, kas nekad ne-izsīkst, kam ne-
iznīkstoša dzīvība, tapat kā arī keizaram Fridriķim Barbarossa, šim pil-
nīgi vēsturiskam varonim, ir tada pate mytiska nozīme, mytisks vilceens,
mytiska seijs tautas dzejiskā apzīnā. Tapat arī mūsu kalnā nogrimušais
virsaitis, mūsu Vidvuts, mūsu Imanta tapuši mytiski, nav miruši.

No teikām, dzeesmām, kas apraksta Didriķi sakarā ar Ecēli, bet ārpus
sakara ar burgundiešiem, nu minamas vēl sekošas:

6. „Didriķa senči un bēgums” (Dietrichs Ahnen und Flucht) jeb „Didriķa bē-
gums pēc kunnēem” (Dietrichs Flucht zu den Hunnen). Šis dzeesmas sacerotājs
sauca par Indriķi Putmēneku (Heinrich der Vogler). Ta sacereta rimju paros.
Saturs: Ermenriķis (Ermenriķis), kas izrādas kā romiešu keizars, kņs sava brā,
la Diethera dēlus nokavis, rauga arī sava brāla Dietmara dēlu Dietriķi sagū-
stīt; bet šis viņu uzvar; vēlāk top tā peederīgi no Ermenriķa sagūstīti; viņš
dod visu savu mantu, lai tos izpirktu, eet uz Hunnu-zemi, nāk atpakaļ ar

64. Karaspēku, sakauj tēvoci pēc Milanās, vēlāk pēc Ravennas. Starp
kaujām tas bij atgriezies pēc huameem, kur apprecēja Ferratu, Eccla
Helches māsu.

7. Rabenas kauja jeb kauja pēc Ravennas. ¹⁾ Pēc sava tagadējā veida šī
der XIV. g. simtenim., t. i. laikam, kur tautas ^{dzeja} atstata pate sev, jau sār
veidošanā svarstīties, pēc ka teika it kā pate par sevi neskaidrībā. Vec
ir stāsts par Eccla dēleem, kurus šē sauc vārdā Larfu un Ostu, tee pret
^{kurā uztraukta no launo sapņa} Helches, gribu, gāzusi ar Dietrixi uz Ravennu, šim palīdzēt cinā pret
voci Ermantiku; Dietrixis par viņu dzīvību galvojis mātei. Pēc k
nas Dietrixis atstāj tos līdz ar savu paša brāli Ditoru Flzana pasp
Bet pilni ilgu pēc cinām tee lūdz, lai teem atļauj jāt pilsātas pr
apskatīties. Te viņi ceļūst cenaidneeka karaspēkā un uzdurās uz
varoni Vittiki, Ermantika kareivi, kurš ar savu zobenu Minung
gāzās vīrsū. Neselu deenu tee cinās ar veco varoni, kurš paproeks
lina to veenu brāli un tad dod padomu tam otram, aiziet projam,
ne labprāt arī šo viņš norautu, bet šis grib sava brāļa nāvi atresbt
tura par spīti savai vēl it zēna jaunībai līdz galam, kur tad V
ari tam dod māves kroceenu. Tāds pat listenis ir Ditoram, Dietriks
Dietrixis, tik drūz kā dabūjis zināt par ^{hūnu} vīrsaišu nāvi, ^{dzeja} dzē
vam cenaidneekam, viņu kavejam, Vittikim pakal, tak šis necevo
cinu, bet eelec jūrā un top no Vāchilt, kādas jūras seetas, uzņemts
tam seno kēnīnēenes Helches sāpju un skumju pilna rauda par tās
kad ta sorauga to kumelinus partekam tukšā un no Rūdigera pēc
klusu cešanas dzird: „tee gul tur pēc Rabenas silā”. Viņa lād Dietri
tas. par spīti savai galvošanai nav tās dēlus pasargājis, tak pēdod
dzedama ta dzilas skumjas un diktas gaudas par kaitūšēem jaunec
ronzem.

Tai izdevumā, kurā Ravennas kauja eevētotā, ir daudz ne-eovīroja
sonu; bet arī tādu, kas pirmatnīgai teikā pavisam būs bijušas svešā
velak espraustas, redzams, ka tai visai bija būt pakaldarīnumam
gu dzesmai — dzejojums esākās pat kā tagadējais Nibelungu eps: „
von alten Mären Wunder Hören sagen, von Helden lobebārem“ (Vaj gribat ve
brīnum's dzirdēt stāstam, no vīroem slavejameem) —; bet caur šo cenšān

¹⁾ Hrit vor Rabene? Ravenna = Rabena.

tikai teikas īstais saturs sadalīts un dzejojuma iespāids vajināts, tas sevišķi sakams par ne pavisam nespeederīgo un jaucošo Zigfrida veļaukumu, kas šai dzejojumā, kāds tas tagad, ir pavisam bez sakara ar citām teikas daļām un no vēlāka dzejnieka patvaļīgi eevests.

8. Leelais rožu dārzs. Uz cita veida patvaļības dibināts tautas epos, ko sauc arī par „Rožu dārzu Vormsā”. Pēc tam kad gadsimtenus bija teikās par Zigfridu un Ditrīki, par Krimhildes nikno atreibību un par Burgundu deēšu postu caur pašu kēnirneitas trakām dūsmām šur un tur vācu zemēs stāstīts un dzeedats, pēc tam kad Ditrīkis sevišķi caur savu izšķirību, ko tas Burgundēšu cīnā ar savu pārako varona stiprumu leek svarīgu un caur neparasti bagato teiku virkni, kas pēdīgi veenīgi ap viņu terpjās parādījes par visizcilāko varoni blakus jau teikā vairak nobālejušām Zigfridam un tā zināmā zinā bij izdzeedajušees tukši, — tapa nu jau dzee stošā episkā tautas ražošanas (radības) dzina vēl reiz nevilus sacelta leesmābi leelā varoni, Zigfrids un Ditrīkis, kas īstajā teikā nemaz nesanāva un nevas samākt kopā, top šē savesti veens pret otru cīnā. Tas noticis o naivā veidā ar episko tautas dzeju, kad visleelāke dzejnieku gari peakop tikai maksas dzeju, atstādami tautas dzeju, it kā no tās kaunedamies, be apkopības un paspārnes. Tā veen tik vareja pašantees tādī nomaldījumi un izvīstumi. Zinams, kāds kopā nesaderīgu veolu sastatījums ir patvaļība, bet šī patvaļība dibināts tan vēl uz taicejas-stāstitājas tautas episko kopsajūtas un ne uz kādas atsevišķas personas eedornas un apzinīga izdomājuma: tas ir grūdeens, ko, jau apstātees grībedama, tautas dzejiskā kustība vēl reiz ~~reiz~~ sev dod, lai pēc ilgi turpinātas veenādas, meerīga cēlas gaitas pēdīgi vēl mēģinātos isōs, nedrošōs solōs un lācēnōs un tā uz viseeem laikeem apstātu. 9)

Krimhildei ir savs galms Vormsā — tas ir stāsta saturs — un tur pat tai kois rožu dārzs (šis vārds vēl ēodeen pae Vormsas sastopams), izpu kots ar daļādzeem brangumeem un pat burvīgeem brīnumeeem. Par tasā geem nolikti lēdž ar Zigfridu tā varoni un Burgundēšu kara vīri, ik katram top tītīts, kas šo rožu dārzu aigtīns; bet ja sargi taptu uzvareti,

66. tad apsolas Hrimhildes tēvs, kuram šē pēc visvecākā ^{istā} ķēnsta Gibichs var
savu zemi no uzvarētāja ņemt gobā (Lehn). Pēc tam uzvarētājam jā
rožu vainags un mutes no Hrimhildes par algu. Hildebrandam uzsku
saposās Ditrīkis no Bernas, lai pastāvētu šai cīņā un pastāv laimīg
hids un burgundeēši top pāvarēti. Atsevišķe cīnīni nav bez dzīvīg
un stāstīti pavisam vecā tautas paņēmoenā, arī pēc ķeikas pastāvose
ronu raksturi - Flazena, Hildebranda, Ditrīka - visumā eolureti; tik H
hildei pašai, atgādājoties pēc tās atreebibas, reprecēs preešķirts pārga
pikts, pat jēstos raksturs. Tak tā figūra, kura šē sevišķi evērojama,
patīku raksturota un tautas garsu šada veida rāžojumās rāda visla
ir mūks Flzans, Hildebranda brālis. Tas dzīvo jau 20 gadus klosterī un
jau vecs un siems tapis, tomēr, tā ka vēl 12 ķais varonis iztrūkst, grib
klosterā ņemt līdz uz Worms.

Stipri klauvē pēc klosterā vārtēm un Flzans no eekšpuses draud to
maksat, kas grib traucēt klosterā meertu. „Kungs”, saka mūks, „kurš lū
pēc klauvētāja, tas ir kāds vecis ar trim vilķeem vairogā un zelta č
uz ķivieses”. „Eroči pār eročiem, tas ir mans brālis Hildebrands”. „Un
ir kāds jauns uz knaša kumela, stiprs varonis pēc izskata, ar m
lauvu vairogā”. „Tas ir kungs Ditrīkis!” sauc Flzans un klosterā v
top atvērti. „Benedicite, brāli”, uzrunā Hildebrands savu brāli m
bet šis atbild uz uzrunu ar lāstu, kamdēļ jēl Hildebrands allaž m
atkal ^{esot} kāra gaitās? — Bet kad tas dzird, ka to aicina pašu uz Ka
tu, „wir wollen nach Wormes reiten, und schaun des Rheines Fluss, na
nem Rosenkranze, nach einer Frauen Kuss” (mēs gribam jāt uz Vor
un redzēt Reins upi, pēc rožu vainādziņa ar jaunavās mutīti), tad
stās Volfinu ciltis cīnās dzīva sirmbarzdā - mūkā: ligomodams sve
mūka kapi zālē un ņemetot mūka mēteļi parādas zem tā vecais cī
ko tas nekad nav novilcis. „Nu”, saka Ditrīkis, rādīdams uz Flzana
nu, „es redžu jums šē arī vēl labo spredīkotāja spēkēis, kam jūs ar
sitat lāstu (Bann), tam preeķ ar to līdz kapam un eekams jum
gundas kungi biktē, tee laptu drīzak šaubuli!” Flzans dabon no ab
lauju, cīnu gaitā pēdalītes, bet kad tas dodās ceļā, - skrej tam m
pakal, novēledami tam visu launu lapec, ka tas pāraks un pārgalvi
dams, tos arveenu pēc ausim un bādas varajis, ja tee negrībeja dar

tas pavēleja. Nonācis Votmsā, tas ļauj savai mūksiski brakai dabai visu
valu: vārtās darza pūkēs, celā savas dures pret katru, kas tam nāk celā,
sitās ar savu spredikotāja speeki kā kad nekād ^{mūžam} nebūtu bijis klosteri,
un kad tam pēc uzvaras no Krimhildes jādabon mutes, satīvē tas ar
savu jestro barzdu tās sarto vaigu jēlu; rožu vainagus, kniņus dabujis, nem
tas līdz uz klosteri un speež tos mūkeem, kas šķirotes tam nav labu ve
juši, tā ar to ēršķeem galvās, ka asins tek, tomēr teom viņam jālidz no,
žēlot grēkus un, kad tee to negrib darīt, kā viņš vēlās, tad saseen teem
barzdas kopā un uzkar tos uz nārts. — Redzams gan, kadās apstākļos un
kadā kopdzīvē šī jocīgā tautas figura celuses: tas ir ubagu (mendikantu
ļaužu ordenis pretim ceņņigakeem tapušeem un tautai jau tālak stāvo
šeem benediktimeem, — ubagu mūku ordenis, kurš šē nebūt nav izomeenk
dēl, bet aiz zemu ļaužu tīra preeka par šo teem tuvu stāvošo, zinams t
ari rupjaku mendikantu (ubagu) ordeni, kas šē aprakstīts. Gadsimtenus
ilgi bija mūks Ilzans vācu tautas eemīleta figura: XV. g. simtena koka g
zumi sneedza — rādīja viņu ar sevišķu mīlestību un labi tālu reformace
jas laikā vēl pēveda to it kā sakamu vārdu; tas mūks, ko sastop fran
rakstneeka Rabelais (1483-1553), "Gargantuā" un vēl labaki zīmetu vācu rak
neeka Fišarta "Gargantuā", dabujis savu vispārīgu raksturu, pat dažas sa
vislabākās eezīmes — kā Vilmarš domā — no mūka Ilzana.

"Leelais rožu darzs", laikam vēl pirms 1295. gada sacerets, atrodas vai
rakās apstrādajumos iz XIV. g. simtena, no kurēem neveens nevar būt pirm
nīgais. Tās ir recenzijas, kurās cita no citas ^{stipri} atšķirās, pēdīgi tikušas pā
strādātas, ^{un skaitamas} ka var skaitīt pēe vislabākajēem tautas epikas ražojumeem. M
šis ^{vēlākais} ~~stipri~~ apstrādajums paturejis tautas mīlestību līdz tam laikam, kad izg
atmīna vispār pēe dziesmu un teiku senā laika. Tēnai XVII. g. simteni izg
Votms' rožu darza atmīna.

9. "Ditriķis un tā beedri" (Dietrich und seine Gesellen) jeb "Ditriķa pūku
cīņas" (Dietrichs Drachenkämpfe); no visjaunākā izdeveja nosaukta arī
par "Dietrichs erste Ausfahrt" (Ditriķa pirmā cīņu gaita) ir tik tīntāl pe
minama, ka tā ir gara 13 desmit rindu ^{gan tālās} varsmās sacereta dziesma, kur
apdzēdata Ditriķa un beedru cīņa ar milžeem un pūkeem bez dzejas tāl
kā kad tā pēeminama tik garām ejot.

1) Johann Fischart, saukts Mentzer (1545(?) - 1589).

Lombardijas teikņu virkne.

Ta vismazāk uzglabājusies tantu dzemīnieceku apstrādājumos tūa visās pēc tās pēderošās dzērojūmās top teika vesta sakarā ar austru. Šī teikņu virkne ^{vijas} veļas ap kēniņu Roteru (vēsture pazīst kādu kēni Rotharis), ap kēniņu Orlnit (Ornit), ap Flugditi rīki un šī delu Vo rīki.

1. Kēniņš Roters valda Barī Apulijā, veenā no viduslaiku visa, takām pārbrāucamām veetām uz svēto zemi, un sūta 12 vīrus g fus, starp teem Lūpoltu, uz Konstantinopoli pēc keizara Konstant precet preekš viņa pēc tā meitas. Keizars leek tos ar kaunu eemest. Tad Roters dodas zem svešā vārda uz Konstantinopoli un aiz ^{ved} kēni tu; bet Konstantīns leek to Roteram caur kādu spēlmani, kurš ma lina uz savu kuģi, nolaupt. Nu brauc Roters ar ^{loalu} kara spēku uz K tinopoli, pēc kam viņu parada milzis Asprians ar 12 citiem milze starp kurēem atrodas mežainīgais Vidolts. Kēniņš Roters eezogas p bet top pazīts un gīrb nu to kārt. Tak mežā, kur to ^{grīb} vilkt karata paslēpušees tā laudis; milzi nu apsīt leelako daļu no pretneekes ka Konstantīns spēests pedīgi dot savu meitu Roteram. ^{Tā dzemdes} ^{Kant}

Šī teika ir, kā visi sagatavojuma laika dzērojūmi, mākolots st jūms, tak ne bez dažēem spīrgteem un pat stipreem vilceeneer sastopama arī karēivju uzticība savam kēniņam un kēniņa - sa kara vīreem. To savadi šē izņemās milžu bars, ko Roters vedis uz stantinopoli un tur sacēlis leelas bailas. Veens no šēem milžeem ja dusmīgi pēc zemes spēedams, eesper to līdz celim zemē, saģo vu un sveež to pret soenu sadragadams, nemn divi dzīonu akn un sarīvē tos tā, ka tee čīkst nu uguns zībēni no teem izšaujās tas leecina, ka šī teika celusēs velakā laikā un zīmejās uz ko karu vēsturisku gājeenu. Ar to ir aprakstītas bailas, kādas ree neeki eedzīnuši keizaram Aleksium I., Annas Komnenas tū

Šī teika, šis dzērojūms pēder zēdu perioda sagatavojūmu laika puslīdz 1170. gadam, un ir tā kad pēc formas visvecākais, bet pēc šī laika meta visjaunākais dzērojūms.

2. Ornita (Ornita) teika. Arī tā eesākas ar precībām. Ornits, kēni

2

Lampartē, grib doties uz rīta zemi, segūt skaisto kēniņmeitu Luderšā, kuŗu pats tēvs grib precēt, kamdel tas visus precenēkus leek apraut. Kameŗ Brunojas, eet Otrnits ar savā ^{mātes} ~~burvija~~ gredzenu uz dekām. Tas sateek krūpi ^{kūki} Alberiki, ko pārvas un kuŗš viņam apsola savu palīdzību pee līgavas eegūšanas un padīgi atzīstās, ka šis esot viņa tēvs. Nu dodas Otrnits uz rīta zemi, apraro paganu kēniņu, kas veenmer leedzās viņam dot savu meitu; ar Alberika palīdzību viņam laimejās to no tās tēva apsēstās pils aizvest. Viņš kāpj ar to uz kuŗi, leek to kristīt un saukt par Luderatu un dzimtenā ^{Gardā} nonācis appret to, ^{un dzīvg Gardā ilgū laiku laimīgi.} ~~Ar atreibības leek rīta zemes kēniņš kāda ēma-~~ tarpā divi olas nosūtīt uz Lampartu (Lamparten); drūz izleek no šīm olām jauni tarpī, kas tik vareņ auga, ka pēc gada vērsis vairs nepectika to barošanai. Tee izpostīja zemi, tā ka Otrnits nonēmās tos aprarojot; bet tee aprāja viņu meegā, kam bija pret Alberika briedēnu nodeves. Pēc trim gadeem, pa kuŗeem ēmi postīja zemi, grībeja kēniņzoni speest atkal prece tees; bet tā ka viņa grībeja tikai to pēnemt, kuŗš nosit to tarpu, tad ee slodzīja viņu tornā. — Velavā versijā, kuŗā šī teika tika ar Volfditrika tei, ku vesta tuvākā sakarā, beidzās ta tur, kur meduceeks nes pūka pautus uz Lampartu.

Otrnita (Otrnita) teika ir daudz vėlak cėluses un nesnēdzās atpakaļ pāras pas 1250. gadu, citadi tas ir tautas dzēedajums parastā tautiskā tā sauktā Ni. belungu strofē. Ari šis braucēns pēc līgavas ir aprakstīts ar leeku spirtummu un dzīvumu — kā piem. varoni jaunrā pavasarī līdz ar putnu skanām bra pās jūru. Šī teika, kā vērojams, cėluses Tirolē un vesta sakarā ar rīta zemi bet tam apstāklim ir mazaks eespāids uz gājeemu un atlistību nekā pee c teem šī veida dzēejumeem. Savads šē ir tas apstāklis, ka ta sveģemneek un paganzeme īpaši japamāca vācu devības tikumā.

Sekosās teikas par Flugditriki un Volfditriki stāv ar teiku par Otrniti kuŗai viņas ^{tās} pēc dzēomas veida pilnīgi līdzīgas, eekdīgā sakarā arī tai zi tea tās tapat, — kas Lombardijas taikām leekās būt īpatnīgs, — ka tās esās ar līgavas meklešanu.

3. Flugditrikijs, Konstanopoles kēniņš, tēko pee izredzetas līgavas. Lai skaisto Hildburgu, kēniņa Valgunta meitu segūtu, tas pārģērbjas par seoveti, eeklūst lai, mīgi pee nolūkotās jaunavas un eemanto tās mīlestību. Kad ta tapusem atgēcās tas Konstantinopolē, bērniņš tika uzticēts sargam, kuŗš to, lai pa sleptu no vecās kēniņeenes, nolika krūmās, kur to vilki nolaupīja. Drūz

70. pēc tam medneki uzgāsa zēnu, pēnēsa to ķēniņam, kam tas patik
lika nokristīt ^{ar} Vilkdītrīka (Volfdītrīka) vardu. Māte to uzziņēja pe
na krusta starp pleceem, atzinās savai mātei, kurai izdevas ķēniņu p
but, ka peekrita precībai ar Flugdītrīki. Šis tika ataicināts, tad notu
kāzas, pēc kam ar skaisto sevu atgriezās dzimtenē.

No Flugdītrīka ir tik divi vācaki apstrādaļumi, no kurēem viens
XIII. gadsimtenā, otrs paplašināts iz XIV. g. s. Šis ir puslīdz poasti darbi
bez ka kreetnais, poemilīgais uzmetēns un pasākums būtu pavisā
kroplots.

4. Vilkdītrīkis (Volfdītrīkis) Flugdītrīka dēls, kas slopenā laulībā
top no saveem brāļēem aplaupīts savā mantojumā. Cīnā pret šēem sav
taisnēem brāļēem top tas noveikts, paraudedams no saveem vīrēem p
caur nāvi, citus caur gūstnēcību un var tikai ar savu audžu tēvu un
mit ^{deļēem} glābtees mežā, kur tas satekas ar kādu mežonīgu sevu, kurā
Jungbrunnā pārvešās skaistā jaunavā, pēc kam viņš šo apprec. Pē
maļas pa plašo pasauli, pēdzīvo garu rindu dēku, Cīnidames ar p
milzēem un pūķēem, kur stāstā sastopami īpatnīgi, spēcīgi vilcēem
sava garuma dēļ nevar būt īpatnīgi. — Uz šīm maldu gaitām sa
Volfdītrīkis arī ar Otrnitu, kurā pārvar; Cīnu līdz izbeigt Otrnita pate
nadama abus varonus, pēc kam Otrnits izēet ar Volfdītrīki, šim pal
ta kara vīrus sadzīt. Tar Volfdītrīkis atšīķiras no Otrnita, svetcēlo u
zalemi. Pa tam Otrnita sevas tēvs, pagans Nachaols, sūta divi jaunr
kus zem draudzības segas Otrnitam; kad šēe šēmi uzangūši, apris
no teem Otrnitu. Šis Otrnita ^{gale} posts ir ^{bagāts} tikpat ^{ar} veenkāršē kā aizgrābjosē
ceemem, sevišķi kur aprakstīta kustonu, suna un zioga, uzticība, ku
nitam šai pādeļā gaitā bija klāt. Pārnakot dzimtenē top Volfdītrīka
aizvesta
Laipta ta pate; viņš gan to atdabon, atsvabina, bet ta nomirst isā pēc t
tam bij Otrnita apriete no tāpa. Volfdītrīkis nu eet uz Lampasti, atreedy
ta nāvi pēo pūķēem, tos apkaudams, un eemanto tā Otrnita brangās teir
nās brunas, par kurām bija jau runa Eges teiskā, un apņem par savu
Otrnita atraitni Lidrati. Nu tas atgriezās arī cīnā pret saveem brāļēem, p
tos un atsvabina pedīgi savus kara vīrus. Beidgot tas nodod pasaulval
valdiņa, savam dēlam, kuram devis sava tēva vardu Flugdītrīki, eet
tam klosteri, kur kādā naktscīnā ar gareem mirst.

Šī teika par Volfditrixi ar³ uzglabājusēs tik divi apstrādājumās, kas stipri veens no otra atšķiras. Vecākajam no tēmu laikam bijis garīdznieks par saceretāju, tā ka tajā sastopami nenoleedzami reliģiozi elementi. Jaunākajam apstrādājumam turpret gan bijis kāds galma dzejnieks par autoru, tā ka tajā uzejami franciski izteiceeni.

Vēl pāris teiku iz zaksu-normanu teiku visknes jeb iz vairak teiku visknu savcenojuma.

1. "Biterolfs un Dittlībs". Biterolfs, ^{Kēzimb} Spanijā, atstāj slepen savejus, lai redzētu Beela godību, kura deenastā 10 gadus tas izdara varona darbus. Pēc šī laika cet viņa 13 gadus vecais dēls Dittlībs (Dietlieb) to meklet. Pēc dažādām dēkam tas uzvar pat vareno Hagenu - tas nonāk Beela pilī, kur tas savu tēvu, kas pceņēmis svešu vārdu, tik pēc ilgaka laika pazīst. Tā ka Dittlībam bija jāatreebj kāds no burgundaešiem tam nodarīts apvainojums, tas cet ar humnu kara spēku, ar kuru savcenojās Ditrīksis, līdz Reinam. Cīņā nem dalību vi teikas varoni; burgundaešus uzvar, humni cet atpakaļ uz dzimteni, pēc kam Biterolfs un Dittlībs atgreczās atpakaļ Spanijā. Tak Dittlībs devās drīz uz Štīr (Steiermarku), ko bija no Beela dabūjis kā gobu zemi un dzīvoja visvairak pēta.

Šī teika sacereta isōs rīmju pārōs, ^{esraugams} se ~~te~~ meginums, pašu varon teiku apstrādat galmiskā veidā, tapēc atrod te, kā brunneeku dzejojumās, nesakorigu un nemotivedu dēku pārmērigu sakravajumu. Dzejnieks, kas bija bez šaubām iz deovidus Vācijas un kušā daži grib uzgimet "Raudu" (Klage) autoru, teiku daudzkart patvalīgi sakroplojis, tak izrādijis tās plašu pazīšanu, kamdēl šai zinā šis darbs ir svarigs.

2. Valters un Hildegunde divi nepilnīgās gabalās. Pirmais gabals stāsta par Valtera (Walthar) un Hildegundes atgrecšanās dzimtenē, otrais par to kāzām. Dzejojums cēles iz XIII. g. simtēna vidus, dibinās uz tautas dzīvas teikas, bet ta apstrādāta galmiskā plašumā un izsteepumā.

Taisni šīs no mums aplūkotās dažādās teikas, kušas, neskatot uz da labām, pat teicamām atsevišķībām un sikumeem, nav nebūt salīdzinamas ar Nibelungu un Gudrunas teiku, is līdz ar Rožu dārzu un Laurinu, kas es nem gandrīz to pašu pakāpi, - taisni šīs teikas ir tās, kušas visilgak arī tai laikā, kad vācēm sava visvecākā dzeja bija pavisam nepazīstama, -

72. un palika vispar pazīstamas. No visiem šiem dzejojumiem, kurus es
dām vācu varonu teikas visiem šē preevedis, ir mums viņu autori, ka
saka pilnīgi nepazīstami, nezināmi, tāpat kā no kāda Nibelungu sacē
nezinām un nevarām zināt un tā caur šo apotākli aplecinās šē pr
ti par īstu tautas dzeju. Ja minēti preekš Kēnina Otrita un Volfditi
rams no Šēnbahas, preekš Rožu darza un Laurina - Indriķis no Ofterdingē
par autoreem, - tad uz tam ko atbildēt nav varam veetas.

Ja ^{vācu} tautas epika jeb tautas dzeja, kurā mēs šē pēc dažādām teiku
aplūkojuši, tapa uz eelām un tirgās savā laikā preekopta no tautas dze
kurā klejodami no pilsātas uz pilsātu, arī gan no ceema uz ceemu par na
preekestu algu cēla preekšā vēl tautas mutē dzīvošās vecās varonu teika
tautas dzeedonus un dzeesmineiskus sauca par klejotājiem - klistošiem (lau
de liute) arī par klejotāju tautu (diu varnde diet) jeb algu pagēretāju to
(diu gernde diet), arī gan par spēlmaniem (spilman, singaore, pēc pavad
strumenta arī videlaere). Forma (pantners, vācsmu mērs), kādā viņi cēla
šā iz varonu teikām smelto veelu, bija visvairāk tā sauktā nibelungu sa
Kā redzams, tautas epam ir īpatnīgs nemākslōts veenkāršums un teišs da
tarpēt mākslas epam jeb brunneeku epam poemit un peemil spidoši tē
galveno - un blakus apotākli izpuškojumi, plaīši apraksti, apcerejumu eepin
stāstā.

B. Mākslas epika, galmiskā epika, brunneecīgā dzeja.

Ap III. g. simtēna vidū eesākās vācu dzejas it leeliska uzplaukšana
bija sekoši eeloni:

1) Krousta kari, kas reeturu tautu ideju aplokū paplašīnāja caur v
žadacā veida uzskatu bagatumu, dzīvināja, modrināja fantāziju un a
uz reeturu dzejisku veelu, pils kā: visadu teiku, pasaku, legendu
2) tā ka brunneecīgā dzeja Vācijā nebija līdzīnējas izglītības dabīg
tistībā eeluses, bet no ārzemes eemesta, tad tai bija nepreecēdams vispu
un varens pabalsts, lai tā varētu uzplaukt. To viņa dabuja eispirms n
Hohenstaufem, kurā (1138-1254) ^{deva} vācu valstij veselu rindu leelisku vald
ku, dzeju saudzetāju, protektoru. Šo valdneeku peemērs skubināja eiti
kungus un kungus sekot dotai preekšgimei. Un tā sacēmsās šai leetā ar
žara namu Babenbargas leelkungi Austrijā un Tūringas zemes grafs.

3) brunnecku kartas uzplaukums, kas peekopa smalkas eerašas (vidus-
augšvācu valodai ir preekš tam vārdi hōvisch, hōvischheit pretstatā pret
dörperlich un dörperheit līdzīgi franču courtois, courtoisie un vilain,
vilanie) un dzeju;

4) paraugi, preekšzīmes, ko vāci atrada sevišķi pre frančuem. Iee at
šķirās no visām tautām, ar kurām vāci krustkaros satikas, caur jau izko,
tu brunnecku un galmisku izglītību. Viņu dziesmniecku - trubaduru deen
vidu, trouversu zemelū Francijā - poezija darīja iespaidu uz vācu dzeju, eero
nadama un veicinadama. (Abi vārdi, troubadours un trouveres, atvasinā
no trouver, atrast, izdomāt).

Galmiskā (brunneckigā) dzeja ir šai laikmetā galvenā un uspeeš visam
laikam noteiktu raksturu. To peekopa visvairak brunnecku kartas dzejneek,
kas savas dzesmas skandinaja pre keizaru un leelicungu galmem. Kā galm
miskā izglitība par visām laetām dibinajas uz āriegu eerašu elegances un sma
kuma, tā centās arī dzeja par visām ^{laetām} formas skaistuma, pre izteiceenu go
tuma, peelaizdama tik tādas domas un runas veidu, kas saskaneja ar galm
parašu. Nu preegreesisimees galmisku dzejneeku mākslas epee, un stāstījumu
kurī gan tai mēcā tik vareni un ne-atturami nepeevēlk kā tēvijās varonte
kas epi caur teešu leelisku dabas pateesību, dabīgumu un nomākslotību,
tomēr spēj nomoleedzami mūs valdžinat pa daļai caur leelām domām, kur
kustinajūsas jūsmīgo dzejneeku sirdis, pa daļai caur veenkaršu ceenību jeb
juma spožumu un dailumu. Jaunakajam laikam, kurš gan ar vecā laika
cionālo epu visnotāl nevar sacenstees, bet mākslīgā stāstījumā zinams gan
drīkst blakus stātees vācu dzejas pirmajam goedu laikam, tomēr ja-atzīst
žōs šo vidus-avgš-vācu mākslas dzejas stāstījumos līdz šai deenai pilnīgi
sasneegtus, ja varbut visnotāl mesasneedžomus paraugus.

Mākslas epa forma ir, kā jau agrak peeminets, viscaur isi rīmju (atskan
pāri, tikai ¹²⁻¹⁴ dāvi gadījumos sastop mākslīgu strofiju. Šai episkās dzejas la
sastop arī viscaur sveešas ārpus vācu nacionalās dzives (aplōka) gulošās ve
kurās var topat zinamās vīrknēs savert, kā tas notika ar tautas epu
kāmin. Trīs pirmās vīrknes, Karla teika, Grāla teika un Artus teika
apžimet par romantiskām teikām un pre tām peederošos dzejojum
par romantisku dzeju, jebnu, īsti stingri ņemot, kā Karla Leelā teika ve

74. apzīmējama; taču ar attaisnot to pašu apzīmējumu pēc grā-
tas teikas tamlē, ka tās vispirms tapušas pazīstamas caur rom-
koem, t. i. romāņu tautu dzejniekiem. Vārds „romantisks” dabūjis ar-
plašu nozīmi. Tagad runā no romantiskām jūtām, romantiskām
no romantiskām izredzēm un romantiskām vēstām un romantiskām
deēm. No sākuma vārdus „romantisks” un „romanisks” loctoja veonad-
mē, apzīmējot Eiropas jauktu tautu - itāļu, franču, spāņu - valodā
tā sauktā viduslaika pirmajās gadu simtenās bij izcēlusies no latīņu
valodas (lingua romana pret lingua latina); par „Romant” sauca tā
caka laika franču dzejojumu tautas - t. i. romāņu - jeb romaniskā
atšķisot no dzejotiem latīņu valodā. Tik XVI. g. simtenē top vācēem
dekainais, fantastiskais romāns Amadis un kopā tā laika apzīmējamā
laika franču brunceku pasaules dekaino un fantastiskā ^{spatnību} ka to bija
no Amadis, tūz visnotal fantastisko un dekaino ar vārdu „romantis-
proza stāstus, pilnus brīnišķīgu notikumumu nosauca par romānu. Tai
dzeed vēl Vilands: „Noch einmal sattelt mir den Flippogryphen, ihr Mus-
Ritt ins alte romantische Land; lai kadā veidā apzīmetu sava Oberona,
stisko patvalīgi radīto, visu būvību un brīnumu pilno pasauli. Abu
Flegelu romantiskai skolai bija pēdējais teicamais uzdevums, romaniskā
visi vācāns romaniskās dzejas locekļu un dzilumu saveem tautēse-
kal vest pēvēšā un no šejones it dabīgi novest arī pē vecākās vācu
Bet pē tam izcēlas jocīgs pārpratums, eetvērot arī vecā laika tautas
jēgumā „romantisks”; drūz tapa vārds „romantisks” arī lidnozīmīgs
duslaicīgs” visnotal, tā ka atgriešanās pē dabas dzejas, pē bruncek-
mīlas dzejas un pē viduslaika kristīgi-baznicīģeem elementeem, ka
guleja Flegelu un šo skolas centēnās, ne-apskatīts tapa kopā zīmogots
romantisku”. Tak šis ērnīgais pārpratums nav, vis vācējis pilnīgi liter-
vesturē zēvēestees. Par pretīšķību klasiskā un romantiskā jaunākajā
ēu literaturā šē nezunajot, nav zēm „romaniskās” un ne „romantiskās”
jas nekās cils jasaprot, ka ^{tikai tas,} kas no romāņu tautu dzejotumeem tapināts
tad nu jamin Karla Lēla teika un dažas citas atsevišķas dzejas-veelas un
jumi, arī mīlas dzeja ir arīgi daļā zinā ar trubaduuru dzeju rādā.

1. Karolingū teiku virkne.

1. Karļa Leelā teiku virknei vācu dzejā kā galvenā un gandrīz vienīgā priekšstāve uzskatama teika par Rouvalas kauju jeb Rolanda dzeesmu kas, Francijā cēlusēs, būdama franču poema, savai leelisko vācu kā augstākai dzejas sēklu tālu kaisijuse pār visām zemēm, tā ka no šīs poēmas stopam ne vien vairak franču un veenu vācu sacerejumu, bet arī veenu letonu, veenu italiešu, veenu angļu un veenu izlandešu šīs teikas apstrādājumu. Un kā vēl šodien Tiencijās (dzīvo varona Rolanda pieminā tumsās un teijās teikās, kalnu vārdās, klintīs un purvās, tā Vācijā Rolanda stabi dažādotā, peem. Bremenē, vēl uzturējusi pieminu pēc leelā franču valdnieka, ticamā paladina, lai gan šīm stabiem ja atgādina Karļa Leelā teesiba un tās izkopība un ^{reprezentā} Rolanda teiku. Vēl vēlāk Rolands devis savu vārdu itāliski dzejai, XV. g. simteni sacereja Bojardo epu „Orlando innamorato” un XVI. g. simteni — Ariosto : „Orlando furioso”, no kura pēdējā V. Grimms saka, ka tas no istās franču teikas ne esot ne asins lasītes. (Jurpinums Visp. lit. vēstures I. b. n. cā 28. l. p.).

Ta atzīst, ka daudz istu episku, pa daļai leelisku vilcenu saturs šīs senais, vecais episkais dzejojums; eevērosim no teem tikai veenu ^(vileņu) loti raksturisku, ka kristīgais varonis grib savu uzticamo zobenu iznīcināt (pēc franču teikas to pātesī nogremdē ūdenī), lai tas nekāpo nevenam citam kā dobesu Kungam. Turpret Ēgfrida pagana zobens pēc varona nāves citā rokās izdara šīs nāves atreebību. — Pfaffe Konrads, kurš laikam bija kapnieks pēc Indrika Lauvas (1139-1195), šim skubinot, parciela „Rolanda dzeesmu” (Rolands Lied) no franču valodas vācu timēs, neko ne peelivdams, ne atlaizdams, ne pats saka. Šis pārceļums ir stīvs un sauss, kroniku veidā zinodams, izteikme jestra un no tāda isuma, kas epam nedabīgs. 1)

2. Karlmainer (arī Karlmeiner) ^{teika} no nepazīstama dzejnieka jeb labak apstrādāja, kas citādi saucis arī par Breimuntu, sastatīta no vairak teikām par vācu veselu dzejojumu. Tas aptver Karļa Leelā mūžu no bernības līdz kapam, tostāsts Lejas-Reina izloksnē un laikam apstrādāts pēc kāda Niderlandes dzejojuma, kas smelts iz franču valodas.

3. Villehalms. Markgrafs Villehalms no Oranžē ^{aizvedis} apņēmis Arabelli, pagā kānina Tybalta pati, ar tās peekrišanu un apprecējis. Tybalts eet, lai atreebtu ar daudz kara vīriem pār jūru un iznīcina Villehalma kristīgo kara spēkus Sances līdzenumēs. Markgrafs paleek ar 14 brunneekam veen pēc Dzīvība

1) Austroīšu dzejnieks, saucis Strickers, par kuru vēlāk būs runā citā nodalā, kuris pēc vācu Rolanda dzeesmu istu episku veidā pātesis franču valodā, ar abpusēji

76. *igsitas cecur* trīs paganu kara pulkacem cauri līdzi Oranžei, kur mīt viņa
bet atstāj to drīz atkal, lai dabutu palīga spēkus. Pēc kēnina Loys
kurš viņam uztic varenu spēku, sastop tas kara kalpu Rennevartu,
gu stiprenieku, kuru tirgoni kā paganu laužu bērnu reiz šē atvedušo
viņš nem līdzi un cerodas ar sareem palīga spēkiem izdevīgā laikā
bij Oranžei uzbrukusi un to aizdedzinājusī; bet saraugot kristītos, tee
Rennevarta līdzigs - veenads izskats ar Arabelli, kurai kristībā dots vārds
modināja vispārīgu uzmanību; Gyburc jautā viņam, kas ta vecaki, bet
ceš kāda zvērasta dēl klusu. Drīz pēc tam uzbrūk kristītes paganu kara
tas top pilnīgi sakauts sevišķi pateicoties Rennevarta sirdībai un dūsi
pats tas otrā deenā nozud.

Šē teika, ko Volframs no Ešenbachas apstrādājis, ir nepabeigta. Šo krūn
raudzījusi izpildīt divi maz ceļojami dzejnieki, Ulriksis no Tūsheima
riksis no Tūclinas (von dem Tūclin) iz Karintijas (Kerntenes, 1250-1280).
jais rakstījis Volframa. Villehalma preekšvardu, t. i. dzejojumu, kur
plaši un veenarši izstāsta varena agrako dzīves gājumu, ta gūstne
pēc paganeem un Arabelles aizvešanu, kā arī tās kristību. Ulriksis
Tūsheim, nabaga brunneeks, kura cilts vēl vēlāk zedeoja Austrija, dzē
pēc kēnina Indriksa, Fridriksa II. dēla galma, izdevis zem nosaukumu
nevar, Willehalma tūspinumu, kurā viņš stāsta par šē dzīvi līd
mīšanai klostesī, tak galvenā persona šē ir stiprenieks Renne
kura darbi un dzīves gājums šē garlaicīgi aprakstīti. Ari Renne
dēla, Malfova, dzīves gājums šē pēsprauts. Dzejnieks mēģinājis
mes Volframa panēmeenu un valodu pakal darīnat. Šis tūspinu
sacerets 1259. g. un preekšvards, kurā Ulr. no Tūclinas 15 gadus vēlāk
jis Villehalma (Vilhelma) teikas sakumu.

4. Flaimona jeb Heimona bērni, iz Karla Leelā teiku virknes, ir teika,
gul leels poetisks spēks, kā par to vēl vēlākās gadsimtenās labprāt l
tautas grāmatas leccina. Te atrods, tā sacīt, Karla Leelā teikas pusaunig
cina ar viņa varalleem. Lai gan karolingū jeb romantisko teiku vir
pamats ir vācisks, tad tomēr pašā Vācijā ta nav atraduse sakarīgu
mūbu un apstrādājumu; dažādās teikas, kuras pa laikam tautā izēla
līca atsevišķas un dzīvoja tautā tik kā vettu teikas, kames Francijā
dabuja vispārīgu izveidojumu. Tas nolīca sevišķi ar tām teikām, k
aprakstītas Karla cīnas ar ta vareneem gobzemeem - varalleem. Šē g

ka vācu galmu dzejneeki šo teiku virknes daļu nemaz ne-apstrādāja; to peekopa tik ^{doj dānes} ~~Niederlandes~~ dzejneeki. Šarp šis teiku virknes apstrādāju, meem izceļas sevišķi „Haimona bērni” caus leelisku cīnas uzķirumu, no skārtumu, caus raksturu dzejisku attīstību un teicamu eekārtu. Tikai XV. g.s. beigās to pārceļa angļvācu izloksnē.

Otru šis teiku virknes daļu iztaisa teikas par Karļa dzīvi un darbeem par ta senčēem, ta bērību un jaunību, sevišķi par ta un Narbornes varo, ciltis (Almerika un Viluma Svētā) cīnām ar arabjeem, kuras Francijā pa krusa karu laiku tapa apstrādātas leelās episkās poemās un pa daļai no v ceem pakaldarinātas. Tās atšķirās no dzejojumeem iz bretonu teiku virknes caus leolaku pateesību un cēlaku veolu. Varoņi parādas gan arī brunneeb, tēspā, bet soveešu kults atkrit gandrīz pavisam nost; darbu motīvi ir r ligija un tēvija; dabenu ^{pamatu} iztaisa leeliski vēsturiski notikumi un ne tik v. klistošu brunneeku atsevišķas dēkas. Bet taisni tamdēl šī veela nepatika mu dzejneeku fantastiskajam virzōenam un tapēc ta atrada tikai maz ap dataju.

5. Flos un Blanxflos (Fleur et Blanche fleur, Rose und Lilie, „Flore und Blauscheffler”) ^{ori} ~~teik~~ ^{arigi} Karļa Leelā teiku virknei; tas vislabākais te galveno personu korstas, uzticamas mīlestības apraksts. Saturs: Flos, kādas ganu kēniņenes dēls, un Blanxflosa, kādas sagustītas kristīgas seveetes n ta, dzimuši veenā deenā, ir no veenas emmas ziditi un kopā uzaudzina Fau agri modās viņu savstājspeja teeksme. Kad kēniņš to pamanija, aiz tija tas dēlu prom un, kad arī tas ta mīlestību ne-izdzēsa, pārdeva viņu Blanflosu tirgōneem, kuri to aizveda uz Babilonu un pārdeva „Amirala” Kad Flos atgriezās atpakaļ un dabuja par tam zinat, devas tas proja mīlako uzmeņket. Atvadoties mātē tam eedeva burvija gredzenu, kuru p gaja pret no katra sevainojuma. Pēc dažādeem raibeem notikumeem tas nāca Babilonā, kur Blanxflosa eeshodzīta tornī. Viņam izdodas pae t pectikt; bet drīz tas nāk gaismā un sapīktotais amirals nospīcēt abe ugunsnāves sodu. Velti pūlās Flos peerunat savu mīlako, nemt ka bur gredzenu; kad ta to nemem, met viņš to nost, tā ka bez viņas tas neg dzīvot. Tas kustina amiralu, ka apjēlo mīlako, kas atgriezās atpakaļ nija. Flos leekas kristītees un apprec Blanxflosu, kura dzemdi meiti pīna pati un Karļa Leelā mātē. Flos un Blanxflosa ^{dzīvoja} sintu gadu un mo abi veenā deenā.

Konrads Fless (Fless), laikanam iz Elgases, zedeja ap XIII. g. sintena p

78. trešdalu. Tas sacereja šo skaisto poemu pēc kāda franču darba. Viņš gan sev par paraugu Gotfrīdu no Strasburgas, bet vairāk valodā, kas tikami veimkārtā, nekā izstrādājumā. Tas celaižas plašās aprakstās, nodams peekļajīgi atēkist galvenakos, svariganos notikumus no mazā geom. Tak visi stāv neprecešāmā sakarā, cešī kustedamies uz poema veno mērķi. Dzejojuma pamata ideja ir, ka pāteesa mīlestība pārva visus kavēklus nonak sasmež savu mērķi. Šī poema ir īstēni dzejisko

6. Labā sieva (gute Frau). Divi laulati, laudis (Zwei Eheleute) pa lat parastani sacit: Kāds laulats pāris šķiņas aiz deerbijigas, svētas jūsmib (frommer Schwärmer). Pēc kāda laika tā sieva domadama, ka tās vīrs precās atkal un proti trīs reizas; pēc tam ignāk tā, ka viņas trēšais ir viņas pirmais, kurš top par kēniņu un kuram tā jau pirmajā kā dzemdejuse Pipinu un Karli.

2. Spāņēšu jeb svētā gvala teikuvirkne.

Še cestājames brīnumu pilnā pasaulē, vissaradako, ^{vis}dekainako st nā burvju lokā, pilnā fantastisku izveidojumu, te ar viskvēlošako spēku, te ar visnopeetnako dzīldomību, drūz starojot visdegošākās un midzgot spidošā viduslaika bagatās fantāzijas visraibākā kusu drūz krāsols peleks pelekā, gandrūz aīzpeldot bezkrāsas miglā un kēšlā. Uz pārdrošaku lidēnu dzejneekfantāzija nas nekad izpletvūs spārnus, ne senatnē, ne jaunā laikā, kā sv. gvala teikas izveido, kas tā pilnīgi atbilst saskaneja ar dzīļu nogremdešanos un jautru rotpeetnu ticību kā ar līgsmu pasaules poeeku. —

Dzīli visvecakās paganības idejās, Hindostana mytōs, meklojam teikai par veetu zemes vīrsū, kas nā ^{no} aiztikta no krūkuma un bēdām. Šīs dzīves linstām, grūtībām un bailem, — bezpūlu baudas un vedatīk ta preeka visu pilnību peeskir tam, kas tuop notop; par veetu, kur nās apklust, tapec ka tās apmeerinatas un cerības dus, tamdel ka tās peditas, par veetu, kur zinības slāpes top dzēstas un dvēseles meers nedabonekadus kārdinumus un pēemaklejumus. Ja ir teika par vīrszemes pas kas atspoguļojas, deevu meclastōs un saules galdōs, par kurēem stāsta Herodots, kā svētlaimīgajā, no saldām putnu dzeesmām un lēnas b sīksānas skanošajā Kridavanas birzē Sitanta kalnājā, no ka hindu zin stāstīt kā no visas gudribas un visa meera klusas dzimtenes. Kad vīrszemes par savu deevu un sevi pašu vēlākās cilvēces apzīnā paradize

1) aitiops, eliops, nodedzīs brūns no vaiga, zīdēv, nodegt, öp, vaigs (öpes).

Dzilāxi atrāpās, palika tik vēl paradīzes dārgakmens, it kā svētā relikvija,
virs zemes, tomēr ar paradīzes ^{spekciem} apveltīts, ko drīz kā Dionyzus-mystoriju Herma
bikeri, domājas kā dārgu kausu, iz kura debess zelta dāvanas vēl sevā laikā
kā zudušajā laimīgajā, bagatīgi listot; drīz kā svetums, kā redzams Deeva
elkons zemes virsū, dabuja savu paša ne-aizteekamu tempeli (Deeva namu,
bija kā zimbolisku paradīzi virs zemes, kā Kaaba Mekkā. Ja teikās, pasas
stāsta par etiopu saules galdeem, kas klāti ar augļiem un galu, pēc vācieem p
Tischlein deck dich, pēc mums par Nektī (sk. Neetrišu Vidvutā), tad te taču e
rangama kautu tumša jaunsma par paradīzes laiku, kura mums ir kopēja
mūsu talajiem ciltis radneekiem Indijas kalnās, ir tak conšauās pēc gudr
vīra akmena nekad zemes virsū apklusinamā meklešana pēc viņa pagudr
šā paradīzes dārgakmena.

Pēc bretonu teiku vīstnes grals ir keltu vārds, apzīmē vispiems trauku,
deveetes Ceridvenas mazgajamu blodu, kura atkal apzīmēja zemes kuģi, t.
kapu, caur kuru dvēsele dzimst no jauna, kalabā tas ja uzmeklē. Kad kristi
gā ticība espeedās Britānijā, pēsavinājas tā, kā visus, tautas teikou; grals kļu
va par dinanta blodu, kura pēc pēdeja vakaredena leetota un kura Fazep
no Arimatijas pēc krustā sišanas ececinājis Kristus asinis.

Šis paganu zemēs plaukušās teikas uzķira ^{kristīgā} viduslaika dzīli eekskigais
gars un izkopa tās par kristīgu mytoloģiju, par visu dzildomigako, kristi
gai atzinai un ticībai vistuvāk radneecigo, kas ^{jebkad izkopušis} jiz kristīga prāta un sirds d
mas un apceces ^{pad} jeb izkopušes. Ta ir kāšu par cilvēku tapuša Deeva dēla
atpīrkuma fabula, kristīgas baguicas fabula, kura te ir svētā grala un tā
sargu teikā.

Dārgs akmens brūniskīga spožuma, tā skan kristīgais mytus, bija po
blodu apstrādats Arimatijas Fazepa īpašumā; no šis trauka sneedza
tas Ikungs tamē nakti, kad tas nodots ^{tapr} pats savn meesu gnācekļiem; šai
traukā, pēc tam kad ^{kara kalps} Longinus bija pēc krusta misūša sānus pādūris, eeteceja
tās asinis, kuras bij izleetas pasaules atpestīšanai. Šis trauks, ar kuru saisto
āriigi un redzami pasaules atpīrkums un kristīgā upura zēds, — ir tapēc vel
tīts ar mūžīgas dzīvošanas spēkiem; ne vien, ka tas, kur to glabā un pēekop
pēekir zemes labumus bagatā pilnībā — kas to uzlūko, tikai vāenu deenu t
lūko, tas nevar, un ja tas arī būtu slimis, sasirdzīs līdz mīšanai, tai pašā n
dēlā nomirst, un kas to allaž uzlūko, tam netop krāsa bāla, netop mati sion
un ja tas to lūkotu divi gadu simtenus ilgi. Šis trauks ir svētais grals

280. Jānis Nadziņš	296. Voldemars Plečcs	309. Roberts Caune
281. Martin Rank	297. Jānis Zandreiters	310. Peters Leepiņš
282. Ernests Kānelis	298. Karlis Zlieverts	311. Jānis Aboliņš
283. Aleksanders Bušs	299. Andrejs Spudiņš	312. Jānis Baltiņ
284. Davids Miķelsons	300. Julius Rubens	313. Roberts Pone
285. Jekabs Paegle	301. Fridrich Bomans	314. Juris Nariņ
286. Jānis Bērn	302. Voldemars Noriņš	315. Miķelis Postneeks

321. Frīcis Berziņš

337. Jānis Zāte

353. Arturs Jakobsons

322. Jānis Saule

338. Gotfrīd Ošalīn

354. Peters Abbuls

323. Matis Tilītiņš

339. Peters Elsiņš

355. Nikolajs Tetermans

324. Eduards Eizenbergs

340. Juris Zvirbulis

356. Augusts Vinters

325. Jānis Feldmanis

341. Jān Bulle

357. Augusts Grass

326. Jēkabs Kaspari

342. Ernests Topsis

358. Heinrichs Steinmans

327. Dāvis Bišofs

343. Ernsts Girgensons

359. Alberts Romans

328. Jānis Ozols

344. Eduards Jaunzems

360. Konstantīns Vanags

80. Vārds, kā jau teikts, cēlois iz keltu valodas (vecfranciski gréal, provars. grazal, viduslaiku latīņu gradalis, tad san gréal = svēta bloda). Agrāk du tureja par savilkstu iz latīņu sanguis regalis vaj iz vecfrancēu san t. i kēnina asinis, Kristus, visu kēninu kēnina asinis. — Tas simbolizē caur baznīcas starpniecību pasniegto cilvēces atpestījumu caur Jēzus Kristus asinīm. Katru leelo peektdeenu nes spīdoši balts balodis hostiju (oblata maizīti) no debesīm zemē tajā drīz engēlu rokām, drīz Kristus jaunavotā gralā, caur kam top atjaunoti ^{grāla} svētums un spēki. — Būt par šī sēma sārgu un kopeju, ir cilvēces visaugstākais gods, visaugstākā ceenīme katos ir šī goda ceenīgs: grāla kopeja var tik būt uzticīga, sevi paļēdzīga, visu patmīli un visu angstprātību izdeldetāja tauta, par saugu kēninu un kopeju var tik būt starp šēem uzticīgeem un pazemīgās visuzticīgākais, vistīrākais un visīkristākais vīrs. Grāla kopība cēlākā veida garīga brunneecība, kuša spoži izpaūzās tā pazemībā un sēbā, kā arī spēcīgā vīrēcībā un necebeedejamā sirdībā, tā uzticībā pret Jēsu Kungu, kā arī uzticībā pret seveestom, tā pašāizlēdzībā un kļūveentesībā, kā arī visaugstākā gudrībā. Tās grāla kopejus sauc par kēlencēem kā grāla deevnamu (tempela) sārgus (Templeisen) un acim dzot šos grāla kopejōs cēraugama tuva attēcība uz kristīgas varonī idealu, templis brunneecēem (viduslat. templarii), kādi tee sākumā bij kad pa krusta karēem 1119. gadā izcelās to garīgais ordenis, kurš no Jēzules kēnina Balduina II. dabuja dzīvokli senākā jūdu tempļa turmā.

Ilgus gadus pēc tam, kad Jazeps bija grālu aignesis reetumōs, nē radas neceens ceenīgs, šo svētumu cēmantot, kamdēl to gaisōs lid tureja engēli, lēdz kāda Franzijs — no Anžu nama — teiksmains kēnī teiksmains dēls, Titurels, tika vests uz ^{Salvatorre} Zalvatoru (Spanijā — Biskajā, kas uz kalna Montsalvage (Monsalvatsch, mons saluationis, arī mons salvis) ^{glabāno, glabāja kalns} jeb mons salvaticus, meža kalns), nepeceejama kalna, uz cēla pili grāla ceem un deevnamu (templi) pašam svētumam, dibinādams svēto brunneecē kušas pēceekstāvis bija pirms Titurels, tad Amfortas, pēc tā Parsivals.

Kalna kļajums, kas bija no naga-dargakmeņa (onyx), tapa notēvīdēns, ka spīdeja kā mēnesis, un uz tā veonā naktī caur grāla spēku uzgāja pils un tempļa pamata vilceeni. Templis bij apalš (kā tempļa brunneecēnas un baznīcas) simtu asu caurvērā. Ap rotundi (apalumu) bija 72.

jeb kapličās, visi astorstūrīgi; uz ik pa divi kapličām pacēlas viens tornis tā tad 36 torņi apkārt gaisās sniedzamies, ar 6 stāveem, katrs ar trim logeem un ar no āreemes redzamām varpstat tropem. Vidū pacēlas dubult tik augsts un dubult tik plašs tornis. Ēka bija spreelota uz metala stabeem (pilareem), un kur līdu spreesli vijās ar velvem bija gleznu darbi no zelta un perlem. Velves bija zafir-zilas un vidū smaragda zaļš apakšums, tajā ar jēru un sta karogu kausejuma darbā. Visi altara akmeņi bija no zila zafira akmeņeem kā grieķu deldojuma zimboli un pār teem klātas zaļas samita segas, visi da akmeņi saveenojās izrotajumos pār altareem un pilareem, zeltkrāsainā saul un sudrab. baltais mēnesis bija templa kupola spreeslā veidoti tīri starošos da mantos un topasos tā, ka eksēsece arī nakti midzeja un spideja divainā sp zumā; logi nebija glāza, bet kristalla, berylla un, no citeem krāsaineem da akmeņeem un, lai degošā spožumu lēninātu, bij uz šeem akmeņeem uzņemtas ainas; plāns bija no udensgaiša kristalla un zem tā no onyksa darīnāti vis jūras kustoni it kā dzīvi. Torņi bija no laba akmeņa ar zeltu pārklāti, nu un paša templa jumti no sarkana zelta ar izrotajumeem zilā kausejuma darbā. Uz katra torņa stāveja kristalla krusts un uz šī ērglis izplesteem zelta sparveem tālu midzedams, tā ka no tāleenes, tamdēļ ka kristalla krū navareja redzēt, tas izlikās kā laižoties lidojam. Galvenā torņa bauze bija zīgs karbunkuls (rubins), kurš spideja tālu mēžā arī nakti, tā ka derēja tā lēnēkeem (templeizeem) par vada zvaigzni. Šis tempel. ēkas vidū zem kupola spreesla pacēlas visa ēka vēl reiz mazumā un tapēc vēl graznaki spidoša, ciboriums jeb sakramenta namis, un šajā uzglabāja svēto grālu.

Kā redzams, šī divainā fantazijas ēka atgādina pēc jaunās Jeruzalema decanama - templa parādē (apokalypse). Šis grāla templa pasakainais krāsū kurš šē snegts pēc apraksta, "Situreldzejojumā", ir, jebšu arī tik mazumā un tik veenā ornamentu daļā ne veem tapis izvests, bet šai gan daudzejadi laupits un samaitats, līdz šai deenai redzams: keizars Karlis IV. lina pēc šīs jas uzcelt brīnīstīgi krāšņo svēto kapliču Karlsteina pilī pēc Pragas, kur uzglabāja Bohemijas valstsinsignijas. Tapat grāls vēl līdz šai deenai redzē kurš zem nosaukuma il sacro catino (svetā bloda) kopš ilgeem gadsimtoņeem top glabats ģeņnā, citkart arī kādu laiku Parīzē, jebšu viņu seno laiku jojums šo, pēc kura nekāds svētums neizpaužoties, tura par ne-istu.

Ap mūsu aprakstīto grāla templu, kas bij eeslēgts no plašas ar mūze un neskaitameem torņeem sargatas pils, augu beezs mēžs, izplēnēd ^{un mēžs} šēdesmē jūdzes uz visām pusēm. Grāla sargus izvēl pats Dievs un neveens nevar sau

82. paša spēku to veltu atrast, kas ta pils stāv. Bet ja kāds brunneeks uz
Kunga aicinumu pēc grāla pils nonāk, tad tam jāvaica pēc svētā grāla
brīnumiem, lai varētu par ta sargu kļūt. Ja nu viņš mēms un varenas
un nejaugdams brīnumu brīnumā gāja grālam garām, tad zaudēja
viņš visaugstāko laimi. Tā izrādas svētais grāls par Kristū segstama
stijuma dziļu domu zīmolu, ko cemanto tikai tas, kurš pēc ta vaica
Kristus aicinumam nepeskiņ, veenaldzību un trulumu. Pēc grāla brunneeks
izrādas, salīdzinot ar apalā galdā brunneekiem, kuri grib būt laicīgas
necības zēds, par garīgo brunneecību, kas tik caus pazemību un pašā
leedzību eegūst visaugstāko mantu. -

Templeneekiem bij jā-atsarās no pasaules un it sevišķi no spēvešu
ta un jābut pilnīgi bezgrēcīgiem. Tā stāvejis šis grāla templs ilgus
gadus un gadsimtus, reetumōs savā godībā, godats, koptis no daudz
tim; bet kad pēc reetumu kristīgām tautām peenēmās bezdeevība, ta
grāls ar visu deevnamu ^{no onģeleem} kapā aizņests tālu austrumōs, viduslaiku
saku un brīnumu zemē, preestara Fāna zemē un noveens nezin, ka
jaunais templs stāv.

Grāla teika ir visai veca. Ta cēlusis ^{kā jau rādīs,} pagānu laikōs austrumōs
laikam no mauseem cēnests Spanijā, kas ta tad gan dabujuse kri-
gu pārveidojumu. No šējeenes caus Provansi ta nonāca zemelū Fr-
cijā un no šējeenes Vācijā. Bet mēs jau dzirdējam, ka tas vārds gr-
is no keltu valodas cēles, kas tas sastopams teikā. Kad kristīgā tie-
ba izplatījās Britanijā, tad ta peesavinajās šo tautas teiku un no B-
tanijas, kas viņa jau bij ar Artus teiku saveenota, pārgāja uz zem-
lū Franciju, no tuseenes uz citām romāņu zemem un Vāciju, kas vis-
ta dabuja paplašinumus. (Tas ir otrs šis teikas izplatīšanās gājēns).
savu vispilnīgāko izveidošanos, kā šēretams, ta dabujuse Spanijā, kas
ta uzņēmuse austrumu elementus, kuri caus krustu karu respaidu tie-
vel severojami paplašināti. Francija un Vācija ir viņas peekopības
un viņas dzejiskas apstrādašanas un uzplaukšanas zemes.

Kā franču dzejneeki savōs svētā grāla dzejojumōs centās Anģu
nu cildinat, likdami iz šis ciltis grāla kēnīnēm celtēs, tā vēlāk
vācu dzejneeki Brabantu loalkungu nama ciltsteiku saveenojuši a-
grālu. Tak Vācijā mazākais šis teika ne-uzstājās neveenā dzejiskā

pilnīgi patstāvīgi, bet saveenota ar kādu citu tai par sevi pavisam svešu
teikņu virkni: ta ir britu jeb bretonu teikna no kēniņa Artus un apalā
galda.

3. Britu jeb bretonu teikņu virkne.

Kēniņš Artus jeb Artus ^{is} senais britu ^(keltu) tautas varonis, kas VI. gadsimta
cīņās pret cebrucejiem paganeem, angļiem un zakiem, ap viņu vijas
tu tautas dzēstošā nacionālā apziņa, tautas, kura no romiešiem un ģermaņiem
tapa izotumta no Eiropas valdošo tautu rindas. Un it kā par savas tautas
tiskā iznīcinuma atmaksu tas ^{nu} stipri pāri par gadu tūkstoši ar savām
ronu teikām pildījās un dzejiski valdījās visu romāņu un ģermaņu pasaulē.
Karidolā (jeb Carduel, tagad Carlisle) Melsē mīta tas ar savu skaisto pati Ghu
wywar (romanizētu Ginevra jeb Ginovre), visu brunnecīgu damu paraugu.
valdnieku pāris tureja spidošu galma, ap kuru drusmejas simtoem brunne
cevērojāmu vīrestībā un brunneku tikumās, kā arī dailas seveetes, teica
peemilībā un smalkā galma uznesībā. Brunneceem bija būt par spidošu
preekšzīmi pasaulei, izādotees vistim sirdībā un seveešu pakalpiņā.
spožās sapulces vidūklis bija diopadsmit vīvīrestīgākie un viscēlākie
neeki, kuri sēdēja ap apalā galdu un tapēc tapa saukti par apalā galdā
brunneceem. Tē kēniņa Artus galma godības peederet un it īpaši se
teem 12 pe apalā galda sedet, bija viscēlākais gods, kādu brunneeks
reja segūt — būt izslegtam no Artus galma aiz tūkuma galmiskā uz
bā un brunnecīgā vīrestībā — viscēlākais negods, kāds tam vareja g
ditētes — notikt. To ordeni dibinājis Artus uz burvija Merlinda padom
Caur to bija dots ^{ix katram} brunneecības ^{logeklim} dzinulis, savā starpā sacenstes bru
neecīgā vīrestībā un tikumā, lai taptu eskaitīts izredzēto pulkā. No
Artus galma devas tad brunneeki pa visām zemem apkārt, dekas uz
mekledami, lai rādītu darbās savu brunneecības ideālu, seveetes apse
gadami, pārgalvju savaldidami, apburtus atraisidami no burvības va
geem, milžus peevaladami, ēmus nogalinadami... No tadu dekainu dar
bu apraksta pastāv neskaitāmie brunneeku dzejojumi, kas cildināja
ližešu, franču un vācu valodā Artus varonus un viņu, varoņu g
vu pašu. Viena no visemīletakām Artus teikas būnumu veetām ir B
lian mežs (keltiski Broch-allan, veentulības mežs), kuram vēl līdz šai
deenai ir šis nosaukums Britanā palicis.

Ta tē brunneeki bija šā visadās dekās (vidus-angl. vācu aventiure no

84. viduslaiku lat. adventūra) savu vīrestību apleccinājuši, tad viņi a-
gās pēc Artus galma. Vispazīstamācē apalā galdā brunnesi Artus
kā teika stāsta, nav miris. Viņa dvēsele ir eegājuse kādā kraukl-
tas reiz atgriezieses (kā Fridriķis Barbarossa, kā arī mūsu tautas
un vīrsaitis) un vedis savu tautu pēc jauna spožuma.

Vece vāllizešu stāstījumi par ķēniņu Artus, kas tik jauna
kā nākuši originalās gaismā, būdami izvilkumi no vecākiem
jumeem, satur daudz raibas, sarauštās veelas: sakravātās deka
dekām - ir esākumi bez beigām un beigas bez esākuma, siku-
āriķumu pilni, visi stāstīti sausā un pēc tam tak kā svarīgi un
maini ceturētā stilā. Ta ir angļu literatūra, kura daļu ko no sa-
tu pamātes leekās esam mantojuse, vēl šodeem vairak kā klājās
došā intrese pēckō jestrās veelas, intrese, lai tikai allaž kas uzkrīt,
teek, lai daudz deku gādas un nāk cita pakal citas, kas šos savado-
jumus veicinājuši. No visa ta, ko pēc grieķeem, vajari vācu nacio-
varonēzējā parasti atrodam, šē maz kas; šē ir, ar reoem izņēmumeem
caur viss ne veen mākslīgs, bet mākslots, tīri patvalīgs izdomājums
ar vispatvalīgācēem izpušķojumeem pavairak apkrants, te pavisam
un plīks atstāts.

Tomēr šēs stīvās, jestrās līdz pretīgumam sakravātās veelas pēso-
jās arī citas tautas, vispiems XII. g. simteni franči, kuri pēc savas leclā-
mes pēc izdomātā, mākslīga, patvalīga un ^{pa}gandrīz pilnīga nacionālā
trūkuma metās ar zināmu kaislību uz šēem viņu teeksmei pretin-
šēem britu stāstījumeem. Jaču, kā leekās, franču apstrādātāji šīs v-
jebūn arī tik pa daļai, ceterpuši drusku labāki, nekā kā tās bij eete
pirmatnīgā veidā, nākdamas no noveiktas un jau barbārijā grims-
tautas. Par visām leclām viņeem tās dēveja spidošās smalkas galma
elegantas ševalerijas ^{ar veenu vārdu pasaules brunnesības,} ideālā izveidojumam, kā ta jau kops II. g. simti
attīstījuses Francijā un nule XII. g. simteni stāveja pilnās zeedēs.

Caur frančeem, ^{franču apstrādājuma} nonāca šē Artus dzeja tad aridzan un proti jau a-
gadsimteni uz Vāciju, un te tad nu atkarajās no vācu mākslas d-
ku nopeetnības jeb veeglprātības, dziluma jeb sekluma, dzejnoentalan
amatneecīgas kulkotāja spējas, kā šīs veelas tapa saprastes un apstrād-
Pateesi vācu mākslas epu salīdzināšana un aplūkošana, kuri balsta
Dun vārbūt arī mūsu Krauklītis, kas šēd ogolā ar zelta spēlem rocinā.

Artus teikņu visknes, ir vispamācīgākā nodarbošanās psecēt tā, kas grīb
mācītes pazīt mākslas dzejas vēsturi un izdibinat tās butni tās vislepe
makā darbnicā. Tē sastopam vispirms visnopeetnakās dzīldomības darbus,
kurās britu teikņu nēdživā veela top dzīvinata un tilinata visbrīnīškīgāk
veidās, kas atspoguļo cilvēku dzīves visēkīškīgākos dzilumus — tad tādus,
rās mākslainais, veiklais, elegantais apraksts leek izbrīnītes un valdzīna
līdz beigām veenā mērā, tā ka maz svarīgo, nevarbutīgo — neespējamo un
kā hervīnus saka, schalen und windigen Inhalt (atstāvejušos un vējīgo
saturu) pēctam pavīsam aizmirst, tad tadus, kurās pēc šīs stāstīšanas
mākslas cenšās, bet nesasnēdz to etc. līdz pēdīgi nonākam līdz zem
kajam, ja nu ne līdz britiskajam, tak vaj līdz franciskajam Artus dz
jas stāvoklim atkal, un viss šē ir taisni tik sauss un leess (hölzern),
baroks un bezspecīgs kā tur. (Sk. Vilmarā Lit. vēst. 166. l. p.)

Ka bretonu teikņu viskne ir tik visai daudz apstrādātāju pērvīlkušē, ta
notīcis tanūdē, ka ta vislabākī saskanejuse ar brunneecīgo dzejīneku īpatn
go garu. Tā ka šē teikņu viskne bija sveša, nestāvedama ar tautas atminān
nekādā sakarā, tad to vareja pēc patīkas un egrības pārveidot un pārveo
Tamlabad brunneecības gars valda arī visdzīvākī šīs visknes dzejojūmās. Š
varoni šē ir pabeigti pilnīgi brunneecības parangi, t. i. visa viņu dzīve ir vēs
nē arīgu izrādi, mudulota pēc galmu eerašu prasībām. Nekad te neparādās p
teess cilvēks ar savām kaislībām; šīs top no galma eerašām attūretas, noslā
tas un izpaužās, parādās ka jo tik galma tērpā. Raksturi pēc galmu greeze
muduloti un nenozīmīgi, tāpat arī tē notīkumi, kas gan pēc pirmā acu nē
mēteema leekās esam dažkrātīgi, bet visumā ir tak allaž tē pašī un tīcī
blakus apstākļem top modificēti (mīlestības dekas, divkaves, turnīras, ap
tumi u. t. pr.)

Artus teikņu viskne visvairāk cildīnatec ^{apalā galda} varoni — brunneeki ir: Percivals,
to franču tulkojumā un pēc šī arī vācu dzejā sauc, īsteni pa vallīzīskī Pe
durs, Lohengrīns, Trīstans, Iweīns, Erekss (Erec), Gavains (Garcins), Vigalors
Vigamurs, Gaurīels un Lancelots (Lanzelot), par blakus personām nēmaž nē
runājot. Par visem šēm varonēm ir tīklab franču kā arī vācu literatū
serīskī ražojumi, kurās tē apdzēedati.

Vācu īsteni brunneecīgi-galmīskā stāstītāja dzeja dabūja savas veel
veenu loolu daļu no zemelfranču epīkas, otu — no garīdzneeku mācītās
jas, bet pārvādīja, pārveidoja ar radošā laika visu brīvību un naivītatī, v
šīs veelas pēc savas vajādības un eeskata par noslēgtoem un radneecīgās pē

Francū brunneicigā isglītība nonāca Vācijā vispirms caur krustkariem
pa kuroem vāci satikās ar dažādažādām tautām, starp kurām provansāli un
melnfrānci (^{proslas} spādieši ar brunneicīgu un galma isglītību). Vāci mācījās viņu val
sepazīnās ar viņu dzeju, un drīz modas tīksāna, to pārceļt mātes valodā
darīt tai pakal. Pēc tam poenāca klāt usturesānās svešās zemēs un satiksme
svešām tautām, caur no redzes aploks cevejojami paplašinājās un sevišķi a
prāts tapa cilāts un modināts proeks dabas jaunumeem. Vēl teesāni darīja
spaidu Belģijas tuvums, kur franču dzeja bija tolaik pašos ziedos, tamdē
ari lejas vācu jeb vēl tuvāki lejas Reina dzejnieki (Veldakes Fodrīnis), kas
bināja Vācijā galma maksas-dzeju. Šis garīgai rosībai bija par sekām, ka
tība, kura līdz tam bija ^{bijusi} boēmīgi garīgnieku īpašums, nu pārgāja uz negar
niekiem - lajiem un it sevišķi uz angstmanoom - muižniekiem.

Bet arī pilsētās attīstījās rosīgana dzīve. No sākuma dibinātas cenaidīgu
brūkumu novērsumam, ceģwa tās ar laiku arveenu vairak patstāvību, klūda
mas pamazīt par brīvības un varas veetām, vistim kad tās savoonojās leela
beedribās (hansa - Reina un švābu pilsātu savcemība). Ar cevesušos pilsātu la
jību radās viņu pilsonūs teeksme uz zinātni un mākslu, parādīdamās vis
ēku cēlnoecības darbūs, kamēr prāts, sevišķa teeksme uz dzeju jeb uz nodarbo
ar to vēl nevarēja attīstītees, tā ka pilsoni arveenu vēl bija padoti prakti
dzīvei.

Tā ka brunneicigā dzeja Vācijā nebija cēluses līdzšinīgās isglītības daļ
attīstībā, bet bij cenesta no ārzemes, tad, lai ta plauktu, bija ^{tai} nepieciešams v
sigs un varens pabalsts. Šo tai vispirms peesūtīra Hohenstaufi, kuri no 1138-1
dam vācu valstij deva veselu rindu leelisku valdnoeku. Šo proeksģizīne pamu
ja citus viosaišus un kungus viņeem darīt pakal, starp kuroom ar keigavnamu
censās sevišķi Babenbergas lookungi (Herzoge) Austrijā un Tūcingas zomesgrā
Jan isplatījas galma māksla ar brīnišķīgu ātrumu drīz pār visu Vāciju, tak
angstako vispusīgako attīstību ta ceģwa it īpaši deenvidū, Austrijā, Švāb
un kaimiņu Šveicē. - Galmaem un vistim švābu keigavnamam dalību
mot, jaunā isglītība un dzoja nostiprinājās savā pirmatnīgā raksturā, jo t
Hohenstaufi savu pašu isglītību paši ceģvovūši ārzemē, tad bija saprotams
vini veicināja šo svešo isglītību. Un tā ka joprojam dzejas-maksas peen
isģāja no leelmanu (firstu) galmeem, tad tam bija par sekām, ka visvairak
manība (muižniecība) peegrozās dzejai un tās peekopībai. Tak ta bija visv
nabadzīgā, kalpotāja muižniecība, kura mākslu pateesi peekopa, tapēc, ka

88. caur tam tika sūcēgti līdžekļi, sev cēmantot godu, slavu un arī pasau-
labumus un cētibas. Atrodās arī dzejneeki no pilsoņu kārtas, bet arī
savīnājušes galma isglītību.

Tau cik ļoti bija muižneecība tik no āriņiem apstākļiem vedinata un
šānu, redzams no tam, ka tā beidzā tai nodoties, kad firsti un varenes
ka apstākļiem spēsti, dzejas mākslu un dzejneekus vairs nespēja pabalst
noguda galma dzīves cēdītālais, cēmācītais gludenums, veiklums, muižneeci
grīma vecajā nejdēgībā, nezinā, atstādama isglītību un tās iskopību no
mīcinātai pilsoņu kārtai.

Muižneecības isglītība bija citādi (tā jau arī) tās augstākā zēdu laicā
sabiedriskas, savcesīgas dabas, no zīnatniskas isglītības nebija pēc tās ne
ta palika vēl arveenu vēnīgi garīdzneeku īpašums. Bet tā ka šī lectoja a
latīņu valodu un tikai tad nēma mātes valodu mutē, ja runāja ar laudis
proza vareja attīstīties tikai mazā apjomā. Tāmdēļ visleclavāis rakstu p
maklu skaits sekrot dzejas laucā. X

Indriņis Veldekīns.

Ind. Veldekīns (arī Kleinsch von Veldene) - kā jau tā vārda forma rāda
vācētis. Tas ir bruņneecīgs dzejneeks no St. Truidonas abatejas apkārtnes Lejz
(in den Niederlanden) cēlees. Tas ir vidus-augš. vācu, par visām leetām galma
tēvs, jo tas sava laika galma isglītību vispirms zēvedis dzejā. Viņš dzīvojis
Kleves galma, Klevē, kur viņš ap 1175. g. ^{sacēra} savas Eneides (Eneit, Aeneide) vis
daļu. Ne pēc Virgila, kurā originalu viņš gan nav ar savām acīm ne redzeji
butu laicam arī varojis to lasīt -, bet apstrādājis to pēc Benoā (Benoit
Sainte-More Eneas. Tas rok rakstu kapa viņam nocepts no grafa Indriņi
Fvarcburgas un tikai pēc tam, kad tas caur Zaksijas pfalegrafa Hermana
lavā Tūringas zemes-grafa, pūlīnēm tika atdabūts atpakaļ, vareja viņš
pabeigt deivīnus gadus sebak (starp 1184 un 1188) Taunpili ^{auf der} (Kouenbourg) pēc Un
- Arī Veldekīns pēderoja, mazākais savās vēlākās gadlās, pēc Tūringas zem
fu dzeesmenieku foagalma (galma) Wartburgā, un no šī vidus, kurā sirds
serde bij atkal viņš pats, isplatījās tiklab galma stāstījuma stils kā arī
neecīgas liriskas māksla ar pārsteidzošu ātrumu pa visu Vāciju, visvairāk
kā jau agrāk pēminēts, pa deenvidus Vāciju. Bes Eneides Veldekīns sacē
arī kādu pazudušu legendu „Serratus”. Viņš mīris laicam jau leclā v
gan jau ap 1200. gadu.

Veldekīns eestārpa romeeša dzejojumu savā „Eneit” vācu galna dzejas tē-
pā un caur to darbu esāna skandināvi brunneceigas mākslas dzejas toni,
kurš kops tā laika caur vairāk kā divi gadu simtensiem palika par veimigi-
došo, pēc Volframa un Gottfrida us domu- un jutu- satūra visaugstāko pakā-
ni astoņdesmit gadus vēlāk caur Vūreburgas Konradu us elegantas varomas
pības visaugstāko kāpenu paceldamees, bet tad vairs nekoptis no eēleem
isglītoteem garoom, veemu gadsimteni ilgi grima un otru dzilā aptumšoj-
un nejadzībā guloja, līdz reformācijas laikmetā ar’ isdzisa savās pēdējās
jās pēckanās.

Latvūs. Pēc sausa ziņojuma par Eneas’ bēgšanu is Trojas un par tā dēkām
ta nonākumam Kartagō, dzejneens jo plaši apraksta varoņa mīlestības o-
ru ar Dido. Pēc tam viņš sausi stāsta par Eneas’ tālakām gaitām līdz ta
nākumam Latinus zemē, kura meita Lavinija eedegās mīlestībā pret jaun-
roni. Nu top viss spirogtars un dzivaks. Eneas’am jākatō mīlākās dēl ar
nu, kuru viņas mātē saudz, Eneas nokauj Turnu un nu top desets meers,
nija top par varoņa ligavn-pati, par kam tās mātē skumst, guļoņas līdz
vei.

Omulība un naivitāte sastopama šai ražojumā; leeli raksturi te velti
jami, velti ^{pat} ~~pat~~ maz viņrais, kodoligais un varonpeemērigais, ko Virģil-
vam Eneas’am vēl atstājis jeb tapinājis, tautiski vilceeni is reti jeb vis-
tik ko vēl uzējami. Eneitā parādās sonatne galmisski-brunneceigā eestārpa
no Trojas varoņa istaisits ^{padarīts} klaidoīs brunneeks. Mīla istaisa poemas vido-
ta is dzinulis, kas nosaka visu, gan tā parādās visvairāk kā pateesa jū-
dzejneeks ar maigū peemīlibu prot aprakstit, bet tomēr jau lauzās caur
lotāja un meklēta sentimentalitāte. Veldekīns kļuva par jaunās episkās
las nodibinātāju, mākslas, kura zināms is visvairāk formellas dabas. Viņš
da smalkraki noteiktu varoņu mēru, tēru un skanīgu rīmi (rīmi, kas labi
stīla dailumu un tēlojuma plašumu. - Stīla dailumu, tēlojuma gludību
plašību, valodas tīrību, vārsnu mēra smalku noteiktību, rīmjū-
ātskan-
šu un veemēriģu, likumam peemēriģu labskanju - nav jau zināms, Ve-
kīns izdomājis, isgudrojis, bet gan lectojis: kas sen gatavots, taisits, tīrac-
zīts jau atradās pēckšā, to viņš tikai isrunāja, tam viņš deva apzīmju
nesību, isvedību, it līdzīgā veidā, kā to atrodam ētous gadsimtenus vēlāk
ca, jaunās dzejas tēva, ne Veldekīns, ne Opics bija leeli dzejas inģenieri,
šas dabas, abi bija talanti, spējīgi, veikli, istā acumirkli, istā momentā ar

90. pareizo vārdu un veiklā kartā, visiem saprotami un precē visiem jā
isrunat, svaru pēdot, par deomas vārdu - sakamu vārdu pacelt.

Šis ražojums ir svarīgs tāpēc, ka tam ir stingrais pantmērs (metrums),
atskaņas (rīmas), nekā agrākajām, sākotnējam laikam piederīgām poēmām, bet
sām loctām, ka tajā parādās mīla kā visuma viduklis un kā darbības gal
motīvs. Pārsāk naira šai zinā ir saruna starp Laviniju, kēnina Lātīnus
un tās māti, kura viņai sniedz pamācību par mīlu (Minne). Eneas pa
šai poēmā ne kā autors, bet kā viduslainu brunneceigs raksturs, kā vis
ražojums nes viscaur vācu usvalku. Epa valoda ir Lejas Reima isloksne. E
ra izdevums 1852.

Savās dzeemās Veldewins pirmais ^{to}ussacis Toni, kas raksturo galma li
maijs un mīla ir allaž atkārtojošās pamatdomas; tak viņš jau sūdzās, ka
mīlu vairs nepazīstot. V

Volframs von Esēnbachs.

Šis, voms no visleclakajiem vācu dzejniekiem, ^{celus} no tolaik pē Bavārijas p
šās pilsātinās, zemel daļā (Nordgau) pē Ansbachas, kur atradās viņa tēvu ciltis.
Lis, nabags franku brunneeks, kas daudzkārt rinkt sūdzējās par savu nabadz
Tas neprata ne lasit ne rakstīt, bet prata franciski un bija vispār caur dziv
kots. Viņš dzīvoja visvairāk pē Turingas zemes grafa Hermana galma, bet no
ari pē Vildbergas un Abenbergas grafeem, kā ari citus. Viņš miris ap 1230. gad
kam mazajā pē upites Ansbach gulošajā tēvu pilsātinā Esēnbach, kur vēl
simteni atrada viņa kapa pieminekli. Viņš pēdereja tai dzejnieku aprindē
pēdejās XII. un XIII. gadsimtenā pirmajos četrpadsmit gadās saradās pē Turinga
gā zemes grafa Hermana spidošā galma tapat, kā sešsimt gadus vēlāk pē tās
zemes leclkungā galma sapulecējās otra leclā dzejnieku rinda, us kuru vācu tē
kā ar us pirmo, var caur visiem gadsimteniem atskatīties ar taisnu lepnumu
burga pē Digenachas ir ta veeta, kur viņš dziedāja savas dzeemas un saceres
„Parcivali” ap 1204., Villehalmu („Hillehalm”) ap 1215. un 1216. g. Tak, ka viņš nav a
tur ustucejies, bet ari citur pa daļai brunneeku rotalās, pa daļai Vertheimas g
nopoetnā kunģu deenestā mēģinājies, stasta viņš pats, tamdēļ nevar nebūt
pa veenu kārti mast ar teem jau laipnā Turingas Hermana galmam jau
plīgīgāem kleijotajiem brunneekiem un dzeemineekiem. Dzedoņiem, vēl m
sajaunt ar vēlākajiem, kas tikai tik ļoti toccās pē vēlibas un kēra pē da
Dzilā nopoetnība, kas runā is viņa darbeem, galvo mums jau par leclaka

1) Lu. Ettmüllera isdevumu un „Des Minnesangs Frühling”.

2) kuru vāzals viņš bija,

atvairību un patstāvību, ko tas pret savu labvēlību bus ceturējis, bet arī P.
civalā netrūkst neēvas par viņu usbāsanos Tūringas zemes-grafo allaž at
tam veesturīgam galman, un neēvas no viņa darbam nav veltīts kāda
leclungam, bet gan Parivalu retā maigā veidā tas veltijis kādai augsta
damai, kuras mīlestību tas caur šo poēmu cēreja cēmantot, bet kuras vārd
viņa laika smalkās ēras pēc, nedabonam zināt. Vairak mūms nāv vēsti
par šī leclā Dzejceca mižū un dzīvi usglabajusa; ka tas ar' ustudejces pec
kaimes galmeem, kā pec Hlommebergas grafa galma Smalkaldē, saprotams ve
pats no sevis; pat viņa nāves gads nav mūms droši zinams (ap 1230). Bet
vārds, ja arī viņa gara sapratība vēlāk isdzisa, ir kā augsti slavens, pat g
drīz teiksmains lapis, nests caur vissem sekošēem gadsimtenēem, un var
tad tapt aismirsts, ja pec vācēem pēdeja apzina pate no sevis bus isdzisus
Par laimi loēkas, kā kad etum ^{preti} laikam, kurā jauna, gaišāka un nobreedot
tautas apzina attīstīces, nekā kopš pilnoem divi gadsimtenēem ^{mēs} (drīkstējis
sevis leclit; tad arī ne vien vārds, bet Volframa von Eēnbaha gars atkal atra
pec savas tautas sapratību un lēdz ar sapratību mīlestību un apbrīnošanu, k
tas tin teicamā veidā ir cēnigs." (Wilmar, National-Literatur. I.)

Viņa dzejojumi.

Tec ir liriski un episki. Ieklab viņa liriskce kā episkce ražojumi loccina pa
lirisku talantu, atgādina šai zinā pec Klostoka. Viņš sacerejis ^{visvairak} pa leclakai daļ
savstas deenas- un sarga-dzeesmas, par kuru pirmo isdomataju viņš turams.
kop no sarga, kas no toņa pasludina autošu deenu, mēlācē skubināti, šķin
Šis Dzejas veids ir arī tai zinā cēvērojams, ka vēlāk pēc tā darinatas garig
ga-dzeesmas. Viņas teicami isceļas caur drošu gleznuvalodu, kvēlošu ka
atskanu bagatību un leclu labkapa. Citas viņa mīlas dzeesmas, jeb šis tas
stas un īsti dzejiskas, stāv tomēr viņa deenas- un sarga-dzeesmām tālu pakā,

Volframam ir trīs ēpi, kuras tas sacerejis pēc franču veclam un paraugem

1. Titurels, nosaukts pēc pirmā galkvēmīna, ir Volframa jaunības darbs, k
licis nepabeigts ^{divi} Fragmentās. Tec ir kādā savādā strofu formā rakstīti, kas, lai
nibelungu strofoi pavaldarīnāti, tomēr satur maz episkas dzīves. Saturs leccina
par Volframa savādību. Pirmais fragments stāsta par veco galkvēmīnu, jeb īst
par usdīgstošo mīlestību starp Tionatulanderu (arī Cionatulanderu) un Figuni
savstarpējām ilgām, kad toe vēens no otra šķīrti. Arī Parivalā ir minets šis

U Lachmanns izdevis.

91. reizigais pāris. Otrajā fragmentā top stāstīts, ka Lionatūlanders nonēris me-
sī ar dārgu kakla sīknu, un kurās bijis usrakstīts stāsts par divi mīla
Zigunei to lasot, aisskojē sunis projām; Zigune nu saka, ka tā drīzāk mī-
jam nepadošos, esam tas nebūs to suni dabūjis rokā. — Pēc Simonsa do-
satus šī poema ar Lionatūlandera mīlestību pret Ziguni, Titurela bērna
to viskaistāko, kas vidus-augš. vācu mākslas dzejai visnotālā isdevees. „Pēc
šīs fragments peedes pēc mākslas visbagātākām, kas mums iz XIII. gadsim-
galma dzejas ir” saka Vitmars savā „National-Literaturā” I. 180. l.p.

Albrechts von Saffenburgs apstrādājis un papildinājis XIII. g. simtēna beigās V.
„Titurela” fragmentus, kamdēļ tā poēmu sauc par jaunāko Titurelu. Tas rak-
tīrvindu strofās. Te sevišķi ticami aprakstīts goaltēplis. Goala teika šai po-
bujusē mūstisku nozīmi, kamlabad tā pēc tā laika beedreem un vēl vairāk
šīs gadsimtenēs eeguva loelu caenību un tapa pat Volframam pēorakstīta. Š
daļās vecetas, ta ir tumša un par spīti visai bēnišķīgu ^{līku} sakraušānai garla

2. Parcivāls ir Volframa galvenais darbs un pēc tam visvērojamākais
las epa, kas sakopo Artus laiku ar goala teiku. Šā dzīļu domu pilnā ražojuma
ir sekots. Gamurēts, is kēnišķīgas gēntes Anžu, apprec moru kēniņēni B
ni, bet atstāj to un tās dēlu Feirefisu, nonāk Spanijā, kur tas turēnā
kēniņēni Herceļoidi, cēlušos no goalsārgu kēniņēilti. Ta dāvina viņam
Parcivālu, ko pēc tēva agras nāves rūpīgā mātē audzina pēc Breciliana
Soltanes veontulibā, lēdzīgi nākamanu veontulim eremitam, tālu no vis
tīksmes ar pasauli, jo mātē bīstās, dēls varetu lēdzīgi gauži apraudata
vam no varondarbecem dzīts nerimstoši no cīnas cīnā krist agrā nā
bēns notāladamēes laisa gēns stopu un Drāz bultas un šauj dzēdatāji
nirpus; bet drīz, ja tas kādu no nabaga dzēdonēem nogalinājis, plūst
asaras is viņa acim kāpēc, ka mīlīgā dzēsmīna caur viņa roku bij ap
nata. Kops tam tas klausās, klusu un nekustēdamēes gēm koreem no
us putnu dzēsmām, un viņam bija tā skuniji ap bērna sirdi — dvēseli, n
jaunā sirds stipri puksteja tā, ka tas vaudadams steidzās pēc mātē, ka
bēdas — kādas? kā viņš to zināja? — sūdzēt. Mātē grib putnus, kas viņa
sacel tik dzīlas bēdas, lēt nonaut; bet dēls lūdz par tēmu — un mātē skū
lu: „kā lai es laustu mūgtā dēva mēesa solijumu? vaj putni caur mani lai
savu pēcku? „Ah, kas ir dēvs?” jautā gēns. Un mīlā mātē atbild: „Vint.”

94. savu isskatu vispārīgus smecklus tā, ka kāda lealkundze, kurā vēl ne,
kad nebija smējusēs, caur viņu dabuja pirmo reiz smectes. To pašu
dara viņa vēl jestrā un neveiklā varonība. Tēvāi vēlur tas nokļūst
pēc kāda veca brunneeka, Gurnamane, tā pili, kur šis viņam māca cēlu
brunneeku zerašu un brunneeka veiklību, starp dažādām mācībām dod
ari to, pa daudz nejaucat.¹⁾

Par saveem varon darbem Percivals top driz usņemts apalā galda brun
neekās. Meklodams cīņas un dēkas, tas nonāk Pelrapeirē. Te apēsta no
nebednigoem prezenceem savā pili kēninsene Konduiramus (ori Kan
duiramus). Pirmais darbs, ko un Percivals isdara, ir palīdzība, ko tas viņai
sneidz pret esnaidneekem: viņš to isglābj un tā top viņa patē. Tāx viņš
nepaliek pēc tās visai ilgi. Dzimtenes ilgas un celošanas dzina mostās no
jauna, un tas dodās prozām, apraudzīt māti, par kurās nāvi tas neka nav
dabujis zināt.

Nakārā Percivals nokļūst pēc kāda ezera, kur tas vaicā zvejneekem,
kur šē voretu pa nakti palikt. Tas veons no šēm, bagati žērbes, četrnosku,
mis, raida viņu us tuvejo pili, veonigo, ko šē visā turā un tālā apkār
nē atrod, tur lai tas pats saimneekojot. Percivals nonāk pēc pils vartem
un top, tā ka tas no kumjā zvejneeka sūtīts, zelaists. Pili cegājstām,
atvegas preekšā ^{isbrīnījās} Percivala acim visapzīlbigarā greznība un neredzeta
godība: plašā zālē ar simtu kronluktneem sēd us simt atdusas gul,
tām četri simti brunneeku, alona malka deg trijās marmora uguns,
kurās gaidās smaršošās leesmās. Tēraudspožas durvis atvegas, un četr
ras firstenes melns, tumšā šarlakā tēptas, zomān ar četrām zelta
luktneem, tām seko astonas cēlas jaunavas zālā samtā, kurās nes
caurredzamu mirdzošu galda virsu no smalka darga granat. akmeņa,
sešas citas spidošās zīda drēbēs nes sudraba traukus un vēl sešas pava
da visskaistako no skaistām, jaunavigo kundzi, Repanse de joie,
zālē. Ši nes trauku no divaini dzirkstoša akmeņa, ko ta noliek
kēnina preekšā, pēc kam ta tad atgrežās savu celo jaunavu rindā.
Bet visā šai godībā mit dzīla cēsāna: issūtā kažokā cēlits, sed nosku
mis un ar grūtām bricem siogdams kēnins us savas dusamas gultas,

1) Percivala naiivitātē un vesā Gurnamane krotni sneegtās mācības pēc
der pēc poemas vispatikamākām veetām.

un kad asinainu šņēpu nes ceroču kalps caur zāli, iscelās visparīgā 95.
gaudošana. Parcivals sēd kēhinam blakus un redz caur atvērtām
durvim sneegbaltu sirmgalvi blakus kambari us isplestas gultas
dusam: viņš (Parcivals) ir nokļuvis grāla pilī, bet nezin, nejauta
ari, ka tas atrodās visaugstākā svētuma (labuma) un visdziļākās cee,
šānas veetā, cešanas, ko viņš vien var vērst, viņš nerēdz un ari ne-
jauta, ka grāls stāv tā preekšā, ka sneegbaltais sirmgalvis blakus kam-
bari ir viņa aisveetēvs, vecais grālkēniņš Titurels, ka sirgstošais kēniņš
viņa tēvocis, Amfortas (jeb Anfortas), un jaunavīgā kēnīneene viņa
mātes māsa; viņš nejauta, lai gan kēniņš viņu apdāvina ar zobenu
un pēc tam esminās par savu cevainojumu. Dārgā greznībā isdara
vakara ceenu, tādā pat dārgā greznībā ustaisa dusas veetu Parcivalam.
Bet otrā rītā Parcivals atrod drēbes un zobenu preekš savas gultas
gulam, savu kumelu seglotu un preeksetu, un dziļš tukšums bes cil,
veceem valda plašajās zālēs un divainās pils pagalmos. Parcivals
jāj projam un, kad tam vārti ais muguras, zobo to kāds ceroču kalps
is pils, ka tas neapdomatā veidā neesot jautājis. Tēi pēc tam tas
atrod kadu jaunavu, kura sava nosistā mīlākā meesas vaimanoda,
ma tura rokās, un kuru tas jau reiz us savām gaitām saticis: ka ir
ari nepazīstama radnece un viņa pašā andžu-māsa, Ligune, Čionata,
landera ligava; no tās tas dabon vēl skaidraki zināt, cik grūti
tas nozēdžees, nejautadams pēc svētuma (atpestījuma), kas tam tik
tuvu bijis, kas, tam nezinot un negribot, nests preti; viņa lād to,
ka tas Anfortam pamētis, atstājis cešanas, un negrib neko vairs
no viņa dzirdēt.

Dzilās domās jāj Parcivals prom, nogrimdams arveenu dziļak sevī
pašā, līdz pēdīgi, uslūkojot trīs asins pīleenus, kas sneegā viņa preekšā
isleceti, pīlnīgi zūdis sapnainās domās un saldā poominā pēc saldās,
atstatās pates Konduiramur. Viņš ceedomajas tās asaras, „kad divi
asaras stāveja viņas acīs un veena us viņas žoda”; tālā trakā pa-
saulē nāk pār viņu us reiz pārvarīgas dzimtenes ilgas un sēras, kā
grūts sapnis, un vēl bija pa-see gadeem, līdz tas mīloto pati atkal
redzeja: bet tai pašā veetā, kur reiz redzeja tos asins pīleenus, ir vēlaks
ussista telts, kur tas savu pati atkal redz, kur tas to ar abeem diviņu
dēleem, kurus tas vēl nekad nav redzejis, sastop veenā gultā gulam.

96. un tā cestājas tas pats skats sapņa veidā; kā pēmiņa un kā preekšnojī,
me trīs reiz viņa dzīvē, viņa mūžā, ar asaru pērlēm, ar sarkaneem pilēm,
neem sniegā un ar trijēem atkal atrastem mīļajiem. Tā pazīstam atkal
bērnības sapņus un domas, kad tee mums ilgi pēc tam cestājas dzīvē; jeb
kā kāds vīrs, kad tas ušļeeoīn sauli aplūko, ^{atprotās, atņemošās} slēpen apskatās, ka tas vi
nu jau aplūkojis tāpat kā bērns, sēdedams us cinišā, un kopš tā laika nu
atkal tā (aplūkojis), viņš zin, ka ta pirms viņa spidejuse, eekam viņš
pēedzima, un domā pee tam, ka ta drīz spidēs uz viņa kapa. U Pee tam
ir tas skats par tām asiņs lāsem sniegā vecum vees mytisks gadījums
(vilceens), kas veenmēriģi eet (velkās) caur keltu kā vācu teikām, un no
sniegbaltites pasakas un no macha ^{medala} koka ir pazīstams, bet šai pēe,
mā ar retu maigumu eepitē varona ^{raucstūrā} dabā un mūžā. No Artus sūtītes
brunneeki nevar Parcivalu usmodinat no tā sapneem, līdz Gaveins
tam aisklāj tās asiņs lāses; bet kad Parcivals nu nāk pee Artus, kas
vīnu grib usmentt pee apalā galda, te parādās grala bargā lastu-sūt
ne, burve Kuoōdrie, lād Parcivalu un šis atsakās no apalā galda pa
saulīgās brunneecibas, nosolās gralam, bet bes spēka un bes palāvības,
un jāģ noskumis issamīdams par Deevu proģam.

Ilgak par čētreem gadeem maldas ^{apbrast,} tēlu no Deeva kā no dzim
tenes, sevī eekodees, tītīģis un iomīsis: tas ir šaubu laims, un pa šo
laiku poema pazeudē vīnu pavīsam is acim, lai garā, dailā isvedu,
mā pasaulīģas brunneecibas godībai lautu tāptt pee savas teesibas,
notīkumu varonis nu us ilgaku laiku nav Parcivals, bet Gaveins,
kuģš pēc daģeem brunneeciģeem darbeem tāpat kā pasaulīģis brunneeki,
kā citkart Parcivals, iseat meklet gralu.

Pēc čētreem gadeem atrodam Parcivalu atkal, kā tas leclajā pēekt
deenā, kuģas svēlamu tas ar eeroīn nešanne sagānīģis — jo jau sen tas nav
jautāģis pēc Deeva — caur kādu brunneeku pelekās drēbēs top pirmo
reiz atkal norādīts us sava mūģa augstaku mērkī, pirmo reiz atkal
atģādināts pee Deeva ustīcības, pretim savai neustīcībai un savai šau
bai. Šis apraksts var pēederet pee visveenkāršākā, kā arī pee vīstrāģī
ģakā un vīslabakā, kas ne tīģ veen atrodams Volframa poemā, bet ^{koģ}

jebkad šai vaidā sacerets tieis. Pēc tam notop Parcivals, vadīts no brun,
 neena pelekās drēbēs, pēc kāda veentula, kurā kas atrod savu tēvo ci
 Trevricentu. Šis viņu pamāca, ka augstprātība un šaubā nevad nevar
 eegūt gralu; viņš pats, jebšu no kēnišķīgās grala ciltis cēlees, tapēc,
 ka tam pašam bijis ja-atgūstās par neceenīgu, atsacījes no gralsarga
 goda: viņa brālis Anfortas, kēniņš gralā, esot arī citkārt Amura kara,
 sauceenu nesis savā preekšā, un pasaulīgas mīlestības sauceens, ne-esot
 pazemībai pilnīgi labs (derīgs), tamdēļ tas esot cinā pārveicots, esot ar
 sa-indevatu šķēpu (to pašu, kas reiz gralpili caus zāli tieis vests) sevai,
 nots, un velkot nu bēdīgu sīrgstošu dzīvību, ko taču nevarot un nedrīk-
 stot beigt, taisni otradi, kas ir deenas smelot jaunū spēku, dzīvot un
 sāpes panest, uslēkojot gralu, līdz reiz, kā no kāda usransta pēc gra-
 la zinot, nākšot kāds brunneers, kuš jautāšot pēc kēniņa ceēšanas
 un pēc grala un caus šo jautājumu apzīmesōtes par to, kuram Anfortas
 kēnišķību gralā varot nodot. Bet tas esot nu pat viņš, Parcivals, kuš sa-
 vam tēvoim jau ^{bijs} istāstījis savu dzimumu un savu dzīves stāstu.

Atkal mums stājās preti pasaulīga brunneecība Gaveina varondarbōs,
 kuš aicinats, raisit Chateau merveil pili burvību, ko ^{daudzinātais} daudzinātais
 burvis Klingsor's licis šai pili pār teem viņa sahaupiteem ēdzīvota,
 jeem; Klingsor's, kas pats, ko vēlākā laikā ustver kā vēsturisku personu
 un ar Volframu pašu leek seklūt slavenajā sacīkstē, tā sauktā Vort,
 burgas dzeesminneku kara; — šēem pasaulīgoem darbecem dodās Parcivals
 garam, viņš zin par to slavu, kas še eegūstama, viņš redz to pili un
 apburto un pae atbrīvošanas pēnākūšos brunneekus — bet veenaldzīgs
 un ne aei na-usmešdams us vilinošō cinas lauku, dodās tas mopeetnā
 un sarombā ^{pa} savu jauno celu, un varoni chateau merveil preekšā spēs
 tik no saprast, kad tee dzird, Parcivals esot še doves garam. Tikai sebak stā-
 jās tas, jebū netišām, tapat pēc grala mekletajam pasaulīgam brunne-
 kam Gaveinam, savam Artus galma ^{esos atburis Klingsor} beedram, ^{apburto pili un apprecijs šķaisto kēniņ} preekim un to par var; ^{fo} ^{Begele}
 pasaulīga brunneecība nevar gralu semantot, un arī ^{vis} spēcīgarajam, vis-
 brīvanajam centreneem, ciktal tee ir tikai pasaulīgi, jāpadodās, jāpa,
 leek deevīškam amatam apakšā, bet atkal šis deevīškais amats nav caus
 besdarbīgām domām, un ja tās būtu arī vīdžīkās kā vīsaugstākās, e-
 gūstams jeb paturams: deevīškam amatam jāvar arī pasaulīgi at pasaul,

98. ligo varu - elkonu droši, palāvigi un usvarīgi mēroties, un arī pasauli,
gi nevainotam, nenecevajamam jābūt tam, kas grib dzevisku loctu sār-
dzi un ^{vece} kopību usmēnties. Tamdēļ pēc šīs cīņas ar Gaveinu mī (kāda otru,
ar kuģu nu par Gaveinu cīnās Parcivals, citkārt no apalā galdā atotum,
tais Parcivals tagad pēc tā usmēntis. Tak tas nekavejas šai laicīgas brūn,
noveibas vidū, tā ka tas nav vēl atradis, ko ^{tas} mēklē, nav vēl ispildījis,
kas tam pērnākas. Viņš dodās tālāk, un jaiscīna vēl cīņa ar kāda
varonbara vadon, ^{ja gūmu,} kurā viņš pagēst savu pusbrāli Feirefisu, kad arī šī
cīņa nodarīta, ^{vinī, eel kopā paa, atlus galma, kur Feirefiss top usmēntis pēc apalā galdā, tad Parcivāla} kad ir viņa sekstīgi sen nolikuse skēstisana ar āriģi
pīlnīgi bes neevas, viņam top caur to pašu gralsūtnei, kurā viņam
reiz proteica lāstu, pasludināta viņa eccēšana par grala ķēniņu, kurā
godā jāseko tā delam Lohengrinam. Un tā dodās Parcivals projam Grāpi,
lā, atpesti savu tēveci ar jautajumu pēc tā eccēšanām no tā sapem, atrod
savu pati ar saveem divi dēleem atkal. Feirefiss top kristīts, precās un
dodās atkal us Indiju, kur pata tam dzemdeja delu, ko sauca par prosteri
Fāni.

Parcivals leen savu jaunako delu, Kardeisu, kronet par ķēniņu
savām pasaulīgām valstīm. Vecakajam, Lohengrinam (arī Lohengrin),
kā jau teikts, jātop pēc tēva par ķēniņu gralā. Nu top visēem grala
brūnneecēem nolikts par pērnākumu, ja viņi issūtiti no grala, ne
kad ne-atlaut jautajumu pēc sava dzimuma. Lohengrinam pašam, is
redzētām jaunai Brabantēs leelkundzei par vīru un no gulbja kuģi tuxp
vestam, ja aisleedz savai jaunai patei šis jautajums. Kad tā tomēt jau
tā pēc viņa dzimuma, tad atstāj tas viņu pavisam: kuģis ar gulbi
ved viņu atkal pēc grala atpakaļ. — Tā beidzās poema, pedīgi vēl tālu
isredzi atvōrdama us seno galbja teiktu, kāda mutatis mutandis arī pēc
leisēem - latvešēem sastopama par gulbjēem, kas nes kara zīnu, nes balto
rokku u. t. l. Volframa poema „Parcivals”, saka Vilmarš, „apmēerina, bet
nepāredina, ^{nepārsātina} beidzot, kā katrs leels dzejnēka ražojums, modinādams
un asinādams kāiri pēc vairak.”

Parcivāla kritiskā aparāts.

Volframs isleetojis šim savam leclajam darbam, ko tas starp 1205.
un 1215. g. sacerejis, franču avotus. Viņš min Chretien de Troyes, kas ap

1470. g. rakstījis romānu par grālu, un Guiot de Provence, ^{bet} Kuņa dzējo, 99.
jums pagudis. Ar lealu, stipru un dzīlu garu ķērces Volframs pea grāla
ķeikas un Artus-brunneka ķeikas, lai radītu epu, ne tautu darbu un viņu
karu notikumu epu, ne tautas preeku un tautas bēdu epu, bet gara darbu
un dvēseles notikumu, ekskārigā cilveka bēdu un preeku epu, vidaug,
stano ideju epu par deevišķām un cilvēšīgām laetām: kā pasaulē un
gars veens pret otru karu, un augstprātība un paņemība savā starpā
cīnās, — tas ir īrmanšlas epa preekšmets, kuņš nes Parcivala vārdu, vāro,
ņa, kuņa dzīves — un ekskārigas īrīstīšanas — gājums top kēlols šai epā. Kā
dvēseles varonēinas tālojumam, kā ekskārigā cilveka isglītības — un attī,
stības — vēstures idealam ir Volframa Parcivalam ^{gm. l. k.} ^{vārona} parāllele visā pla,
šajā vācu literatūrā — tas ir Goethes Fausts; vācu dzējas pirmais zēdu
laiks radīja psiholoģisko epu, otrais — psiholoģisko dramu. Ja pēdejai
preekš preekš stoka par ātraku darbību, trāpīgākēem faktoem, aisgrābjo,
šēem momentēem, tad eps poēškir lealaku pilnību, bagatānas veelas, radža,
makū attīstību; ja Volframa eps reklūst bresmās, gari isverptam stāstī,
juma pavedēenam neusmanīgās rokās faut sajust, tad Goethes drama
ir katrā acumirklē droša par savu espaidu ar us mazak dalību ņēme,
ju, pat us neusmanīgo, un atnal, ja drama (kā ta mums ir) nenāk
kapēc pea gala, ka ta vairās issacit pēdejo vārdu, tad eps eset savas ekskā,
rigas patēssības rāmā apzīnā, jeb lai es ari nevairītos issacit pēdejo vār,
du, pilnā usvarošās, mūžīgas, kristīgas patēssības apzīnā savam galam,
savam pilnūma nobeigūmam un domātāja lasītāja visdzīlākai apmēerina,
tibai pretim. Ja Goethes Fausts ir usticāma, patēsa, dzīves silta aina no
laika, kuņā mēkleja, ar visēem tik pat stipras, kā kustīgas, tik pat ener,
ģiskas kā ustrāuctas dvēseles spēkēem mēkleja, bet neatrada, tad Volfr,
rama Parcivals ir veidu bagatāis, krāsū kvēlošāis gadsimtēna ražojūms,
gadsimtēna, kas bija mēklejis un atrādīs, un īpatūma pilnā baudā
bija mēsīgi un garīgi apmēerīnāts. (Lab. Vilmas, National Literatur, I. 169. l. p.)

Portu Peredura jeb franču Parcivala ķeika ir tā tad preekš Volfr,
rama tik ģindens, skelets, jeb kaules balāžas, kuņš tas apģērbis ar mūs,
kuļēem un zēdošū mēsū, ispildījis ar smādzēnem un ceļēis sillas asinis,
kam colicis pukstōšū sirdi un cedvēsis dzīva gasa dvāsu: kēnīna Artus
ķeika ir viņam līgmas, spēdošās, paš apmēerīnātas un viņa paša apģērbis

100. zināmas pasaulīgas dzīves tipus, gala teica ir augstakas garīgas, mūžīgas, dzīvošanas nozīmes, ^{zīmols} Parcivals, atrazdamies starp pasauli un garu, starp laiku un mūžību, ir meklējais, maldīgais, pasaulei pēķerēis, ^{tais} pēģerimis, no Deeva atsacījies, augstprātīgais un tīlīgais, pasauli un Deevu līdz atmējis - cilvēks; viņš ir atgriezējies, augstprātību caur pazemību es, varošais, pēc visaugstākā, garīgā un mūžīgā nopietni jautājais, tīrģ, tajs, pēc svētlaimīga meera un pēc garīgas ķēnišķības īpašuma, pēc suverenitātes, nonācejs - cilvēks. Tāpēc no tam nav lēmjams, it kā tei, kas varoni, it kā Parcivals ar saveem darbeem un līkneem nebūtu nekā, kā tik tipi, sulas- un asins- tukšās allegorijas - taisni otrādi, tee ir vispātesīgākie ^{vis} - tānce, visdzīvākie, vissiltākie, visspēcīgākie veidi - stāvi; - vēl nepareizāki būtu, ja is šī apraksta lēmtu, ka viss tas iscet us tā kā tādu pasaules nicinumu, pēķeku nolēgumu, pašā mērdē, jumus jeb kā to vēl nesauktu; tādu veempusīgu pasaules nicinumu nepē, laida jau jau trā, raibā krāsū greznumā tēptā, ar spēlem un dzeesmām it nemitīgi nodarbinātā XIII. gadsimtenā vispārīgs usskats; vēl mazāk bij iespējams tāds teļojums (no) tādas mūķiskas noversības no pasaules dailuma, košuma un pēķeka tur, kur gala misterijai bija rādīt garīgas, krīstīgas dzīvošanas saturu, gala, no kura redzējam, ar kādām kvē, lošām krāsām kāpa aprakstīta viņa godība.

Volframs cēļ savā "Parcivalā" divi idejas pēķekšā, pirmajā daļā, ka sirds nevainība ved drošāki, nekā pasaules gudrība, otrajā, ka us, tieība, nopietnā vīrišķīgā griba, sasniedz visaugstāko. Bet abas idejas nav sakausēlas veonībā, un kamēr pirmā gandrīz līdz beigām teica, mi aprādīta, isvesta, otrā nestājās nebūt dzīvi acu pēķekšā. Pirmās daļas visleelākā klūda pastāv eekš tam, ka varona bīrnīgā veanteesi, ba top pēdīgi par aplanību, otrās daļas misenkis ir tas, ka varonis pa rādās bes pašā gribas un nenāk caur pašā darbību pēc savu centzenu mērcā. Pasaulīgās un garīgās bruņēcības pretotats, ko dzejnēeks lai kādā ^{gribējs} tēlot, iscelās tik pa daļai. "Parcivalā" ir daudz atsevišķu, maz motīvetu dēku, caur kam pārskats un pat ispratne top ļoti apgrū, kināti.

Volframs tēlo "Parcivalā" cilvēka dvēseles dzīvi, cilvēka, kuos pēc

visaugstākā censdamies maldās, augstprātībā un tītibā - spītībā ^{101.} novēstos
no Dieva, bet caur pasaules- un pašapārvaru atkal atgriezās pie Dieva.
Tās laimēti nošķirami Parcivala attīstības vēsturē. Mulkībā (in temp-
heit), bērnišķā veentesībā un jauneklā ne-apdomībā palaiž tas sava mi-
žā sākumu. Veentesībai seko šaubas, sašķelšanās ar Dievu, ar pasauli, ar
sevi pašu, (der zwivel), kas pie Volframa parādās par vislelāko nozēgu-
mu. Pēc grūta pārbaudījuma, ~~pedīgi seko~~ pēc mulkības (tumpheit) ^{un sau-}
bas, sašķelšanās (zwivel) pedīgi seko visaugstākā laime, svētlaimība (sael-
de).

Šī poema lasāma vairāk kārt. Daudzās atsevišķās vācetas pievelk gan,
ir saprotamas pie pirmā acu uzmētēna, pa daļai caur savu maigumu, pa
daļai caur savu spēku un dzīlumu, bet lai to visumā cegaumetu, tad
tajā jā-iedzīlinās, tā lasāma vairāk kārt. Pie pirmās jeb vispār pavisās
lasīšanas traucē (mūs) it kā pārāk leklā vācetas masa, neskaitāmas per-
sonas un atgadījumi, kurus Volframs espraudis tanīs gabalēs, kas pa-
saules brunneceības spožuma aprakstam - Gaveina dēkam - nepieciešami,
ja, šo nodalu garums pie pirmās reizes izloerās it nogurdinošs. De-ējot
sīkaki us šī dzejojuma planu un mērķi, šī sākumā sajūtāmā ne-estība
gūd - šinīs nodalās bij jau nepieciešams un no svara, raibo dažādību,
pasaulīgās dzīves drusma un jucekli vest pilnā gaismā: pasaules dzīves
varoņu gaido, apzinīgo, praktisko drošību, varoņu, kuri us katra soļa ka-
veti un jaunās grūtībās cepiti, tomēr savu veiklību, savu tik visturākajam
preeksīndam, bet ar drošu skatu un gaišu monēmību piegreesto krectni,
bu caur šo kavēkļu pārvaru, pārveikumu rāda - šee pasaules dzīvei tik
īpatnīgi un tik vispārīgi poederīge vīleceņi bija ar tikko mazāku plašu,
^{no vācu referējot poēmīnām} mu aprakstami, greka Parcivala pašā dzīve, un tas apstākļis, ka Parcivalu
us ilgāku laiku paržaudojam pavisam is acim, ka mēs, runājot ar Volfra-
ma pašā gļoznu, topam vesti arī pie stastījuma stāva, celma garu un ne-
skaitāmu lapu aplūkošanas, līdz pedīgi atkal pie teivas celma - stāva
notopam - taisni šis apstākļis ir, ja arī ne pie pirmās, tad tak pie otrās
un trešās lasīšanas, no ne maza espaida. Bet jau bija Volframam
laika beadrī, kas nevareja apkērt viņa usakata dzīlumu un viņa atra-
duma psihisko bagātību, viņa dzejojuma nopeetno un reizam it kumšo
valodu, taisni tamdāt, ka viņi paši bija dzīli un pavisam nogrimuši

102. pasaulīgā dzīvē, pavisam tešamības burvju valgēs, pret kuršom Volframs taisni usstājās kā ceļa rādītājs un mācītājs-meistars – to viņi negribēja saprast. Viņa vācu valoda, tā joko Volframs pats, rādotees dažām pārāk lika (allzu krumm), ja viņš teem to tulin neisskaidrojot... Citi apzīmē viņu (Volframu), lai gan pēc vārda neminēdami, par svešu, trāsku teiku – pasaku isdomataju (Erfinder fremder, wilder Märe).

Neskatot us visu to, tomēr palika Parcivals par brunnešigās dze, jas galveno darbu ari sekošās gadsimtenēs, jēdū jāpēcēem, ka tas pēc gadu simtena jau tikko, pēc divi gadsimteņem pavisam netika saprasti, tas tomēr palika angstā ceenā – laikam pa daļai taisni tamdēl, ka to nesaprata. Starp pirmajām vācu grāmatām, kuras jaunisgudrotā spee, stāva islaida, pēdereja jau 1477. g. Volframa Parcivals. No jaunākā lai, ka ir divi originala isdevumi, viens no Müllera 1784. g., kurš ari Nibe, lungus isdeva, kas tagadejam zinātnes stāvoklim vairs nepeeteen, un tē, camš kritisks isdevums visu Volframa darbu no K. Lachmana. Visjauna, kā laikā ismākušē divi tulkojumi: viens no San Marte (prūšu valsts pa, domnāeska Sule), kas Volframa dzejas raksturu visur usticami nesceēdz, bet ir lasams un savu pēdevu – tiklab Viluma no Orange^(Orange) analizes, kā ari jaunākā Titurela un pētījumu dēl par gala un Artus teiku – ceteicams, otrs tulkojums ir no K. Simrona, kas vispār Volframa stilu, eistāl tas pavisam iespējams, sneedz apmēerinamā veidā.

Par Vilhelmū Volframa pēdejo darbu, sacosetu ap 1215, 1216. g., kas pēder pēc karolingū jeb kerlingū teiku vītknes un aptēkot^{kušā} apstrādātē sv. Viluma no Orange (Orange) darbi, esam jau agrak runājuši.

Strasburgas Gottfrids.

Maistars Gottfrids no Strasburgas dzivoja ap XII. g. simtena beigam un XIII. g. s. sākumu, būdams tā tad Volframa, Hartmana un Valthera laikā beedrs. Domāja, ka kas pilsonu dzimuma, māgākais, top tas rakstāstos un no vēlākam dzejnācēem ne „Hleri“, kā brunnešū kārtai pēderigē dzeemineeki, bet saukts „Maister“. Pret šo usskatu, ka

Tam teik mums preeksā vesta meesas kāribā nogrimuša pāra veeģlprā, tība, aprakstīta Tristana un Izoltes, viņa mātes brāļa Markes pates mē, lestība. Šis mīlestības nozēguoms top tikai caur tam drusku mīkoti, nats, ka abi nozinot eedgeruši mīlestības dērcenu, kura eebaudījums abus mīlākos tik nelaimīgi saveenojis.

Visā vācu literatūras laukā nav otra piemēra no tik greezīga pretība, ka starp diviem veena laika leeleem dzejniekiem, kā starp Volframū un Gottfrīdu, no pretstata, kas pārņem veenā parāpē, veenā mērā veelu un formu, prātu un valodu, tendenci un isvedumu tā, ka nemaz negribetu ticat, veena laika dzejniekus redzam savā preeksā.

Vispirms veela. Abiem ir kopīgs tas, ka viņi caur franču starpniecību eegūtu britu stāstu apstrādā saveem mērkiem, mēs nu jau agrak redzējam, ka šiem britu stāstiem, stāstījumiem ir tā īpašība, bes kāda sakara, mērka un skaita ^{lekas} krāut un kravat eitu us citas, bet šiem keltu celma stāstījumiem ir, mazākais pa leelai dalai, vēl veena cita daudz launa, ka puse. Ja ir daudzem šiem stāstījumiem īpatnīgā neapzina, atlee, cotees us visai to, ko sauc par tikumu un tirkību, usticību un godu, kau, nu un špēstību. Dava un cilveku likumi, deevīškas un cilvecīgas teesības top vajām mītas, kā vajadzetu tam tā būt, un tas noteek ar tā, du nekautību - nē, ar coteas peeres mekaunību un kailu beskaunību, kas daudzkārt saeel isbrūnīšanās, daudzkārtak ignumu, pat veebumu.

Un tādu veelu Gottfrīds isvēlejees, vismekāunīgākais laulatū draugu usticības ismeekls, tik mekaunīgs, kā tik veen to var eedomatees un kā tas varbūt tik visjaunākā laikā sastopams ^(franču) vispivolaros aprakstos, kādsir ^(brunneku) pōemās („Rittergedicht“), Tristana un Izolt preeksāmeto. Un tapat kā Volframs savām veelām eedvesa domas, garu, kas originaleem nebija, tā arī Gottfrīds savai veelai domas un jūtas, manispēe, tādu garu eellejis, kādu drūmais britu inženījs vairs nespēja radīt; viņš no jēlas krāsū masas, ko tam sneedzis britu jeb franču dzejnieks, radījis psiholoģis, ku ainavu, kura caur pabeesību un dzilumu pārōpēj gandrīz it visu, kas līdzīgā veidā jebkad dzejots; bet kādu psychi viņš apraksta! kādu garu viņš eedves veelai! Ja ir zemīga, laicīga mīlestība, leesmojotā, svel,

mīgā, cilvēku ta viscerēstīgākās un vislabākās pamatās patērtāja un sevi
 patu kā veenigo dzīves saturu smēdēja mīlestības kvēle, ko las nepārspā,
 jami apraksta nepārspējami patērtās vilceenās, tas ir, kā viņš pats saka, mī,
 las mērķis (der Minne Ziel) - laicīgas mīlestības kaires un pilnas baudas
 apraksts, mīlestības, kuŗa neko necevero, neko nēdzird, ne redz, ne grib, kā tu
 sevi patu - tas ir viņa dzejojuma mērķis un udevums. Sevišķa dvēseles
 pilnīgā nodotaiās šai mīlestības ugunī, tās iskušana un isgaišana reiboni,
 gā paš-aismārtībā, kuŗa tik vēl to vislabākī zin, kā tai šī nedzēdejamā,
redzēšanā uguns kuŗama un usturama, un vīrišķa dvēseles burvigums,
 tās noqurums un pēdīgi pilnīgs bēstpēks (opēku zudums) tā, ka ta beidzot
pat nespēj usticību turēt mīlānai, bet tik preekš pašā, smalkakas vajstuf,
jakas, mīlestības baudas būt - viss tas nav varbit nekad patērtaki, trāpi,
gaki, bet arī nekad jautraki, naivakī, noķautrīgaki, glaimošānci aprak,
stīti, kā no Strasburgas Gottfrīda. To nebut te nav tumba, varenu kaislības
ciņu, nāvīgu karu starp mīlestību un peenākumu aisgrābīgās, šausmīgās
vilceenās zīmētā aina, te nav nevena saplosības un dvēseles varmācīga
setroekuma skata, ko tas mūsu preekšā atves - te ir pilnas, vilinošās, krās
nas baudas aina, ta ir salda, nebedīga, par Deevu un pasauli notūpejošās
lološanās, kuŗā tas mūs setin un kuŗā tas mums, it kā remdenās, mī,
līgās peldu vilnās, leek saldi un silti peldet.

To kādā valodā, kādā veidā, kādā formā ir nu šī veela preekšā celta!
 Je mēs ne-atrodam neko no Volframa stingrā, nopectnā, daudzkrāt tam,
 šā domu gājēna, še ir vārdi, rindas, periodi it kā takovs želts, spoti un
spīdoši - gludani un veegli garām ritēdams. Je mēs ne-atrodam neko no tām
 veelām, kas citās līdzīgās poemās mūs daudzkrāt apgrūtina, no brun,
neeku masēm un brunneku rotalām, no kuŗām pat pee Volframa ne,
varejam isbegt, - še ir mīlānce veeni paši, kas mūs modarbina, valdzi,
ma, veņem: jautras ainas, smaidoši apraksti, tīri it kā gaišs, zaļš dzīves
māijs pavada mūs pee katra soļa un, kur no stāstijona pakāpeņa jāpāreet
no veena us otru, tur atrodam vispatīkamākos, dauzkrāt visdailākās joks
tēptus apskatus, no kuŗeem mūs dzejneeks pārved kāšu us skaidreem vil,
veem šūpodams us sava stāsta otru krastu. Tā cepir viņš tai vortā, kur
tas stāsta, ka pēdīgi pēviltam Markem acis atdarījušās, un tas nolēmis,

ne-usticamo Izolti turpļikam labak apsargat, bet tās skaistums viņu to,
mēr padarijis aklu, un Izolta prātuse arī par stingro apsardzību zobot, un
proti, to tik jo labaki prātuse, jo stingraka ta apsardzība ^{kapuse} bijuse — cepin
 apskatu par to pēc mīlas velti leetotu apsardzību, kur tas pēc visasakās
 neevas visveiklākā veidā pēsprautz seevešu vismaigako slavu.

Swar in dem herzen alle zyt
 versigelt und besloggen lit,
 deist mielich ze verberne:
 man uebet daz vil gerne,
 daz die gedanke anget.
 daz ouge daz hanget
 vil gerne an siner weide.
 herze und ouge beide

diu weident vil oft an der vart,
 an der ir beider vroende ie wart;
 und swer in daz spil leiden wil,
 weiz got der liobet in daz spil.
 so mans ie harter dannen nimt,
 so sie des spils ie me gezimt
 und sos ie harter klebent an.
 alsam tet Isot und Tristan.

Te jau var redzēt, ka stāsta tonis un gājens pēsitās tēvu pēc līriņas,
 un vēl gaišāci top tas caur tam, ka Gottfrids dažādās vētās savus apskatus
 tēvu pāt pārved cētru voanadi rīmetu rindu līriskā formā un viņus kādā
 veidā nobeidz. Tas ir mīlas dzejas tonis, kas šoreiz metes stāstījuma tēr
 pā visā savā ziedošā pilnībā, savā jautrā, berrūpigā, rotalīgā lolojībā, vi,
 sā savā naitumā un dailumā.

Uzgli būs arī no šē nopilnīgā apraksta, kuram bija, kā sapro,
 tams, attareces no sīkamas ee. eesānas us veelu, noskarstams, ka tādām
 dzejnēkam, kāds Gottfrids, visos punktos jābūt taisni Volframa pretstā,
 tam; Gottfrids jau pats ir tas, kā agrāk dzirdējam, kurš Volframu
 neevadams apzīmeja, par traku pasaku isdomataju; pasaules bērnāne
 kādā mērā, kā Gottfridam, bija būt tai stingrai, gandrīz svētai nopēst.
 nibai, tai lepņai domu esenibai un debešīgā mōrka celibai un is,
 cilibai, kā to atrodām pēc Volframa, — ne-estai, pat nepanesamai.
 Viņš peld pilnā atvēsē ar pasauli, ja, pasaulei pa procekāu, kā tās
 vedejs pēc kāres un baudas — kamēr Volframs saslejšs preti pasaules
 gājēna strauņei un pamācītāja, ja, pravēša stiprai it draudošai bal,
 sij leek eskanet pasaules jucēni un drosmā. Mēs gan nemaldisimees,
 ja sakām, ka tas pats ignums, redzēt sevi pamācitu un garīgi pārmācitu,
 — ko retais labprāt pēnem, panes — ~~tās dzīvības~~ issitis no Gottfrida dzei-
 neeka talanta tās dzīvības, kurās tas Tristanā un Izoltē uskūtis svelmi,
 gā, kvēlošā leesmā. Tas noteek tas visur, ka tur, kur leeli gari ar nopēst,

nibu un iespaidu aizrāda us augstano un mūžigo, — īgnums un pretestība
 jo stipraki rosās, jo imposantaki brīdeens eskanojis pulka — masas ausī,
 noteek taču visur, ka tur, kur garīgi mērķi top sprāusti un veicināti, pa-
 saule sev tulin arī pasaulīgus, laicigus mērķus sprauā un, ka ta tos pašus
 līdzeklus, kurus augstaku intresu ainstāvoji leeto, — preoks saveem mērķeem
 laiž darbā, tikai vēl veiklāki, vēl pēvileigāki, vēl sermīgāki. Ta tad arī
 no krististes (kristīgas ticības) pilditā un caurdvestā XIII. gadsimtena Dzejas
 vidus isaudzis pretstats, ja nu ne pret kristīgu ticību, tad tak pret kristi-
 gu dzīvi: — Gottfrīda Frīstana; poetisko ustraucumu, dzejisso spēju Gott-
 frīds smēlis is sava laika kristīgi ustrauntas atmosferas, smēlis kā rotī
 kāds cits, no ta gara, kas šo ustraucumu bija gādājis, šo atmosfēru radījis,
 tas novērsās tēsu prāt³ un is pa daļai gan līdzbeedrs no teem tolak jau,
 ja arī mazāk Vācijā nekā Francijā un Italiijā, daudzajeem baudas cilve-
 neem, bet pa daļai un galvenām kārtām ^{tas} uskatams kā preoks vēstnesis
 no tās arveenu vairak veenigi pasaulīgeem centoneem, fiziskai labklāji-
 bai, materiēlam segumumam, un īpašumam pēgrestās, pēdīgi dzilā nejedzi,
 bā un gandrīz kustoniskā baudā nogrimušās, no kristīgas pateesības
^{ar muti} matēs, atginejeem un darbu nolēēzejeem ^{ka} XIV. un XV. gadsimtena pastāvo,
 šīs Europas cilveces preoks vēstnesis uskatams.

Gottfrīds atstāja, kā jau zinam, savu darbu nepabeigtu, vaj viņš tam var-
 but, ja to butu galā vedis, nebūtu taču citu virzoonu dēvīs, kas vairak ap-
 meorinātu cilveeigo un kristīgo dzīves jūtu, pēem. aprakstīdamus Brunneeku-
 un varoonu. likuma lintonigo nogrimšana kūtā mīlas. baudā, kā tas no
 Gottfrīda apbrīnotajeem is jaunakā laiskā, lai glābtu viņa tiklīgo godu,
 ticis apgalvots, tas grūti jeb nemaz nav pateilams; viss pvoomas pasākums
 ne-aizrāda us nekādu citu iespējamu iseju, kā jau aprādītā, Frīstana un
Fzoltēs nāve, no kuru kapceem isaugrožu koks un viņa zars — tādas is no-
 tikuma beigās — nebūtu labāki islīdzinājuse, kā tā ^{varoonu dalībneeku} nāve Goethes romanā
 „Wahlverwandschaften”.

Frīstana un Fzoltēs teika nav pat) ^{apstrādātā} pirmo reiz no Gottfrīda, veens ap-
 strādājums sastopams jau XIII. g. simtent. Ta autors is kāds Eilharts no Obergas.
 Šis ne vis ar Gottfrīda talanta spožumu apveltītāis, veenkāršākais stāsts
 is vēlāk daudzkrāt variēts, apstrādāts, prozā pārverts un ticis par tālu.

110. lādž XVI. g. simtenim daudz lasītu grāmatu; arī jaunākās dzejnieki, pēvīti, tie no Gottfrida brangā valodas un visa tēlojuma kausējuma, kērušes pēc šī stāsta par Tristanu un Izolti, kas atrodams arī gandrīz it visās europas valodās; pēdeje no tēem bijusi K. Immermanis un H. Kures.

Starp III. g. simtena sākuma dzejniekiem ir reti kāds pēc saņem laika beedrom un tuvakajām pa-audžem nodarejis tik veenigi un vis^{mitāk} par paraugu, kā Gottfrids; leels skaits mīlasdzejojumu ir pildīts ar viņa peeminu un viņa dzejniekdāvanu slavu, vairaki no vēlākem mākslas epu dzejniekiem glitojušes it īpaši pēc viņa un apzīmē viņu taisni kā savu meistaru, kā peem. Rudolfs von Ems.

Tārvākās poemas, kurās apstrādātas teikas is Artus-virknes, istaisa Volframa un Gottfrida darbeem pretim sevīsu šķiru, ja viņas arī savā stāspā pēc savas vērtības ir pavairak dažādas: dzīvinātāju domu, kas visu darbu paceltu pār originalu un to padarītu par īstu īpatnīgu ražojumu, kā to viņi abu pretejo spārmu dzejnieki, galējā labā Volframa, galējā kreisā Gottfrids, darījuši, meklejam velti: veela paleek vācu dzejojumās tāda pat, kāda ta no britu-francū darbeem pasneegta, tēvai parādās vācu dzejnieku leelaks vajmagaks talants šīs veelas apstrādājumā: -pārako veltīgo atvašu nogriezumā, daudzkrāt bes mērkā sa rindotu britu teikas ^{deiku} leegā un nespeestā sakopojumā, dailā, apdzīvīnātā, veelai us mata peeglaudīgā stāstā, pēdīgi daudzkrāt jo svešaota to skata veideem veikli usmestā vācu tērpā.

Nobeidzot kritisko apskatu par Strasburgas Gottfridu, vēl peemināms, ka tas sacerejis arī vairak skaistu livisku dzejolu. Klās slekas dzejojums par svēto jaunavu, kas Parizes rokkrastā nes Gottfrida vardu, nav no šī dzejnieka, kā to F. Pfeiffers (freie Forschung 1867) pēerādījis.

Hartmans von der Aue.

Aues Hartmanis cēlees laikam is Vesperspiel kungu ģentes Turgavā, kurī bija klostara Reichenau (pa laikam saukta die Aue) vazallē, kas ar tam saskan, ka viņš pats saucās „Dienstmann zu Aue“ jeb

"Hartmann der Auer". Tas bija no dzimuma švābs. Salīdzinot ar Volframu, kas gan pa franciski prata, bet nemācēja ne lasīt ne rakstīt, līdzams sev franču dzeju, kurās veclu tas apstrādāja, piekšā lasīt, Hartmanis bija tapat kā Gottfrids baudījis mācītu isglīlību. Tamdēļ tas vareja no sevis sacīt: ein ritter sō gelōret was, dar er an den buochen las (grāmatās lasīja), swaz er daran geschriben vant (ko tur atrada rakstītu), der was Hartman ge- nant, Dienstman was er ze Ouwe. Viņš devās pēc sava gobu (lēnu) kunga naves, ko laudzkart apraudāja, laikam 1195. g., us svēto zemi un, kā rādās, mīris starp 1210 un 1220. Viņš bija, kā jau teikts, tik mācīts, ka lasīja grāmatās, ko tamis rakstītu atrada, prata franciski un latiniski. Viņš sa- cējis vairak teicamus dažāda veida darbus.

1. Ēreks' jeb, Ēreks un Ēnīte, no Hartmana jau agrī, ta jaunībā, XII. gadsimtenā astondesmito gadu beigās sacerets; Šai ne-pilnīgi usglaba- tā poemiā, kuŗa pēc valodas, varsmū mēra un garo aprakstu dēļ ir dzejnes, ka visvājākais ražojums, grīb tas cildinat seeveču usticību un nodošā, nos. Satnos: Ēreks, kēniņa Laka dēls un kēniņa Artus brūnceks, ap- pree skaisto Ēnīti, nolaiž nu visus brūnceku mēģinumus, tik viņai un mūlestībai veen dzīvodams. Kad Ēnīte dabon zīnat, ka tamdēļ no viņas pašā runā ar nicinumu, noskumst ta gauži. Ēreks to manīdams, spēcē viņu teikt savu skumiju cemeslu. Tā to dabujis zīnat, tas nolēmij, pasau- lei rādīt, ka tas vēl tas pats sirdīgais brūnceks, kas agrak bijis, bet pēc tam arī savu sevu par tam, ka ta par viņa vīrestību šaubījusēs, sodit. Viņš tai pavēl, viņu parādit pēc ^{ta} vīna dekām, bet aisleedz tai, to jeb, kad ustronat. Jau drīz pēc tam ta pārkapj aisleegumu, lai viņu brīdi- natu no draudošām briesmām, par kam tas viņu soda, bet tas ^{gadījumā} nebūt neatura, savus brīdeanas atkārtot, eik grūts sods tai ar' ierēiz ja- ceas. Grūtā cīnā ar divi milgeem, kuŗus tas pārvar, norisit tas no pāraka asins gaudejuma nokusis bes samanas zemē; Ēnīte grīb ar viņa zobenu no- durtas, kāds garam jājejs grafs isranj tai to un ved viņu ar pagalam tu- reto Ēreku us savu pili. Grafs grīb Ēnīti preepeest, palinkt par viņa see, va un dauza to tapēc, ka ta pretojas. Ēreks caur viņas kleedzsonu usmo- stās no ģibona; tas peelee liķa autā klēt un nosit grafu. Pē' būcū

sāgīšanas un dažām dēšan tas atgriežas pēc Artus galma un pēc sava
tēva nāves savā valstī, ko tas, no Enites mīlestības aplaimots, valda līdz
savai nāvei.¹⁾

Hartmanis ar sekmi covejis Artus^{leiku} vācu literatūrā, pēc kam viņam tra-
vēra (trouvère) Chrétien de Troyes franču romāni dēreja par paraugu. Ar
pēc Artus leiku virknes pēderīģee darbi ir „Ereks” un šī dzejneena galve,
nais ražojums „Iveins”. Poemā „Ereks” jeb „Ereks un Enite” ir vēl britu
dēku kaites teeš cespāids manams un pazīstamais keltu stāstu stīvums,
sastīngums nav pilnīgi pārvarets. Tā poem. bes jebkāda coverojama
emesla pārvērsās jaunā vīra matstā mīlestība nežēlīgā ceetsirdībā pret
Enite, kurai līdz ar aisleģumu ar viņu runat pavēl, viņu dēku gaitās
pavadit. Tad seko vesela rinda visgrūtāko poemekļojumu ne preekš Ere-
ka, kas tos būtu pilnam pelnījis, bet preekš nevainīgās Enites. Pil-
nīgi svešs gars dvēš atgrūzdamis mums pretim is šīs poemās veelas
un Hartmana panēmums spēj šoreiz tikai maz labot. Šīs poemās
pamatvilcēmōs cerangams brunneeka gods un seerastes usticība.

2. Iveins, brunneeks ar lauvu (Chevalier au Lion no Chrétien de
Troyes). Šis šai poemā, ko Hartmanis kādus desmit gadus vēlāk, māja,
kais pirms 1204. gada sacereja, tas attīstīja savu apbrīnojamo stāsti,
tāja talantu līdz pilnam spoģumam. Tās saturs: Iveins nosit meģi
kēniņu, kādas ^{burvja akas} burvjaakas kungu ar Lunetes, kēniņenes Laudines, jim,
pravas palīdzību. Lunete pēorunā savu kundģi, (so brunneeku sapre-
cetes. Drīģ pēc tam eet Iveins pēc Artus galma; bet pazaudē, pret savu
solījumu ilgāk kā gadu prom palūdams, savas kundģes mīlestību. Tur
tam tas klūst āsprātīģs, tas top drīģ atkal vesals. Nu dodās tas meģ-
ģem; lauda viņu no tā brīģa vairs neatstāj. Kad viņš nonācis pēc
burvja akas, pārņem viņu pēemina pēc pazaudētās laimes ar kādām
sāpēm, ka tas nokrit no zirģa, eevainojās pēc sava zobena un sāk
dīkti vaimanāt. Kāda jaunava, kuģa tuvā kapliģā sed sagūģtīta,
vīnu meerina un stāsta, ka tā kā nodeveģa apsūdģeta lamdēģ, ka tā

1) Isdots no H. Haupta, Lpz. 1839. 2. isdev. 1871, tulkoģts no L. O. Fiskes, Halle 1857.
Fadora Becha isd. 1867.

savai kundzei ceteinuse precetes ar vaidu brunneku, kas to velak laim,
 prātigi pametis; tai jatopot nākamā deenā sadedzinatai tamdēl, ka
 nevens ar apsūdzetaju un ta divi brālēm ne-udrīkstotēs isturet cīnu.
 Ja bija Lunete. Iweins pārvar tos trīs pretnekus un aiseet, nedodamēs pa-
 rītes. Pēc vairak citām dēkam atgriežas kas ar lauvu pēc akas un egiest
 ar Lunetes palīdzību savas pātes sirdi un mīlestību atkal.¹⁾

Te nu atrodam visnosvērtako ^{vis} smalkako ^{vis} veiklako tēlojumu, brīvu, veeg,
 lu un dabīgu preekšcalumu, kas peeglaužās ar tādu pat noteiktību-akura-
 tēsi, kā smalkumu un ceenību veelai - nopeetnai runai, draudeem, kā veeg,
 leam jokeem un deeniškas sarunas steidzīgam steigumam. Šīs stāstaipa,
 šības valdzina mūs kadā mērā, ka mēs, ja arī veela mums eedves ma-
 gan lēdzdalības, pat pamet veenaldzīgus, tikai tēlojuma dēl ar vairojo,
 šos introsi sekojam dzejneeka vardeem un šķīramēs no ta pilnīgi ap-
 maerinati. Caurujošu loclu ideju šai poemā zinams, ne-atrodam; jo labi do,
 mato, labsirdīgo domu, kušu dzejneeks liciis savas poemās tiklab sakumā,
 kā beigās: Iwer an rehte gūete wendet sīn gemūete dem volgot sadde unde
ēte - nevaram tan ar Gottfrida domām jeb pat ar Volframa eēlam idejām
pa veonu nārti mest; tās ir labi domatāja, koreetna vīra domas, kušs
no sava laika isglitības poesavinajees taisnību, mērenību, maigumu,
laipnību un šķīstību, norūdību, un oanga šos sabredības tikumus arī
savam varonim peeskiirt, isēelt un cildinat; Hartmana Iweins ir viņa
laika smalkrās saveesīgās pasaules typs, loelajai publikai pilnīgi pēc
prāta, publikai, kuša preesē Volframa Parcivala nebija deeggan stipra,
preesē Gottfrida Tristana nebija deeggan mīksta. Bet cik laudz šīs poe,
mas fabula caur dailo tēlojumu eemantojuse, par tam varam togad veeg,
salēdzīnot pārleccinatees: dēdy Guest kops dāžem gadem isdevuse tik
lab preesē Parcivala, kā arī preesē Iweina valligoesū originalu zem no
saukuma „Dame von der Quelle” lēdz ar Chevalier au Lion franču apstrada,
jumu no Chretien de Troyes. Pirmais originals pēc valligoesū Lady's angļu
tulkojuma parcelts no San Karte vāciski. Arī breka originals ir tai pašā
Lady Guest' grāmātā un tulkojumā isdots zem originalvārda Gervaint,
Erbina dēls. - Pēc savas formas. Iweins' kurets par veenu no viskorrektākām

¹⁾ Isdots no v. H. J. Michaeler, Vīnā 1786. II., no Beneses un Lachmana, Berlinē
 1827. un 1843. Trešais isdevums 1868 ar peeskiirtojumem no F. Beda.

starp vidus-augš-vācu poēmām. X

3. Gregorius ir episkā garumā isstepta lēģende, kas sacereta pēc kāda nepazīstama autora poēmas ir III. gadsimtenā. Tajā issacīta tā doma, ka sīrsnīga nožēlošana un atgriešanās pat visleelako grednei, ku islīdzina atkal ar Dievu. Saturs: Gregorius, brāļa un māsas asins, grēka mīlestības anglis, mīlestības, kurai seko abu vānta nožēlošana un viņa tēva nāve, top drīz pēc pēdzimšanas islīcīts. Divi zveineci, ki, kas to atrod, nodod to tuveja klostera abatam, kurš to norvīsta un leek usaudzināt. Kad tas usaudzīs un dabon zināt, ka ^{tas} esot atrasts bērns, eet tas pasaulē, usmeklet savu dzimteni. Nezinot, viņš taisni monān tur, pārvar savas mātes dumpigos vazallus, kura to ais patēd cības apprec. Vēlāk isnāk nelāgais sakars; Gregorius, „labais grececeis” atstāj savu valsti un atvelkās atpakaļ no dzīves ^{vidū jūrā,} kadu mežainīgu klīnti ^{pos-} kūrās lēģēds ar kēdi peeslēģtees, zveineceis, kas viņu peekādē, atstāj viņu ar sāusmīgo apgalvojumu, ka tas drīžak nēdrīkst us Deeva palīgu ceret, eekam kēdes atsleģa, ko viņš semet jūrā, atkal nē, rodas. Gregorius palceek, divaini usturets, septīnpādsmit gadus us klīnts; te romceči dabon deevīšņu norādījumu, viņu vēlet par pāvestu. Kad romas sūtītee nāk, atrod zveineceis to atsleģu zīvs vēde, rā. Gregorius dodas us Romu, kur isdara daudz brīnumu. Viņa māte dzīrdedama no jaunā pavesta svētuma, steidzās us Romu, lai no viņa islūģtos savu grēku peedošānu. Gregorius lai tos peedod, pēc kam abi pazīstās un pašaudamees us Deeva žēlastību rod apmee, vīnumu. V

Šis „Gregorius us klīnts”, vācu Oidipus, kas savu grēku, savu noģēgumu nožēlo un iscees, ir savā visumā sveto lēģenda un tīskal no svara un noģīmīga, ka ar to ir šī dzejas šķīra eevesta galma dzejas aprīndā.

4. Nabaga Indrīkis ir poetisks stāsts, preekš kura Hartmanis aismēnees veelu no kādas viņa apkārtnē pazīstamas teikas. Saturs: Kāds bagats brūnneceis, Indrīkis no Aues, saslimst ar spītalību; viņš dodās dzcedīnātees us Salerno, kur kāds ārsts viņam saka, ka tas

V) Tod. no Greith'a oeris Spicilegium Vaticanum. Frauenfeld 1838. Ladmann. Berlin 1838. Fr. Lippold, lib. d. Culla d. Gregorius, Spe. - 1869, ka ta nav vėl atrasta.

var tapt dzēdināts tik caur šķīstas jaunavas asinīm, kura labprātīgi par
 viņu ziedo savu dzīvību. Issamīšis tas atgriezās dzimtenē, isdala savas
 muižas, paturēdams tik mažu blānu muižīnu, kur grib veentulibā dzī,
 vōdams nobeigt savas slimās dēnas. Viņa meija divpadsmit gadus ve,
 cā meitina, kas viņu rūpīgi kopj, dabon pēc trim gadeem zināt ārsta
 domas un noņemās par šo brunneeku nodot savu dzīvību. Tas celo ar
 viņu us Salerno, ārsts jau pacēlis nazi pret meitenes dzīvību, kad brun,
 neeks, nevarēdams jaunavas nogalināšanu panest, ne atļauj to isdarīt
 un griežās ar par tam noskumušo jaunavu atpakaļ us Trābiju. Bet tam,
 labad, ka šis brunneeks nu gemojās preekš Dēva, pret kuru līdz šim
 bij isturejees augstprātīgi, tapa tas vesels un apnēma labsirdīgo meiteni
 par savu seeru, to tā par tās mīlestības pilno usticību apalgodams.¹⁾

Šai jaunā, dzejiskā stāstā, kas augsti turams sajūtas dzīlumā un dvē,
 slaiķās omulības labad, eerangam seevišķa usticības un nodošanās cil,
 dinumu un celo pamācību, ar deo palāvīgu pagēmību nest savu nenovēr,
 Šamo likteni. Trābijas brunneeks, Aues Indriķis, bija tālu-turu isslavets
 ta varas un bagatības, kā arī brunneecigo tikumu dēļ. Savu laicīgu laimi
 un labklājību pilnām malkām baudīdams, tas nedornāja ne pēe Dēva, ne
 pēe laicīgas isnīcības. Te viņam usbrīis grūta slimība, spitalība un tas nu
 us reiz no laimes augstumeem nogāsts visdzīlavā postā. Savas slimības dēļ tas
 ne visceem atstāts, un visi ārsti, pēe kuceem tas turumā un tālumā gree,
 zees pēe palīga, atraduši to par nedzēdejamā. Tik veens dakteris Salernā
 isteicees, ka tas varot veenīgi tapt paglabts, ja kāda šķīsta jaunava lab,
 prātīgi savas sirds asinis preekš viņa islej. Pēc tāda paskaidroojuma tas
 isamist pavisam par savu veselību, neka laba vairs neecerēdams. Tā ka
 tas pret brunneecīnu, savu namaturetāju, līdz šim bija labs kungs bijis,
 tad viņš ais pateicības pret kopj šo nu ar visleelāko mīlestību un
 usticību. Ševīķi šī vīra meita, kura nekad no skīnā sānceem ne atstā,
 ja, pēerādīdama vismaigāko līdzecetību un līdzdalību. Pēc tam, kad
 nabaga Indriķis' tā trīs grūtus cešānu gadus bija veentulibā palaidis,
 dabon tā meitene zināt par veenīgo gāli, ar kuru slimais varot tapt
 vesels, un tulīn ar esitās tās sirdi, ka ta esot viņa, kurai kungs jāglābj.
 Vēlī rauga viņu tēvs un mātē, kā arī pats slimais, kas sākumā viņas pēe,

1) Brāļu Grimm isdevums 1815, Lachmann 1835, V. Müller 1849 u. c. Atdzejojums
 ir no Šamiso.

dāvājumu turā par bērnišķīgu eedomu, no tās nodoma nogreest. Viņa dodās ar savu slimu kungu uz Salerno un nebistās nobūt nē no moku pilnās nāves, kas tai pēc āosta paskaidrojuma ^{bus} jāisecē. Tā grib tas viņai likt klāt nazi, te sajūt Indriķis nepārvaramu apžēlošanos, tā ka tas nevēlās vairs kā agrāk izdzēdesānu, bet zemodamees grib labā savu slimību kā Dzeva uslicētu joprojām ^{ies} nest, nekā pienemt nevainīgās labsirdības zēdu. Abi atgriezās atpakaļ savā dzimtenē. Tā Dzevs atalgoja meitenes uzticamo nodošanos un labprātību zēdu, kas, kā ar Indriķa pagomību; viņš dod atkal veselību brunzānkam kurš uzticīgo meiteni ^{ap}ņem par savu līgaviņu. *Per i stultū vel atpuzisimū.*

Hartmanis no Aues sacerejis arī Dzešmas, kā dažas domu ba, gatas grāmatīnes, kurās jau nomanāms visaugstākais formas glī, tums; viņš arī tajās atturejies no vēlako mīlas dzešminseku mē, letās jūtēlibas. Jo teicamas ir viņa krousta Dzešmas. Tā pirmā kā, kā Hartmanis ir episkos Dzejnieks. Kā tāds tas stāv vidū starp Volf, ramu un Gottfridu un tā ka viņa galvenais tikums ir diu māge, mērenība, rauga viņš tās preteškības, kas starp šiem abiem samceeri, nat un islīdzinat. Veegls, veikls telojums, apbrīnojāms stastitaja talants, kā arī mākslenceciska apcešānās ar veelu ir viņa teicamās puses.

Kritisks apskats.

Kritiskam apskatam šē mums maz tik kas paleek pāri, tā ka H. katra leelā darba atreferejuma beigās esmu pēc isdevības taisijis arī kri, tiskas pēzīmes. Hartmanis no Aues sacerejis trīs leelus episkos Dzejo, jūnos, vānu poetisku stāstu un dažas domu bagatas Dzešmas. Attee, cotees us Hartmana isredzetei teiku veelas apstradojumeem Strasburgas Gottfrids ar usslavu par viņu atsaucās savā Tristanā: Hartman der Duwa, re, ah! (ei) wie der diu maere beide ūgen unde innen mit worten und mit sinnen durchverwet und durchzieret (Aues Hartmanis, ai kā tas prot, beskrasas, sauso teikas (diu maere) ^{veelu} kaur Dzejisku isteiksmi ar vārdsam un dzilu uskerumu, ispratni (mit sinnen) dzivu darit). Hartmanis ir pēc Indriķa Veldewina pirmais, kurš franču jau iskopto episko Dzeju Vācijā ar laimīgu sekmi darinajis pakal. Viņa valoda ir tēra un

skaista, atskanās isvēlotas ar loeli rūpību, bet sevišķi caur veelas ^{117.}
anākslīgu isveidošanu tas atšķiras no visiem citiem galma epikēm,
tā ka tas neappraksta savu varoņu visu dzīvi (tik „Gregorius” te ir
isnēmums), bet aprobežojās ar visvarīgāko atgadījumu un notikumu
sakarīgu rindu, kuŗi savā sakarā ne vien varoņa un blakus personu
raksturu rāda skaidrā gaismā, bet arī ļauj izcelties augstākai idejai,
kuŗa vadījuse dzejnieku tā tēlojumā. Kā jau agrāk peminēts, maksli,
neciska mērenība valda viņa kā galvenais raksturs viņa dzejojumos,
kuŗos viņš ar dziļu rūni apraksta cilvēka sirds patēsas, īstas jūtas
un īstu kaislibu. Visos dzīvo-valda cels, visai sentimentālai jūsmi,
bai pretīgs prāts; kamdēļ ne smilksotais un rotalojots mīlas deenasts
ar savām affektotām, leekām jūtām, bet cīņu un darbu-precis istaisa
tēlojuma, apraksta vidukli un kārais meesīgums atstumts dibenā,
kā jau Hartmanis vispār viscaur ir tīklīgs rakstnieks.¹⁾

Citi galma epa dzejnieki.

Ļem lochlajiem peemēriem peeslojās un darīnaja pakal citi episki
dzejnieki. Visvairāk isvēlejas Hartmani un Gottfridu par paraugem,
no kurām pirmā (t. i. Hartmana) vēglais, veiklais tēlojums un otrā (t. i.
Gottfrida) jautrais dzīves uskats, saveenodamies ar formas skaistumu
un apstrādājuma skaidrību, viņam laikam vairak patika, nekā Volf.
randa svīnīgā nopēetnība.

Tec citi Artus-taikas virknes apstrādājumi, dzejojumi, ir caur tam Hart-
mana darbiem radniecīgi, ka viņi nedod nekādas jaunas domas, bet tik
tēlo pasnēgto, aismēnto voolu, ir gan visi pakaldarīnūmi Hartmanim,
kāpakāpenīgi vājaki un trūcīgaki.

1. Virnt von Gravenberg (Grafenberg, Gravenberch), is bruņueecīgas ģontes
Frankenā dzimis XII. g. simtkāņa pedejā ceturksnī, kalpoja kā pāģis Her-
nas grafam Bertoldam IV, nēma laikam 1228. g. krustu un esot kritis kā,
rā pret neticīgoam. Tās jaunais dzejnieks sacerejis tik veenu poemu
Wigalois („Wigalois”) un proti pie ^{kāda} kara-kalpa stāstījuma. Tās saturs:

1) K. Barthel, Leben u. Dichten Hartmans von Aue. Berl. 1854. Lemcke, Hartmann v. A.
Stättin 1863.

2) „Wigalois der Ritter mit dem Rade getihet von Wirt von Gravenberch” isd. no Ben,
ekē, 1819. Ar prezīmenem un vārdoniem.

Vigalois usmeklī savu tēvu Gaveinu, ko nekad ^{nebija} ~~nas~~ redzējis, un nonāc
 pēc Artus galma, kur tas top usticēts Gaveina pasparnei un eccelts par
 brunneeku. Tad tas steidzās uz kēniņvalsti Karentinu, apmaktai
 kēniņcēnei Larijai palīgā, ^{nokauj} nosit kādu pūki, atpesti Larijas tēvu,
 kurš kā gars deg leesmās, parvar viņu cenaidneeku Toas — še ir
 jo jauka veeta šī sevas rauda par nosisto vīru —, apprec Lariju,
 aicina savu tēvu pēc sevis, kuša vārdu tas dabuja zinat no ta ga,
 ra, un saņem no viņa labas macibas. (Tsd. no Fr. Pfeiffera 1847).

Virnts von Gravenbergs nēmis Hartmani par paraugu, bet nav
 pratis, tā cerobēzotēcs, kā šis, tamdēļ viņš savu poemu pārplūdi,
 dijis ar stāstiem par dēkam un ar pārak garēm aprakstiem, elpi,
 nis arī plašas apceres, kurās tas citādi isrādās jo bagāts ar mai,
 gā un siltām jūtām, kā asidzan ar krietnu cilvēku un pasaules pa-
 zīnu, pēdīgi apleccinādams skaistu tūlīgu prātu. Šis ražojums
 „Vigalois jeb brunneeks ar ratu (riteni)” sacerets ap 1212. g. Tas ir
 gan visvairak Hartmanim, bet dažās veetās arī Gottfridam pakal,
 darinats jeb isteni no ta nokopets; arī citādi tēlojums nesaskan
 pats ar sevi un nesaskan ar pārņemto veelu; trūkst svešajai ve,
 veclai veemēriģa, peeklāvīģa, peoguloša usvalka, trūkst vācu
 stāstītāja tēpa (Vilm. 191. l. p.).

2. Ulrichs von Eschenhovens (Eschenhoven, Eschenhoven), is Turģavas,
 Hartmana laika beedrs, sacerējis „Lancelotū” jeb „Ezera Lancelotū”
 (Lancelot vom See) pēc kādas franču poemas, kurās autors nav zi,
 nams. Saturs: Lancelots bija kēniņa Panta dēls. Panta pagaude,
 ja valsti un dzīvību, kad ta dēls bija tik divi gadus vecs. Kāda
 jūras mīla (Merminne) peenēma zēnu un lika to rūpīgi usaudzi,
 nat. Savā 15. gadā tas isģāja meklet dēkas, apkāva daudz brunneeku,
 nēma, veda sev līdz viņu meitas un kuzīnes, līdz atrada stāal
 citas, kurās tam labaki patika; pēdīgi apprecēja skaisto Tblis,
 Ivereta meitu, ko viņš kapat bija nokavis, bučoģa kādu pūki, kurš
 tad pārvērtās skaistā seeveetē u. t. l. Viņš un Tblis mira veenā daonā
 un tai pašā daonā.”

1) Tsdovums no Flahna 1845 un F. Bächtolda, Der Lancelot des Ulrich v. Es-
 chenhoven, Frauenfeld 1878.

Dāvads, dispozīcija ir bez jebkādas mākslas, stāstījums neveikli vel,
 kas hronoloģiskā kārtībā no varoņa dzimšanas līdz nāvei; daudz, bet
 cita citai foli līdzīgu dēku top bez esotīgā un āriņa sakara najēdzīgi
sarindotas un dzejneekam patik garī, nepārredzami un tomēr grūti prec,
 šā statami apraksti. Pretīgi aizķer jebkādas cēliskas jūtas trūkums. Tis
Ezera Lancelotā dēkas, kurās Ulvinsis von Caekhovens apstrādājis pus,
 līdz ap to pašu laiku, kad Virats savu 'Vigalois', bet viņa ražo,
 jums ir dandy vājaks, mehā št. Lancelota dēkās ne vien nesakarība,
 bet ari britu teikas netīrība - nelādžība parādas ne-apslēpta gaismā.
 Isdewejs H. A. Flahns rauga dzejneeku pārstāt pret Gervinusu šai ziņā
issacījis, bet po vislabākās gribas pāleek ne-espējams, šim
Ulvika pat visai Kailam keltu teikas tēlojumam sedvest to, kas tam nebūt
nav, dvēseli un apziņu; šis „wipsselige Lancelot“ (v. 5529), pēc tam kad
tas tik ko skaisto Iblis emantojis, abi briuten muste, ir bēdīga, pat
reebīga figūra. Tinams, Iblis nodošamās Lancelotam, kā tai no kavis
tēvu, nebija tik stipri motivejama, kā Laudines nodošamās Frei,
nam; bet cik sauss un nepoctekošs ir Ulvika motivejums, neskatot,
tees us visu citu, pret veonigo veiklo un dailo Hartmana peezīmi
par seevešu nepastāvību (Freiu 1863-1888)! Un kāds svars un peez,
īkisams tām retām sentencēm, kas peez Ulvika gan atrodas, pret
pilnīgi neapstrādātās veelas visu masu, no ka poema pastāv?

3. Heinrich von dem Türlin, is Karintijas (Kärnten), sacereja ap
 1220 vaj 1230 „Krone“ (Die Krone jeb „der Aventure Krone, dēku kronis),
poemu, kurā tas sakopojis visas Artus apalā galota brunneeku dēkas.
Viņam patik aprakstīt tādas dēkas, kurās divaino, bānišķīgo vēl
pārspēj, pāstrumpē; tas mīlas sakaru stāstījums viņš nav vis gestraks
par citeem galma dzejneekēm; viņa apraksts ir sauss un garlaicīgs, tin
šur un tur drusku dzīvaks. 1)

Pēc visvājākēm peeder Vigamurs, jeb brunneeks ar ērgli un Gabri,
els von Muntavel, jeb brunneeks ar āzi, abi sacereti III. g. simtēnā vi
dū vaj otrā pusē.

1) Isd. no v. g. H. F. Scholl, Stuttg. 1852.

"Vigamurs", brunneeks ar ērgli" no nozīma autora. Tā ir poema, kas savu veelu dabūjuse no brētoum teiktu virknes, ta laikam sacerota ap III. rēdu. - Sakurs: Vigamurs kop kā bērus kādai jūras sievietei nolaupts no kāda jūras brīnuma jeb ēma, kas viņu brunneecīgi usaudzina. Kad tas ir usaudzis, tad tas isēet us dēkam, atpesti kādu ērgli no kādas dze ses (Geier), pēc kam tas ērglis viņam pastāvīgi laižās pakal, ^{Vigamurs} un atrod pēdīgi savu tēvu, kurš viņam dod puslīdz tādes pat mācības, kā Ga, veins. Vigalovis am. Viņš apprec skaisto Dulcifloru, pēc kam sākās u pamatotu dēku jauna rinda.

Šī poema pastāv neejēdzīgā sakrāvumā no daždažādā, "nogurdina", mā garumā aprakstītām dēkam, no kurām daudzas pakal darinotas Iveinam, Parcivalam un citām poemām. ¹

Atkats.

Tā tad, ja gribam vēl reiz šo no mums še apspreesto poezmu chronologisko sakaru pārlūkot, redzam esākumā vallizešu oriģi, nalu usticamū, lai gan brūcīgu veenkāršu pakal darinumu, kurā neparādās vel nekāda sevērojama mānsla: Eilharta von Obergā ² Tristanā; tad seko daiļā, bet vēl ne būt ne līdz kādām pašā olo, mām nepacaldamās, Flartmana dzeja, Erettā un Iveinā; us šī pamata isēclās ideju bagātee un oriģinalus ar īpatnīgu garu pār, veidojusēe Volframa un Goltfrida dzejojumi. Ar šēm ir kulmina, cijas punkts, visaugstākais stāvoklis sasneegts, nu sekošē dzejnē, ki nevar vairak sasneegt, kā jau ir sasneegts, un viņu talants leedy teem paeeltees līdz Volframam, vaj Goltfridam; tā tad viņi vaj nu griezās atpakaļ, pee oriģinalu tee šēm apraksteem, teļojn, meem, kā Ulricis von Lacinhovens tvvinās atkal Eilharta tēloju, mam, vaj tuvas pee leegak pakal darinamā Flartmana no Aues, kā Gravenbergas Virnts, Tūrlinas Indricis un "Vigamura" un Gab, rielā' saceretaji - par pēdejas poezmas autoru kop minets kāds

¹ Isd. no F. G. Büsching in Hagens Gedd. d. Mittelalters. I. sēj. N. 4.

² Tas dzimis Hildesheimes apūartnē, dzivojis starp 1189 un 1207. No viņa darba us, glabājusēs tik daži gabali.

meistars Kunharts von Stoffel - un tā tad gara tucšā, jeb bes gara pamal,
daršana, pēcgalā rīnēšana (dzejas šī) gara cesakums un beigās, ^{izgāzāra} ~~krūtis~~ pēc
savas dabas vareja izlot un plaunt ziedos tik caur lecliskiem, tālu pār
veclu stāvošiem gareem, caur celām dzejnieku individualitatem, ne
caur pašas spēku un labumu.

Leņošo gadsimtenu isglītotā pasaulē tomēr šī Artus dzeja ilgi ustu,
rejusēs pirmā vēstā un neparastā ceemibā, ^{īa} pat, kā tas mēdz notist, daudz.
Kārt it tas vistūcīgākais, maņākais, visvidusejākais taisni tas bijis, ko
vismīlāk lasija un pae kā visilgāk ^{peckēras} tūrejas; leccibu par lealo ceemibu
pret šeem apalā galda kungeem dod tas it savadais apstākli, ka vēl
XVI. g. simteni deenvidvācu brunneku cilšu bērni dabuja kristibā
vārdus Parcival, Nigamur, Nigalois, kā proekš vēl ne ilga laika pēe
vācešēem čumeja no krustamvārdeem, kas bij nēmti no romaneem
un operām, un kā pat „Arturi” - no Artus - līdz šobaldeen vēl sasto,
pami, par leccibu proekš lādu, lai arī sveču, tak isdevīgā laikā pēe
vāceem cevestu teiku, it neismēcinamas dzīvības.

4. Antiku teiku virkne.

Šī teiku virkne pastāv no antiku teiku un dzejas pārstrādāju,
neem; šē cenit teika par Trojas karu, kuŗa daudzkārt apstrādāta,
sākot no VIII. g. simtena sākuma līdz tā beigām; teika par Eneasu
(Aeneas), pēc Virģila, apstrādāta no vidus-angļ. vācu dzejas tēva, Indri,
kā no Veldekinas, ar kuŗu jau esam iepazīnušoes; pēdigi tā teika
par Aleksandru Lealo, kuŗa tapat kā tā par Trojas karu, pēdzīvo,
juse daudzkārtējus apstrādājumus.

Visām šīm poemām, kuŗas garā vīndā no VII. g. simtena septim,
desmitajēem gadeem līdz XIII. g. s. beigām, ja pat par šī laikmeta robe-
žām sneedzās pāsi, - it, tiklab savā starpā, kā aridzan ar tām jau aplū-
kotām poemām is grala - un Artus-teiku virknes, tas kopejais, ka vi-
nas mums nēvad proekšā, neapraksta nēco pasauli, Trojas cinas, Eneas'
gaitas, Makedonijas pasaules-usvaretoja ^{karā} gājeenus ne-apraksta tā, kā vēcās,

grieķu jeb romiešu teikas un dzeja, kā Homērs un Vergīls tās mums tēlo, jeb
 kā vēsture tās mums sniedz, bet ka tās - kā to jau pē Veldekina redzējam
 ir viscaur it tēri vācu usvalkā kēptas; Hektors nav nebūt trojanu va-
ronis, Achils nav grieķu, Turnus nav^{itāli}, viņi darbojās un runā kā bruņ,
 nēru laika vācu varoni, un tāpat Aleksandrs nav nebūt nē vēstures
 Aleksandrs - kā vēsture to rāda, nē, tas šē poemās ir kā kāds vācu kē,
 nēš ar vācu kara spēkiem. Bes tam nēteek Trojas teikas, isņemot Ēne-
as' stāstu, kas tak arī pirms caur romānu kanālu bija tecejis, mums sneg,
 tas pēc viņu dzejiska avota, (nebūt nē) pēc Homēra (kurš lēdz IV. g. simtā,
 nīm rēctumōs bija pilnīgi nepazīstams), bet pēc daudz vēlākēem, tum,
 šēem avotēem (pēc Dares' un Dyktys'), Aleksandrs top aprakstīts pēc pa da-
 lai us austrumu, perzēšu un jūdu, pa daļai us kristigēem pamatēem
 balstītām teikām, nē pēc vēstures, kurā rodas tikai daži nesakarīgi
 pāveidēni. Nu tad saprotams, ka šīs dzejas šinē formā pēc pirmā acu
 usmetēna us mums dara parsteidzošu un divainu ēspaidu us mums,
 kas mēs caur jaunako dzeju esam ēvadusi, usskatit tēlojuma objek-
 tivitāti par viņas pirmo pēnākumu un teicamību, un jau pē. p.
 vairojam Filiera Vallensteinu dažā zinā nē bes taisnības un taisības
tamdēl, ka mums te nētop vis vāditi XVII. g. simtā, usskati un 30 ga-
du kara usskati un visnotal nē pasauls-usskats un kultūra, bet
XVIII. g. simtā, tipi. - Pateesi mums būtu šinē poemās, par kurām
 mums tagād jārunā, gandrūz visur Aleksandra, Torus^{Darius}, Ēneas', Turnus,
Lavinijas etc. vēstā tik jāleek parasti vācu vārdi, lai dabūtām vācu
brunneku poemu - citādi viņas nē caur ko nē izēķiras savā dabā,
savā būtņē no Sveina un Vigalois', no ģavaina un Ēreka. Bet tad
nu būtu arī jāprasa, ka viņu tēlojums arī būtu tik tēri vācisks, tik
vingrs un teicams kā vācu tautas dzeja, jeb tik gludens, daifō son
glāimīgs, pēvīlcijs, kā vācu galma^{dzeja} savōs vislabākōs ražojumōs. Ja,
žās no šīm antīku teiku un poemu transfiguracijām ir tas pateesi

tā, bet citām ir travestiju raksturs un drokst būt tik isi premināmas.

1. Pfaffe Lamprecht's, garīdznieks ir XII. g. simtā, pēdējās trešdaļas, laikam no Lejas Reina, kas sacerejis pēc franču avotaem poemu par Aleksandra Lolo.¹⁾ Holtzmanis (Germania 2, 1 ff.) turā viņu par mūku Lambertu no Harsfeldes († 1077) un pierāda, ka tas sacerejis ar Anno dziesmu. Var, but tā tad, ka tas vārds pfaffe Lamprecht, kas poēmas sākumā minēts, nebūt nav vācu, bet franču apstrādātāja vārds - clerc Lambert, no ku, ra ir pazīstams Aleksandra dzīvesgājums ir XII. g. simtā. Šai gadīju, mā tad labi nezinām ka vācu dzejneka vardu, bet gan, ka tas kāpat kā clerc Lambert's garīdznieks bijis, to leccina poēmas saturs un se, viski beigās.

a) Aleksandra poēmas saturs: Pēc eevada par Aleksandra dzimti, dzimta, mu, jaunību, usaudzināšanu un darbeem līdz uskāpumam us tronī starta, Dzejneeks par ta kara gājeenu us Perziju, ko tas plāsi un dzīvi apraksta, sneedz leeliskus kauju skatus. Pēc Perzijas eekarojuma eet Aleksandrs pret Porus, pārvar to, eet tad us Skytiju un nonāk līdz pasaules ga, lam, no kureenes tas raksta vēstules savai mātei un savam skolota, jam Aristotalim, aprakstidams savas dekas kopš Porus usvaras. Lau, ki apraksti seko par peerēdzeteem brīnumeem, starp citu par meite, nem, kuņas parabari meža ēnā isceļas no puķu pulkstenišcem un rudeni līdz ar puķam mirst. Nu grib Aleksandrs no eugālu koņeem isppaest meslus - nodevas, sākdams isrādītees par bresmoni, "par ne, pcepildamu (mesāti) kā ella". Viņš nokļūst pee paradizes mūra, pa, ģēr eelaišanu; top noraidīts, bet dabon brīnišķīgu akmeni, kuš lai viņam dod atgūt, kā ar viņu stāv. Viņš atgriežas Graecijā, kāds vecs jūds isskaidro viņam akmeņa nozīmi; kas esot viņa augstprātības spoguļs un atgādinot kam ta nāvi. Aleksandrs top apdomīgs - paže, mīgs un valda lēnprātīgi līdz sava mūža beigām.

Bes šaubām tas vislabākais no apstrādājumaem par Aleksandra

1) Sal. F. Zacher, Pseudocallisthenes. Forschungen z. Kritik u. Gesch. d. ält. Aufs. Zeichnung des Alexandersage. Halle 1867.

simtenā septiņdesmito gadu radees un tepat, kā Rolanda Džeoma,
 no jauna apļēcina, ka ne visas šai sagatavotānas laikā reiskandinatās
 Džejas skanās nav tai pašā pilnumā un stiprumā, jeb pat vēl lielākā
 pilnībā kā XII. g. simtenē, tālāk skanējušas un isskanējušas XIII. g. simte,
 nā. Vairākārt XIII. g. simtenē un vēl vēlāk ir teika par Aleksandru Laelo
 tiseuso apstrādāta, kā: no Ulrika no Šēnbachas (gan Volframa no Šēnba-
 chas vārda-radneeka, bet ne ģentes - un vēl mazāk gara-radneeka; „Alex-
 sandreis” starp 1248-1284) un Rudolfa no Ems’ (še Džejneeka, Aleksandre
 is” ^{laikam} sacēta starp 1238-1241, līdz šim nav iespēsta), par vēlākām apstrādā-
 tājām nav ko runāt; jo tee visi nebūt ne-aišneedz kodolīgo, tautisko,
 spīgtu tēlojumu, kāds tas usejams pfaffa Lampredita jeb clere Lambarda
 „Aleksandra” is XIII. g. simtenā.

Kritisks apskats.

Daudzkārt bija, kā jau agrāk minēts, ka teika par Aleksandru, vare,
 no pasaules sekarotāju, kuš’ pirmāis atvēra reetumeem austrumus un
 pasaulīgā veidā sataisija Kristus macibai - kristīgai ticībai celu kā
 naveens cits, jau sen pazūstama kā austrumos kā reetumos, ir zināms,
 ka perzeem teikas bija dzirdamas kā ^{vīna} tūcinātāju pedu atbalss tai ze,
 mē, kuru vīnš samīna, un arī reetumi bij agri dalību nēmuši pee
 šim teikām ar vīna darbu un kara gaitu isdomātam stāstījumeem:
 Rucius Rufus pazūstamā Aleksandra vēsture nav tak nekā vairāk
 kā romāns. Bet tikai viduslaiki, kuri savā tautu siņā un vēl vairāk
 vēlāk, savōs krusta karōs līdzīgas parādības ^{sevi} (atvēra, nesa, kā Alek-
 sandra laiks, ^{svēta} viskopa to teiku ^{savēja} savā veidā kā brīnumu pilnu krāje-
 mu: ko krusta karotāji usgājiši, ko dzirdējuši, ko nojautuši, ar kam vi-
 nu fantāzija pildījusi: burvīgu un pasaku zemes, visdīvaināko at-
 gadījumu pilni kara gājeeni, ja pat ^{patā} klācīgā paradīze un tās atpaval-
 eeguums - tas viss tapa sevišķi no itāļiem un frančiem ^{atcecināti} pārvests us
 Aleksandru Laelo, kurā krustkarotāji zināmā zinā atrada sevi pašus
 atkal, un no Rucenes, is Flālijas un Francijas, pārvests us Vāciju. Sevišķi
 kāds darbs, kas līdz šim bijis maz pazūstams, kāds Aubry de Besançon’a

Dzejojums, gan laikam salaidis sevī bagātos teikmu avotus vienā kopā, us šo originalu atsaucās tiklab vācu, kā franču Aleksandra teikas dzejnieki vācādā veidā; us to pašu, kā romantisku (romāņu tautu) avotu, atsaucās arī III. g. simtēnā dzejnieks pfaffe-mūks Lamprechts, clere Lambert's.

Tai poemai ir vispār, kā saprotams, sava laika dzejas veids: tā ir vidus-lejos-vācu-, tak vairak kā citas, angļ-vācu krāsotā valodā rakstīta nepilnīgā ^{rimētās} rīmju pārās; stilam ir vēl maz kustības, isvedumam pee, mīt pa visleelakai daļai kaut kas stingrs, jostas, it norauts, dandzķārt pat sauss, tak tas tuvojas ar vairācem šēm vilcēcem vēcājai tautis, kājai vācu varonu dzejai, un teešām tas ir ar tēlojumēem, kas teeši te, cejuši is vācu tautas epa dabas, tā ka topam šur un tur atgādinati pat pee sen nozudusās alliterācijas. Dzejas skaņas Hildebranda dzeļ, mā jēļ Beovulfā, - pee vilcēcem, pazimem, no vācu dzejniekam romāņu originals nevar būt tapinājis, kas var būt tikai viņa pašā upeļns. Tā pašā sākumā pat Aleksandru stāstits, ka tas esot jau sa, va mūža pirmās deenās rādijis savu spēku un drosmi, und wenn ihm etwas übel wider seinen Sinn fuhr, so sah er, wie der Wolf thut, wenn er über seinem Raube steht; un kādā cīnā ar perzeēem, ficht Alexan, der mit grimmigem Mut, wie der zornige Bär thut, wenn ihn die Stunde bestehen; die er mit den Klauen mag fangen, an denen rächet er seinen Lohn. Vispār daudzās cīnas un kaujas, kučas aprakstīt ra, dās pulku isdevības, rāda vēcās tautiskās varon dzejas dabu: Alex, sandrs cērtās ar Porus atsevišķā cīnā (Einzelkampf): „da zucken die Herten ihre Lachse (zobeni), „da springen sie zusammen, da klingen die Schwerter, da hauen sie wie Waldeber gegen einander: Neid (Kampf, gier, vēl vēcāja, ne tagadejā nozīmē), „ist unter ihnen, gross ist der Stahle Schall; das Feuer blitzt aus den Schildwänden überall; und wieder und wieder springen sie zum Beile (Kampfangriff) gegen einander, und die Schwertecken (Schneide und Spitze, asmenis un smaile) fallen grimmig auf Harnisch, Helm und Kriegsgewand; - dann erst be, ginnt der Volkwig (das Handgemeinwerden der Massen, tautas cīna,

spulku cina) und da werden die grünen Wiesen rot, und die Türken
füllen sich mit dem alroten Blut, und über das Feld hinab fließt
der Blutstrom in die Tiefe"; pēc mūsu tautas dzejas: asinaina upe
tek.

Bet aridzan Aleksandra teikas otra puse - tee brīnumi, pēc ku-
reem Aleksandrs nonāk, un kurus tas rēdž un kurus tas Aristote,
līm apraksta kādā vestulē (literariskā ražojumā, kas vidus laikos
bija sastopams gandrīz it visās Eiropas valodās). - ir šai poemā ap-
strādāti jo laimīgi, kēloti viscaur veankarši un tautas veidīgi un
tāpēc ar kādu nairi, kas krūkst to pašu priekšmetu vēlākem ap-
rakstošanā, kuri isiet us plašu makslniecisku isgrozrojumu. Tā nāk
Aleksandrs ar savu karspēku kādā tumšā mežā, kurā augstee
koki ispleš savus garus jo tālu, tos cit ar citu sarežģodami tā, ka
saules gaisma nevar cauri speestees; skaidri un dzestri avoti uodž
no meža zemup lejā. Laldas putnu dzeesmas skan caur zareem,
isceldamas albalsu meža ēnā. Bet meža apakša pārklāta ar nepār-
redzamu milzumu vēl neusplaukušū puķu no divaina leeluma:
tās ir rozainas un sneegbaltas, leelam bumbām lēdzīgas, vāļ cesti
cit' citā salīpušas, sakrunkotas; te atverās viņu smaršīgās lapas, pulk-
steniši, un is ^{visām} usplaukušām brīnumputkēm isiet, sarkanās
kā rīta sārtoms un baltas kā baltā deena, isiet meitenes no divai-
na skaistuma, kā divpādsmit gadejas uslūkojamas, un vrsi šee
tūrstoši mīlīgo būtnu skandina sacīkstē ar meža putnēm saldu, tūr-
stošbalsīgu dzeesmu, un lido dzeedādami smeedamēes dailās deijās augš-
up un lejup dzestrā meža ēnā. Lārvan un balti gērbti kā puķes, no
kurām dzimusi, is viņi zaļo ēnu un klusās meža ventulības bērni; ja
tos apspīd saule kvēlošēem starēm, tad novīst tee, šee puķu bērni, tu-
lin un mīst; bet tee jau arī tix vasaras bērni, un garaka dzīve nav
viņem lēmta, kā puķēm, kurās maijs sauc dzīvībā un rudenis nāvē:
trīs vasaras mēnesi pa eet, un; die Blumen all verdatben, die schönen
Kägdlein starben, ihr Laub die Bäume liessen, die Bräunen all ihr

127.

Fliesen, die Vögelein ihr Singen - die Freuden all zergiengen?

Bet šij ar spēcīgeem un mīlīgeem apraksteem tik bagatī poemai netrukst nopelnu un leelu domu: ka viss esot iznīcīgs, un visleclakajai pa saules godībai jā-ionīkstot, to esot, saka šis dzejnieks, to jau esot ta preekot, gājejs Alberiks (^{no Bīzancijā} Aubry de Besançon) ar Talamana gudribu apdzēdājis un šī pate pārlecība (doma) arī viņam esot. Aleksandrs usvarejis pasauli, tas seguris visu Indijas bagatību un atzinis - pazinis visu pasaules mākslu - tad tas nonācis arī pēc paradizes, lai to kā kādu pasaules valsti eekarotu, bet ta nav ar varu eegūstama, sudz ar eekārōšanu (Gierīgkeit), ^{par} paradizi tik tas topot kungs, kas par savu eekārōšanu esot kungs ticis, un tā pasaules usvaretajam esot pēc paradizes vārteem bijis jāgreczās atpakaļ, tas no šī brīža nodarēes mēribai, atmetis karu un eekārōjumu, preekopis teesību un tais, nību savā valsti, un pēdīgi viņam palicis pāri „erde sieben Schuhe lang wie dem allerärmsten Mann.“ - Kas ir šis pasaules leetas? Smilksa sauj, ko parauj un dzen vējš no vestas' jeb kas cilvekam paleek pāri - „Zārgs, palags, kreklis un auts“.

Ta doma, ka Aleksandrs paradizi gribējis ar varu eekarot un, ka tam pēc paradizes vārteem bijis jāgreczās atpakaļ, tamdēļ, ka tam pazemības trūcis, ir veena no tām, kura visās vēlakās Aleksandra triekās atkārtotājis, un pat ilgi pēc tam, kad Aleksandra trieka, kā to ^{agrā} Vidus-Laiki tā, dijuši, bija tapuse sarisināta, un svaustīta, dzejnieku un pat tautas atmi, nā ustarepēsēs līdz XVII. g. simtenim, kur viss labais vecais zūd. - Lamp, recht's pēc franču avotem šo ²poemu sacērejis, makslneciski atšpīdams nesvarīgako no svarīgā, veenkāršā tēlojumā ar dzejisku dzīvīgumu, ne, būt neeekrīdams, pat pasakainus atgadījumus stāstīdams, fantastisku, mā. Raksturi ir labi zīmēti, apraksti ir lealiski un pilni patcesības, pa, saku pasaule uskarta, noma dzīvā, sirsniģā veidā.

Vilmaris saka, esot nožēlojams, ka vācu literatūrvesturneeks, kas ar tik pāpauņz svesām mērauklām un sonantām domām kēvees pēc darba, tā ka ta

1) Lamprecht's Aleksandrs isdota no Masmanna ^{edits} ka „Denkmäler“ 1828, tad ta III. g. simtenā poemās (Gedichten) 1837. - Reim. Weismann: „Alexander Gedicht des 12. Jahrh., vom Pfaffen Lamp, recht. Urtext u. Uebersetzung nebst geschichtlichen und sprachlichen Erläuterungen, sowie der vollständigen Uebersetzung des pseudo-Kallisthones u. umfassenden Auszügen aus dem lateinischen, französischen, englischen, persischen u. türkischen Alexanderliedern. Frankfurt. Zwei Bde.“

128. Bespārtiņība un visu viņa spērdumu pareizība ir apšaubāma, Gertrūde, šo poēmu pārmaiņīgi slavējis un cam savu pārmaiņību no visām pusēm izsaucis pretotumū pret savu uzrunīgo blavas dzeestmu: pātersi ne-esot lāga atlauto, pēc tik pārmaiņīgoam cildinumeem arī vēl gribet slavet. Tomer tikdandz pālesot, ka Lamprechtā Aleksandros un Rolanda dzeesma esot sagatavoje, nas laimētā vislabakee dzejas ražojumi un no vēlāceem darbem tai pa, šā lauskā nebūt nestopot vairs sasneegti.

6) Anno dzeesma (Annolied), svētā Anno, Kēlnas vīrsbiskapa († 1075. g.), cildinums, kā ^{parasti} ~~parasti~~ peceņēmts, pēc viņa kanonizācijas (1183), bet laikam daudz agrāki, varbūt jau II. gadsimtenī sacereta no nepazīstama dzejnieka, kas dzīvojis pēc Lejas Reina un, kā verojams, bijis garīdznieks. Tas ir tas pats pfaffe Lamprechts, mūks Lamberts no Hersfeldes († 1077), kā to, kā jau dzirdojam, parādījis Holtzmanis jaunākā laikā.

Šīs poēmas saturs: Pēc evada no pasaules radījuma, no grieķu krītieņa, no atpestījuma, no cetrām pasaules monarchijam, pēc kam dzejnieks priesleenas pēc Daniela sapņa, no krīstīgas ticības izplatījuma, kurā top nesta arī frankoem no Kēlnu, pārset šī poēma uz Anno aprakstu. Tas top raksturots kā cilvēks, kā krīstīts cilvēks, kā valstsvīrs, pēc kam top stāstīts par viņa gūtībām, par viņa nāvi un viņa brīnumeem.

Kritisks apraksts.

Šī ap 1170. g. saceretai ^{la' saukta} dzeesma ^(died) Anno dzeesma (Annolied) nav nebūt parastā nozīmē dzeesma, bet, kā visi šī laikmeta meliriskie ražojumi, isos rimju pārōs sacerets, tā tad lasīšanai jeb teikšanai (tēic pasaku, bet arī tēic dzeesmiņu) lēmts stāstījums, poēma, kas mūs iepazīstina legendarā veidā ar Kēlnas vīrsbiskapa Anno dzīvi - mūžu un brīnumeem, kurš no 1045-1075 sēdējis uz šī vīrsbiskapa krēsla. Tak dzejnieks nepāleek pēc sava garīgā varoņa personas stāvam, bet sneedz eepreok, kā kā taidu ee, vadījumu, dzejisku aprakstu no radības sākot, dažus bībeles stāstu, kā arī pasaules vestures, sevišķi Julius Cezara vestures, galvenos momentus. Tēlojums ir vektu vektām kautīks un īsti teicams. Tā las sākās: Wir hörten es dicke singen von alten dingen, wie snelle helide vukten, wie sie veste burge brechen, wie sich liebe wimisceste (Wünsche?) scheiden, wie rīche künige al zegiengen. Nu ist zit dar wir denken wie wir selbe

sūllen endam. Bes šaubām šis esākusis lōģē us Nibelungu saturu. Ta,
 pat īsti pēc lautas rakstura, radniecīga ar aprakstiem Lamprechtā, Alex.
 sandrā, un visvecākās kara dzejas spīgtu dzeštu drasmu isdves ka ve,
 ta, kara aprakstīta Cezara cīņa ar Pompejus, kauja pie Farzalus: „Cezars
 sūta sev palīgā labos varoņus is vācu zemes, un kad tee dzirdēja viņa pri,
 tu, ^{lad} pulcejas visi, no Gallijas un Germanijas ^{nāca} barcem, ar spožām siverem
 un vingrām apkraklem (Halsbergen?), sie brachten manchen Schildbrand,
 wie eine Flut fuhren sie in das Land, un kad viņi gāja us Romu, kad
 esāka biters Pompejus un senats, jo tee redzeja mirdzam tik tālu (breite)
 viņa pulkus (Scharen), sie flohen bis gen Egyptenland, so gewaltig war der
 Heerbrand. Kasiskaititu milzumu, kas steidzas pret Cezaru no austruma?
 kā snegs krit us Alpeem, mit Scharen und mit Volken, wie der Hagel fährt
 aus den Wolken. Ar mazāku kara spēku usdrīkstējas Cezars eat pret mil,
 zumu, un nu notika visdīžanākā tautu kauja (heerste Volkswig), kura
 šai jūras apokalotā pasaulē (in diesem „Merigartō“-vees, lolaik vēl leetots
 vārds) jebkad tikuse ischnīka. Hei wie die Waffen klingen, da die Helden
 zusammen sprungen, die Heerhörner erschallen, Bäche Blutes flossen
 (herchorn duggin, beche blutis vluuggin); zeme apakšā rībeja un besdībēni
 trīceja, kad visvarēnākie pasaulē mēkleja veens otrū zobānem. Da lag
 da manche breite Schar, mit Blut besonnen gar, da mochte man sehen
 touwen (mirt, celmvārds no Tod, touwen = sterben) durch die Helme zum
 Tod gehauen des reichen Pompejus Mann, da Cäsar den Sieg nahin.“

Ari garīgie apraksti ir veenkārši und labi isdevušies: kā Anno
 preeskō savas māves sapno no savas drīžas ee-ejas debesis, - viņš eegājis
 kādā kēnišķīgā (viel kōniglichen) zālē, kur viss bijis apkrāts ar zeltu, „
 pulks dargi akmeni mirdzeja visur, dzeesmas un ligomība bija leela
 un dažāda: te sēdēja biskapu vairums, tee spīdēja kā zvaigznes kopā,
 biskaps Bardo bija veens no teem, un biskaps Arnolds, un St. Heriberts
 spīdēja kā zelt'akmenis, visi kopā veenas dzīvības un veenis prātis, un
 veens kressls stāv vēl turšs šai svēto kungu sapulcē - kas ir Anno'm
 par godu nolirts, un drīz arī tas tur lai sēd, tik drīz kā mirstības
 kraips pie viņa šis deldets.“

Šā poema ir veena no visleliskajiem dzejojumiem, pilna dziluma

un sirsnības, ar īsti Dzejisku eskatu un maksimāli kompozīciju, „patiesi Pindariska hymne” (Herders), bagāta ar laimīgām, daudzkārt drosmīgām gleznām, piemērogiem aprakstiem ar aisgrābīgu patiesību, pē strupa tēlojuma, tamdēļ nebūt nevar būt, — kā daži domāju, šī — aizrēķis no „Keizarkronikas”, kuras saskanošās veltas stāv kat, rā zinā zemāk.

Šo poemu gaismā celot, emantojis Martins Opics nopelnu, kurš blakus viņa citam nopelnoem literatūrā nebūt nav par vismazā, ko usskatams. Annodžiesmas isdevums bija viņa gultbju Dzeesma. Ta isnāca jūlijā 1639. g., 20. augustā nomira Opics mērē, un viņa papirus, līdz ar teem dārgo rokrakstu, kurš saturēja šo poemu, sa, dedzināja, tā ka līdz šim nav useets kāds cits rokraksts, kad Anno Dzeesma usglabājusis tikai caur Opica apgādato espedumu.

Pa veenai daļai antiko varonteikū jau esam aplūkojuši pē Veldekina, kurā „Emeitā” sastapam tā sacit Trojas kara atskanas. Ir bijis it brangš skaits šī pēeksēmēta apstrādājumu. Daži no teem gājuši bojā, citi mums te vēl apskatami.

2. Herborts no Frīclaras, is Hesenē, Frīclarā Džimis, sacereja vēl jaunekļa gadōs, laikam jau pirms 1210. gada, us Tūringas zemesgra, fa usmudinumu, pē kurā galma viņš Dživoja, savu „Trojas Dzees, miu” („liet von troje”) pē kāda franču avota, kuram ļoti usticīgi sekojis. Saturs: Poema esakās ar teikū par Tagonu un argonautu karagājenu, pē ka pēveenojas stāsts par Paris’ un Helenas nolau, pijumu. Grieķi dodās karā pret Troja, kuras aplenkums un eka, rojums top jo plāsi istāstīts. Beigas istaisa grieķu varonu dekas to celā us mājām un pēc atgreesšanās mājās.

Herborts nāmis Indriķi no Veldekinas par paraugu, kurū tak nopanāca. Pē šī viņa darba vēl ļoti manamas vecā esākuma laik, meta pēdas, kas tad augstākōs Dzejneeku apvidōs, pēem. pē viņa vēl atrodamais stāvums, sastingums, jau sen bija pārvarēts; tak sastop

pe vīna arī vēl dažas tautiskuma pēdas, kuras pirmās šķītas mākslās dzeja — ne visur sev par labu — tolaik jau pilnīgi atmetuse, no, slīpejuse. Valoda, pantmērs un rīme nav tik tīri, kā tas tolaik galma aprindās sen bij eorasts un parasts, pat vērīgi ceests. Stils ir sauss, stīvs un neveikls; valoda sevišķi nes nenoliedzamas lejas-he, seešu, starp augšvācu un lejasvācu nedroši svarstošās isloksnes ee, žimes.⁴⁾

Rudolfs no Ēms.

Rudolfs von Ēms, kurš savu vārdu dabūjis no Hohenems^{hils} (Austrija) jas Vorarlkalmnōs, grafa Montforta deonestā būdams, nodarbojas ar dzejošanu jau 1220. g. un mira 1254. g. Itālijā, kurp viņš laicam pavadijis ķeizaru Konradu IV. Tas bija ^{loki} auglīgs rakstnieks, kurš stāv pē labā laika robežām, pē pārejas pē epigonem. Vairak no viņa ražojumeem nav usglabājušees, kurōs tas, kā šķietams, brunneecigas veelas apstrāda, jis. Bes kāda līdz šim vēl ne-useeta „Trojas kara“, bes „Aleksandreis“, „Barlaama un Fozafata“, bes „Lēģendas par Ēustachius“ un divi stāsteem: „Vilums von Dowlens jeb Orlieng“ un „Labais Ģerhards“ tas sacereja vēl pirms 1254. g. preekst Hohenstaufu Konrada IV. visu vecās derības vēsturi līdz Tālamanam, kur nāve partrauca viņa darbu.

Lēģendu „Barlaams un Fozafats“ sacereja Rudolfs starp 1220. un 1223. g. pē kāda latīņu avota, kurš pats bija tulkojums no grieķu valodas, ⁵⁾ it kā par atgriešanu un noģēlošanu par saveem agrakeem dzejojumeem, bet arī par bridoenu vissem grēneekem, lai atgriežās. Saturs: Indijas ķēminis Avernier's grib savam dēlam Fozafatam sedvest to pašu naidu pret kristigom, ko tas pats pret tam lolo; bet Devs sūta jauneklīm gudro Barlaamu, kas viņam dod kristīgas mācības. Tēvs mēģina, tak velti, dēlu atgrecst pē savas ticības. Pēdīgi tas dala savu valsti ar dēlu, kurš isplata kristīgo ticību un ir laimīgs visōs savōs usnēmumōs, kamēr tēvam pa vislelakai ^{dalai} mēkas nelaimejas, kamdēl tas beidzot jūtās sku binats, pņement tapat kristību un atvilktees ^{no dzives} kreentulībā. Pē ta nāves arī Fozafats noliek kroni un eet lūksnesi, kur tas atrod atkal savu veco skolotāju Barlaamu un ar to gavedams un Devu lūgdams dzīvo ilgi kopā. Pē viņu nāves ved viņu meesas us Indiju, us viņu kapa

1) Fod. g. K. Frommanis, Quedlinb. 1837. No ta paša: Herbot v. Fritslar u. Benoit de Sainte-More (Germ. nia 1, 49 ff.). — 2) Ūb. d. Quelle d. Barlaam' of Liebrecht im Fabel. f. roman. Lit. 2. Pfeiffer Forsch. u. Krit. S. 30.

Šī poema isiet us kristīgas ticības cildinašanai tās sakarā ar citām reliģijām. Intrese, ko šis ražojums tā jau par sevi sacel, top caur daud, geom. laimīgi copitām stāstījumiem vēl jo cēvērojumi celta. Rudolfs saceretis šo legendu pēc Hartmana von der Aue parauga.

Ne mazāka vērtība peckārima dzejiskajam stāstam „Der gute Gerhard“ (Labais Ģerhards). Tas laikam sacerets pēc kādas latīņu grāmatas, kurā caur laiku un veetu šķirtae notikumi mākslneeciski sakārtoti ve, nā veselā ainā. Saturs: Keizars Otto bija daerbijigs, gudrs, taisns, maigs un devīgs, un kamdēl ticeja, ka pelnījis debesis. Kāda balis no debe, sim nolēdza tam šo dižaino eedomu kamlabād, ka tas labu darījis tik pasaules slavas dēl, kāds tirgonis Ķelnā, labais Ģerhards, darot labu tik laba dēl. Keizars celo us Ķelnu un leek sev no Ģerharda is, stāstīt ka mūža un dzīves gājumu, ko šis pazemīgā kaulribā darā. Tas bija angļu brunneekus un norveģu jaunavas, to starpā kēniņa meitu, kurā bija saderinata ar angļu kēniņu Vilumu, ar savas mantas us, upurēšanu ispestījis no paganu gūstneecibas, brunneekus aisgādājis us Angliju, kēniņa meitu aisvedis us Ķelnu, kur to paturejis ilgus ga, dus pee sevis. Bet tā ka kēniņš tai nav nācis parak, saderināja to ar savu dēlu; nu pat bij jasvin kāzas, te ceradās kēniņš. Cik sāpīgi grūti viņam arī nācis, dēlam atraut mīloto ligavu, tomēr tas nera, vejas ispildīt savu peenākumu, viņš aisveda tik ilgi šķirtos ar savu kabatu us Angliju. Viņa ispestītea brunneeki pazina viņu un gribe ja par savu kēniņu eevēlet, bet viņš teem nu paeveda viņu par no, mirušu kureto kēniņu. Nekādu atalgojumu nepeemendams, viņš at, greezās atparak mājās. Keizars tapa no veenkāršā, peeklajīgā stāsta tā mustinats, aisgrābts, ka tas savu sirdi pārmeekedams atgreezās no, žēloja savu dižaino eedomību.

Kritisks apskats. Tapat kā pee „Barlaama un Fozafatā“, noderejis arī pee „Labā Ģerharda“ Hartmana von der Aue Rudolfam von Ems par pa, raugu. Kā Hartmana Sabaga Indričis, tā ar līdzīgu tendenci, jēbsu vēl drusku pēc pasaulīga veida, ir Rudolfa stāsta „Labais Ģerhards“.

Ja Hartmanis „Nabaga Indriķi” kolojis nesavtīgu, sevi pašu zēdam no,
 dodošos kristīgu mīlestību veenkārt, nāpaccētīgu, padarībai pēegreestū
 sirdi otovārt, tad Rudolfs von Ems „Labajā Ģerhardā apravēsta bespati,
 gu pēeklāfību un pašā vaditā laba ismēcinamū pašpatīku. Ģeizars Otons
 Sārkānais, kā dzisdejam, bija gudrs taisns ģeizars, viņa pātē Okogēbe, māi,
 ga kundze, kurā savū pašū pēedabū, kā tas savū leelo mantū islesto
 labdarīgeem mārķeem un sevīšķi dibina biskapību Magdeburgū. (Pai
 stāstā samainīts Otons Leelais ar savū dēlu Otonu II., kurš savū sīrkāno
 matu dēļ dabuja pēevardu Sārkānais). Bet ģeizars eedomajās, ar tam ko labu
 un leelu esam dibinājis, un pēecējās, šo domu lolodams: viņš cēļ Dē,
 vārū pēekšā savas dāvanas, saka dzejneeks. Te top viņam apzinams,
 kā visa viņa slava esot neeks, un dēavs viņa dāvanas tūpman vairs
 ne-ūslūkošot: pasaulīgā alga varot viņam palikt, bet garīgā un mūi,
 žīgā esot pagalam - vējā. Tam būtu bijis jādara, kā kāds labs tirgo,
 nis darījis, kas nevad ne-ēsoť firsta vardu nesis, bet tōmēr stāvot
 dzīvo grāmātā cerakstils; tas esot labais Ģerhards Ģelnā. Ģeizars
 dodās us Ģelnu, šo meecigo vīru, kurš ^{pa} vīru tak tā pāravē esot, pātē
 redzēt, Ģerhards sava ģeizaram us šī kaujāšanū, tas jau ne-ēsoť ne,
 ko sevīšķu darījis, - labais Ģerhards esot tikai mejanšs pēevards - pa,
 lama, ko tam ļaudis ais sliktas parāšas devuši... Bet tas ^{gai} stāstot,
 kāpēc tas to dabūjis, un tas novēmās, savupmāiģa gējeeme stāstīt, tak
 tikai pēc tam, kad nōpoetnī lūgšanā ciniģees, vaj tas arī parāģi esot,
 kā tas tā ko stāstot.

Nu senošais issteceptais un ar visu brunneecīgas dzejas rotu ^{apveltitais} isrota,
 tais stāsts ir isto veenkāršas, bespatīgas kautribas kēlojuma parāngs:
 kā tas kādreiz pēc bagatības un sevīšķi pēc tam dzinēis, kā viņa dēlu
 atkal kā kādreiz ka tēvu varetis saukt par bagato Ģerhardu, bet kā
 tas reiz pēc leelas tirdzēneecības pēlnas pagamū zemē visu šo leelo pel,
 nu aisdevis projam, lai ispiņktu no vērdzības sagūslitū angļu brun,
 neekus un norveģu kēniņmeitu, kā tas to jaunavu, kas bij ar kādu
 jūras vētrā ar visu ta kuģi pazudušu angļu kēniņu Vilumu saderināta,
 gadēem pēc sevis Ģelnā ūsturejis, lai tai ļautu us tās saderināto gaidīt;
 kā tad, kad visas ceības, kā kēniņš Vilums vēl butu pēc dzīvības, isrādīģiģās
 par veltīģām, viņš šo kēniņmeitu gibeģis ar savū dēlu saderināt, kad patlaban

par pazudušū turotais kēniņš, zināms, ubaga usvalkā, eoradeos un Ģerhards tad
 lelin savu dēlu poerunājis, atsacītees no mīlestības laimes un angstā goda,
 kā viņš kēniņu Vilumu vadījis atkal us Angliju un nu pats atkal pazīts
 no angļu zemes kungeem, kas grib to eevēlet par savu kēniņu, kā tas usveon
 to nepeņem, bet atvairās no katra atalgojuma, no katras atzinības un turo
 skaistās kēniņienes, savas audžu meitas, sarkanās mulītes dēl, peņem kadu
 krišu rotu (Fürspan, Brustgeschmeide) un gredzenu preekš savas pates, un veon,
 kāši kā veenkāršs tirgonis atgriežas atkal Kelnē - viss tas ir stāstīts ar tādu
 sīrsnību un dabīgumu tā, ka domajam isdarigo un tomēr pazemigo, angstis,
 dīgo bet caurum cauri kautrigo Kelnas tirgotāja figuru dzīvu redzam mūsu
 preekšā. Šis pateesi imponetājs pzemērs dara tad arī us keizaru ūti tādu ee,
 spaidu, kādam šim pēc Deeva prāta bija būt: „kā tas tak par tik mazu nopel,
 nu dižojes un pret Deevu ticis pārdrošs; viņš greežas atpakaļ us Hagdeburgu
 un atgīst, ka tam labumam, ko kāds dara, jānotiek Deeva dēl, lai tas būtu
 labums - būtu labs; viņš atgriežas - nožēlo savu leelību, savu dižošanos un nu
 tad paleek viņam blakus laicīgajai arī mūžīgā algā.

Šarp Rudolfa von Ems derbeem šis stāsts atbilst visvairak viņa spējam,
 ir vislabākais un pēc tam arī laikam ^{var būt} viņa visveekais.

Kādā trešā dzejojumā, Vilums von Orlens („Wilhelm von Orlens“, arī Wilhelm
 von Durlens jeb Orlienz) grib Rudolfs pēc romanu avoteem (in welscher Weise)
 sneegt Viluma Hsvaretāja vēsturi. Viņš nēmis še Gottfridu no Strasburgas
 par paraugu, mēģinādams tā dailo stāstījuma veidu piesavinātees, bet atteco,
 tes us dzejisku atskārtumu - uskērumu palicis leelajam meistaram tālu pa,
 kaļ. Ir tikai daži gabali eespeesti, tapat arī no „Alexandra“, kas nav piln,
 gi usglabājees. Bet abeem šeem dzejojumeem ir tamotēl vēsturiska nozīme,
 ka Rudolfs tajās peemin agrakus un sava laika dzejneekus, tos ar sekmi
 raksturodams.

Pēdīgi viņš nēmas pirms 1254. gada preekš Flohenstaufu Konrada IV.
 saceret visu vecās derības vēsturi, tā saukto „Pasauls kronisku“, bet aistapis
 tik līdz Zalamana nāvei, tas nomira. Bībeles stāsti istaisa šīs pasauls
 kronikas galveno sastāvdalu, kurai atseviskāš nodalās promotinātas
 arī paganu tautu vēstures. Galvenais avots ir bībele, tak leetoti arī leti,
 nu darbi. Ir dzejojuma tonis ir visai patikams - is Strasburgas Gottfrida
 skolas - peemīlīgs un veenkāršs, daudzkārt preekš aprakstīto preekšmetu

leeluma it pārāk patīkams un galmisks. Bet ar šiem vecās derības stāstiem Rudolfs saveenoja veenā reizā arī paganu tautu vēsturi, tā ka viņa dar, bu dēvē pār „Pasauls kroniku”. Kādas jo eevērojamas teicamības ir Rudol, fam von Ems, to var vislabāk atskārst, ja viņa dzejojumu salīdzina ar aust, vesā Fāna Ēnikela pa visleclakai daļai par it jestrū saucamu darbu, is ta pa, šā laikumeta, jeb ja viņu salīdzina ar kādu Rudolfa darbam pakāldari, natu, gandrīz viscaur kokainu, sausu rimju ražojumu skāda nemineta, pēc Tūringas galma dzīvošā Dzejneeka, arī is ta pašā laikā. — Rudolfa pa, saules kronika ir (arī tam vēl sevišķi eevērojama, ka ta līdz Lūtera laikam bija veenīgais raksts, is kura negatīdznēski vareja vecās derības zināšanas smelties un arī smēlās. Bestam Rudolfa pasaules kronika un kāda nepazīstama līdzīgs dzejojums tapa XIII. g. simtēni sakausēti kopā. V

Šīs leelās rimju kronikas, kuras mēģināja visu profano un svēto vēstu, ri sevī saveenot un zinamā mērā kā galmiska-garīga epa veelu apstrādat, is uslūkojamas it kā īstena mākslas epa ēnaini gari, veelai nepreecēdami nācās formu talu pārsneegt, tā ka preekšā materijas brīvas veidošanas caur galmiskas skolas dzejisku talantu nebija nekādas eespējamības. Vecās un jau, nās derības pārdzejojums ar sekmi isdarams jeb ļaujās isdarit tikai kā pār, dzejojums īstena tautas epā, kā to redzam pēc Heliana IX. gadsimtēni, kā mākslas eps tas veegli eekrit arī vislabarām rokām (jeb atrodotees vislaba, kās rokās) zinamā issteepumā, platumā un gurdenumā, sliktakām rokām — besdomīgā, ne-apdomīgā rīmešanā. —

Meister Otte. ^(pēc Hassmann) Freizingas Otis jeb Otto von Freising.

Tas sacorejis pret (ap) XIII. gadsimtena vidu, ^{varbūt pat tik otrajā pusē,} pēc kāda franču parauga dzejo, jumū par kaizaru Herakliu (Kaiser Heraklius),²⁾ kas teicams savas lēkošās un tirās isteiksmes dēļ. Šē legende eelaidusēs us savadu saveenojumu ar loti pa, saulīgu, ja pat veeglprātīgu stāstu. Šē dzejojuma fabula ir ta, ka Herakli, us, bagatu vecaku dēls, pēdzimstot dabon kādu gara davanu, kas dod tam pagit visu akmeņu spēku, visu zirgu tikumu un visu eevu visēekšīgāko prātu un slepono darīšanu. Pēc tēva nāves ļaujās šis brīnumpuika, pēc tam, kad ta mātē ar ta preekrišanu par dvēselu svētību — labklājību visas muižas

1) A. F. C. Vilmar, Die zwei Recensionen u. d. Handschriftenfamilien der Weltchronik Ru, dolfs v. Ems, mit Auszügen. Marb. 1839.

2) Eraclius. Deutsches und französisches Gedicht des III. Jahrhunderts, jenes von Otto, dieses von Gautier von Arras u. s. w. zum ersten Male herausgegeben von H. F. Hassmann. 1842.

136. atdevuse nabageom un pate caur tam noklūwuse dzilā nabadzībā, trūcībā,
pēc tal laika romeešu parašas, kā teikts, pārdotos kādam bagatam vīram, tā
ka tas savās gara dāvanās, savā gudrībā atrodot tak pārtērošus avotus sa-
vam dzīves-usturam. To pārdod kādam ķeizara salainim, blodu uslicejam,
un viņš isrāda nu ķeizara klātbitnē. Brīnumus ar savām abām pītma-
jām spējām: viņš ismeklē starp daudz tūnstošēem dārgu akmeni to visnec-
cīgako, starp tūnstošēem dārgu zīrgu to īķēetami vismederīgako, un isdara
ar akmeni un zīrgu brīnumus, kā tas ne ar veeņcitu akmeni un zīrgu ne-
var notikt. Bet tas parāda arī trešo no savām spējām, isvēledams ķeizaram,
kas meklē līgavu, zemas kārtas jaunavu kā visskaistako un visīķēstako,
— kamēr pēe visēem augstas kārtas jaunavu baseem, kas atrodās pēe ķeiza-
ra galma, sevišķi pēdejo īpašību Heraklius smalkā, asā acs neceerauga. Ģe-
deem dzīvojuķeizars, vārdā Fokas, lāimē un meerā ar savu Atenaisu, kad
tam ja-usnem tāls kara gājeens un tas pret Heraklius padomu nonemās,
pa savu prombitni savu pati, lai apsārgatu jo labaki tās usticību, to ce-
slēgt ceetā tornē. Taisni šē pavairakā sādžība, šis pret seveetem isleotā
rūpesta pāršpīlejumis — šē pēe vidus-augš vācu dzejneereem zemiletā vēla,
kā to redžejam Gottfrida „Tristanā” — kairina ķeizareenes neusticību un
ved to ar kādas vecas seovas, Morfejas, palīdzību, pēe isveduma. Viso tas ir
no dzejneera stāstits gandrōz ar Gottfrida ispušķojumu, mazakais Gottfrida
veidā un stilā. Kad ķeizars un līdz ar to Heraklius atgriezjās atpakal no ka-
ra, ķeizareene nu nevas pasleptes no seveešu sirdodžilumōs lūkotaja He-
raklius; ta nožēlo un top us Heraklius padomu, kurš ar pilnu teesību da-
par notikuōš^{pasom} ķeizaram vainu, atāxista no ķeizara un peclaulata mīlakajam.

Tā spidoši isleotodams savu gudrību, savas sevišķās gara dāvanas kāp-
nu Heraklius arveenu angstar, līdz tas pēdigi pats top par ķeizaru un šaus-
mīgā karā perzeošēem atkal atnem molaupito svēto krustu. Tas ir atgadijums,
kurš krusta pa-augstinuma svētkōs vėl šodeem no baznīcas top svīnets. —

Pa dalai ir ē stāsta pirmā puse, kurā, kā lēti redžams, dibinās us pasau-
līga stāsta patvaļīgu savceņojumu ar parjēstamo legendu par krusta pa-augsti-
numu, aismēnta is vecaka (vėl III. g. simtenim pēederošā) un cēlaka stāsta par
Krescenciju (Crescentia)¹⁾, kurā no tās vīra top ^{usticība} nodota šē brāļa apsādžībai, bet
šis pats žīb viņu pavest; tak viņa pretojas un ismanīgi cešlēdz ne-usticamo
launo svaini ceetā tornē. Kad vīrs pārnāk, apmelo launais brālis tam ta pati,

¹⁾ Visvecākais isdevums par Krescenciju atrodas Ķeizarcronikā; kāds apstrādajums is
XIII. g. s. usejams ^{ceris} Mailāthā un Köffinger Coloczar Codex altdcutscher Gedichte. 1817.

un šis pastums nevainīgo, kurā pārietīgi panas šo postu, līdz kamēr tas us,
krišba top atgūta un ta nu top svēta; tee ir pamati preekš citiem vēla,
keem stāstoem un, kā redzams, pamata veelas preekš figeldis, kusa, zinams
gan, caur modernu sentimentalitāti sakropļota līdz karrikaturai.

No pavisam citāda veida, nekā šis baznīc-^{stāsts}svēto ar vispār-pasaulīgo
tā savadi sajauktais stāsts par Herakliu, kas aba dod jo eevērojāmu lea,
cibu šai sajaukumā par baznīcas dzīves veemēr vairāku ^{un vairāku}restāžošos spēpa,
sauļojāmu, no pavisam citāda veida ir nāds cits ^{stāsts}kam, zināms gan, trūkst
baznīcīgā, īsteni legendarā pamata jeb aismugures, bet ^{icad}toties dzīlāki garīgs,
vislabākā nojīmē moralists, jeb deorbijīgs stāsts; kas ir mums jau pa-
zīstāmais Aues Hartmana (jeb Hartmann von der Aue, sa. isināts no Reichenaua
klostera), Nabaga Indriķis, kurš pēc „Iveinā” ^{stāsts}ir šī dzejnreka darboem visjau-
nākais, sacerēts XII. gadsimtenā pēdējās gadās. Viduslaikās, sevišķi III. g. simts,
nē, bet arī vēl ilgi pēc tam līdz XVI. g. simtenim plosījās Eiropā spitalības
sērga šausmīgā vispārībā. Pēc šīs tolaik nedzēdināmās slimības, tās isceltā,
nās un eespējamas dzēdināšanas saistījās dažādas teikas tautā, gan garīga,
gan laicīga veida: veema no tām, un veema vēl līdz šai dienai pavisam vēl
ne-ismiruse, bija tā, ka spitalība tik ar cilvēka asinim, un proti ar šķīstas,
savvaļīgi zēdam nododošās jaunavas asinim var tapt dzēdināta. Un šis,
kā redzams, pus pagānu teikas dibinās maigās ^{25. l.}šīrsnīgās, pateesi deorbiji-
gais un teicami eeturtais stāsts.

Kāds bagāts, laimes apbalvots kungs top spitalīgs un cešanās mocīts, kā
deorbijīgais Džabs vecajā derībā. Bet viņš nenesa savu nelaimi, kā Džabs, ar pa-
eotību, bet tai veetā, kā Džabs Deevu teikdams, viņš sapirtojās par savu vebīgo
ceedanu, nolāidedams doonu un stundu, kad bija dzimis. Neveens ārsts nevarē,
ja tam lidget un pat ārsti eekš Salerno Itālijā, kurš tas palīgu meklēdams
bij aisgājis, nezināja nekādu zāli preekš viņa, kā tik to padomu, par ko
jau minēts. Tā tad, viņš bija gan dzēdināms, bet tomēr nekad nevarēja tapt
dzēdināts, jo kur rastos tāda jaunava, kusa savu dzīvību par spitalīgu grībe,
tu zēdot? Tā tad staigā nabaga Indriķis noskumis atkal atpakaļ us savu
dzimteni Irbijā, aisdod projam savus īpašumus un atvelkas atpakaļ klusā
lopū-muižēlē. Te eezēlojas par nelainīgo arendatorā divpadsmit gadus vecā mei-
tina un kopj to usticīgi un bērniģi, it kā šis kungs nebūtu nešķīsts, spita-
līgs, no visas pasaules bīstams bresmonis-ērms. Pēc kāda laika ta meitene arī da-
bon zināt, caur no slimāji var tapt dzēdināts, un drēz, tai cet caur sirdi, ka
pate esot tā, kas šo kungu varot dzēdināt. Naktis klusumā zem asarām lolo

138. vīna šo domu, un ta labprātība, gata vība, savu jauno dzīvību zēdot,
ta ilgu sirsniņa, slimajam lidget, vīnas gribas šķēstība un vingrība, ko
ta tēvam un mātei un pašam slimajam, kuš sākumā tās pēdāvājumu
tura par bērnīšīgu zedonu, un kad ^{viss} vīnu ranga no tās nodoma atrunat,
atturet, - ko visu vīna šem stala preti, viss tas ir jo teicami aprakstīts. Vi
na eet ar savu slimo kungu us Salerno, nebistās no ārsta, kas vīnu vēl sevī
ki istīra, vaj nav draudi no kunga puses jeb kādi citi cēloni, jeb pateesi
tīnai tīra brīva griba vīnu dzen us zēdošanos, ^{vīna} nebistās no sagatavojumem
~~presei~~ zēdošanai - navēi, nebistās no spožā tās acu proekšā nule trīta naža,
kaun jāpārgoēz tās ^{jaunas} dzīvības pāvedēns. Gan nebūs rasi nekad eespējams, šķē
sto, pilnīgi nosavtīgo, dzilas un šķēstas seevišķas sirds pavīsam nododošis
mīlestību aprakstīt tik trāpīgi, tik ranatnīgi un pateesi aisgrībīgi, kā Hart
manis to darījis savā dzejojumā. Kad meitene nu jau gul us sekisgalda,
kad pedīgi top caur šo tīro labesirdību ar ^{slimniecei} šķēstā sirds kustinata, ka tas
necensās vairs, kā agrak, kaislīgi pēc isdžeodejuma - ta sirds padodas De
vam, redgot, kā šī bērna sirds Deevam navē brīvprātīgi, labprātīgi pado
dās: vīnš zemojās, nemdams nu savu slimību labprātīgi kā Deeva lōnu
nu. Šim bērnim, vīnš nu pagēr, nebūs vis mīst. Arsts ispilda slimā
vēlēšanos, un šis greejās ar isglābto, kuša turpret par tam, ka ta sava mā
ža šķēstamo mērsi nav sasneeguse, ir līdz nāvei noskumuse, atpakaļ us
sava dzimteni, un redgi, pēc tam, kad tas nu zemojēes, Deevs atņem tam
spitalību. Vēlāk top meitene par šī caur vīnu ne veen glābta, bet arī ta
dvēselē parvīrstā kunga pati - mūža beedreni; jo tas vīnu nu appree.

Konrads no Vūreburgas (Konrad von Würzburg).

Tā saukts, ka tas Vūreburgā dzimis. Tas dzīvoja XIII g. simtēna otrajā pusē,
bija klejotājs dzeesminēers, bet notusejās visvairak pēc Augst-Reina, Strasbur
gā un Bazelē, kur tas 31. augstētā 1287. g. ar savu pati un savām divi meitēm
miris. - Lēgendas pēdes pēc vīna vislabākajem ražojumēem. ¹⁾ "Frelais Alex
sius" (Der Heilige Alexius) ir veena tāda no vīna lēgendām. Salturs: Alousias,
bagats un augsts romēts, šķēstas kāzu doonā no savas jaunās seevīnas, dodās
pasaulē, nāk pēc desmit gadēem atpakaļ un dzīvo līdz savai nāvei nepa
rģēts kā nabaga svēcēlotājs zem sava tēva nama kēvenem. Pēc vīna nāves
zvāna visi pulkstoni paši. Pergamentu, ko tas tura rokā, nevar neveens,
arī pat pāvests nē, ka tīn vīna lēgava atņemti, no ta dabon zināt, kas vīnš
bijis.

¹⁾ Dr. Pfeiffer, Ab. Konrad v. Würzburg. Vīnē, 1866.

Īt lēģenda ir apstrādāta pēc kāda latīņu avota, ta atstāsta kādu tolai-
cemīletu bāgnicas teiksu ar tā nolūku, cildinat Deevam veen veltitu
neprecojūšās dzīvi. Dzejojums ir plati isstepts, lomes it patīkami la,
sams.¹⁾

Tapat pēc kāda latīņu avota, bet ar vēl leelasku veiklibu stāstīta tā
lēģenda „Silvestrs.”

Satus: Pāvests Silvestrs dispute us keizara Konstantina vēlēšanos ar
divpadsmit jūdu rabinuom par kristīgās reliģijas patesību, pēc kam dzej,
noeks isrāda leelu zinātnecību. Veenpādžomīt no Silvestra pretneecēem pār,
vareti pēdīgi apklust, divpadsmitais leek piktuma pilns atvest bistamu
frankošu vērsi, kuram viņš eēcūkst sava Deeva vārdu, ^(Jahve)ānsi, pēc kam vērsis
tulīn nokrot zomē un ir pagalam. Jūdi gaviļi, kristitāe isbistās, bet Sil-
vestrs ar siroldibenīgu Deeva lugumu dara vērsi atkal dzīvu, ko jūdu va-
binis novar, kamlabad visi jūdi nu atgrecjās pēc un top kristiti. (Sal. Her-
der, „Tödden und Lebendigmachen”). (Arī Konstantina māte, Helena, poņem kristitū.)

Īai lēģendā, kā redzams, kristīgās ticības spēks un patesība ir statīte
pretim jūdu ticībai.³⁾

Trešā lēģenda „Pantaleon” (viss jeb pavisam lauva) ^{grecu} vārds, kurš ar laisku da-
bujis daudz nozīmju) stāsta par kāda jaunekla atgrecšānu, brīnumdar-
biem, mocībām un nāvi, tas ir veenkāršs moseklu stāsts.

Starp citēem Konrada episkeem dzejojumēm minams vispirms „Trojas
Karš.” Īe antīke heleni parādās tapat kā pēc šī dzejneeka psecēšgāješēem,
brūneeku usvalkā, tikai pēc tā zudis nāvā kairums. Grecu pusē stāv
kristīgi (ungari, kreevi, dāni, portugāļi, vāci u. v. e.), Trojānu pusē turpret
mohamedani (Babilonas zultans, Fernzalemes kēmiņš u. t. pr). —

Īis darbs ir sacerets pēc kāda franču (Dares) apstrādājuma. Tas sevišči ee,
vērojams caus savu apjomu ar 60,000 vārsimām; dzejneeks pats salidzina
viņu ar besgala upi, kurā varetu kalns nogrīmt. Īo apjomu šis darbs
ne-coģuva veenīgi caus plašumu, kas bij īpatnīgs šim dzejneekam, bet
ari caus tam, ka tajā eestrādātas daudz citas teikas.³⁾

„Qulbja brūneekā-jātneekā” (Der „Schwannentatter”) apstrādāta ar leelu brīvi,
bu Brabantu ciltis teika; dzejneeks aīscel to Karla Loelā laiskā, kuru viņš
kad vēl padara par pirmā krust. kara laiska beedru.⁴⁾

1) Isd. no H. F. Massmana, Kvedlinb. 1843. — Nhd. bearb. v. Luise v. Plönnies in deren, „Sagen
2) „ no V. Grimma. Göt. 1841. und Legenden”. Heidelb. 1874.
3) „ „ A. v. Kellera. Stuttg. 1858.
4) „ „ V. Grimma eekš Altd. Wälder 3 (1815).

140. Vislabaki isdodās Konradam maigi Dzejiski stāstini. Skāstina, Ferd's
(„Das Flözge“) atstāstīta Gottfrida panēmeenā pagāstamā teika, kuru Mh,
lands savā balladē „Castelan von Coucy“ tik maigi, patikami atdzejojis.
Vūreburgas Konrada vārds pēsprausts daļēem stāstēem, kas nomaz no viņa
nav, kā pēsm. „Alten Weibes List“, „Die halbe Birn“ u.c.

„Engelhart un Engeltrut“ ir jaunš stāsts ar serošu saturu: Burgun,
deetis Engelharts noslēdz ar Brabantē Didrixi, kurš viņam us matu līdžig,
eesu draudzību. Danijā Didrixis iscina diokavi par savu draugu, kurš ap,
vainots, apsūdzēts par sa-eesanos ar Engeltrūti, kēnina meitu, un gūtās vai,
nigs. Engelharts ^{apstāstē} dabu kēnina meitu, par līgu kuŗa dāvina tam skāistus
bērninus. Pēc daļēem gadeem saslimst Didrixis ar ospitalibā (Miselsucht),
no kuŗas var tikai tapt isdžeedinats ar nevainīgu bērnu asinim (te topam
algādinati pē Aues Hartmana „Nabaga Indrixa“). Engelharts ais dzilas patieci,
kas, ko tas draugam paradā, nokauj savus bērninus un draugs top vesels.
Bet aukle atrod bērninus rotalajamees, katru ar sākamu pavedeem ap
kaslu. Lat. Heudriin Vidvutu.

Šis stāsts smeltis is kāda latīnu avota, bet patstāvīgi apstrādats. Tā ir tei,
ka par Amiku un Amelīu (Amicus et Amelias), ko Dzejneeks pārceļis us
vācu personām un apstākļem.⁴⁾

Keizars Alis ar bāzdu („Kaiser Otte mit dem Barte“) ir viens no vislabākiem
Konrada stāstēem. Tā saturs: Reiz nosita dūtigais brunneeks Indrixis no Kemp,
kenes Keizara Ata blodu usneseju (Tuchsess), kurš bija kādu ^{šim} brunneekam us,
ticetu zēnu par neeka nozēgumu līdž asinim sasitis. Par tā brunneeka da,
bu sapirtojees, zvēreja Keizars pē savas bāzdas, ka Kemptenes Indrixim ja,
mirstot. Tā ka šis zināja, ka Keizars neko nenem atpakaļ, ko kādā veidā
apzvērejis, sakampa viņš šo pē bāzdas, nosveeda zemē un draudeja to nozē,
linat, ja tas savu zvērestu nenemlot atpakaļ. Keizars to nu dārija, bet pē,
draudeja pē nāves soda šim nekad vairs nerūditees acu preekšā. Desmit
gadus vēlāk sapulecēja Keizars visus savus brunneekus grūtā kaŗagājeenā us
Italiju, tā bija arī Kemptenes Indrixim ja-est līdž. Šai kaŗagaitā reiz us,
bruka senāidmeeki Keizaram; brunneeks Indrixis, kurš tāitni tobriid maz,
gajās, isleca plixs no vannas arā un isglaba Keizaru, kurš ne viņu apzē,
loja un eesēla angstā godā. —

Arī šis stāsts ir sacorets pē kāda latīnu avota un ir, atteecotees us rak,
sturu aprakstu, pāt pārars par agrako. Še atkal sajaunts Keizars Alis ar bāzdu

⁴⁾ Fsd. no Haupta Leipciģā 1842.

(arsārkano) ar savu tēvu Ati Leelo (Otto dem Grosse), us kuru šī teika istēni attiecas.

Bes vairāk fabulām, kas labi isdevušās, Konrads sacereja arī divi allego, riski-didantiskus dzejotus, "Pasaulis alga" (Der Welt Lohn)¹⁾ un "Mākslas gaudā" (Die Klage der Kunst)²⁾. Pirmajā stāsta dzejnieks, kā Brunneks (un dzejnieks) Virnsvon Gravenbergs top no tā pasaulīgas tīkšanās pēc goda un slavas atgriešts un Deavam pēvirzās. — Otrajā — "Mākslas gaudā" sūdzās ubadzi, gi apjēbta māksla par viltīgo, leeko labirdību, kura dara bagatus bes, mākslīgos; un taisnība spēcēt keesu, ka tas, kas besmākslim dod mantu un godu, nav peņemams no mīlas.

Starp Konrada liriskiem dzejotiem esam "Zelta kalva" (Goldene Schmie, de), kurā tas apdzied svētās jaunavas slavu, pirmo veltu; ta peeder māks, las zinā pe visticamākiem, vispilnīgākiem dzejotiem. Visaugstāko esspai, da raudzija Konrads sasmeegt caur gleznu un lēdzību daudzumu, no kuras tas pulku aishēmes is bibeles, sevīki is psalmem.³⁾

Kritisks apskats.

Pēc tam, kad esam pee katra no mums aplūkoti ^{Konrada} darba jau isas kritis, kas peegīmes pēsprauduši, gribam nu vēl visumā sanemt kopā kritis, ku apskatu par viņa ražojumiem vispār. Vispirms Vārburgas Konrads ir gan meistars formas zinā, bet tam nava leela dzejiska talanta, savu domu nabadzību tas cēnās apsegt caur allegorisku atskastumu un for, mu. Tas pēsavinajes savu pēekšgājesu — sevīki sava parauga Gottfrida visus dzejiskos lēdzēklus, viņam ir vistim brīnīškīga isteiksmes bagati, ba un bagata dažādība lēdz ar tēlojuma — apraksta tekošu veiclumu. Valo, da un rīme ir ar pabeigtu tēribu un labkārās leelu spēku. Bet viņš rīkojas tie, ar āriģo lēdzēklu isōkērdīgu islētošanu, kamdēl tas daudzkiert ekrēt pār, spēlējums un negārsibā. Tas mēģinājes visās dzejas šķirās un apstrāda, jis visdažādākās voelas. — Tri savās dzeesmās Konrads parādas kā for, mas meistars, ar ko tas rauga savu domu tūskumu segt, kas manams dzeesmās vēl vairāk, nendā viņa citās dzejojūmās. Savu tonu mākslīgu, ma dēl viņš stāveja pee vēlakājiem meistardzeesmeniekiem leelā cenā. Tīnams, rīmes veeglā padošanās un lētošana paveda to us rotaloša, mos ar rīmem. Viņš sacereja mīlas-, deijas-, māija- un sargu dzeesmas, daudzās viņa liriskās dzejolēs sastop sūdzēšanos par mākslas pagrimumu,

1) Isd. no Fre. Rotha. Frankfurtā, 1843.

2) "Flagena Museumā."

3) "no O. Grimma. Berlinē, 1840.

un par isglābšanas ismisdams, palocē atpakaļ kuģa rumpī, kā savā kapā.
 Ernests ar teom citom aisnests kādā no kalnīēm eslogtā mežainā tukšore,
 si, no kuģa tek rīpe caur kalnu. Vini kaisa plostu, brauc caur kalnu un
 nonāk veenacainu ^(veenacū) ^(arimas pā) (gr. & p. m. s. k. o. i.) zemē, par šo veenacu kēniņu
 Ernests eet kārā pret platkājēm, kuri skrej pār sīnām un putru, kur
 ne zirgs, ne vīrs nevar no preekšu tikt, un negaisā leek savas platās kājes
 par seģenem pār galvu; tapat viņš dodās kārā pret garaušom, kuri leeto
 savas ausis par apģērbu, tanis eetādamos, kā arī kaņo pret kādu milžu cil,
 ti, kam Ernests sneedy tik līdz celeem. ^{est. galom} Visur viņš ir usvaru bagāts, veenu
 no milžiem viņš noķer, un isleeto to kādā citā cīnā, kurā milžs ar savu
 vāli issit stoupi un isi veselus gabalus is senaidneeka saveenota kuģa pul,
 ka. Tēc sešēm gadeem viņi eet atkal us kuģi, nonāk pēdigi vėl Teruza.
 lemē. Tri šē isdara brīnīškigais varonis leelus brīnumus un top beidgot
 no savas mātes saukts atpakaļ us Vāciju, kur tas zeomsvētku ritu, kad
 visa pasaule preecajas par pestītāja peedzimšanu, un meers nāk no de.,
 besim vīrs zemes un cilvekiem labs prāts, kad biskaps ussāk evanģeliju:
 Edictum a Caesare Augusto, pce kam arī, derobijigi atminotees pestīta,
 ju, dabon no islēdzinātā keizara meeru un peedošanu. —

Kritisks apskats.

Visas šīs tēmības nav nebut vācu dzejneeka patvaļīgi isdomājumi,
 bet gandrīz viscaur vecas austrumu pasakas, pa visleelakai daļai sastopa,
 mas jūrasbrauceja Lindbada stāstā — kā tādā zināmā austrumu-ģerma,
 nu Odisejā, kā tāda katrā laikā, katras tautas, katras isglītības-pakāpes
 dzejai nepreesešama, un kā arī vāci kādu laiku neko milākis nelasi,
 ja, kā no Chinchaguk, no Slavroge, no Unkas, no Konanoket (Konanoket),
 no Susquehanna-avota un steppes brīnumeem. Bet savadam, būrenīgumam
 gan jābūt īpatnīgām ^{japemūt} tīm austrumu, vācu pasakām, ka tās ar tādu sīk,
 studzivības spēku pārdzīvojušās tik dandz isglītības, literaturas, gāršas pār,
 mainas un vėl arveenu pesvelk. XV. gadsimtenī tapa šē keika pārtai,
 sīta ilgu laiku dzeedatā tautas dzeesmā, kuņa tapa tik comilota, ka Ber,
 nereu tonis, kuņa tā. Bija sacoreta, no viņa arī dabuja porwardu: leel,
 kunga Ernesta tonis (Herzog Ernsto Ton). XVI. gadsimtenī iscolusis un
 vėl tagad sastopamā tautas grāmata par leekkungu Ernestu nav smelta

4) Arimaspi ir teiksmaina tauta vecās pasaules galejās zeomeloitīs. Tve aprak,
 stili kā karēivīgi laudis ar veenu aci, kuri sargaja zeltu doonvidus Zibirijā un
 zeltu sargaja barstru-indiešu kalnaja.

is šīs teikas, bet is kāda latīņu avotā. —

Atgriezoties pie mūsu teikas tai vēstā, kas Bavārijas Leikvūdže Adel
 heit us sava dēla Ernesta padomū sapreca ar Keizaru Ali Sarkanu, jāsaka,
 ka šim Keizaram sastopamies jau trešo reiz un arī trešo reiz samainā ar
 tā tēvu, Ali Leelo. Kad Ernesta nositis savu eenaidneeku pfalcgrāfu Fudrixi,
 — kad tam jābēz, un tas dodās sava usticama deenestneeka, grāfa Vecela, sabecēn
 bā us Feruzalemi... Vesturē ir divi dumpīgi grāfi jeb leikvūdži Ernesti, tas
 veens ir pātesis bavarectis, Ludviža Deevlijiģā laikā; tas otrs ir švabectis, Kei
 zara Konrada Zalecā laikā, II. g. simtonī, un pātesis šē Keizara padēlis, ta
 pātes ģizelas dēls; abeem bija par lidzētaju pie viņu dumpija grāfs Vorn,
 hers, no ka vārds Vecels ir tikai protams saisinums. Tā kad redzjam
 šē trīs puslīdz tālu citu no cita gulošus laikus un šo personas lidzīgā
 veidā sastumtus kopā, kā to jau vācu varontēinā sevērojām, atsecētes
 us Atilu un gotu Didrixi: te ir teiku darinuma vēls mēģinums, sajaukts
 ar peeminām ^{peestkaram} pie Keplingeem (carolingeem), zakša Atceem (Ottoneem) un Zala
 Seem (1024—1025: Konr. II, Fndr. III, IV. u. V.). Tak vesturiskā veela is pēdejis virn,
 nes ir pārsvarā šai teikā. Bet iskopuses un usturejusēs var būt ta tei,
 ka par leikvūdžu Ernestu un tā beedru Vecelu kā slavejameem varonem
 tik tādās dzives apvidēs un apgabalēs, kas stāveja tālu no pasaules noti,
 kumu vadības un gājeena — protams tik tas, kas dumpigajam Ernestam
 bija savi peeskriteji — tautā, kuņai viņš laikam stāveja turak un bijamū
 lāks, nekā pātesis, zalecēn Konrads, un tā kad no viņa tik ko simtu
 gadu pēc viņa nāves (viņš mira Konstancē 1030. gadā) isnācis tautas
 teiku varonis us gaņu gadsimtonu rindu. Tak nav vis šis apstāklis vorn,
 ja pat ne pirmā rindā, ^{ir tas,} kas leikvūdžu Ernestu ^{padarījis} par prziestamu varoni vēl
 šodeen daudz lasitā tautas grāmatā; ta is ^{šā} teikas un dzejojuma otrā da
 la, kas viņam dovus foliju pamatu, no ka viņš vēl tagad spidoņi pa
 celās. Ap viņu virknejas, proti, zinas par austruma pasakām un brīnu
 meem, kā tauta tos smēla un uskāra no krusta karotaju stāstceem
 un garidzmeeku sneegtām zinātneeku ^{iskām} zinām. — Tā teika, šis dzejojums
 par leikvūdžu Ernestu peln vairak, kā agrak no mums aplūkotce pasakai
 nec ražojumi, sīkaku coveřibu ne veen sva tautiskā stila un apravsta
 labad, bet arī isveidojuma pēc, kurš pa daļai saskan ar vācu varonū

teiktu un, kā šķietams, ir veena no vecajām teikām, kurā no visu nacionalu dzejojumu un atmiņu leela guduma usglabājusēs līdz šai dienai tautas rokās, jebšu arī trūcīgā veidā. Šī teika gan droši nebija kā dziesma, bet kā lasama jeb teikta pasaka (teika) jau sastopama pirms 1180. gada, taču no šī visvecākā veida usglabājusēes tikai divi trūcīgi fragmenti, XIII. g. simtēna vidū ir teika pārdzejota un no šī pārdzejojuma usglabājusēs dubulta recenzija. Par tās autoru kureja ilgu laiku Velde, Kīnas Indriņi, ka kas ta pārdzejojuma saceretris nevar būt, veegli saprotams, tā ka Veldekīns, kurš ap 1184. gadu stāveja augstos zedēs, gan pāri par XIII. g. simtēna sākumu nebūs dzīvojis, bet arī atļecotees us vecāko dzejojumu Veldekīns kā ta autors stipri apšaubams. Kāds vēlaks apstrādajums is XIII. g. simtēna pirmās puses ir sakropļots caur vēlākiem peeme, kinumeem. Tas ved pirmatnīgu vācu teiktu sakarā ar rita zemi un sa, stāta ta laika Ģeografiskas zinās.¹⁾

Galma lirika.

Veelas un formas.

Galma lirika, sākuma kopš 1180. g. zedēt, top saukta visvairāk par mīlas dzeju (Minnesang), un tās dzejneekus dēvē par mīlas dzeidoņem (minnesinger), tā ka mīla ir šo dziesmu galvenais ^{temats} preekšmets. Vārds min tā tad us mīlestību pēc tās eeksigās - sirsnīgās dvēseles pilnās puses. Sanskritvalodā skau ta vārda sakne man ^{lat. leit.} minēt, pēc-minēt, latin. me, na, domu pilna noskana, sal. vācu minnen un minnen. Tak mīlas dzeidomu dziesmās sastop blāvus mīlestībai arī citus preekšmetus, vis, goldnes zeit, von Freiheit, Männerwürde, von Treu und Heiligkeit). Pēc šīm galvenām veelām (mīlestība, ticība, tēvija) ismās galma lirikas trīs dziesmu šķiras:

1) Mīlestības dziesmas, kurām pēcirit seveešu kulta jeb kurām dari, šana ar seveešu kulta: cildinašanu, teiksānu, godinašanu. Augsta seveetes ceenišana ir neveen kas īpatnīgi vācisks, kā to Tacits (Tacitus) stāsta savā

¹⁾ Tod. eekš Flagona Gedd. des M. A. 1.

145. Germanijā, ka vāci kurejuši seveates angstu tapēc, ka tajās evandži, juši ko svētu un paredzigu, rūpigu (sanctum quoddam et providum); bet tas atrodams arī pēc citām tautām, pēcm. arī pēc mūsu senācēm, kā to redzam mūsu mytoloģijā, kur sastopami tādi seveešu raksturi, kādi ir Saule, Laima, Dēkla etc. Tad kristīgā ticība isola šo eemību un pace la to līdz seveešu kultam. Ar mīlestību ir us viscešano savcnota daba, jo mīlas dzeesmas nem, smel daudz atceebību is dabas un pācēt daudzkrāt dabas dzeesmās.

2) Reliģiozas dzeesmas, kas nepecešamas dcevkalpojūmam. Ta galvenais pceekšmets ir jaunava Marija, kurās godinums (garīga mīlas dzeesma) bija visaugstākais seveešu kulta apskaidrojums. Tak garīgās dzeesmas ar šo veem ne-aprobežojas, bet dzeed arī par triseemības brīnumeem u. c.

3) Politiskas dzeesmas, kurām par saturu ir kungu kalpība. Tajās dzejneeki teis un slavē dažu angstmanu un leelkungu labvēlību un laipnību (slavas dzeesmas), vaj vaino, neevā un soda (soda dzeesmas); tas attae, cas us keizaru un valsti, kā arī us šo isturesānos pret baznīcu un pāvestu; daudzās ispaužas dzilas, smeldzošas sāpes par saplositās un romē šu garidzueecības arrogānci padotās tēvijās nelaimi.

Kā pceekš galma epikas, tā arī pceekš galma lirikas isgāja Vocijā es rosinums no Francijas. Še jau bija, ceevams XII. g. simtēna pitmeē mīlas dzeesmīnceeki sāka dzeedat, Provānces dzejneeku lirika isplaukuse skāistē dzeedōs.¹⁾ Tā tad Uhlānds dzeed ar pilnu teesību: „In den Tälern der Provence ist der Minnesang entsprossen; Kind des Frühlings und der Minne, holder, inniger Genossen.“ Provānces, Langedokas ^{2) zcedriee} Vidūci, kas atradās zem pulka mazem ne-atkarigem gobzemes leelkungeem (Lehnsfürsten), bija trubaduru sēdeklis. Vceens no visveeakēem trubadureem ir Poatjēs (Poitiers) ^{grāfs} Vilums II. (ap 1100 g.). Tam seko: Bernart de Ventadours, Fauvre Rudel de Blaya, grāfs Rambaut de Orange. Šee visi dzivoja ap 1150. g. un rāda pilnīgu provānsalās lirikas attistību. Tak lirika usturejas daudz brīvu māksla leeto gan spldošākas, skaistākas krāsas, viņai ir vairak jēl bagatākas gleznu rotas, bet tai tūkstot, kā vāci spreā, vācu omās (des deutschen Gemüths) siltuma un ceestības (sirsnības). Provānsalai dzejai ir

1) Fr. manas Visp. lit. vestures III. burtn. 47. l. p.

2) Langue d'oe ~~de~~idfranču (provānsalu) isloksne pretitātā pret langue d'oil jēl langue d'ou isloksni.

vairak ^{vairak} vīrišķīgs, mīlas dzejai - vairak sevišķīgs raksturs. J. Grimmis sauca šo par seeruoetīgu, frauenhafte Poesie. Tur īstais dzejolu galveno procesīmetu veicīprātība, lētdabība, ne-usticība, greīgsirdība, še - klusās sirds tlgas, usticība, vācu sevišķība. -

Šīs dzejas formai ir paa visas veonkārtības tomēr tonīs un veidīs, t. i. vārsnu mēros un melodijās (dōn - metrumis, wīse - melodija) visleclakā dažādībā; ^{bet} šā stāv, wort un wīse veens otram (otrai) preti, tad apzīmē wort ^{dzeja} šā tnuu, tenstu, wīse - vārsnu mēru un melodiju. Sākumā līriske dzejneeki ievēlējās tautas dzejas veonkārtīšo strofu, bet vēlāk kļuva apēdānās ar vārsnu un rīmi arveenu mānslīgaka, tā ka katram meistaram bija savs paša tonis (metrumis) un sava paša wīse (melodija). Kā pēe satura, tā arī pēe formas galma līriska redalama trijās šķīcās: dzeesmās, leichēs un pantiņīs - sacījūmīs (Sprüche).

1.) Dzeesma darinama ar vārsnām jeb pastāv no vairak vārsnām (strofēm), no kurām katra sastāv no trim daļām. Darinums to trii architektūnisķ, savīstīe stabi (Stollen), ir veonada celuma un atteeis veens pret otru kā stats un pretstats, teze un antitese, Satz un Gegensatz). Trešajā, daudzkrāt gara, kā daļā, palodā (gr. ἐπιόδῳ, Abgesang), dabon abas pirmās daļas, abi stabi, stats un pretstats, - savēnojumū, islīgumū. Vārds Stollen (stabi) aismenīti no architektūras; tās ir divi ^{stāvas} stīvas (balvi), pār kurām gul trešā, kura vīnas abas ceeti savēno, tā tad līriskā strofe dus us divēem pilareem, kas savēno, ti veonā veselumā, īstaisot tā kā tādas palodas vārtus, kā tos sastopam savās garīgās dzeesmās. Līdzīgu trijdaļījumu atrod greīku strofē, antistrofē un epodē.

2.) Leichs, atōkīrdamēes no dzeesmas, mīlo mānīgu vārsnu mēru, da, kadaku rīnīju savījumu, visuoīal brīvaku formū. Leicha forma cēlēsēs no vecās baznīcīmuzīkas un to var salīdģīnat ar kantates daudzlocēk, lību. Kantate ir dzeedams dzejolis - dzeesma, sastāvedama no arījām (veeu, kārtšām dzeesmīnām), no recitatīveem (runajāmām - teicāmām - dzeesmām), no kōrēem un kōvaleem, kas parādģēti baznīcas lētošanai. Tās vārds ra dzeesmas sākuma, kuru šai deenā dzeedaja ^{pēe} (pēdīna 98), - cantate Domino novum canticum etc., dzeedait tam kungam jaunu dzeesmu etc. Tā tad leichs ir cōlacs, pasakdarīnot lātīju baznīcas dzeesmai, un tas ir visvairak

J. Grimmis, Ueber den altdeutschen Meistergesang 1811, ir šo trijdaļījuma līkīmū vispīmarī sevēroģīs.

147. Liriskas dabas, taun ir pacsvarā muzikaliskais, kā jau tā vārds leich- = ψαλμός, fidium cantus, stīgu spēle, spēlēta melodija, noimts no instrumentu, talmuzikas, stīgu instrumenta, ar ko viņu pavadīja. No sākuma leicham ir vairas nopietns, drīz reliģiozs, drīz politisks saturs. Blakus garīgam leicheem (poem. par sv. Pēteri, sv. Turģi, sv. Gallu, Kristu un zamatīteci) ^{blakus} un politiskiem leicheem (poem. par franku kōnīni Ludvīga III. usvaru pār normandiem kaujā pie Sokuras, Saucourt, 881. g.), bij arī tā saukti deijas leichi, kurām ir jautrs, munda raksturs. Deijas leichs ir pismatnīgā forma, kuru lasot, ja ar loikem arī pēc citiem gadījumiem.¹⁾

Ad 3. Lacijūmīem (pantiniem, Sprüche) pastāv no veenas veenīgas stropes ar trīdām daļēm. Viņiem ir visvairas politisks vai reliģiozs saturs un ir tā paredzēti recitatīviem isvedumiem, preksēclumiem.

Mīlas Dzeja.

Vecajai varoņu dzejai, kura apdzeed visas tautas darbus un lieten ar visas tautas mīti, sero pēc visim tautām tāda dzeja, kura visas tautas veetā ister, isrit no tautas atsevišķu locenlu sirdim,²⁾ — sero dzeja, kura neapdzeed vairs darbus, bet atsevišķa cilvēka, paša sirds jūtas un jūsmas, proekus un skumjas. Tā lirika sāucakā nozinē — jo plašākā nozinē var arī varoņu dzeju peskaitit lirikai, cik tālu tā visnotā vēl ir dzeedama, recitejama; kā jau tautas dzeja, kurā vēl stingri ne nodalās dažādās dzejas šķiras — ir tak tad dubultveidīga: vaj nu tajā apdzeed jūtas un jūsmas, kas ir visu peederums, no ik katra top dalitā, kas visu sirdis ^{voimadā veidā} kustinajūsas un vēl kustina: ta ir tautas dzeesma, mīsu daina; vaj tee ir veenīgi atsevišķa cilvēka peedzīvojumi, kuri it tapat kā tee dažādās mainās kustinajūsi sirdi, nu tad aridzan iskan. daudzējādās melodijās un dzīli aisgrābjamās dzeesmās: tās ir laimīģi un ligomā preeku skanas, tās ir noskūmušās, veentulas sirds skumju skaņas, kuras mēklē līdzdalību un līdzceetību ^{bedīģas līdzjūtību} (un cam tīro formu, kurā skumjas un preeks eetvērti dzeesma, regūst līdzdalību un līdzjūtību. Ta ir mīkškas lirika, kura tapat, kā epika savos dažādās veidojumis un pakāpenīs pa XIII. gadsimteni pēc vācēm planka vispatīkamā, vismaīģakā, krāsū visbagatākā un vissmarģīgākā zeedu pārpilnībā, kā ir

¹⁾ Lachmannis, par leichu [Museum für Philologie, 3, 3, 340]. F. Wolf, Ueber die Lais, Legenden u. Leiche 1841. — Res L. Uhlanda (Leben Walthers von der Vogelweide), kuram seroja ar Dr. Pfeiffers savā Walthera dzejofu isderumā, sist der Tongleich die ursprüngliche Form.
²⁾ J. Grimm, Altdeutsches Meistergesang 141. l. p.

mīlas poezija, vācu dzejnieku dzīves jauntrā zeedona mīlas dzeja, kuŗa viņā bagatā, laimīgā jaunības laikā, kā lakstīgalu dzeesma tik ko lapās plauksušā maija mežā, visās birgēs un visās silēs, visās garšās, visās pilīs un tēvzemes pilsētās lika isskanēt no tūkstoš līgsmām, tūkstoš ilgās smokatošām sirdīm savas peemīlīgās dzeesmas. Ta ir mīlestība, mīla, no kuŗas šī dzeja ar ^{pilny} teesību, kā no sava galvenā proeksmeta, dabūjuse savu vārdu, laimīgās jaunības mīlestība, kuŗu mīlas dzeedoni pauž savās dzeesmās. Minne (mīla) ir ilgu klusa doma pēe mīlakās, saldi eomi, notes līgavīna (die Hölde), kuŗas vārdu nedrīkst isskanēt. Kā mums ir oca, stē vārds, līgavīna, laudavīna, ko pēe citām tautām velti meklejam, tā vācēm ir šē vārds, minne, kas nozīms jauneklīgi-sapnaino, maigo un eekšīgo (sirsniģo), dziļo un sevišķi šķīsto (das Reine). X

Nonoleedzami, sevišķi pēe pirmās iepazīšanās ar mīlas dzeedonem, jo pēerībeiga ir šīs dzejas jauneklība. Kā Parivalā redzejam istu vācu jaunakla tipu, kuŗš ir klusas apreibģotības un veentulības us reiz ee, klūst, eestājas spīdošā pasaulē, atgadījumu, notikumu, dabu un brīnumu pilnā, un brīnidamees un ilgodamees, vēledamees un bailodamees nostājas šai svešai pasaulē pretim, tā redzam pirmās jauneklības krēslu ori isplenstu pēer mīlas dzeju: tik notalem skatās mīlakai pakal: tik kadu mēmsē skatēonu eedroģinās usmet mīlajai, un ja tās acs patee, kāš ar mīlakā sapnaini pusparvīušū aci, tad nolaiģ tas kā nokaune, ģusēs meitene savas acis us zemi, ja, sļepeni (Kougenlich) tas uslūko mē, lako daudz mīlaku un daudz ilgak, nekā kad ta to pamana, spulģošās acis, sarkanā mute un mīlotās meitenes sirsniģā, mīla (minniģliche) smaida pavada dzeedoni visur, un tikai sveiceenu, laipnu (Lachelichen) sveiceenu sagaida tas no maigās, kas eevainojuse ta sirdi, tikai tad saceļās mīletāja sirds dīntas ģaviles, kad līģsmā maiģē ģauratnesapul, cejas ģem zālās keepas us dailu deģju, tad kaunģģais sapnotāģis toģ ee, vauts skalā preekā, un apalā danģa (Ringeltanz) paradums - līģums pēe, speģģ viņu, istaisit ar mīlaku pāri. Mīlakās vārds nekad neteev mineti, šī maigā, istē vāciskā atturība ta laikā visā mīlas dzeģā un mīlas pa, rašā ir tik eeģģo un neaisteekamģs preeklāģības līģums, ka visā ģo lodāģē

149. mīlas dziesmu skaitā, kas visas bez šaubām cēlušās is dziedoņu pateces
sirds satvērsmes, ne atrodam^{minētu} nevienu vārdu, ja, pat dziedoņi-
dzejnieki izvairās, sevi pašus savās dziesmās darīt visai pazīstamus,
kā ka Valters von der Vogelweide min tik vienreiz savu mīlako Hilde-
gund, aistrādīdams us to lair pazīstamo tautas epu, "Walther von Haselken,
stein und Hildegund", lai atgādinātu savu vārdu. Ta bija pirmā jauni-
las laika mēmā, atturīgā, kaunīgā mīlestība, kas usmostās līdz ar sar,
kanām pukēm arē un silā, zaļo līdz ar maija meža jaunām lapām
un gavilē un dzied līdz ar pavasara putniņiem, kas sēro līdz ar dzelti,
šo leepu, līdz ar aisgājejiem meža dziedoņiem, līdz ar birstošām lapām
un islaužās sāpīgās sirds gaudās, cestājoties zemei ar drīmo salu un
sniegu. Pavasara līgsmība un vasaras preecība, jeb rudens sēras un zemes
gaudas ir mīlas dziesmu neskaitamas reizas atkārtojošes sākumi. Šī
sirsnīgā, drīz līgsmi ustraucētā, drīz dziļi skumīgā līdzdzīve ar dabu, šīs
preeks par lapām un zāli un pukēm un meža putniņiem, par garām sau,
lainām vasaras deonām un gaišo lolojamo vasaras laiku, šīs sēras, skūn-
jas par vītušiem zeediem, kritušām, bīrušām lapām un par salā un snie-
gā sastingušo zemi, kas mīlas dziesmu leelā daudzumā ispaūžas tik pat
vienkārši un nevainīgi, kā usticami un peemīlīgi un istaisa šīs dzejas
visnoteiktākās rakstura pazīmes, ir zinams gan ^{teosa} jauneklības pazīme, ku-
tu tagadējā dzejnieku pasaule, kā zinams, padarījuse par sava isdmeekla
sovišķu mērķi, — jauneklības pazīme, kurā (saka Vilmaris savā National-
Lit. I, 267. l.p.), mēs pateesi mūsu laiskā tik agrā jaunībā eses mums nesam,
bet ta ir veena par visām reizām reizām pateesa pazīme (wahrer Zug), ne
veen tik no bērības arā istapudās jaunības klusajā sirds vēsturē, bet
ta ir mūsu nacionalās fiziognomijas pateesīga pazīme (wahrhaftiger
Zug), par ko neveens nedrīkst zobot, lai sev neistrakstītu šaubīgu leecību:
ta ir sena, senatnē par mgtu isvertusēs mūsu tautas dabas dzeja, kuca pē,
dor pē viņas visdziļākām un tamdēļ visceļākām gaca davanām (Anlagen).
Un ka mūsu mīlas dzeja šo dabas dzejas tipu rāda tik stipri usverta-
istēktu (ausgeprägt), taisni tas padara viņu par pateesu, nacionalu dze-
ju, par dzeju, kurai mikstčaulību un totalību tikai tad pārmetis, ja
no-eevāro, ka ta reprezentē tik vācu dzejnieku dzīves ^{tik} veenu pusi un ka

140
tik ar mākslas epa dzīdombu un ar specifiskas tautiskas epopeju specifigo
varon dziju parādās vācu dzejiskā personība savā visumā. Bet ja mēs
caur mūsu istabas dzīvi zem papīru rīdām un grāmatu gudrības, zem
zinātniecības nastas un antikām studijām, vaj caur saņemtos modernas
societas salonos esam notrūlušī pret šiem veenkāršiem un nevaini-
giem labas iespāideem, pret mūsu pašu vācu dzīves sajūtu, tad zināms
nevar naivā un veenkāršā mīlas dzija nekādu labvēlīgu sprācdumu
sagaidīt. Ja isokan no spīgtas, nemākslotas jaunības sirds un grib būt
mūsmama no līdzīgi-veenadi stīgotas dvēseles. Nav vajadzīgs ^{val} pēzimet,
kā nō pārspīletas, slimīgas dabas-sajūtas, kā tā, mīlas dziedonu dabas sa-
jūtai, ātrīgi gan dažā zinā līdzīga, tak eekšīgi pavisam atšķirdamās, is
Osiana reminiscencēm zem Ruso dabīgumu iespaida XVIII. g. simtona sep,
tīndesmitos gados isvertās par pazīstamo sentimentalitāti un jūtēlibu,
kas Goethes Vartorā nepārspējami aprakstīta un "Liegvorta" sēveetota vissup-
jākā masībā (daudzumā, milzumā), — šē ne atrod arī ne mazākās pēdas."

Kā Vilmaris mēģinājis mīlas dziju aprakstīt kā jauneklīgu (jugendliche),
tapat vislabākā nozīmē un ar pilnu teesību, kā jau dzirdējam, no F. Grim.,
ma tā nosaukta par sēveetīgu dziju (frauenhafte Poesie). Un pateesi, šīs
eekšīgās, šīs sirdsmīlestības paslēptā gēdešanā, kā tā isrādas mīlas dzies-
mā, klusajā spīdumā, kas isplests pār visu mīlas dziju, meerīgajā par-
sevi-būšanā, kas isvairās no visas istāšanās is šauri vilutām robožām,
no kaislības isbrukumēm, kas dōdas arī tik maž ^{but} tadzirdama, tak bai,
dās jau par daudz būt teikuse, it kā par daudz būt domajuse, — ispaugās
sēveetes prāta maigums un šķīstums, sēveetes mīlestības maigums, šķī-
stums un eekšīgums - sirsnīgums, daudzkārt līdz kustinumam pārstei,
dzošā pateesībā. Daža laba no šīm dziesmām vasetu kaisni vīrešu ve,
tā no sēveetem būt sacereta, un mums bes šaubām mīlas dzijas iscel-
šanās japeoraksta sēvīstīku šķīvas lealajam iespaidam, un ne veen vis,
pār tās mīkstīnamam, islīdzīnamam un dailejamam, bet arī sēvīstīki
tās dzejīskam iespaidam us vīnu ^{torēģiju} laiku. Vīns iespoids is bijis pēe
vācēm veenmēr un notrūkst pavisam ne veenai tautai, jebšu kas
arī visur neparādītos taisni tā un isrādās citādās apstāklēs. Sēveetes
iespoids us dzejīsko ražību is visos laikos bijis nenolēdžams. Neskaī,
tamās reīgas is apgalvols, ka reetumu modernā pasaule atšķīrotas vispārīk
caur tam no antikās, ka vīnā sēveetes istāisījās sabēedribas ideālo un

Dzejsko pusi. Ja nu jau agri preeks vācu seoveetes doevinašanas devis Ja, cētus zemeslu ar savu glaimigo, Sanctum et providum (svēto un jau, maino), kas vācu seoveetē mītot, tad domer tikai caur kristīgo ticību pa, nāca seoveetē savu pilnīgo gloriiju. Un tā tad arī tikai tad, kad vāci bija pilnīgi pēsavinajušees Kristus mācības, šis seoveetē mītošais svētais un jausmainais nāca ceenā; maigā bijiba pret seoveetes sirds eekšīgās dzilumu un neaistinko šķīstumu, godbijiba pret cilvēka dabas skaistano un celo, ko pusi, kas parādās šķīstā seoveetē, dabon vispirms pilnīgu apzīnu tik pae rectumu zemas kristīgām tautām. Arī pae soneem lotojeem usejama augsta ceeniba pret seoveeti, kā to stasp ciltu vāda skaistā, ^{paraba} kā bāleliņš vaj kauteotis met māsīnai vaj ligavīnai savu zobenu laipai. Tā arī pae vā, ceem us romānu tautu erosimumu tas suminums un ta godbijiba, ko rectumu pasaule parādīja seoveetem, bija tad īsts seoveešu kults, ^{ceeci} veenots ar brunneecigo isnesību un godu, ar brunneecības smalko parašu un celo rotu veenkāst, un ar kristīgas ticības un bāgnicas dzīves eekšīgumu un dzīvi, gumu otrkāst. Kā mēs eedzīlinamees katrā mūsu ceenības, godinuma un mīlestības preeksšmetā un pēe mūsu ceenības grāda arī viņa (t. i. ceenības preeksšmeta) būtnei usnemam savā pašū dabā, tā koluva arī seoveešu kulta lairā dzeja, seoveetīga (frauenhaft) — nekad nav vīrešu pasaule eedzīvoja šīs eekšīgāki un dzīlāki seoveešu domu, un jūta-pasaule, nekad nav lāvusis eedvesmotees preeksš viscem dzejiskeeem motīvem no seoveešu pasaules stiprāki, kā III. g. simtēna pēdeajā pusē un VIII. g. s. sākumā. No mīlestības dzīves konfliktēem, kurus ^{vācu} tagadejā dzeja tura it par nepae ceesāmeem, — no veegla lētdabīga prāta, no greizsirdības, no ne-usticības, no lausteem zvērstēem, kas taču tik caur vīrešu pasauli un šo kaisli, bu zvesti šai dzejā, nezin mīlas dzeja iten ne naka, viņa ilgojas tik un cer, viņa zēd klusā preeksš sevis, un it usticīga, nonoveršāmi usticīga tamdēk, ka ta citādi nevar.

Šis vācu mīlas dzejas pamata raksturs ir tad arī tas, kas to pa visam un pilnīgi atšķir ^{no} standz vecakās un pa labai daļai tai pašā lai, kā zēdošās deonvidfranču mīlestības poezijas, jeb trubaduru dzejas, kurāi caurum cauri cita daba. Trubaduru poezija ir caurum cauri vīrišķi ga mīlestības dzeja, ta it deonvidus, nonoverīgas, kvēlošās vīrešu šķiras dzeja, kurā tās pazīmes, kas vācu mīlas dzejā nomaž nenān preeksšā, kā:

veeglprātība, neusticība, greizsirdība, šķiršanās, atkalistīgums zem
 jābām un pārmetumem, un atkalšķiršanās, ar voena vārdu, kārstā
 is sevis pašas issprūstošā un bez kāda apdoma tik sevi bīdītāja kāis,
 liba — istaisa taisni galveno, kur turpret vācu mīlestības dzejas rakstu,
 riskā fiziognomija,klusais maigums, ilgas un cerības, kautrība un attū,
 rība, trūkst pavisam. Gan vācu mīlas dzeja dabūjuse eerosinumu no tū,
 baduru dzejas, bet ta ir tikai vispārīga eedvesme, inspiracija, kas pieekš
 šīs dzejas nozares nākuse no Francijas us Vāciju; citadi minne (mīla)
 un mīlas dzeja (Minnegesang) ir viscaur vācu dabas:

Vēl cita īpašība, kura mīlas dzejā sevišķi reverojama, ir tās melo,
 diskā un skanīgā jeb labaki skanainā puse. Tapat kā mūsu tautas
 dzeesmas un dainas tikai dzeedamas, tā arī mīlas dzeesmas nav sacere,
 kas lasīšanai, tās nav arī nekad savā zeedu laikā ne ar muti, ne ar acim
 tikušas lasītas, tās ir tikai dzeedatas, dzeedatas stīgu instrumentu, cīteres
 jeb vijoles pavadībā; dzeedatas vispirms no pašā dzejneeka, drīz klau,
 sitajos seveesū un jaunavu jaukā vidū, kur atradās viņa isredzeta, drīz
 pēe jauntras, dailās deijas. Un tā tad arī visa šī dzeija savā skanīgā,
 pilnā valodā, savās dailās rimju vijās, savās drīz isi norautās, stru,
 pās, drīz garī vilktās rindās, — nav pate nekas cits kā dzeedama dzeja
 un muzika, līdzīga lausku- un mežu dgedonju dzeesmai, kas peclīdži,
 nama cīruļa vīčeresānai un lakstīgalas pogošanai, un paši mīlas
 dzeesmineeki saucās par lakstīgalām: voens pamattonis, voena pa,
 matmelodija eet caur visu šo pavasara dzeedonju ritmu, bet in katos
 putniņš moduli atkal savas dzeesmas tonus un ritmus citadi, tapat
 pēe mīlas dzeedonjem vārsnu mēra pamati nodibināti pēe negrozameem
 onanslas likumeem, par kureem jau runajam agrak. Šee vācu dzees,
 mu likumi ir daudzkrāt it ne-apzīnīgi eetureti un pastāv līdz šai
 deenai, tak rindu skaits, to garums, rimju kārtība ir gandrīz ik katrā
 atsevišķā dzeesmā cita un paleek atkauta dzejneeku pašu eegribai. Un
 tā tad viņu dzeesmas ir tīvas, gaišās dabas-škanas, brīvas kā putnu
 dzeesmas, un tomor, kā šīs caur dabas dzīnu, dabas instinktu, caur māis,
 lu eetvērtas jo apzīnīgās un eebās formās. Blakus paģīstamai trījola,
 ligai strofu formai bija vēl kāda brīvara, tikai pēe muzikas virzošās
 dzeesmu forma (kurpret trījdaļīgā strofu eekāstā muzika virzās pēe
 dzeesmas, kā tas vēl tagād) un tas ir leichs, pirmatnīgi garīgas dzeesmas

153. forma, kura radās bagnicā no halleluja garī viltām modulācijām, jeb
drīzāk isvērtās ^{tik} (no halleluja) pedejās zilbes un tā bagnicas forma dabu-
se varda sekvence (Sequenz). Bet jau pret III. g. simtēna beigām to katoļu ari
pasaulīgās, laicīgās dzezmās, īstenā mīlas dzejā, un tā sneedz nu šeit un tur,
kāst visjaukākos rīnju savījumus un visdailākos muzikaliskos rītums dzī-
vā, brīvā kustībā. — „Mēs nedzam” — saka atkal Vilmar — itālus apskau-
vīnu melodiskās valodas un viņu vārsmu muzikaliskās skaņas (pojes) dē-
ļā, ar pilnu teesību; — mēs viņus vairs neapskaudisim, ja mēs pamatīgi ee,
pažīsimies ar mīlas dzejas skaņām un tās kolosim, jo melodiskāki un ska-
nīgāki nav laicām vaj nekad un vaj nekus dzejots un dzeodats ticis, kā III.
g. simtēna sākumā Vācijā, kā mīlas dzeodonu zālē Nartburgā, kur Risbadas
Indriņa un Opferdingenu Indriņa, Eđenbadas Vooframa un Vogelveides Valters
saldām dzezmām klausījes divainais kēnina bērns, kura sirds caur zemes
mīlas melodiskām skaņām tapa agri usvilkta pēc debes mīlas, kura dzīve
bij īss dzeemas-sapnis pārdzemes sāpēm un augstu deevīšku preeku, pēc kura
mirstānas gultas Marburgā Hesu-zenē engeli dzeedaja paradizes dzeemas un us
kura kapa pacēlusēs dzeema no akmena, preekō leeliska būves darba kēme,
nota Deeva mīlas gaviļu dzeema, kura mums labāki, nekā mana vājā mē,
le spēj, stāsta savā majestātē un savā poomīlībā par viņa divainā laika
brīnumeem un is viņa pilaru un sproeslu mākslainas harmonijas dod
isdzirdet to dzeemu saldās skaņas (harmonijas), kas toreiz dzeedatas zē-
mes preekōs un zemes ilgās, kā arī Deeva preekā (sepreecinašanā eokā Deeva)
un ilgās pēc debes.

To nav mīlas dzeodonu dzeemas nav nebut ^{voltitas} īronīgi / laicīgai mīlai, jebin
šī sakarā ar dabas preeku istaisa viņas dzejas galveno preekōmetu: netroust
ari skaistu, apgarotu dzeemu debesu mīlai, slavas dzeemu us svēto jaunavu,
dzeemu, kas apgarotā veidā cildina krusta karu gājeemus un īstenu garīgu
dzeemu, kuras voltitas visnotal deevīškas gudribas un darbu deevbijīgai
apeerei. Daži no šēem dzejojumeem set vel soli tālak, apdzeedadami loti
nopzētņā un stingrā garā pasaulīgu leetu apstākļus, kēizatu un val-
sti un gobzēmjus, pāvestu un bagnicu un garidzniecību, eerašas un
pasaules gājumu un visas laicīgas dzīves necību un isnīcību. Tee pāt,
set tā tad didaktiskā laukā, par kura dzejas šķīru mums nāksies
vēlāk sevīšķi runāt.

Mīlas dzejas sākumā tās dzeedoni, dzeed kā: Dilmars von Ast (ari
 rist, rist), von Kūrenbergs u. c., dzeed vēl veenkāršās, kā redzams, tautis,
 kās melodijās – visvairāk Nibelungu strofē – un pa daļai arī vēl tautas
 dzeedonu rapsodiskā (aprautā, norautā, gabalainā) veidā, isos mīlas sacījumu
 (Minnesprüche) preekšēlamās ar vācņu vaj divi strofem, viņu dzejas rak-
 sturam ir vēl kaut kas ceešs (ceets) varonveidīgs un tā tad tikai jo pēvilci,
 gaki stāv blakus šiem spēcīgākiem vilcējiem galma dzejas vismaigākās
 ainās. Tā šiem visveekākājiem mīlas dzeedoneem ir vēl parasta ha glezna
 ar vanagu, kā tā nāk preekšā Nibelungu dzeemas sākumā. Tā pē Kūrn-
 bergera mīlākā dzeed: „Es audzināju ^{sev} vanagu ilgaki pas gadu; kad to biju
 noradināju, kā es to griboju, un tam ta spalvas ar zeltu labi aptinuu,
 tad tas pacēlās jo augstu un aislaidās citā zemē; kopš tam (scitdem) redze-
 ju šo vanagu spožumā un kosumā laižamees; tam pē kājas zelta siks,
 na un ta spalvas bija viscaur sarkanzelta – Deivs salaid tos kopā, kas
 labprāt grib pāris būt (geru geliebe wollen sein).” – Un tapāt lēk Dilmars
 von Ast savai (no) mīlas pārnemtai seveetei (minnigliche Frau) dzeedat –
 seveetei, kura stāv veena, gaididama pā silu atnākam savu mīlako.
 Te redz ^{edama} viņa laižamees vanagu, sauc tam parak: „Labi tev, ^{talce} vanag (lat.
 vete teistu, vanādzini), tu laidies, kur tev patikami, kādu koku mežā tu
 esi sev isredzēies, tas tev patik; tā arī es esmu darījuse, manas acis is,
 redzejušās veenu; tapēc apskauž mani skaistas seveetes, tak kamdēl
 tās nelauj man manu preeku? Es jau nekāroju neveenu no viņu mī-
 lakeem. – Kādu citu reiz Kūrenbergera mīlākā dzird dzeedoni dzeedam,
 stāvedama vēl vakarā ^{us} šava pilstorna balkona: Ta ir Kūrenbergera dzees,
 ma, ta issaucās – to dzeed vīreētis, kam no šejeenes gadodas projam; jeb
 es novatu tam ilgak pretotees. Nu vedēt man šup, atbild brunneeks
 mīlas sarunā, vedēt man ātri šup manu kumelu un dzelza tēpu: man
 kādas seveetes dēl gadodās no šīs games prom, ta grib mani pēspeest,
 kai tai esmu pa prātam (hold sei). Tak pasaulci nebut nebus zināt slepe,
 no sirdsmīlo (traut) mīlas rotalu: „Vakarzvaigzne”, dzeed mīlākais tulin
 talak, „vakarzvaigzne, lūn, slepjas, tā dari arī tu, tu skaistā seveete,
 ja tu mani redzi; vērs savas acis us citu vīreeti, ka neveens neda-
 bon zināt, kā stāp mans diveem it (getan sei).” –

Brunnoeks (Ritter) von Kūrenger (ari Kūrenberger), varbut is Kūrenbergas

pils Breisgavā, pēc Pfeiffera no Austrijas kolecs, ir daudz tautisvaras
 naka Ditmars. Viņa Nibelungu strofē saceretās dziesmas sastāv no
 mazām episkām gleznām kā tivolū tautas dziedājumi. Brunneers von
 Kutenbergs, no kura usglabājušās daļas mīlas dziesmas, kuru isteis,
 me ir viscaur episka, viņas saceretas tai pašā strofē, kādā dzejots vā,
 cu leclais tautas eps, ir pēc Fr. Pfeiffera domām šī episkā darba savērejs,
 kārtotājs. Ar Lachmana dziesmī^{teorija} jau iepazīnāmes, kad apskatījam vācu
 episko tautas dzeju. Pēc Holmana, Carukes, Barča un šo peekritejuem, pēc
 šī epa strādājis tik veens dzejneeks; ir tam ražojumam ir mākslas vroni,
 ka, kā to tikai var sneegt ^{viens} tists dzejneeks. Arī Uhlands pņem, ^{tikai} ja nu mē va,
 nu saceretājs pēc Nibelungu dziesmas, kamēr ta teika var būt krāta kopā
 no vairākiem. Dzejneeka vards un dzimtene nav veegli vaj ne pavisam pa,
 sakams.

Ditmars von Ast (Dietmar von Ast, Ast, Bist) ir Turgavas (Thurgau), dzivo,
 ja ap XIII g. s. vidu. Tas isvēlejas savai tapat tautiskai dzejai iso rimja pā,
 ra formu. Viņa dziesmas ir tautiskas pēc formas un usskata, siosnigas
 un dzilas, laudzkarst tikai assonedamas.

Spervogels (vecakais), laivam is Augōvācījas, pilsonu dzimma, sacer,
 ja visvairak pantinus (Sprüche) un fabulas ar veselu un kodolīgu dzivesgū,
 ribu veenkārsā, bet specīgā, cespaida pilnā valodā, tad arī reliģiozas dzes,
 mas, kas pēc telojuma neomakslotas veenkārsības pacelās līdz palmu cēlu,
 mām. Tas starp vecakajiem mīlas dziedojumiem pacelās kā devisiskas mī,
 las dzejneeks dzedonis. Poem: „Meža zāles (Förnter, Wurz), zelta matali,
 un visi bezdibeni tev, Kungs, ir zinami; tee stāv tavā rokā, un visi de,
 besu pulki nespē, tevi isteikt līdz galam; jeb: „Viņš is varens un stiprs,
 kas zeemsvētku nakti dzimis: tas ir svētais Krists, to lai slavē viss, kas istā,
 kam dzimtene ir tumsībā, pēc teem, kas Kristu negrib slavet, nespīd
 saule vis, nedz arī mēnesis un niidzošās zvaigznes; - debessvalstībā stāv
 nams, zeltains celš tarp noejāms, stabi ir marmora un no mūsu Kunga
 rotati dargeem akmeņiem: šai namā ejet isti, no grēkiem kas ir krīsti? -
 Bet ka jau šee vecakāe garīge dziesmineeki arī dziedājuši piemēlīgas
 laicīgas mīlas dziesmas, to pēcrāda mums klostera garīdzneeks Wernher
 von Tegernsee, tas pats, kas sacesejis svētais jaunavas dzivi; tas dzied: du
 bist mīn ich bin dīn, des solt du gewis sīn; du bist besloggen in mīnem

herzen, verlor'n ist dag slüzzelin, du muost immer dar inne sin'.

Lis mūks dzīvojis ap 1173. g. — F) Sk. peclikuma.

Toem trijiem visvecakem mīlas dziedojumem (Käsenbergam, Ditmaram un Spervogelam), kurēem vēl nav nekādas sevīskas liriskas formas, seno Fridriķis von Veldekins (Velddecke), īstēnais mīlas dzijas tēvs, ar kuru esākas gal, ma liriskas ziedu laiks: es impfete dag ērste rīs in tiutischer zungen saka par viņu Holtfrids savā Tristanā.

Fridriķis von Hauzens, cēls un sirdīgs brunneeks is Reina apskārtnes-Pfalees, stāveja pce ķeizara Fridriķa Barbarossa augstā godā, bija tam līdž Italiā 1175. g. Tas ilgi dziedāja savai zelta meitenei mīlas dzeesmas, bija tās us, lūkrošanā un saldā abminā pce tās tā nogrimis, ka sacīja labu rītu, kad bija naktis, un viņas garām gājeju vakara sveiceenus nesaprata — tas ilgi dziedāja savai zeltenei, ka ta veen savalgojuse viņa sirdi, tak „alleine wollt' sie's glauben nicht, dass sie sein Auge gerne sieht“ — līdž tas nēma kroustu un devās ar ķeizaru Fridriķi Barbarossu us rīta zemi; nu viņa sauc to savu Enēas, atļecotees us Veldekina Enēidi, kuņa tolaik visā isglītotā Vācijas pasaulē bij usstatījuse mīlas spogulu; tak Kas varēja būt drošs, ka ta nekad nebus viņa Dido. Un šis brunneeks dzied pēc tam, kad usspraudis kroustu us brunām: „Mana sirds un mana meesa grib šķīst, ties, kas bijūti kopā tā dažu garu brīdi; mans ķermens grib labprāt ci, nētees pret paganeem; tak sirdij kāda seveete tik tuvu spegul, par visu vairak kas pasaulē; kas dara man raizes, ka tee negrib veens otram sekot: acis man šo klizmu padarījušas, un Deevs ^{veem} ~~pat~~ šo strīdu isšķīst. Ta ka es ^{ko} ~~sauci~~ sirds, nevaru vērst, nedz tavas skumjas beigt, tad lūdžu Deevu, ka tas ^{tevi} ~~zēlīgi~~ sūtītu us ^{tādu} ~~veetu~~, kur tevi laipni (wol) sanemtu. Es domāju, ka tīkstu sveiks no savas mīlestības raizem, kad nēmu Deevam par godu kroustu, tak mana sirds maz par tam bēdā, kā man pēcgalā es: es viņu esmu tik daudzkrāt lūdžis un lūdžees, tak viņa darīja allāt tā, kā kad viņa nesaprastu: tās vārds bija nepastāvīgi pavīrīs, kā reiz manu pree, ku isa vasara, ko pavadīju Friesā.“ Un šis brunneeks dodas tuvs pro, jam no tās, kuru velti lūdžis un lūdžees, sūtīdams pār jūru no sava tālā brauceena vēl dažu kārstu sveiceenu mīlakai, viņš domā reizām, ja viņš būtu tai tavu, ko viņš tai gribētu sacīt, tas sa- isinātu viņam jūdžes; viņam bija mājās grūti ap sirdi, un še gan trīs reiz vairak, un

P) Sk. V. visp. lit. vest. 156. l. p.
 pie apokryfa evaņģēlija de natiuitate mariae ap 1172. jeb
 Veruhers bija mūks Regenssee Bavarijā un
 sacerdis ^{1173. g.} viņu no visvecākajām slavas dzeesmām
 par w. jaunavu jeb pareizaki legēndi par tās mū,
 ūa līdz Kristus pedzimumam. Veena daļa no tās
 usglabājas es pīsmatnīgā veidā arī pašā dzejneka
 rorakstā; drusku vēlāk tā pārstrādāta 3 dzees,
 mās jeb nodalās. Šim dzejojumam ir drošs eslis un
 stingrs, it stingts raksturs, kas viņam nāk par
 labu un ir kopīgs ar citiem tā laika meta dzejoju,
 noom, kam ir tāda veidā zināma ceenība, ja pat
 lidoens, kas vēlākām legēndem daudzārt trūkst.
 „Cik žēligai”, skan st. c. tulin sākumā, „cik žēligai
 jābūt tai kalponei, kurai sēd klāt tās bērns, kas ir
 abi reizā”, lauva un jērs, par visām leclām angstak,
 abi dzīvība un nāve, gans un dzīva maize, rasa
un puke, alga un dusa, ais visiem grēkiem drošs,
mūsu tēvs, Deeva dēls, pilns veentesības, pilns
gudrības, lecls un mazs, tas ir viss tas Veens, kas mums
 parādījis mūsu raizēs, Viņš poenēma šē meesu un
 asini, un tīro cilvēci caur savu dzevību no zemes
^{pacēla} augšup debesīs us sava Tēva troni, tad bij elle
 sakausta un mēs tikam atcebti vellam, kas mūs
 lika važās — lai slavejam Pestitaju nu bes bažas!
 Un kad Marija pedzima, tūrā kalpone (reine magadīn),
 tad, top idzēsta dusmība pār neceenību, pee Deeva
tīkt, un meesas kāre, tad top arī cilvēks aicināts
pee Deeva galda, pee ^{dzīvības} dzīvās maizes, kura isnem
dvēseli no raizes; cilvēks kļuva par engēla beed,
ru, medus un peens is zemes teeceja bes sveadru, Deeva
īva pedar pee tām dzeesmām, kas kā kāres dzīva, M. legēndi, M. sveiceens
ais dearmātes suminuma kolais radas no naginamības dzeesmām

pasauli tad apsvētija un svētība no debesim līja,
virāns, elja un mires; arš, kas citkārt maldijas,
nu kūtī pee silites atradās. Tā ka Deves spējums
bija visur, nāca dūdiņa - dujiņa, nolaidās baģodis-
Deva, ^{lesem} ~~pac~~ ko sludina visā kristīgā pasaulē. Deven
kurā viņa pēdējina, ir mīla, maiga un augsti tura,
ma viscem laudim, kas vēlās ar Deva līgavu is
grēķeem paceltees un apakš viņas karoga pulce,
tees."

Tādā pat stilā ir visu svēto litaniija (gr. liturgia,
no liturgos, lūgt; liturgia, dzērdama lūgšana, lū-
gums) is tā paša laika; arī tā nav bes cedvēsmes,
īstas apgarošanaš, nav bes dzīvas un ceņigas īsteiks-
mes. Ja eesākas, peesaucot Kristu, kurš top st. c. usru,
nats, kā: „Tevi sauc gudribas aku, apžēlošanas atslegu,
nabagu vemdetaju, kōru siržu mīļotaju (Minna), celu
no mūžigu dzīvošana, debesstrepju kāpjamu akmeni,
tu pasārgi un istādžini, tu dedžini un dzesini, tu
slapini un ^{skaltini} susini (sausini), tu ^{no} atslēdz un aisslēdz,
tu palace un bēdz, tu stiprini un beedini, tu meerini
un pasārgi, tu spirdžini un kopi, tu esūpo meegā
(ceomidžini) un usmodini, tu ^{at} āisklaj un atklaj -
ar šīm dāvanām dod savu gara leetu mūsu sausim
sirdim, ka nesam bagatigus un mūžigus augļus;“
pee tam, kad sv. jaunava, virsengēli, Jānis Kristitajs
un apustuli peesaukti, top arī mocēkli (martyri) us,
runati šā: „Saldais visu Deva mocēklu piomeinitaj,
kas tu pacēli pirmo karogu un to nesi us martyri,
unu, kad tu ar akmeņem kapi nomētats, atraisi no
visām raizem, kgs St. Stefan, abus sevu un vīru,
kas pee dvēseles nobeigūšes (verschieden ist), un arī

tu St. Laurencius, kas tu tūpi cepts us restem, nāc
onums nabageem par remdi (^{zum} Frost); ar jūms gribam
garigo karu karot (Krieg kriegen), ar jūms garigo us,
varu usvaret (Sieg siegen); jūs to krustu nosūsi mums
pa preekšu, palīdzest, ka mēs pa jūsu pēdam^{to} nesam
pakal."

Is XIII. g. s. vidus starp vairakām legendem par sv.
ģimēni ir vispazīstamākā, daudzkārt usrakstītā,
apstrādātā ~~un~~ pārstrādātā un līdz XVI. g. s. lasītā, no
Karthuzera mūka, brāļa Filipa saceretā, veenkārtis,
siosnigs, bespretenziogs un caur tam taisn^{onagais} / savās
labākās veetās loti preevilcigs dzejojums. Tas vis-
labākais no šīs šķiras ir „Mūsu Kunga bedribā” no
Konrada v. Fusesbrunnen, is XIII. sākuma. —

Ja mīlas dzeja ir maigais suminums, kas top
nestis šīs pasaules cēlo seveešu skaistumam un mai-
gumam, daiļumam un peemīligumam, — tad legen-
du dzeja ir suminums, kas top visu seveešu see-
veetsei, Deeva dēla jaunavīgai mātei, debesu kēni-
neenei nolikts pee kājām un vitszemes mīla top
apskaidrota debeskīgā un mūžīgā mīlā, — jo XII. un
XIII. g. s., seveešu kultā laiks, kāds tam līdzīgs
nav ne preekš- ne pēc tam bijis, ir arī vissīsnī,
gākais un pee tam visveenkāršākais, visdziļākais
un vispateesīgākais, visapgarotākais un visustīci-
gākais jaunavas Marijas cildinašanas un gooli-
našanas laiks.

157. kā viņš arī brauc caur zemju zemēm, pēc viņas tas domā kā tuvu esam,
ta pēca tai viņam ja-atstāj, un ja ^{vina} grīb ta peemiņu laipni usnemt,
kad tas pēcajās par tam savā kalā brauceenā, jo „er vor allen Man,
nen iht je war unterthan? — Ja rāda mums arī šī celā, teicamā Dzeedo,
na tēls, kas atrodas mīlas dzeedoņu rokrakstos, usticamā dzojiskā vi,
na Dzeedoņdzīves ustvērumā vīnu, kā tas droši un brīvi stāv us šūpo,
jostā kuģa un kādu lapu kā mīlestības sveiceenu tālajai mīlakai mat
jūgā, lai augstu Bangojosee vilni to aisnes viņas Dzimtenē, vīna sirds
Dzimtenē. Fridriķis von Hauzens ne-atgriezās vairs dzimtenē, maz deenu
pirms sava ceļā keizara krīta tas vīstā krusta kara spēkā augstīgodats
un vīnēts varonis pēckš Filomeliūna Maz-Azijā, pēc sirdīgas vēesti,
gas cīņas un spīdošas usvaras spīrdceenā pēc debessbraukuma, ^{24. maijā} 1190. g.,
un viss kara spēks sacēla usvaras kleedzeenu vortā diktas gaudas krī,
tustā varona dēf.

F. von Hauzens pēder pēc teem, kuri pēc Veldekina ceveduši līrīkā
galma mākslas formu; tas pēc viņa vēl pasvarā tautiskais elements.
Melodijas ir veenkāršas, rīmes vēl nepilnīgas, lai gan ne vairs assonedamas
veen. Hauzena dzeesmu laba daļa attēcas us viņa Itālijas ceļojumu
un viņa krusta kara gājeenu; tās ir pilnas ilgū pēc debesim un nes pa,
teesības jīmogu. Veena no ta dzeesmām ir tamdēf jo ceverošana, ka
tai ir itālu stancas forma. Tas ceļojis arī Provanses Dzejneekus.

Keizars Indriķis VII., dz. 1165. g. ^{vainagots 1169. g. par Romas kēnīnu,} / ^{sekoja savam tēvam} Fridriķim I. Bar-
barosam keizara tronī, tapa kronēts 1190. g. un nomira Mesinā 1197. g.
laikam nogālots. No viņa atrodamas vēl divi dzeesmas, kuru maigums
ar šī vīra tirannisko dabu stāv pilnā pretunā.

Indriķis von Morungens (H. v. Mohrungen), laikam lejas-vāceetis, is
XIII. g. simtēna sākuma, sacereja mīlestības dzeesmas, kas pēc valodas un
rakstura sneedz vēl tā no senatnīgu (Alttertümliches) un ir visvairak ar
veenkāršu strofu ceekārtu, jebšu arī atrodas mākslneeciski paņāmeeni.
Tām is ātrs, dzīvs gājeens (ritms) un ir bagatas ar cešpaidu pilnām glez,
nām un gara bagateem vīdzeeneem. Tas ceļojis lapat kā Hauzens pa,
raugam Provanses Dzeesmas.¹⁾

1) H. Des Minnesangs Frühling u. s. avotus.

Aues Hartmanis ir bes episkiem dzejojumiem arī sacerejis dzeesmas kā arī dažas domu bagātas grāmatīnas, kurās jau pamanāma visaugsta, kā formas izkopība. Viņš te atturojies no vēlako mīlas dzeedonu mek., letas jūtēlības. To teicamas viņa krusta dzeesmas. Viņu sastapsim vēl pie legendām.

Reinmars von Hagenau, pa laikam saukts Reinmars Vecais, ir Elzasē, dzīvojis Austrijā, kur mācīja Valteri v. d. Vogelveidi dzeedonu mākslā, pēc, daļiņas krustkrača gājeenā (1190) un nomira pirms Valtera, kurš viņa nāvi dziļi mōžēlo. R. v. Hagenaus ir ģeniāls un auglīgs dzejnieks. Tas sacereja maiguma pilnas mīlas dzeesmas un, kā āķēt, cevedis sūtnu dzeesmu formu. Pat viņa krustkrača dzeesmas esam mīla pašu vidū un sērdī. To teicama ir viņa raudu dzeesma us Austrijas hercoga Leopolda nāvi un cevejojama viņa zobgalīgā dzeesma us keizaru un pāvestu.

(Walthar)
Valters (von der Vogelweide) (1160-1230).

Par viņa dzimteni valda dažādas domas. Izeicija, Austrija, Tirole un Franke un strīdas ap viņa šūpli. Pēc H. Kruca vērojuma tas laikam dzimis putnuganību sētā (Vogelweiderhof) netālu no Brenner-stacijas Vaidbrukē (Waidbruck) Tirolē - „Layener Riede”. Citi domā, ka tas nodzī, muma ir franks, kurš tas, kā pats saka, ^{un kā pēc Reinmara v. H.} Austrijā mācījies, „singen und sagen”, t. i. dzejas mākslu (singen zinojās us muzikalisko, sagen us de, klamatorisko preekšēlumā veidu). Tas ir brunnoeku kārtas. To godina visns par „Herr”, t. i. H. Kuses pārlecinais, ka Valters bijis pilsoņu kārtas. Tas ir nabags - tāpat kā Volframs no Erenbachas - un kā kleijotājs dzeedonis isstaigājis pulku ģemes (no Ebes līdz Reinam un līdz Ungarijai, no Senes (Seine) līdz Kuram, no Traves līdz Po). Vispiems viņš usturojas pēc Austrijas hercoga Fridriha Katoliskā († 1198) galma. Pēc keizara Fridriha VI nāves, 1197. gadā, pēgreczās viņš vairak klajeem usdevumem undari šandām, stāveja tad Filipa Hohenstaufa pusē, bija klāt pēc ta kronēšā, nas Maincā, tad 1200. g. kādu laicu Vinē, devas pēc us Tūringu pēc ģemes grafa Hermana (kur noteek dzeedonu karš Vartburgā). Pēc Filipa no ^{galvuma} kavuma caur Otona von Wittelsbacha roku, tad viņš pēgreczās šim nu veenigi likumigam keizaram Stim IX., turedamēes pēc ta partijas pret pāvestu Innocencu III., līdz arī tas (Stis) pazaudēja valsti un mēs me

Kad tas no ūta vairs neko nesagaidīja,

159. cēraugam Valtēru, Hohenstaufa Fridriķa II. pusē. Divi reiz pa šo laiku Valters usturojies pēc Tūringas zemesgrafa Hermana galma un arī vēl pēc šī nāves, tā tad 1215. jeb 1216. g., pēc jaunā zemesgrafa Ludviga, svētais Elizabetes paša. Fridriķis II, kurū Valters 1228. g. laikam pavādīja uz Palestīnu, atgīna ta lēlumu, zem šī valdnieka pēcpildījas Valtēra ilgi lolotā vēlēšanās, - Fridriķis II. sedāvināja tam gubu zemi un eccelato zem Kēlnas virsbīskapa Engelbrehta vadības par sava dēlu Fridriķa, no ka pēdzīvoja maz pēcka, par sevišķu audzinātāju un skolotāju. Valtēru pēdejās dzeesmas sneedzās tā puslīdz līdz 1228. g., līdz tam laikam, kad Fridriķis II. sagatavoja savu krusta kara gājeenu, pēc kurā Valters pēcdalījies, ja tas ar Viidanksa autoru ir voena un tā pate persona. Spīrgtumu un jaunību - jauneklību tas ustureja lēlā retā mērā līdz angstakam vecumam; jo pēcminētā krustkara gājeena laikā tas rasi bijis sešdesmit gadu vecumā. Vaj tas pateesi pēc krustkara ņēmis dalību, kopat nav droši zināms, kā viņa nāves gads. Tak daži zin stāstīt, ka Valters von der Vogelweide miris 1230. g. Vūreburgā, kur tas Lorendarģā gul aprakts jaunā mūnsterā (no latin. monasterium, klosterbarnica) vārtu pēckšā zem kāda koka, no kurā lastigalas pogoja, dzēdāja us viņa kapā. Savam vārdam un spānotakam parasara dzēdonam, par pēcminēto kurus tas tik daudžkārt košā maijā bija sveicinājis ar savām dzēsmām, tas par pēcminēto eccēlis nolikumū. ^{Lakstīgalām} Savā kapā akmenī lēcis eccēst četrus caurumus un it deenas kāms kaisit veģu drupatas par barību putniņem (zur Weide für die Vögel, lein). Ilgu laiku tika šis mīlīgā dzēdona - dzējneeka nolikums eccēst - eccērots un it deenas us von der Vogelweides kapā tika kaisita putniņem to barība - ganība (der Nöglein ihre Weide); līdz vēlāk XV. g. simtēna rījīgā laikā (zierigen Zeit) kor. kungi (= kanoniki = l. canonici) atrāda par ērtakū, pašem apest veģus, nekā tos kaisit putniņem. No lakstīgalām pamests stāveja pēc tam vēl dažu gadsimtenī veentulīgais kapā akmenis ar savām barības bedrom un tik mūsū laikā (saka Vilmar) tas tikai ir sagrūvis jeb sagrānts.

Valtes v. d. Vogelweides dzeja.

Valtēra visagrakais dzējodānas laiks sākas jau XII. g. simtēna devīndesmitōs gadōs (1190), ja ne vēl daudž agrāk; is šī laikā ir viņa

mīlas dzeesmas. Starp tām pateesi teicama un visai pazīstama ir vīna
 "Severesū slava" (Lob der Frauen), piem. šādā skaistā strofā: Saldinatas (Durd,
 süsset) un puķotas (geblümet) ir tērās seveetes: nekas nekad nav bijis tāv
 lolojami - līgsmi (so Wonigliches) uslūkojams nedz gaidōs, nedz vīrs zemes
 visās zālīs ārēs, liliņas un rožu puķes, kur tās mirdz maija rasā caur
 zāli, un mazu putnu dzeesma, ir pret šo laimību (Wonna) bes krāsas un
 skaņas, kad redz skaistas seveetes. Tas var skumju parātu atspirdzināt,
 un atnom - isdzēs visas skumjas no tā brīža, kad mīli smej mīlestībā tās
 saldā sarīšanā mute (=mutite) un bultas is mirdzošām (spielenden) acim šau,
 jās vīreša sirds dibenā.

Veena no visjaucakām starp vīna pļavasara ^{Dziesmām} / Ir slavas dzeesma
 us maiju (Mugel ir schonen, was dem meien wonders ist beschest?),
 kurā teidzās ar košo nairo glēznu: du bist kuzger, ich bin langer,
 alsō stritents uf dem anger bluomen unde klē.

Kādā ^{slavas} dziesmā us vācu tērgemi (Fr sult sprechen willerkommen:
 der ie maere bringet, dar bin ich) teic tas blakus vācu vīrešēem un see,
 vešēem vācu stingru audzināšanu (Zucht): tinsche man sint wol gezogen,
 rehte als engel sint die wip getān... tinschiu zucht gāt vor in allen.
 Tīnams dziejneekam, kurš par savas tautas brīvību un godu aisguvās
 (eiferte), sekāosa, dzīvu dalību ņemdamo pee sava stipri ustrauktā lai,
 ka visēem klajsem notikumēem, bijari daudzkart comesls sūdžtoes.

Veena no vīna slavenām politiskām dziesmām, kurā tas greožās pee
 keizara Filipa, esakās: Ich sag uf eime steine und dakte bein mit
 beine (t.i. pārlīku veenu kāju pār otru), uslīku us tās elkonu: espede
 savā rokā godu un vaigu. Tad domaju ar rūpem (vil ange), kā būtu
 pasaulē jādžīvo. Vīrs sūdžās, ka Vācu valstē valda vara un neusticība,
 kuoproeti meers un taisnība (tesība) zovainoti us nāvi: untriuwe ist
 in der sätze (aismugvē), gewalt vort uf der strāze, frid' und recht sint
 sēre wunt. Tad vīrs saka: Nekādu padomu nevarēju dot, kā trīs leetas
 eegūtu (erwürbe), kas vis bojā nevētu (nicht verdürbe). Divi (leetas) ir: gods
 un nīciga (kustama) manta (fahrendes gut), kam reizām satiksme ne,
 ganla, trešā ir Deeva mīlestība (Flude), kurai pār vīnām abām ir vī,
 restība (der zwsien Hebergulde, kas šīs tālu parspēj): tās gribetu labprāt
 veenā skrīnī. Deemžēl, tas nekad nevar būt, ka manta un pasaulīgs gods
 un Deeva mīlestība jebkad (mehr) veenā sirdē kopā mājotu. Turp taem

161. Krūst cēla un laipu: untrienu ist in der sätze, gewalt wort uf der strāze,
fid' und recht sint sere wunt. Teem trijeem kopā nav droša pavadona, tik
divēem gan drīzāk.

Ta laika Leclajās cinās Valters droši pārstāj keizara leetu pret pa-
vasta prasībām, issacidams visadas reformatoriskas domas. Vācēša
sirds dusmas par Romas krēsla neusticību tas isgār dziesmā: Ich sach
mit minen augen manni und wibe tougen (wircēu un seevecēu no,
slēpumus, dar ich gehöte und gesach, swaz iemen tet, swaz iemen sprach,
ze Rōme hōrte ich liegen (lügen, melus) unde zwēne künige kriegen
(Innocenes III. vīla Filipu un Fridriki). No tam iscēlās tāds strīdus un ne-
meers, kāds nebija pāredzēts, kāds esika garidzņeeki un negaridzņeeki šķel-
ķees. Tās bija raizes pār visām raizēm: meesa un dvēsele guleja pagalam
(kā nost). Garidzņeeki loti strīdās, tak laiži vēl mazāk mitās. Zobenus tee
molika un stolas atkal usvilka, tee uslika laistus, kam grībeja, un nevis
tam, kam dēreja, kā iēdija Deeva namu. — Es dzirdēju tālu kādā klangē
leelas waimanas; tū raudāja kāds klangarijs (mūks, vaentulis), tas
sūdzēja Deevam savas bēdas: Ak vai! pāvests ir par jaunū, palidzi,
Kungs, tavai Kristus-draudzei. (Owē, der bābest ist ze junc, hilf, hōrre,
dīner kristenheit.)

Pēc Svabijas Filipa, pēc Alai IV. un Fridrika II. viņš griežās ^{at} tūsmudina
maom wārdeem, skubinādams tiklab keizaru, kā arī leclungus, darit
savu pēcnākumū. Tad viņš dzied: „Es dzirdēju udoni plūstam un redze-
ju siviis peldam, es redzeju, kas tik seen pasaulē: laukū, mežū, lapas
un needras un zali. Kas leen un kas skreen un kājam pa zemi breen,
to redzeju un es saku jums to: neveens no teem nedzīvo bes maida.
Zvēcēm un tārpēm jaraujās ar cinās darbeem, tā dara arī viņu star-
pā putni; bet tee visi veeņprātīgi: tee riko stipras ķeesas, kas saigatu
to meesas. Tee vēlē kōnirius, nebut neek-kalbus, tū eecel kungus kā
ir kalbus. Ak vai tev wācu mēle! Kas tev gan kārtību cēle. (Uwōh
dit deutsche Jungo wie stet dīn ordenunge.)”. Tā ka, nu kkauslim ir
savs kōnirius un tā ka tavs gods ticis tik lēnint, — tad atgriezies,
tad atgriezies! Tāu cirkeli (galvas sprangas - Hauptreife - mazo augstmanū,
valdneeku diademi) pārak cēlušees (pādaudz sev atļaujas), nabaga kōni-
ri (Cēringu Borthold Bagatais, Lākū Bernards, Atis tas Vilks (der Wolf)

speež, dzēn tēvi: Philippe setze en weisen ūf und heiz sie treten hinder sich! - Tai savā politiskā dziesmā (Tāli hārte ein wagger diesen, t. i. plūstam, krācam) Valters pee krācosiās straumes apcor cilveku dzīves nepastā, vibu un sūdžās, ka visā dabā valdot kārtiba, tikai Vācu valstīnē (sō wē dir tiuschiu zunge, wie stēt dīn ordenunge.); Šim apcorėjumam tad viņš pēsprauž usaicinumu vācu kautai: Philippe setze en weisen ūf (t. i. vācu kēninu kronis ar lealo dimantu, kuram kā veerīgajam tādām bija dots vārds „der Waise, orphanus”; laiksmainais lealkungs Ernests, kā esam dzirde, juši, to isnesis citkārt no burvju kalna ārā) und heiz sie treten hinder dich” (t. i. lēc līdzensonēm atkāptes)!

Starp Valtera garīgām dziesmām statams pašā pirmajā vektā leichts us svēto trīsveemibu. Kādā krusta dziesmā viņš cildina isredžeto zemi: Nū alrēst leb' ich mis werde (Nu tikai dzīvei pēekš manis verte), sīt mīn sūndic ouge sikt laut dar reine und ~~mit~~ die erde, der man vil der ēven giht (ko tik visai coen un teic). Kādā no saņem iscom pantincem tas forasa par visām leetām paš-savaldišānos: wer sleht (sit) den lewen? wer sleht den risen? wer überwindet jenen und disen? dar tuot eines, der sich selber twinget.

Ari par bērnu audžinašānu atrodam pee viņa pamācību, vecakēm dotu padomu: nieman kan mit gerten (rīstes) Kindes guht beherten (darit pastāvīgu, cešu), turpret bērnam tas ussac: hūtetent iuwer zungen, darz gimt wol den jungen; hūtetent iuwer ougen offenbar und tougen (slepon); hūtetent iuwer ōren, oder ir sīt tōren; hūtetent wol der drier leides alze frier! -

Kā viņš rīkti sūdžēes par strīdu un šķelšānos ap kēizara kroni un neevajis Romas galma politisko jandalīnu, tā nu viņš pūdīgi sūdžās arī dzilās skumjās par visa tā isnūcību, kas viņa pašā dzīvi tam drosi, jis mīlu un patīcamu: „Ah vai! korp nožudušē visi mani gadi! Nā, mana dzīve bijis sapnis, vaj patesiba? Ko es jabkad vēroju, ka tas būtu, vaj tas ir kas (kautras-icht)? Tad esmu gulējis un es nozinu to. Nu esmu usmodēes, un man ir nepazīstams, kas man citkārt ^{reiz} tavu bija kā mana otra roka. Laudis un zeme, kur kopš bērnbis esmu usaudžinats, tee māt' ir pali, kuš' sweš'i, it kā viss būtu samelots. Kas man bija rotalu beedxi, tee ir kūt'ri un veci, un tukšs gul lauks, možs aiscirsts, nav vairs jauks - tik ridons tek, kā citkārt teceja, - kad eedomajos dažu līgsmu deenu, kas aistecejuse kā jūrā līdz ar putu pēenu: Arveenu vairak tad ak vai!”

Līdz ar vismaigākām un vissironīgākām, reizēm arī visjautrākām un visnebēdnīgākām mīlas dziesmām dzēdāja Valters v. d. V. nopeetnās, dzilās tonīs, melodijās ne vien kā citi tapat tā Kunga un Dieva mātes slavu, bet arī zīmes lektu ismācību, vācu tautas godu, ķeizara pienākumus un godības, firstu un gobjemju klausības, pāvesta taisnību un netaisnību pret ķeizaru un valsti un tīstas baznīcas godību (gloriju), kura nedzēnas pēc laicīgas mantas, viņš dzēd visnopeetnākā, bet pēc tam labvēlīga pārmetuma tonī, kas tālu nost no visas nenovēlīgas, launas neevas vaistes, ar ko šis cēlais vīrs nebut neisgēst.

Tā XVI. g. simtēna protestantu teologi, kas tik aisgūtīgi mekleja pirmo reformācijas pēc reformatoriem, pēc „pateesības leecineekiem”, būtu pažiņūši Valtersu v. d. V., kad viņiem būtu bijis to daudz citeem pa preeekāu ja esvindo tai „leecineeku mākonī”, ko viņi bija savēlūši; jo acim vādzot pēc Valtersa no-ispaužas nekāda nemeerīga jauninumu sērga, jeb nekāda kaisināta sirds satvērsme, nedz — un vismazāk — kāda atseviskā ^{individuumā} kaitēnāta sirdssatvērsme, bet jo vairāk nesnkāršā, meerīgā pateesība, kā tā kolair guleja no vis leclajā kuskajā masā, ko tagad sauc daudz kārt par tautu jeb publiku, bet visisredzētākās, vislabākās un ^{tā} pēc rangas kā pēc eskatā vācu nacijas viscēlākās daļas garā.¹⁾

Valters bija viens no visleclākāem visu laiku un tautu dzējniek, keem un pacēlās īsti caur satura un formas pilnīgu noapalotu harmoniju pār visiem citeem mīlas dzēdonceem. Tik reti ^{jeb nedaudz} to sasniedz daudzpusībā, pateesībā un jūtu dzilumā, domu bagatībā, daždabībā, veislibā un valodas skaistumā, cēlu prāta kreectnībā, bet no neviena kas nav pārspēts. Tas ir lecls mīlas dzēsmā, kurā kas atēķiras caur, teļojā, mā kaustamū spēku, caur dzīvos gļēgnū ^{plastiskūnu} uskratāmību un krāsu spožumu, vaj nu kas mīlostību apraksta kā sirds lektu, vaj jautri rotalodams, allaž kas ir dzējiski skaists un pateess. Lecls kas ir kā lēzomas dzējnieks, viņa dzējoli, kučōs kas savu balsi pacēla par pāvesta apmāzēto ķeizaru, ir ar varamū spēku; aiskustinoša ir viņa gauda par gudrū valsts brangumu, paciloša viņa vācu tautas slava. Viscēlākais prāts ispaužas tamīs dzējolīs, kučōs tas aisgūtņom usētājās pret baznīcas pārmēerīgām prasībām, pārmēerībām, vaino garidzniecīb, mantrāribu,

1) Sal. Vilmars National-Literatur I., 278. l.p.

usrāda, atklāj pāvestu viltības, bet pēc tam viņš ir caurdvests no
vistikāras un visbērnīgākās dērbijības un apgarots preekš svētā kapa
atbrīvošanas. Tādīgi savos pantinās (sacījumos), kas attiecās uz vispā,
rīgeem dzīves apstākļiem, tas issaka viskodolīgāko dzīves un pasaules-
gudrību.

Valters stāveja pēc savaem laika beudrom visaugstākā ceonā un ta ee.
spaidis no viņa laika. un sebakem dzejneekem, us Ulrixi v. Zingenborģi,
Reinmaru v. Cveteru, brāli Vornheru u. d. c. ir nenoleedzams, viņš bija
to preekšzime tiklab formu leetojuma, kā vrelu isvēlē. Strasburgas Gotti,
frids, kuņš, Tristanā salidzina mīlas dzeedonus ar lanstigalam, usmet
jautajumu: wer leitet nu die liebe schar? un atbild: ir meisterinne kan
ez wol, dies von der Vogelweide. Hugo v. Trimbērgs (ap 1300. g.) savā grāma,
kā „Lozejejs” (Renner ist dirz buoch genant, wan ez sol rennen durch die lant)
sacerejis divi skaistas vatsmas (1218. un 1219:) her Walther von der Vogelweide,
swes des vergaeze, der laet mit leide.

Valtera Dzejoli peeder pēc retajeem is mīlas dzeedonu dzejneeku meža,
kuri ^{jaunākā laika} patikama un pa vislelakai daļai ļoti veikli pārceļti tagadejā vācu
valodā; K. Zimroks, Nibelungu un Parcivala tulkojais, issāka savu nopel,
nu pilns pārceļoja gaitu ar Valtera Dzeesmu tulkojumu 1832. g., kuram
pessprausti V. Vakeruagela isskaidrojumi. Ka jau agrak visā savā no-
zinā Valters vispirms taicami apspereests un savai tautai atkal tuvi-
nats, tas nopelns pēnākās par visom L. Uhlāndam (Walther von der
Vogelweide, ein altddeutscher Dichter 1822).

Urdānka „Kautriba” ir vislabākais vidus-angš-vācu laikumeta didak-
tiskais dzejojums. Vārds Urdāns (Freidank - Brīvdomatajs?) laikam ^{gan} tik
pēnēmts, zem ta pēc V. Grīma asprātīgeem pētījumeem meklejams vislee,
lakais viduslaiku dzejneeks, Valters v. d. Vogelweide. Vārds „Bescheidenheit”
šim dzejojumam dots tamdēk, ka tas par šīs un viņas pasaules leetām,
par reliģiozām un laicīgām bišanām smeedy pamācību (bescheid), brīdams
pavadonis us sapratīgu, pēeklājīgu, kautrīgu dzīvi (bescheidenheit ir vidus-
angš-vācu valodā tādā pat nozīmē kā gudrība (Weisheit), esokats (Einsicht)
un domata šai dzejojumā kā visu tikumu avots: ich bin genant beschei-
denheit, dieu aller tugende kröne treit). Šai grāmatā atrodās pa veenai,
un proti pa leelakai daļai tautas sakamvārdi - tadi, kas kolais bija pa-
rasti, un vēl šodeen, pēc vairak kā seš-simt gadaem, top leetoti - taicamā

165.
veidā (isteksmē) un vēl teicamākā sastatījumā, visai venterīgā, veen,
kāšā, bet taisni tamdēļ, jo sepatkamākā valodā; pa otrai daļai, kurā
nebit nav no mazāka swara par pārejo saturu, — kāda visaugstākās kā
zemākās baznīcīgīves, valsts. un tautas. bišānas apvidēs labi pēdžīvoju
šā, ~~un~~ nobreduša vīra apskati, kurš ar varenu espaidu un cešu nopenē,
nibu, bet bes launa preeka, kā bes ruktuma un pīntuma atklāj un soda
sava laika trūkumus. Voenalga vaj usklauseemes viņa kādas plāpīgās
māles aprakstam, mēles, kurai nav kāju, un tomēr lauž akmeni un
kāju (bricht Stein und Bein), kurā spēj usticību šķirt, ka mīlestība apūnēt
mīlestībai (die Liebe der Liebe verleidet wird) — voenalga vaj usklauseemes
augstprātības aprakstam, kurā spēž īso vīru eet us pīrktu galēem — vaj
usklauseemes sakamvārdeem par māleem un melšanos (von Lügen und Trügen),
kas pēe galma ir vairak swarā nekā firstu bērni, un pēe visēem kungeem,
tik ne pēe Deeva, ir patīkami sūtņi, vaj teem ^{sakamvārdeem} par pfenijeem un par la,
bo pfeniju zalvi, kas vissastingušako sirdi spēj padarīt lēnu; vaj usklau,
sames viņa spreedumus par kroustvara gājeoneem (kurēem autors pats
pēedalījes zem Hohenstaufu Fridriha II.), vaj par Romu un garīgo pasak
les pilsātas valdību — vaj smejamees par jautrajām joku runām, ka
nav zēdicams, ar lakeem kasitees, tamdēļ ka spēcak var voka čūlot,
vaj pēegreest vēribu dziļai nopenēnībai, kurā mūs māca par Deevu un
mūžību, par Antikristu un pastaru deenu — viņš mēs sastopam to pa,
šu causum causi veselo, labā zemē vācu tautā digušo, bredušo eeska,
tu, istu, tautisku nopenēnību, kas cēluses no naivas jautribas, un
istu, nevainīgu tautisku joku, kurā avots ir dziļi nopenētus prats.

Šā grāmata „Kautriba“ (Bescheidenheit) ir „pasauls. spožuls, kurā ^{redz} vādītās
dažādās kārtas no pavesta un keizara sākot līdz kalpeem, k. lajos, pub,
liskos un māju apstākļus, reliģiozo ticību, tikumus un netikumus da
žādā mainā (W. Grimm). Dzesincēka dzīves uskats dibināis us Deeva. Viņš
lapēc ussāk ar pantīnu (issacijumu), ka visas gudrības sākums isēet no
ticības us Deevu un no padotānās zem tā baušļēem, pēe kam kad pēe,
sprauž pēezīmes par cilvēku sakaru ar Deevu, jeb attecību us Deevu.
Tad viņš runā no dvēseles, tās neisidibēnību, tās mīklaino sakaru
ar kormenu, un tad issakās par netikumēem un trūkumēem, kas vis
vairak novēst cilvēku no Deeva (augstprātība, pārgalvība, skopība, manē

tas kāriba, mēlnesība u. d. c.). Starp nodalām, kurās tas tuvu ee-ect us
sava laika apstākļem, ir tās tās svarīgākās, kurās tas runā ar svētām
dusmām par garīdzniecību, Romu, kēninoem un firstaem.

Jo grāmatu var saukt par epu jeb labaki par vācu tautas-gudrības epu,
tā it nekā pēc tā nav taisīts, speasts, plats, šlētels, ^{vāgots} nekā leeks un nogur,
dinošs, tik stoupi un isi, tik trāpīgi kā naglai us galvu seks cits pa,
kā, citam domu vispilnāce un vispatēsatce issacijumi it kā tiri dzīvi
rikojumi un darbi. Un kas tati veenīgi pateigais, iespējamais stāvoklis,
ko didaktiskā dzeja var eņemt, ja tā vēl grib palikt īsta dzeja, kamēr us
mācīšanu licejās dzeja nepeceesāmi sevi isposta savās dzejiskōspamatōs.
Atsevišķee issacijumi ir pēc savas vispārīgās radneecības saveenoti vairakās
galvenās nodalās. Visōs issacijumōs valda prāta un dzīves usskata vis,
pilnīgākā veenība, deevbijība, cilvēku mīlestība, kvēlošas jūsmas par
brīvību un teesību gul visa dzejojuma pamatōs. Starp issacijumēm at-
ronami daudzi vispār pazīstami, kurus autors ar leelu isveicību un māks-
lu eevetojis savā dzejojuma ritmiskā formā. Blakus sakameem vārdeem
usejamas arī priamales¹⁾, mīklas, līdzības un fabulas.

F. Pfeiffers rauga poerādīt, ka šī darba autors esot kāds Bernhards Drei-
dank (Urīdane), kas vēlāk dzīvojis, als Walther, bijis kleijotais dzeedonis
filsoņu kārtas, mīris un aprakts Trevizō. Tas ne esot pēc labas teesas ne,
kas vairak bijis, kā partīnu un sakamvārdu – kas pioms viņa padalai
jau bijūti sastopami saistošā valodā – krājejs, kārtotais un pārstrādātais.
Tas pasaules slavu sequivis šis krājums, kurš – kā Vilmaris zin stāstīt –
gatavs ticis maijā 1229. gadā un drož pēc tam sequivis vispārīgu eevēribu,
jau XIII. g. simtenā četrdesmito gadu dzejneeki atsaucas us Urīdanku, pēc,
vedot tā issacijumus – ir tā, kā kad viņš, kā īsta varoņu dzeedonis, tikai
issacijis un veiklōs vārdōs tvēris to, kas jau bija pulku tūkstošu sirdi
un mutē – un tā palika viņa slava neaistīkta un nemazināta arī nāca,
mōs gadu simtenōs. Kā pēc saveem laika beedreem bijis augstā eemā, daudž,
kārt pēvests, minets un leetots, tā arī vēlax tas tapa no Sebastiana Branta
(1458–1521) tā laika valodā pārtulkots, pēemērojot tā laika dzīves usska,
tam. Šis darbs – ja tas ir Valtera v. d. Vogelweides – tad tas ir arī tā galvenais
pēeder pēc vecā laika nedaudzajēem, kas mazākais līdž XVII. g. simtenim,
kus zināms visu labu aismīsa, nekad ne isguda is pēcpasaules – pēcnāka
mu pateicīgās atmiņas, viņa darbu dēveja ar pilnu teesību par pasaulīgu

1) No lat. praecambulum, ir nosaukums kādam īpatnam vācu domu dzejojā voidam III. un IV. g. s.

167. libeli un vēl šodien to varot - saka Vilmar - kā iedomsīkīgu vademe,
kamu leetot. Tas ir bagats tautas-gudribas avots, kurš no XIII. - XVII. g. simt,
tenim nebij aīsumpīs.

Volframs v. 8. (sk. visp. lit. v. IV. 90. l. p.), Gottfrids v. Str. (V. 102. l. p.). Tie pieder
paa mēnīs jau pagāstamēnīs šī laikā Dzejneekēm. Strasburgas Gottfrids sace,
roja devindesmit cētrās strofas veenu no visskaistākām dzeesmām par slā,
vu svētajai jaunavai. Ta esakās: „Tu rožu zēds, tu lilijas lapa, tu kōni,
neene pilsātā tai labā, kurp nevoans sēvišķis nav tieis, kā tik tu, tu sir,
žu proeks pat trūkumā, tu proeca istā rīkstumā, lai teikta tev, dzeedata
slava un gods!” Un Šēnbachas Volframs dzeedāja teicomas skaistas deenu
un sargu dzeesmas, kurās isskan ta doma, ka sargs no torna pasludina,
dams austorū deenu, skubina mīlakos šķīstēs; ta ir Dzejasforma, kas
kļuva jo populāra, arī vēlāk, cik maz arī no garīgā tajā bija, bet laikam
taisni tamdēļ tai tika pēdota garīga nozīme un top kā garīga sarga dzees,
ma ne vien reformācijas laikā, bet līdz šai deenai dzeedata: pēdējā noīm
garīgajām sarga dzeesmām ir Filipa Nikolaja pazīstamā cēlā dzeesma: Na,
chēt auf ruft uns die Stimme. - Tapat pieder arī Hartmanis v. d. Aue ne
vien pēc stastitājām dzejneekēm, bet arī pēc mīlas dzeedoneem un protē
vīnīs ir veems no vīsteicamākām. - Nu vēl citi Valtera v. d. V. laikā bēdēi.

Ulrihiss von Zingenberg (Zingenberg), is Sūrgavas, St. Gallenas abata
dzimts blodu usnasejs (Erbschuess), stāvoja ar Valteru tuvā personīgā
sakarā, emālidamēes laikam no šī Dzeesmu mākslu. Zingenbergas dzees,
mas ir pērmīligas un jautras, veiklas valodā un formā.

Albrechts von Johansdorf, kas pēdālījēes pēc krustnara gājeena (1217.
vaj 1228. g.) ir muižneeku Dzejas galvenais reprezentants; ta dzeesmās vol,
da vispīlņīgākā mākslas forma līdz ar Dzejas pasaules aptoņotību, ob.
jektivitātes un istas vaīslības trūkumu, kā teeksmi us mīlestības ro
talību.

(Neidhart)
Neidharts (is Bavārijas, muižneeku dzimuma, laikam is Fūhū ciltē
(aus dem Geschlechte der Fuchs), arī pēc savas gobu zemes „Riuvental” saukts
Riuventalectis, pavādija hercogu Bavārijas Ludviģi I. us sveto zemi,
kur viņu ēvāinoja. Apakal atgriezēes, tas pazaudeja hercoga labvē.
libu, tā ka tam nu nācās ^{atstāt} savus draugus un savu mīlo Riuventalu (1230).
Tas devās tad us Austriju, kur to hercogs Fridriģis II. laipni usņēma.

an pirms 1246.

Vinš mīris laikam pēc 1234. g. Vinē un apraksts Stefana baznīcā, kurās 168.
āreja pusē vēl šodien redzams viņa pieminekļi.

Viņa Dzeesmas esakās tāpat kā citu mīlas dzeedonu dzeesmas, ar dabas
apraksteem, ar pavasara un puķu cildināšanu, ļoti daudzkrat vispateasakā,
visdzīvākā, krāsu visbagātākā tēlojumā; arī viņa dzeesmas griežas, pārceet
no maija dzejas tad, mazākais pa daļai, uz mīlas dzeju, uz skaistu cevece,
šu daudzināšanu; bet drīz viņas pārceet pa lelakai daļai uz viņa laika
zemnesku dzīves aprakstu, sevišķi, sevišķi iscelot šo lauzņu zemnesku lep-
nību drēbju groznībā un eorocū dižīgā nešanā un istrādē, caur kam tee cen,
tās neveiklā veidā darit pakal brunnceekem. Vismēlak un visveiclak Nith,
karts apraksta zemnesku svētkus, to jautrās deijas un sirdigos kautinus,
ar kursem baidzās — ne veen Nitharta laisku — katra zemnesku deija, un jo
jautraka tā bija, jo trakaki kautini tai sekoja, pēc kam dzeedonis daudzkrat
nogrīnst pavisam prasta puļa līmenē. Nitharta dzeesmas tā tad nesniedz,
kā citu mīlas dzeedonu dzeesmas, tikai romānīgo pasauli, veenīgi maigo, no
maija smaršas un puķu mirdzuma, no klusām cerībām un saldām ilgām
vītu, pītu mīlas fantāzijas dzīvi, bet kailo, pat zem, rupjo teesāmību, ka,
ta tik caur laimīgo humoru, ar kādu viņš to apraksta, top ne reti par vi-
sai jautru dzejisku preekšmatu. Viņa dzeesmu tants ir pa lelakai daļai
pārak mundrs, daudzkrat it lecošs, domēu, deiju, tas lecamš, tas deijams,
no viņas tēlo un kādu ceema svētku visas trakās gavīlas visai laimi-
gi pakal darinadamas, viņa apraksts ir spēcīgs, reizām pasupjs, un poeskar,
peeskan ļoti daudzkrat jo tuvu pēc istonā tautas tona jeb taisni pārceet tajā,
valoda ne ceetura visu galma paraduma formas (die köfischen Convenienz,
formen), bet tai ir tāpat daudz, kas tā laika isglītotā valodā tika turēts par
novecojušos un no atrod tik vēl tā pašā laika tautas-dzejojumōs. Tomēr
Nitharts nebūt nedzeedāja preeks tautas: viņa dzeesmas ir zobgalīgas, caur
kurām tas pa daļai grībeja zemnesceem atrābtēs, bet pa daļai galma vidus,
kurōs tas dzīvoja, pajautrināt, tak, zinams gan, tas usnēma tādu toni, kas
savzemoja mīlas dzeju pa vienai daļai ar komiku, pa otrai daļai ar tautas
dzeju un kurām ne veen daži vēlaxi mīlas dzeedoni darīja pakal, bet arī ko
sekošo gadsimtenu tautiskōs tēlojumōs pakal darīnāja un peopaburoja, tā
ka tas ir — kā vēlax redzams — it kā tilts, kas ved pāri no mīlas dzejas pāri
uz tautas dzeesmas lauku. Nitharta dzeesmas palīka gadsimtenus ilgi pazēlt
mas

169. XV. un vēl dzīli XVI. gadsimtenī tās espeda, zināms, laudzkiert sajam,
tas ar vēlākām dzeesmām un sneedz vēl Šisarta (1545.—1589) Komikāi de-
gan eevērojamas pēdes. Nītharts pats kļuva caur saveem zemneeku stī-
ķem tā kā tāda mytiska persona: tam deva palamu Bauernfeind (kas
vēl tagad Austrijā sastopams kā pazīstams ģimēnu vārds), pēšķīra veselu
rindu vecu un jaunu stīķu viņam, samainīja viņu ar gadsimteni sebak
dzīvojošo stīķmeistaru Kalenbergu pfaffi (Pfaffe vom Kalenberge), turot tos
par vānu personu un sauca viņu pat par otru Pūcuspeigēli. ^{Be} Kā šī laiks,
meta komikas un satiras pārstāvis un kā šo dzejas šķiru preekšvēstne,
sis nākamēem gadsimtenēm Nītharts, zināms gan, blakus statāms pfaf-
fim Amis un Morolfam. Pēdejis ir gudris nelga, kurš savinā ar Ķālamu,
nu katru gudrā kēnīna sakamvārdu pārgreēt neldzībā. Kā Strickers pfaf-
fī Amis galma stāstu novēd. Laužu t. i. tautas komikas laukā, tā Nīth-
arts — galma līvisku. Cik loti viņa dzeesmas caur savu vālu no cita mē-
las dzeedonu dzeesmām novērtās, tik maz viņas atšķiras no šīm caur
savu formu, kamdēl tad viņas un viņu daudze paraldarīnēm it
pēderīgi apzīmetas ar nosaukumu höfische Dorfpoesie (galma sādžu
dzeja). Viņas ir jo intresantas caur pretunu starp rupjo saturu un smāl
no gludeno formu. Bes tam viņas ir no leala svara preekš ka laika
tīklības vēstures.

Nītharts ussāka — nodibināja galma tautveidīgu (volksmässige) li-
rīku, t. i. to milas dzejas virzeenu, kurš smēla savu vālu is zemneeku
dzīves, izgobodams to lempību, neveiklību, greznības sirgu, to plūkstānos,
mūlestības tračus un dančus. Šīs zemneeku būšanas (ko sauca par dōr-
perheit no dōrp, sādža, tapēc dōrper, t. i. sādžas apdzīvotāji un dōrperheit,
sādžiska jeb sādženeeku usvēšanās; pretstāts tai ir höfisch, höfischeheit)
apraksti dēreja brunnēkeem un galmeem par pajautrināšanu un is
smēedanos. Caus šīm rupjam zobgala dzeesmām Nītharts komantoja, ka
jau dzīrdejām Bauernfeind palamu.

Tagad varam vairak milas dzeedonus tā tik gāram ejot peeminēt.

Fūsķinds, ar pēvārdu Trimbergs, kurū jau peemīnejām pēe Valtara
v. d. V. H. Kurē ^{un Vilmar} stūra to par ģīdu, kurš dzīvojis XIII. g. s. sākumā Vīrēborgā.
Par to būs runa vēlāk. — Grafs Otto von Botenlauben, is Hennebergas grafa cills,
gāja 1217. g. us svēto zemi, kur pēceja kādu kōmīnmeitu. Pēc šīs nāves (pirms 1244)

tas vestājis pašā dibinatā klosterī Fraunrode pea Kisingenas un nomira
 kā tā pāvests 1254. g. Alis v. Botenlauben ir viens no sava laika visomulīgā,
 koem dzejneeksem, tolojumās nes daudzkrat ko jaunu, ir laimīgs gleznu is,
 vēlē un ar lelaku leetišķibu - objektivitāti nekā lelakā daļa no mīlas
 dzeedonsem. - Krišjānis no Flamles, laikam is Preices, dzīvoja ap XIII. g. s.
vidu, sacereja dzeesmas, kas ticami atšķiras caur teolojuma degošu kvēli,
 caur gleznu pārdrošību un jaunumu un jūtu patresību. Viņš laikam
 isglītojes vairak pea tautas nekā pea galma mākslas, lai arī viņa dzeesmu
 forma ir viscaur mākslīga. - Gottfrids no Nifenas (v. Nifen), Swabijas brunceks,
 kņāš dzīvoja vēl 1278. g., sacereja vceenkārtā veida mīlas dzeesmas, šim bla,
 kus citas, kņās tas apraksta sādžu eedzīvotājus. Tājās, kurām ir kautvei,
 digš raksturs, tas ir gan parupj, tak ne-eklup pūla līmenī (ins Pöbelhaft)
 kā Nitharts. - Brālis Werners (Werner arī Witner), kleijotājs dzeedonis,
 laikam is Austrijas, gāja us svēto zemi, un proti, kā lomjams, kā svētoelo,
 tajs. Viņa par spāti šaurai formai domu pilnre issacijumi (Sprüche) ir
 pa lelakai daļai neevas pilni un daudzkrat rukti, tomēr jo intresanti
 kamdēt, ka tee apraksta viņu laiku un ta apstāvlus.

Konrads Marners, kleijotājs dzeedonis is Swabijas, esot, kā Runnelands zi,
 no, kā auklis slimis sirmgalois neželīgi nokauts pirms 1287. g. To dēveja ta
 laika beedri par vislabako dzīvojošo dzejneeku. Ta bija slava, ko tas eman,
 toja ne tik daudz savu jēšu skaisto mīlas dzeesmu, kā savu domu bagato
 un formali dailo issacijumi labād. Būdamis dzīlas nopetrības pilns, tas
 apraksoja launumu, kur veen tas vādijās; ar gaišu skatu tas eerandzija
 sava laika trūkumus, sevišķi pāvestības un garidzniecības eekšņīgu pa,
 grimumu. Pea visa ta tas ir bērniģi deevbijīgs un pilns padovības De,
va prātam.

Tankezers (Tannhäuser, Tanhuser), klistošs dzeedonis, usturejās pārmai,
 nus pea daģādeem galmeem, sevišķi Austrijā un Bavarijā, kurā firsti to pabal,
 stija; tas mira laikam pirms 1273. g. Savās dzeesmas tas apdzeed laukku
 dzīvi, tak nedz turedamees tā pūla līmenī (so pöbelhaft) kā Nitharts, nedz
 tā kautveidīgi (so volksmässig) kā Gottfrids v. Nifens. Viņš grīb ar savu zina,
 šānu spēdēt, rejaukdams savā valodā pūlu franču vārdu. - Tenkeris Ulri,
is no Winterstelenas (Shenk Ulrich von Winterstetten), is Swabija, dzīvoja ap

171. XIII. g. s. vidū, Viņa dziesmām ir lauzīgu dzējas raksturs (volkstümliches Gepräge), ir spīgtas un dzīvas, ar ātru un labstamīgu kustību. Tomēr, kā pārējā arī tautā.

Reinmars no Cvetores (v. Zweter), dzimis pēc Reina, bet usaudzis Austrijā. Tas usturejis visvairāk Bohēmijā, vēlāk Reina apgabalos, tak apmeklēja kā klistors dzeodoni dažādas zemes un galmus. Tas miris ap 1270. gadu. Tannaki pētnieki grib Reinmarā v. Cveter un Koncādā Marner esraudzīt vionu pašu personu, kas tak grūti iespējams un apšaubams. Tomēr divi loelakus dzejoļus Reinmars rakstījis tikai isus pantinus (issacijumus), visus veenā un tai pašā tonī (melodijā, ritmā), bet ar daždažādu saturu. Viņš aistika gandrīz visus kļajas un mājas dzīves apstākļus, tik mīla paleek manami pē malas, jeb kur viņš to cevero, tur viņš atšķirās tālu nost no ^{vita} dzejnieku saldenas rotālas. Viņā noma dzīvu dalību pē visem tā ^{laika} apstākļiem, issacidamies jo spēcīgi pret garīgas varas pārestībām, bet arī politiskās lectās bija tam skaidri un brīvi usska, ti. Viņa reliģiozāe pantīni lecina par dzīlu sirsniību un apercīgu apgarošanos. Viņš runāja labprāt gleznās, viņa līdžības top reizam par pilnīgām fabulām, kurū apstrādājums tam issodas jo laimīgi. No viņa mīklām ir dažas jo teicamas, citas tumšas, grūti isprotamas.

Galma liriskas beigums, mīlas dzejas isvirtība.

Līdž ar brunneeku - galmu episko dzeju sasneedza Vācijā brunneecīgā lirika - mīlas dzeja visaugstako zeedu laikā. Loelakā dala epiku, Volframs v. E., Gottfrids v. Str. un citi bij arī teicami dzeesmu saceretaji. Par visvecako mīlas dzeodoni ^{kurā} Kūnenbergeru (ap 1180) Austrijā, kur visnotāl Bambergeru galms dēreja pē brunneeku dzejas eestādi. Viņam seko garā vīndā Ditmars v. A., Spervogals, Fr. v. Flaugens, Ind. v. Morungens, Reinmars Vecajis, Ulricis v. Zingabergeris, u. c., kuri visi ^{it kā} pāulecās ap XIII. g. s. visloelako vācu dzeesmu saceretaju.

Pē Valtera nāves dzejoja mīkslodami veenā laikā K. Marneris un Reinmars v. Cvetar u. c., kamēr Nitharts (austrotis ap 1240. g.) un Tanhu, zers vairak un vairak konvencionālās arīgumās sastingušajai brunneeku lirikai centās eedvest jaunu dzīvību caur spīgtiem realistiķem vilceemem, lai gan ar sēlotu zobgalību aprakstidami zem

mūsu dzīvi.

Valteram vēl dzīvojot oestājās jau kopš 1220. g. pēdējāem mīlas dzejas dzeedoneem mīlas dzejas isvirtība, mīla (minne) pazaudēja agrāko šķīstību, tīrību un maigumu un mīlas dzeja savu ceemību. Valteris sūdzās, ka unfuoge sāk sagrābt valdību jeb to nomākt: ouwō hoūlīchez singen, dag dich ungefüege doeme solten ie ze hove verbringen! - frō unfuoge is habet gesiget. - Mīlas dzejas isvirtība saistās sevišķi ap trim vārdeem. Tē ir Nitharts, Ulrichis v. Lichtensteins un Indricis v. Meisens, saunts Frauenlob. Ar Nithartu jau esam iepazīnušies. Ar Ulrichi v. L. un Ind. v. M. mums būs darīšana turpmāk.

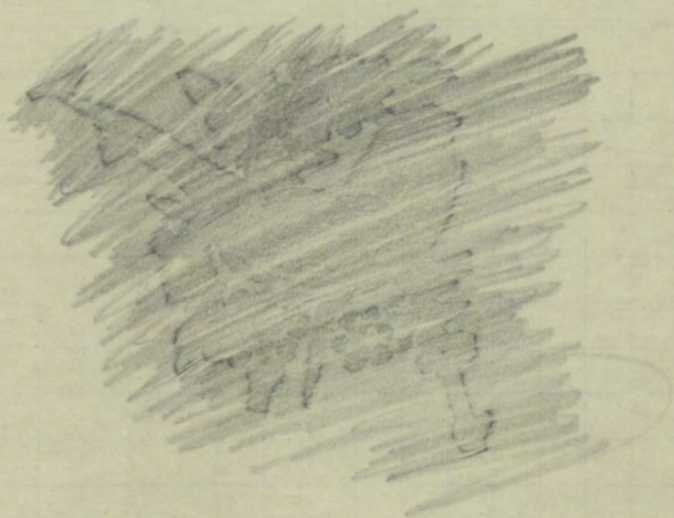
Nu tikai garām ejot pastāvesimeed ^{vispirms} pēdējāem maz eevērojameem mīlas dzeedoneem. Tē papreeksū peeminams mums jau pazīstamais gal, ma epīcis Konrads no Vāreburgas (V. burt. 141. l. p.), kurš savā jo teicamā dzejolī. zelta kalva (Gold. Schmiede) apdzēed sv. jaunavas slavū. - Meisners (Meissner), klīstošs dzeedonis is XIII. g. s. otrās puses, sacereja slavas dzees, mas us angstmaneem, lectmaneem, kas to apdāvināja, bet zobgalīgas dzeesmas us teem, kas tam neka medeva. Viņa citi dzejoli ir didaktiskas dabas, ja pat pavisam prozaiski. Būdams domu nabags, tas islectojis pirmā kartā Valtern. Atzīstams ir viņa tīklīgais prāts, kā arī jāpeemin viņa mīlestība, teeksme us sakameem vārdeem un sakamvārdīgām patunām. - Meistars Stolle, laikam is Augš-Vācījas, dzīvoja ap XIII. g. s. beigām. Viņa dzejolu vairums ir reliģioza satura; pulka pantinēs atkarstojās agrāku dzejneeku domas, dažōs parādās pastāvība un garīga ustvēre, tendence. Eevērojams kāds dzejolis par muižneecību. Tā issacījumi saceretī sonetu formā, ko, kā šķēetams, tas pats isdomojis. - Eslingonas skolmeistars (Der Schulmeister von Esslingen) sacereja gānamas dzees, mas us kōnīnu Rudolfa I., kura sīnstumu un mantas kāri tas neevā ar rīk, tūmu. -

Steinmats, is Turgavas, veens no pēdejoem dzejneekem no muižneeku kart, apgājas ar mīlas dzeju vecajā parastajā veidā, tas ar talantu un dzīvu spīrg, tūmu lapič, ka tas bija gājis pēe tautas dzeesmas skolā, padodamees tās eespīdam. Viņa dzeesmu vairums satur dēkas ar sādžu meitām. - Damu Hermanis (Herrmann der Damen), klīstošs dzeedonis is Loemel-Vācījas, laikam Meisena-Frauenloba skolotājs dzejas mākslā, sacereja slavas dzeesmas us frīsteem un kungeem, no kurēem sauāma dāvanas. Ivarīga ir voena no tā dzeesmāin tūndē. Ka

Starp sv. jaunavas neskaitamām glorifikācijām, no kurām daudzas ir līriskas un tā kad pēc mīlas dzejas aplūkojuma mināmas, peedē visām pa preekšu Konrada no Vircburgas „Zelta kalva”, kura ir blakus viņa stāstiem veena no visticamākām, jeb gan visnotāl viņa vispilnīgākais darbs. Viņš tajā cedomājies kā kalvis-kalejs, kas no zelta un dārgiem akmeņiem mākslīgi sametina debesu jaunavas brango rotu, un pateesi tas šē sa, veenojis savas dīkcijas—īsteiksmes, savas runas pilnību, savu gleznu mirdzumu kā nevienā citā savā dzejojumā, nolikdams to pēc kājam debesskeizārcenei, kā tolaik Mariju dāudzkārt dēva. „Ja”, saka viņš esāķumā, „es savas sirds-kalvas dzilumā va, retu kausēt dzejoli no zelta un dārgās domas kā karbunkulu (t. i. dārgu granātu, tagad parasti ^{zāvēti} rubīnu, mirdz-akmeni) eetvēt zeltā, kad es gribātu, augstā debesskeizārcene, tavas ceenības caurre, dzāmu spidošu spožu slāvu kalt tā, kā es vēlētos. Bet ja arī mana runa augstā kalnās lidotu kā cēls ērglis, pāri pār tavu slā, un nespētu manū vārdu ^{spāru} manū nest, drīzāk top caururbts marmors un dārgakmenis no salma, dimants no mīkstā svina, nekā es kā, sneedzu to slāvas augstumu, kas tev peenācās, ja saskaita visas zvaigžņu pulkus un pilnīgi isskaita saulu puteklus un visas smilktis un visas lapas, tad tik tāva slāva būs īsti dzeedata”.

Un nu tikai dzejneeks beš kā is peedurknes gaļu vīndu visspo, žako, gleznu pa daļai arī vispeederīgāko gleznu par Deeva dzemde, tajās tīribu un šķīstību, pazemību, brāngumu un mūžīgu gloriu. Ne mazums no šīm gleznām aizņēmts is pašem sveteem raksteem, pat is vecās derības, kur Aona zālojošais zars (vīcste), fēdeona jēra āda, Jeruzālemes Deeva nama aisslēgte vārti un dāudz cits jau sen zīmets no Mariju, jau arī pirms Konrada bij apdzēedats vācu dzees, mās, tā kā viņam ne vis šo leototo gleznu un līdzību isdomājums, bet gan spidošais tēlojums peeskaitāms par nopelnu. Šo dāudzkārt grāzno un augstā dzejisko figuru savāktu is Konrada un citu vidus-augšvācu Marijas dzejneeku dzejojumeem un dzejoleem pašne dzis V. Grimmus „Zelta kalvas” jaunā isdevumā. — Vircburgas Konrada

Dzejojums palika divi gadu simtenus ilgi augstā ceņā; gan-
drīz no visom sekošiem dzejniekiem, kas veltīja savu talan-
tu Marijas kultam, tapa lasīts, apbrīnots un tik labi, kā iespē-
jams, pakaldarīnāts.

173. no tās dabonam zinat Frauenloba isto vardu.

Meistars Jānis Hadlaubs (Meister Johannes Hadlaub), is Cūrihes, nonāca kā rlistots džeedonis līdy Austrijai. Viņš apstrādāja īsteno mīlas džeosmu un galma sādžu dzeju, kuru viņš attīstījis un kurai viņam jāpateicās pār tās visaugstāko iskopību. Viņa mīlas džeosmas ir bagātas ar ekstravagančiem, pār mēribām, aplamībām un affektetu sentimentālitatu pilnas, ruden džeosmās tas apraksta pārmērīgas dzīvas pee desām un vīna, plaujas džeosmās tas ir, krāso plāveju un sējeju preacu ar dzīvām krāsām. Bes tam viņš Nātharta veidā un panēmeenā apdžeedājis zemneeku plūksānos un beidzot sacesejis arī sarga džeosmas. Neenā no saveem dzejoleem tas ziņo, ka Rūdiges Kame, ses ngam Cūrihē bijis leals džeosmu krājums, kas devis esmeslu domāt, ka Parizes džeosmu rokrauste — par kuru bus runa turpmāk — saucāts, sakār, tots no Cūrihes brunneeka, kā jau zināms Sveicē tas rokrauste ar agrāk bijis.

Ulbrīkis von Lichtensteins (Lichtenstein).

Ulbrīkis v. L. is augstas ciltis Steiermarkā, bagāts zemes kungs Austrijā, tagadejā firstu nama, firstu ciltis, sencis, dzimis XIII g. sākumā. Ulbrīkis dzirdē, ja jau kā māgs zēns, vēl nūju kā zirdzīnu jādams, prekšā lasam un dže, dom, ka noveens vīretis nevatot savā mūžā cegūt ceonību, ja tas ne-est seveeti, kura pēc sava tikuma est ista seeva, nemīlot kā savu paša dže, vību — kās poederot pee brunneeka goda un brunneeka peonākuma. Un kaju jājejs puisens ceonemās šo gudribu tik labi, ka tas, dispadsmīt ga, mai (laikam Meranas princesei, tās nama (savas ciltis pēdejai un vēlākajai Austrijas hercoga Fridriha Stridigā (Tūvigā) patei, bet vēlāk atšķirtai) pee, letees, tai nost pukes un, ja viņa tās peenam, precatees, ka viņas baltā ro, ka dus tai veetā, kur pālāban vēl viņa paša roka atradās, — bet arī to uderi, ko viņa pār savām maigām, mīkstām rocinām lejuse, slepen aismest pro, žam un to — dzert. Pēc Peecugadus paradījis savas sirds pavēletājas leestā aptecešanā, jau 17 gadus vecs, tas mācas brunneeku mākslu, jāt un šķāpus mest, ir par brunneeka kalpu un top pedīgi 1223. g. kādas Austrijas fir, steones kāzās escelts par brunneeku, lai no šīs deenas isdaritu visus savus brunneecigos darbus savas damas deonestā un tai par godu. Kāda radnece

civilina tam veiklā kāstā la noslēpumu un pēdējais par vidutāju jās
 stāpniecī. Princese gan peņem brunneka deenastu, tak no tuva sakara
 viņa negrib neko zināt un eebild stāp citu, ka Ulrikim tāču esot visai ne,
 lāga mute. Tas bija Leesa. Ulrikim bija trīs lūpas divu veelā. Tik ko emilejers
 dabon to zināt, jāj tas tulīn us Gracu Steirmarskā un leek sev no chirurga
 trešo resno lūpu atgreest. Chirurgs grib to pēseet sāpīgās operācijas dēl, bet
 Ulrikis savas damas labad istara bes pakustešanās greezoenu jo dūšigi un
 pēecu ^{nedēļu} slimu gulū pēc grūtās operācijas ar tādu pat panesību. Pēc tam nu gan
 augstā kundze pēdaižās, viņu redzet un no ta lautes usrunatees, bet tikai,
 lai ta redzetu, ka viņa lūpa tam tagad pēstāv ta vaigam. Viss šis stāsts
 līdz šējsenei, bet vistim, ka Ulrikis tagad jāj prinsesei nopakal un kā tai,
 zinams, jāsaagaida, ka tas isleetos isdevību, ar viņu runāt, kā tas arī labprāt
 grib runāt un sirds tam sauc „nu sprich, nu sprich, nu sprich“ un kā tam, kād
 tas ais kaunības (Blödigkeit) tāču nav runājis, prinsese tai acunimklē kur
 tas viņu nocel, no zirga, isplūc matu sprogu, par sodu ta gļevumam, ta
 birklibai, — pēder pēe visdzīvākā un naivākā, ko var arveenu lasit. — Veenā
 no daudzajām šķēpu mešanām un duršanām, kuņas Ulrikis pēe tam istur
 savai damai par godu, lai eegūtu tās eeverību un pateicību, top tam labās
 rokas mazais pirksts nogrūsts, noeirsts tā, ka tas tikai vēl ar āda karajas pēe
 rokas, un augstajai kundzei — firstoenei top paziņots, ka Ulrikis viņas dē,
 nestā pagaidējis pirkstu. Viņa to nožēlo, bet dabudama drūz zināt, ka tas pirksts
 tāču vēl pēe rokas esot, pārimet tam tapēc melus. Tik ko Ulrikis to dzird, tad
 ta noņemšanās ir zibena ātruma: Viņš leek nazi us lēko, bet jau sadzijušo
 pirkstu un sauc kādam no savcem draugeem, lai sit virsū; tas sit un pirksts
 nokrit nost. Tad eeleek ^{noeirsto} pirkstu zaļa samta dargā futralē ar zelta vāku un
 zelta sprādzi, kuņa rāda divi saķerušās rokas, līdz ar grāmatīnu (Buchlein,
 Liebesbrief, mīlestības vēstuli) un pēesuta ^{savā sirds} kundzei. Ulrikis pāņemts no jū,
 mām, ka nu reiz tak viņa dama pēe ta domās nepēecestami. Bet pēesei
 arī pāleek tikai pēe domāšanas (Gedanken) un katra tālaka tuvināšanās,
 ispāleek ko fantastiskais brunnekes Lichtensteins bija eesejis, ispāleek. Tad
 leek tas ^{patojisit} brunnekskaistas seveešū drēbes, kuņas pato sev usģērbj, sapulcē milzu
 mu savu sulainu, kurus eegērbj dērgās drānās, un tā staigā apkārt tālu, ta
 nu pa visām Austrijas zemem ka mūkas kundze jeb Veneras kundze, zom
 milzuma lauzīn saplūšanās un nemitigas šķēpu cilāšanas, mešanas (latin, punire),
 pēe kam drūsmējās eeleek un brīves, grafi un firsti; jo mīlas kundze gāj apkārt,
 Hieser...

U dodas 1227g. us Venēciju, no kurienes par Veneru pārģērbes, eet caur Lombardiju, Venecu, Korintiju

175. lai pārbaudītu kungu uzticamo mīlas deenastu, isdalidama zelta gredzenus visiem, kas ar viņu bija šķepu lauzuši, gredzentiņus, kuršem bija spēks mīlu cēmantot un mīlu uzticīgi turēt. Viss tas notika veenīgi veen par godu ta damai, kura tad jau bij appreceta, notika no Illoixā, kuram tapat jau to laiku, kā viņš pati it nairi un pat sirsniģi stāsta, bija mīla seevina (gemahel) un bērni: tas bija valizōsu - vēlcōsu (wālisches) Tri-stans jeb Lancelots vācu dzīvē (Wirklichkeit). Tam vācu Tristana mīlavā nebija nekāda Izolde, vācu Lancelota sirds-kundze - nekāda Ginevra: Mēriņa fantasterijas - trakulības, kuras draudeja pārceļ nepatīkamā peedau, zibā, sašķida pēc augstās damas šķaidrā, stingrā prāta: satīšanās ta pēclauj viņam, bet tikai, lai visīmanīgākā un vissmēklīgākā veidā to ispuģītu atkal arā pa loģu, caur kurtas tikko estapis, un tas vēlas dīkīste, nedams pa pilsvalni starp akmeņiem, kas grūst tam pakaļ, ar tādu troksni zemē, ka pilssargs tornī domā, ka pati vēlns (vidus-augst. vācu valand, voland, volant) brauc ar tādu dīktu skaļu stenešānu no pils arā, un caismet sev krustu. Tas noticis 14. jūnija nakti 1227. g. Bet fantastiskais, tra-kais mīlas brunneks nav caur šo procedūru nebūt vēl isdžeedets; viņš grīb issamist, gāsties ūdenī, un tomēr sāk atkal, saceret savas mīles dzeesmas un rakstīt savas grāmatīnas - vestulites. Vīna dama, frau, see, veete (die frau - seevete allaģ apzīmē ceenitu sirds-pavēlnēcci; pati (die Gattin) sauc par seevu jeb Gemahel) leen to skubināt, lai dodus pār jūru, t. i. lai pēveenojās nule sarīkotam kaizara Fridriķa krustkara gāģēnam; bet preekš tādēem darbam ir Illoixā pārmerīgā mīlā cestrīģu, šais gars par vaju; vēl cētrus gadus tas kaulejās, lūdžās fīrstoenes labvēlību, līdz ta beidzot, lai no ta kaptu vaļam, isdara tam vēl kreet, naku, stipraku joku, nekā to ispuģījumu pa loģu arā, mazais preekš Illoixā tik apkaunojama, ka tas ne-udrīkstās to stāstīt. No šīs apla-mības un bij Illoixis isdžeedets - tas sacerēja tagad skūnijas dzeesmas un pārmačības dzeesmas par ne-ustīcamām seeveetēm - bet ne par apla-mību vispār. Driģ tas isredžās jaunu, citu pavēlnēcci, un est ^{1249.} mī preekš šīs otras, kā preekš piomās kā mīlas kundze, tagad kā kōminš Artus zē, mē aprīrt ar leelu pavadonību un spīdošu greznību: savus brunneks, zellus tas sauc par Gaveinu, Lancelotu, Iweinu, Kalogreantu u. t. p. un šee dabuja šos vārdus par goda zīmi, ja bija trīs šķepus bes klīdīšanās

metuši us ķēniņu Artus, jo šis Artus nāca taisni is paradizes, lai sa,
riņotu atkal apalo galdū. —

Un visus šos savados, spēcigos jokus stāsta mums vīrs, kam ir pece.
desmit seši gadi us plecom, stāsta ar visu to naivo spēku un to naivo
skumību un sirds-sāpi aprakstīdams to preksi peespadsmit, divdesmit, trīs,
desmit gadeem pēdzivoto tā, kā kad tas nule tik to butu pēdzivojis. Vaj
Ulriķis kapis gudrs, kas lāndēl loti apšaubams, laika viņam bija deesgan
preksi kam, jo tas sasneedza vecumu no 75 jeb 76-gadeem. Katrā zinā mēs
redzam no šēem notikumām, kuri, zinams gan, kādā pārspīlētibā (ekstra,
vaganē) tikai par loti rebeem, atsevišķaem turami, tomēr parīsam veeni
paši droši vien nebūs bijuši, — kādu postošu cespaidu britu fantāzijas,
sevišķi Gotfrida Trīstans, varejis isdarīt us dzīvi. Nu mēs arīdjam īsti
saprotam, kā tas bij iespējams, ka tas vārds minne (mīla) jau XIV. g. simtē,
nē apzīmēja visvairak netīklīgu sakaru un ka XV. g. simtēni to lectoja
tik vislaunakā nozīmē tā, ka to pedīgi parīsam vairs nedrīksteja laist
pār lūpām un tas pilnīgi izguda no ļaužu mutes. Trīs gādsimtēni, kas pa
tam aistēcejuši, no tā nomāggājuši nepelnīto kaunu, ko tam vēlū (romānu)
nešķīstība (Unrat) uskārāuse, un kas iscēlas atkal savas nozīmes piemātni,
gā kīribā vecajā cecnībā, lai ispaustu vācu mīletājas sirds viscekšīgāko
un vispateesāko dzīvi. (Vilmas, Nat.-Liter. I. 236. l.p.)

Tad Ulr. v. Lichtensteins 1246. g. kapa no divēem līdz tam viņam draudzīgēem
vīrēem sanemts gūstā, pōekalts pēe važām un tik nākamā gadā atrāisils. Pēc
tam 1268. g. tika tas apšūdzets par valstsnodevību (Hochverrat), turēts 26
nedēlas ilgi stingrā gūstnecībā, no kurās tas ispestījās tikai, atdodams
visas savas pilis. Tas miris laīkam starp 1274 un 1277 jeb 1285. g.

Viņa raksti.

Ulriķis aprakstījis savu dekaino dzīvi līdz istapsānai no gūstnecības
plāšajā rakstā „Seveešu deenastē” („Frauendienst”), ko tas 1255. g. pabeidza. Vēl
tas sacerējis didaktisku dzejojumu „Flwitz” (t. i. pārmetums, vainojums,
issmeekls), ko arī nosaucis par „Seveešu grāmātā” („Das Frauen Buch”). „Se,
veešu deenastē” ir jaunākā laīkā no Tīka apstrādāta un isdota grāmāta. Šē grāmāta
sneedz dzejas pāreju pateesā dzīvē, teesāmībā, tīru, ideālu apstākļu saīauku,
mū ar prastu dzīvi, Strasburgas Gotfrida dzejas — tādas savādas genialas pa,
laidnības — sevesānu dzīvē un tā tad jo notāirti, nepāsprōtami apraksta
mīlas dzejas draudošo pagrimsānu un isnīksānu. Darbs ir puslīdz Gotfrida
veidā, vispār loti veikli un ar visnāivāko valību sacerēts dzejiskā formā

177. un tajā ir neskaitamas mīlas dziesmas, to izcelsnās cemesls top tulmā
skāstīts un cepītas tā sauktās grāmatīņas t. i. mīlestības vēstules,
kā mums kādu grāmatīņu no viņa laika ir vēl daudz, arī dažas saci,
retas no Hartmana v. d. Aue. Tai Ulrixa paša dzīves aprakstā „Frau-
endienst“ evertoti visi viņa dzejoli. Neskatoties uz šī darbu svarīgumu
biogrāfiskā ziņā, tas nav nebut no mazāka svara priekš brunneeku ce-
rašu un uskatu pagāšanas, kā arī Landel, kā is ta nenoleidzami
noskaidrojās, ka galma dzejas māksla viscaur didinās uz nopatoesas
sentimentalitates. Šis darbs mums ļauj dziļi ieskatīties brunneeku
mīlas doonestā nomaldījumos, kas bija pavisam pazaudejis savu tik-
līgo tīrību un skāstību.¹⁾

„Sevecešu grāmata“ satur starp ^{kādu} brunneeku un damu sarunas veidā saū-
šanos par brunneeku sevecešu kulta panākšanu. Tas brunneeks griež
visu vainu uz seveciem, kuras esot nelaiņas pret vīrešiem, vairs nero-
tajoties, leekulojot arīgu deebijību, bet pē tam tomēr dzēnoties pē zemas
mīlas. Turpret ta sevece - dama apgalvo, ka brunneeki esot isvirtuši, tu-
rot augstāki par cēlu maigu sevecešu mīlu dzīvas, medības un ko vēl lau-
naku, pē kam Ulriksis pats rauga strīdu mecināt, isklāstīdams savus fan-
tastiskos usskatus par sevecešu doonestu.

Ulrixa dziesmas pēder valodas dailuma un vārsmu labskanu ziņā
pē ta laika vispilnīgāki sasnegtām parādēm. — Iutīdams savai damai
to pirkstu, kuru tas, caur viņas ismeeklu ecvainots, lika sev uocist, pava-
dija to ar loti dailu („gefūgen“) t. i. mākslainu grāmatīņu, ko tas šim
mērķim bija sacorejis un kas pēder pē viņa vislabākēm ražojumeem.
Grāmatīna ir laista mīlas kundzei, kurai tas laisa pārmetumus, kas iste,
nē domati viņa damai. Mīlas kundze atbild remdedama.

Meisenes Indriksis (H. v. M. 1260 - 1318), saukts Frauenlob.

Indriksis ar pēvārdu Frauenlob dzimis ap 1260 Meisenē, kuras vārds
tam dots par pēvārdu, aguva savas tēva pilsātas doma skolā priekš sa-
va laika un savas kartas evertojamū isglitību - zinātneecību. Viņš is-
staigāja Leomel un deomvidus Vāciju, nometas 1311. jeb 1312. gadā Mūincē,
kur apprecējās (tā tad nebija garidzneeks) un, kā stāsta pē teikas, dibī-
nājis pirmo meistardzēdoņu skola. Viņš mira 1318. g. Andreja vakarā,
un tā ka tas stāveja visleelākā ecenā pē sava laika un vishim pē savas

1) Der Frauentienst apatradats no Tika (Tietz) 1822. g. un isdots no Lachmana
1841. g.

pilsātas sēvētēm, tad Mairnes sēvētes nesa viņa atdzisušās meesas
is viņa dzīvokļa us kapsētu zem plūstošām asarām un leelām vainu,
nām, un lāja viņu us viņa kapu tadā daudzumā, ka tas kceja ap visu
baznīcu apkārt. Viņš apglabats domā, kur viņa pceemineklis atrodas doma
krusta gaitā. Vēl jaunākā laikā viņa pceemina atkal modināta.

Ar Meisenes Indriķi sākās pāreja no mīlas dzeedoneem us meistarū dzeedoneem. Viņa polemiskāe dzejoli (Streitgedichte) sacereti dialogu formā. Viņi pceegreēz pavairak svaru formai un mīl samākslotu vārdumu cekarstu. Visas epigonu laikā (1250-1300) īpašības, ar kurām jau agrak cēpaginūšees, atrodom pce viņa, kā pce Vūreburgas Konrada, kmtā arī pceekaitams mīlas dzeedoneem.
leelas domas no pašā personas, no pašā dzejas (darbu) augstas vērtības, sūdže,
šonās par neatgīšanu un līdzpasaules nēeva un par visām leetām leelas
zinatnēecības iskravašana, kas nereti jo stipri atgādina pce tagadejās vācu
epigonu dzejas zinatnēecības (pceem. Verkapte Religionen), kura tapat it viszi-
nību, visas cēspējamas vēsturiskas zinas prasa (voraussetzt) un rādās sevīs,
īci jo dižīgi, ja nav tulin galvā (atminā) visi mājeeni no literariskāem
apstāncēem un anekdotem no Lesinga sākot līdz mīrušēem un dzīvoem
veenā laidā. Lai pcearādītu visu leetu isnēcību, Frauenlobs cēsak pce Artus,
un bes Ahasverus, Fālamana un Simsona, cēt viņš no Aristotela un Alex-
sandra līdz Zigfrīdam un Rūdigeram, Didriķim un Eģem (Egge), Parcīva,
lam un Kantolanam un cīcēem visēem cēspējami pazīstāncēem un nepa-
zīstāncēem teīku- un romanu- vārdnēem cauri. Pce tam nu tad nāk leelā
formas samākslotība, strofas ar divdesmit mākslīgi savītām rimēm ir
pce sī mīlas dzeedona jau kas parasts, viņa tā sauktam maigajam tonim
ir divdesmit veena, bet viņa pārmaigajam - ne mazak kā 34 rīmes veenā stro-
fā: abi kopā, brēnīškīgā, pārsmalcinātā, šolastiskā zinatnēecība un brēnīš-
kīgā mākslotība ir līdz monstrosam sāveenoti ^{vīna} leichā us svēto jaunavu.
Arī M. Indriķis, Fr., kā viss vairums vēlako mīlas dzeedonu, nebija brīnēeks,
bet kristoīs vidus kārtas dzeedonis, tak ne, kā tradīcijā teints, teologijas
doktors Mairnē. Savu pcevardu F. tas dabuja no slavas, kuru tas pce nu
gandrīz aismīsta nodilūšā, isbijūšā paraduma, pcešķīra sēvētēm, den-
Frauen, jeb arī nosaukumam Frau pretstatā pret Weib. To laikā, XIII. g. s.
beigās un XIV. g. sīmlēnā sākumā, proti, isvertās jau tagadejās valodas pa-
ņēncēus mazakais savōs pasākumos: Weib saucea cītkārt, tik labā, cē-
nījamā nozīmē, „das rechte weibliche Weib“, kā sacīja vecēe mīlas dzeedoni,
Frau apzīmē tik kundzi (Florin), sevīski sīcōds-pavēlnēeci; šāi pēd. jā

179. nozīmē, kā viscomūletarā, likās nu sauktes seveetes vismīlān arī vis,
pār, un tā grima nepalmiti īstonaīs vārds, kamēr pacēlās ne-istonaīs,
nests oio laika apstākļu labvēlības. —

Frauenlobs bija veens no visaugligakeem un vispusigakeem sava lai,
kā dzejneceem; tas isdomaja arī daudz jaunus tonus. Leela daļa no ve,
na dzejojumeem ir okrutlētās un speestās isteikomes dēļ, kā arī mystis,
kā usskata un slēās, matu skaldamās zinātneecības pēc tumši un pat
nosaprotami. Issacijumōs, kuroš tas no īti maldū cēla isvaisās, tas ir
kreets, teicams un mīlams, daudzi no teem ^{rāda} taust ta laika samaitību,
taust ar leelu drošību garīdzneeku neticību jeb firstu un kungu isvītību,
citi bagatīgi sūedz dzives gudrības teicamas mācības. Dažs pantinš apdzēd
ceerīgā veidā seveeku slavu. — Tikai napatikami aiskar viņa pašslava
jeb sevis paša pāreildinums — pārvērtējums („Ich bin der Meister aller dero,
die je gesungen haben und noch singen“ cf. Lesingu, Schilleri, Goethi, Heini u. c.)
Indriņis Frauenlobs (novēdis) caur savu pārmērību un mekletu isteikesmi
novēdis pēe allegorijas, kura vēlax dabuļa leelu pārsvaru, bet tas caur
saceem dzīvei pēegreesteem pantinšem (issacijumeem) nodibinajis arī brī,
vo usskata veidu, kuroš pilsātās cestiprinadamees pamazīt novēda
pēe brīvības idejas, kas tad vispirms reformacijā pacēlās par paleeku,
īn parādību?

Bartels Regenbogens, kalejs un klēstoīs dzeedonis, par kura dzim,
teni, dzīvi ^{mīžu un} māvi nekās nav vaisak zinams, kā tikai, ka tas usture,
jēes Maincē, sajušmots no Frauenloba slavas, nōmis šo vispirms par pa,
raugu par launu savam talantam. Sebar pēe patstāvības nācis, tas sa,
cereja pantinšus - issacijumus, kuroi, neskatot us formas neveicību, ne,
pilnību, leecina par leelām dāvanām, sirsnību un jūtu dziļumu. Viņš
stājās preti Frauenloba mystiskī mācītam ^{am} virzeenam un kļuva par
pilsoniskā pamata, kuroš tagad nēma pārsvaru literatūrā, galveno pār,
stāvi un nesēju. Sirds-usticība, usticama sirsnība, sprāta kreetsnība, gaišs
usskats un spēedums par dzīvi un klajeem dzives apstākļem, domupil,
nība, isteiksmes bagalība un skaidrība raksturo viņa dzejojumus. Pa,
vona ir viņa dzeesmu polemiska (Liederstreit) ar Meisenes Indriņi,
Frauenlobu (Weib oder Frau).

1) Esdols no v. L. Etmüllera, Quedlinburg, 1843.

XIII. gadsimta beigās ir šis dzeedonu karš, šī dzeedonu cīņa, šī sa, vadā vieda apstrādāta no nepazīstama dzejnieka (laikam no Frauenloba). Pēc teikums šī dzeedonu cīņa esot notikuse 1206. gadā starp visslavonakajiem laika dzejniekiem un iscīnīta visvairāk ar tumšām mīklām, kuras dzejnieki savstarpīgi udevisiēes usminēt. Ka tāda dzeedonu sacīkste Vartburgā notikuse 1206. jeb 1207. g., svētās Elizabetes dzimumgadā, to nekād gan parīsam nenolecs (saka Vilmarš ib. 290. l.p.), kas tapat arī, zināms teesa, būs grūti pierādāms; apstākli, par kušiem tā ^{dzeedonu sacīkstes} teika zino, ir bes daubām visi isdomati, un nav ne par ko citu turami, kā tikai par vēlaku it kā pus, skumīgu pēckami jeb albalsi no dzejiski leela, bagata, dzīva un caur dzeju līdz la visokškīgākšiem dilumšiem kustināta laika, laika, kurš bija spējīgs, nodot, zeedot arī moesu un dzīvību dzejai, tās branšu, mam un godam.

Pēc vidislaiku kronistu zinām esot vairak dzejnieki, kas dzīvojuši pēc Tūringas zemes grafa Hermana galma, kā: Volframs v. E., Indriķis v. Ofterdingen, Valters v. d. V., Reinmars v. Crater, Biterolfs un tikligais raksti, kajs (Schreiber) 1206., 1207. jeb 1208. g. — noturojuši dzeedonu dzejas sacīksti (Wettgesang), kura bijuse tik nopēctni domata, ka pārvarēto bija pakārt. Tims esot Valters no Indriķa v. Ofterdingena tieis pārvarēts, bet šis esot, pēpēģi zemākot zemes grafeinei Sofijai, tik visai apjucis un apmulsis, ka to pedīgi ^{esot} atzīnuš par pārvarētu. Tam bijis arī jau jāmirst kauna navē, kas us to lūgumu zemes grafeine līkuse atsaukt buovi un dzejnieku Klingzoru is Ungarijas, lai tas būtu par šķīrejteesnesi otrā sacīkstē. Šis tad nu at, zinis Indriķi par vislabako dzeedoni, bet pēc tam arī panācis vispārīgu islīgumu.

Tā tad šis dzeedonu karš sadalās divi daļās. Pirmajā daļā notura vaica, ki pēc Tūringas galma dzīvojoši dzejnieki, sevīskī Indriķis v. O. un Valters v. d. V., dzeedonu sacīksti, kura Indriķis apdzoed Austrijas hercoga Leopolda, Valters turpēt Tūringas zemes grafa Hermana slavu, pēc kam Volframs v. E. un Reinmars v. Cr. ir šķīrejteesnesī. Pārvarētam jākoit bendes rociēs. Zemes grafeine sandz pārvarēto Indriķi v. O. un pēzem ta lūgumu us vēlreizeju sacīksti. — Sacīkstes otrajā daļā cerodas Klingzors no Ungarijas kā šķīrejteesnesis, kurš atgīst Indriķi par usvarētaju un sameerina ustrauktos garus. Tas mēgojas ar Volframu mākslainēs mīklās, kuras ce, veatotas dzejojuma otrajā daļā.

181. Var jau pat būt, ka Vartburgas dzēdonu kara pirmā daļa, kurā apdzēdāta Austrijas hercoga Leopolda un Tūringas zemesgrāfa Hermana slava (pirma ar Otfendingena, pēdējā ar Vālcera un uzsakstītāja muti) ir īsta reminiscence, atmiņa pēc 1207. g. Vartburgā patēsi notikušās dzēdo, nu sacēkstes; bet arī šī dzēdojuma daļa cēlusēs droši tikai is XIII. g. otrās pusēs. Vēl sebara ir otrā daļa, kurā usstājās vīscaur mytiskais Klīngzors no Ungarijas un ar Volframu mērojas mākslīgās mīklās, isvā, didams savu asprātību jeb drīzāk pārsmalcinatību (Spitzfindigkeit). Šis citkārt daudžapospēstais, pat slavetais un slavetais dzēdojums sa, kurā šajā otrajā daļā arī pat ne peeskarju pēc viņa spidošā, veenadā spīgtumā, veenadā bagatībā, veenadā brangumā tik veenreiz bijušā dzēdo, neeku laikā. Šis dzēdojums ir vispār sacēsts vēlākā epigonu laikā sa, mākslotā veidā, laikā, kad dzēvoja Indr. Frauenlobs. — Ja arī tāda dzēdo, nu sacēkste Vartburgā 1206., 1207. jeb 1208. gadā būtu notikuse zem zemesgrāfa Hermana, tad tomēr tuvarce apstākli, par kurēem ^{est} runā mūsu dzēdojuma, nešaubami preder keikai.

Atskats uz mīlas dzēdo un dzēdojēem.

Kā jau zinām, mīlas dzēdo nebija paredzēta lasīšanai, bet dzēdošanai (nur nicht lesen, immer singen: und ein jedes Wort ist dein), un proti, mīlas dzēdošanas dzēdojā pēc firstu galmeem un muižneeku pilis stīgu instrumenta pavadībā, pa laikam vijoles (mit der fidelen, nach der gigen). Leelākā dzēdojēku-dzēdojēku daļa ir Brunneeku kārtas un viņu māksla ir galma māksla, kas tika peekopta dzēves augstākās apvidēs, firstu, grafu un augstma, nu pilis, kamēr veenkāršā tauta, ja tā arī kaut ko no šāda veida dzēdojē, tan pēc tās nēma samēriģi mazū dabību, visvairak klausidamās klēstošo laujū, aklo tautas dzēdojē veeco vasondzēdo. Bet eekš tam bija tak mū, las dzēdojē ar tautas dzēdojē kaut kas kopīģis, ka — kā jau zinām — mīlas dzēdojē dzēdošanas arī tēpa tikai dzēdojē, ne uzsakstētas un lasētas, tās isplā, tēģās caur dzēdojēšanu, tā cedamas it kā dzēvas dzēdošanas caur tradicēju no mētes uz mutē, jo leela daļa no brunneeksem — dzēdojēksem, to starpā no vīscēvirojējamēem, kā Volframs v. E., neprata ne lasē, ne rakstē un Ulbrīkim v. Lichtenshainam bija nedēlām jānesā savas mēlākās vēstule kā, batā, tapēc ka nebija neveens rakstē prateģis, kas būtu varēģis viņam is, lasē mēlākās sūtēto vēstuli. Dārē mēlās dzēdojē tuteģa dēvā dēnastā

gēnu jeb jauneklī, sauktu singerlin (Singerlein), kas zināmā zinā saskaņ
ar sakulīti mūsu kultas dziesmās - dainās un ar dainorius leisu dainās.
Līdzingerlinam mīlas dziedoņi mācīja savas dziesmas un melodijas un
sūtīja reizām paa mīlākās, lai tai sūtītāja vārdā dziedatu tā dziesmas preek,
tā.

No XIII. g. s. vidus sākot, pēc Hohenstaufu (Stauforu) krišanas - krituma,
interregnuma jukās un pēdējā Stabsburģešu laika plekanībā, grima līdz ar
brunneeku kārtas nozīmi, eorāšām un izglītību ar viņu māksla arveanūģi,
lak. Mīlas dziedoņi kā Hugo v. Montfort's (ap 1400. g.) un Osvalds v. Volken-
steins (ap 1430. g.) rāda tik vēl XIII. g. simtoga dzīves un mīlas - preecīgās dze,
jas vāju atspidume. - Gan pēc Valtera nāves raudzija vairak un vairak
konvencinēlās ārigumās oastinguōci brunneeku lirikai) dziedoņi, kā austrā,
tis Nitharts v. Reuentals (ap 1240. g.) un Tanhuzots, caur spiroģtoem realistiskoem
pasākumeem - vilcoeneem eedvest jaunu dzīvību, kirdamees - jebšu ar gobga,
ligu pārsvaru - paa zemneeku dzīves aprakstīšanas, - tomes tas maz ko ee,
nesa, maz ko lidzeja. Tagrimumu fantastiskā un komediantu klīvību
spogulo Ulriķis v. L. (ap 1250) savā isdaudzīnatā „Seveešu kultā“ (Frau-
endienst). Samāksloti jeb pārak māksloti tai pašā laikā Reinmars v.
Cveters, Konrads Marner, Indriķis no Meisenes (Frauenlobs) u. c. Tikai se,
bar, kad visskaistākais mīlas dzejas laiks jau bija pāri, sākams isska,
net un isdģist, ^{gāja} ~~nerās~~ paa atsevišķu dziedoņu dziesmu ustrakstīšanas un
krāšanas, eevetojot tās leelās dziesmu krājumās, tā kā tadās savādās antā,
logijās. Tādi dziesmu krājumi ir pavisam trīs:

1) Vispīlnīgākais ^{mīlas} dziesmu rokraustu krājums ir tā sauktais Manesis,
kais, kas cēles is XIV. gadsimtena un, kā domā, sakrāts no Cūriches rats,
Kunga Rūdigerā von Manesse ar tā dēla un mīlas dziedoņa Hadlauba pa,
lidzību. Caur liktena lēmumu šis Maneses kodeks (Der Manessische Codex)
is Seices - Cūriches, savas īstenās dzimtenes, vispirms nonācis Keidelbergā,
bet kad nokļuvis Parizē, kur tas tagad, leelās bibliotekas rokraustu zūlē
usstatīts, istaisa veonu no visdārgākēem retumeem. Lāgas miniaturas rā,
da gleznas un ciltzīmes (Wappen) no atsevišķēem brunneeku dziedoņēem.
Isteececees us mīlas dziedoņu skaitu, saka Gottfrids savā Tristanā: der
nahtegalen der ist vil. Maneses krājumā veen eevetotas dziesmas no kā,
deem 140 mīlas dziedoņēem. To starpā usejam vārdus, ka: keigars Indriķis VI.
(+ 1197), Konradins, pēdeģais Hohenstaufs (+ 1268), Breslavas herceģs Indriķis IV.

godu (Zucht und Ehre). Tā tad arī pieņem, kā dzirdējam, ka Vaidanka ¹⁸⁴⁴ darbs
„Bescheidenheit“ (Kautribajr vidus-angl. vācu valodā pēc nozīmes līdzīgs vārds
ar gudribu, saskatu un šai dzējojuma daudzīnats par visu tikumu avotu:
ich bin genannt bescheidenheit, die aller tugende kröne treit) sacerets no Valtara.
Pamazām isvērtās šis didaktiskais virzēns par patstāvīgu dzejas šķiru, kas
kopš 1120. g. tika bagātīgi pieņemta un izņemta.

Starp didaktiskiem dzejojumiem parastā veidā un vispār ar teesību mēdz
pāvest Kēnina Tyrola von Potten mācības, kuras tas dod savam dēlam Fride
brantam, kā arī līdzīgu pamācību, kuru kāds tēvs dod savam dēlam, zem
nosaukuma (titula) Vinsbeker un kādas mātes didaktisku sarunu ar meitu,
sauktu Vinsbekin, kas šie dzejojumi nav sacereti episkā formā, bet liris-
kā strofā, un bes šiem ir XIII. g. s. liriskā vēl keels skaits didaktisku dzejoļu,
kā ka arī tie šie saskaitami, ja grib šī dzejiska laikmeta didaktisku aplū-
kot no viena un tā pašā viedokļa.

Vinsbeker („Der Winsbeker“) un Vinsbekerene („Die Winsbekin“) ir divi dzejoļi
no nezinama autora, kuri vēl atrodas Manases mīlas dzevdoru krājumā.
Vinsbeker saturs: Kāds tēvs ^(zināms, brunnecker) dod savam dēlam mācības prekš likumīgas,
deevlīpīgas un darbīgas dzīves, lai tas arī pasaules vētrās paturētu, pa-
sargātu savu labano es'. Dēls top no sava tēva mācību patacības tie-
vareni aisgrābts, ka viņš šo skubina, islectot savu mantu nabagu pa-
tvērsmes celšanai, kurā viņi var tad abi ce-ēt dzīvot. Tēvs tam pee
šit ar labu prātu, pee tam sacīdams, ka tas savcem ^(eigenen Sauten) dzimt laudim
dodot brīvību un visu savu mantu atstājot dibinamai patvērsmei.

Vinsbekerene („Die Winsbekin“) ir prekšējā dzejoļa pakalderinums ar dra-
matisku gāšenu-veidu, kas nav caurdvesta no tādas pat mīlestības
un sīosnības. Tās saturs: Kāda māte dod savai meitas gudribas māci-
bas, lai būs būt tiklai un kaunīgai, no vīrešu viltus sargāties, pret ko
tikai šķīstība dod drošību. Nu meita grib zināt, kas esot mīla (minne),
us tam dod kai māte tādu isskaidrojumu, kas drīzāk ^{nodot} preder brunnecker
romanam nekā dzejoļa sākumam.

Vinsbeker, veens no skaistākiem vecākās literatūras pieminekļiem, sa-
cerets XIII. g. s. sākumā – vaj laikam tikai tā vidū no nezinama dzejnieka,
ka. Šķēstams, ka tas nav savā pirmatnīgā veidā mums uzglabājies, var
būt, ka tas ir kāda vecākā tautas īpatnīga dzejoļa pārstrādājums.

185. Abi šee dzejoli, Vinsbeker un Vinsbekin - Vinsbekene, no kņeem pit, mais saturs gudribas mācības, kuras kāds humāns, brīvprātīgs brunneers dod savam kādas pat dabas dēlam, - otrs eepazīstina mūs ar kādu muiž, nēcēi-māti, kura pēekodina savai meitai galma nosesibu un tiklibu, - abi šee didaktiskee dzejoli eekrīt vēl mīlas dzejā.¹⁾

Tomazins no Cirkleres (Thomasin von Zirkläre, Zircläre, latīnu piemrakstā Circlaria), muižneeks is Cirklarijas ciltis Friaulā, dzīvoja Itā IV. un Fridriķa II. laikā. Bes kādas grāmātas par galma dzīvi un galma vērāšām vēl šū, t. i. itālešu, valodā, tas sacereja - vēl nebūdams 30 gadu vees - desmit mēnešos vācu dzejoli, ko tas attēcibā us savu tēvzemi (Welschland) sauca par "Velsū veesū". (Der welsche Gast, t. i. der Fremdling aus Italien). Tomazins bija zinātneeks, labu domātais, sapratīgs un praktisks vīrs; viņa dzejolis saturs pasaulīgu eerašu un tikumu mācību, kura tomēr māca mazāk tikumu, bet ēaust visvairāk netikumus. - Tomazins leek savu domu attāstībai zināmu zīstāmu par pamiātu, atvasinādams visus tikumus no pastāvības (staete), visus netikumus un grēkus turpret no nepastāvības (unstaete). Tā tad visu tikumu pamats ir pēc Tomazina domām pastāvība, isturība, kamēr par visu netikumu avotu top vādita ne-isturība, nepastāvība. - Lai gan ^{vis} pās par muižnēcēibu un baznīcu tas domā brīvi, tad tomēr praktiskā isleetojumā un dzīvē tas parādās daudz, kārt nebrīvs. Teiku, fabulu, stāstu un stāstīnu eepinums pēekrīt dzejojumā dzīvību un taustamību - skatāmību. Tomazina darbam, zināšanām, nav nekāda leela dzejiska svara, bet pēekš tā laikā vērāšū pagēšāmas un arī jau tāpēc tas jō svarīgs, ka tāni jau parādās eenaidīga pretstata zīmes pret galma dzeju. Telojums, teesa gan, plāts, tak ne bes veiklibas.²⁾

Urīdanka „Kautribū“ vislabāko vidusaugš-vācu laikmeta didaktisko dzejojumu jau esam aplūkojusi pēe Valtersa v. d. V. Tomazina (Thomasina), „Velsū veesū“, kas sacereis 1216. g., tā tad ir 13 gadus vecāks par Urīdanka ražojumu, top ar šo salīdzinot no Vilmāra cildināts gan tā uskatu kā arī tā telojumu labad, bet tomēr tam neesot nedz tas tautveidīgais - tautiskais, nedz tas spirogtums, kas Urīdanka „Kautribū“, „Velsū veesū“ esot vairāk galma un pā daļai filozofiska abnesības un

1) Jsd. ar pēezinome no M. Haupta 1845.

2) Pīmo reiz isdots no H. Rūverta 1852.

Flugo v. Trimbergs, is Trimbergas sādžas Bambergas tuvumā, bija, jebšu ne garidzniecību kārtas, bet no dzimuma žēds, no 1260. līdz 1309. g. skolas rektors Teuerstadtē, kādā Bambergas preekspilsētā. Tas esot sarakstījis septiņas grāmatīņas vācu valodā, no kurām tik veena usglabājusies. Kāda cita, "Der Sammler", pazuda jau rakstniekam vēl dzīvojot. Vēnigo usglabājušos ražojumu rakstnieks nosaucis par "Skrejeju" (Renner ist ditz buoch genant, wan er sol reumen durch diu lant).

"Skrejeja" saturs: Kādā silā bija kāds bumburu pilns koks, zem šī koka zāle, tur pat beezs kā mežs ērkšķu krūmus blakus kādai pelcei un akai. Veena bumburu daļa tapa morauta, cēkams ta cenācās; kad viņi bij cenā, kušees, nobreeduši, nāca vājs (saukts Türwitz, Vēzdeguns), kas koku putina, ja tik stipri, ka visi bumburi nobira, veena daļa pelcē, akā, ērkšķos, un tee ātri mailajās, veena daļa cēkita zālē un tee usturejās ilgaki. Adams un Dava ir tas koks, jo viņi abi bija bes grēkiem, bet kad viņi Dava dusmību nokrāvas, tad auga augstprātības ^{ērskķis} un (kadās) daļa grēku pelce; tak viņam bija loels žēlums, sīsnīga nožēlošana un to nozīmē salā zāle. Tas sils ir pa saule, tee bumburi ir cilvēki. —

Kā redzam, šis "Skrejejs" apraksta cilvēka dzīvi un tiķlibas pagrimumu alegorijā. Džojojuma gājumā un attīstībā, kuram ir mātkis-nolūks, šausm tiķlibas samaitību, vadiet uz rāmību un deevbijību, veišas, griezās dzejs, neeka mēva un vainojums visvairāk pret privilēģētām kārtām, pret grēkiem, pret muižniecību un garidzniecību, kamēr apakšējās tautas šķiras tas apspriež arī taisnīgi, bet ar mīlestību un lenību. Tā H. Lūsķinds no Trimbergas pārstāj sākušos pilsonību ar savu divkārtīgo opozīciju pret bunniecību un Romas baznīcu. — Šim darbam ir tāpat kā Vrīdan, kā "Kautribai" zināms kautiskums, bet tam trūkst celo formu un vēl vairāk ta domu pilnā strupuma, kādā tur parādās kautiskee-tautas veidīge, tautai piemērotē (volksmässige) issacijumi (Sprüche). "Skrejejs" (Renner) ir ļoti daudzkārt stepts jeb pat patvalīgi isstaipīts, sastopami garci apcerojumi, arī ne mazums fabulu un daži stāsti kā issacijumu un masi mu aprādījumi. Tam peenāk klēt ka — no kam agrāk, vislabākā laira un taisni pee Vrīdanka, nav ne kādu pēdu, nav ne jausmas — ir cejaukts ne mazums zinatnēcības. Grāmatas Drusku ērmīgais, savadais nosaukums ē laes caur tās saceretaja komisko sedomu: lai ta skreeta caur visām zomēm

187. un pasludinātu gudrību visur. Tas, zināms gan, ir pērpildījies, blakus Vri-
danka, Kautribai bij un palika, Škrējejs (Renner), ja arī ar Vridanka, Be-
scheidenheit ne vienādā slavā un ceņā, tad tomēr par veenu no visvairas
isplālitām un lasītām grāmatām līdz XVI. g. simteim. Citādi Trimbērgas
Hugo Lūskinda pirmajam darbam, kurš deēmžēl tam gāja zudumā, pēc kam
tas tad esāka jaunu, proti, šo, Škrējeju, kuram nā plašam kompilācijas
darbam būtu pēderīgaks bijis, dotais tituls, Samler (Krajejs).

Škrējeju H. Lūskinda bija jau sācis sacerēt ap 1300. g., bet pabeidza to tik
1309. g., esprauzdams arveenu jaunus, pa leclakai ^{dalai} vēcglī uszimejamus poeme-
tinumus, caur kuceem tas veenā - otrā gadījumā gan mantoja vērtības ziņā,
bet gaudeja pēe tam pirmatnēgo veenību. Tēe poemetinumi is pa leclakai
dalai fabulas, stāsti, pasakas, tad arī vectas jeb domas is dažādām grā-
matām, pēem. is Vridanka, Kautribas. Autors aistrāda par visām lēstām
us bibeli nā visas gudrības avotu un viduci, aisgutnem runā ne veem prot
brunnceku romaneem nā melu darbeem, bet atrod arī senatnes jeb veer
grāmatās dažādu indevi. Visa posta un samaitājuma pamats meklējams
lepni bā, naidā, mantas kānē, pārmēribā (nesankribā). Zināms tēesa, šis
moraliskais krājdarbs cees ais pārvān leclā plašuma - tāni is nādi odu
desmit pēci tūkstoši (25,000) vārsnu, tam trūkst stingri isvesta plāna. -
Ja pēerščēlums ir populārs un gaišs, tik reti pēodrodamees pēe mystiska
usskata veida.

Fabula - pasaka.

Pēo šī laika, t. i. XIII. g. s. ^{didaktiskās dzējas} pēder arī fabula, pasaka, no tad sauce par
bīspel (Beispiel) t. i. poemārs, lēdziba, lēdzības runa, jo tas vārds Spiel aris
Beispiel nenozīmē vis latīņu ludus, franču jeu, mūsu rotāla; vidus-anglī vā-
cu spel nozīmē runu, bīspel ^(Beispiel) Zīstēni blakus runa, tādā runa, kurā vēl
no citu nozīmē. Vārds spel sastopams vēl anglu valodā, kā: godspel,
gospel, t. i. evaņģēliums. Blakus vārdam bīspel atrod ^{(vārdu bischaft}
no beschaffen (bischaft) t. i. stāstē, kas vēl gādājams, sacerams, lai ar to
aprādītu kādu mācību: mē danne wort ein bischaft tuot. -

Bet nu vispirms kādi vārdi par sakamu vārdu (gr. gnōmē) dzēju; gnōmē
ceskats, spēcdums, sakamvārds, pantips, domu- jeb mācību issacījumi, dzīves-
un gudrības-pantīni, nā Zēlamana sakami vārdi. - Še nu trāds gabals par

Visp. lit. vēst. tūsp.

Zalamanu un Morolfu. Is ļoti sena laika, laikam is jūdu tradīcijas cēles pretstats starp (tautiskās-^{jočīgas} laujū) pasaulīgas, neldzīgas gudrības un no, pētnas, īscilas - ja grīb, mācītas - svētas kēniņa Zalamana gudrības. Pirmās pārstāvis, nesejs is Morolfs, gudrā nelga - galma nelga, knuļi sarunā ar Zāla, manū pār vērs, pāsgreņ, katru gudrā kēniņa sakamū vārdu neldzībā. Tau VI. gadsimtenā sastop laecības par tam, ka tāda saruna, tāds dialogs starp Zalamanu un Morolfu bijis pazīstams, un XIII. g. simtenā is tas jau tā vispār is, platījes, ka Morolfs top sakamvārda veidā poverests. Is šis gnōmiskās sarunas rotālas, jeb pat is šis lomas, kuŗa Morolfam šē paškīta, īscēlas jau agrā lai, kā, katrā zīnā pirms XII. g. s. vidus, epreekš kā pēlīxums episks stāsts tautas toni un tautiskā formā, kuŗ Morolfs parādās kā Zalamana ismanīgs sulai, nis (Dzejojums sauc šo par brāli), kuŗ Zalamanam ar ismanību divreiz lau, pīto pati atpakaļ eegūst ar divreiz leelaku ismanību. Is XII. g. s. stāsts is us, glabājes tautiskā tālojumā un pē tam kas is veenīgais usglabājes tautis, kas īsteiksmes poemērs is šē gadsimtenā, kuŗā citadi valdīja tik mākslas dzeja, kāds XII. g. s. ^{tautas} dzeedonis nōmis šo svešo vōlu un pārtaisījis to ne dze, dašanai, kādā veidā tautas dzeedoni tolaik visu mēdza celt preekšā, bet teik, šanai (zum Sagen), bet pē tam stastitājas mākslas dzejas formū savējā, vēlan ilgus gadsimtonus pēpatnretā veidā ar tautas dzeju sakausejis. Is dzejojuma pastāv no īseem rīnju pārcem, kā mākslas dzejas stasti, bet starp trešo un cetusto rīnēto vīndu eesprausta nerīnēta un tā no rīnīja pārcem īsnācis pēcerīndu pants jeb vārsnu eesakta, kas līdz XIII. g. s. palīka pas jo parastu tautas dzejas toni. Citadi šim dzejojumam par Zalamanu un Morolfu, kas ap, raksta kēniņa lēgavas divreizēju ismanīgu ^{no} laupījumu un divreizēju vēl ismanīgaku atpakaļ eeguvumu eaur Morolfu, is vairak tik literarvesturiska nekā dzejiska nozīme. - Tas dialogs starp Zalamanu un Morolfu, is kuŗa cēles ^{is} episkais dzejojums, is laikam gan jau XIII. g. simtenā vācu vārsnās bijis savēsts, tak ne tāi XIII. g. s. parastā eelakā formā, bet daudgkakt jestrā, zemā, pat rup, jā, nelāgā veidā, kas gan pēlīdzjāms XIV. un XV. g. s. pagrimušai tautas dzejai.

11) Is nostāsts par Zalamanu un Morolfu (kas šē Morolfa veetā) ^{is} jaunakā laikā atjaunots un pārtaisīts, tak tāni veens-otrs vilcēns is vecā dzejojuma pabīcis ne-āstīkts, kā pēem. Tas, ka Morolfs apgalvō, vāba ejet pāri par

1. Zalmans un Morolts, dzejojums is XIV. g. s., kas piematināvuācu teiknu līdz pilnīgai nepazīšanai parcellis us kēninu Zalmannu, ir pārstrādājums no kāda vecāka dzejojuma is VII. g. s. Tā saceretajs ir klistošs Dzaedonis, ta valoda un tēlojums ir nareikls — tā piematināvais veids ir isjaukts, bet tam ir īsti dzejiskas veetas un teicama raksturu attīstība.

Latvns: Kēnins Vācavs eet us Jeruzalemi pret kēninu Zalmannu, šim laupit skaisto pati Zaloni; tas top sagūstīts un pret Morolta padomni usticēts kēninceni ~~apstā~~, kurā ļauj tam aisbegt un drīz pate serko tam parak. Morolts aisbegušos meklē, atrod, top pagūts un sanemts ceeti. Tas ee midzina sārgus, aisbeg, isdara kēninam launus stikus un atgriezās Jeruzalemē. Zalmans nu eet ar karšpēku pār jūru. Karšpēks paslēpjas pilsātas tuvumā; Zalmans pārģērbēes eet us pili, top pagūts un nu grib to kārt. Karatavu tuvumā tas dod zimi ar ragu, Morolts steidzās palīgā. Vācavs tos saņerts un paraksts. Morolts dod padomni, ori kēninceni lūt parakst, bet no tās apmānīts, Zalmans tai pesdod. Pēc septiņem gadem kēninceni ļaujās otrreiz aisvesties; Morolts to atrod atkal, pārvar tās mīluli, ved kēninceni us Jeruzalemi, kur tai leek pārģērest arterijas.

2. Zalmons un Morolfs ir otrs dzejojums. Tas ir pēc kāda latīnu darba apstrādats. Tas, kā jau teikts, rāda pretstatu starp mācītu isglītību un prastu, bet veselu cilvēka prātu. Ori šis dzejojums atrodas tikai veenā pārstrādājumā is XIV. g. s. parstrādājumā, kurš piematināvais supjōnu pārverss, noved līdz zemumam un reebigumam, tak ļauj vēl kriet, no pamatu pagūt. — Šai dzejojumā Morolfs ir zemneeks un tas esakās ar Morolfa un šē sevas reebīgu aprakstu. Viss cits attīstās saunnās starp Zalomonu un Morolfu, kurš kēninu teicama persiflē (isgovo). Viss beidzās ar kēnincenes laupišanas notikumu, bet kas, kā šķēetams, tik vēlās is pirmā dzejojuma pemetinats.

199. us kāda gara saucenu, pēpeži kopā sapošās un apulcejas ap vrenu joku un untuma varoni, kā arī metala atskaidījuma tūrā sudraba iskaisītās daļiņas us ķīmiskas radniecības saukumu pēpeži pulcejas, lai cēlam opi došam kristalam pēseletoš. Te nu nāksies vēlāk arī Pucēspēzēli pamināt.

Pfaffe Amis, kura vārds un kārta laikam cēlees is Anglijas, bet kura ni ki un stīki iskuņģēes vācu zemē un dzīvē, ir veena no šim visjocīgākām un visspocīgākām jeb visērmīgākām figurām, viņš klist pa zemju zemem, lai isvestu savus nīkus un stīkus. Viņš is drūz Francijā, drūz Lotaringijā, drūz atkal Anglijā, drūz Konstantinopolē, un visur is viņš veenadi gatavs un veenadi veikls, aplamneeksem ko samelot, un veentesisus pēvilt bet sev pašam ^{bagatīgi} ~~sonu~~ pildit is pēekrāpto kabatām. — Kā viņš, garidzņeeks Amis, pē tam nokluvis? —

Tam bija visai eenesīga veeta, tas bija bagals un devīgs, caur tam tas eeguva biskapa naidu, kura gribeja viņa labo stāvokli ismūcināt, at nent tam eenesīgo veetu, celdams tam veselu vīndu neabrisinamu jaunta, jumu pēekšā, us kureem Amis tak atbild tā, ka biskaps nevoreja tam neka padarīt. Tad viņš šim usdeva, ēgelim mācīt lasīt, ko tas laimīgi isdarīja tā, ka viņš nu to līca meerā. Tā ka Amis mantiba pē tā lē, lās devības bija gājuse zudumā, tad viņš nu staigaja pa pasauli apkast, lai caur ismanīgeem stīkeem eeguļu jaunu mantu, kas viņam arī aug, stā mērā isdevas (ar mūnsteru jeb domu celšanū, pēekš kam bija tīkai us, ticīgām seavām zeedot, ar glezņeecību, ko tīk laulībā dzimuši vareja redzet, ar slimneeku dzeedesānu caur naves bailem; ar kāda tīrgona apkrāpšanū, isdodot, apzīmējot to par vājprātīgu). Ar bagatu mantu tas greežās atpakaļ, atgroožās — nožēlo savus grēkus un mirst kā dēobi, jēgs klostera abats.

„Der Pfaffe Amis“ is ^{škelmju} ~~stīku~~ un nīku krājums, kura personas un veetas gan aistrāda us Angliju, bet nebūt nav pakal darinats neveenam ang, lu avotam. Laikam bija daudzi atsevišķi stāsti tautas mutē, par kam leecina tautai īpatnīgee apraksti un tēlojumi. Stīku (Schwanck) vairu, mam gul pamatōs pretstāts starp angstako un pē tam neprautīsko isglītību un jestro, bet veselo cilvēka prātu, ko tak dzejņeeks okaidni ne-isjūta, pfaffe-garidzņeeku daudzkrat nolīkdams par veenacāšū.

krāpņeeku. Eļverojamā ir naidīgā isturešamās pret augstāko garīdznieku^{192.}
cibu un dažām baguīcas mācībām. Daudzi no tiem stīķem - šķeltnja
nikēm vēlāk pārnesti uz Pūcespeegeli. "Garīdznieks Amis", ir šķelmisku
niku un stīķu krājums, visai veiklā, untumainā un atjautīgā apstrāda,
jūnā, kādā tas atrodās, ir Strikera gara bēns, ta paša dzejneeka, kurš
ari, bet ar mazām sekēm, mēģinājis Polanda dzeesmu pārdzejot; tak še,
untuma un joku laukā, tas ir daudz labāki savā veidā tapat, kā ari ma,
zajās stāstos un fabulās.

No Strikera leelakeem brunneeku dzējojumeem ir "Karlis". Tāturs: Karla
tevam, Pipinam, bija no kādas caur meustisiba tam pēgulditas (unterge,
schobenFrau) sēovas dāvinati trīs dēli, no kurēm tes divi grib Karli no,
kaut. Šis aisbēg uz Spaniju, bet top pēc kāda laika Karlingenā (Karlin-
genā) atgīts par kēniņu. Viņš atgriežas dzimtenē, kur to pārvem un gauži
skumolina domas, ka tik daudz pagānu ir pasaulē, kuri nepazīst patieso,
tīsto Dievu. Tas noņemās viņus atgrest un dodās tai nolūkā at kara spē-
ku uz Spaniju. Viso cits ir kā pēc pfaffa Konrada (Polanda dzeesmā), tik pa-
plašināts.

Šis Strikera brunneekdzējojums "Karlis" ir, kā jau teikts, pēc Konrada
"Polanda dzeesmas" sacerets ar brīvu pirstāvību, isloetojot citus avotus. Au,
kots savu preekīgājeju daudzkārt laimīgi paplašinājis, ta usmetenigo (knig-
zenhafte) tēlojumu pārvēidojis par gaišu, plastisku aprakstu, dažus vilce-
mus un faktus pēmetinādams un daudzreiz laimīgi motivedams notī-
kumus. Viņa originals ir sevišķi esātums, kurā sneegts Karla jaunības
stāsti.

Strikera "Daniels von Blumenthal", pēc kāda franču dzejola, ir neisdeves
mēģinums, apstrādat kādu Artus teikas nozari pa Hartmana pāņēmoenam.
(Palicis neespeests). Pēdigi sacerēja Strikers vēl vairākus maģus didaktiskus
dzejolus jeb satiras, to stāpā "Lūdžēšanos" (Die Klage) par doorbijības pagrīmu-
nu, skelšanos starp negarīdzneekem un garīdzneekera (Laien und Pfaffen),
seveestu nicinatānu, firstu mantas kāri un nepaklausību, galmu netiklību,
par slūktaem teesnāšēm un tīstas mīlas pagrīmumu. Kādā otrā dzejolī
"Der Fass" (Rijums?) viņš sūdžās par mākslas pagrīmumu; kādā tresā - viņš
izgobo tos, kas tic un palaujas uz dārgakmeņu pērdabigēm spēcēm.

Pēc Strikera abi senoše fabulu dzejneeki ir Boners un Mindens Ger-
harts. Tee atrodās jau uz šī laikmeta robežām, pat viņpus tām, VIII. g. s.

193. pašā galā un XIV. g. s. sākumā, tak tee arī vēl šē apskatāmi, tā ka viņu tēlojuma panēmeens vispār vēl nes šī laikmeta pazīmes un literatūras vēstures laikmeti reti kad ļaujās ar dažēem gadēem aprobežoties.

Ulricis Boners, Sveiceetis is Bernas, kur tas XIV. g. s. pirmajā pusē dzīvoja kā sprediku sacītais mūks, sacerēja ap 1300. g. savas 99 jeb 100 fabulas — to beigās arī dažus stīkus (Schwänke) —. Viņš nosauca šo savu darbu par "Dārgakmeni" (Der Edelstein) un šis darbs palika divi gadu simtņūcauri par lasītāju comīletu grāmata, pēdēdama pēe visvecākajēem speestūves mākslas ražojumēem un ir pat laikam visvecākā vācu grāmata, kas tiku, se iespēsta jau 1401. g. Bambergā. Par dārgakmeni Boners nosaucis šo grāmatu tāpēc, ka tajā esot dažas gudribas piemēri un kā dārgakmenim cerkšķīgs spēks. Vēlu tas patapināja pa lēlakai daļai no divēem vēlākēem latīņu fabulu dzejnēkēem, no Neveletā Anonymus un no Sci. ana, bet apstrādāja to ar episkū platumu un plašumu, tā ka gandrūz vēcās fabulas pavisam abstraktā formā top par dzīvības pilnu ainavu. Boneram nav vairs pilnīgi vēcā laika veiklais, dailais stils; tas nēmīs pa labai daļai savu vēlu arī is Ēzopa fabulām. Ta tēlojumis ir voenkāršs, bes jēbrādēem isrotājumēem („einfältig an allen Orten und ungeziert sind meine Worte) — tā saka viņš pats. Morale ir allāž issaci, ta ar vislēvāko skaidroibu, visvairāk sakamēem vārdeem, kurus tas daudgrāiž aisonmās no Vrīdauka. Ta laikam pēe Bonera sader ar vēcū divi fabulas kopā, tā ka ta otra istaisa pirmās pretstatu.

Tā savadi raksturiski ir tas, ka Boners redzamās — taustamās pasaules parādības, ar kurām tas grībeja aprādīt kadu patesību, ne-usskati, ja tik vēcū kā nejaunās parādības, bet kā kaut kādas patesības noteik, tas un nepēcešamas isteiksmes, kurās Devs grībejis istacit redzamā, taustamā veidā lai cilvēks tās jo vēcglaki saprastu. Autora pašā vār, di šē skan tā: „Gott verleihe, dass wir erkennen die Geschöpfe, die du uns hast gegeben zu einem Spiegel, dass wir unser Leben richten auf den hohen Grad der Tugenden und auf der Ehren Pfad“ (Devs dod, ka mēs pazīstam tos radījumus, kurus tu mums devis par spoguļu, lai mēs savu dzīvi — savu mažu vīrām us tikumu augsto pakāpi un us goda tāku). Morale, kādu tas māca, dibinas us dzīlas decopalāvības un decubījības bes kloster-aprobežotības. Is „Dārgakmenā“ — „Cēlakmenā“ (Edelstein)

runā cēlais, ^{un} veselais tautas prāts, un kā Trimbergas Hugo's Züskinda, 194.
tā ir arī Ulriks Boners īsts pilsonības pārstāvis. Tā piem. tas nevēl
tos, kas grib bez darba dabūt un bandīt patikamu dzīvi, slavu un godu;
viņš cildina nabagu ļaužu besrūpju meetu pār bagātneeku rūpēm
pārpildīto dzīvi un baidzot arī viņš ustājās pret sava laika bagnicas
būšanām. Bonera darbs „Cēls akmonis” jeb „Dārgakmenis” bijis stipri ierops,
tā, kā to liecina neskaitāma rokkrasti.

Mindenes Ģerharts, lejas jeb zem-vācietis, kurš dzīvoja pēc šveicieša
Ulrika Bonera drusku vēlāk XIV. g. sīntena vidū, būdams dekans Mīnde-
nē, tas sacerēja ap 1370. g. pēc Ezopa 102 fabulas zemvācu valodā, pasūņeg-
dams tā veenu no retajiem piemēriem - „Dichtung in mittelnie-
derdeutscher (altplattdeutscher) Sprache” (vidus-zem.vācu valodā); viņš slāsta
vairāk plati nekā pamatīgi, tas prot viņš pa tam veikli lokalizēt (mehr
breit als ausführlich, doch weiss er mitunter geschickt zu localisieren).

Visi trīs - Strickers, Boners un Ģerharts - ir teicami sava vsmkārtā,
veikla un patikama stāstījuma panēmēna dēļ, tomēr preekšroka jeb
piemā veta poenākās Strickeram, kā tas jau rezultējas un lēmams ir
tā laika, kad viņš zēdeja, lai gan dažām no viņa fabulām vēl drusku par-
daudz kas piemīt no kostonu epa un trūkst epigrammatisku fabulu
strupais īsums. Viņa fabulu krājums dabūjis (laikam caur viņu pašu) zi-
mīgo nosaukumu „Pasaulē”, tā ka fabula var tīkai ^{ustam} isiet, vest preekšā
pasaulē. Dzīves būšanas - apstākļus, visparīgas ir leetu gaitas isteko,
šās peddzīvojumu maksīmes (eespējamā daudzpusībā caur piemēriem
is dzīvās un nedzīvās dabas darit saprotamas. Tā dzējneeki, didak,
tiskās fabulas jeb Ezopa ¹⁰² fabulas pārstāvji XIII. un XIV. g. sīnteni ir nu ne
veen preekšteči, bet arī parangi XVI. g. sīntena fabulu dzējneekiem, kā
Erasmus Alberum un Burkardam Valdis, ⁽¹⁴⁹⁰⁻¹⁵⁵⁶⁾ un jē atīkal preekšzīmes
Hagedornam, Gellertam, Lichtveram, Cachariā (Zachariā), pa daļai Lesim,
gam un visiem teem, kuri sekotīši šim lēdz jaunākā laika fabulu
dzējneekam A. O. Fröhlichem.

Tai didaktiskai fabulai pēeslejās citi šī laikmēta dzējoli didak,
tiski dzējoli, kuri, gan nebūdami fabulu tēpā, ^{tās} tas tam isiet, mīcīt
dzīves gudrību, aprakstīt savalaika eorāšas, uskātes, apstākļus, ~~no~~

195. sliktuma un sliktā brīdināt, no labu un godu skubināt, — kad ^{dra}is tas, kas mutes uzņemti kā is vispārīgēem pašas pasaules-dzīves pēdživo, jumcem istcecajūši gudribas pantini un apstrādāti mākslīgā formā, drīz is pašu pēdživojumu krājuma sastatiti gudribas likumi un tīkli, kas mācības.

Tau XIII. g. simtenā Dzejiskā formā ^{jastopamī} stadi pantinu dzejneeki un dzīves gudribas mācītaji. Msglabajees kāda Indriks, Austrijas dzejneeka, pirms 1163. g. sacerets, no divi daļām sastāvošs Dzejojums. Tai veenā daļā dzejneeks ržeed par visparīgu dzīvi, otrajā — par eeminešanos no nāves (von des Todes Gehügede). Abas daļas saceretas labā valodā, ir pilnas nopectnuma un brīdinuma, tak galvenām kārtām tix garīga virzeena.

Veruhers klistošais (Wernher der Gartenäre, ^{-daszners-} der Umherwandernde), klējotajs — dzeedonis is Austrijas, ap XIII. g. s. vidu pēc Nītharta nāves dzīvodams Fridriks Strīdīgā laikā, sacereja kādu leclaku stāstu „Meier Helmbrecht”. Saturs: Meiers Helmbrechts, kāda bagata zemneeka dēls, atstāj par spīti sava vāja, bet godīga tēva atrunai, dzimteni, lai isvaititos no grūtā darba. Pāpreenkā viņš eestājas veetā pee kāda laupitaja brunneeka, kur viņš top par veenu no visdrošākeem un visbīstamākeem tēvīneem, preekš kura nekās nav drošs. Pēc gada laika tas atgriečās mājās, lau, zidams pa franciski, zemvāciski u. t. pr. Te nu eevērojama kāda suvina, kurā ta tēvs cildina vecās eerašas, dēls jāunās. Drīz dodās tas atkal pee saucem laupitajbeedreem, no kurcem tas eedod veenam savu māsu sakerti, Helmbrechtam top isduktas acis un, kad tas pārnān, no sava tēva pastumts. Zemneeki to issmej ^{un} dauza un pēdīgi parat pee koka.

So ražojumu sasusedz tix rets kāds viduslaiscu dzejojums, ja atskaita kautiskos. Nedaudzi gadījumi še isplaukst bagatā dzīvē (brunneeku raksti ir gaiši un nepececešami personu un apstākļu raksturojumam; un nests no īsti kautiska humora. Dzejneeka nolūks ir, dzejneeku Jan,

196

tastiskai pasaulei statit preti pateesu, realu dzīvi. Te cerkanās kas jau
no realisma.

Par Zalamanu, Moroltu un Morolfu turpinums.

„Zalman un Morolt” ir dzejojums is XIV. g.s., kas isrādās par pārstrādājumu,
no kāda vecaka dzejojuma is XII. g.s. Ja is pirmatnīga vācu teika, kura līdz
pilnigai nepazēšanai pārnesta us kēniņu Zalamanu - sakamu vārdu dzejnauca.

Saturs: Kēniņš Vāraus dodās cinā us Jeruzalemi pret kēniņu Zalamanu,
nolaupit šim skaisto pati Zalomi. Viņš top sagūstīts un pret Morolla pa-
domu usticels kēniņenei sardz, kura ļauj viņam isbegt un drīz pec tam
domu usticels kēniņenei sardz, kura ļauj viņam isbegt un drīz pec tam
pate seko. Morolts dzenās isbegušajiem pakal, atrod tos, top pazīts un sa-
nemts ceeti. Viņš oemidzina sargus, isbeg, isdara kēniņam ļaunus stihus un
atgriezās pēdīgi alpakaļ Jeruzalemē. Zalamans eet nu ar kara spēku pār-
jūru. Kara spēks paslepjās pilsātas tuvumā; Zalamans eet pārjēlbes us pili, top
pazīts un nu grib to kārt. Karatauru tuvumā dod tas ar ragu zīmi, Morolts
atskrej palīgā; Vāraus top saķerts un parārts. Morolts dod padomu ^{lirt} pakart
ari kēniņenei, bet no tās apmāzots Zalamans dāvina tai dzīvību. Pēc
septiņem gadem ļaujās kēniņene par otru laģu aisvest; Morolts usent
to atral, pārvar tās pavedeju un pārved to Jeruzalemē, kur leek tai pār-
groest adores dzīslas.

To sacerejis kāds klistošs dzeedonis, ta is valodā un tēlojumā jestro,
jēla; pirmatnejā vārsmu forma pa daļai isjukuse, bet ražojumam is īsti
dzejiski vīlēceni un raksturi teicami attīstīti.

Otrs dzejojums is „Zalamans un Morolfs”. Tas apstrādats pēc kāda la-
tinu avota. Dzejols esākas ar Morolfa un ta seevas aprakstu, kas isvests
līdz reebumam. Morolfs šē is zemneeks. Viss cits attīstās un noteek sa-
runās starp Zalamanu un Morolfu, kurš kēniņu persifle - pēsmes un pec-
golo. Viss beidzās ar kēniņenes paveduma un aisveduma vēsturi, bet ku-
ra leekās esam tik vėlas peemetinata no pirmā dzejojuma, kurš isrāda
pretstatu starp mācīto isglītību un jestro, bet veselo cilveku prātu. Ar šis
dzejojums is XIV. g.s. ir usglabajees tikai veenā pārstrādājumā, kurā pirmatnī-
gā dzejojuma prastās atjautas sakropļotas līdz nelāgam zemumam un vēstī-
stībai, bet kurā pirmatnīgā kreetnee pamati vėl pamanami. Šis dzejo-
jumi vedami sakarā ar jau agrak no muims aplūkoto gnomisko dzeju.

Tādas mēs jau sastapūši pēc Hartmana v. Aue (sk. V. 116. l. p.). Ulriķa von Liechtensteina (sk. VI. 173. l. p.) u. c. Te nu vēl apskatīsim šī žanra dzejneeru Leifridu Helblingu, is Austrijas, laikam brunneeru dzimuma, tas dzimis 1230. g. un miris pēc 1300. gada. Tas bijis preekš savas kartas un sava laika ļoti izglītots, varējis lasīt, pazinis biblii un vācu dzejneerus. Tas sarakstījis pēcepadsmit grāmatīnas, no kurām pirnajai ir visrakstā „Faunais Lucidarius” (Drošin, je Lucidarius). Šis un daži citi viņa dzejojumi ir sacereti sarunu veidā starp viņu un tā curoču puisī (Knappe = Knabe). — Atsevišķee dzejojumi nestāv nekādā ārīgā sakarā; turpret dzejneeram pēc visvairākceem no teem ir veens un tas pats mērojis, proti, sava laika un savas lautas brūcumus valsiridigi nusrādīt un nosodīt. Visvairāk viņš sūdzās par svešu cerasu cespēšanos, tad viņš nosoda, neevā vecās zemes satversmes atcolumu, sevišķi pilsceesas daenu sodevumu veeo zemes daenu veetā; pēdigi viņš žēlojās par brunnee, eibas isvirtību, kas rādot blakam visleelakai gregnības (luxus) visleelako nejdēzību. Tebsū Leifrids Helblings nav nezin^{at} (scodul celu talantu, tonā) ta dzejojumeem ir leela kustība un spirtums; sarunu forma ir veikli ee, turela un celta caur stāstu un aprakstu eepinumeem.

Asketiski, simboliski, mystiski un allegoriski dzejojumi.

„Cianas meitā” (Die „Tochter Syon”). Vārds „Syon” gan tas pats, kas vācu Zion hebr. zijjōn, kalns, Jeruzalemē deonidreelumōs visaugstākais kalns (pascal, ne) ar Davida pili un augšpilsātu; pārnestā nozīmē baguicās drandze, baguica; tā tad Ciona sargi, stingri vecās ticības pārstāvji. „Cianas meitā” sacereta pēc Reina no kāda nepazīstama domirīkāju mūka; ta personi ficē, stata mums preekšā tolaik vispār oemīlto eedomu par dvēseles o preeejumu ar Deovu. — Pēc Vūreburgas Konrada sastapam ko līdzīgu.

Konrads v. Ammenhauzen, is Turgavas, mūks un reizā ļaužu pree, sters Steina pēc Reina, dzīvoja XIV. g. s. pirmajā pusē, uonemdams leelus eelojumus pa Franciju, Provansi un Būndeni (Thurwalden). Tas saceretis dzejojumu „Schachzabelbuch”, t. i. grāmatu par šaha spēli pēc franču domirīka (Jacobus de Cessolis) grāmatas. Dzejojums sastāv no eetrām daļām. Pirmajā oot runa par šah spēles isdomajumu, otrajā un trešajā daļā dots iskaidrojums par allegoriskām figurām, no kurām ik kabra apzīmē se, višķu kārtu, pēc kam dzejneers issakās par tikumeem un pēenākumeem,

kas katrai kartai piekrit, un par netikumcēm, no kurām katram jāsarģās. Pēc katras pēdēnīgas īsdevības top namti pēsmēri is vēstures jeb pasnecgti atgadījumi, stasti is dzīves. Ceturtajā daļā dzejnieks apraksta šahspēlas ee, rīkojumu un figuru gājumu, pēc kam tas lapat asi pēdeej, pēsprauž leet, dorīgus mājēnus. — Šī darba tēlojumi nav neko veikli, lai gan tas leeto eepinu, mus no daļdažādēem pēmetinumeem, kuri pa daļai patapināti is citurak, steem, pa daļai namti is viņa dzimtenes un laika dzīves un vēstures.

Atskats us didaktisko dzeju.

Nu vēl atskatisimees, kas par šo dzeju — tās raksturu un attīstību vispar sa, kams. — Vācu tautai pēsmītošā teekšone us aplūkošānu jau agrē noveduse to pēe didaktiskas dzejas. Kops sen laikeem vāci mīlojuši sakrātos, no tēveem mantotus pēdzīvojumus isteint isōs pantinōs, sacijumōs (Sprüche), kas lēdz ar valodas formu pātmainu pātneesti no pa-audzēs us pa-audzi. Blakus šēem at, rodās jau vecākōs garidznieku episkōs dzejojumōs garakas didaktiskas vēetas, pēem. pēe Otfrida, kuts darbojēs no 833 — 461. g. ar 868. g. noziud viņš bes jeb, kādām pēdām. Viņš sacerejis „Evangelienbuch“ rīmetās garindās (Langzeilen), nobeigdamus to. 867 jeb 868. g. Šī „Evangeliju grāmāta“ pēeder pēe literaturas pēe, minēnleem is Karla Leelā un Karolingu jeb Kerlingu laika, tak kā sevīstku dze, jas šķira didaktiskā dzeja eesakņojuses un attīstijuses tikai mīlas dzejas laik, matā. Šī laika vecākē pēeminēkli pēešleņās vēl tautis īpatnigam tēloju, ma pātēnēenam un is tamdēl, ari ar leelarvu dzejiskvu vērtību, nekā vēlākē, kuts saceretaji pēe pavairakas cēnāmās, eespēt us tautas eesādām un dzīvi, issaka savas domas daudzkart visabstraktākā veidā. Tālaka didaktisko dzejojumu isvīrtība pātāveja eekš tam, ka viņi pēešlējās mystiski-allego, riskai tendencei, kura pret to laikmeta beigām nāca arveem vairak pār, svarā.

Didaktiskās Dzejas šķiras.

Didaktiskā ^{dzeja} pātādās divi galvenās formās, kā pantinš, sacijums (Sprüche) un kā didaktisks dzejols.

Pantinš bija neveem pēe savas formas, bet ari pēe savas būtnes līrisks, Faku. un sa-iruma. dēnās novērgās labākē gari no mīlas dzeemas rota, libas un no ne-augligām mīlestības gaudām, lai pēegreestos dzīvos aplūkošā, mai. Tā isēlās pantini un gnomiski dzejojumi, kas gan pēe sava satuca pēe, der pēe didaktiskās dzejas, bet savas pilnīgi līriskas formas dēl pēepraitami

199. ari liriskai dzējai. Līnīs pantinōs, kas te tikai ^{aplūko, te} pamāca un te soda, sasto, ^{Daudzkrāt} pamēssacitu viskodolīgako dzīves gudribu, kura daudzreiz top aprādīta ar poemēreem un fabulām. Daudzkrāt tēlojums parēet pilnīgi allegorijā. Pla, vas. un soda-dzējofeem, kā arī politiskēem dzējojumeem ir visvairāk pank nu forma. Pantini parādas, kā dzīdojam, jau agri, tak tee pēņemās jo ilgāk jo vairāk plāsumā, apjomā, tā ka lirika tajā gandrīz pavisam irrist. Jo pantinā issacitee dzīves gudribas likumi parādas ne tiklab kā pēdyrojumū un novērojumu sekas, bet drīžak kā dzejneeka sevišķu no, skanu jeb ta sevišķu dzīves apstākļu cespaidi. Didaktiskais turpret rīko, jās vairāk objektīvi, darīja visdažādākos dzīves apstākļus par sava ap, skata pēekšmētū un apspreda tos no augstāka pasaules asskata vee, donka. Sevišķi apkarōja dzejneeki sava laika trūmus un vīreem rūpe, ja pateesa, īsta reliģiozitate un tiklības tēriba. Tamdēļ viņi stajas pret stātā pret galma episkēem dzejneekēem, kuru dzējā viņi eeraudzīja tik pārgalvīga košuma sav valīgu isteiksmi un nekaunīgi isdomatus melus. Tā ka šis stingrais ^{virzēens} (īstais) vēlāk attīstamās pilsonības galve, no rakstur vīleceenu jeb pagīmi un tā ka pēe tam viseevērojamākē didaktiskē dzejneeki bija pilsonu dzimuma, tad mums jāatzīst vīnōs nopētnā kreetnā virzēena pasākumi un pamati, kas ap šo laiku nostiprinājas pilsātu eedzīvotajōs.

Blakus tēri didaktiskam dzējojumam dabūja fabula daudzkrātīgu un laimīgu apstrādajumu. Tā attīstījās no vecās kustoņu teikas, kā jau vis, vecākās fabulas tāi pēeslējās, un arī vēlākās rāda episku platumu un plāsumu, kas tās stipri atšķir no ta sauktām Ezopa fabulām un kas tikai isskaidrojams caur kustoņu epa pastavošu cespaidu.

Fabulu sauca, kā jau zinām, par bīspel, kas nozīmē to pašu, ko tā gad gleichnis (līdzība). Tā tad bīspel aptvēra ne vien īsteno kustoņu fa, bulu, bet apzīmēja vispār katru stātu ar didaktisku nolūku, un to istēra no maere (Märchen, mūsu pasaka, teika), zem kuras saprata kat, ru tēri episku stātu, tā tad arī kustoņu epu. — Pēemēri (bīspel) un fabu, las ir pa daļai eepīti leelarōs dzējojumōs (kā: Kaizars kronikā, pēe Tomazi, na, Vrēdanka, Trīmbergas Flugo), pa daļai sastopam vīnus pantinu formā

pee liriskiem dzejniekiem (pee Spervogela, brāļa Vernhera, Martnera, Coeteras Reimmara, Vürzburgas Konrada), pa daļai pēdīgi atrodas arī atsevišķas fabulas un veseli krājumi.

Pēdīgi mēs saprotam zem didaktiskiem ^{ražojumiem} (saprot arī grāmatīnas (Buchlein) jeb vēstules (Briefe), t. i. dzējojumus, kas sūtāmu ^{laišānu} rakstu (Landschreiben) formā pa laikam runā par mīlestības sakarsiem un daudzkārt taisni griežas pee se, vācēm. Tā kā vēlākās laikās rīcās arī pee nopeelnākiem prozodākiem, tikai tad pameta vēstulu formu. Grāmatīnas bija tāpat kā citi didaktiski dzejo. Li korbta lasīšanai, tā dzejnieki pēskāra tām reizgu reizam lirisku beigumu, kas tad bija dzeedams. Tādas grāmatīnas bijušas jau agri lestošā kāds gabals no tām usglabājes is XII. g. simtenā, XIII. un XIV. g. simteni tās jau sastop labi daudz. Tās bija tādā gadījumā, ja tina sūtītas augstām esamīgām dāmām, pa laikam dārgi esētas. - Isņemot dažus dzejoļus strofu formā, visas didaktiskās dzejas, tā tad fabulas un didaktiski stāsti un grāmatīnas, sacētas isos rīnšu pārās.

Liriskas dzejas raksturs un īcīcas.

^{Tapat} ^{Kā} ^{pee} ^{provanšaleem} ^{un} ^{geomelfrančēem} ^{īstaisija} ^{omour} ^(mīlestība) ^{min} ^{ta} ^{arī}
ne (mīla) ^{gatvenam} ^{kārtām} ^{lirisku} ^{dzejoļu} ^{veclu}, ^{tā} ^{mīlestība} ^{bija} ^{visu}
dzejisku centēnu īstēnais viduklis, kamdēl visus galma dzejniekus sauc par
mīlas dzeedoncēm (Minnesinger), un pat ^{daudus} ^{ar} ^{so} ^{vārdus} ^{apšaus}, kuri ^{nav} ^{ne}
kāds liriskus dzejoļus jeb nekāds dzejojūmus par mīlestību. Mīlai vēlētās
dzeesmās, ^{kurās} ^{ir} ^{daudz} ^{maiguma}, ^{nedrīkstēja} ^{mīlākis} ^{vārdus} ^{minēt}. ^{Līdz} ^{ar} ^{mīlu}
apdzēdaje ar dabu, sevišķi pavasarī un daudzkārt maijā. Im wandersöhnen konst. hat
als alle Knospen sprangen entgegen, da ist in meinem Flagen die Liebe aufgegangen.

Tūkstot objektivitātei atkārtojēs mīlas un dabas dzeesmās vooni un tās paši
usskati, kamdēl šai lirikai ir tad veenamulības raksturs, kas nepēcēšāmi noveda
pee rotalāsānās un mekošānās; jeb paustās mīlestības jūtas bija visvairāk tik ce.
domātes un ne no pātesības radušās. Dzejnieki leekuloja mīlestību un mīlestības
skanijas un sāpes, lai tik īstāptu mōdei. Tā ^{lietā} ^{metā} ^{liriska} ^{dibinas} ^{tapat}, ^{kā} ^{epika}
us franču poēmērcēm un erotisimma, sevišķi tas sakams par formu, kamēr satarā
ta attīstijas palatāvigādi. Franču lirika usēt - isbeidgas gandrīz mīlas dzejo vācēm;
vācēm ir, jebīn ar serobeģotā mērā, tomēr vel cili prozodēti un ^{bišānus} ^{apdzēd}
dabas un attīstītas, īstēntas pantīnās (Sprüche). Pēc dažādām attēcīlām, kas
dzeesmās ^{minētas}, bija vīnām arī dažādi nosaukumi. Dzenes un sārgu dzeesmes

tapa sauktas tās, kuras apdziedāja ^{ovds} Tapes un skumjas par mīlako šķirša,
 nos. Sūtiti dziesmas sauca tās, kuras tapa cevesti sūtiti, kuri damām neda
zinas no brunneceem. Bet tam vēl bija mainu dziedājumi, maija-
 vasara- un plaujas-dziesmas, sebak arī rudensdziesmas. Spatnīga ir galnu
 sādžu dzeja, kura apdzied, cildina sādžu eedģīvotāju dzīvi un laucineeku
 svētus.

Leels skaits no liriskiem dzejoļiem ir reliģioza satīva, no kuseem
 agrākē sneedz vēl tautisku gaumi. Vēlākē ar vairak mākslīgu formu
 apdzied visvairak svēto jaunavu un trīsveerību, bet parlost drīz alle,
 gorismā un pārmērībā. Vairakas garīgas dziesmas uzglabājušās is laik,
 meta sākuma, dažas pat is VI. g. simtēna. Garīgās dziesmas sauca par
 leizem (Leise), kuroš vārds cēles no litanijas Κύριε ἔλεσον, kungs ap,
 žēlojiet.

Arīge un vispārīge dzīves apstākli, objektivitātei trūkstot, atrada
 maz evēribas. Gan sastopam daudz dzejoļu, kas griežās pē firsteem un
 ta laika leelajiem; tak vairums no viņiem nodarbojās tik ar personi,
 gām. attiecībām, kādās dzejneeki stāvēja ar firsteem un kungeem, un tee
 tad parādas kā slavas- vaj soda-dzejoļi, kā nu kuru reiz, kad vaj nu
 top cildinata viņu laipnība un devība un viņu mākslai parādītā pa,
 sparne, vaj nēvats-voimots viņu sīkstums un dzejneeku un dzejas mež,
 las nicinums. Cēlakas ir raudu dziesmas par mirušiem.

Tikai reti dzejneeki apstrādājuši dzejiski ta laika politiskos apstāk,
 lus, cik loti šee us tam likās cerosinam. Ne-atrod nekādas tranju un
 karu dziesmas, keizaru cīņas ar baznīcu cevertas tik no nedaudziem
 dzedoņiem. Vēlāk, kad valsts eecluva jukās, pacēla gan daži dzejne,
 ki savu balsi, lai tās nožēlotu, lai garīdznēcības un muižnēcības
 isvirtību ļaustu un nēvatu, bet viņu dzeģojumi kavejās tik pē vispā,
 ribām. Pē tam drīz beidzās šee panēmēoni un šo veetā stājās visge,
 makās glaimības garīgeem un laicīgeem kungeem.

Podīgi vēl poeminamas mīklas, kā arī dziesmu kari, dziesmu strī,
 di. Mīklas aistrāda us tautas visseņakēem laicēem, kamēr dziesmu
 kari cēlušes gan is deonvidus, t. i. Provauzes, dzejneeku tenconem.

Reliģiozas veelas.

Tās teikas, legendas varam uzskatīt kā pēkšo virkni, us kurām kā svešiem elementiem dibināta vācu maksas dzeja. Tās no mums, jau aplūkotās teiku virknes bija: 1) britiskā (bretoniskā) teika par kōnigi Artus un apalo galdu; 2) spancešu teika par sv. Grālu; 3) antiskā teika par Trojas kaŗu un Aleksandru Leelo; 4) franču teika par Karli Lielo. —

It nepārvēdzams ir legendu dzejojumu skaits, gan is XII. un XIII., gan arī vel velas is sekošā XIV. un XV. gadsimtonā. Reti atrodamis kāds tise kaut kā savērojams svētais, kurš nebūtu arī vācu mēlē, vācu dzeasmā tisis svi- nets, sākot no svētās ģimenes un sevišķi no jaunavas Marijas pār nepār- vēdzamu rindu cauri lēdz tagadnes spidošai svētai, Ungarijas Elizabetei, Tūringenas zemes grāfcenei. Visās šīs legendu dzejojumos ne-atradis ne, kādu pasauli ar notikumeem un varonu darbeem, nekādu pasauli ar kaislibām, at mīlu un atveebi, visnotal ar nekādu angstu dzejas mārci, las lidonu un ar nekādām (cēlām), iscilām idejām, te ir klusu skatu psemūligas ainas, cēlās is mīletaja, mīlajam svētajam pilnīgi no- devušās usticīga, apcerīga prāta. Bet ja visas dzejas mērkis un galve, nāis, ^{kas} lautes no kāda preekšmeta pavisam, ^{sevi} pēepildēt un mīlot caur, dvest ^{es,} ja nesamelotu, patceru, siltu jātu un jūsmu veenkāršs telojums pēeder pēe vīnu skraistakām rotām, ja ticīgās, klusās dēebijīgās sirds ticīgais virģeens us nerēdzamo un mūžigo is kas lauks, us kurā visās laikēs plaukušās vispatikemakās, vismīlaskās dzejneek pures, tad arī šēem dzejojumeem to mīlestības pilnā sirsnībā, to bespretengji- ožā aprobežotībā, to vcenteesībā un rāmībā, to klusā maigumā netrūves vīnu dēebijīga prāta atģinums. Kas būtu jebkad rāmas ainas vēdus laiku brevirōs un lugšanas grāmatās — ^{jaunavas Marijas} veenkāršo nevainību, pazēmību un maigo tīrību, klusu paccetību moceklu vaigōs, rāmo, dēebēģīgo skaid- rību sveto enģelu figurās — kas jebkad tās būtu aplūkojis, nebūdamis pēevilkts no šo dēebijīgas rokas darīnātu stāvu veenkāršās nevaini- bas un pazēmības? Kas butu, tos aplūkojis bes klusa pēerka par lēno spoģumu, kas pār teem isleets? Kas būtu tos aplūkojis bes sirsnīgas lēdzdalības, pat bes ģināma kustinuma un aistrāvuma? Un kas patē

gars, kas radijis šīs ainas, arī radijis viņus dzejojumus, tas patā ~~deva~~
 bijīgas ticības, sirsniņas apceres, debesu ilgas gars. Salīdzinot legendu
 dzeju ar tautas dzejas varonēdzejajumiem un ar mākslas dzejas brūni,
 nooku epēm, krustkara gājeņiem un kara darbesu, - tad pirmā, t. i.
 legendu dzeja, ir pazemīgu svētcelotāju dzeja, svētcelotāju, kas ar svēt.
 celotāja cepuri un ^{svētcelotāja} spēki veentulīgi ar klusām lūgšanām staigā garo,
 un grūtību pilno ceļu uz Jeruzalemi, līdz tee paa pasaules pestitāja ka
 pa celos metas un tad ir apmierināti, ka varejuši sveto zemi aistiet
 ar savām lūpām, nabagi kā viņi bija gājuši, bet pilni svetkaimīgas
 remdes, atkal atgriezās tālajā dzimtenē. Ja brunneku dzeja ir spi,
 došas pasaules dzīves dzeja, pilna jaunu preeku, pilna stīgu spēles
 un dzeesmu, pilna deiju un precīgu svotku, ja tā ir virszemes mīlas
 dzeja preeks virszemes līgavām, - tad legendu dzeja ir savvalīgas na,
 бага dzīves dzeja, veentulas klosteristabīnas, dzeja klusā augsti apmū,
 retā dārza dzeja, debesu līgavu dzeja, kurām ^{bececejamu} bes sūdžēšanas pasaules
 preeku dēl, klusā apcerē un dzevbijīgā padevībā savs preeks paa sava
 pestitāja, visu veentulu un atstātu dvēselu brūtganu, dvēselu, kurās
 svin līdz ar sveto Annu un sveto Jankumu savas kāzas, dzeed līdz ar
 sveto Deeva māti magnifikatu, t. i. Marijas slavas dzeesmu (Luc. 1, 46:
 Magnificat anima mea dominum), stādāmās asacām plūstot līdz ar
 to zem krusta, lai ļautu zobenam eet arī caur viņu dvēselem, kurās
 līdz ar sveto Ceciliju dzied engelu pulku stīgu spēli, staigadamas
 līdz ar sveto Tereziju pa paradīzes ādem. Ja beidzot, kā jau teikts,
 mīlas dzeja ir maigais suminums, kas top veltīts šīs pasaules celo
 seevešu skaistumam un maigumam, dailumam un peanūlīgumam,
 - tad legendu dzeja ir suminums, kas top visu seevešu seevecei, Deeva
 dēla jaunavīgai mātei, debesu kēninoenei paa kājām likts, virszemes
 mīlu apskaidrojot debešķīgā un mīzīgā mīlestībā, jo III. un XIII.
 g.s., seevešu kulta laiks, kā tam nav bijis līdzīgs ne preeks tam
 un ne paa tam, ir arī vissirsniņākā un paa tam visveenkāošākā, vis.
 dzīlākā un vispateesīgākā, visapgarotākā un visusticīgākā jaunavas

Marijas godinuma laiks.

Ja spējam aizcelties us viņa laika bernīgās, dzejiskās ticības stāvokli, un ja spējam atdot nost jeb aizmirst Marijas- un svēto kulta sacīsmi, lojumu, pārspīlējumu un apgānījumu, ko nesa nākamie gadsimteni un pret kam caur reformāciju estajusis reakcija bija nepieciešama - un pe tam top taču vēl pa labai daļai mazāk pagērets, nekā ja, kā taču vispār spēlāists, preeks grieķu dzejas vērtējuma ir jāpārceļas atpakaļ us grieķu mytoloģijas veedovkla, preeks vācu, kā arī mūsu, visveecako teiku vērtējuma jastājis us dabas mytus stāvokla - ja mēs spējam ta, gad mūsu stingram jēgumam un karnai - pleekanai dialektikai pe, gceestā laikā, atpakaļ atcelties visos jūsmu, jūku un dzejas gadsimtenos, ja mēs spējam visas viņas leetas atgūt par kaut ko vairak, nekā par rāmu rotalību, ja mēs spējam viņas atgūt par viņa laika pateesu dzives saturu, tad mēs šo legendu dzeju ne vien zināsim vispār pareizi vērtet, bet zi, nasim to uskatit kā nepieciešamu locekli vācu, kā arī mūsu un citu vecās dzejas pērlu vainagā. XII. un XIII. g.s. dzeja nebūtu ta, kas ta ir, ja tai nebūtu legendu dzejas - saka Vilmar (ib. 208. l.p.).

Neskaitami un nepārrēdzami leels ir svētās ģimenes legendu - stāstu skaits, kas viscaur tecejis is apokryfiskeem evanģelijeem kā svēto le, ģendas un dzejojumi par Mariju, no kurēem dažus jau esam aplūkojūši, daudz-maz ar viņu saturu un tēlojumu, iepazīdamies. Jā iepazīnamies jau ar mūru Varuhera stāvas dzeesmei us sv. jaunavu (is 1172-1173.g.), ar visu svēto litāniju is ta pašā laikā, tad starp vairakām legendām is XIII. g.s. vi, dus ir vispazīstamavā par sv. ģimeni no brāļa Filipa, tad kopat is šī gad, simtā vislabākā, šīs šķiras is, mūru Kanga bērība no Konrada von Fudes, brunnen, ^{par ko vēlam šīs rums.} Ļem neskaitamām sv. jaunavas glorifikācijām, no kurām daudzas ir liriskas un jau mīlas dzejā minetas, še atgādināma Čūrcburgas Konrada „Zelta kalva”.

Is arī nepārrēdzams skaits legendu dzejojumu, kuru precisimets is veens atsevišķs svētais. Pe visveecakajām vācu valodā apstrādātām legendām - ja atskaitam nādu fragmentu par svēto Furģi (Georg), kas jau mineti IX. g. sim, teni, bet tad daudzkārt kā teika par sv. Forģi (Furģi) paplašināto tū XIII. g.s.

peeder gan legenda par Pilatu, kura it agri vācu literatūras pasākumu laikmetā dabujuse tā pēc laika kā pēc pamēmeņa Vernhera (v. Tegernsee) Marijas Dzejojumam un visu svēto litanijai līdzīgu apstrādājumu. — Pilatus legendas saturs: Maincē — tā sakās šī legenda — bija sēdēklis kādam vācu kēniņam ar vārdu Tyros jeb Cirus, kas valdīja pār Māsu, Reinu un Mainu. Tam bija meištā dēls Pilatus, kura māte bija meldera meitaveen, tulās meža sudmalās. Pilatus nokāva savu brāli, valstsmantneeku un kapa no sava tēva kā kiltneeks (kilām) aissūtīts us Romu. Tur viņš isdarīja atkal slepkavību un tika nu aissūtīts us Pontus (jo ka top jau veczaksū evaņģelijū harmonijā pastāvīgi isskaidrots vārds Poncius), kur tas pārvar mežainīgās tautas un tamdēļ top arī vēlāk islatots par jūdu pārvarētāju. — Tik tālu sneedzās XII. g. s. tik veenigi kā fragments, usglabājais dzejojums, bet legenda skan tālāku: pēc Kristus nāves par savu netaisno spreedumu saukts pee atbildības, tas Romā nāma pats sev dzīvību un tā meesas tapa cemestas Tiberē; bet kā launs gars tas sacēla upē leelus plūdus; tā kormenu vilka tad atkal no ūdeņa ārā un nogremdeja to Ronē, bet arī šē plosijās Kristus kaveja launais gars tā, ka arī no Ronēs bij jāisnem kormens un jānogremde Sveicē vēl šodeen pēc viņa ^(vārda) nosauktā Pilatus kalna ezerā, kur tas gul līdz līdz pastarai deenai, vētru un negaisū saceldams kalna virsotnē un traki savibnodams ezeru, ja kaut ko cemet cekšā. —

Tā Pilatus pēc sava dzimuma poeslējes vācu pasaules varbūt vēstū, riskam, bet varbūt arī mytiskam gadījumam — maisījumam, kas pēc sa, va pamata ir tumšs, varbūt cemests jau ar divdesmit dro romeesū lejū onu, kurš pa Jeruzalemes ispostišānas laiku stāveja Palēstinā, bet ne ilgi pēc tam tika pākēlts us Mainci. Ar šo lejūonu nāca varbūt pirmee kristītee us Vāciju, kuri savu ^{atrada} Palēstinas Pilatu tad laikam vārda līdzi bā ar vācu pikto kēnindēlu, kurš vēlāk nonācis Romā. Pee šīs legēndas eevērojams savadais maisījums no kristīgu, vācu un pat keltu teiku elementeem. Bet savū beigu pēc pēeslēndās Pilatus varbūt ^{var} pēe vācu, taik laikam vairak pee keltu teikām par launeeem upju, aku un ezeru garsēm. — Pilatus-legenda no nezinama dzejneeka ir tik nepilnigi

usglabājusēs. Ta ir veens no visvecākajiem vidus-augš-vācu dzejojumiem, 206.
kurā parādās rīme jau leelā tīrībā un vārsmā ir rūpīgi apstrādāta.

Tapat kā lēģenda par Pilatus, tā arī tā par svēto Oswaldu apveltīta
ne ar maģumu vecu lauzņu teiksmainām pazīmēm, pa daļai pat ar rēmi,
niscencem is vecas nacionālu varoņu. un mytus. pasaules. Un lēģenda
par svēto Brandanus un tā cēlojumiem rāda un tēlo it tapat, kā tā teika
par hercogiu Ernstu, vidus laiku brīnumu. un pasaku. pasauli.

Sv. Oswalta mūžs (St. Oswalts Leben), sacerets XII. g. s. no nezināma autora
Saturs: Oswalts, kēnins Anglijā, grib precēt skaisto Pamiģi, kēnina Arona
meitu, tak neveens negrib sēt par precēceku, tapēc ka trakais pagans vi,
sus precēcekus norauj. Oswalts sūta savu kraukli ar vēstuli pēc Pamiģes,
kurā to savā atbildē usaicina, sēt viņu pārvest ar kara spēku. Oswaltam
isdodas ar kraukļa palīgu, jaunavu aisvest. Kēnins Arons dodās teem pa,
kal, bet top pārvarēts, pēc kam Oswalts ar to un Pamiģi kuģo us Angliju.
Tur pa viņa kāzām isriko leelus svētiskus, us kurcem parādās Pestitajs un pa,
sludina saveenoteem drīžu nāvi un skubinādams tos, atsacītees no pasau,
les precēkem. Tēc paklausa skubinūmam un mirst pāsludinātā laikā.

Šī lēģenda ir usglabājusēs is XIII. g. s. divi pārstrādājūmōs, vecākais
no teem is dzīvā, gara pilnā, ar jautru humoru pildītā tēlojumā.

Krescencija ir Lejas. Reina dzejojūms is XII. g. s., tapa vēlākajā kēigor,
kronikā esprausts, kar tas veenigi usglabājusēs. Saturs: Krescencija, kurā top
top pa sava vīra prombūti usticēta tā brāla apsardzībai, kurš pats viņu
grib pavest, bet viņa tam pretojās, ar ismanību eslēgdama neustica,
mo svaini cētā tornē. Tēc vīra pārnākšānas ^{tam} apmēlo un apsūdž tā vil,
tīgais brālis Krescenciju un šī nevainīgā top cernesta Tiberē, bet isglabta.
Tēc daudz cēsānām un brīnumēm atzīst viņas nevainību un tā cēt ar
savu vīru klosteri. —

Alberus, kāds garīdzneeks, kurš dzīvoja XII. g. s., apstrādāja īru lēģen,
du par „Tundalus”, kurš ^{usglabājusēs} arī veenā vēl drusku vecākā Lejas-Reina ap,
strādājūmā. Saturs: Dzejojūms stāsta īru brūnneeka Tundalus vizijas,
kurš top pa švainu meegu no enģēla vadats caus elli, šķīstīšanās uga,
ni un debesim. — Lejas-Reina Vornhotes sacereja XII. g. s. vairas dzejojū,
onu, starp teem „Vesparzianus” un lēģendu par „Sveto Veroniku”. Saturs:

207. Veronika noslauka ar savu drānu mirstošajam Pestītajam naves-
sveidrus; tā gūmetne espezējās ^{tai} /drānā un dara kopš tam brīnumus.

Vernkers von Tegernsee - par kuru jau esam dzirdējuši mīlas dzejā -
dzīvoja kā diakons Tegernzes klosterī Bavarijā, XII. g. s. otrajā pu-
sē. Lai gan tas mātes valodu augsti turējis, tad tomēr sava laika
uskratam un paradumam - eesāai padodamies, kas rakstijis vairak
pa latiniski, tā piem. „Leeldeenas lugu par Antikristu“ (Vaterspiel von
Antichrist, Ludi paschales de Antichristo). Vācu valodā tas sacerojis ap 1172.
jeb 1173. g. das „Leben der Jungfrau Maria“ pēc Hieronymus (Vita virginis
Mariae), bet kas, izņemot tik mazgu gabalu, usglabājusēs veenigi vēla,
kā, tomēr vēl XII. g. simtenim pēderošā apstrādājumā.

Šis dzejojums sastāv no trim dzeesnām, no kurām pirmā stāsta sv.
Annas, Marijas mātes dzīves gājumu, tad sv. jaunavas pēdzimšanu un
bērnību, otra - tās jaunību un saveenošanās ar Jēzupu, kā Kristus pē-
dzimšanu Betlemē, trešā pedigē min tālakos atgadījumus pēc atgreesā-
nās no Eģiptes. Tēlojums, stāstijums ir bespretenziogs, nāivs un dzīvs,
tik daudzkārt eet platamā jeb isplūst.

Konrads von Fussesbrunnen, is Austrijas, laikam garigas kārtas, sacē-
reja pēc latinu avota Legēndu par „Fēzus bērnību”, kas pēder pēc visla-
baksem Legēndu XII. g. simtena dzejojumēm, tā ka viņš legēndas veem,
kāšo raksturu pareizi uskrēis un patikamā valodā aprakstijis. -
Latvus: Pēvēršvesture atstāstīta isōs vilcoenōs, tad nāk leelākā plašumā
Kristus pēdzimšana, ganu un rīta zemes gudro bērnina pēclīgums
un apdavinums, kā begšana us Eģipti, pēc kam bēns jau caur bērnū-
mēm. rāda savu dēvīšēigo varu. Tas rotalajās ar pūķēm un lau-
vām, leek udonim tecēt is kāda koka un sa-isina celu, tempelē, dē-
vu namā gažās dēvi, ^{dēvenli} vīnu esraugot, zemē un sabirst drupās. Kāda
kaupitaja labdarigas seewas mazgats, dzeedē tas mazgajamois, udenis
no viņas usglabatais ūdenis visas brūces un viņa top caur tam baga,
ta. Ari pēc atgreesanās no Eģiptes isdara ^{tas} Berns brīnumus, steepj par
isi nogreestas dēles gažumā, nes kurvē ūdeni mājā, dara no mālēm
kaisītas bēnus un putnus dzīvus. Beidzot dzejneeks stāsta, ka kāds

skolmeistars nēma Tezu savā skolā, bet drīz atrada, ka tas zēns prot vairāk nekā viņš pats.

Orendels ir dzejojums is XII. g.s. Tas cesāks ar stāstu par sv. jaunavas aditu (austu), ne šūtu Kristus svarku brūniskīgu līkteni pēc ta nāves. Pēc Kristus palone svarki esot tad nākušī kēnina Orendela un ta sevas Breida, das pederibā, Orendels aisgājis no sava tēva, Trieras kēnina, Eīgila, pēc kam tad cesāks viņa dēkas, dodoties pa jūru us rītu zemi, eegūt skaisto kēnīneeni Breidu (Breidi). Bet viņa kuģis eet bojā, pēc kam viņš glābjas tik pcekērdamees pēc kādas kuģa deles, ^{no vilnam} pēc zemes pēdzīts, tas isrok te caurumu, tad to usnem kāds zveijneeks, saukts meistars Eizens, kurš drīz iszvejo valzīvi, kuras vederā atradās Kristus svarki. Orendels tos no, pirkka un tad gāja us Jeruzalemi, kur viņš caur savu vīvestību eeguva no tempelkungeem apstātās Breidas, visu seveesū skaistakās, mīlestību. Pēc daudz eimām ar pagāneem, kur Orendelu sagūsta, bet pēc divi gadceem no Breidas atsvabinats, greezās tas atpakal us Trieru, savām palīgā tēvam, ko pagāni apmāca. Viņš šos pārvar un oet tulīn atkal us svēto zemi, ko bij eekarojūši pagāni, bet atstāj Kristus svarkus Trierā. Pēc vītā napa atbrīvojuma grīb viņš ar Breidu saprecetees, enģelis aisleedz to viņeem, pasludinadams viņu drīgu navi. Viņi atsakās no pasaules un noteiktā deenā ved tos enģelis debess valstībā.

Šis dzejojums usglabajees tik veenā pārstrādajumā is XIV. g.s., dibinās us vācu ķeikas, kura parnesta us lēgende, nozuzdama kajā, no varonu tē, kas rādīdama tikai maz pēdu. —

Bet varonu grāmātā stāstīts par kādu varoni un Trieras kēnīnu Ernelli un šī pati Brigītu, kā vīvecako varoni, kas jebkad dzimis, un ari Aventins zin savā kroniskā no kādām vēl viņa laiku pagīstamām dzees, mām no herolda, kā tas šo sauc, kā no kāda garīga biskapa un kēnina jeb augsta pceestera Trierā, un no ta sevas Pyrgas; — un ta varona tēva vārds, Eīgils, nes Reina un Mozeles apvidū usejamee Eigel akmeni vēl līdz šai deenai. Tak ne veen Vācijā ir šis vards Orendels sastopams: zeeme, lu mytus pagīst Kādu Oevandil, kura kājas pirksts pceesceests no Thora pce debess un tur lapis par spīdošu zvaigzni, kā ari angļu-zakšu caarendel is spožās zvaigznes apzīmejums. Arundel jeb Aruventil (Aruventil), kā

Es vārds laikam vispārīgam skanējis, nozīmeja rasi bultas šāveju, strēl,
noeku, un visu šo kopā saņemot, dod ne vien tik drošību, ka še mūsu
preekšā ir pateesi sens vees mytisks varonis, bet arī ļoti acimredzams
vērojums, ka mums kaut šo dots ir Tacita Germanijā sastopamā tumšā
stāsta isskaidrojums. Tas tumšais stāsts skan: Ulyss (Ulyses), un šī tēvs La-
ertes (Laertes) esot arī līdz Reinam nonākuši, Asciburgium uzcēluši, un
esot citkārt bijis altaris ar Laerta vārdu. Tacits, kurš it pareizi - cir-
kāl vispār salīdzinums peelaizams - Unotanā atrada Mercuru, Donarā
- Jupiteru, vareja, ja viņš dabūja zināt par Aruventilu un tā tēvu
Eigilu, šinis varonīs veerkaši atrast tik Ulysu un Laertu, Eigil-
akmenīs tik Laerta altarus, - ja pat - us ko Vilmars aistrāda - vaj šej Ody-
seja teikāi nav tik dziļš pamats, kas bijis vācu senčēem, ^{vel} kopigs ar
greekēem. Man jāsapka, ka vēl vairak kopigs pamats ar greekēem ir
latvecēim senčēem. Aistrādu tik us bundulāča Polyfema teiknu, kas abim
kautām ir kopīga. -

Jo eevērojams ir tas gadījums, ka pae tās arī jau vecākajā kristīgū
pasaulē pazīstamās relikviju leģendas par nešūtajoem Kristus svās,
keem, kas esot 1512. gadā atkal useeti Trierā, peeslejusēs laikam jau
XII. g. simtenē visvecākā vācu tautas varonteika, kura ir vēl vecaka
par Figfida teiknu. Viņa stāv ārpus jebkuļa sakara ar citām varonu
teikām kā veentula ruine is senlaikēem. Ja leģenda sacereta puslīdz
jestrā, sastingušā XII. g. s. stilā, kas saveņots ar XV. g. s. prasto neveiclo
formu.

Hartmanis von Aue, kas mums jau pazīstams ka eevērojams episks
sacerejis pēc kāda nepazīstama autora dzejojuma is XII. g. s. mums jau
pazīstamo Gregoru (Gregorius) us klints, kas ir episkā plašumā telota
leģenda, kura rāda šī dzejneeka patikamo stāstīšanas talantu visokai,
stākā gaismā. Tās vēl līdz XVI. g. s. baznicās lasītās leģendas saturs
ir isumā tāds, ka Gregors nezinot apprecējis savu paša māti, un lai
isceozdamis nožēlotu so grēcu, kad tas to dabon zināt, tas leek sevi pee,
kalt pee plikas klints jūrā. Pēc 17 gadu ilgās ceēšanas top viņš atminēts.
Pee pāvesta vēlēšanas Romā top viszem skaidrs, ka neveens nav ceenizats,

sēstas uz svēto krēslu; jūfā no krēsla sedot vīrs 14 gadus, lai išeestu
 ma-tišus grekus, tas esot vedams uz Romu. Gregors top eevēlets par pāve,
 stu, kurš dara nu brīnumus, pēddod mātei un citeem grekus. Hartmanis
 beidz: „bi diesen guten maeren von diesen sūndaeren, wie sie nach grōzer schul,
 de erwurben gotes hulde... sīt dar dise sint genesen nach ir grōren mein-
 tāt, so wirt dīn als quot rāt: swer uf den wān sūndet, swen des der triuwel
 schūndet (Dzen, antreibt), den hāt er überwunden, in sīnen gewalt gebunden;
 grēneekam būs nēntes labo pamācību no šī parauga, ka tikai tad par viņa
 grēceem rodams padoms, ja viņš nožēlo un pateesi mocās. —

Hartmana „Nabaga Indriķis“ sēkrit arī lēgendu robežās. Arī te beidzot
 noteek brīnumus.

sauņemojamā
 It savadā Vatrodās lēgenda ar loti pasaulīgu, pat lētdabīgu stāstu par
 keizaru Herakliu („Brakliu“), kas pēc franču rakstneeka Gautier d'Arras
 no kāda meistara Ata (Meister Otte) sacerets XIII. g. s. vidū, varbut pat
 tikai otrajā pusē. Saturs: Herakliu, bagātu vecaru bērns, dabūjis pēc
 dzimstot brīnišķīgas ^{gana} Lāvanas: pazīt visu akmenu spēku, visu zirgu ti-
 kumu un visu sēveesū prātu un nostēpainību. Kalpodams pēc keizara
Fokas, tas izrāda savas spējas. Stāsta otrā daļa ir tā tīri lēgendārā. Tajā
 stāstīti, kā Herakliu eegūst atpakaļ svēto krustu un top pēc Fokas nāves
 pats par keizaru. — Ta ir ar dzīveem vīlēcēneem caurausta tēika. Cik ustīca,
 mi meistars Atis arī turejēes vēlā un attīstībā pēc sava parauga, tomēr
 viņš šo pār labo, atsevis islaizdams dažas lēekas jeb nepeederīgas lēetas
 un papildinādams svarīgu apstākļus un būsanas. Saturs ir dzīvas un
 raksturi personām peemēroti, kā jau vispār dzejneeks rāda smalku no-
 vēsību un dziļu cilvēku pazīnu. Visvairak ise un zīmīgees spēedumi par
 nabadzību, nāvi, mīlu u. t. p. ir keivami un īstīti nespeesti, brīvi is ap-
 stākļeem. Apstrādājums pat šaubīgās, vārigās veetās ir maīgi smalks,
 īsteiksme is veikla un ar labu gaumi.

Rudolfs von Ems mums jāu arī pazīstams ar savu skaisto
 lēgendu „Barlaams un Fozafats“, kura peeder pēc visvairak isplatītām
 un visās valodās daudzkrāt apstrādātām. To usskata par paraugu labaki stā-
 stītām lēgendām. Ta sacerētā, ^{no Rudolfa} pēc kāda latīnu avota starp 1220. un 1223. gadu.
Tās saturs: Indeešu kēnīnš Averniess grīb savam delam Fozafatam eepotēt
 naidu pret krīstīteem, bet Deevs sūta jauneklīm gudro Barlaamu, kurš tam

sneedy macibas kristigā ticībā. Kad tēvs dalījās ar delu savu valsti, tad šis valda laimīgi, isplatidams dzem saveem pavalstniekiem kristīgu ticību. Tēdigi arī tēvs, kam valdišana neveicās, leedās kristītoes un atvelkās vrentulībā. Tēc tēva nāves arī dēls noliek kroni un dodas tūksnesī, kur tas atrod savu veco skolotāju atkal un dzīvo ar to gavedams un del, vu lūgdams ilgi kopā. Tēc viņu nāves ved viņu meesas us Indiju, kur us viņu kapa noliek krinumi. —

Emsas Rudolfs bij angliqs rakstnieks. Tas sacerejis arī pēc kādas latīnu grāmatas teicamo stāstu par labo ģerhardu (Der gute Gerhart), kam arī nav lēģendas noskaņa apstrādama. Viņa „Pasauls kronikā un kāda ne pazīstama līdzīgs dzejojums tika sakauseti XIII. gadsimtenī. Sk. V. 131. l. p. et.

Reimbots von Dorin (Dion, Dione), is. Bavarijas, tapa paskubināts no Sta Appaismotā (1231-1253), par kura dzejnieku viņš saucas, saceret lēģendu par Sveto Ģurģi (Heil. Georg) pēc kāda franču parauga. Veela grozās ap veģigiem moceclu skateem, bet daudz veetas lēģcina par dzejnieka talantu, tas stāsta ar leelu veiklību un dzīvību, is arī bagāts ar skaisteem, daudzreiz pārdošiem virģeneem un laimīgām gleznām. —

Brālis Filips, Kartheuzeres mūks, par kuru arī jau oeminets, sacereja ap III. g. s. vidū „Marijas mūģu” (Marienleben), kas pēc tam sneedy pamatīgu Kristus vēsturi pēc kāda latīnu dzejojuma. Veenkāršā tēlojumā seturētā jau Filipa darbam is patīkamas un omulīgas virģības un bōrnīgas ticības raksturs.

Vūrcburgas Kourads, ko jau arī labi pazīstam († 1287. g. Bazelē). Par to jau runāts vairākkārt (sk. V. 138. un VI. 172. l. p.) stāstos. Tam is trīs skaitas lēģendas, kas še vēl apskatamas. Tās is: sv. Silvestrs, sv. Aleksius un Pantaleons.

Ta otra lēģenda, sv. Aleksius (heil. Alexius) is jo isplatīta. Ta is šai un senošajā laikmetā ne mazāk kā astoņas reīģas apstrādāta baznīcas teīķa, kura tomēr savā visveenkāršākā veidā, kādā ta radusēs no ne pazīstama III. g. s. pirmajai pusei pēderošā dzejnieka, vēl labaki isņemās no kā Kourada ispuškolā tēlojumā. Saturs: Keīģara Teodoģius Leelā laikā Aleksius, Romas augstmaņa, Eufemianus, dēls, tōp saprecets ar cēlu jau, navu, Adriatiku. Tēc ligsmi ar stīgu spēlem un bagunu skanām, ar lēģām graznām procesijām un brangām dāvanām nosvinetas kāģu

deenas, skatās Aleksius vakarā us degošu sveci, kurā stāv starp vīnu un ligavu, un domā par visu laicīgu leetu isničību, kas usmet acis sa, vai zredošai patei un saka: Redzi, Adriatika, kā preekō mums deg svece, kas tak drīz būs beigta - tā ir ar pasauli, jauns un cees top beidzot par pīšleem, cilveks ir ēna, kas drīz nozūd, un puke, kas ātri novīst. To dara nāve: sodeen sraists un skaidos, vītu nelāgs un zemei lūdžigs. Tā pa, eet viss pasaules brangums. Tamdēļ glābsimees no pasaules, kopsim savu dvēseli un atsacisimees no isničīga preeka, kuram mēs tagad ejam preti. Mu kas velk zelta gredzenu no pirksta un dod to ligavai atpakal, lai laicīgi pavisam no tās sīkstos. Lai Dees par tevi zēligi gādā, atbild dees, palāviģā ligava, lai Vīnš tevi pasarg pa celām un pa ceļeem, es palikšu tev usticīga veenumēr. Mu Aleksius dodas projam - bet ligava gēbumā nokosit zemē. Aleksius eet us Pīzu, kur tas savu bagato usvalku pārmai, na ar nabadzīgām drēbēm un cees labprātīgi trūkumu, lēdz ta gaidāis vaigs nobāleja, ta kuples mali tapa plāni un neceens to nepazīna. Ari vēstneši, kurus tēvs issūta pēc bēdīgi pazudušā, redz vīnu gan Pīzā starp ubageom, kas lūdž dāvanas, sedam, bet vīni to nepazīst, vīni dod tam ar tavas un tas tās peenem, sava paša mantu. No tureenes eet Aleksius us Edesu un tālak, us Jeruzalemi, un paleek vīta zemē diopadzmit gadus. Pa tam vaimanāja tēvs un mātē, plānā sēdedami, par dēlu, un ligava apraud, kā dūjina gaididama patjaudeto pašu, mīlako ar klusām, kā, stām asarām. Aleksius nāk atpakal us Lukku, kur tas sēd preekš Pestitāja tēla slāpdams un nūkdams, lēdz Dees grībeja atklāt vīna svētumu. Baznīcas sargam top ar debesīģīgu balsi pasludinats, preekš baznīcas dur, vīn gul lūģanās nabaga vīrs - šo lai tas evedot baznīcā, Deevam tas nepeceesāms debesu valstībai. Kad nu Aleksius nāk baznīcā, zvana šīs un visu citu pilsātās baznīcu pulksteni pati no sevis, un visa pasaule saskreģ kopā, vaicat, kas noticis, un, dabuģuši to ģinat, slavē Deevu visu narsti. Bet Aleksius grīb šim godam, no ka tam bail, isvairitees, vīnš kņģj us kuģi, lai brauktu us Afriku, bet Dees grīb citadi, tas grīb vīnu vēl cestaki pār, laudit, lūkdams caur vētru kuģi aisdzīt us Romu. Tā tad vīnš nonāca ne vren tēva pilsātā, bet arī ta namā, kas vīnu nepazīna un lika tam zem pils keevenem pataisīt gūla, kā ubagam. Tē nu blodu neseģeem un sulainceem, kas bija par apsmoeklu nabags, šo tee ģaram ejot aplaistīja ar narstee, vīcumreem,

Kungs tee nesa, bet viņš panesa visu paccetigi. Grūtaki bij, arī tēvu un
 māti, visgrūtāki redzēt milako ik deenas sev garam ejam; par visu grūta,
 ni, lautes no tēva un mātes un milakas usrunat un sevi no vīncem tau,
 jat par sevi pašu. Tad nu viņš stāstīja nepārversami usticamajai par
 Aleksiu, ko tas gan pazinis un ar kuru reizā esot sanēmis astavas; vaj
 tas atmineja arī mani? Jautā usticīgā. "Ja, viņš atminejās gredzentina, ko
 tev devis pē šķirošanās, un tavu skumju, arī viņa sirds bija bēdu pilna
 par tēvu, māti un tevi; tak visu tas pacceta un pacceta mūžīgās dzīvoša,
 nas dēļ." Vaj viņš domāja, kādreiz pārņakt. "To neesmu nekad no viņa
 dzirdējis? Vaj viņš savu apkārt klisānu kādreiz nožēlojis? Nēkad? Tad lai
 viņš tev, Kungs Dreus, pavēlētu tavai leelai usticībai un žēlastībai. Tā ru,
 nāja viņi ik deenas veens ar otru, un usticīgās ligavas saldās skumjas atja
 nojas ar katru satunu, bet viņš remdejas savas ligavas usticības dēļ. Tā
 ne visai ilgās bija viņa paš-isvēlētās coestanas; tās gāja uz beigām, un Alex
 sius usrakstīja uz pergamenta visu savu dzīves gājumu un eeslēdza šo
vanstu ceeti savā rokā, tad viņš namira. Tai acumirkli sākā visi pulkste
 ni Lateranā un visās Romas baznīcās visur zvanit paši no sevis; Pāts Dēvs
 bij Aleksius kasteris. Un top pasludināts, Eufemianus namā gulot svētāis
 mironis. Eufemianus atrod zem lēvenem nabaga vīru nomīroņu, kura
 nāves vaigs spīd eņģeļa apskaidrojumā. Viņš atrod arī to vēstuli mirona
 rokā, bet mironis nedod tēvam to vēstuli. Nāk abi keizari, Arkadius un
 Honorius, un mēģina to vēstuli no mirona rokas isvilkt, velti; nāk pi
 vests, visaugstākais zemes vīrsū, nometās celōs un grib zem lūgšanām to vēs
 tuli eegūt: mironis turā neatlaidīgi vēstuli ceeti. Tad pccestājās zem asa
 ram arī Adriatika — un sij veen atverās sastingušā roka. — Dīctās vai
 manās un vaudas, kas nu seko, kad tēvs, māte un milakā tagad tik da
 bon zināt, kas tas ubags zem pakāpēm bijis. Us pāvesta rīkojumu top mi
 ronis aismests uz mūnsteru un neskaistami ^{brīnumi} bes skaita notiek pē zārka.
 Pēc divi gadeem mira tēvs un to apraka veenā pusē, drīz arī māte un
 to apglabāja otrā pusē dēlam; beidzot mira arī Adriatika un šīs meesas
 us tās ligumu eelika pē milakā meesām ka šķirstā, un pišlōs sakri
 tošee kauli vėl reiz eekustejās, lai dotu usticīgās tīvām meesām sev bla
 kus voetu. —

Vīrburgas Konrads istaisa šī laikmeta gala — un zināmā veidā augstako

punktu. Valodas eleganse, vārsmu labākā, isteiksmes (dīkējas) ziedošā pilnība ir pēc viņa, kas acīm redzot glitojies pēc Strasburgas Goltfrida, isplan, kuse līdz savai pabeigtībai; zināms arī šim īpašībām, zināms reizām skalām frāzēm un skanošām rīmem, spīdošām gleznām un mirdzošām lidzībām daudzkārt ja-ispilda kreetnas, cēlas veelas puslīdz manāms trūkums. Mēs jau vairākkārt, ar šo (rakstnieku, kam ir apbrīnojama vēlība vārsmu savērsā, nā, skaista valoda un dzejisku domu un gleznu ne-issmelama bagātība. Viņa "Trojas karš", par kuru jau runājam pēc galma epikēem, ir viņa vislelākais darbs, kurā viņš sero franču avotam. Tas nav nebut viņa labākais ražojums. Vislabāko tas ^{na}sneedy gatīgās veelās, peem. slavas dzeesmā no sv. jau, navu Mariju, "Zelta kalva" (ka servit mīlas dzejā) un nule kā no mums apskatītā legendu dzejā. Šai žanrā kā arī līdīkā viņš istādās par istu meistaru. "Trojas karš" ir viņa pēdejois, no viņa nepabeigts atstātais darbs, bet ne, but) kā jau sacīts, viņa labākais; jau milzīgais garums (ap 60,000 vārsmu), pārsneegdams Volframa von Esēmbacha Parcivalu, kam tak arī ir gandrīz 30,000 isu rīnju rindu, par vairak nekā par pusi, - leek mums sagaidīt, ka tam varetu atrastees dandz istcepta, plata, leeka. Konrada galvenais avots pēc šī darba ir bijis zemeļfranču trauvers (Trouvère Benoît), kuru viņš tak brīvā veidā paplašīnājis un papildinājis is Ovida, Heroidēm un is Stacius (Statius) "Achilleis". Konrads, ^{Kurš mīris 1287. g. Bazelē,} šo savu darbu nepabeidza, bet to vedis galā kāds nepazīstams dzejnieks, kurš pēc tam Dares isleetodams serkojis Diktysam (Diktys).¹⁾

Tas apstākļis, caus kuru šis darbs gaiši rāda ^{ši} veena laikmeta beigas un pārēju no serkošo, ir tas, ka tagad šis pārspīletais apraksts proti tamdēļ, ka visi individu dzejiskee lidzekļi, is kušēem bija cēlusēs visa šī dzejas šķira, sen bija nolektati, nodeldeti, ka tagad šis pārspīletais apraksts nāk pār, svarā, ^{es}koisdams drīz sadaifotā un pārkrautā-pārpilditā, drīz rūppjūmā, it zomumā. Vūrelburgas Konrads ir šī zēdu laika epigonu dzejas istēnais viduklis, dzejas, kura gul vidū starp mākslas visaugstākā sasneeguma un tās pagrimuma, eekrīsdama III. g. simtēnē starp 1240. un 1300. g. Vēl šai dzejai is vislabākā laika pa dalai is eemantotā laba veela jeb mazākais sa- jūta proekō tam, kas dzejiski velk un is leetojams, pa dalai tās rīkojūmā is vēl cēlu formu eespaidīga tradīcija, ja, formas top allaž tīrakas, asakas,

¹⁾ V. Harn. Junger, Die Sage vom trojanischen Kriege in den Bearbeitungen des Mittelalters in ihre antiken Quellen, Gymnasialprogramm, Dresden 1869.

mānslveidīgākas, atsevišķos gadījumos pat pateesi pilnīgākas, kā taisni
 pēc Konrada, iskoptāka, kā epigonu laiku var ^{daudzgarot} teesam usskatīt kā for,
 maldzējas zēdu — varsmu mēra, rīmes, rūpīgas isteiksmes — diskcijas vispār
 kā dzejiskas tehnikas zēdu. Bet no otras puses skatoties, epigoneem trūkst dze,
 jiskā radīšanas spēka stiprā apzina, teem zuduse drošība un vingrā, cēlā
poze (isturešanās): blakus īstajam un leelajam viņi ķerās arī pēc ne-īstā
un maziskā; vece dzejiskā ^{dzejas} līdzekli, kas savā piematinīgumā, savā sa,
vā sākumā bija tīri un cēli, pateesi un dabīgi, ir noleetoti un nodelde
ti, ja ^{citi} seem no epigoneem tos leeto veenumēr, tad tee parādās kā vārdu
skindexklis, kā tukšā reika (frage) un besdvēseles pavaldarinums; ja citi
novirzās no šēem vecajiem dzejiskāem līdzekļem nost, kā nu pārdzīvo,
teem un nodariteem, tad viņi sekļip tādā stāvoklī, ka ķakerās pēc
stiprākem un allāz stiprākem kairināmeem līdzekļem, lai šūcetomi
noleetoteem ne veen līntu ko veetā, bet arī pārspīletu, krāsas top snalā,
kas, apraksti raibaki, apzīmeņumi greezigaki, pat rūpjaki; ja agrakā,
īstā ^{dzejas} mānsla peetika ar gludām, vaenkāršām veelām, no kurām viņamā
ceja radīt ko leelu, tad jaunavā pa-audze dzenās pa dalai pēc abstrāz
teem, mācīteem, dzejai par sevi tālak gulošēem preskšmetēem, pa dalai
pēc dandzuma (pēc masām), pēc materiāli ustraucošā, prātus rutinamā
un satreecošā (satreecamā), pēc laika teesmeem, laika usskateem un pasar
les intreseem; ja vecā laika leelei dzejneeki jautrā savvalā un sava ra,
dišanas spēka vingrā apzina bija droši par savu aespaidu us līdzpasauli,
bija droši par laika beedru peekvīšanu, par līdzdzīvotāju peecīgu peebal,
sojumu, tad pēc epigoneem eevodas sašutums par ne-atzīnību, sūdžēsānā
par nepeedalīšanos, veemaldzību, par trulību, ka laika beedreem trūkstot
dzejisku jūtu un gaumes peekš visa angstaka, tā ka citi eekrit gan,
dēz it tītīgā nospūtībā, citi nosligst drūmā nošķirībā, veentulībā un
dvēseles sarūktinātā īgnumā. Viss tas it sevīkxi noteek tai epigonu lai,
kā, no kura taqād runajam, un tas ir tāds īpatnīgs gadījums, ka dzejs
neeka sūdžēsānos par ne-atzīnu no līdzdzīvotāju puses, par laelās pa,
sauls labvēlības maržinašanos pret dzejneekem un dzejojumeem bes
kādas apdomāšanās var neemt par viņu laikmeta parzīšanas zīmi. Ja šis

sūdzēsānās sastop pee kāda dzejneka, kura mūžu - laiku citadi nevar, noteikt, kad var ar ne-apšaubamu drošību ^{lēmēt} poņemt, ka tas dzivojis pēc 1240. jeb ^{ka jo} mazākais pēc 1250. gada. Līdzīgas parādības usejamas arī vēlāk: tā Epica epigoni laikā, tā sauktajā otrajā Silozijas skolā, tā arī tāni epigoni laikā, kuri seko pēc Lillera - Goethes. Dažas no nule pēvestām pazīmem psam. sastop pee veena no visecērojamaķem tā laika epigoneem, grafa Platena (1796-1835). - Ka šinis otrās šķiras dzejneku laika elementis, kā us šem tā tik garām ejot aizrādīts, (pēc ^{veidā} kā) arī gul' dzejis pagrimuma, isnī, kuma elementi, tas jau pats par sevi skaidri saprotams. -

No kāda nepazīstama, laikam Tūringones dzejneka, ap 1300 gadu usrakstīts, Poētās Elizabetes dzīves gājums (Das Leben der heiligen Elisabeth) jaunā tekošā valodā. - Dzejojums esās ar Elizabetes pēdzimšanas pa. sludinātānu pa Vartburgas dzeedonu kara laiku (während des Lingerkriegs), stāsta kad par tās usaugšanū, par tās jaunību un tās deebijību, kas arī vēlāk tāda palika, ^{it} sevišķi parādīdamās dāvanu isdališanā nabageem, slimu kopsānā un pašas sevi saustišanā (Selbstkasteiung). Pēc sava lau, lata drauga, zemes grafa Ludviģa nāves, visgrūtākos pazeminumus is, baudidama, panesa viņa tos ar pastāvīgu padevību līdz savai nāvei, ko parādija brīnumi.

Tā kad arī šī lēģenda dabujuse jēbsū laikeneta beigās, dzejneku, kurš šis viduslaiku visspidošāķās svētās mūžu aprakstījis ar pilnu mīlestību un nodosānos labā valodā un tīrā stilā. Un gan grūti nāctos atrast lēcību par deebijīgās firstenes mūžu, lēcību, kura mūs tā pil, nīgi aisceltu viņā laikā, viņa laika domu - un usskatu apvidū, kā šī lēģenda ilgu laiku nepazīstama bijuse lēģenda. Ta nodalita sešās no, daļās jeb grāmatās un jau tas panēmeens, ^{voim,} ar kādu ^{it aprakstīta} firstenes garīgā dzīve, ir ģimīgāks pēekš kristīgās kundzes sirods un dabas, nekā viso cits, kas jebkad sacīts par tās slavn un neevu: apskaidrotu vaigu Deeva lūgšanā reiz Elizabete ^{bagnicā} ceļos metusee pee sakramenta izdališa. nas; cilata no mīlas, lidojot saldumā, no pēeka pārplūsta, no ap. skaidrojuma aptvertā" (erhoben von Sinne, schwebend in Trusse, mit Freuden übergossen, von Klarheit rings umschlossen); viņas lūgsmība nav issa, kama, viņa redzejuse Deeva brīnumus gara acīm; drīz smaida, drīz rāu

217. Ja meegā un usmozdams ta sarca: „Ja, Kungs, Tu gribi būt ar mani,
ar tevi es arī gribu allaž būt, no tevis nešņit, Kungs mani” (Ja Herr du wilt
sein mit mir, mit dir will ich auch immer sein, von dir nicht scheiden, Herr
re mein) – viņa ir (ta viņa atbild vaicāta) garā redzējuse to Kungu Tezu,
ceekart Tas ar lēnigu vaigu to uslūkojis, ta (svot) smaidijuse, cik drīz Tas at-
kal novērsees, raudajuse, pedidigi tas Kungs tai sacijis: Ja tu ar mani kad
gribi allaž būt, kad gribu es allaž ar tevi būt, un ta atbild ar cironigām ilgām
„Ja, Kungs, tu gribi būt ar mani, kad gribu allaž būt ar tevi veenad-veen, no te-
vis nešņiņšos nekad nudoen” (Ja Herr du wilt sein mit mir, so will ich im-
mer sein mit dir, in immerwährendem Immer, von dir gescheide ich nimmer).
Tapat pader tās dzejojuma veetas, kuras stāsta par viņas mirdānas stundu
un debešicīgu dzeadašanu, kas atskaneja viņas nāves brīdi pē viņas usnem-
šanas debesis un viņas apskaidrošanas par svētā – reizari un firsti to nāvē
pacēlusi un nesuši kamdēl, ka ta dzivē nicinajuse kēmišķigus godus – šis ve-
tas pēskaitamas un pēder pē vislabākajām visā vācu lēgendu dzejā.
Šī lēgenda isdveš reliģiozu apģarojumu, kas kustina sirdi. Dzejneeks grib
tajā aprādīt ideju, proti, ka pašaislēgums un pašauls nicinums dara
Devam patīkamu. – Vairak kā simtu gadu vēlāk parādijās kādā lēdzi-
ga saturā lēgenda ražojums, kas savu neveiklo, slinkto rimju dēl nav
samainams ar šo skaisto lēgēndu.

Atskats

Mēs esam līdz šim isā pārskatā isgājuši cauri vācu mākslas epa da-
žadas virknes, kā arī šteidzīgā acu usmetumā aplūkojusi lēelo skaitu
atsevišķas, us ^{kādas} lēelakas teikn virknes nedibinātu stāstu, kas cēlūsos drīz
is veenas, drīz is otras no šim virknem, drīz vairakām no šim pēderot
veenā reizā.

Šee dzejiskoe stāsti is it kā no mākslas epa galvena celma atdali-
juōēs saknu atvases, kuras, sveti neturedams pē sakara ar visu teikn pa-
sauli, meklē savu pašu veetu, savu pašu zemi; viņi is pa daļai ga-
rīga satūra: lēgendari apraksti, taš nēpēderedami bāgnicas laukam,
jeb mazākais pē ta veenigi nekavejotees, jeb is bibeles nemti dzejojumi,
viņi is pa daļai pašauliga – laicīga satūra: drīz tās is vecakas teiksmā-
nas, drīz vēsturiskas, drīz arī tagadnei pēderigas, drīz pēdigi pašā dzej-
neera isdomatas veelas: pa vislēlakai daļai nēpēetnas, pa daļai arī

jocīgas dabas. Pa visleelākai daļai esam šee Dzejiskās slāsti XIII. gad.,
 simtamē puslīdz to pašu veetu, ko romāni un novelles XIX. g. simtamē,
 viņiem arī ar romāniem pateesi tas kopīgs, ka tik veens galvens notikums
 top stāstīts, tik veena galvena persona jeb tik veena nodala is šīs galve,
 nās personas dzīves top aprakstīta, kurpret līdz šim no mums agrāk aplū,
 kotee epi, tiklab tautas - kā mākslas dzejai piederīgie, apraksta, tēlo vaj nu
veselu rindu no galvenām personām un keeleem notikumiem, vaj maza,
 kais peonem teiku bagatu, dzīļu aismuguri, is ^{sevišķi} kurās iscelas tik veena vaj
 otra persona, tak nebūt no tās teiku pasaules ne-atsaidamās. Šis atrai
sišanās no keela teiku kromena dzīva visuma, kuša notikuse šo stāstu veenā
 pusē, pilnīgais sakara trūkums ar kādu dzejiskām figurām bagatu, kāsai,
 nu, is dzīvas tautas - jeb mazākais dzejneektradīcijas dibinatu teiku pa
 sauli, kas parādās otrā pusē, nostata šos stāstus, zinams teesa, par patā,
 pi, pat pa vairak parāpēm dzīlak, nekā isteno mākslas epu, vēl gaisar,
 nekā peš šī, parādās šinīs stāstos dzejiskā individa nozīme: vaj šeeem atā,
 steem is kāda dzejiska vērtība vaj nav nekāda, tas atkarās gandrūz veonīgi
 no tam, vaj tam atteecīgām dzejneekam is dzejisku spēju (dāvanu) vaj nav
 kādu; ja nu peš šeeem stāsteem kerās vidēji jeb pat mazi, sīki talanti, tad
 jau seko tulin šīs dzejas slūkums us leju un pagrimums; ja nu šee stāsti
^{kā mazāle} nem pilnīgi tik stipou pārvaru, ka istās vecās, peš tam tautiskās voelas
 nās pa tam aismāršībā, top pilnīgi aismirskas, tad reizā ar šīs dzejas šī
 ras pagrimumu sauceots arī visas dzejas mākslas pagrimums. Tas is pa,
 teesi atgadījes un notieis pa XIII. g. s. otro pusi: Dzejas māksla dibinās, gul
^{beidzot} gandrūz veonīgi us individeem, sevišķi us stāstītajem, ne vairs us manto,
 tām, cēlām dzejiskām voelām, ne vairs us dzejas, us dzejojuma, bet tikai us
 dzejneeka; ja pat beidzot tika acim redzams - kā šodeen tas tik daudzkrāst
 noteek - ka vispār netop pat vairs dzejiskā māksla un mākslas banda,
 bet usjautrinums un laika kaverkis no stāstītajem prasīts un dots.
 Ar tam tad beidzās arī literarvēsturiskā intrese, ciktāl ta pēgrcesta māks,
 las vēsturei; tā beidzās, mazākais peš atsevišķām parādībām, un var
 tise kapl veltita tik stāstu šķirām - sugām. Neapsaubami eevērojams šīs
 pamata lūkums, no kuša literatūras vēsture nebūt nevar atrantees, ciktāl ta
 grib but visvairak mākslas vēsture un ne grāmatu vēsture.
 Veomadības dēļ ar šīm pedēji apstrādātām, aplūkotām voelām, bagmīcās

Teikām jeb leģendām pēspraužami vispirms garīgie stāsti, kas pa daļai pēspraužami pē leģendas vispārīgās sfēras, bet pē tam arī pārēst pasaulīgā stāstā, un proti visvairāk vēsturē, tiklab svētajā kā profanajā, pa daļai tie ir vispārīgi, nemot garīga saturs, ne isceloties is baznīcas teikas saknes.

Šo stāstu pēcešgala stābams pēem. cēvorojamais dzejojums is III. g. simtēna, mums jau pazīstamā tā sauktā Anno Dzeesma, kas tak nav nekāda Dzeesma, bet ir, kā visi ta laikmeta neliviskie ražojumi, ^{ap 1170. g.} sacerets isos timju pārēs, tā kad lasīšanai nodomats stāsts. Tajā ir leģendarā veidā aprakstīti Kēlnes virsbis, kapa Anno Dzeise mūžs un brīnumi, vīva, kurš sēdeja us šī virsbiskapa krēsla no 1045. līdz 1075. g. Tak šis stāsts nepakek pē sava garīgā varona personas, bet esprauž tam pēcešā it kā cēvadu Dzejisku aprakstu par daļēem bibeles stāstu galvenem momentem, sākot pat no radības, kā arī no pasaules vēstures - Julius Cezara vēsturē (sk. V, 128. l.p.). Tad seko Rudolfa v. Eus „Barlaams un Jozafats” (darb 1220. un 1223. g., sk. X, 134. l.p.); ta paša autora stāsti: „Labais Gerhards”, vecās derības stāsti līdz Tālamanam u.c. Us tādu savadu sacevojumu leģenda zēlai, duseis ar loti pasaulīgu, pat vceglprātīgu stāstu par ķeizaru Herakliusu, kurā baznīcīgi-svētais tā savadi sajaucis ar vispār laicīgu-pasaulīgu, kas dod ne pēsproutamū leicību par baznīcas dzīves pārpasaulojumu. Tam pēti stāv cits stāsts, kuram krūkst gan baznīcas, isteni leģendaras aismugures, bet kurš ir totes is dzilak garīgs, vislabākā nozīmē moralisks, jeb draudēvbiģis stāsts: tas ir Aues Indriķa Hartmana, Habaga Indriķa stāsts, kas pēeder pēc Iveina pē šī dzejneeka (Aues Indriķa Hartmana) jaunakem darbeem. Tas sacerets III. g. simtēna pēdejos gados Pālativis, ki tas pārtulkots no P. Slavneeka jau ģimnazista gados. Kritisks atakats us svēto leģendām.

Vācu viduslaiku literatūrai leēlās vīleceņās ir sekois attīstības gājeis: I. Vecaugē vācu literatūra, tā ap 750-1050. g.: garīgas literatūras pārsvars. Latīnkristīgs saturs, vīd, kvīskpamat prasības: Kristīgas mācības usnēmums - nepēcešamība. - II. Vidusaugē vācu literatūra, tā ap 1050-1500. g. 1. Agri-vidus-angē vācu liturētūra: Pārgāpīms no garīgās us laicīgo literatūru (us pasaulīgo, laicīgo epu); vēsturiskas pamatprasības; Reļīģiozo spēku jaun-aldzīvinums, brūnneceības pacelšanās. 2. Vidus-angē vācu zēdu laiks, tā ap 1170-1300. g.: Brūnneceīģi-galnu Dzejas valdības, vēsturiskas pamatprasības: Brūnneceības zēdešana; idealistiska māksla. 3. Seba-vidus-angē vācu literatūra, tā ap 1300-1500. g.: Pīlsonu dzejas valdība; vēsturiskas prasības: Pīlsonu pacelšanās, realistiskā māksla.

Visp. literatūras vestures tūsp.

Kustonu teika un kustonu eps.

Kustonu teika, t. i. no drīgēm mērcēm pilnīgi neatravīga eepagīšanās ar kustonu pasauli un šīs apraksts, vareja tik attīstīti, kas pēc tādas tautas, kurā nebija vēl nekuse pēc stingri pilso, nīga isveidojuma; bet dzīvoja iskaisita mazās ciltis mežu veen, tulibā un pa daļai ais barības, pa daļai ais pašu drošības bija spē, stā, mācītes tuvak pagīt meža kustonus, šo īpašības un dabu un ar teem it kā stātes tuvakā attiecībā. Medneeks un gans novero, ja kustoni un tad, ja kas pēc tam, ^{ka kas} ~~me~~ma daļibu pēc kustona dabas, kustoni atkal lika nēmt daļibu pēc pašā, cilvēka dabas, viņu kā sev līdzīgu paceldams, pēcškirā viņam domas un valodu, viņa dzīnam nolūku un nozīmi. Šī savstarpēja kustoniskā ismai, na ar cilvēci un otrādi it nepēcēšams apstākļis kustonu teikai: kustonu epa kustoni nav nāili kustoni, kas cilvēkam būtu svedi un ārpus psihiskas kopības ar to, bet vēl daudz mazāk tee ir pār, žirbti cilvēki, kurēm tā ais tīras patvalas pēcškirā ^{tik} (kustona), ^{veidā} pēt, majā gadījumā nebūtu rasi kustonu dzīve vairs nekāds dzējas pēcēš, mets — ta būtu, ka jo, tik dabas gleznēcība —, mazākais tai trūktu visistarās dzējas veelas, darbības, pēdojā gadījumā būtu viss stāsts par kustonēm tik garlaidīga allegorija. Kustonu teikas kairinums un jaucums gul aba šai kustoncilvēcības un cilvēk-kustonības tum, šajā aismugurē, ko mēs nedrīkstam apgaismot ar mūsu tagadējās pa, saules prāta svecem, ja negribam visu kustonepu bes žēlastības sa-ardit.

Tā tad pats no sevis saprotams, ka kustonu teika vareja isceltees tik vis ^{senā} ~~se~~arājās apstākļos, visvalīgākajā un visklusīgākajā sentau, kas dabas dzīvē, tai laikā, kad meers ar dabu vēl bija samērā maz ka, vels, maz isjauvts, un mazākais pateesā dzīve zinamā veidā vēl sa, skaneja ar kustonu pasaules satīksmi, ko tēlo kustonu eps: kur gūna, un medneera-dzīves domas vēl pildija tautas garīgā aprardna loelū daļu, kur no veem mežs un lauks bija kustonu — žvēru pilns, bet gans arī vēl sarandzija varenu, tam spēkā un veiklibā līdzīgu un us ta ganīklu līdzī, gi sev pašam kessīgu tēvīnu rījīgā vilkā, pāraku, mežu un pilu pār,

221. valdītāju varoni nīrnajā laci, kur medneškam, kas vēentulīgi ma-
lās ^{leclmāja} pārtumšiem bežokneem un sauloinām gārsām, pelekais vilks
zaļā silā un sarkanbardiis lōžņa mežmalā bija tapat medneški, kā
vīns, un vīns šos tapēc bes šo īsteneem kustoņu vārdeem apzīmeja
ar it kā cilvēka līdzensonu vārdeem. Bet tas bij arī meža vēentuli,
bā medneškam un ganam labi, stātees ar šiem zvēreem, šiem saceem meža
līdzensonuēem laipnā attiecībā, jo tās nebija tolaiņ tik ļoti ārigās bai-
les no bresmām, kurās šee meža laupitāji, šee zvēri vareja nest, kā vesā
skīgās bailes no nelabā, demona, kas zveŗā dzīvo, no drūmigās, is dus,
nāigi zvērošām vilka acim redzamās, spīdošās vilka dvēseles, kurās vīnu
pārņēma vēl pilnā spēkā. Meža kustoņis, zvērs vēl bija it kā vairak-
neka vēenīgi cilvēkam padots, mazākais, noveicams kustoņis, - tas bija
drūmigā, tumšā un naidīgā dabas spēka cemeesojums, burvības apdvēsts un
tapēc, kā no veenas puses cilvēkam caur leclaku līdzību spēkā tuvarē
stāvoss, tā no otras puses atral pār cilvēku pāraks un ne ar fizisku
varu veen valājams. Tā taču gani Vācijā, kā arī pee mums Latvijā,
tani laikā, kad vēl vilki bija, bailīgi sārgajūšees, vilku minēt pee var,
da. Paa mums Kurzemē, kad es angu, veemāmina mūs bērņus, īpaši pceekš
zeemsvētkuēem brīdināja vilku saukt pee vārda, ja to darot, tad dabunot
to redzēt - sastapt. Viņa mācija mūs bērņus, to saukt par veco. Tā arī Vāci-
jā vilku sauca starp citu par Goldfuss, lapsu Blaufuss, Flesenē vilku
sauca daudzkrat Hölcing (Hölzing), bet visparastaki vācu gani un med-
neški to sauc Wul jeb Huloh, kas vēl tagad kā lamas vārds dzirdoms,
tā arī sub rosa min nelabo „Gottseibeimns“.

Tas tā tad top ^{pati} par sevi saprotams, ka kustoņu teika pēc savas dabas,
savā pirmsākumā is sev pašai ne-apzinama dabas dzeja, kurā libinās
us dotām attiecībām un apstākļiem, is īpatnīga tautasgara organisma un
pee kurā gabvenām nepececešāmībām, vajadzībām pceder tas, ka ta, kā vi-
sa dabas dzeja, ja pat visa pateesa māksla visnotal nav patvaļīga rotāļa,
bet is vesela tautasgara dzīla dabas vajadzība. Viiss, kas citkrast, kad īstas
dzejas noslēpumi nebija zināmi, is rakstīto par lapsa kūmiņa (Reinera
Vos) satīriskām tendencem un didaktiskiem nolūkiem, sakrit kā us omil,
tīm celts. Kustoņu teika grib tik pat maz us ko sevišķu lēzēt un ko pa-
nākt, kā arī varoņu teika. Viņa grib tikai pate issacītees, issacītees
pilnā naivā rāmībā un netraucētā omulībā; satīra tuvpret is pēc savas
dabas nemeerīga un neomulīga, pilna mājeenu (allūģiju) un veclu visur
ar apģīnu paklaudoma saceem mērkēem, arī visur ar noteintību pcedurdamās

22.
vesturiskām attiecībām. Kustoni epam mēs varesim tik pat maz
vesturisku pateesību pērkēt, kā varonu epam, un kas preekō abem
paleek pāri, tam būs ja-cerobežojas ar vesturiskiem pēseleemumem;
tikai varonu epa vesturiskie pēcturas punkti ir visur vingraki un
taustamaki, nekā jebkādi nedaudzēe kustoni epa vesturiskie pēseleenu,
mi, kurus jebkad laimejees un laimesces atcast useet. Visumā var tos
māģinumus, kas isdariti, lai kustoni teikai sagādātu vesturisku un
tam līdz satirisku pamatu, usokatit par pilnīgi neisdevošāmees. Lita
leeta ir, ka satiriskas attiecības pēdusas pēe kustoni teikas, var ar to
kapt sa-austā, un tas ir, zināms, noticis un proti jau III. g. simtenī,
bet tas taisni pēerāda jo gaiši, ka kustoni fabulas tendence nav
satiriskas dabas. Un ja kustoni teikai būtu jānāca, — ko ^{lai} pēina mācitu?
Ka blēdīgā ismanība par godīgo mūlka rījību dabon usvaru? Tas būtu tak
vēl pa labai daļai neģēdzīgaki, trivialaki, nekā, ja pēem. ticetu, ka
Nibelungu Džeasma grībetu mācīt, ka slepkavība sodāma, jeb Homera Odi-
seja mācitu — būtu tik tāmlabād sacereta, ka seevām jābut saveem vīseem
usticāmām. Tas nozīmētu, visu dzeju līdz saknei ismūcināt. Kam nav
pēeka pēe lapsas blēdībām un vilka plēsībām, pēe fabulas sareģģeju,
meem, pēe pašu kustoni darbības, preekš ta kustoni teika pavisam
nava.

Tas zīmesim nu vēl kustoni teiku tās veenkāršā, pirmatnīgā vei-
dā un nozīmē.

Kā varonu teika ne-apraksta un nekārso, bet stāsta notikumus,
kā arī kustoni teikai nepēceesāmi notikumi, kas isvesti tas no cilve,
ku varoneem, še no kustoni varoneem. Bet pēe tādoem pašdarbigeem
un kā galvenās personas sorangameem un notikumus isvedejeem kusto-
nu varoneem (pēc vācu kustoni teikas) nav pēeskaitami cilvekam visai
tuvu stāvōse un ta kalpībā atsonamee kustoni (kā tas ir latveesū kusto-
nu teikā), nav cilvekam visai tālu stāvōšās putnu šķiras, nav arī mazākie
kustoni leetojami. Jābut būveem kustoneem, varonigeem, cīnīnu kusto-
neem, zvēreem. Un tas ir pirmatnīgajā kustoni teikas usmetumā pates-
si tā. Vilks un lapsa ir galvenās personas un kā trešais fabulas preekš,
stāvis usstājais tagad gan lauva, bet visvecākajā teikas veidā sastopams
lēcis, kurš vācu meģos valdīja kā kēnīnš. Visi citi kustoni ir blakus,
personas, it kā viņu varonu paradonu pulks, ne-usstādāmees pirmatni-
gajā kustoni teikā nekad patstāvīgi, kur tas noteek, tur tad pamesta

Izangrim (eisengrimig), it kā varonēpā leatotee epitoti herugrim un 224.
velak svertgrim, kas apzīmē it kā griezīgo dzelza-ceroci vilka plēsīgo
zobus; lapsu sauc Reginhartu, gudro padomdevēju, lāci pēdīgi Bruno (Bru-
najs). Šī vārdu došana, kuŗa kustoņi pacel it kā par cilvēka līdzsononi
jeb beidru, tā ka ar šo pašu vārdu, kā zināms, tapa agri un vēl saukti ar
cilvēki, — ir gaišs pierādījums kustoņpasaules pirmatnīgi episkajai ustve,
rei: kustoņi paši domāti savā pateesā, meesigā dzīvē un ne tikai kāds
kustoņa abstrakts, kāda allegorija no tā, ja viņam dod tik dzīves, zīmi,
gus pavārdus jeb pēvārdus, didaktiskajā fabulā un allegoriskajā teļojū,
mā atdzeest šis episkais siltums doz, un zīmigo, dzīvo personu vārdu
veetā stajas appellatīvi kailā, aukstā vispārībā: lapsa ir lapsa, vilks
ir vilks. Šee vācu personu vārdi (renard, isangrin un bruns) ir arī
kustoņu fabulas varonēm arī franču teikas ustvērumā. Tuopreti da-
žām kustoņepa blakus personām, kā peem. gailim, ir palicis teikas at-
brakal-atvedumā is Francijas us Vāciju franču vārds Chantecler (Reine,
kē Vos — Cantard un Creiant blakus vācu vārdam Hennine); tas pats no-
ticis ar lauvu, kops šis cenāmis kā kustoņu kēniņš lāča veetu. Tas lau-
vu visvecākā tekstā nesauc vis vēl Noble, bet sebak peeminamā latīnu
dzejojumā Rufanus, visvecākā vācu dzejojumā Urevel. Šī pārmaina lāča
stāvokli un lauvas ecēlums par kustoņu kēniņu ir noticis visnotal
zem franču eespaida: I. g. simtini, tā ap 990. gadu, kadā Tegeruzes
Fromunda stāstītā fabulā lāča kēniņvalsts Vācijā ir vēl neaistīkta,
III. g. s. vidū, kad kustoņu teika nāk is Francijas, lauva jau stājes lāča
veetā. Visvecākai, visīstākai kustoņu teikai ir tikai pašu dzimtenes ku-
stoņvaroni tapat, kā īstai tautas varonteikai var tikai pašu dzimtenes
cilvēki — varoni būt varoni. —

Tapat kustoņepā ir arī zīmīgi ^(blakus figuru) gandrīz it visi pārejee vārdi, lai gan
tee nav visos laikos tik stingri setureti, kā pēe galvenām personām.
Ezeli sauc vec-augs-vācu valodā Baldewin (arī franču tekstā pēepatūrets
vārds Baudouin, ezelis, vēl tagad baudet), t. i. precīgais, besrūpigais, sa-
vā trulumā apmeerinātais, kuŗš lauj pasaulei būt pasaulei, ja tikai tam ir
ēšanai savi dadži, kuŗus tas apveic ar savu iah-dzeesmu (hūgeliet);
vilka mātītei ir vārda Herisquintha (franču savilkumā: vrowe Hersant), t. i.
kara spēkam, kara draudzei sekotāja, pēe vilka vecem episkēm apzīmēju.
meem, jeb kā karspēks ātrā, stiprā, varonā laupilata — tas ir cil.

225. vārds, kā arī tas kunga vilka paša Fzangrims, Dzeni Reinekē Vos
sauc Marrwart (sērdes pēckopeju), mežkungu etc.

Kā varonu teika, tāpat arī kustoņu teika pēdējās pa laikam pēc kādas
vētas. Tā lokalizējās kustoņu teika, kur ta Frāndrijā usstājās, tur ekšā Aras un
apkaņē, kur viņa parādās Vācijā ^{tur} pee Reina, kurā nogremdēta nibelungu man,
ta etc. Tē ir vilcēni - pagīmes, kas didaktiskā fabulā pavisam trūkst un tur
ir jātrūkst, bet allegorijā un satīrā tīšām top mekleli, lai pēsprastu poetas,
kameš se tās pavisam nav nodomatas, mekletas un pēnāk pašas no sevis,
usstājās it kā nejauši.

Ta eevērojām pēdigi ^{vēl} se kustoņu epa rāmo, veankāršo stāstījumu, kas vīrē,
nē notikumū pē notikumū, kā tas pat vēl sastopams vēlākajā Reinekē,
mazgokais ta pirmajā pusē, ja eevērojām isvairišanos no katra ispuško,
juma, no visām nolūcībām, visēem aprakstēem, ja eevērojām vecu episku
vilcēnu un vīrēnu it nebūt mazo skaitu, kuri arī pat Reinekē vēl
nav pavisam isdzēsti - kā kad Fantenklers sūka: tas grībot dzeedat, kā tēv
vīnu mācījis, jeb ja pē mīku sētas kublās pēdģēres Fzangrims sava tē,
va vīgē dzeed dzeesmu un vīnam par tam ar mīku nūjām top zēlceta
nemūla (Muminne eingeschent) - atģādajums pē mīlas dģēšanas meelasta
beigās, kā pē ta meelasta ēcēla zālē - jeb ja sacīti, ka radu asinis (Sippe,
blut) ūdani nemaitajās (nicht verdorbt) u. t. v. - ja visu to eevērojām, tad
nosar nekādu šaubu būt, ka mūsū pēeršā it eps, kas dibinās kā katrs eps
us dabas patesības un daudzu gadu simtēnu tradicijas, ar tūkstos pave,
deņņēem saistīts pē dzīves, ar tantu ekšģēgi sa-audģis, no nevēēna neisdo,
mats, bet tālāk stāstīts no auguma us augumu, no tēvēem un tēvū-tēvēem
mantotās veelas rūpīgā paglabajumā.

Kāda forma visvecākajā laikā vācu teikām par Reinhartu, Fzangrimu
un Brūnu varētu būt bijuse, it ģēti pasakams, tā ka is viņa visvecākā
laika ^{par kustoņu teiku} nav nekādas literariskas atlikas, bet tik ir usglabajūšās lēcēibus par
tam, ka viņa is bijuse, tik daudz vas tik pēņēmt, ka bijūši daģi atseviģēgi
stāsti par lapsu un vilku, kas veoā dzeesmas veidā, laikam ļoti isā, ģāju,
ģi aprast, vēlāk redģam vairakus un arveēn vairakus no tēem atseviģ,
koem stāstēem saplūstam veenā veselā, kas vācēem ^{vācu} it lapsā Kūmīnā (Rein-
hart Fudes) un vēl plašākā franču Ronardā, kā Jem-ģemju Reinaertā; tās
is tā sacīt bijūšas medneeku, ģanu dzeesmas un stāsti, kā varonu dģēojumi,
is kuseem isaudģis varoneps, it bijūši pa visleelākai daļai kara dģees,
mas, stāsti par cīņģēem, stāsti par medību ģāģēņēem sakausēti ar kustoņu

mytu un caur tam nostatīti dzejiskā apgaismībā, kā varoņu dzeemas bija stāsti par kara gājēneem saraušeti ar decvu mytu.

Vācu kustoņepa vēsture.

Gribu tikai īsi aprādīt šē pēderošo literarisko ražojumu vēsturi. — Tēc tam kad kustoņu teika bij ilguš gadu simtenus neusrakstīta tautā sirojuse aprāit, ar frankseem pārgājuse pār Reinu un tur esakņojusēs, tapa tā vispiems usrakstīta Zemzemju teritorijā. Kāda kustoņteikas gabala visagrakais usrakstījums ir latīnu valodā zem nosaukuma „Foen, goimus” no kāda māģistra Nivardus deonīdu Flandrijā XII. g. s. sākumā, ja, XI. g. s. beigās isdarīts. Šis „Foengrimus” satur tik divi vilku stāstus: 1) par slimo lauvu, kas top dzēdināts ar Foengrimam novilkto ādu un 2) par Ģimzes (Alpu kalnu kazas) svītcelojumu, kurai līdz ar tās sabēdrību Foengrimus dzinees parakal. — Šē erangam atseviško teiku sarceņošanas pasakumu, kas tautas tradīcijā gan sen bija noticis, bet nu arī usrakstījumā sastopams. — Kāds otrs, kādus 50 gadus sebak usrakstījums, ir tapat latīnu valodā is, darīts Zemelflandrijā, zem nosaukuma „Reinardus”; tam ir tēc pašī abi stāsti, kurus atrod eekā „Foengrimus”, bet bes tam šē vēl desmit citus. Šai dzejojumā parādās satīriskas blakus-atkecības, pēc tam us baznīcas valdību un pāvestu pašu, bet tad arī us visai cenaidīgi apstrādāteem Cisterciēņēem un šo dībi, natāju, pašu svēto Bernardu; usrakstītais laikam bijis kāds benedīktīnis. Šai pašā laikā bijuši gan arī usrakstījumi franču valodā, tak tēc gājusi zudumā.

XII. g. s. vidū, tai pašā laikā, kad Flandrijā tika usrakstīts „Reinardus”, noklūva kustoņu teika kā franču sacerejums Vācijā un vācu zinātneeki nu saka, ka šē esot puslīdz tā pate parādība, kā pēc Kerlingu epa: vācu veelas ejot us Franciju un nākot caur svešēem atkal savā vecā dzimtenē at, parakal. Tikai kustoņu teikā tās veelas esot tak tīrakas vāciskas — tās bijušas, kā F. Grimmus issakās, savā tradīcijā daudz sīkstakas (zāher) — nekā Kerlingu epā: tapēc esot dabuts kustoņeps bes visēem svešādēem pēcmaisījumeem, ja agrak jau pēcminētos vārdus atskaitot.

Tas dzejneeks, kas ap XII. g. s. vidū sacerejis vācu valodā pēc franču vōota „Reinhartū”, kurā oriģinals nav usglabājees, saucas Indrīnis Glichezere (Heinrich der Glichezere) — vaj tas pataess, vaj pēcņemts vārds, paleek apšaubams, — Glichesaere nozīmē tādū, kas slēpjas, pēcņem svešu veidu, svešu vārdu. Tas bijis klēstōšs dzedonis is Elzases. Vīna dzejojums aptvēc desmit stāstus par lapsu un vilku, ir gan ^{usrakstīts} vāciskā stingrā XII. g. s. stilā, bet tas usglabājees kīc

na pilnīgi sakarīgā gabalā. Turpret neso dandz vēlākā laikā, pēc kādeem
 pēcdesmit jeb sešdesmit gadeem, VIII. g. s. sākumā tapa šis ^{no vārda nezinama literāta} dzejojums ^{pat} gan drīz pil-
 nīgi pārstrādāts, pašu dzejojumu ka būtne ne-aistēkot, tik attēcotees us valodu
 un rimi, lejoj šo dzejojumu. Reinhart Fuchs tirakās formās, kurās kopš Indriķa
 Veldenkina bij evesesās vācu dzejā, ta, ka jau teikts, nozinamais dzejnieks
 ne-aistika ne veen voelu, bet pārlaboja arī formu tikai ļoti saudzīgi un ap-
 domīgi.

Saturs: Reinharts, kam varenis bads jācēd, pēsolas vilkam par bēdru, ko
 viņš drīz pēc tam rauga nodot, luncinādamees ap ta seovu. Bet arī Fzangtims
 nedomā godīgi; tas apēd veens spats cūku, ko abi ceguvsī ar Reinharta isma,
 nību. Pēc tam šis ved isslāpūs vilku un šī mātīti kādā klostera pagrabā,
 kur tee pēdžēas un top no mūķeem kreetri ispērti. Vēlak Reinharts pē,
 runā vilku, eestāl par mūķa, aplēj to, tā ka tādām esot nepēcesēama plīka
 pante, ar karstu ūdeni, ka no-est ^{vīlpat} mātī un āda. Tad viņš ved šo pē zivju dūka,
 pērunā ūdeni turēt asti, kas pēesahst, kāds brunceks eet gačam, tida savus
 suņus us vilku, kurš aīs bēg tik atstādams savu asti. Lapsa eelē negudri sūā,
 ta pērunā vilku, tukšā spannī nolaištees, caur ko pate top usvilcta augšā,
 bet vilks top no mūķeem, kas nāc pēc ūdena, pus nosists. Ta tām stāņojām
 bija lauvam skudra caur ausi eeliduse smadzenēs un darīja tam leelas sā,
 pē. Ta ka tas uoskata to par Deeva sodu, ka sen nav tūejis teesu, leer tas
 pēteikt teesas deenu. Lanār visi kustomi, tik Reinharts veen nē, pret
 kuču celtas nopeetnas sūdžibas. Lācim Brūnam tas jā-atved. Reinharts
 paved viņu, kādā skalditā klucī meklet medu, Reinharts issauj kēli ārā
 un Bruns var tik isglabtees, pazaudedams cepuri un ausis. Runcis, kas pēc
 tam teek Reinhartam pakal sūtits, eeklūst caur šī ismanību lamatās no
 kučam to isglābj tik nejaudība. Tikai āpsim isdodās, lapsu atvest teesas
 pēekšā. Lapsa Reinharts nonāk kā ārsts, pērunā lauvu, novilct vilkam,
 lācim un ouncim ādu, tamdēl, ka tik ar šīs palidžību viņš varot lapt ve-
 is lauvas auss ārā, bet viņš dāvina tai brīvību tapēc, ka ta apsola viņam
 tūkstoti pilu. Viņš atreebjās vėl pēc citeem senaidneekēem, islidžās atalgo,
 juma pēekš savem draugēem, ^{bet} kurēem tas, ka viņš gan zināja, nāsa pur
 postu. Pēdīgi dod tas kēninām nāvigu dzireanu un aīs bēg, kustomi zvēr
 tam atrebt. —

Šis nezinamā rakstnieka pārdzejojums bija pazīstams kopš ilgaka la
 ka (kopš 1810. g.) pēc vārda, kopš 1816. g. arī pēc satura, turpret Indriķa
 Glichozeres oriģinālu tūeja par pazudušu, līdz pirmo nedaudzēem gadeem

veenu trešdalu no tā uogāja Hlesenes pilsatinā Melzungenā, kur ~~to~~ kads
 nežēlīgs rentmeistars 1515. gadā sagriezis skaisto pergamentrakstu,
 lai tā sagādātu vingrus vistolus saveem renteijas vērtinumeem. Tā ka fran,
 ču avots, pēc kura Glichezera strādājis - tulkojis, ir pazudis un, tā ka kusto,
 nu teikas franču apstrādājumi vēl atronamee ir is vēlaka laika, nekā „Reinharts”,
 kad šis sneedy visvecako teikas formu un tam peekrit tapēe pīmatnīgā
 pazudusā avota vōrtiba.

Kā visēem sagatavojamā laikmeta dzejojumeem, tā ari šīm divi recenzijā,
 jām, tiklab Indriķa Glichezeres oriģinalam kā ari nezinamā pārdzejojannam
 ir stāsta parastā forma, - isee rimju pāri, tā ka bija jāpārceļ no romanu,
 t. i. franču valodas, tad jau cits ^{veids} nevarēja tikt isvēlēts. Ja ari visnenākā
 laikā stāsti par vilku un lapsu varēja būt sacereti dzeesmas formā, tad taik
 šī dzeesmu forma ir neusejami gājuse zudumā, tomēr visas tās īpaības
 un teicamības, kuras pēe kustonu teikas agrak minetas, ir ari šajā epa veidā
 peeteekoši redzamas.

Visvecakē, ^{jau} XIII. g. s. sākumā usejamee kustonu teikas apstrādājumi cēlu,
 šees is Flandrijas, tēe rakstīti latinu valodā no garidzneekseem, caur kurēem
 šai dzejā vispirms eevēesās satīriskais elements, kas tanī citadi nav, bet
 tomēr pa daļai pārgājis ari franču apstrādājumōs. Pret XIII. g. s. beigām, tēd
 XIII. un XIV. gadu simteni ^{sastopamā} Vesela rinda kustonepa franču apstrādājumi
 dažādās pakāpēs; pēe satura ir šee franču dzejojumi visbagatākeē, - tēe ap,
 kveē 27 „branches” jeb stāstus. Ap. 1250. g. seko Zemzemē (Hollandē) usrak,
 stīti Reinharts, kur, un Willem's de Matoc (Matoc) laikam pēe kādas zemēlu
 Francijā eegūtas veelas apstrādājis, ar īstī dzejīsku garu atlaisdams nost vi,
 sas svešādas peedevas un islodams kauliskā gaumē, katram didaktiskam no,
 lūkam nepeēejamu kustonu teiku. Ja ari dažus satīriskus vilceenus tas
 peepaturejis, tad tomēr tēem devis kadu vispārīgu nokrāsū un nozīni, tos
 tik eēēi sakausējis ar eevestām personām un notikumeem, ka to nolūki,
 ba pavīsam zūd kurpreti kāda nenolēdzami parādas ^{jēl} caurī laužīs latinu
 un pa labai daļai franču dzejojumōs. Tad šis Villema de Matoca darbs, lai
 ari daudž sliktākā stilā, tapa no kāda nezinama turpinats XIV. g. s. vidū.

Cik daudzpusīgi kustonu teika tapa apstrādāta Francijā, tik maz tur,
 pret atrada tā peekrišamu pēe vācu galmu dzejneekseem, kurēem tāk tālu
 isplatītee un Francijā tik eemilotee dzejojumi taik nevarēja palikt nepazīstā,
 mi. Bet tas ir ^{loti} sāprotams, ja eedomājamees vispārejo raksturu, kāds bija brun,

229. meeku dzejas mākslai. Tā jau bija ^{veemkart} no ~~veenas~~ puses noveršusēs no visa
tautiskā un otrkart nevarēja us dabas un patecības dibinātā veclā ne,
vareja atrast nekādu pabalstu savam fantastiskam virzeenam. Tad sa,
tiriskais elements, kas valdija pa labai daļai franču apstrādājumos, bija
kapat maz pa prātam galma brunneeksem, kursem nebit nerūpeja sava
laika dzīves prasības, un ja pēdigi eevēro, ka kustonū teika savā attīstībā,
jebšu ne-apzinīgi un nevilus, rāda prāta usvaru pār fizisko spēku, kad
ir saprotams, ka tas nevarēja patint brunneeksem-dzeedoncēm, kurū dze,
jōjumos top cildinats fiziskais spēks kā visaugstākais un celarcāis. - Tā
kad tā ir it kā laimīga nejaušība vācu literatūrā, ka XIII. g.s. vidū, kur
brunneeku dzeja nebija vēl isbeigusēs, Indriķis Glichezers (ari Glichezars) veē,
nu daļu no kustonū teikas evedis vācu dzejā.

Tak vislabākais kustonū teikas apstrādājums ir zemvācu „Reineke
Nos”, vispiems isnācis Lūbekā 1498. g. - Ta satura un gājeena iss pār,
skato ir šāds: Kēnins Nobels leek valsts-deenu issludināt un pavēlet
vispārīgu zemes meoru: visi kustonū cerodas, tik Reineke, lapsa, veen ne,
jo tas baidijās no bārgas apsūdzības, kas ari ne.ispalika. Daži kustonū
bija no Reinekes launu peeredzejūsi, sevišķi Izegrims, vilcs, kas kad ari
paģēreja no kēnina gandarījumu. Neveens neaisstāveja ne-eradušos, kā
veen Grimbarts, āpsis, bet kad tas nupat bija savu aisstāretāja vunu no,
beidzis, eradās Flemminks, gailis, kam Reineke bija nogalinājis devin,
padmit bērnus. Šis jaunais ^{apsūdzējums} sāktoja kēninu tā, ka tapa nolēmts, lapsu
sautt teesas preekšā. Bounis, lācis, tika paraklsūtīts, bet ari tas kļuva
par Reinekes launuma upuru. To šis, islindamees pret Brūnu visai laip,
nis, vilina to eet līdz pee zemneeka Rustovyla un rādija tur skalditu
kluci, kurā atrodotās daudz medus. Kad lācis us Reinekes esteikumu
bij eebājis galou un preekškepās škalda, ka bauditu saldo gārdumu,
isrāva Reineke ^{vadri} kēli un Bounis nu bij eespilēts. Us lāča saceltu vē,
šānu atskreja zemneeks ar daudz laudim un visi sita to no nagi ne,
sa tā, ka tas ais sāpem isrāva galou un kepas un laidās prom, pagau,
ledams savu cepuri un eimdus. Kad tas nonāca atral pee galma, sa,
pika kēnins vēl vairak, nolēma, ^{liet} lapsu sautit caur otu zinnesi te,
sas preekšā. Flincis, runcis, dabuja šo usdevumu; tak ari tam bij ja,
peeredy Reinekes launums. To šis paveda to, eet pfaffa škūni, kur esot
daudz pelu, bet škelmis gan labi zināja, ka barnickunga dēls tur lācis
eilpas viņam pašam, tapēc ka tas tur jau dažu gaili apcēlis. Flincis ee,

kļuva cilpās un kad tas tamdēļ dīkti naudeja, peenāca Martinots,
 garidzņeeka dēls, kuroš cereja atrast lapsu, ar tēvu un māti klāt, visi
 kroetni sīta nabaga runci, kuram pēdīgi isdevās, virvi saest un aisbegt.
 Nu tika pats Grimbarots sutīts pēc Reinekē, kuroš nu tad arī tureja par
 visqudrako, est kēniņa teesas preekšā. Vins atvadījās no sevas un bērņem
 un devās celā ar āpsi, kuram garidzņeekam trūkstot, sūdžeja savus grēkus,
 vins ne veen atzūstas, ka visu to nozēdžeas, par ko tas apsūdžets, bet atklāja
 savam cēla beedram vēl dažu nozēgumu, kas lidoz šim bij apslepts jeb palicis
 nezinams. Grimbarots uslika tam nožēlotānu un atlaida tam grēkus, t. i. deva
 absoluciju, pēc kam tee gāja tālāk, tak jau celā Reinekē aismīrsa savu noņem,
 šanos, labotees, gribedams kādu gaili, kas tam bija nagos kļuvis, nozalinat,
 ko tas tik palaida atkal valā, kad Grimbarots to nopeetni brīdināja. Kēniņš
 to usnēma gauži nelaiptni, negribedams nemaz klausitees us tā atbildi, tak
 Reinekē nelāvas caur tam seabiditees, un jebšu tagad gandrūz visi kustoņi sa,
 cēla pret to sūdžības, kas tomēr zināja us visu atbildet un ar ^{apbrīņajamu} ~~brīņajamu~~
 veiklibu aistāvētees, ka visi kungi isbrīņijās par tam. Bet nu usstājās pret
 to svarīgi leecneeki, par kuru pateosības mīlestību nevarēja būt nekādu šaubu,
 kēniņš gāja padornē, kas veenbalsīgi nolēma Reinekē nāvi. Kad spree,
 dums bija pasludinats, — aigāja prom Reinekē draugi, kā Mārtins - pērtiķis
 un Grimbarots, kuropret gavileja viņa cenaidneeki un sataisijās, pee spree,
 duma ispildišanas palidžet. Nu bija Reinekē leclās bailēs, kas nu kabi
 redžeja, ka tikai gudri isdomata viltība var to isglābt no nāves. Tapēc
 tas lūdza kēniņu, ka ^{varelu} ~~drīkstetu~~ savu bīkti nokuret klaji visu preekšā, ko
 tam kēniņš arī atlāva. Nu sūdžot savus grēkus, ismeta tas dažus vārdus
 par leelu mantu, kas tam esot, un par sazvēribu pret kēniņa dzīvību, kas
 darija us šo kādu cespaidu, ka tas lika viltigai lapsai kāpt no karatavam
 zemē un istirāja to it veens pats (tik kēniņeene drīksteja pee tam būt
 klāt), lai dabutu zināt par tam sīnaki. Nu stāstīja Reinekē, ta tēvs
 esot reiz usgājis kēniņa Ermenticha mantu un no tam lepns un pārgal,
 vigs ticis, tas sazvērejees ar Izegrimu, Brūnu, Grimbarotu un Flinci, nokaut
 kēniņu Nobelu un issaukt par kēniņu lāci. Caur kādu laimīgu gadīju,
 onu tas dabujis zināt no tās sazvēribas un tulīn noņēmes, to aiskavet.
 Tamdēļ tas esot savu mantu nozādājis pee malas, jo tas esot labi sapra,
 tis, ka ta tēvs bes mantas neka nevarēsot isdarit, kā kab tad arī pateesi
 noticis, jo kad salīktais kara spēks prasījis algu trīs nedēlas us preek-
 šu, tad, nevarēdams to ismaksat, Reinekē tēvs sašutumā pakārees. Cere,
 dams, eegūt to mantu un no kēniņeenes, kura vēl vairak pēc tās bij isgrī,

221. buse, pērnais, kēniņš pēdēva lapsai visus tās nozēgumus. Reine,
ke aprakstīja kēniņam to vārtu, kur viņš to mantu paglabājis; ta gulot,
tas teica, pē Husterlo krūma un Kreckelput akas, tak kēniņam pašam
kusp jāejot un Reinekēses seeva lai to pavādot. Bet Nobels pilnīgi ne,
ticeja viltīgajai lapsai, pagēredams, lai Reinekēse pats viņu pavada: tee
vārdi, domāja kēniņš, vārtu būt isdomatī, jo tas neesot vēl nekad no
keem dzirdējis. Tas, zināms, nebija lapsai labi; tak ta ātri apskēras, pē,
sauca par leecneeku Lampi, zaki, kusp tulin apgalvoja, ka Husterlo un
Kreckelput gulot tīreli pret riteem Flandrijā, un kēniņš nu aisbildina,
jas, ka neticejis. Bet Reinekēse sacīja, ka nevarot eet līdz, jo us ta gulot
lāists; lai kēniņš tapēc tam atļaujot, svētselot us Romu, lai dabuta abso,
luciju, un no tuseenes tas grībot braukt pār jūru, ka pilnīgi taptu tīrīti
no saveem grēkeem, kam kēniņš paskrita. Tad šis klāji pasludināja,
ka esot Reinekēm visus ta nozēgumus pēdēvis un ka tam pēdēkīrot
pilnu apsardzību, viņš ari pavēlot, ka Reinekēm, ta sevai un bērneem
deenu un nakti un, kur tos sastopot, — parādot mīlestību un godu. Ize,
grīms un Brūns bij ar tam visai nemeerā, bet kad tee randzija darit
eebildumus, tapa kēniņš dusmīgs, līndams tos saņemut ceeti un saseet; ja
pat viņš pavēleja us Reinekēses lūgšanu, ka tīrtu isgrēests no Brūna mu,
guras ādas gabals svētselotāja cela somai, un tā viņam bijari Izegrī,
mam un ta sevai Gifonund katram jādod paris kuspju. Kēniņa kap,
lanam, Bellinam, aunam, bija nu jāpacel rokas un jādod Reinekēm
svētība; šis ar asarām atvādījas no kēniņa un devās, Lampes un
Bellina pavādīts, us savu cestu pili Malpartus. Bellins palīka stāvam
pēcēvs durvim, Lampe gāja ar Reinekēsi eesā, bet par savu nelaimi, jo
tulin negēlis usbruka tam un apēda to. Reinekēse eebāza zaka galvu cela
sominā, deva to kaplanam, nonest kēniņam. Tur eesā esot svarīgas
vēstules, sacīja škelmis, un ja viņš grībot eegūt kēniņa labpratību, tad
lai sakot, ka pae viņu usrakstīšanas esot tas pēcpalīdžejis. Bet kad
kēniņš bija līcis somiņu attaisit un eeraudzīja tur Lampes galvu, rēdže,
ja tas, ka tas no Reinekēses nekaunīgi pēvīlts. Us leoparda padomu
tika Bellins nodots lācim, vilkam un šē mātītei islīdžināšanai, tapēc
ka viņš, pēc savas pašā atzīšanās, esot eeleicis Lampes nāvi. Brūns un
Izegrīms dabuja atkal savas teesības atpakaļ.

Kēniņš līka galvu pagarinat. Kustoni un putni sanāca leelā pul,
kā un visi bija ļoti līgomi. Bet līgomiība tapa pātraukta, jo atnāca

krusinā un vāna un apsūdzēja Reineki, ka tas viņiem usbrucis un
 viņi tik ko no tā nageem isglābusies. Par tam ķēniņš sadusmojās
 varens, un tapa nolēmts, lapsu apsest tā cestorsnī. Grimbardis staidzās
 us Malepartu ar zirņu, bet Reineke nebūt neisbijās, bet nospreca,
 pats doties pē galma un savu leetu personīgi aistāvet. Usēla tas
 sacija, ka gribot tālak atzīties, ko tas pa tām starpām grēkojis un ko
 tas agrarajā birtē esot peemirsis, un tad stāstīja, kā tas reiz vilku saw
 ķēvi eedzinis breesmās. Grimbardis pēc tam allaida tā grēkus, tak ar
 viņu stāvot slīkti, tas peebilda, kā ka tas Lampi nokavis un bijis tik
 nekaurīgs, tā galvu pēsūtīt ķēninam. Bet Reineke aisbildināja
 savus launos darbus ar prelātu un kungu peemēreem. Pats ķēniņš lau-
 pot, viņš teica, un ko tas pats nenemot, to ļaujot tas vilkeem un
 lācēem nočēbt, pē tam tas tak domajot, ka darot pareizi, tamdēļ, ka
 tam nevens, pat ne ka birtē ķēvs jeb tā kaplans nesakot, ka tas ne,
 taisnību darot, tapēc ka tee no tā ļaupijuma baudot. Kas grib sūdget,
 mēteek usklausits, un katrs drīz eskata, ka ķēniņš tam par varenu.
 "Jo laura ir tak mūsu kungs, un viss leelais gods tam ir kā plunks."
 "Jo tas preekō sevīs var ko ļaupit. Tas saka, katrs varot sev ko ļaupit,
 Vaj cēli būtu tas parleeku, Jā' aposeest savu pavalstneeku?" (Denn der
 Löwe ist ja unser Herr; Und hält Alles für eine grosse Ehre, Was er für sich
 rauben kann. Er sagt, jeder von uns sei sein signet Mann, Als ob es
 adelich wär gethan Zu drücken seinen Unterthan?) Bes tam viņam ir
 slīkti padoma deveji, kurēem tas pa daudz usticās: vilks un lācis var
 darit, kas teem patik, bet ja nabaga Reineke tik kādu vistu zog, iscēlās
 tulīn leela brēka: mazus zaglus panak, bet leelus laiž valam. Līnams
 šād un tad mostās mana apzina, tas turpināja, bet ja es skatos us
 teem ļaunēem prelātēem, tad nožēlošāna nepastāv ilgi. Tas ir visnotāl
 pasaules poste, ka garidzmeeri nedod labu preekōģimi, jo ja kādam
 usrāda tā grēkus, tad tas tulīn albild, tas nevarot tik ļauni būt, tā ka
 arī pfāffi tā darot. Vairums preekōģ mīlu, parauga bērnu, kā preekō
 vīvi, un ja agrākōs laikōs kādi bastardi bija nicināti, tad tagad sauc
 tos kundzes un kungus. Jo visroku nu nauda nēms, un reti kur ir
 tāda zeme, Kur pfāffi mūitū nenolēmtu, No sūdžām, dzirnām ne-
 nemtu. Tee ir, kas pasaul' mailat sāca, Kas cileem ļaudim ļaunu māca,
 ar svešām seevām dzīvodami, Jā' slīktu preekōģimī rādīdamī. Jā' arli

233. tā tos aklus vada, Tee nevar būt vairs Deeva rada. (Dann das Geld hat nun die Oberhand, Und selten giebt's ein fürstlich Land, Wo nicht die Pfaffen den Zoll verwalten Und über Dörfer und Mühlen schalten. Sie sind's, die erst die Welt verkehren, Und andren Leuten Böses lehren, Wenn sie mit fremden Weibern leben Und dadurch böses Beispiel geben. Wenn Blinde so die Blinden leiten, So müssen beide von Gott sich scheiden). Garidz neeki runā daudz no ārtavām un laip, nām dāvanām, bet paši tee nēdod ne neeka. „Vīņem ir visvarīgākais – grauznas drēbes un gārdi ēdeeni. Tee daudz nododās pasaulīgām lietām, tādi var Deevu lūgt jeb dziedāt?“

Celā tee sastapa pērtiņi, kurš grībeja celot uz Romu, kas drošināja Reineki un apsoliņas, tam Romā izgādāt absolūciju; lai šis ejot tērpe galma un griežoties pērtiņēnes, kurā pē kēnina un kēniņa, na preekšā, sanēma šis vīņu loti nelaiņni, bet lapsa droši apgalvoja, ka krusiņš un vārna to esot apmelojusi, un tas esot gatavs savu nevarību pierādīt dievkavē; bet vīni nobijās, ne-ēdrošinādams uz dievkavē echaistes. No kēnina tīgāts, kamdēl vīnš Lampi nokavis un Bellinam vīņa galvu eदेविस līdz, islikās Reineke, kā kad no tam nere mezinot un kā kad Bellins to zāpi būtu nokavis, pē tam tas nojēloja abas rā, vi, tā ka kas vīņem esot eदेविस līdz leelus dargumus preekš kēnina. Pa tam bija pērtiņēne eegājuse pē kēniņēnes un, kad kēniņš turp un gāja, atrada tas vīņu tur preekšā. Rukenuve kundze nekavejas, Reim ekem par labu runat, vīņa atgādinaja kēninam, cik daudznāt Reineke tam jau ar savu gudribu leelu labumu preekširis. Kēniņš labi nezināja, kā lai tas pē tās leetas isturētes; tas gāja atpakaļ galē un isvaicāja vēl reiz Reineki pēc tuvākem apstākļem par Lampes navi. Bet Reineke appalvoja vairāknāt, Lampi esot Bellins nokavis, vīnš esot abem eदेविस līdz brangus dargumus, gredzenu, kemmi un spogulu preekš kēnina, un tos bes tābām grībejis auns paluēt preekš sevis. Nu sekosāis ap saksts, kādm Reineke par šēm dargumeem dod, ir visai teicams; tas pā spēš caur dzīvīgumu, pataesīgumu un plastiķumu visu, ko galma dzājneeki šai veidā sneeguši. Tas atgādina pē tā apraksts, kum Homers dod no Achilla vairoga, un ja arī Reinekes dzājneeks nelek teem dargumeem kā greexis mūsu acu preekšā iscaltees, tad turpret tas p^{3m}rot še maksliģā

2
1
veidā cepit vairak vilceenus is kustonū teikas, kureem tas citadi ne, 234.
vareja eerādit nekādu peeklajigu veetu. Tas spoguls, viņš saka, esot
estvērts no skaista koka rānija un šis bijis gleznots ar viskaistakām
gleznām, kurās sneedzot tās fabulas par vīru un zīgu, par ēzeli un suni,
par lapsu un runci, par vilku un dzērvi, pee kam dzejneers jo dzīvi stasta,
šis gleznas aprakstidams. Tā zināja viltigais Reineke, lapsa, kēninam at,
kal priesvestees, un šis būtu viņu bes kādas runas palaidis valā, lai tas
nosmekletu tās dārgās leetas, ja Tzegrims nebutu nostājees ar jaunām sūdži,
bām, to isaicinādams us divkavi. Reineke peonēma isaicinumu un satai,
sijas us cīņu, preekš ka tam pērtikeene deva gudrus padomus, p. p. eem. lik,
tees gludeni noskūtees, ar elju eerivetes u. t. l. Nākamā ritā notikakēni,
na un sapulceta galma preekšā cīņa, kurā aprakstīta jo dzīvi un ar episku
plašumu. Ar viltu un blēdību isdevās Reinekem povalat vilku, kam viņš
jau bija reiz pavisam nagōs, līdz pēdīgi kēniņš us Tzegrima liigšanu
darīja cīņai galu. Bet Reineke, kas lauru ar gudreem vārdeem pavi,
sam apmāžināja, tapa no šī eccelts par valstskanceleru, viņam usticeja
valstszimogu un tas dzivoja no šī brīža leelā godā.

Kritisks apskats.

Reinekis Vos mezinamais, nepazīstamais apstrādātajs ir aļdzejojis vis,
teicamākā veidā Zem Zemju dzejojumu „Reinaert”, isrūdīdamies katrā zinā
par vīru ar istu dzejisku gaumi, tūritu gāršu un veselu spreedumu. Apstrā,
dajums pee tam ir us mata pareizs un brīvs, tas ir gandrūz burtīgs pārcilums
tur, kur originals jau guvis vislabako; bet tas - apstrādajums - turpret kustās
leelākā brīvībā, ja gandrūz pilnīgā patstāvībā, kur bij zemesli, no teksta
ateet nost, gan lai to paplašinātu, gan lai to saīsinātu. Tas dzejneeka
pateesais talants parādās vēl citā svarīgākā, nozīmīgākā zinā. Nevar
jau būt nekādu šaubu, ka viņš savam dzejojumam grībeja dot satirisku
atteecību, ka viņš savu apstrādajumu isdarījis laiskam visvairak ais šī ce,
mesla, jo nav nolēdzams, ka „Reineke Vos” ir viskodīgākā, vissīvarākā sa,
tūra pret garidzniecību, pret tās eccēkteem leekulības darbeem, pret vis,
pazīstamako baznīcas lēmumu - nolikumu sakropību un sagānību, kā arī
pee tam pret firsteem un galma - islaidību. Bet cik ļoti arī tas dzejneeku
būtu skubinajis, savam laikam pa prātam iscell šīs satiriskās atteeci,
tas, tad tomēr viņš šai zinā apbrīnojāmā veidā esturejis mēru: tas tapat
ar drošu gāršu un veselu spreedumu kā ar dzejisku gaumi nekad nav
lāvees aistrutes, is tūri episkā tēlojuma eerist didaktiskā, ar drošu

235. kaktu viņš zin taisni stāstītos notikumus tā tēlot, un savas personas (darbīgas kustības) tik teicami raksturot, ka arī bez kādam piezīnām no viņa puses top satīriskā attiecība apzīmāma. Bet akurāt tamdēļ, ka dzejnieks nekur ne-ustājās ar savām refleksijām, ka satīriskā tendence netiek apzīmēta caur viņa notiekiem issacījumem, bet tik parādās kā stāstīto notikumu iespāids, nostatās vecā kustību teika mūsu priekšā savā vispirmatnīgākā tīrībā un patesībā; ta paleek par sevi no didaktiskā virs, zeena ne-aistīkta un, kas šo dzejojumā nometlē, to ar paša refleksiju ne, isrod, ne-ismana, - kas varēs tajā tēloto kustību pasauli visā tās dabīgā, mā un naivitātē us sevi likt darīt iespāidu; to apdvēsis - pēc Grimma drošā istiekena - meža smaka, kas dves caur visu dzejojumu.

Salīdzinums Glichezeres un mezināmā pārdejojotāja kustību fabulas vē, cakā apstrādājuma salīdzinums ar „Reineki” isnāk viscaur pēdejam par labu, tiklab plana un mākslnieciskās kompozīcijas ziņā, kā arī attēci, kā us tēlojumu atsevišķi. Glichezeres „Reinhart” vēl pilnīgi tāda tik ko attīstamas mākslas raksturu: neskatot us visu dzejnieka talantu, tēlojums ir vel stīvs, pat jēsts, kas usmet laimīgas skices; bet tam trūkst kolo, rita, kas mākslas darbam veenīgi dod dzīvību un kustību. Turpret Rein, ene ir isvests ar leelu mākslu; arī vissīkakee apstākli nav palaisti-pavir, šī, un katra veta tam piemērotā veidā ir drūz saīrak, drūz mazak plaši, bet arveenu jo dzīvi tēlota. Attēcotees us kompozīciju, tad „Reineke” jau dajis labi kārtotā, sakarīgā veselumā ar tādu veiklību, ka arī neveens pats, no stāstītaem atgadījumiem ne-istādās esam veltīgs jeb pat leeks. Tais, ni visi viņi psepalidz, vaj nu galveno darbību (notikumu) tālak vest, vaj personas raksturot, un dzejnieks, kurš bes šaubām pagina is kustību, teikas gan dažu vilocenu, kuru kas savā dzejojumā ne-uspēma, ir taisni ar tam, ka kas tādu nav iespāudis, - devis tālaku leecību par savu māksl, neeka mēru.?)

XV. g. s. beigās tapa Willem de Matoka, hollandeša, dzejojums „Reinaert” pēc tam, kad tas bija nodalīts grāmatās, no kāda Lībekā dzīvoša vestfala, Ni, eke Vos”. Šis ir tas kustību eps, ar kura plašo saturu mēs jau iespāzinušeem,

kas pirmatnīgo angļvācu tekstā (zīm nosaukuma Reinhard Fuchs) darījis pilnīgi aizmirstāmu. Viņam 1498. g. eespeestam un oriģināl-espeedumā vēl tik vienā veenīgā eksemplārā atronams dzejojūmām ir arī kas vairāk peelpis no satiriskām blakus-attiecībām, nekā tas peekrit kuston-epā dabai. Tad eevessās XV. gadsimtenī usskats, kā kad visa kustonū teika būtu tik satira. Tas esot nācis eaur šķestamo N. Baumani, jeb pēc citas versijas, no kāda Fndriķa von Alkmara, kuru arī peenem - jebū bes visa pamata par Reinerkes saceretaju. - XVI. g. simtenī uslūkoja šo dzejojūmu kā speculum vitae aulicae (galma dzīves spoguļi). To pārcēla arī latīnu valodā. Oriģi, nālespeedumu isdeva divi reiz: Flakmans 1711. g., Hoffmans von Fallers, Leben 1834. g. ar ļoti labu vārduicu. - Reinerkes pārstrādajūmi pēc peemi, netā latīnu tulkojūma ir XVI. g. simtenī vairaki, XVII. g. s. - veens ar Flas, dörfera pantu kaldinūmu, XVIII. g. s. - veens no Gottšēda, kas bija peekš kāda darba maz spējīgs un pēdīgi veens no Goethes. Ši, pēdeja dzejojūmām tak pavairak krūkstot dabas peemēriģūma (der Naturgemässheit, „der natür. lichen, einfachen Vertrautheit“ saka J. Grimms), lai is tā varetu smelt pilnīgu un pareīgu usskatu par kustonū teiku.

Kā varonū epā jau nav eevetotas daģas pirmās šķiras teikas, it kā leelstajā, plađakajā varonū dzeesmas strāomē, bet palikušās atsevišķi stāvam, - tā tas ir arī noticis kustonū epā: arī šē atrodamas vairakas kustonū teikas, kuras nav ^{usņemtas} veselajā, sakarīgajā stāstā par vilku un lapsu, un citas, kas tajā gan eevetotas, pastāv tak arī blakus tam sevišķā apstrādajūmā, pa daļai dousku savadā veidā. Ja nu kādā tautā nav kustonū eps varējis iskoptes, isceltes, lai gan šai tautā kustonū teikas (pasās par sevi neisniecinamas) veelas usturejūšās, tad ņem šīs atsevišķas kūs kustonū teikas daļas reflektetajs cilvēka prāts, kuoš usskata kusto, ni kā no cilvēka dzīves stingri šķirtu dzīvneku, atstādams tik arīgu anoloģiju starp kustonū un cilvēku. Mākslas dzeja ņem dabas dzejas veelu no kustonūem, apstrādādama tos pēc to būtnes kā cilvēkdabas un cilvēkdzīves atspulģus, is kustonūdzīves teesās pateesības top līdzības peekš cilvēku apstākļem, is kustonūdarbības apraksta (bes kāda nodoma) top atgaišn apzīnu, us noteiktu mērci, vērsto stāsto, pee kam epā episkais meors (rāmums) un plātums top saraukts eespējāmā isomā un strupūmā - am

1) Ko š. Dunsbriģis pātulkojis pa latviski ņem nosaukuma „Lapsa-šūmīnš“.

237. is kustoņu epa ir īsēklus fabula. Katram no šo dzejas veideem, tā kustoņu epam kā fabulai, ir pilna tiesība par sevi, tāda pat tiesība, kā dabas-jeb tautas-dzejai un mākslas dzejai pastāvēt veona otrai blakus. Grieķu gars, kas pēgriežas vienīgi tīri-cilvēcīgā apskatām un aprakstām un šai gadījumā esēju us dabu ne-eevetoja, ir kustoņu epu ^{gandrūz} pavisam, jo Batrachomyomadiju negrib eskaitīt, pavisam palaidis un tikai fabulu iskopis, kura pazīstama zem Ēzopa vārda. Bet fabula arī tur, kur kustoņu eps pastāv, kad attīstīšes, ja mākslas dzeja jau pilnās ziedēs jeb pat pē valdības nākuse, un tas ir noticis vācu dzejā (dzejas mākslā) jau XIII. g. simtenī. Vācu dzejā tek abi ražošanas veidi - kustoņu eps un kustoņfabula - gadu simtenus ilgi līdz šai dienai paralleli blakus veens otrai, it kā meita blakus tēvam, tak ar atsevišķu nāmīturību. Dabas pateesība būs meitai katrā laikā jātapina no tēva, bet rāmo, meerigo omīnību un episko pilnību pē tam tā nedrīkstēs no tēva nama nēmt līdz. Turpret viņas sevišķais nopelns būs pavisam cits kas, proti: stāns, pusis, asums un īso lōzejums (mērķejums) un pareizs krāpijums. (Sal. Vilmar, National-Literatur I., 258. l. p.)

Modernas franču dzejas pasākumi

XV. gadsimtenī.

Francijā stāvēja pa visu XIV. g. simteni un pa labai daļai arī vēl XV. g. simtenī viduslaiku brunneku dzeja, kas bija bagātīgi ziedojušā Francijas deonvidēs, Provansē, zem trubadureem kā mīlas dzeja, un zee, melos zem trouversem kā teiksmaina dzeja - fablis (fabliaux), romani etc., stāvēja ātri vēl tai pašā cenā, kā arī feudal-muižniecība turējās sa, vā vecā spožumā franču tautas priekšgalā. Tak lēnā^{mi} Kenitizānā pa, kāpenīga, tomēr vispārīga un caurum caura pārvērtība notika tā Fran, cijas apstākļos, kā franču literatūrā šai laikmetā. Franču tautas gal, venām kārtām kārtāis un saprātīgais gars esāka norēķināties ar mys, tisko feudalismu un pēdīgi atstāja tik vānu daļu no tā ātrīgā bran, guma un graizuma, bet tik maz no viņa ekskluzīvās nozīmes un viņa piemātņīgā pasaules uzska^{ta}, kā piem. Luis XI. (1443-1509), pir mais franču absolutās monarchijas nodibinātājs, vareja laul^{is} pārnest leelo baronu varai un nozīmei.

Brunneku romani prozā ar vānu leelaku plašumu pieņemdami, tapa pēc tam caur savu veemulību un garlaicību pavisam necešami. „Gallijas Amadis”, „Grēcijas Amadis”, „Zvaigžņu Amadis”, „Florizando”, „Kolchidas Aģezilas”, „Anglijas Palmerins”, „Olivas Palmerins” u. t. pr. caur ne, skaitāmeem variantēm un jauneem apstrādājumeem pavairoti, rāda visur to pašu brunneku bes bailes un vainas, ar nepārspējamu, nepāt, vāramu spēku, visur tīkojās izēlīgas fejas, māj apburas princeses, mīle, jānas, mīlas ilgās kānīnīmeitas, visur jāš varonis pīlī eksā, kur atrod greznību, spožumu un leelkundzīgu veesturību, mēži un bežokni, tuksnēi un pusvi tam, kā šķiet, tik pārmainas dēl līnti celā un top tulin vārsnīgi, līdzīgi visēem senaidneekēm, pārvārtēti, līdz sasniegts pē, dejais mērkis - Trapeuncetes Keizastrois jeb Kautkādas mytiskas zemes leel, kunga kronis. Katrā ziņā šai konvencionālai brunneku dzejai nepē, mita spēja atspoguļot tēšu, pātesu dzīvi. Tapēc modernās dzejas pasākū, mi Francijā stāvēja sakarā ar daabīgo un tautisko realismu, kas rosījās XV. g. simtenī. Tā pat tik cēls brunneecīgs dzejneeks kā Orleanas Karlis

(Charles d'Orleans 1391-1467), kņrs, sagūstīts Azenkuras (Azincourt) kaujas laukā, nodzīvoja sava mūža ceturksn-gadsimteni Anglijā, isvi-
jās, atraisījās dažās dziesmās un balladēs no koketas un konvencionā-
lās brunneku literāras, usnēma spīrgtus, aisgrābigus dabas tonus, zina,
dams teeši dzejiski apdzēdat savu individualo, personīgo listeni.

Francois Korbiuels (Corbueil), saukts Villon, cēles is apakšējām lauzņu
šķīrām, ipasuma nozēguma dēļ vairakkārt sodīts, sava talānita labad ap-
zēlots, cilveks ar pārak leelu lētdabību un tapat ar pārmērigu dzīves pree-
ku, var būt usskatāms kā visēvērojamākais Lui XI. laika franču literāris.
Viņa dziesmas, kuplejas un ballades ar visaugstako dzīvigumu, viscaur in-
dividualas, pree isdevības sentimentālām ^{pre}ēstānām, ir viņa sajukušas,
trakulīgas dzīves rīnatnīgas leecības. — Fautrā Villona stilā dzējoja jo,
projām Gilloms Kokillars (Guillaume Coquillart), Olivjē Basalens (Olivier
Bassalin), Pjērs Mišo (Pierre Michault) u.c.

Ar modernaku garu, nekā besgarōģee un fantastiskee brunneku
romāni, bija XV. g. simtena vēsturiskee memoāru rakstneeki. Cik fan-
tastiski un bes kāda spēreduma vēl parādījās XIV. g. simtena kromiēta
Froasava (Froissard, 1337-1401) apraksti un stastījumi, tik ee-ējōi, pa-
matīgi jau zimeja Komīnes Filips (Philippe de Comines), Lui XI. valsts,
vīrs, raksturus, isdibināja atgādījumu sakaru, un isrādījās par asprā-
tīgu un smalku to notikumu apspreedēju, pree kureem viņš bija pree-
dalījees jeb kā acu leecīneeks.

Ari Francijā atraisījās, attistījās pa XV. g. simteni is mysterijas un
mirakulu (l. miraculum) lomas patstāvīgā skatuves luga. Vispioms ee,
guva kā visus burleskes un farses is iksēnēnōkas dzīves lauzņu patīku.
Parīzes ^{ēstādes} „freres de la bazochē” klerki (garidzneeki, literāti, no šīs ēstādes,
kurai bija teesība, usvest garīgas lugas) usveda neskaitāmas farses,
to starpā joku lugu „Pathelin”, kurā isrāditi jo jāutri advokātu ārci
(pirmoreiz usvesta 1480.g.). Ar dažeem variantēm un preespraudumēm
ši luga kurejusēs vairak kā trīs gadu simtenus us skatuves. Is šīm
farseem bija caur tam jo ātrak istai joku lugai jāisauz tamdēļ, ka
tantā bija dāvanas un teeksmes preekš tam nonoleedzamas.

Par Franciju atdžimšānas laikmētā,
Itāļu humanisti Francijā.

Humanisma laikmētā tapat, kā arī brunneceības laikā, tapat kā arī

Lui XIV. valdības laikā, Francija parādās kā pirmā valsts, pirmā zeme Europā. Tas humanismu, tā pamat-ideju un tā galvenākās nozares viņa neizstrādāja pate, bet patapināja no citām zemēm, visvairāk no Itālijas.

No politiskās vestures mums zināms, kādā cešā sakarā stājās Francija ar Itāliju XV. g. sinta beigās, Karla VIII. un Lui XII. kara gāseeni, ^{Francija} Fransoa (François, Francois) sāncensīgie kari palīdzēja jo daudz preekš tam, ka ceveesās Francijā stiprs italeešu espaids. To vairak garīgā un estetiskā ziņā franču sābedriba bija pakal palikuse Florences sābedribai, to teesu ar jo leclaku sparū viņa centās sev peesavinat visu, ko tur rēdžeja laba. No otras puses: atkāpušees no bridi baznīcas reformas leclās pret vāccem un šveiceešcem, franči to teesu ar jo leclaku aisgūtību kultiveja ^{to} reformu turplikam un pargāja atrak par viscem no vārda pee darba.

Bet cekams isstrādāt to, kas is pašem, frančcem nācās peesavinat to, kas teem bija sveis. Kā jau teikts, ^{humanisma} idejas un formas zinatnē un dzijā tā, pat, kā ar mākslu iscelšanās - atdzimšana, espeedās - ceveesās Francijā is Ita- lijas. Italeešu humanisti, neatraduši paspārni un ceenību pee italu vald, neeku galmeem, labprāt devās us Parizi, kur viņi allaž vareja atrast sev peeteekošu skaitu mācekļu un peekriteju - ceenitāju.

Vispiems ja - aistrāda us veeņu no pirmcem "dzejneekcem", kurš is, mainija pret Parizi savu tēvijū, tas bij Andrelini (Publio Fausto Andre- lini, kas dzivoja no 1450 - 1518. g.); jau agri viņš nokļuva Romā, bija Pom- ponija Leto māceklis; acim redzot, viņš iscēlās is savu beedru veselas tin, das cam savu dzejneeka talantu un tika atrasts par dzejneeka vainaga ceenigu. Tur pat Romā sāka viņš ori pats docet, no turceenes viņš ais, devās us Mantuu, kur nepalika ilgi, un jau 1488. g. nometās us viscem laikeem Parizē, kur dabuja retorikas un poezijas katedru. Drūz viņš peesavinajās franču politiskās simpātijas un, kā škeet, bes vismazākās sirds-apzinas apgūtības cildināja savās episki aprakstītajās poemās Karla VIII. un Lui XII. usvaras pār saceem agraceem lauteešcem.

Šinīs poemās nav dzejas, bet tās veetā milzums dzejisku isrotaju, mu, besgalīgi garlaicigu runu veidā, allegorisku figuru, mytoloģisku glez- nu u. t. pr. veidā. Lidzīgās dzejiskās isrotajumos cildināja Andrelini Fran- cijas kēnīneeni un dažus austmanus, leclmanus, savus labvētus un lab, darus.

241. Andrelini, kā arī citi XV. g. s. itāļu humanisti, sajūta leelu tēkumi
us morali, jebū pats, kā rādās, sevišķi ne-iscēlās ar tiklīgu dzīvi. Univer-
sitatē viņš isskaidroja Virgīlu, Ovidu un Davida psalmus. Kā profesors
Andrelini neko ne-atskīrās ar leelām dāvanām un zinatniecību, bet kā
jaunās Dzejas docentam, kā jauna pasaules-usskata docentam, palka lasi-
jušam klasiskus, viņam bija deesgan daudz un pateicīgu klausītāju, kuri
arī isplatīja viņa slavus pa Itāliju un Vāciju. Viņš atradas draudzīgās
attiecībās ar Rottordama Erasmu, bet kurš turplikam, kad Andrelini nebi,
ja sairs starp dzīvājiem, atsaucās par to ar mažu cēnību. Arī itāļu hu-
manistu ne-esteicama paraduma, Andrelini eclaidās polemiskā, visai asā
un nepeeklajīgā, ar savu beedru mākslā, venecianceti Balbus, kurš arī bij
atstājis dzimteni, lai mežak kulturelās, bet bagatascās zemīs mekletu sla-
vu un nandu.

1513. gadā isnāca zern Andrelini iniciaisem, J. A. F. poeta regius jo
intresanta grāmātina: „De obitu Fulii, P. M.” (Pār leelā preestora Fulija nāvi),
kur top stāstīts, ka šis kareivīšķīgais pavests pēc nāves novācis ar savām
atolegām pee paradizes vārtēm, bet nevarējis tos atolegt, kā viņš ilgi strīde,
jees ar apustuli Peteri, nesapsrādams ta usskatus par baznīcu un baznīcas
kalpu peenākumēm un Peteri isbrīnīdams savu kāst, ar saveem stipri moder-
nēm usskateem, kā apustulis Peteris nelaida viņu paradizē eekšā, atļaudams
tam ar netaisni sakrato nandu celt jaunu debess-valstību un kā Fulijs pee-
draudejis apustulim, ka nems paradizi ar joni, usbrūndams ar 60 tūkstoš
zeeldateem, kuri tūdal peenākšot.

Grāmātina sacereta pārak žullīgi, lai to varētu ar drošību peešķīst ra,
matnīgajam fražu taisītajam Andrelini, bet ir eemesls peenemt, ka ta sasta,
tita us franču valdības rīkojumu, kurra gan nebutu lectojuse Andrelini
inicialus, ja tas nebutu nekādu dalību nēmis pee pamfleta sastatīšanas.
Andrelini nomira, kā rādās, nabadzībā, viņa atstātais katedrs nebeidzē
pastāvet, bet turpnet zern Fransoa I. isvērtās veselās trīs mācības vīeslās,
kurus bagatīgi algoja nebit visai bagatā Fransoa I. valdība.

Fau pee pirmā sāncensu kara bija Fransoa I. galons ispušrots ar vi-
seem itāļu mākslas greznumēm. Peeteek pārlasit Benvenuto Cellini autobi-
ografiju, lai redzētu, kādas dzīlas saknes tik isā laikā laidis Francijā este,
tīskais atdzimums. Viņa atvertā kolleģijā studeja savā laikā slavenais
Jaks Amio (Jacques Amyot, dz. 1513. g.), kurš deva Francijai peekš ta laika

jo teicamu Plutarha tulkojumu.

Tādu atgadījumu varētu saskaitīt simteem par pierādījumu tam, ka Francija steigās panākt nokavēto. Rau, kā mācās XVI. g.s. vidū baronu bērni un bērnu bērni, kuri nebūdami skoloti, burtiski peelika rokas pee juridiskām aktim. Indrixis de Mesms (Henri de Mesmes), kā pats stāsta savā autobiogrāfijā, glitojās sākumā kādā no franču kolleģijām, kur ee, guva abu veco valodu pamatīgas zināšanas un Homēru jau kolleģijā zina, ja no galvas.

Tai pašā XVI. g. simtēni franči - itāļu humanistu mācekļi - nāca gaismā ar leelēm zinātniskiem darbiem jaunā zināšanu laukā un brīvā, baznīcas autoritātei nepadotā, zinātnē. Francijai pieder Julius Skaligers (1484-1558), saukts par komentatoru deevu, Budeus, Lefevre, Aristotela teksta izdovejs, un Pierre Ramus (1515-1572), viens no vislelākām zinātnes macekļiem. Ne vien tas, franču humanisma pārstāvji drīz paplašināja savu zināšanu aploku un ar franču raksturojam pēmitoju dzīvumu un praktiskumu centās brīva prāta istrādātas idejas pēlelot apkartejai pateesai dzīvei - teedamībai. Francijai pieder slavenais anatoms Rondele, kurš ais lēka trūkuma anātomeja sava kuskā milā bērna ķermenī; dzoologs Belons ar nedzirdētu pārdrošību salīdzināja cilvēka un putna ģindenu. Francijai pieder arī viens no visapdavinātākām un pie laika viens no pirmajām politiskām domātājiem, Etjens de la Boesi (Etienne de la Boetie, 1530-1563). Idejas, kuras viņš caur lasīšanu seguva no senātnes vesturneekām un oratoreem, viņš nodomāja pēlelot sava laika politikai. Viņa slavenā raksta „Par lab, prātīgu vērđzību”, ko viņš usrakstījis tai vecumā, kad citi vēl sēd us skolas sola, pamatdoma ir tā, ka cilvēki cees no tiranijas savas multības dēļ; teem būtu tikai jāsavsenojās, un tirans kristu pat bes jebkādas cīņas. „Ja ir kaut-kas neapšāubams dabā”, saka viņš, „tad tas ir tas, ka raditājs spēks devis cilvēkiem veenadu veidu, lai būtu jo skaidrs, ka mēs visi esam beedri, jeb, vislabāki sacit, brāli, lai mūs vēl vairak tuvinātu, mums veenadā mērā dota vārda davana (valoda). Tamdēļ pasaulē būtu jāvalda neapšāubamai veentlīdzībai, bet pateesībā visās sabēedribās valda despoti. Vaj seem us tam ir teesība? Nav nekadas. Jo seem despotem ir tapat divi rokas, divi kājas, divi acis, un nekas vairak, salīdzinot ar vis,

243. mazako no pilsoniem. Vini tik nostatīti augstāk par mums, cērš tam
visa viņu preekšrocība, bet arī šo preekšrocību jūs pati devat viņiem
par savu postu; jūs darījat is viņu divi acim simtu (simteem), lai spee,
gotu, is divi rokām tūkstošas, lai jūs sistu, apgādajat tos ar spēku, lai
jūs pašus samītu (pārvaretu)... Mitziģais, no jums usstatītais koloss stāv
us salmu kājām; es neqribu, lai jūs viņu grūstu, bet tik nepabalsteet viņu,
un viņš kritīs pišlōs.

Šis raksts, zināms, tulim tika vajats, bet tas caus tam jo ceenīgaks eevē,
ribas, ka tas sacerets ne latinu, bet franču valodā. Franču literaturas valoda
attistijās pat agrak par vācu, no eeverojamā mērā veicināja franču cen-
tralizācija un Valoa visu aptverošais despotisms. Daudz darījis preekš
franču prozas attistības ^{Zanis} Kalvins, pēc savas dzimtenes (is Noajonas Pikardi-
jā, 1509-1564) tupat peedoredams Francijai. Divu visleclako reformatoru,
Kalvina un Lutera, darbi, kas nāca par labu nacionalai prozai, nesakrita
vis no nejaiši kopā: valdošā baznīca, kurai nebija nepeceesāma popularita,
te, vaseja peetikt ar latinu valodu, bet reformacijai bija pašai jāklauvē
pēc laužu durvim. Tā Kalvins pats ar savu, Institution chrétienne un
ar neskaitamām skrejošām lapām, kā arī ar savām pēc tūkstošiem okai,
tamām vēstulem, stājās franču rakstneeku rindās, eegūdamis puskūdž preekš
Francijas puskūdž to pašu literarisko nozīmi, no Lutera ^{panāca} preekš Vācijas.

Pjerre Ramus, Budeus un Etjens de la Boēsi, neskatot us visu viņu
centeenu dažadību, - ir veenas klasiskas skolas audzēni un franču XVI.
g.s. ^{literaturas} veenas strāvas pūrstāvji. Tai pašā laikā ^{veigā} ar teem darbojās cita skola,
cits virzeens vēl eespaidīgaki. Augstajai attistībai, kuru sasneedza XV-
XV. g.s. franču litika, didaktika un drama, bija turpinātees arī sekošajā
gadsimtenī, kad eestajās dzīvē tik daudz spēki, kad visa sabiedriska ee,
kārtā sāka svārstītees zem jauno spīgtō ideju eespaida, kuras solija cil,
veeci, kā rādījās, vislaimīgāko nakotni. Franču nacionalai literaturai, kura
eešaki saistīta ar farsem ^(joku lugām) un fabliō (leiksmaineem vidus laiku dzejojumeem),
nekā ar latinu skolu, rodās XVI. g. simtenī daudz apdāvinātu un eespaidīgu
pūrstāvju. Aistrādīšu tik us divcem no teem, us: Marō un Rablē.

Pirmee atdzimšanas dzejneeki.

Zanis de Marō (Jean de Marot, 1495-1548), dzīvoja pēc Franča (Fransoa) I.
un ta māsas Margareetas galma, bija dedzīgas, ātras dabas cilvēks. Būdamis
Franča I. deonestā, Marō parādīja viņu kara gājeenōs, tapa pēc Pāvijas

ceļināts un līdz ar savu augsto kungu sagūstīts. Pēc gūstniecības kas²⁴⁴
no jauna cestājās Navaras ^{kēnīnienes} Margarētas domestā. Galma sabiedrībā viņš spēde,
ja ar veselu asprātību un grieķu, drošu valodu. Sagrābts no protestantis,
ma pateesībām, nebūdamis no tām caurdvests, Maro' svārstījās ilgi savā smī,
žā starp jauno un veco baznīcu, līdz Ženevas kalvinisma cēstā tīklības
stingrība to tomēr beidzot dzina pie pēdejas. Lēm viņa protestantisku noska,
nu cespaida radās viņa teicamē „psalmu” pārcēlami, zem antīkās un itālu
džejas cespaida iscēlas viņa elegijas un satīvas, no viņa jūsmīgās ligsmās
dabas cēdvēsmes isriteja mazēe graciozēe dzejoļi, ar kņeem viņš kļuva par
jaunfranču liriskas radītāju. Arī graciozā lētdabīgā stāstā viņš bija mei,
stārs. — Tak visgalvenākā kārtā Maro' bija liricis, jautrās dzeesminas pārstā,
vis, ^{t.i.} džejas veida, kūrā franči neatrod sev līdzīgus. Tam ir daudz kopeja
ar Beranžē (Beranger 1780-1857). Teem abiem ir veenads panēmeens, islīdz,
nat tēesāmību ar ideālu, cētēpt šo tēesāmību, to ne-isvarojot (tai nedarot pāri),
dailā formā un veenads panēmeens, jorkainā kalamburā isteikt nopeetnu
domu. Līdz ar tam Maro' ir Lafontena preekšgājejs ne veen pēc gara, bet ori
pēc formas.

Melins de St. Lolo (de St. Gelais, 1491-1558), de Maro' skolens, cēmantaja gal,
venām kārtām slavu ar jocijēem stāstēem un epigramām Maro' stēlā.

Kad runā par Klemānu Žani de Maro', tad katrā žinā nevar garām cēt Maro'
garcētāi Valoa (1492-1569). Abas šīs personas cēved mūs XVI. gadsimtena litera,
riskā kustībā, isbauda pie sevis reformācijas un atdzimšanas (renesanses) pēr,
mos cespaidus. Abas šīs personas vēl nedroši padodās jaunā spēka cespaidam,
brīvā doma, kas nūca is Vācijas un Itālijas, tika attureta pie viņeem
caur galma isglītību, caur viņu stāvokli un nepeteekoši bagātem galma
līdzeklēem, bet tomēr jauno ideju cespaidis, XVI. gadsimtena atnests, pēteeko,
ši stipri atspoguļojās viņu ražojumēs. Ja Margarēta Valoa par isam
pat nebūtu rakstucece, is tad tomēr nārtos pēeminet viņas vārdu, tā ka
viņas galms bija centrs, kur salasijās visi literariskēe spēki, tās galms ^{bija} spārne,
kur slēpās ta laika brīvēe domātāji no satrēcinātā katolicisma
vajajumeem. Margarēta Valoa agri ismācījas grieķiski, latiniski, ebriski,
un tādā bagātībā valodu žināšanā cēvērojāmi atveagloja tai saprast kolo,
salo garīgo kustību, kas tad bija sagrābuse visu rēctumu Euruopu. Nedrīstodama,

245. pēc sava stāvokļa, kā Francis I. māsa, atklāti issacītes reformācijai par labu, Margareeta ar tai peemitošu nāislibu nodevās literārisķai ku, stībai, kuru bij isvirzījis atdzimšanas lairkmets. Ja savas valdības sāku mā Francis I. ne veen paceetigi panesa, bet arī pats peekērās reformācijas idejai, tad, zināms, tas jāpeeskīr Margareetas eedvēsmām, kura, par noželošanu, nepatureja ilgi pār viņu savu eespēju. Francis, pateicoties nepareizai politikai un savai vājībai, drīz nodevās vistrakakeem vāja, jumeem, padodamies tādu lumšu laurju, kā Beda, pārleecinumeem un draudem. Tai vajajumu un trimdu laikā bija Margareeta vesela, literārisķa, pulcīnam, sārgenģelis, pulcīnam, kurš dzīvoja un elpoja tik caur jaunām idejām, viņas nams deva pasparni visem, us kuķcem krita aisdomu ēna par peekēršanas reformācijai. Cik augsts arī bija viņas stāvoklis, tomēr šo jauno, kā Sorbonna apgalvoja, antirelīģiozo ideju saudzība ne, bija bes bresmām pat peekš Margareetas, us kuru ne veenreiz veen aistrā, dija Francim I. kā us launuma sēķlu, kas istravejama vispiemāk. Ja Francis nekērās peē kādeem eenaidigeem un nodevigeem rīkojumeem pret to, kura juta pret viņu tādu mīlestību, kas vareja viņam visu zeedot. Margareeta sauca savu brāli par „sauli”. Tas bija peekš viņas par visu dargāks pasaulē; ta pate sacīja, ka Francis peekš tās „tēvs, dēls, brālis, draugs, vīrs”. Margareeta tikai ais eeenības pret savu brāli nesarāva savas saites ar katoļu baznīcu, viņa palīka veenaldzīga pret relīģiozem strīdam, isceltem caur reformāciju, jebšu pilnīgi līdzjūta idejām, modinatām no „renesanses”.

Bes labdarīgā eespaida us XVI. g. simtenā literārisķo apvidu, Margareeta eeem arī eeverojamu vettu Francijas garīgā kustībā ar saveem literārisķ, kaem raķojumeem, no kuķcem visslavenākais un pazīstamākais ir „Heptameron” jeb „Laimīgu mīlāķo vēsture”. Heptameron ir stāste krājums, kurš mīlestības dēķas ar tragīķu un komīķu, bet visvairāk ar jūšanas prāta raksturu istaisa galveno saturu. Šis raķojums (eēdvēsts no Boska, Ēo, itāleesīķ XIV. g. s. rakstneķa, galvenā darba „Dekameronē”, tak Margareetas stāstem netrūkst savu teicamību, attēcotees us viņu āriģo veīdu. „Heptameronā” usejami visopīdošāķe un visdzīvāķe, bet arī vislētdabīgāķe par, kaldarīnami, kādus Bakačo „Dekameron” jebkad peedzīvojīs. Bes leela talanta un būdama tā bes enerģīķas, kā bes bagātas fantāģīķas, Margareeta Valoa, pateicoties „Heptameronam”, eeem tomēr godajamu vettu franķu liter.

naturas vēsturē. Pār Margareetas visām literariskām vērtībām pacēlās - valda tās mīlestība preekš literatūras, ista, dzīla līdzjūtība brīvai kustībai, kurai par cēlonu bija reformācija un atdzimšana.

Margareetas cenaidneeki upgalvoja, ka visus tās darbus un rīkojumus vadījis savars ar veenu nō šī laikmeta pārstāvjiem, Žani de Maro, Mn pāteesi, starp Margareetas un Maro talantu ir daudz līdzīga un līdzība pa, stāv ^{savišķi} esks tam, ka visas Maro dzijas īpašības - teicamības ir vairak ārijas, nekā ekskīgas, kas ir pazīme, Kuņa kopeja ar Margareatu.

Baznica un garīdzniecība istaisija galvenām kārtām mērkī, kurā lēze, ja nogurdami šī laikmeta brīvec rakstneeki. Tas ir arī saprotams. Bazni, cai un garīdzniecībai bija tad pātak leela loma tautas dzīvē, politiskā, tik, ligā un pat materialā rziņā bija baznicas espaids milzumleols. Bazni, ca centās paturēt savās rokās visaugstāko politisko varu. Vīna kaveja tivlīgo attīstību, parādījas savā būtnē par nepeelūdzamu un ceetu protnee, ci brīvām, renesances cenestām idejām, vīna aplaupīja tantu, sakrāda, ma savās rokās kolosalu bagatību. Maro, pūledamees vinu bīkstīt ar vis, visadeam līdzekļem, reti kad nonāca līdz istai satīrai un, ja nogrib esksai, tit vīna satīriskās vestules, kas pazīstamas zem nosaukuma Coeq-à-l'Ane, tad tikai vīnā ražojumā, kurā tas apraksta Tallē zem nosaukuma, l'Enfer, tas pacēlas līdz nopeetnam satīriskam tonim. Tai ražojumā tas ar spēru teesā savus tesnešus, usstājās ar spēru pret savu cenaidneeku ustrauco, šēm rīkojumeem, usspeet kauna zīmi tirdcem.

Ta, elli ^(l'Enfer) tam napeedeva un te, kurī isuicināja vīna zobgalību jeb sašutu, nu, nonēmas par katru maksu tapt valā jeb atkratītees no dzejneeka, kas sagatavoja vinu nieinašānu. Kā jau dzirodejam, Maro parcēla Davidu dzees, mas un šis pārcēlums nodereja apsūdžībai pret to, neskatot us tam, ka viss galms, sākot no kēnina un beidzot ar pēdejo galmsceeku dzeedāja vīna tulkotos psalmus. Vīnu apsūdžēja par keceību. Lai un netīktu sadedžinats us sāta, kā veens no vīna vistuvākeem draungeem, Etjens Dolē (Etienne Dolat, Dz. 1509, noteesats 1546.g.), vīnam bij jābēg. Brīvdomatāju franču rakstneeku stāvoklis kļuva jo grūts. Tārti usleesmoja arveenu vairak. Kēnins, taps, dams vecs un gaudeedams spēkus, kļuva deevbijīgs un padēvās katolicis, ma fanatiku kaitīgam espaidam. Tārtā sadedžinātā Dolē premers, kurī tika sārtā sadedžinats ne tā par savem ražojumeem, kā par tam, ka tas kā grāmatu pārdevejs isplatīja pa Franciju, katīgās grāmatas, - bija visai

1) omliski: gūlis un ēzēlis, t.i. neprotība.

ciniskiem padomeem: kā arī daudzgi no humanistiem, viņš bija dabas zinātņu pētnieks.

1534. gadā, tā tad 47 gadus vecs, Rablē Levās us Monpeljē un ceļoja, stijas tureenes universitatē par studentu no preekš tam, lai klausītos preekšlasījumus par zinībām, kas viņam jau leelā mērā bija, bet lai ceļotu diplomu, un pēc mēneša viņš jau ceļuva bakkalaura grādu un pēc ta laika paraduma lasija tris mēnešus lekcijas (medicīnas doktora grādu tas eemanto, ja eeverojami vēlāk tur pat Monpeljē 1537.g.). Šai laikā, neskatot us ceeni, jamo vecumu, viņš dzīvoja pilnīgu studenta dzīvi, apmekloja visas studen, tu dzīvas un sadzīves, spēleja studentu teātri etc. Ar sekmem viņš aisstāveja Monpeljē universitates privileģijas preekš (pret) Parizes Sorbonnes, eestāja kardināla du Bellei deenestā, zināja caur šo, Romā usturadamees un savā vēlākā dzīvē, arvee deesgan eespējīgus labvēlus eemantot, lai savu usskatu pārdrošības, savas satīras asuma un savu eerašu brīvības dēļ, netiktu pa, vairak eeti aprakots.

Jau 8VI. 30.tās gadās Rablēm isdevas divreiz būt Romā. Tas nožēloja pa, vestam rakstiski savus grēkus un dabuja atļauju pāreēt baltajā garidznee, cibā. No Monpeljes Rablē pārgāja us Lionu, kur atridās vislabākā tipo, grafija, kas pēdereja jau pēeminetam humanistam un dzējneekam Etjenam Dole un kur usturejas vislabākēe humanisti, tur 1532 (jeb 1535) gadā viņš isdeva veselu rindu zinātnisku rakstu medicīnā, dabas zinātnēs un klasiskā filoloģijā. Šai pašā gadā un turpat viņš nāca us domām, isdot pavisam citada satura grāmatu, ne preekš specialisteem, bet preekš leelās publikas. Tas ir viņa slavenais komiskais romans „Gargantua” jeb īstenaxi „Milža Gargantua un ta dēla Pantagruela darbi un runas”. Neskatot us savu ceenijamo vecumu, Rablē vēl šai laikā turpināja savu klaidona dzīvi. Kad 1547. gadā nomira Francis I. un sagaidīja visu brīvdomataju vaju, jumus, Rablē bēga us Heccu, tak tas drīz eemantoja Jndriku II. lab, prātību: dabuja kēnišķīgu privileģiju us sava romana eeturto grāmatu un pēc tam arī divi draudzēs; no veenas no tām tas eevāca ceenākumus, bet otrā, netāla no Parizes, tas ispildīja mācītāja un ārsta pēonākumus un bija jo eemilēts no draudzēs locekļeem. Tā ceļuvis eenesīgas draudzēs un visparīgu ceenību un sasneđis augstu vecumu, meistars Francis Rablē sv. Pavila baznīcas kapsētā, pēe leela koka, kas ilgi pēe šī savadā cilvēca

249. aizcešanas viņā saulē, deva ar saņem garām ēnu viņa kautram kapam

'Gargantua' jēl

'Milža Gargantua un dēla Pantagruela darbi un runas.'

Ši komiskā romana iscelsšanās jautājumi ir diezgan interesanti, bet sarežģīti, tāpat kā varoņa milža Gargantua vārds ir ne-izprotams. Arī nezināms, kur un kā šī romana vispārīgais plans cēlies, un kādā attiecībā šis ražojums stāv ar „Gargantua Kroniku”, anonīmu parodiju, kurā isnākuse kadus divi gadus pirms Rable romana, sekodama tādām pašām mērķim, kā Don Kijo, ta dēkas. Pominēšu tikai to faktu, ka Rable pats nepēcēķīja nekādu nozīmīgu romana fabulai, rakstīdams gabaleem, pār-trankumēem, nepēgrēzdams ne kādu vēribu veengabalumam - konsekvencei, attēcās, atsaucās us ne-us, rakstīta, ne veentreiz arēn aismīrsa stāsta galveno pāvedēnu, aistranda, mees no epizodām; loti iespējams, ka viņa romana otrā grāmata isnā, kuse agrak par pirmo; loti iespējams arī tas, ka pats Rable bijis diezgan nevainīgas fabulas-parodijas autors, bet pēc tam, kā Servantes, aistrants no plašām, spēcīgām idejām, turpināja rakstīt ne preekš nesapratīgu lasītāju masas, bet preekš attīstīteem domu beedreem, kas ar viņu bija ve, nās domās, veenis prātis, rakstīja ar nolūku, isloet, iskratīt savu sirdi, is, sacīt sasāpejušās domas, attēcotees us ap viņu notikušām leetām. Preekš mums katrā ziņā svarīgākas šīs domas, neka viņa fabulas rupjais ko, misms; pats Rable dzejiskā preekšvārdā runā par savu ražojumu nozī, mi tā: „Draugs lasītāj!... Redzedams skumjas, kas koemt tavu sirdi, es noņēmos tavi pajautrināt: labaki sacelt smēeklus ar saņem raksteem, nekā asaras; smēekli tik īpatnīgi cilvēkam! Bet otrā prozaiskā preekš Platona „Lympozionā” (Meekastā) nosauc Sokratu par Lilenu... Vīna is, resnas lūpas, plīka pauze, smēekliģa nabadzīgi apģērbta cilvēka figū, ra, kam nav panāskumu pee seevetem un kas nespējīģs ne preekš kāda valsts anata. Bet tomēr zem šē neskaistā isskata glabajas lee, liska manta; diģāns gars dzīves ispratnē, pilnīģs pateess visa to nīci, mums, pēc ka dzemās īkdeemīģki ļautīģi. Tādām Lilenam jābūt arī manai grāmatai: tajā zem rupjās un smēekliģas formas ir paslepta pateesība. Šai formai nebūs atturet domātāju lasītāju, lai eeguta kodolu,

1) Lilens (gr. Σιλίνος, Σιλίνος, lat. Silenus), Bakcha audģinatāģis un beedrs, jovīals, pa laīkam seereibis veeis, pasaulē laīmes dzīves mīcinatāģis un bakchīģki apģarots pāreģis, ko cilvēki ar purku valģeem tvērdāmī pārspeeda pāreģot.

teesa, tam jāpapūlas, bet mērķis atmaksa pūlinu." „Vaj jūs redzejat," jautā Rablē, „suni, kas pūlās sakost kaulu? Sunis ir pēc Platona definīcijas visfilozofiskākais kustiņš; paskatāties, kā tas rūpīgi glabā kaulu, isvēlās ēstus acumirkļus, lai ķertot pēc ta, nostata to starp preekšējam kstam un esār strādāt ar zobem. Kamdēl tas pūlās? Lai eegūtu drusku smādzenes, kas atrodās kaulā, un smādzenes, pēc Galena leecibas, ir vispilnīgākā barība." Tā arī jāpapūlās pēc Rablē grāmatas, eegūstot šo pilnīgo prāta-gara barību.

Tā laika, kā arī mūsu laika, kritiņim, kas grib apskatīt, pārbaudīt Rablē romanu visumā, nākas ^{gatesi} lauzīt galvu pēc ta, kā sunim zobus pēc ceeta kau. la. Kritiņis allaž meklē visparīgo atsevišķās daļās, cenšās iscelt rakstneeka pasaules usskatu, kas tam atlec, pūlotees pēc tāda ražojuma, kur šī vispāri, gā nav un, kur autors sneedz ne tik veenu, bet vairakus, dažadus pasau, les usskatus? Rablē rakstīja savu romanu 20 gadus. Tāi laikā pārvertās apstākli un lēdž ar teem viņa usskati. - Gargantua, pirmās grāmatas varonis, mācās Parīžē. To laiku viņa tēva īpašumi nāk breesmās.

Otras grāmatas varonis, Pantagruels, Gargantua dēls; gandrīz visi ta Dzīves ^{galvenē} motīvi ir Gargantua dēku atkārtojumi ar jauneem satiriskeem usbrukumeem šolastikai, tik ar to stārpību, ka Pantagruels ir jau no bērības mācīts, kā pēnācās, un nenosit laiku ar mācību eekalšanū is mullīgām mācību grāmatām. Še pirmo ^{reiz} usstājās jauna persona, kurai pēksit galvenā loma trijās sekošās grāmatās; tas ir Panurgs, cilvēks is tautas, kurš neskatot us savu vārdu (Πῦρ - viss, ἔργον - darbs), nav leels dar. ba draugs; paslinkot, paēst un padzert us cita rēķinuma viņam ir daudz patīkamāki. Daži komentatori grib viņā eevaidzīt visas veenkāršās tautas personifikāciju.

Stārp otrās un trešās isdeevuma grāmatas pagāja vairak kā desmit gadi; šinis desmit gadēs daudz kas pārmainījās ap Rablē; stipri pārve, tes bij arī pats Rablē. Francis I. pēdejos gadēs daudzkārt stājās atklāti zinātnes cenaidneeku pusē; daudzas humanistu ceribas isputeja, vislabāke vii bija speesti bēgt is Francijas; citi humanisti eekļuva ceetumā, citi - us mocekļu sārtnū, bet galvenām kārtām viņi nav vis tee, kas nodarbina vispārīgo domu: pirmajā veetā stāv reliģiozi jautājumi. Pats Rablē sāka vēc lapt, lika sarīktināts, tamdēl viņa pēdejo grāmatu tonis ir arī cits: tajās ir vairak domu, bet arī vairak skumju un grūtsirdības, savu ideālu cenaidneeku viņš ne-issmej, bet soda ar grieziņu pīkstumu.

251. Trešā grāmata ir veltīta Navaras ķēniņienei Margaritai, vienīgai augstai personai, pie kuras galma arī šo laiku vēl tapa poelaista apzinas brīvība. Rau isumā pēdējo grāmatu kanva (canovas) jeb usmetums: Pantagruels apal, gojis Panurgu ar zemi un maudu; Panurgs visu noplītē, sekrit paradās, bet kad Pantagruels viņam par tam pārmet, viņš peerāda, ka, taisidams para, dus, viņš kalpojīs cilvēkus laimei. Kas būtu, ja mēnesis ne-aisnemtū, neta, pinatu gaismu no saules, zeme - mitrumu no mākonēm u. t. p.? Taisni otrādi, ideālai Dzīvei jābūt tādai, lai ik katrs būtu paradā ik katram, tad būs īsta labturība un miers. Panurgs šaubās, vaj tam precēties, vaj nē? Lai išķirtu šo jautājumu, viņš dodās ar Pantagruelu un citiem pie, deevīs, kas buteles' orakula. Celotaji sastop celā dažus kuģus, kas brauc us kon, cilu (concilium). Citas epizodas sniedz asus, no mūsu viedokļa, rupjus, satī, riskus usbrukumus galejam protestanteem un sevīski katoleem. „Devis, kas buteles' orakuls dod apmeklētājiem padomu, studēt dabu un islektot tās ne-ismelamus spēkus par labu cilvēkam.

Tau pirmās divi Rable' romana grāmatas sacēla gandrīz veenadā mērā katolu un reformetu dusmas; Halvins, kuram Rable' agrāk stāveja turu, būtu it issacijis šim listu par reliģiozo indifferentismu un par ne, peeklājīgem jokem par svētām leetām, un Rable' no šē negribot attālina, jāis no enerģiskiem protestanteem, jebšu arī deevbijīgem katoli ne labpret to usnem savā nometnē.

Kommentatori issakās par Rable' kā cilvēku dažādi. Citi saka, ka viņš mīris kā labs kristīgs cilvēks, citi, ka arī pēdējās minūtēs viņš bijis tāds pats joku taisitājs, kāds arī visu savu mūžu. Par peerādījumu šim pēdējam spreedumam medz pēvest viņa vārdus, kurus tas sacijis pirms nāves: „Es redžu Deevu Kungu jājam us ezela Jeruzalemē”, sacija viņš ga, ridzmaekam, kas bija nācis, dot viņam deevmaiziti; „Je vais chercher un ground peut-être... Lisez le videau! la farce est jouée (Es eju. meklet leelo var-but... nolaižest pērenšvari! farse nospēlota). Un viņa testamentes vārdi: „Man nav neka, es esmu daudz paradā, pārako atdodu nabageem!” Citi stāsta, ka viņš pirms apģērbis domino, turedamies pie bibeles vārdsm: „Beati, qui in Domino moriuntur”: - Šis anekdotes par viņa atjantām pirms nāves, pēder pie kristošu stastīnu skaita, kas pēšķirami arī citām personām. Viss tas var but tik isdomats, bet gūti peerādīt arī pretējo.

Visp. lit. vest. turpinums.

Daudz spriedumu un isskaidrojumu iscēla pēc savas nāves šis jōktais, kajs-mūks un harlekīns-rakstneeks. Citi to cildināja lēdz debesim, citi neeci, naja, pazemināja bes žēlastības. Viņa romāni isnāca pēpeži vairak isdevu, mōs, pulks komentatoru sāka isskaidrot viņa ražojumus, atrazdami tanis kautkādu mystiski-praveetisku nolūku. Leclarkā dala Rable laika. beedru apvainoja viņu par ateismu, dēl zobošanās par svētām leotām, kas bagaligi iskaisitas viņa ražojumōs, bet no ^{tam} nevar eegūt nekādu tādu slēdžeenu, tam, dēl, ka ja-estkātis tik la laika spredikotāju un biskapu jebkurā garīgā rakstā, lai ceraudzītu tos pašus isteiceemus un asprātības pee visiscilakā sa- tura preekšmetem. Līdzīgi rupji issmeekli bija tad modē un istaisija tā kā tādu retorisku pūku-zēdu un ispuškojumu veidu katrā rakstā. Citi komentatori, slavedami viņa zinātnību, apgalvo, ka viņš, bes visām to laik pazīstamām zinātnēm, prātis teicami itaļu, spāņu, polu, ebreju, arabju, latīnu un grieķu valodu. No viņa rakstiem gaiši redzams tikai tas, ka viņš labi prātis divi pēdejas valodas. — Pēc isskata Rable bijis gan, drīz skaistulis.

To laiku, kad Rable sacereja ~~romanus~~ romanus, franču valodai nebija gandrīz nekādu gramatikas likumu. Atrasisijēs no latīnu valodas ee, spaida un žēlastisku formu frazes, franču valoda nepereņēma nekādu pastāvīgu virzeenu un katos rakstneeks locija to, kā tam cenāca prātā, un celēja to tāda formā, kāda tam vairak patīva. Savadā, trakā orto- grafija jō daudz pēpalīdzēja, sarežģīt domu-nozīmi un bes tam tumšās frazes, kas sastatitas bes jebkādeem konstrukcijas likumeem. Tamdēl, nav ko brīnīties, ka Rable us katrā solā, būdams bes līdzekļom is- sacit savas domas, pats darināja ^{preekš} tam vārdus, kuru nozīme mūsū laikam izduse, jebšu pee to isskaidrošanas pūlejušees daudz kommen- tatori. ✗

Rable, kā rakstneeka, liktenis ir apskaužams, viņa slava ir dikta un mirdzoša, viņa vardu zin pat tee, kas nav lasījuši viņa ražojumus. Rable darbi isdoli simtlām reizām, tos komentējuši gandrīz visu gadu simteņu un kautību visēvērojamakae rakstneeki. Menājs no viņa ražojumeem zaudējis prātu, Antoans Leroa (Antoine Leroy) isdevis milzīgu panegiriku zem nosaukuma Elogia Rabelina; doktors Kopus (Copus) un dzejneeks Pasera (Passerat) veltījuši visu savu mūžu Rable studijām un komentareem. Daudzi rakstījuši par viņu milzīgas

253. filoloģiskas disertācijas un daudz citi rakstījuši par viņu veselus sējumus
kommentāru. Ecnaidneeki strādāja vel vairak pēc viņa slavas izplatīšanas.
Rablē nodarbināja tadā mērā laika beedrus, ka tee rakstīja disertācijas pat
par viņa vārdu. Ta ecnaidneeki atvasināja ^{vārdu} Rabelais no divem latīnu vār-
deem: rabia un laesus (ārprāts un cevainots = ārprātīgs). Ta aisstāvji turpret
pēcādija, ka vārds darināts no rabbi laesus - cevainots, apvainots skolotājs.
Tadās pat kāds mācīts vīrs, kas to atvasināja no divem arābiju vārdeem rab
un les, kas apzīmējot zobgalīgu skolotāju. Ta laika visisglītotakce laudis sapno-
ja - murgoja par pantagruelismu un ilgu laiku pastāveja Parizē jauntra, ne,
bēdnīga beedribā, ^{Rablē} dibināta pēc Telemas klostera statūteem, kas stingros tīkli,
bas cevērotājus ustraunca ar savām orģijām senās Elladas gāršā. Klosteri jo
stingri šķir, velk stingras robežas starp vīrišķeem un ceveišķeem; bet Tele-
mā (τὸ δέδμη, no gr. δέλω, vēlos) vīrišķi un ceveišķi ir allaž kopā, mūki dod
tois svinīgus solījumus: nabadzības, paklausības un šķīstības, - Telemas mū-
ki un mūķenes bauda bagātību, pilnu brīvību un top ceteikts, stātees lauli,
bā, pēc klosterim ir plaša biblioteka, celtees un est ne pēc zvana, bet kad
grib; ²paģātms klostera un dārgs puškoli fontanām - strūklu akām, grāciju,
deevu un deveešu statujām etc. Tāds ir Telemas klostēris, kurā usņemami
tik jauni un skaisti cilvēki.

Grūtsirdība un pēvilsnās cerībās, kas nospeeda Rablē garu, bija vispārī-
ga parādība humanistu starpā; tikai piomajā ^{laikā} vīri jūtas apģaroti līdz apceid-
mam, ceveja pārradit visu pasauli, isšķirt droši ar apģeismotu prātu visus
cešpejamus jautājumus. Bet nākdami sadusmē ar rupju ikdeenišķu dzīvi,
ar kaislibām, modinatām no reliģijas, vīri pārlēcinajās, ka spēks ir stipraks
par prātu. Citi no viņem metās reliģijas karā un tadā veidā beidzā ^{but} humā-
nisti; citi, līdzīgi Rablē, sāka zobotēs par laetu pastāvošo kārtību, bet vai-
rums novērsās no dzīves, egrīma grāmatās, sadalidamees pa specialitatom.

Tak Rablē bija visdrošākais, vissvarīgākais un vistautiskākais XVII. g. s. s. s. s.
tēna franču rakstneeks. Viņa humors un viņa ģestrais realismus atklāja
pēdejo reiz - saka A. Sterns - franču tautastakstura pazīmes, kurās kopš tam
vairs netika pēc literariskas isteikomes. Isaudzis humanistu skolā, pēpēc
dils no viņas visa garīga rūģuma un skeptiskām teeksmem, būdams pa-
ģūstams ar daudzeem reformācijas usskateem, Rablē pārstāja viņu franču
tautas „bon sens”, kurš baznicai (baznicas bušanai) statīja preti skepsi un
satīri, bet zobojās arī par Kalvīnu un ta pēekriteju fanatisko aisģūtību.
Rablē šauta šī svarstīgā, bet is franču gara isaugušā „bon sens” labud visu.

ko viņš savā laikā turēja par aplamību un leercalību, par nedabību un melzem. Ar savadu divainu fantāziju, ar jo drošu un gara pilnu humoru, kam netrūka stiprs cynisma pēdējais jestrā laikā garā, viņš radīja rakstīja savu komisko romānu: „Milza Gargantua un ta dela Santagruela darbi un runas” (1535. gadā), veenu no vislelākām visu literatūru meistardarbiem, ar ģenialā isdomāji, pārbagātību un ar tā, du tēlojuma enerģiju un skaidrību (tur, kur autors tīši prātu negrib tumsā būt un tumsā rādīties), kas vēl šodien savādā divainā darba nopelnīkā mērā celurētās daļas iscel kā paraugveidīgs.

Pēcēš mums sevīstki intresanti tē humanisti, kuri savu reforma, torisko darbību pārnēsa nacionālās literatūras laukā.

Pāšā XVI. g. s. vidū isnāca nelela franču grāmatīna, kas dēveja par ma, nifestu jaunai literatūras skolai, pamatu likdama jaunam, jeb, kā tagad mēdz sacīt, pseudo-klasicismam. Tā ir Joachima du Bellay: „Défense et illustration de la langue française” (Franču valodas aizstāve un paskaidro, jums, 1564).

Bet ko du Bellejs aizstāv franču valodu? Franču valodas cenaidneeki, pēc viņa vārdeem, sadalās divi kategorijās, veonā mērā kaitīgās: 1) tīdās, kas nicina mātes valodu, isleedami savu dzejistiku apgarošanos pa latinis, ki un pa daļai pa grieķiski. Pēc otras kategorijas valodas cenaidneekem pēeder rakstneeki, kuri pavisam negrib puzēt klasiskus, bet darīnu pa, kaļ „L'animé Maré un vidus laiku touverem.

Bet kā jārikojas, lai paceltu valodu un nacionālu literatūru? Piemkārt jādara bagāta un ja-apstrādā valoda, isleetojot visu, ko de, vūsās šai zinā pamācīgu Atenas un Roma, un otrkārt, jāpeesavinās klasiskās dzejas visgalvenākās formas, pēleetojot tās jaunam satu, ram. Par redzamu piemēru tāda peesavinuma iespējāmībai nodēer romēēsi, romēēsi, kas no savas puses atstājūši dailus paraugus. Pats par sevi saprotams, ka ik katram, kas grib rakstīt, pat arī vispār ik kat, ram isglītotam cilvēkam jāpeesavinās līdz ar šīm formām antīko dzej, neeku, oratoru un vēsturneeku nepakāldarināmu skaistumu un gudri, bu. Tad radīscēs-iscēscēs jauna parauga cenīga tauta — gallo-grieķi, ku, ras pēēcēšā klasīscēs pāteja Europa. Šim du Belleja manifestam ir pil, nīgi vēsturisks attaisnojums jeb pamats, bes kura tas būtu saucēja balis, tumsnesī. Franču intelligence, tīklab tā, kura bija ^{svaigāse,} mācījusēs klasiskās oco, lās, kā arī tā, kura bij iepazīnuses tulkojumās ar klasīcēm, baidījusēs saldo,

255. negribēja vairs rīkto, un vidus laiku dzejas rupjums bija viņai bezgala rīkts, to tēsu jo vairāk, ka šī dzeja bija pārdzīvojuse savu laiku un pa-
likuse par kaut ko nepeemērotu ideju trūkuma un neveiklas maksloti-
bas dēļ. No otras puses, šī patē intelligence nevarēja nesūdgetees par māci-
teem, kas nicināja mātes valodu, tik varenu, tik isplatitu. Tik vena zi-
nā manifests ne atbilst pilnīgi patēesai dzīvei, kas pēc ta serojoja. Du Bel-
lejs, kabineta darba cilvers, bij islaidis no acim ta laika italu modes, jeb
jauno dzeju un vispār italu spanu espaidu, kas bija jo stiprs pee galma
un sabiedribā. Bija saveenojamas antīkās tradīcijas ar šo espaidu un
visu šo issacit tam peeceļojumā franču valodā. To usdevumu ispildīja
Ronsars un tā sauktā Plejade (Pleiade), viņa skola.

Pierre de Ronsard (1525-1585), Orleansas leekunga un ^{Skotijas} Kēnina Terabav
pažs, tapa kurts agrā jaunībā, ^{bija pirms diplomats,} tad esakā nopēctni nodarbotees ar vecce-
lodu studijām, nodomadams bagatu darit franču valodu ar vārdecem, parū,
nām un gleznām, ko aisinēma no greckesem un romeešesem. Septīnus gadus
viņš sagatavojās preekš šī grūtā usdevuma un kā ta, jo trūcīgs auglis
isnāca episka poema „Fransiade” 24 ^{es} dzeedajumos. Par tās varoni viņš
isredzejas Franku, Hektora dēlu, kurš kāšu glābees no ispostitās Trojas,
lai dibinātu franču valsti. Literarisku popularitāti viņš ^{Ronsars} vispirms ee,
guva ar Aristofana komedijas „Plutos” pārtulkojumu; pēc tam viņš sa,
ka ispildit dū Belleja programmu, sacaredams daudz odu, eklogu, eļēģiju,
hymnu un jau peemineto „Fransiadi”; bet arī pakal darīnadams ita,
leem, viņš sacereja pulku madrigalu, sonetu etc.

Ronsara allegoriski-vesturiskais eps „Fransiade” ir (pēc Kreissigā)
mytoloģisku un vesturisku reminiscencu un savadu isdomajumu tur-
ša masa, kas antīkai varondzeesmai puslīdz lēdzinās, kā Bartolome,
us naktis varoni Trojas usvaretajeem. Tā kad tagad lasot Ronsaru ne at,
radis patiku viskārstākais franču klasicisma preekritejs. Bet tā nebija
XVI. g.s. otrajā pusē, Veselus šo gadus viņu tureja par visleelako Franēijas
dzejas ģeniju. Torkvato Tasso, apmekledams Parīzi 1571.g., vispirms apvaica,
jās, kur dzīvo Ronsars „dzejneeku kēnīnš”; gudrais Montens, pēc kurš būs
runa turpmāk, ir pārleccinats, ka franču dzeja, pateicotees Ronsaram, saonee,
guse augstu pilnības pakāpi un, ka vislabakee tās pārstāvji un par vi-
seem Ronsard, nestāv pakal senatnes dzejneekesem. Un patēsi, daži viņa
dzejoli (chansons) ir jo dzīvi, tak galvenām kārtām svinīgās odas; starp
tām leelā oda franču tautai, kurā dzejneeks nosoda skanošās sentencēs

257. Tam sekotāja Ronsars, kurš no mums jau arī aplūkots, tad Žodells, par kura pirmo dramu tik zeminejames, bet nu par šo dzejnieku vēl kādi vārdi sakāmi.

Žodells (Žodelle de Limodie, 1532-1573) ir Plejadēs viszēvīgākais dzejnieks. Tas kēras pēc normalas franču dramats dibināšanas, sacerēdams pēc grieķu un latīņu paraugem, bet jau pēminētās „Kleopatras” vel traģēdiju, „Mirstošā Didonā”, kā arī komediju „Eūžens” (Eugen) normalā Aleksandra vārsmas mērā. Šis vārsmu mērs dabūjis savu vārdu no tam, ka tas pirmo reizi leetots kādā franču Aleksandra Dzeesmā. Francijā tas tapa par valdošo vārsmu mēru, sevišķi epā un dramā un pārgāja XVII. gadsimtenī caur Lilezijas dzejnieku skolu pāri vācu Dzejā, te iespējams Knittel-vārsmu (kā spērdams, ja nu nekādu lealu, tad toner soli us preekāu, pilnīgi ^{pauc} valdidams vācu dzejē, līdz kamēr Klopštoks un Lesingš salauza tā važas. Aleksandra vārsmu mērs ir sešpēdu jambus ar inci, ziju, kas top leetots vaj nu veeenkārši rimju pārās, vaj leekākās rimju strofās. To veikli to leetojis peem. Vilānds savā Oberonē:

Noch einmal sattelt mit den Hippogrifhen, ihr khusen,
Zum Ritt ins alte romantische Land!
Wie lieblich um meinen entfesselten Busen
Der holde Wahnsinn spielt! Wer schlang das magische Band
Um meine Hosen? — — —

Tamlīdzīgā Aleksandra vārsmu mērā sacereti Žodella de Limodie dramatiskā ražojumi, ar kurām bija dots visām sekotājam franču dramām virzāms us pavairaku retoriku teesās dzīves veltā.

Tee citi „Leetina” dzejnieki ir: Žanis Dora (Jean Daurat), Antonius de Baiif (Antoine de Baiif), Remy Bello (R. Belleau), Pontus de Tjard (Pon. Thus de Tjard). Tee usstājās kā liriski, sevišķi ar odām un sonetām, kā satiriski un daudž ^{kait} kā tulkotāji.

Franču apstākļu stāvoklis un zināmas nacionālas dāvanas bija par celonu tam, ka kontro-reformacijai Francijā bija jāusstājās vairak savā akademiiskā nekā savā baznīcīgā formā un šī laikmeta dzejniekus gan espaidoja, bet neesenam no teem nespēja sedvest līdzīgu garu, līdzīgas jūsmas kā Tasom jeb Kalderonam.

Kā jau dzirdejam, jo svarīga nozīme ir Ronsaram un Plejadēi preekš franču valodas vestures. Nīni iskopa, papildināja valodas

konstrukcija, labi nokaratoja metrisku un darīja leksikonu bagātu 258.
ar daudz jaunu nemteem latīņu vārdeem, kas kļuva ievērojama vairo,
ma patiesi nebija iespējams istikt, jēgumu aplokam paplašinoties. Tā
Ronsara un Plejades darbu nācas pa daļai pa jaunu usnemt - pārtaisīt
XVII. g. simteni, tā ka reizgstošais ticības karš, Franciju saplosidams, atgrū,
da to atpakaļ, pēspēzdams no laiku aismirst literatūru. Nu tikai vēl
XVI. g. simtenā:

Francū prozaiķi.

Smagaks svars, neka jebkurā citā literatūrā, bija ^{bija} Francū literatū,
tā ^{jau} (no paša sākuma tīrajai prozai, salīdzinot ^{to} ar dzejiskiem isveidojumiem
un dzejisko fantāziju. Prozas tīrais, skaidrais stils esāka šē agrāk
neka citur kur (atpakaļ, ^{reālistiskā} smēģamē) iespaidot pat dzeju. Proza XVI. g. sim-
teni stāv augstāk par dzeju. Par gaiša filozofiska stila nodibinumu
francū valodai jāpateicās Mikelim Eikem de Montenam.

Michel Eyquem de Montaigne (Mišels - 1533-1592), vecas ģimenes
aristokrāta dēls, savas veselības specināšanas un kultas mīlestības cēgū,
šānas dēļ pavadīja savu bērnību ceemā - us laukem starp veenkār-
šiem laudim, jau agri iepazīdams ar to nepēcešāmībām un trūkumiem.
Atgriezies atpakaļ tēvu pilī, viņš esāka ļoti čakli mācīties: sešus ga-
da Sofoklu un Platonu, četrpadsmit gadus vecs pabeidza Bordo's kol-
leģiuma (collegium illustre) juridisko zinātņu pilnu kursu un lapa
tur pat par magistratūras locekli. Bet viņš cenida teesū - keesnešu fot.
mas un parādas, jau nemaz nerunājot par ^{naves} Sodeem un tirdēem, ko viņš
nosauca par neveiklu, absurdu stingrumu. Redzēdams Karla IX. visu
ustraucšo valdību, Montens atteicās no visiem amateem. Pēc tēva nāves
savas veselības uslabošanas dēļ viņš devās celot pa Vāciju, Šveici un Ita-
liju. Romā viņš dabūja ziņu, ka Bordo's eedzīvotāji viņu sevēlejuši par
savu mēru. Filozofs atteicās, bet Indriķis pavēleja tam pēņemēt šo šar-
žu. Ispādījes par slinktu provincialu šaržetu un atteices no Indriķa IV.
aicinuma, eet pēe galma, Montens palaida sava miža vakaru savā
pilī (Perigordē?).

Montena raksturoka darbība un nozīme.

Trīsdesmit deviņus gadus vecs bidams, Montens sarakstīja savus „Apce,
rejumus - Mēģinumus” (Les essais de messire Michel, seigneur de Montaigne).
Grāmatai ir 107 nodalas ar dažādu, heterogēnu saturu. Montens no

259. Dabas bija humans, jūtelīgs, godīgs, spējīgs padoties, pieslēgts, bet nav
preksš lēlēm varondarbiem. Viņa grāmata, kurā tas apraksta savu
dabu, savu raksturu līdz vissīkākām sīkumiem bija viņa laika jo eemē,
leta lasama grāmata un saukta par, godīgu lauzņu lūgšanas grāmatu.³
Tajā ir pārsvarā skepticisms, kas saņemts ar svešu domu eccetibu. Šo
eccetibu viņš sludināja tā religijā, kā arī politiskā. Dzīvodams slēpkarībā
un viltībā laikā, viņš pierādīja ne abstrakteem spredumeem, bet smal,
kām peezimem un peemēem, isvēleem ^{it} kā us labu laimi, ka visi cilvēku spredu,
mi ir tik svastīgi, ka grūti isšķirt, kuri no tiem dibināti us pateesības,
tamdēl ir smeklīgi un ceetsirdīgi, peespeest citus, peenemt mūsu parleecības,
kas var veegli būt klūdigas. Montens nesaka: es šaubos jeb nezinu, viņa
devīze ir: que sais-je! (kamdēl es zinu.). Viņa morale nav ne kristīga, ne
paganiska, viņa filozofija ne Lenona, ne Platona, ne Aristotela: tā ir Mon,
tana morale un filozofija. Montens ir skeptisks un tam rādās viss esam
apšaubams un padodams kritikai, isņemot tiklīgo pasauls eccētū, ku,
kā dibinata us deevīskas parādes un autoritates, kas viņu ustur. Filo,
zofijai, pēc viņa domām, jākalpo cilvēka atraisīšanai no kaislibām un
veenaldzības peesavināšanai pret visu virszemisko - laicīgo, bet nav jā,
pacel roku pret parādi. ^{apornalģē} Kristianismā viņš redz tikai dogmu, bet ne tik,
libu un isved dzīves likumus no tīri cilvēciskiem princīpeem, pašai
navēi viņš nepeesauc ne patiku, remdi, ne soda baili, ar kam religija
pardada cilvēka pēdejās minūtes. Viņš negrib, lai cilvēks bitos no nāves,
kā ka tā ir dabas likums un līdzīga meegam jeb ģībūmam, tikai pilni,
gavam un ilgstošam. Pēc šī meega viņš nesola nekādu, nekādu sodu.
Kristīgai tīcībai, pret kurū viņš atteeas ar eccētibū un apdomībū, ^{kas} saprotamē
laikmetā, kad viņš Dzīvoja, nav nekādas nomanamās lomas Dzīvē un
navē.

Montens ir tās pašas skolas humanists, kā arī Rablē, bet viņš sa,
prata humanistisko ideālu isveletojamību praktiskā Dzīvē un pali,
kāš mērenības robežās. Viņa galvenais nopelns ir tas, ka viņš isveda fi,
lozofiju is kabineta arā publikā; filozofija, kurā slēpjas no pūla, ir pēc vi,
ņa domām šarlatanerija, vējgrābeklība; zinātne, kas nodarbojas ar siku,
meeem, nederīgēm masai, ir pašpatika un aplāmība. ^{atteeētā} Tai zinā no svara
ir jau tas apstāklis, ka Montens isdeva savu noverojumu un pārdoma,
jumu rezultātus tīrā franču valodā, eevīrojami loģiskā un veegliā.

Montens stipri nodarbināts ar jautājumu par auzģināšanu un galvenēs

punktos sastopās ar Rable. Pēc viņa domām jacenšās bērnu tā mācīt, ka tas jūt pēc pašas mācības gaitas patīku; jacenšās, ka no jauna pēc savināmās zināšanas negultos viņa galvā kā kaut kāda nasta, bet attīstītu viņu, dotu viņam jaunas domas.

Montena „Apcerejumi” ir pildīti skaistām domām, ne ikreiz viņam piederotām, daudzkārt aisenām no seneem rakstniekiem – no Senekas un Plutarha, bet allaž espraustas piederīgā veidā, jebū daudzkārt isteiktas allegoriski, kas bija nepieciešams viņa laiku. Viņa spriedumos ceram, gams dziļš domatajs un smalks novērotājs.

Montens ir viens no tiem retajiem garēm, kas lūkojās tālu no pres, šu un stāv atsevišķi starp saceem laika biedriem un vistuvākem pēc, nācejiem. Viņš pats ir atdzimšanas un prāta atraisīšanas bērns; bet viņš ir daudz ciešāki saistīts ar apgaismības laikmetu, ar Voltera un Didero laika-posmu, nekā ar XVII. g. s. pseudoklasikēm. Mācītis – isglītots ^{personīgi} dzīvo, dams veentulībā, Mikelis Montens parādās savos slavenos „Apcerejumos” (Essais) par gara-vispīlnako galvu un visspīdošako stilistu, kādu Francija radījuse XVI. gadsimtenī. Filozofiskā rezignācija, kas istaisija viņa usskatu pamatu, pēdzīvojumu, novērojumu, asprātīgu spriedumu un visu da veida istīrojumu pārpīlnība – bagatība tika celta pēcēnsā „Apcereju, mōs” vispatīkamākās konversācijas, vissmalckarās sabēdriskas isglītības tonī, kura kairums kļuva par mēru un paraugu vēlākai franču litera, turai.

Centenōs pēc franču valodas vistīrākās un visskaidrās iskopības bija Montenam rada Okserras (Aulorre) bīskaps Amjō (Amyot 1513-1593), kura „Plutarha” tulkojums ceņva franču oriģinaldarba slavu.

Memoaru rakstnieki cenēma arī periodā istenu vesturneeku veidā. Peteris no Burdellas Brantomes dzimtrūngs (Pierre de Bourdailles Seigneur de Brantōne, 1540-1614) un Blezs no Montlūkas (Blaise de Montluc) aprakstīja franču pilsoņu karus un Valoa nama pēdejo kēninu galma notikumus raksturiskā veidā, usticami atspogulodams sava laika dzīlo tīrlīgo pagrimumu. 1)

Atskats us atdzimšanas laikmetu.

XVI. g. simtoni sauc par atdzimšanas laikmetu. Pateesi, šai laikmetā Fran, cijā ustājās stipri talanti visōs avodōs. Linatru, mākslu, literaturas atdzim, šana esākās Itālijā. Franči sāca pakaldarit itāļem cerāsās, parāsās sāca

1) Dr. A. Stern, Allegemeine Literaturgeschichte.

261. ^{pār} ~~ņemot~~ no tam pašus viru iegūmus. Karļa VIII. kara gājeena rezultāti bija leeliski: franči isnesa no Itālijas civilizācijas sēklu. Itālijas politiskais grimums nebija bes angļiem preekš cilvēces, šis grimums eveda Itālijā svēās kultas, kuras ta apveltija ar viscem savas civilizācijas dārgu, meem un mantām. Ši divu pasaulu, divu lažadu gadsimtonu sadursme

XVI. Itālijas un Francijas (kura mazākais pa divi gadsimtonem bija palikusis pā, ka) bija jo labdarīga. No šīs sadursmes isoprāga dzirkstele, kura eedēdzina, ja un isplatija pa Franciju renesanses' sveto uguni. Itālijas usrešanai, sa, ka Mislē, bija preekš XVI. g. simtona leelaka nozime, nekā Amerikas usrešanai. Pēc Karļa VIII. dodas uz Itāliju Luis XII. un ta pēcnaocijs Francis I. Cix leels bija šis caur šam karagājeenam padaritais posts preekš Itālijas, tik pat labdarigs tas bija preekš Francijas. Gaišā XVI. g. s. gaisma, kas bij apspīde, juse Itāliju, isplatija pa Franciju mīlestību un mākslu, kaislibu un zinā. Sanu-zinatni, aisautību un civilizaciju. Francija, audzinata, glitota caur Itāliju, apzināja tās tinligo pārsvaru-keicamību un pūlejās preekš pē sevis tās dzejneekus, mācitos-zinatneekus un mākslineekus. Politiski pārvareti Itālijā, itali parādijās par pārvaretajem Francijā pēc Francis I. gulma. Zem italu isguda Francijā jestrums erašās, uslabojās sabedriskas attiecības. Tar Itālijas espaids un (tās) civilizacija neisnūcipāja Francijas savādību, ta patureja savu originalību, savu brīvo garu. Pārvērtība, kas iscélas franču dijās literatūrā, neveen tās arīgās formās, bet ari pašā saturā, nesalidzi, nami brīvakā, dzilakā un vispusigakā visu preekšmetu apspreedē. Veena literatūras virzeenā bija šis espaids sevišķi labdarigs, veena nozare dabāja sevišķu spēku, proti, satira, veena no XVI. g. s. visevērojamako viru perso, nā - Rable, šī sava laikmeta Voltera, kā to dēvē Mislē.

No atdzimšanas laikmeta sācas franču dzejā paraldaršana, imitacija se, natnes rakstneekem, kura isvortās sekošā gadsimtoni par pseudoklasieismu, kas valdija franču literatūrā līdz XIX. g. s. sākumam. Bet Karō preekritoji, italu Berto (1552-1611) rakstija stansas un elēģijas. Vokans de la Frenē (Bosnaye, 1536-1606) rakstija „Poetisku māksli“, dibinatu uz Ronsara principem. Bet šee principi ta spīlejumam. Tau abats Deportis (1546-1606) pūlejās preekš Flajades grūtās valō, ne-attbilstošu, ne-īpatnīga varsmas formu, virjō nespēja tajā eavest istudžē, ja, kas trūka ari vina, galantō ražojumō un „Pecdesmit psalmō“, kas sa,

coreti ka literariskās gaitas beigās. Vīnam deroja, bet arī bez sekmes Jasins (1578-1621) ar odu krājumu zem nosaukuma „Dzīves nicināšana un „Divpadsmit maizo praviešu parafrāzes”. Ģimenam Zodellam sekotājs Robuts Garrijē (1545-1601) savās traģedijās „Kornelija”, „Markus Antonius”, „Ippolits” aplaupīja senatnes rakstnākus, tač viņa vārsmā atbilst traģedijas tonim. Viņš sacēja pat leģu „Fideete” pēc bībeles veelas. Biljas (1550-1618), Margareetas Valoa sekretars, atstājis sešas traģedijas un šo starpā ir veena, kas ņemta is ka laika notikū, meem — „Jndriks Leelais” ar koreem. Reformators-avantūrists Antons (Antoans) Monkretjans, kas kritis kaujā pē Turailē 1621. gādā, rakstijis traģedijas, pē tam arī, apcešepumu pas politisku oikonomijū. Larivē (+1612) rakstija jokai, nas komedijas; Aleksandrs Ardi (Alexandre Hardy, 1560-1631) aplaupīja Lope de Vegu un atstāja 54 traģedijas, no kurām vislabākā ir „Mariamne”. Fau renesanses laikā attīstijas arī klasiskā: sākumā isnāca tulkojumi, bet drūz arī oriģināli. Žanis de la Tailis (1540-1600) lēdz ar „Līgas pērtikības vēsturi” rakstija rakstija arī traģedijas un komedijas, tapat kā arī ka brālis Žanis (1542-1592), kas atstājis „Pantēmeenu rakstīt vārsmas tā pa franciski, kā pa grieķiski un itāliski”.

Tā saucamā daiļā literatūra, prasidama sabiedrības leelaku gatavību un vairak noteintu — stāvošu ideālu, nevarēja, zināms, uslabotēs — usplaukt tik ātri, un viņas darbneekem nācas ussākt darba zināmu daļu no jauna, no sākuma; bet arī ka nebija pilnīgi mēma zem Jndriksa IV.

Angļu Dzeja XIV un XV. g. dsimtenē.

Spriegtā angļu tautas dzeja, kura sākās reizā ar valodu vēlākā vidus laikā, galvenām kārtām baladu dzeja, ar sevišķi drošu, tautisku raksturu (Robin Hood, baladas), raksturu, kas veegli isskaidrojams ar pretstatu, kāds bija starps angļu-zakšu tautas masām un šīs pārvaldošu normānu-franču aristokrātijū, — atkāpās XIV. g. simtenē pret jauncelāmu mākslas dzeju, kura sakrita kopā ar Anglijas spidošu usplaukumu zem kēniņa Edvarda III. un pionās nacionālās opozicijas pret Romas bagnicu un pāvesta virsvāru. Vinklefa usstāšanās bija pēteekoša leeciba, ka drošas patstāvības gars esācis rosi, tees angļu tautā, un zemes politiskā attīstiba varen veicināja agro atrais, siānos no viduslaiku feudalisma. Katrā zinā bija XIV. g. simtenā Anglijā zeme, us kuras varēja paceltēs tik iskopts, noteikts, daudzpusigs, caurs, um cauri individuēls dzejneeka veids, kāds ir Džofrejs Čosers.

Geoffrey Chau ir, dzimis Londonē 1338. (jeb 1340. jeb 1345. g.), cēles no kādas

263. pirmatnīgi normānu ģimenes, likās us teeslesta studijām, tad eestā, jaš ^{pe}leelkunga Lanrkastres Fāna, ar kuru tapa vēlar caur precību rada; pēdēlijas pēe kara gājeencem un valstsdarbeem, devās preekš la laikā leelōs sūtneecibas ceļojumōs, macijās us tōem pagūt Franciju, Flōndriju, Itāliju, eepazīnās ar humanistisku zinātnei un ar Itālijas jauno Dzeju. Kā Viklefa un šī reformatoriska virzēma pēeritejūm, bija tūm zem Ričardo II. jābeg is Anglijas, atpakal atgriezušos to eeslodzija Jan, verā, pēspēežot atsaukt tā reliģiozos usskatus. Tas pēdživoja pēe tam arī dažu līktena maini: drīz nabags ticis un no paradneekem apmāks, drīz pēe galma un svarīgōs eenesigōs amatōs, ar Džives katru pusi un un parādību eepazīnees, Čosers isvijās līdzīgi leelājiem italeešēem is vidus laikā Džives usskatu nebrīvības. Pēdīgi viņš atvilkās ^{us Laukēm} savā muižā Domington Kastlē, nomitīgi literariski darbigs un gatīgi spjiogts un no, mira šē 1400. gadā.

Viņa raksti.

Savā jaunībā Čosers pēeturējees ar dažādeem dzejojūmēem pēe savu gal, ma - un kārtas - beedou gāršās, vispirms pārtulkodams no franču valodas allegorisko, Rozes romanu. Tas ir visnozīmīgākais un slavenākais allegoriskajā Dzejā. Jan XIII. g. simteni šo romanu ussaka Ģilboms de Lorri (Guillaume de Lorris), to turpināja un nobeidza (22,000 vārsnās!) XIV. g. simtēna sākumā Žanis de Meung. Savā „Mīlestības testamentē” Čosers pats ražojis pūslīdz reformīgu - neisdevušos, lai gan valodas zinā veiklu moraliski - allegorisku dzejojūmu; tad mēģinājees dažādīs Dzejiskōs stastōs pēe franču parauga un poemā „Troilus un Kresida” pēe italeešu parauga. Augstak viņš jau pacēlās savōs mazākōs Dze, jolōs un balladās, kas caurdvestas no teesāmības un pašā jūsmu dvesmas. Bet Čosera īstenais meistardarbs, caur kuru tas ticis par mo, dernās angļu Dzejis nodibinatajū, ir „Kenterberi stāsti” (Canterbury tales) Isdomājums: visadi laudis, kas atrodas svētceļojumā us Kenterberi, sastopās veesnicā „Čerōčsvarki” Sousvarkā un ^{novēmas} us cēla ar dažādeem stāstūmēem laikā kavēt, pēeskan gan pēe Bokačo „Dekameronē”, un vēlas patapinums no dažādām pusēm, kā arī dažs burlesks un frivols stāsts atgādina tapat pēe italu novellisteem. Bet Čosera nozīme un augstais Dzejiskais nopelns nebul nekul, nau meklejāms šinīs arīgumōs, bet viņa Dživā raksturojuma enerģiskajā spēkā un

pilnībā, viņa cerasu aprakstu realismā, tiklab eevadā, kā pašos stāstos, kas viņa laika visu raibo angļu dzīvi spoguļo caur visām tautas šķirām caurum cauri un šai virzēnā tālu patspēj katru vidus laiku dzejas ražojumu. Nopeetnība un nebednība, asa dzīves novēriba un dzejisks precēks pēe tās saveenojās Čosera darbā, kas deēmžēl pālika nepabeigēts. Tas pārstāj pasākumōs jau angļu literatūras vēlako nacionālo īpatnību. Arī valodas zinānā bija tas eevērojams, Čosers isēkēra par spēti daudzgājēem franču vārdeem anglo-zakšu elementa usvaru jaunajā angļu valodā. Neveens no tā laika un teēsē. sekōšēem angļu dzejneekēm nebija ar Čoseru salīdzinams.

Džōns Gowers (John Gower, 1324-1408), Čosera dzejiskais draugs, grūtā allegoriskā didaktiskā poemā „Čemīlejušās atzīšanās jēb grēku sūdžēšana” (kas aptver 30,000 vārsmu) darīnāja pākal „Rozes romanam” bes frivolitātes un divdomības, bet stīvi, pleekani, kārnī un bes kāda kārduma.

Starp skotu ^{Zem-}zemes dzejneekēm, kas leetoja angļu valodu, radās Čoseram daži pākaldarītāji, kurū īpatnība vēl caur keltu no dzimteem bardeem koptas angšzemes dzejas eespaidu tika celta-skotu dzīves un skotu vēstures savadā raiba romantika. Skotijas kōnīnš Fēkabs I. (1393-1437) bija teicams ballādu un dzeesmu dzejneeks, mūeks Villiams Dunbars (1465-1530), franciskans, kas pēe Skotijas Fēkabatt. galma stāveja angstā eeenā, var ar teesību tapt apzīmēts par „skotu Čoseru” — mazāk par tā slaveno kāzu gōrbonāl. legoriju „Dādžis un roze” (The thistle and the rose), nekā par viņa dzīvei noklausītām ballādem, stīkēm un burleskām, un par viņa drōž dzīvesjautrām, drōž elegiskām, allāž savadas (īpatnas) jūsmas paudejām dzeesmam.

Pa XV. gadsimteni bija pākaldarība Čoseram Skotijā veen sastopama. Anglijā eestājās sārkanās un baltās rozēs ardošo un postošo pilsonu ka-ru dēl (1399-1485) tautas labklījības kā isglītības eenteenu vispārīgs pānēkums, kas nepalika bes eespaida us literatūru. Asinainais, trakotāis laivmēts rēdžēja gan pulku rimneeku un grāmatu rakstītāju, — patstā, vigām dzejiskām personībām nebija tēlpu! Launais rožu karu laiks lā, va tomēr arī Anglijā plaukt modernas skatuves pasākumēm. No mystērijām (miracle plays) isplauka pirmās laicīgās lugas, „moralitātes” (moral plays), kurām drōž pēebēdrojās komiskās stāplugas (interludes), burleski skati is deeniškas dzīves un brīves. Kads parlamenta raksts no 1464. gada jau pazīst skatu spēletājus pēc amata („players in their interludes”). Records III.

265. kā glosteres leļskungs un kēniņš Indriņis VII. Tudors ^{tura} pasu skatu spēlētājus, tā ka angļu dramas un teatra-svišķi ātrā attīstība jau rādās sagatavota.

Reformācijas epoha.

Humanisma zedešana.

Ar XV. g. simtēna beigām un ar XVI. sākumu bija nācis humanisma zedu laiks, visu valgōs un pūrvarīgā vidus laiku fantastiskā vajni pa visam gulōšu vaj us nesekmīgēm maldēm noteesatu zinātņu atdzim. Janas laikmets. Senatnes valodu un raksta studijas istaisija pee tam tik lidzekli, pats mērķis bija teeši us dzīvi vērstis un šī kustība ispletās pār visēm zinātņu laukēm. Ka zinātņu ^{zinātņu} sapratību (pa daļai tik neskaidru un bēsmērķīgu entuziasmu) eeguva preekš leelās pagājušās puga, nu pasaulē, ka cilvēks tiks vidus laiku apkartnei atruuts-atņemts, tam bija pateesi milzīga nozīme; sekošā gadsimtēna visa leelā ga, ^{garīgā} rā īpašuma auglīge digli guleja XV. gadsimtēna varenajā vispusīgajā centībā.

Gan netvūka vidus laiku gura pretešību un speeīgu preteespai du. Ja jaunais humanisms par visam leetim cenēma pastāvošo univer sitatu visleelako skaitu un dibināja arī daudž jaunu augstskolu, tad eesēdis „solastīnā” jo tītīgaki un cēsāki savōs pēdejōs ceetōkō, nōs un leelā cīņa, kuja pirmajā gadu desmitā Tānim Reuchlinam kā humanisma pārstāvim bij ja istura pret Kelnes universitates dominikāncēm un kuja eesāva visa humanismu (visvairak vācu) lidzceetībā, bija dzīva leecība, ka humanisms necinijās vis ar eedo, mātēm senaidneekēm.

Senatnes atjaunošānes eespāids, saistīts ar daudž gaismoteem vardeem, bij us jaunajām literaturām ^{severo} jams un pēturīgs. Ne veen jaunus garīgas veelas eegu vums, arī leelākā skaidrība un drošākā patstāvība, ar kurām lidz šim remantoto uslūkoja un apstrādāja, dabuja drīz sva, ru katrā atsevišķā literaturā. Pāsi humanisti, cik augstu teem stāveja senatnes pakalparinums un (lidz zināmam mēram) ^{lūs} isjūta, atzīnā ^{varīka} antīkās ^{sevišķo} būtnē ^{īstā} tūvu pēglaušānos ^{nu} pee dabas, vēris dzīvi klāt pee laika jūnta jumeem un cīnīneem, apstrādā ^{ola} savōs latīņu rakstōs un dzejolās tagadnes jūsmas un jūntajūmus.

Tak humanistisku centēnu eespāidi nebija ^{ķīvi} veenīgi labvelīgi. Jaunais virzeens ispeeda lidz ar vidus laiku fantastisku arī daudž patesas fanta, zijas un īstas dzīves-pilnības, eekspīgas pārleecibās un patesem jūsmu

veetā eeveesas daudzkrāt tukšā retorika. Retorisku elementu pārsvars
 dzejā, teeksme us tukšu formalismu un akademismu, kura kopš XVI.
 gadsimtena vairak kā veenā literatūrā speedās preekšgalā, zinātnisku
 un mākslisku usdevumu samainijums un samaisijums dabuja savus
 diglus citādi varenī, dzīvinošī un apauglōšī darbigā renesansē. Tomer
 neveena literatūra nebutu varejuse isvairitees no ta cela caur humanis,
 mu un savstārpigi eeppaidigās satiksmes ar to: vīna svetīgās labās
 puses pārsver - sevišķi renesances zeedu laikā - vīna launās puses ne.
 noliedzami.

Baznīcas reformācija.

Ar humanistisko kustību, kas XVI. g. simtenā trijōs pirmajōs gadu des.
 mitōs bija samneeguse savu augstāko parāpi, satikās gandrīz kopā baznīcas
 leelās reformācijas, visleelākās kustības, sakums, kura kopš gadu
 simtneem bija sagrībuse Eiropas pasaulī un tantu dzīvi ustrauskuse
 līdz tās dzīlākneem dzīlumneem. Tri reformācijas vēsture parādās visur
 saistīta ar literatūras vēsturi; gadu simteni cauri istaisīja reformatoriskee
 centneem un to pretrīcība, pretēspaidī visas garīgas dzīves un mākslneecis,
 kas rāžōšanas pamatu - dibenu - aismuguri, neutrāla lauka gandrīz nebija.
 Ja reformācijā pēdzīvoja no humanismu atstumtais un apkarotais - savā
 kodolā viduslaika - gurs, kas ir veenīgi baznīcas dzīves - virzeena gars, ^{ja tas reformācijā pēdzīvoja} savu
 visvarenāko augšāmeelšanos, tad tomēr tas saveenojās un sasastījās ar
 tām garīgām varām, kuras bij usstājutās XV. g. simtenā beigās; vīnš (gars)
 tika ^{saveenots} (daudzkrāt arī saviltots un sadulzots) ar pasaulīgeem centneem un at
 valdzināja, ^{atbrīvoja} skeldams vidus laika leelo Eiropas baznīcas veenību, - brīvo
 pārleecību, individu visēekšīgāko jītu un domu ispaudumu. Varenū
 satrīcinumu un cīņu un leeliska eekšīgā cīnīna gadsimtenis, cīnīna, kas
 bij ja istura katram atsevišķam gara - spējīgam, - breedeja stiprus un ori,
 ģinellus raksturus, modināja visus individuellus spēkus. Mn lai arī
 pēc reformācijas pirmajēem vētrāneem un īstēni revolucionāreem gadu
 desmitēem eevestais jaunais protestantisms, pēc Kalvīna ustīšanās arī
 reformētās baznīcas reektumu un deenvidu Eiropā ^{raudzīja liegt} visa individuella
 gara isvērtības ^{liegt rādīja} zem savas valdības stingri jo stingri,
 rādījās tas ar reformācijas visēekšīgāko būtne, ar valstiskajēem un
 socialajēem apstākļēem, kuros protestantisms bija rādījis, drīz tik
 nesaveenojams, kā individuella attīstība us atsevišķēem, vistim us

literatūras laurcēm, nekad vairs nevarēja tapt noliedzama.

Slāvu literatūras reformācijas laikmetā.

Ļem humanisma un reformācijas kopejiem espaideem cestājas arī divi slāvu literatūras, kuru sākumi kopš tam bija solījuši neecīgu at-
tistību — polu un čehu (jeb bohemešu) literatūras — (estājas) jaunu litera-
tūru sfērā. Polijā esāsās garīgas, t. i. gara un literariskas dzīves attīstī-
ba, dibinot Krakovas ^{universitāti} 1400. gadā. Tur vēl svarīgas notikums bija, di-
binot 1579. gadā universitāti Vīlnā. Tad protestantu skolu celšana reetu,
mu Prūsijā un reformatorisku ideju espeesānās polu muižneecībā
un pilsātu esdzīvotājās — pilsonēs — modināja garīgu rosīšanos, dzīnu pie-
zinībām un iscēla tā drīz Dzejiskus talantus, aicinātus Dzejneekus.

Jānis Kochanovskis (līdz 1584. g.), visslavenākais, pazīstamākais po-
lu humanists, darīdams parakal Pindaram un Horacam, kļuva galvenām
kārtām esecenīts caur savem psalmu pārceļumeem polu valodā. Jānis Rybinskis
un Timons Szymonovičs (Szymonowicz) tapa turēti par esverojaameem
lirīkām, kamēr humanista Jāna brāļa dēls, Peteris Kochanovskis, bija nā-
cis slavā ar savem tulkojumeem is italu rakstneerem epīkām, ar ki-
osto "Orlando furioso" un Torkvato Taso, "Abbrivoto Teruzalemi".

Arī bohemešu — čehu literatūra nēma dalību pē leclās reformatoris-
kās kustības, varedama pē tam tēsi pēesleetes pē Jāna Husa un pē tā
laika, kur husiti centās panākt Bohemijas neatkarību no bāgnīcas. XVI
g. simtēna visesverojamākais čehu Dzejneeks bija Jūvis Strye (Georg Strye),
psalmu pārtulkotājs un Timons Lomnickis no Budača (Budecz, 157—1622),
kas kā keizara Rudolfa II. poeta laureatus nēmis Dzīvu dalību pē boke,
mešu literatūras usplaukšānas, bijis daudz cildināts, bet pē kaujas pē
baltā kalna nozūdis vispārigajā Bohemijas postā. — Pē Dzejīskām pē
nārumēem, esguvumeem vareja čehu literatūra pē XVI g. simtēni un līdz
30. gadu kara katastrofai usrādīt bagātu skaitu teoloģisku, polemisku, vēstu-
risku rakstu, antīku, italu un vācu rakstneeku tulkojumu, sākdamā pē,
celtes is gadsimtēnu lgas pusokultūras pē pataesas kultūras sākumēem,
kad tā kauja pē baltā kalna ar savām sekām šo ceību isnīcināja un
visam darīja galu, līdz tagad pē pasaulē kara viss šē modees atkal us
jaunu patstāvīgu Dzīvi, kā arī jaunajās Baltijas valstīs.

Prereformacija.

Ar XVI. g. sākuma pēkšņo gadu desmitu bija vācu reformacija jau pār savu kulminācijas punktu pāri tikuse un izmisuši cīņa starp luterību un kalvinismu, aplamais sekšu strīdus un ķeceru vajāšana, teoloģiskās kontroverzes vienpusība un visu brīvāku pasaulīgu rosību nosodīšana bija tēz daudzee symptomi, tās zīmes, ka jaunās mācības pārlecinamais un pārvērtējs spēks jau rīnīs. Vecā organizētā baznīca, kura us reformato, riskās vētras ceturkumu kādu laiku it kā apjukuse noskatījās, sanēma nu jaunu spēku. Pēc īsas svarstīšanās starp viņu no kardinālem Kon, tarini, Pole un citeem, to starpā arī no leclā mākslineska Mikela An, drīlo, senemtā, parstātā virzeena, kuri vēlejš islēģšanu, saprašanos un atkālsavceņošanos ar protestanteem un savu cerību lika us kopš ga, du. desmitēem pēesacito koncīlu, un starp viņu fanatisko virzeenu, kas, ar eerašu reformu un stingri pēeturētes pēe baznīcas tradīcijām, centās protestantus samīt, eegūt pār tēem pilnīgu usvaru. Šā pēdejšā virzeena pēekšģalā stāveja theatīni, t. i. Theatīnu mūku ordena locekli: Karaffa (vēlākais pāvests Pauls V.) un Gaetano, dominīkans Mikēlis Ģisliēvi (Ghislieri, vēlākais pāvests Pīus V.). Theatīnu mūku ordenis tā, pa dibināts 1524. g. no svētā Kajetana (Cajetan) un vēlākā pāvesta Pau, la IV., kurš tolakr bija bīskaps Theatā (jēb Chiati). Šis ordenis bija dibināts spredīkošanai pret ķecerēem, dvēselu ganībai, slimu kopī, sai etc. Pēeminētie vīri eeguva kopš Paula III. pēdejšem valdības gadēem īsskīrošu eespaīdu, eevēda 21. jūlijā 1542. g. vispārīgu īnkvīzīciju, kas tulīn ustājās ar šausmīgu stingrību un ceetsirdību un kuru us, skati palīka kopš 1545. g. notēekošajā un pēe daģēem pārtrauku, maem 1563. gadā slēģtajā vispārīgajā Trientas koncīlā visōs lēmu, mōs palīka usvaretāji. — Šo fanatīku spars, zēedojumu pēecība un nodošānās, eedama roku rokā ar visasinīgako stingrību pret visu, ko tureja par hārezīju, sabēedrībā ar pēe-aicināto Spanījas pa, atģīvinātai baznīcai. Šā otra gīsgūtņīga baznīcas augstu kungu ģīlanes, svētāis Francis no Zales, kardināls Ģvido Bentivoglio (Guido Bentivoglio), gārīgi padģīlīnāja jauno ticības sīrsnīgumu. Šā ka šā nodošānās, šā atģreēšanās no un is pasaulības gandrīģ vīer

kaut kas ar varu panāktā tad gāja šai atjaunotā katolicismā
 veenkarsā ticīgumība - ticība un brīnumdarītais ekstāze, patesā
 nodošānās un leekulojošā padošānās, brīvā pārlecība caur spredīki
 un mācību un inkvizīcijas visceetākais, smagākais speedeens ar
 laužu prāteem roku rokā. Romanu tautu leelā literatūra un māksla
 karas atrada preekšā reformētāis - islabotais jaunskatolicisms, tapa
 speests šī kalpībā, katra garīga individualitate, kas kurejās preti devoci
 jai, leekulīgam svētumam, tika ^{bes taupības} apdraudeta un isnicināta, bet mākslas
 sensualceespaidi tika isleetoti pa daļai preekšā baznīcas, ceesti pa daļai
 savā pašas patstāvīgajā darbības sferā. Eeverojama dalība pē saveeni
 bas, pē pasaulīgas sensualības un reliģiozas ekstāzes nešķirama sa
 kausejuma, kas istaisa pretreformācijas raksturisko pazīmi, bija
 jaundibinātam „Jezus sabēdrības” ordenim, kurš tapa dibināts no spa
 nešu fanātiska Ignacius no Loyola's 1540. g., bet kas seguva pilnīgu
 atkristību tik zem tā pēcnāceja, ordena otrā ģenerāla, Jekaba Lainez
 (Lainez).

Ticīgo stiprināšana, šaubīgo un atkristīju atgriešana baznīcas klēpī
 ar tādem līdzekļiem, kā: spredīki, birti un pamācība, palīka jezuitu
 galvenais usdevums, un viņu rafinētā organizācija, ka arī bespatīgā
 nodošānās viņu mērķiem tika vainagota ar kaitīgām sekām. Ga
 rigais ceaspaidis, ko viņi seguva sevišķi caur savām universitātem
 un skolām, bija no leela svāra, ja pat no visaugstākā svarīguma,
 usspezjūt daudzajiem tā laika dzejneciskiem un mākslneciskiem ražo
 jumiem sevišķi romanu zemēs - pē pretajiem virzēneem - necepreesi
 namu zīmi. Pašu jezuitu literāriskie un dzejiskie darbi iscēla, kad
 humanisms sen bija nozēdejis, liriskās dzejojumās, allegorijās, kome
 dijās, hymnās, vēsturiskās, baznīc - teesīgās, moraliskās, dogmatiskās
 un polemiskās rakstās atkal plašu jaunlatīņu literatūru, kura bija
 savā būtņē retoriskas dabas. Daži patesi apdavināti talanti pēeslē
 jas, tā ka, par spīti ordena vispārīgai isplešanai, viss jezuitu
 gars bija romanu dabas, - preekšās savās dzejiskās cantēnās un
 darbās pē itālcešu paraugiem.

Par itāļu dzeju zem pretreformācijas ceaspaida, esam jau agrākās

pusgadās runājuši. — Aizrādu šē tikai us Tokvato Taso. — Ari
par opozicionālo virzēnu itāļu literatūrā esam orientējūšes. ^{un vēl runāsim.} Pēc,
minu šē tikai Džordano Bruno listani.

Spāņu literatūra zem pretreformācijas cospaida.

Katolu baznīcas loelā restaurācija un pasaules usokats XVI. g.s. pē
dejās gadu desmitēs bij cespējami tik ar visvarenākās katolu valsts,
Spānijas palīgu. Spānija kļuva baznīcas pasaulīgais karotājs un
stiprais elkons. Nāca laiks, kur ^{ar} bailes no Romas sūtītiem un jezui-
tiem, gāja bailes no spāņu diplomātiem un zaldātiem roku rokā.
Pateesi, Spānija bija veenīgā zeme, kurā katolu gars nebija mākslīgi
modināms un pretneecīgai kaulai usspežams. Inkvizīcija, sajūta visās
citās zemēs kā cēta, briesmīga un nosperdoša, bija Spānijā ar tās
ceturmeem, līrdēem, mocībām, tīncekleem un sārteem gandrīz popu-
lāra.

Spāņu valsts, zināms teesa, bija vēl zem Karla V. savas atīstī,
bas augstumus sasnieguse, tak zem Filipa II. nelaimīgās valdības, par
spīti visas katolu pasaules hegemonijai, Lepantas laureem, Portugales
ekspansijai, bija sāces sagtinums. Bet pa daudzēem gadu desmitēem
palīka palīka šē lenā grimšana un nosēšana no skatuves visai pa,
saulē un par visām laetām pašēem spāņu noslēpums. Citrei,
zeju usvaru un triumfu sajūta, kas bija panākti vecajā un jaunā,
jā pasaulē, pirmatnīgā viduslaiku un mākslīgi no jaunā ekusti,
natā ticības apgarība, lepība, pēderet tai valstij, kurā saule nenos-
riet, un tai zemei, kurā bija viscaur ortodoksa... tureja no spāņu,
šēem tālu nost pazemības, panīkšanas jūtas. Un tā tad nebija ne,
kāds brīnums, ka spāņu dzejas un mākslas visgrāznākē zēdi
plauka tai laikā, kad spāņu tautas slava esīka novīt.

Tā tad esaugam spāņu līriku zēdu laikā XVI. g. simtēnī, spāņu,
šu romānu dzejnāki usetājās XVII. g. simtēnī; tad zēd arī spāņu
drama (Lope de Vega, 1562-1635, un tā pēcnāceji; Kalderons, 1601-1681, tā
skoleņi un pēcnāceji).

Bet tagad gribu pakavāties pē portugāļu dzejas.

XVI. g. simtenā beigas esauudzija veenigo portugāļu dzejmaekū, kas tapis pazīstams arī ārpus savas mazās tēvijas robežām, kas isi pirms savas tautas un kādu laiku pazaudētās patstāvības politiskās (Portu. gale kļuva 1580. gadā un kādu laiku, t.i. līdz 1640. g., par Spānijas pro. vinci) tās patstāvīgai dzīvei un vesturiskai nozīmei cēla vissavada, kā veida dzejisku pieminekli visleelākajā un vismākslīgākajā rīņņū kronikā, kādu tik dzejas vesture pazīst. No veenkārša spāņu dialekta kopš kastilianu isloksnes veenvaldības un kopš leelā pasaules stāvokļa, ko Portugale eguva caur atklājamem braucēņem un pār-jūras eekarojūņem, - kļuva portugāļu valoda par patstāvīgu literatūras valodu. Visveerōjamākē portugāļu dzejneekē XVI. g. s. sākūmā, liriskis La de Miranda (1495-1558) un dramatiskis Gil Vicente (1502-1536), dzejoja vēl pārmainūs spāņu un portugāļu valodā. Pilnigi patstāvīgi ustājās

Antonio Ferreira (1528-15?), kas savēs liriskās dzejojūmēs sekoja senatnes un itāļu parauģem, bet issacija pašā jūsmas un traģēdijā „Fnez de Castro” (Castro) apstrādāja portugāļu vēstures vislabako un visaisgrābigako veku. Fa Ferreira stāveja galvenām kārtām zem renesanses espaideem un eskanām, tad pe viņa visveerōjamākā pēnāceja, visleelākā un preeskā pasaules literatūras veenigā portugāļu dzejneeka manams leelās katolu reakcijas, jaunoerosinatās tieības apgarības un krustkaru noskaņas maksliģā atkal-usmodinuma espaids.

Luis de Kamoens (Kamoens, 1525-1579), dzimis Lisabonē nabaga muižnēka ģimenē, studeja Koimbrā, tapa no Jāņa III. galma kaislības dēļ preeskā skaitās galma kundzenes Katarinas de Alaide issūtits trimdā, gāja 1550. g. us Indiju, portugāļu slavas skatuvi - slavas zemi; no Goas dzejiskū sa. tiru dēļ israidits us Makao pee Kīnas krasta, deevīdēs no Hongkong, isstaigāja savas tautas visu jūras-slavas ceļu, bet atrada tikai neecīgu laimi, atpakaļ braucot us Gou, kuģim sadragojōtes, jūrā noģim. stot, paspēja no visas savas mantības las neko ģlābt, kā tik savu „Luziadau” rokrastu, to imutē senēmis, un tā ispeldot malā. Otru reiz usturotes in. dij-portugāļu galvas pilsatā, tas turpināja strādāt pee sava episkā dzejo. jūma.

1569. gadā, pēc jaunā kēniņa Sebastiana uskāpuma tronī, Kamoēns atgriezās Portugālē. 1571. gadā viņš isdeva savu leelo episko Džijo, jumu ar to veltījumu kēniņam Sebastianam, kurā viņš šo taisni usaicināja un skubināja uz leelo krusta karu „pret Afrikas viltīgiem bārcem”. Pēkšritums bija leels, kēnišķīgais atalgojums nēcigs, penzi, ja, no kuras nevareja ne dzīvot, ne mirt, un teesibai, pēc galma rādītes, bija Džejnēskam peertikt, kurš dzīvoja - vilka savu dzīvību, ka vareja iscelties teika, ka ta usticamais vērģs, indētis, esot nakti slepen preekš sava trūkumu ceeteja kunga ubagojis. Leelais kara-gājeens pret maurēm notika 1578. gadā; Kaujā pie Alkasara sabruka reizā skurbošā usvaras drošība, Portugales slava un nākotne, kēniņš Sebastians guleja stāp vritu, šoem kaujas laukā jeb bija pazudis; portugāļu kēniņu nams beidzās ar veco kardinālu kēniņu Dom Antonio. Kamoēns peedzīvoja šo savu Džejnēksapnu sagāzumu, taņ ne Portugales peevēnojumū pie Spanijas par provinci. Viņš nomira Lisabonē 1579. g.

Kamoēna liriskie Džejojumi, viņa sonetas, kancēnas, idilles, sevīd, ki eklogas (islasiti gabali) peevēno viņa vārdu visēvētojamākēem liri, kēem. - Vēl leelaku slavu Kamoēns eemantoja ar savu leelo episko Dže, jojumu, ar saveem tā saucamēem „Luziadeem” (Os Luziadas), ar šo sa, vada veida parādību jaunākās Džejas valstī. Šis vaļojums „Os Luzi, adas” turams par portugāļu epu. Džejnaeks apraksta skanošās vārs, mās Vasko da Gama's pirmo brauceenu uz Indiju, kur tešām sasmeedz visa patstāvīgā Portugales ^{vēsture} simboliski savu galotni, kur Džejnēks apdzēd savas tautas varoņu darbus un usvaras gājeenus, „Luzitanu” jūras brauceenus un usejumus - atklājumus. Luzitanija (Lusitania) ir vecās Hispanijas veena daļa, tagadejā Portugale. Os Luziadas laudzskaitli ir portugāleša Luzus dēli. Luzitaniski ir tas pats, kas portugaliski. „Luziadi” (Os Luziadas) ir Kamoēna sacereta slavenā portugālešu epa nosaukums. Admirāla Vasko da Gama un ta beidru jūras brau, ceenā eepīnas vēegli stāsti is Portugales agravās vēstures, pie kam specifiski patriotiskais elements parsver visu citu jeb leek šim citam it kā nejaunši parādītes. „Luziadu” graznas stances sklīd kā plīvu, voti kuģi pār jūras vilnēem, mytoloģiskās peedevas, eepitās mīlestības epizodas pārtrauc brauceena gājumu, bet visumā velkās caur šo epopeju it tāds pats līdzīgš pavedzens kā caur visu Portugales vēsturi, ta cenšās eedrošinadamās, drūsmedamās, seredama uz tālās Indijas krastēem un peespravū valdošās zemes nākamā leelumā

273. pareģojumus, zīlejumus šo krastu sasniegšanai un iegūšanai. Visi šīs patriotiskās veerības leelums, dižanums, bet arī tās zināms trūkums, ja negrib sacīt ^{zināma} nabadzība, izcēlās no šīs krāsainā epa jo dzīvi. Šis ražojums apņem desmit jo garus dzeedajumus. Tas sacerets astoņu vārsmu rīmēs jeb stanzas (ottave rime).

Tā kā šī skaistā darba darītājs, Kamoēns (arī Camoēs), ir bijis savā mūžā vajats un nelaimīgs, tikai pēc savas naves atzīts un cildināts no savaem tautiešiem un svešiem ar pilnu tiesību kā deevināts dzejnieks, tā ka viņa raibā dzīve un dažādās dēkas mums palīdz isprast viņa leelisko ražojumu un māca mūs pazīt un ceenit viņa leelo precīgo žimīgo savas mazās tevijas mīlestību, tad nu aplūkosim pamatīgāki viņa mūža gājumu. Luis de Kamoēs (Camoēs arī Camoēns) cēlees is vācas ceenitas, no Galicijas Portugālē cenākusās ģimenes, ~~no~~ pēdžimis Lasabonē 1525. g. Viņa tēvs bija Simons Vāz de Kamoēs, kuža pavēlnieks, kas braucot us Indiju isceeta Goas jūrmalē kuža sadragajumu un vēlāk šai pasā pilsātā (Goā) nomīra. Tas bija precējis ar donu Annu de Sā, ceenīgu dāmu is Santaremas, kuža tam dāvināja dēlu Lui, vēlako dzejnieka. Luis de Kamoēns, sasniedzis nopsetnākus jauneklā gadus, devās us jaundibināto universitati Koimbrā, kur dažus gadus studeja. Tad viņš atgriezās alpanā Lisabonē, nāca tur pēe galma, bet tapa drūz pēe tam kādas mīlestības dēkas dēļ, kas tam bijuse ar kādu galma dāmu, issūtīts us Santaremu kōindā. Tā ka tam nebija nekādas isredzes, atkal tikt pēe galma acinātam, tad tas cestājas kāpa deenestā un devās us Centu Afrikā. Vēlāk tas karoja Ģibraltaras jūgas-šausumā blakus savam tēvam, kas tur vadīja kādu kuži, un pazandeja pēe šī gadījuma ^{zavu} labo aci. Šā vā tēvu pilsātā atgriezces, tas velti nopūlejis eegūt atalģojumu par savaem karā isdariteem varondarbeem un par savām ^{labūtām} isceestām bruceem. Tā nēko no valdības nesagaidījis, kas noņemās set us Indiju. Šo nodomu viņš isveda, pavadīdams Alvares Kabralu, kas bij eeguvis flotilju no četrām ^{kužām} kužēm un 1533. g. devās jūrā. No šēem kužēm nogrīma trīs pēe saišmīgās vētras un tik admirālskuģis, us kurā atradās arī Kamoēns, nonāca, teesa gan, tik pēe septiņu mēnešu braukuma Goā, kur tolak doms Alfonso de Noronha bija gubernators. Vairākus mēnešus ustūrējis šai pilsātā Kamoēns pavadīja vicekēnīnu, kas ar leelu flottē ussāka usva, kas gājeenu pret Pembēs fīrstu, kas bija vairākam portugāļu sabēdroteem usbrucis. Kad Kamoēns atgriezās Goā, tas debuja žīnu par sava vislabākā draunga, doma Antonio de Noronha, navi, kušs bija kērtis kaujā pret

Tetuanas maurem, kā arī vēsti par doma Joama - kēniņa doma Sebastiana tēva - aiseju viņā saulē. Pēc tam viņš nevarēja ilgāk no, ceesties Goā, sestādams atkal kara deņestā zem admirāla Manuela de Vaskoncellos, pa kam tas daudz nepatīkšanu rādās ^{peereadziis} esam ištētis. Atgriezoties Goā (1555.g. vasarā), bija miris gubernators doms Pedro Mas, kareņhas un ta vēstā stājies Francisko Barreto, kurš tulin savā ama, tā sestajoties tapa no veenas augstmaņu dalas vairāk godināts kā kila, jās, pret kam Kamoens rakstīja dažus satīviskus dzejolus zem nos, saukuma "Indijas abzuridibas", kā arī vēl citus dzejolus, pret šiem lišķiem vērstus, sacereja, par kam tika no Moluku salām issūtīts trimdā. Braucot no Goas uz Makao, tapa no sēklem pēz Kambodžas krasta sadru, gats kuģis, no kura atradas dzejneeks. Tas glāba savu dzīvību tik ar veenu roku peldedams, kamēr otrā turedams savu rokarakstu "Os Luzi, adas" pār ūdeni (sk. 10 dzeedajumu, 128. pantinu).

Makao pilsētā laimejās viņam dabūt mazu vētu kā bērū cestā, des virsinspektors; tur viņš palika pēcus gadus, kurā laikā viņš usrakstīja leelu daļu no savas epopejas, un proti, kā teika stāsta, kādā grothē, ko turpat vēl šodean rāda zem vārda "gruta de Camões". Pēc tam (1561.g.) viņš atgriezās Goā, kur to toreizejs vice-kēniņš doms Konstantino de Bragança žēlīgi usņēma un pabalstīja, kamēr ta pēenācejs, doms Francisko Kontinho, grafs no Redondo (kuru viņš bija kādā zinā kritizejis), to lina ceslodzīt. Tik no brīvs ticis, tapa tas paradu dēl no jauna semests ceetumā, is kura tas visai atjau, tigu dzejoli par saveem paradu prasitajem pēesūtīja vice kēniņam, kas viņam tad isgādāja brīvību. Ap šo laiku Kamoens pabeidza "Os Luziadas" un gribeja atgresties uz Portugali, ka savu darbu pa, sneegtu jaunajam kēniņam dom Sebastianam. ^{Bet} Kapitans Francis, ko Barreto, kas brauca uz Sofalu, vēlejas, lai Kamoens viņu turp parada un, lai dzejneeku pēz sevis saistitu, aiskapinaja tam 200 kru, zados. Kad Kamoens bija dažus mēnešus sabijis Sofalā, pēenāca tur kuģis "Santa Fe" ar dažēem augstēem kungeem, kas bija dzejneeka pa, žistami un draugi, pēedāvādami tam brīvu parbraukumu uz Lisabonam. Tak Barreto raudzija to aiskavēt, atprasidams Kamoenam aisdoto summu, kuru šis jau sen bij istērejis. Bet augstee kungi, ka, moena draugi, sameta to naudu, ispestidami nabaga dzejneeku no is, manigi aisdeveja. Škatp šoem draugeem, kas ša Kamoenam islēdēja,

275. atradās arī slavenais vēsturnieks Diogo de Couto, kurš, kad tam Kamoens bija rādījis savu darbu, tapa par to tā preka pārņemts, ka tas pēc tā rakstīja piezīmes, kas taču nav kļājis nākušas. 1569. gadā, kad dom Sebastians jau sēdēja uz trona, pārņēma Kamoens Portugāli, bet tā ka ap šo laiku Lisabonā plosījās kāda sērga, atlika tas sava darba isdevumu līdz 1571. g.; espedūms bija pabeigts 1572. g. un „Os Lusíadas” sacēla tādu sensāciju, ka vēl to pašu gadu iznāca otra isdevumā. Bet pati dzejnieks palika tukšā – ne-atalgots un dzīvoja vēl septiņus gadus vis, leslakā trūcībā tā, ka ta usticamajam vergam Antonio, indietim is Džavas, bi, ja naktis laikā preekš sava kunga ja-ubago artavas, lai leslais dzejnieks – vārda burtiskā nozīmē – nenomirtu badu, jo viss atalgojums, ko viņš no valdības dabuja par saveem nopelniem karā un par saveem dižāneem dzejo, jumaem, pastāveja gada marasā – 15,000 reisūs (15 spāņu dālderēs) ar peenā, kumu, palikt pie galma! Nēveens nerūpejis to laik par atskāto, ka tirc mācītes dominikāņu mūki. Pie bēdīgas apstākli un kēnina dom Sebastiana nare pazaudētā kaujā pie Alkasaras laurā cēlā dzejnieka sirdi, kas cūleja savu kēvgemi par visu vāpāk, kamēr tai nebija nekāda sirds par veeņu no tās vishabaneem dēleem, to laika spēidi, kad tas dzīvoja. Viņš nomira 1579. g. pēcedesmit pēcus gadus vecs un tapa apglabats pie sv. Anas franciskāņu mūķeņu klostera vāsteem. Sešpadsmit gadus vēlāk lika viņam dom Gonçalo Coutinho jaunū ^{kapā} pēminēkli celt pašā baznīcā ar senoū usrakstu us akmeņa:

Se dus Luis de Kamões,
sava laika dzejnieku
virsaitis.

Viņš dzīvoja nabags un trūcigs
un mira arī tā
1579. gadā.

Pēc viņa nāves sacēlās līdzceetības un saūtuma brēka zemē un aigrus tās. Šim jūtām pēskēra Francisko Dias Gomes dziļi sajustus un ais, grābjamus vārdus.

Pazīstamais rakstnieks Manuel Severins de Faria apraksta šī dzejnieka personību tā: „Luis de Kamões bija viduveja auguma, pilnu vaigu, spēstu pēeri, garu, vidū leektu un smailē rēsnigu degunu, dzeltāneem it safrankrāsainēem matēem, pēemilīgs un mīlīgs no isskata, kad jaunus bija un negāudejis labo aci. Viņš bija pakalpijs apejōtes, līgams modrs līdz tam laikam, kad viņu nedeena ta pēdeja ^{gadās} Larija melan, dholisku.”

Kā jau zinām, Kamoens is sacerejis daudž jaunās redondillas, eklo, gas, sonetas etc. sacerejis, tak kas viņam nemiistību pēskēris un

276,
kamdēl tas līdz šai dienai no visiem pateesas dzejas mākslas darbiem,
ņem top apbrīnots, tas ir viņa meistardarbs: „Os Lusíadas” – Lužiadi
(Lusus pēcnācēji, portugāļi), leelivkais epos par teem.

Pretrreformacija vācu literatūrā

Vācu zemē, kur XVI. g.s. beigās reformacija bija parvisam un bez runas
usvarā, noskatiņa visi isti vecās ticības pēckriteji jau to kā eguvumus,
ka tālākās daenuvidās stingri noturējās, ka jezuiti vēl pirmis gadsim,
teņa isejas abas universitates Ingolstadtē un Dillingenā cenēma, raudzi,
dami no šejenes atpakaļ egūt soli pa soli zemes, dvēseli pa dvēseli ee,
dzīvotāju. Proitliskais nesamērs, kurā vācu eedzīvotāju katoliski
palikušās daļas stāveja ar protestantiskām, bija vēl neecigaks ne,
kā garīgais, devin desmit daļas no visas gara darbības un radības-
ražošanas pēdereja protestanteem. Tomēr attistijās pēe neismero,
jāmās rosības un kustības, sevišķi Fegus sabēdrībā, literatūra ar pret,
reformatorkiskām tendencem arī Vācijā un eespaidoja ar savām
no antikād retorikās un vismodornakās italu dzejas brīniskīgā maisi,
jūnā aismantām formām arī citu vācu dzeju. Starp šem šo reliģi-
ožu un mākslneciskku tendenču zinā darbigeem dzejneekem bija
pēc savas dabas viseeverojamākais Fekabs Balde is Enzischeima
Elzasā (1603–1668), kurš pa tām stārpām savas dabas pētoeso, īsteno
sekšribu atklāja vairak savās meistariskās latīnu nekā vācu dze,
jotlās.

Fridrihs is Spee is Keizervertes (1595–1635), jezuits, no visiem
laikem vācu kulturvēsturē paturēdams augstu ceenu kā raganu-
prāvu-nēgēlibu kaisus pretneers, sacereja is pateesi dzejiskas omas
(sirdsnoskanas), bet ar visām rotalīgām, dīdigām formām, kuras ola,
vināja pakal italu dzejai, sacereja savu „Trutz Nāchtigall oder geist,
lich poetisches Lustwāldlein” (Spites larstīgala jeb garīgi dzejiska pēccas
birzite) un savu „Gūldnes Tugendbuch” (Zeltaina tikumgrāmata), kas
abas isnāca tik pēc dzejneeka nāves.

Jānis Lefflers is Breslavas, kā dzejneeks saukts Angelus Silezijs
(1624–1674), Olsas leelkunga meesas-ārsts, konvertits (convertito, no
jauna atgrāests), pēdīgi katolu pēesteris un Breslavas biskapa padom-
neeks. Tas sacerejis polemiskus rakstus pret protestanteem. Tas ir arī sa,
garīgās dzeomas un daudz rimju pantims, no kurēm pirmās, t. i.

277. garīgās dziesmas, par spīti rotalīgām formām, caur savu dziļu sirsnī, bu, pēdeļee, t. i. rimju pantini, caur visaugstāko dzīvīgumu un dzīldo, mīgu isteiceenu pilnību un pateesi dzejisku gleznu pilnību pārsnee, dza ta paša laikā Silezijas dzejneekus. Angelus Silezius sacereja vēl „Heilige Seelenlust oder geistliche Hirtenlieder“ (Svēta dvēselu priecā jeb garīgas gānu dziesmas) un „Die Sprüche des Cherubinischen Wandersmannes“ (Herubiniska celneeka sakāmi vārdu). To vārdu „Angelus“ F. Pefflers pieņēmis pēc spāņeešu mystika Johānes ab Angelis. Pretrreformacija angļu literatūrā.

Pat angļu literatūrā, šī laixmeta protestantiska gara nesēja, esnee, dzās retrreformatoriskās kustības propagandisti. Retrreformācijas lee, ta Anglijā sākamā saistijas ar Skotijas Marijas Stuart nelaimīgām esībām. Šī skaistā, no Elizabetes vajatā dama, bij arī dzejneee, bet rakstija, ^{franču valodā,} šai retrreformācijas leetai bija bee tam savs īslo dzejneeks, kas deemžēl arī pee tam kļuva par tās moekli. Šis vīrs bija Roberts Sausvells (Southwell) is S. Faisa (Faiths) Norfolkā (1560-1595), jezuits, katolu misionārs Anglijā, 1592. g. ceeti eslodzīts Taurā un pēc node, vibas likuma (Hochverratsgesetz) pret romas-katolu preesterem neželīgi notesats un nodarīts. Kā dzejneeks R. Sausvells bija galvenām kār, kām reliģiozs lirikis, pilns mīlejamās padevības un elegiska maigu, ma.

Itāļu dzeja zem retrreformācijas espaيدا.

Itālijā bija XVI. g. simtenā pirmo gadu desmitu cīņa isšķirtla pret patri, otu, esībām par labu spāņeešu ne-esrobežotai virsvaldībai. Sicīlijā un Neapolē un Milanā valdija spāņeešu vicekēnīni, vidus Itālijas vald, neeki bija no teem atkarīgi, Venecijas svārs māzinājas daenu pa deenai; pāvesta krēslam, visnacionalākai Itālijā vārai, bija nepee, ceetams viskēlākās katolu valsts palīgs preesš sapnotās baznīcas veemības ^{usceltāmas} panākuma. Vēl dziļāki nekā politiskais apversums kēras dzīves vispārīgā pārvērtība: tikai no atleekām un dažām pēdām va, reja vēl pagūt Markiavella un Ariosta, Rafaels un Mikelandžēlo radošo, baudošo, cenšošo, saubošo (skeptisko) un gara vareno Itāliju. Zem spāņeešu politiskēm un inkvizīcijas garīgēm spaidēm ne, bija pee brīvas kustības vairs ko domāt. Garīgas brīvības vēstā un tai isvēršoties ^{līdz} beskaunībai stājās absoluta padevība pret baznīcu, ka, mēr dažji garīgi pretneeki, kā tee filozofi Džordāno Bruno, Vanini,

sativixis Ferrante Pallavicini u.c. beidzas us tarta, „man war, wenn nicht tugendhafter doch ernsthafter geworden“ (Ranke) un ja jaunā dzīves un tiklības, tērašu kontrole isrādījās daudzkārt par nepietee, košu, tad palika par tam garu kontrole to tēsu pilnīgaka, nepelū, dzamaka, dzilak mēgdamās.

Nu tad seko Torkvato Taso (1544-1595); tad ta laika beedri, starptoom Taso' sāncensis Ferrarā pēe Este's galma, Battista Guarini (1537-1612), kuoš nodibinaja italu dzējas rīnu padevigo vīržeenu, kas pastāveja vi, sas tēdas dzīves pilnīgā ne-eevērībā, bēgot nevaitigajā un liriski tak deergan isdevīgajā idillē. Ta avju ganu drama „Il pastor fido“ ir dzīvaka un pēvileigaka, aistrāvejaka neka Taso, „Aminta“, bet ari samākslotaka un reflektataka. Ta kļuva elegantu idillu dzējneeku veselai vīndai par pa, raugu. Guarini vārsmas pelnija pāteesi apbrīnošanu.

Gabriele Chiabrera (Chiabrera, 1552-1637) is Savonas, ar polemiskām kancōnām usbrukdams kececeem Luteram un Kalvinam, eeguva savu galvano slavu ar idillem, odām un dzēsmām, kuras tas labprāt lika apzīmet par pindariskām un anakreontiskām. - Sperone Speroni, parzē, stams savā laikā kā varens kritixis, mēģinajās ari daudzkārt kā dzējneeks. Ta traģedija „Kanace“ (Canace, neskretns sunis) atbilst pret, statā pret ta laikabeedru saldām idillem, ta laika spiliētām bendes ai, nām. - Speronim rada rādijas Luigi Grotto, kas savā ganu dramē „Pentimento amoroso“ (Mīlejamus nožēlojums) centās ^{spilnto ofertam sa ceant ar} pūniglānu saldeni, bu ^{un} nymfu dramā „Kalisto“ kļuva par operas preeksteci. Tai dramā dzēedaja pirmajā starplūgā (intermedio) trīs grācijas, otrajā — četri gult, ji, trešajā visi koki us skatuves, ceturtajā pat mākonī kancōnu.

Pirmais īstenais operu dzējneeks radās gadsimtena beigās. Tās bija Ottavio Rinuccini, kas savās operās „Dafne“, „Suvidice“, „Ariadne“ nodibinaja šo jaunuo lugu veidu un tā isbeidza italešu dramas attixtības eespējamību. Operas idilliski-mytoļoģiskā veela, muzikas jaunā kaire un ariegas greznības eespējamība nāca visai loti preti laika prasibai preti tā, ka labas sekmes bija drošās.

Oppozicionelles vīržeeni italu literatūrā.

Cik pārvareni ari vispāriģue apstākli un tas vīržeens, kas bija dots garīģai isģlitībai, spēda un kavēja šī laikmeta italu literatūru, tad tomēr XVI. g. simtena pēdejās gadu desmitēs noturejas vėl arveeu

279 daži opozicionelli virzeeni un parādības. Par opozīciju bija viss
uskratams ^{viss} (kas valdošajam garam tieši jeb nateši turejās, stajās pre-
ti. Vismazāk vairīga bija satīras forma, kura tik literariskiem va-
žojumiem likās usbrīkam, ^{bet} pēc tam tomēr kēra to garu, is kura
šis ražojums bij isaudzis. (No) Taso jaunā cenā pacelto heroisko epu
parodēja, zoboja Alessandro Tassoni is Modenas (1565-1635) savā heroiski-
komiskā epā „La secchia rapita” (Laupītais spainis), šai graciozai precei
zīmai tik daudzām vēlākām heroiski-komiskām epeem. - Tasonim
rada bija Frančesko Bracciolini (Bracciolini, 1566-1645) ar savu „Desse,
sapulci”. Daudz vairīgaka bija tiešā politiskā jeb herotiskā satīra. Tro-
jano Boccalini (Boccalini, līdz 1615. g.), kura raksti usbruka spanee,
šu valdības šausmīgai despotijai un patvalžai Neapolē, viņš tapa
šepani nokauts, kristošais filozofs Džordano Bruno is Nolas Kampa-
nijā (155? - 1600), kas savā joku lugā „Sveču lējeji” astroloģiju un
mānticību, savā satīrā „Pagazus Kabbalah” Aristotela skolas gudrību
ismēja, „Heroiskā trakumā” līdz nopietnai pa lalai apgarotai dzejai
bija pacēles, mira us sēta Romā, Lucilio Vanini (1586-1639), arī dzejneers,
pēdzīvoja to pašu likteni; filozofiskais dzejneers Tommaso Campanella
is Stilo Kalabrijā (1568-1639) smaka 28 gadus cietumā. Fra Paolo Sarpi,
valststēologs un Venēcijas republikas vēsturneers (1552-1623) bija vee,
nīgais, kas spēja issargāties un savā literariskā opozīcijā pastāvēt pret
to virzeenu, kas pārejā Itālijā ^{bija} tiešnīgi valdošais, un vesels laimīgi
isbēgt no vajajumiem un viltīgem nokaušanas usbrukumem, kurtus
tam cenesa tā skaidrā, klasiskā itāļu valodā ar necebaidītu valstīdi,
bu rakstītā „Trientes koncila vēsture”.

Spaneešu dzeja XVI. g. simtenē.

Tikai XVI. g. simtenim notekot eestājās spaneešu dzeja moderno Europas
literaturu vidū. Pyromeju pussalas izglācija ģeogrāfiskā, viņas viduslai-
ku vēstures savādība jeb atsevišķība bija pēdkīrusē spaneešu tautai
īstu nacionālas noslēgtības raksturu. - Savenojot ^{ātrās} abadkēnīnu val-
stis Kastīliju un Aragonu, eekarojot pēdejas mauru valsts Granadu,
āterāca Spanijai pilnīgi jauns laiks. Pārvarot viduslaiku eekārtu
(kārtu būšanu) caur absolutu monarchiju, usejot Ameriku, ar kam sai,
stijās lealee transatlantiskē eekarojumi, kas apstākļis, ka ar XVI. g. s.
sākumu Spanijas trona mantneers (Karlis V.) kļuva pasaules monar-
chijas valdneers un tieklab savas valsts leelos (jeb leelmanus) kā tautas

evilkā savas ^{politikas} ~~kad~~ kustībās, Itālijas provinču eekarojumos 280.
un augstās itāļu kultūras nenovēršamais eespāids un spēnesēm,
viss tas līdzēja XVI. g.s. pirmajās gadu desmitās israut spēnesu na,
ciju is pāmīnetās izolācijas un tāi laut nēnt dalību pēe jaunā laika
kustībām. Tāt humanisma un reformācijas eespāidi bija gadsimtāna
pirmajā pusē deesgan stipri, sneegdamēs ar savu spēsi pēe dažām
severojoāmām dabām dziļi otrajā pusē eekšā. Pēe senātnes ražojoēm
skolojušēs itāļu dzejnēsi, kas dēreja par paraugu spēnesu dzejnēseem,
seguva svaru un pānēsa sava gara vēnu daļu ar savām formām us
Spāniju. Un leelā kustība, kurā tapa eerauta nācija, nēsa pā XVI. gad.,
simtēni vispirms spēnesu gara-dzīves vēnu pusi: sparīgo pasaules,
pēcīgo naturalismu, kas jau viduslaiku dzejojumās nētrūkst, bet nu
dabon isēkīrošu svaru un nozīmi. Tās naturalisms vāreja tōtesu jo drošā,
ki attīstītes un noturētes, tā ka tas palika trīs gadsimtēnus cauri par
spēnesu dzejas spēlgtu savādību, tapēc ka tās nēseji bija visvairāk vī,
ti, ^{kurām} vāas blakus mācītai isglītībai nātūka bagātas, vāenas un kustību
pilnas pasaules-dzīves skolas.

Jaunākās spēnesu nacionālās literatūras sāsūms sakrīt kopā ar
kastīliānu dialektā valdību, kas drīz tapa par vāenīgo rakstu valodu.

Itāļu skolas spāņu dzejnēsi.

Pa Juana II. pēdejo gadu nēmeerīgo valdību un tā pēcnāeja Indri,
ka IV. juku laikā mēca Spānijā zinātne un literatūra leelā pagrī,
mumā. Provānses skola isbeidzās un pakaldarinumi tai kastīliānu
(spēnesu) valodā palika bes sekmes. Itālijas agrākais eespāids, kā to
starp citu pēerāda dzejnēka Juana de Men (1411-1456) „Labirints”,
kas ir pakaldarinums Dantes „Ellei” (Inferno), isrādījās, kā to nēvāreja
sagaidīt, par maz auglīgu un bija drīz aismīrots. Tad tūnēt labaku
un stiprāku eerosinumu, isplēšas visur galma eerašu un garšu eespāids
un, kā galma klīribas un etikētes rezultāts, isēlās vāenmulīga, mono,
tōna dzeja, kas viscaur dibinās us vārdū un mākslotības notālas.

Tai zinā nēko daudz nēbija labākā ^{ori} Ferdinanda un Izabellas valdība.
Tēsa gan, grāmatu eespešana un radusēs eēnība pret klasīsko senātni
isēlā tautas kultūras jaunus apstākļus, kādu tai agrāk trūka, un tāi
pašā laikā Fimenes dibinātā universitatē Alkalā (1500.g.) un Salamankā
atjaunotā, līdz ar tādu zinātneku darbeem, kadī bija Peters Martir, Marino,
Labriha un Barbosa, darīja, zināms, eespāidu, ja nu nē us zemes aistatīsko

281. garšu, tad tas katrā ziņā no gara attīstību.

Tad un tad parādās vēl agrākās spāņu literatūras darbu pēdas tādās ražojumos, kā „Celestina”, kas ir nezināma autora drama; tai ir 21 cēloņi, XVI. g. simtenī (pēc pirmās iznākšanas 1499.g.) šī grāmata iznāca 30 izdevumos. Ta bija pazīstama Anglijā, Vācijā, Hollandē. Trīs reizes tā pārtulkota itāļiski un franciski un pēdīgi, lai to darītu pieejamu ikkatram mācītam, to pār- cēla universālā latīņu valodā. Otrs tāds agraks ražojums bija Maurīko „Skansas”; tai pašā laikā, kā pa vecam, prevelk senās romanses un citi tā- tas dzejas veidi tautas masu simpātijas. Bet izglītotās sabiedrības šķīrās — kā to pierāda dzejas krājumi un vispār Ferdinanda un Izabellas laiku gandrīz visa esprestā literatūra, — garša un gaume grimuse sevērojāmā mērā.

Pirmais erosisinums no leetu ušlabojumu izgāja no Itālijas. Itālijas espaids bija neisbēgams. Vēl pirms Karla V. uskāpšanas us troni esācās starp Itāliju un Spāniju dzīvas attiecības, pa daļai pateicoties Neapoles eskarojumam, pa daļai arī ais citiem cēloņiem. Starp pavesta kuriju un Ferdinanda un Izabellas galmu esējās kārtīgas diplomatiskas attē- cības; spāņu sūtņu skaitā mēs atrodam dzejnēka marķīza de Santil- lana delu un šī vectēvu Garsilaso de la Vega. Itālijas universitātes ka agrāk dod pasparni pulkam spāņu studentiem, kuri vēl arveenu ne, apmēerinās ar to visaugstāko izglītību, kādu vareja sneegt tam pašu dzim- tēni. Spāņu dzejnēki, kā piem. Juans de la Encina un Torres Nahano, usturas jo ilgi Romā un Neapolē un lauda šē vispārīgu cēnību. Un Ne- apolē literatūras un zinātnes labāko draugu pulkā skaitījās veca spā- ņu ģimene Dávalos, kas arī ustureja garīgas saites starp abām zē- menēm. ...

Līdz ar atsevišķiem attēcību gadījumiem starp Spāniju un Itāliju tuvināja ārkārtīgi atgādījumi savstarpīgi abu zemju nacionālās intrē- ses, spēējot tās usmanīgi sekot vēnu otrai. 1503. gada lēkums un Kor- dō- anas Gonzalva spīdošē panākumi atdeva Neapoli Spānijas pilnīgā rē- bā: vairākas ka simtu gadu valdīja pār to Spānijas vicekēnini ar vēs- lu bāru spāņu zērdni un šō starpā mēs ne reti sastopam rakstnē- kus, kā piem. Argensola un Kevedo. Ar Karla V. uskāpumu tronē isskai- drojas, ka tas cēnās zēgūt visu Itāliju; un tādē Lombārdijas kōšē pavil- cīgē lēdzanumi tika par pirmā lēlā Europas kara skatuvi un teātri: šē bij īstīrītes gandrīz visas Europas un galvenām kārtām Itālijas listēnim, šē sadūras divi jauni un kārtē Europas valdneeri, kas lēdza personīgā sacensībā un slavas slāpēs. Rau kamlabād no 1512. gada, kad esācās

karš starp Franci I. un Karli V. - un līdz nelaimīgajai kaujai pie Pavijas 1525. g.¹⁾ visi spēki, par kādeem tik vareja Spanija pavēlēt, tapa pārcelti uz Itāliju un pakļuva eevērojāmā mērā zem itāliešu kultūras un civilizācijas iespāida.

Bet ar tam neevēroējās attiecības starp abām zemēm: 1527. g. patā Ro-
ma nāca uz laiku zem spaniešu virsvaldības un pavests, kā agrak fran-
ču ķēniņš, kļuva par keizara gūstekni. 1530. gadā Karlis V. ar spidošu
gātma spaniešu eeradās otrreiz Itālijā. Ar stipru karspēku viņš ap-
spēda patvaldības brīvību Florencē un atjaunoja Mediči principātu
(veerwaldību) bet ar pazemināto pavestu sadereja - nosledza meeru. Ar
savu gudro un mēreno politiku viņš nostiprināja un turpināja drau,
dzijas attiecības ar citiem Itālijas valdniekiem un panāca veselu rin-
du spidošu sekmi, peespezdams to pašu pavestu, kas preekš trim gadeem
bija viņa gūsteknis, viņu kronēt abu zemju visceenīgako personu
klālbūtne par Lombardijas ķēniņu un Romas keizaru.

Tā tad, ta laika Itālija ar visu savu issmalcināto isglītību un at-
tistīto kulturu vareja eespēt us teem spaniešiem, kuri gandrīz pus-
simtu laika nodzīvoja pārmainus gan Ģenuā vaj Milanā, gan Vene-
cijā, Florencē, Romā vaj Neapolē. Teesa gan, Loresco Mediči laiki jau
bija pagājuši, bet tee dzīvoja vēl Andželō Policiano, Bojardo, Pulči un
Leonardo da Vinči ražojumūs. Tad tam sekošais Leona X. un Klemen-
ta VII. laikmets ir vēl slavenaks caur tādeem vārdeem, kā: Mikelan-
dželō, Rafaēls un Ticians, Markiavelli un Ariosto, Bembo un Lanna-
Dzaro. Pēdejaais, Lannadzaro, peedereja pie dzimuma kādai spaniešu ģi-
menei, kuša kopš sen bija nomētusis Neapolē. Tā tad, tai pašā lai-
kā, kad Roma, Florence un Neapole, kā literatūras un mākslas centri,
bija sasneeguši pilnu ziedu laiku, parādās itāliešu iespāids atkal spa-
niešu literatūrā.

No LVI. g. s. pašā sākuma ustājās vesela tinda apdavinātu, visvairak
lirisku dziejneeku, kas pūlejas peesavināt spaniešu dziejai itālu formu
mākslneecisku augstaku eeguvenu un pilnību. Pie teem peeder vispitms:
Juans Boskans (Juan Boscan). Mums par to is maz drošu zīnu. Pie
trūcīgām zīnām, kādas sauktas, peenam, ka tas dzimis agrak par 1500.
gadu, laikam 1490. g. Barselonā. Tas bijis pārticis cilvēks, varejis eelot, bijis
Granadā, tad meerīgi dzīvojis ar ģimeni Barselonā. Reizām viņš parādījes

1) Kur Francis I. top pārvarots

283. pēc galma un kādu laiku vadījis ^{pat.} hercoga Albas audzinātāru, kur
vārds vēlākā valdības laikā seguva šausmīgu popularitāti. Vispār J. Boskans
mīloja vaentulā dzīvi, to augstāk tūredams par godajumeem, kas kairina un
glaimo godkāribai. Viņš miris 1540 jeb 1544. g. Perpinjanā, kur atradās pēc
hercoga Alba.

Juans Boskans, šis cēnīgais Barselonas hidalgo,¹⁾ augstmanis, muižnieks,
nodevās kopš savas jaunības Dzejai, ta tēvu pilsāta bija kopš seniem laikiem
slavena caur Provansas un Katalonijas trubadureem, bet Boskans vismīlāk
rakstīja Kastīlijas isloksnē un tam bija zināmā nozīme veidā isšķiroša
nozīme pēcēš šīs valodas liktena. — Pirmee Boskana ražojumi, is kuriem
tik nedaudzi usglabājušees, sacereti XV. g.s. garšā. bet sebak, kad bij usture,
jies pēc galma, deņejis armijā, isdarījis dažus celojumus, viņš pēsavinajās
us visem laikiem tīri italiskas literariskas formas. Viņš iepazīnis šai
laikā ar italeeti Andrea Navadžiero (Navadžiero), kurš 1524. g. bija kā sut,
nis no Venecijas pēc Karla V. un atgriezolamees 1528. g., isdewa turplikom
sausu, bet svarīgu un plašu sava celojuma aprakstu. Līnatneeks, Dzejneeks
un orators, viņš bija lēdz perkam ari ceverojams valsts vīrs. Cētrus gādus
viņš sabija Spanijā, kur tad iepazīnis ar Boskanu. — „Es nesu kā sati,
evaetota viņa Dzejolu otrās grāmatas sākumā), un cētapu ar viņu runā par
dailo literatūru, galvenām kartām par literariskām formām pēc dažādām
kautām. Starp citu viņš man vaicaja, kamdēl es nemēģinu rakstīt pa kasti,
liski sonetas un citus Dzejolus, kādi bija tolaiķ parasti pēc labakom itā,
leesū rakstneekem? Viņš aistika šo jautajumu ne tikai garam ejot, bet
nopenēni pāšlecinaja mani, pamēģinal’... Pēc tam man daudzkrat
nāca prātā Navadžiero vārds un es sāku rakstīt Dzejolus jaunā garšā.
No esākuma man bija pārvaramas dažas grūtības: vārsmas salikums
pēc italeesem ir loti mākslijs un daudzējadi atšķirās no mūseja; bet
jumeem — man rādījās, ka šee Dzejoli sāka man isdotees un es turpi
naju strādāt ar augošu rūpību.”

Tāda bijuse šī mažā sarunašanās ar Navadžiero Granadā, kur Boskans
ar viņu līcees, derejuse par celonu jaunās skolas sāksanai, kas kopš
ta laika eegūst isšķirošu nozīmi, iespējot, darot iespaidu ceverojamā mē
rā us spaneešu Dzejās raksturu un likteni. Boskana stāsts arkārtīgi
interesants un tam netrūkst svarīgas nozīmes. Atgadījums ir jo reto un
savads, kur atseviska persona vareja gūt tādu stipru iespaidu us sve
šās tautas literatūru, kādu isdarījis Navadžiero; un grūti gan atbrast

¹⁾hidalgo fl. hidalgos jeb fidalgo, un hijs jeb fijs (lat. filius) de algo (= aliquo) t. i. kāda dēls,
muižnieks Spanijā un Portugālā, hidalguita, fidalgoita, muižnieks.

Visp. lit. vest. turpinums.

citu atgadījumū, kur šim espaidam varētu sekot tik stingri un us mata, kā šē pēe Boskana.

Materieli apdrošinats cilvens, viņš meezigi dzivoja ar savu ģimeni Bar. selonā, baudidams visspārīgu ceenību; viņš zināja savu nozīmi un panā, kumu, kā tas redzams no viņa pastāstījuma, bet ne-usbāzās ar savu pēe- mēru citeem, nedodams, kā rādās, leelu nozīmi popularībai, pazīstamībai un slavai. Viņš nodārbojās ar literaturu tik pēe pavalas, laika kavēkļa dēļ: es rakstīju savus dzejiskos ražojumus, viņš saka, ne viņu pašu dēļ: viņi nekad ne-istaisija pēerē manis mēerki, viņi dereja tik par līdzekli manu spēju attīstībai, lai veeglasi pārveiktu grūtības, kādas man gadījās pašā Dživē! — Tak viņa literariskās darbības aplōks bija pateesi plāšaks, pārstājot pēerē ta laika neparastu parādību pat zinātnēeku vidū. Visspārīgi viņš, kā redzams no viņa dzejolēem, bija labi pazīstams ar grieķu un latīnu klasīkēem un severojamā mērā caurdvests no antīkās pasaules gara. Tamdēļ nav nekāds brīnumš, ka tas pārcēla Eirīpīda trāģedīju, kas tak netapa ee, spēesta un laīkam īsnīcināta; viņš tulkoja arī latīnu dzejnēekus.

Nemdamš par pamatu Bicances rakstnēeka, Kuzaja (Moussāto) ²⁾ Hero un Leandru ^(evolīsku poēmu) un pākāldarīdamš Trīsīno pāmēram, Boskans īsrakstīja ar baltām vārsēm (ītalū versī sciolti) zem ta pašā nosaukuma „Hero y Leander” stastu 3000 vārsēm, kuzas arī tagād vēl var lasīt ar patīku. Zīnamš gan, Gorgora (1561-1627), arī līrīkīš, smejās savōš divī jokainōš romanōš par Boskana Leandru, bet viņš tapat īsmej pat arī vislabakōš dzejolus.

Baltās vārsēas sāka lietot Spānijā veenā reīžā ar Boskana un Garsi, laso darbu īsnānšānu 1543. gadā. Boskana „Leanders” un Garsīlaso, jocīgā epīstōlā (sūtījums, no gr. ἐπιστόλιον), kas esākās vārdēem: „Señor Boscan quien tanto gusto tiene”, tee pirmē rakstīti baltām vārsēm. Italijā par viņu atradeju- sāceju tuara pa laīkam Trīsīno (ta „Sofonīsē” 1515.g.).

Kā Boskana severojamākais darbs īsnāca pazīstamās ītalēēšu grāmā, tas „El Cortigiano” (Galmnēeks) viņa tulkojums. „El Cortigiano” saceretājs bija grafs Baltazar Kastīlione. Garsīlaso pēesūtīja Boskanam tās original tekstu tulīn pēc tās īsnānšānas un Boskans pārcēla to „tik us drauga leelu lūgšanū”. Loti espējams, ka kāds no šēm bijīs personīgi pazīstams ar šīs grāmātas autoru, tā ka grafs Kastīlione no 1525. līdz 1529. gadam aturejās Spānijā kā pāvesta Klementa VII. sūtīs un nomīra esēš Toledo

1) Vastulā hercogsenei de Loma.

2) Tas dzivojis ap 500. gadu pēc Kr.

285. Lai nu būtu kā būdams, itāliskais „galmneka” oriģināls tapa sngata, vots espeesānai Spānijā un pirmo reiz isnāca 1528. g. Drūz pēc tam Boskans to gan pārtulkoja, bet tas tapa espeesots tik 1534. g. Tulkojums nav precīzs: burtisku teksta pārceļumu Boskans tureja pat kā ko pazemināmu, bet viņa tulkojuma valoda ir brīnišķīgi tekoša un veegla. Pēc ģarsilas domām tulkojums lasās — ir lasāms kā oriģināls,¹⁾ un divi gadsimtenus vēlāk vēsturnieks Morales atsaucās par viņu šādās isteiceenās: „El Cortigiano” (Ģalmneeks) spreētā Itālijā, kur tas dzimis, nebut né labaki kā Spānijā, kur Boskans tik preekōzīmīgi to statījis preekōs,²⁾ un Džonsons nosauca šo grāmatu par vislabāko preeklājības jeb kautrības kodeksu.³⁾ Un pateesi, mums ja-atzīst, ka tos laikus kastiliskā isloksnē nekas nebija rakstīts tādā klasiski tīcāmā, smalkā stilā, kā šis Boskana tulkojums.

Labākā un pēc tam visoriģinālāka no Boskana dzejām ir tā pēdējā: „Allegorija” jeb „Mīlestības valsts”. Ta aesarās ar spidošu „Mīlestības Teesa” ap, rakstu un ar kīri spanisku preekōstātu par tai naidīgo „Greizsirdības Teesa”; pārejā dzejola daļa ir stāstījuma veidā: še top stāstīts, kā „Mīlestības Teesa” sūtaraida us Barselonu sūtņus pēc divi dāmām, kuņas leedzās padō, tees tās varai; lai šīs pēdabutu pēc paklausības, veens no sūtiteem tura garu runu, kuņa reņam gandrūz pusi dzejola, kušs le tad apjuk un bei, dzās. — Šis dzejolis sacerets par godu kādām divi dāmām is Barselonas; tas nav nekas vairak kā jo patīkams un jautrs laika kavēklītis, kur autors reizām jo isdevīgi eeklūst Ariosto tonē, kamēr citas „Allegorijas” — „Mīlestības valsts” veelas atgādina Mīlestības Salu portugalu epā „Os Lusíadas”; lai gan Boskans dzivoja laudz gadus agrak par Kamoēnu, šīs epopējas autoru. Drožķem Boskans isrāda šai, teesagan, pēc satūra maz sevejoja, majā dzejolī, tādu ismalcinātu dailumu, kādu neatrod pēc pašā Petras, kas, kas varbut eedvēsis autoram šo dzejoli, tādas ir sevisķi tās vārsmas, kuņas mīlestības deeva sūtņis pārleecina abas dāmas, padotees viņa varai, cildinādams laimības un kairības soveenību, dibinātu us ģaršu un jū, tu pateesas simpātijas. „Vaj ta nav lauda, saplūst — sakust tādā veidā veedās skumijās un preekatos veenadōs preekōs, jeb bes kāda pamatota eemesla, lai savārdotos, sarātos veens ar otru un pēc tam no brīva prāta islēģtu?”
Ay no es gusto tambien assi entenderos, ...
en fin vuestros amores
Igualmente mudas de mil colores.²⁴⁾

1) Katsū reiz, kād šo grāmatu lasi — saka viņš vēstulē donai Teronimai Pelova de Almagovar (vēstulē preeklāta Boskana tulkojuma), „nevaru aedomātes, ka viņa kaut nēs būtu rakstīta citā valodā.”

2) Morales, Spreedams par kastīļu valodu. Obras de Oliva, Madridē, 1787, I. p. 81.

3) Sal. Boswell, Life of Johnson, ed. Croker, London, 1834, II. p. 501.

24) Sp. Obras de Boscán, Barcelona, 1553, 4° CIX.

Ar keizara Karla V. atļauju tapa Boskana poēmas no tā atraitnes is,
dotas Barcelonā 1543. g.; preekšvārdā sacīts, starpcitu, ka Boskans pats savas
poēmas sagatavojis iespēšanai, baidīdamies, ka tās ne-isdod pēc tam nepilni,
ņem noraukstiem, kādi bez viņa zināšanas gājuši sabēdribā apkārt no rokas rokā.

Boskana raksti sadalīti četrās grāmatās: pirmajā atrodās dzejoli, kas
sacereti tā saucamās, spāņu stansās (coplas Españolas), jeb, kā viņš pats teic,
kastīļu vārsmu mērā. Tās viņa pirmie mēģinumi, kas sacereti pirms sepa,
zīšanās ar Navadžiero, se sastopam ceema - jeb laucīnēku - zemnieku dzeesmas
(villancicos), vienkarši dzeesmas (canciones) un stansas (coplas) isi saņemta,
stropā tautas formā: tās it kā būtu ņemtas is veciem dzeesmu krājumiem,
kurās divi no tām arī pateesi ekskluvsas.¹⁾ Sevišķas nozīmes tām nav,
bet asprātīgas vārdu totalas starpā atrodās ne reti tādi skaisti un isdaru,
šeis isteiseni, kādi reti isdevušees XVI. un preekšējā gadu simtenī tās pa-
šas skolas dzejniekiem.

Otrā un trešā grāmata senem leļako sējuma daļu, sastāvedama viscaur
(pilnīgi) no dzejoleem itāļu garšā: tās satur 93 sonetas un devīnas kanco-
nas, jau agrak peminēto garo poēmu „Hera y Leander”, veenu elegiju, divi
didaktiskas epistolas, saceretas tercīnās un pedīgi pusstāstītajū - pusallego,
risku dzejojumu 135 vārsnās, kas rakstītas oktāvās.

Is šā pārskata var veegli pārlecinātees, ka Boskana dzejolēs, mazākais
attēcoees us formu, nav neka kopīga ar agrako nacionalo kastīlešu -
kastīlisko dzeju; sevišķi sonetas un kancōnas rāda acim redzamu pakal-
darinumu Petrakām; tādas is divi kancōnas, kas eesākas vārdeem „Gentil
Señora mia” un „Claros y frescos rios”: tās daudzējādā zinā atgādina Lau-
ras dzejnieka divi visparzīstamākas kancōnas.²⁾ Tak šo dzeju - dzejojumu
leļakajā daļā iskan tīvi spāņu raksturs, kas sevērojami isperk - is,
lidzina acim redzamu pakaldarinību no formas puses. Boskans ^{krāj} nem ^{skā}trā,
ta iskoptā stīla, kas tik reibinami itāļu paraugēs un caur tam tik nesa,
sne dzami pat visveiklākās pakaldarinumos. Bes tam Boskana pakalda,
ritās kancōnas ceē caur pārmēriģu un nīveeteju vārdu totalu; bet šā
trūkuma nav viņa skaistās, maiguma pilnās, sonetās.

Elegija, ar visrakstu „Capitolo”, satur vairak, kā nepeceesams, asprāti,
bu un zinātneecību, ta tuvojas drīzāk Boskana agrājiem dzejojumiem, ne,
kā ta vēlākajiem raģojumiem; ta veltīta viņa mīlakajai un pēe visiem
saveem trūkumiem tai is vaetas, kurās isdves īstu maigumu un nemāks,
lotu kairību. No divi didaktiskām epistolām veena is ar neecīģu saturu un

1) St. Cancionero General, 1535, p. 153.

2) Petrarca, Vita di Madonna Laura, Canz. 9-tā un 14-tā.

287. apfektaciju pilna; otra veltīta vecajam valstsvīram, dzejniekam un
kafeivim, Diego de Mendoza. Tā rakstīta Horaca gārša – asprātīgi, dziļi,
domīgi un ar talantu. Beidzot sekā „Allegorija” jeb „Mīlestības valsts”, Bos-
kana labākais un pēc tam visoriģinālākais ražojums, ko mēs jau aplūko-
juši.

Visu kopā saņemot, varam sacīt, ka Boskans būtu varejis pārsēt tēvijas
literatūras darīt vairāk, nekā tas darījis. Tiesa gan, ka dzejnieka dāvanas
nebija sevišķi severošanas; taču viņš precīzi ismanījis spāņu dzejas pi-
grimumu un taisni esaudzījis vienīgo līdzekli tās pacelšanai cēš tam,
ka pieskirtu tai ideālu raksturu, letojot klasiskas formas, kādas ta vēl
nepazīna. Tamlabā viņš griezās pēc paraugem pēc svešās ^{zemes} dzejniekiem,
kas bija vairāk iskopušies, nekā spāņu rakstnieki; bet šie dzejnieki,
kas spēja attīstīt savas tautas literatūru, zināms, nevareja liet drošus
pamatus literatūras skolai Spanijā: še tāda skola nevareja būt ne ilgota,
ša, ne iespaidoša. Tādā veidā pilnas sekmes Boskanam bija ne iespējamas.
Tā isdevās Spanijā ēvest vecpadsmit-pēdu vārsnu (strofu), sonetu un
kancōnu Petrarkas isstrādātā formā; bet tam viņš piesavināja Spanijai
Dantes tercinu un Bokkačo un Ariosto skanīgo oktavu. Visas šīs for-
mas atšķiras caur dailumu un gāršu un severošanā pacāpē darīja bagā-
tus dzejas pēdu-mērus, ēnesot tajās daudzību un muzikalību, nepazīsta-
mus līdz tam Spanijā. Par tam tālāk ēst Boskans nevareja: italu dzejas
īpatnīgo gāršu lapat nebij ēspējams piesavināt Katalonijai vaj Kastilijai,
kā ori Vācijai vaj Anglijai. Bet lai būtu bijuši kādi būdami Boskana
nolūci un plāni, tas dzīvoja tik ilgi, ka pats redzeja viņu realizēšanu,
zināms, cik daudz tas bij ēspējams.

Petrarkas, grafa Baldasares Kastilonis (Castiglione, 1478-1529), „El Cortigio”,
no, Euripida trāģediju un latīnu dzejnieku tulkotājs, Boskans pirmais rak-
stīja, sekodams italu paraugem, sonetas, kancōnas, eļģijas, un tam pēder-
ari oriģinālais, ēsta spāņu gārā caurdvestais ražojums zem nosauku-
ma „Allegorija” – „Mīlestības valsts”. Droši un veikli pakal darinādams ta
laika labākem italu paraugem, viņš tapa par ta laikmeta dzejnieku gāršu.
Boskanam bija draugs, kas no paša sākuma ar viņu darbojās kopā tai
pašā virzēnā, bet tam bija vairāk talanta, Boskanu veegli pārspējot, no-
dzīva spāņu dzejā. Šis draugs bija: X

Garcilaso de la Vega (Garcillaso de la Vega, 1503-1536). Tas ēdzimis ēst
Toledo 1503.g., ēdēdēja pēc dzimuma vecāi mūižnieku ģēntei zemēlu Spa-
nijā un veda savu ciltisarakstu atpakal līdz Sida laikēem. Šis ģimenes lo-
ceklis ēnēma pa dažēem gadu simtēem visaugstākos amatus Kastilijas

valdībā. Dzejiska tradīcija stāsta, ka viens no tā senākiem dabuļis palamū Vega (t.i. līdzenums, kļajums, āre) un devīzi vairogā „Ave Maria” senošā ga, dijamā: pēc Granadas aplenkuma, abu naidīgo kara spēku preekā, viņš nokāvis mauru karēivi, kūtš, issmeedams kristīgo ticību, vajājis pa zemi pēc zirga astes peesētu karogu ar virsrakstu „Ave Maria”; šī tradi- cija usglabājusis skaistā vecā balladē un devuse saturu veenai no paži- stamā spāņēšu dramaturga Lope de Vega lugām. Katrā zinā Garsilaso nesis vārdu, kūtš bijis slavens caur senāem tiklab no vīreēšu kā no seveēšu puses: viņa mātē bijuse Fernana Peresa de Gusman meita un veenīgā mantnece, bet tēvs bija par sūtņi katolu kēnīneem Romā tai laikā, kad Neapoles leetas bija sevišķi sajukušās.

Pilsātā Toledo, kur Garsilaso pēdzimā^{ka} rādās, tas arī augdams isglītojās līdž pilngadības sasniegšanai. Tad viņš tapa sūtīts pē galma un 17 gadus vēc evindots jaunā kēizara Karla V. gvardē: ta bija preekš viņa tīr pat žēlastība kā gods to tēsu jo vairak, ka viņa brālis Pedro bij eejaukts „comuneros' dumpi” un bēga is tēvijās, kā rebels-nemest- neks, no likuma vajāts. Garsilaso karēivja karjera eesākās tais, ni šā nelaimīgā kara laikā: tas dūšīgi cīnijās armijā un tika pē Oļiasas pat eevainots (vaigā). 1526.g. tas apprecējās ar augstu dāmu, kura Dzivoja pē atraitnes Portugales kēnīneenes Eleonoras galma pē Karla V. māsas. Šo laiku viņš stāveja tuvu pē kēnīņa personas, pa- vadīdams to us Itāliju un 1530.g. klāt būdams pē ta kroņešanas Bo- lonā. Dabujis kā atalgojumu par pakalpiņu eevērojāmu gāžas pa aug- stinumu, viņš atgriezās Spanijā. Šo laiku kēnīneene Eleonora appre- cejas ar franču kēniņu Franci I. un Garsilaso tapa sūtīts us Parīzi, lai savrātu zinās par stāvokli galvas pilsātā un pēerobežu vēstās, kur slinki sadzijušās brices, kas bija sistas caur treceenu un Franca I. gūstu, no jauna draudeja čūlot. Viņa misija bij jo īsa un 1531.g. mēs redzam viņu atkal Spanijā.

Pēc tam hercogs-lealkungs Alba, tas pats, par kura audzinātāju bija kādu laiku Boskans, - vēlejas, lai Garsilaso viņu paraditu poli- tiskā colojumā us Vini. Bet tai pašā laikā Dzejneera dēlens, no visēem slepen tīr ar tēvoča zīnu, salaulajās ar kēizareenes galma dāmu, augstu un ļoti bagātu sevesti, daudž bagātaku par viņu pašu. Kāžas aprobeže, jās ar baznīcas eceremoniju veen, isaicinot vispārīgu ignumu no dāmas, kura vēl bija ļoti jauna, radneeku un draugu puses. Šis ar Garsilaso zīnu notikešās laulības dēreje par eemeslu kēizara nežēlastībai pret

1) Span. comuneros (sp.) bija nemeemēski Kastilijā zem Karla V.

289. Garsilaso. Tas us leelkunga Albā's ne-atlaidīgu līgumu Garsilaso turpināja celu no Parizes us Vīni, bet nonākušu tur, viņu eslodzīja ceļu, mā us kādas salas Donavā.

Tomēr eslodzījums nebij ilgstošs: 1532.g. Dzejneekam atdeva brīvību un tas nonāca Neapolē ar Albā' brāli, Pedro de Toledo, kurš bija dabujis sva rīgu vice-kēnina postenu. Tulin Garsilaso eeguva sava jauna protektora usticību: 1533. un 1534. gadā viņš devās no Neapoles us Barselonu ar sva rīgeem politiskēem usdevumeem. Tad 1535.g. viņš pēdaliņas Tunis kara gājeenā, ko ussāka ar nolūku, ar veenu treecēnu salaust šīs laupīta, ju valsts varu; kādā karstā cīņā zem pilsātas mūrēem viņš dabu ja divi eevainojumus. Viņa kara-dzīves beedrs bija Diego de Menođoga, nākamais Granadas vēsturneks; šai pašā cīņā tika ka karspēka nodā, la, kurai abi draugi pēdeseja, no paša keizara par ceenījamu turēta, no viņa puses dabut palīdzību tai brīdī, kad tai ^{ja} draudeja pilnīgu pārva, ra.

Pēc tam Garsilaso ļoti steidzās atgrieeties Neapolē, kur tolaik sapulce, jas brunneeciba savā visspožakā greznībā us keizara meitas kāzām, kurā isgāja pē Florences leelkunga. Še, svētkos un istrādēs, Karlis V. krustojn, lauza šķēpus tūnirās un, gērbes mauru kostīmā, personīgi nēma dalību vērsu cīņās... Šis laikmets bija visspožakais Neapoles vēsturē: keizaram par godu še sapulcejas visi leelce italu monarchi, pa daļai per, sonīgi, pa daļai caur saveem pārstāvjeem. Šis periods bija, bes šaubām, vareja būt preekš viņa patīkams; viņš pē tam šo laiku baidīja sa, va augstā kunga sevišķu labprātību. 1)

Pavasār 1536. gadā Garsilaso devās us Milānu un Dženovu (Genua) ar svarīgu slēpjāmu usdevumu, atteecotees us tad satīkojamo kara gājeenu us Provānsi. Šis kara gājeens notika un beidzās preekš vi, seem nelaimīgi, bet preekš Garsilaso tas bija pat katastrofisks. Viņš bija šo laiku keizara svētā, armija laimīgi bij jau isgājuse visām likstām un vairībām cauri, kas tai bij isturamas bijušas aplencot Marselu un mēstīgi atkāpusēs, netraucēta no apdomīgā Francijas komnetabla (kara vadōņa) Konmorānsi; bet atkāpjotees ka negaidlot usdūrās us nospeetnu kavekli: puscimts zemneeku is Miā's ceema bija nostiprinājes neleclā tornī pē paša ceļa, Frēzūs tuvumā, kei, gāja ar preeku, ispildit šo usdevumu: viņš zināja, ka keizars un armija viņam seko, un ar brunneecīgu vīrestību tas pirmā iskāpa

1) K. Giannone, Neapoles vēsture, Lb. XXXII.

us mūri; bet tai bridī ar spēku mests akmens nogāza zomē, grāvi
 pē mūra; eevainojums galvā istādijās par nāvīgu, un pēc trim
 nedēlām Garsilaso nomira Nicā 14. oktobrī 1536. g., apraudats no armī,
 jas eeredņeem un paša Keizara. Keizars necilvecīgi atceebas par sava
 mīlula nāvi: viņš pavēleja apkaut no teem pēdesmit pē dzīvības
 palikušos zemneekus, kuru visa vaina pastāveja vīrišķīgā dzimte,
 nes aisstāvē pret svešēem eebrucejeem. Bet Garsilaso meesas pārveda
 uz Spaniju un apglabaja ta tēvu pilsātā Toledo. Pēc Gongora's vār,
 deem „katos akmens Toledo atgādina Garsilaso”.¹⁾

Garsilaso pēc paša vardeem, devās pa pasauli: „Te vērdamēes pē
 zobena, te pē spalvas” (Tomando ora la espada, ora la pluma).²⁾ Tā tad
 grūti arī sagaidīt, lai šis neilgais, dēku un notikumu pilnais mūžs
 būtu varejis dot daudz valas dzejiskai darībai. Tomēr šis dzejneeks
 atstājis nelceļu dzejolu krājumu, ko viņa atraitne atraduse starp
 viņa papīroem un kas isdols kā ceturtā grāmata viņa ražojumu bei-
 gās. Tēe dzejoli savā zinā eeverojami, sevišķi, ja leek vērā apstākļus,
 kādōs viņi sacereti: cik nemeerīga arī bijuse Garsilaso dzīve, pilna
 notikumu un kara gājeenu, viņa dzejoli atšķiras caur maigām un
 sironīgām jūtām un viņu vairums sacerets bukoliskā stilā, kas is-
 cel, keirsmainās Arkadijas dzīves kaitumu. Nevas us mata notēikt,
 kad viņi ustanstīti; bet isņemot trīs-četrus nelceelus dzejolus, kuri
 eevētoti Boskana ražojumu pirmajā grāmātā, viņa pārējeje ražoju-
 mi sacereti italu dzejas formā, kura, kā zinams, eevēsta vispirms vi-
 ņam līdzdarbojotees 1526. g. Tā tad visi tēe dzejoli attēecinami us
 gadu desmitu, kas gul starp jaun-eaveduma gadu un Garsilaso nāves
 gadu (1526-1536).

Tēe dzejoli ir: 37 sonetas, 5 kanconas, 2 elegijas, 1 epistola, rakstīta
 baltās vārsnās, un trīs bukoliskas poemas, kuras pēe apjoma pārēpēj
 visus pārējos ražojumus, sanemtus kopā. Vēena no kanconām, proti,
 trešā, sacereta us Donavas salīnas, kur dzejneeks, kā jau zinam, bij
 eeslodzīts cēstumā. Tē pat arī viņš sacereja tās grūtsirdīgās vārsnās,
 kurās apraud savu nelaimi un pē tam apransta savas apkārtņes
 skaistumu un kas istaisa šīs kanconas saturu. Vēenā elegijā (Elegia
 Segunda), kas sacereta pēe Etnas kājām, dzejiski stāstīts par Garsilaso

1) In. viņa Obras, 1654, p. 48.

2) Tas nevilus atgādina Teodoru Kōrnaru, vācu brīvestības karu dzejneeku
 un ta dzejolus „Lieser und Schwert” (Lira un zobens).

291. atgriešanās Itālijā pēc Tunis' kara gājeņa.

Pirmā ekloga pēc tainības ir Garcilaso vislabākais un viskošākais Džejas zēds. Šī ekloga ir skaista formas veenkāršības un īsta dzejiska satura labad, tā usrakstīta, laikam, Neapolē un esākās ar rīmu, verstu pēri vīce-kēniņa, slavenā hercoga Albas tēva. Vīce-kēniņš top usaicināts, usklusītes divu ganu sūdzību, no kurām veens sūdzās par neustici, bu, bet otrs apraud savas mīlākās navi. Pēc tam usstājas ar rīmu Salisio, zem kura domājams pats Garcilaso; tam atbild Nemorozo, kura vārds vārdu rotalā¹⁾ aizrāda us Boskanu.

Pirmajā daļā, kur Salisio sūdzās par savas mīlākās neusticību, ļoti labi aprakstīta ganu dzīve, dabas skaistumi un āres ainas zīmetidzīgi un dabīgi, piem. sekošās vārsnās: *Tenis dēl*

Por ti el silencio de la selva umbrosa,	<i>Par tevi ^{atsevišķi} ^{atsevišķi}</i>
Por ti la esquividad y apartamiento	<i>Pēc tevis ānainā meža klusums,</i>
Del solitario monte me agradaba:	<i>Tavis dēl</i>
Por ti la vierde hierba, el fresco viento	<i>Pēc tevis ismeklātā un atsmīrtā</i>
El blanco lirio y colorada rosa	<i>Kalna vēntulība man patīk:</i>
Y dulce primavera deseaba,	<i>Pēc tevis zilā gāle, spīgtais vējš,</i>
Ay! quanto me engañaba,	<i>Baltā lilija un krāsainā roze</i>
Ay! quan diferente era,	<i>Un saldais zēdonis velajams,</i>
Ay quan de otra manera	<i>Si! cik visai maldījos,</i>
Lo que en tu falso pecho se escondia?	<i>Si! cik daļāds</i>
	<i>Un citāda veida bij tas,</i>
	<i>Ko tu savā viltus sirdī slēpi!</i>

Ekloga beidzās tad ļoti patīkami un dabīgi ar melošos vakara krēsli. Šī eklogu, kā arī astoto Virgīla eklogu, nevar saukt par dialogu: taini otram, izņemot sākuma un beigū vārsnās, pārējās var pieņemt par divi atsevišķām elegijām. Pastoralais stils ceturts tanis, ļoti stingri, un katra pēc noskaņas līdzinās itāļu kanconai. Visumā šīs dzejojums divas rām tā caurdvesta, dara to augstākā parāpē Dzejisku.

Garcilaso ekloga satur reizām vētas, kas atgādina Miltona „Lycidas” sekošās vārsnās (ok. spāņu XVI. g. s. III. bukta): „Kā lakstīgala, slēpusēs lāpu žalumā islej savas grūtsirdīgās bēdas par cētsirdīgo zemkopi, kas slēzinos; saldi-skānās vaimanas plūst is tās kaklīna un atskan tālu pīna vaimanat (sērot), pēsaurdama par leccineekem debesi un zvaigznes...”
Tā arī es dodu pilnu valū (plāsumu) savām skumjām un izgāžu veltīgas

1) Bosque (bižito, krūmi) un Nemus (mežs, bižstalo) - acim redzama vārdu rotalā.

2) Obras de Garcillasso de la Vega, ed. Azara, Madrid, 1768, p. 5.

gandas par ceelsirdīgo nāvi, kas man devuse treceenu taisni sirdi, no, laupidama man manas maigās speglausānās preekšmetu, kas bija tai, sijūšē savu ligzdiņu manā sirdī!

Piņis vārsnās sākuma doma nenta is Odisejas pazīstamās vecas Odi, seajā; tai pilnīgi atbilst arī beigu vārsnās, peesķirdamas jaunu kairumu tai domai, kuru nops Homera laikeem dzejneeki darījūši tik vispar-pa, zīstamu.¹⁾ Mošos (Mōxos is Sirakuzas) un Virgils pveed to pašu domu, bet pveed mums ir intresantaki, ka ta tapat arī sastopama Boskana, Lean, rā, bet kas tak visintresantakais, kas ir tas, ka ta pate doma usejama arī kādā leišu dainā, kuru es partulkojis latv. valodā jau 1880. g.²⁾

Garsilaso dzejojumi visi sacereti italu dzejas formā: Tas darinajis paral Petrarkam, Bemboim, Ariostom un seviški Lannadzaram, no kura ais, nēmees kādas divi reiz pat veselas lapu puses; reizām tas greezces arī pee senatnes rakstneekem, pee Virgila un Teokrita, kurus caenija. Tās dzejojumās, kurās ir patsvarā italu raksturs, garsilaso dzejiskā redvisma, apgarotiba kāšu drusku nospeesta - e robežota; un tomēr viņš bes šaubām ir dzejneeks ne ar mazām dāvanām. Viņa talants ispauižās pat viņa vis, vėrdziskarās pakaladarinumos, bet ar sevišku spēku parādās tad, kad dzejneeks, kā peem. pirmajā eklogā, stājās sacensībā un pārvas tos pvees, zīmīgos rakstneekus, kureem pa laikam tik aisgūtīgi kalpojīs, un rak, sta nu kā īsto spanectis ar nacionala spaneša rakstura visu kvēli.

Garsilaso vārsma ir pa laikam melodiska un pilnīgi atbilst ta dze, jojumu maigam un jūsmīgam saturam. Otrajā eklogā viņš isdarījis deesgan originalu mēģinumu, rīmedams ne vis diu vārsnu beigās, bet veenas rindas galu ar otras vidu, peem.: Albanio, si tu mal communi cares

Con otro que pensaras, que tu peina
Fusgara como agēna, o que este fuego etc.

Bet tas viņam nav pilnīgi isdeves; jo tur, kur rime gaiši sadzirdama, ta skan nepatīkami, bet kur ta tik ko sadzirdama, tur vārsnās leekas esam baltas (t. i. bes rīmem). Tomēr Servantes un daži citi darinaja viņam šaiži, nā parak. Vispar garsilaso isstrādāja sev tādu muzikālu vārsnu, ka rati kāds viņu pārspējis šai zīnā. Viņa dzejojumeem bijūšās leelas sekmes ar viņu pašu pirmo parādīšanos, un pateesi, viņi teicami atšķirās cam neparastu kairumu un dailumu. Par paraugu viņam dorejis līdz zīnā, mam mēram Boskans, kurš tomēr pats nekad nesasneežga tādu meistara

1) Odys. 19. Dzeedajums, 518-524. v.
2) Līga. Pirmā dala, 150. un 151. un 152. l. p.

193. pilnīgumu. Spāņi atgriezdamies is Romas vaj. Neapoles dzimtenē
bija preka pārsteigti, atradami pēc sevis mājās to, ar ko viņi tā cēlīgi,
mujās Italiā, un Garsilaso dzejojumi lika no jauna iepazīt visus, kas
tik iespējams spāņu ceroci un spāņu iespāids. Viņiem tapa parā,
dits vēl cits gods. Klāpus 50 gadus pēc viņu isnākšanas, Francisko San-
čes, sava laika viszinātniskākais spāņu, sarakstīja pēc teem savus kom-
mentārus, kas nav vēl līdz šim gaudējuši savu nozīmi.

Druisku sebak litiskais dzejneers Errera (Herrera) isdeva viņus ar pla-
šām pēzīnēm, starp kurām atrodami interesanti sīkumi, kas tam stāsti,
ši no dzejneera znota, Puerto Carrero. Tēdigi nākama gadsimtena saku-
mā Tamajo de Vargas savā Garsilaso rakstu isdevumā sakrāvis veselu
kaudzi pēcešāmas zinātnības. Tak viss tas ne mazumu cēla Garsilaso
slavu, droši dibinātu us vispārīgas pātesas cēnības. Linams, būtu la-
būtu pēgriezis vairak vēribas vecajai tautas dzejai un mazak parak
darinājis itālu dzejai, tad būtu viņa dzejiskais talants attīstījes bē-
vaki un auglīgaki: tad viņam būtu atvērusis vesela rinda dzejisku for-
mu, no kurām viņš atklīda, nicinādams vecos nacionālos dzejneerus.
Bet viņš gājis citu ceļu, līdz ar Boskane evedams Spānijā itālu dze-
jas skolu, kura kopš tā laika senēma rādžamū veetu spāņu litera-
turā.

Garsilaso dzeja tulīn atrada ceļu us tā tautēšu sirdīm, viņa ska-
nīgās sonetas atskaneja pa visu Spāniju un eklogas usveda us skatuven-
kā tautas dramas. Neveen tā agrō nāvi, kas issauca ^{Bembom Uroga} Boskana (pātesas
žēlas, pēmin Mariana, Sandovals un citi spāņu vesturneeki, kā
evedojamū tā laika notikumū, — bet arī visdīžanākie Spānijas gari
evedojamū tā laika notikumū, — bet arī visdīžanākie Spānijas gari
lēcās pēkš viņe: tam darīnāja parak Lope de Vega, to pastāvīgi
cīteja Servantes. Pēdeja is ne veenreiz sauc to par „spāņu dzejneeru
kēnīnu”. Šis epītets dots tam jau no Errera's, noturejes arī līdz mū-
su deenām. Vispārīgi Garsilaso vārds nonācis līdz mums ar tādu cē-
nību, kāda grūti pēkritisē par algu citam spāņu dzejneeram jeb
vispār jebkādam no tā pēkšgājejeem. — Beidzot jāpēmin, kā Garsila-
so dēls dabāja galu cīnā ar frančēem kā tādas pat ne-apdomīgas sit-
dības upurs, kā tā tēvs. Tas notīka 1555. g., kad viņam bija tik 25 ga-

Boskana un Garsilaso pēemēs tā patīka laika garam un prasībām,
kā dzejot itālu garā tapa kapak parasts, kā arī celot pa Italiju jeb pē-
dalītes itālu kāra gājeenōs. Visu pīms pēsarīnājās itālu dzejas formū,

ko rā pirmee eveda Boskans un Garsilaso.

Fernando de Akuña (Acuña), cēlees is vecas portuģalu ciltis. Tas dzimis Madridē, bet nav zināms, kad? Tik minēts viņa naives gadš 1580. Viņš bijis amatōs Flandrijā, Italijā un Afrikā, un kad pēc Tunis' eeka, rojuma 1535. g. garnizons sacēla dumpi, tad keizars sūtija turp Akūnū ar neaprobežotu varu sodīt un žēlot. Šo usdevumu viņš ispildīja ar leelu satursību un augstsirdību. Viņš miris Granadā, ^{1580. g.} aizstā, vedams mantoto tiesību us spancešu granda vardu.

Akūna baudijs sevīšku keizara labprātību. Preekšlaurkā vecs tapdams Karlis V., zem slimības espaida nākdams drūmīgā noskanā, - ka veja laiku, tulkodams spancešu prozā tolaik populāro franču poēmu „Chevalier Délibéré” (Droši noņēmājšes brunneeks). Tās autors Olivjé de la Maršs, bija pēc Burgundas Marijas, keizara vecmāmiņas, galma; savā poēmā Olivjé de la Maršs sneedza tādu glaimīgu allegorisku aprakstu par notikumēm is viņas tēva dzives, ka tā tapa tolaik par vispārīgas apbrīnošanas preekšmetu tai laukā, kad Karlis arēģa pēc Marijas spidošā galma. Bet keizars apzinājās ne-esam spējīgs, preekširt savam tulkkojumam to veēglumu, kādā viņš grībeja eētēpt kastīleešu varsmas, jābšu intresantais stāsts par tā bērību, ko bija pārtulkkojis, isnāca daudž labāks, nekā vareja sagaidīt, eevērojot tā trūcīgo isglītību. Tamdēļ viņš nodeva savu prozaisko tulkkojumu rokkrastā Fernandam de Akūna, pēteindams, to eētēpt atbilstošā daiļā dzejas formā.

Kā galunneeks, labi pazīdams galma eerašas un garšas, Akūna bija taisni tas cilvēks, kurš vareja laimīgi ispildīt šo delikato usdevumu. Tā kad viņš dažu-ko islaida, dažu-ko pēmetināja, eevēdams starp citu glaimīgu mājeenus us Ferdinandu, Izabellu un Silipu, Karla tēvu. Zem nosaukuma „Cavallero Determinado” (Noteikts brunneeks) ^{Akūna} pārskandī, nāja viņa majestates prozū vecās dubult-pēecvārsnās (Quintillas) un pēe tam kādā tīrā un skaistā valodā, kādu reti kad bij eespējams saistapt Spanijā. Tai poēmai ar 379 stansām, katra ar 10 isām rindinām, bija leels panākums; šis panākums pēeskīrāms pa daļai tai aisgūtnei, ar kādu ķēces pēe šī darba tik daudžu zemju valdneeks, kura nepazīstamā dalība pēe tulkkojuma bijuse ļoti eevērojama; pa daļai dzīldomīgai allegorijai, kura ir Olivjé de la Marša nopelns, pēidīgi - gludai un kairīgai, skanīgai vārdmai, kas pilnīgi pēeder de Akūna kalantam. Šo grāmatu Karlis V. slepen eedava kā dāvanu nabaga zīnatneekam un muižnēekam (idalgo). Van Male, kur daudgrārt naktis parādījis keizara gulamā istabā, sneedams tam palīgu

295. ta slimitas cešānās. — Van Male, latiniski Malinaeus, spaniski Mali,
mez — ir arī tas, kas stāstījis arī visus šē atteicīgus faktus. — Keizars, aistlē
dams par sevi ko minēt preekšvārdā, lina nabaga zinatneekam poemu
eespest tēr dargā isdevumā, kā šīs nabadziņš baidijās peedziot naudas
gaudejumus no šīs augstās dāvanas. „Cavallero Determinado” pirmais isde,
vums isnāca 1552. g.; tas veltīts, protams, Keizaram, esākdamas ar Van
Males latīņu pantīzēm. Poema kļuva vispār jo populāra un 50 gādās
peerēdēja 7 isdevumus. Ja laudzējādā ziņā atgādina pee vispār pazīstām
vācu poemas „Theuerdank”, kurā cildināti Maksimiliana I. darbi līdz ta
precībām ar Burgundas Mariju, līdzīgi „Cavallero Determinado” arī šīj poe
mai ir par savām sekēm jāpateicās pa daļai daļām gravūrām, kas
puško visus tās isdevumus.

Neskatot us „Cavallero Determinado” de Arkuna nav neko vairak raksti,
jis vecā nacionālā stilā; ta sīkai dzejoli, kas sakrāti neceelā sejmā,
ir sacereti — isņemot veeņu jeb divi — italu vārsmu mērā un reizām
acim redzot darīnatipakal Boskanam un Garsilaso, gaudsīz visi viņi
caur gasīu un klasisku issmalcinātu formu, sevišķi „Ajaksa cina ar Uli,
sū”, kur Arkuna labās baltās vārsmās darīnājis pakal Homēda daļai
veenkātšībai. Viņš bija tepat arī pazīstams Italiā, un viņa Bojardo
„Orlando Innamorato” tulkojums tika tur atzīts; bet dzimtenā sevišķi
mīēja viņa sonetas un vispār sīkos dzejoļus. Viņa, kā arī Boskana
dzejoli, ar kurēm viņus var līt pilnīgi veeņā rindā, tapa isdoti
tēr 1591. gadā caur viņa atraitnes pūlineem.

Nu seno Flutjerre de Letina, tās pašas skolas rakstneeks. Līdzīgi dau
džeem saveem tautcešēm Letina bija karēvis, sirdīgi cīnijās Italiā, Flan
drījā un Tunisā. Tād bija Meksikā, kur pee viņa dzīvoja brālis, eene,
mis svarīgu sabēdrisku amatu; nomira viņš, laikam jauns savā tē.
vū pilsātā Sevilā ap 1560. gadu.

H. de Letinās līdz mums nonākušēm madrigaleem, sonetām un citēm
māzēm dzejoļēm ir nenoleedzama vērtība. Reizām tāis manams ana,
Ojos claros, serenos — (sk. IV. burtu): „Acis skaidrās, gaišās, par saldo skatu
apbrīnojamas, par ko us mani skatīdamās, skatātes naidīgi? Ja rāda,
dusmām? Acis skaidrās, gaišās, ja jās nevarat citādi raudzītees, tad, ma,
zakais, nebeidzēet skatītees us mani!”

Letina darīnājis pakal vairak Garsilasom, nekā italeem, kuri pēdējām
derejūši par paraugem. Tomer Letina dzejoļus neveens nav mēģinājis no tē
laika sakrāt. Dažu no tēm cevelejojis Errera (Herrera) savās peezīmēs pee Garsilaso
H. de Letina, Ternaso Español, Tom VII, p. 75.

rakstu isdevuma (1580. g.), daži usejami eeskā "Parnasso Español", Sedano VII, VIII un IX. sējumā. Nepilnu krājumu, kurā eegājuši arī daži Leeli dzejojumi, sevišķi veena skaista sūtule - epistola Diego de Mendozam, atrodama pē Rivadenegra?, 1854. g. XXIII. sējumā. Viena rakstu pilnīga isdevuma nav vēl līdz šai deenai.¹⁾

Cits ta paša laikmeta rakstnieks, katat italu literariska vörgee, na pārtāvis, bet kuram bijis mazāk sekmiņu, nekā Akunam, Le, tinam u. c., bija Diego Ramirez Pagan's pē dzimuma murceetis, sēlees no Murcijas, kas isdevis 1562. gadā Valensijā grāmatu ar visrakstu "Florista de varia poesia". Kastilejo, par kuru bis runda turpmāk, usbrundams italu skolai, pēmin kādā no savām sonetām Luis de Aro, kā veenu no četrām dzejneekēm, kas visvairāk pēpalidzejuši pē šīs skolas sekmiem Spanijā. Daži šī dzejneeka dzejoli usglaba, jūšes veenīgajā eksemplarā no 1559. gada. Katrā zinā tee dod tam teesibu, stāvet veenā rindā ar Boskanu, Gassilaso un citeem.

Italu skolas pretneeki.

Italu skolas eevēšana nepagāja bes eēnija Spanijā. Pret to usstā, ja vesela rinda rakstneeku - dzejneeku, tā ka mums nākās grūti us, rādīt, kas pirmāis usstājees pret viņu kā nedetigu un ne ar ko attaisnojāmu jauneevedumu. Min Antonio de Villegas, Grigori Sil, vestre u. c.; bet katrā zinā Kastilejo, muižneeks is Ljudad Rodrigo, bija veens no tās pirmājeem pretneekēm.

Kristoval de Kastilejo (Cristoval de Castillejo) dzimis 1492. g. Ar 15 gadu vecumu tas atradās pē Karla V. jaunākā brāļa Berdinanda, turpmākā vācu keizara. Sava muiža pēdejos gadus viņš pavadija Austrijā kā keizara sekretars. No šeeenes viņš nekad vairs neat, griezās Spanijā; viņš nomira Vīnē, kā vēro, 1556. g., 66 gadus vecs.²⁾ Kr. de Kastilejo kaps atradās Neukloster-baznīcā Vīnes Neustadtē Us kapa usglabājees sekošs visraksts: „Obit 12. Junii, anno 1550,

1) Tā mazumu, ko par viņu zinām, sk. pē Lismondi, Lit. Esp., Sevilla, 1841, I. sējumā, 381. l. p.

2) Antonio saka, ka Kastilejo miris ap 1596. gadu, tā tad pēdzivojis lē, la vecumu.

297. Vismax, clarissimus & Consiliis et Secretis intimis Serenissimi Fer-
dinandi Romanorum et Germaniae Regis, Christophorus Castillegus,
natione Hispanus, vir sane ^{habet} tua ^{etate} aetate numeris omnibus solutus. — Ta-
ka droši zinams, ka 22. oktobrī 1553. g. Kastilejo, ^{kojs} kad droši noteikt viņa
naves gadu ir grūti. Bet šī grūtība ir pārvarama, ja ņem vērā pavir-
šību kas kapā usrakstā meklejama, us ko aizrāda Volfs; protēat, var
gandrīz it droši pēnemt, ka Kastilejo miris Vīnē ^{12. jūn.} (1556. g.) jo usrakstā
ta nav nulle, bet skaitlis 6. ¹⁾ Intresants ir arī Kastilejo Dzejolis, kurā
tas slavē Vīni; ²⁾ kas sacerets draugam, kurš vaicājis: „Kamdēl tam
patik šī pilsāta?”

Bet kur arī Kastilejo Dživojis, kas Dzejojis, nebūt nē isrādīdams
peertīšanu italu skolai: viņš tai usbruka, cik varedams, bet galve,
nām kārtām darināja pakal vecājiem spanešu Dzejneekem to
„villancicos”, „canciones”, „glosas” un citās no teem leetolās formās
un vārsmu pēdās. Kur tik varedams, allaž un visur Kastilejo usbru,
ka italu pakal darīnatajiem, saukdams tos nicināmi par „petrarci”,
„steem”. Viņš pat sarakstījis par teem veselu satīru, veltījis to vi-
sēm, kas atmet kastīlu Dzejas formu un darīna pakal italu (sc.
Dzejas formai), nosaucis pē tam pē vārda Boskanu un Garsilaso.
Viņš usaicīna Juanu de Menu, Lančes de Bojados, Naharro un
visus vecos Dzejneekus, amūzētes līdz ar viņu par novatoreem-
jauninātajem.

Daži Dzejoli no viņa sacereti agrāk par 1540. un 1541. gadu,
visi viņi dēš spīrgtumū un jaunību, isņemot reliģioza satūra dze-
jojumus, kas reevētoti viņa rakstu treju sejurnu beigās. Veeģliba un jaut,
rība ir pašas redzamākās, jebū ne veeņīgās viņu raksturiskās pazī-
mes. Kastilejo erotiskē Dzejojumi atōķiņās caur maigumu un graciju,
sevišķi tee, kuri pēgreesti kadai Annai is Laumbergu ģimenes, bet
vislabaki ta talants parādās tad, kad viņš ņem savus tematis ista
laika Džives, to zīmadams kaida ta ir, pēem. žultīgajā Dzejojumā, kur

1) St. Sitzungs Berichte der kaiserlichen Wiener Academie, 1849. März-Heft.
2) Sal. Obras de Castillejo, 1598, p. 159.

attecās us galma dzīvi (La Vida de Corte), tad sarunā starp viņu un tee spalvu (Dialogo entre él un su pluma), poemā par secēstom un pedīgi vēstulē draugam, kurš vaica kam padomu kādā milesti, kas leetā, - visi šee dzejojumi ir tautas eerašu un gārsu pateesas ainas. Tām visai līdzīgi katat ir daži fantastiski dzejojumi, piem. Džeraja-dzirula pārversana knisli; tad os seviški ispaudzās viņa eedzimtā jautriba.

Visi Kastilejo dzejojumi sacēsti veikli un jautri, viņš rakstija tei, zām pat brīvaki, valīgaki, nekā tas bij atlants viņa laiku, un viņa dzejojumi, ļoti isplatiti rok-rakstā, bij aisleehti no inkvizicijas; katēc viss, kas no teim usglabajūšees līdz mūsu deenām, istaisa tik neleelu krā, jumū no islaboteem dzejojumeem, kas, pateicotees seviškai laipnibai, no cenzuras bija kaupiti un peelaisti espeesānai 1573. g. - Viņa dramas pazudušas pavisam; pat ta drama „Konstanca”, kuru Moratins redze, jis nēnina ispreecas pili „Eskurial” pee Madridas, nav useeta. Daudzi no viņa raksteem pazaudeti us visem laikeem.

Cits dzejneeks, parakldarinamā virzeena pretneeks, Letina's domu beedrs - peakritejs, kas katat turejās pee vecās kautiskās skolas, bij An-tonio de Vilegas (A. de Villegas), kura dzejoli ir veegli un jautri atsķir, damees caur rotalibu. Viņa leelakee ražojumi, piem.: „Piramus un Tisbe” un „Ajaksa cina ar Ullisu” nav tik intresanti, bet turpret marze dzejoli ir go patīkami. Veens no teem greežās pee leelkuonga Iesa, Flor-duanas Gonsalva, ^{pecmāceja} kurš devās to laiku us Italiju, kur zem ^{viņa} koman-das deeneja Servant's, ta komandai bija leels panākums, pateicotees mājeeneem us ta leelo senci. Dzejolis esakās: „Ejiet us Italiju, leelais siņor, ta ir jūsu apsolitā zeme. Slavenais sēpejs visu viņu apsēpejs ar vīrestības varondarbeem. Ja jūs virzizatees us Italiju, jūs caur tam pacelseet sīs zemes nozīmi. Tūs sākseet spidet gaišaki par tūrstoš saulem slavas staros, emantot os no jūsu senča?..

Bet oriģinelakā un intresantaki par šo kaķeivīšīgigo un svini, go dzejoli ir viņa desmitrindneeki (decimas) jeb „comparacio”, kā viņš tās decimas (10-rindneeces) ori sauc tamdēl, ka katra no tām beidzās ar salīdzinumu, visām tām eet pa preekšu daudz garakas dzejojums tai pasā stilā; tanis kas greežās pee savs siids dāmas. Rau

299. tiklab pēc satura kā pēc formas veens tad decimu (desmitvīndneču)

paraugs: „Liņorda, es tā pēradis jūms kālpot,

Ka us jūms veen cenšās visi mani sirds-preeki

Un ka mani visai satreec tikai jūs dusmas.

Tādā veidā mana gara apjucis stāvoklis

Atkarās no jūsu sirds labprātības,

Un mūsu sirdis skan tad saskaņā,

Kā divi veenadi noskanoti instrumenti.”¹⁾

Līdzīgi visiem dzejniekiem, kas rakstījuši mekletā, afferetā stilā, Villegas mīl reizām atkārtoties, it kā paliku atrodams pēc pašā asprātības un atjautības. Tā ta doma, kas issacita nule kā pēvestā dzejā, jāmā (decimas), atkārtota kādā pastoralē, kura sacereta pa daļai pto, zā, pa daļai vārmās un eevetota tai pašā grāmatā. Atļauja, espeest „Inventario”, kas serojuse 1557. g., leecina, ka krājums bijis jau agrak par to sastatils. Decimas (10. vīndneces), kurās²⁾ (Villegas tā mīlejis, bijušās vispār eemīletā forma spanešu literaturas vēstures vislabākajā laikā, metā. Villegas dzejoli ir sacereti agrak par 1557. gadu, bet isnāca espee, sti tikai 1565. g. Preeksvārds, vērsdamees pēc pašas grāmatas un sature, dams pamācību, kā tai jaturās (ja. usnesis) pasaulē, atgādina reizām „The Saul's Strand”,²⁾ bet mazak nopectni un ne tik dzejiski. Labakee dzejoli šai grāmatā ir visi tadā pat veidā veeqli un jautri, atšķirda mees vairak caur rōtalību, nekā caur dzili isjustu saturu.

Gregorio Silvestre (+1570. g.), portugaleetis, bernibā eemācis Spanijā, kā rādās, nodzīvojis meerigi Granadā, budams galvenais ērģelneess pēc kuceenes katedrales un bandidams, pateicotees savai asprātībai un pēemīlībai, zināmu nozīmi sabeedrībā. Viņš miris 1570. g. 50 gadus vecs.

Lai gan Silvestre nav dzimis spaneetis, tomēr visi tā dzejoli sacere, ti tirā kastiliskā valodā un labakee no teem - vecajā gāršā, „vecajā panēmeena”, kā viņš pats issakās, šis „vecāis panēmeens” laikā, deva tam vairak brīvību, nekā dzejas forma, ko tas pēesavināja turpmās.

1) In „Inventario de Obras, por Antonio de Villegas, Vegino de la Villa de Medina del Campo”, 1565. g.

2) Tamdēl pēeširtu Valteeam Kalejam.

Tā Dzejiskāem, isskaidrojumeem (glosses) bija vērtība, kā rādās, tik viņa pašā un viņa draugu acīs un ja pats dzejoļu saturu būtu ^{bija} (nopeetns, viņi būtu līdz ^{šim} brīdim pelnījuši usslavu, ar kādu tos apbēra pirmajā lai, kā tapēc, ka to noskaidra atšķirās ar veeglibu un asprātību. Par visla, baceem no teem turames gloses par Pater noster un par Mae Maria.

Tā tad Silvestre arī turejas pē vecās Dzejas formas. Viņš Torpes de Naharro, Garsa' Lances' de Badojos' un Erudis' draugs. Kādu laiku viņš darināja pakal, Kastīlejo un nicinādams atsaucās par Boskanu un Garsilaso. Bet kad vairak un vairak isplatījās itāļu dzejas forma, tad viņš sāka pamazam peekāptees valdošam virzēnam, rakstīdams vēlāk pats sonetas, oktavas un tercinas, apstrādādams tās māksloti un rūpīgi, ko to laiku maz ceenija Spanijā.

Pēc apjoma nozīmīgāki ir ^{gan} Viņa stāstu dzejojumi, peem., „Apollons un Dafnā”, „Piramus un Tisbe”, „Milestibas dzimtene”; tač tee nepeeder pē viņa labakeem ražojumeem, jēbšu tee vispār ne bes vērtības. Turpret vi, na kanconas var blakus statit vislabākām itāļu literatūrā: tās atēki, rās caus vecu sirsniņu seentesību un pateesigimū, bet pē tam arī caus zināmu mākslotību istakismē, kas tač nebūt nekaitē vispārīgam espaidam. Veena no tām esākās:

Señora, vuestros cabellos	Signora, jūsu mati
De oro son,	No zelta ir,
U de azero il coracon,	Jūsu sirds no teranda,
Que nose muere por ellos.	Kas nemirtu par viņeem?"

Druoku turpmāk viņš dod tai pašai domai ļoti veiklu virzēnu atbīdes veidā:

No quieren ser de oro, no,	Nē no zelta, ne,
Señora, vuestros cabellos,	Signora, jūsu mati,
Queel oro quiere ser d'ellos?	Pats zelts radees no viņeem.

Pēc katras kanconas seko kautras it kā viņu isskaidrojot jēb galvenā motīva variācija, kam reizām arī netrūkst vērtības.

Grigorijš Silvestre stāveja tuvu sava laika dzejnekeem un pē tam ne veen ar vecās skolas dzejnekeem, bet arī ar pakaldarinātajem itāļu dzejai jēb jaunai skolai, kādi ir peem., Diego de Mendosa, Ernando de

1) Lx. Obras, Granada, 1599. g. f. 69. un 71.

301. ^{Forge} Akuña, Georgijs Montemajors un Luis Barajona de Soto. Šo dzejoli nereti atrodās starp viņa paša dzejotiem un to virzeens darīja us šo isšķirošu espaidu. Bet vaj tas arī pats no savas puses darījis us viņiem jeb us savu laiku ^{espaidu} - tas ir apšaubams. Kad tas nomira, ta dzejoli bija parjēstami tik rocrakstā, bet kādus 12 gadus vēlāk ta draugs Pedro de Kaseres sakrāja tos un lika espeeest Granadā 1582. g. Isdevums palika gandrīz nepamanīts. Pēderedams īstēni divi skolām vienā laikā, Gregorio Silvestre nebaudīja ne te, ne tur autoritāti un ceenību. Tas viņa draugs Luis Barajona de Soto sa, vās dzejiskās epistolās atsaucās par viņu ar slavu un Lope de Vega cildina viņu savas „Apollona lauru birzes” (Laurel de Apollo) otra, jā, „Mežā”. Grigora Silvestres dzejoli 1599. gada isdevumā ir sadalīti četrās grāmatās, pildidami 387 l. puses. Viņš sacerejis arī reliģi, ožas dramas preekš savas katedrāles, bet tās visas ir pazaudetas.

Divu literarisku virzeenu cīņina rezultāts. *

Šis divu literarisku virzeenu - t. i. jaunitaliešu un vecspaneešu skolas - cīņinš pņem ar laiku tīri formālu raksturu. Argote de Molina pārnes šo literarisko virzeenu cīņinu 1575. gadā us sa, vas grāmatas „Discurso sobre la Poesia Castellana” (Pārspreedums pār spaneešu dzeju) lapu pusēm, noteikti un gaiši isacidamees vec-spa, neešu dzejas formai par labu. Viņš bij arī pats dzejneeks, bet ta dzejo, li, kas ceveetoti eekš „Noblera de Andalucia” nav augstas vērtības. Viņa pārspreedums (discurso) ceveetots arī „Conde Lucanor” pirmā is, devuma beigās tai pašā 1575. g. Pee Montalvo šī divu literarisku virzeenu cīņa ce-ecat pat ta pastorālē,¹⁾ kur tai pavisam nav vec, tas un kur Servants, Ersila, Kastilejo, Silvestre un pats Montalvo - zem isdomateem vārdeem, zināms - isšķir, strīdu par labu vecai skolai.

Tas bija 1582. g.; bet 1599. g. Lope de Vega aisstāv to pašu usskatu sava „San Isidro Labrador” preekšvārdā.²⁾ Bet tad šis jautajums bija jau pēc būtnes isšķirts. Pēckas jeb sešas laelas episkas poemas, ne-isņemot

1) Pastor de Filida, IV. un VI. dala.

2) Obras Lueltas, Madrid, 1877. Tom XI, pp. XXVIII - XXX.

ari Alonso de Ercila (Ercilla), "Araucana", bij jau sacereti italu ok, tarās; laudz bukoliku, pastorālu, ganu romānu, pakal darinātū italeetim Lannadzaram, pee kam aistrādu šē tikai us Montemajora, "Dianu", - eeguva jau spāņēšu publikas simpātijas tūkstošām sonetas, oktavas, tercinas, kanconas un citas italu dzejas formas. Tat Lopede Vega, kura virzeens tad jau bij asi noteints, ^{bija izpēt. tam,} tas bij ^{gan} pēšācis rakstīt sa, vu slaveno "Isidoru-Araju" (San Isidro Labrador) vecās tautiskās redon dilās (redondillas), bet tad beidzot pārgāja us jaunās formas pusi, t. i. us italu skolu, tā ka galu galā varbūt nav neveens par vīnu vai, rak pēspalīdzējis esaknot Spanijā italu dzejas formu un varsmumē, un pakal darināmo virzeenu. Kopš šē laika italu skola panāca us, varu un nekad nebeidza esent redzamu veetu spāņēšu literatūrā. Tāds bija divu literārisķu virzeenu cīņas rezultāts. - Tagad pēgrecēzi, simees tam vīram, kurš, pateicotēes savam sabēdriskam stāvoklim, eeguva sevišķi leelu espaidu us teem rakstneekēm, kuri visvairak bija veici, najuši literārisķas cīņas ismāķumu par labu italu dzejas formai.

Flortado de Mendoza (1503-1575.g.)

Kamer zināms skaits dzejneeku zeraudzija visu spāņēšu literāturas usdevumu pakal darināmā italu formām un pee tam līdz zināmā pakapei italu isglitības pēsavināmā, tamer veens no spāņēšu rakst, neekēm, leelākā mērā ar talantu un raksturu apdāvināta personiba, esēma tēvijās literatūrā patstavigāķu stāvokli, - un tas bija dons Diego Flortado de Menodoza, zinātneeks un karēivis, valsts vīrs un vēsturneeks, dzejneeks un diplomāts - cilveks, kurš visās leetās, pē ka veen kerās, eeguva augstu esenību un kurš, nekādā gadījumā ne, pēelika ^{tin} ar videjām sekmēm.

Dons Diego Flortado de Mendoza (Don Diego Flortado de Menodoza) dzimis 1503. g. Granadā. Ta senči bija esenigāķee laudis Spanijā, ja ne, skaita esonetās personas tās daudzejās ķēniņvalstīs. Lope de Vega kādā no savēm dramatisķēm raķojumēm saka, ka jau viņa laiku Mendoza's ģimene skailijuse 23 pa. audzes, kas esēņmušās visaugstāķos valsts amatūs. "Mendoza's ģente", viņš saka, skaita 23 pa. audzes. Visā Spa, nijā - cik man zināms - nav vecāķas ciltis. Tīs ģimenes locekļi bes pār,

303. Franckuma ustrāda no tēva līdz dēlam slavenu un angsti apdāvinātu personību veselū rindu, vinus visus pē vārda saukt, būtu tas pats, kas isskaitit zvaigznes pē debess, vilnus jūrā jeb ismērit jūras smiltis. Šē cills - tagad jau izzināts - esās savu iscelšanās no kāda Dīs, kajas sinora vārdā Lurica.¹⁾ Gasparis de Avila sneidz vēl pilnīgāku Mendoza's ģentes genealoģiju.²⁾ Acim redzams, ka tā bijuse tik pat slave, na dzejā kā vēsturē. Tāu trīs šē eevērojāmā valdsvīra turākee senči vareja deret par parangu jauna cilvēka rakstura isglītībai, viņš bija pirmajā līnijā, dēla-dēls marķizam Santiljanam, Dzejneekam un zvēr, dinatam atjautneekam pē Juana II. galma; viņa vectēvs bija veikls Ferdinanda un Izabellas sūtnis tai laikā, kad atteecibas pret pave, sta krēslu bija visai sajukušas, ta tēvs bija kara vadonis pēdejā is, šķiramā kaujā pret maurēm un pēc granadas eemēmuma tapa eeceltš par šēs nemeerīgās pilsētas pārvaldneeku.

Diegōm bija peeci brāli, visi vecaki par to, tamlabad to isredzeja garidzneeka amatam, lai veeglaki nodrošinātu tam stāvokli un līdzek, lus, kas bija nepēcešami viņa leelā vārda eemības usturešanai. Bet viņa raksturam nepemita nekādas teeksmes pēc garidzneeka goda. Tēsa gan, viņš eeguva labu krājumu zinašānu, kas nepēcešamas bag, nicas karjerai: mājās viņš eemācijās tekoši lasit pa arabiski, Al, kalā, Salamankā sekmīgi pēsavinājās latīnu un grieķu valodu, fi, lozofiju, baznīcas, un pilsonu teesību. Bet viņš acim redzot pēšākā nepāsprotāmu pēekšrocību kādai darbībai, kas atteecās us politiku em dailo literatūru. Tāu agri viņš isrādīja teeksmi us kādām litera, turas šķiram, kurām nebija nekās kopīgs ne ar deevvārdmācību, ne ar baznīcu. Tas bija nepēdabonams, sevi veltit baznīcas kalpi, bai, un tā pēc universitatu mācību pabeiguma Alkalā un Salamankā mēs drīz to sastopam spāncešu armijas rindās Italijā, par kam viņš vecumā veemēr atminās ar it kā kādu lepruma labpatīku. Bet katru reiz, kad karšpēks stāveja besdarbībā, viņš čakli klausījās slavenu profesoru pēekšlasījumus Paduā, Bolonā un Romā un veemēr

1) Fr. Brauco Domādo, Acto III, Comedias. Šej. LX, 1629, p. 95.

2) Fr. „Gobernador Prudente” (Comedias Escogidas, Madrid, šej. XL, 1664).

vairak un vairak papildināja savu zinību aploku.

Drīz viņš atrodas deenestā pee Keizara Karla V., pārmaiņus militāri un diplomātiskā laukā. Tādam sevīrojam cilvēkam, kāds Men-
doza, bija, zināms, jāvērsis uz sevi esmātīgā un tālredzīgā Karla V.
sevēribu un lūk 1538. g. Mendoza ir jau viņa sūtņis Venecijā, to
brīdī veenā no visvareņākām valstīm Ēuropā, bet arī šē, cik sarežņ,
ģits viņa usdevums un darbs, viņš tomēr atrada vaļu, epagūtees ar
zinatņeekēm un literatēm. Aldu ģimene tad stāveja savas slavas
augstumā un Mendoza tos saudzeja, protežeja, tēm palīdžeja. Paulus
Marcus (Mautius) veltija tam savu Cicerona filozofisku rakstu isde,
vumu un augsti tūceja un atzina tā kritisko talantu un latīņu
valodas prašanu, jēbšu pee tam atzist, ka Mendoza allaž skubinajis
jaunus laudis, studet filozofiju un zinatnes mātes valodā, - kas
bija rets peemērs no brīva cilvēka, kurš bija sveiks no aisspreedumeem
kādā laikā, kad ceemība pret antikēm dzina zinatņeekus nicinat
visu nacionālo un jaunā laikā cēlušos, radušos. Veenu laiku tak
viņš nodevās antikās literatūras studijām ar tādu entuziasmu, kā,
du istrādija divi gadsimtenus agrāk Petrarka. Viņš sūtija us Tevāli-
ju un us Atos klostereem pēc grieķu rokraksteem. Pēc viņa bibli-
otekas rokraksteem tika vispirms pilnīgi isdoti Tāzeņa Flavija kā
ari daudzu baznīctēvu raksti. Kad viņš reiz bij isdarījis kādu
svarīgu pakalpojumu zultanam Solimānam un šis atļāva tam
isvēlētees no tā monarchiskas labpratības kādu apleecību, tad Men-
doza aistrādija kā us veenigo atalgojumu, kādu viņš labprāt pee-
nemtū, us grieķu rokraksteem, kas, kā viņš sacija, tam atmaksa-
tu visus tā pulinūs.

Bet is šīs darbības, kas tā saskaneja ar viņa garšām un teeks,
mem, keizars aicināja to pee vēl svarīgākeem peenākumeem;
viņš eecēla to par Ļiēnas valdneeku, kur tam tai pašā laikā bija
stingri jāsatūra bailēs tā Roma kā Florence, šo usdevumu tas is,
pildija ar savas dzīvības bresmām. Drušku vēlāk viņš aistāveja
Keizara intreses Tridentes koncilā, kur apopreedanā bija tik pat daudž
politiskas kā baznīcas leetas. Viņš ispildija šo usdevumu spīdoši,
pateicotees stingribai, veiklibai un dailbūratņibai. Tās bija viņam

īpašības, kuras viņš eevaldija kādā mērā, ka nevarēja viņu izslavēt
 varen, kāds cēls šis Spanijas valsts vīrs. No koncila ar neatleikšanu
 lietām devās us Romu, lai usraudzītu pavestu ta pašā rezidencē.
 Ari šo usdevumu viņš ispildija ar sekmem, droši un atklāti usstāda,
 mees pret Juliju III. un ar savu isturešanos pacēla tiklab savu personi
 go, kā ari savas tēvijas ceenību tā, ka sešu gadu laikā us viņu skati
 jās kā us keizara partijas galvu Italiijā, gandrīz kā us vice-kēniņu,
 kurš stingri un veikli pārvaldija zemi. Bet beidzot pārmēvīgas
 pūles salauza viņu un tā ka keizars mainīja politisku, nonemda,
 mees, veicināt meoru Europā pirms savas atsacīšanās no trona, tad
 Mendoza 1554. g. atgriezās Spanijā.

Mendozas diplomatisks sekmes kļuva par sakamu vārdu. Gan,
 drīz simtu gadu vēlāk Salas Barbadilo stāsta par kādu dēku mēkle,
 tajā: „spreežot pēc ta vārdeem varetu domāt, ka tas bijis Romā kāds
 pat veiklis sūtņis, kā slavenais, gudrais Brunneeks Diego de Mendo
 za savu laiku.”¹⁾

1555. g. uskāpa tronī Filips II. Šī politika maz līdzinājās ta
 tēva politikai, bet Mendoza nepēdereja pē tēem laudim, kas var
 pēemēties visēem apstākļem. Viņš sāka reti parādīties pē galma, budams pat
 nežēlastībā pē sava jestrā kunga-valdneeka. Filipa II. nežēlastības
 cēlons pret Mendoza dibinājās kaut kādās maudas aprēķinumos, at
 teecošos us to laiku, kad Mendoza bija Liēnas gubernators un no
 domaja pārtaisit apcestinato pili Liēnā.²⁾ Bet sekošais pēemērs vis,
 labarci rāda Filipa attecību pret Mendoza: reiz 64 gadu vecais, bet
 ar šēem gadeem nezaudejnšais savu jaunības kvēli sūtņis satapa
 galmā kildā ar kādu galmneeku, savu sāncensi mīlestībā; šis kildas
 kārstumā isvilka dunci, kuru Mendoza tam isrāva no rokām, ais
 svezdams prom caur balkona treliņem; pat stāsta, ka viņš trup dunc
 cini pakal laidis ari pašu galmneeku jeb ismetis to pa logu ārā. Us
 šo notikumu skatījās kā us kēniņa goda apvainojumu, bet formalismam

1) Sr. Cavallero Puntual, Madrid, 1619, f. 5.

2) Navarrete, Vida des Cerrantes, Madrid, 1818, p. 441.

un etiķetei padevigajā. Filipa acīs šis atgadijums istrādijās veen, kas šī kā nāvīgs traips: viņš nosauca Mendozu par ārprātīgu un padzina to no sava galma. Velti vecais Mendoza kādu laicu cīnījās pret šo netaisnību, pamatīgi un pārlecināmi isskaidrodams, kam, dēļ nevar viņu sodīt stingri: visa viņa vaina pastāvot cēkš tam, ka viņš aisstāvojees pret usbrukumu galmā-pilī. Ar tūri kastilisku atklātību tas saka par sevi: „Mn hombre de tan conocidos abuelos como yo y con nota de que se hable ya en las esquinas” (cilvēks ar tādem slavēnem senčēem kā es un ^{tādu} ar pažūstamību, ka no viņa runā visos kaktōs). Tomēr viņš beidza ar tam, ka cēnījami pa, devās nepecešāmībai.

Trindā Mendoza kaveja laiku ar dzeju un dzejošānu. Zināms, kāda darbība nepeestāveja īsti ta angstam vecumam, tak viņš pae tās bija jau sen pēradis. Bet pret vecumu viņš kecās arveenu vairak un vairak us nopeetnu nodarbošanos un, pažaudejis katru cerību, atgrestees pēe galma, viņš nomētās kautrā veentulībā savā tēvu pilsatā Granadā. „Mauru sacēlsānās vēsturē” ir Mendoza gulb, ja dzeesma. Viņam bij jau pāri par 70 gadeem, kad viņš novēdis darbu līdz galam, deva saprast, ka nu viņa literatiskā un zinātnis, kā darbība pabeigta. Viņš salasija visas savas grāmatas, klasiskus, torrakstus, eegādatus Itālijā un Grieķijā, retus arabju rakstus, samex, letus no viņa Granadā — un visus tos nodeva savam jestrājam kungam-valdneekam, kas uscēla biblioteku Eskurialā. Mn līdz šim Mendozās grāmatu krātuve eenu Eskuriala bibliotekā visgodāja, mako vēetu. — Nō šā laika mēs vairs neko nedzirdam par sīmo valsti, vīru, kara vadoni un rakstneeku. Mēs zinām tik, ka Filips II. tam pēdīgi atlēva, est pae galma Madridē, kur tas pēc dažām deenām vairīgi saslīma un nomira 1575.gada aprīlī, 72 gadus vecs tapis.

Mendozas raksti.

Pirmais Mendozas eespeests ražojums ir kāda kancona, kura eevaetota eekš „Lancionero General” 1535.g. Pirmajā Boskana Dzejolu isdevumā

1) Fr. Mendozas vēstuli no 20. septembra 1567.g.

307. atrodās šim no Mendozas sūtīta vēstule, kura rakstīta, kā redzams vēl jaunībā; bes tam ir vēl daži viņa maži dzejoli, kuŗi sacereti, spriežot pēc satura, - Itālijā. Lai gan Mendoza diezgan ilgi dzīvojis Venēcijā un Romā, lai gan viņš agri jau satīcās ar Boskanu, tomēr viņš nebut nav stājis ītaļu skolas pusē un, gan ceenidams ītaļu dzejas formas, tak tūspīnāja saceret vecās „redondillas” un „quintillas”, pūledamies tanīs issacit tīri nacionalas jūtas un usskatus, īpatnīgus un atbilstošus vecrakstīļu dzejai. Veens no viņa dzejojūnām „Vēstule redondillas formā” no viņa sacerets, kad viņš adrādēes zem ustandzības (varkts).¹⁾

Aisgūtņīgi studedams klasiskus, Mendoza kādā mērā nogrima an, tīkā garā, kādā mērā presavinajās antīko pasaul’s usskatu, ka visi jau, nuksē espaidi pagāja tam garām, neatstādami nekādas pēdas. Pīr, mā daļa jau poeminētās epistolās Boskanam, sacereta, gan teesa, teko, šās tercīnās, atgādīnadama Floraca epistolū Numiciam un rāda pa, tēsi īstu pakaldarīnumu šim ražojuamam; turpretī ta beigu daļa sacereta tīri spāņu garšā un sneedz kādu makslnecīstū mājas dži, ves ainu, kāda nekad nav preekšā statījusēs antīku eedomai. Flm, nus par godu kardīnalam Espinozām - veens no viņa vislabākēm dzejolēm - sacerets pēc pēcu deņu čaklas Pīndara lasīšanas un tomēr tas stingri eeturēts vecrakstīļu garā; it tapat viņa strā kanconā, ne skatot us ītaļu dzejas formu, atgādīna vairak Floracu, nekā Petrarku. Tak ne-apšaubami, ka Mendoza pēpalīdzejis jauno dzejas formu nostīpīnāšanai, kuŗas eevestas no Boskana un Garsilaso; mazākais us viņu atsaucās daidozi ta laīca dzejneeki, sevišķi Grīgora Silve, stre un Kristovals de Mesa.

Pēe Grīgora Silvestre’s kāda soneta Mendozām esakās:

De vuestro ingenio y invencion
Piensa hacer industria por do pueda
Subir la tosca rima a perfeccion.²⁾

^{Caus}
(Nō jūsu gēovija un atradītās pāmēris dīrīz pārlēcību, ka var Toskanas rimi novest ēdī pīlīni, Baij.)

1) Obras, 1610, f. 72.

2) Poesías, 1599, f. 333.

Un Kristovalā vestulē (epistolā) grafam de Kastro sacīts, "ka slavenais Mendozs gājis pa Boskana un Garsilasu pēdam."¹⁾

Vispār Mendozs ar veenadām sekmem rakstījis abos virzienos: viņa itāļu dziejoli atskīrās vairak par citeem (nekā citi) caus domu бага, tību, bet turpret viņš elika vairak savu sirdi, vairak pateesas jūtas tās dziejolās, kas sacereti tautas garā. Viņa mazee dziejoli, tagad tā saucamās "letrillas", kas agrak bija pazīstamas zem dažādeem nosaukumeem, ir jaukas. Veena no tām ar vīsrakstu "Villancico" var deret par visla, baro jautou letrilju paraugu. Lope de Vega sauc Mendozs redou, dillas par brīnišķigām.

Mendozs romans "Lazariljo" (Lazarillo, jeb Lazarillo de Tormes, vajari La Vida de Lazarillo de Tormes) ir ģenials ražojums, kāds līdz tam vēl nebija bijis spancešu literaturā. Stāsta, ka šī roma, na autors, dodamees celojumā, nēmis sev līdz "Amadis'u" un "Celestinu" un parlasijis tos pavaļa. Taisni Francisco de Portugal apgalvo, ka Mendozs, dodtees par sūtni us Romu, nēmis sev līdz tikai divi beedous: "Gallijas Amadis'u" un "Celestinu".²⁾ Stāsta arī, ka Mendozs sacerejis savu Lazariljo de Tormes vēl būdams students universitā, tē. Šis romans ir kāda zēna autobiografija, mazā skrandainā La, carina, dzimuša sudmalās Tormes upes krastā, Salamankas tuvmā. Zemas, ^{nežēlīgas} un rūpjas mātes padzīts no mājas, viņš kļuva par akla uba, ga vedeju. Ja bija nodarbošanās, par kuru kauna pilnaku grūti va, reja atrast to laiku Spanijā. Kāda ta nu arī bija, Lazariljo (Lazarillo) isleetoja to tā, ka nevar labaki. Apdavinats ar neissmeļamu jautri, bas krījumu un neparastu aprēribu, viņš uskēra - peesavinajās veeņā reizā ir lišķīgu ismanību, ir zemumu, kas to padarīja arveenu spējīga, ku us leelaku un leelaku viltu, us visdažādattām dēkām un noze, gumeeem, kurus tas isdarīja neskaitamus, atrāzdamees deonestā pa rindai gan pee garidzneeķa, gan pee muižneeķa, kas mira badu ais muiž, neēķa lepnuma, gan pee mūķa, gan pee grēķu atlaidumu pārdeveja, gan pee kaplana vaj kārtības usrauga. Tēdiģi vadīts no dabīgas dzinas

1) Rimas, 1611, p. 158.

2) Sk. tā "Arte de Galanteria" (Lisboa, 1670, p. 49).

309. Lazarinš apseerovjās un eerikoja savu mažu saimniecību. Te tad šis štāts beidzās.

Tā tad nostāsta saturs ir dekas, kas grozās ap blēdīgu, ismanīgu sulaini, kurš ilgi ne-apdomājās par godīgumu un taisnību, kad tee skājās tam krustis celā; bet īsti ņemot, ka ir launakā satira us visām sabiedrības šķirām, ar kuras pārstāvjiem Lazariljo ir labi pazīstams kopēc, ka tas pazīst visus viņu aiskulisu dzīves sīkumus, redz tos pa stāvīgi mājas dzīvē. Romans leecina par autora krētnu cilvēku pazīšanu un asu satīru. Visa grāmata sarakstīta veiklā, saprotamā un pēe tam tīrā kastilju valodā, kas nevilus skubina atgādinātees 'Celestinu'. Daži apraksti ir tik gleznaini, ka reti var sastapt viņem līdzīgus prozas literatūrā, bet raksturojumi ir ^{tik} pārdoši un zīmīgi us mata, ka inkvizīcija rakstīja preekōn, isdzēst pēe nākamēem isdevu, meēm ^{vispārīgās} dažas nodalas, kurās bija tēlota zināmas sugas garīgu personu un indulģencijas pārdeveju darbība. Bes reāla dzīves elementa, kas dara Lazariljo par nesamaksājamu personu XVI. g. simtēnā, spāņēšu sa. beedrības studijām, šis romans atēkirās caur teicamām literariskām vērtībām, caur stāstījuma meistarību un sapratību, zīmet raksturotus, kurōs vispārīgais un tipiskais ir ļoti veikli sakausēts ar nacionālo un individualo. Visas romanā sastopamās personas: ubags, sādās garīdzneeks, mūks, brunneeks - visi stāv mūsu preekōn kā dzīvi, ^{Autoram} Tāvis, ki isdevees simpātiskais, našaga brunneeka tips, kam netrūkst augšta konisma. Šis idalgo (fildalgo, hidalgo), kurš atstāj savu tēvzemē, padodamēes meisbēgamam badam, lai ^{naš} tik jāsatēkās ar bagato kaimiņu, kas neatbild pēeteekoši pēeklājīgi us viņa sveiceenu, šis lepna is savadneeks, kurš stipri tic, ka kēnizam jānāk palīgā spāņēšu muižneekam un jādod šim pārtika (sinecura) un kurš drēzak gatarēes badu mirt, nekā zēmotēes līdz darbam jēb līdz lugumam pēc zēlsit, digas dāvanas, - kurš rāda tādu raksturisku un pēe tam tīri spāņēšu tipu tā, ka to var droši blakus stāvēt Don-Kijotam. Pēe tam autora isvēlētā autobiografiska partija ^(dodama stāstam vērtību) snēgdama autoram to labumu,

kas deva iespējami, pēc patikas pavairot epizodas un dēkas un visu ap-
 raksterno apgaismot ar sava paša naivi-ismanīgā humora gaišumu. Bet
 no šī vilciena-pesprauduma, kas divd stāstam sevišķu kairi nebūt ne,
 cēs tēlojuma mākslneeciskā integritate, mākslneeciskā teesiba un talai,
 ka Spanijas aprakstā autors sasneedz to objektivitāti, leetiskību, to savas
 personības pilnīgu aismāršību, kuŗu V. Humbolds turā par mākslneeciska
 ražojuma pirmo vērtību, bet Popenhauers - par pirmo genialitātes pazīmi.

Stāsts nav ar leelu apjomu, bet tas ir ārkārtīgi veikls un asprā-
 tīgs stāstījums, veetejās dzīves un cerāšu laimīgs, isdeves ražojums,
 pēdīgi, efektu pilns pretstāts no veenas puses - jaunrā, nekāunīgā un
 žiglā, veiklā sulainā, no otrās puses - veco kastilietu solidās, ceenīgās
 un nopetnās nosvērtības - viss tas kopā nostiprināja grāmatas ārkā-
 tīgu popularitāti. Tam sava gara brīvā iespaida Mendoza, līdz ar lvis,
 keem dzejolcem itāļu garšā, ir radījis veenu no visorģinalākēem
 spāņēšu literatūras ražojumēem, proteet šo romanu „Lazarillo de
 Tormes”, pašu pirmo no tā saucamēem „blēžu romānēem” Spanijā.
 Štīls tajā atšķirās caur neaparastu dzīvumu un gaišumu. No 1553. gā,
 da, kad isnāca pirmais isdevums, tapa šī grāmata seizu reizām no
 jauna iespesta gan Spanijā, gan ais robežām.

Tā ka Mendoza, kā leecās, officiali nekad nav isdeves par „Laza-
 riljā” autoru, tad daži literatūras vēsturnēeki, šo starpā arī prof. Storožen-
 ko, turā Lazariljo par nezināma rakstnēeka ražojumu un pateris Figu-
 enša savā plāšā un intresantā sv. Hieronymus ordeņa vēsturē apgal-
 vo, ka Lazariljo sacerets no Juana de Ortega's, veena no Karla V. tu,
 veneekēem, kad tas uštūrējās sv. Justus klosterē. Eeverojams tas, ka
 Figuensa, būdams garidgnēeks, pilnīgi atzīst Lazariljo teicamās puses.
 Rau, ko viņš saka par šķēetamo autoru Juanu de Ortega: Dizen, pue
 siendo estudiante en Salamanca (sk. V. burta. par span. dzeju VI. g. o.).
 Saka, ka students būdams Salamankā un apdāvināts ar spīgtu
 un daļu talantu (ingenio tan galan y fresco), sarakstija grāmatu
 ar virsraktu „Lazarillo de Tormes”; tik neecīgā (zomā) sižetā (en un
 sugato tan humilde) viņš pratis isvādit kastilisko valodas īpašību

311. un personu nošūmu (el decoro de las personas), kuŗas cevedis ar tā,
du seviŗķu mākslu un talantu-dāvanu (que introduce con tan sin-
gular artificio y donayre), ka ta peln but lasama no tādēem, kuŗām
laba garša. To peerāda viņa istabīnā (en la celda) ^(trastais) kontrastā:

Bet komentatoreem - kritiķeem tas isrādās par ne-espējamu,
ka šī grāmata varetu but rakstīta no garīdznēka tamlēl, ka viņa
pāraņ nīkni usbrīk baznīcāi. Bet lai nu kā, šīs stāsts-romans
ir līdz šim visai populars un pat ussāk spāņēšu stāstu-literatūres
seviŗķu veidu, ta saucamo „Gusto picaresco”, t. i. blēķu romanu, kuŗa
popularitāta ispletās visā pasaulē, pateicoties Le-Laŗza, „Zil-Bla-
zam de Santillana”. Itasta pat, ka ari Boaló esot domājis rakstīt
romanu is Diogēna-Cinīka Dzīves, „de la plus parfaite quieserie”, kā
viņš issacījes, viņš cerejis, ka viņa stāsts būšot „beaucoup plus plai-
sante et plus originale que celle Lazarille de Tormes et de Guzman
d'Alfarache.”

Mendozāis „Lazarillo” pēdzīvoja leelu pulku paraldarinumu,
kas ir visu raŗojumu ^{vispārīgs} sīkstonis, kuŗi eguvuši seviŗķu popularitāti.
„Lazarillo” strā daļa, kuŗa sacereta no Enriko de Lurka, ir jo ga-
ŗa. Ta turpina stāstu laisni no tās vētas, kur Mendoza apstājes, bet
šīs turpinums ne-usrāda neko teicamu, kā tikai daŗas isdevušās
asprātības. Ē top stāstīts par Lacariņa pēdaliŗanos Karļa V. kara
gāŗeenā pret Alŗīru 1541. gadā; kuŗis, us kuŗa Lacariņš brauca, nogri-
ma un nu stāstā revesēdas veenīgi tikai milzums aplamību, pret,
runa. Lacariņš nokļūst jūras dibenā, eļķen tur kādā dzīlē jeb alā un
pārveŗšas par tunģivi; tad leelā grāmātas daļā stāstīts par viņa laimi-
bas dzīvi tūnū valstē. Pēdīgi viņš eķķūst zveineŗku ķīklā un ais bai,
ķem par savu dzīvību pēņem no jauna cilvēka veides, atgŗeeŗjās Sala,
mankā un raksta tur stāstu par savām dēķām.”

No Mendozāis dzejīskēem raŗojumeem visēvērojamāķee ir cartas (vē-
stules), kas caurdvestas no filozofiskām domām, no prozaiskēem mums jau

1) Šīs turpinums eķķēests 1555. g. Antverpenē zem nosaukuma „La Segunda
Parte de Lazarillo de Tormes”, bet laīķam la agrak jau ismāķuse Spānijā. Šī
daļa ir evērojami vāķķa par pīmo.

paržēstamais „Lazarillo de Tormes”. Citi viņa ražojumi, kas ir plašāki nekā
 tee, kuri sacereti itālu formā, izdves dzīvu īstu humoru, kas paskrīta
 vairak „Lazarillo” autoram, nekā keizara pilnvarotam Tridentes koncilā
 jeb pēc pavesta galma. Dažos no teem atradās tādas valības, tā ka palika
 ne-eespeesti.

Ar kādu pat raksturu ir divi viņa vēstules jeb īstenāki divi apspre-
des vēstulu veidā (letrillas): pirmajā no tām, rakstītā kāšu no personas,
 kas meklē veltu pēc galma, atrodās galma zemako eesēdņu raksturo,
 jams, tā saucamas „Catariberas”: nabadzīgi apģērbti, ar verdziskām manee,
 tām, viņi sarg eesējas un isēējas pili un apsēd Kastilijas domes preekš,
sēdetāju, usmārdamēes ar lūgumēem, dot teem kādu no neskaitamām
māzām veltim pili. Otra vēstule adresēta Pedroim Salazaram un ap,
 smej ta grāmātu par keizara vācu kareem, pēc kam autors pēc Mendo,
 za vārdeem, peeraksta sev vairak, nekā nāvēs. Abas vēstules caurdve,
 stas ^{no} oriģināla humora un dabīgas jautribas. Tās ir īpašības, kas gul,
 ned rādās, Mendoza rakstura pamatā. Cik nopeetri un svarīgi arī viņa
 eesemteē bija, tomēr šīs īpašības pa visu viņa mūžu laužās allāz pēc
 viņa us āru.

Kā jau agrak teicu, vecumā Mendoza arveenu vairak un vairak
 teecās us nopeetnu darbību. Jau pēc sava temperamenta Mendoza ne,
 būt nevarēja palantees besdarbībai, un to jau kavētu arī viņa isre,
 dzēta dzīves veltā: Granada ne veen modināja viņam veselu rindu
 romantisku atmiņu, bet bij arī eesēsi saistīta ar visas viņa cilts slavu,
 še viņš palaida savas jaunības leelu daļu, agri eepazīdamēes ar mauru
 bijušās varas peeminēkēem, kas runāja us viņu par to laiku, kad Gra,
 nada bija veena no visstiprako un spidošo mehamedāņu dinasti,
 ja rezidencem. Še viņam bija dabīgi ja-atgrecējas pēc savām agrām
 pūsarabiskām simpātijām un nodarbošanām un, sakārtodams savu vēto
 māuru rokrakstu krājumu, nodevās savas tēvu pilsātas literaturas
 un vēstures studijām, līdz apstājās pēc nonemšanas, pa valā aprakstīt
 kādu šīs ^{vēstures} laikmetu.

Viņa isvēlētais postus bija vēl dzīvs visu atmiņā. Tas ir mauru sa,
 celsšanās periods (1568-1570), kad tee nevarēja pēdīgi vairs paceest

313. Filipa II. slogu. Fāted Mendoza sarakstija „Mauru sacelšanās vēsture“, is-
lektodams visus līdzekļus šā darba veikšanai. Viņa tēvs bija karava,
donis 1492. gada usevaras gājeenā, pēc ka ta dēls daudzkārt atgriezās
savā „Mauru sacelšanās vēsturē“, tad vēlāk tēvs bija Granadas pārvald-
nieks; veens no ta vadgabalsem (Naffe) vadīja armiju kašā pret dumpīnē-
kiem. Tagad, kad dumpis bij apsveests, sirmais valstsvīrs, Diego Mendo-
za, stāvedams starp sagraisīnīnī pēdām un pagājisās cīņas dzīvām at-
miņām, dabūja zināt no dalībniekiem un aculeccinekiem visu, kas
noticis eevērojams no abām pusēm. Preekšmeta teicama pazīšana un
aprakstu neparasts dzīvums un spilgtums tā ori lasitaju aīsnes pāšā
notīnīnī un ūnī un traci, iscelot intresi preekš atsevišķām epizodām,
kas palīktu nepamanītas, ja nebutu isceltas tik dzīvi un pēvīlīgi.

Mendozas „Mauru sacelšanās vēsture“ rāda čarklu studiju un
antīku paraugu pakaldarinumu pazīmes; katrā zinā tā ^{stīlu} sacelās pā-
ri pār spancešu historiografijas preekšējā laīkmeta chronikālo pa-
nōmēnu. Senatnes gars īspaužas jau pašā darba sākumā: „Es nodo,
majis – tā īssāk vees karavīrs – karavadonis – „stastīt par Granadas
karu, kuru Spanijas katolu kēnīnī, Filips II., nēpārvaramā veīzera
Karla dēls veda pret jaunatgrestēem dumpīnēkiem un kuru es
redzēju pa daļai pats, pa daļai aprakstīju pēc to stāstēem, kas tanī
pēedalijsēes vaj ar eročēem, vaj ar padomu.“

Par mākslnēcīsku paraugu Mendozam dērejis Salustius. Līdzī-
gi „Karam pret Katilīnū“ ir „Mauru sacelšanās vēsture“ nēleels raksts,
kas rāda brīnīšķīgi stīpou un drošu stīlu. Dažas veetas īsarakstī,
tas acīmredzot Tacitam pakaldarinot, kuram pēc īsteīksmes spēca
un tonā stīngroma Mendoza stāv tuvak, nekā pēc stīla lēlīskū-
ma – Salustīum. Tāzkārt šēe pakaldarinūmī, saka Tīknots, īt tīk
īsdēvīnēes, ka dara oriģinālo eespaidu. Aīsrādīšu pēem. īs parastū
pēevēdamū veetu, kas īt eevērojama caus telojuma dzīvūmū un jūtu
dzīlūmū. Tas īt pakaldarinūmū dzīvajam un stūpajam Tacīta stāstam
par Germanīka un šī kat spēca Tauloburgas meža apmeklējumū, kur gu-
leja Vara trīju lēģionū zemei nēnodotu atlēeku un par vīna savu

kritušo un aismirsto tautcešu apglabāšanu.

Gandrīz to pašu mēs atrodam arī pie spāņu vesturnieka: šī aprakstītais atgadījums līdzīgs ar Tacita stāstīto tādā mērā, ka pamatdarinums parādas par pilnīgi dabīgu. Mauru sacelšanās laikā 1500-1501. g. bija nepieciešams noārdīt kādu ceetoksni kalnā, netālu no Malagas. Neveiens neatsaucās eet pie šī vairīgā bistamā darba. Pēdīgi don Alonso de Agilar, viens no vislabākiem bruņniekiem Ferdinanda un Izabellas armijā, - usnēmas šo vairīgo usdevumu. Viņa mēģinums neisdevās, un gandrīz neviens pats nepalika dzīvs, lai pastāstītu par satrēcēna sākumiem, bet Agilara dūšīgā, varonīgā usnēmšanās un paš-usupurēšanās is, cēla tolaik stipru espaidu un deva vēl daudzām romāņiem. Gandrīz 70 gadi bija pagājuši kopš šī nelaimīgā usdevuma, kad Mendoza pēstājās pie ta aprakstīšanas, bet spāņu un mauru kauli vēl ar, veen bāleja tānī veetā, kur bija krituši karotāji. Divu tautu cīņā at, kal atjaunojās pārveikto sacelšanās dēļ; atral sarīkoja ekspedīciju tās pašās kalnās. Kara gājeenu vadīja Arkosas ^{še nokauto varonu} leelkungs, Leoš pēcnācejs, Alonso Agilara radnieks. Kamer kara spēks sakārtojās, tamer leelkungs ar velcelu nodalu apmekleja šo bēdu veetu.

Rau kā Mendoza stāsta: „Leelkungs atstāja Kasaresu, aplūkodams un senemdamus pārejas - pasāžas. Ta bija nepieciešama apdomība, ja ne-usticās kara operācijas sekmes. Nodala sāka doties us kalnāju aug, stumeem, kur, kā stāstīts, guleja kritušo ne-apglabāti kauli (kermeni) - šausmīgs skats un bēdīga peamīna.” (Pie Tacita: Incedunt moestos locos, visusque ac memoria deformes). „Starp teem, kas tagad šo veetu apmekleja, bija ^{kritušo} radnieki un pēcnāceji, - cilvēki, kurēem pīo stāstījumiem bija zināmi visi šī bēdīgā notikuma sīkumi. Nonaca pirms tur, kur citkārt apstājās nants tumsā preekšēja nodala ar savu vadoni: ta ir plata lā, ma starp kalna kājām un mauru ceetoksni, kurā aissargata tikai no dabīgiem aissegumiem. Še guleja cilvēku pauci un zirgu ribas, pa da, lai sakrauli kūpā, pa daļai iskaisiti tur, kur nācās krist noja, lināteem, - starp zoroču gabaleem, sakū, vēzēlu atleekām un bagateem bruņnieku apbruņojumiem.” (Pie Tacita: „Medio campi albentia ossa, ut fugerant, ut restiterant, disjecta vel aggerata; adiacebant fragmina

345. telorum equorumque actus, simul truncis arborum antefixa ora), Ta,
lak ceraudzija arī pašu ceturksni: tas jau gandrīz līdziņajās arzemi
un rādīja tik lēdīgas drupas. Pagājuši drusku us preekā, kara vīri
atgādājās tās vietas, kur krituši reizā ir ģenerāli, ir ofisieri, ir zaldāti,
stāstīja cits citam, kur un kā glābušees pēc dzīvības palikušees, — un to
starpā grafs Mrena un Pedro Agilars, dona Alonso vecakais dēls; tu,
naja, kā šis pēdējais ilgi aistāvējees starp divi klintim, kā dabūjis no
mauru vadona pirmo brūci galvā un otru krūtīs, no kurās krūtīs, at,
gādājās vārdus, sacitus no abiem naidigeem vadoneem, kad šee sastapās.
„Es dons Alonso”, sacija veens. — Tu dons Alonso, bet es Benasteparu
vadonis”, atbildeja otrs, dodams tam nāvīgu cirtene; runāja par tām
brūcem, ^{kurās} vinam devis Alonso, kas tak nebijušās nāvīgas, atminejās,
ka tiklab draugi kā senaidneeki veentīdzīgi žēlojušees par viņa lik-
teni, un tagad tai pašā veetā atkārtojās kara vīru žēlabu jūtas. Va,
donis lina noturet par kritušeem dvēselu aislugumu, un visi lūdz Dee
vu par viņu dvēselu mīžīgu meeru, nezinadami, vaj lūdz Deevu par
pašu peederigeem vaj par senaidneekem, un šee nežina vairoja tik vis-
pārīgu nocetinašanos (rugtumu) un vēlēšanos, lai maksā ko maksadams
useet tos, pēc kuseem varētu nemt atceebību. (Iz. spaneesu dzejas V. burtn.)

Tādu veetu, mauru sacelšanās vēsturē nav mazums. Acim redzams,
Mendoza labprāt nodevās atsevišķu epizodu apstrādašanai un ar sevišķu
patīku pūlejees ispušķot sava stāsta preekšmetu, attiecotees us Men-
doza runām, jasaka, ka tās ir loti gleznainas un nevilus grib būt valdīgi-
namas ar runām pēc Tita Livija, bet nogreerdamees no galvenā notiku-
ma, apranstot mazak svarīgas epizodas, Mendoza nekad ne-ekrit pār-
spīlejumos un viņa stastījums ir allaž spēka pilns, isceldams pilnīgu
eespaidu.

Tādā panōmeenā — tik pat pēc satura, kā pēc stila un isteiksmes-
sarakstīta visa grāmata; tās strupais un drošais stils pilnīgi atbilst
spaneesu valodas garam, — domu gājeens ir tekošs, straujš, u veegli
aisrauj, valdzina lasitāju. Starp preekšaja laikmeta vēsturiskiem
raksteem, sacereteem kronīku stilā, nav neveena šim līdziņa, un pat

317. Talantam un tai kaislibai, kura apstatoja ar savu gaismu visu viņa mūžu. Pēc visas varbūlības viņš atstājis Spaniju ais mīlestības peevil, šanās un, kā šķietams, kritis dienvakarē Turīnē 1564. g. Tas ir viss, ko par viņu vairāk jeb mazāk ticamu zinām.

Aplūkojot Gregora Silvestre's literarisko darbību, jau sastopam starp itāļu dzejas pakalpinātājiem arī Montemajoru, kas sacerejis: sonetas, romanses, satīras, poemu, "Piramu un Tisbi", novelles, pastorales u. t. p. Bet galvenais starp viņa ražojumiem ir "Emīlijusēs Diana" (Diana Enamorada) - ganu romans.

Jau viduslaikās bija ganu dzīve vairāk attīstīta Spanijā un Portā galē, nekā jebkur citur Eiropā.¹⁾ Laikam tamlēl tik agri parādījās^{so} tās zemju dzejā eklogas un bukoliski dzejoļi sakarā ar tautas drammas pa sākumiem. No otras puses karēviskājām garām, kas istaisija līdz XVI. gadsimtenim vēnu no redzamām pazīmēm jeb atsevišķībām, agri vaj vēlu bij jābeidz apmierinat ar vienmūļem, monotoniem, savā dabā pār spēlētēm brunneeku romaneem un jameklē atpūta un atdusaklusā un veenkārsā taiksmainās Arkadijas dzīvē. Tādi bija ta laika spa, nešu kulturas vismazākais divi galvenie remesli jeb cēloni, kurīvē; cinaja tik savadas formas isdomājumu un parādīšanos, kāda ir pro zaiskā pastorale, jebšu arī nav iespējams, tagad noteikt, kāds espai, da mōrs peekrita šai zinā šim jeb tam cēlonam.

Tak, attecoties us vēnu leetu, mums nevar būt nekādu šaubu. Mēs zinām, kas pirmais ražojis spanešu ganu literaturu un zinām pat, kad pirmais ganu romans isnācis Spanijā. Faunakās pastorales tēvs bija Lannazaro, Neapoles muižneeks, kura ģimene politisku apvērsumu dēļ parnāca is Spanijas us Neapoli. No viņa ta taisni pārgāja us Spaniju, kur ilgu laiku bija leelā modē, nekad pilnīgi nezaudedama to raksturu, ko pirms tai bija devis Lannazaro. Tē "Arkadijā", ka rai, kā rādās, nav nekāda sakara ar Bicances Longa pastorali, bet kas, kā rādās, spēež peememt, ka tās autors pazinis Bonačo "Ameto" un "Las Partidas", isdotas ap 1260. g., gaiši rāda ganu dzīves isplatišanos un nozē, mi Spanijā, tā viņu isnāksanas laikmetā, kā arī ilgi pirms tam.

Bambo eklogas, - bija pa pceensu isdota Neapoli 1504. g. "Arkadija" ir īsts ganu romans prozā un vārsnās, kur bes sevišķas secenibas un zem ganu un ganeņu mīlestības intrigu cemesla top aprakstītas dekas, kas atgadījušās pašam autoram un daļžem ta draugeem. Ievi pašu viņš eved zem romana galvenā varoņa Sinsero vārda. Tats par sevi sapto, tams, ka tādām ražojumam pēc savas dabas bija būt drusku fanta, stiskam, bet pee tam tas sacerets jo pareizā un dailā italei valodā. Lannazaro romanam bija leels panākums, no ka drūž dabuja zināt visa Spanija, pateicotes, laikam, autora radneecigam saitēm. Katrā zi, nā Spanija bija pirmā āzeme, kur parādījās pakalदारinumi, Arkadijai, un veenigā zeme, kur līdzīga veida ražojumi turplikam jonāca leelā skai, tā, baudidami ilgstošu cespaidu.

Vispazīstamākais pakalदारinatajs Lannazaro italu ganu dzejai bija Furis de Montemajors ar savu ganu romanu "Diana". Līdzīgi Lannazarom, viņš nēnās saceret ganu romana veidā dažus atgadījumus no savas pašā un savu draugu dzīves. Tamdēt, viņš salasa pee Leonas kalnaju kājām, no Esilas krasteem, dažus ganus un ganes, kas pa rindai stāsta savus pēdzīvojumus, evecetotus 7 grāmatās, rakstītās pārmaiņus prozā un vārsnās. Divi galvenās darbīgās personas kā mīlakee is, šķiņas caur zaveklīgām burvībām un romans pavisam negaidot top pārtraukts, t. i. beidzās, Dianai saprecotes ar Delio, neceenīgu Sereno sāncensi. Beigas lāga nesaistas ar sākumu un visu preekšējo.

Pēc pašā autora vārdeem ²⁾ "Dianā" estverti patesu notikumu ap, raksti. Mums zinams tapat, ka zem Sereno, romana varoņa, meklejams pats Montemajors, un Lope de Vega pēebilst, ka Diana, romana varone, bijuse kāda dama is Don-Fuana pilsatīnā Valensijā, Leona pilsātas tu, vumā ³⁾ "Diana" sacereta skaistā kastiliskā valodā, bet grūti saprast un apovert to (sc. romanu), pārlasot to tikai veenreiz. Atsevišķee stāstījumi, no kurēem tas savērts, ir savā starpā tā sarēžģīti un tik neveikli cits ar

1) Gingueni, Hist. Litt. d'Italie. Tom 10, par Salvi, pp. 87, 92.
 2) Ik. ta Argumento pee romana.
 3) Lope saka, ka Filida Montalvo, Servantes Galatea, Garsilaso Kamila, Kamōena Viso, lante, Bernaldes Silva, Figeroa Filida un Kortereala Leonora bijušās personas, kas dzīvojušās, bet eliptas isdomātās vārdās. (Dorotea, Act. II. Sc. 2. Obras Sueltas. Tom VII, p. 84.

319. citu savēnoti, saistīti, ka galvenā sūžeta pavedeens pastāvīgi top parasts.
Gūtības pee pārskata vairojās vēl caur tam, ka sajausti reali fakti ar
isdomateem ekš visa ta, kas zīmejas us ģeografiju, pagānību, māģiju
un krīstianismu; pee tam vēl nāk klāt mīļums pretunu, neveena,
dību, nesaskaņu, kas dabīgi istek is mēģinuma, eeveetot Spanijas sū
dē un tuve kādai no vispazīstamākām pilsētām - Dzejisku Arkadiju,
kas nekad un nekur nav pastāvejuse. „Diana” tā kad katrā zīmā peln
atīzāk romana nosaukumu, nekā Lannazaro „Arkadija”, kuŗa viņai
bijuse par paraugu. Viņas galvenais sūžets isdomats pilnīgaki un
isvests, tēlots mākslnieciskaki, viņas epizodas is intresantakas. It vis
romans caurdvests no neapmierinātas mīlestības tumšām skumjām,
zem kuŗu eespaida ari sarakstīta visa grāmata. Dāvī dzejoli, kas ee,
sprausti romanā, is skaisti, sevišķi liriskee; un lai ari Montemajora
proza nav tik skaista, kā Lannazaro proza, kad tomēr ta nebit ne,
atšķirās mazāk caur dailumu un krāsu košumu. Ar veenu vārdu,
neskatot us visām „Dianas” klūdām, tai netrūkst preekš mums ari
tagad intreses par spēti tam leclajam laika spridim, kas mūs šķi no
tās, - ta isnāca pirmo reiz Valensijā 1542. g. - par spēti ari tam, ka ta,
gad visi tē veida isdomajumi isgājuši no modes un gandrūz aismir,
sti. To prātā paturot, - kā lai ne atgītu garīdzneeka labo gāršu, kuŗš
isglāba „Dianu” pee Don Kijota bibliotēkas isnūcīnašanas?

Klimats un Pireneju pussalas Dzīves apstākli kops jo attaleem
laikem, kas dēva tik daudz ērtuma ganu Dzīvei, bes šaubām veicinājuši
un varbūt ari taisni bijūši par celonu, ka spaneešu Dzejā parādījušies
pastorales motivi, kuŗu atbals jau sadzīrdama ari vecās romansēs. Bet
italu forma no paša sākuma stipri peevijās spaneešu ganu Dzejai. Mon
temajors, Lax de Miranda, Figeroa un Kantorals (abi pirmeē is portu,
galeeēē), visi Dzīvodami Italijā, nēmās sarakstīt spaneešu eklogas ita
lu gāršā un tā veicināja Boskana un Garsilaso usņemto virzeenu.
Teem visēem bija leels panākums.

„Dianas” ārktīgā populāritāte bija par eeseslu neveen laudzeem
pakāldarinumeem, bet ari tās peevīcīgeem pārstrādājumeem relīģiozā

garā, līdzīgi teem, kurām bija par pamatu Garsilaso de la Vegas eklogas. Tā ka "Diana Enamorada" (Emīlejusēs Diana), kā zinām, ne, bija no tās autora pabeigta, tad trīs gadus pēc tā nāves, 1564.g. Alonzo Peres, ārsts Salamankā, kuram Montemajors, atstādams Spaniju, bij istāstijis savu "Dianas" beigu planu, - isdeva tās otru daļu, kurās sā, kums noteek tai pašā zavērlīgā, maģiskā Felisijas pili, kur beidzās Montemajora darbs. Šī otrā Dianas daļa satur ganu un ganu dēku vēsturi, ko nesastop pirmajā daļā un kas pee tam der par galvenā sūžeta turpinumu. Bet arī šai otrajā daļā nebeidzās romans. Tu ne, eet tālāk par Delio, Dianas vīra navi. Bet pēc Montemajora plana bija nu sekot Dianas precibām ar Sereno, tās pirmo un usticamo mīlako. Romans nobeidzās pēpeži, apsolidams vel trešo daļu, kura ne, kad nav isnākuse. Laikam pēc tās nav lasitajās bijuse nopēetna vēlēšanās, tā ka otra daļa isstepta pa 8 grāmatām un eevērojami plašumā pārsneeģdama pirmo daļu, ir pēc savas vērtības daudzge, mava par šo. Daudzeem no tās nostāsteem trūkst maigo sēru un skumju, kas bij eedvestas no Montemajora pašā mīlestības pēevilšanās, citā šīs otras daļas trūkums nav mazāk svarīgs līdzīga veida ražoju, mōs, kas ir smaga, veennmulīga prozaiska dīkcija, kas parsātinata ar vāismām, kurās vel slīktanas par prozu.

Bet jau nepalikā pee šī vena neisdevušās mēģinuma pēc Montemajora panākuma. Tai pašā gadā, kad isnāca Peres grāmata, parādījas otrs "Dianas" turpinums, kura autors Gasparis Gil Polo, Valensijas hidalgo un greeku valodas profesors Valensijas universitatē. Gila Polo "Emīletai Dianai" (Diana Enamorada) ir tā teicamība, ka tā ir isaka par abām pirmajām. Vīna sadalīta pēecās grāmatās un satur Delio neusticību un nāvi un Dianas precības ar Sereno, ar kuru ta sateekās, meklejot savu vīru, kas to maģēlīgi atstājis citai ganei pēe, sisdamees. Te ir dažās veikli eepītas epīģodas un daudz visadu dzeģolu bukoliskā veidā, bet neskatot us tam, ka Montemajora pirmatnīgais plans bij ispildīts, grāmata beidzās ar tālaka turpinuma apsolījumu, kas tomēr ne-isnāca. Ir arī kāda trešā "Dianas" daļa ar visrakstu "La Diana de Montemayor, nuevamente compuesta por Hieronymo de

321. Texada, Castellano Interprete de Linguas, Residente en la Villa de Paris etc. (1627). Ta veltita Juanvillas princim, apt-verdama divi sejunus.

Neskatot no tam, ka Montemajors savā ganu romanā „Diana” isrādās par Lannazaro imitatoru, viņa šai ražojumā espraustē, ^{Dzejotā} kā arī tee, kurus viņš isdevis vēlāk seviškā grāmatā un kuri ir varbūt vislabākais no tam, ko tas rakstījis, ir droši attēcinami us vecona, cionalo skolu. Savos dzejolēs, kā arī „Diana” Montemajors espraudis dažus vārdus un parunas no savas Dzintenes, Portugales valodas. Dažreiz Montemajors rakstījis divi valodās veenā reizā; tā piem. viņa „Cancionero” (1588.g.) ustrāda veenu sonetu spanešu un portugalešu valodā. Viņa dzejolu krājums „Cancionero” isnāca pirmo reiz 1554.g. Bet Montemajora „Diana” aptumšoja drīz ar savu popularitāti savu itāļu paraugu („Avadiji”), ilgaku laiku, būdama bes sāncenses, pildīja ar savu spožumu visu Europu. Ta pārceļta visās valodās un pedzīvoja daudz pakaldarinumu. ✓

Otrs portugalectis, Garsilaso de la Vega's imitators, ir Francisco Lax de Miranda || Mirando, kam arī leeli panākumi. Tas dzimis 1495.g. Padodances savai eksiģai teeksmei, tas atsacījās no epreekš isredze, tās juridiskās karjeras un no iespējamības, eņemt augstu stāvokli pē galma, no visa ta viņš atteicās, lai pavisam nodotos dzejai. Ta dzīves aprakstā minets savads notikums, proti, ka tas bijis emūleices tik ne skaistā personā, ka viņa pederizee bija stipri proti, kad tas gribēja eņtā prekt, ceredami, ka tas apdomasees un padosees; bet Miranda palika pē sava nodoma un, apnēmis savas sirds damu, pēskērās tai tik stipri ar savu mīlestību, ka nomira no sirdesteem 1558.gadā, kad bija viņu pazaudējis.

Lax de Miranda bija pirmais portugalectis, kas leetoja Boska na un Garsilaso evestās formas; reti kāds cits no Portugales dzejne, kaem sasneedzis tādu daiļumu un spēku savos ražojumos un pa keesi, neveens no teem nav sacerejis kamlīdzīgas eklogas, kā Mi randa. Tas ne visas šī ganu dzejas nepeeder (paunajam veidam, taisni otrādi, daudzas no tām saceretas vecajās isās vāssmās, un, kā skreetams, tās peder tam laimētam, kad autors nebija vēl pazēstams

nepazīna nu pat kā isvesto reformu spāņu dzejā. Visas tās ee, dvestas no tā veenkāršuma un dabīguma gara, kas raksturo notādi, to literatūras veidu un kas, deemžēl tik reti tanī sastopams. To aplēcina tā teicamā pastorale „Mondedo”, kas sacereta Garsilaso stilā, satu, redama autora biogrāfiju. Šī pastorale paredzēta vānīgi preekš kēni, na; to aplēcina arī septitā Miranda's ekloga, kas dzejota Juana del En, sina un Gila Vicente's stilā. Tā, kā rādās, usvesta pa svētkoem, kuri bi, ja sarīkoti no augstās Pereira ģentes par godu kādam tās loceklim un šī lainīgu atgriešanās no kara gājeena pret turkoem.

Dabas mīlestība, lauku dzīves un lauku darbu preekš pilda gandrīz katru Laa de Miranda ražojumu. Pat attiecība pret kustoneem par tā it dabīgāka un mīlāka, emīlotāka, nekā par cīteem rakstnekoem. Visas tā dzejās isdoes veenkāršumu un jismu siltumu, gāiši leecinādama, ka tās istecējusās laisni no sirds. Kamlabad Miranda kapa, kā Monte, majors, rakstijis tik dandz pa spaniski, tas tagad grūti isskaidrojams. Var būt, ka viņš atradis šo valodu dzejiskāku, nekā portugolu mātes valodu, jeb varbūt viņu vadījuši kaut kādi tīri personīgi nolūki. — Lai nu tas būtu kā būdam, bet starp astonām sešas eklogas sacere, tas pilnīgi pareizā un tenošā kastīlešu isloksnē. Viņa literatīskās darbības isnākums bija tas, ka to preekaitija preekem leelakoem Portuga, les dzejnekoem un ka bes tam viņš godajamu veetu starp dzejnekoem no tās ^{lepnās} noārijas, kura droz, jebū arī tikai us (kādu) laiku tapa par tā dzimtenes valdneeci.

Montemajors, Gil's Polo un to pakaldarinātāji prozaiskās pastora, les laukā bagatīgi kaisijūši savos romanos visvisadas vārsmas, bet teem reti isdodās tā, kā Mirandam, caur šo panēmaenu pacelt savu ražojumu intresi un svaru. Miranda's, ka dzejneka, nozīmi teicami apsvēris Antonio das Neves de Pereira savās „Memorias de Litt. Portu, guezā” 5. sējumā Kēnišķīgas Līnatnu Akademijas isdevumā (Lisboa, 1793, pp. 99 etc.). Daži no viņa raksteem ekluvuši spāņu Index Lit, purgatorius, 1667, p. 72. —

Blakus mazāk eevērojāmu lioku veselai rindai sevidoku slavu ceguvis mūks un slavenais Salamankas universitates profesors

Luis Ponce de Leon (1527-1591).

Runājot par itāļu skolas iscelšanās spāņu dzejā, mums vēl ne-
 bij isdevības, pēgrest savu vārību tam iscilajam elementam spāņu tam
 tas raksturā, kurā sastopam romānsēs un poemās un katš pastāvīgi parādās
 visā leelajā nacionālās literatūras masā — tas ir religiozais elements.
 Caur ilgajiem kaņeem ar maureem attīstījās vecajā kastīlešu raksturā,
 blakus usticībai kēnīnam un brunneku garam, ceeniba pret reliģiju
 un bagnicu un deebijības dzīlas jūtas. Lai gan šīs jūtas brīžem pze-
 nēma leeku, ne-istu veidu un vitzeenu, tad tomēr no paša sākuma
 prota atrast sev peederīgu dzejisku isteiksmi. Ka pa XVI. g. s. šīs jūtās
 nenotika ne vismazākā pārmaiņa, tam der par gaišu leecību kāda spāņu
 ša personība, kurš dzimis kādus 20 gadus vēlāk pēc Diego de Mendozas
 nāves, bet pateicoties savas dabas mīkstākām un nopeetnākām īpaši-
 bām, ļoti veegli peesavinājās vitzeenu, no kurā vecais kaņeivis no,
 teikti noversās.

Šī personība ir Luis Ponce de Leonis, saukts dēļ savu agru un ne-
 pārrautu saišu ar bagnicu „Fray Luis de Leon” (brālis Luis de Leon). Tas
 peedzimis Belmontē Lamančā 1527. jeb 1528. g. un dzīvojis tur kādus
 pēcus jeb sesus gadus, ^{līdz} kamēr tā kēvs, bijis kēnīstīcis jeb kēnīna advokats,
 nepārgāja ar savu ģimeni sākumā us Madridu, bet pēc tam us Valdo,
 lidu. Attēcoties us ^{usaudzināšanai un} isglītību jāmāis dzejneers baudījis visas preek-
 rocības, kas istaisija tolaik sabēdrības augstako šķiru veenigo mā-
 tojumu. Kad bija ^{sasmežis} 14 gadu vecumu, tad sūtija to us apkaimē atroda,
 mo Salamankas universitāti, kur tas, paklausidams dabīgai un ne-
 pārvaramai reliģiozai teeksmei, eestāja sv. Augustina ordena klosterī.
 Ar šo soli bija noteikts pēcgalīgi viņa visa sekošā mītža vitzeens. Le-
 ons palika visu mītža mēks, nekad nešķirdamees no universitātes, kas
 to bij audzinājusē, isglītojusē. 1560. gadā tas eeguwa teologajas licenei,
 ata gradu un drūz pēc tam doktora gradu. Nākamajā gadā, būdams
 34 gadus vecs, viņš eēnēma Avinas sv. Toma mācības krēslu, isturedom.

1) 1837. g. Don Joze de Kastro — y. Orozko sacerejis dramu „Fray Luis de Leon”,
 kur viņš tēlo Luis' kā atsacījusē no pasaules un devušos klosterī nelaimīgas
 mīlestības dēļ. Vaena no galvenām lomām lugā pēekrīt Diego de Mendoza.

publisku konkursu pret ^{visiem} īstiem kandidātiem, no kuriem četri jau 324.
bija bijuši profesori. Desmit gadus sebak viņš pēvētoja pēc saveem goda
amatiem vēl bībeles literatūras profesora amatu.

Tāpēc palds un cēnība, ko viņš baudīja, nekavējās sagādāt tam cenaidnes,
ku pulku. Galvenākie no tiem bija vispiems Salamankas sv. Dominika
cenaidīgā ordeņa mūki, ar kuriem ne vienreiz vien viņam nācās stā,
ties kārstā cīņā atklātās universitātes disputos; daži no viņiem bija
bijuši tā konkurenti us Akvinas sv. Toma katedru un iskrituši kon
kursā cauri.

Pādeem laudim, kas ilgi neapdomājās par līdzekļiem, nekavējās
rastes atgādijums usbrukumam. Par cemeslu dereja no sākuma viņa
Salamana „Dzeesmu dzeesmas” (Canticum canticorum) tulkojums kastēliskais,
it kā tas būtu no viņa par eklogu partaisits. Pirmajam aprainoju,
mam sekoja drīz otrs, kas pastāveja eekš tam, ka viņš publiskās univer,
sitātes disputos issacīees, ka bībeles latīnu tulkojums neprecešami pār
labojams. Pēdīgi aprainoja to, ka tas simpatizejot ar jaunu vairīgu
sekti, t. i. ar luteranīsmu un, ka tas kēcotees us sv. rakstu ebrejīsku
istulkošanu. Pēdejaīs aprainojums līvās caur tam būt par jo ticamu,
ka Leona dzīslās pa daļai ebreju asinis, kas no laika gala bijee nīsts
spaneēšem, kuri bija lepni us savu tīru dzimumu un savu senču or
todoksiju.

Pirmaīs apmelojums bija nācis inkvizīcijā Salamankā 17. decembrī
1571. g. No sākuma visa leeta tapa vesta jo stingrā slepenībā tā, ka
Leonam nevarēja rastes ne mazākās juesmas par tam. Tā laikā bija
Salamankā īstīrāti kādi 20 kēcīneeki, kas deva savus paskaidrojums
rakstīski. Bes tam bij ee nākuši kēcīneeku īsteicēni no Granadas,
Valadolīdas, Mursijas, Kartagenas, Arevālo un Toledo. No sākuma leeta
pēmāma plaši isplatītas sazvērestības raksturu pret personu, kurai
klaji usbrukt bes pamatīgas un apdomīgi vestas sagatavošanās vare,
ja būt Leazyan vairīgi.

Beidzot, kad viss bija gatavs, sekoja īsskīrošs treecens. 6. mar,
tā 1572. g. profesors Luis de Leons stāveja inkvizīcijas kēsas prakcīā Sala
mankā dēļ apsūdžības, ka pārtulkojis Salamana Canticum Canticorum

325. teviņas valodā un šo tulkojuma izplatījis; citas apsūdzības bija vēl at-
pārejās.
liktas. Prof. Leona atbilde bija pateša, skaidra un us mata noteikta. Viņš
atzina bez kādas isvairīšanās tulkojumu par savu, bet pēbildā, ka tas darīts
pēc kādas mūķenes (una religiosa), kurai to personīgi nodevis un pēc
īsa laika no tās personīgi dabūjis atpakaļ; — ka bez viņa zināšanas tulkojums vē-
lak norakstīts no mūķa, kurš kalpojis viņa cellē un slepen laidis apgrozībā,
ka viņš velti pūlejš, apturet tā tālak izplatīšanu, atņemdamus dažus no-
rakstus, cēlušos no bēdības un ka tikai vāja veselība viņu kavējuse, pa-
beigt to, ko viņš jau esācis, t. i. „Dzeesmu Dzeesmas” litiņu tulkojumu ar
viņa pašā stingrām ortodoksām prazīmēm.

Viņš nolaidza savu runu ar kaisnu un svinīgu pasludinumu par savu
gatavību, ka bez pretunas padosees inkvizīcijas teesas spreedumam, estein-
dams savu karstu vēlēšanos, veenmēr un visur aisstāvet romas-katolu bazni-
cas mācību un dogmas, kuras viņš augsti ceni.

Pēc šīs apsūdzētā pilnīgas pateesas atzīšanās visai leetai nu bija būt
nobeigtai un eemestai archivā. Bet isnāca pavisam citādi. Leonam jau bija
personīgi, ceetsirdīgi, besapzinīgi esnaidneeki, kas isplatija visur mēlnesību,
ka viņa milzīgā bibeles zinātnība to vedot ātrām soļem pē kecerības un
ka rasi viņš jau sen protestants savā dvēselē. Jamdēļ viņa tīrāšana turpi,
najas ar nevājinātu stingrību un drož visu leetu pārveda no Salamankas
us visaugstāko inkvizīcijas tribunālu Valadolidā. 27. martā tai pašā 1572. g.
Leonu aresteja un eeslēdza inkvizīcijas seviskā ceetumā (carceles secretas),
kur sācumā tam nedeva pat ne nazi pē ēšanas maizi groest un kar-
pa visu ceetuma laisku viņš nevarēja dabūt nevēnu papīra gabaliņu
jeļ grāmatu bes seviskas teesnešu atļaujas.

Us visām apsūdzībām un mēlnesībām L. de Leons atbildeja kaisni,
valsirdīgi un skaidri. Šo pratināja vairak kā pēedesmit reiz un ais-
stāvēšanās runas, kuras tas turejis pē teesas un kas usglabājušās līdz
šim istōs rokkrastōs, eemem vairak kā 200 lapu puses.

Pedīgi pē gandrōz pēecu gadu inkvizītorisku isgudrojumu velti,
gām pūlem, laust tā jebsu gan lenu maigu, bet vingru garu, 28. septem-
brī 1576. g. nāca teesas spreedums. Šis spreedums bija visai savads. Četri no
ta septiņem teesnešam balsoja, lai apsūdzēto nodotu tirdēm ^{us rōka} (question de tor-
mento), lai iszinātu, kādi nolūki tam bijēsi, isdarit to, par kam tas apsūdzēts,

bet pemetināja pēc tam, ka liedams mēreni, eevērojot teesajamā vajo kon-
stituciju. Divi no teesnešiem bija tās domās, ka tam dodams rājeens in,
 kvizicijas teesas preekšā par tam, ka usdrinkstejees aistikt jautajamus,
 kas var iscelt peedauzibu un prasit no ta, ka tas visas universitates sa,
 pulces (synsklita) preekšā atgīstās, ka dažas tā domas, kučas isvilktas no
 tā papīseem, ir riskantas un aisdromigas un beidzot tam aisleegt mācīt visās
sabiedrīskās estādēs. Tēdigi veens no teesnešiem islūdza atļauju, nodot at,
 sevišķu atsauksmi...

Bet visi šee spreedumi - pat vismazāk jestree no teem - neatrada at,
 taisnojumu ne ceenā no leecineesku isteiceeneem, ne teesajamā usvedibā un
 domu veidā, kas ispaustas pa prāvas laisku. Isti nemot, visvājākais no pa,
 redzeteem sodeem preekšā deebijiga mūka lēdzinajas šausnigai pazemibai
 un kaunam, kamēr no teesas vairakuma preekšā liktais sods bija tik brees,
 mīgi ceetsirdigs, ka Leona vājais meesas sastāvs to nebūtu varejis panest.
 Par laimi nevaens no šeeem spreedumeem netapa ispirildits.¹⁾ Madrides vis,
 augstākās inkvizicijas padomes locekli isrādija savā pēcgaliģā spreedumā
aukstu, no kaislibas sveiku apdomibu. Viņi gāja ar pilnu klusuceesānu ze,
 maro estādžu spreedumeem garam, kaisija jaunu, svinigu spreedumu 7. de,
sembri 1576. g., pasludinādami teesato profesoru par pilnīgi attaisnotu (ab,
suelto de la instancia deste juicio) ar to rzinu, lai viņš tuplikam bitu ap,
domigs, tā panšmeenā, kā arī veetas isvēlē preekšā apspreežameem jautaju,
meem, lēdzigeem teem, kuči devuši eemeslu tā prāvai. Bet tā „Dzeesmu Dzees,
 mas' tulkojumu nolēma isnīcinat. Tā tad L. de Leonu islaida no ceetuma
 ar parastu kādōs gadījumōs atgādibu, nerakstit - neusstātees pret personām,
 kučas tas tura aisdomās, ka tās leecinajušās pret viņu un džipi slept visu,
 kas noticis pee teesas, jo pretejā gadījumā tam draudetu isslegums no baz,
nīcas un citi sodi pēc inkvizicijas eeskata. Samemdams šo spreedumu, L.
 de Leons deva ar savu parakstu apsolījumu, ka padodās un visus mājēenus
sevēros un palika noticīgs šotam vārdam.

Tā beidzās šee neparastā un kaunā prāva, kas der par visbēdigako leeci,
bu tai vērdzībai, lēdz kučai bija caur garīgu tīraniju novesti visaugstākāe,
cēlee un isglitotee garī, nerunajot jau nermaz par tam, ka šee vērdzinašāna

¹⁾ No pašā leal-inkvizitora aistruma Gaspara de Kiroga aistrunas tapa Leons ne
 veen pasargats no nāves us sātta, bet arī tā pilnīga bievainība iscelta vis,
 spīdošakā veidā.

327. biņa nacionālā rakstura turā pagrimuma bēdīga preekšvēsts.

Bet universitate palika usticīga savam profesoram pa visu ta prā
vas laiku; tā usticama, mazākais, ka nevens no viņa eņemteem
mācības kresleem netika nodots citai personai jeb issludinats par
vakantu. Tamdēļ tulin pēc isnākšanas no inkvizīcijas ceturmeem, viņš
no jauna parādijās Salamankas vecās auditorijās. Viņa atgriešā,
nās ežimejās ar skaištu faktu, proti, kad 13. dec. 1576. g. Luis de Leons
no jauna eņēma savu parasto veltu us katedra, neskaitamie klausī
tāju preekšā, kas bija kāri isdžirdet no profesora mutes mājeenus us
isceesteem viņa vajajumeem, tač viņš esāka veenkārši sekošēem vārdoem:
„kā jau mēs eevērojam pēdejā preekšlasijumā”, un tad turpināja savu
kursu, kā kad atmiņa par peeseem grūteem spaidu un apvainoju,
mu gadeem biltu pilnīgi iszuduse no viņa atmiņas.

Febšu L. de Leona veselība, kas bija stipri ceturde caur ceturmeem,
nekad pilnīgi ne-uslabojās, tad tomēr, nācis brīvībā, tas dzīvoja vēl
kādus 14 gadus. Sevišķi mūža beigās ta dāvanas un panestās ceša,
nas, ta palāvība, nekurnība un skaidrā ticība aptērpa ta personību
ar svētuma aureolu ne veen draugu, bet arī senaidneeku acīs. Nevens
lēmums, kas attēcās us mūku ordeni, kura loceklis tas bija, jeb us uni
versitati, kur viņš mācīja, netika peenemts bes viņa padoma un peeki
šanas. Ioi pirms naves isvēleja viņu par ordeņa preekšneeku un sava
mūža pēdejās deenās viņš bija nodarbinats ar jaunu likumu sastati,
šānu ordeņa pārveidojumam. L. de Leona espaids nerima peenem
tees līdz pat ta mūža galam, kas sekoja 1591. gadā.

Blakus mēro ^{istens} sevišķi eevērojamai veselai literū rindai baudiņa
sevišķu slavu, nebūdams vis duču Džajneeks, cildenais profesors L. de Leons,
pateicoties vispirms savām leeliskām un celām odām un „Dzeesmu dzees,
mas' tulkojumam spancešu valodā, — ražojumeem, kas isstaro tā antiko,
kā arī italu rakstneeku espaidu, un otrkārt, pateicoties savam ārkā
tīgi raksturiskam lichtenim. Viņa rakstu vairums, tā kastilu, ka arī
latīnu valodā no viņa sacerets vaj preekš ceturma, vaj pa ceturma
laiku, tee no viņeem, kurus tas esāka vēlāk, kā: „Vida de Santa
Teresa” un citi, netapa nekad pabeigti.

Luis de Leons, kā rādās, ne-attecas pilnīgi apzinīgi uz savu dzejisko talantu, jeb ^{ka jo} mazākais prešķīra tam mazu nozīmi. Viņš nepasāka ne mazāko mēģinumu to attīstīt un pat neusnēmas pūles, isdot kaut vee, nu no saveem dzejiskiem ražojumiem. Var būt kas nāca no tam, ka tas ceņija vairak, nekā klājās, dažu savu laika bedru domas, kas tureja nodarbošanos ar dzeju par nepekļajīgu viņa stāvokli, jo savu „Garīgu dzeesmi (Palmos)” ^{prešvārdā} viņš sāka it kā par atvainošanos: „Nenākas turet sve, tu sūžetu pārlūkšanu vārsnās (dzejā) pārjāuneevedumu. Taisni otradi, vārsnās šē pilnīgi veetā un to leetošana zinamās gadījumos kopš bazni, cas sākuma līdz pat mūsu daenām eevērota un nav mazums cilvēku, kas, pazīstami caur savu zinatnību, isleetoja šim mērķim savu dzejisko talantu. Lai Deevs dod, ka mums arī nenāktos dzirdet citas vārsnās, ^{nekā šis vārsnās} bes šim, ka sve, tee dzejojumi butu veenīgee dzejojumi, kas dod remdi mūsu dvēselei, ka us eelām un laukumeem nakti ne-atšķanetu citas dzeesmas, nekā reliģi, ozas; lai kuolis bērniņš mācīdamees runat, kāš paturetu galvā; lai mei, tene garīgas apceves brīdī atrastu tajās remdejumu un strādneeks atveeg, lojumu pēc saveem grūteem deenas darbeem. Kristīgu tikumu aisnissti, ba nonākuse līdz beskaunībai un veeglprātībai tā, ka mēs kērpjam vārs, mās mūsu netikumus in, nepestīdami ar tam, ka slepen pēc teem teecamces, apdzeedam gavilojošā, balsi visem dzirdot, mūsu kaunu.”

Bet lai nu būtu kādi būdami mūka un profesora L. de Leona pašā usskati uz nodarbošanos ar dzeju proekš cilvēka ar viņa profesiju, auten, tisks - droši ticams ir tas, ka viņa dzejoļu vairums, kas nonākuši līdz mums, no viņa sacereti jaunībā, bet sakrāti tik viņa mūža pēdejojās gadās. Un tas notācis tikai uz kāda tuva drauga lūgumu. Autors pats nebūt ne, domāja viņus isdot. L. de Leona dzejoli isnāca tikai 40 gadus pēc viņa nāves, kad Kevedo tos isdeva ar nolūkie, ar viņu palīgu raudzīt la, bot sava laikmeta spāņu gāršu. No tā laika viņi pēdzīvoja vairak isdevumu.

Luis de Leons bija pāteesi dzejneeks un, kā jau sacīts, nebūt ne da, ču dzejneeks. Tā dzejoļeem ir pāteesi leela literariska nozīme. Viņi ap, tver tulkojumās visas Virģila eklogas un divi ģeorgģikas, 30 Floraca ovas, 40 psalmus un daļus gabalus no grieķu un italu dzejneekem. Šē tul, kojumi, kā rādās, derejūši Leonam gan tikai mēģinumeem un laika

329. Kaverklim jeb grūte domu isklaidišanai. Tā ir isvesti veeqli, us ma,
ta, makslnesciski un pee tam tērā kastiliskā valodā. Tā, neskatot us
^{Leona}~~Leona~~ vācsmas isstrādātu arvārtīgu veeqlumu un pareizīgumu, tas rak-
stijis samērā visai maz. Tā originalce dzejojumi ne-eeņem vairak kā
simtu lapu puses, bet viņu starpā grūti atrast kādu ne-isevrušes vār-
mu, tā ka visas viņas, saņemot kopā, ir ceenīgas eeņemt veenu no pirmā
jām veetām spameešu litiskas vislabako paraugu rindā. Viņu saturs ir
pa laalakai daļai reliģiozs, gaiši aistrādīdams us autora ee dvēsmes pama,
ta avotu. De Leons, kura dvēselē bija daudz ebreiska, smēla savu entuzi-
asmu is ebreju grāmatām, pee tam ne-aistintu usglabadams savas ciltis
nacionale garu.

Par vislabako litiskas noskaņas paraugu, kura ir pārsvarā dzejojōs
un pat visōs pārejōs Leona ražojumōs, - var deret viņa hymnus us „Kri-
stus debessbraucumu” (A la Ascencion). Šis hymnus pamata doma ir tiek pat
originala kā dabīga. Hymnus ee sākās, tā:

U dexas, pastor santo, (sk. Span. XVI. g. s. dzejas VI. buktn.)

! Tu atstāj, svētais gans,

Savu ganiklu (ganamo pulku) šai lejā, dziļā, tumšā

Vcentulībā un randās,

Un tu pacales tērā gaisā,

Ej nemirstīgā majoklī.

Pirms tam ^{mā} tix laimīge,

Nu esam noskamusi un saroglimati,

Msaudzinati tavā mīlestībā us tevi,

No tevis atstātinati,

Kurplai nu griezāmees ?¹⁾

Šis hymnus sacerets peeerindneeku (quintillas) pantmērā. Šai dzejolī
issacits restraukums un skumjas, kas sagrābušas mācekļus, redzot savu
Meistaru, savu Pestitāju izjādām is acim atvērtā debessziluma platumā.

Gandrīz visi L. de Leona vislabakee ražojumi dzejiskce - odas, sace-
retas vecajā kastiliskajā vācsmu mērā un leetas klasiski pareizā un
stingri pabeigtā formā, kas līdz tam nebija paizīstamao Spanijā un

reti sastopama arī turpmāk. Arzēmnieki, magak eeintreseti no viņa
 Dzejas tēti spaniskām pagimem, kā arī no daudzajiem mājaņiem un
 spaniešu vēsturi, dod preekšroku rāmekāmi odām, kā: „Vida retirada”
 (Vientuļa - no pasaules atskirta dzīve), jeb oda „Immortalidad” (Nemirstība),
 jeb vēl vislabākā no tām „Noche Serena” (Gaiša, jauna nakts). Visas šīs
 odas saceretas veenadi pareizi, tai pašā cēlā garā, veenā un tai pašā
 vārsnu mērā un tām ir veens un tas pati nacionalais raksturs.

Par vislabāko no Leona dzejiskiem ražojumiem spanieši turā odu,
 kurā usejamas visas jau minētās teicamības un kuŗa nes virsrakstu
 „Profesija del Tajo” (Tajo zīlejšums). Tai odā upes deivs pasludina keni,
 nam Rodrigoim ta zemes eekarojumu caur maureem kā sodu par tam,
 ka šis valdnieks isvarojis jaunavu Kavru, kāda sava leelmana meitu. Ši
 oda ir acim redzot pakaldarinums tai Floraca odai, kurā Nereus¹⁾ parā,
 dās is vilņiem un zīlē Paridam Trojas krišanu tamdēļ, ka tas aisve,
 dis nolaupito Menelaja pati, skaisto Helenu, us Troju, kuŗai bija no lik,
 tena lemits, bit par 10 gadu kaŗa veltu starp divi tautibām. Leona oda
 sacereta vecās spaniešu preecindās (quintillas), Dzejnieka eemiletā pant,
 mērā, atgādinadama ar savu dabīgumu, spirogtumu un kairumu vecās
 tautas-romanses. Bet visvarīgākā ir oda „A la vida religiosa”²⁾

Tā ka atrada par nepeceesāmu, lai Luis de Leon skristitu savure,
 putaciju no tai usmestās ēnas, tad viņš arī tamlabad isdeva 1580. g.,
 us savu draugu lugumu, latīnu valodā plašu komentaru par „Canticum
 Cantorum”, katru tās - dziesmu dziesmas - daļu isskaidrodams trījeem
 dažadeem panēmeeneem - teišu, simbolisku un mystisku. Viņš peesķūra
 visam rakstam kādāmērā teoloģisku un kunišu raksturu, ka attaisnoja
 visortodoksako garu ceribas. Tak pee tam Leons nebūt ne-atrāpās no sa,
 vām pirmatnīgām domām, ka „Dziesmu dziesmas” āriģā forma atgadina
 eklogu.

Kāds cits raksts, kas sacerets par to pašu preekšmetu pa spaniski un
 daudzējādā zīnā līdzigs ar to, kuŗš bija par zemeslu Leona teesašanai,
 atrasts ta papiros pee ta nāves. To līkt sespest, atrada par respejamu tir-

1) Nerejs, Pontos' un Gajas dēls, Doris' vīrs, valdija zem Pozeidona Aigajas juŗā, 50
 meitu kēvs, kuŗas sauca di Nereides, jeb Nereides. Visparzēstamākā no tām ir Delida.

2) L. de Leona Dzejojumi. pilda ta sakrato rakstu pēdejo sējumu. Madridā, 1631.

331.
tik 1798. g. Bet pat ir tad „Dzeesmu Dzeesmas” eestēpa spāņēšu outarās eklogas veidā, kuŗa bij eesākuse pirms paradit šo darbu, ^{rāda, ka} netapa vēl is, dota, isnākdama tikai 1806. g. Tas ir skaists tulkojums, kas autoram ne vien ir pārmerā dzejas dāvanas, bet arī drošiba teoloģiskās pētījumās, kuŗa visai reta is zemē, kur līdzīga drošiba tolaik netika ceesta. Kāds gabals, kas šo tulkojumu aisstāv, jeb daigās ta daļas, aprjēmts ar 1573. g. t. i. ar to gadu, kad Leons atradās ceetumā; šo gabalu, fragmentu, atrada ilgi pēc tam Salamankas arhivā citu valsts papiru čupā.

Tā savu atrašanās ceetumā L. de Leons skrādaja pee gara prozaiska apcerejuma, kuŗam viņš devis vīttrakstu „Nombres de Cristo” (Kristus vardi). Šis apcerejums rakstis dialoga formā, pēc Cicerona „Tusculanu Satunu” parauga, kuŗu autors, kā šķiet, darina pakal. Saceretaja nolūks is – Pestitaja raksturu secenigas analizes celā, kas issacits vardi: Dēls, Kungs, Gans, Kēniņš, modinat lasitajās svētas, deevbijigas jūsmas. No šī viedokļa aplūkojamā apcerejuma forma nav saucama par pilnīgi isturetu. Dialogs disputu-strīdu veetā reprezentē būtnē monologu rindu, apcerejuma pirmajā grāmatā veenā veetā ¹⁾ atrod pat istu spre, dixi, kas, var sacit, is tik taicams, ka is pāraks par viscem spredikcem spāņēšu valodā. Tisim Jopā sanemot, visu rakstu var uslūkot kā apcerejumu rindu par Kristus raksturu no autora laika spāņēšu bazni, cas visdeevbijigako loeklu viedokļa. Daudz veetas atšķirās caur daig runību, kuŗa daudzkārt peņem spidošu koloritu, īpatnigu vecās spāņēšu literaturas preemineklem. Tāda peem. ir senoša veeta:

„Ta prāts mums neka nesacitu un nebutu nekādu citu panēmaunu, pārleecinates par debess-krātumu, tad peeteer mest skatu us isplatu, šos debess-^{aplōsu} apvalumu, apsētu spideklu miriadām, kas istaisa veenu kaarmonisku veselumu, lai pārlecinatos par to galīgi. To kas tas is, kas to uslūkojot pilda ar celu līgumību mūsu sirdi, ja ne debess-meers, ja ne doma par tam, ka tas rāda vispilnigako debess-meera veidu? Ta Debess-meers, saskanā ar sv. Augustina pateesu definiciju, is meeriga-rama kārtiba, ja viņš eetser sevī meeribas un trivtibas elementus, kas ne, peeresāmi kārtibas usturai, – tad no mums ^{redzamais} lūkojamais debess-aplōks”

ir viņa patēss attēlojums; jo viņu aplājejs neskaitamu zvaigžņu daudzums sadalīts pareizās grupās, pēc kam katra zvaigzne pastā, viņi patura savu stāvokli, ne-aizteek savas kaimiņenes veetu un pate kustedamās, netraucē iespildit savus paenākumus arī citām. Msti, cīgas tās radījušā Deeva lēmumam, viņas istaisa (pārstaļ) svētu, vare, nu u mūžīgu pasaulu harmoniju. Un tamdēļ ar pilnu tiesību var apgalvot, ka viņas, ^{ne veen} saskata, ja tā var issacitees, skaistu un pilnīgu de, bes-meera veidu, bet ar savu zvaigžņu valodu gaiši un dzejiski runā par svētības-labumaem, kas ^{pastāv} tveras debess-meerā un visur caur to veicinas."

Šis veeta - šis gabals - der par isskaidrojumu, ilustraciju Kristus vārdam „Meera Leelskungs” un parāda tiklīgas pasaules harmonijas skaistumu caur analogiju ar fizisko pasauli. Šo teicamo gabalu var salīdzināt ar šā autora vēl dzejiskaku odu „Gaišā naktē” (Noche Serena), ar kuru viņam ir acimredzama līdzība. Šis apcerējums jeb trak, tats „Nombres de Cristo” ir spāņu teoloģijas, dailrunības un deevbi, jības oriģinals mazs paraugs. Deemžēļ, kas palika nepabeigto, bet tā pirmās trīs grāmatas autors isdeva starp 1583. un 1585. g.

Tak jaunais apcerējums „Nombres de Cristo” nebija vispopulārākais no L. de Leona prozaiskām rakstnem. Šis gods peeder tā apcerējumam „Perfecta Casada” (Pilnīga saimnece), kas rakstīts komentāru veidā pēc Salamana sakamzem vārdeem preekš kādas jaunas precejušās seveetes. Šis apcerējums pirmo reiz espees 1583. g. Neqribu sīkaki eset tā us šo rakstu, kā arī us divi sėjumus bežo Leona komentāru Tjaba grāmatai, kuro eset pa preekšu tā pašā šīs grāmatas dzejiskajam ^{torpamam} tulkojumam. Šis darbs esānts esatumā preekš pašā remdešanās, tapa pabeigto nāves gadā, bet līdz 1779. g. neveens ne-usnēmas viņu likt espees.

Abi šee ražojumi ir caurdvesti no tās pašas deevbijīgas ticības, no tā pašā entuziasma un brīžem atōķiņās caur to pašu dedzīgo dailrunību, ar kādu mirdz dažas „Nombres de Cristo” lapu puses. Šai pēdejā darbā, autora pilnīgi nobreduša ģenija augli, tā stils sasneedz vēl nebijušu (nedzirdatu) un pilnīgi us sevi palāviņu spēku. Citādi viņa prozaisko ražojumu vispāriģais raksturs, esskaitot še arī tīri didaktiskos, - ir visur veens un

tas pats un prevestais gabals rāda ta košā, gleznainā stila daili pa,
 raugu, kuru sasniegt viņš pastāvīgi centās visās ^{garās} rakstās. Tešu Leona
 runas, kas rakstītas viņa aisstāvēšanās mērkim, arī neatšķiras caur
 to daili runatību, kura citās rakstās pee viņa tekstrauumem, kad to,
 mer tās rakstītas pareizā kastiliskā valodā un pee tam ārkārtīgi pre,
 cīzi un gudri.

Lai saprastu itesi pareizi L. de Leona ģeniju un garu jastudē
 īsteni visi viņa ražojumi, arī vairums viņa prozaisko rakstu un
 ne vien liriskie dzejījumi. Kā religiozu odu un hymnu autors, kas
 ir skaisti stila tēribas un stingras pareizības dēļ, viņu var augstā
 statit pēc Tinnora domām, nekā Klopstoku un Filikaju,¹⁾ kamēr vi,
 na prozaiskie ražojumi, kas rakstīti nebūt ne mazāk originalā un
pareizā ^{valodā} nekā viņa dzejoļi, us reiz viņu ecēla kastiliskas prozas
leelo meistaru rindā. Līdzīgi slaveno rakstnieku vairumam, Leons
apstrādājis jo rūpīgi savus rakstus.

Pēdīgi pēc visa sacītā par L. de Leonu vēl pēbildams, ka tas
 vedis visai veentulīgu dzīvi un ka viņa klusu cēstība un atturība
 pilnīgi saskaneja ar viņa rakstura stingrību. Tūtidams savu dzejo,
 lu eksemplāru savam draugam Puerto Karrera, valstsvīram pee Filipa II
galma un inkvizīcijas visaugstākās padomes loceklim, L. de Leons
saka, ka visā Vec. Kastilijā, kur viņš kopš savas jaunības nometes,
 viņš saskaitot tikko (kadus) cilvēkus desmit, ar kurēm esot tuvas
 pazīstams. Neskatot us tādu veentula dzīvi, viņš baudīja leelu po,
 pularitāti un vispārīgu cēnību. Pret mūža beigām viņa dāvanas

Vincenzio Filikaja is Florences (1642-1707), visleclakais itaļu dzejnieks
 šē gadsimtenā otrajā pusē, pirmais sāpīgi isjuta savas nācijas kaunu,
 tās islutību un nacionālu pagrimumu. Vīrišķīga, cēla, nopietna daba,
 pilna dzīlas dzīvības un apģarotas ūguns, kas stāvēja sabēdrības ap,
 vidū pilnīgi izolets un nekās neraksturo, XVII. g. simtenim isejot, Ita,
 liju labāki un apkaunojamāki, kā tas apstākļis, ka nevens pats
 no viņa laika beedreem pat neisjuta un nesaprata, caur kam Fili,
 kaja, šis celais patriots un visdižanākais dzejnieks tik augstu atšķēras
 no marinistiska un akademiska dzejnieku pūļa.

un panestas cešānas, viņa patāvigā un tīra ticība, aptēpa viņa perso,
nību ar svētuma aureolu. Turplikam Diego Gonzales (1734-1794), kautrais
Augustina klostera mūks, darināja viņām ar tādām aizgūtņem sakal,
ka ta odās un tulkotās psalmās it kā sadzirdāmas viņa leelā skolo,
tāja Leona līras svinižās un varenās skaņas.

Episki.

XVI. g. simtentim bija, kā rādās, sevišķi veicināt episkās dzējas attīstību
Spanijā, tā ka šai bija radusēs, sen nebijuse iespējamība, stātees teesā
sakarā ar eevērojameem notikumeem nacionali politiskā dzīvē un ar
dažadu iscilu darbuereku neparastu, ārkārtīgu likteni. Un pateesi, šo
lainu nebija dzējneeku tūkums, kuši savās garās episkās poemās
apdzēdaja gant Karla V. Tunis-kargājeenu līdz ar ta citeem varoņa
darbeem, gan apdzēdaja Kortesa un Pizarro dēku pilnos kara gājee,
mus, gan cildināja usvaru, ko Austrijas don Juans seguva pee Lēpan,
to pār turkeem.

No paša sākuma un līdz mūsu deenām notikuši Spanijā centīgi
mēģinumi šai dzējas veidā, bet tee sasneedza maz kādu ražojumu, kas
būtu peeminās un eevēribas ceenīgi. Poema par Sidu it visvecākais
un visceenīgākais stāstamas-episkās dzējas peeminēklis jaunajā Euro,
pā. Par pus gadsimteni Nibelungeem, par veselu gadsimteni Dantem
un par divi gadsimteneem Čoseram pa preekšu eedams, šis ražojums
(Sidu // Cid) pēc pateesības top atzīts par spanešu dzējisiskas apgarošānās un viņu
nacionala entuziasma visvecako peeminēkli. Līdzīgi mēģinumi
kāpa reizām isdariti arī turplikam; še peemināma „Cronica de Fet,”
nan Gonzalez, „Vida de Alejandro” (Aleksandra L. dzīves gājums) un
Juana de Mena, „El Laberinto”. Ar šeem ražojumeem vežimajās opa,
neesu civilizācijas secenīgais gājeens treju gadsimteneem lairā, bet ne,
veens no šeem ražojumeem nevar līdzinātees tam ražīgam dzējas spē,
kam, kāds redzams veejajā pus-episkajā poemā par Sidu.

Pēdīgi, kad pārejam pee Karla V. valdības, jeb pareizaki, pee šīs val,
dības teesām sekām, - mēs redzam, ka nacionlais ģenijs apgarojās
par dzējiskeem centseem tik pat stipreem, kādi bij arī centeni us
kara slavu, kas bija sasneeguši tālas robežas, pateicotēs spanešu eroču

sekmem svētās zemēs. Ja laikmeta dzejnieki tureja par savu pienākumu, cēnīgā veidā apdziedāt spāņu varon darbības Vecajā un Jaunajā Pasaulē, kuri pateesi sekaroja Spanijai pirmo reizi Eiropas valstu vidū un redzēja cerību, likt pamatu vispasaules monarchijas ēkai.

Pateicoties visam tam, mēs sastopam pa Filipa II. valdības laiku ar kārtīgu daudzumu episku poēmu – vairāk nekā divdesmit. Viņas ir caurdvestas no jūsmām, kuŗas tad apgarojušas visu nāciju, un ir veltītas spāņu varon darbēm senos un jaunos laikos. Viņu autori pūlās parārdarīnāt cēlajai – impozantai itāļu epopejai, kuŗa tad bija sava spožuma augstumā (apogejā), un glaimo sev ar cerību, ka viņi sasniegsuši savu mērķi. Bet īsteni viņu poēmas, veenu jeb divi izņemot, ir divē vairāk patriotismu, nekā dzeju. Vislabākās no tām turās tik stingri pie faktiem (faktu domenes), ka tās ar veenadu taesību var arī atkācināt us vēstures lauku, kamēr pārejās rakstītas grūtā, neveiklā kronīku stilā.

Karļa V. laika beedri, Geronimo Sempere un Luis Sapata, apdziedāja ķeizara varon darbības Iliadas veidā, divi poēmās: „La Carolea un Carlo famoso” (Slavenais Karlis). Tā tad kā pirmā ^{preminētām} no episki-vesturiskām poēmām isnāk „La Carolea” 1560. g. un ir veltīta Karļa V. slavenām usvarām un tā tad viņam par godu arī nosaukta „Carolea” „La Carolea”. Tās autors, Geronimo Sempere, bija tirgonis. Ja ir reta parādība spāņu literatūrā. Tā poēma sacerēta itāļu vārsmu mērā (ottava rima). Pirmā daļa aptver 15 dziedājumus, kuŗos aprakstīti Karļa V. pirmie itāļu kari un beidzās ar Franča I. sagūstīšanu. Otrajai daļai ir 19 dziedājumi, kuŗos aprakstīti vācu ķeizara (Karļa V.) varon darbi, ta celo jūms us Flandriju un kroņēšana Bolonā. Stāstījums par šiem notikumiem pilda divi sējumus un beidzās ar autora apsoli jumu, isdot trešo sējumu, veltītu Tunisā sekaro jūmam; tak ^{šis} solījums palīka neispildīts. Vecaka, nekā „Carolea”, ir poēma ar virsrakstu „Conquista de la Nueva Castilla” (Jaun-Kastīlijas sekaro jums). Ja ir isīza, kai nav vairāk kā 283 astoņpēdu stansas. Acimredzot ta sacerēta XVI. g. simtēna vidū no kāda nezināma dzejnieka un veltīta Fransisko Pizarro varona

darbu aprakstam. Teši pēc „Carolea” kronoloģiskā kārtībā seno „Carlo Famoso” (Slavenais Karlis), poema no Luis Lapata's.¹⁾ Ta isdota pirms ga, dus pēc Karoleas un arī tās nolūks ir - cildināt Karla V. slavu. Un abas šīs poemas visai slavetas no Servantes, kurš tās atrod Don-Ki- jota ^{bibliotēkā starp} vislabākīm grāmatām. Poemas saceretajs saka, ka pee tās strāda, jis 13 gadus. Tai ir 50 dzedajumi, kuršs cetvertas kādas 40,000 aston, pēdu vārsmas.

Tinnors saka, ka grūti atrast poemu, kura būtu sacereta vēl prozā, iskakā garā. Je stāstīts gadu pa padam par keizara dzīvi no 1522. g. da un līdz pat viņa nāvei sv. Justa klostērī 1588. g.

Lai isbēgtu no visem paviršības pārmetumeem, autors ispiuško katru lapas pusi ar aprakstamo notikumu chronoloģiskem dateem. Poemā ir divi intresantas epizodas; veenā no tām aprakstīti Gas, silaso de la Vega's nāves apstākli un otrā sakrātas sīkas zinas par Torralvu, slavens burvi Berdinanda un Izabellas laiku, par to pašu Torralvu, par kuru ceminās Don-Kiots, isdaridams savu šree, tamo celojuumu starp zvaigznem. Torralva vēsture dec par jauku spansešu kaulas rakstura illustraciju XVI. g. s. - Lai nu būtu ^{poemas „Carlo Famoso”} stāstī mi un teicamības kādi būdami, Luis de Lapata, stipri ticedams savam talantam, paš-palāvīgi isdeva to us pašā kabatu. Bet viņai bija maz panākumu un dzejneeks nomira, nožēlodams savu lētdabību.

Diego Jimenes de Ailons (Diego Jimenes de Ayllon) dzimis Argosā de la Frontera un bijis kā veenkāršs zaldats leelkunga Alba's karavīrōs. Tas nēmis savai epopejai par preekōmetu Sidu (1579. g.) un veltijis to sa, vam leelajam komandeerim. Poemā apstrādātas pazīstamās tradīcijas par Sidu. Viss dzejojums sacerets terošās, bet visai garlaicīgās astonpēdu stansās un tā šai laikmetā ta maz vērsa ut sevi eevēribu. Līdzīgs līk, tenis bija Ippolita Lanza's poemai „La Maltea”. J. Lanza bija sv. Fāna Maltas ordeņa brunnēeks, kas pēedalījās slavenajā Maltas aissardzībā pret turksem, 1565. g. un isdeva 1582. g. šīs apsīdes jel šī eelennuma dze, jisku vēsturi ar visrakstu „La Maltea”.

Tai laikmetā isdotas vēl dažas poemas, līdzīgas no mums pēminatām, kādas ir: Espinoza's „Orlando Furioso” (Teakošais Rolands) - tas ir pazīstamās veelas

¹⁾ Carlo Famoso de Don Luis de Capata, Valencia, 1565.

it vērtīgs turpinums — un Koloma's „Década de la Pasion de Cristo” ir ražojums
 kuram nevar nolēgt ne nopietnību, ne dzejisku vērtību. Vēlā nēnta is
 evangeliju satūra ar espraudumzēm is vecās derības un apstrādajumam
 netrūkst apgarotības. Tā poem. stāsts par sv. Veroniku (Lib. VII), un jaunavas
 Marijas apraksts, kā tā skatās — lūkojās us savu dēlu, ^{ap} kurš ^{rūpī} Trisimejis ba
 reem rāpja pūlis un kā viņš grūti kāpj us Golgatu, — tās ir ^{visas} tādas vēstis,
 kas pilnas dzejiskas vērtības un skumības. Poema sacereta 1576. g. terza
 rima, Tas ir pats leeliskais vārtmumēts spancešu valodā un visvai,
 rak atbilst dižanajam, cēlajam sūžetam. Servantes augstu cildina šo ra
 žojumu savā „Galatea”. Abas poemas rakstītas pēc tā laika Itālijas ha
 roisku un stastitaju poemu parauga. Tak neveena pate no tām nevērsa
 pee savas ismāksānas us sevi publikas sevišķu usmanību.

Lida veco romansu dabīgi-veenkāršais tonis bij isokanējis, ne atgrie
 žoties nozudis un episki mēģinumi, kas sekoja itāļu paraugzēm, kuri
 savu kart bija pakāldarinumi Virģilam, gandrūz bes ismēnuma paliku
 par bēdigām, besdvēselīgām rimetām kronikām, Trisino stilā, ar arigi
 vēsturisku faktu pārskaitījuma raksturu, kas tādā veidā isrādījās par
 pilnīgi nedzīvām, besdzejiskām faktu virkņem. Tak is šo skaita isne,
 manā Filipa II. laika-gara poema, kura no paša sākuma atrada ne,
 apšaubamu peecrisānu un no tā laika patureja savu popularitāti tā
 Spanijā, kā arī citās zemēs. Tā ir: „La Araucana”. Pār tādas līvi arīgas
 epikas pārstāvzēm pāceļās šai laikmetā tik veens īsts dzejnieks —
Alonso de Ercilja, šīs nule kā peeminētas heroiskās poemas „Arauca
 nas” saceretajs.

Alonso de Ercilla (1510—1590 jeb 1533—1595).

Alonso de Ercilja cēlees itz Biskajas kā kāda Biskajas ^{tuveenes} muižne,
 ka trešais dēls, — šo zīnu neveendeiz dabon dzirdet no paša dzejnieka.
 „Paskatees, viņš saka, us vecās Biskajas jestro zemi, mūsu muižneeci,
 bas šūpoli, no kureenes ta isplatījās pa visu zemi; skatees us Bermeo
 Biskajas galvu, apaugušu ar ērkšķeem un vainagotu ar pili, kura
 peeder Ercilā's ģimenei un ir daudz vecaka par pašu pilsātu.” Alonso

U Giorgio Trissino is Vicēnzas (1478—1550). Tā ops 27 grāmatās, nosaukts
 „Italia liberata da' Goti” ir pakāldarinums Virģilam.

pedzima 1533. g. Madridē un viņa tēvam, kas bija Karla V. padomnieks
 locekļis, bij iespējams, pateicoties savam espaidam pēc galma, celint
 delu prinča ^{vēlākā kēnina Filipa II.} pāzju skaitā. No 1544. līdz 1551. gadam jaunais Ertzila
 pavadija prinči ceļojumos pa Europu, 1554. g. viņš devās uz Angliju
 līdz Filipam, kurš tur preceja kēnini Mariju.

Alonso de Ertzila stāsta savā poemā, ka pēc viņiem Anglijā nonā,
 kuse vests par Čīles eedzīvotāju sacelšanos, kas draudēja sagādāt leelas
 grūtības spancešiem, tās zemes eekarotājiem un kungeem. - Pulks spancee,
 šu muižnieki, kas nupat atradās līdz ar savu augsto kungu un vald.,
 nekļu pēc angļu galma, sagrabti no patriotisma jūsmām, bija tulin
 kājās, doties ciniņā pret dumpāniekiem.

To personu starpā, kuras vēlejas dalību ņemt šai romantiskā ekspe-
 dīcijā, atradās arī Alonso de Ertzila, kurš tad bija 21 gadu vecs. Princis
 labprāt atvēleja tam pārmānīt valsts dienestu ar kara dienestu. Bet
 kara gājeena sākums bija nelaimīgs. Aldorete, visai pedzīvojis kar,
 eivis, kuram bij usdots, komandēt spancešu brīvprātīgos sābālniekus,
 nomira celā. Nonākuši celā galā, Alonso de Ertzila un ta beedri nokļu-
 va zem mazak pedzīvojušā kara vadona pavēlibas, Peru vice-karala
 dela, ar šo viņiem bija vest līdz galam Araukānijas eekarojumu. Arau-
 kānija ir maza zeme, kura tik vīrišķīgi aistāvejas pret spancešiem, ka
 tās eemitneeku heroisms sacēla isbrīnīšanos Europas daudzās zemēs.
 Notika asinaina cīņa. Araukāni ciniņās issamizdami, spanceši ceet,
 sirdīgi. Ertzilam bija šai cīņā severojama loma. Viņš peddalījas sep,
 tīnās leelās kaujās un isceeta daudz ^{grūtību} kara gājeenās pa tuknešiem, kur
 spancešiem
 nācās daudzkrāt atsist mežonīgo tuveniešu usbrukumus, kas bija
 lepmi us palamu „nepārvamas valsts eedzīvotāji”. Luis de Belmonte
 saka: „Araukānijas zeme dzirdīta ar spancešu asinim. Austrumu ee-
 karojums maksāja Aleksandram daudz mazak zaldatu, nekā Arau-
 kānijas pveeenojums Čīlei. X

Bet reiz, pateicoties savam lepnumam un kirstām asinim, Ertzila
 nāca no savu kautesim puses tādās bresmās, kādās viņš pat ne-ekļu,
 va ir no eenaidneeku puses. Pa kāda kara darbu pātrankuma laiku sa,
 rīvoja klaju turnīru, svinot Filipa II. trona uskāpumu, un ta tad starp

1) Treksvārdā kādai lugai, kas veltīta markīzām Kašete, 1622. g.

339. Ersila un vādu no vīna pretneekēm iscēlās strīdus. Kā tas daudzkrāt mēdz notikt arī pašā Spanijā, „kartīgā” dienkave isvērtās nopietnā cī, nā. Iscēlās dumpis. Faunais karavadonis, tūnaira preekšneeks, deva neprātīgu pavēli, sodit ^{ar nāvi} abus visa notikušā vainīgos un tīrai pēc il, gām lūgšanām viņš pārveita nāves sodu ceturma sodā un šādžitanā. Tomēr Ersila paradīja dažas minutes us ešafota, gaidīdams galīgo lē, mumu.

Palaišs us brīvām kājām, Ersila usnēmās vairīgu usdevumu, sa, kert mežonīgu un trakosu dākonceku, Lopē de Agīre, bet viņš paspēja usklupt šim zvīram jau tā asinainās un nozēdzīgās karjeras pašās beigās. No šā laika mēs tik zinām, ka, ispusējes no ilgas un grūtas slimības, pēc astorņem Amerikā palaištem gādēm, viņš atgriezās Spa, nijā 1562. g., būdams 29 gadus vecs. Peeradis pae vētrāinas, nemcerīgas dzīves, Ersila sākamā nodevās celojumem, apmekledams Itāliju un dažas citas Europas zemes. Pēc tam, 1570. g., viņš apprecējās ar doņe Mariju de Bazan, kura radniecības saitem saistīta ar slaveno mārkīzu ģimeni de Santa-Krus.¹⁾ Ap 1576. g. viņu ecēla par keizara kambar kungu, — tas bija, kā šneet, tik goda tituls; 1578. g. Filips II. viņu sūtīja kādā us, devumā us Paragosu. Tad 1580. g. to no jauna sastopam Madridē, dzī, ves lidzēkļu krūkumā tas rīkti sūdzās par Kēnina ne-usmanību un ne, pateicību, kuram viņš tik ilgi kalpojīs un kurš aismaksāja par tam ar aismišānu. Viņa mūža pēdejšs gads, mēs to pazaudējam gandrīz pa, arisam is acim, zinām tik, ka viņš miris 1595. g., pēc tam, kad bij us, sācis poemu, lai tajā cildinātu Santa Krus' ģimeni. Savu dzīvi viņš ap, dzeedājis savas „La Araucana” beigās 18. dzeedājumā.”

Alonso Ersila ir veens no daudzajiem premērcem, kas saveeno veo, nā personā varonību un dzejisku talantu. Viņš rakstīja un katoja, ap, garols no veenas un tās pašas jīsmas, un vīna galvenais ražojums ir caurdvests no tā pašā kapaiviskā entuziasma, kā jebkurš vīna dēku bagatās dzīves laikmets. Viņa grāmata sūžets ir Araucanijas ekspe, dīcija, kurai viņš atdeva astorņus jeb devīnus savas jaunības gadus. Grāmatai veenkārts nosaukums „La Araucana” un tā nav nekas cits, kā gara varonu poema 37 dzeedājumās. Poema sacereta astorvīndu strofes,

1) No 1570. gada viņš bija Sant-Fago (Sv. Fēnaba) ordena kavaleris.

un tajā apdziedatas spāņu cīņas ar araukāņiem, Čīles kalnainās pro-
vincēs dzīvotajiem. Esīla apraksta vēsturiskus notikumus, piejauk,
dams teem arī burvību, brīnišķīgus darbus u. t. l. Pats viņš saka poemas
sākumā:

"Ne par lamām es dziedu, ne par mīlestību zemlepisēs brunneku, ne
par kārstu kaislibu meslu, ne par ustības zverasteem, ne par svētkiem
un mīlestības plāpību, bet par vērestību, varondarbeem un ^{līdzīgo} spāņu
drošsirdību, kaži ar zobenu palīdzību uslika smagu jūgu stūrgalvīgo
araukāņu lepnajā karlā."

Šī grandiozā poema sadalīta trijās daļās. Pirmā, Araukāņu daļas
saturs istais aptver tik kara pirmā posma dzejisku vēsturi. Te autors
visvairāk rūpējās par ģeogrāfisku un statistisku preciziju. Šī poemas
daļa lasāma ar kārti rokā, visu tās cērkīgā saite pastāv no notiku-
meem, kas savērti chronoloģiskā kārtībā. Precizijas dēļ Esīla esāc ar Ar-
aukāņu un dzīvotāju aprakstu, tad piepādsmit dzeedajumos apraksta kau-
jas, meera satunas, sagvērestības ^{un} tēkas. Dzejneeks sacereja šo sava režoju,
ma daļu turšneša mēnumā, kur viņš cinijs un ceta, pa nakti usrak-
stidams to, kas deenu notika. Kad aptūva papīru, viņš rakstija us ādas.

"Araukāna" ir tadā veidā dzejiskās oktāvās ceterpta ekspedīcijas de-
nas grāmata, peē kurā autors peedalijs. Tās 15 dzeedajumi, kas usraksti,
ti no 1555. līdz 1563. gadam, istais pirmo daļu, kas pārtraukta pe vētras
apraksta. Ta respeesta 1569. g.

Otrajā daļā, kurā nav respeesta agrak par 1578. gadu, saceretajs nācis
peē pārlecības, ka atgadījumu chronoloģisks apraksts ceēs caur pārakn veem,
mulību; to sevērojot, viņš nonēmās savu režojumu darit dzīvaku ar intresan,
teem un dzejiskeem espraudumeem. Linams, mēs vēl atrodam agrako vē-
sturisko preciziju stāstījuma gājeenā, bet šur un tur rodās episki isrotā-
jumi. Tādi ir peem.: Belbonas (kara deves, Marta māsas) vizija, paredze 17.
un 18. dzeedajumā, kur dzejneeks, būdams deenuvidus Amerikā, paredz Filipa II
usvatu peē Sen-Kentenas to pašu deenu, kad ta notika Francijā; burvija
Fitona ala 23. un 24. dzeedajumā, no kurās ^{kurās} tās vedzeja kauju peē Le-
panto, kurā notika daudž vēlak (līdzīgas paredzes bija tad parastas, tā sa-
cit modē); Segualda: romantiskais notikums 20. dzeedajumā un tadā pal glau-
ra' dera 24-tajā. Pateicoties šim panēmeenam, mēs, islasidami otru daļu,

341. pārlecināmes, ka dabūjam kā atalgojumu mazākas vēsturiskas pro-
cizijas vēstā eņģūt leelaku dzejisku baudu, nekā agrāk.

Tad trešajā daļā pēdīgi, kuŗa espeesta 1590. gadā, turpinās ka-
ra notikumu apraksts, bet 32. un 33. dzēdājumā sastop plašu novirzī-
šanos, kur dzejnieks pēc spāņu vecu kroniku piemēra aistāv Dido
nu pret Virģila usbrukumeem. Šai līdzīga epizoda atrodās arī 36. dzē-
dājumā, kur asprātīgā veidā Ersila pastāsta mums daļu is tām trū-
cīgām ziņām, kādas mums ir par viņa personu. Tad 37. beidzamajā
dzēdājumā autors eelaižās apsprecēdumīs par karotāju teesibām starp
kautiskīs un eekšņigīs karīs un par Filipa II. teesibu us Portugales
troni. Poemas beigās dzēdats par dzejnieka mīŗa galu; aigrābigīs vā-
dīs tas sūdzās par savu speedīgo stāvokli, par savām pēeviltām
tesībām un saka, ka noņēmes, savu deenu vakaru veltet Deva lūg-
šanām un nojēlošanai.

Kritika. Pēgreēģotes kritikai, vispirms jāpēezīmē, ka šī leelā poe-
ma, šis ēps bes šaubām leecina par dzejiskām dāvanām un autora
siltu sirdi, bet nav vis bes leeleem trūkumeem. Lai gan Ersila ar
īstu dailounību usstājās pret savu tautēšu kāri us zeltu un eekaroju-
meem, kas isārda labas, palāvigas un tinligas tautas meerīgu un lai-
mīgu dzīvi; "mēs sa-ārdījam visu, ko atradam skaistu šai nevaini-
bas zemē", saka dzejnieks ar skumjām, tak lokalais kolorīts nav
gandrīz nēmaz manams poemā. Ersila sacereģis to tai laikā, kad
episkas dzējas būtību visai aplam un nepareģzi saprata Spānijā.
Tā, ka viņš aissauts no tādeem paraugēem, kādi bija "La Carleā", "Ca-
rolo Famoso", lēti eekļuva nopeetnās klūdās.

Tikai kādā ziņā, ja goib stipri pārspīlet, var "Arakānu" saukt par
episku poemu. Šis vārmās vērtāis vēsturiskāis stastījums pa daļai sa-
cerets Silius Itālikus (25-100 pēc Kr.) raŗojumu vārmā. - Šis romēšu
rakstneeks bailīgi, vērdziski Virģilam darinādams pakal, apdzēdāģis
savā poemā "Punica" Hannibala kara notikumus. Tapat Ersila mēģi,
nāģis pakaldarinat itālu rakstneeku garām un manērai un bes tam
centees pēc Homera un Virģila panēmeena eevest savā poemā pārdabi-
ģus un fantastiskus eelementūs. Tad katrā gadījumā līdz vissīcākeem

sikumeem us mata sneegtais summariums par visām pat visnecīgā,
 kajām sadursmēm ar cenaidneeku, par karēivju maršojumeem un atse,
 vīšām dēkām karā ar araukaneem, summariums-pilnigā, sixs apraksts,
 pat neispūskots ar stila daiļumu, neskaitāmu un ne caur ko savā starpā
 ne-atskīrāmu tīri īriņu gadījumu apraksts stepti maitā epa mākslneeciis,
 ko svarā. Beidzot šai ražojumā ir palaidība, kurāi bija tulīn acīs durtees
 pēe pirmā parādījuma: taunē nav neka par karavadoni, kas vadījis ka,
 ra darbus Araukā. Šis karavadonis bija slavenās Mendoza' ģimenes locenlis
 un veens no redzamākem Filipa II. un Filipa III. galma leelmaņeem. Bet
 Ersila, kā dzirdējam, bij apvainots ar peespreesto nāves sodu par nelaimigo
 turvitu un kļu su cešana bija tam nu par līdzekli, atrebt savu isceesto ne,
 godu. - Tās ir „Araukanas' vajās puses.

Citās atteeibās Ersila ir daudz laimigaks. Kara notikumus ar arauka,
 neem viņš aprakstījis citādi ar eevērojāmu bespartejību un teicami apdzē,
 dājis gan savu tauteešu veronību, gan cenaidigo indijānu brunneecīgi-
 lepno un brīvības garu. „Araukana“ atskīrās caur īsti dzējisku apgaro-
 jumu ir reiz tad, tiklīdz kā autora fantāzijai laimejās atsuvabinatees, at-
 raisītees no padevības stastitaja-kronista panēmeeneem. Viņā apraksti,
 isņemot dabas aprakstus, ir visai eevērojāmi, kauju ainās un stāstiju
 mōs par nelaimigo indijānu mežonīgām eerašām ar viņu nav salīdži,
 nams neveens spāneešu dzējneeks. Nebūt mazāk nav eevērojāmas runas,
 kuvas viņš leek dažādu darbiņu personu mūtē. Sevīški laba ir otrajā dzē,
 slājumā runa (kuve tura Kolokola, visvecākais is kvepej-trauceneekeem).
 Še autors grib sacenstees ar Homeru, kurš „Iliadas“ pirmajā dzēedājumā
 leek Ulisam turet vīner pēe līdžigēem apstākļeem. Poemas raksturi un
 sevīški araukane karavadonu personības ir zīmētas gaiši un specīgi;
 pēdejeje (araukani) ir tādā mērā simpātiski, ka lasitājs eegūst leelaku
 līdžeeetību preekš indijāneem, nekā preekš spāneešēem - eekarotājeem.
 Bet bes šīm teicamībām, Ersila ražojums ne-apstrīdami leecina par
 saceretaja talantu un dzējisku eespaidību, ja, vēl vairāk, par tā tīri
kastilisku sirdi un raksturu. Visa poema caurdvesta no dzilām
 usticības jūtām keninām, no jūtām, kuvas veennmēr bijušās par
 spāneešu goda un spāneešu varonības galveno elementu un kas

343. Acim redzot nepavājinājās Ercila dvēselē, jebšu tas veltījis ir sa-
vu dzīvību ir poemu valdniekam, kas neprata to cenīgi apsvērt.
Attiecoties uz Filipa II. nepateicību, tad tur nav nekāds brīnums,
neka ko brīnītes; jo šim valdniekam nebija savā dabā ne tik daudz
kā melns ais naga no dzejas cenības. Pat apgalvo, ka tas bijis dzejas
enaidnieks (enemigo de la poesia).

„Araukana” pārcēla Volters un La Harps un tā viņa kļuva pa-
zīstama šai pus Pirenejiem, sevišķi pateicoties pārmērīgam cildinā-
meem, kādus Volters pēdējā Kolokolā runai savā „Essai sur la poe-
sie épique”, kas peļināts „Hēnriadei” 1726. g. Vislabako un plašako ve-
cenziņu par Ercila poemu atrod pēc Meinharda „Characteres der vor-
nehmsten Dichter aller Nationen” Leipzigā, 1793, Sej. II, Dala I, pp. 140
un 349. „Araukana”, galvenais Ercila ražojums, esākta no tā stas p-
cinām un kara gājeencem Ēlē un pabeigta pēc atgriešanās dzimte,
nē, veena pate istaisa autora slavu. Ja tai peļināts klat divi jeb trīs
mazas, nesvarīgas leclinas, tad tas arī viss, kas mums pamests no Er-
sila. Par laimi tas pilnīgi peļināts popularitates apstipri-
našanai.

Būdamā gan pa veenu trešdalu garaka par „Fliadu”, tad tomēr
„Araukana” ir tikai (veena) veseluma dala. Attiecoties uz araukanēšu
kara poema drūz tapa papildināta vēl ar divi dala, kurās uztēmu
šas 33 jaunus dzeedajumus. Jo papildinumu isdarījis dzejnieks Osoio,
isdodams savu ražojumu 1597. g. Par šo autoru, dzimušu Leonneku,
mēs zinām tik to, ko viņš pats par sevi stāsta: ka „Araukanas” turpi-
numu viņš rakstījis vēl jauns cilvēks būdams. Ja poemas turpinums
espeests vairak kart, bet pēc tam drūz mitejūšes, to lasit. Visinteresants
kāš viņa „Araukana” ir tās veetas, kur autors, kā redzams, taisnīgi aprak-
sta Ercila daudzos varondarbus, pavisam viņam na-isdevušes un isnēku
ši neveikli „Bellonas paredzes”, kur viņš pasludina par kardināla Hi-
menes’ Orana eekarojumu un par Peru eekarojumu caur Pizaroem, —
tas ir
gadījumi, kurām nav nekāda sakara ar poemas galveno preekimatu. Vis-
pārīgi, Osoio ražojums gandrūz tapat garlaicīgs un lēdzīgs kronikai, kā

Visp. lit. vēst. turpinums.

iebrūta no tās pašas zortes preekšajām poemām. Osorio „Araukanā” sastop to pašu palaidību, kadu mēs jau pamanijām Ersila ražojumā: arī šai poemā nav ne ar veenu vārdu minēts kara vadonis. Grūti isskaidrot, kamdēļ Osorio tam gājis ar klusešanu garam. — 1598. g. lasīdeva citu poemu par Maltas bruņneku karēm un par Rodos' cēnem, šānu (Primera y Segunda Parte de las Guerras de Malta y Tomada de Rodas, Madrid). Šis ražojums nebūt nav labāks par „Araukanas” tuopi, namu.

Pēc daudzu galmneku domām Ersila bijis netaisns, attecoties uz Garsija Mendoza, ceturto markizu Kanete, kurš vadījis spāņus kara ar araukāņiem, un šī netaisnība bijuse veena no semesleem, kur, un dēļ, pēc savas atgriešanās Spānijā Ersila tika salti saņemts no valdības un maz cēnīts pa Filipa III. un IV. valdības laiku. Ja bija atmaksa par tam, ka Ersila pilnīgi noklusejis dona Garsija durbus. Viņš aprarstījis Araukanijas cekaņojumu kā karāmenū bez galvas, t. i. ar karšpēku bez vadona, aismirstams visas labirdības un vēlības, kādas Garsija tam rādījis; viņš zīmejis markiza raksturu ar rupjiem vilcēņiem, neveenu pašu reiz nepelkdamis gaisas krāsas, pilnīgi pelnitas, kā kad varetu apslēpt vīrestību, tikumu, eskatu, apdomību, augsti nostatīta cilvēka iespaidu un sekmes, cilvēka, kura vārdi un darbi nekad nebija savā starpā pretunā un allažin bija veenā mērā skaisti.

Un lūk, viens no Čīles dzejnekiem, Pedro de Oña, nonemās islābot Ersila tīšu netaisnību: viņš isdod savu „Arauco Domado” (Pārvarēta Arauca jeb Araukanija) 1596. g. 1. poemu 19 dzeedajumos, pilnīgi veltītu aismirstā kara vadona slavešanai. Šai poemā mēs atrodam elles spēku apspriedi, kā pee Tasso, un mīlestības dēķu, pakaldarīnātu Ersilā'm, bet vispārīgi tā paliek tomēr vēsturiska poema. Tā beidzās ar stāstījumu par angļu pirata, jūras laupītāja,

1) Arauco Domado, compuesto por el Licenciado Pedro de Oña, Natural de los Infantes de Engol en Chile, etc. impresso en la Ciudad de los Reyes (Lima), 1596, y Madrid, 1605.

345. Rikorte Arines, sanemšanu gūstā. Zem šī laupitāja top, zināms, sa-
prasts sers Ričards Gorins, kas sakerts Klusā okeanā 1594. g. zem apstāk-
ļiem visai līdzīgiem tiem, kādus apraksta Oña, isrādīdams pee-
tam bespartajību, kādu grūti bija sagaidīt Dzejiskā stāstījumā, kas
peedereja spāņietim. Savu „Arauco Domado” Pedro de Oña sacerejis Limā,
Peru valstīnā. Tā panākums nebija leels, ta ražojums ari nepelnīja
vairak. Tas tapa espeests pavisam tik vēl veenu reiz, jebū šai poēmā
saskaitamas 17,000 varsmas, tomēr ta apstājusēs puscelā notikummu
ussāntā aprakstā un nekad netika pabeigta.

Pedro de Oña sacerejis vēl veenu poemu, proti, par zemes trīci
Limā 1599. g. Antonio netaisnīgi nolēdy Oñām amerikāņu dži,
numu. Gayangos peezimē, ka 1639. g. Savilā bijuse espeesta Oñā's po-
ema zem virsraksta „Ignacio de la Cantabria”, kas bijuse isti sv. Fg,
nasija Loyolā's dzīves apraksts, kuram nebijis nekādas citas teicami,
bas kā terošs astonpēdu vārsmu mērs. — „Arauco Domado” vēl espee-
sta Rivadeneirā's „Biblioteca” 1854. g., kur preekšvardā eevēlots Oñā's
iss dzīves apraksts.

Brīnišķīgs atradumi Amerikā, kas tapa zināmi caur sekarota,
jeem, nāca pēc tam visas pasauls mutē. Tā tad nav ko bīnītees, ka
nu no Fernando Kortes, avanturistu-dēkēneku visleelako, koncen,
trejas daudz Dzejisku cildinumu, kas no visām pusem list kā pava,
saņa leetus. Gabriels Lasso de la Vega, jauns Madrides hidalgo, sa-
jūsmīnāts no Erzilā's preekšzīmes, isdeva poemu zem titula „Cortes
Valeroso” (Dūšīgais Kortes)¹⁾ un pēc sēsem gadeem to papildinātu is-
deva no jauna zem nosaukuma „La Mexicana” (Madrid, 1594) Tam
preekškir vēl dažas trāģedijas un citus ražojumus. Antonio de Saavedra
dzimis meksikanētis, islaida poemu „El Peregrino Indiano” (Indijā,
nu celotajs),²⁾ kur sīkā isstāstīt Ferdinanda Kortes'a dzīves gājums.

1) Cortes Valeroso por Gabriel Lasso de la Vega, Madrid, 1588.

2) El Peregrino-ari Pelagrino-Indiano, por Don Antonio de Saavedra Guz-
man, Viznieto del Conde del Castellar, nacido en Mexico, Madrid,
1599.

346.
šai poemai ir 20 dziedājumi, kas sacereti astoņpēdu vārsnās un
visas kopā saskaitot ir kadas 16,000. Šī poema sacereta, pēc autora
vārdeem, 70 deenās braucot pa oclanu. No usslavas vārsnām, kas
ceveētotas poemas preekšā, mēs dabonam zinot, ka starp autora
draugzem bijuši Lope de Vega un Visente Espiñels. Viņš robeidz
Ferdinanda Kortes' dēkas ar Guatimozina nāvi.

Abi peeminētie ražojumi ir veenkārši, var teikt, rimetas kroni,
kas, tak pedejai no tām natrūkst svaiguma un pateesiguma tandēl,
ka ta peeder aprakstamo notikumu aculeecineekam, cilvekam, kas
labi pazjst nelaimigās cilts dzives veidu, cilts, kuras bēdigo galu
viņš arī apdzeed poemā.

Veena gadā ar „Dušigo Kortes' (Cortes Valeroso) isnāca pirmo avan-
turistu, kas usgāja Ameriku, dzives aprakstu pirmais sejums. Šij po-
emai ir deesgan savads nosaukums: „Elegias de Varones Flustres
de Indias.” Domā, ka tai sākumā bijušas četras daļās. Pirmā daļa
eespeesta Madridē 1598. g., bet otrā un trešā usetas Madrides rasi,
onālā bibliotekā un ar Ersila aplecibu par viņu pateesigumu is,
nāca pirmo reiz 1847. g. Poemas saceretajs bijis Juans de Kastellanos,
garidzneeks is Tunji, Faun-Granadas kēniņvalstī. Līdzīgi daudzem
saveem laika beedreem, kas eestāja garidzneeku kārtā jau nopeetnās
gadās, Juans de Kasteljanos bija jaunībā kaķeivis, apceļoja viņa ap,
rakstītās zemes un nēma personīgi daļibu kaunjās, kuras apdzeeda,
jis.

Poemas pirmā daļa eesākās ar stāstījumu par Kristofora Ko-
lumba atradumu un beidzās ap 1560. gadu ar Pedro de Orsua eks-
pediciju un Lopes de Agirre nozeegumeem. Citās daļās stāstīts par
spaneēšu eekaņojumeem Amerikā un seviški tai daļā, kura turp,
likam kļuva pazjstama zem varda „Kolumbija,” turpināts līdz
1589. g. Poemas pirmās daļas notikumus Humbolts turā par visdra,
matiskako epizodu spaneēšu eekaņojumu vēsturē, bet Louti de vis
mums viņu bēdigu, jebšu peevillcigu aprakstu.

Visa poema, isņemot beigas, sacereta italu astoņpēdu stansās,
aptverclama kādas 90,000 vārsnu tūrā, tekošā kastiliskā valodā.

347. Bet veco kroniku gars, dubultodams poemas vērtību, svaru vēst-
riskā ziņā, laupa tai vislabākos raksturiskos dzejas vilceņus.
Vārdu „elegias”, ko sastop poemas virsrakstā, Kasteljanos lestojis,
kā redzams, dēkaneeku-aventuristu, kas usgāja Ameriku, uslavas
nozīmē.

Tēc šīs poemas isnāca arī citas tāda pat veidā. Tikai veenu
no tām, kurai ir virsraksts: „Argentina, Conquista del Rio de la Plata
y Tucuman, y otros Sucesos del Peru” (Lisboa, 1602), gribu vēl šē isumā
aplūkot. Tai poemā „La Argentina” aprakstīts Laplatas usgājums un
iedzīvotāji. Tis ražojums pieder Sentenera del Barro spalvai, kurš nē,
mis personīgu līdgdalību ekspedīcijas pūlīnōs un briesmās. Poemas
sākumā ir daudz sīkumu, kurām nav ne mazāko atbēcību us Pē,
ru, jebšu XII. Dzeedajumā stāstīta gan kāda mīlestības dēka, taucitōs
ēet runa par burvību, zavēšanu un ar nedaudzēm isnēmumēm
šē poema nav nekā cits, kā tīri ģeogrāfisku un vēsturisku datu
krājums par Laplatu, kurus autors sakrājis us veetas. Visumā poema
ir savads vēstures un ģeogrāfijas sajaukums, beigdamies ar trijām
dzeedajumēm, veltītam kapitanam Tomam Kaudis, angļu kēnīneenes
karspēka vadonim, kurā nav grūti uzinēt Tomu Kavendiš, pus,
brunneeku, puslaupitāju-pirātu, kurā noveikšanu-sakašanu Brazili-
jā (1592.g.) Martins Sentenera del Barro tura par katastrofu kā pilnīgi
ceenīgu viņa poemas beigām. — Ta ir gara un garlaicīga poema divdes,
mit astonōs dzeedajumōs, kas lecina par saceretāja lētdalību, lētīcību
tauc darbam netrūkst arī teicamu īpašību, kā viņa lāgadība par tām
ko viņš pūredzējis un pēdzīvojis, isbaudījis savā savadu ceļojumu
un klaidonību laikā.

Bet sevišķi mūs pārstaudz tas, ka tāpat kā šai poemā, tā arī
visōs Amerikas eekarojumu spānešu aprakstōs, kas radušēs no cilve,
keem, kurī personīgi apstaigāja aprakstītās zemes — nesastop neveenu
dabas ainu krāsainu, dailnecisku aprakstu, no dabas, kas sneedz
vaj ne viskrāšņākos un grandiozākos viēs zemes lodes, fainas, kušām
kā domājams, būtu lemts bijis, modinat celotājōs arveenu jaunus un

atkal jaunus celīgsmojumus. Visi viņu mēžu, upju un kalnu apraksti ir nereti visai dailounīgi, vispār savā būtībā bes isšķitības peelūdži, nāmī Pirenajēm, Gvadalkiviram, Meksikai, Andeem un Amazonu upei. Varbūt šis trūkums isskaidrojams caur tam, ka Spanija nav ra, dijuse neveenu viduču, ainavu glezotāju. Spancešu literatura ir šai ziņā spilgts pretstats preem. angļu literaturai.

Romantiskas poemas.

Pilnigs pretstats vēsturiskām, kronikalām, kronikām atbilstošām poemām ir romantiskās poemas, kurās pilnīgi jeb pa dalai isdoma, tas, peederedamas, skatoties us laiku, tam pašam laikmetam un pēc formas kai pašai šķirai, kā ari vēsturiskās un religiōzas. Tās nav vi, sai daudz un atrodās visas vairak vaj mazāk, ar Ariosto isdomajumeem, kas parādijās XVI. g.s. sākumā līdzīgi spidošam meteoram paē italu debes un veršot us sevi visas Europas, bet sevišķi Spanijas eeveribu.

Ap 1550. g. Gerónimo Nimeues Urrea islaida Ariosto „Orlando Fu, rioso” tulkojumu (Lionā 1550. g.). Tas nāca zem Kaplana stingras un kaisnas kritikas caurlūkojot Don-Kijota bioblioteku. Urrea's tulko, juma misējumi pastāv esīs tam, ka viņš te saisina, te paplāšina ori, ģinālu; vispār apeetās ar to patvaļīgi.

Pēc šī tulkojuma isnāca paralldarīnums Ariostom, par kušu mēs jau runājuši agrak. Tas peedereja Nikolaja Espinoza's spulvai un bij ar vittarakstu: „Segunda Parte de Orlando” etc., por Nicolas Espinoza, Zaragoza, 1555” („Otrā daļa Orlando, ar pateesu aprakstu par Ronsevalas kaujas isnākumu aprakstu un Francijas 12 paladi, nu nāvi. Tas jau evadā autors pasludina, ka ta nolūks esot, apdze, dat, spancešu leelos varondarbus, Karla Leelā un ta kaša spēka sakau, šānu un pēc tam ussvēt to, ka viņa stāstījums būs pateess un fas, ti būs pasneegti ne kai veidā, kā tos stāstijis francuzis Turpins. No tam skaidri noprotais, ka Ariosto isdomajumu veotā mums ir darīšana ar spancešu isdomajumeem par Bernardo del Karpio, par 12 pēru krīšanu pēc Ronsevalas un par Karla Leelā neveiksmem, kurš galu galā ar kaumu aiziet us Vāciju. Daudz no Espinoza's is, domajumeem ir visai neveikli un nejādžīgi pārspēleti. Tā preem. 22.

349. Džeodajumā Bernardo dodās us Parizi, kur pārvar lažus paladīnus,
bet 33. džeodajumā, kurš aiseļ mūs us Friju, Bernardo pārvar burves
Olimpijas reibinumus un top par salas ķēniņu. Abi šee peemetinu,
mi pee Bernardo legendarās vestures, kura mums jau pazēstama no
vecām spancešu romanseem un kronikām, ir neisdevušees un pilnīgi leeki
Tā tad, lai gan Espinoza' poemā netrūkst fantastiska elementa, netrūkst
burvju, zāvetāju un milžu, kad tomēr var sacit, ka stāstamās, stāstijē,
mu veetās viņa ir teicama sava veegluma un stāstījuma plusmas dēļ.
Visparīgi Espinoza's poema ir asprātīgi saistita ar savu paraugu un der per
Ariosto poemā varonu un heroīnu dēvu turpinumu. Espinoza' poema
beidzās ar 35. Džeodajumu, aptverdama vairak kā 14,000 vārsmas (eest
ottava rima). Beigas pēpēri norautas. Jēbū saceretajs saka, ka tas nodo,
majis savu stāstījumu turpinat, tak nekas vairak nav istecejis no Espi,
noza' spalvas.

Citi džejneeki turpinaja rindu no teem pašem isdomajumēm, lai
ari tee ne-atradas ceesā sakarā ar pirmo poemu sūzetu.

Garrido de Villena (Villena), dzimis alkalneeks, eepazēstinaja savus
tautcešus ar spancešu usvalkā pārgērbto Bojardo poemu, Orlando Furano,
rato "zem vīrsraksta: „Orlando Enamorado de Boiardo pro Francisco Ga-
rudo de Villena" (1577), un sešus gadus sebak isdeva poemu „Ronsevales
kauja" („Verdadero suceso de la batalla de Roncesvalles", 1583).

Martin de Bolea, Aragonijas hidalgo, rakstija ari „Emīlejuos
Rolandu" („Orlando Enamorado de Don Martin de Bolea y Castro", Leri,
da, 1578), tad „Orlando Determinado, en Octava Rima" (Zaragoza, 1578).

Ronsevales kauju isleetoja 1585. g. Augustins Alonso jaunai
poemai: „Historia de las hazañas y hechos del invencible caballero, Ber-
nardo del Carpio por Agustin Alonso" Toledo, 1585.

Bet visi šee ražojumi izgāja drūz no modes jeb ir pavisam ais,
miosti.

Tak nevar to pašu sacit ^{par} Luis Barahona' de Loto poemu „Angelica,"
jeb kā viņu palaiķam dēve „Las lagrimas de Angelica" (Anģelikas asā
ras). Pirmae 20 džeodajumi „Primera Parte de la Angelica de Luis Ba,

rahona de Loto" tapa isdoti Granada 1556. un 1576. g. un ispelnijās arhār, tigu usslavu no tā laika literatu puses; šī usslava atrada sev atbal, su arī vēlākā laikā. - Luis Barahona de Loto, šīs poemas autors, bija dakteris kādā maz pazīstamā ceemelē Seviljas tuvumā, bet kā dzej, neeku to pazina visā Spanijā. Pēc šī viņa ražojuma esligsmojas Sil, vestre, Errera, Setina Mesa, Diego de Mendosa, Lope de Vega un Servan, tes. Tedejais leek kaplanam, kuš revideja Don-Kijota biblioteku, pa kaklu pa galvu glābt is leesmām „Las lagrimas de Angélica” issauco, tes: „Es pats būtu nemitejees raudat, ja grāmata būtu sadeguse, jo tās autors bija veens no visslavenaksem Dzejneeksem neveen Spanijā, bet vi, sâ pasaulē.” Šis pēc Loto poemas tērtās usslavas ir, zinams, pārspiletas, attecotees us Servantes, kuš ne reti sava stāstijuma pavedeenu pārtauj, lai usteiktu Loto, tad mums jazin, ka Servantes cildinumeem bija par avotu kārstā draudzība, kuša sen saistija abus rakstneekus.

Pateesībā tik visai cildinātā Loto poema nekad netika pabeigta, nedz no jauna espeesta. Viņa ir Ariosto „Orlando Furioso” turpinums un sneedz mums varones vesturi pēc tās apprecēšanās un beidzās ar tās us, celsānu tronī, kas tai bija bijis nolaupits no kēniņenes-sāncenses. Varonu un heroīnu dēkas ir pretunu un nesaskanu pilnas, bet Demogorgons un šī burvju reibinumi modina smānu. Tak poemas galve, mais trūkums ir tas, ka tā ir garlaicīga, tajā nav ne ēnas no tās leelā prototipa spožuma un jautribas.

Par Lope de Vega's „Orlando” turpinumu būs runa pēc šī dzejneeka rakst, neeskās darbības apskata, par to pašu preekšmetu esācis arī Kevado dze, jot, bet to nav pabeidzis, neko tālu nelindams.

Spancešu teatrs un drama līdz XVI. g.s. beigām.

Spancešu dramās pasākumi, kurai lemts bija sasneegt sevērojāmu augotumu un pateesi spidošu attistību, kādu ne-aisneedza Spanijā ne, veena no citām literaturas šķisām jeb nodalām, bija veenadi ar jau, makā teatra pasākumeem vispār visā Europā - viņi bija ceesi saisti, ti ar bāgnie-religiozām skatu isrādem, kas attistijās ārkārtīgi agri Spa, nijā.

Bet Spanijā dramatiskas dzejas pasākumi vareja to leesu jo veegla, ni paliktees garīgu isrāžu-usvedumu, viduslaikku formā līdz pat XVI. gadsimtenim, tamdēļ ka sevišķi dramatiskā forma, kā pate kautiskā

357. un sevišķi baznīcas lolojāmā, vareja visveglāk atturēties preti svešzem-
ju iespaidu elementiem tā, ka pat vānīgie māģinumi pakalparinat
vecklasiskām tragodijām un komedijām, nedarīja ne spāņu valodā,
dā ne mazāko iespaidu, kā tas redzams un kā to rāda Servantes' un Lo-
pes de Vega sūdzēšanās senošā laikā.

Nāv semesla šaubītes par tam, ka visas senā romiešu teatra pēdas,
izmērot arhitektūras atliekas, kas leccina par tā bijušo dižanumu, izžu,
dušas Spanijā ais ^{arabju} teātriskuma un eekatojuma, kurā tautiskais
raksturs atleccās, ^{isturējās} visaugstākā mērā senaidīgi pret dramatisko mākslu. Grū-
ti ir arī noteikt, us kādu laiku sevišķi atleccās Spanijā religiozo izrāžu
iscelšanās, kurās sarīkoja garidzniecība. Kā šķietams, tās radās visai agri.
Jau ap XIII. g. s. vidū viņas nebija nebut vairs kas jauns. ^{bet} Līdz mums nav
nonācis ne vien nevens fragments no to lugām, ja pat arī nav drošu
zīņu par tām. Tapat mēs nesastopam neko tīri dramatisku arī Spanijas
laicīgajā dzejā līdz XV. g. s. beigām, jebšu arī radās cisrādījumi us kaut
^{tam} ko līdzīgu, bet visi tee ir pāra trūcīgi un nenoteikti.

Ražojums, kurš visvairāk tuvojas dramas garam un sevišķi tai
formai, kurā sākumā prešķirta laicīgai dramai Spanijā, tas ir intros-
tais dialogs zem nosaukuma „Coplas de Mingo Revulgo” [Mingo Revulgo
kuplejas]. Tāmi ir runa par leetu slinkto apstakli valsti Indriķa IV. bes-
spēcīgās valdības pēdējās gadās. Larunajās divi gani. Vēnu sauc
Mingo Revulgo (t. i. samaitats Domingo Vulgus); tas pārstāj tautu. Ō,
tam ir vārdā Gil Arribato, jeb Gil Pāra. Iscltais; tas savā personāeē,
mēso visaugstākās sabiedrības šķiras. Dialogs esāks ar Arribato ee,
kleegšanas, kurš kādu svētdēnas rītu esraudzījis kalzenē Revulgo
slinkti apģērbtu un bēdīgu:

A! Mingo Revulgo, Mingo!	Ai! Mingo Revulgo, Mingo!
B! Mingo Revulgo, ha!	Ai! Mingo Revulgo, o-o!
Que es de tu sayo de blao?	Kas ir ar tavu zilo mētelī?
No le vistas en Domingo?	Vaj tu viņu nemesā vairs (Kungu) t. i. svēt. dāni?
Que es de tu jubon bermajo?	Kur palicis tavs sarkanais kamzolis?
Por que traes tal sobrecejo?	Par ko tāds skābs isskats?

1) Romiešu teatra drupas usturejūšās vēl Seviljā (Triana), Taragonā,
Murviadro (Saguntum), Merido un citās pilsatās.

Andas esta madrugada Tu šodeen no rita ej

La cabeza desgrenada: Ar nolcegtu galvu:—

No te llotras de buen reyo? Vaj tevi ruktas rūpes negrauž?

Revulgo atbild, ka eemels visam tam ir ganamā pulka slīktais stāvoklis, ko usrauga tik nespējīgs gans. Gil Arribato runā pravešā autoritatīvā tonī; apraudadams valsts ārdošanu, tas dod vainu par kam galvenām kārtām mulkša laudim, tautai, kas nokļuuse, pēc viņa domām, zem tāda palaidnīga un bēsrūpīga gana varas, tik pateicoties pašas vajībai un netikumēem... Lem allegorijas segas viri abi us, stājās kodīgi, griezīgi, bet sapratīgi, laetišķi pret valdības rīkojumeem, nosoda kēniņa zemo un bīrlo raksturu un tā zemo kaislibu pret Portu, gales favorīteeni-mūluli, peenaglo pee kauna staba - nodod kaunam kau, kas kaitigo veenaldzību un beidz ar usslavu peeticībai, kuņa atraduse sev paspārni videjās šķirās.

Šis dialogs ir satīva eklogas - ganu dzejas veidā, sacerets veiklā, valē, jā, brīvā spanešu veenkāršās tautas valodā. Viss dialogs, aptverdams 32 kuplejas, no šīm katru ar 9 rindinām, iscēla savā laikā stipru ee, spaidu. Šī satīva, kā rādās, sacereta 1472.g., bet XVI.g. simtenā tā kapa daudzkrāt no jauns respeesta un diivreiz ar zinātniskēem komentā, reem. Saceretajs jo gudri slēpis savu vārdu, kas arī līdz šai deamai pa, līcis nezināms. Sākumā šo satīvu domāja esam saceretu no Juana de Mena, visslavenākā tā laikā dzejneeka, bet Juans de Mena peedeseja pee pilnīgi pretejas politiskās partijas.

Visvecakxe isdevumi leek domāt, ka šis dialogs „Coplas de Mingo Revulgo” peeder Rodrigo kistām vecakajam, dzimušām eekš Toledo, ku, ram tāpat peesēis, „Dialogo entre el Amor y un Viejo” (Saruna starp Amoru un vadu veci), kas eekvīt tai pašā laikāmetā un ir tāpat jo dzīvs un vēl dramatisks. Redzam veci, kas dzīvo nabaga būdinā nolaiista, sa.īvuša darža vidū. Peepēji parādās Amors, un vecis issaucās: „Kas tev še mēklejams? Manas durvis aisslektas. Kā tu še setapi? Štā, sti man, kā tu, līdzīgi zaglim, pārkapī pār mana darža žogu? Gadi un prāts mani atpestījuši, atraisījuši no tevis; atstāj manu sirdi, kuņa savvalīgi atvilkusēs šai veentulībā, domāt tikai par pagājušo.” Tad viņš turpina aprakstīt savu bēdīgo stāvokli un vēl kumsācām

krāsām apraksta pašu Amoru, us kam pēdējais aukstām asinim atbild: „No tavem vārdeem es redzu (no protu), ka tu mani labi nepazīsti. Strēdinš tūpinās un usvaretajs, zināms, paleek Amors. Tas apsola ve, cim, ka šī darzs taps istīrits un ka jaunība atgriezīsies, bet kad vecis lētdabīgi palaižās us šaem apsolījumeem, tad Amors nem viņu issmeest par tam, ka viņš savōs gadōs vēl es būt tik privileigs, lai varētu spersculēt, lēzēt us panākumu.

Līdzīgi Hingo Revulgo kuplejām šis dialogs atgādina pastorāles, kas klaji isrādītas ^{laģus} vārtas gadusvēlāk un is eemesls domat, ka viņš daģō zinā sataisijis celu šī veida raģojumaem. Viiss dialogs — Saruna starp Amoru un veci — sacerets veeglē, nemārslotā tonī. Lai gan viņš is ori īrts un derigs isrādēm us skatuves, līdzīgi citām eklogām, tak vaj viņš kadreiz isrādīts, tas is mezināms. „Dialogo entre el Amor y un Viejo” tapa vispirms espeests dzeesmu krājumā „Cancionero General” 1511. g. Ka šis vecais dialog is espaidojis iscēlušos dramu, — tas peerādams vairak kārt, kā mēs to vēl redzesim pee Onsina's, laicigā teatra nodibinataja Spanijā.

Spanešu teatra nodibinašanai pēc tam stipri palidzejuse „Celestina”, dramatiskā ^{darbs} vestuse, divu nule kā minetu dialogu laikā beedrs, kas, pēc visad varbutības, pa daļai peeder tam pašam autoram. Šis proza, iskais darbs sadalīts 21 cēlēnā un pirmak ta nosaukums skanejis „Tragicomedia de Calisto y Meliboea”. Pirmais cēlēns, visgarākais, sacerets laikam no Rodrigo Kōta, is Toledo's, ap 1480. g. Lugas darbiba esākās kādas pilsātas, laikam Seviljas, apkartnē ar skatu starp Kalisto — jaunu ceenijamu ^{augsta dzimuma} cilveku un Melibeju no vēl augstaka dzimuma nekā Kalisto. Tas sastop Melibeju tās tēva darģā, kurp viņš eegājis, mekledams savu vanagu (dzeši, falve), un pee šis pirmās satikšanās greežās pee viņas ar mīlestības atklājumu. Bet satikšanās un peedāvašanās isnākums is tas, ka eedomigais, pašpalāvigais jauneks lis top atraidīts un tad, kā apvainots un pazemots atgriezes mājā, ais ismisuma eslēdzās tumšā kambatī. Sempronio, ta sulainis un uslicamais, usminedams sava kunga bēdu eemeslu, dod tam padomu, gvestees pēc palīģa pee kādas vecenes, ar kuru šis netiklais lakejs jau sačakarējes un kura stāv slavā pa daļai kā vagana, pa daļai

kā mīlestības dzīveņu vārtitāja - meistarene. Šī persona ir Celestina,
kura dooši apsola Kalistanu, ka Melibeja tam peederēs un no šī brīža
reģūst neaprobežotu varu pār viņu un pār visiem tiem, kas ap viņu.

Līdz šai veetai novedis savu stāstījumu Rodrigo Kola un tad ais ne,
zināmeem eemesleem to peepēži norāvis. Viņa usrakstītais gabals is,
platījās daudz norakstōs, ar ligsimibu pee ta apreibinajās spancešu
publika. Fernando de Rojas is Montalvana, teesibu bakalauris, dzīvo,
dams Salamankā, us lažu draugu lūgumu noņēmas Celestinu pabeigt un,
kā viņš pats saka, isdarīja to divās feriju nedelās. Bes tam no pīma,
jeem akrostichona burteem islasams teikums, kā: „El Bachiller Fernan,
do de Rojas acabó la comedia de Calisto y Meliboea, y fue nascido en
la puebla de Montalvan” (t. i. bakalauris Fernando de Rojas nobeidga
komediju par Kalisto un Melibeju; viņš dzimis pilsatā Montalvan).
Ferdinando de Rojas esācis otro cēleņu, aprakstīdams Kalisto nepa,
cētibu, kurš skubina Celestinu us to ātrako tam isgādat pee-epu pee ceeni,
gās un austi isglītotās meitenes. Celestina, šī nelāgā un zemā seaveete,
setop Melibejas tēva namā kā šādu-tādu dāmu cētinu - rotu pārdeveja.
Tā dabūjuse nū rēiz eeju, ta veegli atrod līdzeklus, sev nodrošinot
teesibu, peenākt arī citām reizām. Tad seko vistrupjakā veida intrigas
starp vīrišķa un seevišķu kārtas apkalpotajeem, bet starp šīm intri,
gām ar neparastu ātrumu aug ļauni nodomi un villības, kas iset no
visa ļaunuma cēlejas - Celestinas, kura visus vada, laisdama darbā visas
savas spējas un līdzeklus. Nekas, kā rādās, nespēj preti stātees tās vilti,
gai un kaitīgai gribai. Viņa runā kā svētā jel kā filozofs, skatotees
us tam, kas noderīgaks tās mērķim. Viņa glaimo, draud, esbaida.
Viņas ne-atsbaidamā atradnība nekad (nevilas un to nevil). Nekad
ta ne-aismirst savu galveno mērķi un nenovārsās no ta. X

Pa to laiku nelaimīgajai Melibejai ar visādām villībām, glaimi,
bām un vilinumeem top isspeesta atzīšanās, ka mīlot ^{gan} Kalistu. No
šī brīža is tās liktenis isšķirts. Kalisto apmeklē viņu slopen, nakti.
Intrigaātri tuvojās atrisinumam, bet arī atreebiba neleek us sevi
ilgi gaidit. Starp tiem ļaudim, kuri palīdzējuši isgādat Kalistanu
pīmo tīksanos ar Melibeju, iscalās strīdus pee naudas isdalīšanas,
ko Kalisto devis. Celestinu, tās panākumu vislaimīgākā brīdī, nosit pa,
šas zemeē dalībneeki, no kurēem divi mēģina begt un kvīt savu kārt

gam policijas agentu kreeceneem. Focelis šausmīga sakrīšanās. Kalisto top turēts par netešo vainīgo par Celestinas nāves; jo viņa kalpībā ka dabujuse galu un daži no tās palīgiem sanāk tādās dusmās, ka aistau, ti no atreibības, noņemās sekot Kalistam us pēdām, kad tas dodās us satiksmi ar Melibeju. Še tad isceļās kildus starp viņiem un kalpotājiem, kuri nostatīti us ceļas satiksmes veetas apsardzībai. Kalisto stāi, dzās pēdejiem palīgā, bet to nosvež no lēvenem, par kam tas nāvīgi sasitās. Melibeja apzīnās sava nozēguma un, mocīta no kauna un ismisuma, nogāžās no augsta torņa. Visa šī bēdīgā un šausmīgā dēku beidzās ar skumju satreuktā tēva raudām un sērām par sava meitas nedzīvā ķermeņa.

Grūti pieņemt, ka lugas beigās taisni būtu tādās, kādas domājēcs viņas pirmais autors, Rodrigo Kots. Rojas tešam nezināja pat, kas bi, jis šis autors un acim rādžot atradās pilnīgā nezinā par tās pilanu un mērķiem. Rodrigo Kots bija kristīts žīds un tuplikam pa asina, ja tās religijas vajajumus, no kuras pats atsacijas. Bet Alonso de Vilegas saka par Kotu tā: „Neskatot us ta nabadzību un zemo dzimu, mu, Kots, pateicoties savām zinībām (ciencia), bija spējigs ussākt dēžano Celestinu, kuru pabeidža Rojas, talants, ambrozijas ceņigs, stāvs, dams augstaki par katru usslavu!” Bet tam Rojas pats saka, ka ta rā, kā nākušais lugas gabals bijis komedija, kamēr pārejā lugas daļa is rādijusēs tādā mērā pārpilna nozēgumeem un asinsislecēšanām tā, ka viņš nevarējis visu darbu citādi nosaukt kā par tragi-komediju.

Bet Celestina ir drīzak dramatisks romans, nekā drama istenā vārda nozīmē, jeb vaj nopeetns mēģinums iscelt dramatisku efektu. Tak lai nu apzīmejam kā apzīmedami jeb nosaucam kā nosaukdami tās formu, Europa nevar nekā līdzīgu kai preti statit pēc literatūras vērtības tai pašā laikmatā savos teatrās. Ta viscaur ir pilna dzīvības un kustības. Tās raksturi, sākot ar Celestinu un beidžot ar tās ^{mekaniski} atrošē, melīgiem kalpotājiem un brutalām beedrenem, visi zīmeti māksl, meciiski un pāteisi, kas reti sastopams spāņēšu dramās labākās laikmatās. Iviski Celestinas raksturs, jebšu sākumā domātā laikam

1) Dzejojūmā, kas eet pa prvokšu ta „Selvagia”, 1554. g.

2) pēc pazēstamās trota-conventos (kas klaidijusēs pa klostereem).

pēc sevisīka rakstura parauga kādā Juana Rūisa, Flitas presbitera, ražojumā, pa daļai ar līdzīgām pretenzijām, bet tulin parādās visā savā spožumā. Dramas stils ir dabīgs un pareizs, reizām spidošs un viscaur pildīts idiotismiem, kas istaisa īstās vecās Kastīlijas isloks, nes peederību; droši var teikt, ka pirms viņas spāņu proza nav sasnieguse tādu stilu, ja pat arī pēc viņas reti gadās tādu sastapt. Tē, sa gan, pa brīžiem viņā mūs nepatīkami pārsteidz ar nevajadzīgu un sausu savas zinātnības ustāzību, klāstīšanu, bet šī necīgā klīriba, kā arī rupju eesāšu vilceeni, kas viņā usejami, istaisa ta gadsimtena īpašīgu trūkumu.

„Celestinas” eedaliņumi oriģinālā nosaukti par „actos”; bet, īstēni sakot, nevar saukt nedz par akteem, nedz par skateem, ^{tas} modalas, kādās viņa eedalīta, tā ka tajā jo nekārtīgā veidā jaučās cauri vienā un tai pašā skatā satunas, kurām nepeereesāmi bija jānotiek vienā un tai pašā momentā dažādās veetās. Bet galvenais šīs lugas trūkums pastāv eesā tam, ka tās leelu daļa ir aptraipīta ar domas un isteiks, mes nepeeklājīgu ^{pa} islaidību. Varam tikai grūti saprast, kamdēl garidz, necīgas un pilsoniskas varas nelika kavēklus celā tās isplatišanai laudīs. Tas laikam notika kamdēl, ka Celestina pretendē - grib būt sacereta ar nolūku, brīdināt, issārgāt jaunību no kārdinumeem un nozēgumeem, no kurēem viņa tik valīgi nonēm segu, citeem vār, deem, viņa isdevās par grāmātu ar tiklības-mācības tendancēm. Nav šaubu, ka daudzi to par tādu tureja. Grāmata bija veltīta eemī, jānām un tiklīgām damām tā Spānijā, kā arī ārpus tās; tā tapa visur lasīta, un varbūt bes kādas kaunēsānās, no gudroem, labi audzi, mateem un likamīgeem laudim. Isdarīja tik necīgas pārlabojumus un Celestina vareja bes kādeem kavēkleem laudīt tautas labpatīku. Pa gadu simteni, kas sekoja šīs grāmatas isnākšanai no speestavas (1499.g.) var veeģli saskaitīt kādus trīsdesmit tās jaunīsdevumus. Tai pašā laikmetā, jeb drīz pēc tam, ta parādījās angļu, vācu un hollandeisu valodā; ne veen tas, ta tapa pat pāstulkota universā, lajā latīņu valodā. Tad trīs reiz to pārcēla italeesu un franču valodā. Kreetnais Valdes, šīs nopeetnais un stingrais „Dialogo de las Lenguas” autors, apber „Celestina” ar entuziasmīgām resslavām. Starp citu viņš saka: „Neveena grāmata kastīleesu dialektā nav rakstīta dabīgākā,

veelai atbilstošā un dailakā stilā. Tapat cildina šo grāmatu arī Ser-
vantes dzepojumā „El Donoso”, kas sēvētots Don-Kijota pirmās daļas
praekšā.

Tats vārds Celestina palicis par sakamvardu, kā arī kāds tūkstots
parunu un isteiceonu, ar kuņķem ta istraibina savu runu ar tadus,
prātību un attapību. Bes pārspābejuma var sacīt, ka līdz Don-Kijota
ismāķumam neveena spāņiņu grāmata nebaudija tādu popularitāti
Spanijā un ais robežām, kā Celestina. Lai gan sava garuma un sēvērtas
dēļ ta nekad nav varejuse tapt usvesta us skatuves, bet pateicotees
savam dramatiskam garam un kustībai ta nepalika bes espaida
us nāķošo nacionālo dramu.

Celestinas leeliskais panāķums isvilināja saprotams veselu vīn-
du pakāļdarinumu, kuru leela daļa vēl kaitīgaka bija sabiedriskai
tiklībai un peeklāģībai, nekā pate Celestina, nēmaž ^{īau} nerunājot par tam,
ka vīri vīri literatūras ziņā stāveja zemak par paraugu. Bet vis,
pirms jāņemim, ka 1513. gadā Padro de Urrea (is veenas ģimenes ar Ari-
osto tulkotāju) eņēpa Celestinas oriģinālo pirmo aktu skaistās kasti-
liskās varonās un veltīja tās savai mātei, bet 1540. gadā Juans Fe-
deño darīja to pašu, ķērdamēes pee visa darba. Atteecotees us pakā-
ļdarinumēm, tad veens no teem, zem nosaukuma „La Segunda come-
dia de Celestina”, kuņā ta uselās no mironēm, tapa isdota 1530. gadā
no Felisiana de Silva, kas sacerējis romānu „Florisel de Niquea” un
daudzuma citu romānu is Amadisu šķiras. Ģ komedija nepalika
bes panāķuma. Ta pēdģivoja četrus isdevumus. Otrs pakāļdarinums
is no Gaspara Gomes is Toledo, kas isnācis 1537. g.; trēs isdots 1547. g.,
tas pēder Sebastiana Fernandes spalvai ar vīrstakstu „Tragedia
de Policeana” 29 aktōs; ceturts no Juana Rodriges Froiana, 1554. g.,
43 skatōs, zem nosaukuma „Comedia Florinea”; peektais – „Selgavia”
pekōs aktōs; kas sacerēts un isdots arī 1554. gadā no Alonso de Vi-
llegas, kurt ģau agrak pēminēts.

Nostasti un romāni, kas radušēs caur Celestinu, sēķoja Drusku
sebak leelā pulkā, daģi no vīņem, kā: „Ingeniosa Helena”, „Flora Mar-
sabitilla” un „Euprosina”¹⁾ nav bes literariskas vērtības.

1) kuru Kovedo cildina.

Pedīgi Celestina norādīta us skatuves, preekš kurās tās drama, tiskais raksturs ^{to} Lorija tik derīgu. Romero Sepeda 1582. gadā cis, nēma is tās pusi savai „Comedia Sevalge“, kurā nav nekas cits, kā Celestinas pirmes četri akti, esterpti tekošās varsmās. Pēc tam Celestinas pamata tips tanī veidā, kāds viņš pismatnīgi isdomāts no Kola's un Rojas, turpināja parādīties jeb alluž parūdijās us ma, tuves tādās lugās, kādas ir Mendozas „Celestina“, Augustina Sala, sara „Otra Celestina“ un Salas Barbadiljo „Celestinas skola“, kurā is, nāca drīz pec 1600. gada, bet tapat arī citās vēlāk rakstītās. ^{lugu} Tai piem. Alfonso Velaskes de Velasco, ap 1602. g., espeda dramu prozā zem titula „El Celoso“ (Greizsirdīgais), viscaur aisņemtu no Celestinas, kas, ras raksturs zem vārda „Lena“ zīmets gandrīz tik pat dzīvi un veikli, kā paša originala raksturs. Jebšu rupjība un nepeeklājība pilda visus šos pakafdarījumus, tad tomes pat jaunākā laikā is Celestinas smeltai dramai bij us skatuves preekrišana. Jā tad Celestinas espaids, kā redzams, vēl nav beidzies, kaut arī ta peln eevē, ribu tik visvairak tamdēļ, ka tajā jo dzīvi un meistariski zīmēti cilvēka rakstura pat necenijamāe vilceeni un tad vēl iscelama ta savas neparasti pareizas, skaistas un raksturīgas kastiliskās valodas labad.

Juan de la Encina (1468-1534) un ta pēcnāceji.

Tois no mums jau aplūkoti darbi, kā: „Kingo Revulgo“, „Amor y un Viejo“ un „Celestina“, kopā sāņemti, bes sāubām mūs noved pec Juana Ensina's, laicīga teatra istā nodibinātāja Spanijā. Rojas¹⁾ leclā autoritate pec visa, kas ^{zīmējais} attēcas no teatru, attēcina us veenu laikmetu - Granadas krišanu, Kolumba uszēģelējumus un Ensina's spancešu teatra dibinumu - šos notikumus, kurus viņš, pateicoties savai arteara profesijai, teecas mest gandrīz pa veenu kārti. Pedejā notikuma precīzu kronoloģisku datu sneedz mums kāds Rodrigo Mendez de Silva, mācīts antikvārs is Filipa IV. laikāem. Viņš saka: „1492. gadā esāva artearu trupas Kastilijā klaji isrādīt Juana Ensina's lugas.“ - Jā tad 1492. gadu, Amerikas leelo usēšanas gadu, varam droši kuret. par laicīgā spancešu teatra dibināšanas epochu.

1) Agustin de Rojas, Viage Entretenido, Madrid, 1614.

Juans Ensina (jeb Encina, tas raksta dažādi savu vārdu sa-
~~vu darbu dažādās~~ isdevumos, kā: Encina 1496. g., bet Engina 1509. g.
Ensina etc.). Viņš dzimis 1468. vai 1469. g., laikam tai pašā ceļā, no
 kuņa dabūjis savu pavārdu. Tabeidzis savu izglītību aptuomes univer-
 sitatē Salamankā, kur tam laimejās eemantot tās kanclera protekcij-
 ju. Šis kanclers bija viens no Albā's ģentes locekļiem, kuņa bija sāku-
 se kapt populāra. Drīz pēc tam Ensina parādījās pē galma un 25
 gadu vecu mēs to sastopam Toledo's Fadrīka, pirmā lealkunga Albā's
 svītā, kuņam pašam, kā arī tā patei, viņš veltījis leelu daļu no sa-
 veem dzejiskiem ražojumiem. 1496. gadā viņš islaida savu darbu pir-
 mo krājumu, sedalītu četrās daļās, kuņas secenīgi veltījis Ferdinan-
dam un Izabellai, lealkungam un lealkundzei Alba, princim Juanam
un Toledo's donam Garsiam, sava protektora dēlam. Tad drusku vēlāk
 Ensina devās us Romu, kur tapa esvētīts par garīdzneescu un, pa-
teicotees savām muzikalām dāvanām, tika par pāvesta Leona X. kapel-
les dirigentu; tas bija visaugstākais gods, ar kuru tās laikā pasaulē
 vareja godināt tā talantu. No 1518-1520. g. viņš devās ar Fadrīku Alfa
no Rubera, ar markizu Tarifa ceļojumā is Romas us Jeruzalemi deu-
bijībā apmeklēt svētās veetas. Atgriezies 1521. g., viņš isdeva (deesgan
slīktu) savu deevbijīgu darbu deesgan slīktu dzejīsku aprakstu, pārpildi-
tu ar leelām usslavām markizam un savas laimes atzīšanu, ka vorot
 dzīvot Romā. Tak vecākās gadās dabūjis kā atalgojumu par saceem
nopelniem Leonas provincē prioratu kādā klosterī, Ensina atgrie-
 zās dzimtanē un nomira 1534. g. Salamankā, kuņas katedrālē rādā
tā kapu.

Juans Ensina sacerejis daudz jaunu lirisku dzejoļu, dažus lau-
cīneku dzeesmu krājumus (Villancicos) vecā tautas stilā un divi jeb
tris deskriptīvas poēmas, no kurām visseverojamākā ir "Vision
del Templo de la Fama y glorias de Castilla" (Slavas templa un
Kastilijas severojamību-gloriju vizijas), kurā viņš apber ar eelīgs,
notu usslavu Ferdinandu un Izabellu, kā kad tee būtu bijuši
 viņa saudzētāji. Leela daļa viņa nāleelo poēmu sacereļa privātās
gadījumās un nav no kādas leelas vērtības. Vissvarīgākais no

viņa atstātā poetiskā mantojuma ir dramatiskās ražojumi, kas, kas Ensina pats sauca „Representaciones” (Izrādes).

Studejot Ensina's dramatiskos mēģinumus kā pirmos pasākumus un piemērus, radīt spāņu dramu, jāpiegriez vērība divi lauki: 1) viņa ražojumu ekskluzīvai eksārtai un pamatraksturam. Tās ir eklogas tik pēc formas un nosaukuma, bet ne pēc būtības un gara. Jau Ensina, par kura zinatniecību leccina dzijiskais Palestinas ceļojuma apraksts, esāka ar dulkojumu jeb pareizāki ar Virģila desmit eklogu pārceļšanu, piemērojot dažas no tām Ferdinanda un Izabellas valdības gadījumiem, jeb likteņa mainībām Albā gimenē.

Tad Ensina veegli pārgāja pie eklogu saceresānas, kuras isrādija viņa protektoru klātbitnē. Pēc tam viņam, zinams, bij ja-atrodās zem alminu espaida ^{no} par reliģiozām isrādēm, kuras laudija leelu popularitāti Spānijā kopš Alfonso X. laikā un ^{kurās} pāstāvīgi tika saņemtas visās leelās baznīcās svētkos. Tamlabad viņa sešas eklogas, saņemtas ar vecu parašu, īsteni bija veenkārši dialogi, pēc to veida, kādus usveda pa zemsvetkēm, pa leeldeonām, jeb pa gaveni etc. Veenā no tām rādita Betlemes silite, citā svētais kaps, kur isdara Pestitāja apglabāšanu.

Parejās piecas eklogas ir pilnīgi laicīgas: trīs no tām saturs kaut ko romantisku deka veidā, ceturtajā usvests no skatuves gans, kuru Besceri, kas mīlestība noved līdz pašnāvībai, bet piektajā isrādita tirgus deona, joki un kildas starp zemniekiem un studentiem; veelu kāda veida joku lugām Ensinaam bija leicama isdevība eegūt pa savu ustureša, nās laikā Salamankā. Kamēr pirmās sešas eklogas priesleņās vecām reliģiozām isrādēm, tamēr šīs piecas atrodas cešā sakarā ar jau pasākušos laicīgo spāņu dramu.

Tak nav jāpaņem, ka „Representaciones”, kā Ensina pats tās sauca, sneedza leelas dramatiskas vērtības; taisni otrādi, tās ir rupjas pēc formas un neecīgas pēc satura. Dažās no tām ir tikai divi vai trīs darbīgas personas un nav ne jausmas no intrigas; un neveenā nav vairāk par sešām personām un nav neka līdzīga īstai dramai, kā eksārtai. Eklogas, kurās Ensina visvairāk turojās īstai draīmai ir: „Pascuala, Dios le mantenga” (Par ganu pārvērtes Brunneks)

un „Fla Mingo, quadaste otras” (Gani, kas pārvērtušies galmeņos).
 Bes šaubām tās usvestas veena pēc otras ar pārtraukumiem, līdzīgi
 teem, kas ir seturēti starp jaunāko lugu aktiem - cēlēņiem. Lai gan
 dzejnieks tās atdalījis veenu no otras, tas savā būtībā tās istaisa kopā
 veenu veselu (lugu) un tā tad apskatomas kopā.

Pirmajā eklogā gane, kokete, jau gatava, tikt par gana Mingo mī,
 lako, bet parādotes spidošam brunneem, ta dod pēc mazas svarstīša,
 nās, šim pēdejam preksroku ar to norunu, ka tas paleek par ganu. Ar
 šo ismanīgo, veiklo pārvertību, tai peespraužot parasto villancico jeb
 ganu dzeesmu nobeidzās tad luga.

Otrajā eklogā pašā sākumā esaugam brunneeku, ka tam jau
 sāk ganu dzīve tapt par grūtu un garlaicīgu, ka tas jau meklē līdzekļus,
 pārlecināt ganus ar runām, pa daļai ^(galodas) mēģinuma (Touchstone, Schleif-
 stein) toni „Kā Fums patinktū” (pēc Teopira), dotes pae galma un tikt
 par galmeņkaem. Tad sekošajā dialogā autors nepalauž gadījumu
 garām, usbrukt, sadot galma eerāšam un usslavēt ar viņam īpatnīgu
 dabīgumu un gracijs lauku dzīvi.

„Paskat, Gil, kā ceemā sīti is spirogli un kā patīkami laudim atpū,
 stees savu budīnu ēnā. Palaisdami pa laikum nakti ar ganīklu laukā,
 tici man, tee me-apskauž vis dzīvi pilis. Ai! cik patīkami, klausītoš
 ciscena dzeesmu un svīpes skaņu! Neveens nespej to aprakstīt. Tu zi,
 ni no pēdzīvojuņa, kāda banda, kāds saldums is ganam, kad tas, no
 kārstuma istvīcis, dzer maerīgi pārlecees pār avota malu jeb peeģu,
 lees pae strauta, kas vijas un uodž starp akmeņiem! Ai, kāds lolojums
 un apmēerīnums, tapt tam līdzīgs!”

Bet tomes brunneeks panāk savu mērķi. Gani pārmaina drēbes
 un jautri pošās us celu, dzeedadami kā finalu asprātīgu villancico,
 kas cildina mīlestības visvarenību, kuša pārveš ganus par galmeņ,
 keem un galmeņkus par ganeem.

Bes strīdus visdzejiskākā šinīs divi eklogās is jau peeminētā
 veeta, kur Mingo, vislabākais starp ganeem, kušs vēl pilnīgi nav is,
 šnārees preekš brunneeka sludinātās pārleecības, pamest savu pae,
 rastu laimīgu lauku dzīvi, gresdamees pae fīla, apraksta tās jau
 kumus,

preekus un apmierību - peiticību daudz pateisigākā (Laudz īpatnīgākā gan) dzīves ieteiksmē, nekā viss pārējais isklāts šos oriģinālajos dialogos.

Abas lugas saceretas dubulta redondiljās (redondillas), piem. 14. IX. burtn.

Cata, Gil que mañanas,

Dubulta } En el campo hay gran frescor
 Y tiene muy gran sabor - - -

kas istais astonepēdu (8 zilbes katrā vārsnā), pavisam kopā tās aptver līdz 450 rindu - kas ir daudzums, kas gaiši leecina tiklab par virtzeenu, kādu dabīgi nēma Juana Ensinā talants, kā arī par augstumu, kuru viņš varēja sasniegt.

Ļo lugu (Representaciones) ir 1496. gada isdevumā - devīnas, bet di, vi pēdejās - veņpadsmit. Kā jau teikts, tām ir eklogu - ganu dzijas raksturs, jebšu veena no tām, grūti pateikt, kamdēļ? nosaukta par „Auto” „Auto del Repebon” jeb „Cinina arto” - vildas apraksts, kura iscēlusis Sa, lamankas tirgū starp studentiem un ganu. Vārds „auto” cēlies no latīņu „actus”, ar to apzīmēja visādu veida sviniņas ceremonijas, tā piem. ruma, ja no „autos sacramentales Corpus Christi” un no inkvizīcijas „autos de fe.” Visi šee ražojumi sacereti vecā spancešu vēismu mērā, visos sa, stopama dzēdašana, veemā pat deijas. Tā tad tamis atrod isteni no laicīgās spancešu dramatas dažas sastāvdaļas.

Tax us Ensinu jaskatās ne veen kā us spancešu, bet arī kā us por, tugalešu teatra nodibināšanu, jo pirmie dramatiskie mēģinumi portu, galcešu valodā bija līdz kādām mēram pakaldarinumi Ensinā lugām un teem bija savu kārt tik laels respāids us spancešu teatru, ka tapa par pēdejā me-atņemamu vēstures daļu. Ļo mēģinumu autors bija kāds

Gils Visente (Gil Vicente). Kad tas dzimis, nav zināms. Muižneeks, is cēlas ģimenes, no sākuma tas sataisijās no juridisku karjeri, bet drīz at, meta to, nododamies dramaturģijai. Viņš rakstīja visvairak Manuela Leilā un Juana III. galma teatreem. Viņa, kā dramatiska rakstneka popularitates laiks, attiecās us starpbrīdi starp 1502. un 1536. gadu, bet kas miris 1557. g.

Gils Visente sacerējis pavisam 42 lugas, kuru skaitā usejamas garīgas dramatas un komedijas, traģi komedijas un farses. Bet vairums no 17. un 18. portug. auto-da-fé (lat. actus fidei), blakus tam „Auto da fe (Ugunīga darbība).

363. tām ir īsteri nelealas asprātīgas lugas un garīgas eklogas. Pirmais Vicentes Dzejiskais mēģinums apzīmēts ar 1502. gadu. No viņa pirmā, jām lugām - pate interesantākā un raksturiskākā dabujusa nosaukuma, mu „Auto de Sibylla Cassandra” (Luga par Sibyllu Kasandru). Ta tapa usvesta bagatā vecā klostērī Ēnjobregas, pa zeemsvētkoem, kēniņes, nes-mātes klātbutnē. Ta ir ekloga spaniešu valodā, sacereta stan, sās, kuras visvairāk leetoja Ēnsina. Varone Kasandra, vesdamaga, nu dzīvi, parādās tomēr it kā pasaul-gudras praveites veidā, kurai ir ais, rādījumi no Pestitāja tava piedzimšanā. No lugas paša sākuma viņa usnā, us skatuves un paleek tāt līdz beigām, istaisidama vidukli, ap kuru grū, nejās 7 darbīgas personas... Ta ir it sareģģīta, nesastīga drama, vecās mī, sterijas un ta laika vaudiville jeb dzeesmu ludzīnas sajaukums. Bet tai netūkst dzejas. Piem. ta beidzās ar sekošu graciozu „cancion” Madonnai, kurā autors un pāreje dalībnieki dzeed deļojot:

Muy graciosa es la doncella,	Jo gracioza ir ta kundzēne, -
Como es bella y hermosa!	Kā ta ir skaista un mīlīga!
Digas tū, el marinero,	Teici tu mums, jūrniek,
Que en las naves vivias,	Kas tu us kuģeem dzīvo,
Si la nave ó la vela ó la estrella	Vaj kuģis un buras un zvaigznes
Es tan bella.	Ir tik skaisti?
Digas tū, el caballero,	Teici tu mums, bruņniek,
Que las armas vestias,	Kas tu eročus nesi,
Si el caballo ó las armas ó la guerra	Vaj zirgs un eroči un karš
Es tan bella.	Ir tik skaisti?
Digas tū, el pastorcico,	Teici tu mums, ganin,
Que el ganadico guardas,	Kas tu ganāmo ganī,
Si el ganlado ó las valles ó la sierra	Vaj ganīklauņlejas un kalni
Es tan bella.?	Ir tik skaisti?

Kā šai kā arī visām citām tai līdzīgām ģīla Vicentes lugām ir garīgu eklogu raksturs un tapa usvestas ar dzeedāšanu un daļām kēniņa Manuela, kēniņenes un daudzu augstu personu klāt, būtnē; tās pat isrādītas klostērīs un katedrālīs reliģiozu, dzevbīģu lauzju uskūribai un pacilatībai. Kā dzeestotā ņguns, tā arī cilve, ku gars uskurināms. - Šīs lugas katrā ģīnā uslūkojamas kā pakal.

Larinumi Ensinā' eklogām. X

Bet Visente nepalika pēc eklogām. No pārkrišanas usmudināto viņš sacereja vairākus dramu, kuŗas, neskatot us kompozicijas trūkumu nepatīcību un garšas un pērkļajības ^{pērkļācākstu} pilnīgu neesēvību, tak vispār stāveja augstāki par visu, ko tolaik varēja sniegt Spanijas un Portu, gales dramatiskā literatūra. Tāda pēem. ir komēdija, „O Viudo” (Atraitnis), kuŗu usveda 1514. g. galma klātbrūnē. Ta esācās ar atraitna, Burgos veikalneka, sūdzēšanos, ka pagaudejis mīļu un usticāgu seevīnu. Sā, kumā to meevina mūks, dibinādamees us reliģiozu apcevi, tad plāpa - kaimiņš, kuŗam ir nesaticīga seeva un kuŗš apgalvo saram draugam, ka ta zaudejums pēc visas varbūtības nav gauŗi leals. Nobēdājušās atraitna divi meitas no pateses sirds dalās viņa skumjās. Bet viņu skumijas mazinās, atnākot cēlam mīlakajam, slepusāmees gana drebēs, lai veeglaki segūtu pēc-ēju tām. Viņa mīlestība ir godīga un patesa, bet par nelaimi tas mīl veentūdzīgi abas, nepāersidamees ar pēzglau, šanos atsevišķi ne veenai, nedz otrai. Viņa apjukums un nemeers stip, ri aug un viņš eeklūst kritiskā stāvoklī, parādotes ^{meitē} tēvam, kuŗš pasludina, ka veenai no ta meitām ja-apprecās tulim un otrai, lai, kam, pēc nedēlas. Cēlais mīlakais pēesauc ismisumā nāvi un ap, galvo, ka lūdz sava mūŗa galam būs usticīgs un padevīgs sulainis abām. Lai isklūtu is grūtā stāvokļa, tā ka viņš nevar apprecēt abas māsas, tad viņš leek pēekšā, us tām pēdām mest kaulīnus, kuŗai no abām tas pēekritīs. Meitenes pēemem ta pēekšlikumu, bet ne pilnīgi. Tās grēŗās pēc prinča Juana, 12 gadu vecā pūisena, kas atrodās klātejo skaitā, un lūdz to isšķirt, kuŗai no tām ja-isēet pēc varona. Princis isšķirt par vecako, kas rada jaunās grūtības un nemeeru. Tak viss tas isbeidzās, usstājotes pārgēŗbušās mīlakā brālim, kuŗš ir gatavs, apprecēt jaunako māsu. Tēvs, sākumā droska kā ap, jucis par tādu leetas virzēnu, tad doŗ ar pēeku savu pēekrišānu dubulta laulībām un drama beidzās ar divejām kāŗām un garidz, maera pamācībām.

Ē, zināms, nav intrigas, bet kaut kas tai lūdzīgs.

Trīs „Autos” notiek us trijām barkām - „Barca do Inferno”, „Barca do Purgatorio” un „Barca do Gloria” - „Barca do Inferno” sacereŗa 1517. g, ta ved dvēseles us ellī; „Barca do Purgatorio” (sac. 1518. g), ved sķristisānas

ugunī un „Barca do Gloria” (1519. g.) ved debesīs. Tēc trīs „Autos” jeb celestīni nodereja turplīkam Lopeim de Vega par veltu veenai no viņa pirmajām morales komedijām. „La Rubena”, kas usvesta 1521. g., turojās jau vairāk dramai, taapat arī „Don Duardos” (Eduards), kura sūžets smelts is „Palmasina” un „Gallijas Amadis” deķion jeb romantiskas vestures. Tēnīs abās lugās (Tragicomedias: „La Rubena” un „Don Duardos”) parādās us skatuves lecls skaitis dalībneeku un, jēbsu tānīs nav gaiši noteiktas dramatisķas darbības, tad to mēs viņu eekārtē manama it kā spancešu varonu drammas preekšjūta un paredze, drammas, kas parādijās pus-gadsimteni vēlāk. Tad arī veena no traģikomediķām (Tragicomedias) — „Templo d' Apollo”, kuru usveda 1526. g. pa ķeizara Karla V. laulibām ar Portugales princesi. Viņa peeder pee allegoris, kān lugām, kādas turplīkam sāka Spanijā isnākt. Lai gan visi šee raķojēmi is visai rupji, ^{neisstrādāti} un nepilnīgi, tak visi viņi jau setves nākamās drammas elementus. Daķas no tām, kā peem „Don Duardos”, kurš pārsneedz parastās komediķas apjomu, is peeteekoi ^{atšķirts} iskopts preekš tam, lai varatum spreest par viņu dramatisķeem usderumeem. Vispāc Ķila Visentes talants neis, rāda savu īsto spēku ne ka raķojumu eekārtā-dispoķiķijā, ne drama, tišķā intresē, bet dzeķā un ar visleelako spoķjumu tas isrādās viņa dramu liriskās veetās.

Pirmais, kas mūs pārstāidz pee Ķila Visentes raķojumu studijām, tas ir ^{viņu} tēi spanisķais stils, raksturs, manēra, skola un tas, ka viņu vaķams sacerets spancešu valodā. Is visa viņu skaita to is sacereti rakstīliskā isloķsnē, 15- pa daļai jeb visvairāk tai pašā isloķsnē un 17 portugalu valodā jeb isloķsnē. Visumā aplūkoķot, viņi stata caur sevi mums preekšā visu to, kas is vislabākais ka laika portugalesšu dramatisķajā literaturā. Joam's de Barros, vēsturneeks, slavē savā dialogā par spancešu valodu (Varias Obras, Lisboa, 1785) Ķilu Visenti par ka domu un stila skaidribu un ar lepnumu velķ paralleli starp viņu un „Celestinas” autoru, „^{ķeļa} šai gramatai, pee viņa vardeem, ne-esot lēdķigu portugalesšu valodā.”

Spancešu drama pate par sevi nepārstāķa neko severoķjāmu to laiku, kaķ Portugale Visente deva visas Pirineķas pussalas dra, matisķai literaturai erosinumu, — erosinumu, kurš lēl turv at,

teecibu starp divi zemem un šo galmeem nekavejās atspulgotees
 ori Spanijā. Divdesmit pēcu gadu laikā, kas sekvoja Ņensinās drama,
 tiskeem mēģinumeem, Spanijā nebija parādīts ne uosmudinums, ne
 veenam dramatiskam Dzejneekam. Juans Ņensina pilnīgi apmeerina,
 ja kēniņu un prinču, savu protektoru, serobežotās, šaurās prasības, un
 tā veenā kā otrā valstī drama turpināja kalpot galmu laikā-kaver,
 lim, lēzejot tik us nebeelu augstmanu apvidu. Tiesa gan, Francisks
Viljalobos, Ferdinanda Katoliskā un Karļa V. galma ārsts, bija pārtul,
 kojis Plautus, „Amphitruo“ (Amfitryonu, kur pat deevi top eeivilkti komē,
 dijā), kas pirmo reiz isdota 1515.g., bet, kā rādās, nekad nav isrādita

Tikai 1517.g. jeb drusku agrak radās jauna kustiba spaneešu dramās
 gūtā pasākumā. Eerosinums šoreiz nenāca vis no Portugales, bet no
Italijas, jebšu ori caur divu spaneešu sidutajibu. Pirmais no teem ir
 anonyms autors lugai „Mīlestības jautajums“. Šis ražojums sacerets
Ferrarā 1512.g., pasneeģdams dramatisku eklogu, kurai netrūkst dze,
 jisku vērtību. Ta tāpa isrādita pēe Neapolitaniskā galma.

Otrs, kam pēekrita eeveēojamāka loma spaneešu dramās vēstivē,
 ir Bastolomeo de Torres Naharro (isr. Naharro), kas dzimis us Portugales
 robežas Torresā, Badajos tuvumā. Sabijis kādu laiku Alžirā gūstā,
 tad ispirkts, kas apmekleja Romu, eeredams dabut pabalstu no pa,
 vesta Leona X. Tas notika tai pašā laikā (pēc 1513.gada), kad Romā
 dzivoja Juans Ņensina. Bet, pateicoties savai satirai pret pāvesta galma
 netikumēem, Naharro padarīja savu uskurešanos Romā par ne-eespēja,
 mu un tāpa speests, begt us Neapoli, kur dzivoja kādu laiku zem augst,
 sirdīga Fabricio Kolonna's pasparnes. Še mēs beidzot viņu pazeaudējam
 is acim un zinām tik, ka viņš nomiris nabadzībā.

Naharro atradās sevišķos laimīgos apstākļos pēekš dramās pēr,
 veidošanas, kas viņam pa daļai ori isdevās. Tai laikmetā, kad viņš dar,
 bojās, Italijā un visvairak pēe Romas galma modās stipra literaris,
 ka kustiba. Naharro sacereja astoņas lugas, sauktas no viņa par „komē,
dijām“. Bet šīs komedijas nedod mums teesibu, lomt, ka dzejneeks bijis
 labi pazēstams ar klasisko senatni, jeb ka tam bijuse vēlešenās, eet
 pa senatnes rakstneeku pēdām. Autors dod dažos vārdos mums savu
 pašā dramās teoriju, kurai katrā zinā netrūkst veselu domu. Atrāģdams

par prātīgu Floroca prasību, ka dramai būtu peeci akti jeb cēleeni, viņš cerēja šīs darbības pārtraukumās nēko vairak, kā nepēcece, šāmu atpūtu, un sauc viņus ne par akteem, ne par cēleensam, bet par „Jornadas”, jeb deenām? Kas attiecās us dalībneeku skaitu, tad šīs svār, stās pēc viņa starp 6 un 12 — ne mazak par seši un ne vairak par div, padsmīt. Attēcotees us licumu, kas aisleedz sūžetā evest svešu ve, lu un ne-atlauj darbīgām personām runat un darbotas nesastānīgi ar viņu dramatisko raksturu, tad Naharro domā, ka tas tik nepēcece, šāms pēekš dramas, kā airis, stūris kuģim, ko nevar ne-atzīt par pa, matotu.

Bes visu šo apstākļu eevēribas — šīs isās teorijas, visas Naharro lūgas sacoretas vārsnās un esāsās tā kā ar tādu prologu, ko tas sauc par „Introyto”. Šis prologs visvairak sacarets veenkāršā, jocīgā valodā, tanī autors lūdz publikas laipnu nomarību un pastāsta isi lūgas saturu.

Viņa dramu veela ir arkārtīgi dažāda. Veenā no tām ar visvair, stu „Soldatesca” ir par veelu zaldatu sesaukums pavesta deeneskā. Citā ar nosaukumu „Tinelaria” (Edamistaba kalpotajem) isvestas orģijas us skatuves, ko sarīko kardināla namā ta islaidīgā ^{un} frakulīgā apkalpiba. Treša, zem nosaukuma „La Fucinta” setves sevī kādas damas deku, kurā dzīvo kaut kur savā pili metalu no Romas, ar varu aisturedama celotajus un isvēledamās starp teem sev vīru. No divi citām veenā („La Aquilana”) top aprakstītas pārgērbta prinča dēkas, kurš apmeklē teiksmaina kēnina Leona galmu un kurš da, bon kā atalgojumu par isdarīteem pakalpojumeem kēnina meitas no, ku; citā („La Calamita”) teek pastastīts par bērnišā nolauptas meitas, raibeem pēdzīvojumem, kādi tai gadās, krītot ^{dažādās} pārbaudījumās dzīves viszemākā sferē.

Bartolomeo de Torres Naharro veelas apstrādašānas veidu, viņa veziņfikaciju, viņa radīto raksturu dažādību etc. var vislabaki stu, det, pārmeklejot, pārbaudot viņa dramas, bet sevišķi vēl no mums nepseminētās „Trophea” un „Hymonco”.

V. „Jornadas”, deenas darbs jeb veenas deenas celojums etc. Vecās franču mysterijas kapa eevē adalītas zeks jour nées.

Pirmā no tām, „Trofeja”, sacereta par godu Portugales Manuelam un teem usejumeem - atklājumeem un eekarojumeem, kas tapa zem vi, na protencijas - saudzības isdarīti Indijā un Afrikā. Pēc gara prolo, ga (Introyto) pirmāis arts - cēleens eesārkāis, parādotes Slavai, kura pa, sludina, ka lelais kēniņš eekarojis vairak zemju, nekā to minets pē Ptolomeja. Tulin pēc šī pasludinuma parādās pats Ptolomejs, kas atstā, jis miglas un bēdu ļaun^{ti pagani} ar sevišķu Plutona atļauju, glābdams savu zinātneeka reputaciju. Otrā cēlenā usnāk us skatuves divi gani un sār to slaucit, gaidot kēniņa usstāšanos. Tos gauži nospeš up teem apskārtējā gregnībā; viens no teem ussēdās us trona, komiski kā ārstu isrādīdams sādžas garīdzneeku. Bet drūz stārp viņem iscelās kildus un tee nebeidz kildotes, līdz parādās kēniņa pažs, kas speš tos isbeigt lamašanos un turpinat talpas istīvišānu un isrotāšānu. Trešāis cēleens pildits ar visgarlaicigako tulka runu, kurā tas apgalvo kēniņam pārvarēto 20 austrumu un afrikas valdneeku usticamas (pavalstneeku) padevības jūtas, kuras tee nevar paši portugāliski isteikt. Kēniņš neceeni so garo runu, ne atbildeidams us^{to} (ne ar vėnu vardu. Ceturtāis cēleens rāda četri^{ganu} usstāšanos, kuri nes kēniņam kā dāva, nas lapsu, jētu, ērgli un gaili, isskaidrodami ar zināmu humoru sava dāvājuma allegorisku nozīmi. Kēniņš arī šo reiz eesē klusu. Pēktajā cēlenā Apollons nodod Slavai vārsmas, kuras satur ussla, vu kēniņam, kēniņenei un princim. Slava isdala no šīm vārsmām norakstus klatesošem, isņemot vėnu ganu, kamdēl stārp Slavu un ganu iscelās strīdus. Gans zobodams pesolās isplatit kēniņa Manu, eka slavu pa pasauli nebūt nē slīstani kā Slava, ja tik ta apveltīti to ar saveem spārneem. Dēveete pēņem ta isaicinumu. Gans prestīpi, na sev spārnus un mēģina laistes, bet issteppjās visā garumā plaka, niski us skatuves un ar tam un villancico^(tautas dziesmu) beidzās luga.

Otra drama, „Hymeneo”, ir labāka par pirmo un viņā atverās galvojams pēkš tam, kas turplīkam nodereja par spanceiņu tautas teatra pamatu. Viņas „Introyto” m netrūkst asprātības, sevišķi tānīs vee, tās, kur autors ar pilnu brīvību aistret reliģiozus jautājumus, kas bij atļauts ais tā laikā savadas eccetības, ar tō zīnu, ka godbijīgi attiecās

pret baznīcu. Pirmajā cēlienā pirmais skats atverās deenai austot preekas
dramas varones, Febejas, nama „Hymeneo”, dramas varonis, stāsta pub,
likai par savu mīlestību pret Febeju un norunā ar saceem divi kalpo,
kajem, tai nākamā nakti nest serenadi. Kad tas aiseet, tad ta sulaini
spreet par savām pašu leelām un Boreas, veens no taem, stāsta par sa,
vu besceibas mīlestību pret Dorestu, Febejas kalponi. Pēc tam parādās
us eelas ar saceem sulainiem Febejas brālis markīzs, kurš, eeraugot tur
bijušo ļaužu steidzīgu aisebēšanu, nāk us aisdomu, ka ša ir kāda mīlesti,
bas nīkis un tas aiseet, nozemdamees, rūpigaki usraudzīt, sekot visam, kas
noteen.

Otrā cēlienā Hymeneo usstājās ar sulainiem un muzkanteem
un vini dzeed „cancion” un „villancico”, kurā nako^{no} laudz labaku par pir,
mo. Febeja parādās us balkona un pēc sarunas ar savu mīlako viņa
apsola to peanemt nākamā nakti. Tai aisejot Hymeneo un sulaini sa,
runajās kādu brīdi savā starpā, laime dara Hymeneo runīgu. Bet vi,
ni visi paslēpās, markīzam tuvojotees, kurā aisdoma tādā veidā pil,
nīgi apstiprinās un pažs tik ar mokām attura markīzu no spēja us,
brukuma viņa nama goda zaimotajem.

Trešais cēlens visam pildīts ar kalpotāju mīlestības dēvām. Tas loti
jocīgs kā karrikatura us kungu mīlestības tronēnem un savilnojumaam,
bet ne pa soli neveicina darbību. Sekotajā cēlienā varonis un mīla,
kais eezogās savas mīlakās namā, pamesdams kalpotājus us eelas.
Sulaini veens otram atklāj savu bīkliību un nospreet, laistees lapās,
markīzam parādotees. Markīzs nelcek us sevi gaidīt. Sulaini pa,
slepjās, nomesdami mīteli, kas ari nodod viņu kungu. Cīņas lauks
bes strīdus paleet markīzam.

Šķarp ceturto un peekto cēlenu nav partraukuma. Markīzs ap,
vainots savās goda jūtās, grīb nokaut abus vainīgos, jebšu visa ša
vaina jeb nozēgums pastāv eesā tam, ka tee sarīkojuši slepenu
satikšanos Febejas namā. Febeja nenoleedz sava brāļa teesības us
zejaukšanos viņas leelās, bet stājās ar viņu ša semeļa dēl garā
sarmā. Ša saruna top pārtraukta, peemākot pašam Hymeneo, kas
isskaidro, kas viņš kāds, kādi viņa nolūki un, pateicotees galvenām

kārtām tam, ka tas sai gadījumā atzīst markiza teesību, nokaut savu māsu, viss islīdzinas - isbeidzas ar dubulta precībām starp kungeem no veenas un kalpotājiem no otras puses un komedija nobeidzas ar ligsmi-jautru villancico par godu mīlestībai un tās visvarēnībai.

Vispirms ja atzīnā, ka markiza goda jūta ir tā pate kutelīgā jūta pē kastīleesēm, us kužas dibināts visvēlako spāncešu dramu vairums. Var arī eedomātes, ka sīs lūgas pirmāis cēlens devis na mazumu materiālu XVII. gadsimtenā komedijai. Tad „Cancion”s otrajā cēlenā atgā, dina mums Molera sonetu „Mizantropā” un saruna starp Febeju un Flyme, nes tur pat sava satura un daiļuma varetu pē kaisnības senant vettu Kalderona lūgā „Don la Vida por su dama” (Nodot dzīvību par savudamu).

Tās divi aplūkotās lūgas - „Trophea” un „Hymeneo” - kas pavisam daļa, das arī pē rakstura, var deret par paraugu to ekstremu paraugem, kādās eksritis Naharro, meklēdams līdzekļus, iscēlt dramatisku efektu. Kas attiecās us dramu daļadeem veideem, viņš saka, „kad pē manām domām kastīleesū valodai pēctek divi, proti, kādu dramu, kužas di, binātas us patesas dzīves pazīšanu, un kādu, kužas dibinātas us eeds, mu.” Treksvārdā lasitajam viņš tās nosauc par „Comedia à noticia” un „Comedia à fantasia”. Tak abas top eedālitās pēcās „jornadas”. „Tro, feju” viņš bes šaubām pēskaita pē pirmās šķiras. Tās sūžets is Manu, eļa cildināšana, patesi leela monarha, kas tad valdija Portugalē.

Rupjē āksti - gani, kužu sarunas pilda leelu komēdijas daļu ar necīgu intrīgu un sapīšanu, guīši leccina par tam, ka Naharro pa, zinis Ensinu un Visenti un nav kavejēes leem darīnat pavā. Fly, meneo fabula is visai intrēsanta. Tanī redzami intrīgas panēmēeni, kas turplīkam tapa par galveno raksturovīsko spāncešu teatra pazīmi. Te is arī „Gracioso”, jeb āksts - sulainis, kas lakstojis gar istabas mei, tu, varones loma, kas sastopama citā Naharro lūgā, „Serafina”.

Eveerojams tas, ka lūgā „Hymeneo” severoti gandrīz visi veeni, bu likumi, viņā veena galvena darbība, tā is Febejas iseesana pē vīra, viņa neturpīnās vairak par 24 stundām, visi skati, isņemot pēk, to (namā) notekās us eelas, Febejas nama pēekšā. Lūga „Aquilana” is pē veelas neveikla, bet pē formas pareizaka, teicamaka. Bet

vispār-visumā komedija "Hymeneo" atspulgo tautiskās ēras; tajā usglabati tautiski kostīmi un raksturs. Vislabākās vēstas tajā ir hu-
moristiskās, bet ir arī kairīgi skati starp mīļākiem un aisgrabeji starp
brāli un māsu. Boreas' un Dorestas mīlestības atklāšanas skats, kas
acīm redzot parodē savu kungu maigos glandus, ir visai asprātīgs.

Visas Naharro lugas atšķiras caur vārsmas veaglumu un tekošu
dīkciju; tās ir īpašības, kas jo eļverojamas laika dēļ, kad tās tika
saceretas. Gandrīz visās no tām sastop sarunas, kas vēstas ar leelu da-
bigumu un valību un tautis daudz skaistu lirisku vētu. Visu šo
lugu uskuvē un toui atrod jo daudz leecību par ta laika tiklīgo
rupjību, kurā tās eļlušās. Par tautis parādījušos neceenību pret bazni-
cu tās tapa drīz aisleegtas no spancešu inkvizīcijas.

Autors pats leecina, ka viņa lugas tapušas usvestas Itālijā, eekams
tās bijušās eespeetas. Vīrs' arī pats "Trofejas" eevada (Introito) sakumā stāsta,
ka daudz garīdigneeku bijis pēe isrādes klāt visvairak veenai no tām.
Bet jašaubās, vaj viņa lugas usvestas pēe citeem apstākļeem, nekā Ensina
un Visente's eklogas, pareizaki domāt, ka skatitaju skaits bij aprobežots
un ka pašas isrādes notika leelmanu pilis Neapolē un varbit arī Romā.
Tamdēļ tām eesākumā arī nebija leels eespaidis us dramas stāvokli
us tās attīstības parāpes, us kurās ta atradās ta laiku Spanijā. Viņu
eespaidis sākās vēlak un tas cam speestavu. Pākot ar 1520. g. Sevīlijā veen
isnāca 25 gadu laikā Naharro darbu eetri isdevumi. Attiecētes us
dramām, tad, jebšu arī atrodam tajās daļā zinā, ja satīdžinam ar
agrakām, zinamu soli us preecīe, bet no otras puses mēs sastopam ta,
jās rupjību, neceenadību, pretunas un ne reti autora atkāpšanos no
viņa pašā teorijām. Apceptas un islabotas viņas tomes deretu par drama-
tisku ražojumu paraugu, kuņi pāravki par visu, kas lēdž tam radīts
- ražots Pirenejas pussalā.

Lai nu gan tādi vīri, kā Juans Ensina, Gilis Visente un To-
res Naharro, pēelīxušī savu talantu pēe dramatisku ražojumu sacere-
šanas, tomes teem nav ne prātā, kā skeetams, nātkese doma, dibi,
nak spancešu kautas teatru. Ta isceļšanās attiecās us sekošo pēe-
du, kā ka nebija ne vēsts, ne jausmas no tāda teatra Spanijā ne
Ferdinanda un Izabellas valdības beigās, ne Karļa V. pirmajās

valdības gadās.

Naharro rakstu krājums pirms izdots no viņa paša Neapolē 1517. g. un veltīts spāņu muižniekam donam Fernando Davalos, literatūras mīļotājam, pazīstamās Dzejnieces Vittorijas Kolonnas pašam jeb laulātam draugam. Krājumam bija virsraksts „Propaladia” jeb „Principios del ingenio” (Ģenija pirmneski), un tajā atradās starp citu satīsas, sūtules, ballādas, raudas kēniņa Ferdinanda nāves gadījumā, mīru, šā 1516. g., un citi dzejojumi, bet galveno veltu esmā tajā astonas lugas - komēdijas.

Baznīcas un inkvizīcijas espaids us teatru.

Pēc pirmajiem mēģinumiem laicīga teatra laukā, kuri piederēja Juanam del Encina, Gilam Visente un Torresam Naharro, baznīca un inkvizīcija us laiku aistura laicīga teatra isrādžutālaku attīstību. Tā tad spāņu teatram, kā arī citu jaunu Europas tautu teatram, bija lemts no paša sākuma cīnīties ar visai lelelem kavēkleem. Ē vairak, nekā jebkur citur, dramatisķas isrādes atradās kopš laika gala baznīcas ro, kās, kura nebūt negribēja teatra direkciju islaist no savām rokām un to atdot pasaulīga un antireliģioza virziena rokās, kuŗš jau parādās Naharro lugās. Rau, kamdēl inkvizīcija pē laika pēsa, viņaja sev tiesību, rīkotes ar teatra līktēni, jēšu šī tiesība kai ne, bija pēšķīsta no valdības, bet rasi no sabiedrīskas domas (satvērs, mes - noskanas. Pēc „Principios del ingenio” (Ģenija pirmneski jeb „Propaladia”) Seviljā 1520. g., Naharro? dramata kapa no inkvizīcijas aislēg, tas un šis aislēgums gulstījas us tām lēdž 1573. g.

No nēlelā lugu skaita, kuras sarakstītas Karla V. valdības lai, ka sākumā (viņš valdīja no 1519-1556. g.), kapa gandrīz visas, isne, mot stingri reliģioza satura lugas, pavīsam aislēgtas. Par daudž lugām, kā ^{peem.} „Orfea” (1534. g.) un „Costodia” (1541. g.), mēs dabonamzīnat, ka tādas bijušas, tikai no tam, ka tās eklekuvušas eekš „Index Expur, gatorius”. Bet citas lugas, kā peem. ^{Visente's} „Amadis de Gaula”, jēšu arī bija saceretas, nēlāva isrādīt, Turpreti vecas reliģiozas lugas tika pa, balstītas no garīgām varām. Tad un tad usveda mystērijas un infanta, vēlavā Filipa II, kristības gadījumā, ko svīneja ar greznību,

373.
īpatnīgu Karla V. galmam, Valjadolidā 1527.g., eegāja mirdzošo cete,
monīju sastāvā peecas reliģiozas dramas, no kurām vienai bija
pats sūžetu sv. Fāna kristība. Bet tādi un tamlīdzīgi ražojumi ne,
veicināja dramas attīstību, jebtu dažas no tām, kā piem. Pedro de Al-
tamara „La Cena de Emaus”, arī nebija bes dzejiskas vērtības. Viņu
pirmaisais mērķis bija, teātra usvedumās paturēt veco reliģiozo rak-
sturu.

Mēģinumi, dot dramai citu virzēnu.

Torresa Naharro pēcnāceji, peekriteji, imitatori.

Vispirms man jāaisrāda garam ejot no Kastiljejo „Constanza”
luga, kuru sacereta, kā redzams, Naharro garā (1522.g.), bet savas nepae,
klājības dēļ nekad netapa isdots. Tapat pelu maz sevības brīve pār-
cēlumi, kas isdarīti ap 1530. gadu no Peres de Olivoy, Salamankas uni-
versitates rektora. Tās pārceļumi ir: Plautus „Amphitryon”, Sofokla „Elec-
tra” un Euripida „Hecuba”, kas palika to laiku bes jebkāda espaida
us tautas teātra pirmo usplaukumu. Viņiem nebija nekas kopīga
ar senātnes garu un pats pārceļis nomira 1533. gadā.

Spāņu dramatu attīstības gājēnu peerāda arī „Egloga”, ga
nu luga, kuru sacerējis Juans Paris. Ta espeesta 1536. gadā. Tajā usstā,
šās peecas dašbigas, jeb pareizāki, sarunā sevestas personas: brunneks, ere-
mits, jaunava (jauna meitene), velns un divi gani. („Egloga nuevamen-
te composta por Juan de Paris, en la qual se introducen cinco perso-
nas: un Escudero llamado Estacio, y un Hermitano, y una Moca, y
un Diablo, y dos Pastores uno llamado Vicente y el otro Cemon”).
Eremits usnāk pitmais us skatuves. Viņš nostājās plāvas vidū
un sāk pārdomat par cilvēka dzīves necību. Viņš runā: „Grūta
ir dzīve, kuru mēs, miostigee, vedam šē zemes virū, ja labi to apska-
ta, ta parādās pilna visgrūtāko bēdu un moku, tik leslu un skai,
tā tik daudz, ka nevar saskaitīt; galu galā ta tik pat ātri novīst,
kā roze rožu krūmā”. Tēc tam viņš, biģīgi lūdzis Deavu, set apmeklet
citu eremītu. Viņu aistura eroču nesejs, brunneks, ar asarām žēloda,
nees par Kupidona ceatsirdību; par peerādījumu, cik ceetas dabas

šis, viņš aizrāda us ta līdzdalību Medeas, Trojas krišanas melai,
 mē, Priama, Davidā un Herkules' likteni; beidzot brunneks is,
 saka savu noņemšanos, atstāt pasauli un slēpties veentula klostera
istabīnā. Viņš esāk sarunu ar eremitu, kurš nemās sprest par mīle,
 stības besprātību, dodams padomu, meklēt isveseļošanos no savām be-
 dām religiā un Devam patīkamās darbās. Fauneklis grib paklausīt
 veča gudrajam padomam un viņi kopā staigā us eremita mājokli.
 Bet tikko tee atstāj skatuvi, te parādās velns; tas rūnti žēlojās
 par tam, ka eročnesis grib isslukt no viņa nageem un nodomā is,
 leetot visu savu varu, lai to atturētu. Veens no ganeem usnāk us
 skatuvi un nevilus cerauga aisejōō launo garu; viņš šausmīgi pār-
 steigts no ta isskata, kurā mit kautkas fantastisks un šausmīgs.
 Gans slēpjas ais bailēm, bet to brīdi parādās us skatuves jauna meiča,
brunneka mīlaka, isvelk to is slēptuves un nu starp šēm esākās
 tā kā tāda metafiziska saruna par mīlestību, kurā kop partraukta,
 pēnākot otram ganam, pēc kam isceļās ganu starpā kūvis. Keitenei
 isdodās viņus sameerindāt un viņa dabon ūzināt, kur atrodas ere-
mits un brunneks, kurē viņa meklē. Tad visi dodās us eremita mā-
 jokli. Savu mīlako eeraudzījis, brunneks lec vaj is ādas ais preeka,
 apķer to savām rokām un issaucās:

Agora veniego de mala fraylia. Tagadin atsakos no slīktās brālības,
 Ni quiero hermitaño ni frayle mas ser. Ne eremits ne mūks vairs neqoibu būt.
 Eremits tos saveeno (vainago, salaulā) un dodās ar viņem us pilsatū, lai
pavesotos viņu namā. Drama beidzās ar Villancico, ar sekošu it kā
 ironisku refrēnu:

Fluyamos de ser vasallos	Nenodosimees būt vazali,
Del amor,	Mīlestībai,
Pues por premio <u>da dolor</u> .	Par premijē ta dod ceēšanas.

Šā luga rakstīta „de arte mayor” vārsmu mērā, t. i. gairās vārs,
 mās, kas sadalītas astoņās strofu stansās, kurē rūpīga apstrādāšana
 prasa ne mazumu pūlu un mākslas. Pirmā stansa sūedz mums jau
 pazīstamo eremita runu: sk. 373. l. p. apandā

Hermitano: „La vida penosa, que nos los mortales
 En aquesta mundo; terreno passamos

Si con buen sentido; la consideramos
Fallar la hemos; lleno de muy duros males
De tantos tormentos; tan grandes y tales
Que aver de contallos; es cuento infinita
Y allende de aquesto; tan presto es marchita
Como la rosa; qu' esta en los rosales.'

Šī pirmā stansa jau rāda visas lugas skaistu stila un vārsmu
mēra paraugu; tas literariskā zinā tā ir ļoti vāja. Tajā maz dzejas,
kā arī visai maz dramatiskas darbības; tomēr viņa ir interesanta
veco mysteriju gara ar Juana Comina exlogu un Torresa Naharro ko,
mediju gara savadā sajaukuma labad. Šī luga rāda gaiši un plaši
tiski, bez kādam neveiklēm, nedarīgām līdzekļiem bija jākas
autoreem, kas vēlējas veenā reizā ispatikt baznīcai un segūt publi-
kas labvēlību, kura meklēja iskaisību, laika kavēkli, pēdējārdama
maz simpātijas mūķeem un eremiteem.

Tāc tam usstājās tādi rakstnieki kā Faume de Fluete un Ago-
stins Orlis, kuri sacereja lugas, kas vēl vairāk tuvojās tam tipam,
kuru zēveda Torres Naharro. Mēs varam tos šē tikai jo īsi aplūkot.

1) Faume de Fluete, kas us kādas lugas titullapas usrakstījis, ka
viņš esot aragonēstis, un tas ir viss, ko mēs no viņa zinām. Veonai no
viņa luguim ir virsraksti: „Comedia llamada Vidriana, compuesta
por Faume de Fluete agora nuevamente” etc. Tās veela ir kāda hidal-
go un Aragonijas damas mīlestības vēsture. Milaree liguši rakst-
nieku, šo viņu mīlestības vēsturi nemt savai dramai par sūžetu.
Lugai ir desmit darbīgu personu un tā beidzās ar aibildināšanos
no autora puses, ka tas nevarot rakstīt kā Mena. Bet luga, kā ve,
dzams, ir pakal darinums Torresam Naharro. Cita tā paša rakstnieka
luga nosaukta „La Tesorina”. Tās pilnīgais tituls skan: „Comedia
intitulada Tesorina, la materia de la qual es unos amores de un pe-
nado por una Señora y otras personas adherentes. Hecha nuevamen-
te por Faume de Fluete”. Ari šē luga ir pakal darinums Torresam
Naharro. Tai ir zēvads (Introyto); tā zēdalita peecōs célecnōs (Jorna-
das) un rakstīta isās vārsmās. Ari tai ir desmit darbīgas personas.

Beigās peminēts Naharro vārds ar visai glaimīgu atsauksmi tam no autora, kurš latīņu vārtsmās issaka cesību, ka viņa mūža atrašanās laipnu usņemšanu, „quamvis non Torris digna Naharro venit.” Bet turplīkam lugu aislēdza inkvizīcija. Beidzot

2) Agostins Ortis (Ortiz), kurš pazīstams caur savu peec. cēlenu lugu, kura apzīmēta kā: „Comedia intitulada Radiana, compuesta por Agostin Ortiz.” Tā redalīta peecās jornadās un kai aridzan desmit dalībneku — ^{kas} ācimsēdžot zemēlets skaitlis. Tā rakstīta tai pašā stilā, ar „Introito” sākumā un ar „Villancico” beigās, kā Torresa Naharro un Tau, me's de Fluete lugas, ne-atstādama ne mazākās šaubas, ka Naharro dramatiskā maniera atrada sev pakaldarinatājus un cēnitājus Spānijā. Bet tautiskā dvesma vēl arveenu paleekās ne-aiskārtā. Isnemot reliģioza rakstura dramatiskus usvedumus, kas atradās garidžnecības rokās, nebija nevienas dramas, kurā kauta ņemtu dalību.

Lope de Rueda, spāņu tautas teatra dibinātājs.

Tēdīgi tapa mēģināts dibināt spāņu tautas teatru, un proti ar labu panākumu. Dibinātājs bija Sevilijas amatneeks, Lope de Rueda, pēc amata zalkālis, kurš tapa ais mums nāzināmeem cēlonem par akteeri un dramatisku rakstneeku. Mums nav pat zināms, kad viņš dzimis. Tik ziņam, ka viņa darbības laiks krīt ais to starpu no 1544. līdz 1567. g. Tāi pēc, dejā gadā par viņu jāu minēts kā par mirušu. Viņa dramatiskus darbības veetas bija: Sevilija, Kordova, Valensija, Segovija un citas pilsātas, kuras sekmi un ne bes labas peļņas pceekš viņa istrādīja viņa komedijas un far, sas. 1558. gadā viņš sarīkoja savas istrādes Segovijā, jaunajā katedrālē, veselu nedēļu pirms tās esvātkišanas. Iis šīm istrādēm bij esvadašces jāmece, turplīkam slavenee rakstneeki, Servantes un Antonio Peres, kas abi ar gavilem atsaucās par Lopes de Rueda scenisko talantu, 1567. gadā, kurū pa laikam tura par Lopes de Rueda naves gadu, Servantes bija divdesmit gadu vecs, bet Antonio Peres skaitīja astotņpadsmit gadus. Par Lopes de Rueda istrādēm Segovijas katedrālē sacīts, ka us skatuves, kas bij esvīkota starp korcem, „Lope de Rueda ta laika slavenais akteeris (famoso comediante) istrādīja segaumejāmu komediju (gustosa comedia).”¹⁾ Tā tad Rueda vēl dzīvodams baudīja esverojamu atzinību, bet pēc nāves, neskatot us tam, ka viņš pceeseja pce nicinātas un neevatas akteeru kārtas, to apglabāja ar godu Kordova

1) St. Segovijas vesluri no Diego de Holmenarusa, Segovia, 1627, 516. l. p.

leelās katedrālās milzīgu kolonnu meža vidū.

Lopes de Rueda ražojumi ir sekoti, kā: četras komēdijas, divi ganu „Coloquios”, desmit Pasos jeb dialogi prozā un divi dialogi vārs, mās. Tie divi dzejiskie dialogi ir jo interesanti, kā vienīgi mums usglabājušies viņa dzejas paraugi, ja ne-esskaita dažas dzeeminās un kādu no Servantes' usglabātu fragmentu? Visas Lopes de Rueda lugas acim redzot rakstītas preekš skatuves un bez šaubām usvestas publikas preekšā no kleijotājam trupam, kuras preekšgalā stāvēja pati sa, ceretājs. Bet Lopes de Rueda sacerets dažādo dramu galvenais nolūcs bija vēlešanās, pajautrināt zemako laujū šķirī. Tak šī mērksa sasniegt, šānai teatra eerīkojumi, kādus tas sastapa un vareja isleotot, bija visai nabadzīgi un nepilnīgi. „Ti slavēnā spāņēša laikū,” saka Servantes savā „Comedias Prólogo” „visi rekviziti - teatra pēedarumi eetilpa va,” nā maisā, sastāvedami no cetrām baltām ganu jakām ar ādu aprak, lēm un apzeltījumeem, no cetrām bārdām, parūku krājuma un cetrēm jeb vairak zizleem. Lugas, eklogām līdzīgas, sastāveja no sarunām starp diveem jeb trim ganēem un ganī. Viņās esprauda divi vaj trīs intermedijas, kur parādījās nēģeris, nelaetis, āksts un reizām bīška, jeetis. Visas šīs četras lomas, kā arī daudz citas, isrādīja Rueda pati ar nepārspējamu mākslu... Skatuve sastāveja no cetrēm krāģēm, kas istaisīja cetr-stūri, pārklātu ar dēlam un pacilās kādas cetras pēdas no zemes... Vecs palags, virvam velkams, atdalīja no publikas tā sam, camu toaletes telpu, kur eetilpa muzikanti, kas dzoedāja vecas ro, manes pat bez ģitares paradības.” X

Tādus pirmos teatrus pa laikam sarīkoja no laukumeem un isrādes esākās, kad salasījis pēterkošs skatītāju skaits, gan preekš pusdeenas, gan pēc pusdeenas, kā ka veenas savas lugas beigās Rueda usaicina publiku (Auditores), eet mājās pa-est un pēc tam atgrestes savās veatās (à la plaza).

Lopes de Rueda komēdijas eedalītas skatēs un nav garakas par parastām farsem, ar kurām viņas pēc rakstura vispār līdzīgas. Pirmā no tām, „Los Engaños” (Pevilumi) jeb „Los Engañados” (Peviltce) satur meiteetes 1) Fr. la, Baños de Argel” beigās.

Virgīnijas vēsturi, kurā isbeguse no klostera, kur to audzināja un cestājusēs par pažu pēc Marselo, sava agrākā mīlākā, kas viņu atstājis, būdams aisdomā, ka viņa tam neusticīga. Jannava Klavela, ap kuru tagad Marselo rakstojās, esmāls skaistajā pažā, us mata kā Olīvija Šekspira komediājā „Diopadsmitā naktis”. Šī maldība dod esmeslu preekš laudz jocīgiem, intresantem skatam un stāvokļem. Paža zveveteš dvīņu - brālis pēc ilgas prombūšanas atgriezees mājās; viņš no isskata tix līdzigs ar māsū, kā veena ola ar otru. Viņa esrašanās iscel sāksumā leelu sajukumu, bet pēdīgi viss beidzās ar tam, ka viņš apprec Klavelu un atstāj savu māsū tās pirmajam mīlākajam. — Še, mažakais, ir intriža - sarisums un dialogōs atrod visai asprātīgas veetas, kas lecina par autora dramatisko talantu.

Nākamā komēdija „Mendora”, kurās pēvilkšūnas spēks pastāv galvenām kārtām apjukumā, kas iscelās no isskata veenadības, līdzības stāp bernībā no čigancem laupitas jaunās meitenes un varones, šēs dvīņu māsas. — Še sa, stop pat teicami zīmetus raksturus, no kurēem seviss, i sevērojami divi: Garguljo, kas atgādina karēivi-leelību Plautus komediājā jeb kapitānu Bobadiljo, kurš leelās ar saveem varondarbeem ne veen sabēedribā, bet ari, kad viņš ir veens pats, un čigancete, kurā pēvīl un apžog Garguljo, kad tas pats nodomajis, viņu pēkkrāpt un aplaupit. Tas ir veco spēnešū dra, mu un romānu laundaris, drusku neleētis, drusku melis, bet visumā blēdis, kas ir persona, kurai nav neka kopeja ar visjaunāko laiku laundareem, kas nav nekas cits, kā vecais „Alcahuete” (sāvedejs).¹⁾

Šī luga rāda, ka tās saceretajs bijis ari labi pazīstams ar dramatiskā mārsklas un skatuves efektu prasībām.

Lugas „Eufemijas” (Eufemia) sūžetam ir daža līdzība ar Imodženu pēc Šekspira, bet Melchiora Ortis raksturs ir gandrīz us mata isvestais ānsta raksturs vecajā angļu dramā - labi esturets un amūzants maisis, naiivības un viltības maisījums. Sevērojams vēl tas, ka tapat, kā šī luga, esārkās ceturtā, „Armelina”, ar tam, ka ritā agri ceļ is gultas jaunu slinksi, - tee ir līdzīgi skati pirmajam skatam Aristofana lugā „Mākonis”.

„Armelina” jeb „Almelina”, ceturtā un pēdeja no garajām Lopes de Rueda lugām, ir visdrošākā par citām pēc dramatiskā plana jeb isdomas.

¹⁾ Sal. Schack, Geschichte des dram. Literatur in Spanien, I Bd. p. 228.

Varone, ismests bērns is Ungarijas, pēc dažādu savādu notikumu rindas pamesta spaniešu sādžā; šē viņa adoptēta no sādžas kabeja, kas viņu usaudzina (maigumu un mīlestību, kamēr tās tēvs Ungarijā tās vēstā audzina ar tādu pat labsirdību šē paša kabeja dēlu, kuru turp aisveduse neceļnīgā mātē. Tēdīgi varones tēvs, eecerdamies, ka viņa meita atrodās Spanijā, dodās savū audzēkni viņu tur usmeklet. Nonācis Spanijā, viņš griezās pēc padoma pee burvja - mausa, kurš ar saveem zavekleem issauc no perles besdibēna Medeju. Šē atklāj tēvam, ka tā meita dzīvo tai pašā sādžā, kur viņi visi atrodās. Pa tām stārpām meitanei gadās eeraudzīt, no Ungarijas atceļojušo jaunekli un tulin jaunae laudis emīlas veens otrā. Neko no tam nezinādams, kabejs nodoma ispreceet savū audžu meitu kurpuzekam, kamam viņš jau agrak to apsolijis. Šim apstāklim rodās visbēdīgākās sekas. Lai veenā veizā isbeigtu savas skumjas, jaunava grib noslicinātees, mesdamās jūrā, kur Neptuns to sakas savās rokās un mee, rīgi aisnes savā mājojklī, okeana dibenā. Pēc tam viņš attēecīgā brīdī parādās ar viņu zemes vīrsū un isskaidro visu notikušo. Luga beidzās ar kāzēm un deijām. Viss tas notēek visai traki, troksnaini, aplami, sevišķi tee skati, kurš darbojās no veenas puses zavelojs un Medeja, no otras - Neptuns; bet tomēr sarunas vēstas dzīvi, pēevilcīgi, - visa luga rakstīta dabīgā un veinklā stilā.

Šē cētras, no mums mule aplūkotās Lopes de Rueda dramās ir līdzīgas ar angļu komēdijas pirmajem pasākumeem, kas parādījās ap to pašū laiku, kā piem.: Ralph Royster Doyster un „Gammer Gurton's Needle”. Viņas sādālās tē saucamās skatēs, visisakās no tām pastāv no sešēem skateem, garākās - no desmit; šinis skatēs darbības vēstā mainās reti, bet darbi, gās personas jo daudzkārt, - kas ir apstākļi, kam nav leelas nojīmes, tā ka visa tagadejā apkārtne - eerīce nav kērusis pee nopeetna mēģinū, ma, iscēlt scenisku illuziju. Lope de Rueda, kā rādās, nepazīna, ko nozīmē vārds „scena” jeb lestoja to nepareizi. - Jo daudz veicināja lugu sekmi divdomības un pārprātumi, kurēem bija par avotu karti. lisku vārdu slīkta isruna no parsonām, kuras isrādāja mausu un nēģu.

1) Šas rēdzams „Eufemijas” 5. skatā, kur, parādotes Valjansūm, notēek darbības vēstas pārmaina.

ru lomas. Katra luga esākas ar īsu prologu, kurā iepazīstināja ar sūžetu un beidza ar kaidu joku jeb atvainošanos publikas priekšā.

Plana dabīgums, visaugstākā mērā veegli, raksturiski, tīri kastiliski is, teiceeni, labsirdīga, pateša jautriba un komiskuma isdevīga asa is, jūta, to-deenu serašu un apstākļu ražojumi -- tee tee Lopes de Rueda cildene vilceeni tiklab garajās dramatiskās ražojumos, kā arī viņa pārējās, mazāk plašās literariskās mēģinumos, kuri mums vēl isumā apskatami.

Vispirms starp tam divi ganu dialogi (Coloquios Pastorales) atšķiras no komedijām kaut mazāk rūpīgu intrigas rakstu un kaut svinīgu, pedantisku un visai maz pēvilcīgu toni. Pateesībā tee ir tās pašas drammas un citādi nosauktas tik kamdēļ, ka ganu tonis baudīja allaž popularitāti spāņu dzejā un kopš Ensina laikeem to tureja par se, viski noderīgu teatra isrādam. Ja kam šinīs ^{ganu} dialogos (Coloquios Pastorales) ir dramatiska nozīme, tad veenīgi komiskām veetām. -- Dia, logs „Tymbria” raksturo varbūt vislabaki Lopes de Rueda veeglo un dabīgo stilu, neka jebkurš skats viņa dramās. Šī dialoga saturs ir kēvis starp Leno, manīgu akstu un Troiko, pārģērbtu seeveeti. Tas kē, vis ir kamlabad, ka Leno pūlās ar dažadeem šiksem taisnotees no tam, ka tas apēdis saldu pīragu, ko tam eedevuse Tymbrija, lai to nodod tās mīļarajam Troiko.

Desmit „Pasos” (entremeses, intermedijas) ir stipri līdzīgas šeem dia, logeem, tee ir neleeli vzikli skati bes intrigas un atrisinuma, nodo, mati ^{pājaunrināšanai} (is kādam minūtem valas publikai. Divām „Pasos” ir par veelu nesanku stīki Leno veidā; citās atrisinās skati starp birkem, zaka pastalām un blīžem; vispār „Pasos” sūžeti nēnti is deeniškas dzīves un apstrādāti loti asprātīgi. Varbūt, ka daži no teem isnēnti no pla, šakem un pabeigteem dramatiskem ražojumeem, bet kas, pēc isdeve, ja domām, nopelnīja būt pilnīgi espeesteem. Varbūt, ka sakumā „Pasos” derejūši par prologu garām dramām. „Pasos” īstēni apzīme veetu runā.

1) lat. passus, it. passo, fr. pas.

Tomēr daži no Lopes de Rueda atsevišķiem ražojumiem tapu saukti par „pasos” līdz tam laikam, kad tā pēcnācējs Timonedā tēma deva nosaukumu „entremeses” (intermedijas).

Bes šiem desmit „Pasos,” jeb dialogiem prozā, Lopes de Rueda ir vēl divi dialogi vārsnās. Pirmais no šiem dzejiskiem dialogiem ir ar vīrs, rakstu „Prendas de amor” (Mīlestības ķīlas) un tam ir pastorāles raksturs, tie ir strīdus starp divi ganeem par tam, kurš ir laimīgāks mīlestībā, vaj tas, kas dabūjis no savas mīļākās gredzenu jeb vaj tas, kam dāvināts ausskaris? - Dialogs rakstīts veģlās tekošās pēcnācējos (quintillas) un nav garāks par šī autora prozas dialogiem. Otrais nosaukts: „Dialogo sobre la invencion de las calzas que usan agora” (Dialogs par bixsu izgudrojumu, kādas valkā tagad). Tas rakstīts tādās pat veģlās vārsnās kā arī pirmais, bet viņam ir vairāk Lopes de Rueda' oriģinālās mākslas īpašības. Saruna notiek starp divi sulainiem un esākās taisni sekošā veidā:

Peralta. Siñor Fuente, ko jūs tapuši tik resni? Vaj nav bixsas par tūs pārseotības celonu?

Fuente. Siñor, tās modes bixsas.

Peralta. Es tās tureju par apakš-svarkeem.

Fuente. Es nebūt nekāunos par šo salīdzinumu. Vaj var valkat tadas, kā jūsu? Mans draugs, tādās jau vairs nevalkā.

Peralta. Bet ar ko jūs tās oderejūsi (pērbāzūsi), ka tās tā kupli turās?

Fuente. O, ar maeku, ar vecu suku un nonesatu mēteli; bes tā ko modes bixsas nav domājamas.

Peralta. Es no savas puses dotu padomu, celikt viņās tapat arī seglu seģeni (gualdrapa).

Fuente. Daži sebaž viņās daudz salmu un seņa, lai viņas isrādītos kuplākas.

Peralta. Tūnīs laikam estaisīts vesels kustomu midženis.

Fuente. Es zinu, ka bixsās leek sekšā arī darguma leetas, lai tām peā, šķirtu vairāk vērtības.

Peralta. Bet es nezinu, kamdēl cilvēks, kas pērbāzis savas bixsas ar salmeem, lai sev nepastellā krāvas-seglus - - -

Dramu sekmes atkurajās galvenām kārtām no ākstu jeb vcenteesišu (Simples) lomas, kuri Lopes de Rueda' dramās istrādāis par svarīgām darbigām personām un gandrīz nenoset no skatuves. Tapsemin, ka pit,, mee šo, simples' usmetumi, kas tuplikam pārveidojušees „graciosōs”, jau sastopami Vicente's lugā „Parvos”. Tak no visa redzams, ka Lope de Rueda usticis us īstu, pareizu ceļu un lūk, kamdēl Servantes un Lope de Vega ar pilnu teesibu atzinuši viņu par spaneēšu tautas teatra dibinātāju. Servantes lēvē viņu arī par leelo Lopi de Rueda (el gran Lope de Rueda) un el primero que en España... un Lope de Vega saka: „Las comedias no eran mas antiguas que Rueda, a quien oyeron muchos que hoy viven. Lopes de Rueda ražojumi tapa pēc ta nāves no ta drauga Juana Timoneda zem nosaukuma: „Las Cuatro Comedias y Dos Coloquios Pastorales del excelente poeta y gracioso representante, Lope de Rueda.” Sevilla, 1576. g.

Lope de Rueda ir ta stiprā realisma pārstāvis, no ka vispār caurdvesta spaneēšu Dzeja, sākot no XVI. g. simtenā vidus. Viņš ir sācumā veenkāris ar, teeris, tad visai popularas teatra trupas direktors, turpināja apstrādāt ga,, nu Dzeju, bet sasmēdza sevišķu espaidu, pateicotes vispirms viņa līdz zi,, namai istrādībai - iskopībai vesteem „pasos”, jeb īseem skateem ar jocīgi komiskū saturu, kurus istrādīja pa laikam pirms leelu, galvenu lugu sākuma jeb starpbrīdi stāp tām (Entremeses). Viņš rakstīja savus ražojumus pa leelakai daļai prozā un pee tam ar tik dzīvu humoru, ka viņa „pasos” drīz sāka peevīkt milzumu skatītāju un tik pateicotes šim lugām ar saturu, smeltu is laenišķas dzīves, dažās komiskas figuras seguva us spa,, neēšu skatuves pilsonības teesibu, tapdamas par pastāvigeem tipeem. Tās daļi,, dzīnamas ar dažām vec.vācu gavenu lugām (Fastnachtspiele) un ar agrākām Parizes „Bazoche”-trupas farsiem.

Lopes de Rueda' skola.

Lopes de Rueda' trupā atradāis divi personas, kurās bija tapat kā viņš, gan dramaturgi gan akteeri. Pirmais no teem bija Alonso de la Vega, kas nonīva Valensijā 1566.g., tai pašā gadā, kad trīs viņa prozā saceretas dramās, no ku,, rām veena ir teesō pakaldarinums skolotājam, tapa isdotas no Juana Ti,, monedo. Otrs, Antonio Lisneros, kas dzīvoja līdz 1579. gadam, rakstīja arī

dramas. Tā šis, kā otrs stāv ⁷zemāk daudz par Lopi de Rueda un Juanu Timonedu, bet visiem viņiem kopā bijis savā laikā leels espaidis us teātrā, espaidis, kas nav mitežees līdz šim laikam; kam par leecibu der isse dramatiskees ražojumi, kuri no viņu veeglas rōkas tapa preekō visem lai, keem populārē us spāņēšu skatuves.

Lopem de Rueda keeši pēeslejšs isteni Juans de Timoneda un Juans de la Kueva.

Timonēis, kas stājšs Lopes de Rueda' pēdās, bija ta draugs un ta rakstu isdevejš Juan's de Timoneda, Valensijas gramatitirgonis, kas dzīvojšs XVI. g. simtēna otrajā pusē un mīris laikam leelā vecumā, drīz pēc 1597. g. Bijis ar zināmu isglitību, Timoneda sarakstījšs arī veselu vīndu dramatisku ražojumu. Divi no keem nosaukti „Comedias”, veena no keem „Aurelio” rakstīta isās vārsnās, eedalīta pēecās „jornadās” un tai ir „introito” pēc Naharro parauga, bet otra „Cornelia” eedalīta veenkāšs septīnōs skatōs un rakstīta prozā pēc Lopes de Rueda' pēemēra.

Šīs lugas („Cornelia”) veela drusku sarežģīta. Kā darbigas parsonas še usstājšs: jauna persona, kura nolāupīta bernībā no mauruom, un atgriezusēs zēedošōs gadōs dzimtenē, kur neveens viņu nepazīst, no seevas pēevīlts plānprātīnō, kas ir jō jocīgs, neskatot us ta bēdām, pateicotēes labai teesai asprātības, kas tam usglabājusēs, tas ir Paskino, pa pusei dakteris - šarlatāns, pa pusei māgs un burvis, bet āsterībā vīs, pār parjēstams blēdis un vēl pēeci jēb seši dalībneeki, tā ka materialā pārpilnība nebūt ne ne-atbilst nekeelājam lugas apjomam. Dāži no dialogueem ir pilni dzīvības un kustības, divi jēb trīs raksturi ir teicami zīmēti, sevišķi Korneļjas vīra raksturs. Attēcotēes us galveno darbigo personu - zintneeku un zavētajū - tad tas rādās paraugam ^{romāns} no varoņa, kas gandrīz pīms trīsdesmit gadēem us skatuves usvests Ariosto komedijā „Negromante” (Zintneeks). Tas ir fakts, kas leecina, ka Timoneda, ja arī tam krōķa oriģinalības, tas nebija bes zināma grada isglītības un bes bagāteem lasīšanas augļēem. Lem pilnīgā titū, la. „Con privilegio. Comedia llamada Cornelia, nuevamente com,

puesta, por Juan de Timoneda. Es muy sentida, graciosa, y vorijada.

Año 1559" se luga isnāca pirmo reiz no speestavas 1559. g.

Prozā rakstītā komedija „Menenos” (Dvīni), kas isnākuse no spees, tavas tai pašā gadā, kad espeesta arī „Cornelia”, noder jaunam peerādi, jumam par autora lasīšanas augļiem. Tā ir tulkojums jeb drēžak pakalda, rinums ^{Dvīni brāļiem} Plautus „Menaichmēm” (no gr. μέν-δύπιός, cīnā isturet, no μένεν, isturet un δύπι, šķēps, karš, cīna). Mazākais šīs lugas sūžets ir aisnents no Plautus, jebšu Timoneda tanī isdarījīs esērojamas parmainas. Darbība notiekās Seviljā, luga sadalīta 14 skatās pēc Lopes de Rueda piemēra. Larunas tanī vestas veikli un dabīgi un leekās kā kad no pašas Džī ves tās būtu iskērtas, kā vispār Timoneda dramās, ar veenu vārdu, kā Plautus komedijas amūžants pārtaisījums (rifacimento) tā lasama ar patīku. Tanī pat top atgādināts Lazariljo de Tormes, peņemot kadu netīklu jaunu sulaini, un šai luga rādītas tīri spaniskas ezoāšas. Tās otrs pilnīgs virsrakstīskan: „Con privilegio. La Comedia de los Menenos, traduzida por Juan Timoneda y puesta en gracioso estilo y elegantes sentencias. Año 1559.”

Daudz raksturiskāka tiklab preekš pašā autora kā preesō tās skolas, kurai viņš peedereja, ir „Paso”. Tā ir neleela luga, nosaukta „Paso de dos Ciegos y un Mozo” (Pasis jeb gabals par divi aklēm un veenu puīku). Tā esāsās ar monologu, ar ko puīka Paliljos greežās pee publikas ar liigumu, dot tam veetu. Peē tam par apleecību savām spējām tas stāsta, kādā asprātīgā veidā tas apzadzis savu maizes tēvu, aklu ubagu. Tai pašā brīdī aklais ubags, par kuru te runā, vārdā Martins Alvares, parādās laukuma stūrī, skaitīdams pātarus, tai pašā laikā nāk no tā pašā laukuma pretejas puses otrs aklais, Pero Gomes, pēc amata pirmā līdžbrālis. Tā veens kā otrs tee peesola savas lugšanas apmāinai pret mīlestības dāvanām un to viņi dara jo karstaki tāpēc, ka ir klat zem, svetki. Martins Alvares dzied:

„Devbijīgie kristītie, kas no jums usdos man noskaitit sevišķu liģšanu, no jauna saceretu par godu Deeva Mātei?”

Isdzirdis labi pazīstamo balsi, puika Paliljo dabon bailes un grib bēgt, bet atgādadamees, ka tas te nevestā, tā ka tas ubags ir arks, palees viņš meerigi stāvam pa to laiku, kad ta agrakais maizes. tēvs tur, pina: „Laujeat man skaitit — tagad ir jau zeemsvētku preekšvakars — lūgšanu, kuru skaita par godu zeemsvētkiem.”

Bet tā ka tam neveens nedod mīlestības dāvanas, tad tas issēcis: „Ar Tagus! Es nekad neesmu redzojis tam līdzīgu; man us, nāk bailes: man iskaltuse rīkle no lūgšanu skaitīšanas, bet labuma nav ne pa grasim. Vaj pateesi ^{cilvēki} laudis palikuši tik sīksti, ka teem žēl par naudu lūgšanām?”

Suvojās otrs aklais ubags, Pero Gomes, vilkdams savu dziesmu:

„Godajamee laudis, kas no jums lūgs mani, Dievu līgt, teem es no, dzēdašu ar godbijību grēku atgriešanās — nožēlošanas psalmus, par ku, reem pavests Klements dāvājis grēku atlaišanu un bes tam... zeemsvētku lūgšanu” — „Noble gente,

Que rece devotamente

Los salmos de penitencia,

Por los cuales indulgencia

Otorgo' el Papa Clemente?...

La oracion del nacimiento

De Christo.”

Aklee, pazīdami veens otru pēc balsis, ussāk sarunu, domadami, ka tee veeni paši. Alvares stāsta, kā viņu apzādzis blēdis vadītājs, bet Pero paskaidro, ka tas, lai isbēgtu no līdzīgas nelaimes, allaž eesniot savus sakrātos dukatus cepurē. Paliljos visu to noklausījes, pee tam nemeerā ar nule kā par viņu nodots atsauksmi, peezogās pee Pero Gomes, nosit tam no galvas cepuri un aisbēg ar to. Gomes domadams, ka aklais beedrs pajokojes par viņu, laipni lūdz šo, atdot viņam cepuri. Alvares, zinams, saka, ka it neka nezinot par notikušo, Gomes pastāv pee sava un abu strīdus beidzās ar rīvi un plūksānos, par loalu pree, ku tās zortas publikai, kura salasās us Valensijas jeb Seviljas lau, kumeem.

Luga rakstīta isās ne pilnīgi pareizās vārsnās, bet tāda visai

pareizi tā laika cerāsās. Paradums us eelām dzēdat visadas tautas-
dziesmas bija jo isplatīts Spanijā kopš Flitas prebitera (Coplā 1438)
laiksem un usturežes līdz mūsu deenām. Timonoram ne veenreiz veen
gadījes dzirdet- noklausitees un pat usrakstīt dažas romanses, eemai,
nit pret mīlestības davanu, pilnigi tā, kā tas notiek Timoneda
luga „Paso”.

Trispadsmit jeb cetropadsmit Timoneda saceretām lugām ir dažādi
tituli un tās cita no citas atšķirās pēc sava rakstura eeverojamā meā,
vislabarās no tām ir tās, kučas visvairak ispušķotas ar tautisku kolo,
ritu. Četrām no tām ir nosaukums „Pasos”, bet četrām – „Farsas”, viņas
visas savā starpā ir ļoti līdzīgas. Bes tam Timoneda lugu skaitā atro,
das veena, kuču var nosaukt par „Entremés” (Intermēzgo, starpludžina);
veena tragikomedijs, tā ir mytoloģijas un jaunakās vēstures maisījums,
pēdigi reliģioza rakstura luga (Auto), kurai ir par saturu pazudušā avs.
No visa redzams, ka Timoneda visu savu lugu parākumu dibinajis
us veikleem un amūzanteem dialogeem, kas atgādina Lopes de Rueda
dialogus. un, ka visas viņa lugas paredzetas usvešanai us pilsoātu kau,
kumeem.

Juan's de la Kueva (Cueva) dzīvoja no 1550. gada līdz gadsimte,
na galam un ir sacerejis 12 jeb 14 dramas, kas peln eeverību daudzē,
jadā ziņā; galvenām kārtām kamlad, ka dažas no tām peeder vēstu,
riskai škirai un tad dažju lugu sūžeti ir smalti is nacionalās vēstures,
kā: Lara septini infanti, Bernardo del Karpis, Zamoros apsēde; ir arī
veelas is senatnes vēstures, kā: Ajaks, Virģinija, Mucius Scevola; tad
ir isdomati sūžeti, peem. kā: Mēlnesis, Emīlejes vecis, Besgalvis (Ar no,
nemtu galvu); pēdigi ir dibinata us kādas mauru tradicijas.

„Mēlnesis” (El Infamador) sneedz jaunas meitas likstu, kuča noraida
kāda samaitata, netivla jaunekla mīlestību, kuš apsūdz viņu par
slepkavību un citeem nozsegumeem. Viņa jau notesata us nāvi, bet
isglābjās, peedalotees pārdabigeem spēkeem, bet launais mēlnesis dabon
to sodu, kas bija paespreests ^{tai} meitai. Luga modina nelāgu, neharmoni-
nisku espaidu, it īpaši kaniis vēstās, kur varona un varones vecaki

vēlās savu pašu bērnu nāvi, vispār šī luga parādās vēl neveikla, kā gaismā, pateicoties tā laiku parastajam pagānu mitoloģijas mai, sījumam ar jaunāku laiku esotām un jēgumēm. Tā nav ne jaunības no dzejiskas dvesmas, kuņa vēl manama, isjūtama vēstām citās Kuevā dramās, vispār šī luga rakstīta tik nerūpīgi, ka tajā pat ceļeni nav nodalīti skatās.

Pēdīgi vienai no Kuevā komedijām, El Saco de Roma ir par veltu vēlākā laika notikums, proti, no Burbona konnetabla Romas cēnēmā, na un islaupišana. Katra no Kuevā lugām eedalīta cetrās cetrās ceļeni (Fornadas); tās rakstītas visdažādākās vārsmu mērās; sastop tur terza rīma, baltas vārsmas, sonetas, bet galvenām kārtām redondillas un astrostrofu stansas. Bet visas Kuevā lugas atšķirās comt plana neveiklibu un tā ap, strādājuma neveēnadību, piem., El Saco de Roma (Romā islaupišana) nav nekas cits, ka vesela rinda nebūt nē savā stārpā saistītu dialogu, kas apraksta reizara armijas darbību no Romas apsēdes laika 1527. gada maijā līdz Karļa V. kronēšanai Bolonā, t. i. līdz 1530. gada februārim. Romas islaupišanas aprakstam netrūkst zināmas daļas pateesības; bet par tam citās vēstās taisnības ir ļoti maz un spanceši visur aptērpti ar slavas aureolu. Šīs komedijas tapa usvestas 1579. un sekošās gadās, bet espresta, tik 1588. g., un pavisam veēnā sėjumā.

Tak dramatisksais repertoars Spanijā ^{no} 1560-90 gadam neaprobe, ūojās ar Lopes de Rueda, tā draugu, pēcnāceju - pakal darīnataju sacere, tāim lugām un ar viņa vadītu klejotāju akteeru trupū veēn. Arī citās vēstās darīja mēģinumus, dibinātus us citeem pamateem, kurcem bi, ja reizām panākumi, reizām arī pavisam ne. It īpaši Sevilja šai zi, nā bija teicama un ļoti varbut, ka Juana Maljara jeb Mal-Lara, dzi, muša sevīlneeka - sevīlješa, komedijas tapa tur usvestas šai laikmetā.

Bet spancešu skatuves un teatra spīdošā laikmeta sākumā dar, bojās kā dramaturgs un Spanijā visvērojamākais no Spanijas XVI. g. simtneņa visēem dzejneekēm, kurš pacētes līdz visēlakajam aug, stumam, kādu tik bija lemts spancešu ģonijam sasneegt gara artistības sferā, - Migels Servantes de Saavedra. Febsū Servantes' dramas ne,

ne-ispauž pilnā mērā viņa dzejisko dižanumu un nozīmi, tad tomēr
tām pieder redzama veeta spāņu teātra vispārējā attīstībā.

Miguel Cervantes de Saavedra (1547-1616).

Lai gan kopš šī laika jauna gara sim atbilstošas literatūras at-
tīstība notikās Spānijā ar zināmu ātrumu, 3m XVI. g. simtenā apvērsumu
un lelu notikumu iespaida, tad tomēr viņa pastāvīgi sastapa ka-
veklus, kas ieteica no zināmeem - kā šķietams - nepārvarameem spāņu
nācijas dispreedumeem. Gaišais skats uz pasauli un laudim aptumšojās
Spānijā caur emaidīgu iespaidu, kas radās no mūžīgas ticības-cīņas un
us šī pamata isaukušām sabiedriskām attiecībām, pat rādījās, ka lelele
dis-atlantiskie ekaņojumi, pe savādām spāņu teeksmem, nenesis ze-
mes un tautas attīstībai labumu. Pa visu XVI. g. simteni visa spāņu
valsts un tautas attīstība ir parādīta no cīņas par jautājumu, vaj būs šis
bagāti apdavinātai nacijai btūri un līdzteesīgi estāt Europas civilizēto
tautu saimē, vaj paliktēs atpakaļ savā viduslaiku nošķirībā. Šīs
cīņas aplamības atpulsējās arī spāņu literatūrā, pe kam jau kopš
XVI. g. simtenā vidus bija parādāma reformai līdzjūtošo elementu pil-
nīga nomāksana, kas arī notika pret gādsimtenā beigām. Pa visu ta
Spānijai bija lemts sava vislelākā dzejnēra personā peerādīt, preekš
kādas attīstības vareja bt spējīga spāņu nacija, ja ta būtu btūva
no no kavelajiem, atturētajiem iespaidiem un būtu caurdvesta no
humanas isglītības, tapēc ka 'Don-Kijota' raditajs, ists spāņu
varda vislabākā nozīmē, atpulsēdams sevi savas tautas visas spido.
Šīs īpašības un īpatnības, - pavisam nezināja, nepeesavinājās to esak,
nojušos religiozo šaurību, to nejēdzīgo fanatismu, to augstprātīgo
nacionālo ekskluzivitāti - nošķirību un tās atstūmejas paizīmes, kurās
aptraipija Spānijas leelo literatūru un vēsturi to tālākā attīstībā.
Spāņu literatūras laikmets, kurš aptver XVI. g. s. beigās un visu
XVII. g. simteni, istaisa, pārstāj tās zelta laikmetu, neskatot us ustrau,
cošo despotisko Filipa II. valdību un ta pēcņāciju vājību. Šī perioda
sākumā parādījās veens no visģimialakēm raustnēkēm ne veen Spā,
nijai, bet visai pasauli. Šas ir:

389. Migels Servantes de Saavedra. Ta ciltis cēlusēs is Galicijas, kad viņš nācis pasaulē, tad Servantesu ģimene ne vien skaitījuse prec. simt bruņniecības un tēviņas kalpošanas gadus, ne vien bijuse tālu isplati, ta pa visu Spaniju, bet tai bijuši savi pārstāvji Meksikā un abās Amerikās. Tās ģimenes Kastīlijas rags XV. g. simtenē caur precību saveenojās ar Saavedreem un XVI. g. simtenē nāca, kā rādās, stiprā samazinumā. Migola vecaki, kuru dēls nesa savai ciltij slavu, glābdams tās veco labdzimtību no aismirstības, bija Alkalas de Enaresa, māleļa, bet ziedo, ša pilsatīva eedzīvotāji, 12 jūdzes no Madridas nost. Še viņš piedzima 9. oktobrī 1547. gadā, bīdams visjaunākais no savu vecaku četroom bērņem. Pirmo isglītību viņš dabuja sava tēva pilsatīnā, kas atradās tad savas labklājības augstumā tās slavas dēļ, kuru še baudīja preskō pēcdesmit gadeem no kardināla Himenes' dibinātā universitatē. Līdzīgi daudzēm lēleem vīrcem, Servantes labprāt atgādajās savu rakstu dažādās vēstās par savu bērņību. Tā pēem. Don-Kijota I. daļas 29. nodā, kā viņš atkārtō tradīciju, kuru laikam dzirdējis bērņībā, par slavenā maura Muzaraka burvībām un ta apglabašanu augstā Zulemas us, kalnā, tā savā ganu romanā, Galatejā, viņš ņem par viskairīgako epizodu notikumu vēstū košās Enares' krastus.¹⁾ No viņa jaunības mēs jau zinām tikai to, ko viņš pats nevilus pēemin: ka viņš pēemka pilns rēdzējis Lopes de Rueda teatra isrādes, ka viņš visai agri sācis dzējot un lasījis visu, ko rokā dabujis, kaut tē arī bija papīra lū, pati, no eelas pacelti. Savu isglītību viņš dabuja no sākuma skolā, bet pēc tam savu tēvu pilsatā universitatē. Savu zinātnisko isglītību viņš kuspīnaja Madridā un tad, neskatot us savu vecaku na, badzību, parādīja divi gadus Zalamankas universitatē.

Savōs studenta gadōs Servantes eepazīnās ar spancešu ta laika jau, no literaturu, kas atspulgojās turplikam viņa Don-Kijotā. Us šō laik, metu krot arī viņa pirmee dzējiskee mēģinumi. Nebīdams vēl div, desmit divi gadus vecs, viņš jau ispelnījās klaju atzīnību no veena is saveem skolotājcem: 1569. gadā profesors Lope de Ojosa us valdības

¹⁾ Tr. Galatea, Madrid, 1784, Tom. I, p. 66.

rikojumu isdeva dzejolu krājumu, saceretu pa leslarai daļai no viņa skolotājiem, melnainīgās Fzabellas Valoa, Filipa II. pates nāves gadījumā. Tie starp citu atrodas sešas Servantes' eļģijas no Servantes', kuru profesors sauc savu, dargu un mīlu mācekli.¹⁾ Kā šis dzejolus parādītais sirsni, gais skolotāja isteicēns, tā arī tas apstāklis, ka vienā no savām eļģi, jāim Servantes' runā visas universitātes vārdā, leccina, ka Servantes' baudījis skolotāja ceenību un kommitonuu mīlestību.

Būdams spaidīgās apstākļos, dzejneeks atstāja 1540. g. Spaniju, lai pamēģinātu laimi Itālijā. Romā viņš bija kādu laiku par pils jeb galma meistaru, kambarneku (camarero) pee kardināla Arnaviva, ta pašā, kurš 1568. g. no pavesta bija sūtīts ar specialu usdevumu pee Filipa II. un atgriezēties us Itāliju, paņēma sev līdz Servantesu, vēledamees veici, nat šī talanta attīstību, mīledams pabalstīt zinātniekus un rakstnie, kus. Bet jaunais cilvēks nepalika ilgi šai veltā. Viņš bij īsts spāņietis, citeem vārdēem, pārāk lepus savā sirdi, lai tam peektīktu kautis, drusku divdomīgs stāvoklis, sevišķi to laiku, kad visi tureja par visu angstaki dēkas un kara slavu.

Servantes' drīz atvadījās is no Romas is pavesta galma. Pavests, Fi, lips II. un Venecija noslēdza 1571. g. trejsaveenību, jeb tā saucamu „Pveto Līgu,” pret turkiem un nodeva komandējumu pār saveenoto floti un kara spēku Karla V. ārļaulības dēlam, brunneecīgajam Austrijas Don-Fuanam²⁾ Divdes, mit trīs gadus vecais Servantes nevarēja noceestees, tas degtin dega, namt dalību šai romantiskā un grandiozā ekspedīcijā pret vecajiem Spanijas ap, speedejiem un visa kristianisma šausmīgieem cenaidneekiem; vilināts no slavas un cīnīnu kāres, viņš tapa par zaldatu; viņš eestāja kā savval, neeks, veenkāršs karēivis saveenotajā armijā. Veenā no saveem raksteem Servantes' sava savu novērojumu, proti, „ka vislabākē kara vīri esot tie, kuri atstājusi zinātni kara labad un ka labs students būšot arveenu kreets zaldats (No hay mejores soldados, que los que se trasplantan de la tierra de los estudios en los campos de la guerra; ninguno salió de

1) Oryos, bijis profesors daīlās literāturās Salamankā, ne veenreiz veen sauc Servantesu „coto discipulo” un „amado discipulo” un sava, ka ta alegia raksti, ta „en nombre de todo el estudio”.

2) Don Juan d'Austria.

391. estudiante para soldado que no lo fuese por extremo)¹⁾ Spidošas usva,
ras deenu pēe Leporto, kādu jau sen nepazīna katolu pasaule, 7. oktobri
1571. g., neskatot us drudzi, kas Servantesu mocija, kas nēma dalibu lē-
lajā jūras kaujā pēe Leporto, dūšigi cīnidamees us kuģa „La Marquesa”. Ši
galera bija pašas sīvakās cīnas vidū un Servantes dabuja šē trīs
brūces, pazaudedams us visu ^{taspmāca} mūžu kreisās rokas leetošanu. Līdz ar ci-
tam savainotiem to aizveda us Mesinu lazaretē, kur palika līdz 1572. g.
aprīlim. Tad, tikko isveselojies no brūcem, viņš pēedalijās ekspedīcijā
uz austrumeem zem Marša Antonija Kolonnās vadības. Par šo ekspedīciju
viņš atgādajās ar lealu pašapmierinuma sajjismu Galatejas veltījumā un
aprakstija to ļo jauki gūstekņa vēsturē Don-Kirotā.

Tēdigi Servantes nēma dalibu jūras kaujā pēe Golatas Tunisā zem Don-
Juan. d' Austria un atgriezās tai pašā gadā ar savu pulku Sicilijā un Itali-
jā. Patcīcotees saveem kara-gāžeeneem un ekspedīcijām viņš vareja ustē-
retees daudzās veltās Italiā. Neapolē viņš nodzīvoja kādu gadu, aplū-
kodams veene un otru zemes lealu daļu. Tad viņa tālakā kara dzīve
aprobežojās ar veenmulīgu garnizona dzīvi Sicilijā, Genuā, Sardinijā, pat
ar dažām mīlestības dēkām, kas nedeva tik daudz slavejamu tricami-
bu, kā būtu vēlejes. Neskatot us panestām ceedanām, Servantes nekad
nenozēloja šo sava mūža lairmetu, taisni otradi, četrdesmit gadus vē-
lak ar lepnumu atgādinādamees visu, ko pārceelis, viņš sacija, ka, ja
viņam nāntos isredzet dzīves gaitu, viņš no jauna isvēletu savas
brūces, kurās viņš turā kā lētu maksu par slavu, būt tāda dižana
usnēmuma dalibneeks.

Nēmis 1575. g. atrafinumu un apgādajies ar rekomendacijām
no lealkunga Leša un Don. Juana d'Austria, kuri ar glaimigem vār-
deem setic viņu kēninām, Servantes aizkuģoja us Spaniju. Tak ka,
ģis, us kura viņš brauca, tapa sakerts no Alžiras korsareem un
aisvests us Alžiru. Še viņš pavadija pēcus daudz nelaimīgakas
un dēku pilnaksus gadus, nekā pēeci pēekšēje bija. Viņš kalpoja kā
nabrūvs pa rindai trim kuģeem, no kuģeem katrs bija pret viņu

1) Persiles y Sigismunda, Lib. III. C. 10, Madrid, Tom. II. p. 128.

393. nāvi us meeta vaj us sārta, bet pēdejo reiz cilpa jau bija aplikta ap kak-
lu, lai israutu^{no} viņa dīžanās dvēseles viņa bēgšanas dalībneeru vār-
dus.

Pēdīgi pienāca viņa ispestīšanas brīdis. Viņa vecakais brālis,
kurš līdz ar viņu krita gūstā, bij ispirkts pirms trim gadeem, un mā-
te tagad velteja visu mantību, ko pēc nāves tai atstājis vīrs, esnāi,
tot meitu pūru, ka glābtu is gūstnecības jaunako dēlu. Bet arī tas
nebija peeteerovs, pārejo viņai nācās aisņemtees no dažem draugem
un pa dalai to papildināja Brāļu - Ispeiceju mūku ordenis jeb mūku
trinitariju, t. i. sv. Trisveenības ordenis. Sevišķi pateicotes Juana
Gila (Fray Juan Gil), sv. Trisveenības ordeņa mūka pūlinēem, tapa Ser-
vantes no nebrīvības atraisīts 19. septembrī 1580. gadā, to pašu deenu,
kad viņš līdz ar savu kungu taisijās sēstes us kuži, peldet us Kon-
stantinopoli, no kurienes nebūtu bijis iespējams viņu ispestīt. Tā
kad pēc dažām deenām Servantes aisbrauca no Alžīras, kur viņš ar
savu cēlu augstairdību, bespatību un vīrostību bija modinājis pret se-
vi ligsmības pilnu padevību un apbrīnošanu kristīgo nebrīvo ma-
sās, kuras tad pildīja šo pilsātu.

Tādā kārtā beidzot Servantes pār-radās Spanijā. Tar jebū viņš
nu bija galu galā atdots savai ģimenei un tēvijai, jebū viņa dvēsele
bija pirmā laikā pārņemta - sagrabta no spīrgtām un laimīgām
brīvības jūsmām, kuras viņš ne vienreiz veen aprakstījis tik visai
jauki, tad tomēr mums nav ja aismīst, ka viņš atgriezās dzimtenē pēc
desmitgadejas prombūtes, ka tai pa aūdžē, kurā viņš nu atradās, bija
grūti esant dzīvi no jauna jeb eskatot sev drošu stāvokli sociālu stāv-
savstarpeji - naidīgu intresu vidū. Viņa tēvs vairs nebija starp dzīva,
jeem. Viņa ģimene, tā jau ne no bagatām, bija novesta caur divi ispi-
kumeem līdz galejai nabadzībai. Vecutulis, bes draugem, bes paziņām
un tā, jūdamees šē pilnīgi bes kādas palīdzības un atmeests, - viņš
bija speests, no jauna estāt kara deonestā, tai pašā pulkā, kurā jau
agrak viņš pats un viņa brālis bija kalpojis. Šis pulks tapa sūtīts
tagad pabalstīt Spanijas varu jaun-egutajā Portugales kēninvalstē.

Tadā kārtā Servantes nonāca garnizonā Lisabonā un pēdējās zem
markiza Santa Kruz' komandas 1581. gada ekspedīcijā un pēc tam
gadu vēlāk daudz svarīgākā usnēmumā uz Acoru salām, lai
tās pēdgalīgi pērkautu Filipa II. varai.

Atraudzamies Lisabonā garnizonā, zem dažādu notikumu
un mīlestības intrigu iespaida, Servantes, kā jau jaunības gadās,
pēgriezās Dzejai un, galu galā ar savām sonetām un bukolisko
romānu „Galateja”, remantojā ^{skaistules} Katalinas de Palacios y Sala,
zar sirdi. Tā jaunava bija no labas ģimenes is meestīna Eskivias'
Madrīdes tuvumā. Lai gan Servantem bija vairīgs sancensis, kāds
portugāļietis, kušs veenu laiku tikko neatnēma viņam līgavu, tad
komet galu galā Servantes apprecēja savu isredzto cēlo eskiviasce,
ti decembrī 1584. gadā. Tā ka tā ^{jaunā} līgavīna, būdama gan no aristu,
kratu dzimuma, bet ar visai mazu pūru, tad Servantes nonēmas
līkstes us rakstnecību.

Lai segūtu lidzēklus pašu dzīvošanai un pēc tam veenas savas
māsas dzīves usturam, tad viņš daudzkrāt mit Madridē, kur bija
draudzīgās attiecībās ar dažem tā laika dzejneeksem, kā: ar Juanu Ru,
fo, Pedro de Padilja un citeem, kušus viņš ar savu īpatnīgu labsirdi,
bu - daudzkrāt nepelnitu - pastāvīgi cildina savos pēdējās rakstos. Ar
to pašu nolūku un, varbūt, savu literarisku sakaru labad, viņš nonē,
mās pavaisot savus senākumus ar rakstnecību, atsacidamies us visem
laikem no kara dēkām, kas viņu agrak ^{aroman} aistrāva, neskatot us viņa
necīgo stāvokli armijā.

Tagad viņa pītmeē darbi bija nodomati teatram, kuram dabīgū
kārtā bija pēvīlat cilvēku, kušs nops bērības mīleja dramatiskas
isvādes un kuram tagad nepēceesāms bija steidzami pēgrecēstes
kādam pelnas avotam. Bet tā laika teatra nepilnīgais stāvoklis ka,
veja Servantesu, dabut pēsteekošu atalgojumu par saveem darbeem
dramatiskā laukā, lai gan tee bij seguvūsi publikas vispārīgu pē,
krīšanu. Trīs gadus kaut kā cauri sites Eskiviasā un Madridē, viņš

395. pārlecinajās par nepereesāmību, ka jameklē usturas līdzēnli citā veē,
tā. Tāndēl 1588. g. viņš pārcēlās uz Sevilju, kurā to laiku bija galve,
nais tirgus parēkš Amerikas tirdzniecības. Tā ka mūsu dzejnēkam
kļuva arveenu grūtaki un grūtaki dzīvot no spalvas, tad 1590. gadā
sāka censties pēc kaut kādas veetas spāņēšu Amerikā, "pēdējā po,
spārnē visēem līkēna pabērnēem"; un beidzot viņš dabuja Seviljā aģē,
ta veetu pēc Antonio de Gevara, kēnēškiga komisara Amerikas flo,
tes lētās un pēc tam valsts-retardatu (restantu) un privatpersonu
paradu pēdzineja veetu, šis amats bija saveenots ar milzumu nepa,
kikšanām un grūtībām, tad tomēr tas atmēta viņam maizes kumo,
su, pēc ka viņš citā darbā laukā centās (par) vēlti.

Viņa vēmūlīgā eērdēnu dzīvē eēnēsa daudz maz pārmairu
celojumi, kas viņam desmit gadōs bij isdarāmi pa dažādām Andā,
lužijas un Granadas dalām un pēc tam tad bija viņam isdevība,
tuvar eeparātes ar šo savas tēvijās krāšņo apvidu dzīvi un eērāsām.
Sava deenēsta pēdējōs gadōs, pa daļai caur bankrotu, kurā bija kritis kāds
cilvēks, kam bij usticībā aisdevis daļu no salasitās, pēdzitās naudas,
pa daļai, varbūt, ais paša nerūpības bija palicis valdibai parādā un,
apsūdžets par isēkērdību, tapa Seviljā eemēsts eētumā dēl tādas nē,
cigas summas, kurā rādija visu viņa nabādžību. Tāt 1597. gadā viņš
tapa atsvabināts uz kādas personas galvojumu, kad bija nosēdejis
trīs mēnēsus. Viņa naudas rēķinumi ar valdību turpinājās līdz 1608. g.
bet pēc tam viņu vairs ne-apgrūtēja šai lētā. Servantes nodzīvoja
Seviljā no 1588. līdz 1598. g. Šai laikā viņš eesnēdža kēninām lūgu,
mu, lai viņam dotu kādu veetu Amerikā, aprakstidams šai lūgu,
mā sava līkēna mainas un ačgārības, savus nopelnus, savas eēša,
nas zaldāta deenēstā Levantē un savu ^{nabrīvo} pēsta dzīvi Alžirā. Tas bija
1590. gadā. Viņa lūgums rāda, kādā bēdigā stāvoklī atradās viņa lē,
tas un dzīve, ja viņš bija galavs, savvalīgi pats sevi nodot trindā
kolonijās, kurās pats nosauca par nēlēšu bandiņ. Bet 1595. gadā Ser,
vantes dabuja pirmo godalgu dzejas sacīkstē jeb turnirā (justa poetica)

Paragosā. To vīnību (justaspoéticas) sākums attecās un XV. g. s. bei,
gām.

Servantes' nusturešanās Sevīlijā atstājuse maz pēdu, kas atgādi,
natu vīnu kā rakstneeku. Par sekošo vīna dzīves posmu, neskatot
us tam, ka tas ir ļoti svarīgs tapēc, ka gāja, Don. Kijotā pirmās daļas
isdevumam pa pēcekšu, mēs zinām vēl mazāk. Tak stāsta, ka
Servantes' kalpojis par klostera cenākumu cenēmeju pilsatīnā Arga,
macilijā Lamančā, ka ta pūles pes paradu pēdzīšanas bijušas vel,
tīgas tamdēļ, ka paradneeki leegūšes tos maksat un, ka viņš bei,
dzis savu jauno amatu ar sēdesanu ceturmā. 1603. gadā viņš pāfēlās
us Valjadolidu, laikam tamdēļ, ka turp bij aisgājis Filipa III. galms.
Bet šē tapat, kā arī visur, viņam nepēgreesa nekādu sevīribu un
pameta nabadzībā. Ar vīna paša roku usrakstīto rēķinums par
šūšanu, ar ko us pasūtījumu nodarbojūšes vīna māsa, dzīvodama
us vīna gādību, un vīna ziņojums par kādu vīna dzīvokli tuvu,
mā isdarītu slepkavību, par ko ^{kādu} usaisdomu viņš tapa līdž ar citiem
galvenem leecīnekiem līdž leetas ismeklēšanai vēl reiz saturēts ce,
tumā, - viss tas rāda vīna bēdīgo stāvokli. Nabadzībā un ustrau,
kumōs, kalpodams privateem laudim kā aģents un advokats, Ser,
vantes sagatavoja speestavai sava Don. Kijotā pirmo daļu, strauji
pēgreesdams sev vīribu. Ļim apstāklim, pēc visām neisdevībām
egūt savu istīkšanu citiem līdžekļem, zinams, bij jāpēgreesā Ser,
vanta domas literaturai; bet tomēr arī tas vēl nepāgreesa šē dzej,
neeka-rakstneeka materialo stāvokli us uslabojumu. 1606. gadā
galms atgreesās Madridē. Servantes tam sekoja, parādīdams gal,
vas pilsātā sava mūža vakarē. Bet arī šē viņš mainīja mazākais
septiņ, reiz savu dzīvokli, ar cēlumu panesdams savu šauro stāvok,
li, par kura dažēi atveegļojumu viņam nācās pateiktēs grafa
Lemos' un Toledas vīrsbiskapa Landovala laipnībai, tā ka arī tad
dabonamee atalgojumi par vīna literariskiem darbeem bija visai
mēreni.

1609. gadā Servants eestāja Sv. Noslepumu brālībā, veenā ko tad

397. modē nākušām reliģiozām sabiedrībām, tai pašā, kuras locēli bija Kevedo, Lope de Vega un citi iscili ta laika rakstneeki. Ap to laiku viņš ar' iepazīnās ar teem, kā arī ar citeem pē galma eceem, niteem rakstneekem, kuru skaitam pēdereja Espinels un abi Ar, gensoli. Atteecotes us Servantes' pazīšanos ar Lopi de Vega, viņš daud, kart cildinajis šo sava laika literaturas elku un, reiz, četras vaj pē, cas, Lope de Vega tapat, nolaizdamees no sava dižanuma augstuma, turisj Servantu par usslavas ceenigu, jebiu šis usslavas neaur none, bija augstakas par tām, kādas viņš davinajis rakstneekem, nebutu lūdzigēem „Don-Kijota” autoram. Vispār Lope de Vega rūpigi isvairi, jās, preskirt visu godu šim retajam ģenijam. Katrā gadījumā acim, redzams, ka savā impozantā lidcenā Lope turējas parak augstu pār Don-Kijota autoru. Nav pamata pēnemt, ka viņu savstārpējas at, teecibas būtu bijušas aptumšotas no skandibas jeb cenaida, bet nav ta, pat pēc rādījumu, ka tās būtu bijušas pateesas jeb draudzīgas. Servan tes, pēc savas labsirdibas, cildinaja gandrūz visus savus literariskos laika beedrus, bet cildinumōs, kur viņš runā no Lopes de Vega, ma, nams vispār salts tonis. Ir skaidri, ka nenoleegdams sava locēu sāncensā nopelrus, viņš tomēr nebija besjūtigs ne pret dažadību ^{neapstiprta} (isēkirību) viņu stāvokli pasaulē, ne pret netaisnību pret sevi un šū laimes bērta puses. Katru reiz, kad viņš runā no Lopes de Vega, viņš to dara ar tādu paš-cēnības apziņu, kas cēnes viņam sevī tēu godu.

Lem dažadēem spaidēem un daudzēm nemeerībām un cēšā, nām Servantes' mūžs strauji tuvojās galam. Oktobrē 1615. gadā viņš isdeva Don-Kijota otro daļu, kur veltijumā grafam de Lemos viņš runā par savu samaitatu veselību, issacidams bažas, ka nedzīvošot ilgak par dažēem mēnešēem. Tāt spīrgtā, modrā gara satvērsme, kas pādzīvoja ^{panesa cēšinas} Levantē, Alzirā un spancēu cētumōs un bija vēl spējiga, kad viņš jau tuvojās septindesmitēem gadēem, islaist pa, soulē tādu ražojumu, kāds ir Don-Kijota otrā daļa, - arī tagad vēl

nepameta vīnu, kad viņa spēki jau bija sabojāti no slimības un
 vecuma. Šis ražojums no jauna sacēla gaviļus visā Spanijas līcē,
 rariskā pasaulē. Tešu kēniņš Filips III. arī dalījās šinīs gaviļēs, tad
 tomēr tas īstēni neko ^{nedarīja} ~~prees~~ dzejnēka, kurš, neskatot uz jau tuvojo,
 šās nāves ~~preesjūtu~~, ar nenogurstošu enerģiju esāka leelo romanu
 „Persiles un Sigismunda” un strādāja pēc tā, bādādams tik par
 tam, ka viņam ne-aptrūkst dzīvības, šo darbu nobēigt un pasniegt
 savam augstsirdīgam protektoram, kā savas pateicības pēdejo pau-
 dumu. Pavasari viņš devās uz Ēskiviasu, kur viņam bija mazs
 īpašums no sevas puses, un pēc savas atgriešanās uzsākstija ~~prees~~
 vārdu peminētam romanam, kur ar viņam īpatnīgu sirsnīgu hu-
 moru viņš ^{pa}stāsta jaunu atgadījumu, kā atpakaļ dodoties uz Madri-
 ridi, viņš celā sastapis medicīnas studentu, kurš sadevis ^{viņam} ~~prees~~
 daudz labu padomu, attecoties uz udenskaiti, ar kuru viņš sirga, us-
 ko tad atbildejis, ka, spēcējot pēc sava pulsa, tas nedzīvošot ilgāk kā
 lūdz nākamai svētdeņai. Pēc pilnām gara spējām ~~prees~~ uzsā-
 stījis dažas deenas pirms savas nāves jau peminēto ~~prees~~
 vārdu un nobēidz to sekošiem vārdeem: „Tā tad ar Deevu joki, ar Deevu
 jauntrā gara noskana, ar Deevu draugi: es jūtu, ka mirstu, un man
 paleek tik veena vēlēšanās, seraudzīt jūs lūdz laimīgus viņā saulē!”

Tadā gara satvērsmē viņš sataisījis us miršanu, us nāvi, kā tad
 darīja Daudzi labi katoli, kas, lai nodrošinātu sev paradīzi, aplikās
 sev dominikanu jeb vaj franciskanu mēteli: 2. aprīlī 1616. gadā Servan-
 tes eestāja franciskanu ordanē, kuru mēteli usģēiba 3 gadus agrāk
 Alkalā. Bet pat ^{arī} tagad ^{vis} ~~ne-atstāj~~ ^{vinu} ~~autora~~-jūtas, gara dzīvums un
 pateicība labdarēm. 18. aprīlī viņš dabuja pēdejo eļojumu - stipri-
 numu, bet nākamā deenā uzsākstija sava pēdejā ražojuma velti-
 jumu grafam de Lemos, veltījumu, kas teicams veenadā mērā tā vi-
 ņa parastā labirdīgā humora, kā arī domu svinīgā cēluma dēt.
 Šis pēdejois pazīstamais Servantes' mūža fakts rāda, ka viņš lūdz
 savu deenu galam usglabājis visas savas spējas un visu savu dvēse,
 les gaišību. Viņš nomira pēc četrām deenām, 23. aprīlī, 1616. gadā,
 veenā un tai patā deenā ar savu dižano laika beedru Fekspiru, sē-

399. desmit astoņus gadus vecs. Viņu apglabāja, laikam us viņa vēlēšanos, sv. Trisveinības sevešņu klosterī; jebšu vētraiņā vaj veenadā, pat veen mulīgā strauņē bija tacejuse viņa dzīve, ^{cīna} mīlestība līdz apprecējās, tomēr viņa trīsdesmitgadeņa laulības dzīve, kā āķetams, bija laimīga un viņa abraitne issacīja pirms savas naves vēlēšanos, būt apglabāta, ka vīram blakus. Pēc dažeem gadeem tas klosteris tapa pārcelts citā pilsātas daļā. Kas noticis pēc tam ar Spanijas dižanākā ģēnija pīt, leem, palicis nāzinams.

Servantes gara, t. i., literarisku, dzejisku, darbību var sadalīt trijās laikmetās, no kurām pirmais aptver viņa dzejisko pasākumu laiku, viņa agrās, jaunekļa aistrašanās, viņa vētraiņās, viņa kara dzīves laiku (1569-1590); otrais ir viņa esēdņu dzīves un Don Kijo, ta pirmās daļas isdevuma laiks (1590-1605); pēdīgi trešais, iscilais vecuma periods, raksturojās, teesa, ne caur gara spēku noguršanu, bet gan caur manamu agrākā dzīviguma zaudejumu, Don Kijota otrās daļas nobeigumu un citu severojāmu ražojumu sacerejumu (1605-1616).

Migela Servantes dzejiskās darbības

pirmais laikmets (1569-1590.g.)

Šinī laikā ekrīt viņa pirmie dzejiskie mēģinumi. Tajā laikā studenta gadās Servantes esācis dzejot. Nebūdamis vēl divdesmit divi gadus vecs, viņš usstājās ar dažeem elegijām, starp kurām ir veena us Izabellas Valoa nāvi. Protēt 1569. gadā prof. Lope de Oyos isdeva dzejoļu krājumu us nelaimīgās Izabellas Valoa, Filipa II. pates nāvi. Še starp citu seveetotas Servantes sešas elegijas. Nav ko šaubītes, ka tas ir mūsu dzejnāka pirmais literariskais zeds, un jebšu šee dzejoli ne runā daudz par labu viņa dzejiskam talantam, kad tomēr viņus paditājs skolotāja sirsnīgais leecinums, kā arī tas apstāklis, ka veenā no savām elegijām viņš runā visas universitates vārdā, pēarāda, ka viņš baudījis skolotāja - profesora ^{seņību} un ^{kommilitonu} beedru - studentu mīlestību.

Ap 1580. gadu, atrazdamies garnizonā Lisabonā zem dažeadu notikumu un mīlestības intrīgu espaida, viņš pēagreerjās, kā jaunības gadās, atkal dzejai. Us šo laiku attācināma viņa pamatīga espagēšanās

ar portugāļiešu literatūru, kā ar viņa simpatiju sāksšanās pret Portu, gali. Šinī laikā viņš sacerejis savas sonetas un esācis savu ga, nu romanu „Galateā”. Ustūrēšanās Portugālē nepalika bez espaida us Servantes pirmo nopietno literarisko darbu virzēnu, sevišķi us viņa bukolisko jeb ganu romanu Galateju, kuru isdeva viņš drīz pēc atgriešanās Spanijā. Prozaiski bukoliski romāni bija romantiskas isdomas emīleta forma Portugālē, esākoties ar „Meninu un Mošu” un tuvu līdz mūsu laikiem un bija jau to laiku seversti spāņu literatūrā no slaveni portugāļu dzejnieka Montemajora, kuŗa „Diana En amorada” un tās turpinums, Ģila Polo sacerets, bija Servantes mīlas grāmatas.

Servantes' pirmais, nopietnais literariskais darbs bija pastorales jeb ganu romāns „Galateā”, kas espeests 1584. g. Darbīgās personas – kā autors pats preksvārdā presvārdā atklāj – ir gani un ganes tikai pēc apģērba (Muchos de los disfranzados pastores della lo eran solo en el hábito). Šīs „eklogas” varone ir viņa mīļākā, kuru viņš vēlax apprecēja, roma, na varona Elisio personā Servantes tēlojis sevi pašu, bet zem citu ganu vārdem, kā: Lauso, Tirsi, Damons u.c. – savus literariskos draugus Luisu Barajona de Soto, kuru viņš, kā dzejnieku, turēja augstu, tad Fransisko de Figeroa, Pedro Lainer u.c. Darbīgās personas runā ar lielu grāciju un zinātnību, ka autors pats turēja par nepercešamu, taisnoties par tam, ka viņu sarunas esot parax ismalcinātas.

Līdzīgi citeem šī veida romāneem, Galateā” dibināta us affektācijās, kurai nevareja būt lelu panākumu, bet daudzgu epizodisku no, stāstu eepinums fabulā, neveeteju metafizisku apcerejumu peejaukums un pēdigi pa visu romanu iskaisītee deesgan sliktē madrigali pa, dara viņu par sevišķi ne-isdevušos. Bet tomēr „Galateas” daudzās veetās seraugamas autora dzīves pēredzejumu un dzejiska talanta pēdas. Dažas no epizodām, peem. Sileno nostāsts, nav bes pēvilcības,

1) Menina e Moça ir mazs grāciogs prozaiskas pastorales fragments, sacerets ap 1500. gadu no Bernardino Ribeiro un allaž modinādams gaviles un apbrīnošanu, ko tas arī peln. Ta nosaukums cēlees no pirmāem divi vārdem, ar kuŗeem tas esācis.

401. cīti, kā piem. stāsts par Timbrio gūstniecību pēc maurēem, atgādina mums autora paša dēkas un cešanas un, pēdīgi Rosaura's un Gri, saldo stāsts, ceturtajā grāmatā, ir pilnīgi sveiks no uspitības un sa, mākslotības jeb rotalošanas ar vārdeem, īpatnīgiem ganu dzejas ražo, jumeem. Leelakee „Galatejas” trūkumi meklejami neveiklā fabulas ee, kartā un kristianisma ideju ar senatnes mytologisku usskatu sa, jaunumu; tapat ^{vai} me-zevrit lāga viņa sirmā karēivja, preekšzīmīgā valstsvīra, slavenā rakstneeka un vesturneeka, Diego de Mendosa tēls gana veidā.¹⁾ Bet šis Servantes darbs nav pabeigts un tumšās jeb daļu samerību traucosās veetas, varbūt, isrādītos par neprecešamām, ja otrā daļa, kuŗu Servantes taisījis vēl pirms nāves isdol, būtu ismārkuse.

Katrā zinā apspreežot „Galateju” mums jāpaturā prātā autora aisgrābe, jee vārdi, kad tas apraksta, kā garidzneeks un barbers atrada viņu (Galateju) Don-Kijota bibliotekā.²⁾ „Ah, kas ta tur par kādu nākamā grā, mata?” vaicāja garidzneeks. „Migela Servantes' Galatea”, atbildeja barbers. „Tas mans vecais draugs”, sacīja garidzneeks, „un es labi zinu, kas tas ir bagataks ar melaimem, nekā ar labām vārsēm. Viņa grāmatas fabulai un plānam netrūkst vērtību; par nožēlošanu, viņš ussāk daudz un ne, ko nepabeidz. Jāgaida us viņa apsolito otro daļu, varbūt, ka pēc pēc, galīgā apstrādājuma viņa pelnis saudzību, kas tai tagad leedzama, bet kamer tas notiks, glabajiet to, milais krust-tēvs, pēc sevis.”

Jā ka Servantes sacēveja Galateju, ka segūtu savas sirds damas mī, lestību, tad to panākot isskaidrojās, kamdēl viņš maz rūpejes par sava ražojuma pabeigumu, jo 12. decembrī 1584. g., gandrīz tulin pēc Galatejas pirmās daļas ismārcšanas viņš, kā zinām, apprecējas. Servan, tes veltīja „šo pirmo sava talanta augli (estas primicias de mi corto in, genio)”³⁾ ta Kolonna's dēlam, zem kuŗa vadības viņš preekš 12 gadem isda, rīja ekspedīciju us austrumu. „Galatea” ir, kā jau teikts, prozaisko ganu

¹⁾ Galatejas sestajā grāmatā galvenās darbīgās personas, vadītas no gudra un dzevbijīga kristīga garidzneeka, apmeklē Mendosa' kapu. Tur viņem pa, rādās klasiskās mugas Kalliope's ēna, kuŗa tura dzejisko panigivisku ta laika spāņēšu dzejneekem...

²⁾ Parte primera, cap. 6.

³⁾ In. Dedicatoria.

ganu romans gila Polo garā. Viss ražojums pārpilns ar veatām, kas rakstītas terošā un jaukā valodā, jebšu tanis vel maz no ta, kas istaisa Servantes' stila īpašību. XVIII. g.s. beigās „Galatea” tapa saisisa, ta no Floriana. Tai pēdotas pēderīgas beigas un tādā veidā ta is, dota ne veenteiz veen tai laikā, kad vācu literatūrā Salomons Gesners (1730-1787) savu patriarhālo ganu pasauli no Klopstoka aisnēmais un ar franču saldeno akademisk^organu pasauli saveenoja, cam no ta idil, les kļuva tik populasas. - Franču poets Jean Pierre Claris de Florian (1755-1794), kas ar savu nošo idilli „Estella” atdzivināja mirstošo avju ganu dzeju, bija katrā zinā ar saisisato Galateju daudz laimīgaks, nekā don's Kandido Maria de Triguerosa, kas sekoja ta pēmēram savā romanā Los Enamorados o Galatea, Madrid, 1798. g.

Tēc tam Servantes' pirmee mēģinumi pēgreczās teatram, kuram protams bija sev pēvilkt cilveku, kuri kopš bērības mīleja dramatis, kas isrādes un kuram tagad bija steidzīgi nepēceēšams, ko nopelnit. Bet drama tolaiķ atradās vel rupjā, neiskoptā stāvokli. Servantes pats stāsta, ka apmeklejis Lopes de Rueda un Haharro lugu isrādes vel pēekš sava aiscelojuma us Itāliju. No viņa kostūmu un teatra eevīrojuma aprakstem noprotams, ka teatri Spanijā to laiku atradās it tādā stāvokli, kā mūsu deenu turgus kumediņi. Daži cilveki, kā: Bermudes, Argensola, Virves un Kueva, raudzija isvest teatru no ta bēdīgā stāvokļa. Līdzīgam mētkim nodevās tagad arī Servantes - un ta pūlinus vainagoja sekmes.

Viņš pamazināja cēleenu skaitu no pēceem us trim, bet šjrefor, mai nevarēja būt nekādu svarīgu seku un, bes tam, ka bija jau ee, vesta no Avendaño sen pirms viņa. Servantes pretendē tapat us tā, du fantastisku būtnu jeb allegorisku figuru - personu evedumu dramā, kā: Karš, Mēris, Bads, bet, neskatot us tam, ka šis evedums bijis agrak par viņu isdarīts no Kuevā's, tas galvenām kartim būtu atgrecēšanās pēe vidus laiku reliģiozas dramas jau nodilušēem motiveem. Pēdīgi viņš centās tiklab savas dramas, kā arī citus ražojumus pildit ar savu celojuumu un ceēšanu atminām. Tai zinā Servantes gājis ne-apzini, gi ka to rakstneeku pēdām, kuri pirmak pauduši līdzīgu usskotus

jaunajā Eiropā. Bet pēc tāda ģenija, kāds Cervantes, pat līdzīgi mēģi, nūmi un pārveidojumi, pēc visu šo sasteidzības un nepilnības, nevarēja palikties bez sekām. Viņš sacereja, kā pats saka, ap 20 līdz 30 lugu, kas, kas ņēma ar plaunkšķināšanu — tas bija skaits, kādu nesasnēdza ne viens no viņa preekšgājēju rakstniekiem. Bet neviens pate no šīm lugām netapa isdota viņam dzīvojot, tak viņš atstājis mums vīrs, rakstus no devinām, no kurām divi usgāja 1782. g. 1)

Visas citas gandrūz pasaudetas pavisam, un tai skaitā atrodas „La Confusa”, no kuras Cervantes runāja ilgi pēc tam, kad Lope de Vega bija ^{tautas} dramai devis pēcgaligiu formu, ar mīlestību kā par veenu no savām vislabākām lugām.

Pirmajai no Cervantes pazīstamām dramām bija vīrs raksts „Alži ras eerašas” jeb „Dzīve Alžirā” (Los Tratos de Argel jeb El Trato de Argel). Šī komedija ir tīri episkas — stastamas dabas. Tās varonis, Aurelio, ir kristīts gūsteknis, un saderināts ar kristītu gūstekni Silviju, kop kāis, li mīlets no augstas mauru damas Zāras. Šīs mīlule, Fatima, kas pēc burvības, lai ar tās palīdzību pēspēestu gūstekni atbildēt us viņas kundzes mīlestību. Us viņas zavēšanu parādās us skatuvēs demons un nodod tās rīkojumā Nēpēcēšamību im Isdevību. Ar šo Aureli am neredzamo, bet skatitājiem redzamo garigo spēku palīdzību ta rau, ga, pēc tam, kad sajaukuse Aurelio eedomu-fantaziju ar kaislām do mārn, — pēdabit viņu, ee-ēt us skaistās pagānes vēlēšanos. Pēc vi, mu no-ēšanas no skatuvēs Aurelio's monologā issaka savu jūtu sa, jukušo stāvokli, kas tik ko nenovēda viņu līdz krišanai:

Aurelio, donde vas? para dō meures Aurelio, kur tu ej? Kurp spec tu
 El vagaroso paso? Quien te guia? Larus maldu solus? Kas vada tevi?
 Con tan poco temor de Dios te atreves Cik maz tu bīstēes Deiva, ja ejtu
 A contentar tu loca fantasia? etc. [Fornada I]. Si, vests no tavas besprāta fan, tažijas egrības? ...

Šī monologa tapat, kā arī preekšējā skata pamata motīvam nav nera dramatiska, bet tomēr Cervantes bija lepnis us allegorisku figuru eevēdumu savās lugās. Nevar arī lēgt, ka tiklab monologam,

1) Tās isdotas kopā ar Viage de Parnaso. Madrid, 1784.

kā arī skatām nebūtu Džejas. Šai lugas daļā, kā arī citās tās daļās redzams autora jūtas un fantāzijas neatlaidīgs cīnītārs ar dramatisko likumu rezināšanu un ar viņa laika dramatisks mākslas rupjību, neiskopību.

Šīs lugas intriga ir vāja, bet dialogs stāv drusku augstāk nekā veco eklogu - idilju, kas likušās pamatu spāņu teātram. Autors mērķis, kā redzams, bijis, celt preekšā spāņu publikai us pašā pēdējā dzīvotumē dibinātu ainu par kristīgu gūstekņu ceļānām Alžirā un modināt caur tam lautešošs līdzjūtību ar nelaimīgajiem spāņiem, kas mocās nebrīvībā. Tāmdēļ viņš maz rūpejes par lugas pareizu strukturu. Darbības scenīgas attīstības veetā viņš isved rupju un nedabīgu mēlestības doku (kurā tomēr viņam rādījās par tik pēdējā vilcīgu, kā viņš to atkārtojis divi reiz: vienā no savām vēlākām lugām un vienā no savām novellem),¹⁾ bet galvenā šīs lugas panākumu un svarīgu dibina us epizodiskiem skateem. Dažās no šīm epizodem patēsi pār, stēidz ar savu pēvilcību, kā pēem. tas skats starp pašu Servantu un dievēm ta gūstnecības beedreem, kurā tee top no maurēm pēsmēeti kā nebrīvi un kristīti un kurā stasta par kāda spāņu garīdzneeka mocoekļa nāvi Alžirā.²⁾ Teicams tapat Pedro Alvares' patēsisību elpojo, šais mēģinums, aisbēgt us Oranu, kas, bes šaubām, smelts is pašā Servantes' līdzīgeem ^{beģinām} mēģinumeem un nes visas pazīmes kā glezno: jūms pēc dabas. Tālak, dažādās veetās eevesti bēdīgi skati is vīlajas tirgošanās ar vērgēm, starp kurēm lasitaju sevišķi pēvelk kāds puika, laikam pāts Servantes rēzejis.³⁾ Lugai pēeci (jornadas) un ta varstīta oktāvās, redondiljās, terza rima, baltās vāismās un gandrīz visos citos vāismu mēros, kas leetoti spāņu dzejā. Starp tās darbīgām personām eeem svarīgu lomu: Lauva, Demons un allegoriskus figurās: Nepeceēšāmība un Fidevība.

Servantes, bes šaubām, bijis pats pilnīgi apmēerīnats, eevedams allegoriskas figurās lugas darbībā. Pēc viņa šis paradums tapa par valdošu us spāņu teātra. Kalderons savā lugā "Gran Principe de Fez" dod

- 1) Lugā "Baños de Argel" un "Amante Liberal".
- 2) Duplikam šo personu eevedis Lope de Vega vienā no savām dramām.
- 3) Arī šo puiku Lope de Vega usnāmis savā dramā "Esclavos en Argel" (Vērgi Alžirā).

divi allegoriskām figurām šādu paskaidrojumu: „Tās tēlo arīgā veidā varoņa dvēselē notiekošu cīņu starp ta labo un ļauno enģelītas ir isskaidrojums, kas pilnā mērā pērkot arī Servantem. Tešu šis nosauc savu lugu par komediju, tač pateesibā ta nav ne komedija, ne traģedija. Līdzīgi vecām mysterijām, ta ir mēģinums, dzīvōs veidōs tē, lot rindu savā starpā nesaistīgu nolikumu; tās sarisinums nav laimi, gi isdomats un autors pats atrklāti atzēstais, ka lugai trūkst arī pātesa atrisinuma. Bet neskatot us struktūras nerūpību un stilu igno sajam, kumu šai lugā, tajā tomēr atrodās veetas, kučas pilnas augstas dzejas.

Otras Servantes' lugas, traģedijas „Numantia” vella, kuča atleccūs us to pašu viņa mūža laikmetu, ir dibinata us Humancijas traģiskā liktena, kuča, pēc četrpadsmit-gadejas¹⁾ varoņigas aistāvēšanās pret ro, meesēm, tapa pedigi no bada speesta padotees. Romeešu spēki sastāve, ja no pēedesmit jeb astondesmit tūkstošēm cilvēku, bet Humancijas aistāvētaji bija pavisam četri tūkstoši, no kučēm neveenu neatrada dzīvu, kad romeeši eegāja pilsētā. Darbiba eesārkās, Scipionam eerodotees. Tas apbeč ar pāsmetumēm romeešu kara-spēku, ka tas tik ilgā laikā nav bijis spējigs, pēvaret saujīnu spaneešu un pasludina, ka tos jāpārvar ar badu. Tad parādās us skaluves Spanijci kairīgas matrones veidā un, dabujuse zināt, kāds liktenis sagaida viņas mīls pilsētu, ta pē, sauc upi Duero ar divi Dzejiskām oktāvām:

Duero gentil, que con torcidas vueltas, Cēlā Duero, kas tu ar savēm ^{līc, lotu tecejama} likumēm

Flumedecees gran parte demi seno... Apskalo lealu daļu manas krūts!

Un savōs idenōs allājin tu glabā

Zeltainas smiltis, līdzīgi maigajam Tajo!

Lai žiglās ^{nimfas, plavas} kād āres zālō un bitzes terpjās lapās

Un bitzes terpjās lapās,

Pēe taveem skaidrēm idenēm

Un nestopojas tev ar savām glaimām!

Ai, pagrez savu ausi manām rūgtām vainonām,

Ai, palidzi savai tautai!

Ludžu tevi, mekarejēes!

1) Pēe Servantes Scipions runā: „Pagājis sešpadsmit un vairak gadu” (Diez y seis años son y mas pasados). Bet pateesibā viss katš ar Nu, manciju vilkās četrpadsmit gadus un pēdejaīs aplenkums pavisam 14 mēnēšus.

2) Sal. ar manu Margari

Ja tu ne-atreeksi ceetsirdigeem romcešiem,

Tad drīz būs nogreests katrs celt

Us Numancijas glabīnu. (sk. XII. lūtn. 405. l. p.).

Us šo (pērsaukumu isnāk upe ar savām trijām pētekām, bet ne, dod nekādu cerību Numancijai us glabīnu. Viņa tikai pareģo, ka nāns laiks, kad goti, kounetabls Burbons un lealkungs Alba reiz atreebš tās likteni romcešiem. Ar tam beidzās pirmais cēleens.

Tāreje trīs anti pilditi ar apsēdes stāvokļa šausmām, kas bija ja, istura Numancijas pilsoņiem; pilditi ar viņu posta zīlejumem, viņu upurēm un lūgšanām par ispestīšanu no tā; pilditi ar zavešanām, ar kušu palīdzību miris ķermens atdzīvojis un zīle mākotni, pilditi ar jaunekļu un vēcu, mīlako un mīlamo cešanām līdz pat nevainīgeem bērniem, kuši dala pilsātas sūro likteni. Veenā skatā otrajā cēlenā zavetajs Markino, pēc tam, kad velti skubinajis dvēseli, lai tā atgreēžis karēviņa ķermeņi, kas kritis cīņā, un ūi perslu, dina viņam, kas būs ar apsēsto pilsātu, sanākdams dusmās, saka: "Dumpīgā dvēsele, atgreēzes savā dzīvokli, kurā tu pametis pirms dažām stundām." Us ko atdzīvinatajs karēvis atbild:

"Saturi savas ceetās varas piktumu, Markino; deesgan, ^{vairak kā} pavairak dees, gan cešanā,²⁾ kurās es isbauda kumsibas zemē — nepavairo manu postu. Tu maldees, ja domā, ka es ar patīvu atgreēžos šai grūtā, nabaga isā dzīvē, kurā es tagad uscēles un kuša jau steidz mani atstāt. Taisni otrādi, tu modini eesā manis smeldzošu ignumu pamdēl, ka otrreiz nodod mani nāves šausmām, kuša no jauna gavilē pār mani un manu dzīvību. Mans cenaidneeks divreiz pārvarēs mani, jēbsu tas tagad gaida ar citu tev padotu tumšo spēku drūmīgo baru, degdams no piktuma, kamēr es tev, Markino, pasludinu bēdīgo galu, Numancijas kauna likteni." X

1) Marquino.

Alma revulsa, vuelve al aposento
Que pocas horas ha desocupaste!

2) El Cuerpo.

Cese la furia del rigor violento
Fugo, Marquino, baste, triste baste etc. (Forn. II, 5 c. 2).

Dāži no skateem is māju bēdām, kurās cēlušas no bada, pildi, ti ar negaidītu efektu, sevišķi ^{veens-}starp māti un bērnu un kam sekos, šais - starp divi mīļākēem. Morandpo zerauga savu Līru bespecigu no bada un noskumušu ais vispārīga posta. Ja noveršis no viņa, ka slēp, tu savas mokas, un viņš ar maigumu runā:

„Nebēdz no manis, Līra, ar tādu steigu. Lauj man baidīt precī, bu, kurā man pešsīcī, ^{zaldā dzīvība}premilīgā, it nāves vidū. Lauj manam acim vēl reiz lūkot tavu skaistumu, es pārak daudz isbaudījis rīgtuma savā medeenā. Ai, mīlā Līra, tava balss atskan manā dvēselē kā saldās harmonijas skaņas, kas spējīgas pārvērst gavilēs visas manas cešānas. Kas ir ar tevi? Pe kam tu domā, manu sapnu slava un dārgums?”

Līra. Es domaju par tam, ka mūsu laimei drīz pēnāks gals un ka es nomīšu agrak, nekā beigees mūsu pilsātas apsēde.

Morandpo. Ko tu sakā, manas dvēseles laime?

Līra. Es pa-eju no bada, es jūtu, ka drīz kas pēvarēs manu dzīvi, bu. Kā tu vari ceret us laimi ar tō, kurā tā robeigta no bada, kabal, dās nēdzīvot ir veenu stundu. Vakar nomira mans brālis, bada nomāks, bada nāvē beidzās arī mana māmiņa un ja bada mokas nav vēl mani pēevalajušās, tad tikai pateicotees manai jaunībai. Bet tik daudz ^{daenu} jau nekas no viņa mani nepasargās; pset to neisturēs mani vajee spēki.

Morandpo. Noslauki, Līra, asaras; lai tavus skumijas gāžās divi straumem is manām bēdigām acim; un jebšu breesmīgais bads tevi neželīgi moca, tad toner, kamer es dzīvs, - nelāušu tev no ta mirt. Es nolēksū grāvī no ceetokōna mūrā, es metišos pašai nāvei rocās, lai glābtu tevi no viņa. Es droši israušu romētim maizes kumosu no tokām un atnesītu ppe tavas mutes. Mana roka taisīs celu vaj tavai dzīvībai, vaj manai nāvei, jo, redzet tevi šādā stāvokli, set pār manzem spēkeem. Es dabūšu tev ēdeenu par spēti romēšēem, ja tikai manas rokas palīktu tādas pašas, kādas tās agrak bija.

Līra. Tu runā, Morandpo, kā emīlejees. Bet ēdcens pirts ar tavas

Dzīvības briesmām, nabūs man garšs. Mani nespirodzinās nekāds
 tavs laupījums, bet pa tam tavs gals būs drošāks, nekā mans glābiņš.
 Nē, baudī ^{labas} savu spirtu un stipro jaunību; tava dzīvība ir svarīgāka
 nekā pilsātas, nekā mana. Tu vari labāk aistāvēt pilsātu pret cenaid,
 nekā usbrukumēem, nekā es, vāja, skumjām nospeesta meitene. Tātad,
 mans mīlais draugs, atmet šo domu; vēlreiz saku, es negribu barību,
 pirtu ar tavas dzīvības briesmām. Ja tu arī aiskāvētu us dažām deļ,
 nām manu nāvi, tomēr nenovēršamais bado mūs pēvātēs.

Morandpo. Velti, Līra, tu pūtees mani nogreest no cēla, us kuču džen
 mani mana vēlēšanās un mans liktenis. Lūdz pa tam deevus, ka
 viņi pārvestu mani ar laupījumu, kas isbeigtu tavu cēšanu un manu
 mēmaeru.

Līra. Mirandpo, mans mīlais draugs, paleecee: es jau redžu cenaidnee,
 ka zobenu, krāsotu tavām asinim. Morandpo, manas dzīvības dārgums,
 nelaidee us šo varondarbu; vairīgs ir isbrukums un vēl vairīgaks
 atkāpums (Fornada III. Sc. I.).

Bet Morandpo ir ne-atturams. Msticama drauga pavadīts tas ee
 brūk romeešu nometnē un eegūst maizi; atgriezotees to vajā, tas top
 eevainots, bet apgarots ar ismisuma sparū, tas ar zobenu rokā iscert
 sev cēlu us pilsātu, eedod Līrai maizi un asinim apklāts mirst pēe
 tās kājām.

Luga beidzās ar visu no bada nāves pāri palikušā eedzīvotāju
 savvaļīgu patnāvību un ar jaunekli, kurš, nodevis pilsātas atslē,
 gas romeešu karavādonim, gājās no torņa zemē un beidzās tā, kā
 patriotiskas pašaisleegšanās pēdejais zēeds.

Servantes isvēlejees šo veeļu, vadīts no patriotiskām jismām, ku,
 ras modinajuse un lūdz ēim tūspina modinat viņa kauteešu sirdīs
 Numancijas varonīgā aistāvēšanās, kamdēļ viņš arī pildījis savu
 dramu ar šausmīgu skatu rindu, kurī bijuši par pašaisleedzīgo
 Numancijas eedzīvotāju sekām. Luga eedalita cētrās cēleenes (jornāda)
 un ir, tapat kā piomā drama, rakstīta dažādās vārsmu mērēs,
 tak veeētās, kur darbība rit steidzīgā gaitā, autors dod preekroku
 veeajām redondiljām. Darbīgu personu tajā nav mazāk par cētrdesmit

un šai skaitā sastop^{amas} sekošas allegoriskas figūras: Spanija, upē Dūro, nokautā karšivja ķermenis, Karš, Olimiba, Bads un Slava; pēdējai ir prologa loma. Šai lugā nav ne sarisuma - samazglojuma, ne dramatiskas darbības pareizas attīstības. Bet pateesas dzīves traģe, dija reti kad isvesta uz skatuves tādās asinainās sīnumās un vēl retāki līdzīgs tēlojums sasniedzis tādu dzejisku spēku, kā šai Servantes dramā. Aizrādu uz jau pēvesto skatu, kur zavetājs Marķis, no sarunajās ar kritiķu karšivja dvēseli! Pēc runas spēka un vērtības šis dialogs daudz augstāks par angļu dramaturga Marlov Fausta garu issaukumeem lugā, kurā ir Numancijas laika beedre. Pat ragānu issauktā mirona galva kiverē, pe kurā griezīs ar saveem nozēdgi, gem jautājumeem Marķets Šekspira dramā gem ta paša nosaukuma (Marķets, IV. cēlens, 1. skats) nemodina eesō mums kādu līdzeceti, bu, kā šē nabaga dvēsele, kurā issaukta tikai tapēc, lai vēl reiz isbauditu nāves mokas. Teicami patat daži skati, kas rāda bada cēšanas. Sevišķi skaists ir skats starp māti un bērnu un tam sekošais starp Morandpo un tā mīlako, kad tas redz to no bada nomērdetu un nospeestu no vispārīgā posta. Viss šē skata tonis - Līras pašais leedzība, tās mīlako vēl vairak pastiprinatā ismisuma nonemša, nās man rādās esam loti dabas pateesa. Lai saprastu Līras pēdejo vārdu kairību, ir nepeceesāmi tos espeest sirdē jēl - kā Šekspors ee, teic - islasit originalā.

„Numantia” stipri atšķiras ar episku toni: viņa eevērojama vairak dēl veselas rindas patetisku stāvokļu, nekā dramatiskas attīstības un raksturu zimejumu labad. Tā ka episkais elements (vēl ^{tād} nebij aidszīts no spaniešu skatuves, kad „Numantia” sacēla vispārīgās gaviles, ar kurām isnēma arī citas Servantes’ pazaudētās lugas. A. Vifums Klēgels, baudidams leelu autoritati dramatiskas kritikas lau, kā, skaita „Numancija” ne veen par veenu no vislabakeem vecā spa, neēšu teatra mēģinumeem, bet ari par veenu no viseevērojamaeem jaunakās dzejas posminekļeem. Šā vaj tā, ja atzīst, ka Servantes luga vispār atšķiras saus originalību, ka ar dažām savām epizodeem viņa

spēj stipri kustinat mūsu sirdi, tā ka, neskatot us dramatiskās kompozīcijas un sceniskas tehnikas vājumu, viņa der par savu sa, ceretaja angstu dzejisku darāme un ta drošu un cilve pūlinse apliecību, kuri visi izgājuši us tam, pacelt viņa laika dramatisko mākslu. Servantes pats runā par savu dramu kautrīgāki, nekā A. V. Fle, gels, tomēr tas nekavē viņu, salīdzinat to ar Lopes de Vega, Avilā un Terrega' lugam. 1) Tas viņa ražojumi, kā arī citu dramatisko rakst, meeku ražojumi, tapa atstumti pēe malas no allaž vairak un vairak augošem Lopes de Vega panākumeem. Servantem nācās arveenu grū, tākī un grūtākī dzīvot no spalvas.

Migela Servantes' Dzejiskās darbības
otrais laikmets (1590 — 1605. g.) 2)

Uzglabājes savads, lūkums, ko Servants taisījis ar kādu Rodrigo de Osorio Sevīlā 5. septembrī 1592. g. Šai lūkumā Servants usņemās saceret sešas lugas par 50 dukateem katru, ar apsolījumu, ka šīs viņa saceretās lugas bis no vislabākām Spanijā; pretējā gadījumā viņš neko ne, dabon. Vaj šīs lugas saceretas tika, vaj tās "tās pašas sešas lugas, kuras viņš pēemin 1614. g. eekš, "Adjunta al Tarnaso" — šis jautājums gan ne, kad netiks išskirts. 3) Tas lūkums noticis 1592. gadā, tai Servantes mūža laikmetā, kad viņš nodarbojās ar ^{Varst.} krajamu sagādašanu valdības eestādem Andaluzijā un tam līdzigeom ne sevišķi patīkameem un eenesigoem darbeem.

1595. g. Servants sūtīja us Saragosu dažus dzejolus, kas tam eenesa veenu no premijām, issolitām pēe sv. Klaciinta kanonizācijas. 4) 1596. g. viņš sacereja sonetu, kurā viņš išsmēja leeligas (dižanigas) sirdības (vīre, stības) pēepežu pēeplūdumu Andaluzijā, jau pēc tam, kad bija pagāju, šas jebkuras bresmas un angli atstāja Kadixu, kuru eenēma išu lai, ku zem Eseksa, Elizabetes mīlulā, vadības; 1598. g. Servantes sacereja vēl

1) Sk. Don Quixote, Parte I. C. 48.
 2) Don Kijota I. daļas išdevums.
 3) Sk. Nuevos Documentos, Sevilla, 1864, pp. 26-29.
 4) Šee dzejoli eespeesti pēe Navarette's, Vida, pp. 444, 445.

411.
veenu sonetu, ismeedams to skandalu, kas notika Sevīlas katedrālē
pēc reliģiozām ceremonijām pēc Filipa II. nāves, ais necīgas mūnīci-
palitates un inkvizīcijas necīgas sāncensības. Bet šiem sīkumiem
var us šo Servantes mūža darbīgo laikmetu attēcinat dažas no viņa
novellem, kuŗas, kā piem. „Española Inglesa” (Spaneete-Angleete), saīs
titas ar pazēstameem ta laika notikumeem, jeb, kā „Pinconete y Corta
dillo”, tik stipri ^{attēcās} atsaucās us Sevīlas eerašām.

Dzīvodams nabadzībā, pat ceetumā un austraukumā un eezem,
dams tikko peeticīgu aģenta veetu un usdevumu ispiditaja stāvokli
peesēs vīseem, kam bija nepēcešami viņa pakalpojumi, Servantes to,
met sagatavoja (kopš 1603. gada) eespešanai Don-Kijota pirmo daļu, kuŗu
bij atļauts eespeest 1604. g. Valadolidā un tapa isdota 1605. g. Madridē.
Pilnīgais šā sen eesāktā romana tituls skan: „El ingenioso Hidalgo Don
Quijote de la Mancha” (Ingeniosais augstmanis Don-Kijots no Mančas),
ar kuŗu Servantes us veenu rāveemu isnūcināja bruņneeku romanus. Us
sākdams cīnu ar neveiklām bruņneeku romanu isdomajumeem, viņš atrada
sev necerētu, negaidītu beedreni blēžu novellē. Tam labad man rādās
esam apšaubāma daļa „Don-Kijotā” komentatoru, piem. Klemensina,
apgāļvojums, ka Servantes sākumā isturojies negatīvi pret blēžu no-
velli. Nav par tam ko šaubīties, ka viņš vareja smēties par dažeem
šās skolas slīkštem ražojumeem, bet viņš gan nevareja negatīvi attēk-
ties us reali-satīrisko tendenci, kuŗa šos ražojumus apgāroja. Savā
„Don-Kijotā” Servantes prasa no romana pateesību un dabīgumu, un no
šā veedokļa viņš nodeva isnūcināmāi kritikai visu sava laika stāstu
literatūru. Ne vien tas: pēc Diego Hurtado Mendosa (miruša 1575. g.), Laza-
riļa autora, piemēra viņš eesprauda savā romanā epizodes is Dzīves, piem.
Don-Kijota sastapšanos ar klejgošeem akteereem u. t. l.

Vispārīgais plans, ko Servantes usmetis sava nodoma isvēšanai,
t. i. Bruņneeku romanu isnūcināšanai, vēl neparedzēdams visu ta
attīstību un vēl mazāk visus ta rezultātus, vispārīgais plans ir tā,
cams tiklab savas veenkāršības, kā arī savas oriģinalitātes dēļ. Lau-
ku muižneeks Lamančā, pilns ista kastīliska lepnuma, goda un entu,

ziasma, cilvēks mīksta un ceenīga rakstura, cēls un sajusdams savu ceenīgumu visās darīšanās, ceenīts no draugiem un mīlets no apakš, nekeem, tāda mērā prātu zaudejis no īsdaudzīnātu brunneksomanu pastāvīgas lasīšanas, kurus viņš turā par pateesem notikumeem un sa- jūt sevi aicinumu, kapt par veenu no teem ne-espējameem kleijot, jeem brunnekeem, kādus viņi apraksta, neveem tas, viņš pateesi dodās kleijot, lai pārstatu apspeestus un atreebtu apvainotus, kā sīs romanos kēlotee varoni. Viņš pataisa sev savada ta laika apbrunojumu un, lai būtu pilnīgi brunneeks, nem sev no apkaimes eroču neseju, zem- neeku videjās gadās, visaugstākā mērā neprāsu un mānticīgu, bet loti labsirdīgu, nesanki un melkuli, patmīlīgu un neveiklu, bet savam kun- gam padevīgu, reizām peeteekoši prātīgu, lai saprastu viņu stāvokļa nejdēzību, allaž jocīgu, bet ne reti arī zobgalīgu, par brunneecību issa, koteles. Abi viņi isjāj no senču sādžās meklet dēkas, kuņas visur pār, mārībā atrod romaneem sakārsetā brunneeka cedoma, pārveisdama vē- jenes milzās, ^{veetas} ~~veentala~~ ~~sebraucamas~~ - pilis, bet galceru gūsteknus - netaisni apspeestās muižņecēs. Eroču nesejs pa tam ^{pārceļ} visus šos dzejiskos murgus pateesas dzīves parastā prozā, darīdams to ar apbrino- jamu veentesību, ^{ka rādās,} pilnīgi ne-apzinādams sava humora, kas pēstīci, vispilnīgāko kontrastu ar viņa kunga īscilo un issmalecināto svarīgu- mu un spidošām illuzijām. Tāda veida dēkām, vareja, zināms, būt tik veens isnākums: brunneeks un eroču nesis pēdzīvo veselu rindu smeeklīgu neveiksmju un pēdīgi top nogādāti, kā prātā jukūši, mā- jās tēvu sādžā. Le Servantes viņus pamet pirmās daļas beigās, tar pabilzdams, ka viņu ceļojumu vēsture vel ilgi nav galā.

Servantesa galvenā ražojuma „Don Quixotē” pamata usdevums pilnīgi top skaidrs is viņa laika stāstu literatūras stāvokļa. Pateicoteles seviš, keem vēsturiskeem apstākļeem, seviški daudzu gadsimteņu cīņai ar maureem, kura parvērta zemī veselus gadu simteņus kara nometnē, un pateicoteles Provanses trubaduru usplidumam, kuņu vairums pēc albingēšu nomāksānas bēga us Spaniju un atrada tur stru tēvijū, - nekut brunneecīgas eerāšas un tradicijas nav laidušas tik dziļas sak, nes kā Pireneju pus-salā. Brunneeciskā ideja „kalpot damām” neveem

413. gilda vecas romanes un kronikas, bet iespējams arī likumdevēju
pērninekļos. Tā slavenajā ķēnina Alfonsa Gudrā, Teesas-pratejā
(Las Siete Partidas), kas attiecās uz XIII. g. simtenu vidu, tai nodalā,
kurā veltīta brunneecīgu pērnākumu uskaitīšanai, brunneekam,
starp citu, top preekšā rakstīts, peesaukt pirms cīnas savas damas
vārdu, ar nolūku, leet tā dvēselē jaunu vīrestību un pasārgat, ka
nespej tā augstam aicinūmam ne-atbilstošus solus. Kā pērnērus
no damu kalpības idejas neprātīgas aisraušānās pērnērus pa laicām
pēved vācu mīlas dzeedoni Ulbriki von Lichtensteinu un trubaduru Pei
ra Vidalu, no kurām pirmais, pārgērbes mīlestības deves fantastis,
kā kostāmā, celoja no Bohemijas līdz Venecijai, isaicinādams ^{us cīnu} katru
nepeekrita atzēt viņa damu par pirmo skaistuli pasaulē, bet pēdejis,
semīlejees Lobā de Penotjē (Loba nozīme vilka-mātīti), vēledamees is,
darit sūrprizu (pārsteigumu) savas sirds damai, pats pārvērtis tās de,
vizē, eetārpolamees vilka ādā un tādā usvalkā tik tik ko netapa
saplēsts no grafeenes sunēm, kas nebija svaidīti brunneecīgu devīgu
noslepumōs. Bet tamlīdzīgas aplamības nāk citās zemēs reti preekšā,
bet Spanijā tās saskaitamas dučēm. Kādā spancešu kronikā is
XV. g. s. stāstīts par kādu brunneeku Suero de Kiñones, kurš isdo,
majis dēzgan ērmīgu savas mīlestības istaiksmes veidu pret savu pē,
vilcīgu damu, viņš gaveja reiz nedelā pa pusei par godu tai, pa pusei
par godu Svetai Jaunavai, bes tam pa ceturdeņām mesa ^{us} sava kakla,
kā vērdzības simbolu, smagas dzelza važas. Lai atraisītos no šīs ee,
domatās vērdzības, kas ne pa jokam sava viņam aprikt, viņš, parādīto
no devīnēm līdzīgēm aplamneekēm, eēnēma tiltu us Orvigo celā
us S. Fago de Kompostelu un trīsdesmit deenas no veetas isaicināja
us cīnu katru brunneeku, kas devās pee lo. Tēkaba kapa Dēvu lūgt.
Eevērojams tas, ka us šī, pēc sava ilguma un aplamības motīva, ē,
motā turnīra bija klāt ķēnins Juans II. ar savu svītu, kurš ne veen
nemēģināja pee prāta vest besprātīgos, bet ar savu klātbusānu tos
vēl apyaroja.

Us tā paša gadsimtena beigām attiecās stāsts par kādu Kastilijas
brunneeku, kurš tīsam deves us Angliju pee Judrika VI. galma ar

nolūku, angļu brunneeksem līkt preekšā, ar viņu cīnītes par godu
ta damai.

Līdzīgas aplamības usturejās Spanijā caur brunneeku romanu pla-
sū literatūru, kuru preekšgalā stāvēja portugalešu romans par Gallijas
Amadisu, kas rakstīts „Apalā Galda” roma, garā un pirms parādījās spa-
neeku apstrādājumā XV. g. simtēna beigās. Tām romanam bija kolosālas
sekmes; tas kļuva Spanijā pat katra isglītota cilvēka vislasītako, t. i.
galda grāmatu un tai sekoja neskaitami pakalderinumi un turpinu-
mi. Servantes’ laiku tā saucami Amadisa cikla romani, kas pildīti
visne-eespējamākiem notikumiem, pavisam pārplūdināja tā laika
literatūru un stipri sagrozīja jaunatnes galvu.

XVI. g. s. rakstnieks Antonio de Guevara pēzīme, ka viņa laiku pub-
lika neko citu nelasīja, kā nekaunīgos stāstījumus par Amadisu,
Tristanu, Primalconu u. c., un viņa laika beedrs, Valdes, ar noskum-
šānu atzīst, ka tas sava mīža desmit vislabākos gadus pazaudē-
jis, lasot brunneecīgas grāmatas un tādā mērā caur šo neveselīgo
barību samaitājis savu gāršu, ka kļuvis us kādu laiku nespējīgs,
baudīt nopēctnūs vēsturiskus rakstus. *

Šo fantāziju sakārsejūšo rāžojumu eespaids, visvairāk us jaunat-
nes prātu, bijis tik kaitīgs, ka daudzi prātīgi laudis griezusees pēe
valdības ar lūgumu, gādāt par aissardzības līdzekļem pret šīs ro-
manu sērgas isplatišanos. Karlis V. 1553. gadā islaida pavēli, ais-
leegt eevest Spanešu Amerikas dalās brunneeku romanus, un divi
gadus pēe tam ^{grauzīs} Korteses pēe keizara ar peticiju, ka tāda pavēle tiktu
atkecināta arī us Spaniju un, lai visi agrāk eespeestee brunneeku
romani tiktu nodoti sadedzīnašanai, bet jauni nevarētu tapt ee-
speesti citādi, ka tikai ar eestāzju sevisku atļauju. Bet no vareja
preekšā rakstīt kolonijām, kas nabij eespējams Spanijā, kur brunnee-
ku romani bija visu isglītotu lauzu emīletā lasāma veela, to teesu
jo vairāk, kad arī pats keizars bija nogrimis tam un tā dēls, in-
fants Filips II., pastāvīgi parādījās galma procesijās klistošā brunneeka
kostūmā un, ja ticēt Kastiljōim, dodoties laulībā ar Mariju Tudor, de-
vis solījumu, tai gadījumā, ja parādītos kēniņš Arturs, tad tam bes

kādas runas nodot angļu tronī.

No tam top skaidrs, ka cīņa ar brunneku romānem bija pat, drošs un augsti-patriotisks darbs, pilnīgi cēnīgs tāda rakstnieka, kāds Servantes. Ka pateesi tāds bija „Don-Kijotā” usdevums, kas redzams no ^{autora} satūnas, kas eet pa preekšu šai pirmaj daļai, ar kādu no tā draugem kas pcerunaja Servantesu isdot „Don-Kijotā” un zēleja tam panākumu. „Peelūkojeet tik, lai melancholīkis isklaidās, lasidams jūsu ražojumu, un lai jautrajam taptu vēl jautraki ap dūsu. Bet visgalvenais tas, ne-iskaižat is acim savu mērķi, isārdit pēdīgi brunneku romānu grī, lu ēku, kuču neeva, nicina daudzi, bet kuča top no daudz leelava cilve, ku bara cildinata. Ja jums isdoses, panākt šo mērķi, tad jūsu varon, darbs būs leelu leelais.”¹⁾

Grāmatai bija tik isšūvīsis panākums, ka tai pašā gadā espeda trīs jaunas isdevumus: vaenu Madridē un divas citās pilsatās. Isai saprotams, ka šis apstāklis pēc Servantes tik daudz ne-isdevīgēm mēģi, numeem, sev meklet dzīves usturam līdzeklus, vērsa tagad tā usmani, bu us literatūru vairak, nekā kaut kādā is preekšajem viņa mūža laikmetem.

Dibins ^{tas} kādas satīviskas sonetas, pamata kuču preekšir, Gongoram, doma, ja, ka Servantes dabujis no leelkunga Lermā's usaicinumu, aprakstīt veesibas par godu angļu sūtnim Flovardam, kučas notika 1605. g. Bet sonetas originalitate ir apšaubama un, pēc Firnova domām, tai nevar peelaist kādu istulkojumu, kāds tai dots. Tapat tapa minstinats, ka tai pašā 1605. g. Servantes sarakstijis Valadolidā, us preekdesmit lapam in 4°, aprē, kinumu - lāgadibu par veesibām, notikušām tur Filipa IV. Dzimšanas gadījumā. Bet viņš bija tad maz pazīstama persona, lai dabutu tādu us, devumu.²⁾

Atgriezoties vēl pae „Don-Kijotā”, jāsaka, ka isnīcinat kaislibu, ka, ra laiduse tik dzilas saknes visās sabedribas šķirās, atgrest to no tās weenīgās lasamās veelas, kuču var turet preekš tā laika par vismoder, nako un popularako, - bija, zinams, pārdrošs usņēmums, kas nevar, nekādā

1) Sal. Prof. N. J. Storoženko. Oprek ucropiu zanagno-ebponaučkoii muzpazny, pu. Moskva, 1908. 192-195. l. p.

2) Sr. Firnova grāmatas spancešu tulkojumu, Tom. II. p. 550.

veidā isēet no cilvēka ar aislaustu, blāzētu, vilušos dvēseli, kam nav ticības preekš tūm, kas istaisa mūsu dabas vislabako ^{īpašumu} pēdētību. Tasa, ka, ka arī pats Servantes, kā to rāda Don-Kijots,¹⁾ bija sava mūža zi, namā periodā kaislīgs brunneeku romānu lasītājs. Bet visvairak ap, brīnojumā vērts tas, ka Servantesa mērķis vainagots ar katu panāku, mu, par ko nevar šaubīties. Pēc Don-Kijota isnācšanas 1605.g. netapa sacereta neveena brunneeku grāmata, no tā laika beidza no spēstavas isnākt, atskaitot veenu vaj divi nesvarīgu isnēmumus, pat tās grāma, tas, kuras jau baudīja vislelako popularitāti, tā ka kopš tā brīža un līdz mūsu laikiem tās pastāvīgi izguda un tagad istaisa lelu bibliografis, ku returnu. Te mums ir veenīgais ģeniala gara spēka sava veida ve, nīgais preemērs, kurš ar veenu labi lēzētu treecenu isnīcina leelas un lepnas nācijas veselu ziedošu un popularu literaturas lauku.

Don-Kijota I. daļā, 32. nodalā un citās veetās, mēs veejam loti gai, šus mājeenus us zemu šķitu aisraušanos caur brunneeku grāmatām. Ļo aisraušanos daļa arī vairak apgaismotee. Rau Francisko de Portugal stāsta sekošu anekdotu: „Kāds brunneeks reiz atgriezies no medibām mājās, isdzirdēja kundzes, meitu un ^{do}kalponu kleegšanu. Isbrīnījes un noskumis viņš tām vaicāja, vaj nomiris kāds no bērncem jeb radne, keem? „Nē”, atbildeja tās raudadamas. „Par ko tad jūs tā raudat?” vai, cāja no jauna viņš, vēl vairak isbrīnījes. „Ak! — tās atbildeja: „Amadis nōmīra”. Līdz šai veetai tās bija lasījušas.”

Te šī paša Servantes' literariskās darbības perioda pēder arī dažas novelles, kā piem. „Curioso Impertinente” (Ne-apdomīga zinīkāriba), kura esprausta, Don-Kijotā²⁾ pirmajā daļā, un „Rinconete y Cortadillo”, kura tur pat preemineta, tā ka abas vienas var būt attecinamas us 1604. gadu. Ļo pēdeja novelli „Rinconete y Cortadillo” Servantes veltījis Sevilijas blēžu cerašu aprakstam.

Is visas plašās blēžu novellu literaturas gan neatradīses kaut jel veena, kura varetu sacenstees ar šo Servantes' novelli māksliskā ziņā. Servantes' varoni ir dzīvi laudis, kas dzīvo pašu pašu dzīvi, kurcem ir sava noteikta tīklīga fiziognomija. Sedams pa no citeem sevīlktu

1) Sk. I. daļas 20. nodalās beigās.

2) Eekš „Arte de Galanteria”, kura sarakstīta pirms 1632. gada.

417.
celu, Servantes atstāja tālu sev pakal savus preekšgājējus. Lažariljo
naiņa stāsta veidā viņš dod mums īstu mākslīnācisku ainu is. Serviljas
picaros dzīves, apstarotu no domas, kas apdvēsta no psiholoģiskiem
motiveem. Ar sevīrojamu analīzes spēku viņš rāda visu tik vien arī,
gās deevbijības postu, kurai nav neka kopēja ar īstu kristianismu, bet
pilnīgi pēsteek, lai noslāpātu blēdi Deeva bijību un isnīcinātu ta dvēse,
lē apziņas pedejās atlekas. Servantes aprakstīte blēži pateesi pārleceina,
ti, ka ja likums ir arī pret viņiem, tad, tai veidā, ar āriņu ceremoniju
ispildīšanu viņi āriņi nodrošinājuši sev deevības pasārdzību un isškai,
dro ne citādi kā ar brīnumu, ka veens no viņiem nav blāvis zeve ben,
des cīteena. Detaļu pārpilnumis un personu raksturojuma smalkums
veicina pilnīgu illuziju, kura vēl vairak top pastiprināta, lestojo tus
katra sola vārdus un isteiceenus is blēžu profesionāla žargona, kas
der par neapšaubamu pierādījumu, ka Servantes' novelle celusis is ap-
rakstamās šķiras ^{us} (reālu studiju pamata).⁹

Migela Servantes' literariskās darbības

trešais laikmets (1605—1616).

Tai periodā Servantes' sacereja savus visleelākos ražojumus. No
1606. līdz 1611. g. viņš dzīvoja atkal Madridē, cēli panesdams savu
speedigo stāvokli, par kura mazu atveģlojumu viņam bij jāpatei,
cās grafa Lemos' un Toledas vīrsbiskapa Sandovala laipnībai, — tā
ka is tad dabonamais atalgojums par tā literariskiem darbeem bija
visai mērens. Servantes' tagad visvairak turpināja sacereet novelles.
Ap šo laiku, kā šķietams, is rakstīta „La Tia Fingida” (Bedomatā tēte,
tēvmāsa, krustmāte); jo neskatot us visu tās nepeeklājīgu, „Tia
Fingida” tapa atrasta līdz ar „Rinconete y Cortadillo” un dažām citām
novellem us usmetumeem kadā nostāsta — istoriju un visadu rakstee,
nu-drostatu rokrakstu krājumā, darīnatā no 1606. līdz 1610. g. ^{Serviljas} ^{par patīkamu laika kavēli.} ^{paritēbis,}
kapam D. Fernando Niño de Guevara, Laikam 1611. gadā is rakstīta „Espa-
ñola Inglesa” (Spaneete-Angleete), kas dibinās katpat kā arī „Rinconete
y Cortadillo” un citas us tā laika notikumeem.

1613. gadā Servantes' isdeva veenā sējumā „Novelas Ejemplares” jeb

⁹ Par viņu būs runa vēl turplīkam.

Exemplares (Novelles, kas skubina us tirkību). Tajā eevētotas divpads, mit tādas. Dažas no šīm novellem saceretas kādus gadus agrāk, kā piem. „Curioso Impertinente”, Rinconete y Cortadillo”, „La Tia Fingida” un „Española Inglesa”. Citas iznāca šini ~~stājuma~~ pirmo reiz. Pirmā no ^{šīm} novellem „Mažā čiganeete” sūcedz skaistās Preciozas vēsturi, kurā kā bērns nozagta kādai spancešu augstmanu ģimenei un usauguse mažaiņu dzīvē, čigaiņu, šīs miklāinās un nicinatās cilts ^{vidū} starpā, kurā, izņemot pēdejos pēdesmit gadus, pastāvīgi zēdeņuse Spanijā kopš savas pirmās parādīšanās tur XV. g. simtanū. Šī maža nostāstu atse, viskāš dalās mēs usejam pateesību un dzīvību, kam nevar aiseet garam ar klusu cešānu. Preciozas pirmās parādīšanās apraksts Madridē pa leelu reliģiozu svetsku laiku, efekts, kas noticis us celām caur viņas dzēdašānu un doiju, tās bagatneeku namu apmekļojums, kurp to ai, cinaja viņu eedzīvotaju usjautrināšanas labad, sarunas, usslavas un preekšstates, — viss tas kēlots apbrīnojami reljefīgi un nedod ne ma, zakās šaubas par pašu faktu pateesigumu un realitati. Bet novellē ir citas veetas, kas rāda čigaiņu raksturu nepareizā gaismā, tās celušās drīžak no tādeem parādārinumeem, kā angļu Life of Bampfylde Moo, re Carew, nekā no tā laika čigaiņu dzīves pazīšanas Spanijā. Tak šis stāsts visai patika un tapa vairak kārt apstrādāts Spanijā dra, mas veidā. To islectoja arī citās zemēs dažādeem mērķeem. Tā starp citēem to nēmis Kārlis Maria Vebers savai operai „Preciosa”, kurū 1875. gadā latviski pārcēlis Šterstu Andrejs un isdevis ar dažām Lane, berga kompozicijām.

Lekošā novelle ir citāda veida, bet tapat smelta is Servantes' pašā pēdzīvojumēem. Ta ir „Amante Liberal”, ^(Cels milonājs) kurās vēla ir it līdzīga-vee, nada ar epizodi, kas esprausta „Alžīras eerašās-raksturōs” („Los Fratos de Argel”). Viņas darbība noteek Tēprā 1570. g., divi gadus pēc šīs salas eemēšanas no turkeem. Uzela dibinās us dēkām, kādas Servantes pats pēdzīvojis Alžīrā; tās devušās tam materialu un koloritu preekš tur, ku elementa šai stāstā; apraksta dzīvigums keecina par tam, cik daudž realā eevētoti šai ražojumā.

Trešā novelle „Rinconete y Cortadillo”, kurū jau agrāk minejam, savu kārt nav līdzīga citām. Tai ir intresants un dzīvis saturs. Pateedamces publicas

479. gārsai un, varbūt, vilināts no blāžu tīpu originalitātes, Servantes vēltijis šo novelli Seviljas blāžu raksturu tēlojumam. Tā tad (^{ta}-sacereta pa daļai picaresque stilā - ir divu jaunu klaidoņu dēka, kuri 1569. g. dā Seviljā prestāj pēe kādas no tām organizētām laupitāju un vāgā, bundu bandām, kas isthaisa daudzkrāterju parādību spāņēšu sabiedrības un raksturu vēsturē pēdejōs trīs gadu simtenōs. Vīnu vadona Monipodio valsts tulim atgādina Alzatiju Valter. Skotta romanā „Nigel” un līdzība top ^{pēc} (kā) vēl vairak acim redzama, kad „Lupu sarunā” mēs atrodam to pašu Monipodio slepenā savēnībā ar teesleetas su, laiceem. 1) Lai parādītu, ar kādu pareizību Servantes zīmē pēc dabas, pēc teek veans vilcēns. Šis savēnības locēkli, vesdami visishaidīgako un nerimstošu dzīvi, ir pēe tam mānticīgi, pēelūdz svētbildes un apmērle mīšas, zēdo savu ārtavu labdarīgām eestādēm, kā kad laupitāju dzīve būtu likumīga un ceenijama nodarbošanās, no kuras zināma cenāku, mu dala pēeskrīama reliģiozēem mōrkēem, lai tā svaidītu, svētītu pā, rako daļu. Tēe maldi pastāv Spānijā gan smēekligōs, gan ustraucēšōs veidōs kopš pāšēem visagrakēem laiceem un pat lūdz mūsu deenām. Jo intresanti dzirdet, ka Rinkonete pirmo reiz eepazīdamēes ar kādu no laupitājēem, tam vaicā:

„Es vuesa merced par ventura ladron?”

(Vaj jusu žēlastība arī laupitājs?)

Tas atbild: „Si, para servir à Dios y à la buen gente.”

(Ja, lai kalpotu Dievam un labēem ļaudīm).

Ne mazak labi isdevušēes un atbilst teesūmībai skati, kas rāda Rinko, netēs un Kortadiljo's usņemšanu laupitāju skaitā, un kur divi šīs bandas nekāunīgā ^{severtes} cēnsās apgādātoes ar svecem, lai tās aisdēdzinātu kā dēorbijigus zēdojumus (upurus) ^{prees} svētajēem patroneem - labvēlēem. No šīs novelles un no dažām Servantes' „Entremeses” redzams, ka tas bijis labi pazēstams ar tā laika zagļu un laupitāju dzīvi. 2)

Naretu eet tālak un rādit, kā pāsejās novelles pārpilnas ar tā, deem pāšēem tēlojumu zēedeem, kas pilni patēsiguma un dabiskuma.

1) Vārds „Monipodio” kautas mutē samaitāts „Monipolio” un tā nozīme ir šē kas pat, kas „blēdība”.

2) Šk. Termin Calallero rakstā „Por Servantes' ģeogrāfiskām zinām (Paricia Geogrāfica de Cervantes. Madrid, 1840).

Ē attecīnāmas vēl citas novelles, piem.: stāsts par spaniešu meitenes notikumiem, kura aisvesta no Angliju pēc Kadikas islaupīšanas 1596. gadā. Tā ir „Spanate-Angleete” (Española Inglesa), par kuru jau agrāk esminījos, tad „El Celoso Extremeno” (Greizsirdīgois estremadu, rēstis) un „Casamiento Enganoso” (Premānīga laulības kārta) — tās acīm redzot dibinātas no patiesiem faktiem, pat „La Tia Fingida” (Eedomatā tante-tēti) — par to jau arī agrāk bilsts — ir stāstījums par patiesi Palamankā notikušām lietām, ^{1578. g. Sp.} Sīs novelles asprātīga un oriģināla recenzija atrodās pēc D. Bart. José Gallardo tā „Criticon” pirmajā nrā 1835. gadā. Novelli „Licenciado Vidriera” isletojis Morato savā lugu ar tādu pašu titulu, bet šī tēlo licenciata ārprātu kā simuletu un ne patiesu, tai trūkst arī humora, kas pēc Servantes ir pārpilnam. Novelles „Fuerza de la Sangre” slinktu saisinumu isdevis franču pasa, ku dzajneeks un arju-ganu dzijas atdzīvinātais (sk. idyllu Estella) Ēanis Pijers Klaris de Florian (1755—1794) zem nosaukuma „Leocadie”. Dzimumā Servantes novelles tapa pārtulkotas citās valodās.

Pirmo labu tulkojumu franču valodā islaida Viardeau Parizē, 1838. g. 2 sējumos. Sešas no Servantes novellem pārcēla angļu valodā jau 1640. g., dā. Sīs vecais angļu tulkojums darināts no Mebba (Hubbe, London, 1640. folio). Godwinis teva to par „vispreekšzīmīgāko prozaisku tulkojumu”, kāds atrodams angļu valodā.

Visas šīs novelles, kā redzams no Servantes preekšvārda, ir patstāvi, gas un pa leclakai daļai dibinātas un viņa personigiem peedzīvoje, meem un personigiem novērojumeem. Viņš saka, ka šīs novelles biju, tās visvecākās kastīlešu isloksnē (yo soy el primero que he novelado en lengua Castellana), ka viņa preekšgājeji novellu gādašanā aismēmušes savus ražojumus no citām valodām. Viņš zīmejās še no „Novelas”, ku, tapa ņemtas no italu valodas, kā tas pēc Simonedā u. c. redzams. Servantes novellu vērtība nav veenada tapēc, ka tās saceretas da, žadoem notūksem un ir tik daudzveidīgas pēc stila un manēras, kā tas nav isejams neveenā citā no Servantes ražojumeem, viņu leela daļa nes tā kalanta oriģinālu savadību, kas pilna tās zeedošas dail, runības un to peevīlīgo dabas aprakstu, kas allaž ar tādu veeglumu istek

no viņa spalvas. Tām ir maz kopaļa ar Bokačo graciozo novellistisko ģeniju un tā pakaldarinātājiem un vēl mazāk ar dona Juana Manuela stāstu stingri praktisko toni; no otras puses tās nevar salīdzināt, jo, ņemot rasi tiv, Curioso Impertinente (Neapdomigo zirkāribu), ar tām isām novellem, kurās bija parastas pēdējā gadsimteni citās zemēs. To vairāk tajās cedzēlinamees, jo vairāk pārleecinamees, ka viņas ir oriģināli, atsecošes un kompozīciju un vispārējo toni un tās nes sava autora individuālā ģenija zīmogu, kā arī nacionālā rakstura sevišķus vilcenus, kas istaisa, bes šaubām, viņu nevīstošās popularitates celonu dzimteni un zamākā, nekā tās peln, novērtējumi citās zemēs. Kā ražotājas fantāzijas produkti, tās ceņem vestu taēši pēc Don. Kijota, bet pēc stila korrektības un kaīres pārspēji viņu.

Visas šīs novelles isplaucūšas nacionālā rakstura bagatā zemē, kā tas parādās Andaluzijā, pēc tām tās rakstītas, zīmetas ar tādu sulīgu pīndzeli, ar tādu dzīvību un dailību, ka līdz šim paleek par ne-aisnes, dzameem paraugem tā vsida novellem, kurās no viņām evestas spāņu neēšu literatūrā. Servantes' novelles, bes šaubu, istaisa pēc Don. Kijota visdārgāko dārgumu no viņa ražojumem un pelu to pārum pāri. Nā, var kapēc ar klusu ceēšanu paēt garam kādai leecibai par tām. Ēksē "Life of Scott" (London, 1839. Vol. I. p. 187) stāstīts, ka Valters Skotts, istācis savu besmēriġu Servantes' apbrīnojumu un sacijs, ka šī rakstneerka, "Novelas" pildījušas viņa galvu ar godkāriġem mārgem, parspēt citus dzejiski isdomajumu laurkā un, ka viņš līdz savai pēdējai slimībai bijis viņu pastāvīgs un aisgūtņīgs lasītājs. Preekšvārdā Servantes isškaidro nodomu, kādu viņš vēlēies peēskūt vārdam "exemplares" ejemplares, sacidams: "Es devu viņām nosaukumu (exemplares) kapēc, ka ja jūs viņās nogremdesates, tad redzeset, ka starp viņām nav neveenas, no kurās nevarētu ņemt paraugu pakaldarinumam (Heles dado nombre de ejemplares, y si bien lo miras, no hay ninguna de quien no se puede sacar algun ejemplo provechoso). Vārds exemp, lo kopē Flitas preesterā un dona Juana Manuela laikeem nozīmeja panācību jeb preekāzīmīgu stāstu. Vēl reiz atvārtojams, ka "Novelas ejem, plares" istaisa visisdevušākos ražojumu krājumu pēc viņa Don. Kijota. Devīnās gadās viņa, Novelas ejemplares peedzīvoja desmit isdevumus.

Servantes' ģeniji parādās visspilgtāki tajās novellēs, kuras zīmē tautas dzīvi jeb kuras celušās is autora paša atmiņām, kā: „Mazā 'jeb Madrides ģigante“, „Stikla licenciāts“, „Greizsirdīgais estremadurcētis“, „Cēlā istabas meitā“, „Vērpeja Anglijā jeb, Española Inglesa“, „Augstirdīgais mīlākais“.

Gadu pēc „Novelas Ejemplares“ isdevuma, 1614.g. Servantes islaida savu poemu „Viage del Parnaso“ (Ceļojums uz Parnasu), satīru tērcinās, eedalitu astoņās isās nodalās. Te Servantes' stāsta, ka Apollons aicinājis sev palīgā visus labos Dzejniekus, lai isdžītu no Parnasa ne-apdavinātos; kamdēļ Merkurs dodās pēc Servantes' us grazna kuģa, kas allegoriski isrīkots ar dažādem vārsmu veideem, lai slepen lūgtu tam padomu, kādus spancešu Dzejniekus var ņemt par beedrem ciniņā ar slīktu ģārsu; tas dod viņam eemeslu, issacit savas domas par dažādem jautā, jumzam, kas atteecas us tā laika Dzeju.

Visintresantāko daļu istaisa tā nodala, kurā viņš leegi atteecās us paša ražojumem. Starp citu viņš saka par savām paša romanseem:

No he compuesto Romances infinitos,
Y el de los Celos es aquel que estimo
Entre otros, que los tengo por malditos.
(Es rarisstijis besgala daudz romances;
Un to par skaudību es statu visaugstāki,
Turēdams pārejās par najaurām).¹⁾

Tā viņš runā ar jautrību, kas leecina par viņa labsirdību, atteecoties us nabadzību un nicinašānu, ne-eevērību, kas krīta viņam par daļu. Ģrū, ti isilkt stīgu starp tām jūtām, kuras Servantes še stingri issaka, un tām radneecīgām godkrāības un leelibas jeb slavas ikāres jūtām, tones, ja eevīro viņa ģeniju, trūcības un vīrišķīgu cīņu pret visgrūtākām Džīves likstām un ja tam preesprauž viņa besrūpību un veenkāršību, ar kādu viņš pastāvīgi par sevi runā, un eeceetību, kādu viņš isrāda pret citiem, tad gan rēts kāds ņemsees viņu neevat par tam, ka viņš ar zināmu drošību pretendē us goda parādījumeem, us kurēem viņš sevi sajuta pilnu teesību, bet ņūrus liktenis viņam stūrgalvīgi laedza. Mēs parģīstam Servantes' biogrāfiju, no kuras var daudz mācītoes, mēs džīvdzījuši no viņa

¹⁾ Visas šīs romances pazudušās, isņemot tās, kuras iskraisītas pa viņa plašākem raksteem jeb is eevētotas eeks, „Romancero General“.

mūžīgas cīņas ar nabadzību, kas sa-īsināja viņa mūžu, bet nepēdaba, ja viņu nemīlēt cilvēci.

Baigās viņš pēspraudis humoristisku dialogu prozā zem nosaukuma „Adjuntā”, kurā aistāv savas lūgas, usbrukdams akteeriem, kas atteicās, viņas isrādīt. Viņš saka, ka sacerejis 6 garas lūgas un 6 intermedijas (Entremeses) un farses, bet teatrim ir savi nožēloja, mi dzejnēki un tapēc neko nepēņemot no viņa. Nākamā gadā, kad viņš bija jau 8 teatra lūgu un 8 intermediju autors, viņš atrada tām apgādātāju, jebšu ne bes gūtībām tamidēl, ka grāmatu pārdevējam — kā viņš to pēemin pēekšvārdā — bija pāsteidzēis teikt kāds, labdzimis rakstnēks, ka Servantes proza tam eenesiēt (^{leelu} pēlņu, bet dzeja — nekā, du. Un pāteesi, viņa stāvoklis us skatuves bija nepaskaužams. Trīs, desmit gadi pagāja pēc viņa pirmēem dramatisēem panākumēem un leela daļa no viņa teatram rakstītām lūgām bij jau no publicas ais, mirstā. Dažas viņš atgādina ar leelu patiku. Pēem. no viņa agrām lūgām, Confusa acim rēdžot bijuse viņa visemīletakā. Ēekš, Viage del Por, naso viņš saka par to: Soy por quien La Confusa nada fea Pareció en los teatros admirable.

(Esmu — stāvu par to, kurš „La Confusa” atrod us skatuves par apbrīnojāmu).

Tad, Adjuntā: De la que mas me precio fué y es, de una llamada La Confusa, la qual, con por sea dicho, de quantas comedias de capa y espada hasta hoy se han representado, bien puede tener lugar señalado por buena entre las mayores. (Man visdargakā bijuse un ir veena, tā sauktā La Confusa, visu komediju „mētēlis un špaga” rindā, kurās līdz šim isrādītas, viņu va turēt par labu pat starp vislabām). Nav ja aismisst, ka šī pāšslava raksti, tā tanī laikā, kad Servantes isdeva Don Kijota otru daļu un kad Lope de Vega un šī skola stāveja savas slavas augstumā. „Šis leelais dabas brīnumis, Lope de Vega, pacēlās līdz neapbrīžotai, valdībai par skatu, vi un pārlāva, subordineja visus akteerus atkarībā no viņa teesas un diktaturas. Viņš pēspildija pasauli ar jauni saceretām lūgōim, un ja daži — un tādu bija daudzi — stājis ar viņu sacensībā, vēledamēes dalīt viņa slavu, tad visi viņi kopā nesaražoja ne pusi no tam, ko viņš

1) Lope de Vega's komedijas.

veens sarakstijis."

Servantes' „Celojurns us Parnasu” (Viage del Parnaso) laikam ir sa-
cerets, pakaldarinot Ćezar's Kaporali kādai italu satirai „Viaggio
del Parnaso” par to pašu preekšmetu un ar tāi pašā vārsmu mērā, bet
šim rakstam Servantes darinajis pakal, tik pašā sākumā; viņa poema
ir pēc-teiz garaka par italu; tak viņa neatšķirās ar leelu vērti,
bu un palika bes leela panākuma.

Šai laikā Servantes sacereja atkal dažas dramas, censdamees imitot
ta laika gārsai savās joku intermedijās, jēšu pirmu tam asi issacijās sa-
vā poemā „Viage del Parnaso” pret jauno spancešu dramu fantastisko
virzēnu. Tāpēc ir saprotams, ka tas lauks, kas viņam atvērās, kad viņš
sacereja savas savas jaunības lugas, tagad viņam bij aiskrustots; bet
tā ka viņš rakstēja spēests no trūkuma, tad viņam bij jodlarina pa,
kal, tem paraugem, kurus eveda laetošanā Lope de Vega un šū pa,
kaldarinataji. Tādu rakstneeru skaits preekš skatuves bija 1615. gadā,
pēc Servantes' leccibas, ļoti eevērojams, un kad viņš paskaita pēe la,
bakeem vārdus, kā: Mira de Mesua, Guillen de Castro, Aguilar, Luis Ve-
les de Guevara, Gaspar de Avila u.c., tad ar tam viņš noteic galvenās
vilceenās spancešu dramas, kuŗa jau dabujuse noteiktu virzēnu, tās
gājeenu un raksturu.

Tandēl, viņa šai periodā saceretās astonas lugas jeb komedijas stilā
un vārsmas veidā nes sevī ta laika modes gārsās žimogu. Viņu sū,
žeti ir kopat dažādi, kā arī viņa „Preekšžimigo novellu” sūžeti. Viena
no tām¹⁾ ir pārtaisijums (rifacimento) no viņa „Los Fratos de Argel” un
tāpēc intresanta, ka atkārtā dažas daļas un reizim pat pašu frazeolo,
ģiju no gūstēnna stāista Don-Kijotā. Viņa esāsās ar skatu, kur man,
un korzars preekšj pēe Valensijas krasta, un apraksta gūstēnnu ceša,
nas, kuri pēe tam saņēmti, kā arī citu vēlān sagūstītu; šē attēcās kā,
da bērna mocības trošā cēlēnā un kāda Lopes de Rueda' „Coloquios” jeb
farsu istrāde no vērģeem cētuma pagalmā. Burtisku līdzību atro,
dam starp lugu un gūstēnna vēsturi jeb stāistu galvenā veidā pīr,
majā jonnadā.²⁾ Luga beidzās ar mauru kāģām un kristīto mocībām.
Tās eevērojama daļa dibinata us pātešēem faktēem. Servantes pats

1) „Los Baños de Argel” (Alģiras cētumi).

2) Sal. Don-Kijotu, I. daļa, 40. nodala.

saka par to:

No de la imaginacion Ne no sedomas
Este trato se sacó, Fr darinata tās vecla;
Que la verdad lo praquó Ko pateesiba prasa,
Bien lejos de la ficcion. No tam ta celusis.

Interesanta ir šī luga arī tamdēļ, ka Lope de Vega to turējis par ce-
nīgu preekš tam, lai isleketotu to preekš sava paša, Esclavos en Argel?

Cita luga, kas dibināta kāpat us patessa notikuma, ir, El Gallardo Español (Drošais, vīrišķīgais spanecis). Tās varonis ar vardu Saavedra un tapēc, laikam, is tās pašas vecās ģimenes, ar kuru daudz agrāk stā-
jās radzniecīgās attecībās Servantes ģimene, dodis pēc kāda laika pēc
mauseem, kādas damas goda leetas dēt, bet visur usvedis kā īsto spa-
necis, sevišķi smalkā usnesībā ar damām.¹⁾ *Deelibracim*

Šīs lugas vecna daļa cetver jautra un keelīga zaldāta lomū, kurš
dzīvo no tam, ka islēģdams dāvanas preekš dvēselem, kuras atrodas šajā
stīšanas ugunīs, patēcē tās paša mesankības apmeerināšanai.²⁾ Piem. veig
būdamus leebās bresmās, viņš ludza - skaitēja pātarus tā, kā kad lasitu Ari-
stopana „Mākonus”:

Animas de Purgatorio! Frīstīšanas uguns dvēseles!
Favored me, Señores! Palidziet man, kundzenes!
Que mi peligro es notorio, Mans posto jums ir zinams,
Si ya no estais en estas horas Fa jūs šo bridi negulat
Durmiendo en el dormitorio. Gavā gulam-istabā.

Beigās Servantes saka, ka viņa galvenais mērķis bijis:

Merclar verdades Maisit pateesibu
Con fabulosos intentos. Ar isdomajumu.

„Sultaneenē”. Šīs lugas varone, „Katarina”, devās us Konstantinopo-
li, domāju 1600. gadā saka Servantes:

1) Se vino à Constantinopla,
Creo el año de seiscientos,

1) Lugas morale ir pilnīgi spaniska - viss par mīlestību un slavu - jāuci isteista
otra cēloana (jornada) divi sarkošās vārsnās:

Que por raynar y por amor no hay culpa, Varas un mīlestības leetās nav tadas vain
Que no tenga pardon, y kalle disculpa. Kura nepalmitu pardošane.

2) Šī velta drusku atgadina pēc Gogola „Mirusim dvēselem”.

ta kad Katarina bijuse autora laina Beedre. Luga dibināta uz kādas spa-
nešu gūsteknes dēkas, kura esguruse kādu Sultana labvēlibu, ka tapuse
ne saen par mīluli, bet par istu sultansonu, pee tam neatstādama no
kristīgās ticības, - kas bija stāsts, kam veegli kiceja Spanijā, lai gan tikai
ta pirmā ^{pusē} daļa saskan ar pateesību.

Refian Dichoso (Laimīgais blēdis). Tas ir Don-Ķuans pēc ^{valīgām} svabadām
cerāšām un nozēgumēm, kurš atgriezās uz pateesības ceļa un paleek par
tik neaparastu svēto, ka preekš tam, ka ispestitu mirušās grēcneeces, doņas
Annas de Treviño dvēseli, viņš formāli nodod tai savus paša tikumus
un labos darbus, nam uz sevi tās grēkus un esak no jauna, starp ne-
smēstamām cešanāsām, garu nozēlošanas un tirkligas papildināšās-pilni-
bas ceļu. Lūgšana baznīcā, kas rādama šai lugā, seviski otrā cēlenā, un
sevišķa veida formālā noruna, caur kuru top nodoti labvēlīgā svē-
tā nopelni mīcejai grēcneeci, - peedes pee spancešu dramatiskās li-
teraturas vismazāk preekšlīgāem sīkumēm, kuri pee pirmās reizes
leekās neiskaidrojami, bet top veegli saprotami pee tuvakas ce-
pazēšanās ar to. Servantes šīs savādās lugas daudz veetās apgalvo,
ka visi šīs historijas supjees un austraucošee (rebelliskee) sīkumi iscēlu,
šees pateesā dzīvē un ka viņš pats bijis visa no viņa aprakstītā acu
leecineeks. Viņš apstiprina preekšā vestā pateesigumu, sacidams:

«Todo esto fue verdad,

Todo esto fue así,

Así se cuenta en su historia" u. t. pr.

Ēetras pārejās lugas ir tapat ar dažādām veelām un apstrādātas
tapat bestrūpīgi. Visas astoņas lugas eedalītas trijās jorņadās. Jorna-
das ir terminus, ko Servantes leeto (kā vispār spancešu valodā), kā
sinonims vārdam actus-darbība, cēlens. Viņš leeto abus vārdus (jor-
nada un acto), kā pilnīgi veenadus pēc nozīmes. Katrā lugā usstājās
ārstis (Gracioso), kas veenā no tām eevests kā garīga persona. Luga
„Los Baños de Argel” (Alžīras ceetumi), kur autors ne veenreiz veen
issakās leezgan valīgi, kā peem., kad viņš leic, ka comeslis, kapēs
viņa veecis generalis Don Juan d' Austria tras eemēmis Alžīru, bija
tas: Sin duda, que, en el cielo, Bes šaubu, ka debesīs
Debia de haber gran guerra, Tolāik plosījies leelo karš,

Do el General faltaba, Gadijās generala trūkums
 y á Don Juan se llevaron para serlo. Un tá Don Juans pacēlās turp par tātā.
 Ar šo piemēru lai pēteek.

Visas Servantes lugas aptver kādu laika sprīdi un plaukst kādā
 plašumā, kāds autoram šķita nepieciešams, „Rufian Dichoso” (Laimīgais
 bledis) piem., sākas Seviljā un Toledo varona jaunībā, tikā un bei,
 dzīs Meksikā viņa vecumā. Darbigo personu skaits ir visai liels, ne
 reti vairāk par trīsdesmit un starp tām līdz ar visraibakām cilvēku
 tipeem mēs sastopam launus garus, dvēseles is šķīstīšanas uguns, Lucife
ru, Baili, Ismisumu, Skandību u. t. l. allegorijas. Pateesi, Servantes atsa-
 cijess no visiem tiem dramatiskām principiem, kurus viņš bij issaci-
 jis pirmsajā Don-Kižota daļā desmit gadus agrāk. Tagad, vaj nu us pa-
 šā eskatu un vēlēšanos, vaj tikai no nabadzības dzīti, skubināts, - tas
 ne vien pašās lugās, bet arī kādā savādā preekšvārdā „Laimīgā blēzā”
 (Rufian Dichoso) otrajā celeenā pilnīgi piemēris Lopes de Vega skolas
 dramatiskās teorijas.

Viņa jaunās dramās „El Gallardo Español” (Drošais jeb vīrišķīgais spa-
 netis), „Sultanasne”, „Los Baños de Argel” (Alžīras cietumi), bes šaubām
 pelnīja labāku usņemšanu, nekā tā, kādu viņas atrada ^{us} Madrides
 skatuveim. „Rufian Dichoso” (Laimīgais bledis), veena no visnetiklīga,
 kām fantastiskām lugām visā spancešu teatra repertoarā, rāda, ka Ser-
 vantes netureja par pārāk pikantu preekš spancešu gāršas savu še pē-
likto aisdaru, savus piparus.

Viņa astoņas intermedijas (Entremeses) ir labākas par viņa lugām.
 Tās ir īsas farses, pa lielākai daļai prozā rakstītas, ar veeglu intrigu,
 jeb pavisam bes tās. Viņu nolūks pastāv tik zēd tam, lai pajautrina,
 ka publicu garāku lugu starpbrīžos. „Brīnumu spoguļ” piem. ir tikai
 joku rinda ar nolūku, isbeedēt lellu istrādes skatītājus, tos pārleccinot,
 ka tee redz to, kas pateesībā nav us skatuves. „Aisgūtņīgais sārgs” ir
 intresants tai ziņā, ka Servantes še rīmejis sevi pašu. Tas rakstīts lai,
 kam jau 1611. g. „Greizsirdīgais vecis” ir kādas ^{El Celoso Estremeno?} novelles dramatisējums
 ar citām daudz aspratīgākām beigām. „Cueva de Salamanca” pieder ^{atlasītais us} visiem, pēc tiem joneem, kas bija deezgan parasti tiklab us spancešu
 skatuves, kā, bes šaubām, arī spancešu dzīvē un cerasās, vaj viņi dibināti
 (Greizsirdīgais estremaduretis)

„La Fierozon impugnada y Beata de Lavapiés, Coloquio Critico apuntado al disparatado Prólogo que sirve de delantal (segun nos dice su Autor) à las Comedias de Miguel de Servantes, compuesto por Don Joseph Carrillo (Madrid, 1750). - Ta ir asprātīga brošūra, veltīta galvenā veidā Lo. pes de Vega un Kalderona aistāvēšanai, jebšu tajā nav arī aismirsts Servantes. Bet tai pašā gadā isnāca vēl plašāks ^{raciski} darbs to pašu nolūku: „Discurso Critico sobre el Origen, Calidad, y Estado presente de las Comedias de España, contra el Dictamen que las supone corrompidas etc. por un Ingenio de esta Corte” (Madrid, 1750). Ta autors bija Madrides advokāts D. Thomas Labalata, kurš isrāda šāpat maz garšas un leltas pazīšanu, kā arī citi tā laika spāņu kritiķi, tāk ar Blas de Nassare Labalata ap, estas no augšas - bez kādas ceremonijas.

Bet visnedibinātākās domas issacījis Lampiljas, kas sarakstījis XVIII. g. simtēnā otrā pusē spāņu literatūras gaļu aistāvēšanu pret itāļu vesturnieku Tiraboski un Bettinelli nosbrukumeem. Viņš nopeetni apgalvo, ka Servantes pātesī nosūtījis 8 lugas un 8 Entremeses espreša, nāi grāmatpārdevējiem, bet pēdeje tās slepen pārmainījis un espreduši citas zem viņa vārda un ar viņa preekšvārdu. Ta ar Servantesu pātesī būtu apgājūšes tik nescenīgi, kā to apgalvo Lampiljas, tad viņš droši būtu gāzies uz visu zemi ar saveem pārmetumeem un apvainojumeem. Mums šē tik jāpeemin tas, kā Servantes isturejies pret Avellaneda' mazak rupju apvainojumu, par kam runa šīs turpmāk.

Tandēl mums pāleek tik peelaist, ka Servantes sava mīža beigās sacerejis dažas lugas, kuras nebija tas, ko no viņa vareja sagaidīt. Tomer tajās vareja atrast veetas, kur parādās viņa ģenījs. „Milestības labirints”, peem., sacerets bouņneciskā garā ar atbilstošu siūžetu, kas viņam dara intresantu, bet intermedija „Eedomatais biskajsetis” caurdvests no oriģinela humora, ar kuru mēs allaž saveenojam viņa autora vārdu, Citas nes sevī poetiskā ģenija zīmogu, kas nekad pavisam nepameta Servantesu. Tandēl var turēt par visai šķērtamū, ka Servantes upune, jīs savus usskatus par dramu tautas garšai, un ja kādā veidā no viņa sev usliktās važas bijušās par veenu no viņa meidošanās cēlonēem, tad tas dod mums tikai vēl veenu jaunu eemēslu dalībai - dalības nemšanai peē lela cilvēka linterā, kura viss mīžs bijis pārbagals ar

visada veida piemeklājumiem un likstām. Ka tas tā arī pateesi bijis, - to mēs redzam, ja mēs salīdzinām domas, kuras issacitas no kanonika, attiecoties uz dramu, Don-Kijota pirmajā daļā (1605), ar usskateem, kādus sastopam Rufian Dichoso' otrā cēleņa sākumā (1615).

XVI. g.s. beigās sastopam spāņu skatuves visdažādākos dramu veidus: ir misterijas, kuras usved leelo svētku deņās, ir komedijas "metelis un špaga", kuru iscelšanās sākās kopš Torresa Naharro, ir pseu- do-klasiskās traģedijas, kuras isauga us Seneka's traģediju studiju lau- ka, ir vēsturiskas traģedijas mēģinumi (Servantes' "Numancia"), ir tautas farses Lopes de Rueda's intermediju veidā un, pēdīgi lugas is indeeniskās dzīves, kurās darbojās spāņu sabiedrības dažādu šķiru pārstāvji. Visu šo lugu dažādību (starp tām arī Servantesa) var sadalīt divi kategorijās: pee pirmās peeder lugas, kuras pareizi konstruktas, bet kurām trūkst dramatiskas kustības, pee otras - lugas, kuras бага, kas ir ar saturu, ir ar dramatisku kustību, bet kurām trūkst veenības un eksklīgā centra. Visur manama neprecešamās dramatiskās veelas nepeteceiba, pūdoj kā Aristotels sacitu.

Don-Kijota otrā daļa.

Pirms Don-Kijota otrā daļa varēja tapt isdota, pat vēl agrak, pirms viņa bija rokrakstā gatava, kāds, kas saucās par Alonso Fernandes de Aveljaneda, spriežot pēc pee ta sastopameem provincialismeem, arragonietis un, kā redzams no dažēem fakteem, dominikanu mūks, - ustājās 1614. gada vasaru ar grāmatu, kuru kas nekaunīgi nosauca par, asprā- kiģā la Mancha Bruņneka Don-Kijota lēku otro daļu jeb sējumu ("Se- gundo Tomo del Ingenioso Hidalgo Don Quixote de la Mancha" etc.). Ser- vantes, kā redzams, dabujis par šo beskaunigo viltojumu tik tad zināt, kad jau bija labi tālu ticis sava darba otrajā daļā. 59. nodalā, kura bes šaubām tad rakstīta, kad viņš pirmo reiz iepazīnes ar paraldari, mu, viņš gāžs us to un no šī brīža nemitās visadi vajāt un asprā, kiģi apstrādat Aveljanedu līdz tam brīdim, kad ar 74. nodalū nobēdiz savu darbu. Pat Sančo ar savu parasto humoru un vaentesību gāžs nelainigajam arragonietim Dabujis zināt no kāda celotāja, kurš epa, ģēstinajis viņus ar šo grāmatu, ka viņa seva Terezes Pansa's veetā no, saunta tajā par Mariju Hutierres, viņš issaucās: "Pau kāds vēsturneks!"

Par mūsu lestām viņš nezin ne neka, ja manu seevu, Terezi Pansu sauc par Mariju Flutierres. Nemaat, jel, ceņnigs kungs, to grāmata no jauna un paskatacetes, vaj es tur ne esmu un vaj nav arī mans vārds pārvests: „Sprezgot pēc jūsu vārdeem, mans draugs, atbildeja celotajs — „jūs bes šau, bām, Sančo Pansa, Don-Kijota seroč-nesis”. „Tas pats” — apstiprināja Sančo: „un es esmu lepns us tam”. „Tadā gadījumā, — peebilda celotajs, — šis jaunais autors apēetās ar jums bes preteceigas ceņnibas; viņš domajās jūs kā mesauki un mulki, nebūt ne kā amūzantu un pilnīgi nelīdzīgu ar to Sančo, kurš aprakstīs jūsu kunga vēstures pirmajā daļā”. „Lai debes viņam pēedod!” — issaucās Sančo; „bet es domaju, ka viņš būtu varajis mā, ni atstāt meerā un nerūpetes par mani ilgak. Lai viņu raksta pēc se, vas saprašanas, jel katos pēc sevis mājās, kāssv. Peters Romā.”¹⁾

Aveljaneda grāmata vispār ir abjurda un garlaicīga un būtu tagad aismirsta, ja nebūtu saistīta ar Servantes slavenu romanu. Preks vārdā autors ^{apēetās} ar Servantesu rupji un neceņnīgi, zobodamees par viņa gādēem, liksām un pat par viņa ceenamām brūcem, sevainojumeem. Loti rupji viņš saka no Servantes, peem, ka Servantesam, garava mēlo, nekā rokas' (Tiene mas lengua que manos) u. t. t. Romana labakodalu istaisa skati, kur parādās Sančo, visliktako — inspeklājīge stāsti un Barbaras dekas, kura ir previlcīgās Dorotejas rupja karrikatura un kurā brunneeks preņem par kēņinēni Zenobiju. Viss stāstījums par Barbaru, sākdamees 22. nodalā un eedams gandrīz līdz visas grāmatas beigām, ir šausmīgi apsurds un garlaicīgs. Bet vispār ⁱⁿ grāmata noquordina ar ga, ru lauru un bedīgā veidā beidzās ar Don-Kijota eeslodzīšanu traxce namā.

Paskubinats caur šī Aveljaneda romana isnāntānu un apvai, nots caur tā usbrukumeem, Servantes steidzās ar savu otru daļu un, spre, žot pēc tās drusku steidzīgā veida, pubēidza to ātraki, nekā bija nodō. majis. Tā tad 1615. g., t. i. desmit gadus pēc pirmās daļas isdevuma, is, māca Don-Kijota otru daļu. Daudz ūdena bij aistecejis šo desmit gadu laikā sprīdī preks Servantes, laudz jautajamōs viņš vareja mainīt savus usskatus, bet usskats par savu isdevumu nemainījas un viņš beidz savu ražojumu vārdeem, kurōs gaiši isdžird rakstneeka tū, ¹⁾ Pr. Parte II, c. 59.

liķu apmērinumu, kurš sasniedzis savu mērķi. „Manīreenīgā
 vēlēšanās – viņš sāka – bija, modināt īgnumu pret pārspīletām un
 melu pilnām brunņeķu grāmatām, kuras, ~~pat~~ treetas no manas puses,
 sas Don-Kijota vēstures, velkās, grīlodamās drūz kritīs pavisam un ne,
 kad vairs necelšes”. Tā tad, tai laikā, kad visi sapratīgu ļaužu, kor,
 tesu un pašas angstīs varas pūlini isrādījās par nespēcīgiem cīņā ar val,
 došo publikas garšu, tad Servantes usnēma cīnīnu, ne ar citeem ero,
Ēem, kā ar ironiju un veselu prātu un, notreents gar zemi ar šo eroci,
vesels spēts klejjošu brunņeķu, milžu, feju un burvju steidzīgi
bēga no cīņas lauka, atstādami velti citeem tipeem, citeem varoņem.

Kā veikls kara vadonis, Servantes, pirms (zekams) deva isīkairošo
treeonu, rūpīgi isstudeja senaidneķa spekus, ta taktiku un panē,
mēenus. Pēc Tallisera, Klemensina un citu komentareem, Don-Ki,
jotā” parādās us katra solā, ^{ka} tautotā pamatīgā iepazīnes ar visu pla,
šo brunņeķu romanu literaturu, še padots issmēklam ne veen viņu
gars, bet viņu uspītīgā manēra tēlošanā, viņu svinīgais un nestuku,
šais stils, ko Servantes pa brīžem ļoti veikli parodē. Tālak, lai isci,
lakti rādītu pee dzīva piemēra kaitīgās aistrasšanās sekas ar brunņe,
ķu romanem, Servantos isvēlējes par savu varoni ne kaut kādu sū,
džas vcenteesi un neļēgu, ko var veegli celt is segļeem, bet gudru cil,
veķu, kas pulku lasījis, pilns cēlu centeenu. Par šē cilveķa Achil,
la papēdi bija slimīgi attīstīta fantāzija un kaisliģa dalība pee
ļaužu nedeenas. Brunņeķu romani, kuŗu lasīšanā savā sūdzās veen,
tulībā bijis nogrimis, darīja tādā mēķā espaidu us šīm viņa dabas
pusēm (īpašībām), ka pateesa dzīve (taesāmība) pee viņa saļaucās ar is,
domajumu tā, ka viņš sāka slimot ar hallucinacijām, zem kuŗu ee,
spaida viņš redzeja to, kas nav, un stūrgalvīgi nolēdza to, kas tai
boldi atradās viņa acu priekšā. Viņš nopeetni sedomajās, sam klejo,
jots brunņeķs un, isredzejis sev eroču nesi, devās kaŗot ar cilveķes
apspeedejiem, atvaļinat prāteses no apbūrumēem, ar veenu vārdu, is,
darit visus tos varoņdarbus, par kuŗem viņš lasījis brunņeķu romanos.
Don-Kijots – tas ir Amadis, kas eemidzis pēc kāda no savaem Varoņdarbeem
us daļēem gada simtaneem un aisgulejis faodalisma kriķanu, jaunas

valsts-kārtības cēvešanu un zinātņu atdzimšanas laukmeta cestāša,
 nos. Usmodees, viņš turpina to, pēc ka to sastapa mēgs. Viņš nēma,
 na, ka laiki pārvērtušās, ka doku un seevetes brunneecigas dee,
 vinasanas laiks pagājis ne-atgriezdamies, ka fejas un burvi, kas tur
 ja gūstā brunneekus un damas, nozuduši, ka dzīve usleek cilvēkam
 citus usdevumus, ka tiklibas kārtība turās us citeem pamateem, ka
 vājo un apspesto teesibas top aisstāvetas ne no kleijojošem brunneekem
 bet no likumeem un cestādem. Tai savstarpejā Don-Kijota nesapratnē,
 kurš dzīvo pagātnē un tālu no viņa aisgājušā dzīvē atradās materi,
 als preeks daudz komiskām pārpratībām, kurās veikli isleetojis Ser,
 vantes, rādīdams, ka Don-Kijota brunneecīgee ideali tapat novecoju,
 šees, ka arī viņa eeroēi, ka viņa vīrestība un pašaisleedzība, pašusupe
 rešanās isrādās par pilnīgi nevādzīgām XVI. g. simteni un seviski tai
 veidā, kādā tas tās pēstkir pasaulē, ka kamdēl, domādams darīt la
 bu un stāvet par taisnību, tas isdara us katra sola netaisnību un,
 galu galā, pat kaitē teem, kurēem grib sneegt palīgu.

Pastāstījis par tam, kā Don-Kijots isglabis ganu zēnu no ta saimnē,
 ka pēceņa, kurš pēc Don-Kijota aisdošanas projam, sadeva tam div,
 kartīgi vairak, autors jo nozīmīgi pēbilst: "tādā veidā mūsū brunneekem
 nogādāja jau vaenu launumu no zemes vīrsus." Turpmak Don-Kijots sa,
 stapās ar viņu no pēceņa isglabto puiku un patieibas veetā dabuja
 no ta dzirdet šādus vīktus vārdus vārdus: "Kleijojšais brunneeka kungs!
 Ja mums eekristu vēl kādreiz satiektēs, tad, jebšu arī jūs redzētu, ka
 mani saplēš gabalōs, no Deeva puses ne-estājatees par mani, bet atstājeel
 mani ar manu nelaimi tapēc, ka leelaka nelaimē par jūsu palīdzību
 man, pateesi, nekad nevar rastees, lai Deevs soda un isnīcina jūsu zē,
 lastību ar visem brunneekem, kas kaut kad radušās pasaulē." Don-Ki,
 jota citam brunneecīgam vaiondarbam bija vēl bēdīgākas sekas. Ta,
 ticees ar bērneeku procesiju, kurū viņš tureja par laundatu baru, kas
 aisveduši nokauta brunneeka meesas, Don-Kijots gāzās procesijai
 ar savu šķēpu un noseeda no ēzela (mula) kādu jaunu licenciātu,
 kurš kvisdams pārlauza sev kāju. Kad pēc tam ne-afbrunoto us,

varetais statījas preekšā par klejotošu brunneku, kas nodarēs visa laba kalpībai, taisnības pārstāvībai un launuma satreksīšanai, kad nabaga licenciāts viņam atbildeja, nopūsdamies: Viņš zinu vis, kā jūs satreecat launumu, zinu tik, ka mani nevainīgu jūs pametat ar salaustu kāju, bet no jūsu taisnības man neattiekas. Varu jums apgalvot, ka visleelākais launums un visleelākā netaisnība, kura vareja man notikt manā mūžā — ir šī satiksšanās ar jums. Trešais Don-Kijota slavenais varonēdarbs romāna pirmajā daļā, us galesru veltis katordz. neeku atvalīnašana, gājās uz pašā atvalīnātāja galvu tāpēc, ka no Don-Kijota valā palaistes nozēdzneki sasīta un aplaupīja viņu pašu. Vaj kāda veida varonēdarbi, — citus Don-Kijots arī nevareja īsdot, tāpēc ka nesaprata, kas ta preekšā noteek, — dod tam teesību, skaitītes par varoni, brāļu mīlestības idejas entuziastu, par pašaislēdzības eeme. sojumu vispārīgam labumam? Tā domat, nozīmetu apgalvot, ka patē. sas dzīves nesaprašana un teeksme us hallicinacijām istaisa nepre. cešamu heroisma kondiciju. Tasaka, ka, sēraugot Don-Kijotā pašais. lēdzības idejas eemesojumu, isīdot pirmā velti viņa varonēdarbu altruistisko pusi, filosofiskā kritika aismīst: pirmkārt, ka heroisms praktiskā dzīvē top apsvērts ne vien pēc praktiskiem dzinuleem un pēc gara spēka, kas iscel caur sevi zināmas personas darbību, bet tāpat arī pēc prātīgem lidzekleem un gaisas varonēdarba mērka apzīnas un pēc labuma, kas var no ta rastees cilvēcei, otrkārt, ka Don-Kijots nav patstāvīgs darbnēeks, bet atspulgojās stars, brunneku romānu at. balss,¹⁾ ka klejotoša brunneka īpašībā viņš vadās savos varonēdarbās ne vien no humanitātes un pašaislēdzības idejas par labu tuvatēem, bet arī no klīvīgas kāres pēc slavas un no vēlēšanās, isrādītes preekšā savas sirds-damas un, ka pēdejas reizām nem pae viņa pārsvaru pār pirmejām. Tā reiz Don-Kijots riskedams par velti savu dzīvību un e. grūzdams breesmās visus apkārtejos eedzīvotājus, isaicina us divka. vi lauvas, kuras kņazs Oranskis bija nosūtījis kā dāvanu spaneētū kēninam un, kad tām nepatika isest no sprosta, ko atvēra us Don-Kijota

1) Kā viņu nosaucis Gallams. Sal. arī Storoženko 199. l. p.

pavēli, kad šis pagēreja no viņu usrauga rakstisku aplēcību par tam, ka tas ispildījis savu pienākumu un, ka divkāve nav notikuse ais ta vainas. Kadu citu reiz Don-Kijots negribēja palīdzēt krodz, nekam, ko bija sabinūsi ta pata vesi, sekams viņš nebij islidzjis atļauju us šo varondarbu no eedomatas princeses Mikomikon, bet kad atļauja bija dota, viņš tomēr nepalīdzēja neveenadā cinā pārspētam krogotajam tapēc, ka pēc brunneeku kodensa viņš tureja gēn sava goda, cinātees ar veenkāršēem laudim. Tapat pēc brunneeku kodensa Don-Kijots tureja gēn sava goda, usment cinīnu ar akteoru trupju, kad Lančo tam sacīja: „vaj jūs neredzēt, ka visā šai barā nav ne, veena brunneeka.“ —, Tēv taisnība, atbildeja Don-Kijots, un tas snubi, na mani atraptees no mana nolūka. Es nevaru un man nav citadi jarauj gobens is maksim, kā tik pret brunneeku. Lančo! Tu redzi, ka ta is tava leeta, ar viņem gatavam tikt; tev pašam ja-atmaksā viņem par tava ēzēla aprvainojumu. Es palikšu šē, es došu tev pa domus un uskuošu tev dušu pakautina laistev.“ Tad var aistrādīt us veenu gadījumu, kad kleijojošais brunneeks pavisam isnīcina, jis-nogremdejis Don-Kijotā labu un humanu cilveku. Pa Don-Kijota un Lančo usturesānos pee leelkunga galma, šķēetamais Merlins, kurš bija ^{pārģērbts} leelkunga majordomus, zīleja brunneekam, ka apburtā Duleinē ja tik tad peenems savu pateeso vaidu, kad Lančo pašrocīgi dos sev 3300 pletes cirtēnus; kad Lančo sāka kārsti protestēt pret šo neveiklo pašfolteri, kad Don-Kijots sanāca dusmās, peedraudedams savam esot, nesim, to peesēt pee koka un tam uskaitit ne 3300, bet 6600 cirtē, nus...

Peevestee peemēri pilnīgi peeteek, lai redzētu, cik daudz taisnības is kritiņeem, kas apgalvo, ka Don-Kijots ispaunž caur sevi tieibu idealam, entuziasmu us labu un taisnību un pašaisleedzības ideju par vis, pārīgu labumu un, ka šis cilveka dabas dargās īpašības, visas brīvības un progresa avoti issmeeti no Servantesa ta romanā. Nē, ne entuziasms us labu un taisnību issmeets no Don-Kijota autora, bet nav cik li šē entuziasma parādīšanās forma-vaidis, ta karrikatura, kas uspiesta no

Brunneeku romaneem un nesaskan ar laika garu. Goethe pareizi sa,
ka, ka ja kada ideja peenem fantastisku raksturu, tad ta jau tam,
del veen zaudē visu nozīmi, tau kamdēļ fantastiskais sašķeldā.
nees pee teesamibas, ^{ne} modina eesko mums lidzceetibu, bet smeeklus,
jo dod eemeslu daudzeem komiskeem paspratumeeem.

„Tam var premetinat, saka Storozenko, ka ja Don-Kijots, neskatot
us visu neveiklibam, spaj modinat eesk mums ne veen smeeklus, bet
ari lidzceetibu, tad tas isskaidrojās caur tam, ka tas ir dubulta persona:
Don-Kijots ne veen ir savadneeks un kleijojos brunneeks, bet ari gudrs
cilvs un humans cilvers. Ši Don-Kijota dubult-rakstura caurvesana visa
romanā ispaužas visu spožumā Servantes mākslenseeciskais talants. Cik
tāl Don-Kijots ir kleijojos brunneeks, tik tāl tas ir fantastis, monomans,
bet tik lidz ka viņam laimajās isklūt ^{gavās} fiksis idejas (idées fixes) bureju
loka, viņš top par istu gudro un is ta mutes plisť zelta vārds, kurš
ta ari gribās eeradzit paša autora usskatus. Vēl ir veens apstākli, kas
mūs skubina ar lenību atteektes pret trūkumeem un pretunām Don-
Kijota raksturā un kas peebalvs viņam par labu kritisko domu.
Mūsu egoisma valdības un visu idealu nabadzības laikā, loti patika,
mi pat pee augstsirdigā neprātneeka bēdigā veida, kurš necenšās ee,
gūt seames dzīves turgū, bet leekās vaditees savā darbībā no idealveem
motiveem un ir gatavs katru bridi zeedot savu dzīvību par tam,
ko ta slimā eedoma turā par slavu, pateesību un labu!

Tā ka Aveljaneda bij ispaudis nolūku, Don-Kijotu rādit citā dēku
vindā Avilā, Valjadolidā un Salamankā, tad Servantes ^{autā ir vairāgas} (noversā) ^{no šī}
paša turpinuma. Un Don-Kijots, dabujis zināt par tam, ka Aveljaneda
stāsta par ta usturesānos Saragosā, issaucās: „Por el mismo caso, no
pondré los pies en Zaragoza” (Pee šī notikumā, nesperiu ne savu kā,
ju Saragosā), „y así sacaré a la plaza del mundo la mentira dese histo-
riador moderno”, (un es atklāšu tadā veidā preskš visas pasaules šī
modernā vesturneeka melus).³⁾ Druska pārveētis savu planu un atmetis

1) St. Storozenko: Dvepkro ucropiu zanāsko-ebpon. sumepamypu' 200. un 201. l.p.
2) 36. nodalās beigās.
3) Parte II, c. 59.

Kurniru Saragosâ, tapéc, ka Aveljaneda sûtijis turp vina varoni, Servantes darija tã, ka galu galã Don-Kijots péc gžutas slimibas ispusejas no arprãtibas, atsakã no visãm kleijošas brunneceibas trakulibãm un, kã meerigs kristigs cilvens nomirst savã gultã. Tãdã veidã bija ionēi, mata katra iespējamiba, mēģinat tãlak turpinat Don-Kijota vēsturi.

Bes tam Sampsona Karrasko raksturs ir ļoti laimigs, jebšu arī drusku pār, drošs peelikums pēc pirmatnīgajãm romana darbīgãm personãm. De, kas leekunga un leekundzes pilē, kur Don-Kijotu us beidzamo pēc joko, Sančo, kã kãdas salas gubernatora, rikojums - tam dotais gudrais padoms, vizijas un sapni Montezino alã, skati ar Roque Guinartu, juras laupitaju un ar Gines de Passamonte; galeeru nozeedznerku un lellu komēdiantu, Dona Antonio Moreno jocīgi-varoniska vēsturi, ba Barselonã un šē peegaligã brunneeka noveikšãna, pævarešãna - viss tas ir ļoti teicami. Pateesi, katrs neeciņš - sikums šai otrajã dalã un seviški tãš vispãrigã seiija un tonis rãda, ka laiks un sekmes, kas attorãm lēdz šim vël nebija, pastiprinaja un papildinaja vina vīrišķigã jitas un it kã vël vairak paasinaja vina spējas, nogremdetes cilve, ka dabas pašõs dzilamõs, kas manams gandrēz visõs vina ražojumõs, bet šē top it kã par dalu no vina oriģinela ģenija, kas audzis, plaucis, attēstijees caur vina pãrmainigãs dzives, vina mūža rēgtumem un cešãnã.

Šã Don-Kijota pēdejã dalã runã pavisam preti no Servantesa tajã pævestam sakamvardam, ka „otrãs dalãs” nebijušas nekad seviški isdevušas. Pateesibã - pateesibu sakot, ta ir daudz labaka par pirmo. Un nã ir daudz vairak brīvibas un radibas spēka un, ja karrikatura eet tajã jã reizãm lēdz atlautã pēdejãm robežãm, tad isdomojums un viss saturs tajã bagataks un apstrãdajums pabeigtaks.

Gžūti ticet, ka Servantes, kas sacerejis tãdu darbu, nebūtu saprãtis visu ta vērtibu. Un pateesi, pašã „Don-Kijotã” atrodãs veetas, kas autora pæerãda, ka autorã mituse sava ģenija, sava talanta, savu centenu un varas - sava gara speka apzina. Tã pæem. Servantes saka pilnīgi nopeetni, likdamis Sančo mutē sekošus vãrdus pret savu kungu: „Es deru,

1) Ta ir veena no bakalaura Sampsona Karrasko launprãtīgãm pæerģimã Parte II, c. 4.

ka drīz nebūs neveena grašu restorāna, neveena kroģala un neveenas pat
nabadzīgas veesnicas jeb barzd-Ķzina istabas, kur nebūtu scenas preekārtas
ar mūsu dēku ainām! 1) Bet, no otras puses, romānā ^{parādās} tāda bērūpība, tēdi
miserli un pretrunas, kas rāda, it kā autors būtu bijis ^{gandrīz} veenaldzīgs pret
panākumu
starp laika beedreem jeb pret savu slavu pēcnācejoš. Romāna plans, ko
viņš, kā redzams, vairak kārt pee sacerešanas mainijis, ir neskaids ^{steeps}
un neveenads; bagats ar tīri kastiliskām krāsām stils, pilns neveena,
dibu, notikumōs - atgadījumōs un faktōs daudzums anachronismu. Tēd
pirmajā daļā Don-Kijots ^{vispar} statīts preekā kā dzivojošs attalā gadsimtē,
nē un viņa vēsture pēskrieta vecam arabju rakstneekam, bet pa tam,
caurlūkojot viņa biblioteku, viņš isrādās par paša Servantes' laika.
beedru un pēc viņa pārvaras viņu pārved mājās 1604. gadā. Neveen
tas; otrajā daļā, kuras notikumi esākās pēc mēneša, kad beigusās
pirmās daļas dēkas, un turpinās tikai ^{kādas} (divi nedēlas, jau līdz ar at,
saukšanas us vecu arabju autoru sākās saruna par mauru isdzīšanu
no Spanijas, kas notika 1609. g., un pēc tam seko Aveljaneda' pee,
smeešana, kura pakaldarinums respeests 1614. g.

Tāsi romāna sīkumi nemitīgi runā preti veens otram lapat, kā
 arī vēsturiskoem faktāem, kurus viņi aiskas. Jā veenā veetā statiti preek.
 Jā skati, kas notikuši veenā un kai pašā vakarā, bet nākamo situ
 top sacīts, ka viņi aisonēmuši divi deenas. 2) Citā veetā autors sēdina
 kompaniju pee vėlām vakarinām, bet pēc sarunām un skateem un at.
 gadījumeem, pee kam bij jāpā. cet visai naktij, viņš saka: „Jau peenāca
 naktis.” 3) Reizām viņš veenu un to pašu personu sauc dažādeem var.
 deem, tā peem. Sančo seevu trim jeb cetreem dažādeem vardeem 4) un kas
 vėl kas jocīgākais - veenā veetā noķer Aveljanedu pee klūdas, ko pats
 taisijis. Pēdīgi, pamanijis, ka viņš septin reiz Sančo sedinajis us ezela
 pēc tam, kad ezelis bija nozagts, viņš pirmās ^{daļas} jaunā isdevumā islaboja
 divi no šīm klūdām, bet citas tomes islaida un otru daļu isdodot sirs,
 nīgi smējās is par klūdām, is par islabojumeem un par visu citu, kā par

2) Parte I. c. 46. 3) In. Parte II. c. 71.
 3) Llegaba ya la noche. Parte I. c. 42.
 4) Parte I. c. 7 un 52 un Parte II. c. 5 un 59.

darbu no nālela svarīguma preekš viņa pašā un preekš citiem.

Pa tam romans, kas no Servantes masts pasaulē ar tādu besrūpību un us kuņu viņš skatījās vairak kā us pardošu mēģinumu, atgāinat sava laika aplamu gārsu us bruņneecigām chimerām, nekā kā us kaut ko daudz svarīgaku - nozīmīgaku, - pa tam šis romans tapa unemts ar veen prātigu līgsmību visās literaturās un palicis līdz šim ceenā godā kā vis vecākais klasiskais romans isdomājuma paraugs un kā veens no visē, verojamākem jaunā laika dzejas peminēkleem.

Sava romana abās dalās Servantes rādijis visvairak originēla ģenija spēku Don-Kijota un Sančo Pansa raksturu attīstījumā, kuņu leelajā kontrastā un pretstatībā etverās bagata veela preekš viņa originēlā humora. Šinīs divās nesalīdzināmās fantāzijas ražojumās ispaudes viņa brīnišķigais tikai viņam īpatnīgais humors, viņi sta ta preekšā savās personībās visa darba visraksturīgākās pazīmes. Tee ir viņa romana emēlece un galvence varoņi un tamdēļ viņš ar pati, ku tura tos, cik iespējams, pirmā veetā. Tai mērē, kā tee vairak un vai rak^{sk} (skrit - eeder viņa savadās nolūkās, viņš vairak un vairak eesilst preekš teem; viņš apģarojās caur savu mīlestību preekš teem un nostata tos nemi tigi tādās stāvoklēs un apstāklēs, kurus viņš tapat maz vareja pare, dzet, kā ari ta lasitāji. Bruņneeks, kuram sākumā bija būt, kā vedjams, parodijai us Amadisu, klūst pamazīt par sevišķu, originēlu un pilnīgi neatkarīgu tipu, kuram ir tikdaudz cēlas un iscilas dabas, tik daudz peeklājības un delināteses, tikdaudz tīra goda prāla un tik daudz siltas mīlestības preekš visa cēla un laba, ka mēs jūtam preekš ta gandrūz tādu pat peevīlību, kā bārd. dzinis un garidgneeks un esam gatavi gandrūz tapat noskumt par ta nāvi, kā ta kuzine un nama. turetāja.

Sančo modina preekš sevis tādu pat simpatiju. Sākumā viņš pa rādās tik tamdēļ, lai būtu kontrasts Don-Kijotam un spilgtāki mē, ansetu šē šā īpašības. Tikai otrās daļas sākumā, kad viņš usstājās Ra ratarijas gubernatora lomā, isādīdamees veenā un ^{tai} pašā reizā ir pardoš, ir lettīcīgs, ta raksturs sasmeedz pilnīgu attīstību un pēcgalā isplīst

Visp. lit. vēst. turpinums.

savā jocīgā, amūzantā, bet nacionalā formā.

Servantes, kā šķiet, skatījās uz savas sedomas, savas brīniski, gās fantāzijas mīļiem bērniem, kā uz pāteesi esošām personām; sāka par tām runāt un apcetes ar tām ar tādu nopietnību un dalību, kas stipri veicināja lasītāju illuziju. Ir Don-Kijots is Lanco Pansa pa. rādās tamdēļ mūsu preekšā līdz kādai pakāpei par realām perso. nībām, ka līdz šim atprātīgā, kalsonā, bet ceenības caurdvestā brūn, meka un tā apalā, egoistiskā un visaugstākā mērā jocīgā eroču ne, seja tēli dzīvo visas lasitājas pasaules preekšstatā, sedomā vairak, nekā cilveka ģenija jebkāds cits radījums. Visleelākie no laeleem dzejneeciem - Homers, Dante, Šekspirs, Miltons, Goethe - pacēlās, lidoja bez šaubām augstāk, aiskēra varenāk mūsu dabas viscēlākās puses; bet Servantes, klausidams sava ne-atkarīgā ģenija sedvēcmei un saveenodams ar dzejneecisku-poetisku instinktu savā isdomajumā savas nācijas visas īpatnības, tapa rada visiem laikeem un visām tautām, viņš peeejams un peevilcīgs, intresants laudim, kas stāv uz viszomākās gara atkistības pakāpes, laisni tapat, kā arī visisglīto. Takeem un tamdēļ vairak nekā jebkāds cits rakstneeks-dzejneeks dabujis par tam visas cilveces simpātijas un apbrīnošanas pelnītu algu.

Siknors saka: „Visur atrod laudz lauzju, kuri issaka savas domas par Don-Kijotu un tā eroču-neseju un spreēž par „donkijotību”, „lau, no Lanco” u. t. p., bet pe tam nekad nav lasījuši Servantes' romanu lasījuši un pat nezin tā saturu”. Cita veida fakts, atgādinādams seno greeku entuziasmu, lūk sekodais: „Kad reiz franču kara spē, ka nodala segāja Tobozō - pilnīgi pareizi no Servantes' apraksti, tā pilsatā, viņi tā bij ee-intreseti no atminām par Dulcineju un Don-Kijotu kaut šo vettu, ka uz reiz nāca labās atteecibās ar tās ee. dzīvotājiem un Servantes tapa par savstārpejas labvēlības celonu, kas ne veun attureja sedzīvotājus no bēgšanas, kā viņi darīja līdzīgās gadījumās, bet arī paskubināja zaldatus, apcetes ar viņem un viņu

damām ar ārkārtīgu ceenību. Tā, runājot dzejnēka vārdeem, „dižanais
ekarotājs taupīja Pindara namu, kad deevnams un tornis bija no-
slaucīti no zemes viosus; un skumjā Elektras dzejnēka dzeesmai-pro-
emai bija spēks, glābt Atenu mūrus no sagraušanas.”¹⁾

Anglis Wordsworts (Wordsworth) issakās par Don-Kijotu visai rakstu-
riski: „Ne līdzcietību es sajutu preekš cilvēka, kas seko tādeem mērķeem,
bet drūzak godbijību un domāju, ka viņa aklās un svinīgās besprāti,
bas dibenā gul gudriba? Un mēs varam Tixnoram preekst, ka stils abās
stās Don. Kijota daļās ir brīvs, svaigs un tekošs, ģenials kā to autors,
pilns oriģinēlu dailumē, jebtu nebūt nav sveiks no pārmetumēem.”

Sava mūža beigās, ap to pašu laiku, kad viņš islaida otro daļu,
Servantes^{sacereja} vel romanu „Persiles un Sigismunda”. Tā romana pirmā isde,
vuma pilnīgais tituls skan: „Los trabajos de Persiles y Sigismunda, Hi-
storia Sententrional, por M. de Cervantes Saavedra, dirigida, etc. (Madrid,
1617 8. vo, por Juan de la Cuesta). Tā savu ražojumu Servantes veenkāstī
nosauca par „Ziemeļu romanu” - Ziemeļu vesturi (Historia Sententrional),
israudzījies tā par galveno veelu Persiles, Islandes kēniņa dēla, un Si-
gismundas, Friglandes kēniņa meitas, ceēšanas. Romana veenas puses
darbība notiek Europas ziemeļos, bet otras puses - deenvēdēs. Servan-
tesam bija kaut kādas ziņas par Ziemeļjūras kēniņēem un piratēem, bet
loti maz zināja - pazina to zemju ģeografiju, is kurām tēe radās. Tam,
dēļ nav nekā fantastiskāks un neticamāks, kā mežonu un noledoju
šos salu apraksts, kur pēc viņa prāta atrodās rupjas un savādas dekas.

✗ Kad darbība top pārēelta uz Portugāli, Spaniju un Itāliju, caur ku-
rām zemem romana varonis un varone, pastāvīgi slēpdamees zem
vārdeem Periandro un Auristella, isdara svēteelojumu uz Romu,
mēs jau nesastopam vaits tik daudz to savādību, kas bojā romana
pirmo pusi. Bet visumā nemot, šis romans isvēršās par tā kā tādu
nostaslu
pasaku labirintu, kas rāda, Leesa, tik brīnišķīgu fantāzijas spēku cil-
vēkā ar tik leelu vecumu, kā Servantes, kas jau tapis pāri par sešdes,

mit astoņiem jeb deviņiem gadeem, no kura pēc tam vareja pieņemt, ka risītes pēdējā iznākumā un slimības salauzusi viņa spēkus; bet tomēr tas ir labirints, no kura mēs izvījamies ārā ar pērknu un atveeglojuma jūtām, kad Persiles' un Sigismundas pūlīzi un peemeckļējumi bei dzais un viņi, visu pārvardami, kas kaveja viņu mīlestību, laimi, zi laukībā savenojās Romā.

Ar neaparastu fantāzijas spīgtumu Servantes sacereja šo romānu, tik vēledamies, ka nāve ļautu tam pabeigt šo darbu kā pēdejo velti, jūmu savam cēlam, augstsi-digam labdarim grafam de Lemos, 1616. gada pavasarī viņš rakstīja preekšvārdu, pilnu pēvilcīga labis, digu humora, ražojumam, kuru dzīvs būdams vairs nepaguva izdot. Tānī viņš stāsta par savu satikšanos ar medicīnas studentu, kas, kā jau zinām, paredzēja, ka viņam atleek dzīvot, ka jo, vēl nedēļu. „Tā tad, saka Servantes šī eevērojāmā preekšvārda beigās, „ar Devu joki! ar Devu, patīkamā suruna! ar Devu, jautree draugi! es jūtu, ka mirstu un vēlos tik eeraudzīt jūs jo drīz laimīgus nākamā dzīvē.”

Lešus mēnešus pēc autora nāves ta atraitne dabuja atļauju, isdot romānu „Persiles y Sigismunda”, un 1617. gadā tas jau bij eespeests. Ser, vantes, kā šķiet, griebeja saceret nopeetnu romānu, kuru būtu tapat oriģinels savā veidā, kā Don-Kijots komiskā veidā. Tā, mazākais, var lemt no tona, kādā viņš pats un viņa draugi runājuši par „Persiles’ un Sigismundu”. Don-Kijota otrās daļas veltījumā Servantes valodā patīkamam laika kavēklim” un pēbilst, ka ta draugi to turē, juši par apbrīnošanas ceenīgu. Bet Valdivielso pēc viņa nāves rak., sta, ka ar šo darbu Servantes ja nu nav pārspājis visus savus agrākos ražojumus, tad tas ir, mazākais, blakus statams teem!

Bet nopeetnais romāns, kā visjaunākās civilizācijas ekskluzīvs produkts - isdomājums, tad vēl nebija tā attīstīts, lai dotu Servante, sam eespējamību, panākt sevišķas sekmes šai laukā un autors nevarēja plaukt šai dzijas veidā isti lamdel, ka viņa ģenījs bija no dabas tāds, kas leecās us humoru. Šķietamē, eedomājamē Luxiana celojumi,

1) Šr. „Aprobacion” no 9. septembra 1616.g.

trīs jeb četri grieķu brunneeciskie romāni istaisija visu, kas vareja Servantesam derēt par vadoni un paraugu. Tad vēl nebija neka, kas tuvaku stāvētu tā laika romānam, kā vienīgi dažas no viņa paša novelleme Dabinočes un Don Kijota pirmās daļas 48. nodaļas sākuma, var domāt, ka Servantes laikam no sākuma griebejis rakstīt brunneecisku romānu, kas modificēts saskaņā ar laika garu un ir sveiks no tām aplamībām, ar kurām ir pārpilni romāni, kas sacereti pirms viņa jeb līdz viņam. Bet ja arī viņam bija tāda doma, tad tāk viņa Don Kijota parāk nācumam gandrīz ar neparecešāmību bij jānozīdējis viņu no mājām, ma to izvest darbā. Tāpēc ir ticamāk, ka Servantesam bija prātā grieķu romāni un nāma sev par paraugu, cik tāl viņam tas bija neparecešams, Heliadora, Theagenus un Charikleju. II. grāmatas sākumā Servantes pat peezīmē, ka tas (Persiles un Sigismunda) ir tulkojums, bet nesaka, no kādas valodas. Tak Sainte-Beuve's, asprātīgais un ^{aistelinātais} jaunākā laika franču kritiņis (1804-1869) saka: „Des naufrages, des deserts, des descentes par mer, et des ravissements, c'est donc toujours plus ou moins l'ancien roman d'Héliodore.”¹⁾ Tos viadus var attiecināt uz vairak, nekā uz romāna „Persiles un Sigismunda” veselu pusi. Tā tad vairak, kā ticams, ka Servantes pakalderinājis Heliadora romānam.

Nav šaubu, ka garajā atsevišķu stāstu rindā, ar kurām pārpildīts šis savadais rožojums „Persiles un Sigismunda”, daži ir graciozi paši par sevi, citi intresanti tāpēc, ka satur pēdas is Servantes spēdzīvojumem. Tevišķi no III. grāmatas sākuma mēs dabojam pziņat, ka „Persiles un Sigismundas” darbība notiek Filipa II. un Filipa III. laikū, kad Lisabonā dzivoja spancešu vice-kēniņš. Varona un varones celojums pa deenvidus Spaniju un Itāliju ir it kā atmiņa no Servantes paša celojuma pa šīm zemēm jaunības deenās, kamēr III. grāmatas 10. un 11. nodaļa satura rīkās atmiņas par viņa gūstniecību Alžirā. Tapat redzama šai rožojumā viņa laba Portugales pazīšana. Kā gandrīz eksā visa, kas no Servantes rakstīts, tā arī šē mēs

¹⁾ Fr. Sainte-Beuve, Critiques, Paris, 1839, Tom IV. p. 173.

daudzkārt sastopam pazīmes un faktus no viņa paša dzīves. Vis, pār visi viņi rakstīti tādā rūpīgi iskoptā stilā, kā, varbūt, neviens cits no viņa ražojumiem. Bet galu galā šis romans nebūt nav tas, par ko viņu tureja pats autors un ta draugi, kas viņā ceraudzija precīs, zīmīgu ražojumu šai dzējas šķirā un vislabāko Servantes darbu. Tomēr no visiem Servantes' ražojumiem „Persiles un Sigismunda” eeguva jo lelu panākumu. Divi gadūs isnāca ta astoņi isdevumi un no 1618 - 1626. gadam viņš bija pārcelts italu, franču un angļu valodā. -

Precīs nāves Servantes daudz-maz sagatavoja espeesānai vēl šā, dus rakstus: „Las ^{semas} Semanas del Fardin”, iszīnots jau 1613. gadā; „Galateas” otra daļa, iszīnota 1615. gadā; „Bernardo”, peeminetu ^{pašas} pirmstāves 10. mana „Persiles un Sigismunda” veltījumā un pēdīgi dažas lugas, kas kurām minets agrāk isdota lugi preekšvārdā un „Viage del Parnaso” pēlikumā. Visi šee ražojumi tagad, laikam, zuduši. Pēskūra viņam arī citus rakstus.

Rau vispirms „Buscapie”, kuru daži komentatori tura pilnīgi par Servantes' darbu. Tēc Dona Adolfo de Kastro tam is: tāds tituls: „Interesanta maza grāmatina, vārdā Buscapie, kurā, bes teicamas zināt, necibas, lasitajs atradis paskaidrojumu par visu slēpto un slepeno, kas celvēts ^{Lamančās} Don-Kijotā, sacerētā no kāda Servantes’.”

Šai gramatinā (Buscapie) Servantes apraksta sevi kā jājeju no sava mūļa celā us Toledo, isjājis caur Puente Toledana, viņš sateek kādu bakalauru, kas jājis us veca kraka, kuram tomēr isdodās nomest savu jājeju; acim redzams, ka starp zīrgu un jājeju noteek kārsto strī, dus, vaj jāit tālak, vaj apstātees. Servantes laipni palidz jājejam kapt us kājām, ismainījuši veens ar otru dažus vārdus, celotaji nospreet, pa, vadit laikū kopā, slēpdamees no estājušās deenas kārstuma zem tuva, ko koku ēnas. Bakalauris mazs, padumjš, bet cilvēks, kas pats ar sevi ar meotu, ar visai nebāgu āreoni, isnem no sava maisa abu pajautrinašānai divi grāmatas. Pirmajā ^{no tām} is virstāsts: Pedro de Esina garīgi dzējoli; abi celā beedri slavē šo grāmatu, pee kam Servantes runā no tās autora, kā no sava pazēstama. Otrā grāmatā - is Don Kijots, par kuru baka, laurs issakās ar nicinašānu. Drusku austraukts par ta atsaukumi, Servantes pēvāda, vispārīgi issacidamees, nedodams ne mazakožēmi

445.
bakalauram, ka šis runā ar pašu autoru, — ka grāmata nav bes vērtības,
ka tās mērķis, isdzīt no pasaules sevi pārdzīvojušo brunneecibas in-
stitutu. Bet leelīgais un plāpīgais mazais bakalaurš pastāvīgi noklīst
no preekšmeta, nemdamies runāt par sevi jeb stāstīt anekdotes is sava
tēva dzīves; bet kad ar leelām pūlēm isdodās, viņu greest us agrako tē,
onatu, tad viņš usbrūc Don-Kijotam par tam, ka tamī atzēta kleijojo,
šās brunneecibas pastāvēšana tai laikā, kad ta grāmata isdota, tā tad
ari tai laikā, kad par to eet runa; Servantes aisstāvēs un sava stāsta
pateesibu pperādēt, atsaucās us Suero de Kiņones un Karla V. peemēru.
Suero de Kiņonesam ir redzama loma 1434. gadā us Orbigo's tilta Leonas
tuvmā notikušā turnirā. Precizajam stāstijumam par šo turniru ir no,
saukums „Paseo Honroso” (Gods celš). Turnirs turpinājās taioni trīsdesmit
deenas un tādā gada laikā, kad celš bija pilns no brunneekem, kas
devās svētcelojumā ppe sv. Fekaba kapa. Brunneeks Suero de Kiņones,
stāvedams us tilta, isaicināja us divkavi katru garām jāgēju brunneek,
ku, dōmadams ar šo varon darbu atraisītees no solijuma, ko labprātīgi
sev uslicis par godu kādai damai un kas pastāvēja eekš tam, ka vi,
nam katru ceturtdeem bija jānes ap kaklu dzelza važs. Iapošanās us
šo metikamo turniru notika us paša kēnina pavēli. Kronika saka,
ka Kiņonesu pavadija devini cīnas-beedri (mantenedores) un ka trīs,
desmit deenu laikā 68 brunneeki ppeemā Kiņones isaicinomus.
Pavisam notika 627 sadursmes, kurās tika lausti sešdesmit septēni
škopī. No turnira dalībneekem tika veens aragonešu brunneeko
novants un daudzi sevainoti, starp pēdejeem atradās pats Kiņones
un astoni no ta beedreem. No otras puses bakalaurš eebild, ka
viņš būtu pprecīgs, ja viss Don-Kijotā aprakstītais isvādītos par pata,
su, ka viņš pats tapu kādā gadījumā kleijojošs brunneeks un
lēdzīgi citeem brunneekom sev eegātu ir princesi ir kēninvalsti. Visu
to viņš runā neldzīgā pārspīletā Don-Kijota stilā, kuram viņš
pa brīžem stipri lēdzinās. Servantes atbild, pperādīdams realu klei,
jojošas brunneecibas eksistenci ar citateem is Olivier de la Marchia,
kurī tapat maz atteecās us leetu, kā pprekšēje citatē us Kiņones un
Karli V. Celotāju eeilgstošo sarunu pārtrauc dumpis-plūksšanās

starp Bakalaura krakā un Servantes' mūl-egeli, kas atgādina līdzīgu
rašanās - košanās - spēšanās starp Rosinanti un Galīcijas zīogu (Don-Ki-
jota I. daļas 15. nodalā), kas šē beidzās ar bakalaura krakā pilnīgu pē-
varešanu. Šis notikums isbeidz saruna un nobeidz tā brošūru. Ser-
vantes aizjāj, pamešdams nelaimīgo bakalauru lūstena valā.

Tagad dažas peezīmes, kas attiecās us de Kastro isdotās brošūras, "Buscapie",
kapie" saturu. Jebšu tās titula lapā teikts, ka šē atrodam isskaidroju,
mu par visu Don-Kijotā setvērtā, paslēptā un slepenā, - tad tak šis so-
lijams paleek neispildīts; jebšu pēc de Kastro verojuma šis ražojums
rakstīts no Servantesa ar nolūku, aistāvētes pret viņam nelabvēli,
gu mācītu pretneeku usbrukumeem, tad tak nevens no šēem pretne-
keem nav tekstā minets, tā ka Servantesam nākās aistāvētes jō,
nainā tonē (no ^{tiv} maža bakalaura usbrukumeem, kurš apgalvo, ka klei,
jōjōša brunceciba vėl pastāvot Spanijā. Linams, tamlīdzīgs usbru-
kums us Servantesu nevarēja tikt isdarīts no nevena daudzmažprā,
tīga jeb mācīta cilvēka, kamdēl arī autora aistāvēšanās nolūek ko,
miskā tonē un ir kamdēl smeklīga, ka ta ir absurda.

Japeemin arī tas, ka brošūrā "Buscapie" Servantesam likts mutē
nicinašanas isteikums par Enares Alkalu, viņa dzimšanas vektu, us
kuru viņš bij allāž lepns; ka viņa isdomatais bakalauris issakās
par apkaunojamu Servantes tēva birkību un par viņa paša bēdīgu
senroplību lādā tonē, kas neatbilst jūtu smalkumam un cilvēka
sirds pazīšanai, kas istaisa veenu no vispirmakām pazīmem Don-Ki-
jotā autora tivlīgā raksturā.

Tā kad mažā brošūra, de Kastro isdotā, ja isnem no tās divi jeb trīs
vectas, kas atšķirās caur rupju realismu, var būt saucama par jautru un
asprātīgu lappāliju - rotalojumu. Tās autoram ir dāvanas, dzīvi stāstīt; bes
tam tas pamatīgi pazīst Servantes' darbus un viņa laikmeta literaturu.
Ja de Kastro pats to rakstījis, tad laikam ne bes notūka, atklēt savu vār,
du, kad būs preeks ^{stums} istais, derīgais laiks, to darījis, viņš eegūs sev jaunus
laurus, nedarījis Servantesam nekādu zaudejumu. Bet ja viņš nebija
brošūras "Buscapie" autors, tad acim redzot viņš ir maldināts caur manu,
skripta saturu, no viņa pirkta pēe apstānkēem, kas viņu speeda, noticēt

Vispirms mums būnams par tam, ka visdizānākā un vispopulārākā Spanijas rakstneka ražojums atrades divi un pus gadsimtenī laikā pilnīgā aismārsībā, ka pa šo laiku tas jo meerīgi celojis is Madrides us Lisabonu un atpakaļ us Spaniju, neskatot us tam, ka pedajōs 70 gadōs iscelis daudz intreses - apspredes un to visur čakli meklōjusi.

Neko vaicam ne-apmierina arī manuskripta vesture.

It zināms, ka viņš vispirms bijās rakstīts 27. februārī 1606. gadā Madridē, dē mo cita noraksta prekšē seņora Agustino de Argote, cēla seņosa, Seviljas brunneka (Devo medo vina dōsēlā!) Gonzalo Zatiēko de Molina dēla (Copiōse de otra copia el año de 1606° en Madrid, 27 de Ebrero año dicho para el Señor Agustín de Argote, hijo del muy noble Señor (que Sancta gloria hayo) Gonzalo Zatiēko de Molina, un caballero de Sevilla). Bet gloria hayo!) Gonzalo Zatiēko de Molina, un caballero de Sevilla). Bet tevs un dēls de Molina jau sen pirms 1606. gada mirūši, tā tad arī šai zinā se acu prekšā absurditāte. ^{*) milésimo seiscentésimo sexto - Fu vigésimo septimo}

Talān apgalvo, ka Servantes' brošūras rokraksts glabāties lelksungu de Lafoes bibliotēkā ¹⁾, par kam leecina us tās atronams us raksts, tas bes gada skaitļa. Bet Tirnors it pareizi vaica: Vaj tad kas iespējams, ka Servantes' manuskripts atrazdamers kādā bibliotēkā, vareja pa list nepanēts? Vaj iespējams, ka viņu atstāja bes evirības bibliotēkas īpašneks lelksungu de Braganca (1719-1806), veens no visglītōt sava laika vīreem, prinča de Lin draugs, Marijas Terezijas un Fridrixa Leela draugs, Lisabonas Akadēmijas dibinātājs un prezidents, nevis ix deonas sapulceja savā salonā Portugales vissvarīgākos zinātneē, kus un literatūs? "... Vaj iespējams peelaist, ka tāda cilvēka bibliotēkā atronamais Servantes' brošūras rokraksts, ko 1780. gadā it visur meklēja spaniešu Akadēmija, palika nezināms ir viņam, ir vēselam zinātneeku pulkam, kas pulcejas apvīņu ta garā mūža laikā? Bēdi, gi, vaj ir iespējams, ka Servantesu brošūra, kā pasakās neredzama (zom tam kāpes) celā atgriezusis atpakaļ Spanijā, eekams ta atrada pasparn Andaluzijas advokata, dona Paskuala de Gandara, bibliotēkā, lai tas pats, kas Dzivoja III. g. simtenī, atdzīvinatā stīdus laikmatā, ka

1) Da Livreria do Senhor Duque de Lafoes.

vinas dēļ, iscēlās starp Navarreti un Klemensinu, ne būtu šaubījes par tās svaru un nozīmi, bet būtu ^{šausmīgi} par tam pārlecinajies, slēptu šā savu noslēpumu no visas pasaules? — Tāda ir Tiknora isskaidrotā Servantes' ražojuma arīgā vēsture, kura mums leekās visai apšaubāma. Neko vairak neapņēerinā, kā jau dzirdējam, tās cekšvīgā ticamība.

Pirmkārt, „Buscapie” ir tāds pakalparinums Servantesam, us ko tas grūti būtu pats eelāidees. Tās esākums ir līdzīgs ar „Persiles” un Sigis, munda's” prologu; saruna, kura šē notiek starp Servantesu un celo, laju medicīnas studentu, acimredzot derejuse par paraugu ^{šā} sarunai ar celotāju bakalauru brošūrā „Buscapie”; no otras puses, ^{šā} saruna, eel, sākdamās ar divu tā laika autoru recenziju un būdama pilna māi, jeenu us tā laika literatūru, atgādina DonKijota bibliotēkas reviziju, saruna beidzās ar acimredzamu paraleli stāstam par dzinejeem un to mūļeem. Ar veenu vārdu, brošūras daudz veetas atgādina daudz veetas Servantesa daļādās rakstās, visvairak tā „Adjunta al Parnaso” — Peeli, kumu celojumam us Parnasu. Pakalparinums ir tāda plašumā, ka reizām veselas frazēs gandrīz vārds pa vārdam aismēntas ^{pe} no Servantes'. Bet šē teikumī — istaiceeni katrā ziņā nerādās esam autora nerūpi, bas-paviršības augli, kurš nejauši darina sev pašam pakal. Taisni otradi, no pirmā acu usmeteona viņeem ir rūpīgi ismeklotu teikumu veids ar nolūku, vērst sevišķu usmanību us veetām, kurās viņi at, rodas, ar nolūku rādīt, ka autora nodomi ne-iseet no ap viņu zi, metā mazā-neleelā aploka — tas ir ne-ispildams usdevums atrakibā us droša un brīva gara lideenu, kas istaisa Servantesa ģenija raksturis, ku pazīmi.

Otrkārt, „Buscapie” eelver sevī daudz mājeenu us maz pazēstamu autoru ražojumeem un ser aismirstām lappalijām — bagatelleem. Ša ga, dis šai ziņā isnēmumi, tad par teem ziņo ar sevišķu svinību; viņus parada ar isdeveja peezimem, tāda mērā sīkām un ceši saistētām ar tekstu, ka lasitajam nevilus ^{nāk} eekvīt prātā, ka drožak pats tensts pee, mežots peezimem, nekā šis peedejās tekstan. Katrā ziņā Tiknors neredz nekāda pamata „Buscapie” turet par Servantes' darbu un likt to zem šā leelā vārda paspārnes.

No 1847—1849. g. jo daudz strīdejis par pamfletu, šo tik daudz

449. Valstīto 'El Buscapie', kā kad to būtu Servantes rakstījis drīz pēc Don Kijota I. dulas isnākšanas. Servantes biogrāfijā, kas rakstīta no Visen, te's de los Rios un pēcpaustra leļliskajam Don Kijota isdevumam, kurš islaists no spāņu Akadēmijas 1780. g., — sacīts, ka saskaņā ar tradīciju — us kuru pirmo reizi aizrādījis Pelliseis kādus divus gadus pirms akadēmiskā isdevuma — isnākušā 1605. g. Don Kijota I. dala bijuse no publikas auksti sanemta tā, ka autors tamdēļ islaidis anonīmu pamfletu, kurā pēc sava ražojuma asprātīgas kritikas beigās devis saprast, ka Don Kijots esot paslepta satīra us daļam svarīgām un visiem pazīstamām personām, ka, pateicoties tādai taktikai, publikas zināre tikuse modināta un grāmata kļuvsuse populāra, caur kam tad nodrošinātā tās tālāka pānākumi. X

Pēc šīs tradīcijas peezīmē ezeetota dona Antonio Rheidas vēstu, le — par kuru personību gandrīz nekas nav zināms — no 16. decembra 1775. g., kurā sacīts, ka pēēēē 16 gadeem grafu Sažeda' namā viņš re, Džejs veenu eksemplāru, 'Buscapie', ka šī mažā anonīma brošūra bijuse eespeesta Madridē labem burteem, bet us slihta papīra. Dons Antonio apgalvō, ka is šīs mažās grāmatīņas viņš islasījis, ka, lai gan Don Kijotā darbiģās personas pa leelakai daļai isdomātas, tomēr viņu dēkām esot daļa atteeciba us keizara Karla V. un tā tuvineesku dēkām. Dona Antonio stāstījums, atšķirdamēes no ^{tekstā} peeminētās tradīcijas eesā visa, kas atteecās us Karli V., iscēla otīrou saubisimos. ~~nepaliska bet eebildumēem.~~ Tur, mais, kas issacīja savas šaubas, bija Pelliseis, kurš teica, ka, ja viss cits būtu pateess, viņš tomēr šaubītos, ka šī brošūra 'Buscapie' rakstīta no Servantes'; Navarrete bija tajās domās, ka visā šai leetā valde kaut kāda pāsprāšana, ka Servantes nekad nebūtu varejis viņam peeskiertā veidā zīmetees us keizaru; turplikam Klemensins nācis ar issacījumu ka eksemplārs 'Buscapie', it kā redzats no dona Antonio, vareja būt kontrofacija, veikli eegrihta, eesmēreta grafam Sažeda, bagatneekam (rico y goloso) un līdģīgu ražojumu mīlotājam. Un pateesi, māģeeni us Karli V., absurdi paši par sevi un tas fakts — mezināmais Akadēmijai 1780. g., kad tā sagatavoja savu Don Kijota isdevumu — ka Don Kijota I. dulas isnākšanas gadā isnāca vēl cita parakā citai trīs tās isdevumi, kas tikko spēja upmeerinat modināto

publicas intresi, tik gaiši leccina par labu Don-Kijota ūtrām sekmen,
ka sen jau daudzām senāca prātā, ka nav bijušas nekādas „Buscapie”
nepecešamības un ka tāda grāmata nekad nav isnākuse, bet ar lai,
ku pat stridus šai jautajumā aprīma zinātnieku starpā, isņemot
tik tādas personas, kuras speciēli nodarbojās gar Servantes’ mūžu.

Dons Jose Mor de Fuentes savā Elogio de Miguel Cervantes (Bar,
celona, 1835. g.) saka, ka būdams labi pazīstams ar grafu Sazeda, kad tas
vēl dzīvojis, viņš rūpīgi pārmerklejis tā biblioteku, atronamu tā pilis
Madridē un Aranjuesā, bet neesot ne vien atradis ne vienā eksēm,
plasa Buscapie, bet pat ne vienā pierzīmes par šo ražojumu bibliote,
kas katalogos, tā vecos, kā jaunos.

Bet 1847. gadā no jauna uspaldeja šis jautajums. Dons Adolfo
de Kastro, jauns Andaluzijas muižnieks, kas čakli bij isstudējis spa,
niešu veco literaturu un rakstījis dažus interesantus vēsturiskus dar,
bus, kas leccina par viņa čaklibu, pazīnoja zinātnieku pasaulei, ka
viņam ne jauši isdeveses eegūt veeņu „Buscapie” norakstu. 1848. gadā
viņš islaida brošūras jaunu isdevumu ar visai zinātniskām pierzīmem,
pee kam teksts espees to lecciem burteem, eem 46 lapu puses, bet pee,
zīmes 188 l. p. Treksvārdā Dons Adolfo de Kastro saka, ka isdevums
isdarīts pee rokoaksta, kuru viņš eeguvis is dona Paskuala de Gan,
dara bibliotekas, kuras īpašnieks, mācīts advokats, dzīvojis pilsatā
San-Fernando, ka pee tā māves biblioteku pārvesta us Kadixsu, kur
itrupē pārdota. — Viss cits par minlaimo brošūru mums jau zinams.

1824. gadā isdarīts, laikam no kaut kāda (kā Tikmors domā) asprā,
tīza vāca, kurozgs mēģinums, Don-Kijotam peelikt divi nodalas, ku,
kas it kā būtu bijušas aisleegtas pee II. dalas espeesānas. Bet spanešu
Akademija natureja šos peelikumus pat ne^{pat} espeesānas eeenigēm. Tom
apokrifiskām nodalām var peevēnot arī vestuli par kautas vētkēm,
kuras veeņa daļa espeesā 12. sējumā eekš. Biblioteca de Autores Espa,
ñoles, 1857. g. p. XXVII.

Rezūrnē.

Servantes’ slava dibinās visvairax us tā episkeem ražojumeem,
meskatot us viņa dramatisku darbu atseviskām iscilām vērtībām un
daržeem liriskeem dzajoleem. Viskautrigako veešu starp eem eemem vi,
ka ganu romans „Galatea”. Jo augstu stāv viņa „Novellas” pee sava spēka

un fantāzijas bagātības, pēc dzīvīguma un dzīves retas-leelas pazīša-
nas. Servantes' ģenijs parādās visspilgtākī tajās Novellēs, kuras ap-
raksta tautas dzīvi jeb cēlušās is pa autora paša atmiņām, kā piem.:
„Marzà Cigaineete” (Precioza), „Stikla licenciāls”, „Greizsirdīgais estremāds,
vestis”, „Cēlā istabas meitā”, „Spāņete-anglēte” (jeb „Vērpeju Anglijā”), „Augst-
sirdīgais mīļākais” u.c.

Pēdējais romāns „Porsiles y Sigismunda” rāda ārkārtīgu, neparastu
fantāzijas spēku un dod gaišu nojēgumu no daudzu redzīvotāju
mīglainiem preekšstāstiem - uskateem par Europas zemeļiem; šis ro-
māns, pret Servantes' un tā draugu sugaidīšanu, netika atzīts par
viņa vislabāko darbu, bet, kā arī nebūtu, tomēr tas peln pilnu ietre-
si, kā gandrīz septiņdesmitgadeja autora nesalauzama spēka lecciba.

Servantes' galvenā, vislabākā darba gods bes strīdus nākas, pēc
veemprātīga triju simtu gadu spreeduma, viņa Don-Kihotam, ražoju-
mam, kurš vairāk, nekā neviens cits is autora laikmeta un pat is
vēlākām laikēm, nes sevī nacionālā rakstura visdzilāko zīmogu,
par kura ispaudeju tas parādās un kurš tamdēļ esmantojis, savu
kart, vispārīgu nācijas mīlestību kādā mērā, kādā ta nekad nav
par daļu tikuse citam mākslas ražojumeem. Tā tad, Servantes vis,
augstākī pacēlas savā romānā „Don-Kiots” - visagrākajā un gandrīz
veenīgajā no romāneem, kurš usturejis savu dzīvības spēku jau vairāk
kā triju gadsimtenū laikā un, neskatot us tā ilgo mūžu, turpina
līdz šim brīdim iscēlt reibuma pilnu espaidu. Pēc pirmatnīgā plāna
Servantes nebija nodomājis, est kālāk par satīru, vērstu pret fanta-
stiskeem un besģāršas brunneeku romāneem, kuri pārpludināja
Spāniju, un par issmēcklu, ka ta tautceši aisraujās no tādeem ēmi-
ģeem tā laikā literatūras ražojumeem. Pa pašu romāna sacerešanas
laiku autora intrese preekš tā radīteem tēleem; kā lels Dzejn-
tas celina savā ražojumā neismērojami vairāk, nekā to peclaida veem,
kārsš, pirmatnīgi domāts plāns, bet tamdēļ šis romāns is tik pat pro-
tests pret spāņēu teeksni us dēkām un pret spāņēu pilsonu kartības
nīcināšanu, cik pateess cilvēku dzīves ideālās un realās pusēs mūžīgā
kontrasta un cīņas kālojums. Servantes darba pamatōs negul vis ne

satira pret entuziasmu vispār, kura dzīlā dzīves nozīme krīt acīs pat
 pēc Lamančās muižnieka traģikomiskā tēla, un ne skaudrais tēceļš,
 vērstā pēc vēlako kritiķu domām, kuri apsprieduši „Don Kijotu”, pret
 aristokratijas ideālu vispār; brunneka un tā zemnieciskā eroču nese,
 ja tēli pārstāj tipus, no veenas puses – idealistu un fantastu – vēja
 grābekli, no otras – tik pat veenpusīgu rupju realistu, kuri tomēr akli
 tic bagatību un panākumu brīnumiem un tapēc arī nem labprāt
 dalību idealista usmējumos. Spēkam, psiholoģiskam dzīlumam un
 idejas universalībai atbilst ražojuma bagatība, pēcvilcīga humora neis,
 smelams krājums, spēlsta un pēc tam^{vis} ismalcinata raksturojuma
 nobeigums, dzīvība un krāsū greznība. Dzīves ārīgo parādību aprak,
 stā un pēdīgi tēlojuma veenkāršība, neisslēdzot ne spēku un ceeni,
 bu, ne istā brīdī parādījušos veeglu jautrību. Zināma pārmaiņa au,
 tora gara noskanā un usskatās pamānāma II. daļā, kura espeesta des,
 mit gadus vēlāk, ideja isstrādājuseš apzinīgaki, „Sančo Pansa” stāvs
 stājās pēckšējā veetā un sevišķi tanī nepārspējamā epīzodē gubērnatora
 us Baratarijas salas; satira, kura agrāk bija vērstā pret brunneku
 romanu, nu vērtās pret ganu romāneem; bet skati leelkunga pilī,
 kur noteek pēckštālīšana Don Kijotam pēdalotees, nav bes zināma
 rīktuma. Bet Servantes’ ražojuma galvenee vilceeni parādās arī II.
 daļā ar to pašu spēku. Tā tad abas daļas kopā stāta mums pēckšā
 jaunako laiku dzājiskā ģenija viseeerojamako pēeminekli.

Bet (nu saka Tixmors), jebšu tas pēcteeek, isteikt pārpilnam cilvēka
 slavu, tak tas vēl nav nebūt viss, ko Servantes peln. Ja vēlamees pēe,
 šķirt viņam pēenākošo tā, kā tas viņam būtu vispatīkamaki un, ja
 gribam paši pilnīgi saprast un baudīt viņa Don Kijotu, tad, viņu lasot,
 mums pastāvīgi jātura prātā, ka šis teicamais romāns nāv jaunības
 jūtu pilnības un laimīgu ārīgu apstānļu auglīs, ka tas nav sacerets
 viņa vislabākās gadās, kad viņa gars lidoja augsti un bija pilns
 spēdošū cerību, bet ka viņš, pēe visa sava ne-issmelama un ais,
 raujama humora, pēe visa gaišā skata us pasauli un ligsmās tici,
 bas labam un tikumam, tapa no autora sacerets leelā vecumā¹⁾ dzīves
 saulei nolaižotees, kur katrs solis tika sarīktinats no nepēpilditām

1) Kai Goethe sacereja Fausta II. daļu sīmā vecumā.

453.
cerībām, no nogurdināmas cīņas ar trūkumiem un cešanās, kā tas
kapa eesakts ceļumā un pabeigts tad, kad Servantes jau sajūta savā sēt,
dē smago un auksto nāves roku. Tikai tadā gadījumā mēs varam vis
notāl eedvesmetes ^{ne vien} var apbrīnošanu un godbijību preoks dzīva dzejiska
spēka, kas īsten no Don-Kijota, bet arī preoks pašā Servantes' rakstura
un personības, bet visu to islaizdami no acīm, mēs nebūsim spējīgi pre
nācīgi apspriest ne šo, ne to. -

Pēc šīm Tixnora tik augstām domām par Servantes' nopelniem,
pevedišu vēl dažu citu severojamu personu domas par šo dižano ģeniju
un ta leelisko darbu. Kautrīgais un gudrais sērs Viliams Templo ru,
madams par satiriskiem ražojumiem un pārmesdams Rablam (Rablais)
nepeeklājību un cinismu, saka: „Nesalīdzināmais Don-Kijota autors peln
apbrīnošanu visvairāk par tam, ka sacerejis tādu teicamu satirisku
un humoristisku ražojumu bes šīm ingrediencijām jo ceenīgā un
augstā tonē, kurš jebkad leetots jeb tiks leetots līdzīga veida rakš,
stōs.”¹⁾ Še klāt var pēeminet Dr. Džonsona domas, kurš, pēc mistriiss
Piozzi vārdeem, par Don-Kijotu, kā jokainu grāmatu runadams, tomēr
apgalvojis, ka Servantesa romans esot visleeliskākais ražojums pasaulē
lē pēc Homera Iliades.”²⁾

Inglis saka, ka „ne esot nevena spanceša, kam Servantes būtu pavi,
sami nepazīstams, un Tixnora pašā novērojumi Spanijā pilnīgi apt,
skiprina Inglisa apgalvojumu.”³⁾ „Mažākais neveens no teem, saka
Tixnors, „pēc kurēem es griezās ar jautajumu — to skaitā bija daudz
laužu no sabiedrības viszemašiem slāņiem — ne-istādija pilnīgi, ka
neko mezinātu no Don-Kijota un Sančo Pansa”.

Tixnors pasnēdzis savas spancešu literatūras vēstures III. sējumā
pārskatu pār dažadeem Don-Kijota tulkojumu un pārstrādajumu isdeve,
mēm, kas isnākuši Europā divu pēdejo gadšimtenu laikā. Cik plašs
tas arī pats par sevi, tomēr tas mēdod pilnīgu jēgumu no popularitātes,
kādu šis savadais, neparastais ražojums baudījis, kamdēl, ka is tūvsto,
šiem cilvēku, kurš mekad nav Don-Kijotu lasījuši, mekad nav Servantes' vārdu

1) Sal. viņa Works, London, 1814, III. p. 436.

2) Fr. Boswell's Johnson, Croker's edition, 1834, IV, pp. 377, 378.

3) Fr. Inglis, Rambles in the Footsteps of Don Quixote, London, 1837, p. 26.

454.
dzirdējuši, bet kuram Don-Kijota un Sančo Pansa^{vārds} tik pazīstami,
kā labu pazīstamu vārds. Tāda veida popularitāti, cik zināms, nav
baudījis nevienš jaunāko laiku rakstnieks. Un bestam mums jāsa,
jūt ne vien Servantes' ģenija visa ceņa, bet arī viņa personas dzīve
ceņiba.

Servantes' pieminekļis.

Kamēr līdz šim nekas nebija dzirdēts par kādu pieminekli šim
dīžanajam spāņu ģenijam, tad nu, kā bija (1. jūlijā 1926. g.) avīzēs lasāms,
beidzot galīgi pieņemts Servantes' pieminekļa plans un La hančas ekle,
jā uzsākti pieminekļa celšanas darbi. Tas būšot grandiozs monuments.
Pret Lebesim pacelšes divi milzīgas bronza statujas: Don-Kijota un
Sančo Pansa tēli, abi jāšus. Pirmā statuļa būs 52 metrus augsta, otrā -
24 metrus. Pieminekļa eklešoni aisuņems iestādes telpas, kur sakrās visu,
kas saistās ap Servantes' vārdu. Pieminekļa figuru acīs eklešos tera,
ses, no kurām atvēršes plaši skati us apkārtni. Don-Kijota šķēpa aug.
šajā galā atradīšes eklešice, kurā pastāvīgi deģš uguns. Tā spāņušī pēc
vairak kā trim gadusimtenēm grib godinat sava ģenialā rakstnieka
Servantes' un ta varoņu, Don-Kijota un Sančo Pansa piemīnu - pēc
300 gadeem.

Spāņušū literatūras vēsture XVII. g. simtenē.

Spāņušū drama.

Ēvads.

Vispirms šai laikmetā spāņušū literatūrā sajētams kontr.reforma,
cijas eklešpāids.¹⁾ Bet leelā katolu baznīcas un katolu pasaules-usskata
restaurācija bija XVI. g. simtena pēdējās gadu desmitās eklešpājama tik
palīdzot Spanijai, visvarenākai katolu valstij šim laikā. Spanija
sevišķi eklešvērtās par pasaules cīnītāju un stipru baznīcas atspāidu. Ekle,
stāja laiks, kad bailēs no spāņušū zaldātēm un diplomatijas ekleš
neka nekalika pakal bailēm no Romas legāteem un jezuitēm. Patēsi,
Spanija bija veenīgā zeme, kur katolu gars nebija mākslīgi modināms
un ar varu usteepjams tās tautai. Inkvizīcija, kurā visās citās zē,
mēs spēda, spāidija neģēlīgi un šausmīgi, Spanijā bija gandrīz populāra
<sup>1) Itāļu literatūrā šē kustība (kontr.reformācija) bija pilnās zēdās jau agrāk,
XVI. g. s.</sup>

ar savām ceļumeem, teesām, tirdzēm un sārteem. X

Spāņēšu valsts, teesa, jau zem keizara Karla V (1519-1556) sasnie-
dza savas attīstības visaugstāko stāvokli, tā ka pa Filipa II (1556-1598)
nelaimīgo valdības laiku, neskatot ne us hegemoniju pār visu katolu
pasauli, ne us Lepanto (1571) usvaras laureem, ne us Portugāles eskarāju,
mu, esākās Spānijas grimsāna. Bet tomēr veselu gadu desmitu laikā
šī pakāpeniskā lēnā grimsāna palika noslēpums visai pasaulei un
visvairāk pašai Spānijai. Agrāko usvaru un triumfu apzīna vecajā
un jaunajā pasaulē, kas bij esakņojuses jau vidus laikā un tagad
no jauna mākslīgi modinātā reliģiozā atdzīvošanās, lepniība, kurā
sadvēsta caur piederību pee valsti, kurā nekad saule nenocet, un pee
zemes, kurai bija katolu ortodoksijas ekskluzīva privilēģija — vis-
tas atļureja no spāņēšiem apzīnu par sākušos pazeminašānu un grim-
šānu. Un kamdēļ nav nekāds brīnums, ka spāņēšu dzejas un māks-
las viskošākē zēdi parādījās īsti tai laikā, kad sāka novīst spāņē-
šu tautas slava; attīstās lirika, epika (romāns) un dramatika (drama).

Lirika.

Spāņēšu lirika, kurā par visu XVI. g.s. atradās zem itāļu espuīda,
usplaukušāna laikā, zelta periodā, no minētā gadsimta beigām,
ne-izrādīja sevišķu patstāvību. Fernando de Herrera is Seviljas (1524-1599),
veens no vislabākēem spāņēšu lirikēem, segura leelu slavu ar savām
Kanconām (sevišķi par cīņu pee Lepanto un us Portugāles kēnīnu
Sebastianā nāvi). Romānu saceretajs Visente Espinels (par kuru bis
runa vēl turpmāk) isrādījās arī kā liriks, pee kam tas ražoja pēc
veckastīlētā un itāļēšu dzeesmu motīvēem. To pašu var teikt no
Lopes Moldenado, Rioja, Juana de la Kruz, Manuela de Viljegas un
grafa Betuardino de Reboljedo (1597-1696), kurš, kā spāņēšu sūtis, pee
Vestfāles meera nosleguma, dzīvoja Danijā un pee zveedru kēnīnēnes
Kristīnes galma, un isdeva savus dzejoļus Kēlnē un Kopenhagenē. Se-
višķu, jēbtu nekādu visai kēicamu virzēnu deva lirikai Luis de Gon-
gora y Argote is Kordovas (1561-1627). Viņš isdomāja estilo cul-
to (iskoptu stilu), lepniņu, istīknišu, uspūtīgu un affektātu dzejisku
valodu, pārpildītu ar augsti lidošām pārspīlētām gleznām un Esper-
boliskām līdzībām, salīdzinumeem, kas, pats par sevi saprotams, atrada

456.
peervišānu galmā un tā sauktu „mācītu” apvidū.

Romans.

Par romānu var sacīt, ka gandrīz visi XVI. g. simtēnā beigu un visa XVII. gadsimtēnā spāņēšu romanisti sekojuši pa Mendoza un Alfonso Lopes jeb „El Pelayo del Pinciano” ebraukto ceļu, turpinādami tālāk apstrādāt „blēžu romanu” (roman picaresque) — žanru, kas ir sevišķi pateicīgs ^{māts}preeks literāriskeem talantēem, sava stāvokļa īpatnīgā raibumā un raksturu dažādības dēļ. Bet tam daudz tapa sacerēti tad arī tās sevišķā veida satiriskie romāni, kuri murgu jeb sapnu formā eved lasītāju nacionālas spāņēšu dzīves dažādās attiecībās. Fanātiski-religioza noskaņa ispaudās, saprotams, vajāki pēc tāda veida rakstnieceem, pēc kam dzīves parādību attēlojums atšķiras pēc viņēem vairāk caur labsirdību un dabīgumu; bet tomēr arī viņi nevarēja atraisīties savās ražojumās no katoļu gara.

Te peeder jau peeminētais Vicente Espinels (1550—1630), liriskais dzejnieks un dzīvības pilnā un svaiguma blēžu romāna „Eročnesis Markos Obregon” ^{sacerētais;} Francisko Gomes de Kvedo y Viljegas (Gomez de Quevedo y Villegas, 1580—1645) ar savu romānu „Leela blēža Segovi, ja Paulo dēkas (vēsture) un dzīve” — ražojumu, parairan pārpildītu ar visāda veida blēžu stīķēem un aplamībām; tad Luis Velez de Quevara (ap 1640. g.), kura „Klibais vells” eeguva vispārīgu slavu, sevišķi ^{vēlāk, fran.}ču rakstnieceka Lesāža pakalparinumā; un pēdīgi Francisko Santos (ap 1670), kurtš sacerējis stāstus „Deena un naktis Madridē un Vellu dzīšana”.

Drama.

XVII. gadsimtenī spāņēšu literatūrā zeed gandrīz vienīgi dramatiskā dzeja, ar kuru salīdzinot visas citas dzejas šķiras paleek subordinētā lomā. Spidošais spāņēšu dramas periods isplēšās no XVI. g. s. beigām līdz XVII. g. s. beigām. Visovarīgāko dramatiskās dzejas daļu istaisija kome, dija. No Lopes de Vega laika sāka saukt par tādu skatu jeb skatuviņu ražojumus trijās aktās jeb jornādās, kas sacerēti — rakstīti pa laikam varsmās. Te pilnīgi ja. atsakās no mūsu no senatnes mantotaj ^{komedijas} „žegu” ma nā pretstata trajādiļai. Spāņēšu komēdija ir tāds obramatiskās dzejas veids, kas isslēdz šo pretstatību, saveenojot sevi tā ^{dams}veenas kā

Aras atšķirību. Tas nevar citādi notikt, kā caur abiem elementu savstarpēju sakaušanu un saplušanu tā, ka iznākumā rodas romāniskā drama, kura nevar saukties ne par komediju, ne par traģēdiju, bet saveeno veenu kā otru (šo kā to) veenā sevīskā veselumā. Pēc tam, protams, var dabūt par savu veenu vaj otru no sastāvdaļām un tad mūsu preeksā ir laga, kuru labi var dēvēt par traģēdiju vaj komediju, jebšu spāņu nozīmē tā nemītās būt, "Come, día".¹⁾

Ne-ismelams avots neskaitāmeem dramatiskeem samazglojumeem ir allaž Izīvē sastopamē spāņu kaislibas konflikti ar ispravēto spāņu goda jēgumu. Tūkstošēem dramu dibinās veeni, gi us šā goda jēguma; ne mazgu skaitu dramu tapat izbida pirmā veetā religiōzi problēmi ar savu brīnum-elementu, aprobežodamēs pa laikam pēc tam sneedzot vispārīgu kolorītu un dvēseles pamata noskaņu, bet ne-atsacidamēs pēc tam arī no visvairak populāraam un tapēc allaž efektu iscēlejem motiveem. Pēc sava rakstura spāņu komedija pilnīgi atbilst tautas raksturam, būdama savā būtībā aristokrātiska, jebšu ne vēlākās franču dramās nozīmē, kura atzina tik kāņinus un pasaulē varenos par īstēni traģiskēem varoņēem, viņas aristokrātisms pastāveja eekš tam, ka viņa pešķīva goda un personas ceenības jēgumus, Izīlas jūtas, stīpras kaislibas un grības spēku veenīgi abu šķīru celām personām, atstādamas visas pretejas dvēseles īpašības sulainēem, istabas meitām un vispār viszēma, ko kārtu laudim. Šā drama pārnesa spāņu usskatus us visēem sūžēteem, pēc kādeem tikai tai gadījās kērtels, pēc kam tā allaž atšķīrās ar pareizu, trāpīgu acu mēru raksturu zīmējumōs.

XVI. g. simtēna beigās sastop us spāņu skatuves visdažādākos dramu veidus: ir misterijas²⁾, kuras usved leelu svētku deenās, ir komedijas, "mētālis un spaga", kuras evestas jau no ^{Torras} Naharro, un pseudo-klasiskās

²⁾ Līdzīgi Europas visu kantu teātram, arī spāņu teātram ir religiōzi sūžēsterija (Auto), kurai bija, kā vispār Europā, divi cikli - zēmsvētku un leeldēnas ciklus.

¹⁾ Fr. J. v. Schack, Geschichte der dramatischen Kunst und Literatur in Spanien.

Trāģedijas, kas radušās studējot Senekās trāģedijas, un vesturiskas trāģedijas mēģinumi (Servantes' "Numantia") un tautas farsas Lope de Rueda' intermediju veidā un pēdīgi lugas no ikdienišķas dzīves, kurās darbojās spancešu sabiedrības dažādu šķiru pārstāvji. Visu šo lugu daļiņu var sadalīt divi kategorijās: pe pirmās preskaitamas tās lugas, kuras pareizi konstruktas, bet kurām trūkst dramatiskas kustības, pe otrās kategorijas — tās, kuras bagatas ir ar saturu, ir dramatisku kustību, bet kurām trūkst veenības un eksekjā cētra. Vārdu sakot, viss bija gatavs preekš tam, lai nāktu tik māks. lineeks un dotu mākslineecisku organizaciju šiem dramas chaotis, keem elementeem, raditu is teem ko harmonisku, veselu. Tāds māks. lineeks bija

Lope de Vega (1562-1635).

Cik loals arī bija Servantes, ģenijs, ko radijuse spancešu nacija, tak viņa sāncensis Lope de Vega pārspēja viņu ta laika popularitatē un sasniedza, vēl Servantesam dzīvojot, tādu slavu savā mūžā, kadu nav sasniedzis nevienis spancetis un kādu pcedzīvojiši, baudījuši reti, nedaudzi slavēni vīri arī citās zemēs, piem. Volters Francijā XVIII. gadsimtenī. Lope de Vega bij īstani jaunās spancešu dramas nodis, bimatajš ^{dramas} zedeja veselu gadu simteni, sākot no XVI. g.s. pēdējās gadu desmitas, ne veen tas, šim leslajam rakstnēkam is nopelni gandrīz visās nacionālās literaturas nozarēs.

Lope de Vega¹⁾ (jeb Lope Felix de Vega Carpio) dzimis 25. novembrī 1562. g. Madridē, kur viņa tēvs nometes nejauši no savas mantotās pils "Vega", kas atradās košajā Karriedo lejā, Galisijā. "Leja, saukta Karriedo", raksta pats Lope, "atrodās brangās kalnainās Kastilijas ziedošā kantā. Citkārt visa Spanija pastāveja no Kastilijas veen, šai viņai jāpateicās par savu iscelšanos, bet kāds labums ^{tas} rastees kā lauru koks un pēc tam pārvērstes veenkāršā krūmā? Mans tēvs bija dzimis Vegas apgabalā: tā cēlums pacel nabaqus! Viņam sekoja us Mad. rīdi, griezirdības apstulbinata, viņa emilejusēs seeva, spancešu Helena.

1) Vega (portugaliski veiga, no arabju bak'ah, zemums) auglīgs lēdzemums.

Tur viņi sagājās no jauna un šai deonā lika pamata akmeni manai dzīvībai. Tā tad es esmu greizsirdības jeb labaki sacīt - greizsirdīgas fantāzijas pameera auglis. Kas par iscelsūnos! Peekrīteet, ka būt patei, cigam par savu dzīvību kādam cēlonim - nav pēdeļais brīnumš."

Tau agri Lope isrādīja neparastas gara spējas, peekrītajā gadā (kā ta draugs Montalvans stāsta) tas ne vien vareja tekoši lasīt pa latiniski, kā arī pa spaniski, bet pee tam isrādīja kadu mīlestību preeņš dzejas, ka de, va no sava brokasta beedreem, lai tee tikai usrakstītu to, ko tas viņeem dīkteja, eekams eemācijās rakstīt pats. Ta tēvs bij arī dzejnieeks un veltī, ja savūtātliku labdarības un īzēlsirdības darbeem. Lope bija vēl mazs bērns, kad tēvs nomira, atstādams vēl veeņu dēlu, kas gāja bojā 1587.g. nepārvaramās Armadas ekspedīcijā, un meitu, kuŗa nomira 1601.g. Pēi tē, va nāves ģimene ceeta trūkumei un pa šo laiku jaunais Lope dzīvoja sava tēvoča, inkvizitora don-Manuela de Karpio namā, kuŗu viņš turp, likam min ar leelu ceenību.

Neskatot ^{vecaku} uz ģimenes ^{dzīves} apstākļeem, Lope dabuja visrū, piģano ^{ša} usaudzināņu un isglītību. Viņu selika Madrides kēniskīgā ģimnazijā un divu gadu laikā šai cestādē panāca leelas sekmes etikā un dail.literaturā, bet isvairījās no matematisķām zinībām, kā nesaskanošām ar ta gāršu. Rīkošanās ar zobenu, deijas un muŗi, ka pabeidza viņa audzināšanu un visās šinīs mākslās viņš eeģa, va tādu pilnību, kā neveens cits no kolleģijas audzēkneem. Četpads, gaudus vecu to saģrāba tādu nepārvarama vēlešanās, redzēt pasauli, un kopā ar kādu no saveem beedreem aisbēģa no skolas. Divi jeb trīs deenas jaunek dēku mekletāģi gāja kājām, kad nopirka kādu krakī un sasneedza jāšus Astorgu, Spanijas zeeem, vakaru daļā, no kureenes nebija tālu līdģ vecai de Vega ģimenes muŗģai, bet še viņi sajūta kadu nogurumu no ceļa un nepreeceļāmību pee dģ, ves ērtības, bes muras viņeem ^{sakuma} rēstīkās tik veegļi istint, ka nolēma greestees atpakaļ us mājām. Segovijā kādam juvelēerim viņi preebija pārdot zelta kēdi un ismīt daģus dublonus sīkā naudā, bet modina, ģa aisdomas ģādģībā un kapa arešetēi. Teesnesis, pee kuŗa tos noveda,

neatragdamus pēc ~~toem~~ ~~mekādu~~ citu nozēgumu, kā tik jaunības veegl-
prātību, palaida tos vaļam, bet gribedams pakalpot jauno nebēdneeku
pēderīgeem, kā arī viņeem pašēem, usdeva policijas ofiserim, tos ais,
gādat us Madridi.

Pēc padomīt gadus veeš Lope pērdalijās karā ar portugāļeem us Ter-
seiras salas, kā pats par tam stāsta kādā vāsmās saceretā vestulē,
dēz pēc tam mēs viņu atrodam kaut-kādā vectā pēc Feronimo Man-
rino personas, Avilejas biskapa, kura labīrdībai, pēc pašā aplēcī-
bas, bija daudz paradā. Par godu šim biskapam Lope turplikam sace-
reja dažas eklogas un kes tam dažas lapu puses savā pozmā, "Feruzā,
leme". Us biskapa protekciju, gādību to sūtija us Alkalas universitati,
kur viņš studēja ilgaku laiku, dabuja bakalaura gradu, bet tik ne
nēusvilka pēcesterā svārkus. Šo ne-atgriezāmo soli spert, to kavēja tikai
mīlestība, lolota pset kādu meiteni, kura tak aisgāja pēc cita, ismocijuse
dzejneeku sērām, greizsirdību un īgnumu. Šis mīlestības apstākli aprak-
stili viņa dramatiskā romanā "Dorothea". Še kas stāsts par tam, kā viņš
raudajis ar Marfigu to deomu, kad tai bija us mūžju saveenotes ar citu,
isduēs brīnīšņīgu dzīves pāteesību.

No Alkalas Lope de Vega aisgāja us Madridi pēstādams par sekretaru
pēc leelkunga Alba, bet ne pēc Filipa II. cetsirdīgi favorita (kā daudzi do,
majūši), bet pēc ka dāla-dēla Antonio Alba, sava vectēva visu bagatību
mantneeka, bet no mantojūša viņa šausmīgo raksturu. Lope de Vega dzīvo,
ja ar leelkunge pēc galma un sekvoja tam lauku vcentulībā, pilē Alba
(Alva), kur vairak nodarbojās ar zinātnem un literaturu, nekā ar karu
un politiku.

Ap šo laiku Lope de Vega apprecēja Fyabellu de Urbina, galma heroldi,
jas maistara maitu, personu, kura bandija leelu cenību sabēdrības augsta,
jā apvidū, kuram viņa pēdereja. Bet viņa ģimenes laime nedūreja ilgi.
Viņš satīldojās ar kādu hidalgo no visai šaubīgas reputācijas, issmēja
to sativiskā dzejolē, tapa isaicinats us divkavi, sevainoja to un par tam
esēdinats ceturmā. Bet nelaimē Lope de Vega nepalika kes ista drauga
Klaudio Ronde, kurš ne veentēz ^{isrādījs} veen istu draudzību tam, labprātīgi dali,
ja ta likteni nebīvībā un, nosādējis nolēmo laiku, sekvoja tam trimdā us

461. Valensiju, kur dzējneeks tapa apotāts no mīlestības un ceerības, jebšu
brīžem rakstīta kādās pašās breesmās, kādās agrāk Madridē.

Lopes de Vega trimda turpinājās daļus gadus, un visu šo laiku viņš
pavadīja Valensijā, visliteriskākajā Spanijas pilsatā pēc Madrides. Ustē,
redamies Valensijā viņš draudzējās ar Gasparu de Angilavu un Giljenu
de Kastro¹⁾; šā draudzība atrada atbalsi viņa daudžos ražojumos. Tad tie,
atos Valensijā, kurš tik ko bij ussācis ^{prezents} ~~notradat~~ mākslinecisku veidu,
bija daudžjadā ziņā pateicību parādā Lopes de Vega talantam, kurš deva
tam virzēmu, kura zinoogu viņš paturejis us visiem laikiem. Mūsu Džē,
neeks atradās draudzīgā attiecībā ar Valensijas rakstneekem un šē pa
rādās dousku vēlāk kā ta redzami parādādarinatāji dramās laukā.
Bet neskatot us vispārīgu mīlestību, us draudzību un us literariskām
saitēm Valensijā, trimda preekš Lopes de Vega tomēr bija trimda, un tas
preekīgi atgriezās Madridē pae pirmās iespējamības.

Ta tam viņa ģimenes dzīves apstākļi pārmainījās. Viņa jaunā sie,
viņa nomira ne pēc pilna gada pēc atgriešanās Madridē. No dau
džem ta Džejolēm noprotams, ka ta mocījās ar greizsirdību, kuru tas
gan nolēdz, gan atļaisno; kad viņas vaits nebija, de Vegas sleponā
kaislība preekš viņas sāncensēs nāca gaismā, bet emīļiees Džejneeks
tika atraidīts no lepniās skaistules un viņa Džejoli rāda, kādā ismisa
mā tas bija. Lai ar kaut no pilditu savu dzīvi de Vega ^{šē} kētas tagad
pae tīri-spaniska sēru isklaidēšanas veida, viņš eestāja kara doancētā.

Tas notika tai laikā, kad Filipps II. isvīkoja savu Nepārvaramo Ar,
madu ar nolūku ar veenu breecenu sagraut Elizabetes varu un atgrest
^{horatisku} Angliju katolu baznīcas klēpī. Redzēdams, ka sirdsdama ir kurla
pret viņa lūgšanām, Lope de Vega lika savu musketu - šautoni us
plecu un, apģarots no vispārīga entuziasma, sava usticamā drauga
pavadībā devās us Lisabonu un eestāja kā zaldats Armadā us sv. Jā
na kuģa, lai peldetu us Angliju. Celā savam lādīnam musketā
preebūza klāt Džejoli, sacēretu par godu ceetsirdīgai skaistulei.

Bet pēc tam posts sekoja postam. Ta brālis, ar kuru tas ilginebija
redzejees un kurš na bija par leitnantu us ta pašā sv. Jāna kuģa, no
mira us viņa rokām no brūces, ko dabuja sadursmē ar hollanderēsem.
Uētra iskaisija nepārvaramo floti; Lope de Vega krita us jūras nelaimīgās

1) Tēe ir divi dramatiskei rakstneeki, no kurām pirmais dzīvoja ap 1625. gadu un otrais
nourita 1634. g.

cinas un kuģu sagrāušanas visās šausmās un vareja būt laimīgs, kad pēc Armadas iznīcināšanas, pēc ilgām moraliskām un fiziskām cešanām, viņam isdevās sveikam veselam nonākt sākumā us Ka, diksu un pēc tam us Toledo un Madridi (ap 1590. g.). Ēvērojams preeks Lope de Vega raksturojuma kas apstākļi, ka šai nelaimīgajā ekspedīcijā viņš vareja atrast vālu un gara meeru, ka saceretu lelu daļu no sa, vas plašās poetas, Angelikas skaistums, kuru eedomajās kā Ario, sto „Trakošo Rolandu” (Orlando Furioso) turpināt.

Atgriezes mājās, Lope de Vega kapa par sekretaru sākumā pee mar, kiza Malpiki, pēc tam pee markiza de Sarría, kuru turplikam dabūjis grafa Lemos' titulu, palika par Servantes' un Argensola protektoru. Būdamis vēstā pee markiza de Sarría - grafa Lemos un kluvis jau pazīstams dramaturgs, Lope de Vega eemīlejš doņā Fuana de Gardio (Guardio), labas ģimenes personā Madridē un apprecēja to 1597. g.

Dzejneeka labvēli bija tikai, kuruš preevilka ka literariska populari, tate. Tāds bija peom. leelkungs de Sessa.

Pēc apprecēšanās dzejneeks, kā šķēstams, pa vairākiem gadem mee, rīgi baudīja ģimenes laimi, ko viņš aprastēja ar lelu dailumu un graciju savās divi dzejiskās vēstulēs (Epistola al Doctor Mathias de Tor, ras un Epistola á Amargilis). Bet šī laime nebija ar garu mūžu. Dzej, neeka mājās meers bija drīz atkal istraukts. Viņa sirenīgi mīlots dāls Karlos nomira, nepilnus septiņus gadus vees, pēc ka nomira arī mātē, dzemdēt meitu Felisianu, kuru turplikam apņēma don Luis de Ussa, tegua, kuruš isdeva sava seevas tēva rakstus pēc ka nāves. Dubulta gau, dejums gauži sarūktināja dzejneeka sirdi. Tas stāsta par šīm līkstām ar rūtumu sirdi poemā, kurā griežis pee sava usticīgā drauga Ronde. Bet 1605. g. viņam peedzīma arlaulības meitu Marsela, kurai viņš 1620. g. veltija veenu no savām dramām „El Remedio de la Desdicha” (Espre, ešana nelaimē) ar dedzīgem maiguma un ceenīguma vārdeem, bet kura nākamā 1621. g. estāja klostērī, ar tam ļoti noskumdinadamu tēvu. Tak viņš panesa šā savu gaudējumu, pateicotees savas religiozas pār, leecības spēkam, ne veen ar paaetību, bet pat ar zīnamu lepnumu. Doña Maria de Luksan (Luzan), Marselas mātē, dzemdejā viņam dāla, kuru

1) Itāliski Andželika.

Dzejolus kristīja savā vārdā (Lope) un kurš savā četrpadsmitajā gadā sacereja sv. Isidora (Isidra) kanonizāciju. Neskatoties uz tēva vēlēšanos, no tā istaisit rakstneeku, jauneklīs pastāveja us tam, ka viņam ļauj eestāt kareivjōs. Viņš cinijās zem markiza de Santa Kruza vadības karā pret hollandešēem un turkeem, dabudams galu līdz ar savu kuģi savā sešpadsmitā vai septiņpadsmitā mūža gadā. Tēvs ispauca savas skumjas par dēlu eklogā, kura tak neatskūrijās vairs ar tādu jūtu dziļumu kā viņa dzejojums par meitas Marselas tonzuru.

Dzejneeku turnirās jeb sacensībās (justas poéticas), kuru sākušos eet atpakaļ us XV. g.s. beigām, Lope de Vega dabuja pirmo godalgu jūn, jā 1608. g. eesā Toledo, bet septembrī 1614. g. viņu isvēleja par teesnesi Dzejneeku turnirā (justas poéticas) sv. Terēzes beatifikācijas gadījumā Madridē, kur Lope de Vega ar savu melodisko balsi un savu manerxi lasit dzejolus darija us publiku leelu espaidu.

Lasneedzis tos gadus, kad asinis rimst, dzejneeks sāk, saskarā ar savas nācijas un sava laika garu, pēgreest savas domas reliģijai. Līdzīgi savam tēvam viņš nododās deobijības darbeem: apmeklē pasta, vīgi nabagu ēlendes, eet in deenas baznīcā; eestājās laicīgi-religiōzā kongregacijā, bet 1609. pēņem tonzuru eesā Toledo un top par garīdzneeku. Gadu vēlāk (1610) viņš eestāja tānī brālībā, par kuras locekli turplīkam bij arī Servantes. Tad 1625. g. viņš top par locekli Madrides garīdzneecības kongregacijā un ispilda tik ēakli savus pēnākumus, ka 1628. g. to eecel par kongregācijas galveno kapellānu. Tādā veidā sava mūža divdesmit sešu beidzamo gadu laikā viņš bija eesī saistīts ar katolu baznīcu un in deenas veltija tās kalpošanai daļu no sava laika.

Bet eesā saite ar baznīcu tolaik neprasija atsacīšanos no pasaules un tās pēceem. Taisni otrādi, kada dzīve tapa turēta tik kā līdzeklis, eegūt sev vālu, kas nepeceesāma literariskai darbībai un dzīves komfortam, ērtībai. Tā ēsti Lope de Vega arī iskeetoja savu garīdzneeku ka amatu. Tai sava mūža garajā laikmetā, kad viņš bija garīdzneeks un pēdējā daļu no sava laika reliģijas un ēēlsirdības leetām, viņš bija vairāk, nekā jēbrkad mēlēts un glaimēts kā dzejneeks. Tas ir viņa visleelākais literariskās popularitātes laikmets, bet kas visbrīnīstāk,

garkais peētām, tad tas ir tas, ka us^{do} periodu attecās vairums no viņa dramām, kurās ir daudz skatu, kas runā preti kristīgas morales liku meem; jebstas nekaveja autoru us titulu lapām - virsrakstem un vel, tījums isbidit savu garidzneena amatu un sevišķi lepotees ar svētas inkvizīcijas sulainā vardu (Familiar del Santo Oficio).

Bet tai mērā, kā Lopes de Vega mižs tuvojās galam, religiozā ar tumšu fanatismu krāsotā noskaņa arveenu vairak un vairak sagrāba viņa dvēseli. Tā noskaņa ispauižās, atspogulojās ^{viņa} daudzās šī laikā, meta ražojumos; pret beigām viņa tā pēņēnās, ka dzejneeks gandrūz pastāvīgi atradās tumšās ~~mal~~ melnholijas stāvoklī, ko to laikā jau sāka saukt par hipochondriju. Augusta pirmās deenās viņš sāka ceest stipra, ki nekā agrak, jūtās pārak vājō un sekrita sausnīgā ismisumā, kas pēgalīgi sa-ēda viņa spēku atleekas. Tomēr viņš domaja tik par savu dvēseli: novels līdz beidzamai spēku nomērdešanai, viņš ar, veenu vēl turpinaja garst un reiz - nav zinams, par kam - tik ne, tēlīgi bija sevi sautis, ka us grīdas viņa kambatē bija redzami asins pilseni. No šī laikā viņš nepalika vairs labans. Drūz viņš sajuta nāvi tuvojames un, ispildijis visas ceremonijas, kuras baz, nica usleek, pē tam rinktī nozēlodams, ka nav visu savu mižgu veltijis Deevam - veenigi ticibas leetām, viņš islaida garu 25. (27.) an, gustā 1635. gadā, sava mižs septīndesmit trešajā.

Espajds, kādu darija Lopes de Vega nāve us laikā beedreem, bija tik stiprs, kā tas mēdz reti būt pat pē tādu vīru aiseešanas, no kuru dzīvības atkarās visas kautas labklājiba. Leelskungs de Ses, sa, viņa pēdejas grības ispilditajs, isrīkoja bāres, atbilstošas aisgāju, šā pašā bagatibai un ceenibai. Tās svineja veselas devīnas daenas. Laužu saplūdums bija reparasts un bāres leelisks („el concurso de gente que acudió a su casa a verle y al entierro fue el mayor que se ha visto”).¹⁾ Trīs biskapi un pirmes valsts vīri ^{viņa zarram.} sekaja. No visām pusem bija - sniga eklogas un poemas teiksmainā dandzumā. No dzejoleem, kas sacereli Spanijā veen, isnāca beezs sējums, kas cetvē, ra dzejneena dramatisko apoteozē. Otrs gandrūz tik pat beezs sējums

1) Sr. Juana de la Peña „Fama immortal del Fenix de Europa” presēs, vārdū (Madrid, 1635).

ismāca no Dzejolēm, kas sacereti Itālijā. Dzejoli, kas sacereti us Lopes de Vega nāvi rakstīti spāņu, latīņu, franču, itāļu un portugāļu valodā. Ta bija zināma veida Dzejisva sacīkste par godu Leelajam Dzejneekam, kurā sacensās vairak kā pusotra simta ta laika Dzejneeku.¹⁾

Bet par visu aisgrabjamakā bija sirsnigi mīlotas Dzejneeka māi, kas lūgums, kura bija jau četopadsmit gadus eeslēgusēs klosteri un ma lūdza, lai bērū procesija eetu garām gar vīnas usturas veetu un vīnai lautu) ^{lūkot} pēdejo reiz sava leelā tēva Largo seiju, us kuru vīna allāz lū, kojusēs ar tādu ceenību, tak vissvīnīgakas bij asaras, ko biddināja irūsniģez lauzņu bari, paradidami mēkoto rakstneeku us ta mūža māju.

Tā ārkārtīgi, laikomaini auglīgā Dzejneeka - rakstneeka mūžā (kas sacerejis, ^{improvizājis} vairak kā 2000 lugu) var isskirt divi galvenus laikmetus, no kurēem I. aptver ta vētrains Džīvi, sākot no bērības un turpinoties līdz 1604. g.; II. laikmets ir eezimīģis tā vīna eestāšanās garidzneeku kāstā, kurā vīna, ari pē-est pēdejā stundina 1635. gadā. Tas ir ari tas laikmets, kur rimst kaislibas; te vīnš ari sasneedz leelis, ku literarisku popularitāti.

Savā gandrūz 60-gadu garā literariskā darbībā Lope de Vega sacerejis bes leela skaita lirisku ražojumu, episku un allegorisku Dzejojumu, - novellas, idilles un nepārrādžamu daudzumu dramu, kas pada, ra vīna produktivitāti par tūri pasakainu. Lopes de Vega abus literariskās darbības periodus var raksturot: pirmo kā visvairak lirisku-episku un otro kā visvairak didaktisku - dramatisku.

I. periods (1576 - 1604).

Lope de Vega jau sacerejis Dzejolus, eekams tas pratis rakstīt, kā to vīna draugs un panģivists Montalvans stāsta savā rakstā „Fama Póstuma” (Obras Sueltas. Tom XX. p. 28). Vīna skolas biedri par sveesta maizem usrakstījuši ta improvizācijas. Biografi un panģivisti tura Lopes eklogas par ta vispirmakajiem ražojumiem, kas attēcunami us 1582. un 1583. gadu. No vīna pirmiem dramatiskiem mēģinājumiem

¹⁾ Sal. Montalvana rakstu „Fama Póstuma de Lope de Vega”.

usglabājies visai maz. Kā jau teikts, šis rakstnieks esācis ar eklo,
gām un moralitātem, kuru reliģiozais virzeens tam esnesa baznīcas
toleranci, bet kuras iegādāšanās bija grūti Spanijā un praešu tikt.
Veena no kādām eklogām, kura, kā redzams, bija nodomata istādei
un no kuras sacīts, ka tā pateesi tapuse uvesta un skatuves, ir eevēto,
ka Arkadijas trešajā grāmātā, visagrakajā no Lopes espeestem ražo,
jumeem, par kuru bis rana turpmak. Šels daudzums līdzīga rakstu,
ra lugu atrodams šur tur viņa neskaitamās rakstās.

No normalakām Lopes de Vega lugām ir divi visagrakas. Tās peeder
ganu Dzejas ražojumeem. Pirma no tām ir ar virorakstu El verdadero
Amante (Msticams mīlākais); tā sacereta ap 1576. gadu, kad autors
bija tik četropadsmit gadus vecs; isdodams to vēlāk pre-augušās gadās,
dzejneeks peē tās daudz pātaisijis un islabojis. Tās saturs ir veenkāršs.
Tas nemts is ganu dzīves. Gana atraitne apsūdz kādu ganu, ko tā
emīlejuse, ka tas vainigs peē viņas vīra nāves. Tādā kārtā viņa
grib to peedabūt, ka tas viņu peē, jo tā tikai viņš var isvainītees
no teesas. Ap to grozās visa dramas darbība, kura atgādina Lida
dēnu, tikai ar to skārpību, ka Jimena isēet peē Lida un kēnina pa,
vēli. — Lope pats nosauc šo dramu par rufiju ražojumu, bet tā ir tie,
cama kesošā stila un vārsu harmonijas labā.

Otra agrā Lopes de Vega luga ir La pastoral de Facinto (Pastorale
Facinto). Tai ir vēl otrs tituls: La Selva de Albania y el Celoso de sí mismo.
Lope gribeja emantot Avilas biskapa labvēlibu ar preekš tā sa,
ceelām eklogām un šo dramu. Tā sacereta ^{jam} (tamē laikā, kad Lope
bija peē Avilas biskapa personas, tā tad ap 1580. gadu, bet isnāca espe,
sta ēapat vēlāk peē 33 jeb 37 gadem. Veltījumā dzejneeks saka, ka
šē triscēleenu luga sacereta viņa jaunībā. Tajā stāstīts, kā veens gams
modinājis otrā greīzsirdību peēt tā mīlako, lai kādā veidā egūta tās
sirdi. Preekš šē nolūka viņš pats spēlē otrā Facinto lomū, kuru it
kā pateesi mīl meitene. Šē drama nav labaka par pirmo, jebšu kai
tādas pat kesošas vārsmas, kas istaisa Lopes de Vega teicamību visā tā
literariskās darbības apjomā.

Ap to pašu laiku Lope sacereja dramatisku romanu „Dorothea”.

Tai ražojumā, rakstītā jaunībā un isdotā vecumā, autors stāsta no sevis, no savas jaunās kaislības, kura deva tam daudz isceest, kas bija tad tikai 17 gadus vecs - tā tad šis darbs sneedz leslakāvaj mazākā mērā fantus no Dzejmeeka jaunības dzīves. Evērojams vārsmu daudzums raibina apcerejuma prozaisku audumu, kas mirdz daudz veetās no svaiguma un krāsu realitātes, kas met ^{metot} gaismu uz Lopes de Vega dzīvi laikmetā, kurš eet pa preekšu viņa dalību zem šanai Nepārvaramas Armadas ekspedīcijā. Romana varonis Fernando ir Dzejmeeks kā Lope de Vega. Viņš zemilās vairakskārt, bija pat apprecējis un mūža beigās atsakās no Dorotejas, kuru mīlēja jaunībā un top par mūku. Viss tas isstāstīts peecōs garōs cēlenōs, bes pārdomāta plana, pat bes stingras secenības starp atsevišķiem skateem. Bet skats starp varoni un Doroteju pirmajā cēlenā, stāstis par tam, kā viņš raudājis ar Marfigu to deonu, kad tai bij us viņu mūžu savēnoties ar citu, un daži apraksti ceturtajā cēlenā, isdara tādu dzīves patesību, ka grūti nākās šaubīties par viņu realitāti. Visumā nemot, šīs vartas skubina us šaubīšanos, vaj tešām Lope de Vega bijis savā jaunībā nevainojamas tiklības un goda brūns, meeks. „Tagad, ¹⁾ ja Lopes de Vega „Doroteju“ avi lasa, tad tikai tās paraugveidīgās prozas labad, jeb tajā eetvertu autora Dvēseles gaišo uskeesmojumu labad, pat pa daļai tajā esprausto dzejolu labad, kur, ku vairums cēles caur atgadījumiem, kurēem nav nekādas attiecības us romana saturu. Tak pirmais evērojamais no Lopes de Vega leslajeem rakstem bija „Dorotea“, garš prozaisks romans, sadalīts dialogōs un pee tam autobiografisks ražojums.

„Arkadija“ ir ganu romans ar deezgan evērojami plašumu. Ta isdota 1584. g. Us leslkunga Albas pastāvēšānu us tam Lope de Vega sacereja šo romānu, kurā untamīgā veidā mainās proza ar dzeju. Leoslkungam grībejās figuret fantastisku ganu un ^{ganu jel} ganu pulkā, tam labad viņš pārlecināja dzejmeeku, saceret „Arkadiju“ un viņu evest kā romana varoni. Šī nolūka dēļ viņš stāstīja autoram dažus fantus no savas dzīves. Pa laikam Lopes de Vega Arkadijā ee,

¹⁾ In. Tikhova Spancešu literaturas vēstures II. d. 166. l. p.

rauga paraldarīnūmu italeesā Lannadzarō (kurš Dzīvoja 1458-1533) Arkadijai, kuras spāņēšu tulkojums isnāca 1547. gadā; bet pateesi, kā viņa daudz vairak algādina tiklab ar savu fabulu, kā arī stilu pēc Montemayora un Servantesa ganu ražojumēem. Tajā, kā arī Montemayora Dianā un Servantesa Galatejā, mēs atrodam savadu maģijas un metafiziskas maisījumu ar ganu dzīves ainām, tajā, kā arī šajās, modina mīlārā likstas un cešanas, kurš nemācedams saprast savas mūs, lakās pateesās jūtas, apēetās ar to tā, ka tai nepāleekās citas īsejas, kā apprecēt citu, caur dažādām burvībām - zāvībām šī mīlārā sirds tā at, raisās no ismīsuona un mīlestības, ka viņā, kā Orlando sirdī, nepāleek nekāde agrako jūtu pēdu. Viss tas, zināms, nav dabīgi; Lopes de Vega var, roni ir tādi, ka viņi nevarēja pateesā dzīvē būt; viņi runā saskrul, betā valodā, kura maz atbilst runas prozas-formai; no apkārtnes un orāšu parēzības nav ne jausmas. Bet šī veida ražojuma vairumam ir veens vispārīgs originals vīleens, pastāvošs eekš tam, ka tajās zem ve, cās pasaules ganu dzīves sejas top isbīdīti ta laika lūm pateesi notiku, mi, kas atgadījušēes, viņu autoreem dzīvojojot. Šai zinā pats Lope de Vega saka, ka viņa „Arkadija esot patees notikums”. Bet viņa tāda mērā ir pēebāista ar visadu zinātneecību, ka Bija nepēceesāma sevīška īsskai, droļaja vārdnīca tajā sastopamēem īsteiceencēm, kura beigās pēespraus, ta kā pēelikums. Pēe tam Lopes stāstījums atēnīgās ar pārleeku leelu, gan, drūz neveiklu plātumē un literariskā zinā ta Arkadija ir nēecīga, lai gan tās daudzēe īsdeveumi leecina, ka ta patikuse viņa laika brad, roem. Tak Lopes „Arkadijā” ir veetas ar spilgti retorisku daīlrunību, ī aprarsti, kas rāda autora fantāzijas bagatību un spēku.

Tau pirms 1590. gada Lope de Vega starp visām moraliskām un fiziskām cešanām, kuras tas īsbaudija Nēpārvaramās Armadas ne, laimīgajā ekspedīcijā, sacereja leelu dalu no savas plašās poēmas „Angelikas skaistums”, kura ir Ariosto Orlando Turioso turpinums. Pē īsumā tās saturs: Andaluzijas kēnīgš atslāj mirdams savu valsti visskaistakam vīreetim jeb visskaistakai seveetei. Visi cen, šās eegūt tādu bagatību, un pēe visjocīgākām poēmas epizodem jāpē, skaita ta, kad us sacēnsānos avrodās vēcī un kropli un eedomājās,

biļ skaisti. Pēctajā dzēdājumā Medors un Angelika, no Ariosto at-
stāti Indijā, dabon to troni, pateicoties nesatīdžināmam Angelikas
skaistumam un top swinigi kroneti Seviljā.

Ar tam īstani bija poemai brīgtes, ja to sacerot autors būtu seks,
jis kādam stingri noteiktam planam, bet laigu vētā nu seks vesela
virvne kapu un nelaimju, kas isceļas caur sāncensju skaudību un
draud vilūtes līdz besgalibai. Varoņem esānās visada veida pee,
meklejumi. Vizijas, burvības un zāvejumi, nezin kamlabad, seks
cits pakal cita, istaisot epizodes, kurām nav sakara nēdz ar galveno
darbību, nēdz savā starpā. Tūs ir ne-espējamu stacikumu un pār,
dabigu atgadījumu krājums.

Nolūms, kas pamudinājis Lopi kārtees pee šis, bija daudzu ražo,
jumu panākums, kuži rakstīti par šo pašu tematu un tādā pašā
stilā. Peem. Luisa Barajona de Soto¹⁾ Angelika, kura top līdz debesim
cildinata, aplūkojot Lamančas brunneku Don. Kijota biblioteku. Abi
dzejneeki darīnājuši pakal italim Ariosto. Bes tam Angelikas skai,
sturnu apdzēdādams, Lope de Vega darbojies sava ģenija radneecigā
sferā; no veenas puses šis preekšmets, kas ir pildīts brunneku fanta,
stiskām dēkām, deca pilnu plašumu viņa fantazijai un atsvabi,
naja zinamā mērā no peenākuma, sekot stingram un noteiktam
planam; no otras puses, Ariosto un Barajona de Soto peemēvi kāsu
aicināja viņa ģeniju, mesteš atraisītas fantazijas vālejā jūrā, ais,
mierstot krastus un zemidens akmeņus.

Isceldamās no pretenzijas, biļ Orlando Furioso turpinums, Lopes
de Vega poema issteepās veselās divdesmit dzēdājumās, setverot sevī
ne mazak par 11,000 astorvindu vārsnām (Octava rima). Vislabākās
veetas poemā ir tās, kuras sneedz personu un dabas skaistumu aprak,
stus; visslintarās tās, kuras autors klīrefās ar savām zināšanām,
peepildīdams veselas stansas ar nomina propria. — Peemas versifika,
cija ir visai tekoša. Preekšvārdā dzejneeks saka, ka tas „viņu rakstējis
us sv. Fāna deka zem katolu kēnina karogem un ka viņš un ekspedi,
jas galvenais vadonis veenā laikā nobeiguši savu darbu”. Talak velti,
jumā Lope stāstā, ka tas ilgu laiku nav varejis isdot šo darbu kamdel, ka

1) Kurš zēdeja XVI. gadsimtona beigās.

tam nebija valas, to islabot, kas viņam arī tagad pēc tā ismāksšanas no spēestavas 1602. g. palekot daudz nepabeigtā veidā, atstājot poemas pēc, galīgi apstrādājumu laimīgākam dzejniekam. Lope de Vega, kā arī Sorvantes, Davis meslu savam laikam ar dažām nesakarīgām un bezkrāsainām ražojumiem, kurās mēģinājis saņemt spēkus.

Ta jau „Angelinas skaistums”, kas sacerēts uz nelaimīgās Armadas dēka, šis un tas atspulgo autora patriotiskās un reliģiozās jūtas, kurās it daļīgi radušās caur viņa stāvokli, kad šīs jūtas ar vēl leelaku pilni, bu ispaustas „Dragontea” jeb „Dziesmā par drakonu (pūķi)”, kura satur Francis’ Dreka pēdējo ekspedīciju un nāvi, kurā poemā viscaur saukta par drakonu – pūķi.

Dreks uzcēcis savu karjeru kā pirats dienvidus Amerikā, viņš ustrauca ar saveem ustrakumiem visu Spaniju, apostidams tās krāslus, ustrundams Kadiksai; visas šīs dēkas neisbaidamais jānēss nosaucis pēc Bekona lēcības ar terminu: „aizdedzināt Spanijas krāslinām bāzdu!” Viņš sasniegza savu visleelako slavu kā angļu flotes galvenā vadona palīgs, kura isnūcināja Nepārvaramo Armadu, ņeens no visleelākām spāņu kņģēm padevās, saucot vēnīgi viņa draudošo vārdu (Pūķis). Spanijā, kur viņu tik pat senida, kā bijās, viņu tureja par pardoša un laimīga pirata tipu un viņa nelaimīgo galu 1526. g. Panamā ušķkoja kā Deeva sodības tūkti par visām tā ļaundarbībām. Spāņu tūda uskata lēcības par Dreku smēdz visa tā laika tautas literatūra, sēvīšķi tautas romanses.

Un šis Dreks ņemts no Lopes de Vega par vēlu poemai, nosauktai par „Dragontea” – Pūķa dziesmu, kurai ir desmit dzēdājumi oktāvās. Var sacit, kā Homers Iliadē apdzēd Achilles dusmas, tā Lope „Dragontea” spāņu naidu ^{un dusmas} us Dreku. Tā poema jeb pareizāki episka allego, rija smēdz kaut no savadu. Viņa esās ar Kristianisma liģšanu, kas domata skaistas sēvētes veidā preekō Deeva tona, kura islidzās Spānijai un Amerikai pasārdzību no Protijas pirata – protestanta (patēribā Dreks bija dzimis Devonšīrā). Viņa beidzās ar gavilem Panamā Dreka – drakona gala gadījumā, kura nozāloja tā paša lidzpilsoni, – un ar Kristianisma himnu.

1) Sk. intresanto, politisko Bekona traktātu „Considerations touching a war with Spain, inscribed to Prince Charles” 1624. (Bacon. Works, London 1840, vol. III, p. 517).

kurā pateicās par tam, ka viņa lūgšanas paklausītas un ka, purpurā
 krāsā Babels nēnincene (t. i. nēnincene Elizabete) pēdīgi dabūjuse trece-
 cēnu. Poemas saturs pilnīgi atbilst tās sākumam un beigām: tas pil-
 dits ar visādām šausmām un trakumiem. (Grūti) visās pasaules literatū-
 rās atradis poēmu, kura rakstīta stingrā episkā stilā un veltīta at-
 sevišķas personas apģānīšanai; viņa jauki rāda, cik pazēstams un bistams
 bijis slavēnā angļu jūrnieka vārds Spanijā. Neskatot uz tam, ka šī po-
 ēma vērsta pret visai Spanijai bistamo angļu admirālu, tai nebija
 leela panākuma pat autoram dzīvojot — tādas nedabīgas formas is,
 vēlējes Lope de Vega savu domu un jūsmu išteiksmei! „Dragonts”,
 kura sacerēta 1597. g. uz kānē minētu notikumu kārstām pēdām, ta-
 pa pirmo reiz izdota 1604. g.!

Lope de Vega eeguva popularitāti kā Dzejnieks jau savas lauli-
 kas dzīves vislaimīgākā laikā, liūdams drošus pamatus savai Dzej-
 nieka slāvai visvairāk ar savu poēmu: San Isidro Labrador (Sv. Isi-
 dro jeb Atrajs Isidro). Tolaiku svētais, kurš mesa šo vārdu, baudīja
 leelu slāvu Spanijā, tam bija sevērojama loma sevišķi Madrides
 baznīcas vēsturē. Viņš pēdzimis XIII. g. s. Lani vēstā, kur turplīkam
 iscēlusis pilsēta Madride un, kā legenda stāsta, vedis tik svēta dži-
 vi, ka engēli kāpuši no debesīm un aruši par viņu zemi, tā ka
 decembīgais vīrs, vēltīdams visu savu laiku reliģiozai apcevei, to
 me reti uismīrsis. Tāmdēļ no senēm laikiem tas godāts kā visas
 Spanijas un sevišķi Madrides patrons. Bet viņa slāva auga līdz
 visaugstākai pakāpei no 1598. gada, kad viņa relikvijas isveseloja
 Filipu III. no slimības. Lope de Vega islētoja šo apstākli, sacerēdams
 šo garo poēmu is Sv. Isidora - Atraja dzīves, kurš tā nosaukts, at-
 skrīot to no cita svētā ar to pašu vārdu — no mācītā vīra, kurš dži-
 voja Sevīljā VII. g. s. sākumā.

Poemas nairvais tonis bes šaubām pilnīgi saskaneja ar laika
 garu un bija tās panākumu galvenais cēlons. Nemsim poem. skatu
 is trešā Dzeedājumā, kur aprakstīts, kā engēli parādījās Isidoram
 un ta sevai Marijai, kurī bija pārak nabagi, lai tos isņemtu un
 paccenātu — pameeltu.

1) Angļu valodā is Čarlsa Ficjefri interesanta poema „Life and Death
 of sir Francis Drake”, 1596.

pie pārceesta kuģa sabrukuma. Romāna galvenze skati noteek šē, bet tapat Valensijā un Saragosā. Atrisinums noteek eekš Toledo, kur ar draugu peekrišanu mīlakē sledz veens ar otru mūžīgu savee, nibu. Pate fabula ir dzilas intreses pilna. Galvenajam motivam ^{veikli} / ^{pe} pēts pulks epizodu; bes tam romāna rāmē esprausti daži dzejoli, bet tapat arī dažas dramatiskas etūdes, kučas, kā rādās, bijušas pat usve, stas us skatuves. Astonēs vakarēs, kas sekoja laulibām, ir rādija pulku dramu, kuru tituli arī peeminēti. — Divi no tām, El Perseguido ('Naja, jamais') un El galan Agradecido ('Peņemtais mīlakais - Mīlakais, kurš dabujis ja-vārdu), ne-atrod starp Lopes de Vega isdotām lugām, mazacai zem šēem tituleem. —

El Peregrino en su patria
 Šis romāna Saturs attecās us 1598-99 g., kad Filips III. precejās. Visi romāns eedalits peecās grāmatās un literariskā ziņā apstradats visai rūpīgi. Par veelu viņam, kā rādās, noderejuši daži notikumi, kas atgadijušies pašam dzejneekam Valensijā un citās veetās, bet us visu to kābts dzejisks kolorits lādā mērā, ka isņemot dažus sīkumus, kas attecās us pilsātu dzīvi, un dažus veelu-vidu aprakstus, gandrūz visai šai romānā trūkst reāla pamata. Ueetas, kas visvairak smeēdz reāli, bu, attecās us lugu usvedumeem dažadās vidēs, tapat dzīves pateesā, bu ^{isdvē} Monserata un Valensijas apkārtnes apraksti pirmajā un otrajā grāmatā. Peektajā grāmatā ir stāsts par spēeem, kuča pamatā gul, kā škeetams, pateesi noticis gadījums. Katrā ziņā romāns dzīvinats ar dzejisku fantaziju; viņš veens no visagrancem un vislabakem romantisku isdomajumu pārstāvjēem spāņēšu literatūrā, viņš pat istaisa veenu no vislabakem literatūras peemincakem šai šķirā vispār. Viņš veltits marķizam Priego; veltījums rakstīts Seviljā un 1603. gada pēdejās deenēs.

Neaistindami šē Lopes de Vega sīkos dzejolus un ka „Fauno māksle suceret lugas” (Arte nuevo de Flacer Comedias), mēs tagad pārejam pee viņa leelā dzejiskā ražojuma, pee „Ekarotās Feruzalemes” (Ferusalem Conquistada), kuča pirmo reiz isnāca 1609. g. Dzejneeks apdzēed šē no isde, vušos mēģinumu, atkaņot svēto pilsātu neticigeem, ussāktu XII. gadsim, tena beigās no Ričarda Lauvas-Līrds; tas ir gaiši redzams neisderēes peekšmēts kristīgai epopejai. Visu, no varēja dzejneeks darīt šai gadījumā, tas ir — aisņemties no vēstures notikumu virkni, peevēnot

teem dažas epizodes un izrotājumus is pašā fantāzijas un pešpēt
 šim maisījumam, cik iespējams, loelisku un no-apalotu epopejas formu.
 Bet Lope de Vega pat to nav darījis. Viņš veenkārti rakstījis garu epī,
 kā poēmu, ņēmis tai par varoni Ričardu Lauvas-Sirdi, bet visu darbi-
 las intresē dibinājis uz Ričarda sāncensību ar otru varoni, Kastīli-
 jas Alfonsu VIII., kurš parādās savu bruņnieku paradībā un ar peek-
 to grāmatu usstājās pats pirmajā veltā, — tas nav mākslneecisks
 pamēmens, tas isnīcina darba veenību un is pat veenkārti neveiclis,
 absurds kāpēc, ka Kastīlijas Alfons nekad nav bijis Palestīnā. Cita nesa-
 skana pastāv cēks tam, ka poēmas sūžets īstēni beidzās XVIII. grāmatā ar
 abu varonu atgriešanos dzimtenē, XIX. grāmata satur Alfonsa pēcnācēju^{vēsturi}
 XX-tajā aprakstīta Ričarda gūstneecība un Salādina klusa nāve, kas ne,
 traucēts valdīja Jeruzalemē — beigās pārsteidz un ne-apmēesina.

Tuk ja-atzīst, ka Ričarda Lauvas-Sirds spidošā kara-gājeena vēstu,
 viskee notikumū teloti deezgan patesā apgaismojumā, bet, neskatot us
 visu, kas attēcās us spameešu dekeneeem — avanturisteeem, viss darbs
 top maitats, evedot tajā pārdabīgas vīzījas un allegoriskas figūras,
 neskaitamas epīzodes un mīlestības atgadījumees, kas pārtrauj stāstī-
 juma pāvedeeenu, ka klūst ne-eespējams, usmauigi sekot tā gājeenam,
 islasīt poēmu ar usmarību. Teesa, veeglsun graciozs vārsme darsī,
 numis sastopams arī šē, bet stāstījums pat kādu veešu aprakstā, kā: Per-
 Lame, Kāprās sala, Ptolomāida, Sīrus, is bes dzīvības un kustības un
 velkās it kā ar visai smageem un slinkeeem solceem. No plana, pro-
 porcionalības un daļu analogījas, kas viss nepreecēams episkam vese-
 lam darbam, nav^{ori} ne vists. Tormē ražojums is grandiozs un pats
 autors to nosaucis par traģisku epopeju (Epopeya tragica). Tā sastāv
 no 20 grāmatām, kurās rakstītas astoņtīndu stansās un satur 22,000
 vārsme. Lope de Vega droši uodeveses domai, sacenstees ar Torkvato Tasso
 un pee tam tādā laukā, kurā keelais itāļu dzejneeks eemantoja savus
 vislabākos laurus.

Kā bija sagaidams, viņa nodoms ne-isdevās. Fau pašu sūžeta is-
 vēli nevar saukt par laimīgu, jo Lope de Vega ne-apelzēed vis Feruza,
 lemes eekarojumu caur koistiteem, bet ne-isdevušos mēģīnumū, atnēmt
 neticīgeem svīto pilsātu. Bet pats autors arveenu ar zinamu kaislību

prekšēres šai poemai. Tā kādā vēstulē lelkungam de Lessa no 3. sep.
tembra 1605. gadā, tā tad ne-ilgi pirms tās izmāksšanas viņš saka: „Es
rakstīju šo poemu savas ražošanas vislabākās gadās, nododamies cita
veida mērķiem, nekā tie ir, ar kuriem sacereti mani jaunības raksti,
kas radušies laimētā, kad visvairāk valda kaislības. Viņš šo poemu
veltījis kņīnam un no veltījuma redzams, ka viņš to turējis par
kņīņa sēvības cērnīgu.

II. periods (1604-1635).

(Visvairāk didaktiski-dramatiskais periods,
pretstatā I-majam, lēriski-episkajam).

Ta pirms savas literariskas darbības ^{periodu} pats Lope de Vega nosauc par
laimētu, kad valdījis kaislības, tad šī otrā periodā, vis,
leliskākais Lopes de Vega literariskās popularitātes laimēts, izrādās par
tādu, kad kaislības rimst. Viņa mūža pirmajam periodam bija vairāk
laicīgs, bet otrajam - vairāk garīgs virziens. Tā, „Eskarotas Jeruzalemas”
isdevuma laimētā Lope de Vega estāja garīdznieku kārtā, un šīs poemas
titula lapas viņš pirmo reizi sauca sevi par sv. Inkvizīcijas sulaini (Fami-
liar de Santo oficio). Tā Lopes de Vega dzīves maiņa sāka espaidot vi-
na turpmākos ražojumus. Dabūjis draudzi, tas aizgātnīgi ispildīja
savus garīdznieka pienākumus un pēc tam ne nēnās saceret dra-
mas un citus dzejiskus ražojumus.

1612. gadā viņš isdeva garu garu-stāstu ar nosaukumu „Pastores de
Belene” (Betlemes garī). Tas rakstīts pa daļai prozā, pa daļai vārsnās
un satur jaunās derības svēto vēsturi no Marijas dzimšanas līdz svē-
tas ģimenes novārsnai Eģiptē, pēc Romas baznīcas tradīcijām. Stāsts
par šiem notikumiem likts tā laika Betlemes garu mutē un apstrīdāta
tautas tradīciju garā.

Lopes de Vega pastorālei ir trūkumi, kuri ir kopīgi visiem tā la-
ka garu stāstiem: tai trūkst dzīvības un patiesas dzīves kolorīta. Tā gū-
nav vāgli isskaidrojams, kamdēļ šā espraustās trīs vai četras dzejiskas
sacīkstes un dažas spāņu tautas rotālas. Bet no otras puses jāatzīst,
ka Lopes de Vega stāsts caurum cauri caurdvests no mīkstības un lēnības
gara, kas pilnīgi ^{atbilst} ~~saskan~~ tā saturam, vērtām autora tonis saskan

ar bibeles tradicijām. Daži stāstījumi, kas ņemti is vecās derības, ir at-
stāstīti ar leelu grāciju, un psalmu stāstā cevesto psalmu un citu ebrešu
dzejoli tulkojums, isdarīts ar veiksmi, tad stāstā espraustee Lopes de Vega
paša dzejoli pieder pie vislabākēem dzejojumēm. Tāda peem. ir dzeesmiņa,
kuŗu dzeed sv. Faunava palmas ēnā nolcekusis pār sava bērniņa sūpolu:

Pues andais en las palmas,
Angelos santos,
Que se duerme mi niño,
Tened los ramos etc.¹⁾

„Sv. Engēli, laizdamees palmu ēnā, atturcet to garus, lai mans bērns ne-us-
mostās! Bet jūs Betlemes palmas, sūpotas vētrainēm vējēm, nesālceet
ar saveem zarēm, lai mans bērns ne-usmostas! Deeviskāi bērniņš no,
guois no zemes rīrtumēm un cešanām, eslēcis meegā. Netrošņojcet
saveem zarēm, lai mans bērns ne-usmostas! No visām pusem tam piis
virsū aukstums un man ne ar ko to apsegt. Deeva Engēli, laizdamees pār
zemi saveem spārņēm, atturcet palmu zarus, lai mans bērns ne-usmo-
stās!“

Fa-atzīst, ka no šīs dzeesmiņas isdveš tas katolu deevbijības gars,
no kuŗa caurdvestas Murēljo pēc līdzīga siūžeta darinatās ainas.²⁾
Šo ražojumu - Betlemes gani - autors veenkāršs un aisgrābigš vārdš
veltijš savam dēlam Karlosam, mīligam puisenam, kuŗš nomiris sava
mūŗa septitā gadā un kuŗu dzejņeks allaŗ peemin ar leelu sirsnību.
Bet šis ražojums, tik labi no lasitajem usmēnts, palika nepabeigts.
Tam ir tikai peecas grāmatas.

Tai pašā 1612. gadā Lope de Vega islaida daŗas reliģiozas roman,
ses un „Pensamientos en prosa“ (Domas prosa), it kā viņa tulkotās no
latiņu valodas, is Gabriela Padekopeo - neveikla viņa paša vārda
anāgramma.³⁾ No šī laika viņš isdeva daudz svētu poemu, deevbiji,
gu apcerejumu un reliģiozu (garigu?) dzeesmu; 1614. gadā viņš isdeva
veselu sējumu, sastāvošu no neleleem gariga satura dzejoleem, kuŗem
viņš preevenoja daŗas sviniņas un spēcīgi espaidigas dzejiskas ap-
cepes un lūgsanas, kuŗas viņš rakstijš to laiku, kad viņš ^{prems grūsta} ~~paš~~ ^{ceļem}
mesdamees, cestāja grēkus noŗēlotāju beedribā; joprojam divi deevbijīgi

1) Sr. Obras Sueltas, Tom XVI, p. 332.

2) Tas ir opanešu gleznotāji 1617-1682.

3) vārda maiņa, vārda rotāts, Revolution française un Unlesee la finica un La France veut son roi.
Gras - Jarz... vārd - loas...

spreadīti rakstīti no viņa us šīs laedribas jeb brālības (ligūnu, garīgu dzejolu krājums un padīgi Via Crucis jeb „Apcere par Jēzus Kristus gājeenu no Pilatus tribunāla us Golgatu” (1614). Daudzi no šīm dze, joļeem lves džiļu un svinīgu deevbižibu — piem. ta soneta, kura esākās:

“Yo dormiré en el polvo”

(Es dusešu pišlos) — —

citas ir sausas, atšvītās caur savadu vulgaritāti un tona rupjību, ta piem. dzejolis „Gertrudis siendo Dios tan amoroso”; pārreje ir untumai, ni un turši. Dažas no Lopes de Vega reliģiozām romansem dzeed vēl šodeen arki ubagi Madrides aelās. Tē dzejoli, kpat kā tolaik ismākušāis stastijums par daudzu kristitu moceklu nāvi Japānā (Triunfo de la Fé en los Reynos del Japon, 1614) pilda jaunstu ražo, jumū krājumus, kas espaesti starp 1612. un 1620. g.

Tad 1620. un 1622. gadā Lopem de Vega bija divi laimīgi gadījumi rādītees Madridē preekš kautas sapulces un galma garīgas personas un dramaturga lomā. Tas notika sv. Isidro jeb Isidora kanonizā, cijas gadījumā, kuram par godu jau pirms 20 gadeem dzejneeks sa, cereja veenu no saveem vispopulārākeem ražojumeem.

Tanī laikā Spanijas leelās pilsātas isleetoja tādas svinības kā ērtus gadījumus lauru-piļu uskurtībai un savu nacionālo dzejne, ku cildināšanai. Romas baznīca labprāt svaidīja ar savu autori, tati šim gadījumam iscludinātas dzejiskas sacīkstes — turnīras, ^{no} ~~caur~~ kurām viņa vēlejas, ka tās eevestos brunnēku turnīru veetā, ku, rām bija tik stipos espaids us visu Europu. Šīs literāriskā sacīk, stes sauca par dzejiskām tēsām (justas poéticas); viņās isdalīja dažādas godalgas un algojumus usvaretājeem un drūz viņas kļuva par vismīlākeem tautas svētnēem. Mums jau rācās runat par tū svinībām, kuru sākums attecās us XV. g. s. beigām, pee Servantes, kurš dabuja pirmo godalgu Saragošā 1595. g. Atteccotes us Lopide Vega, tad tas seguva pirmo usvaretāja algojumu 1608. gada jūnijā Toledō un 1614. gada septembrē bija par tēsnesi dzejiskās svētkās sv. Jerezus beatifikācijas gadījumā Madridē, kur darīja leelu espaidu us publiku ar savu melodisko balsi un dzejolu deklamēšanas maner, ru.

spredīvi, rakstīti no viņa us šīs beidzības jeb Bet nevieni no preekšā,
 jeem svinojumem nevarēja līdžināties ar sv. Isidro, ^(Isidra) Madrides pa-
trona, beatifikāciju. Šīs pilsētas, varōnu (kā tad sauca Madridi) visas
 kārtas nēma kānī dalību. Sv. Andreja Baznīcā, kur bij apglabāts
 arajs (Labrador), bij apbrušota ar vēl nevedzētu lealiskumu un grez-
 nibu. Galvas pilsētas tirgoni burtiski apkala tās altarus ar tīru su-
 drabu; zeltkuli islēja svētā sarkofagu no zelta ar bagateem apsi-
 tumēm; citas laužu šķiras nāca kāpat ar veltījumiem, isrādīdami
 bagatību, kura tad plūda us Spanijas galvas pilsētu ar zelta straumi
 no Peruanas un Meksikas kalnraktuvēm. Baznīcas preekšā bij ustai,
 sīta leeliska skatuve, no kuras nolasīja us konkursu pēesūtītos dzejo-
 lus un šā svētku nodala bija nodota Lopes de Vega galvenajam rē-
 kojumam.

Papreekšā nolasīja it kā prologa veidā dažus lugumus no auto-
 reem; tad Lope de Vega atklāja svētkus ar usslavas rīnu par godu Isi-
 doram. Tad sekoja tematu nolasīšana, kuri usdoti no devīnām muzām,
 un likumu pazīnošana, pēe kureem jāturās teesmešēm pēe godalgu
 pēespreekšanas; tālak sākas pašu dzejoļu lasīšana. Konkurentu star-
 pā atradās tā laika visslavenākie dzejnieki: Larate, Giljens de Kastro,
Foregi, Espinels, Montalvans, Pantoleons, Silveira, jaunais Kanderons
un pats Lope de Vega ar dēlu. Visi isturejās nopeetri, svinīgam ga-
 dījumam pēederīgi, bet pēe katra konkursa dzejoļa nolasījuma pa-
 rādījās us skatuves maska zem isdomata vārda Tomē Burgiljos, tēlodams
 literarisko svinību satiriskās vārsnās, ismeedams visus un visu līdž-
 gi laužu teatra graciosoim jeb intermedijām, kuras usved pēe katra
 cēlcena kārtīgā teatrī.

Šī satiriskā pēedeve svētku pēedereja Lopes de Vega spalvai; dra-
 matiskais instinkts pēerīgi diktēja viņam, ka jāturās ekstravagan-
 ces nepeceesamas, lai pa starpām ļautu klausītāju usmanībai atpū-
 stes un dotu dažādību svinības jaukumam. Pēe lasīšanas beigām
 teesneši issauca godalgoto vārdus.

Pēe divi gadeem, 1622.g., notika vēl leelanas svinības Isidro kanonizā-
 cijas labad. Tās turpinājās devīnas deenas. Filippa IV. valdības sākumā
 pāvests pavēlēja, ka sv. Isidors kopā ar trim citiem deevbijīgiem spāņiešiem

tiktu pēskaitīts svēto pulkam formālas kanonizācijas celā. Sv. Fidoram parādītee godinumi bij ārkārtīgi. Pilsātas daļadās daļās bij usceltas astoņas piramīdas septiņdesmit pēdu augstu, kas tam bija kaisīti de, viņi leeliski altari, pils, košs dārzs un temporets - tam laikam - teats. Visi pilsātas labakee nami bija puškotī leeliskeem, dažadū krāsu au, dumeem un tepdekeem; baznīcas procesijas, kurās labprātīgi usmā, mās visaugstākās personas ispildīt viszemākās lomas, apstaigāja eelas. Visam tam pēveenojās vispopulārākā no kautas ispreecām - vāriņi, mā, us kurām publikas usjautribai tika zeedoti - lēdzīgi greeku herca, tombām - vairak vā divi turstoši šo celo kustonu.

Us kautas vēlešanos Lopen de Vega bija saceret us šo deenu divi tea, tra lugas, veenu is ^{sv. Fidora} kā bērības, otru is ka jauneklā dzīves gadēem. Šīs da, vi lugas usveda us atklātas skatuves preekš kēnina, galma un neskai, tamu lauzu pulka (saplūduma). Lope de Vega isrādīja galvendi ^{lomu} svētrās, kuri jaunī raksturo is ^{la} Raika garu, is reliģiju, zem kuras pasparnes tee notika. Mūsu dzejneka panākums šinīs svētrās kas šaubām glaimoja ta patmīlibai un padarīja to pazīstamu visai tuutas masai. Sevīšņi ar gavilem tapa usņemtas jovainās, jebšu arī ne reti visai rupjās, sati, riskās Tomē Burgiljos' ekstravagances. Tapēc Lope de Vega turplikam sacereja šai veidā vēl dažus dzejolus, un 1634. g. viņš isdeva zem pseu, donyma veselu sējumu satirisku ražojumu. Visvairak starp teem is sonetas un dzejiski stāsti, no kureem daži atšķirās ar eevērojāmu, ko, misku atjautu. Pēl veena no teem, kurš turklāt atšķirās ar eevēroja, manu apjomu, eetvērdams sevī dažadās vārsmu mērās 2500 vārsmu, det sikaki pakavetees.

Ta it „La Gatomachia” (Kaķu karš, Kaķu kāve), komiska poema sešās dzēdajumos. Tajā aprakstīta kāve starp divi runčēem, kas eemē, lejūses veenā kakē. Lēdzīgi visēem šī veida ražojumeem, ne is, nemot še arī Homera Batrachomyomachiju (Βατραχομυομαχία), Lo, pes de Vega poema is pārah gara (ap 25,000 vārsmu). Bet ja Lopes de Vega poema nav pēc laika pirmā no šī veida ražojumeem spancestali, teraturā, tad viņa kas šaubām is pirmā pēc savas eeskīgās vērtības. It īpaši skaisti is pēdejel divi dzēdajumi (Silvas), kas sacereti pa

daļai Ariosto stilā, pa daļai tautas romansu garā un atšķirās caur rotalīgu jokainību un asprātību. Tāpat, „La Gatomachia” tūlin no savas iznākšanas esguva leelu popularitāti, kļuva par esmīletu lasa, mu vēlū Spanijā, pat arī tagad no Lopes de Vega maisiteem raksteem viņa top lasīta vaj vairak par visem citeem.

Abu Isidora svētku stāpā Lope de Vega isdeva 1621. gadā daļada veida rakstu krājumu. Tajā eevētotā stāp citu poema, „Filomena”. Šis poēmas pirmais dzeedajums saturs Tezeja un Filomenas mytoloģisku vēsturi, otrais dzeedajums ir allegoriska paš-attaisnošana, rakstīgabus pārstāšanas veida pret naidīgo strazdu. Bes tam tai pašā krājumā atrodās „Tapada” - leelkunga Braganca's Portugales viljas dzejisks ap. raksts; tad „Andromeda” tapat ar mytoloģisku sāžetu, kā „Filomena”; „Las Fortunas de Diana” (Dianas līktenis), visagrakais no šī au, tora, nostāsteem, daļas dzejiskas vēstules (sūtules) un mazas poēmas un raksteeni tā saucamās „Jaunās dzejas skolas” (Nueva Poesia) ga, dijumā, kur sastopamas sīvas ekstravagances tad Gongora leelā mo, dē bijušās dzejiskās skolas, t. i. affectācijas skolas, leetā. Visumā ne, mot, šis krājums māt, pēmetina Lopes de Vega dzejiskai slavai, bet viņa atsevišķas daļas, pēem. gabali is vēstulem un Filomenas ir dzi, las intreses pilni, tanis atronamo mājeenu dēļ, us leelā spāņešu dzejneeka - rakstneeka personīgās dzīves apstākļem. X

Otru tāda pašā jaunā satura krājumu Lope de Vega islaida 1624. g. Jani eevētotas trīs poēmas, kuņas saceretas oktāvās: „Circeja” - paži, stamās Homera Odisejā atrodamās epizodes ne pilnīgi isdevees apstrā, daļums; „La Mañana de San Juan” (Sv. Jāņa rīts) - tautas mīlas svinam, leenas apraksts tā, kā to tolaik svineja, un leģenda par „Baltās rozēs” rašanos. Šem sīkumeem autors pēveenoja daļas vēstules prozā un vārsnās un trīs mazus nostāstus prozā, kas istaisija kopā ar jau 1621. gada krājuma nostāstu „Dianas līktenis” (Las Fortunas Diana) visu to, kas no viņa isdots romantisku sacerejumu laukā.

Ļoti var but, ka šee nostāsti rakstīti pakāpdarinot Servantes' no, velleem, kuņas bij isdolas kopš vceņpadsmit gadeem un baudiņa lee, lu popularitāti visā Eūropā. - Bet romanveidīgi sacerejumi bija Lopes de Vega talantam tikpat māt, pa plecām, kā dramatiska darbība Don. Kijota autoram. Kā sūpētams Lope pats to saprata, jo pirmās nouvelles

preekšvārdā viņš atzīstās, ka tikai vēlēšanās, ispatikt kādai damai, to skubinājuse, usstātes tai literatūras nozarē, kurā viņš turējis sev par svešu; trīs pārējas novelles, kuras viņš ueltījis tai pašai personai, pēc visas varbūtības plaukušās zem to pašu jūsmu espaida. Lai gan neveena no šīm novellem nesācēla pēc savas isnākšanas leslu offerētū, tad tomēr tās ne-apstrīdami istaisa krājuma nosūme. Francisko Lerdā-g-Riko isdodams šīs Lopes de Vega novelles, atzīme, ka vislabarās novelles spancešu valodā piederot Servantesam un ka Lope de Vega esot tikmer labs-keicams, cikmer tas pratis ceturēt Don-Kijota ar toa manereu.

Ap šo laiku mēs cerangam musu aplūkojamo dzejneeku jaunā lomā, inkvizitora lomā, bet religiozais fanatisms nevājina viņa mīlestību us Dzeju. 1625. g. viņš islaida savus „Deeviskos Triumfus“, poemu peecōs dzeedajumōs, saceretu Petrarkas stilā un ta emīletā vārsmu mērā. Poema esācās ar „Deeviskā Pānā“ usvarām un beidzās ar kristianisma triumfu. Šim darbam nebija parākuma galvenām kārtām tapēc, ka pats tituls vēda nāvīfus us domām, to salīdzinat ar slavenā itaļu dzejneeku Trioufu, bes tam tas stāv besgala zemāk par Petrarka „Trioufi“. Daudz spēci-gakas ir reizā ar šo poemu espeestās sonetas un citi religioza sa, tura dzejoli. Daži no šiem dzejoleem ir caurdvesti no maiguma un dzīlām jūtām, kāda peem. ir kancona us dēla nāvi („A la Muerte de Carlos Felix“), un soneta us sava paša nāvi, kura esācā vārdecem: „Yo dormire en el polvo“ (Es dusešu pišlōs), bet par tam citas sonetas-kanconas ir pilnas veeglprātības un fanatisma. Tak visos kopā dod^{gaisū} nozāgumu par tam, ko saprata XVII. g. s. deevbijigca un apgaismotee laudis zem vārda „religija“.

To pašu var arī leikt par poemu „Corona Trágica“ (Trāģistes kronis), kura libinās us Marijas Stjuart trāģiskā liktena un isdota 1627. g. tai ni četrdesmit gadus pēc viņas nāves. Viņa esācās ar Marijas Stjuart vēsturi, kuru ta pate stāsta ceelumā savām damām, un beidzās ar tās nāvi us esāfota. Poemai ir peeci dzeedajumi. Ta sacereta astonvīnda stansās un pēc dzejneeka domām tai bija desēt par religiozas epopejas paraugu, bet palcesibā ta ir no intolerances-ne-veceetības caurdvestas religiozas kontroverzēs paraugs. Marija šē tēlota kā tura un svāta ka.

tolicismā nocekle, kamēr Elizabete top pārmainius saukta par Izabellu un
 Itāliju, pēc kam Filippam top gandrīz par vainu uskūauts, ka tas,
 būdams kā Marijas Tudor pats-laulāts draugs Anglijas kēnins, laupījis-
 pārstājis tās māsu. Ir intresanti salīdzināt Lillera traģediju, Marija
 Stjuart" ar Lopes de Vega poemu. Spāņu dzejneka poema caurum cau,
 ri caurdvesta no reliģioza gara, kas mīta katrā Filippa II. laikmeta spa,
 neētē, kas gars, kurš pēskēra sevīsku raksturu spāņu inkvizīci,
 jai. Var būt, ka tadēl Lope de Vega turējis savu poemu par ^{vēlījuma} cēnīgu pā,
 vestam Hrobanam VIII, kurš usrakstījis epitafiju us melaimīgās skotee,
 šu kēnīneenes nāvi. Vēlījumā L. de Vega veikli glaimoja epitafijas
 saceretajam, sacīdams, ka pāvests paredzējis Marijas beatifikāciju. Šī
 dzejneka glaima tapa laipni usņemta. Pāvests rakstīja tam laipnu
 vēstuli, ecēla to par Dr. theologiae, pēskūtīja tam sv. Jāna ordena kustu
 un pa-augstināja to goda amatōs - par apostoliskas kameras fiscalu un
 Romas archīvu notariu. Tādā veidā dzejneeks sasneedza visaugstākos
 garīgos goda-pakāpeenus, par kurēem viņš tik us vareja sapnot. Bet vis,
 pēriģi runājot, tas ir dēsgan garlaicīgs ražojums. Lai gan autors par šo
 savu poemu saka, ka ta esot rakstīta lausku vēntulībā, kad cilvēka
 dvēsele ir pātūzenta no maigas un lēnas noskaņas, tomēr ta caurdvesta
 no reliģiozas kontroversas intolerances.

1630. gadā L. de Vega isdeva poemu "Laurel de Apolo" (Apolo lauri,
 Madrid, 1630, f. 118). Tajā aprakstīti dzejas svētī, svīnēti dzejas dēvam,
 par godu aprīlī 1628. gadā Helikona kalnā. Šīs svētkōs pēskpēctat god,
 algojumus spāņu dzejneekēm. Šī swaitla leelums eespaidoja arī po,
 emas isstrādājumu, kas kļuva visai monotons pa daļai ais ne-espēja,
 enības, gaiši raksturot ordināro poetu keelo daudzumu, pa daļai ais ta
 eemesla, ka autors nodēvās mērkim, ik vātru no viņem slavēt. Poema
 pēnēma laudēl, ārkārtīgu plašumu: tajā nošķīstas desmit daļas (silvas)
 un tai ir vairak kā septīni tūkstoši vārsmu. Šī poema drusku atgā,
 dina pēe Servantesa Celojuma us Parnasū, bet viņa ir tikai daudž plašā.
 ka, vairak apstrādāta un vēl vairak ne-isdevuses. Tak to dzejneka va,
 žojumi, kas minēti poemā, "Laurel de Apolo", pa keelakai daļai nav bes
 literariskas nozīmes. Vēnā sējumā līdz ar šo poemu L. de Vega eespeeda,

1) Šo dzejneku saraksts ar biografiskoem āistrādījumeem, attēcotēs us viņu va,
 žojumēm eevētotē pēst "Biblioteca de Autores Españoles" (Madrid, 1856) XXXVII.
 sējumā.

bes dažeem sīkeem dzejoleem, dramatisku eklogu septiņos skatēs, kura agrak tika usvesta kēnina un galma klālbūtne ar nebijušu košumu un greznību kostūmās un dekorācijās, kas doreja par leecību, kā ceeri, ja pēc galma vienas autore, ja tā saceretai bagatellei netaupija tādas is, devumus.

Sagad tikai, 1632. gadā, pirmo reiz isnāca „Dorocea”, no kuras vuna bija jau agrak. Eekš „Ecloga à Claudio” pats L. de Vega issakās par šo darbu tā: „Doroceja, manas muzas vargais bērns un mans pēdeja is un vismīlakais ražojums, līdz šim brīdim slāpst pēc savas parādīša, nās pasaulē.” Ir zināms, ka L. de Vega loloja sevīšku kaislibu preekš Dorocejas, sauca to par savu vismīlako no saveem ražojumeem (la mea querida de sus obras) un teica, ka vecumā tas rūpīgi caurskatījis sa, ve jaunības darbu un kaisijis pēc ta daudz papildinumu.

Dzenu preekš tam, kad bistama slimība pārrāvuse šī talanta dar, bibu, šī ne-issmeļamā savās ražojumās, jēļu daudzkrāt berūpigā, palaidnīgā un vēl daudzkrātāk maldīgā sava laika jēgumās un garšā, tas ustrastija: eklogu par godu kādai Portugāles damai, pa, zīstamai ta laika dzejneeci; mažu poemu, „El Siglo de Oro” (Zalta laiks, mets), kura severojama spēka un stila harmonijas labad, un sonetes us kāda drauga nāvi. Visi šee ražojuma eegāja Lopes de Vega rakīta krājumā, kuram ir pa laelakai daļai dramatisks saturs, ko isde, va vīna znots Luis de Hsategi divi gadus pēc dzejneeka naves.

Rezūmē.

Līdz šim no mums apskatītee Lopes de Vega ražojumi isskaidro ^{mums} pārak nepeteekoši to popularitāti un mīlestības pakāpi us vīnu, kā us dzejneeku, ^{to} mīlestību, kurā vīns baudīja gandrūz no savas autora gaitas paša pirmā sākuma. Tanīs daudz talanta, vīni atōkīrās caur leelu oriģi, nālīkates, spēku atrādnības, vēl laelaku (auglības) ražošanas spēku un stila uskrītošu plūsmu, bet no ~~šī~~ ^{īstas} dzejas dzīla gara vīni caurdvesti tikai it reti; vispārīgi sakot, vīnās valda nesakarība, saraukstība un trūkst nobrīgtības un daudzās gadījumās trūkst pat nacionāla zīm, oga.

Šī fakta isskaidrojums meklejams eekš tam, ka Lope de Vega savās sajauktās, no mums līdz šim apskatītās, ražojumās reti gājis pa ceļu,

kas ved pee ne-apšaubama panākuma. Literatūras mēra gaiso, kas tad valdīja pee galma un spāņu sabiedrības augstākās šķirās, pastāvīgi viņu nogrēja no istā cēla. Boskans un Ģarsiljaso ne vairāk kā pirmi pūssimt gadem tika slavēti caur tam, ka pēsavīnāja tēvzemes dze, jai itālu dzejas formas — sonetu un kanconu. Lopes de Vega talanta izeidošanas laikā šee divi laimas bērni bija sava laika elksi un mū. su dzejneekam bija tādā kārtā jānāk us domām, ka pakalderinat šee spīdošee paraugee ir pareiza ķīlu panākumam. Pee tam jus, dams savās krūtīs leelus spēkus, viņš droši stājās cīņā — sacīkstē neveen ar Lannadzaro un Bembo, ar kurēem sacentās viņa preekšgājeji, bet aridzon ar Petrarku, Ariosto un Torkvato Tasso. Uzēnpadomīt viņa leelās poemas, episkās, stāstītajās un apvankstītajās, rakstītas viņa leelo skolas lotāju leeliskā vārsmu mērā (ottava rima). Viņš bes tam mums atstājīs divi leelas ganu poemas Lannadzaro, Arkadijas garā, daizes drošus mēģinumus Dantes tercīnās un pulku dzejolu visās itālu liriskas veidās, eskaitot šee ap septīn simt sonetu.

Bet, kā jau teikts, visās šīs ražojumos ir ļoti maz tīri nacionālā, caur dvestā no vecā kastiliskā gara un, ja Lope de Vega būtu atstājīs tik šos ražojumus, tad viņa slava nebūt nesasniegtu to augstumu, us kura ta parādās jaunakai kritikai. — Viņa pastorāles prozā un viņa romāni ir daudz labaki par viņa episkām poemām; viņa didaktiskie dzejoli, viņa vēstules — sūtules un elegijas ir reizim teicami, bet tikai tad, kad Lope de Vega pilnīgi stāv us tautas druvas, tikai savās glosās, letriljās, savās romansēs un rondo, viņš sasniedz krāsū košumu un isteiksmes grāciju, kas istaisa viņa dzejas raksturiskās pazīmes. Lasot viņa tautiskus ražojumus, us reiz sajūtam, ka ta ir ta druva, no kuras viņam nebija nekad noiet. Us tās stāvēdams, viņš ar savām arkārtīgām spējām veegli vareja sasniegt nevīstošu slavu, bet Deevam žēl Lope de Vega daudz kārt novērsās us citu pusi, un tas nenotika tāpēc, ka viņš būtu kategoriski bijis Boskana un Ģarsiljaso jaunevedumu pēskritejs, jo savā „Filomenē” viņš ļoti sapratīgi eebilst, ka ar saceem nelaimīgiem pakalderināmeem itāļeeem, viņi padarījuši spāņu tautas ģenijam jau defūnu,¹⁾ bet tas nāca, kamdēl, ka jaunas literatūras teorijas daudz kārt viņu noveda no istā cēla, jebšu ari nevarēja pilnīgi sev subordinēt viņa leelo talanta. Tā nu top skaidrs, kamdēl šee dzejinaeka leelajā rakstu pulkā

1) Philomena, Segunda Parte, Obras Sueltas, Tom II, 458.

tik mazam skaitam nacionāla Kastīlijas ģenija pazīmes. Tā tad, lai īsmai, drošu šā dzajneņa pastāvīgus panākumus un neparedzētu popularitāti, mums jāpiegriežās citai viņa ražošanas nozarei. Viņa īstētais ai-
cinams, īstētais lauks bija drama, kura viņu pacēla tik augstu laika
bedru acīs un usglabā viņa vārdu līdz šai dienai kādā spožumā. Dra-
mā viņš nogrimst un iepazīstās ar laības garu ar kādu čaklumu un
panāk kādu gatavību, kā citos ražojumos no visa ta izbēg, izvairās, un
sasniedz tad viņā kādu augstumu, kādu viņš nekad nebūtu varējis sa-
sniegt citā ceļā.

Lopes de Vega drama.

Kādā stāvoklī atradās spāņu teātris, mums jau zināms. Tas bija vēl
maz izskoptā stadijā un dramatiskā māksla vēl uz zemas attīstības pa-
kāpes. Lope de Vega savā interesantā didaktiskajā poēmā „Arte nuevo hacer
Comedias” (Jauna māksla saceret komedijas-dramas, 1609. g.), kuru viņš
pirma reiz lasīja kādā literatūras salonā Madridē, īsākais pilnīgi
gaiši:

„El capitan Virues, insigne ingenio,
Tuso en tres actos la Comedia, que antes
Andaba en quatro, como pies de niño” etc.

„Apdāvinātais kapitāns Virues pirmais dalīja trijās cēlonēs komedi-
ju (teātra lugu, arī traģēdiju), kura pirmais rāpoja uz četrām kābēm,
ni. Komedijas nule tikko esēja bērna vecumā. Veenpadsmit un des-
padsmit gadēs es rakstīja tās ne mazumu, katru četrās cēlonēs (ak-
tēs), pa loksnei uz cēlener. Bet starpbrīžēs starp trim cēlenerem espra-
da uz skatuves trīs mazas intermedijas.”

Lopes de Vega dramatiskā karjere, kā redzams, esāks jau viņa
trīmdas laikā; tur viņš zināmā mērā sagatavojās uz viņu sagaida,
mū plašāku popularitāti. Viņš palaida ^{pa} Halai savu trīndu Valensija,
un Valensijā bija teātris kopā sen. Deemžēl no Lopes de Vega drama,
tiskem mēģinūcem usglabājes visai maz. Viņš esācis ar eklogim
un didaktiskem usvedumem - moralitatem, kuru reliģiozais vir-
zeens un tonis viņam esēsa no baznīcas puses to toleranci-ecerti,
bu, bes kuras bija grūti, kaut no panārt Spanijā un rakstnēens drīz
būtu ticis karēts savā literariskā gaitā. Veenā no kādām eklogim esve-
tola, kā jau zināms, „Arkadijā”, tās trešajā grāmatā. Kaut kas dramai

līdzīgs uscetams arī citos viņa rakstos, viņas visas ir reliģioza rakstura. Tad divi visagrakās, normalakās dramas peedes ganu dzējas rakstiem. Tās ir tās mums jau pazīstamās lugas El verdadero Aman te (Msticīgais omīlākais) un La pastoral de Facinto (Pastorale Jasinto).

Toprojam mēs atrodam espraustas daždās viņa lelakās rakstos lugas ar uskurinamū saturu un allegorisku raksturu, no kurām dažas rakstītas ar leelu talantu un bestābām tikušas isrādītas us skatuves. Cētras tādas moralitates (moralité) esveetotas „Celotajā pa savu tēvijū” (El Peregrino en su Patria). Veena no šīm lugām „Cilveka glābiņš” (La Salvacion del hombre) tapa isrādīta us skatuves pee Saragosas ka „lebrales frontona”. Ta ir spancešu moralitatu intresants paraugs, jo tajā atromamas ziņas par baznīcas pedališanos pee tās usveduma, bet viņa ^{ta} pastāv, kā kas arī peekrit reliģiozai dramai, ta pastāv sv. sa, kramentu cildinašanas aprastā.”

Otra moralitate, zem virsraksta El viage del alma (Dvēseles celojuums) tapa usvesta us publiska laukuma Barselonā. Ta ussākās ar romansi, kušu dzēd trīs akteeri, tad seko prologs, kas pārpildīts ar smagu zi matneecību, tad atkal romanse, pee kuras skanas akteeri leija „ar lelu mākslu un graciju. Tēc it evada seko pate moralitate (auto moral) jeb „uskūreja darbība”. Mstājās Dvēsele, viscaur balta (tā pa laikam tiepa dvēseli). Kopā ar to parādās ārksts, kā cilveka gribas preekštats, un skaists jauneklis kā Atmīna. Fauneklis rauga peerunat Dvēseli, gvestees us glābina cela, bet ārksts pūlās viņu novērst no šī labā nolūka. Šīnē kraitiskā brīdī usstājis Velns kā kuģa kapteinis, ģērbees melnā no stēmā aptēpts leesmām, viņu pavada Patmīliba, Kāre un citi neti, kumi kā matroži, un raudzīdami Dvēseli peerunat, laistees ar viņiem kuģot, tee jautri dzēd:

Oy la Nabe del deleyto	Godēn baudi kuģis
Le quierre hazer á la Mar,-	Dodās plašū jūrā,-
Ay quien se quierá embarcar?	Kas vēlās sēstas us tā?
Oy la Nabe del contento	Godēn ispraecas kuģis
Con viento en popa de gusto	Pee cela vēja ar preeku

1) Tas pilda ap peedesmit lapu puses nouvelles „El Peregrino en su Patria” tie „tajā gramatā”.

Dodaš zeme prom, kur nav ne pāršātinuma,
 Dodeen, spārnots ar cēla vēju,
 Penitancia, ni tormento, Ne nožēlošanas, ne skumju;
 Viendo que ay prospero viento, Dodeen, spārnots ar cēla vēju,
 Se quiere hazer á la Mar. Laižās kas plašā jūrā.
 Ay quien se quiera embarcar? Kas vēlās sēsties uz ta?

Par cēla mērķi ņemta jaunā pasaule. Griba jautā: vaj ta, kur tu es,
 gājis kopš ne sen Kolumbus? Un tam Velns atbild isovairidamees,
 un apgalvo, ka viņš vairak pērdzīvojis jūrnieks, nekā Magelans jeb
 Dreks un ka visiem saveem pasažeriem viņš garantē laimīgu ceļu.
 Atmiņa runā pret ceļojumu, bet pēc dažām esbildumēm amsēg, bet
 Prāts, kā vecis ar sirmu bārzdū, atnāk pārak vēlu. Viņi jau aisbraukū,
 šī. Tomēr tas kļēdz viņiem pakal, un sūta savus brīdēnus, brīdīnus,
 mus kamēr, kamēr aisbīgušajam kuģim šaujās krustis preti Nožē-
 lošanas kuģis (preti), kam ir mastā veelā krusts, kam par stūrmani
 ir Pestitājs pats un matroži svēti vīri. Tie pēdējx pērunā Dvēseli,
 sēsties uz viņu kuģi un ta pēdīgi pāobrauc ar viņiem uz Nožēlošanas
 kuģa zem skatītāju līgsmām gavilem. Ar tam arī beidzās luga. Ta
 ceveetota novelles pirmajā daļā; tās pilnīgs tituls skan: „Representa-
 cion moral del viage del Alma“ (Moraliskas pamācības isrāde par
 dvēseles maldeem-maldu ceļem).

Trešā luga ar līdzīgu uskūreju raksturu satur Pazudušā de-
 la vēsturi. Darbīgās personas šē šīnē maralitātē ir starp citu: Franti-
 ba, Fauniba, Zēlums (Nožēlojums) un Labais-Padoms. Tās monologu
 starpā sastop harmoniskā dzejas formā tērtu Horaca pazīskamo o-
Beatus ille, kurā līkta tās cūku ganīklas īpašneka mutē, kurās
 gana pužudušais dēls. Gatā prologā veens no arteezem pat saurts
 vārda, kas leccina, ka arī šē luga bijuse uvesta. Ir zināms, ka viņ-
 kapuse isrādita Perpiņanā, tolait vēl spāņu cētoksnē no ta gar-
 zona zaldatam.

Ceturtā moralitāte, kurā ceveetota novellē jeb romanā, El Peregrino
 en su Patria ir ar visranstu: „Las bodas del Alma con el Amor di-
 vino“ (Dvēseles kāzas ar devisno Mīlestību). Darbīgās personas: Pasaule

1) Fr. El Peregrino en su Patria. Sevilla, 1604, p. 36, b.

Grēks, Jeruzaleme un Sicība, ģērbta - nežinams, kapēc - Spānijas ģenerāl-kapitāna kostūmā. Piernajā skatā parādās kā no elles is, nāksē un Beesmas isoplaupt Skaudība, bet pedijā mēs esam, gari Milestību pēnaglotu pēe krousta un savemojušos laulības sai, kam ar cilveka dvēseli, kurā usvesta skaistas meitenes veidā. - Pieņem, ka šā luga isvādīta kādā no Valensijas laukumēm, kad no, tika šai pilsētā Filippa III. laulības ar Austrijas Margarētu. Un da, ži skati šai gadījumā mums isvādās šai lugā kā reliģijas, kā svētu, ma zaimojumi. Šā pēem. Austrijas Margarētas, veltitas ar deeviskēm atribūtem, pēnākšana us Sicības galceras, Filippa III. ee-esānas skats Valensijā isvādīts tā, kā kad Filippa veltā ee-estu Valensijā pato Je, zus Kristus, praveši, mocēkli un dažādas debesu hirarchijas kār, tas stājas šē visaugstākās muižmēcības un garidzniecības veltā, kurī pateesībā figureja šai ceremonijā. Lope de Vega šāra šō trans, lonaciju, šō parstatījumu par savu leelu nopelnu. „Isti kādā veidā (kādā kārtā) - saka viņš - viņa majestāte kēniņš Filipps eegāja Valen, sijā.“ Un ir zināms, ka pato autors usstājis šai lugā gracioso (ānsta) lomā zem nosaukuma Belardo, verna no Lopes de Vega dzejmēka pseudonimeem. -

Tādi bija pirmie mēģinumi, ar kurēem Lope de Vega ussāka savu dramatisko gaitu pa savas issūtīšanas laiku Valensijā un pirmos gadus, ^{dzīvojojt} usturotes Madridē. Viņi, zināms, vēl deesgan ne, droši, viņu struktura deesgan nevarinla, jūtus tanis isteintas režim parupji, bet šai zinā viņi neso nopakve parak, ta laika allegoriskām mysterijām Anglijā un Francijā un tālu pārspāj šīs pēdejas vispārigā toni un stilā. Madridē L. de Vega, ^{ne-ātrada} teesa, leelus kavēklus savām drama, tiskām reformām, bet pēe tam nesustapa arī leelu nopdarbību. Viņa rikojumā, ātrādās diis: slinti teatri, kas bija pēemēroti farsu isvā, dem, ja, ^{pat vēl} kautā pamazit attīstāma gārsā preekš sceniskā. Bet arī kas bija deesgan preekš tāda talanta kā Lope de Vega. Viņa panā, kumi bija strauji un isšķiroši, viņa popularite ārkārtīga. Mēs jau dzirdējam, ka Servantes viņu nosauca par monstruo de naturaleza, par dabas brīnumu.

Tak pagāja daudž gadu, sekam viņš isdeva savu lugu pirmo sējumu,

ar kuru iscēla gaviļes Madrides publikā un galīgi noteica spāņu nacionālās drammas veidus. Pēc tā laika noskateem, kādus mēs sastopam šiem. arī Anglijā, teātra lugas metareja pavisam par pieklājīgam, ceļi, gām publikacijai caur speestavu. Autors, nodēvis savas lugas skatuvei, gaudēja pa laikam us tām teesību, ja ne pilnīgi, tad tikal, ka bes at teeru atļaujas, navareja tās espeest. Tā kad leels daudzums no Lopes de Vega dramām tapa usveslas sekams nāca speestavā. Un līdz šim Britim nav espeesta ne celarta ^{dala} no tām, kuras viņš sacerojis. Fau šā autora lugu daudzums veer ^{bija} viņu pilnīga krājuma isdošanai, tamdēl, ka viņu pat vismērenākais apstēcinums rādās pasakuins esam. Fau 1603. gadā ^{bija sacerojis} viņš 344 dramu. Pēc sešem gadeem (1609. g.), pēc viņa vārdeem, šis skaits audzis līdz 483; 1618. gadā viņš jau saskaita tās līdz 800, 1619. gadā — līdz 900, bet 1624. gadā līdz 1070. Pēc dzejmeeka naves, 1635. viņa draugs un panigirists, Perez de Montalvans, pasludināja, ka Lope de Vega sacerojis pavisam 1800 lugas un 400 mysterijas (autos) jeb garigas drammas. Tā isnāk pavisam 3,594 lugas. Šo skaitu apstēprin arī citi slavenā dramaturga laika beedri.

Studejot Lopes de Vega drammas no dramatiskas mākslas liku, me veedokļa, mēs nākam pee pārlecības, ka viņš atrazdam ^{atradis} teātru rup, jā stāvokli, atsacijas no mēģinuma, to pārveidot us kaut kādas ee, pteerō pieņemtas teorijas jeb senu un jaunū puratēgu pamata, un us, sprauda par savu mērki, eet preti sava laika teātra publikas gārsai. Šo mērki viņš visai gaiši isroka savā, Mākslā saceret dramas (Nue vo Arte de Hazer comedias) un citōs rakstōs. Nav merādu zīmju, ka viņš savas drammas (comedias) būtu sadalijis skivās — kategorijās. Viņa isdotōs krājumōs nepamana nekādu mēģinumu, viņas sortet jeb teat, niski sadalit. Dažu dramu beigās pearspraustas dažas furses jeb inter, medijas (entremeses) prozā. Isņemot šos nedaudzjos prozas proelikumus, visas Lopes de Vega drammas ir rakstītas vārsnās un tām ir vispārīgs nosaukums, comedias, kas nav tulkojams at vardu, komedija, bet at vardu, drama, tamdēl, ka tikai ar šo terminu var isšacit viņu sa, tura dažādību. Katra drama sadalita trijās jomadās jeb aktōs. Eerō tam veer pastāv viņu likumība, pareizīgums, visās citās atlecībās viņas ir dažveidīgas līdz besgalībai. Viņu saturs eet no visdzilākās traģedijas

līdz visjaunākai farsai un no visaugstākām reliģijus noslēpumām (religiozām misterijām) līdz visjestrākām indēnas dzīves skatēm, bet vi, nu stils esot sevī tona un vārsnu mēra dažādību, kura ir īpatni, ga Spanijas drzejiskai valodai. Visā šai Lopes de Vega dramu dažveī, digā masā pārēct nemanot veens veids otrā; dažādele elementi sa, plūst savā starpā kopā; laicigais un garigais, traģiskais un komiskais, heroiskais (varoniskais) un vulgarais ^{sajauca,} samaisās cits ar citu.

Spāņešu literatūras vēsturneeki, starp teem sevišķi Tinnors, eedala Lopes de Vega dramas (comedias) četrās šķirās: 1) mētela un zobena kome, jas, 2) varonu jeb vēsturiskas dramas, 3) indēnas dzīves dramas un 4) gar, rigas dramas (Autos).

Ad 1. Mētela un zobena komedijas.

(Comedias de capa y espada).

Īī lugu - dramu šķira, pašā Lopes de Vega atradums, isgu dro,, jums, is ^{no} vīna visvairāk zemēlētā un līdz šim vispopulārākā Spanijā. Tās nosaukums cēles no tam, ka tādū dramu galvenās darbi, gās personas peedereja visaugstākai sabēdrībai, kura nesaja gražnu ko, stūnu ar mēteli un zobenu. Tō komediju pamata motīvs ir mīlestība un dāmām peegreesta ceenība - usmanība, lumcināšanās aptām. Vīnu intriga ir jo sarežģīta, pee kam nereti blakus galvenai intrigai, kur darbojās kungi, attistās otra - sānu intriga, kura ir pirmās parodija - iszobība, kura isrāda sulainu un istabus-meitu mīlestību.

Tō lugu tituli ir sevišķi peevīlīgi, isēct us efektu un nereti aisnēnti no vecēem rīmeleem sakameem vārdeem, kas ir loti populāri Spanijā un reizām eedvesuši autoram pašū lugas sūžetu. Tāmdēļ, dramu tituli daudzkārt rakstīti vecu romānsu vārsnu mērā, bet ja atradās pašā luga, tad pa laikam beigās. Tā peem. luga „El Ameto de Toledo” beidzās ar sekošu distichonu - dubultrāismu:

„Que con este se da fin

Al Ameto de Toledo.”

Kaldersons un citi dramu sacerlaji turējās pee ta pašā paraduma. Tās šķiras drama apjoms pa laikam līdzinājās garumā tagadejām teatra lugām; katca no tām kapa eedulita trijās cēlenās (jornadas),

katram cēleņam, pēc Lopes de Vega domām nebija, nebija vairak
 pildīt kā veenu deenu (no tam arī „jornadas”), lai gan viņš pati nav
 arveenu sekojis savam priekšrakstam. Nosaukums komēdija, ^{kā jau teikts,} ~~ku~~
 neder tamdēļ, ka tās pildītas ar dioknavem un slopkravilām, bet tās
 nevar arī saukt par traģēdijām tamdēļ, ka, bes parasti laimīga gala
 tās sastāv pa lielākai daļai no humoristiskām ekstravagancēm un
sentimentāleem dialogeem, bet viņu darbība atnarojās visvairak no
 romantisku mīlako līkšana, kuri deg leesmu pilnā kaislibā, jeb at,
 karajās no zemām dvēselēm, kurās visu parvērs jēkā. Vis las bija
 kas jauns us spancešu skatuves un ja atsevišķi šo jauno zvedumu
 atsevišķi elementi parādījās kopš Torres Naharro laikiem, tad viņu so
 veenojums kapa, kā arī tonis, seratas un kostūmi bija Lopes de Vega dar

Un tādu lugu Lope sarastija lelu skaitu vairak simtu. Viņa bag
 tais, brīvais un visaugstā mērā atradnīgais ģenijs bija kā radīts pro
 tāda veida ražojumēm, un daudzās no tēm šis dzejnieks izrādīja īsti
 dramatisku talantu. Viņu titulus isskaitit bitu velti, pat ne-espējams
 aplūkosit tik dažas no šīm dramām (comedias de capa y espada) tuvo

Pēc pašām agrākām no Lopes de Vega priekš skatuves rakstītām
 lugām perder, El Azero de Madrid (Madrides tērods). Šis tituls nemitis
 no tēroda, ko Madridē sagatavoju zālem un kas tolaik gāja labi no
 tokas. Lugas saturs pastāv šādā, ka jauna veeglprātīgu meitene
 pēvīt savu tēvu, bet sevišķi savu vecu svētulīgu tēv. masīnu, isli
 damās slimā un dzirdama tēroda pulvoņus, kurus tai sataisa šķētan
 ārsts, viņas mīlākā draugs. Mēdijis, starp citu, tai eetic tālas pastai
 gašanās veetas un visada veida ispreccas, kas tai dod isdevību bes ka
 vekļem tikties ar savu peelūdzejū. Dramas varonis, Lisardo un tādru
Riselo, aplenc Madrides Baznīcas durvis, kurā eet visvairak augst
 mani, Deenu lūgt. Deevr. alpojūmam drūz jābeidzās un meitenei, kur
Lisardo māt, jānāk drūz no baznīcas ārā. Laužu bars eet gūram ab
 draugeem, kuri apnikuši - noguruši no garās gaidīšanas ka Riselo
 pēdigi saka, ka negribot ilgaki mēkt - gaidit sava drauga fambazija
 dēļ. Te nu parādās Belisa, Dramas varone, parādita no savas tēvma
 sas Teodoras, kura gārbusis mūķenes vīstumsācās drēbēs un nemitās dot

pamēcības savai brālmeitai:

• Esī prātīgaka un kautrīgaka: prātīgaka - neej tik ātri, bet kautrīgaka - skatees tik uz zemi, kur kāju spēt.

Belisa: Es tā arī daru, kā jūs sarakat.

Teodora: Smatotes uz šo vīreeti?

Belisa. Vaj nesacijat jūs man, lai es skatos tik uz zemi? bet vaj šis vīreētis nav zemes?

Teodora. Es runāju no zemes, pa kuru mēs ejam.

Belisa. Ta, pa kuru es eju, apklāta ar maniem svārkiem un apakš, svārkiem.

Teodora. Vaj pceklājās jaunavai rīnāt kā! Savas mātes pērnīgas dēļ, atstāj savas islocīšanās. Rau, ne pat tu es viņu skatījes otru reizi.

Belisa. Es?

Teodora. Ta tu, rādās, tu dod viņam zīmes?

Belisa. Es tik no nenokrotu no jūsu jau ^{atbildēm} un atbildēm un skatos, kas mani atbalstīs.

Risēla. Viņa krīt! Balski viņu!

Lisardo. Aisbildināt, kundzene, ka es udrošinos jums pērdāvat savu roku.

Teodora. Vaj nedzetas tādas ^{atbildības} brīvības!

Belisa. Pateicos jums, mans kungs: bez jums es būtu krituse.

Lisardo. Tā būtu kritis engālis, kundzene; tā krīstu zvaigznes, kas spīd ar saules gaismu.

Teodora. Es arī varu krīt. Sv. Sveiki, mans kungs! ar Dievu!

Lisardo. Sveiki, Dievs ar jums, lai ar pasarg Viņš mani no tādas pūces. (Izīvas).

Teodora. Fauki nokrita. Ceru, tu tagad esi ar maņu, ka viņš snēdza tev roku.

Belisa. Un jūs ar esat par meņu tapēt, ka jums ir tagad amsels, mani mocit veselu nedēļu.

Teodora. Kamdēļ tu apgriezies apkārt?

Belisa. Vaj jūs neatrodat man prātīgu, atskatītes uz to veltu, kur es gandrūz nepakritu, lai tev nekļūtu citu reizi?

Teodora. Kaut tev nebūtu precīgas leldaenas! Es saprotu visas tā, kas ismanības. Hu ko? tu arī tagad teiksi, ka neskatījes uz šo jauno

cilvēku?

Belisa. Linams, ne.

Teodora. Tu atgriezies?

Belisa. Vins smeļdzā man roku, bet jūs gribat, lai es nepatīkto?

Teodora. Nu, ej mājā.

Belisa. Ai, cik galvu mazgājumi stāv man priekšā!

Citas veltas kopat asprātīgas, pilnas dzīvības un kastiliska rakstura. Skats otrā cēleņa sākumā starp Ontavio, citu Belisas deevināta, ju un ta sulaini, kurš smeļdzā par sava kunga kaizlibu, un tad sekos, kais skats starp vinsem un domajamo, skatamo dakteri nav mazgan leicamā sava manslnieciskuma un dzīves pateesības dēļ un iscēla stipru efektu Madrides publikā, rādīdami ^{pateesi} tā laika cerādas.

Visa luga ir pilna dzīvības, kustības, jautrības un divē tādū īstū dzīves pateesību, kādu var reti sastapt us skatuves. Visas šīs īpašības parādās jau pašā tās sākumā, kas istaisa tipisku paraugu, īpatnīgu Lopes de Vega isprašai, ar veenu rāveenu, ar veenu isšķirošū kustību nostatit savus skatitājus pašā darbības centrā un rādīt teem usreiz raksturus, kādus viņš nodomājis zīmēt.

Moljers daudz aismēmoes no šīs lugas savai komedijai, Medecin malgré lui (Arsts no nevilus) un lai gan par Moljera ģenija oriģinalitāti nav ko šaubīties, tomēr viņa lugas vislaimīgākās veltas nav ne, kas cits, kā pakal darinums dažām Lopes de Vega veltām, un spanietis ne vienreiz veen atstāj tālu sev pakal, francuži. Tā peem. varones raksturs zīmets spanieša lugā daudz labaki, nekā franča, bet tēvmas un svetules rakstura, kurai ir dueņas loma pē savas brālameitū un istrāda visu savu leekulību, kad emilās pate, Moljers vareja vaj apskaust, kamdēļ ka šis raksturs ir tādā mērā sevišķi-spanisks, ka pārnest ^{to} us francū, no galma pēeklājību apstākļem sasaurinātu skatuvi, nebija iespējams.

Lope de Vega bija ne veen tautas, bet arī galma dzejnēks-drama turgs. Kamēr nule no mums aplūkoti luga, kurā isdveš autora ģaunības garu, bija nodomata tautas auditorijai, kamēr otra viņa luga nav nebu

māzax droša, nečūm māzax no darbības, bet to sacerejis Lope de Vega vecumā, ta nodomata istādei pee galma. Ta ir „La noche de san Juan en Madrid” (Iv. Fāna nants Madridē). Šo dramu bij usdevis leelkungs Olivares’ leeliskēm svētkēm, kurus viņš bija nodoma-
jis isriktot kēninam kādā no saveem Madrides lārzeem jūnijā 1631. gadā sv. Fāna deenas preekšvakarā. Esōkēdigais favorīts ^{ne}metājsija kādus isdevumus, lai ispatintu savam labvēligam pavēletojam.

Markizs Juans Batista Kresensio, tumsā Eskuridala architektis, usnē, māis pēns kēnina un ta svitas leelisku paviljonu architekturas dar-
bus un viņu preekšā lepna teatra erikojumu. Visō tas tapa nants kumsā lāpām apgaimots un divi visslavenakās akteeru trupas is-
rādija veenu pēc otras šēem svētkēm sagatavotas lugas, no kurām veena bija sacereta Fransiska Kevedo un Antonio de Mendosa kope-
jām pūlem, bet otra, kura istaisija svētku galveno rotu, no Lopes de Vega.

Šīs lugas saturs: Varone, Leonora, visēem pa preekšu usstājas us skatuves, atžēstās, ka mīl donu Juanu de Urtado, bagatu tēva dēlu (hidalgo), kups nule kā atgriezēis no Indijas. Viņa dzīvi stāsta, kā viņš atklājis kai savu mīlestību pēc visēem nacionala mīlaka etiketes likumēem, esākumā deenu baznīcā, bet pēc tam vakarā, stā-
vedams preekš tās treliņu balkona. Dons Luis, tās brālis, neno no tam nezinadams, meklē viņa draudzību, kura šim nepēcēšama tamdēl,
ka caur donu Juanu viņš cer panākt savus nolūkus pee doņas Blankas, dona Juana drauga, Bernardo, māsas. Vēledamees palīdzet savas mīlākās brālim, dons Juans stēidzās pee sava drauga. Turunā ar šo viņš aprak-
sta dzīvām krāsām, kādus gatavojumus viņš nupat rēdžējis preekš galma svētkēm. Tad viņš nāk ar savu lūgumu dona Luisa dēl. Donam Bernardo nav nekāda ebilduma pret šo precību, bet donu Juanu nu parstēidz ta ziņa, ka Bernardo grib pats precet Leonoru.

No šī brīža esākās sarežģejumi un visvisadi kavēkli. Draudzības pēnākums ne-atlāj donam Juanam atklāt ari savus nolūkus us Leo-
noru un viņš nolēmij, aiseit is tēvijās. Bet Blanka (Bjanka) samēlojisēs citā,

donā Pedro, un nepeņemem pēdāvato precību ar donu Luisu. Tā kad mīlestība no veenas un otras puses istraukta no kavēkļiem. Bet abas meitenes noņemās, palīst usticīgas savzem mīlākēm, lai gan Leona, tā, manidama no dona Juana puses pašņemtu saltumu, kas nāk no viņa stingrēm jēgumēm par draudzības likumēm, grib vaj istamīst no tās domas veen, ka tas var viņu atstāt.

Otrs cēloens esācās ar Blankas stāstu par tam, kā viņa dabuja sabiedrības dārzā rīnat, ka dons Pedro viņu mīl. Viss tas ir pilnīgi pēc nacionālām esāšām. Bet to brīdi, kad viņa grib bēgt un slepen ar viņu salaulāties, cenāk tās brālis, dons Bernardo un līdž to, taisīt vīzīti Leonorai un celīst pēc tās labu vārdu par viņu. Pa tam nabaga Leonora, mocīta no šaubīšanās, satek us elās sava mīlākā sulainī, kuram šai lugā ir āksta loma, un dabon no tā rīnat, ka don Juans, nespēdamus ilgāk panest cēšanas, noņēmes, atstāt Madridi. Pā brīdi nāk arī pats dons Juans cēlojuma usvalkā. Leonora noģībūt. Kad tā usmostās un nāk skaidrībā ar donu Juanu, tā nolēm, tūlin ar viņu salaulāties, tā ka skatītajem nu ir isdevība, būt par leccīnēm us reizē divi slepenām, kavēkļu vajatām laulībām. Bet elās ir pilnas no jautrēm ļaužu barēm, kas nododās karnevāla orģijām šīs kaulas svētkos. Dona Juana trakulīgais sulainis esāc kildu ar kādēm jauncēm ļaudīm, kuri sacīja rupjības viņa kungam un isbegetai Leonorai. Lōbeni sauti is maksīm; policija arestē un aizved donu Juanu. Leonora meklē paspātņi kādā namā, kas istādas par donu Pedro namu. Bet tas nav mājā, tas dzemās savai Blankai parak. Atgriezdamēs mājā, tas zvēr pēc kastīlēsā goda, apsārgat neapsargātu viņam svešu damu, kuru atrada us balkona, bailīgi aplūkojam ļaužu kustību, cerībā, esraudzīt to barā savu don Juanu.

Trešajā, pēdējā cēlenā don Juans, pēdžirdījis savus sargus, istraucjās no teem irā un meklē troksnainās elās Leonoru. Viņš sačekās ar donu Pedro, kuru agrāk nekad nebija redzējis, un jautā tam pēc savas ligavas; bet dons Pedro, turēdamus viņu par Leonoras brāli, no kura tā slēpjās, ne-ispauj tam viņas paslēptuvi. Pā brīdi nāk donā Blanca,

un komedija beidzās ar kāzām, jebšu viņā bestam krustojās dažas blakus intrigas. Ta ir jauka luga, kurā stāsts par varoņa dzimumu un iesaģānu atgārdina kādā mērā pazīstamos faktus is autora jaunības gadem, ka nevar šaubīties, ka dzejnieks līdz zinamai pakāpei šo raksturu zīmējis pēc sevis paša.

Pēc vislabākām šīs kategorijas lugām pieder vēl: „Nekārtīgā skaistule”, „Dineros son Calida” (Nauda taisa cilvēku) un „Bizarrias de Belisa” (Klūvīgā Belisa). Tā pēdējā luga daudzkrāt espresta zem visraksta „La Melindrosa”. Tajā eevēroti pseudo-klasiskās teorijas likumi un ta sacereta ap pus-otru gadu pirms Lopes de Vega nāves. Tad vēl pēc vislabākām skaita: „La Esclava de su Galan” (Sava mīlanā vārdzans) — šini lugā dzejnieks espredees mīle, tajas seeretes sirds visnosleptākās kantiņās; „Darzneska seeris” ir sacereta pēc jau grieķzem pazīstamā sakamvārda Κίωρ ἔν φάτις, Samis seona gubas, pats ne-ed un citzem nedod. Pē autors nav ar ma, zaru psiholoģiskuu dzilumu atklājis cilvēka nenovīdības noslēpumus. Bet atrodās vēl daudž lugu, kuras labasi par minētām istrā, da Lopes de Vega šī veida ražojumu raksturiskos vīleceus.

Viņām var peenamt klāt vēl dažās komedijas, kuras ar sava tona, rakstura daļadību var dot mums jēgu par retā savadā cilvēka, kas viņas ražojis, dažveidīgiem talanteem. Tādas peem. ir lugas: „Por la Puente Fuana”, šīs tituls ir kādas vecas romances sā, kuma vārma; „El Arzuelo de Fenisa” — eevērojama savas jautribas un asprātības dēļ; „El Ruy Señor de Sevilla”, „Porfiar hasta Morir”. Pēdejās lugas sūžets aismemts is Emīlejušās Marziasa vestures, tā emīletās no vecem spancešu un provansalešu dzejneekem. Pēdīgi jau peeminētā „Bizarrias de Belisa” (24. maijā 1634. g.) — jautra komedija, kura pala intrasi sevišķi lamdēļ, ka ta sacereta tad, kad Lopes de Vega bij ap septiņdesmit divu gadu vecs.

2. Heroiskās jeb vēsturiskās dramas.

Comedias Heroicas jeb Comedias Historiales.

Galvenā stārpība stārp šīs kategorijas dramām un tām no mums jau aplūcolām pāstāv eevē tam, ka varoņu lugas ved us skatuvi kāņinus,

499.
Princēus un cēnizāmus augstmaņus — Leelmaņus, ka tām ir pa laikiem
vēsturisks pamats, jeb tās mazākais aismem no vēstures varoņu vārdus
un atšķiras caur nopietnu, iscilu, pat traģisku toni. Citādi, tanīs parā,
dās no skatuves kādas pat sajukušās, no intrigām dibinātas dēkas, tā,
dās pat greizsirdības un slimīgas — kuteļīgas ideāla goda jūtas un tā,
dās pat laukumu komiskas natikaturas, kā arī „Capa y espada” no
medijās.

Tāda veida drammas nepazīna līdz Lopen de Vega, kas pirmais
sāka tās sacerēt un sacereja tik pat daudz kā tās citas. Viņš aismēmās
viņu veelu is dažādem vēsturiskēm avotēm, sākdams no cilveces
senatnes vēsturiskām tradīcijām un eedams līdz pat savam laikam,
bet deva preekstroku veelām is grieķu un romeešu vēstures un is pa
šas Spanijas kronikām un romansēm.

Kā Lope de Vega apgājies ar antikām veelām, to var redzēt piem.
no viņa drammas „Roma Abrasada” (Sadēdzināta Roma). Notikumi,
kas līkti tai par pamatu, nav ^{no autora} apstrādāti veenā nobeigtā veelā ga,
balā, bet rāda visu, kas notika Romā pēc Mesalinas nāves pa Klau,
dija valdību un līdz Nerona nāvei, kuš isrāda šai lugā ne veen
varona, bet arī gracioso (ānska) lomū. Pirmajā cēlenā, kas beidzās ar
Klaudija nokausānu caur Neronu un Agripinu, māk preekšā parjēta,
mais jons no Klaudija, kuš sūtijis slepkavus pee ^{pates} seļvas un brī,
nās, ka tā ilgi nenāk pee pusdeenas meelasta. Otrajā cēlenā Nerons
ussāk savu valdību ar vislabākēm nolūķēm. Tā piem. šē no sākuma
Nerons nožēlo, ka prot raustit, tā ka viņam nānses parānstit nāns
sprēdumus, ka pēc spēji pēc tam eestājusēs pārvērtība viņa dabā rā,
dās pilnīgi nemotivēta. Tā pārvērtība isskaidrojās kā fantis, no
kuva esākās Nerona nožēgumu un laundarību gara virkne. Intre,
santais, tīri spaniskais skats der par pirmo Nerona dabā sākūšās
pārvērtības zīni. Viņš eemilās Etā, bet mēlinās — luncinās ap viņu
nebit pilnīgi pa romisci. Viņš džeed — nes nanti zem viņas loga serena,
du, nokauj veenu no četreem maskatēm cilveķēm, kas grib traucēt
viņa rendez vous un at leelām ^{paikam} isglabjās no savas pašā policijas
agenteem, ar veenu vārdū, viss noteek tā, kā kad viņš nebitu romeešu

tēvijas tradīcijām, isdevās viņam daudz labaki un daļu to ap-
strādājuma viņš sasniedza apbrīnojamu spēku. — Starp šī vaida
lugu ir eņģērojama sava teicamā rakstura labad — drama „Prin-
cipe Perfeto” (Pilnīgs princis jeb Pēcšāzīmīgs valdnieks). Rau isumā
tās saturs: Don-Juans de Losa, Portugales kēnina mēlulis, bija divi
reiz no ta sūtīts ar svarīgiem usdevumiem us Spaniju. Dzīvodams
tur kāda sava radnieka namā, viņš eemilās tā meitā Leonorā, šī
atbild ar pretmēlestību. Bet ik reiz, kad Don-Juans pēc savu usdevu-
mu ispildīšanas atgriezās Portugālē, tas aismirsa savus zvērestus un pa-
meta to veenu ilgām un sētām. Tēdigi tā pate aisbrauc ar savu tēvu
us Lisabonu, spaniešu princeses Izabelles svītē, kura apprecējās ar Portuga-
les kēnina dēlu. Bet arī šē neusticamais bruņnieks neatminās savus vi-
ņai veltītos zvērestus. Ismisumā viņa dodās pe kēnina un isstāsta
tam savas attecības ar Don-Juanu. Atrisinums, zinams, beidzās ar kā-
zām, kuras notika caur pēcšāzīmīgā valdnieka (Principe Perfeto) taisno
spērdumu.

Pai lugā Lope de Vega rāda idealu, valdnieka kēnišķīgās īpaši,
bas Portugales dom-Joana, Alfonsa I. dēla un Ferdinanda un Izabel-
les laikā beedra personā. Otrā cēleena sākumā Portugales doma Joana
draugs un usticības vīrs raksturo tā dabu tik sīki un smalki, ka ne-
atleek nekādu šaubu par ta teicamām īpašībām, kurām pēc Lopes de
Vega domām vajagā būt Filippu laikmeta valdniekiem un kuras
augsti turēti arī mūsu deenās.

Citā luga veetā Portugales dom Joans pēc tam, kad isrādijis
vīrestības brīnumus nelaimīgā kaujā pee Toro, ceļ atkal us troni sa-
vu tēvu, kurš agrak no ta bij atsacījies dēlam par labu, bet pēc tam
no jauna sācijas issacit vēlesanos, tint atpakaļ us troni. Personiga vīrestī-
ba un stingra taisnības eēvība eenesa tam pēcšāzīmīga prinča jeb
valdnieka titulu. Viņš isrāda savu pirmo tikumu, t. i. vīrestību, aisstā-
vedams savu dzīvību pret slepkavu un peedalidamees vērsu cīņā, pe
kam viņš kvit leelās dzīvības breesmās; tad viņa taisnības mēlestī-
ba redzama us skatuves isrādītās gadījumās — faktās, starp citu pro-
tekcijā, kuru tas parādijis leelajam jūras braucejam, Kolumbam, pēc
šī atgriešanās no Amerikas, jeb viņš jo labi saprata, ka Kolumba

^{usciāna}
 Amerikas) ^{Portugāles} ^{doma} ~~Pēdigi~~ ^{doma} Ispanijai par slavu un kādu klīdu viņš pats bija padarījis, ne-izsketodams to par labu savai Portugālei. Fēdigi ^{Portugāles} ^{doma} Joana (arī dom. Joao) taisnības mīlestība parādās sevišķi apsardzībā, kādā viņš nem kā preekszīmīgs valdneeks Leonoru, no tās mīlakā pamestu meiteni.

Lai gan dom's Joans, "Pilnīgais Princis" - Preekszīmīgais Valdneeks, parādās kādā veidā kā dramas varonis, kad tomēr ļugas galvenais gājeens diivinats us privata notikuma, pee ka viņš nem dalību tik kā teesnesis, pee kuša griezās no sava mīlakā atstātā nelaimi, gā meitene. Ta nu saruna starp Leonoru un Kēniņu, preekszīmi, valdneeku:

Leonora. Señor, tevi māera un kāra laikā visa pasaule sauc par pil, nigu: isklausi seeveeti!

Kēniņš. Runa!

Leonora. Es esmu gubernatora dona Fadrixa de Lara meita.

Kēniņš. Cerēt un aisbildinēt, ka jūs nepazīdams, señorita, es ne, ispildīju preeklājības peenākumu, atteeccotees us jums un jūsu tēvu.

Leonora. Jūsu kaipnība ir jūsu ģenija ceeniga, ko apbrīno visa pasaule. Veens idalgo atceloja divi reiz is Jūsu zemes mūsu ka, stīlijā. Es neminešu Jums vīna vārdu, eeekams Jūs ne-esat dabu, juši zinat vīna negodīgo isturesānos, es zinu, ka Jūs vīnu tā mīlat, ka es bitu varejuse baidītees, ne-atrast še kaisnību, ja jūs nebitu Jūs. Divi reiz šis hidalgo veesojis mūsu namā un no pirmas redzēšanas sāka meklet manu mīlestību...

Kēniņš. Turpināt, nesajūkeet: preeks teesneša ik katram jarunā kā preeks bīnts krēsla.

Leonora. Es paidevusis viltum. Viņš aisceloja; es raudāju pee vīna, bet turpināju vīnu mīlet. Tad viņš no jauna atceloja un vīna bals bija saldaka par sivēnas balsi. Es neparedzeju vīna viltību. Ak Devs! Ta tu vīvēšēem devis kādu mēli, kad bitu labāni bijis, mums peedzīmt pavisam kurlām! Viņš atkal mani sev peevīli, naja, kā medneeks eevilina savās zālē isliktās cilpās ivbi. Es pre, tojos, bet kā bija man atturetees preti, kad nekāds spēks nav spē, jigs pretotees mīlestībai, zvaiģznu meitai? Viņš rakstīja man vēstuli, viņš deva solījumu, mani precet, eepreeks zīnadams, ka Portugālē visu aismīrisis - kā kad debess un tās visaugstākā kaisnība

ne isplestos pār visu pasauli. Pēdīgi viņš atdevās prom, Lepodamues ar usvaru pār atdevušos tam sēveeti, jo kur mīlestība, tur nav pretestības. Viņš aizbrauca ar šo laupījumu uz savu tēviņu, kā kad būtu to cekarojis Afrikā pēc maureem, kurus tu pārvarēji savā jaunībā, jeb atgriezies no tālām jūrām, no baltu smilksu krastiem, no kurienes tavi kuģi atved tev melnos vērgus (nebrīvos). Mana mīlestība apraudāja savas bēres; manas asaras bija tai par kapa akmeni (peaminedzi). viņas izdzēsa mīlestības leesmu. Tavš dēls, seņor, apprecēja mūsu infantu par labklājību abim valstīm. Mans tēvs parādīja viņu un es devos viņam līdz uz Lisabonu, kur šis hildalgo atsacījies no visiem saņemtiem penākumiem; atsacījies un vicinājis mani tā, ka man atleek tix nemt sev dzīvību, ja Tūsu Majestāte ne-aisotāveset nelaimīgu sēveeti.

Kēniņš. Vai usglabajat viņa vēstuli?

Leonora. Būtu bijuse no manas puses lela klūda, ja es to nebūtu usglabajuse.

Kēniņš. Es pazīšu roku, ja tix to rakstijis kāds no manem galmeņiem.

Leonora. Še viņa ir, seņor.

Kēniņš. Don Juana de Losa paraksts! Nekad nebūtu jums ticējis, ja nepazītu viņa roku: viņš tix godīgs un prātīgs'...

Šī saruna var derēt par veegla stāstu stila jaunku paraugu, kas istaisa veenu no Lopes de Vega lugu iscilus teicamībām. Viņa atro, dās lugas beigās un ved lenošā un dailā stāsta celā pēc atrisinuma, kas atgādina itāļu novellu stāstīšanas paņēmeenu. Lope de Vega daudzkrāt kerās pēc šī lidzekļa, kad intriga un dramatiskā fabula ir tādā mōrā plaša, ka pilda trīs parastus cēleņus.

Cita šē veida drama ir „El nuevo mundo de Colon” (Kolumba jaunā pasaule) – veltita Amerikas uscešanai. Gzūti esdomates kaut ko nesavceņojamaku, kā šīs lugas fabulu. Ja aptver¹⁴ leclā jūras brauceja dzīves un darbības četrpadsmit gadus, no tā pirmem veltigem pūlinzem, isdabut no Portugales valdības pabalste, līdz Jaunās Pasau, les dažadu preekšmetu preekšā vešanai Ferdinandam un Izabellai Barselonā. Daži šīs lugas skati notek Portugālē, daži – Granadolas

līdzenumos, tās pagrimuma laikmetā, daži, kas rāda mātrožu sadumpošanās, — us Kolumba kuģa klāja, daži — Amerikā, kur indijāņi vēl pirms eiropeiešu parādīšanās dzied himnus Febun un Dianai un runā pa spāniski, bet spāņiem eirodoties, isrā, dās, ka viņi neprot spāņu valodu, un pēdīgi daži skati nori, sinās pēc Kolumba atgriešanās Spanijā ta pavēlētāju, Ferdinandu un Izabellas preekšā.

Šai lugā parādās arī dažas allegoriskas figūras, kā: Paredze, Kristianisms un Paganisms. Pēdējais runā ar lelu dedzību Paredzes tešas preekšā pret spāņu esprešanās un katolicisma eevēšanu Faunajā Pasaulē. Dažiem ta argumentiem pilnīgi taisnība:

No permitas <u>Providencia</u>	Nepelād, deviskā <u>Paredze</u> ,
<u>Hacerme esta injusticia</u> ,	Man nodarīt šo netaisnību.
<u>Pues los lleua la codicia</u>	Mantas vāre ir tas motīvs,
<u>A hacer esta diligencia.</u>	Kas viņus dzēn us šo rūpību.
<u>Lo color de religion</u>	Zem reliģijas segas (krāsas)
<u>Van à buscar plata y oro</u>	Viņi nāk meklēt sudrabu un zeltu,
<u>Del encubierto tesoro.</u> ¹⁾	Kas paslepti šai mantas krātuvē.

Šis skats, kurā Paganisms aisstāv savas tešības Paredzes tešas preekšā, tad pagānu pēgānu pēgreesānas skati kristianismam un beidzot skati, kur darbojās demons, būtu vēstā tik eksis visurpjamās moralitē. Kā jau redzējam, še visi dramatiskas illuzijas likumi zistemātiski kājam mīditi, nicināti: indijāņi sākamā dzied himnus Febun un Dianai un runā spāniski, bet pēc tam, spāņiem eirodoties, isrādās, ka spāņu valodu neprot. Bet no otras puses skati, kuršs lēlotas veenkārsu un nemācitu mežonu dabīgas jūtas, kā arī tee skati, kuršs usstājās Kolumbs ar viņam īpatnīgu ceenību, rāda pozitīvas dramatiskas īpašības.

Febū šai dramā atkārtotā pazīstamā tradīcija, ka Kolumbs dzimis Nervī un ka Maderā mīstot kāds mātrozis atstājis tam kārti, kuša vadījuse to, Fauno Pasauli usejot, bet autors lūgas daudzās vēstās atceet no šīs tradīcijas, dodams saprast, ka Kolumbs dabūjis eedvies, mu no ^{vis} pūgstanā. Mūks dumpja skatā issaka to un pats Kolumbs sarunā ar savu brāli Bartolomeo, kad to stāvoklis klūst gandrūz issamīstams, visai gaiši dod to saprast, sacīdams:

¹⁾ El Nuevo Mundo, Jornada I.

Una secreta deidad
 A que lo intente me impele,
 Diciéndome, que es verdad.
 Que en fin, que duerma ó que vele,
 Persigue mi voluntad.
 Que es esto, que ha entrado en mi?
 Quien me lleva ó mueve así?
 Donde voy, donde camino?
 Que derrota, que destino,
 Ligo, ó que conduce aquí?
 Un hombre, pobre, y aun roto,
 Que así lo puedo decir,
 Y que vive de piloto,
 Quiere á este mundo añadir
 Otro mundo tan remoto!

Kāda slēpaina deivība,
 No kurās tas spēks, kas mani dzen,
 Sacidama man, kas ir patēsi.
 Kas nomodā kā sapnī mani dzen,
 Ispildīt manu gribu.
 Kas tas ir, kas mani estājis?
 Kas ustrauc visu manu būtņi?
 Kur poju, kurp viržos?
 Kam sekodams ustapu us šo ceļu?
 Kas vilka mani šurp?
 Cilvēku, nabagu un vārgu,
 Kura būtne vareja noteikt šo ceļu
 Un kurš kā pilots - stūrmanis
 Nodomājis šij pasaulei pēvēcēnot
 Otru pasauli, tik atstatu - tālu.

Kolumba rakstura apgaismojums no šīs puses ir visai traucams, jo tas dibināts, cik zināms, uz viņa personīgu dziļu pārlecību. Zināms, šīs motīvs vareja būt pilnīgi un dzejiski isstrādāts, kas tomēr jāatzīst, ka autors patis Kolumbā rīmet to ceņību, kura dibināts uz viņa us, gājuma - Amerikas atraduma nozīmes apzīni. Kolumba raksturs šē gē, mēts daudz labāki un pilnīgi, nekā precēšjā lugā, kur arī eet runa par Kolumbu. Šē lugā pēder pē visliktākām, nepareizākām un fantastis, kākādm Lopes de Vega lugām, jēbšū arī tai ir dažās viņa talanta rakstu, riskas īpašības, bet galvenais ir tas, ka tā pilnīgi un gēiši atpoguļo spāņēšu nacionalos usēkatus par Ameriku, kā par pasaulē daļu, kura atnēmta no kristianisma paganismam. Tēsa, visus šīs lugas skatus nevar saukt par īsti dzejiskām, bet pat visliktākās no tēem ir dzejiskas veetas un atgadījumi, kas tanis kēloti, top lūkoti ar ne-apguvēcēn intro, si.

Drama „El Castigo sin Venganza” (Lods bes atcēbibas, 1631. g.) ir intro, santa, eeverojama par visām lēctām dēļ veelas apstrādājuma panē, meņa. Tās saturs: Pāvesta karšpēka komandēeris Ferraras lēlskungs,

1) El Nuevo Mundo, Jornada I.

pēc tam, kad sasniedzis cēnījamu vecumu, pēc pēc Mantuas leļ,
 kunga meitas un sūta savu aīlaulības dēlu, Federigo, us Mantuu pēc
 savas dailās līgavas, kuru tas lai pavada līdz pašai Ferrarai. Bet
 Federigo sastop savu nākamo pamāti jau ceļā us Ferraru, ta ceļlūst
 breesmās noslikt, un viņš peenāk istā laikā, lai isglābtu tās dzīvi,
 bu. Tāda bija viņu pirmā redzesanās. No šī brīža eesākās jaunū lau,
 ūzū kuvošanās. Tee vairak un vairak saistās veens pee otra, līdz saīs,
 tīšanās pāreēt dedzīgā kaislibā, kura beidzās ar nozēedzīgu sakaru.
 Tas notek pa daļai caur mīlako savstarpeju kaislibu, pa daļai caur
 to apstākli, ka pats leelskungs isvāda ne vien saltumu, bet arī ne us,
 ticību, attercotees us savu jaunū un dedzīgu pati. Reiz atgriezees
 no laimīga kara gājeena, leelskungs dabon no šī sakara zināt. Ta
 sirdī isceļās stipra ciņa starp mīlestību pret dēlu un pašā ^{kamū} sārgti,
 natām jūtām. Viņš nolēma, vainīgos sodit, bet tā, ka viņa dus,
 mu eemesls paliktos nezināms. Tamdēļ viņš eeslēdz savu seeru
 kumšā kambatī, peeseen to pee krēsla un eebāz kai lakatu mutē,
 ka ta nevar ne vardu isrunāt. Etinis to galvas līdz kājām sagšā,
 viņš peesauc dēlu, kuzam saka, ka zem sagšas atrodās nodevejs,
 ko Federigo lai nokauj, glābdams tēvam dzīvību. Neka launa ne,
 domadams, jaunais cilvēks dod treecenu un kā arprātīgs isskrej
 no kambatā, bet te kriet zem laužu treeceneem, kuri eepreakš saga,
 tavoti no tēva, kuzš isskaidro, ka Federigo nokavis savu pamāti un
 ka rokas aptraipitas ar viņas asinim.

Šī drama - traģedija dibinata us tamšā un ustraucoša notiku,
 ma, kas stāstīts Ferraras XV. g. simtēna kronikās. Tas noticis 1405. g.,
 bijis jo labi pazēstams, sava šausmīguma dēļ. Lope de Vega saka
 apreekšvārdā, ka šis notikums esot lasams latinū, spaneēšu, italeēšu,
 franču un vācu valodā. Lopes de Vega dramā Ferraras leelskungs tē,
 lots kā varonīgs, gudrs un valsts leetās peedzīvojis cilvēks. Vispār
 darbīgo personu raksturi, seviņņi tēva un dēla raksturi, zīmeti un
 istureti labaki, nekā kas pa laikam pee šī autora medz būt. Dau,
 ūze islabojumi, ar kurēem israibinats līdz šim usglabajees Lopes de
 Vega rokraksts, rāda, ka šī luga apstrādāta ar seviņņu rūpību. Neskatot

507. us tam, ka dzejneekam bij ap septindesmit gadu, nedaudzas no ta
luga, kurās pieder šij šķirai, atšķirās ar tādu dzejisku spēku un ne-
veena nevar līdzināties ar viņu vārsmu mēra veeglumā un dažādi-
bā. Viņā leeloti pulku dzejisku vārsmu mēru paraugi: Redondillas, Ter-
cetas, veena soneta, pirmajā cēleņā veena Silva n. l. t. Silva ir vār-
smu mērs, kurā pamīšu seks 11 kopotas vārsmas ar 7 kopotām. Viņa
atšķirās caur eevērojamu veeglumu un plūsmu.

Šis skatuves šī luga „El Castigo sin Venganza”, kurās iscelšanās ve-
sture noteikta ar leelaku akuratesi, mekā jebkurā citas Lopes de Vega
dramas vēsturē, — tapa usvesta ne vis agrāk par 9. maiju 1632. gadā tam
dēl, ka spancešu galmam nepatika, ka kēninu personas ved us skatu-
ves tādā ^{— jestrā} nuteligā gadījumā. Lugu isrādīja slavenā Figeroa trupā un
ta darīja dzilu espaidu us publicu, tak to isrādīja pavisam tik ves-
nu pašu reiz, pee kam dēla loma bij akteera Arias rokās, kurš no Mon-
talvana visai cildinats. Domā, ka šī luga tamdēl nonemta no skatu-
ves, ka tajā atradās mājeeni us Don-Karlos vēsturi — listeni, kurā turp-
likam apstrādājis ^{Sillers} savā dramā „Don Carlos”. Lope de Vega isdeva šo sa-
vu lugu, visai rūpīgi apstrādātu, Barselonā 1634. g., veltidams to su-
vam augstam protektoram grafam de Sessa, pee kura galma viņš dē-
voja. Lugas pamatā likto tamšo un ustraucšo vēsturi usgājis lovels
Bairons Braunšveiga namā ^{Gilsons} antivītatēs un nēmis to par vrelu
savai, Parizīnai. Škodams Ferraras vecu kroniku stāstiem, Lope
de Vega pasneedz šo notikumū dousku citadakā gaismā un ar leelu
mākslu setērpis to dramatiskā formā, satricinamā traģedijā.

Līdzīgi šij dramai „Sods bez atvairības”, arī citas šīs kategorijas
lugas ir pilnas dzila traģiska patos, kā piem. drama „Los Caballeros
Comendadores de Cordoba” (Kavaleeri Kordovas gubernatori, 1609. g.).
Šīs lugas siūžets nestāv parak ar savām šausmām Klitemnestras un
Ēģista listenim, bet vīrs tai veetā, lai kristu par upuru jeb peedzi-
votu Agamemnona listeni, sagrābts no traki saprastām goda jūtām,
nonāvē ne veen neusticīgu seevu, bet arī visus savus mājeņiskus.

1) Antiquities of the House of Brunswick.

Dažēem šīs dramas skatēem nav ar nolēgt dzeju, bet deemžēl visa 508.
šī dzeja slikt cestsirdības un neļēdzīga fanatisma jūrā.

No šī pārmēta ir svēta daudz traģiskāka luga „La Estrella de Sevilla” (Seviljas zvaigzne). Kāds Seviljas brunneeks, būdams us tīcīgo vāgalla pēnākumam, nokauj us kēnīna pavēli savu draugu, savas līgavas brāli. Vēlī kēnīns islēto visus pūlīnus, glābt viņu no likuma soda; kēnīskīgē tēsnēši lēdzās viņa labad atrāptes no likuma un tīkai kēnīna klāja atzīšanās savā nozēdzībā atpestī ta vāgallu no nāves. — Šī drama, drusku atgādinādama pē Kornēla Sīda, ir vēna no nedaudzām Lopes de Vega lugām, kurai pilnīgi trūkst komiskā elementa, — ta ir vēna no tām, kur viņa ģēnijs lido neparasti augstu. Tajā ir daudz jaunu skatu. Pē vissatrīcināmākē jopēskai, ta skats, kurā kēnīns pārleceina brunneeku, nokauj savu draugu, tad skats, kad mīlai meitenei ^{kāzu pēekš, tai brīdī, kad tā pilna saldu cerību par savu laimi,} sakarā atnes brāla atzīšanās masas, kurā nokavis tās tautētis, un pēdīgi skats, kad alkāds (tēsnēsis) pret kēnīna pavēli ar cēlu vīrestību lēdzās pārņāpt likumu. Atzīnumis šē ir dabi, gars, nekā pē Kornēla. Kamēr pē Kornēla Jimena, neskatot us tam, ka Sīds, tās tautētis, nokavis tās tēvu, tomēr apprecās ar viņu, tad šē varone pamet pasauli un aiseet klosterī.

„La Estrella de Sevilla” turās us spāņu skatuves lēdz šai deenai, viņa isdota Londonā un Madridē, ar lēlām pāmainām zem titula Sancho Ortiz de las Roelas. Tēcamus isvilkums is Lopes de Vega lugas ar is tās nēmtu gabalu labu tulkojumu, isdarīts no lorda Hollanda. No ta aismēmes Leidlics savu „Der Stern von Sevilla”, dēsgan evērs, jāmū lugu, isdota Stūtgartē un ar sēkmēm isrādītu daudz vētās Vācijā. Vētas, saka Tīknors, kurās minetas lugā lēdz Tabero Busto, varones mīlakā, namam inkluzīve, rāda lēdz šai deenai Seviljā.”

Vat sacīt, ka gandrīz nēvēna intresanta vēta tēvijas kronī, kās nav pamesta no Lopes de Vega bes evēribas. Vēnā no viņa lugām pēem. Dramatizēta Bambai's vēsture, kurš nācis no ārkla us Spanijas trona (šē autors sēkojis klosterā lēgdai); cita ar titulu „El postre Godo de España” (Pastarais gods Spanijā) dibināta us tautas tradīcijām par Spanijas postu zem kēnīna Rodrigo. Ta nosaukta

1) Pē. avi Latour, Etudes sur l'Espagne, Paris 1885, Tom. III, p. 52 etc.

509. par traģikomēdiju. Febiņu pirmā no tām peeder pee vispirma ko Lo,
pes de Vega espeesto lugu skaitā, bet otrā isnāca pēc viņa nāves, tad
tomēr abas saceretas pēc veena plana un caurdvestas no veena un
ta paša gara.

Tamatodamees us tādas peevilcīgas veelas, kā tautas varona Ber-
nardo del Karpio mūžs, Lope de Vega sacerejis vairak lugu. Veena no
tām ar nosaukumu „Bernarda jaunības denas” ešver ^{fr}spancešu nacionālā
varona dižanos darbus līdz tam bridim, kad viņš dabon zināt savu dzi-
muma noslēpumu, otrai it virstraksts „Los Mucedados de Bernardo del
Carpio (Bernarda del Karpio varondarbi). Beidzot trešajā lugā „El Casa-
miento en la muerte” (Kāzas nāves rokās - apkrampēnōs) rāda kēnina
Alfonsa meceņigu isturesanos. Ē atrodās tas dvēseli satreecamais ska-
tū, kā Bernarda tēva meesas top nodotas dēlam, kurš zeedojis visu dē-
la mīlestībai un eš bojā no tās. Ē lugu sacerot autors plāsi isletojis
veco romansi par „Belermu un Darandarti”.

Cita veela is spancešu nacionālo varonu darbeem - „Larā septi-
ni bērni” arī nav no Lopes de Vega aismirsti; viņš sarakstījis divi lu-
gas no šīs veelas, no kurām veena nosaukta ar viņu apzīmējumu
„Siete Infantes de Lara”, un otra, vēl vairak satricinatāja, ar titulu
„Bastardo Mudarra” (Mudarra ārlandības dēls). Kā jau teikts, neveens
spancešu tradīciju un vēstures gadījums - notikums nav palicis bes
Lopes de Vega eevēribas.

Viņš isveda us skatuves, veenu pēc otra visus spancešu vestī-
res un gara-mantu, tradīciju atgadījumus, notikumus un pēc tam
mekleja citu tautu vēsturē preekšmetus savai ražošanai. Tā viņš
aismēnces veenai savai dramai („El gran Duque de Moscovia”) saturu
is Borisa Godunova dzīves, otrai („Arauco Domado”) - is Čīles vēstures,
Araukas eenašošana 1560. g. Ē darbīgo personu skaitā eevests varo-
ņu poemas „Araucana” autors, Alonso de Ercila, kurš usotājās us
skatuves ar bungām, bungodams usbrukumu. Trešās dramai („La
Santa Līga”) sūžets smelts is svētās līgas vēstures; pret neticīgem
grezās šī sabēdriba „La Santa Līga”, eegūdama epīdošu usvaru leelajā
V. Ja espeesta 1604. g.

kaujā pee Lapanto 1571. g.¹⁾ Pedigi vēl veena no Lopes de Vega agrājam
 lugām, kuru var blakus statīt dramai „Arauco Domado”, ta ir „Los
Guanches de Tenerife”. Tās sūžets ir Kanariju salu ekaņošana Ferdī,
 manda un Izabellas laikā; šī tapat, kā eekā „Arauco Domado” zemes
 senieem pēeškirta svarīga loma.

Visās savās vēsturiskās dramās Lope de Vega — kā to vispār dzēj,
 neevi dara — maz pēeturās pee notikumu pāteesības. Daudz svarīgākas
 leetas Lope de Vega ir breemas, greizsirdīgas kildas un goda jaeta,
 jumi, us kuņeem ta lūgas dibinās; un jēbšu dažās dramās vēstu-
 riske notikumi tēloti pāreizji, bes pārtaisijumeem, kā pēem. lūgā
 „El Valiente Céspedes” (Varonīgais Céspedes), par kuru pats autors ir,
 savās, ka bes mīlestības intrīgas tajā viss ir pātees, tad tomēr būtu
 savadi — ēmoti, apgalvot, ka Lope de Vega vēsturiskās dramās pārei-
 zji tēlotas svešu tautu eerašas, jēb stingri eeturēts laikmēta vispā-
 rīgais kolorīts. Senatnes eerašas jēb ārzemneeku paradumi ir stipri
 pārspariskoti. Tā pēem., kā redzejam, Nerons staigā pa Romas
eelām kā spanešu amoroso ar kitaru rokā un dzeed, nes serena,
Desdicha” (Pret spēku — vīrestību neko ne — eespēj nelaieme) — leelais Cē-
 rus, sēdedams us Perzijas trona, apprec ganu meitu. Lūdzīgas ne-
 veenadības, nesaveenojamības, pēetrūnas ir Lope de Vega dramās
 leels pulks; bet kolaiķ tās netureja par nepeelaižamām. Vēsturis-
 kas pāteesības eevēriba, atkecotees us eerašām un apkārtnei tika Lō,
 pes de Vega laisku tureta tapat par nesvarīgu jēb maz svarīgu, kā
Aristotela trīs veenības, tapat par maz svarīgām, kā drusku vē-
 lak vēsturiskas pāteesības eevēriba besgalīgās Kalpreneda un Skū,
deri romanēs jēb tagad italu — un vispār — operā, jo jāpēekrit tai
 dzildomīgai pēezīmei pee vēsturiskas dramās visleelākā pārstāvja,
 Šekspira, ka „ari vislabākās personas ir tikai ēnas un vissliks,
lakās Beidzās būt tādas, ja fantazija tās ispuško.”³⁾

¹⁾ Tā ka jūvas kauju usvest us skatuves bija pavisam neēerti, tad dzēj,
 neevs uveda us skatuves Spanijas allegorisku figuru, kura apraksta pub-
 likai kauju. Bet tas ēnāca vēl neērtāni, pee ka kēris autors.

²⁾ Šk. „Roma Abrasada” (Nodēdzinatā Roma) Acto II, f. 89.

³⁾ Šk. Vasaras narkis sapni. V. cēleens, 1. skats. Tulkoņāja pēezīme.

3. Dramas is deenišķas dzīves.

(Comedias de caso jeb Comedias de fabrica).

Šīs lugu edaliņums dibinās uz veenkāršu laužu dzīves atgādiju, mēm, ar darbīgo personām is vidus un apakšās skiru sabiedrības. No tām dramām līdz mums nonākušas nedaudz, bet visas tās ir loti intre, santas, kā peem.: „La moza de cantar” (Tāri cēloja), „La esclava de su galan” (Lava mīlaka vērdzene), „Donzella Teodor” (Taunava kundzene Teodora), „Cautivos de Argel” (Gūstekni Alžirā), „Gudrajs savā dzimtenē” jeb „Arajs-Zemkopis savā kartā” u. t. jpr. Pēc veelas savām lūgām Lope de Vega dodās reizām pat publisku seevešu un visada veidā nelešu vidū, kā peem. lūgā, „Anzuelo de Fenisa”, kurās saturu viņš nēmis is Dekameronā (VIII tās deenas, 10 tā novelle), „El Rufian Dichoso” un dažās citās.

It vislabākais šī veida dramu paraugs ir „Pašaudzināts gudrajs” jeb „Gudrajs savā dzimtenē”, kurās varonis ir nabaga ogļu dedzinātājs, ja dēls Mendo. Tas apņēmis ceņijuma fermera veenigo meitu un dzīvo pēc savas kārtas jo bagāti. Viņš varetu pat pacelties pār savu kārtu un isvirstees par idalgo (hidalgo) jeb kavaleri brunneku, kā tam dod padomu kaimiņ- advokats jeb tees lešu protājs, bet godīgais Mendo tura par labaku, palikties paša spalvās. Viņš loti laimīgs caur savas skaistas, mīlīgas sevas mīlestību un ir pastāvīgi jautrs. Ta tam ta godkārigais draugs nemitīgi mocās ar kaislibu, pacel, tees, tikt par ko augstaku un tā pēdīgi novēd savas leetas tādā nekārtībā, ka galu galā speests greestees pēc padoma un palīga pēc Mendo, par kušu bija smējies.

Lugas morale jauki isteikta sekošā Mendo's atbildē savam draugam, kurš skubināja viņu, vest pasaulīgaku smalkaku un epi, došanu dzīvi un pacelt tēva sabiedrisko stāvokli: „Cilvekam, kurš dzimis zemā stāvoklī, neprederas, bet kavalerim. Mans tēvs dzi, mis veenkāršs Leonardo un grib kā tāds ari nomirt. Es pedzimis no ogļu dedzinātāja, bet mīrša kā zemkopis arajs, tas taču is pakā, peens augstaku. Ir neprecesāms, kai kāds apstrādātu zemi. Taureks allāz peņem ta šaidruma garšu, ar kušu tas bijis pildīts.”

Šīs stāsts ir loti veenkāršs, bet māju dzīves kontūras -zīmējumi

katrā pilni dzīvības. Sevišķi jaunās ir divi veetas: kad Mendos ap raksta, kā esaudzījis pirmo reizi savu nākamio līgavu starp saimnec, cības darbem, un otra veeta, kurā aprakstītas viņa pirmā bērna kri stības. Raksturi ir zīmēti ar precīziju, kāda ne ikreiz sastopama pe angliģā dramaturģa. Sevišķi veenkāršā praktiskā gudrā Mendos raksturs isturets no sākuma līdz galam ar leelu mākslu un pa, nāk labu dramatisķu efektu. Tīrnors domā, ka šā luga esdvēsu, se Kalderonam tā „Alcalde de Zalamea”, kurā zemneeka Pedro Krespo raksturs zīmēts ar leelaku noteiktību, nekā pe viņa pa lai, kam mēdz būt.

Otra no šīm māju dzīves lugām ir „Donzella Teodor” (Kundze, ne Teodora). Autors isletojis šē oriģinalu stāstu. Jauvara Teodora ir vērdzene Tunisā un peeder Ungarijas tirgonim, kas tur dzīvo un pagaudejis visu savu mantību. Us viņas usstāšanu tās kungs peclāvē to Tunisas ķēninam, kurš tā bija pārsteigts no viņas skaistuma un zinātnības - isglītības, ka deva par to visaugstako cenu, kurā sasneedza tās kunga pirmo mantas stāvokli. Visa stāsta būtība pastāv Teodoras zinību isrādē disputēs ar mācīteem laudim, bet šo sarunu prekšmeti vairumā ir no visparastākā rakstura.

Tak Lope de Vega pazina savu publiku un prata šo veeco stāstu peemērot tās gārsai: Viņa Teodora ir kāda ^{Toledo's} profesora meita, kurā studejuse visas zinātnes, kurās tapa mācītas viņas tēva skolā. Tak tas nepasargāja viņu no maigas kaisles ^{itas} esdvēsmem: viņa bēģa ar savu mīlako, bet tapa uorēta no korpāra us Berbereģas krasta un aisvesta sākumā kā vērdzene us Oranu, peč tam us Konstantinopoli un beidzot us Pergiju, kur tapa pārdota šacham par milziģu naudas summu, tās leelo zinību dēļ, kurās top isrā, dītas luga pedejā cēleņā kapat, kā ari Alfonsa oriģinalā stāstā un reizām leetoģot tos pašus isteiceņus. Caur visu lugu velkās mīlestības intriģa ar pulku dažādām lēķām un greiģsirodības mokām un beidzās ar tam, ka šachs dabuģis visu parsonu, kurās ap viņu sapulceģeģās, ģotās attēcības zināt, dod Teodorai par to samasesato naudas summu kā pūra naudu un isprecina to peē

1) Šē parādās reizām eufuisķiskais stils (estilo culto), kņs tad bija moodē, ar kurā L. de Vega reizām pajaiģtrināja savas publikas aristokratisķo daģu, jebģa citēs gadģģmēs stingri usģāģģis par šē stīģu.

ka mīļākā, ar kuru viņa vispirms aisbēga no Toledo's. Tīrlab ku-
gas, kā arī stāsta komiskais elements pastāv eesā tam, ka kādam
zinātnie doktoram, kurš no Teodoras pārveikts publiskā sacīkstē,
pēc disputa nosacījumeem jāparādās presē viszem plīkam, bet šis
kauns top viņam atlaists pret zināmu naudas summu, kura vēl vai-
rak pavairo jaunavas pūru un tās vīra mantu.

Stāts, kuru Lope de Vega leetojis šoreiz, ir tepat nosaukts „Don-
zella Teodor”. Tas ir ārkārtīgi veenkārts un peerakstīts kaut-kādam
aragoneetim, no kura zināmu tikai to, ka tas saucēes par Alfonso, ka
tas laikam kristījes ģēds Pedro Alfonso, kurš sarakstījis XII. g. sim-
tenī „Disciplina Clericalis”. Vīsa stāsta vērtība ir ļoti nenozīmīga.
Tas stāvs tālu zem „Mūka Bekona” (Fryer Bacon), angļu stāsta, ar kuru
viņu var salīdzināt dažās attiecībās. Angļu tautas stāsts „Fryer Ba-
con” nēko nav vecaks par XVI. g. s. beigām, lai gan dažēem no tā sīku,
meem var sekot līdz gesta Romanorum. Roberta Grīna luga ar tā,
du pašu saturu eespeesta 1594. g. Abi šee angļu ražojumi istaisa parād-
lēli ar spāņu stāstu un lugu „Donzella Teodor”, kura pēdeji rā-
da, cik isdevīgi un prātīgi Lope de Vega pratis isleeto tā laika
stāstus saveem dramatiskeem nolūkeem.

Ar terminu „lugas is deenīškas dzīves” noteikts tik vīnu vis-
pārtīgais raksturs; veenā un kai pašā lugā var būt par darbīgām perso-
nām dažādu kārtu pārstāvji. Tā peem. lugā „Peribañel” darbīgo par,
sonu skaitā atrodās zemneeki, aristokrāti un pats kēniņš. Sevišķi
interesanta šai zinā is drama „El Mejor Alcalde el Rey” (Labākais
tesnesis - kēniņš). ^{Ja} Paroni un varones peeder zemneeku kārtai; ~~tas~~
ta persona, kura vīzem nodara launu un zaudejumu, is leels feodāls
īpašneeks, bet kā zaudejuma-apvainojuma atsebejs un taisnības ee-
cēlejs nostājās pats kēniņš, isrādīdams alkālda-tesneša lomu. Kai šee
veida Lopes de Vega lugu raksturiskais vilceens parādās attiecība us veenkārt-
šu tautu. Šķipri jāmiel un jāceeni tautu, kai telotu tās pārstāvjus
tādā simpātiskā gaisrnā. Bet ne veen kas: ja atgādina arī, kai šee dzei-
neeka drama pataesi atspoguļo spāņu dzīvi, kai zemneeku kārtu
(labradores) pārstāja sevišķu un ceenījamu sabedribas šķiru, kādu

preldzināt 544.

nepazīna pāreja Europa. Vīnus gandrīz nevar salīdzināt ar zem,
neesem, bet drīzāk ar polu šlachtu, kuņa dzīvība no magnāta mai,
žes, ispildīja deesgan zēmas vēstas, bet atgādājas sava augstmanu
dzimuma un tulin ķēras pe zobena, tik drīz kā aistīra vīnas godu
un cilveka ceņību. Līdzīgi šlachtai arī spanešu zemkopji atzina
sava feodāla señora autoritāti, bučoja ta rokas, bet tam bija sev at,
hantees tik kādu pārestību, aistīst laust vīnu cilveku teesības, ko tee tū,
lin saslejšs pret to ar eročēem rokā.

Pēdējā Lopes de Vega luga, pedevedama pe to skaita, kuņu vecla
nemta no deenišķas dzīves, taisni griezās pe tautas jūtīm. Tee ir
'Cautivos de Argel' (Ģūsterni Alžirā, 1598. jeb 1599. g.). Tās pirmajās skā,
tās kāds maurs is Valensijas atstāj zemi, kuņ ta tauta tik daudz ce,
tuse, un, nometees starp savēem tautesēem Alžirā, atgriezās nanti kā
korzars atpakaļ un, pateicoties tam, ka tas labi parjst spanešu krastu, kuņ
dzimis, audzīs, tas veegli sakar zināmu skaitu kristīgu ģūsternu. Šo
apuru lihtenis un to, kuņus vīni atrod Alžirā, starp teem divi mīla,
ke, istaisa dramas veclu. Kristīgie spaneši top pārdoti klaji vērgu
tirgū, kristīgi berni tee atnēmti vecakeem un pegreesti muhame,
dismam un kāds augstmanis iscees par savu ticību visšausmīga,
kās mokas. Luga bedzās ar istādes aprakstu, kuņa top usvesta no
kristīgieem vērgēem kādā to plašā ceetumā par godu Filippa III. ne
ilgi kā nosvīnetām kāzām.

Veena mīlestības deka apveeno lugas sarautās daļas veenā ve,
selā un šī drama ir eeverojama tā pēc ainu dzīvuma, kuņām
bija stiprā aisgrābt ta laina spanešu publiku, kā arī tapēc, ka
tajā top usvests no skatuves pats Servantes, zē ta vārda Saa,
vedra, pēc seevešu linijas. Šī drama no autora aisnēmta un
parstrādāta pe Servantes 'Trato de Argel' (Alžiras eevāšas). Lope
de Vega pat vareja daudz dabūt zīnāt no Servantes personīgi, un
neskatot us tam, Don. Kijota autors usvests še bes jebkādas atšēi,
bes jebkādas ceņības pret ta raksturu. Everojot to, ka Lope de
Vega aisnēmes no Servantes vislabāko materiālu šai lugai un ka
Servantes ceesānām un keisimam Alžirā bija nākt Lopem de Vega

prātā, kad tas šo lugu rakstīja, - Tirkors saka, ka Lopeš vaj nu klājās pēdējot Servantesam ceenijamaku lomū un runat no ta ar ceenibu un simpatiju, vaj pavisam atturētes, to usvest us skatu, ves. —

No mums apskatītās Lopes de Vega trīs dramu formas — mēteļa un zobena (de capa y espada), heroiskās jeb vēsturiskās un deenišķās dzīves dramas — būdamasturu cita citai, ir ^{paša} Lopes de Vega ģenija patstāvīgi ražojumi, lai arī isveidoti saskaņā ar pirms viņa pastāvējušiem apstākļem un ar publikas gāršu un vēlēšanos, pteeks kutas viņš rakstīja. Bet ne viņš pašam, ne viņa publikai nebija tiesība, pilnīgi patstāvīgi rīkotes šai druvā. Baznīca, allāž varenā Spanijā, jutās apvainota caur laicīgām, nepreklājīgām lugām tapēc, ka mīlestības dēkas, dueli un vispār māju dzīves ainas un raksturu ziņojumi bija pilnīgi sveši kristīgām tonim. Lope de Vega bija speests premērotes baznīcas prasībām un ^{saka} rakstīt reliģiozas dramas, vecomy, teriju un amoralitatu veidā; tagad viņš nodevās mērkim, ^{bet} viņu garu savas laicīgās dramas pēvilcīgākās formās un dot viņām tadu saturu, kurš apmeerinatu galvas pilsātas publikas gāršu un līdz ar tam isbēgtu no baznīcas usbrukumeem. Viņa pūlini tapa algoti ar pilnīgām sekmem un jaunais, viņa raditais dramatis veids tapat pārsteidz ar formu dažadību, kurās ta ģenijs atrada tagad sev isteiksmi, kā trijās psekšējās daļās.

4. Ģarīgās dramas.

„Comedias sacramentales” un „Comedias de Santos”

It ir pate visplašākā Lopes de Vega saceretu dramu šķira. Tādu kēniņu — fanatiku, kā Filippa II. valdība, bija sevišķi isdevīga šī veida ražojumeem, jo sava mūža pēdejos gados kēniņš, atrazdamees jēzu, itū rokās, pilnīgi aisleedza laicīgās lugas (1598. g.). Tebū šis aisleegums ilga ne vairak kā divi gadus, tad tomēr šai isajā laikā sprīdī Lope de Vega saceteja jo daudz ģarīgu dramu, kuņas eedalamas divi kategorijās: a) ģarīgās dramās šī vārda īstenā nozīmē, t. i. lugs, kuņu saturs nents is lo. rāksteem (Comedias sacramentales), un b) ģarīgās dramās is svēto dzīves (Comedias de santos).

α) Garigās dramas, kurās nemtas ir Sv. rakstiem. Kadā tonī rakstija šī veida lugas, var vislabāk lemt is mysterijas „Nacimiento de Christo” (Kristus pēdzimšana). Luga eedalita trijās cēlienās un es, sākās paradizē teši pēc pasaules radīšanas. Pirmajā skatā isvestā Satans un Lepnība, Skaistums un Skaudība. Pirmee parādās ar pūša spārņiem, ispūrušiem matiem un čūska galvu pār teem; Skaudībai ir matos čūska, bet rokās sirds. Pēc stāsta par radību parādās Adams un Eva - kēnina un kēnīneenes isskatā. To pašu brīdi pienāk Ne, vainība, istādīdama komisku personu lugā, un Gracija, tērpta baltā. Ķēlātesot Satanam, kuš paslēpies ar draugiem meija beezonū, notiek seks, ša saruna:

Adams - Adan. Aqui, Reyna en esta alfobra Sēdi, kēnīneene, še, us šī tepīca
De uerua y flores te assienta. Ka Zala un pukainā.

Novainība - Inoc. Esso a la fe me contenta, Teešam, mani apmeestina
Reyna y Señora la nombra. Kēnīneenes un kundzes sirds.

Gracija. Pues no ves que es su muger, Vaj neredgi, ka ta viņa seeva,
Carne de su carne y hueso Mesa no viņa meesas un kauls
De sus huesos? No viņa kaula.

Novainība. Y aun por esso, Un Protams par tam,
Porque es como ser su ser. Ka ta ir dala no viņa paša.
Lindos + equiebroos se dizen. Laiipnus vārdus tai saka.

Gracija. Divi veenā paša meesā
Dos en una carne son Divi ir veenā meesā.

Novainība. Dure mil años la union, Lai dure tūkstot' gadus šī veenība
Y en esta par se ateviden. Un lai pastāv starp taem mižigi!

Gracija. Por lo Reyna dexard Par kēnīneeni dailo
El Rey a su padre y madre. Kēnīnš atstāj kāv' un arāti.

Novainība. Ninguno nació con padre; Tam no dzimuma nav tēva,
Poco en dexarlos hari; Nebūs grūti tēv' atstāt;
Y a la fe, Señor Adan, Un ai Deevin, mans kungs Adam,
Que aunque de gracia vizarro, Ka jūs no graciņas uspostī,
Que los Principes del barro Ka par prinčiem celajiem,
Notable pena me dan. Ne mazak par jūms austraukos,
Bravo artificio tenia Kas jūs radīti no žemes.
Vuestro soberano dueño, Jūsu suverenāms kunga laelā māksla
Quando un mundo aunque pequeño Čēla veenā deenā is žemes tik skaistu radījumu
Flizo de barro en un dia. Kurā atspīd - spulgojās visa pasaule.

Gracija. Quié los dos mundos mayores
 Pudo hacer con su palabra,
 Que mucho que rompa y abra
 En la tierra estas labores.
 No ves las lamparas bellas,
 Que de los cielos colgó?

Kas ^{tās} tīvi loalās pasaules
 Spejis radīt ar savu spēku,
 Kas veicis daudzus darbus,
 Kas atrodās zemes virsū.
 Vaj naredzi spīdekļus, dāvilos,
 Kurus viņš paestiprinājis paa debess.
 Kā ar pūkām nosējis zemi,
 Tā debesi ar zvaigžņiem.

Nevainība. Como de flores sembró
 La tierra, el cielo de estrellas?
 ¿O sarunu var turet par raksturisku ne vien preces šīs lugas,
 Bet arī preces veselas šķiras, kurai tā pieder.

Drīz pēc greku. vīturnā²⁾ parādās Deeva māte un personīgi aizden
 satanā ellā, kamēr enģelis isdzen Adamu un Evu no Paradīzes. Pēc tam
 us tūkstās skatuves usstājās Deeviskais Princis un Debess-Valdnieks (tā
 nosaukti Pestītājs un Deevs-Tēvs), un nu apspredē, kura pār pilna teoloģ
 ģisku smalkumu, top nolēmts atpestīšanas plans caur Mesiju, par
 kam enģelis Gabriels, „pavadīts no zvaigžņu pulksteņ, kuri isloj gaisma
 pār isplatījumu (Barxa esclareciendo el ayre con exercitos de estrel
 las), pēc Deeva pavēles pasludina Galilejā. Ar tam beidzās pirmais
 cēleens.

Otrais cēleens esārkās ar Čūskas, Grieķu u. Xāves preku isrādi,
 kuri tic, ka nu pasaule viņu nagos. Bet tas ne.ēt ilgi. Pēc tāuru
 skanām parādās skatuves augstākā daļā Deeviskā Zēlsirdība un
 isdzen visu šo grēcīgo isvirtību no tās eedomatām valstīm, isskait
 rodama pēc tam Pasaulei, kura parādās us skatuves kā veena no dar
 bigām personām, ka sv. Ģimene drīzumā dāvinās glābieru cilvēku
 ciltij. Līgsmodama atbild Pasaulei:—

„Ar, svētā Zēlsirdība, es jau redzu viņus un naskatot us auksto
 nakti, es dārišu tā, ka graznās ^{paucās} nēzēdēs us salnas klāta zemes virsū,
 ka maigi pumpuri raisīsies koku zaros un no augsteem kalneem
 istecēs kristalu strūklas avoti. Us manu pavēli avoti paaņu mūti
 los un is ošiem pludis medus, apmēzinot mūsu vajadzības.”

1) In. Comedias de Lope de Vega, Tom. XXIV, Zaragoza, 1641, f. III.

2) Pēc parastās laika skaitīšanas, četri tūkstoši gadu līdz radībai.

Nākamais skats notiek Betlemē. Jāzeps un Marija meklē
veesnicu, bet taidu nedabudami, viņi speesti, nomesties kūti pilsa,
tīņa nomalē. Laukā gani un ganes, neskatot uz auzsto naxti, jautri
džeed savas veenkāršās džeomas. Viņu jautribas vidū parādās māko,
nē enģelis ar ziņu par Pestitaja pēdzimšānu, un otrais cēleens bei,
džās ar tam, ka visi nolēnij, usmeklet dzeviško bērnu un aisnest
tam pērecigu apsveikumu.

Trešais cēleens pildits galvenām kartām ar to pašu ganu saru,
nām par notikušo un par mātes un bērna apmeklajumu. Dažas
šī cēleena daļas nav bes džejiiskas vērtības. Tas beidzās ar treju
kēniņu parādīšanos, kurām eet pa pēcekū deijotajas čiganeetes
un moreetes. (Pēkats) ^{Cēleens} beidzās ar vispārīgu Deeva lugšānu un dāva,
nām jaunpēdzimūšājam Pestitājam.

Tā tad darbīgo personu skaitā bes Adama un Eevas, kas abi isrāda
kēniņa un kēnīneenes lomū, atrodās šē allegoriskas figurās Gracija
un Hēvainība, no kurām pēdejiā pārstāj dramas komisko elementu, ^{kurš}
tuvinādams garīgo dramu lugu tipam, kurās pazīstamas žem
„capa y espada” lugu vārda.

Lope de Vega rakstījis garas lugas par notīkūmēm, kas nēmti
is Tobijas grāmatas ^{is stāsta} un par meiteni, kurā appreceta septīn reiz („Flī,
storia de Tobias”, 1621. g.), par Esteri un Ahasferu („Hermosa Ester” - skai-
stā Estere) un par Fēkaba meitas Dinas nolaupijumu („El Robo de Di-
na”, 1638. g.), saskanā ar Genesis, 1. Mosus gr. Šīm jāpēsprauž vēena no vis,
labākām viņa lugām „Los Trabajos de Jacob” (1635. g.) arī ar bībeles
veellu par Jāzepu un tā brālēm. Visās šīs un šīm līdziģās lugās
ismanamas drīzak spāncešu eerādas un domas, nekā ebrešu, un
tādā veidā stāsts, kas smelts galvenōs vilceenōs is ebreju avota,
padarīts, ais ispatīkas Madrides publikai, daudz pēvilcīģaks, nekā
tas bija savā pīsmatnīgā vēentesībā.

Tā pēem. „Esterē” Lope de Vega evedis komisku epīzodi par
koveto gani un tās mīlako ar nolūku, celt lugas intresi publikas
acīs. Šē otrās parāpēs epīzode is tikai lēģi saistīta ar Esteres galve,
no vēsturi caur tam, ka kēniņš Ahasfers sapulcē pēe savis savas

519. valsts visas daļās meitas, kamdēļ gane Silena atstāj savu mīla,
no Sevagio, lai ismēģinātu savu laimi pē galma. Viņa pēdzīvo
neveiksmi un atgriezuses atpakaļ, ta nepēņem, nicina savu agrāko
mīlako, bet, neskatot us tam, patura savu koketību un jautribu, it kā ne
kas nebūtu noticēes.

Par vislabākām šīs lugas veetām istrādās visvairak reliģiozās, kā
peem. Esteres Deva lugšanas pirmajā un pēdeajā cēleēnā un romanse, kur
viņa nōdžēed svētku svētibā, kad Ahasfers pārvarēts no tās skaistuma.
Bet visa luga, vispār ņēmot, lēdzīgi daudž citām no tās pašas šķiras,
aprēķinata pēesō tam, lai zem svētās veelas sežas kalpotu pasaulīga
teatra nolūkeem.

Veens no visēnīgākēem neveiklibas pēemēreem, kādi pēe šē
dzejnēerka jō daudž, ^{atvērtaim} usejams pirmajā cēleēnā (Tornada) lugā „Trabajos
de Jacob“, kur Fazeps, bēgdams no Pentērfija seevas un atstādams savus
svārkus tās rokās, issaucās: „Tā tu kā seevete vari ispildit savu atpēe-
bību pēe manēem svārkeem, kā vērsis dara ar cilvēka drebi, kurš no
viņa issprucis.“ Bet cik neveikla un arī nepēederīga šē veeta, to,
mer tai ^{šēti} plaukšķināja publika, domādama, neapkrēdamās, vairak pēe
vēsū cēnām, nekā pēe estētikas.

Bes jau pēeminētām is visēvērojāmākā un visintresantākā tā
luga, kurai nosaukums „Pasaules radība un cilvēka greku-kritums“.
Tā pēeder pēe to Lopes de Vega nēdaudžo reliģiozo lugu skaita, kurās es-
speestas vairak reiz. Turpēt us lugu „Fpirita kila“ var aisrādīt kā
us vissavādako un rupjako.

Vispār ņēmot, šīs lugas nespēja apmēerinat skatitājus, kas bija pēe,
raduši pēe nacionalakām lugām, kurās dibinatas us visaugstākās sa-
bedribas dzīves un bija pilnas intrigu un deku. Tamdēļ bija nepēe-
cešams paplāšināt veelu apjomu un vērtēes pēe daļādām reliģio-
za rakstura atgadījumeem un notikumeem, sevišķi is svēto dzīves.

5) Garīgās dramas is svēto dzīves.

Comedias de santos.

Dramas is svēto dzīves ir saceretas pēe stāsteem par viņu daudžām

brūnumeem un ^{nocibām -} Caešariām, kas daudzkārt nav mazāk interesanti, nekā spāņu mīlāro intrigas jeb seno spāņu varoņu darbi, bet reizām arī ne mazāk brīvi un bez jebkādas klēvības. Lūgās is svēto dzīves da, pe da Vega vareja vēl ar leclāru brīvību attālināties no svēto dzīves jeb leģendas, lai darītu savu lugu jo pēvilcīgāku. Tā veida ražojumu atšķirāmā pazīme ir reliģiozība, kura ne reti sniedzās līdz reliģijas zaimēem. Vēnā lūgā autors nostata Asizes sv. Francisku par zagli, kurš zog savam tēvam naudu, lai par to atjaunotu sv. Damiana baznīcu, citā lūgā Alkaldes sv. Diego top usvests us skatuves, no vecitula - eremi, ta tas top par leclā kaŗspēka vadoni, kas isdara šausmīgas ceetsirdi, bas us Kanarijas salām, bet pēc tam, atgriezies mājās, nomirst ap, mirdzēts no svētuma aurēoles; trešajā lūgā isvests us skatuves zem Betlemes kardināla vārda (El Cardenal de Belen, 1620. g.) sv. Feronimo, sāksumā kā jautrs jauns augsmanis, tad kā svētājs, enģeleem sodamais un kas eegūst klāji spidošu usvaru pār satanu.

Vēl dažās Lopes de Vega lūgās leclotas reliģioza rakstura vēsturiskas veelas, piem. par Bambu, VII. g. s. vēto, kurš no zemkopja us brīnišķi, gu pavēli kapa uscelts us Spanijas troni, jeb par muhamedanu - mahometanu princi is Moroko, kurš tika pēgreests kristībai 1593. g. un svinīgi Filippa II. klātbutnē nokristīts, dabunot trona mantnēsku par krusst. tēvu.¹⁾

Bet vislabāko jēgumu par šī veida lūgām (Comedias de Santos) var dot pirmā Lopes de Vega šai garā rastitā lūga par viņa tēvu pilsātas emīlētā svēto "San Fjido de Madrid" (Madrides sv. Fjido, 1617. g.).²⁾ Caur visu lugu eet svētā Fjidora mīlamais un deevbijīgais raksturs, kas dod tai zināma veida dzejisku veenību un spēku. Enģeli māk no debesīm viņa veclā art, lai viņam bitu iespējams, bit pē misās (meses), lai viņam līdz ar tam nepārmestu slinku, mu, bet no pēduršanās pē viņa ārklā sāk tumsnesē telet is avota tīra udeņsotraume, lai dzēstu viņa metaisnā kunga slāpes. Pašās beigās nelaiķa svētā ķermens top nostatīts pret viņa emīlētās baznīcas labi pazīstamo altari un še - saskaņā ar tradīciju - parādās viņu sveicināt viņa bijušais kungs un ķēnīneene un, isdarot labā nōdomā

1) Bautismo del Principe de Marruecos, 1618. g. - 2) Šo lugu isvādīja zem plīkus debes 1622. g. Ar tās saturu jau apzāzināmes pē Fjidora - Arafa (Labrador).

Baznīcas-svētuma laupījumu, cenšās (miegina) nocelt - nozagt viņa relikvijas, lai tās būtu viņu paspārnē un pasārdzībā, par kam tulin krīt soda caur brīnumu, kas dod pēdeju pārlecīnamu peerādījumū par svētā augstiem nopelnēm un cenīgā veidā nobeidz lugu.

Šī luga atšķiras gandrīz ar to pašu darbības un raksturu dažādību, kura istais laicīgais spāņu dramatisks spēderums. Tajā ir skati, kas nodrīna dzīvu intresi; tāds ir skats starp karavīriem, kuri tikko atgriezušies Madridē no laimīga kara gājeena pret mauriem; ir jautri skati ar kausīnēku deijām un rotalām, kā piem. skats ar Fjodora kāzām un tā dēla piedzimšanu; pēdīgi komiskais skats, kurā baznīcas sulainis sūdzās par kam, ka, pateicoties sv. Fjodora nozīmīgai pēcei Deeva, viņam (sulainim) pavisam isbeigušies senākumi no bērēm, tā ka viņš domā, ka nāve aisdevusēs us citām zemem. Tai pašā laikā dialogi atdzīvojās caur tautas dziesmām, dzejojumēm parodijas veidā us vecām mauru ballādu: Mīlā upe, mīlā upe -

(Rio verde, rio verde,

Mas negro vas que la tinta

De sangre de los Christianos,

Que no de la Morenia.)

un mājeņēm us Almudenas gleznu. veidu un sv. Andreja baznīca. Visstas bija labi zināms katram Madrides eedzīvotājam un luga pēc pirmās isrādes atrada skanu atbalsi katrā sirdī.

Nav šaubu, ka tāda luga, kura aptver 40 līdz 50 gadu laikmetu un isved us skatuvi darbīgu personu raibu baru, kura skaitā atrodamī engēli un demoni, Prandība, Mēli un upe Mansanares - tagad tuntu tureta par visai rupju un pat reliģijas zaimu. Bet dopes de Vega laiku publika ne vien labprāt un palāvīgi atleccās us līdzīgām lugām, bet arī ar labpatīku skatīja brīnum-usvedumus, kuri saistīja savu cenījamo svēto un tā labdarīgos darbus ar savu pašu laiku un ar savu personīgu labklājību. Līdz kādai pakāpei šīs lugas tureja par svētām tauta, kas tās skatīja, to var redzēt no tūkstošiem piemēru, kas to perāda. Tā starp citu franču rakstniece

Madame d'Aulnoy stāsta, ka 1679. g. sv. Antonijam sākot us
skatīties skaitīt Confiteor - Deo omnipotenti confiteor (Visuvarē,
nam Dievam atzīstu - sūdzu), tad visi skatītāji krita us ceļiem,
sita^{rokām} spē savām kaitim un issaucās: Mea culpa!¹⁾

Veļu kādām lugām sāka pēdīgi gāndrīz rēmt veenigi is
visvairāk no tautas cēnitu svēto Dzīves. Drīz pēc 1600. gada šo
lugu skaits tapa tik leels, ka tās istaisija sevišķu šķiru zem no,
saukuma „Comedias de Santos”. Daudz, jo daudz tāmlīdzīgu lugu
sacereja Lope de Vega. Bes jau peeminētām mums is no viņa dra,
matiski usvedumi is svēto Dzīves, kā: „San Pedro de Nolasco” (Sv. Peters
no Nolas), sv. Toms no Arvinas, sv. Julians, „San Nicolas de Tolon,
tino (Tolentinus sv. Nikolais), sv. Tereze, „San Isidro de Madrid” (trīs lugas)
un daudz citas. Bet vislabako jēgumu par šī veida lugām dod mums
nu pat kā aplūkoti luga „Madrides sv. Izidors” (San Isidro de Madrid).

Tas L. de Vega rakstija ar panākumu ar cita veida dramatiskus
ražojumus, vēl savadiskus - oriģinēlakus, nekā garās garīgās dramas,
un ar vēl redzamaku uskurinamu nolūku - tā sauktos „Autos
Sacramentales”, - sevišķa veida reliģiozas lugas, kuras isrādija us
eclām, jaustru lauzju baru pilnām, isrādija pa „Corpus Christi” svētku
krāšņo ceremoniju laisku. Tis^{is} visvecakais spancešu dramatis veids,
kas valdija^{is} tilgu laisku, pastāvīgi baudidams skatītāju silte pee,
krišānu. Līdzīgas lugas sastop starp spancešu literaturas visagra,
keem pasākumem. Viņas tik ar pulem aisleedza kēniskāiga vara
XVIII. g. simteņa otrajā pusē. Lopes de Vega laisku un teesi tam seks,
šo, viņas bija savas slavas augstumos un tapa par reliģiozu ce,
remoniju svarīgu daļu, kuras notika svīnīgās svētkos. Pee tam
slēdza visus teatrus us veenu mēnesi, lai dotu veetu viņem
un parādītu godu.

Auto bija pirmatnīgi juridisks termins, no lat. actus un ap,
gimeja teesas lēmumu jeb spriedumu. Turplikam to sāka peclint
šim garīgām dramām, kuras sauca par Autos sacramentales jeb
Autos del Corpus Christi, un arī peclint inkvizīcijas Autos de fe,
abos gadījumos tamdēl, ka tos usskatija kā svīnīgus reliģiozus aktus.

1) Fr. Voyage d'Espagne. A. la Haye, 1693, Tom. I, p. 56.

Savada veida rupja maskarade gāja tām pa procesijas pa preek-
šu pa lauzi pārspildītām eelām, kur ^{labako namer} logi un balkoni svētku gadi-
jumam bij ispušpoti ar tepdeķem un zīda materiļam. Šai savadai
 procesijai kustejās pa preekšu kroplaina jūras ērma figura, pa pu-
sei cūska, ar vārdu Taraska un kustinama, nesama no tās vēderā pa-
slēptem cilvēkiem. Uš ērma sēdeja cita maska, isrādīdama Bābeles
mīluli. Drūsmejušos zemneku-laucneku cepures mēdza noraut ri-
jigais ērns un tās kļuva par to vaditāju likumīgu laupījumu. Tad
nāca skaistu bērnu pulks ar vainageem galvā, drēdadami baznīcas
himnus un litanijas, bet reizām arī vīrešu un sevešu bari ar ra-
stānetām, daedami tautas deijas. Pēc teem sekoja divi jeb vairak
milzu, mauru jeb neģeru, no papes (kartona) kaisiti (Gigantones),
kurī komiski neveikli leca un deija par isbailem mazak apkāri,
geem skatītājem un par leelu jautribu pārejem. Tad ar leelu svi-
nigumu, pee muzikas skaņām, soļoja garidzmeeki, nesdami sv. sa-
kramentus zem leeliska baldachina. Viņem sekoja gara godbijīga
procesija, kurās vidū vareja redzet Madridē, līdz ar vispēdeji pa-
valstneeku, kēnīnu ar sveci rokā un tapal galvenos valsts vīrus
un ārzemju sūtņus. Pēc visem brauca ispušpoti rati, kurās sēdeja
dažadu teatru, ^{akteeri} kurēm bija to deenu ja isrāda lomas. Šīs personas
bija tik svarīgi svētku dalībneeki, ka pēc viņem visus šos svēt-
kus notauca par „Ratu svētkem” (La Fiesta de los Carros).¹⁾

Šad un tad procesija mēdza apstātees preekš kādas svarīgas
 personas nama — Madridē preekš Kastīlijas padomes prezidenta,
 un sādžās preekš alkaldā (šulca) nama, kur garidzmeeciba mēdza
 noturet zinamus reliģiozas panēmeenus, pee kam lauta nometas
 celōs, kā baznīcā. Tos nobeidzot, us tuvejas skatuves usstājās
 akteeri un zem klajas debess isrādīja svētu auto. X

Tādus autos Lope de Vega sacerejis jo daudz. Lops de Vega laikme
 ta sākumā šā svētku daļa pastāveja no loti veenkārša usveduma, ka

1) Labu nojēgumu par „carro” var dabūt no apraksta Don Kijotā, kurš ar to sa-
 dūrās, no Tobozas atgriezdamies.

parādija sādžu Dzezmām, eklogām un leižām, bet turpmāk viņa mūžā un visvairāk zem viņa iespaida autos kāpa par parastu kautas ispreecu, pēc kam tee tiva sadaliti trijās daļās (Loa, Entre, mes un Autos), kurām katrai bija savs atsevišķs raksturs.

Pirmo daļu istaisija Loa (preludija). Šai veenadi bija prolo- ga raksturs, bet reizām tā parādijās dialoga formā starp divi jeb vairak akteerem. Pēc preludijas (Loa) sekoja Entremes (intermedija). Visas Lopes de Vega entremeses ir tīvās farses, līdzīgi interludi- jām un tagad isrādāmām spanešu leotīvās. Veenā gadījumā viņš padara entremes par satīru us advokateem, kurā veens no teem, kā franču lugā „Maistre Pathelin”, rīvā zem siteeneem un top aplaupits no kāda pēc isskata veentesiā zemneeka, kuļš sākumā viņu leek issmeeklā, bet pēc tam glabjās, pārģērbdamees par aklu dzeedoni, un dzeed un leižo par godu svētkem! Pēc Lopes de Vega citu isdevīgu mēģinumu skaita šai veidā peeder tā interludija, kurā satur lugas isrādi par Helenas kaupišanu („El Robo de Helena”), kurā algādina līdzīgu isrādi par Piramu un Tisbi Šekspira „Vasaras nakts sapnī”. Beidzot, otra Lopes de Vega interludija „Muestra de los Carros” satur parodiju us pašu pro- cesiju ar tās milzeem, isgraznoteem rāteem u. t. l. — viss tas visjautrakā un visjocīgākā tonī.

Līdz šim aprādītās dramatiskāis isrādes pa šīm reliģiozām svinībām ir nepārprotami komiskas. Bet paši autos, ar kurēem viss nobeidzās un peereem viss pa preekšu gājušāis dereja tik par eevadu, pretendē- iset us vairak nopeetnu savā vispāriģā tonī, jebšu daļjōs gadījumōs viņu atsevišķas daļas, līdzīgi pro- loģeem un interludijām, ir tik untumīgas un ekscentriskas, ka tajās nav ne ēnas no nopeetnā.

No šāda veida ir „Auto de la puente del mundo” (Auto par pasaules tiltu). Te top rādīts, kā Tumsibas leelskungs nolēek ģigantu Leviatanu us pasaules tilta, lai sarg pāreju pār to pret visēem teem, kas ne-atģēst viņa varu. Adams un Eeva „ģēibti

1) „Entremes del Poeta”.

loti daļi pēc franču modes,¹⁾ pirmee pēcēt pēc tilta. Vini pado, dās grūtām nosacijumam un spatitaju acu preekšā pāreēt pār tilta. Tādā pašā kārtā pāreēt patriarchi ar Mozu, Davidu un Zālama, nu. Pēdigi parādās personīgi Krusta Bruņeneers, ; Greckijas deevit, kais Amadis, nozār Tumsibas lealkunga pretenzijas un ar gavi, lem ved Cilvena Dvēseli caur lichtenigo pasažu. Visa luga ir acīm redzot parodija vecā nostāsta par ģigantu (milzu), kurš sarg Maņ, kille's tilta.²⁾ Febšu šē ir allegorijas un farses, reliģijas un besprāti, bas maisijums, tad tomēr, atteecotes us dzejisku vērtību, šē luga ir no labākām šai veidā, ja ne vislabākā.

Citi autos ir nopēetnaki no sākuma lēz galam. „La Siega” (Plauja) ir veikls atstāstijums — parafrāze is evanģelija par lauku, kas apsēts ar labu sēklu, bet kur eerodās nezāle, un top isvests ar zinamu svinigumu; bet nelaimīgā nezāle, kuru draud israut un uguni eemest, nav nekas cits, kā Judaismus, Paganismus, Kecerība un visas Sertes, kas ar pūlem glābjās no sava lichtenā, greezda, mees pēc Plaujas Kunga Zēlsirdības un tā skaistās pates — Baz, nicas. Ta ir veena no vislabākām un visvairak svinīgām šīs šķiras lugām.

Tapat jauka ir tā luga „La Vuelta de Egipto” (Atgriešanās no Eģiptes), kurai, usvedot us skatuves ganus un ģigaines, me, trūkst idilliska jaukuma, bet ar savām romansem un tautas dzeesmām (eegūst pa daļai to pēevilcību, kura istaisa Lopes de Ve, ga laicigu lugu pēederību. Tīs abas lugas kopā ar lugu „Vilks, kas pārvēertes par ganu” —, šē kā allegorija zīmējās us tam, ka velus isdodās par ganama pulka īsto ganu, — istaisa vecās sko, las patesa spaneešu auto vislabākos paraugus.

Visas šīs lugas dibinās us vissvarīgākem is valdošem reli, ģiozem jēgumam, visas viņas greezās gan jocojot, gan nopēetni, pēc tautas jūtām un aisspēedumem. Daudzas no tām caurdivestas

¹⁾ Patera aistrādijums serošais: „Salen Adan y Eva vestidos de Franceses muy galanes.”

²⁾ Fr. Historia del Emperador Carlos Magno, Cap. 26, 30 etc

no vecās nacionālās Džejas gara, kas arī istaisija viņu panā,
kuma galveno cēlonu.¹⁾

Bet entremeses jeb interludijas, kuras tika lektotas pirms šī jētra,
jebū arī nošā ceremoniāla dzīvīguma, nebija ar šo saistītas nesarau,
jami. Viņas isrādija īk deenas sabsēdrības teatrōs, kur viņas no
ta laika, kad cēveda pilnīgas lūgas, tapa espraustas starp to noda,
lām un cēleņem lasakai skatitāju pajautrināšanai. Interludijās,
kā arī savas dramas citās formās, Lope de Vega visvairāk pūlejās
iscelt efektu tautā un viņa ģenijā lunkanība, kā allat, ispaudzās
to formu dažādībā, kurās viņš lējis savu veelu, savu materialu.
Vispār tās rakstītas prozā, ir ļoti isas un pēc satura nav asprāti,
gas, sneegdamas tikai dialogus - farsus, ņemtus is deenīškās dzīves.

Isnēmums šai attēcībā is "Melisendra", kura espraesta kā veena
no pirmajām.²⁾ Ja is gandrūz viscaur vārsnās, sadalīta daļās un tai
is loa jeb prologs, tā is parodija normalas lūgas formā, dibināta
us Gaiferosa un Melisendras svaistu vecu romansu vēstures. "Padre
Engarado" (Pevillāis tēvs) is otrs isnēmums, būdams dzīvības pilns
farsis no 8 jeb 10 lapu pusēm, rādīdams kāda tēva komiskas rai,
zes, kurš aldod savu pargēbtu meitu tam pašam mīlakojam, no
kura viņš rūpīgi pūlejās to atpestīt.³⁾ Bet vairums intermediju, "In
deesa", "Pūpla" un "Pevrāpto zagļu" veidā, sneedz veeglus dialogus
joku veidā, kas turpinājās tik ilgi, kamēr atlāva laiks starp cēle,
ņem, un tad pēpeži tapa pārtraukti, lai dotu veetu galvenai
dramai. Tajās netrūkst rūpja kautas humora. Ģaiši redzams nu,
le peemīnētās interludijās, ka katru reiz, kad Lope de Vega rak,
stija pirms teatra, viņš atgādājās ta vecos pamatus un isrādi,
ja cenšanos, celt us teem, cik iespējams, savu paša dramu.

Dažas Lopes de Vega eklogas tapa arī usvestas, kā piem. "Selva
sin Amor" (Mežs bes mīlestības), kuru isrādija kņiņa un ta ģimenes

1) Lope de Vega isrādija arī autōs to pašu talanta lunkanību, to pašu formas
bagatību, to pašu neissmelamu, atradību, kā arī citōs dramatisiskōs saņojumos.

2) Primera Parte de Entremeses, "Entremes Primero de Melisendra".

3) Holbroofs pārnesa šo interludiju us angļu svaturves ģam nosaukuma
"The Bathos Outwitted".

preekšā ar lelu krāšnumu un daudz skatu peederīgām peederivām. Citas, no tā veida kādas septiņas jeb astoņas, kas eeridotas, Belle mes. ganōs (Pastores de Belen) un veena, kura isidota zem nosaukuma „Tomé de Burguillos” saceretas, apimēdzot kā redzams, preekš zemsvētceem un citeem svētceem.

Katrā gadījumā visi Lopes de Vega ražojumi šai veidā rāda, cix veikli, un brīvi viņa ģenijs isveidoja visdažādākās dramu formas, kādas tix veen bija popularas un viņa laiku peelaistas.

Lopes de Vega kā dramatiska rakstneeka
savādības.

Febriu Lopi de Vega dēvē par istu dramatis^{ka} mākslas nodibī, nataju Spanijā jeb par spancešu dramas raditaju, tak pateesībā viņš bija tix tās pārveidotajs. Ispētot viņa ārkārtīgo panāku, mu cēlonus, viņam dzīvojot un pēc nāves, nav ja islaiz is acim vi, na dramu sevišķee apstākli. Isleetodams jau pastāvošos dramas elementus, viņš radīja no teem no mākslneeciski veselu, kas vor rādītees kā kaut kas pilnīgi jauns.

Atslēgu preekš viņa ražošānas panēmeena dod mums viņa apcerejums „Nuevo Arte de Hacer comedias” (Fauna māksla, saceret lugas, 1609. g.), kur viņš usstata tos likumus, kur viņa vadijūsi visā tā dramatiskas karjeras gaitā. Lopes de Vega pamata likumus it, preemēzotees publiskas gārsai. Lope de Vega loti labi saprata, ka spancešu drama neapmeerina Aristotela teorijas prasības, bet viņš ari ģinaja, ka publika apmērles tix tās lugas, kur tas patix. To severojojt, Lope de Vega spranda par savu mērki, atrast samee, vinuma punktu starp Aristotelu un spancešu dramu. „Ne-eesāuri, natees, -deva viņš dramaturgeem padornu, -maisit traģisko ar komisko, jo tāda dažādība patix publiskai; pūlātees, isejat us tam, ka jūs lugs būti veeniba, ka viņa fabula nebūtu apgrauta ar epizodam, kas atvelk skatitaju no galvenās veelas, ka lugas da, las būtu tix ceši saistitas cita ar citu, ka isnīcinot veenu daļu, jūs caur tam isārditu visu vesolumu.” Tas saskan ar Aristotela mācību

par darbības veenību, bet ar to stārpību, ka pēc Aristotela fabula ir
 jo skaistāka, jo sarežģītāka tā, kamēr pēc Lope de Vega dod priekš,
 visu veenkāršāi, no epizodem ne-apskrāvētai fabulai. Mē laika ve,
 nības eevēribu Lope de Vega nepastāv. „Ja, — viņš saka, — mēs atkāpūšes
 no Aristotela, peelaizdami komiskā un traģiskā maisījumu, tad varam
 atkāptes arī šai attiecībā? Tamdēļ Lope de Vega nav, kā jau redzējam,
 ne tīru traģediju, ne tīru komēdiju, bet viņam ir veenīgi tikai dramas
 (comedias). Tālak, Lope de Vega dod dramaturģiem padomu, rakstīt lugas
 tikai trijās un ne peecās cēleņās,¹⁾ un vest darbību tā, ka skatītāji līdz
 pēdejam skatām nevar atrisinumu usminēt. „Lai lugas atrisinums,
 saka viņš, — paleek neskaidos un šaubīgs līdz pēdejam skatām tam,
 dēļ, ka tik līdz kā publika dabūs zināt, kā viņa beigees, — tā tulim
 greezisees ar vaigu us durvim un ar muguru us skatuvi.”

Ēe likumi ir intresanti īpaši tamlabad, ka tos laetoja ne veen
 pots Lope de Vega savās ražojumās, bet arī visā sekošajā spancešu
 dramā. Tur issaciteem usskateem Lope de Vega palika usticīgs vi,
 sā savas ārkārtīgi augligas dramatiskas darbības laikā. Pretstatā
 pret Tekspira dramu, kura meklē savu veenību centralā rakstu,
 tā jeb centralā kaislibā, kā poam. traģedijā „Otello”, „Ričardā III”
 jeb „Manbetā”; — Lopes de Vega drama subordinē, padod katru citu
 intresi nostasta intresei, subordinē rakstura kēlojumu un kaisli,
 bas kēlojumu fabulai; sūžeta veselums un no tā istekoša prasi,
 ba, lai fabulas daļas būtu us cešāko saistītas cita ar citu, rau, kāds
 ir Lopes de Vega dramatiskās teorijas alfa un omega. Is ta neseko,
 ar to nav teikts, ka Lope de Vega nepēēskirtu dramatiskiem rak,
 stureem nozīmi, kā dramatiskas darbības faktoreem; ar to tikai
 teikts jeb is ta seko tīnai, ka sceniskā tehnikā viņš lika, tuvo,
 dāmees šai gadījumā Aristotelam, raksturus ne pirmā, bet otrā
 veetā. Reizām, teesa, jebū arī reti, kā peem. Sančo Ortisa personā,
 viņš radījis stiprus un cēlus raksturus, zīmēdams tos ar aseem vil,
 ceeneem; bet nekad natureja to par galveno mērķi, un tādēem pa,
 nēmeeneem nav mākslnēecības un apdomības zīmoga. Tam pretim

1) Šim eedatījumam var sekot līdz pat Fransiska de Abendāño lu,
 gai 1553. g.

Leels daudzums no viņa raksturoem ir tādas pašas noteiktas un pastāvīgas personāžas, kā Pantalone un Venecijas skatuves jeb Skaperis un franču. Primer galan jeb varonis ir viscaur mīlestība, gods un greizsirdība, dama jeb varone ir tāda pat kaislīga, tā, da pat greizsirdīga, tikai daudz ne-apdomīgāka par savu deevina, kaju; brālis jeb, ja nav brāla, tad barba, t. e. vecājs, tēvs, ir gatavs, aptraipīt skatuvi asinim, ja pamanis mīlako varones mānā, šīs personas pastāvīgi parādās ne vien laicīgās, bet daudzkārt arī garīgās, reliģiozās lugās un deen par galveniem centriem, ap kuriem grozas dažādā darbība ar tās dažādām peripetijām.

Samērā ar tādu usskatu jeb apstākli arī dramatisksais dialogs pēc Lopes de Vega der ne tik daudz preekš raksturu isskaidroju, ma, cik preekš darbības sarežģējuma un sajaukuma. Neturē, dams acīs dramatisku teoriju, bet publikas intresi, Lope de Vega ved darbību tā, ka skatītāji līdz pēdejam skatam nevar pa, redzēt atrisumu. Padodamies kai pašai prasībai, Lope de Vega ne būt nerūpejais par vēsturisku pareizību jeb sūžeta varbūtību, tas bija gatavs pat paceest-kāupit laužu aisspriedumus, ja tik da, bija publiku savā pusē.

Skodams šim principam, līdz kādai pakāpei Lope de Vega usupurejis dramatisku varbūtību un ticamību, ģeografiju, vē, sturi un tiklību, — par tam var spreest, islasot tik dažas no viņa lugām (dramam). Savā „Pirmajā Kastilijas ķēnīnā” (El Primer Rey de Castilla, Madrid, 1621. g.) pzem. viņš issteepj darbību us 36 ga, dsem, XI. g. simtēna pusē, un isved us skatuvi ģigaini, kamēr ģigai, ni tapa pazīstami Ēropā četr. simt gadus vēlāk pēc šī laika. Ne, aptraipitā Krēstībā (La Limpieza no Manchada, Madrid, 1623. g.) fi, gurē veenā kopā: Fjabs, Dauids, Feremias, Fānis Kristitais un Sala, mankas universitatē; bet „Kristus Pēdzimšanā” (El Nacimiento de Christo) darbība aptver laikmetu no pasaules radīšanas līdz Kristus pēdzimšanas. Pēc visa ta viņš nerikojās nebūt ne laba, ni arī ģeografijā. No Madrides līdz Konstantinopolei viņam 4000 jūdzes.

1) To saka lugā „La Donzella Teodor” tā patē mācītā Teodora, par kuru isbrīnās mācītā profesori, kuri aicināt viņu examinēt.

un spāņu pēstāji ar kuģi pē Ungārijas krastē. Bet kas at-
 kaēās no tiklību, tad grūti saprast, kā Lope de Vega saskaņoja
 savas domas ar savēnu ražojumēem. Tā pēem. vīnš runā²⁾ par sa,
 vu lugu „Prātīga atreebiba” jeb „Gudra atreebsāna”, ka tās tituls esot
 neveikls tādēļ, ka jebkura atreebiba ir neprātīga un nelikumīga,
 bet pa tam puse no šīs lugas ir pildīta ar pērādijumēem par atree,
 bibas likumību. Sv. Fzidoram luga „San Fzidro Labrador” eska,
 tās par nopelnu, ka vīnš gādājis savam kungam graudus, lai ēdi-
 natu isalkušus putnus. Tolentino's Nikolaja luga „San Ni-
 colas de Tolentino” tura par pētekošām, lai glābtu kādu vīna rad,
 nekru, kurš nomiris pē palaidnīgas dzīves, apņāvess ar nāves
 grēku un beidzot dramā „Arauco Domado” ceetsirdīgais un asinai,
 nais Araukas cekarojums top usskatīts kā veenas cēlas ģimenes va-
 ronīgs-tikumīgs darbs un kā spāņu esotē rota.

Bet visi šē faktiskas patesības un kristīgas morales-tik-
 lības ārdijumi kāpa pēlaisti intrigas vispārīgas intreses labad.
 Drama nebija nekā cits, kā dramatizēta nouvelle un šī forma
 kāpa par pamata formu un spāņu skatuves galveno principu.
 „Novellem — pasludina Lope de Vega — ir tādi pat likumi, kā arī
 luga, kuru saceretāju mēris pastāv esot tam, lai gādātu publikai
 patīku un amūzamentu, jēsu pē tam butu jāpārņapi-ja-ismīsi,
 na visi mākslas likumi.”

Neskatot ar šēem trūkumēem, Lopes de Vega dramai ir daudz
 pirmās šķiras vēstības taicamības, kā: kompozīcijas veemēriba, dar-
 bibas pērpilnūms, ^{estpāidīgi} efektīvs skati un stāvokli un meistariiski raksturn
 zīmējumi. Lope de Vega prot atklāt cilvēka dvēselas visslepenākos
 kantinus, nogrīmt viņa sirds pašā dziļumā, ispaust viņa slepe,
 nās simpatijas un antipatijas, un pē tam tādā veidā, ka visi
 šē atsevišķe vilceeni saplūst veenā veselā individualā stāvā.
 Leviski leels ir Lope de Vega sevešu raksturu radītāna. „Vāveens, —

1) Tāda neespējama pēstāšana ar kuģi pē Ungārijas robežām notāx luga: „Ami-
 mal de Ungria”. Tas atgādina līdzīgu vāldu Jākopira „Laemas pasaka”.

2) Sv. vīna luga 20. sējuma pēekšvārdā.

saka spāņu dramaturģu vesturneeks Fars, — nav tēlojis ar tādu sirsnību un dziļu pateesību jūtu visu spēku, enerģiju un rakstura nepārvaramu pastāvību, stingrību, us ko ir spējīga mīletāja seevete. Tikai viņš vien vareja orientēties seevešā sirds labirintā un senot tam ceļam, pa kuru eet mīlestība no nedrošas maigas jūtu kustības līdz pašai stiprai, visstiprākai vaishībai.

Bes šīm visparīgām teicamībām, kuras stāta Lopes de Vega dramaturģu blakus visu laiku un tautu dramaturģu ģenija visu laiku, neem ražojumus, Lopes de Vega dramaturģis ir daudz oriģināls skaistums, piederība vienīgi viņam. Viņu piederība leekama Lopes de Vega tautas mīlestība un sapratība, tēlot tautu kā kolektīvu personību, kura reizām istāda dramaturģu varoņa lomā, piemēram dramaturģis „Fuenteovejuna” (Avju avots). Lope de Vega nepalaidījis neecīgāko gadījumu garām, eest savā dramaturģā veenkāršus laus, dis un gīmet viņu dzīves ainu, ^{tandēl} no tam viņa dramaturģas pārpilnas no tautas svētku ainām, rotālam, lauku darbam un teem seks, šīm tautas dziesmām u. t. p.

Otrs elements, ko tas evedis spāņu dramaturģā, ir komiskā sānu intriga, eedama paraleli ar galveno, šo parodejot. Ar vienīgu spīdošu izņēmumu „La Estrella de Sevilla” (Seviljas zvaigzne), tas ir gandrīz visās viņa lugās, reizām pastorālā garā dziesmas formā, bet pa leekākai daļai kā prasto farses piemaisījums. Tā sānu intriga istāda pastāvīgi visa viņa dramaturģu piederumu ar visai nedaudzēm izņēmumiem. Tās sānu intrigas darbīgo personu raksturi ir tādas pat pastāvīgas maskas, kā arī viņa dramaturģas nopeetnās kādas daļās. Viņas ir vispār parjēstamas zem nosaukuma graciosos un graciosas (ārsti un ārstes jeb veentēsi un veentēses). Turplūkām teem pēseņots vegete¹⁾, t. i. maizs, veks un ignis idalgo, kuras pastāvīgi leeklās ar savu dzimumu un daudzkrast top usvests us scaturvi,

¹⁾ Figueroa (Pasajero, 1617, f. 111) sauc „vegete” natural enemigo del lacayo.

Lai mocītu ar savu mirdēšanu gracioso. Reizām viņi parodē varoni un varoneeni, kā Lanco Pansa savu Don-Kijotu, un visvairāk tie ir galveno darbīgo personu sulaini. Vīreši - sulaini isrāda jaunos bīrlus glēvulus un nesankus, saucētes - launas klēres - korātes, un tā veeni kā otri ir pilni asprātības, launprātības un laeskulotas veentesības.

Vājas pēdas līdzīgu raksturu usejam us spancešu ^{skatuves} spancešu jau pēc agrākem dramaturģem, piem. pēc Torres' Naharro ta „Sera, finā”, bet XVI. g.s. vidū „Bobo” jeb anksts brīvi figurē Lopes de Rueda farsēs, kā agrāk Simple jeb veenkāršais, veentesis figureja Juana de la Ensinā farsēs. Bet daļkārtīgi-asprātīgais gracioso, vispīlnīgākā parodija us lugas varonu rakstureem, šis dramatiskais blēdis (picaro) ir Lopes de Vega atradums, bet šis anksts pēc Lopes de Vega nav nebut komiska maska, bet īsta dzīva persona. Pīmo reiz L. de Vega to ceveda „Fransesiljā” (Francesilla), kurā Tristanu, visvecako šī rakstura, pārstāvi šī tīpa isrādīja tolak slavenais akteeris Rioso, dari, dams leelu efektu. Iso gracioso tīpu radījis Lope de Vega un no spancešu skatuves tas pārgājis us franču, bet pēc tam arī us cīteem jaunākem teatreem. Par šī rakstura teicamem paraugem turami tie, kurus atrodam Lopes de Vega „Cautivos de Argel” (Alģi, ras gūstīnāi) un tee sulaini lugās „La noche de san Juan en Madrid” (Sv. Jāna naktis) un „Nepeenkājīgā skaistulē”. Līnīs, kā arī daudz citās lugās, gracioso isvests ļoti veikli.

Lopes de Vega dramu leelais panākums isskaidrojās vēl, ne, skatot us dramatiskām teicamībām, arīcaus viņa vārsmas kārtība, ne reti pavīrsu, bet gandrīz veenadi un allaī spēcīgu, tekotu un saprotamu. Lope de Vega ne-atstāja ne-isleetotu it neveenu metru, kas ta valodai īpatnīgs. Lai patīktu augstākai tīvīvai, viņš espravuž savās dramās sonetas italešu garā. Italešu outavas sa, stopamas pastāvīgi, daudzkārt atrodās terza rīma, lai arī laots, ta taupīgāni, bet reti no ta lugām isteek, ja ne ar vairākām, tad mazākāis ar veenu sonetu. Viss tas motīva preekā tam, lai isdabatu

vismalkakakai un isglītotakai skatītajai daļai, kurā ilgi sapņoja par visu itālisko.

Lai cegūtu tautas simpātijas, viņš leeto tautas vārsmu mē, rus un eved savās lugās tautas romances. Bes „silvas”, t. i. nenor, malām, irregularām vārsēm, „quintillas”, piecīndu stānsām, un „liras”, sešīndneķēm, Lope de Vega visvairāk leetoja tautas pantmērus, tā romansi ar sākuma rīmi, kā arī „redondilla” ar rīmi starp pirmo un ceturto rīndu. Tai zinā vīnam bes strīdus taisnība. Pirmee dramatiskā mēģinumi Spanijā bija drusku latīskā (lucā), plāpīgā tonē un tamdēļ vairak dzejas mākslīgas formas, sevišķi ar isām pamīšām rīndinām, leetotām no Juana de la Encina, Torresa Na, Harro un citēm, jabū turplikam šai attecībā, kā arī daudzās citās, spancešu dramatiskā dzejā valdija evērojama nekārtība.

Lopes de Vega drama parāķumu stipri veicināja nevar vīna vārsma, bet arī sevišķi tas apstāklis, ka viņš leetojis vecas nacionālas tradīcijas, tautas dzeju. Visās šīs attecībās viņš pateesi leels mākslineeks. Viņš saprata, kā to nevar labaki, ar kam varpa tikt publikai un nodrošināt sev pirmā dramatiskā dzejneeka slavu. Viņš neaistīka vecā teatra pamatus, bet tik papildināja tos; jo citādi — kā viņš pats saka — publika nebutu viņu klausījuse. Viņš ^{brīvi} swabadri rīkojās ar neapstrādāteem spancešu skatuves elementēm, bet neisgāja no robežām, kuras tam bija rādītas caur galveno mōrki.

Bet peestķirdams savai dramai vairak novelles raksturu, nekā agrak, viņš usreiz un us vīseem laikeem nodibināja vīnu us pateesi nacionālu novellu-nostāstu plašuma (mēra). Bet viņš gāja vēl tālak, eveda dramā daudz-ko is senās spancešu romancesu literaturas un daudz atsevišķas sava sacerejuma romances. Tā lugā „El Sol Parado” (Nekustīnāma saule) sv. Fēkaba ordeņa mēstros, no ceļa nomaldījes, apstājās un dzeed romancesu, bet citā lugā „Pobreza no es Vileza” (Nabadzība nav nelikumība) viņš ee.

licis skaisto romansi, kas esārkās: „Célais spancešu bruņnieks, kam tu dodies cīņā? Devi sauc trumate un aicina usvara” etc.

Tak vēl leclaku efektu darīja vārsmaš, kučas nebija no pa, ta saceretām, bet aismēntas no tautas dzejas, no vecām un labi pazīstamām romansem. Ar tādām vārsmām ir viņa lugaš pilnas. Tā piem. „El Sol Parado” un „Embidia de la Nobleza” ir pār pilnas ar tā saucamām mauru romansem, kučas tā tika apbrinotas viņa laikā. Pirmajā lugā nēntas romanses, kučas attēcas us gazu, la un Zaidas mīlestību, bet pēdējā — romanses par asinainām Zegrisa un Abenseragesu vīldām is „Granadas seksējaem-gji” meņu karēm”. Toprojām eevētotas senas romanses par vēninu Rodrigo (el Rey Rodrigo), Pēdējā gotā (El Ultimo Godo), par Bernardo del Carpio, Derības pēc naves (El Casamiento en la Muerte) un par Lara bērcēm dažās lugās (starp citu eevē „El Bastardo Mudarra”), kučas attēcas us viņu traģisko vēsturi u. t. ipr.

Tādu romansu veikli eevēstu efektam bija jābūt visai lielam. Tā īsteni, kad piem. lugā „El Cerco de Santa-Fé” (Apstātā Santa-Fé), pilditā ar Ernando del Vulgar, Garsiljaso de la Vega varondarbeem un ar visu, kas bija visvairāk slavens un eevērojams Granadas aplenkumā, — kāda no darbigām personām usdzeed labi pazīstamo veco romansi:

Cerada está Santa Fé Apsesta is Santa Fé —

Con mucho lienço encerado —

Tačad Santa Fé ^{aplēnģtā} apstātā; ta eslegta savōš pašas zemes valnōš. Ap tās mūrēm usceltas neskaitamas teltis, issūtās ar zīdu un zeltu — kad tam bija darit eespaidu us publiku, kā kara laures skanīm. Tā romanse dibinas us ta fakta, ka blakus Granadai usceltās bagatās teltis bija pēc nejauša ūguns-griķa pārvērstas pilsatā, kas pastāv līdz šai deenai. Tās mūrōš parakstija Granadas kapitulaciju un nolēma Kolumbam usset Jau no Pasauli. Tačad tas līdz zinamai pakāpei pārvērtēš gūvās un drupās. Vārdu Santa-Fé deva tam tamlabad, ka tureja lo par

veenigo spāņu pilsētu, kurā nepacēlās neveena muhamedāņu lūgšana.

Lope de Vega vedis pa to ceļu, us kurā to atradis, nemēģi, nadams eevērot mākslas likumus. Viņš brīvi leetojis jau pa stāvošus, bet vēl ne-apstrādātus un nenodibinājušos elementus, citā tātē modereja viņa galvenajam mērķim - patikt publikai. Ar ģenija instinktu viņš peesavināja: dalījumu trijās cēleņās, kurš pastāveja jau daudz agrāk, viņš peesavināja romanšu dzējas vārs, mu, kurā nedroši leetoja Francisko de Tarrega¹⁾ un daži citi rakstnieki, bet no neveena netapa nodrošināta, un pēdigi viņš eevēda sarežģītu sižetu un otrās pakāpes intrigu, kurās vājas pēdas, kas sastopamas pie Torresa Naharro²⁾, sen jau bij aismirstas. No visa tā un no bagateem un neskaitameem pašā košās fantāzijas atrādumeem - isgudrojumeem viņš sastatēja, radēja dramu, kurā, visu, mā nemot, nebija lēdzīga nekam agrākam un tomēr bija lēdz tā, dai pakāpei īstēni nacionāla un tik vingri duseja - dibinājās us tradicijas, ka nekad turpmāk nezaudeja savu pārsvaru lēdz tam, kamēr to nezaudē vesēla literatūra, kurās tik spidošu daļu tā is, kaisa. Ar veenu vārdu, Lope de Vega radējis dramu, kurai nebija nekās lēdzīgs agrāk un kurā tik eesēi saistita ar vecām nacionālām tradicijām, ka lēdz visjaunākām literatūras ^{skolas} sākumam is, kaisija visas literāriskas darbības pamatu Spānijā.

Lopes de Vega straujais panākums atrādās kaismā atteētibā ar viņa leelām dāvanām un labvēlīgeem apstākļēem. Ilgu laiku neveenu citu neklausija us skatuves ar tādu patiku un visus cē, desmit jēb pēedesmit un vairāk gadus, kad viņš rakstēja pēesē skatuves, viņš laudēja no citeem nepēedzīvotu popularitāti. Viņa neskaitamās lugas un farses, intermedijas un moralitātes visās formās, kādas tik tā laika gatēja prasija un atlāva barzija

1) Francisko de Tarrega, kurā mūžam mēs varam sekot no 1591. lēdz 1609.

2) Bartolomeo de Torres Naharro dzēvoja ap 1513. g.

pildīja galvas pilsātas un provinču teatrus. Erosinums, dots no viņa dramatiskām isrādēm, bija tik ārkārtīgi liels, ka pēc tādām, bibas ussakuma Madridē no tikai divi celojošu akteeru trupām viņa nāves gadā bija tās vairojušās pāri par 40, pēc kam saskai, bija vairas gandrīz tūkstoši locekļu.

Ilgu laiku us spancešu skatuves publika necēta nevena cita dramatiska rakstneka, kā veenigi Lopi de Vega. Viņš baudīja plašu pazēstamību ne veen Spanijā. Arzēmīs ta slava nebija mazaka. Romā, Neapolē un Milanā viņa dramas istādīja ori, ģināla, spancešu, autora mātes valodā. Francijā un Itālijā, lai psevīlinātu publiku pēc kaut kādas lūgas, issludināja apīšās viņa vārdu, jebšu to deenu neistrādīja neveenu viņa lugu. ¹⁾ Vee, nu no ta lūgām pārtulkoja 1652. g. Grepflingers vācu valodā, jebšu Vācijā to laiku jo maz eevēroja spancešu literaturu. ²⁾ Pat seralā (zultana pīlē) Konstantinopolē usveda Lopes de Vega dramu.

Bet ne visa šī popularitate, ne ļaužu bari, kas sekoja viņa, pa ee, lām un gaidīja viņu garam ejam us balkonēm, ne vārds „Lope” ko deva visam, ko tureja par sevišķi jauku ^{sevišķā} ta veidā, — tapa par paradumu, dārdzīnāt jauku leetu, saucot to à Lope, as Lope, tā ka dārgumi, briljanti, gleznas, ainas u. t. p., cēlās savā vērtībā, kad tās sauca viņa vārdā, ³⁾ — tak viss tas nevar derēt par tādu viņa dramatiska panākuma pārsteidzošu pēerādījumu, kā tas fakts, ka daudzums viņa lugu tapā ^{no} blēģēm usrakstītas pa isrādes laiku un pēc tam respeestas preekš eedģīvošanās visā Spanijā un ka daudzums citu autoru lugu isnāca zem viņa vārda un tika isrādītas visās provinču pilsētās.

Saradu notikumumu pastāsta rakstneeks un kritiķis Figueroa ⁴⁾

- 1) Šo apleecina itālu dzejneeks Marini savā Lopes de Vega „Cildinumā.
- 2) Tas pārvērtās tik XVIII. — XIX. g. simtenī, kad isnāca Herdera Pīds (1806. g.).
- 3) Sr. Montalvana Obras Sueltas de Lope, Tom. XIX p. XIX. Un Servantes' issa, kas tamlīdzīgi savā entremes „La Guardia Cuidadosa”.
- 4) Kristovals Suares Figeroa (Figueroa) sk. Plaça Universal, 1615, p. 237.

athecotees us reizām leetolu panēmeenu, zogot Lopes de Vega lugas. Viņš saka, ka bijis kāds kungs ar vārdu Luis Ramirez de Avellano, kurš varejis galvā paturēt veselu lugu, kad to bija dzirdējis reizas trīs, tā tas pateesi arī bijis ar divi labi pazīstamām Lopes de Vega lugām: „Dama Boba” un „Principe Perfeto”. Tas, zināms, nevarēja patikt un modināja pretošanos. Tamdēļ reiz, kad ušveda lugu „Galan de la Membrilla”, — Sančes, labi pazīstams tā laika akteers, tā sakroploja savu domu, ka publika apvainota, ar troksni prasīja par tam isskaidrojumu. Tad Sančes teica, ka teatri atrodotees persona, kurā varot aizmest savā atmiņā veselu lugu, ja to nemodificē, nepārveido. Pēc tam viņš rādīja us Luisu de Avellano. Nu sacēlās klezšāna un L. de Avellanom bij ja-atsūstāj teatrs. Tīģerova saka vēl, ka tas bijis pats šī savādā skandala lecinieks. Lope de Vega, zi-medamees us šo lugu zaidzības panēmeenu, pemin, ka bijušas divi sevišķi šai zinā veiklas personas, veenu no tām laudis sau, kuši par „Memorilla” un otru par „Gran Memoria”.

Plaši cenēmumi bija dabīgas sekas kādai popularitātei, tā ka akteeri maksāja autoram par tā lugām leelas summas,²⁾ bet tam viņam bija devīgi protentori, kādus nepazīst mūsu deenās. Piem. veenu pats leelskungs Pessa iissneedza Lopen de Vega dažādās laikā sprūžos 24,000 dukatus un sinekuru ar 300 dukateem ikgadeja cenēmuma. Bet Lope de Vega nav taupijs, aironomisks, tas ^{loti} i~~v~~esšķirdīgs un pēc tam pavairar devīgs, un viņa veesturība pret draugu leelo skaitu mezināja mēra. Tamdēļ viņš gandrūz arveenu bija grūtās naudās apstāklīs. Savas „Ekaprotās Jeruzalames” beigās, kas espeesta 1609. gadā, viņš būdzās par savu speedošo stāvokli. 1620. gadā, veltīdams „Verdadero Amante” savam dēlam Lopen, kurš bij isrādi, jis dzejiskas teeksmes, viņš, minedams sevi pašu kā piemēru, būdina to pret aistraušanos ar dzeju, preebilzdams: „Man, kā tev zināms, neeska namis, bet mana gulta un mans ^{galds} nav labaki”.

1) Šai lugai ir nodīgs, satīrisks proccēvārds.

2) Montalvans lāga katrolugas maksu us 500 realeem un saka, ka tā'Lo, pe de Vega savā mūžā dabujis 80,000 dukatus.

Vacumā viņš uzrakstījis lūguma veidā dažus pantīnus vēl mazam
 laupīgajam Filippam IV., lūgdamus līdzekļus usturai sev un savai
 meitai. „Man ir meita un es esmu vecs”, saka viņš. „Muzas man saģā,
 dā godus, bet ne cenākumus...”. No viņa testamentes redzams, ka Filippam IV
 apsolijs veetu dot tam, kas pēc Lopes de Vega meitu, bet netureja
 savu vārdu. Jēbšu neveens rakstneeks nav dabūjis savā mūžā tik
 milzīgas naudas summas par saceem raksteem, tač Lope de Vega nav
 atstājis nekādu mantu. Pēc viņa nāves testamentes atvērejs apleeci,
 naja viņa pilnīgu nabadzību.

Šor pee tam nav ja-aiemrost, ka nekad neveens rakstneeks
 nav sacerejis tik daudz lugu un episku rakstu, kas visumā bū,
 dijuši tādu popularitāti. Ja esākam ar viņa dramatiskoem ražo,
 jumeeem, kas istaisa viņa rakstu vislabākā daļu, un pārejām pee
 episkajeeem, kas vismazāk viņam isdevušees, pee tam še isslēdzām
 viņa liriskos dzejolus, tad tomēr mēs atrodām āpus jēbkura pee-
 mēra to no viņa rakstītā daudzumu, kurā usnēma ar gavilom,
 tik ko tas isnāca no spēestavas. Ja pee tam mums jāpēebild,
 dibinotees us viņa paša vārdeem pirmis nāves, ka leela daļa viņa
 rakstu palikuse vēl rok-rakstā; ja pats Lope de Vega gaiši issaka
 to savā „Egloga ā Claudio” tā: „Manu rakstu spēestā daļa, jēb,
 šū ta arī ārkārtīgi leela, bet ka ir loti maza, salīdzinot ar to, ku,
 ra pāleek ne isdota;” ja pāteesi mums zināms, ka mums ir tikko
 ceturtā daļa no viņa leelajām lūgām, tikai ap 30 autos no 400,
 un tikai 20 jēb 30 entremeses no viņu „neskaitāmā daudzumā”,
 kas viņam spēēkūrams; jēbšu Fransisko Pāčeso (Francisco Pacheco-
 Pacheco?) jau Lopes de Vega rakstu isdevumā 1609. gadā saka, ka lēdz
 šim laikam us Lopes de Vega ^{katru} mūžā deenu nāš caur mēvā pa trim
 leelām lapām (tres pliegos) viņa isd ražojuma, — tad nu mēs ap,
 stājāmees te pee brīnuma un eekams ticām tādai āpģalvōšanai,
 mums jāmeklā isskaidrojums, kurš leecinātu pāteesību. Pīs isskaid-
 drojums ir caus tam ja svarīgāks, ka tam jādod, tā sacīt ^{mīklas?} usmi,
 neijoms pēeks Lopes de Vega personas rakstura daudzām pusēm un
 tā dzejiskās karjeras. Tas pastāv pēc Sismora sēkošajā: „Nav eeenam

kaul cix pazīstamam dzejniekam nav bijis talants, kas tadlām, tā tuvinātos improvizatora talantam un nevēns nav nodevēs tik brīvi savai teeksmei us improvizaciju. Tā spēja arveenu pa stāvējuse — bijuse pēe Europas deenvidus tautam¹⁾ un Spanijā no paša sākuma ta sekmejuse pa daļādeem ceļem visneparastākos rezultatus. Tāi spējai mums jāpateicās par seno romānsu rāžu un isveidošanos; tās pirmatnīgi tapa improvizetas un pēcax tapa atminā usglabatas, pēc tam, kad gājusās no mutes us muti; tai pašai spējai mums ari jāpateicās par deijas dzeesminām, sequēdilas y boleros veidā un par visām citām tautas dzejas formām, kas, das vēl pastāv Spanijā, ik deenas rodās no jauna caur nemācitu lauzju slāņu dzeju fantaziju un top dzeedatas pēc tautas moti, veem un pilda naktā, gaisu savām skanām, kā to saule pilda ar saņem starēm, savu gaišumu deenas laikā." X

Lopes de Vega laikā kaisliba us līdzigu improvizaciju tapa vēl stiprāka, nekā agrax, ja ta ne-isplatijas vēl plašāki. Publiska pija, pagrēeja no akteerem improvizācijas us usdotoem temateem, un daudzkārt apmēerināja tādas prasības. Improvizetas dramas vārnās nebija retums kolāik. Nebija retums lugas, kuņas sacore, tas ex tempore, ar visu dzejisko pantmēru cevirību, kādus prasija skatitāju gārša. Lopes de Vega protektors, Filippus IV, skubināja isrādīt tādas dramas savā klatbutrē un pat pats piedalijās improvizacijā; bet grafs Lemos, Neapoles vice-kēnins, ļoti isglītots valstsvīrs, kuņam tik daudz bija Servantes paradā, tureja pēe sevis, kā sava augstā stāvokļa privileģiju, dzejisku galma, par kura galveno košmu bija abi Argensola. Us grafa Lemos galma teatra usveda ar spidošu panākumu lugas ex tempore, t. i. improvizetas dramas. Poljisers pēved Estradas Keelkunga, Diego, intresanto stāstu par kādu no kamlīdzigām isrādem (jokainu, komissu lugu par Orfeju un Euridici), ko usveda vice-kēnina un ta galma preekšā.²⁾

1) Mums jāsaraka, ka ne vācēn pēe deenvidus Europas, bet ari pēe tās vairak pret izomālāem atromām, kā leišem - latvāšēm, ^{Latvian} ^{Latvian} improvizacija.

2) In. Biblioteca de Traductores Españoles (Madrid, 1877, Tom. I. pp. 89-91. — Pal. ari Tērnoru ta spāncišu literatūras vēstnē II. sējumā 236 un 237. l. p.

vība un dzējisnās valodas burvību. Viņa komedijās atrodās ne-izsmelama motīvu bagātība (Kuri pa leclakai daļai isēt us veenu is ejas punktu - us spanešu goda jēgumu), nušam pateicotes visvēla, kee visu tautu dramaturgi vareja pārpilnam aisņemtees pēdopes de Vega. Itrauja darbības vedība, dzīva apstākļu, stāvokļu reprodukcija - isēlība un to pēdētīga istaiksone istaisa Lopes de Vega talanta stipro pusi; turpreti viņa rakstuvība nav tik bagāta, stipra un dzīva, jebšu tā arī nopeln tik zemu novērtējumu, kādu pēdzīvoja turp, līkam. Savu lugu saturu viņš smēla, kā jau zinām is vec-spaneešu teiksmainu stastījumeem, is nacionālās un ārzemju vestures, is vecām spaneešu un italeešu novellem, is deeniškas dzīves notikumeem, pēe kam sevišķi ispaudās viņa atradība un veidība veidojība.

Pēc Adolfa Šterna usskata no Lopes de Vega ražojumeem visteicamākas ir trāģedijas: „La Estrella de Sevilla” (Seviljas zvaigzne), „El Castigo sin Venganza” (Sodība bez atzeebības); dramas: „Simancas jaunavas”, „Ocañas komiturs” (Comandor de Ocaña), „Savon mīlakā vārdzene” (La Esclava de su Galan); dramatisks komedijas: „Nepazīstama mīlakā”, „Visleclakā ne-espējamība”, „Fāna naktis”, „Valensijas atraitne”, „Labas slavas alga”; ^{varda} tas par kām daudz citas nav mēro, jeb tikai par kādu neeku, mazāk eevērojāmus. Kamēr šinīs un šom līdzīgās ražojumās Lopes de Vega dramatiskā dzēja nerāda nekāda sakaru ar atjaunotā katolicisma noskanu, virzēnu un usskateem, kamēr tas usleasmo ne-apolēpts kādās fantastiskās lugās (Autors)kā: „El Cardinal de Belen”, „Praucetošais kustonis” jeb kādās fanatiski svetulīgās - bigottās, negantību pilnās atradībās, kā „Toledas žēdeete” un „Nevainīgais bērns de la Guardia”.

Pats Lope de Vega, līdzīgi dažāda dažādam citeem eevērojāmeem rakstneekem, taecās ržemak nostatit to, kas viņam vislabāk isdeves, un augsta celt to, kas vismazāk to pelnījis. Tā no preekšvārda viņa „Komedijām” (Vol. XV, Madrid, 1621) redzams, ka viņš preekšroku devis savām leclajām poemām preekš lugām, kušas, kā viņš saka,

Visp. lit. vēst. turpinums.

viņš turojis par „meža, ^{lauka} drūvas pukem, isaugušām bes apstrādības un apkopības.” Bet šai jeb tā, tomēr Lope de Vega ir bes šaubām daudz lielāks dramatisks, nekā episks un lirisks.

Un sevišķi spāņu mīleja Lope de Vega kamdēl, kā nevēens spāņu dramaturgs, isņemot vasi Kalderonu, nesaprata tik labi spāņu tautas garu, kā viņš. Viņa dramās gaiši atspoguļojās visa spāņu dzīve ar viszem tās ideālem, simpātijām un anti-pātijām. Tas, kas dažu kritiku acīs rādījās par trūkumu — proti šauri-nacionālā elementa pārsvars pār universālo, vispārcilvēcīgo, spāņu acīs skaitījās par Lopes de Vega lugu galveno teicamību un sagādāja caur tam viņu pārstēdzošo panākumu un spāņu skatuves. Spāņu reliģiozais fanātisms, spāņu kēnišķas varas deivinašana, kurai ziedoja visas radniecīgas un cilvēcīgas jūtas, pat godu, pēdīgi spāņu uskatu par ģimenes godu un ta apmierināšanu — visi šie motīvi leekās mums pāra konvencioneli, pāra spilgti esam un, pateicoties šo motīvu pāremitam, mām Lopes de Vega dramās, tās, neskatot us viņu mākslneeci, kā m teicamībām, nekad nesasneegb to vispārcilvēcīgo nozīmi, kura sasneegušas pāem. Senopira dramas. ¹⁾ Bet ne-aisnirdsim, ka, ja ta var issacitees, Lopen de Vega, pa ta dramatiskos ražo, šanas laiku, Pēgāzus atradais jūgā.

Fa Lope de Vega būtu bijis atstāts sev pašam un būtu atrādes vārnīgi tikai zom scenisku eskatu espāida, tad tas būtu rakstijis cita veida lugas, varbūt arī vispārcilvēcīgāka veida. Bet ne viņam pašam, ne viņa publikai nebija teesiba pilnīgi vānotees šai drūvā. Baznīca, būdama allaž varena Spānijā, bet sevišķi Filippa II valdības beidzamā pusē, kad Lope de Vega sāka eegūt popularitāti, — jutās — un ne bes pamata — apvainota caur lugām, kuras baudija tad leelu pūksianu. To valīgās mīle,

¹⁾ Sal. arī prof. N. F. Storoženko. Очерки испанской драмы. Москва. 1908. 211. l. p.

stābas dēkas, dueli un vispār to jēgumi par ģimenu dzīvi un personīgu raksturu bija nenoleedzami vismazāk kristīgi.

Kā bija jāskatās uz spāņu teātri Filippa IV laikā, var lemt no pieredzēm, kādas tāsijis 1796. gadā Fovellanos Spāņu Vestes, res Akademiā par lūdzīgām lūgām, kādas turpināja uvest pat vēl XVIII. ^{tā} filozofiskā g. simtā beigās. Fovellanos, šis gudrais un apzinīgais augstais cerēdnis, kuram nevar klusu cešot pa eet garām, runājot par viņa laikā, kur viņš atteicās uz spāņu dramu vispār. Viņš saka sekošo: „Man par sevi jāsaka, ka esmu pārlecināts, ka nevar būt drošāka pierādījuma par mūsu garšas pagrimumu, kā tā aukstā venaldžība, ar kādu mēs pieļaujam, isrādīt tādas lūgas, kurās top klaji kājam bradatas: kautrība, maiga pierē, šanās - pierēģlaušanās, usticība - usticešanās, pierēģlājība un visi tīru mi un veselas morales pamati. Vaj būtu iespējams domāt, ka nevainīgi bērni un dedzīga jaunatne, nevīžīga un isšķirības spējīga augstmanība un neģēdzīgais pūlis - var bes tīrlības zaudēju ma skatīties uz tādem beskaunības un rupjības pierēmēem, brutālas un neveikli pierēspīletas goda jūtas pierēmēem, uz taisnības un likumu nicināem, kurus isrādīja uz skatuvis visdzīvākās krāsās un bija darīti pierēvilcīgi caur sceniskas illuzijas pierēibi, numu un muzikas un vāzmas kairību? Tāndēl atļaujiet man taisni sacīt pierēšību. Tāds teātris ir ^{sabēdrisks} mērīs - posts un valdībai nav citas isvēles, kā tīkai vaj nu pierēveidot to, vaj pavisam isnēcināt to.”¹⁾

Tad savā taicamā runā tas aprāda, ka tas ne esot bijis būtīgs pret vecā teātra dzejiskiem skaistumiem, kura tīrlīgo ee, spaidu Rosodijis.

„Es esmu pirmāis gatavš” - saka viņš - „atgīt tā ne imitējamās kairības, fantazijas spīrgtumu, stīla burvību, sarunu tēkošo dabīgumu, intrigas brīnīšķīgo asprātību, pierēģlumu, ar kuru viss galu galā isšķaidrojās ^{un} nokartojās, spīdošu intresi, hu,

¹⁾ Memorias de la Academia, Tom. V, p. 397.

moru, asprātību, — kurus mēs sastopam us katra sola, — bet kas mums pēc visa tā, ja tā patē luga aplūkojama patiesības un angstaka prāta gaismā, parādās kā tāda, kurai pelipusē nati, kumi un nativliba — demoralizācija, ko nedrīkst ceest vesela tivliba morale un gudra valdība."¹⁾

Veegli saprotams, ka tandēl jau agrak iscēlās strīdus par šē veida lugu atļauju, strīdus, kuš turpinājās līdz 1598. gadam, kad caur kēniņa dekretu tapa laicigā ^{luga} strāde pavisam aisleq, ta Madridē un sabedriskē ^{teatrē} tika slēgti gandrūz pilnus divi gadi.²⁾

Lope de Vega bija tādā veidā sperts laetu jaunai kartibai pēc mērotees un to viņš darīja, kā šķēstams, veegli un ar parastu veiklibu. Kā redzejam, sākumā viņš rakstīja garīgas lugas, līdzīgas vecajām mysterijām un moralitatem (moralitē); tad — pēc peemi, netā — viņš nodevās mērķim, laet viņu garu pavas laicīgās dramas pēvilcīgākās formās un dot viņām tādu saturu, kuš ap, mezinātu rezidences publiku, un līdz ar tam isbēgtu no baznīcas usbrukuma. Viņa panākums arī šai zinā bija tāpat sevērojams, kā agrak, un jaunā formu dažādība, kušās tagad atrada viņa ģenijs ispaudumu, nebija neko mazak pārsteidzošs.

Viņa galvenais avots bija sv. raksti, kurus isleetoja dramatis, keem mērķem vairak kā četrosimt gadus spāņu baznīcas le, lōs reliģiozās ^{svētkos,} kamdēl, šīs baznīcas pārstāvji nevarēja viņam nekādus ^{gebildumus} taisīt šai gadījumā. Tandēl Lope de Vega smēla is sv. rakstiem ar pilnu roku un sēstātēja lugas, kušas būtu vare, juši peemēt par vecām mysterijām, ja tās būtu mazak dze, jiskas un nebūtu tix stipri līdzīgas viņa pašā intrigas ko, medijām, ka isņemot viņu reliģiozās daļas, tās var peestkai, tit lai pašai tiri pasaulīgu un modes lugu šķitai, kušā bi, ja patlaban aisleqta.

Arkārtīgā Lopes de Vega lugu dažādība rakstūrā nav mazak

1) Ibid. p. 413.

2) C. Pellicer, Origen del Teatro, Madrid, 1804, Tom. I. pp. 142-148.

evērojama par viņu skaitu un nav mazāk līdzējuse, viņu - ka, mēr dzīvoja - padarīt par skatuves valdnieku un par lelu nacionālu dramaturgu vēlākā laikā. Bet jebīu šī Basgaligā daži, ba un ne-issīkstošā auglība istaisa divi stūpa armenus, us ku, ņem dibinās viņa panākums, - tad tomēr šē bij arī citi apstāk, li, kas nebūt nav islaižami no acim, ja gribam ispētīt ne vien viņa dramatiskās darbības brīnišķīgos rezultātus, bet arī līdzek, lus, ar kuriem tee panākti.

Šē vispirms attiecināms ^{visām} caur Lopes de Vega leclajām lugām kā sārkans pavedeens caurejošais princips, kas visu citu subordi, nē fabulas intresei. Rakstureem pee viņa it mazāka nozīme. Ne, veenā pašā no savām lugām viņš nenododās idejai, statit preekšā kādu veenu kaislibu, kura dotu drošu, isīrīvošu virzēnu ener, ģiska, sparīga rakstura visēem spēkeem, kā mēs to, peem, sastopam pee Fekspira.

Tapat dialogs pee Lopes de Vega kāpo gandrīz veenigi darbi, bas, bet ne raksture attīstībai. Tas redzams no garajām runām, ku, ras it reizām 200 - 300 vārsnu garas, kuras rāda kādu pašu stāstu rak, sturu, kā italu nouvelles, un it daudzkrāt ļoti līdzīgas šīm. Tas ta, pat redzams no daudzēem atsevišķēem gādījumeem un fakteem, kas istaisa darbību, kura daudzkrāt ne-atrod peeteekošā plašuma, lai at, risinātu asprātīgi saistīto mazglu un darītu vinus veegli saprotamus. Šē darbības sareģģība speež reiz Lopi de Vega lugas pašā sākumā, grec, stees pee skatītajēem, lai viņi ne-islaižot neveenu zilbi no dodamā isskaidrojuma, citādi viņēem palikšot nesaprotama visa sekošā dar, bība.

Šekodams tam pašam principam, Lope de Vega zeedo-usupure vee, las-sūģeta pareģģību, varbūtību, lai tix var darīt to intresantu. Viņa leclās lugas, teesa, normali eedalitas treģģās jomadās, deenās jeb auctās, celēnās, bet šis eedalijums, neskatot us viņa pretenziju, nav viņa atradums jeb isdomājums un it tikai līdzeklis, taisīt pauzu, pāstrauku, mu, kas nepreecēšams akteeru un skatītāju ērtībai un kam nav viņa teatrī nekas kopejs ar pašas lugas eekārtu un dimenziju. Šis eedalijums

trijās jomādās jau usejams 1553. gadā Fransiska de Abendono lu, gā, kuŗa tad isnākuse.

Kas atteecāis us sešām lugām, kuŗas pēc Lopes de Vega paša vār, deem no ka saceretas pēc likumeem, tad par tām viņš runā savā „Arte Nuevo” seroši: „isņemot sešas, visas manas 483 lugas stipri grēkojušas pret likumeem (el arte)”. Bet tās sešas lugas velti mekle, juši spancešu kritiki un starp citeem arī Huerta runā turplikam, atteecotees us „Teatro Español” par grūtibu, sadabūt pat šīs sešas lugas. Un neveena pate no tām tagad, laikam, nav usejama, ja negrib še atteecināt „La Melindrosa” (Klērīga - Affektetā).

Bet Lope de Vega ļoti godīgi atzīstās, ka katra veida likumōs ee, raugot tik kavēklus savam panākumam. „Kad es taisos rakstīt rakstīt lugu” - viņš runā, viņš saka pilnīgi atklāti - „es eslēdžu ais atslēgas visas pamācības un isnesu no sava kambara Terencu un Plautu, lai viņi nelecīnātu pret mani, tā ka patesība palai, kam speeŗ runat arī mēmūs sējumus, - viss tas tamlabad, ka es esmu pa to pēdām, kuŗi meklejuši puļa peekrišanu, kuŗam ja, glaimo ka bespratibā - nejēdzibā, tā ka tas maksā par tam.”

Un veltijumā pee „Lo Cierito per lo Dudoso”, runādams par dramām, Lope de Vega atzīmē: „En España no tienen preceptos”. Taj kad viņš isdeva 1619. gadā savu komediju divpadsmito sē, jumu, viņš, kā šķeetams, eedomājees, ka raksta rūpigaki, tapēc ka viņš saka, ka rakstijis viņas ne preekō puļa, bet preekō cētr, padsmīt jeb preekpadsmit cilvekeem „que tuvo en su imaginacion”. Tomēr grūti butu pasacit, kā viņš peeliktu šo preekzīmi pee „El Marques de Mantua”, kuŗa eevētotā sējumā kā septitā, un pee „Fuente Ovejuna” (Avju avots) - kā padejā.

Senodams šim principam, t. i. ispatikt publikai, Lope de Vega, kā jau teikts, usupurejis dramatisku varbūtibu, un šķeetamibu, tica, mibu, ģeografiju, vēsturi un tirklibu. Pastopot tādas absurditates, mēs mazar isbrīnesimees, ka Servantes, lai arī pati reizām darījis kādus misējumus, speeŗ lēllu komediantu issauktees: „Naj tagad ne usved us skatuves tūnstošās lugas, kuŗas pilnas

1) Iu. Arte Nuevo de Hacer Comedias, Obras, Tom. IV. p. 406.

(neveena dībe, preturu un absurditatu jeb aplamību) ^{bet} kurās tomēr bauda peekrišanu un top skatītas ne tik veen ar peekrišanu, bet aridzan ar isbrīnešanos.¹⁾

Mēs arī jau dzirdējuši, ka Servantes nosaucis Lopi de Vega par dabas brīnumu (monstruo de naturaleza) un jebīu patš centas sa- sneegt panānumus un slavu dramatiska rakstneeka gaitā, tomēr augstsiirdīgi atzina savu leelo sāncensi par veenigo skatuves valdnee- ku.²⁾ Daži sēraudzija ~~esē tam sās~~ Servantesa ~~esardlōs~~ satirisku usbrukumu Lopam de Vega. Bet tas ^{nav} (pareizi. Šis isteiceens ir loti parasts spanceiņu valodā, un jebīu to reizām var istulnot in malam partem, kā peem. kādā veitā Don Kijotā³⁾; bet vispār runājot tas ir visai cildens epitets. Tā peem. Lopes de Vega dramas „Her- mosa Ester” (Skaistā Estere) pirmā cēleena beigās Assurs, ligsmoda- mes par Esteres skaistumu, issaucās:

Tanta belleza

Monstruo sera de la naturaleza.

Tā tad, nebūt nav jāšaubās, ka Servantes šo isteiceenu (dabas brīnumu) kā isbrīnešanās terminu ^{letojis} preekt Lopes de Vega apbrīnojamās ražības.

Is kāda līdz mūsu daenam usglabājušās Lopes de Vega patrociga rakstneeka isrādās, ka tas rakstijis reizām savas lugas no sākuma mazū novellu (pequeñas novelas) formā.⁴⁾ Fasaka, viņa literariskās leicamības un trūkumi, viņa veegliba, gracijsa un atradnība, fanta- zijas aisrāvēmi un fantazijas savadības — viss rāda, ka, ja viņš bū- tu devis vairak kelpu savām jūtām un fantazijai, tad viņš būtu ne veen vispilnigakais improvizators, bet arī viseevērojamākais rakstneeks vispasaules literaturas vēsturē. Tare lai nu šā vaj tā, ne, apšaubams tas, ka viņš tapis par spanceiņu nacionālā teatra nodi- binataju, kurš no tā laika kņopina attīstītes us teem pamataem, scu, sus tam liciis Lopes de Vega ģenijs.

1) „Don Quijote, Parte II,” c. 26.

2) Šr. „Comedias”, 1615, Prólogo.

3) Parte I, cap. 46. „Vete de mi presencia, monstruo de naturaleza.”

4) Semanario Pintoresco, 1839, p. 19.

Spāņu drama Lopes de Vega laikā
jeb Lopes de Vega skola.

548.

Lopes de Vega slava un citus išlīdzēja valdība un skatuves bijā, zināms, daudzās gadījumos par kavēkli citiem dramaturgiem, bet tomēr ne-atņēma iespējamību daudzām išcilus talantiem, senot pa viņa pēdām. Visēvērojamākais un vispatstāvīgākais viņu starpā bija šābām:

Tirso de Molina (1570(85)–1648). Tas bija garīdznešu kārtas, sau, cās īstēni Gabriels Tellerz, bet ir vairāk pazīstams zem pēņemta vār, da (pseudonyma) Tirso de Molina, zem kura viņš išdeva savus laici, gos rakstus. Mums zināms, ka viņš centēs eegūt panākumus un popu, laritāti un skatuves; bet no viņa dzīves gājuma zinām visai maz.

Viņš dzimis Madridē laikā 1570. jeb 1585. gadā, savu išglītību dabūjis Alkalā, ir teoloģijas doktors, Vec-Kastīlijas historiografs; ap 1613. gadu eestāja garīdznešu kārtā; bija zēlsirdības ordeņa mūks, Lorijas klostera priors jeb pēekšnieks un nomira šai amā, tā būdams, laikā februārī 1648. gadā. Pēc veenu domām tas miris 60 gadus, pēc otru – 80 gadus vecs. Par viņa literarisko dar, bibu mums ir vairāk zinu.

Tirso de Molina ir pēc Lopes de Vega visauglīgākais rakst, neks: viņš sacerejis vairāk kā 300 lugas, bet tās pa lelakai daļai pazudušas; usglabājušās tikai 52, tomēr vēl jo eevērojams skaits. Vispazīstamākā no tām, sevītki ārpus Spānijas, ir „El Burlador de Sevilla” (Seviljas pavedejs), – prototips, pirmatnīgais Don-Īuana tips, kas pēc tam gājis pār visām Eiropas skatuviem un ir pazīstams Itālijas, Francijas, Vācijas un Spānijas tautas audi, torijai pēc marionetu (lellu) teatroem un eelu romāneem. Rau še divi pēdejea skati no Tirso de Molina dramas.

Don-Īuans. Kas tur ir?

Gonsalo-statuja. Es esmu.

Don-Īuans. Kas tu esi?

Gonsalo. Kavaleris, kuru tu ee-aiicināji us vakarinām.

Don-Īuans. Ah! ļoti pēecajos. Man sagatavots pēekš divām un

549. vairak personām; galds klāts, sēdes.

Katalinons. Ak Dievs, stāv man klāt! Ai, svēto Panuncio! Ai, svēto Antonio! Laki man, vaj mironi ed? (Statuja māj ar galvu: ja!)

Don-Žuans. Sēdes, Katalinon.

Katalinons. Ak, ne, seņor! Es jau beidzu savas vakarinas.

Don-Žuans. Esim! Kāda mulķība! baidīties no mirona! (us sulaiņem.) Bet jūs, ko jūs tur murinat, ko darat, zana pastalas? trīcat!

Katalinons. Es nebit nevaru ēst kopā ar viņas saules eedzīvotāju, ar akmēna veesu!

Don-Žuans. Ja viņš no akmēna, tad kamdēl no viņa bites?

Katalinons. Viņš sadragās manu galvu.

Don-Žuans. Esim! parunā ar viņu peeklājīgi.

Katalinons. Kā jūs atrodat viņu pasaulī? vaj ta jauka? Vaj ta lēdzīga lejai, jeb kalnam? Vaj tur algo dzejņeekus?

Veens no sulaiņem. Viņš atbild us katru jautajumu, galvu palokot.

Katalinons. Vaj tur laudz krogu-šenkū?

Don-Žuans. Eh, ealej meims vīnu.

Katalinons. Kungs miron, vaj pee jums dzer ar ledū? Ai, kaut man būtu tagad ledus... (Statuja loca galvu).

Don-Žuans. Ja tu mīli dzeedašanu, tad tulin dzeedās preekš tavis. (Statuja peekritot paleec galvu).

Don-Žuans. Dzeedait!

Katalinons. Ja, šim kungam laba garša.

Veens no sulaiņem. Viņš rzinams ^{tēva dēls} hidalgo un visa skaista draugs.

Don-Žuans. Durvis aisslagtas; es tavā preekšā. Ko tu gribi, ēna, kēms, jeb spoks? Vaj tu ne-esi is ceetaju dvēselu skaita? Ja tu gai, di, lai tevis dēl isdara kaut kādus peenānumus, kas nepeceesāmi preekš tava meera, tad tev tikai jasaka man par tam. Apsolos vi, su ispildit, ko tu vēles. Vaj tu epreceejees par Deeva vaigu, jeb nāve tevi laupijuse, pee kāda grēka sastapdama? Runā, es nezinu, kas man darams?

Gonsalo (ar mirona tumsu balī). Vaj tu mīn apsōles, turet savu vardu, kā klājās istam muižņeekam - hidalgo?

Don-Žuans. Es laba dzimuma cilvēks - un turu savu vardu, kā

ists tēva dēls - hidalgos.

Gonsalo. Dod man roku, nebaidees.

Don-Žuans. - Ko tu runā? Es baidīties? Ja tu būtu pate elle, es ir tad dotu tev roku.

Gonsalo. Par galvojumu tavs vārds un rokas speedeens. Ritu pulc, sten desmitos es gaidišu tevi us vakarinām... Vaj nāksi?..

Don-Žuans. Es domāju, ka tu nācis, mani lūgt pēc kaut-ka grū, taka. Ritu es bišu tavs veess. Kurp man ja-iet?

Gonsalo. Us manu kapliču.

Don-Žuans. - Veenam?

Gonsalo (rādīdams us Katalinonu). Ne, ar viņu. Bet turi vardu, kā es to turējis.

Don-Žuans. Esi drošs: es - Tenorio!

Gonsalo. Un es - Alloa!

Don-Žuans. Ešu katrā ziņā (gadījumā).

Gonsalo. Es gaidišu, sveiks.

Don-Žuans (pavādidams kēmu). Paga, tumšs - es

Gonsalo. Ne, man peecesāma tava gaisma, es jau apgaismots.

Don-Žuans (veens). Mans Dievs! es veenōs sveedrōs, sirdi man auk, stums. Viņš speeda manu roku tik stipri, ka, rādās, es sajutu elles reguns pēduršāns. Viņa draša ir auksta, kā bēsdibēna vēsma. Bet vis tas aplamība! Visapkaunojamākais pasaulē - baidīties no mironēem! Lai ķermens, pilns dzīvības un spēka, apdāvināts ar dvēseli, ar visām tās spējām, prātu un sapratību - varetu baidīties, ne! neveenam nav no teem jābaidās! Kas būs līdz tādai pakapei bēns, ka trīce, tu preekš bēsdvēsāles ķermeņa? Es ešu ritu us kaplienu: mana vēre, stiba parsteigs un isbrīnes Sevilju.

Kapličā.

Gonsalo. Es pilnīgi nepalaidos us tavu vardu: cik es zinu, tu no peera ^{puma} darījis sev rotalu lētu.

Don-Žuans. Vaj tu mani turi par zaka pastalu?

Gonsalo. Ja. Vaj tu ne-esi tas, kas pēc tam, kad mani nokavis devās bēgt?

Don-Žuans. Tev taisnība, es bēgu tik, lai mani neuzzinātu. Par

tam es tagad tavā preekšā. Tu vari man sacīt visu, kas tev patīk.

Gonsalo. Es aicinājis tevi uz vakariņām.

Don-Ļuans. Faulki, teicami! Turēsim vakariņas.

Gonsalo. Bet papreekšē tev jānovel šīs kapa akmeņis.

Don-Ļuans. Ja tas tev var darīt patīku, es viņu aizstumšu līdz pēdējam pīlarim.

Gonsalo. Ah, tu esi stiprs!

Katalinons. Šis galds laikam ir Ģinejas (Guinea-zelta zeme Afrikā) jeb neveens to nemazgā.

Gonsalo. Sēdatees.

Don-Ļuans. Kur? (Divi maži kēmi atnes krēslus).

Katalinons. Mulža pāži! Viņi nes tapat sēra un Flandrijas soju.

Don-Ļuans. Sēdes.

Katalinons. Es, seņor, jau vakariņas turējis.

Gonsalo. Bez eebilduma.

Katalinons. Es ne-eebildu. Ak Dievs! patsārgi mani no šī miera... Kas ta par maltiti, seņor?

Gonsalo. Šis ēdeens ir no skarpijoneem un eebidnām.

Katalinons. Teicams gārdums!

Gonsalo. Tas ir tas ēdeens, kurū mēs baudam. (Mē Don-Ļuanu). Vaj tu ne-ediši?

Don-Ļuans. Es ēdišu, ja tev patīk, tikdaudz, kurūcinus un odžas, cik tik to ir ellē.

Gonsalo. Fadzēd arī kaut kas.

Katalinons. Kas tas par vīnu?

Gonsalo. Parnēģini!

Katalinons. Šis vīns no žults un etika.

Gonsalo. Tas-tas vīns, kurū mēs dzeram. (Dzird dzedam).

„Visi, kas usdriktās sodit apceest par Dieva taisnību, lai zin, ka nav laika, kas nenotecetu, nav parada, kurū nenāktos nomarsat. Kas dzīvo šai saulē nekad lai nerunā: ak, tas vēl nebūs drīz, kad atmarsas laiks tik īs?”

Don-Ļuans. Es paturējis vakariņas, pavēli moneimt galdu.

Gonsalo. Dod man roku, nebaidēs.

Don-Ļuans. Ko tu runā? Es lai baidītos! Ak! Es degu!... Laid mani! Beidz apšņēst mani ar ūguni, kura tevī apris.

Gonsalo. Tas viss nav nekā, salīdzinot ar lēsmu, kuru tu pēlnijis un kura tevī gaida. Don-Ļuan, Deeva celi ne-isdibināmi. Viņam patīcis, lai tu mirona preekšā atmaksātu par saveem nozēgumem.

Don-Ļuans. Vēl reiz tev saku, es degu. Ja tu mani speedisi tik smagi, tad vai! tev: es nokaušu tevī ar veenu duncā treceenu. Ak! es jūtu, ka manas pūles veltīgas: mans duncis trāp gaisu. Es ne-esmu laupijis tavas meitas godu: viņa atklāja manu viltību agrāk, ne, kā es dabiju to islētot.

Gonsalo. Veenalga! Vaj tu negribēji isdarīt nozēgumu?

Don-Ļuans. Lauj man ataicinat garidznieku, kurš lai nobirtē mani un atlaiž man manus grēkus.

Gonsalo. Tagad nav vairs laika; tu cedomājees par tam pārak vēlu.

Don-Ļuans. Tā tad rāu kāds līktenis mani ķēris!... Alguns apris manu eekšēni!...

Gonsalo. Tā noteek Deeva taisnība - Deeva teesa. Nav parada, kuru nenāktos nomaksat. (Kapa peminēklis nozīmst lībz ar Don-Ļuanu un Komandoru).

Don-Ļuana rakstura pirmais zīmejums nerīts, kā saka, no kāda slavenās Sevīļjas ģimenes Tenorio locekļa, usvests no Lopes de Vega us skatuvi ta komedijas „Dineros son calidad” (Nauda ispilda nopelna vēstu), otrā un trešā cēlēnā, kur varonis sadurs, mē ar nerēdzamās pasaules šausmīgām parādībām isrāda eevē, rojamu gara attapību un asprātību. Tai Lopes de Vega lugas da, lā is daži sīkumi (kā eeminešanās par staigatāju akmeņa statuj), kuri ne-attstāj sāubas par tam, ka Tirso de Molina tos islētojis. Bet Lopes de Vega varoņa raksturā nav nekā pretīgs - attstā, mejs, pat veibigs. Tirso de Molina pirmais isvedis us skatuves Don-Ļuanu cilvēka veidā, kurš sevī saveeno pārgalvīgu bra, vuru ar tiklības ārkārtīgu palaidnību, - tādijs cilvēku, pee kura parādas kā veenīgais darbības motīvs rupjas baidas kāre.

un kurš pēc tam atšķirās caur humoru un gara meesību, kas spējīgs smētees pat starp pārdabīgas pasaules šausmām.

Šī tīpa ideja ir visai pēvilcīga, neskatot uz visu tās nedērbu tīnlgā nozīmē. Rau, kamlabad drīz pēc tā parādīšanās tas tapa pārnests uz Neapoles skatuvi un no Neapoles ar italiešu akteoru trou, pa tas nonāca Parīzē. Tādā veidā slavens tapuša italu lugā „Don Giovanni” bija Tirso de Molina komedijas „Don Juan” veenkāršprasts tulkojums. Šai lugai, šim italu tulkojumam, bija leels pānākums 1656. gadā uz italu galma teatra skatuves Parīzē. No tās sagatavoja divus jeb trīs franču tulkojumus, bet 1665 g. Moljers uzveda savu komediju „Festin de Pierre”, kur isleetojis no veen tēma, bet arī Tirso de Molina dialogus, eeparžestīnadams Europu ar šo spanceša ģenija oriģinālo ražojumu.

Par tam, kādā veidā šis tīri spaniskais isdomājums nonācis caur Itāliju Francijā un no turienes, pateicoties Moljeram, isplatijses pa visu Europu, sk. starp citu Parfaits, „Histoire du Théâtre Française” (Paris, tom. VIII un IX 1746. g. un tom. X 1747, p. 420). Šed, vella lugas „Libertine” pamatā (1675) pēc būtības tā pate veela, bet tikai aptēpta ar vēl leebakām šausmām. Ta dereja par kanvu neleelai dramai, kuru laudzkārt uzveda Amerikas teatrās. Vācu valodā ir Tirso de Molina lugas „Burlador de Sevilla” teicams tulkojums, oriģināla vārsnu mēra, no Dorna, ta rakstās „Spanische Dramen” (Band I, 1841). Fr arī vēl Braunsfelsa tulkojums eesā ta „Dramen nach dem Spanischen” (Frankfurt, 1856, I. sēj). Vācu dramaturgs Grabbe sacerejis traģediju „Don Juan und Faust” un E. G. Brauna pētījumā „Auzepažypnaš uozopis zuna D. Myasla” (1889. g.) pēvestas intresantas leecibas par šīs vājās lugas eespaidu pat uz Puškina „Kamerisēiū Toezl”.

Lavadais divainais raksturs, ražots no spancešu dzejneeka, apgājis visu pasauli zem vārda „Don Juan”. Pateicoties savām tēpis,

† Sal. Aleksēja Veselovska „Nerevdy o Don-Myaslo” ta grāmatā, 1899, Do u xapakzepuczuku, Maskavā. 1894.

kā mēģinājums, kurās sajauca visas teorijas dramatiskas intereses del, viņš sacēla ^{visus} Vignummu, ja-pat reebumu, jauktu ar sāusmām. Antonio Zamora XVIII. g. simteņa pirmās puses rakstnieks Spanijā, Toms Korns, Francijā un lords Bairons Anglijā palīdzēja visvairāk viņa popularitātei, jebšu nocartam, kā tādās, vislabāk isdevās sameerinat civilizēto sabiedrību ar Don-Ķuana tumšām pusēm. Par tam, cik Don-Ķuana vēsture līdz šim ir tikuse populāra Spanijā, var spriest pēc tās visjaunākām pārtaisījumiem un sevišķi pēc Josē Lorilja' divi lugām „Don-Fuan Tenorio” (1844) un ta divi poemām „El Desafio del Diablo” (Velna isaicinums) un „Mn Testigo de Bronce” (Bronsa lee, cinsēks, 1845. g.), kurās nav mazāk dramatiskas, nekā tām pa preekšu gājūsās lugas. Tik daudz par Don-Ķuana vēsturi, šo mūžīgo sūžetu, šo pa visām zemem kleijošo sava veida mūžīgo tēdu, šo pēc kais, libu aistāvībām sava veida Faustu.

Bet pašā Spanijā šis „Seviljas pavedejs” (El Burlador de Sevilla) nekad nav bijis publikai vismīlakais no Tirso de Molina ražo, jumeem. Šī daļa pieder komedijai, Don Gil de las calzas verdes (Dons Gils zaļās biksās), kurā sacereta komiskā veidā. Tās fabula: Varone šē ir doña Fuana, Valjadolidas dama, kurā neģēlīgi at, stājis tās mīlakais. Ta dodās tam parak, us Madridi, kur nebēd, meers grib segūt labaku partiju. Madridē pa divi nedelām, ku, rā laikā noteek šē darbība, viņa parādās drūz damu kostīmā, zem doñas Elviras vārda, drūz vīreča apģērbā, sauksdamās par donu Gil, bet ne reiz līdz pat beigām zem pašas vārda. Pārģērb, damās drūz par vīreeti, drūz par seveeti, viņa veikli isjauca sava ne-usticīgā mīlakā visus planus un aprēķinumus: viņa zemēlina sevī ta jauno mīlako; viņa raksta pate sev vēstules kā no kādas damas kavaleerim; viņa isdodās drūz par savu pušas mīlako, drūz par citām personām, kādu nemaz nav. Valjado, lidā tās piederīgie tura to par mirušu. Mn paskat, divi kava, leeri, veens ar noteiktu mērķi, otrs no nejauši, rodās Madridē, abi ģērbušees zaļā usvalkā, visai līdzīgā tam, kādu ^{arī} viņa nesā.

555. Los visus trīs tura par veenu pašu personu; no tam iscelās
kādas nepārredzamas jūkas, ka isbijees tauteetis - ne-usticīgais
mīļākais - un pats Juanas eročnesis, kurš redzejis viņu tikai
Madridē un pee tam allaž vīreča drēbēs, sāk ticet kaut-kādam
zalam garam, kurš atnācis no viņas pasaules, lai ceetsirdīgi at-
reebtos par netaisnību un apvainojumeem, ko tas isceetis vīrsze-
mes dzīvē. To brīdi, kad bailes un šausmas sasneedz visaugstāko
pakāpi, intrigas sarisinums peepeži atvīsinās un veenas precības
veetā, kuŗa draudeja isputet, us reiz isnāk trīs precības. To brīdi
parādās us skatuves pārbijees eročnesis ar hūti, pilnu vaska sve-
cem un usvalkā, apkārtā ar svēto ģimjeem un apslacidams vi-
sus ar svētītu udeni, kleedy:

„Vaj is kāds jūsu starpā, kas lūdz ^{Deevu} (par mana kunga dvēseli,
Deevu kurš savās zālās iūzās cees elles mokas?“

Kad tad viņa kundze peepeži pārvēršās, peenemdama
citu iskatu un jautā, vaj tas nav prātu zaudējis? tad nabaga
eročnesis, pazēdamis sava kunga balsi un redzedams to pārvēr-
stu par damu, top pārņemts no breesmigām šausmām un trē-
cedams murina:

„Ivērđinu tevi pee spitalīgo brūcem, aisaj, slēpees no manis!“

Doña Juana. Besprāti! Tas jau es, dons ģils, tavs kungs,
dzīvs ar ķermeņi un dvēseli. Vaj tu neredzi, ka es runaju ar vi-
šem un ka no manis nevens nebaidās?

Eročnesis. Vaj tu vīreetis jeb seeveete?

Doña Juana. Esmu seeveete.

Eročnesis. Deesgan, deesgan! Tas pilnīgi peeteek, lai laupītu
prātu totssimt pasaulem. —

Un Ģil-Blazā, franču rakstneeka Le Saža parjēstamā ro-
manā mēs sastopam lūdzīga veida saturu, kur no sava mīļa,
kā nekreetni pamestā dama, pārjērdamās par vīreeti, veikli
isjauc sava ne-usticīgā mīļaka visus planus un nodomus. Bet
še aplūkojamās Tirso de Molina komedijas galvenā īpašība

pastāv tās pārak sarežģītā un veikli vestā intrigā. No aržem, nekeem tik visai nedaudzi spēs to saprast pē pirmās lasīša, nas jeb pē pirmās isrādes. Pa tam „Tous fils galās bixsās” (Don Gil de las calzas verdes) bij alluž spancešu skatuves vispopulāra, kā luga un visas šīs komplikētās jukas sagādāja pat visveem, kārtākam un veentesigam spancešim tikai patiku. Pē luga turā, ma par viseevērojāmano intrigas komedijas paraugu kastilešu valodā.

Pavisam nesalīdzināma ar divi preekšējām un dažiā zinā labāka par tām abām ir komedija „El vergonzoso en palacio” (Kautrigais pili). Sūžets pa daļai nemts is donā Pedro, Koimbras leelkunga, vēstures. Dons Pedro bija kādu laiku Portugales reģants, bet kad gāsts 1449. g., tautas sacelšanās laikā? Tirso de Molina to tēlo kā slēpušs kalnās, kur tas par ganu pārģērbes usaudzi, ma savu dēlu pilnā mežinā par ta augsto dzimumu. Šis jauneks, lis, vārdā Hirano, ir šīs lugas ^{ītenais} varonis. Apdāvināts ar cēlām jūm, mām un leelu garu, kas viņu iscel pār zemo sabēdribas apvidu, viņš pa daļai ismana sava dzimuma - savas iscelšanās noslēpu, mu, aisbēg no savas kalnu veentulības un parādās pē galma, is, mēģinat savu laimi. Kāds atgadījums no nejaūsi tam nāk par labu. Tas dabujis veetu pē kēnīņa mīlula un eemanto ta maitas sirdi, kurā ir tik veikla un droša, pateicotees saveem ^{smalkas} apēēšanās pē, dzivojumeem, cik tas ir pats nedrošs un kautrs. Pēdīgi nāk gais, mā ta dzimuma noslēpums un komedija beidzās ar laimīgu pre, cibu.

Febšu tāda veida notikums, pat ar parastu otrās pakāpes intrigas pēdevu, bija pārak nenozīmīgs un veenkārtss, lai is, celtu leelu efektu, tomēr galvenās darbīgās personas rakstura veikla attīstība stipri palidzeja komedijas panākumam us spancešu skatuves. Varona celais lepnums, kuš stājās cīnā ar zemo apkārtņi, sava augstā dzimuma negaiša jausma, kurā tomēr motive' visu viņa dzīvi; pēdīgi kautriba, ar kuru viņš

1) Sk. Cronica de D. Juan el Segundo, no 1449. gada.

mēreno savu godkāriģo cenšanos, — visi šee vilceeni kopā savei, noti istaisa scenu no vispavilcigakeem un visišilakeem vecā Kastilijas gara idealeem.

Šī luga „Vergonzoso en Palacio” nēmuse savu nosaukumu, kā Tiknors domā, no spanešu sakamavārda „Mozo vergonzoso no es para palacio” (Kautriģis jauneklis nav radits pirms pils). Luga espeesta 1624. g. Tirmā laikā to daudzkārt isrādīja Spa-
nijā un Itālijā, un autors saka, ka tajā reiz isrādījis galveno
lomu kāds kastileešu princis. No šī autora komedijām var
vēl minēt „Donu Gabrielu” un „Sagrās zemneeci.”

Tirsam de Molina ir arī vēsturiskas dramas, kā „Seveešu
gudriba”, Še rādīta aristokratijas un kēniņa varas cīņa vidus
laikās; „Isvēle tikuma dēļ”. Ša ir Šiksta V. vēsture. Še par veelu
ņemta pavesta Šiksta V. isvēlēšana un valdība. Dažas no šī au-
tora laicīgām dramām dibinās us ne-seneem galvenām kastām
un ticamaem vēsturiskeem fakteem. Šādi ir „Pisarro varondar-
bi” (Trilogia de las hazanas de los Pizarros en el Nuevo Mun-
do y sus aventuras amorosas en la metropoli” — Trilogija par
Pisarru varondarbeem Faunajā Pasaulē un par viņu mēlestības
dēkām Dzimtenē).¹⁾ Citas kopat dibinatas us fakteem, bet ar lela
ku pēmaisiģumu, kā pēem. jau pēminētā lugā „Isvēle tikuma
dēļ, kura satur pavesta Šiksta V. vēsturi.

No Tirso de Molina garīgām dramām „El condenado por des-
conflado” (Par ne-usticību noladetais) top turētis par vislabako šē
veida lugu spanešu literatūrā, bet tās saturis pēvāda, līdz kā,
dai pakāpei katolicisms sagrozījis pat reliģioģus jēģumus: ere-
mits, kas vedis paraugveidīģu, deerbijīģu Džīvi, krīt velna varā
un ceņlūst sodā par tam veen, ka šaubīģes par Deeva žēlsirdību,
kamēr tai pašā reizā visnegēliģakais laundaris eģģust mūģiģu
svētlaimi un bauda žēlastību par tam, ka ceši us to palāvees-
ticeģis. Šikai inkvizicijas un jezuitisma tēvijā — saka Tiknors —

1) Še autors isrādījis fantazijas neparastu bagātību un spēģiģu ais,
kautību.

vareja tāda ērnīga mācība rastes. Tīro de Molina reliģiozās dramās un tā autos, kā to vareja sagaidīt, ir kopat neveiklas, kā arī līdzīgi tā laika citu dziesmeņu ražojumi. Bet viņa lugu dialogs ir sevērojams sava dzīvuma un dabīguma labad.

Bes tam savu preekšmetu apstrādājumā viņš isrāda tā kā tādu kapriciozu - untumainu originalību. Te viņš esāk savas komedijas pilnīgi veenkārši un dzīvi, kā piem. to, kur pirma, jā skatā apraksta notikumus pa vēšu cīņas laiku („La Leal, tad contra la Envidia”); te viņš usreiz isceļ trononi - sajukumus, kas notiek caur apgāzušos ekipažu („Por el Solano y el Torno”); te pēdīgi viņš nebaidās, skatitajus garlaikot, pārtraukdams pirms mās darbības gājeenu ar garu aprakstu, sastāvošu no četrsimt vārsimām („Escarmientos para Cuernos”). It visraksturīgākā no visām viņa lugām ir „Amor por razon de estado” (Mīlestība ais politiska aprēķinuma), kurā esākās ar skatu preekš damas balva, ar visēem attributēm tīri kastīlesšu garā - ar viruju dzēini, dueli u. t. p.

Tīro de Molina galvenie trūkumi ir tee, ka velti maklojam pae viņa dažādību raksturās un veelā; pae viņa sastops pārak daudz pārģērbtu sēvešu, nepeceesāmu darbības gaitai, un daudzu siku, mu un epizodu ustraucošās nepeeklājības, kurās nebūt nav at, taisnojamas caur nepeceesāmību. Pēdeja is trūkums caur tam pār, steidz jo vairak, ka autors bij parīstama garīga persona un ce, nijams spredinotajs Madridē.

Tīro de Molina vispārīgās teicamības pastās, neskatot us sevē, rojamu dialogu, ne-issmelamā atradnībā, prašanā, veelu darit dzīvu caur spīgtu jautribu, ārkārtīgā mākslā, eevaldit savu ka, stīleesū dzimtu isloroni un pēdīgi tā vārsimā, tekošā un harmo, niskā visās vārsimū mēra veidās, kurus mīleja Madrides pub, lika, kurā stingraki istarejās pret vārsimū, nekā pret visēem pārējeem dramās elementeem.

Tak cik dažādas un ērnīgas arī šī dziesmeeka dramatisko

ražojumu formas, tomēr viņš pabeidza galvenā un kārtām Lopes de Vega pēcnācējs, kurš ispelnīgās teesību, stāvēt tuvu savam leclajam skolotājam. Tirso de Molina pats ^{atklāti} eesō tam atzīstas, turedams sev par godu, piederet Lopes de Vega skolai, un prāti, ji un plaši aistāt savus principus un panēmēnus kā oppo- zīciju selasiskai skolai. Tā aistātve, pilnīgi pelnidama mī- su eevēribu, ir isdota Madridē 12 gadus pirms Kornela, Sida- isnākuma un eevērojāmā mērā notika agrāk par slavenu Pa- rizes strīdu, atteecotees us Aristotela veenibām, strīdu, kurš no- tika 1636. g., usvedot šo lugu. Vēlāk, kā zināms, jaunee ^{dramas} līcā, mi tapa par pamatu Kornela, Rasina, Voltera un Lessinga dra- matiskai teorijai.

Kā dramatisks rakstnieks Tirso de Molina mums atstā- jis pēcus sējumus komediju, isdotus starp 1616. un 1636. gadā. Bes tam viņa lugu eevērojams skaits iskraisits pa citeem viņa isdevumēm jeb no viņa paša islaists atsevišķās grāmteelēs. Vi- ņa talantā bija pārsevara sativiski-dramatiska ādere, bet tik- ligais līmenis viņa komedijās stāv tālu apakš parastā un dau- dzēs viņa ražojumēs sastop tādā mērā pēdauzīgas veetas, kā garidzniecība un inkvizīcija bes žēlastības aisleedza tās lasīt jeb inkvizīcija isnīcināja daudz veetas to rupjības un nepē- klājības dēļ. Un no tam isokaidrojās, kamdēļ šī dzejneeka daži ražojumi istaisa leelu bibliografisku retumu, turpret dau- dzas no viņa lugām, kurās marak spējīgas eevainot tīvlibas jūtas, ilgi patureja repertoarā savu veetu un bauda līdz šim leelu popularitāti tautā. Tirso de Molina ^{ražojumu} pēcu sējumu isdevums satur 59 lugas un pulku entremeses un romanses. Pats autors (savu „Cigarrales de Toledo” pēekšvardā, 1624. g., par kurām bis- runa turpmāk) paziņo, ka viņš sacerejis 300 lugu. No tām pēc Tixnora domām nav vairak respeestas par 80.

Adolfs Sterns spreer par Tirso de Molina tā: „Fantastiskases un pārdrošāns nekā Lope de Vega (pēe kam viņa humors daud)

Lope de Vega 1562-1635 (38+35=73)

Lopes de Vega laika dramatiņi:

- 1) Tirso de Molina (1570-1648),
 - 2) Juan Ruiz de Montalvan 1602-1638)
 - 3) Ruiz de Alarcón (ap 1628)
 - 4) Luis de Belmonte (ap 1630)
- Quevedo (1580-1645)

Pedro Calderon de la Barca (1601-1681).

atvijas Kareivis"

no Rīgas

Majoriem

"1." eksēmpl.

Madrides baznīcā,klusā nedelā, tika viņa klātbutnē rupji apvainota. Kevedo estājās par viņu, jebšu ne apvainotājs, ne apvainotā nebija viņam pazīstami. Duels notika tulin tarpat us veetas un Kevedo kļuva par augstas persona nogalinātāju. Viņš steidzās atstāt Madridi, dodamies meklēt paspārni Sicilijā. Pē Kevedo dabuja usaicinumu, cet pē leelkunga Ossuna, Filippa III vicekēniņa, spīdošo galmu. Drūz pēc tam leelkunga usdeva tam svarīgas valsts leetas, kurās prasīja personīgu vīvēstību un pat stūreja viņa dzīvību briesmās. Venecijā 1618. gadā viņš isglābās no teesas rokām tik pateicotees uibaga nostie, unam un savai teicamai venecianu isloksnei. Viņu apsūdzēja, ka tas pēdalījies kaut kādā sazvērestībā. Us viņa greestas apsūdzības dēļ Kevedo pēc venecianu senata lēmuma un saskaņā ar inkvizīcijas paradumeem aismuguriski noteesats us sodzināšanu, jebšu viņš nebūt nebija vainīgs, par ko viņu apsūdeja.

Pēc leelkunga Ossuna valdības notecesānas pār Siciliju, 1615. g., Kevedo tapa sūtīts us Madridi kā pilnvarneeks, lai apstiprinātu Spanijas tronim ^{tam} tai jāv atzītās teesības us eēnākumem, no salas un lai celtu preekšā jaunās subsīdijas. Kureeris ar ar tādām patīkamām zinām nevarēja, zinams, tikt pēņemts ne laipni. Viņa agrākais duels launais isnākums bij aismirsts; viņam pēekšā 400 dukatu leelu pensija un tas atgriezās ar go, deem pēc leelkunga, sava patrona, kurš bija pa viņa prombūti ecelts vēl svarīgākā un augstākā veetā, par Neapoles vice-kēniņu.

Neapole Kevedo dabuja finansu ministra veetu un artādu gūnāslu un godīgumu ispildīja savus pēnākumus, kuri bija saistīti ar viņa amatu, ka, ne-apsraudams tautu ar jām, nām nodevām, eevērojami pavairoja valsts eēnākumus.

Tapat guleja us viņa pleceem, vest svarīgas sarunas ar Romu. 1617. gadā viņš apmekleja atkal Madridi un tapa no kē,

nina tik žēlīgi pēnēmts, ka atrada viņu par sv. Fēkaba ordeņa
 bruņnieku. Atgriezies Neapolē, jeb 9 gadu laikā, kurus nodzīvoja
 ārpus Spanijas, Kevedo nosledza lūkumus ar Venēciju, Savoiju
 un tapat ar pāvestu un gandrīz pastāvīgi bija nodarbināts ar
 grūtu un kutelīgu leetu isšķiršanu, kurās atteicās us leelkunga
 Ossuna administrāciju.

Bet 1620. g. viss pārmainījās. Leelkungs esvīta nežēlastībā
 un visi viņa ministri dalija sava pavēletāja likteni. Kevedo tapa
 aissūtīts trimdā us viņa mantotu muižu Torre Juanu Abadu un
 us citām veetām, kur viņš pavisam sabija divi un pus eslodži,
 juma jeb aresta gadus un pēc tam ^{lapa} palaiests brīvs bes teesas un bes
 apsūdzības kaut kādā zināmā nozēgumā.

Tēdeje notikumi pēgalīgi isdžeedināja viņu no katras cenša,
 nās pēc sabēdriskēem godeem un kēniņu žēlastībām. Viņš atsa-
 cijās no viņam pēdāvatās valsts sekretāra. un sūtīja veetas
 Genuā un pēnēma tik nominali kēniņa sekretāra nosauku,
 mu. Tagad viņš noņēmais pēgreestees veenīgi literaturai un
 palika šim mērkim usticams līdz savu deenu galam. Bet lai
 arī viņš kopš šī laika vairs nepeenēma nekādu officialu us-
 devumu, tomēr šad un tad pēdalijās sava laika sabēdriska
 jautajumu apspreedē, kā tas redzams no dažēem viņa rakstēem
 un sevišķi spreedē pēc viņa sīkēem rakstēncēm, var domāt,
 ka viņš nekad nav bijis veenaldzīgs pret deenas jautaju-
 meem.

Loti sebu, 1634. g., tā tad sava muiža 54. gadā, Kevedo appse-
 cejās, bet viņa pate drīz nomira, atstādama viņu veenu cini-
 tees ar dzīves raizem, kas turpināja viņu vajāt. 1639. gadā kē-
 niņš atrada pē pusdeenas galda apakš savas servietes satirīs,
 kus pantinūs, pēnācīga ismeklēšana nenotika, bet par viņu
 saceretāju tureja Kevedo. Vēlā nakti ar leelu steidzību un slē-
 pumainību to aresteja leelkunga Medina-Seli namā, aissveda
 prom un stingri eslodzija San Marko de Leona klostera ceetumā.

Usturešānās miklā un smirdošā ceetumā darīja kaitīgu ce-
spaidu no viņa veselību; peestājās slimības, no kurām viņš
nekad nevarēja izest. Viņa mantība bija konfiscēta un
savas dzīvības ustura dēļ viņam bij jāpārteek no labdarības da-
vanām. Pēc visām šīm ceetsirdībām bija pedalīzes sirds-apszinas
turšais kōnīna mīlulis leelkungs Olivares, un dusmas, kuras
caur viņam modinātas Kevedo dvēsele, var derēt par peeteskošu
atļaisnojumu divi pamfleteem pilnēem naida jūta un personi-
gan pīntama pret ministri - leelkungu Olivares.

Pēc divgadu eeslodzījuma viņš raksta Olivaresam sirdi
nomācošu vēstuli, kurā viņš velti griežās pēc sava vajatāja tais-
nības jūtām, ismisumā sacīdams: „Ne žēlsirdība nevar man pēc,
švīst dažus mūža gadus, ne ceetsirdība man viņus atņemt“. No
kādas vēstules viņa draugam Adamam de la Parra redzams, ka
viņš bijis ārkārtīgi strādīgs. Nodarbošanās viņam bijis galvenais
līdzeklis laika kavēklim eeslodzījumā. Tava raksta „So. Pavila
mūžs“ veltījumā Kastīlijas prezidentam viņš visai oriģināli
aprassta savu arestu un eeslodzījumu: „Mani sagrāba visceetsir-
dīgākā veidā pulksten veenpadsmitos nakti 7. decembrē (1639.g.)
un tiku aizvests tik steidzīgi, ka, neskatot es manēem augstam
gadēem, nedabūju apgādāties ar to visnepreecesāmaro, tā ka offi-
seeris, kas mani arestēja, žēlīgā veidā apgādāja mani ar bojas
meteli un divi krekleem, kāds cits man eedāvāja pāri zeķu.
Es paradiju eeslodzījumā četrus gadus - divus no teem kā broes,
mīgs zvērs, atovīstā eeslodzījumā, nost no jebkādas sa- eesānās
ar cilvēkiem, un būtu nomiris no trūkuma un bada, ja man
nebūtu istenā brīdī nākuse palīgā leelkunga Medina Sela
labdarība, kura eestāja man līdz šim manu mantotu īpašu,
mu veetā. No šīm grūtu spaidu važām es tiku atraisīts, pa-
teicoties viņa majestates taisnības mīlestībai un sirdsžēlībai, kas
pēcgreza man eevēribu jūsu excellences lūguma dēļ, kurā rōkā

es arī nodevis savu darbu, kuru ražojot nepacēlās neveena. Lecība pret mani, neveenu reiz ne-esmu aicināts pes noprotina, šanas un pēc palaišanas us brīvām kājām ne-atradās neveens juridisks dokuments, kas attēktoš us manu leetu? Kevedo apceestinumš ilga no 7. decembra 1639. g. līdz jūnija sākumam 1643. g.

Pēdīgi mēlulā gāšanas stunda bija sītuse un starp vispā, rīgām Madrides gavilem Olivares tapa issūtīts trimdā. Kevedo, kā bija gaidams, tapa tulīn brīvs, jo jau nāca zinams, ka cita persona bijuse satirisko pantīnu autors, par kuseem viņš ne, vainīgs četrus gadus panesa visgrūtākās cešanas. Viņa nevaini, nāca gaismā visai vēlu. Teesa, viņš palaida kādu laiku Madri, dē savu draugu vidū, raudzidams atdabūt daļu no savas ispu, tinātās mantas, bet neko pes tam nepanāca un būdams bes līdzekļeem, dzīvot galvas pilsatā, viņš devās kalnōš, us savu senču dzimteni. Tak neveselība viņu pavadija visur; viņa is, ceestais eeslodzījums un rīgtumi salauza viņa enerģiju un viņš nomira 1645. g., nobeidzis visus savus spēkus dzīves cīnā; viņš nomira caur divi augoneem, kas bija radušees viņam krūtīs pēdejā eeslodzījuma laikā.

Par Kevedo ir plašās biogrāfijas. Pēc Fiknora domām ne, veens pats no spancešu rakstneekem neatalgos tā komentā, tora pūlinus un neveens neprasa tā isskaidrotāju peezīmju kā Kevedo. Tam ir tiklab dzējiski, kā arī prozaiski ražojumi.

1. Kevedo dzējiskie ražojumi.

Kevedo, kā dzējneeks-rakstneeks, mēģinājis savus spēkus vis, daŗjadakās literatūras nozarēs, zinams arī dramatisks dzējas laukā. No viņa dramām tapa divi, vēl autoram dzīvoojot, is, rādītas ar leelu panākumu us Madrides skatuves. Bes šīm dra, mām, kuru nosaukums mums nav zinams, viņš sacerejis ko, pam ar Antonio Urtado de Mendosa dramu zem titula, Quien mas miente, medra mas (Kas vairak melo, pacēlas vairak).

Ī drama tika sacereta us Keelkunga Olivares' pastallejamu, kuri turpinam tik cēti apgājās ar Kevedo, un ta bija par Edzeta gražnam svētkem, kuru satīkoja šis isīkērdīgais ministrs par godu Filipo, pam II Fāna vakarā. Tē ir tē svētki, ar kureem mēs jau iepazījam mēs pre Lopes de Vega. — Kevedo dramatisko ražojumu skaitā bija desmit „Entremeses” un desmit „Bayles” (jocīgi dzejoliši-dzies, minas)¹⁾. Tūnors domā, ka dažas Kevedo lugas lody šim palikušas ne-isdotas.

Tas attēcās us Kevedo dzejoleem, kad, cik mums zinams, tad viņš nav neka isdevis ņem sava vārda, isņemot tulkojumus, is Epikteta un Fokilida, bet daži no viņa mazeem dzejolīšiem sevetoti viņa drauga Pedro de Espinosa dailajā un intresantajā krājumā „Flores de poetas ilustres”. Tas isdods, kad Kevedo bija divdesmit pēcus gadus vecs. Evērojams, ka šajā pēc visus var būtibas pirmajā Kevedo dzejiskās gaitas pasākumā gāiši issa, kā s viņa nākamais dzejiskais virzeens un ka divi jeb trīs no šiem agreem dzejoleem, kā pēem. veens, usātkdamees ar vārdem:

Poderoso cavallero Visuspeicis kavalleeris
Es Don Dinero etc. Ir Kungs Naudina etc.

turami kā vislabak isdevušees viņa dzejisku mēģinumu starpā²⁾. Tēšu viņš pats rasi^{nav} isdevis gan droz nevena no saveem dzejoleem, bet to skaitis pēc viņa nāves bija visai evērojams, daudz evērojams, nekā tas, kuru atrāda starp viņa papīreem dažus gadus vēlāk. „Nav usglabajusēs ne divdesmitā dala no dzejoleem, par kuram zināja, autoram dzivojot, daudz personas un kuri, pateicoties manajpastāvigai un draudzīgai satīksmei ar viņu, man bijis tūkstos reiz rokā”, saka Gonsales de Salas.³⁾

Tas laikam radees no ta apstānla, ka ne-ilgē pirms nāves, viņam (Kevedo) bijis janodod visi savi raksti inkvizīcijas tēesai, lai

1) Daži no team tapa isdoti no viņa radnēka pa dalaai rēstis „Tres ultimas Musas 1670” un pa dalaai rēstis „Entremeses Nuevos 1649”. — 2) Fr. Espinosa krājumu „Flores de Poetas Ilustres”, Madrid, 1605. — 3) „Musas de Quevedo” I. dala preses vārdā, 1648.g.

islabotu veetas, kas pēdauzīgas peeklājībai, resp. tās isnūcinātu. Tā
 tee no viņa dzejoleem, kuri bija veegli sameklejami, ir visi espresti;
 pirmais sējums no viņa drauga, zinātneska Gonzales de Salas 1648.g.
 un pāreje 1670.g. no viņa radneska Pedro Alderette's zem ismeskleta
 titula „Spaneesu Parnass ar divi galotnem un devinām kastīlesu mu,
zām.”

Visplašākais no tām devinām nodalām ir ta, kuŗa nes Talijas,
 nemākslotas lauku ^{ceemu} asprātības deevetes vārdu un tapat arī komedijas.
 Pateesi šī krājuma visraksturiskākais pazīmes — ir pārdrois un rupjš
 humors un satira, veetām atgādinot pakaldarinumus senajem,
 sevišķi Juvenalam (42-122 p. Kr.) un Persium (34-62 p. Kr.), bet visvai,
 rak ir pārpilnam divdomības, asprātības un mājēeni, kas tapa ta,
 gad pilnīgi nesaprotami. Kevedo komiskas sonetas — ir pakaldari,
 natas ša veida italu dzejojumem, viņas ir vislabākās, kuŗas sa,
 stop kastīlesu valodā un rāda retu saņemojumu no rīktuma un
 asprātības. Dažas no viņa romansem var tapat eņemt pirmo
 šī veida ražojumu rindā; 15 romanses, kuŗas tas sacerejis mežo,
 nīgā čigainu isloksnē, bija no pašā sākuma ļoti pa gāršai ze,
 mu lauzju šķirām. Nav ilgi atpakaļ, kad viņas vareja dzirdet
 līdž ar citām tautas dzeesmām dzedam visā Spanijā no zemnes,
 keem un zaldateem pee ģitaras skaņām. Nopeetnā satirā Kevedo
 gājis pa lelakai daļai pa Juvenala eevīktām pēdām un savās
 „Raudās par cerašu pagrimsānu Kastīlijā” un „Laulības apdomībās”
 viņš peeskaitams romeesu satirika visdrošāko un laimīgāko
 peekriteju skaitam. Pēdejā — „Laulības vairības” — ir drusku parupja,
 bet ne tādā mērā, kā tās paraugo. Daži no viņa mīlestības dzejoleem,
 tapat reliģioza satura dzejoli, sevišķi tee, kuŗos valda melancho,
 lisks tonis, ir pilni kairības un maiguma, tā peem. Daži dzejoli
 muzas brato nodalā, kuri velliti „Filidai”, viņa visvairak mīle,
 tai savestei. Ueemu jeb divi reiz specieli didaktiskā dzejas šķirā
 Kevedo rādās tik nopeetns un iscils, kā arī varens, sevišķi poemā
 „Sueño” (Vīzija — murgis) un oolā „Alas estrellas” (Līglās zvaigznes.

Kā redzams, šis krājums sastāv no visai dažāda rakstura ražojumiem, tā ka reizām pat grūti saprast, us kāda pamata dažas dziesmas un lugas attiecīnatas us nodalu, kura nolikta zem tās un ne citas mūzgas saudzības. Dzejolu vairums atšķiras caur skaistumu, peē kam sonetas un romanes ar savu skaitu ir pārsvarā pārcitām šķirām, jebšu šē tapat sastop pārpilnam kancones, odas, elegijas, vēstules, dažādas vaida satiriskus ražojumus un tapat acido idilles, quintillas¹⁾ un redondillas²⁾. Bes tam šē zeevestotas čētras in termedijas un poemas gabals par Orlando Furioso.

Kevedo galvenais trūkums, neskatot us dažju dzejolu nepeeklā, jibu un neskaidribu un untumainību, kas nepatīkami raibina visa no saceretā vairumu, — pastāv vulgāru vārdu un isteice, nu leatošanā, kuri savā būtībā nav dzejiski. Cik tagad var spreest šis trūkums ir pa daļai darba steidzamības un nerūpības sekas, par daļai viņa nepareizas teorijas pesavinuma rezultāts. Kevedo visur dzenās pēc stipras isteiskmes un krit tā nereti affectacijā un rupjībā. Bet mums jāapdomā, ka, lai arī viņš daudz un ar leelu veegļu mu rakstijis, tomēr ne labprāt rakstīto deva espeest, isteikdamies klaji par savu nodomu, islabot un sagatavot savus dzejolus espesēnai, kad viņam būšot vairak ^{valas} laika un dvēseles meera. Šim vēleju, mam nabija lemts peepildīties. Bet arī tā mēs varam apbrīnot to smalkas un spidošas asprātības un dzejisku skaistumu daudzumu, kādu mēs sastopam viņa ražojumos.

Tikai veenu reiz Kevedo isdevis neleelu dzejolu sējumu, ko jau tad usmineja kā viņa, jebšu tas neisnāca zem viņa vārda. Esmesls, isdot šo sējumuru bija Kevedo ģenija caenigs un panākums, kas bija peeskierts par daļu dzejneekam, pilnīgi atbilda laika nespece, šamībām. Kopš kāda laika spanešu literaturā espedās affectacija, kurai bija daudz kopeja ar effuismu, kas ne ilgi kā bija valdijis Anglijā

1) Spanešu pantmērs, sastāvošs no peecām vārsnām.

2) Spanešu pantmērs ar čētrām, sēšām jeb astoņām rīmetām vārsnām.

Šī affektācija bija pazīstama zem nosaukuma cultismo jeb estilo culto-
 skaists stils, jeb gongorisms.¹⁾ Kevedo laikā šī modes monomanija
 sasniegza savas besprātības ^{visaugstāko} augstumu (Στόγαιον). Apzinādams
 visu šīs monomanijas nejēdzību, Kevedo vērsa pret to savas ne-
 taupitājas satiras bultas dažās mazās dzejolās savā „Kompasā isglīto,
 taem laudim” (Aguja para navegar cultos) un prozaiskā satīrā zem
 nosaukuma „Reikū-fražu kaķisms damu mācībai, zemācoties ka-
 tinizetu spāņu valodu; 1631. g.

Redzēdams, ka kaunums laidis dziļas saknes nacionālā garšā un
 ka viņam nepecešams tam statit preti veenkāršaka un pareiza,
 ka dzejiska stila paraugus, Kevedo isdeva tai pašā gadā tam pa-
 šam nolūkam Luisa de Leona dzejoļu krājumu, nelelu sējumu
 ar nosaukumu „Poesias del Bachiller Francisco de la Torre” (Bakalau-
 ra Fransisko de la Torre dzejas). Šis nelelais sējums, no Kevedo
 isdots zem sveša vārda ir ar literarisku vērtību. Tas satur sone-
 kas, odas, kancones, elegijas un eklogas, daudzi no šiem ražojū,
 mēem pilnīgi caurdvesti no antikas grācības un veenkāršības;
 viņu stils ir veegls un dabīgs un vārsma^{atskairās} caur pareizību un
 labskanu. Varbūt, ka viņos pavairak valda mēģinums pakal-
 datit Petrarkam un itāļu skolai; pē visa ta viņi isrādās neveem
 graciozi un skaisti, bet arī caurdvesti no nacionāla gara un ir
 pilni maiguma un pātesas mīlestības pret dabas skaistumeem.
 Šai krājumā sastop arī nerimetus liriskus dzejoļus, saceretus ve,
 cōs vārsme mērōs, tē nav veenadi teicami, bet tik reti kāds
 usejams, kam trūktu daiļuma. Ar veenu vārdu, tas ir veens no
 vislabakeem dažāda veida dzejoļu krājumeem spāņu valodā.

Preekšvārdā Kevedo issakās par autoru kā pilnīgi viņam
 nepazīstamu dzejneeku, kura ražojumu rokrakstu ar šim pēsprastu
 atsauksmi no Alonso de Ercilja (Alonso de Ercilla (1510-1590) viņš sequivis
 no nejauši no kāda grāmattirgotāja, domādams, ka no viņa isdoto dze-
 joļu autors bijis tas pats vecais dzejneeks, kuru Boskans pēemin gandrīz

1) Kas cēlees no dzejneeka „Luis de Gongora y Argote” vārda. Tas dzīvojis Kordova
 1561-1627. Par viņu būs runa turpmāk.

simtu gadu agrāk.

Ne to brīd', kad tas krājums isnāca, nedz ilgi pēc tam ne is-
cēlās ne mazākās šaubas par tam, ka tam atronamē dziejoli pēc
des kādam citam, bet ne tam nepazīstamajam XVI. g. simtēnā dzej-
neekam. Tikai 1753. g. Velaskes spāņu dzejas avotu „Origines de
la poesia española” autors krājuma otrā isdevuma preekšvārdā pa-
zīns, kas tas viscaur pieder Kevedom. Jo Kevedo isdoto dzejolu
forma, to tonis, to saturs, to pakaldarinums Petrarckam un senātes
Dzejneekem, to vārsmu veids (versificācija), valoda u. t. pr. — viss pēc
des Kevedo laikmetam, starp vispar-atzīteem Kevedo dzejoleem sa-
kop vairākus, kas leccina, ka viņš bijis spējīgs, saceret dzejolus to ve-
dā, kādus pēdēk, bakalauram de la Torre; pēdēgi ņem šī bakalaura
Kevedo asprātīgi paslēpis savu paša vārdu, tā ka pats bija Alkalas
universitates bakalauris, kristībā dabūjis vārdu Fransisko un bija
Torre de la Abad muižas īpašneks, kurā viņš kad un tad dzīvoja
un kurā divi reiz bija viņam par trimdas vētu.

Tikai, ka tas krājums viscaur pieder pašam Kevedo, turplīkam
ne vienreiz vien pēgriezā kritiki savu usmanību, veeni atzēda,
mi to par pareizu, otri nolēgdami. Šis jautajums ir veens no vis-
interesantākem literariska īpašuma jautajumeem. Šis gadījums
atgādina mums Skotijas dzejneeku Džemsu Makfersonu (1753-1796),
kurš isdeva kāšu no viņa uscetas Ossiana dzeesmas, bet atsdūrās
ari us enerģiskeem pretneekem, kuri centās pēvādīt Ossiana dzeesmu
viltojumu. Bes šaubām šē pēc Kevedo ir kaut kas noslēpumains vi-
sā šī krājuma leetā un mīkla laikam nekad pilnīgi ne-isskaid-
rosees. Bet kas nebūtu viņu dzejolu autors, bet ne-apšaubama ve-
na leeta, ka viņi ir ceenīgi jebkura šīs spīdošās Spanijas litera-
turas laikmeta dzejneeka.

2. Kevedo prozas raksti.

Kevedo galvenē raksti ir tee, kurēem viņam galvenām kartām
japataicās par savu slavu tā dzimtenē, kā ais robežām — tee ir
viņa prozas raksti. Visnospētnāke un dzilāke no teem gul ārpus

literatūras kritiskas veidošanās sferas. Tāms sastop spriedumus par
 Deeva Paredzi-gādību ar pēdzīvojamu (mēģinumu) pielikumu par
 dvēseles nemirstību, is apcerējuma, veltīta Filippam IV, zem savada
 virsraksta „Politica de Dios y gobierno de Christo” (Deeva politika
 un Kristus valdība), kur autors mēģina sastādīt politiskas filozofijas
 pilnu kodexu. Šis apcerējums tapa esārts autora pirmā eslo,
 dzijuma laikā un tā pirmais izdevums isnāca 1626. g. ar veltījumu
 grafam Olivares, kurš turpīkam tika viņa launakais esnaidnesis.
 Šis veltījums, sacerets ceturmā (1621. g.), tika turpīkam pārvērst par
 veltījumu ķēniņam. Tālak, Kevedo šī veida raksti sastāv no apcerem
 par svēto un par kristīga cilvēka cīņas dzīvi un no sv. Pavila un
 Viljanuevas sv. Toma biografijas.

Šie apcerējumi, kā arī tulkojumi is Epikteta, viltotā Focilida,
 Anakreona, Seneka (De Remediis utriusque Fortunae), is Plutarha
 Marka Bruta dzīves un līdzīgi raksti bija, kā šķiet, viņa cešānu
 auglis un dereja Kevedoim par laika kavēkli viņa garās mo,
 cošās ceturmā stundās. Kā var pēc visu šo darbu virsraksteem sprest,
 viņi peder, isņemot tulkojumus is Anakreona, drožak teoloģijai
 un filozofijai, nekā dail-literatūrai. Reizām gar viņi atšķirās
 caur tām pašām īpašībām, kuras raksturo viņa nopeetno Dzeju:
 ta pate dzīva us spožumu, ta pate teeksme us uspitību un hyper,
 bolem, tee paši didaktiski espraudumi, pilni esenības un dail,
 runības. Vispār sakot, erudicijas tanis ir daudz, bet ta ir ne reti
 smaga un pedantiska.

Še var attecinat arī tos viņa rakstus, ar kuriem viņš reizām
 nēma dalību sava laika sabiedrisku jautājumu apspriedē, kā tas
 redzams veenskārt no viņa „Tira la Piedra”, kur viņš apspreež jau,
 tajumu par monetas vērtības pazeminumu, par kam viņam
 nāca ar stipreem usbrukumeem vēsturneks Mariana, otrskārt
 no viņa „Memorial de St. Fago”, par kuru viņš tika 1628. g. noso,
 dits us dažem mēnešem trimdai un treškārt no viņa vēstules

Luiss XIII. 1635. gada kara gadījumā.

Vieni visi peedes didaktiskai prozai. Un jau peeminētā Vilja,
nuevas sv. Toma Dzīve ir isvilkums no cita plaša raksta par to pa-
 šu preekšmetu. Šis isvilkums no ātru roku sasteigts divdesmit
 deenās 1620. g. Toma kanonizācijas gadījumā. Šis raksts ir dails
 sējumiņš; ta lektūre var sagādat patiku visstingravam protestan-
 tam, — patiku līdzīgu tai, kādu tas banda aplūknot kādu no
 slavenā gleznotāja Muriljo leelajiem darbiem, kas kēlo ta pašā
 augsti-tikumīgā cilvēka gēlsirdības darbus. Tapsēmetina, ka sv. Toma
 biografija ir veens no visagrak isdotiem rakstiem un veena no vis,
 retakām grāmatām pasaulē. Bet pats Kvedo visaugstākī tureja
 savu „Marco Bruto”, pē kura korrekuras to pārsteidza nare, un
 savu „Romulo” — ta raksta tulkojumu, kuram ir tas pats tituls un
 kurš peedes markizam Malvezzi, italu diplomatom, kurš ilgi bija ve,
 tā pē Filippa IV un kādu laiku eņēma spāņēšu sutna veetu Londonā.
 — Šē raksti ir galvenām kartām teoloģiski, metafiziski un aske-
 tiski; viņi eņēn no veenpadsmit sējumeem sēšus.

Satiras.

Tagad pēgreēzismēes svarigakām un pazīstamakām proza,
 iskām satirām, kuras padarījušas pē pēcnākameem autora vardu
 nemirstamu. Rau vispirms raksts ar titulu: „La fortuna con seso y la
hora de todos” (Fortuna ar prātu un stunda laimes visēem). Šē gara
 apólogo (pamācamas fabulas) saturs pastār eekš tam, ka Jupiters, ap-
 stāts no Olimpa deevibām, sauc sava krēsla preekšā Fortune un pra-
 sa no lāgadību par cētām netaisnībām, isdaritām no tas zemes
 virsū. Noklausijees tās asprātīgas un amūzantus attaisnojumus,
 deevu tēvs nonemāis, mēģinuma veidā, pēdēciert katram mirdsligam
 us stundu to, ko tas pateesi peln. Satiras pamata motīvs istaisa
 šausnīga sajunkuma aprakstu par tam, kas noteek pasaulīgās leetās,
 pateicoties Jupitera lēmumam. Caur šo lēmumu dakteris pārvērtās par
 bendi, pēceēce apprec-iszet pē kropla-ērna, ar kuru isvirkōja kāzē,

citai seevetei; bet sarežģītās starptautiskās attiecībās, piem. starp Fran-
ciju un Krieviju, izceļās tādas varmācības, nekārtības, ka pēdīgi Fuksi,
ters nolēmj, visiem citeem deevem piekritot, Fortunai atdot tās agrā,
ko varu un nolikt visam eet pēc agrākās kārtības.

Apoloģa leela daļa sacereta visjautrakā garā un pēvāda autora tei,
camas isdornas spējas. Tā ka šai ražojumā trūkst Kevedo ģenija pār,
svara pazīmes - rūgtuma jūtu un žults - tad lemjams, ka nskatot
us tam, ka tas isnācis tik dažus gadus pēc viņa naves, Saragosā 1650g,
tas laikam sacerets bijis jau pirms viņa eslodzījuma. Šai isdevu,
mā teikts, ka tas esot tulkojums no latīņu satīras, kuŗa pēderot kaut
kāda (Rifroserancot Vivogue Vusgel Duacense) spalvai, kuŗa vārds
rāda nepilnīgu pašā Kevedo vārda - Francisco Quevedo Villegas vārdu.

Visplašākais Kevedo ražojums ir romans: „Vida y aventuras del
gran Tacaño Pablo de Segovia” (Segovijas leelā nebēdneka Pablo
Dzive un dēkas), kur aprakstīti ubagu un blāžu raibi notikumi;
tas espeests papreksē 1627. g. Tas pēder pēe isdornajumu šķiras, kā,
du ussācis Mendosa ar savu Lazariljo de Tormes un ir teicams
daudzo raksturisko vilceenu dēl, kuŗi ir īpatnīgi šī veida rakstern.
Kā arī citās šī veida ražojumos, tanī aprakstīta dēku mekletaja,
zaka pastalas un nekauņas dzīve, sanemta veenā kopā, ar kārtīgi
ismanīga - veikla ^{subjekta} kurš pēc dzimuma pēder pēe viszemākā un
kauna pilna sabēdrības slāņa un daudzem savem līdzbrāļem
nepēelīdzinams nekad pilnīgi ne-iseet no savas pirmatnīgas
kārtas. Ja pateicotees savai veiklibai, manībai un ismanībai vi,
nam arī isdevees, it kā no nejauši, sasneegt spidošu stāvokli, tad,
tik lēdz kā viņa raksturs parādījās visā savā kailībā, viņš tulīn
gzaudeja segūtos labumus.

Neskatot ~~na~~ us acim redzamu steidzamību un bestūpību, pavir-
šību, ar kādu šis romans, šē satīra sacereta, lomer šē parādās vairak
talanta un gara, nekā jebkuŗā citā līdzīgā rakstā, isņemot tā
pirmparaugu - Mendosa Lazariljo.

Veetām Kevedo satīra ir pārak rupja un veenu jeb divi reiz

-mazākais pēc Romas baznīcas jēgumam - ta nonāk līdz blasfēmijai. Vispār romans gandrīz viscaur ir karrikatura, pilna asprātību, diždromību un netaupīga, dzēleļa humora usleesmojumu un exco. ploziju. Šīs satīras asprātība un jestrās sarkasms ir pavisam vērtīgi pret tā laika sabiedrības apstākļiem un stāvokļa. Daudzas šī romana - šīs satīras mīlestības epizodes ir teicamas un daudzgē melaines gadījumi, kas te aprakstīti, ir visai amūzanti, bet vispār šai romāna nav neka jautra. Grūti nākas isjust kādu baudu, kurā cīnītos būtu līdzīga patēsam apmēerinātībai - patīkai pat lasot tānī aprakstītos pārgalvīgos stīkus un troksnīnīnos meelastus unīversī, tates seenās, jeb rezīdences blēžu jautra pūla nīkus jeb vėl vairax amūzantās arteeju trupas ākstības. Satīra nevar būt amūzanta, kad tā ir pārax asa, rupja un netaupīga. Tad šīs romans tapa partul, kotš pulks valodās, ītalīskī (1634), francīskī (1641), angļīskī (1657), un vācīskī (1826 un 1841).

Līdzīga rakstura ir Kevedo prozas satīru leelais vairums, kurā saceretas jeb mazākais isdotas puslīdž tai pašā vīna mūža laīk, metā, tai laīka sprīdī starp abeem jō garām vīna eslodzījumeem, pēc tam, kad pīrmais sacēla vīnā visu žulti pret sabēdribu, kurā pēlaida tādu netaīsnību un eekams otra eslodzījuma nomācījs ceetums aīslauza vīna veselību un enerģiju.

Šīs satīru skaitā atrodās „El libro de todas las cosas y otras muchas más” (Grāmata pār visām leetām un daudz citu), kurā issmēg pedantīsmu un svētulību - leeskulību; „El cuento de cuentas” (Stāsts pār stāstēem) ir satīra par sakamvārdu veltu - aplamu leetošanu un Pragmatica del tiempo (Laīka isleetošana) ir, kā rādās, satīra, kurā ^{kurā vēstā} pēl visu, kas eekāca autoram prātā kad, kad vīnš to rakotīja. Bet es ne-analyzēšu ne šos rakstus, ne citus šī pašā veīda saceretus leelā vairumā, bet navesos pē rāžojumeem, kas ir vai, rak pazīstami un vairak nō svāra.

Pē svarīgākeem un pazīstamākeem, kā: „La Fortuna con seso” un „El gran Tacano” (Leelais nebādnceks), pēder vėl: „Cartas del

caballero de la Tenaza" (^{Kavaleris} Brunceka - skopula vēstules 1627.g.); šis raksts sastāv no 22 sīkstulpa vēstulem, rakstītām ^{to} milikai, vēstulem, kurās satur atteikšanos no tās luguma un mājeņus, sūtit tai naudu, un atteikšanos no estibas - ispreccas, kas prasa pat vismazākos isdevumus. Veiklība, asprātība un ismanība, pēc kurām sīkstulis kļūst, lai aistāvētu un attaisnotu savu isturešanos, ^{no} ~~ir~~ ^{hōda} pānēmeena, ka ne-espējams pakaldarīnat, bet, zināms, panāk pilnīgi preteju snērki un tai vēstā, lai attaisnotu zemo netikumē, dara to vēl vairāk smekliģu un nistamē.

Jo teicams šo vēstulu tulkojums atrodās eņš „Magazin der spanischen und portugiesischen Literatur“ pirmajā sējumā no Bertucha, visai ēarka literāta, Muzeus, Vilanda un Gōtes drauga.

Blakus „Lealajam nebēdneekam“ (El gran Tacarño) - romanam, par Kevedo kapitālu darbu turā tā „Sueños“ - „Visiones“ (Sapņus, Vizijās, 1635.g.), pēc skaita seši. Gūtē eedomatees kaut ko dažādu kā pēc vārdeem, tā saturē. Veens no sapņeem (Sueño). El Alguazil alguna „Zilado“ (^{Teesas sulainis} Bende, ~~kerejs~~ - asins.sūcejs jeb detektīv policija) ir ēauna sa„tira par viszemākeem taisnības usraugeem, no kurēem veens velna apstāts, sūdžōis par savu sūro līkteni, kurō spēēt to usturetes tix mūlriģa radijuma kormenē. Lita satira „Visita de los Chistes“ (Jo. kains apmeklējums) ^{apstāsta} ~~to~~ (ēēojumu us ellē. Apstāta ^{no} daktereem, dīour, yeem, ^{leesam} nevīģiģeem plāpām un mēlnēēem nāve dodās us ellē, pēc kām Kevedo preezino, ka bēdu leja (asaru leja) preeņš viņa ne-ēot nekās jauns, pateicotees besprātībām un nozēegumeem, ar kurēem pēepildijuse zemi.

Bet gaitāku nojēgume par Kevedo drošēem un oriģināleem pānēmeeneem var dabūt no viņa „Murgū“ (Sueños) saturā ap. raksta un no ēevada viņa „Kausu vizijās“ (Sueño de las calaveras) jeb no „Pastaras ēēenas“ (Juicio final), tā ka šis ēevads istaisa pā, raugu no Kevedo tix eemilētā augsta un smekliģa saģaunkuma.

„Man ēkita“, kas saka, „kā kad es rēdzētu jaunekli straujē no, ēaizamaes no debesim un tix stēppi pušām taurē, ka tā jāutais

vaigs pārvērtās ais pūlinā. Tauris skana bija tik stipra, ka akmens
 nī estrīcējās un mironi usmodās no meža, visa zeme tulīnā
 ka kustet, kamī gulošu laužu kauli steidzās saveņoties pāris ar
 pāri. Un drīz es ceraudziju bijušos zaldatus un pulkvedeļus no
 traukti ceļamees is viņu kapeem, paņemdami tauris skanu pa
 sauceņu us cīņu; skopulus - sīkstulus, isbijušos un ustraustus
 no negaidīta usbrukuma bailem; usdzīvotajus un jautrus nebēd,
 nekus, kas domājuši, ka šī divtā, ausis satreeseja skana is sīg,
 nals us deijām un ispreedām. Tā, mazākais, vareja lemt ^{is k'arā} no šo
 personu issempas vaibsteem, bet es neredzeju neveena, kas būtu
 līdz tā ausim nonakušās tauris skanas isto nozīmi sapratis. Tā
 tam es sāku novērot, ar kādām jūtām dvēseles šķīrās no saveem
 agraksem ķermeneem: citi ar līgnumu, citi ar šausnam. Vēenam
 trūka rokas, otram - acs. Tis apstākļis būtu mani smidīnājis, ja
 lai pašā brīdī es nebūtu ticis pārsteigts no viņa asā eskatas:
 jebšu mironu kauli bija visi sajaukti, tomēr neveens no teem
 ais klūdišanās napeelika sev ne kāju, ne citu locekli no sava kair,
 mīna.

Kādā citā kapsētā man šķita, ka tur ais klūdišanās samaini,
 ja galvas, un es redzeju notari, kurā dvēsele pilnīgi napestāve,
 ja ķermenam, un tas pūlejas no tās atšķirtees, isdodams to par
 svēšu. Kad visi pēdīgi saprata, ka tā is pastaras deenas teesa, tad
 bija intresanti redzet, kā kāribneeki nevēlejas, ka pašu acis tos
 usmeklē, lai isvairītos no viņu leecibas pee teesas, kā mēlnēsi
 mēģināja paslēpties no savām mēlem, kā zagļi un slepkavas nogis,
 diņaja savas kājas, mēģinādami isvairties no savām pašu rokām.
 Paskatījus sānis, es ceraudziju skopuli, kas jautāja otram (kas š
 eebalzamets gaidīja klusu ceesdams, cis savām zārnām, kurās gulej,
 kas kādā atstatumā, viņam tuvojas): vaj visem mirušem šodien jace,
 lās un vaj reizē ar silvekiem arī naudas maisi celsees? Tis jau
 tajums būtu mani smidīnājis, ja šo pašu brīdī nebūtu mani modusēs
 līdzceetibas jūta par pūlem, kādas lestoja notaru bars, raudzīdamis

ispunkt no savām ausīm, lai nedzirdētu tešas spriedumu. Bet tikai
tā no viņiem palika bez ausīm, kurām tās bija nogreestas, bet par
nožēlošanu, ais teškopības palaidības tādu besausu skaits nebija
sevišķi liels. Par ko es visvairāk isbrīnījos - tas ir divi karmeni jeb
triju tīrgoņu veids, kuri apgreiza savu ausu ārpusi us eekšu un turē.
ja ^{katrs} savus peecus pitekļus ais savas labās rokas nageem.

Ceturta vizija „Las zahurdas de Pluton” (Plutona cēku nūts) - tā ir,
kur figurē tas, ko var saukt par elles krēti-pleti jeb saslaucās, peek,
tā vizija „El Mundo por de Dentro” (Apgreestā, ačgarnā pasaule) un bei,
džot sestā vizija „El Entremetado, la Dueña y el Soplón” (Ausis eepūtejs,
mēlnesis, dueņa. tiklibas usraudzītāja un denunciantis) ir pilnas visne.
gantakā sarkasma, ko netaupīgi isgāz cilvēks, pret kuņu pasaule
un tās likumi atteekušees, isturejūšees tik senaidīgi. Rūgtuma un
žults trūkst tikai Fortunā-laimē-seveetē” (La Fortuna con Seso), kuņa
raksturo no mums apskatīto Kevedo’ divaino ražojumu. Rūgtuma
un žults trūkus mums pārum pāri atlīdzinats tā ar visām vi,
na citām satīrām, kā arī sevišķi ar tām sešām „Vizijām” (Sueños),
no kuņām dažās, kā šķiet, tina isdotas atsevišķi drūz pēc us viņa
versteem vajajumēm un kopā 1635. g. -

„La casa de los locos de amor” (Ais mīlestības prātu gaudejūšu nams) -
eetverams Kevedo Viziju (Visiones) - Murgu (Sapnu, Sueños) skaitā, jeb.
šu to tura par viņa drauga Lorenzo Vander Gammena ražojumu,
kuņam tas veltīts - bes šaubām trūkst isdomas drošības un stila
enerģijas, kas raksturo peem. „Sueño de las calaveras - Fucio final”
(Galvas kausu vizijas - pastara deenas teosu). Ēsi „Sapni” „Vizijas” (Sueños,
Visiones) bes stridus peederedami Kevedo’ m, atrodās viņa rakstu
Madrīdes isdevuma pirmajā sējumā (1791. g.). „La casa de los locos de
amor” (Ais mīlestības prātu gaudejūšo nams) eevetots otrajā sējumā.
Bet pēc neapolitāna Pablo Antonio de Tarsia, Kevedo biogrāfa vār,
deem, spāniešu rakstneeks, pēc dzimuma flāmeetis, Alonso Vander
Gammens esot isdevees par šā raksta saceretāju, tā ka mums tas
ja-isslēdz no Kevedo ražojumu saraksta. Nevainīgais viltojums

noticis ar Kevedo zīnu, kurš bija Lorenzo Vandersa Gammennadrangs. Aprātīgā nama (La casa de los locos...) Ceļa daļa nav Kevedo kalanta ceņiga un ne būtin nav tā garā.

Veens no Kevedo Lapneem (Sueños) — „Lahurdus de Pluton” (Plūtona cūku rūts) — apzīmets ar 1607. gadu, bet neveens no teem nav ticis agrāk par 1627. gadu espees. Vīsi seši, kā jau teicu, bes šaubām preder Kevedom un bija papreks espees nebeelā krājumā viņa satirisku ražu, jūmu krājumā, kas isnāca Barselonā 1635. g. zem virsraksta „Fugues de la Fortuna” (Laimes rotalas). Pēc tās partulkoja franču un angļu valodā un pedzīvoja Anglijā daudz isdevumu un Francijā neskaitamus pakaldarījumus.

Rezīmē jeb visu kopā sanemot.

Kevedo kā rakstnieks un dziejnieks mēģinājis savus spēkus visdažādākās literatūras nozarēs, sākdams ar teoloģiju un metafiziku un beigdams ar stāstiem is ikdeeniskās dzīves un ar ēigai nu romansiem, ar veenu vārdu, viņš rakstīja dzējā un prozā, visos veidos no epigrammas līdz asketiskam sprediksim. Bet viņa pa pīri pa daļai gāja pazūšanā pa viņa divkārt arestešanas laiku, pa daļai nozaudeti viņa nepastāvīgās liktenīgās dzīves gaitā. Šis šem un daudz citeem cēloniem, kā viņa draugs Lorenzo Antonio de Tarsia domā, Ceļa daļa no viņa rakstiem palika neis, dota, un daudzi no teem atrodās vēl tagad Madrides nacionālā un citās Spanijas privatās un sabiedriskās bibliotekās. Isdotee viņa raksti istaisa veenpadsmit lielus sējumus: astoņi eetrērdami prozu un trīs dzēju. Vislabākie no viņa ražojumiem ir — prozaiska satīra (Sueños, Visiones) un romans „El gran Tacano” (Ceļlais nebēdnieks). Fanožēlo Kevedo dramu liktenis — to parzēšana, no kurām divi vēl viņam dzīvojojot tapa isrādītus ar Ceļu panākumu us Madrides skatuves.

Lapnūs (Sueños) un gandrūz eksō vīsi, ko Kevedo rakstījis, ispažās drois, oriģinals un neatkarīgs gars. Viņa laiks un apstākļi,

kādās viņš dzīvoja, usspēda, tač gūmogu tā viņa dzejas, kā viņa prozai. Tā piem. viņa ilgā usturešanās Itālijā ispaūžās neskaita, mūs paraldarīnumūs itālu dzejniecēm un veenā oriģinālā sone, tā itālu valodā. Tā viņa isceestee vajajumi un cešanas ispaūžās viņa satīvas rūgtumā un sevešķi veenā is viņa vizijām (Visiones), kura attecās us viņa eslodzījuma laiku un is vērsta pret tā laika taisnības - kopību, justīci un tā laikmeta sabiedrīsku kārtību. Slīktas, viltotas gārsas espaids, pret kuru viņš ne reti un vīrišķīgi karoja, tomēr atspoguļojās dažās viņa pašā ražojumos un reizām pārvaldīja viņu pašu, sedveddamā ^{dzīšanos} vēlasanos pēc arīga spožuma, pēc mekletem, us efektu aprēķinātem isteiceņem un tāpat pēc asprātībām un epi. grāmām. Neskatot us šēm un laudz citeem trūkūmēm, tā ģēnijs reizām lido augsti, paūž vārenu mākslnecīsku spēku. Kevēdām ne, bija tā smalkā un pareizā ispieta, instinktā no komiskā, kam - isju, tai, instinktām - pateicotees Servantes, it kā instinktivi, sevēro mēru pašā satīrā, bet viņš is spējīgs strauji un dziļi novērot.

Asprātība un zobgalība ^{sestava} Kevēdo ne veenreiz veen duālās, te būdams pēe varas un godā, tā krisdams nabadzībā, bija viņš divreiz sūtnis un divreiz sēdeja ilgī cestumā, tad tapa isdzīts no tēvijās. Pēdīgi viņš nonāca līdz tam, ka dzīvoja no žēlastības dāvanām un, aprklāts no trūmēm, pats tos dedzināja. Tai pašā laikā viņš rakstīja.

Jebšu viņam sava bēdīgā likteņa un savas īpatnīgās kaislības dēļ us karrīkaturā, teeksmes dēļ us rupju farsu, is daudzkārt ja, klūdās, jamaldās, tomēr pat tānīs viņa ražojumu veetās, kur šee trūkumi visspilktaki parādās, mūs pārsteidz augsta un maiga skaistuma mirdzumī, leecinādami, ka neskatot us arnartīgu asprā, tību, Kevēdo ģēnijam is visaugstākās mākslnecīskās īpāības. Visi šee vilceeni veicina visuma efektu. — Saprotams, ka tādām satīrikim, kāds Kevēdo, nevareja būt nedraugu trūkums. Viņš pēdzīvoja bār, qus literarīskus usbrukumus, kas isgāja us tam, ka viņa raksti nāktu eekš Index Expurgatorius. Personīskos senāids gaiši spīd cau, rē visās šīs netaisnās kritiskās.